

د افغانستان معظم ټولواك د ۱۲۹۳
کال دميزان دمياشتي په دويشتمه
نيټه په کابل کښې زيږيدلی دی.
څنګه چه د ده ګران عمر زده کړی
او تعليـم د اقتضا وړ وګرځيد نو
په لومړ نيو او منځنيو ښوونځيو
کښې د زده کړې لپاره شامل شو
او په پای کښې يې خپـل عالـی
تعليمات په کابل کښې سرته ورسول
هر کله چه د ده محترم پلار اعليحضرت
شهيد سعيد محمد نادر شاه غازی
د افغانستان د سفير په حيث پاريس
ته لاړ همايونی ذات هم له فقيد
شهريار سره د مهمو تحصيلا تو
د زده کړې لپاره د ده ملګری شو.
نو فرانسوی ژبه او عالی علوم يې
په مختلفو شقوقو کښې په عالی
ښوونځيو او پوهو کورنيو کښې
زده کړل او د وطن د داخلی مسا ئلو
او ملی اخلاق په نسبت خصوصی
تربيه او د هيواد په با ره کښې د
لازمو مطالبو ادراك او نور خصا يص
يې له خپل پلار څخه زده کړی دی.
د افغانستان له لويو اغتشا شاتو
نه وروسته (چه نجات يې د اعليحضرت
همايونی د محترم پلار په واسطه
سره سر ته ورسيد) ممدوح ټولواك
چه خپل تعليمات يې سر ته رسولی
وو او د وطن د خدمت له پاره چمتو
شوی ؤ د ۱۳۰۹ شمسی کال د ميزان
په ۲۰ نيټه کابل ته تشريف راووړ
له دی کبله چه ده له يوی خوا عسکری
عالم سره مينه درلوده او له بلی
خوا يې و غو ښتل چه د خپـل
پـلا ر د عـا لـی نظر يا تـو
پيروی وکړی په عسکـری شعبه
کښې د کابل په عالی نظامی تعليمګاه
کښې شا مل شو او په لږه موده
کښې يې په دی شريف فن کښې
بری ومونده او په ۱۳۱۰ لمريز کال
کښې يې د والاحضرت سردار احمد
شاه د دربار پخوانی وزير چـه د
اعليحضرت محمد نادر شاه شهيد
د تره زوی ؤ د مشره لور په نـکاح
کړه او د دغه کال په آخر کښې
څه موده د حربی د وزارت په وکالت
او څه موده د معـارف د وزارت په
وکالت موظف شوی وو همايونی
اعليحضرت خپل ذاتی ليـاقت او
فطری استعداد په ښه اداره او د
صحيحو خدمتو په کولو په دی دوه
وزارتو کښې په ښه توګه ښکاره
کړ. په ۱۳۱۲ کال کښې يعنی هغه
وخت چه اعليحضرت محمد نادر
شاه غازی شهيد شو د ملت د وکيلانو
مشرانو او ټولو عسکری او کشوری
افرادو په غـوښتنه او اتفـاق د
سلطنت په تخت کښيناست . سږ
کال د ده مبارك جلوس (۳٤) کال
ګڼل کيږی .

دمعظم همایونی اعلیحضرت‌زامن‌اولونی

۱ـ دوالاحضرتی شهزادگی بلقیس دزیږیدو نیټه د۱۳۱۱ لمریز کال دحمل ۲۸ .

۲ـ دوالاحضرت مرحوم شهزاده محمد اکبر ز یږید و نیټه ۱۳۱۲ لمریز کال داسد ۱۹ .

۳ـ دوالاحضرت‌شهزاده احمدشاه دزیږیدو نیټه د۱۳۱۳ لمریز کال دسنبلی ۲۱ .

٤ـ دوالاحضرت شهزادگی مریم دزیږیدو نیټه د ۱۳۱۵ لمریز کال دعقرب ۱۰ .

۵ـ دوالاحضرت شهزاده محمد نادر زیږیدو نیټه د ۱۳۲۰ لمریز کال دجوزا ٤

٦ـ دوالاحضرت شهزاده شاه محمود دزیږیدو نیټه‌د۱۳۲۵لمریز کال دمیزان ۱۰ .

۷ـ دوالاحضرت شهزاده محمد داؤد (پښتون یار) دزیږیدو نیټه د۱۳۲۸ لمریز کال دحمل ۲۵ .

۸ـ دوالاحضرت‌شهزاده میرویس دزیږیدو نیټه ۱۳۳۵ لمریز کال ددلو ۵ .

کارکنان دافغانستان کالنی دبهترین تبریکات

صمیمانه خویش را به مناسبت چهل و هشتمین سالگرهٔ استقلال

افغانستان بحضور اعلیحضرت معظم همایونی ، علیاحضرت

ملکهٔ معظمه ، خاندان جلیل سلطنتی و ملت نجیب افغانستان

تقدیم میدارد .

تمثال فرخنده اعلیحضرت المتو کل علی الله محمد ظاهر شاه پـادشاه
محبوب و ترقـی خواه مـا

علیا حضرت ملکه حمیرا مادرمعنوی ملت افغان

پیام های اعلیحضرت معظم همایونی

درمراسم رسمی سال

درمراسم افتتاح شاهراه تورغندی، هرات وقندهار

هموطنان عزیز و مهمانان گرامی !

خرسندم ازینکه فرصت می‌یابم تا یك پروژهٔ مهم مواصلاتی دیگر کشور را افتتاح نمائیم . یك مملکت وقتی میتواند از پیشرفت منظم امور انکشافی خود اطمینان حاصل نماید که پروژه های آن بصورت مرتب دنبال گردیده و بمرحلهٔ انجام و بهره برداری رسانده شود .

پروژه شاهراه غربی که به مساعی قابل قدر والاحضرت سردار محمد داؤد طرح و آغاز گردیده و حکومت بناغلی دکتور محمد یوسف آنرا با جدیت دنبال نمود و اکنون انجام یافت بما اطمینان میدهد که این اصل مهم پلان گذاری در کشور ما مؤفقانه تطبیق میگردد .

انکشاف خطوط و مواصلات یکی از ضرورت‌های اولی پیشرفت امور اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی مملکت میباشد .

باتکمیل این پروژه که بـه معیار بلند فنی اعمار گردیده یکی از نقیصه های مهم مادرین قسمت رفع میگردد ونـه تنها تسهیلات مناسب برای توسعه تجارت خارجی کشور فراهم میشود بلکه بحیث یك جزء شاهراه آسیائی درانکشاف تجارت و نزدیك ساختن مردمان این قاره نیز کمك مینماید .

انجام مؤفقانه این پروژه محصول مساعی قابل قدر فرزندان زحمت کش این کشور خاصه قوای کار میباشد که با آرزومندی صمیمی برای ترقی وطن عزیز در سایهٔ زحمات شبانروزی بر مشکلات فایق گردیده‌اند .

همچنان همکاری متخصصان کشور دوست وهمسایه ما اتحادشوروی که در موسم های مختلف سال با تحمل گرما و سرما در اعمار این شاهراه با جدیت و علاقمندی سهم گرفته‌اند قابل قدر میباشد .

معاونت بلاعوض اتحاد شوروی در عملی ساختن این پروژهٔ بزرگ بهترین نشانهٔ دوستی همسایگی نیك و همکاری مثبت و با ثمر بین افغانستان و همسایهٔ بزرگ شمالی آن محسوب میشود.

این مساعدت بی قید و شرط آن کشور محل تقدیر کـامل ملت افغانستان است .

خرسندم که درین موقع جلالتمآب کیریل مازوروف معاون اول شـورای وزیران اتحاد شوروی و همراهـان محترم ایشان درین محفل از حکومت و مـردم اتحاد شوروی نمایندگـی میکنند . با تشکر از تمنیات نیك زعما و ملت شوروی توقع دارم مراتب قدر دانی عمیق مارا هنگام عودت بوطن شان به زعما و ملت بزرگ خویش ابلاغ نمایند . واینك بنام خداوند توانا و به آرزو مندی ترقی افغانستان وصلح جهانی این شاهراه راافتتاح مینمائیم.

بمناسبت عیدسعید فطر

دراین ایام فرخنده که ملت ما فریضه صیام را به پایان رسانیده و اینك با انجام مراسم عید مشغولند پیام تهنیت خود را به آنها ابلاغ میداریم .

امیدواریم ملت دیانت شعار ما چنانکه از برکات رمضان بهره یاب گردیده‌اند روز های عید را نیز بشادمانی بپایان رسانند و در ایفای وجایب که در روز های عید به آن مؤظف اند توفیق یابند در خاتمه‌این ایام سعید را به هموطنان گرامی و همه مسلمانان جهان میمون و مبارك میخواهیم و به بارگاه پروردگارتوانا برای سعادت و سربلندی ملت افغان دعا میکنیم .

بمناسبت حلول سال‌نو

هوطنان عزیز !

یکی از امور مهمهٔ اجتماعی که‌منافع صحی و اقتصادی آن بتمام طبقات مردم میرسد موضوع باغداری ،تربیه و تکثیر نهال و اشجار درنقاط مختلفه میباشد . مساعی آنانیکه درین امر خجسته قدم میگذارند برای خود آنها و مربوطین شان و هم به مرام محیط و اجتماع ایشان‌سودمند واقع‌میشود.

فصل بهار برای نهال شانی و باغداری از اوقات مغتنم است و مردم ما همه ساله در چنین موقع پر فیض و برکت با شاندن نهال ها و تشکیل قوریه ها و در امور کشتمندی خود از آن حتی الوسع استفاده کرده اند. اینك در طلیعهٔ سال نو و آغاز بهار مانند سالهای گذشته شما را بدین امر نافع‌وخیر عام‌ملتفت ساخته‌توصیه مینمائیم که در اکثر روز های فصل ربیع و خصوصاً در اول سال که با رخصتی عموم در سراسر کشور بنام میله نهال شانی تخصیص شده است تا جائیکه بتوانید به نشاندن نهال های تازه و شاداب مثمر و غیر مثمر اقدام نمائید و طبق رهنمائی شعبات و اشخاص مؤظف دولت و تجارب محیطی خودشان در نقاطی باید نهال غرس بنمائید که از جهات و اوضاع اراضی نزدیکی باآب‌ونگهبانی اشجار مناطق مساعد باشد . اما تربیه و حفاظت این اشجار توسط شما از شرایط مهمه بار آوری درختان است و در غیر آن مساعی اولیه بی ثمر خواهد بود . چنانکه به غرس نهال بذل توجه بنمایند . مثل آن و بلکه از آنهم بیشتر نگهبانی و رسیدگی به اشجار را برخود واجب بگردانید . آرزومندم به توفیقات ایزدی و دراثر مساعی همیشه شما کشور افغانستان شادابی و زیبائی بیشتر یافته شما و آیندگان این خاك از لحاظ تندرستی و رفع نیازمندی های اقتصادی به ذریعه تکثیر اشجار و فرت و سر سبزی مستفید و برخوردار باشید .

بمناسبت عیداضحی

با این پیام عید قربان رابهموطنان گرامی مبارکباد میگوئیم شعایرمقدس اسلامی که مبداء خوشبختی های معنوی میباشد در اخلاق ، اعمال‌فردی و اجتماعی سهم روشن دارد .

اجتماع مسلمانان از اکناف جهان بخانهٔ خدا وبجا آوردن مناسك حج بصورت‌دسته‌جمعی پیروان‌دین مبین اسلام را بسوی وحدت نظر و اتحاد عمل در راه تأمین هدف های عالی انسانی رهنمونی میکند .

مراسم قربانی درین ایام مظهر درس ایثار و از خود گذریست . همچنان تجدید محبت در طی گرم

جوشی های عیدبنیان‌دوستی و برادری را استوار میگرداند .

پابندی و علاقمندی ملت ما باین شعایر فرخندهٔ اسلامی ازدیانت‌شعاری شان سرچشمه گرفته و موجب‌مسرت ما میگردد .

امیدواریم این ایام تبرك را با استفاده از ارزش های معنوی و مادی آن بخوشی سپری گردانید .

ببارگاه خداوند برای سعادت و سر بلندی ملت خود و همه‌مسلمانان گیتی و آرامش جهان بشریت دعا میکنیم .

مسافرت ها

موقف بین المللی افغانستان تحت‌قیادت اعلیحضرت معظم همایونی پادشاه معظم ما و مساعی حکومت بناغلی محمدهاشم‌میوندوال صدراعظم در سال ۱۳٤٤ و ۱۳٤٥ برای‌توسعه‌روابط بین‌المللی افغانستان، و برای خدمت به صلح‌جهان وانکشاف‌فضای‌حسن تفاهم نقش مهمتری داشته است .

مسافرت اعلیحضرت‌معظم‌همایونی‌و علیا حضرت ملکهٔ معظمه به اتحاد شوروی، مسافرت‌والاحضرت‌شهزاده‌احمدشاه و والاحضرت خاتول به ایران، مسافرت بناغلی محمدهاشم‌میوندوال صدر اعظم‌به اتحادشوروی، مسافرت الکسی کوسیگین صدراعظم‌اتحاد شوروی، ومسافرت مارشال محمد ایوب‌خان‌رئیس جمهورپاکستان‌بکابل و مسافرت بناغلی میوندوال صدراعظم بد هلی نشانهٔ مساعی‌خجستهٔ افغانستان و تعقیب‌سیاست خیرخواهانهٔ بین‌المللی آن‌میباشدکه‌درین فصل سالنامه ثبت و به مطالعه گذاشته شد .

(اداره)

مسافرت اعلیحضرت معظم همایونی

و علیا حضرت ملکهٔ معظمه به اتحاد شوروی

اعلیحضرت معظم همایونی و علیا حضرت ملکهٔ معظمه‌بنا بر دعوت‌هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد جماهیر اشتراکیهٔ شوروی بساعت ۹و ٤٥ دقیقه قبل‌از ظهر روز۱۲اسدبرای‌یك مسافرت رسمی‌توسط‌طیارهٔ مخصوص الوشن ۱۸ عازم آن کشور گردیدند . والاحضرت شاهدخت بلقیس‌اعضای خاندان جلیل سلطنتی ، صدر اعظم و اعضای کابینه . کوردیپلوماتیك جنرال های اردوی شاهانه ، مامورین عالیرتبهٔ کشوری ، معاریف کابل در میدان هوائی کابل جهت وداع اعلیحضرتین حاضر بودند. درنزدیك طیاره والاحضرت شهزاده احمدشاه ودیگر شهزاده های‌گرامی،صدراعظم و زیر دفاع ملی ، کابل ښاروال والی کابل وشارژدافیر سفارت‌کبرای شوروی با اعلیحضرتین‌وداع کردند. موکب شاهانه ساعت ٤ و ۳۰ دقیقه روز ۱۲ — اسد به مسکو مواصلت نمود . طیارهٔ حامل اعلیحضرتین در فضای شهر مسکو توسط طیاره های جت جنگی بدرقه گردید. صدر هیئت

رئیسه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی ، صدر اعظم اتحاد شوروی و دیگر زعمای برجستهٔ آن کشور ، جنرال محمد عارف سفیر کبیر افغانستان در مسکو ، سفیر کبیر اتحاد شوروی متعین کابل روسای کوردیپلوماتیك مقیم مسکو از اعلیحضر تین پذیرائی نمودند . سرودهای ملی دوکشور نواخته شد. ذات شاهانه گارد احترام را که مرکب از واحد های بحری بری و هوائی بود معاینه فرمودند بعداً اعلیحضرت معظم همایونی ، علیا حضرت ملکهٔ معظمه بمعیت صدر هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی و صدر اعظم آن کشور توسط موتر مخصوص جانب اقامتگاه اعلیحضر تین حرکت کردند. شهریان مسکو از اعلیحضر تین پادشاه و ملکهٔ افغانستان با گرم جوشی پذیرائی کردند . خیابان های وسیع شهر مسکو با بیرق های افغانستان و شعار های دوستی تزئین یافته بود.

شام ۱۲ اسد دعوتی ازطرف صدر هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد شوروی به افتخار اعلیحضر تین شاه و ملکهٔ افغانستان در تالار بزرگ کریملین ترتیب یافته بود و بیانیه هائی آتی تعاطی گردید .

بیانیهٔ صدر هیئت رئیس شورای عالی اتحاد شوروی

اعلیحضر تین مهمانان گرامی ودوستان!

با رضایت مندی عمیق از مهمانان عالیقدر اعلیحضرت همایونی محمد ظاهر شاه و علیا حضرت ملکهٔ حمیرا که از افغانستان دوست تشریف آورده اند در مسکو پذیرائی مینمائیم. از طرف هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی به اعلیحضر تین وسایر مهمانان افغانی صمیمانه خیر مقدم وتبریك میگوئیم. ما به ملت با شهامت افغانستان که یکی از اولین ملل بود که به مبارزه بر ضد استعمار علم برداشت و طی پیکار سختی استقلال ملی خود را بدست آورد مراتب تبریکات پرحرارت خود را تقدیم میداریم .

برای ما مایهٔ بسی خوشی است که فتح شما در همان سالیکه انقلاب کبیر سوسیالیستی اکتوبر در روسیه پیروز شد بدست آمد .

اعلیحضرت شما بار اول نیست که به اتحاد شوروی مسافرت مینمائید و زعمای شوروی نیز مکرر به کشور مهمان دوست شما مسافرت کرده اند ملاقاتها و مذاکراتیکه با اعلیحضرت شما داشتیم هر دفعه صمیمانه و با ثمر بوده به توسعه و تحکیم مزید روابط دوستی بین اتحاد شوروی و افغانستان اثر محسوس خواهدداشت این بار بازدید رسمی نیز فرصت خواهد داد تا بار دیگر راجع بمسایل مورد علاقه تبادل افکار بعمل آوریم ما یقین داریم که این مذاکرات در راه توسعه و تحکیم روابط حسن همجواری اتحاد شوروی و افغانستان قدم نوین خواهد بود .

ما روابط خود را با افغانستان به دستور لینن که در زمان وی پایهٔ دوستی ما گذاشته شد همواره نصب العین خود میدانیم .

لینن ضمن گذارش خود راجع به فعالیت حکومت بتاریخ ۱۱ دسمبر ۱۹۲۰ در هفتمین کانگرس شوراهای سراسر روسیه اظهار نمود ما باید همچنین خاطر نشان بسازیم که در روابط مؤدت آمیز ما روز بروز با افغانستان بهبود می یابد .

مایهٔ خرسندی است که ما امروز دلائل و احساس کامل داریم که این سخنان لینن را تکرار میکنیم .

بعد از شش ماه چهل و پنجمین سال قرار داد دوستی افغانستان و

اتحاد شوروی و بعد از سی و پنج سال گذشت قرار داد بیطرفی و عدم تجاوز اتحاد شوروی و افغانستان فرا خواهد رسید عدۀ دول همسایه که درین قرن پر اضطراب می‌توانند این ثبات و استواری را در روابطبین خودمتذکر گردندچندان زیادنیست در صورتیکه قرار داد ها و پیمان‌های ما مناسبات ما و دوستی ما از عهدۀ تمام آزمایش های زمان برآمده به پیروی از ضرب المثل بسیار خوب افغانی که حاکی است دوستی راهصد ساله هست .

ملل اتحاد شوروی با حسن نظر و احساسات دوستی متوجه مساعی و کوششهای مردم افغانستان وحکومت پاد شاهی‌آن درراه ترقی وانکشاف کشور خویش میباشد . در طی سال های اخیر افغانستان به موفقیت‌های مهمی نایل شده است و سیاست‌عدم الحاق و بیطرفی وفاداری به ایده و افکار صلح و استقلال ملی مردم‌جهان که تحت رهبری اعلیحضرت عملی میشود به‌این امرمساعدت میکند . ما ازین موفقیت های شما منسروریم وخواستاریم در ترقیات و انکشاف کشور خویش به کامیابی های بیشتر نایل شوید .

اجازه بدهید جام خود را به‌صحت اعلیحضرت همایونی پادشاه و علیا حضرت ملکه و جمیع دوستان افغانی به سلامتی مردم شجاع وملت دوست افغانستان و توسعه مزید ثمر بخش روابط دوستانه بین اتحاد شوروی و افغانستان بلند کنم .

بیانیهٔ اعلیحضرت معظم همایونی

جلالتمآب عزیز!ازکلمات لطف‌آمیز و استقبال دوستانهٔ مردم و زعمای شوروی که مظهر دوستی بی شائبه بین کشور های ما میباشد تشکرات خود و ملکه را اظهار میکنم . این بازدید رسمی که هشت سال پس از اولین مسافرت رسمی من در کشور زیبا و پهناور شما صورت میگیرد خاطرات بسیار گوارای مرا تجدید میدارد .

اجازه بدهید مراتب امتنان خود و ملکه را از دعوت هیئت رئیسه‌شورای عالی اتحاد شوروی که بما موقع این بازدید دوستانه را فراهم‌نموده اظهار دارم .

یکی از مشخصات این علاقهٔ خالصانه آنست که‌متقابل‌میباشد مردم‌افغانستان در برابر مردم اتحاد شوروی عین احساسات مؤدت را دارند .

خرسندم درین محفل دوستانه مراتب این‌احساسات مردم‌افغانستان را بمردم و زعمای‌اتحاد شوروی‌ابراز مینمائیم . ممیزهٔ دیگر این دوستی منشأ تاریخی آن است مردمان هردو کشور از نخستین ایام استقلال افغانستان هنگامیکه رژیم شوروی تحت رهبری‌لینن‌فقید استوار گردیده بود بنیان این دوستی عنعنوی را گذاشتند بنابر آن ظهور این‌دوستی مقارن به ایام پر افتخار تاریخ‌معاصر هر دو دولت است .

صفت دیگر این دوستی آن است که روز افزون میباشد طی سالیان متوالی مخصوصاً در ده سال اخیر علایق اقتصادی وفرهنگی‌هر دودولت دوست و همسایه هر روز توسعه یافته است . شناسائی بین مردمان هر دو کشور رو به تزاید میباشد . از آن‌جاست‌که دوستی افغانستان و اتحاد شوروی خوشبختانه پیهم تقویت می یابد ، دوام این دوستی در آینده امر یقینی است زیرا پایه های آن بر همسایگی نیك . احترام متقابل ، عدم مداخله در امور یکدیگر و توسعه همکاری اقتصادی وفرهنگی

مطابق آرزوی مردمان دو کشور استوار میباشد .

امیدوارم طی این مسافرت خویش با جلالتمآب شما و دیگر زعمای شوروی راجع به مسایل مورد علاقه دو کشور تبادل افکار نمایم و این مسافرت من در تشئید علایق حسنه بین افغانستان و اتحاد شوروی اثر مفید داشته باشد.

اعلیحضرت معظم همایونی بروز ۱٤ اسد از مودلهای بعضی از عمارات جدید شهر مسکو دیدن نمودند درین موقع ښاروال مسکو و رود ذات شاهانه را خیر مقدم گفت : ښاروال مسکو اظهار کرد که : شورای ښاروالی مسکو در تحکیم روابط دوستی بین افغانستان و شوروی سهم کوچکی گرفته اما سعی داریم که با ښاروالی کابل همکاری های بیشتری نمائیم . ما حاضریم در پروژهٔ خانه سازی که در کابل رویدست است کمك نمائیم.

ښاروال مسکو علاوه کرد مسکو یك شهر قدیم اتحاد شوروی بوده و از عمران ۸۱۹ سال میگذرد . کول دور ا دور شهر مسکو ۱۰۹ کیلو متر ومساحت آن هشتاد و هفت هزار و نیم کیلو متر بوده و هفت ملیون جمعیت دارد . ښاروال مسکو افزود که ما نمیخواهیم در آینده شهر مسکو را توسعه داده در ازدیاد نفوس آن بکوشیم در نفوس مسکو تا سال ۱۹۸۰ سه صد هزار نفر افزود خواهد شد . و بعد از آن از ازدیاد سکنه و مهاجرت درین شهر جلو گیری میشود. تاسیس فابریکات صنعتی که در ازدیاد نفوس و مهاجرت مردم برای پیدا کردن کار عامل بزرگ است ممنوع قرار داده شد یعنی در شهر مسکو بعد ازین فابریکات صنعتی ساخته نمیشود . امسال چهار صد هزار نفر با پارتمانهای جدید نقل مکان خواهد نمود .

اعلیحضرت معظم همایونی حین بـا زد ید ا ز اینکه ښا روا لی مسکو در ساختمان فابریکه خانه‌سازی و نقشه های کابل کمك کرده اظهار خوشی فرموده علاوه کردند که ما برای آبادی شهر های خود پرابلم های عمومی داریم و اظهار امید نمودند که ارتباط نزدیك ښاروالی های مسکو و کابل در حل پرابلم ها کمك شایانی نماید . بساعت ٤ عصر روز مذکور ذات شاهانه از موزهٔ مرکزی اردوی شوروی دیدن فرمودند .

بیانیهٔ اعلیحضرت معظم همایونی در انجمن روابط فرهنگی اتحاد شوروی وافغانستان

جلالتمآبان

دوستان عزیز !

از کلمات دوستانهٔ خیر مقدم شما نهایت متشکرم این کلمات نشانهٔ مجاهدات قابل تحسین این انجمن در راه شناسائی مزید بین دو کشور همسایه و دوست اتحاد شوروی و افغانستان میباشد .

خرسندم این مجاهدات شما را تقدیر نموده پیام دوستی مردم افغانستان را بشما میرسانم . دوستی بین ملت شما و ملت ما اگر چه بنیان استوار عنعنوی دارد مگر با توسعه تماسها و شناسائی مزید بین مردم هر دو کشور و تقویت روابط اقتصادی و فرهنگی خاصه در ده سال اخیر روز بروز بیشتر متین و مستحکم میشود زیرا هر دو ملت هر آنقدر یکدیگر را بیشتر میشناسند به همان اندازه آرزو مند توسعه مؤدت به یکدیگر میشوند این یکی از دلایل واثق دوام دوستی و حسن نیت و همسایگی و احترام متقابل بین هر دو ملت میباشد.

نقش دانشمندان و هنرمندان در تقویت این دوستی قابل قدر است .

در سالهای اخیر علمای اتحاد

اعلیحضرت معظم همایونی هنگامیکه پروژه‌خانه‌سازی ومـدل آن دیـد ن مینمایند .

شوروی برای معرفی افغانستان کتب و رساله های مفید نگاشته‌اند مردم افغانستان نیز از زندگی مردم دوست و همسایهٔ اتحاد شوروی بیش ازپیش مطلع بوده از ترقیات پیهم علمی و اقتصادی اوشان احساس مسرت میکنند . صد ها شاگرد افغان بین ملت مهمان دوست شما در ساحات مختلف علمی و فنی مشغول تحصیل اند. این علایق فرهنگی توأم‌باروابط اقتصادی استوارتر میشود .

مردم افغانستان همکاری های بی قید و شرط مالی و اقتصادی اتحاد شوروی‌را که‌درعملی ساختن نخستین و دومین پلان پنجسالهٔ ما سهم بارز داشته تقدیر میکنند . مساعی مردم افغانستان در راه پیشرفت اقتصادی اجتماعی و فرهنگی ناشی‌از آرزومندی صمیمانه ایشان برای بهبود زندگانی و تأمین کرامت بشری میباشد .

قانون اساسی جدید افغانستان‌که سال گذشته نافذ گردیده مظهر این آرزومندی مردم ماست‌مطابق روحیهٔ این سند بزرگ ملی ما تامین حقوق مدنی و سیاسی باید موازی باعمران اقتصادی و پیشرفتهای فرهنگی ما صورت گیرد .

مردم افغانستان طالب ترقی همه مردمان جهان بوده و این مجاهدات خویش را جزء مجاهدات کافهٔ بشریت در راه تأمین همزیستی مسالمت آمیز و صلح و سلام میدانند .

افغانستان خط مشی سیاست‌خود را مبنی بر حسن نیت دوستی باهمه مردمان و ملل جهان دانسته باپیروی بیطرفی مثبت و قضاوت‌آزاد ازشمول در همه دسته بندی های نظامی خود داری میکند . تأمین حق تعیین سر نوشت مردمان و ملل در نگاه ماشرط مهم همزیستی مسالمت‌آمیز میباشد. صلح گیتی محض‌با آزادی همه‌مردمان جهان و ختم استعمار بهر شکلی که باشد پایدار میشود . افغانستان‌این حقایق را که مطابق منشور ملل‌متحد میباشد در اعلامیه های باندونگ ، بلگراد و قاهره به همنوائی یك عدهٔ بزرگ کشور های صلح خواه جهان تأئید نموده است .

در خاتمه یکبار دیگر از جانب‌خود و ملکه و همراهان خویش تشکرات صمیمي خویش را ازپذیرائي دوستانهٔ شما توأم بامسرتي که‌از ملاقـا ت مجدد با مردمان اتحاد شوروی بمن دست داده اظهار میدارم .

بیانـیهٔ بناغلـی الکسی کو سیگین صدراعظم‌اتحادشوروی درضیافتیکه‌از طرف هیئت رئیسه اتحاد شوروی شام ۱۶ اسد در قصر کریملین به اعزاز اعلیحضرتین ترتیب یافته بود اعلیحضرتین :

مادرین محفل برای ابراز احترام به مهمانان عالیقدرکه ازکشوردوست ماافغانستان واردشده‌اند گردآمده‌ایم. بنام هیئت رئیسه شورای عالی‌اتحاد جماهیر شوروی و حکومت شوروی به اعلیحضرت محمد ظاهر شاه وعلیا حضرت ملکه حمیرا صمیمانه تبریك میگویم همچنین به وزرای حکومـت پادشاهی و تما م‌مهمانان افغانی ماکه وارد اتحاد شوروی شده‌اند تبریـك و خوش آمدید میگویم . مردم شوروی به همسایگان افغانی شان احتـرام عمیقی دارند ومیدانند که در آن‌طرف سرحد شوروی دوستان ، مردمـان شجاعی زندگی میکنند که طبیعـت آنانرا باحس وغرور و حیثیت ملی و آمادگی برای جانفشانی در راه‌دفاع استقلال وطن خود پرورش داده در عین حال مردم افغانستان سال بسال بیشتر مؤفق‌میگردند طبیعت‌را وادار میسازند که به نفع بشر خدمت کند

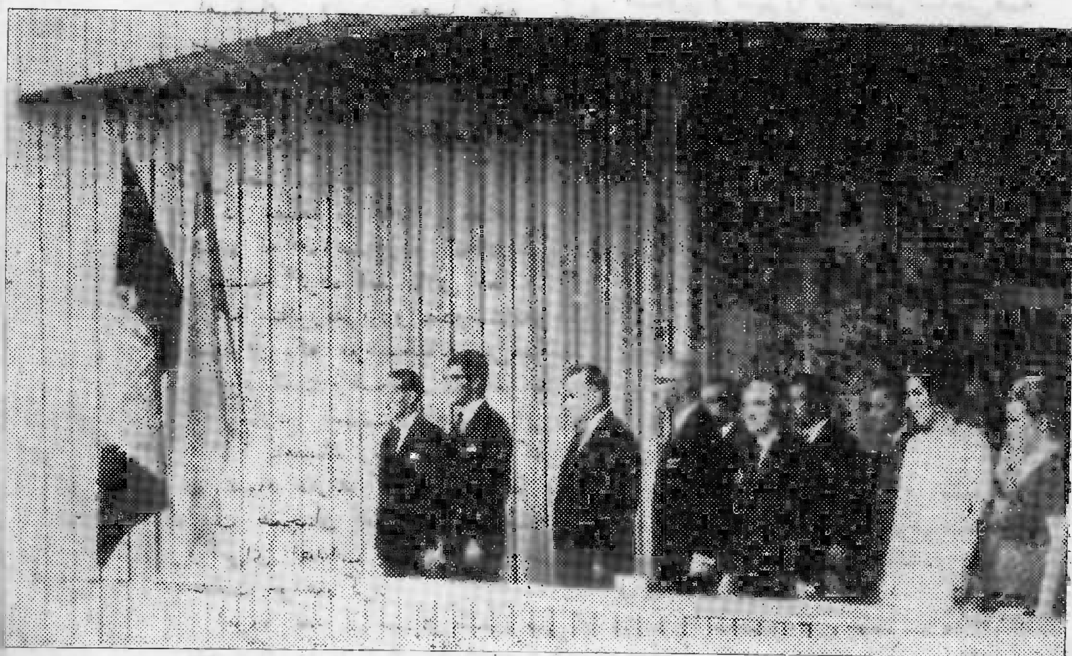
وخو شوقتیم که درین کار سهم داریم مردم ما با شادی مـردم افغانستان موقعیکه درین کشور موسسات صنعتی و انرژیتیك و آبیاری جدید و جاده های جدید افتتاح میشود سهیم میباشند.

در اتحاد شوروی با رضایتمندی خـاطر نشـان میشود کـه همکاری اقتصادی اتحاد شوروی با افغانستان در پیشرفت اقتصادی آن کشور تحکیم بیشتر استقلال آن و ترقی سطـح زندگی مردم آن کشور اثر نیکی می بخشد مردم کشور ما با دقـت و علاقمندی زیادی موفقیت‌های افغانستان را مشاهده نموده و برای فعالیت‌شما در راه تحکیم و استقلال ملی تـرقی اقتصادی و فرهنگی قدر و قیمت عالی قایل میباشند.

مردم اتحاد شوروی همچنین در ریفورم ها و تحولات اجتماعی که در سالهای اخیر در افغانستان صورت میگیرد دلچسپی نشان میدهند. در بین مردم اتحاد شوروی و افغانستان آرزوی طبیعی موجود است تا باهم دارای روابط ممکنه نزدیکتر و بادوام اقتصادی و تماسهای ثقافتی و حسن همجواری باشند.

دوستی بین کشور های ما توسط لنین فقید و مبارزین آزادی افغانستان بنیان گذاشته شده و هیچگاه در بین ما منازعه و اختلافی موجود نبوده است و هم موضوعاتی در بین نیست که باعث عدم موافقت ما گردیده دوستی افغانستان و اتحاد شوروی را مغشوش سازد.

اعلیحضرتا : ما با این گفتار شما

اعلیحضرت معظم همایونی و علیاحضرت ملکهٔ معظمه در تالار قصر کرملین باز مامداران اتحاد شوروی

که اساس دوستی حسن همجواری احترام متقابله ، عدم مداخله درامور داخلی یکدیگر توسعه همکاری اقتصادی و ثقافتی است موافق هستیم و این اساسی است که مطلوب هر دوکشور ماست .

ما انکشاف روابط افغانستان و اتحاد شوروی را به حد اعلی تقدیر میکنیم و معتقدیم که اعلیحضرت شما نقش مهمی در تحکیم مزید این روابط دارید .

لهذا باین مسافرت شما اهمیت زیادی قایل استیم ما باین عقیده هستیم که این مسافرت شما طوریکه قبلا هم گفته شد یك قدم موافق آمیز در تحکیم مزید روابط بین افغانستان و اتحادشوروی خواهد بودچنانچه پروتوکولی که امروز برای تمدید ده ساله معاهده بیطرفی وعدم تجاوز متقابله تاریخی ۲۴جون ۱۹۳۱ بامضاء رسید مؤید این امر می باشد امضای این معاهده که سی و پنج سال قبل صورت گرفت یك مرحلهٔ مهم در راه انکشاف روابط دوستانه بین کشور های ما و یك رویداد مهم در تمام اوضاع بین‌المللی این عصر میباشد .

در مقدمه و آغاز این‌معاهده گفته شده که افغانستان و اتحاد شوروی فیصله کرده اند تااین معا هد ه رابه منظورتقویهٔروابطدوستانه‌وحسن همجوار ه‌که خوشبختانه بین‌مملکتین موجود است وهمچنان باساس‌معاهدهٔ که بتاریخ بیست و هشتم اپریل ۱۹۳۱ بامضاء رسیده انعقاد کنند . و اعتماد دارند که این روابط بطور ثابت همچنان انکشاف خواهد کرد و برای اهداف عالی صلح جهانی خدمت خواهد کرد .

امروز بعد از سپری شدن سی و پنج سال ما با کمال رضایت‌میتوانیم اظهار داریم که اطمینانیه های که در اثنای امضای معاهده بیطرفی و عدم تجاوز متقابله از طرف حکومات مادر آن وقت ابراز شده بود کاملا صحیح و بجا بوده است و این موضوع یك بار دیگر در اثنای مذاکرات ما در دوران مسافرت فعلی اعلیحضرت پادشاه افغانستان به اتحاد شوروی تائید گردید . مذاکرات ما در فضای تفاهم واعتماد متقابله که ازمدت زیادی باینطرف از مشخصات روابط بین افغانستان و اتحاد شوروی‌است صورت گرفت ما موضوعات همکاری بین کشور های خود را بصورت ثمر بخش مورد مذاکره قراردادیم وراجع به موضوعات فعلی بین‌المللی تبادل افکار کردیم . در تخمین و سنجش اوضاع فعلی جهان وجه مشترك زیاد بین حکومات ما موجود است‌من‌معتقدم که حکومات هر دو کشور ما اهمیت مساوی و مهم را در متفق ساختن‌همه قوای که مخالف استعمار است قایل بوده واز صلح و امنیت مردم‌طرفداری میکنند .

موضوع اتحاد اهمیت اولیه دارد و خصوصاً درین موقعیکه قوای امپریالیست سعی میورزند که علیه قوای آزادی ملی دست‌باقدات تجاوز کارانه بزنند توجه جهانیان فعلا بموضوع ویتنام معطوف شده است یعنی جائیکه اقدا ما ت ایالات متحدهٔ امریکا اوضاع را ایجاد کرده که نتایج بسیار خطرناکی ازآن متصور است .

اتحاد شوروی نگرانی و تشویش بسیار از کشور های بیطرف بشمول افغانستان راراجع به مناقشهٔویتنام درك کرده است .

موقف اتحادشوروی راجع به موضوع ویتنام ثابت‌و تغییر ناپذیر باقی‌می

ماند ما نقطهٔ نظر حکومت ویتنام‌شمالی را راجع به طرق عادی ساختن اوضاع درجنوب شرق آسیا کاملاً حمایت میکنیم و در همکاری با مبارزهٔ دوستان ویتنامی که‌هدف آن تقویه ودفاع ا ز خاک‌شان است ادامه میدهیم .

دوستان گرامی! امروز قسمت مسافرت رسمی مهمانان ما خاتمه می یابد امیدوار هستیم که مهمانان گرامی ما بهترین خاطرات دوران اقامت‌شان را در اتحاد شوروی با خود به افغانستان ببرند .

من از آنانیکه درین محفل حاضر استند خواهش میکنم که در سر کشیدن این جام بسلامتی مهمانان عالیقدر و گرامی ما اعلیحضرت پادشاه و علیا حضرت ملکهٔ افغانستان و به صحت وزرای حکومت افغانستان و به صحت تمام دوستان افغانی با من اشتراك کنند . امیدواریم که‌همکاری بین مردم افغانستان و اتحاد شوروی بیشتر انکشاف وتقویه یابد .

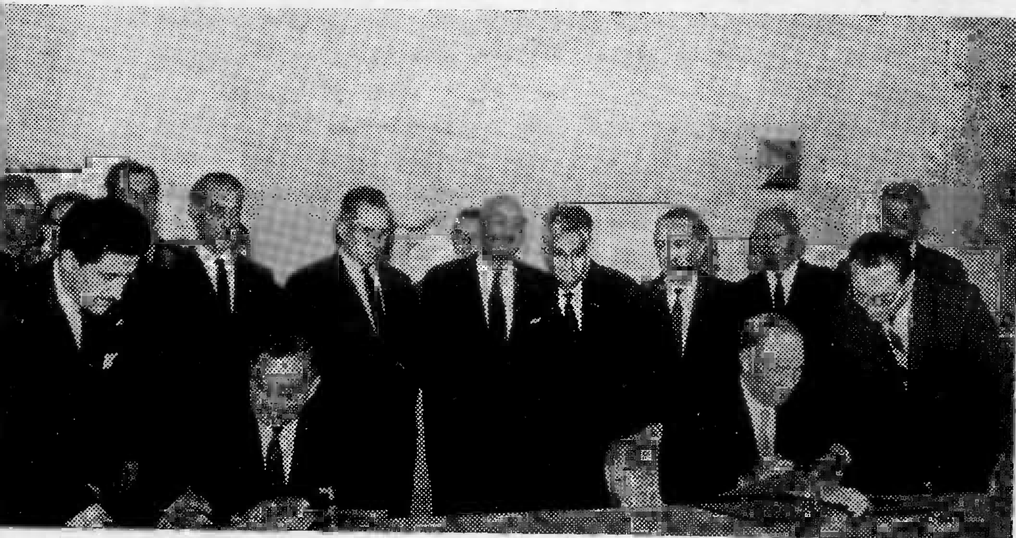
متن بیانیهٔ اعلیحضرت معظم همایونی در دعوتیکه‌شام ۱٦اسدازطرف‌هیئت رئیسهٔ شورای عالی اتحاد شوروی بافتخار اعلیحضرتین در تالار بزرگ کرملین ترتیب یافته بود

جلالتمآب عزیز !

از کلمات صمیمانهٔ جلالتمآب شما که طی این محفل‌بزرگ اظهارنموده‌ید. از جانب خویش و از جانب ملکه و همراهانم اظهار تشکر مینمایم .

مسافرت زعمای اتحاد شوروی به افغانستان‌ومسافرت زعمای‌افغانستان به کشور شما در استواری پیوندهای مؤدت بین هر دو ملت تأثیر نیك دارد .

شادم که هشت سال پس از نخستین سفر رسمی خویش بار دیگر به مسافرت رسمی در کشور زیبا و پهناور شما پرداخته درین محفل

اعلیحضرت معظم همایونی‌در محفلی‌اشتراك دارند که موافقت نامه عدم تعرض بین‌افغانستان واتحاد شوروی‌امضا ء میشود .

دوستانه شرکت میکنم دیدار مجدد اتحاد شوروی از چندین جهت برای من مایهٔ مسرت است .

یکی اینکه ترقیات روز افزون مردم اتحادشوروی را درسیرزمان مشاهده میکنم واقعاً مردم افغانستان که برای عمران اقتصادی و ترقی اجتماعی و فرهنگی خویش متمادیاً صرف مساعی مینماید از وقوع پیهم ترقیات مردم این کشور دوست و همسایه شادمان میشوند دیگر اینکه مشاهده میکنم خوشبختانه علاقمندی به افغانستان و تحولات آن نزد دوستان شوروی ما پیهم توسعه می یابد .

خرسندم ازینکه تمدیدده ساله معاهده بیطرفی و عدم تجاوز (۱۳۱۰) (۱۹۳۱) با انعقاد یك پروتوکل صورت گرفت .

دوستی بیطرفی و عدم تجاوز بین کشور های ما یك امر واقعی بوده و اکنون جهانیان از سالیان دراز تجربه به نقش آن در تحکیم امر صلح و امنیت جهان بهتر پی برده اند . مساعدت های بی قید و شرط اتحاد شوروی که در این ده سال به پیمانهٔ روز افزون به افغانستان رسیده است در تکمیل پلان پنجسالهٔ اول و پلان پنجسالهٔ دوم ما سهم بارز داشته است حکومت و مردم افغانستان این مساعدتهای کشور همسایهٔ دوست ما اتحادشوروی را به نگاه تقدیر کامل می نگرند این همکاری اقتصادی یقیناً در تشئید علایق حسنهٔ همسایگی نیك و احترام متقابل که بین هر دو کشور از زمان استقلال افغانستان و تأسیس رژیم شوروی توسط نینن فقید باین سو خوشبختانه موجود بوده است اثـر مساعد و نیك دارد . شاهراه سالنگ که قلب کهسار شامخ هندوکش را شگافتـه است . شاهراه تـورغندی هرات ، کندهار که بزودی افتتاح خواهدشد بندو کانال آبیاری ننگرهار که از بهار امسال بکار افتاده بند نغلو که در آینده نیرو ی برقی تولید خواهد کرد کشفیات گاز طبیعی که استفاده وسیع صنعتی از آن مدنظر میباشد و دیگر پروژه های سودمند اقتصادی و فرهنگی بمساعدت اتحاد شوروی در ترقی اقتصادی افغانستان سهم بارز داشته و خواهد داشت .

این معاونت های اتحاد شوروی به افغانستان برازنده ترین نمونه همکاری اقتصادی بین دو کشور دارای رژیم سیاسی متفاوت بوده عالی ترین مظهر حسن همجواری وهمزیستی مسالمت آمیز و همکاری با ثمر در راه ترقی و بختیاری مردمان بمنظور تشئید صلح جهان میباشد .

مردم افغانستان به این حقیقت متوجه میباشند هر قدمیکه در راه عمران مادی ومعنوی خویش برمیدارند ایشانرا به هدف بزرگ دیگر آنها یعنی تقویت صلح و ترقی متوازن ملل از راه همکاری با همه مردمان جهان نزدیـك میسازد بنابریـن سیاست بیطرفی قضاوت آزاد و دوستی باهمه ملل و همکاری اقتصادی با ایشان با آرزوهای ترقی خواهانه ملت افغانستان مطابق و در استواری مبانی صلـح جهان مفید و مؤثر میباشد . تقویت روابط افغانستان باکشور های خارجی و نقش بین المللی آن متوازی بـه مساعی آن در داخل کشور در راه انکشاف دیموکراسی و تأمین عدالت اجتماعی پیش میرود .

بزودی نخستین انتخابات شورا بـرحسب قانـون اساسی ۹ میزان ۱۳٤۳ در کشور ما صورت میگیرد و قاطبهٔ ملت افغانستان مطمئن است ازین راه در بلندبردن سویهٔ اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی خویش و تامین کرامت بشری موفق تر باشد .

افغانستان از نخستین اعضای سازمان ملل متحد بوده اساسات منشور آن را موافق به آمال خویش وهدف های بشریت میشناسد .

طی این بیست سال سازمان ملل متحد در راه همکاری بین ملل ومردمان جهان ابراز مساعی نموده توقع داریم در تشکیل سازمان جهانی اصلاحاتی وارد گردد که باشرایط اوضاع کنونی جهان موافق باشد .

آرزومندیم دول بزرگ جهان برای تقویت سازمان جهانی با کمال تسامح و توافق مجاهدت نمایند . امیدواریم اساسی ترین هدف سازمان ملل متحد که جهانی بودن واقعی آنست بزودی تأمین یافته به اینگونه مساعی آن د ر راه استواری صلح و امنیت جهان و ترقی بشریت مؤثر گردد .

درین ایام اوضاع ویتنام که سبب کشیدگی علایق بین المللی گردیده است مایه نگرانی مردمان آسیا وهمه جهان میباشد .

افغانستان مراتب مندرجه اعلامیه کشور های بیطرف جهان را که سال گذشته در قاهره صادر شد مجدداً تأئید میکند .

توقع داریم همه کشور ها از اقدام به هرگونه عملی که ساحه مصادمه را وسیعتر واوضاع راکشیده تر سازد دست گیرند و کنفرانسی مانند کنفرانس یازده سال قبل ژنیو منعقد گردد باینگونه میتوان متوقع بود حق مردم ویتنام برای صلح و استقلال از راه حل صلحجویانه تأمین یابد .

یقین دارم تماسها وتبادل نظریات دربارهٔ مسایل موردعلاقه هردو کشور همسایه و دوست که طی این مسافرت رسمی من به اتحاد شوروی صورت گرفته در تفاهم مزید بین هر دوملت و تشئید پیوند های دوستی بین ایشان مؤثر خواهد بود .

خاطرات نیك این روز ها ی خوش رااینجانب وملکه وهمراهانم پیو سته گرامی خواهیم داشت .

اعلیحضرت معظم همایونی بروز ۲۵ اسد بعد از یك مسافرت حسن نیت به اتحادشوروی ازسمفر وپول وا قع کریمیا ذریعهٔ طیارهٔ مخصوص جانب افغانستان حرکت فرمود و موکب اعلیحضرتین بساعت ٤ و ٥٥ دقیقه روز مذکور بکابل مواصلت نمود .

اعلامیهٔ مشترك افغانستان و اتحاد شوروی

اعلیحضرت معظم همایونی محمد ظاهر شاه پادشاه و علیا حضرت ملکه حمیرا ملکهٔ افغانستان بنا بدعوت هیئت رئیسه شورای عالی اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی برای یك بازدید رسمی دوستانه ازتاریخ ۱۲ الی ۲۵ اسد ۱۳٤٤ مطابق ۱۳ الی ۱٦ اگست ۱۹٦٥ باتحاد شوروی مسافرت نمود.

والاحضرت شهزاده شاه محمود نیز به معیت اعلیحضرتین در این مسافرت اشتراك داشتند طی این مسافرت رسمی جلالتمآب علی محمد وزیر دربار سلطنتی ، جلالتمآب سید قاسم رښتیا وزیر مالیه ،جلالتمآ ب دوکتور محمد ناصر کشاورز وزیر زراعت ، جلالتمآب جنرال محمد عارف سفیرکبیر افغانستان دراتحادشوروی ښاغلی عطاء الله ناصر ضیاء رئیس تشریفات وزارت امور خارجه، ښا غلی دکتور روان فرهادی مدیرعمومی سیاسی وزارت امور خارجه و دیگر شخصیت های رسمی افغانی شرف معیت ذات ملوکانه و علیا حضرت ملکهٔ معظمه را داشتند .

اعلیحضرت معظم همایونی علیا حضرت ملکهٔ معظمه و همراهان ایشان نقاط دیدنی شهر مسکو مرکز اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی رابه شمول بعضی مؤسسات و مراکز

فرهنگی معاینه نموده از طرف مردم شوروی با کمال حرارت و صمیمیت عمیق که خاصهٔ روابط دوستانهٔ بین هردوکشورمیباشد استقبال گردیدند.

اعلیحضرت معظم همایونی با جلالتمآبان ،ل، ای بریژیف وا ، ن کاسیگین و،ا،ای میکویان ود، س پولیانسکی ملاقات ومصاحبه نمودند. طی این مصاحبات از جانب اتحاد شوروی علاوتاً ذوات ذیل شرکت داشتند .

جلالتمآبان گ ، س دزوتسه نیدزه معاون صدر هیئت رئیس شورای عالی اتحاد جماهیرشوروی سوسیالیستی س، اسکاچکوف رئیس کمیتهٔ دو لتی روابط اقتصادی با دول خارجی مربوط شورای وزیران . و ، وکو ز نتسوف معاون اول وزیر امور خارجهٔ اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی .

ل،ف ایلیچوف معاون وزیرامورخارجه اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی س ، ف انتونوف سفیر کبیر اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی در افغانستان س ، پ کیکتیف رئیس شعبهٔ کشور های شرق میانه وزارت امور خارجهٔ اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی .

از جانب افغانستان در مذاکرات وزیر دربار سلطنتی ، وزیر مالیه ، وزیر زراعت ، جنرال محمد عارف سفیر کبیر افغانستان در اتحاد شوروی .
رئیس تشریفات ودکتورروان فرهادی مدیر عمومی سیاسی وزارت امور خارجه سهم گرفتند .

این ملاقات ها و مذاکرات درمحیط دوستی و صمیمیت و در حسن تفاهم صورت گرفت .

طرفین از توسعه روز افزون دوستی بین هر دو دولت که پایه‌های عنعنوی دارد اعتماد متقابل ، حسن همکاری در ساحات مختلف ، اظهار رضایت کامل نموده بار دیگر تأئید کردند که اجازه نخواهند داد باین روابط لطمهٔ وارد آید .

طرفین منافع مسافرت های متقابل زعمای هر دو کشور را بکشوردیگر خاطر نشان نموده پرنسیب های مندرجهٔ اسناد و اعلامیه های مشترک سابقهٔ هر دو کشور را که مطابق منافع صلح و همکاری بین المللی میباشد مجدداً تأئید کردند .

طرفین معتقدند که دوستی و همکاری بین مردمان ایشان نمونهٔ بارز تطبیق اصول همزیستی مسالمت آمیز بین کشور های دارای نظام های اقتصادی ، اجتماعی وسیاسی متفاوت میباشد و این امر واقع عامل مهم استواری صلح درین منطقهٔ گیتی بوده با آرزو های صمیمی همه ملل سراسر جهان مطابقت دارد .

طرفین عقیده دارند مساعدتهای اتحادشوروی به افغانستان در عملی شدن نخستین و دومین پلان پنجسالهٔ افغانستان نقش مهم داشت و دوام این مساعدتها در تطبیق سومین پلان پنجساله در راه پیشرفت اقتصادی افغانستان تأثیر وسیع ومثبت خواهد داشت .

طرفین از توسعهٔ موفقیت آمیز تجارت افغانستان و اتحاد شوروی اظهار رضایت نموده و آرزوی خود را برای

بسط بیشتر آن براساس منافع طرفین ابراز و تأیید نمودند تمدید اعتبار قرارداد موجودهٔ بین افغانستان واتحاد شوروی راجع به امور ترانزیتی به منافع متقابل هر دو کشور در ساحهٔ اقتصادی مساعدت نموده و درتوسعه مناسبات تجارت خارجی افغانستان مؤثر میباشد .

طرفین تصمیم گرفتند مدت اعتبار پیمان بیطرفی وعدم تجاوزمتقابل بین افغانستان و اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی منعقدهٔ سال ۱۳۱۰ مطابق ۱۹۳۱ را برای ده سال دیگر تمدید دهند . این پیمان که متکی براصول همزیستی مسالمت آمیز تساوی حقوق احترام متقابل و عدم مداخله درامور یکدیگر میباشدبرای توسعه و تحکیم مزید روابط مؤدت آمیز افغانستان واتحادشوروی و استحکام صلح عمومی و همکاری بین المللی بر اساس تساوی حقوق اهمیت بسزائی دارد .

جانب افغانی سیاست بیطرفی و غیرمنسلك بودن افغانستان را که مطابق به آرزو ها و منافع ملت افغانستان و صلح جهان میباشدتائید ومجدداً توضیح نمود طرف شوروی تاکید نمود که این سیاست افغانستان دررفع تشنجات بین المللی تحکیم صلح و دوستی بین مردمان جهان سهم مهمی دارد .

طرفین یقین دارند . تقویت روز افزون روابط دوستی عنعنوی ایشان در ساحات اقتصادی و فرهنگی موافق به آرزو های صمیمی هر دو ملت وبه صلح جهان میباشد .

طرفین ازمساعی مردمان و مللیکه برای تأمین حق تعین سرنوشت خویش در برابر تسلط اجنبی ومقابل استعمار به اشکال مختلف آن مجادله میکنند پشتیبانی خود را ابراز مینمایند .

طرفین معتقداند که احترام حق آزادی ملل و مردمان و عدم مداخله در امور داخلی کشور ها شرط مهم امنییت در جهان بوده تأمین صلح پایه‌دار و اعتماد متقابل بین ملل و ترقیات اجتماعی شان در محیطی امکان پذیر میباشد که در آن همزیستی مسالمت آمیز بین‌دول ،بدون درنظر گرفتن نظام های اجتماعی و سیاسی ایشان میسر باشد .

طرفین ازوخامت جدی اوضاع در ویتنام که خطر روز افزون برای صلح جهان تولید نموده است ابراز نگرانی کرده وهر یك موقف خودرا به جانب دیگر شرح دادند . طرفین یقین دارند که مسئلهٔ ویتنام را فقط بر اساس قرار دادهای سال ۱۹۵٤ ژنیو مربوط به هند چین میتوان حل و فصل نمود تا برای مردم ویتنام بدون هیچگونه

مداخله از خارج این امکان تأمین شود که طبق ارادهٔ خود سرنوشت خویش را تعین نموده نایل به استقلال وصلح و وحدت گردند .

طرفین براین اتفاق نظر دارند که اصول مندرجهٔ منشور ملل متحد موافق به آزادی کتله های بشری میبا شد و بنابراین سازمان ملل متحد که مکلف به نگهبانی صلح و امنیت بین المللی و همکاری بین ملل جهان است باید بامساعی جدی همهٔ دول عضو آن تقویت یابد طرفین معتقداند که سازمان ملل متحد باید ممثل آن وضع واقعی باشد که در جهان در نتیجهٔ عضویت عدهٔ بزرگ کشور های آسیا و افریقا در آن مؤسسه بمیان آمده است .

طرفین یقین دارند که حصول موافقت برخلع سلاح عام وتام و همچنین ابراز مساعی به منظور خلع سلاح قسمی برای رهائی بشر ازخطر جنگ جدید ورفع تشنجات بین المللی ضروری میباشد .

این اقدامات بر منابعیکه به مقصد رشد اقتصادی در جهان بکار میرود خواهد افزود . انعقاد یك کنفرانس جهانی خلع سلاح در انجام این مقاصد مساعدت کرده میتواند .

طرفین در جریان مذاکرات متذکر شدند مساعی و مجاهداتی را که به مقصد رفع دایم تشنجات بین المللی بعمل می آید موجودیت کانونها اختلافات جدی در قسمت های مختلف جهان مواجه باشکال مینماید .

طرفین عقیده راسخی دارند که باید کمیته مسایل مورد نزاع بین دول از راه صلح و توسط مذاکرات مطابق اصول منشور سازمان ملل متحد از طریق مذاکرات بین جانب های ذیعلاقه برپایهٔ برابری کامل حل و فصل گردد .

طرفین با حسن استقبال از انعقاد دومین کنفرانس کشور های آسیائی و افریقائی در آینده اظهار اطمینان مینمایند که آن اجتماع در متحد نمودن و فعال ساختن تمام آن قوائی مساعدت خواهد کرد که در راه رفع کامل استعمار بهر شکل و نوعیکه باشد مبارزه میکنند .

به عقیدهٔ طرفین مسافرت اعلیحضرت پادشاه افغانستان به اتحاد شوروی و تبادل افکار که راجع به مسایل مورد علاقهٔ طرفین که طی این بازدید بعمل آمد در توسعه مزید روابط مؤدت آمیز بین افغانستان واتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی و در تحکیم اعتماد و همکاریها به نفع ملتین هر دو کشور مساعد بوده موافق به منفعت صلح در سراسر جهان میباشد .

اعلیحضرت محمدظاهر شاه پادشاه افغانستان و حکومت افغانستان از جلالتمآب ل ، ای بریژنیف جلالتمآب ا ، ن کاسیگین و جلالتمآب ا ، ای میکویان دعوت نمودند که درفرصت مساعدی برای یك بازدید دوستانه به افغانستان مسافرت نمایند این دعوت از جانب ایشان با تشکرقبول شد .

مسافرت والاحضرت شهزاده احمد شاه رئیس‌عالی

سره میاشت به‌ایران

والاحضرت شهزاده احمد شاه مواصلت نمودند . والاحضرتین بروز
رئیس عالی سره‌میاشت ووالاحضرت ۱۷ عقرب بساعت ۹ بـه آرامـگاه
خاتول بتاریخ ۱۶ عقرب ٤٤ بدعوت اعلیحضرت فقیدرضاشاه‌کبیر اتحاف
والاحضرت شمس پهلوی رئیس‌عالی ادعیه نموده واکلیل گل گذاشتند .
شیر و خورشید سرخ ایران به‌تهران والاحضرتین بعدآ از مکتب‌پرستاری

والاحضرت سردار احمدشاه ساعت‌یك بعداز ظهر ۱۸ـ۸ـ٤٤ با تفاق والاحضرت خاتول بحضور اعلیحضرتین رسیدند وناهار را با اعلیحضرتین صرف کردند .

رضا شاه کبیر دیدن نمودند کابینه با اعلیحضرت شاهنشاه و شهبانوی
ایران رئیس مجلس سنا و شورای ایران ملاقات نمودند . والاحضرتین
ملی ایران د ر کا خ مرمر بحضور د عـو تـی بـه فـتـخـا ر
والاحضرتین باریاب گردیدند. والاحضرت شاهدخت شمس پهلوی و بناغلی سپهبد
شهزاده احمدشاه و والاحضرت خاتول وزیر فرهنگ و هنر در قصر مرمر

حینیکه والاحضرت شهزاده احمدشاه رئیس عالی سره میاشت در عین بازدید خود از بانك خون اصفهان مقداری از خون خود رااهدا می نمایند.

شام ۲۰ عقرب ترتیب دادند . والاحضرت شهزاده احمدشاه رئیس والاحضرتین از تاسیسات نفت در عالی سره میاشت ضمن بازدید از جنوب و هم از صفحات شمال ایران بانك خون اصفهان مقداری از خون بازدید فرمودند . والاحضرت در خود را اهداء نمودند . والاحضرتین

اصفهان از عملیات امدادی شیر و در کشور دوست ما ایران در هرجا خورشید سرخ ایران دیدن کردند . با گرمجوشی زیاد استقبال گردیدند.

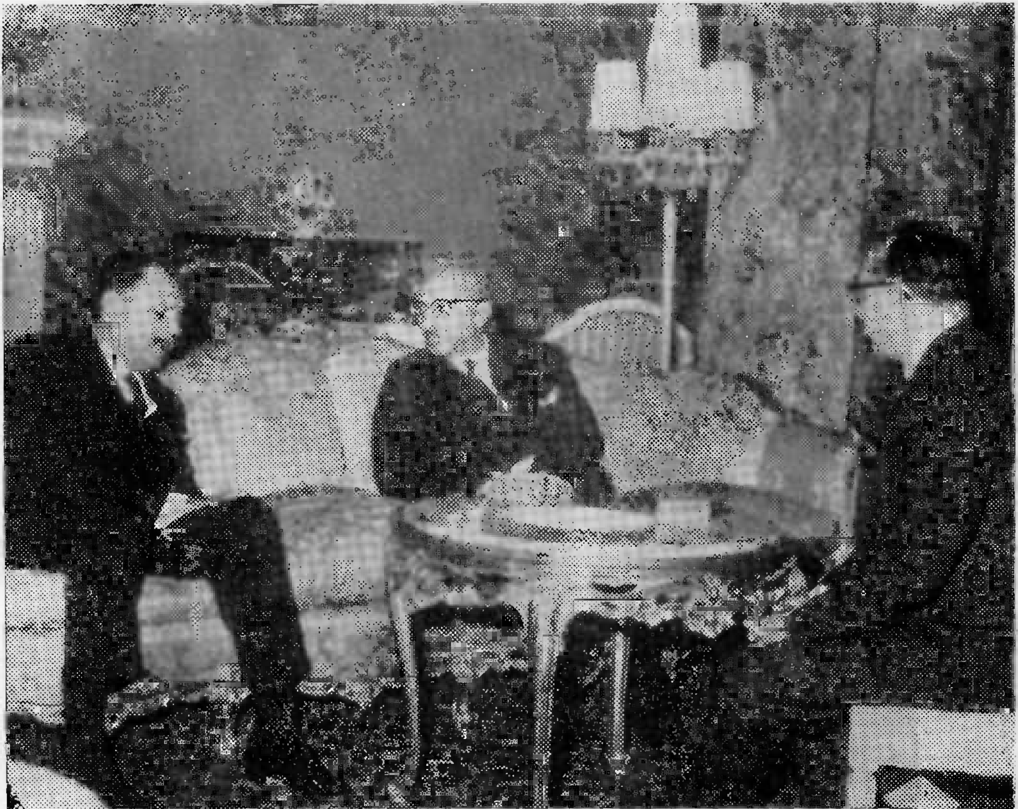

صدراعظم ښاغلي محمدهاشم میوندوال درمیدان هوائی کابل باوالاحضرت شهزاده احمد شاه رئیس عالی سره میاشت

بدعوت اعلیحضرت معظم همایونی

مارشال محمد ایوب‌خان رئیس‌جمهور پاکستان بکابل آمدند

مارشال محمد ایوب خان رئیس جمهور پاکستان در راه عزیمت جانب اتحاد شوروی جهت اشتراك در کنفرانس تاشکند بعد از ظهر روز شنبه ۱۱ جدی وارد کابل گردیده و در میدان هوائی کابل ذات شهریاری بناغلی محمدهاشم‌میوندوال‌صدراعظم و زیر در بار سلطنتی ، و زیر دفاع ملی ، وزیر امور خارجه ، وزیر داخله ، رئیس مشرانو جرگه ،والی کابل ، کابل ښاروال ، سفیر کبیر پاکستان متعین کابل در نزدیك‌طیاره رئیس جمهور پاکستان را خیر مقدم گفتند. رئیس‌جمهور پاکستان‌همراهان شان را بحضور اعلیحضرت معظم همایونی معرفی و اعلیحضرت معظم همایونی مستقبلین‌را به ښاغلی‌رئیس جمهورمعرفی کردند. سپس‌اعلیحضرت همایونی با مهمان‌شان بطرف قطعهٔ تشریفاتی تشریف فرما شدند درین موقع موزیك سرود ملی پاکستان و سلام شاهی افغانستان را نواخت . بعداً اعلیحضرت همایونی وښا غلی رئیس جمهور پاکستان گارد احترام

اعلیحضرت معظم همایونی هنگام صحبت در قصر گلخانه با فیلد مارشال محمدایوب خان رئیس جمهور پاکستان.

را معاینه نمودند. سپس فیلد مارشال محمد ایوب خان با اعضای کابینه ، رؤسای کوردیپلوماتیك و پاکستا نی های مقیم کابل مصافحه و احوال پرسی نمودند. بعداً اعلیحضرت معظم همایونی و ښاغلی رئیس جمهور بموکب شاهی به قصر چهلستون تشریف بردند .

اعلیحضرت همایونی بعد از توقف مختصر در قصر چهلستون به ارگ شاهی مواصلت نمودند. ښاغلی محمد هاشم میوندوال بساعت ۹ و ۱۵ دقیقه قبل از ظهر روز یکشنبه ۱۲ جدی ۱۳٤٤ با رئیس جمهور پـاکستان ملاقات نمودند .

متن بیانیهٔ مشترکی که در پـایـان مسافرت فیلد مارشال محمد ایوبخان رئیس جمهور پاکستان در کابل و راولپندی انتشار یافت

نظر به دعوت اعلیحضرت معظـم همایونی محمد ظاهر شاه پادشاه افغانستان رئیس جمهور پاکستـان فیلدمارشال محمد ایوب خان از ۱۱ تا ۱۳ جـدی ۱۳٤٤ بافغانستان مسافـرت نمودند .

ذوات آتی الذکر شرف معیـت جلالتمآب رئیس جمهور را داشتند .

وزیر امور خارجه ښاغلی ذوالفقار علی بوتو ، وزیر تجارت ښاغلی غلام فاروق ، سکرتر امور خارجه ښاغلـی عزیز احمد سرمنشی رئیس جمهور ښاغلی شیخ محمد یوسف ، منشی اطلاعات ، ښاغلی الطاف گوهر مدیر سیاسی وزارت امور خارجه و ښاغلی خواجه قیصر .

طی این دو روز اقامت در کابل پذیرائی با حرارت و مهمان نوازی از رئیس جمهور و همراهان ایشان به عمل آمد و بااعلیحضرت معظم همایونی و ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدراعظم وهمکـا را ن کابینهٔ ا یشا ن به مذاکرات صمیمانه پرداختند . طرفین نقاط نظر خود را روی مسایل ذات البینی اظهار و موافقه نمودند که هر گونه امکانات بهبود مزید علایق را با روحیهٔ تعاون وتفاهم جستجو نمایند.

طرفین ابتکار اتـحاد شوروی را راجع به ترتیب کنفرانس تاشکنـد تقدیر کرد . واظهار امید نمودند که این اجتماع نتایج مثمر بار آرد .

اعلیحضرت معظم همایونی دعوت رئیس جمهور را برای مسافرت به پاکستان پذیرفته اظهار فرمودند که مسرور خواهند بود به وقت مساعد به این مسافرت بپردازند .

مسافرت ښاغلی محمدهاشم میوند وال صدراعظم به دهلی

لعل بهادر شاستری صدر اعظم هند از ختم کنفرانس تاشکند در اثر عارضهٔ قلبی وفات نمود. صدر اعظم هند بعد از کنفرانس تاشکند بدعوت صدر اعظم افغانستان بکابل مسافرت میکرد. ترتیب پذیرائی و استقبال صدر اعظم هند در کابل گرفته شده بود ولی موصوف چند ساعت قبل از حرکت جانب کابل وفات کرد.

ښاغلی محمدهاشم میوندوال صدراعظم بغرض اشتراك در مراسم تشییع میت لال بهادر شاستری صدر اعظم فقید هند ساعت دوازده و نیم ظهر روز سه شنبه ۲۱ جدی ۱۳٤٤ عازم دهلی جدید گردید.

ښاغلی صدراعظم قبلاً بااطلاع از خبرمرگ ناگهانی صدراعظم هند گفتندکه درگذشت‌لال بهادرشاستری در پایان مساعی خستگی ناپذیر و خدمات طولانی‌برای کشورش ومحض چند ساعت بعد از ختم و اعلام نتایج مفید کنفرانس تاشکند نه‌تنها یك ضیاع بزرگ ملی برای هند است بلکه از رهگذر فقدانی یك سیاست مدار خردمند برای مردمان این منطقه موجب‌تأثرمیباشد. قرار بودکه‌صدراعظم

ښاغلی میوندوال صدراعظم بعد ا زمراسم سوختاندن شاستری تاثرا ت خودرا به رئیس جمهور هند ابرا ز مینماید طرف راست ښاغلی صدراعظم معاون رئیس جمهور متحده عرب دیده میشود .

فقید هند درراه دعوت از تا شکند به دهلی نظر به دعوت بناغلی میوندوال صدراعظم یکشبانه روزدرکابل توقف نماید .

بناغلی میوندوال باین مطلب اشاره نموده گفتند در گذشت لال بهاد ر شاستری موجب تأثر عمیق شخصی

برای من گردیده و نزدمردم افغانستان که امروز انتظار داشتند آن شخصیت نقید به کابل وارد خواهد شد این

واقعه بیشتر موجب اندوه گردیده است .

بناغلی صدر اعظم حین ورود در میدان هوائی پالم به خبرنگاران گفتند

که هر چند لال بهادر شاستری درگذشت ولی خاطره او در روحیه

تاشکند زنده مانده و بهترین هدیه که مردم هند به روح او ایثار کرده

میتوانند کوشش و سعی شان برای زنده نگهداشتن روحیه تاشکندخواهد

بود . اگر این روحیه دوام پیدا کندو اعلامیه تاشکند عملی و تعقیب شود

خاطرهٔ صدراعظم فقید را شاد خواهد داشت .

بناغلی صدراعظم نسبت به درگذشت لال بهادر شاستری مراتب تأثر عمیق

ذات شاهانه را به بناغلی رئیس جمهور

هند اظهار داشتند . بناغلی صدر

اعظم به منزل شاستری رفته و به روی میت او اکلیل گل گذاشتند .

بیانیهٔ بناغلی محمد هاشم میواندوال صدر اعظم در محفل تعزیت صدراعظم هند

درین محفل مراتب تأثر و تعزیت عمیق اعلیحضرت معظم همایونی پادشاه و همچنین حکومت و مردم افغانستان را به شما میرسانم .

بناغلی صدراعظم گفتند ـ درگذشت لال بهادر شاستری ضایعهٔ بزرگی برای مردم هند میباشد بناغلی میوندوال متذکر گردیدند افغانستان و هند همیشه در مجامع بین المللی

از صلح پشتیبانی کرده و سیاست عدم انسلاك به پیمان های نظامی این دو کشور معرف و مثال برجستهٔ

فلسفه بیطرفی و سیاست خارجی ما میباشد . این دو کشور همیشه برای

بوجود آوردن صلح در دنیا و منطقه خود سعی نموده اند .

حکومت افغانستان از هر فرصتی که برای مذاکره در راه برقراری صلح درین منطقه جهان میسر گردد همیشه

به خوشی استقبال میکند تا بتواند یك فضای دوستانه را درین منطقه بوجود آورد. گرچه لال بهادر شاستری

صدراعظم با ما نمیباشد اما خاطرهٔ وی روحیه را که کوشش های صلح آمیز او در کنفرانس تاشکند بوجود

آورد همیشه باقی خواهد ماند و این روحیه به ما نشان داد ، ما میدانیم

مشکلات خود را درین منطقه از راه مذاکره حل کنیم .

مسافرت ښاغلی الکسی کوسگین صدر اعظم اتحاد شوروی بدعوت ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم بکابل

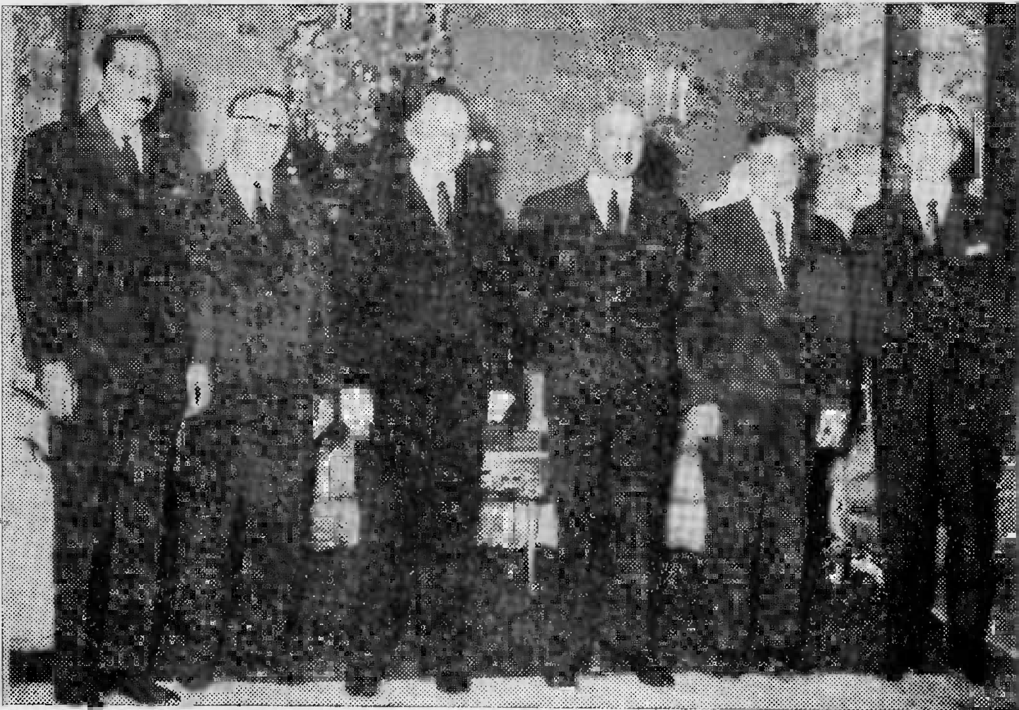
ښاغلی الکسی کوسیگین صدراعظم اتحادشوروی حین باز گشت از هند به مسکو بنا بدعوت ښاغلی محمد هاشم میوند وال صدر اعظم بساعت ۳ و بیست دقیقه بعد ازظهر روز ۲٤ جدی وارد کابل گردید.
میوندوال صدر اعظم روسای ولسی جرگه و مشرانو جرگه وزیر دربار

سلطنتی وزیر دفاع ملی، وزیرامور خارجه، وزیرداخله، والی کابل، کابل ښاروال و سفیر کبیر اتحاد شوروی به دربار کابل در نزدیک طیاره ښاغلی کوسیگین و همراهان شان را خوش آمدید گفتند بعد ښاغلی صدر اعظم مستقبلین را به صدراعظم اتحادشوروی و ښاغلی کوسیگین همراهان خود را به ښاغلی میوندوال صدراعظم معرفی کردند. در ینموقع دستهٔ از پسران و دختران خورد سال به نمایندگی شهریان کابل دسته های گل به ښاغلی کوسیگین وهمراهان شان اهداء نمودند.
ښاغلی کوسیگین و ښاغلی میوندوال بعد از آنکه موزیك سرود های ملی اتحاد شوروی و افغانستان رانواخت احترام گارد را قبول و آنرا معاینه نمودند بعداً ښاغلی کوسیگین باسایر اعضای کابینه و مامورین عالی رتبه لشکری و کشوری روسای کوردیپلوماتیك و اتباع مقیم کابل مصافحه کردند.
ښاغلی کوسیگین به همراهی ښاغلی میوندوال توسط موتر در حالیکه موتر شان ازطرف یکعده موتر سایکل ها

ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدراعظم درقصر کریملین با ښاغلی نیکولای پود گورنی صدرهیئت رئیسه اتحاد شوروی ملاقات می نمایند.

بدرقه میگر د ید ر هسپار قصر چهلستون گردید .
ښاغلی قربانوف صدراعظم جمهوریت ازبکستان، ښاغلی صدراعظم جمهوریت، وزارت خارجه اتحادشوروی ښاغلی بی نی دیکتیف سفیر کبیر اتحادشوروی دردهلی جدید ، ښاغلی لیاخاچو ف ښاغلی زلمیاتین مامورین عالی رتبه وزارت امور خارجه آنکشور درمعیت صدر اعظم اتحاد شوروی بودند .
همچنین میرمن گوی شی انی صبیه صدر اعظم اتحاد شوروی نیز باښاغلی کوسیگین همراه بود .
ښاغلی الکسی کوسیگین آخرین بار از کابل در سنبله ۱۳۴۳ دیدن کرده بودند .
ښاغلی کوسیگین بساعت هفت شام روز مذکور بحضور اعلیحضرت معظم همایونی در قصر گلخانه باریاب گردید حین این باریابی ښاغلی علی محمد وزیردربارسلطنتی. ښاغلی نوراحمد اعتمادی وزیر امور خارجه و مدیر عمومی سیاسی وزارت امور خارجه و از طرف شوروی ښاغلی کانستنتین ایوانوویچ الکساندروف سفیر کبیر اتحاد شوروی حاضر بودند . صدر اعظم اتحاد شوروی با صدر اعظم افغانستان ملاقات نمود و

ښاغلی الکسی کوسیگین صدرا عظم اتحاد شوروی بابعضی از همرا ها ن شان بحضور اعلیحضر ت معظم همایونی بار یاب گردیدند. در ین وقت ښاغلی علی محمد وزیردربا رسلطنتی وښاغلی نوراحمد اعتما دی وزیرامور خارجه نیز حاضر بود ند

صدر اعظم افغانستان شام روز مذکور به افتخار صدر اعظم اتحاد شوروی در هوتل کابل دعوتی ترتیب داد . بناغلی صدر اعظم درین محفل اظهار داشتند که طی اقامت مختصر صدر اعظم اتحاد شوروی در کابل موقع میسر شد تا باهم مذاکرات مفیدی درباره روابط افغانستان و مسایل این منطقه وموضوعات مربوط به‌صلح بین المللی بعمل آیدمسرت دارم به‌اثر دعوت دوستانه صدراعظم اتحادشوروی درآینده نزدیک به‌کشور بزرگ اتحادشوروی مسافرت می کنم و باز فرصت ملاقات بازعمای کشور دوست اتحاد شوروی به آنها میسر میگردد مسافرت دوستانه بناغلی کوسیگین به‌افغانستان نمونهٔ دوستی بی‌شایبه همسایگی نیك و اعتماد متقابل هست

که خوشبختانه بصورت عنعنه بین دو کشور موجود است . در روز های اخیر انتظار جهان متوجه تاشکندبود که در آنجا به ابتکار و به اثر مساعی

خستگی ناپذیر شما برای بوجود آوردن و استقرار صلح درین منطقه سعی بعمل آمد و در اثر این مساعی

نتایج مفیدی حاصل گردید روحیهٔ کنفرانس تاشکند نشان میدهد که کشور های این منطقه به استقرار صلح و امنیت و رفع اختلافات خود از راه مذاکره‌علاقمندهستند ومساعی

اتحادشوروی ممدومؤید صلح درین منطقه میباشد .

بناغلی میوندوال موفقیت بناغلی کوسیگین را در کنفرانس تاشکند به آنها تبریك گفتند و ابراز امیدکردند

که روحیه اجتماع تاشکند ادامه یافته اختلافات منطقه از راه مذاکرات صلح دوستانه حل و فصل شود و استقرار و امنیت منطقه پایدار بماند .

مقابلتاً بناغلی کوسیگین صدراعظم اتحادشوروی گفت: نتایج کنفرانس تاشکند مورد تأیید مردم تمام ممالك جهان قرار گرفته چه عملی شدن آن صلح و سلم را بوجود می‌آورد . من

متیقن هستم زعمای هند و پاکستان ملتفت این موضوع بوده و ازینکه زعمای افغانستان به نتایج این کنفرانس اهمیت قایل‌شده اند از آن قدردانی می‌نمایند وآنرا به‌نظر قدردانی مینگرند .

اتحادشوروی نیز ازینکه زعمای افغانستان به نتایج این کنفرانس تاشکند که مبنی بر استحکام صلح و سلم و بلند بردن اقتصادیات هند و پاکستان میباشد و از طرف هر دو مملکت قبول شده است نتایج مثمری را بار خواهد آورد . صدر اعظم اتحاد شوروی ضمن اشاره به سفر قریب الوقوع بناغلی میوندوال به آنکشور

گفتندمابیش‌ازپیش میدانیم که نتایج مذاکرات بین زعمای هر دو مملکت در مسکو بسیار مثمر خواهد

بود . بناغلی کوسیگین در طول‌اقامت خود در کابل با اعلیحضرت پادشاه. بناغلی صدر اعظم و دیگر زعمای

افغانستان ملاقات و مذاکرات مفیدی انجام داده و این مذاکرات نمونهٔ دوستی و حسن تفاهم بین دوکشور

ما میباشد . این ملاقات ها نتایج بسیار مثمرمخصوصاً در قسمت صلح و سلم درین منطقه دارد .

مسافرت بناغلی محمد هاشم میوند وال صدر اعظم به اتحاد شوروی

بناغلی محمدهاشم‌میوندوال‌صدراعظم و محترمه خانم شان بنا بدعوت بناغلی الکسی کوسیگین صدر اعظم اتحاد جماهیر شوروی بتاریخ ۱۲ دلو ۱۳٤٤ عازم اتحادشوروی گردید. بناغلی میوندوال قبل از حرکت در میدان هوائی کابل به نمایندهٔ باختر گفتند «خوش هستم که به کشور دوست و همجوار ما اتحاد شوروی مسافرت مینمایم. بناغلی صدر اعظم سفر خود را یك سفر حسن نیت خوانده تذکر دادند که روابط هر دو کشور افغانستان و اتحاد شوروی گوارا میباشد. یقین دارم نتائج این سفر در تشئید مزید روابط حسنه مملکتین مفید و مؤثر باشد».

بناغلی محمدهاشم میوند وال صدراعظم حینیکه از طیاره فرود آمدند از طرف بناغلی عبدالستار شالیزی وزیر داخله استقبال گردیدند.

درایام مسافرت بناغلی میوندوال‌دراتحاد شوروی بناغلی وزیر داخله وکالتاً امور صدارت را اجرا مینمود. در عکس بناغلی علی محمد وزیر دربارسلطنتی نیز دیده میشود.

درین سفر ښاغلی نوراحمد اعتمادی وزیرامور خارجه، پوهاند دکتور عبدالحکیم ضیائی وزیرپلان، دوکتور روان فرهادی مدیر عمومی سیاسی وزارت امور خارجه دکتور عبدالواحد کریم مدیر روابط اقتصادی وزارت خارجه، ښاغلی شاه محمد دوست منشی صدر اعظم و همچنان وکیل هلال الدین بدری و وکیل عبدالغفور باهرویك عده مامورین دیگر درجمله ذوات معیتی ښاغلی میوندوال شامل میباشند.

ښاغلی صدر اعظم و هیئت معیتی شان بساعت ٤ و ده دقیقه بعد از ظهر روز ۱۲ دلو ۱۳٤٤ وارد مسکو گردیده و در میدان هوائی و نوکوا از طرف ښاغلی الکسی کوسیگین صدراعظم ښاغلی کریل مازاروف معاون صدراعظم، ښاغلی اندری گرومیکو وزیرامورخارجه وسائر رجال دولتی رؤسای کوردیپلوماتیك ،سفیر کبیر افغانستان ، اعضای سفارت کبرای افغانستان و محصلین افغانی و در جاده های مسکو از طرف شهریان مسکو استقبال گردیدند.

بروز ۱۲ دلو مذاکرات ښاغلی صدر اعظم با ښاغلی پورگورنی و ښاغلی الکسی کوسیگین ملاقات نمودند.

ښاغلی الکسی گوسیگین بروز۱۳ دلو دعوت چاشتی به افتخار ښاغلی صدر اعظم از طرف حکومت شوروی ترتیب کرده بود. صدر اعظمان دو کشور درین ضیافت بیانیه های تعاطی نمودند.

بیانیهٔ ښاغلی الکسی کوسیگین

همکاری های افغانستان و اتحاد شوروی همین اکنون نتایج محسوسی را بمیان آورده و درین جای شك نیست که امکانات خوبی برای نتائج بهتردر آینده موجودمیباشد. سیاست خارجی مسالمت آمیز افغانستان که عبارت از سیاست بیطرفی و عدم انسلاك به پیمان ها میباشد در اتحاد شوروی بطورمساعد وخوشی قضاوت میشود ...

بیانیهٔ ښاغلی میوندوال صدر اعظم

جلالتمآب عزیز.
خانمها
وآقایان.

از کلمات دوستانهٔ جلالتمآب شما راجع به این جانب و کشورم صمیمانه متشکرم تذکرات شما بهترین نشانهٔ علایق مؤدت همسایگی نیك‌واعتماد متقابل است که خوشبختانه از آغاز موجودیت اتحاد جماهیر اشتراکیهٔ شوروی سوسیالیستی تا امروزمیان هر دو کشور ماقایم میباشد. ششماه قبل براین اعلیحضرت معظم همایونی پادشاه افغانستان درینجا از طرف هیئت رئیسهٔ اتحاد شوروی دعوت شده بودند ومسافرت‌ایشان بسلسلهٔ مسافرتهای متقابل زعمای هر دو کشور در تشئید این علایق حسنه تاثیر مفیدی وارد کرد. ذات ملوکانه به‌علایق‌دوستی بین‌افغانستان‌واتحاد شوروی‌علایق‌صمیمانه‌وجدی‌دارند. خوشوقتیم که دروقت سلطنت‌شان بتوجه‌مخصوص‌همایونی‌روابط حسنهٔ کشور های ما توسعهٔ با ثمر و مفیدی یافته است که متمم منافع وآرزومندی مردم هر دو کشور ما میباشد. افتخار دارم تادرین مسافرت حسن نیت که بدعوت جلالتمآب شما بکشور دوست ما اتحاد شوروی صورت میگیرد تمنیات نیك پادشاه افغانستان را به جلالتمآب شما و دیگر زعمای اتحاد شوروی و توسط شما بمردم کشور دوست ما میرسانم.

مسافرت دوستانهٔ شما در کابل متعاقب اجتماع‌تاریخی تاشکندموجب مسرت عمیق مردم کشور ماگردید ما موقع یافتیم با جلالتمآب شما تبادل

افکار را دربارهٔ مسایل مورد علاقهٔ هر دو کشور بشمول اوضاع منطقه خویش واوضاع بین‌المللی آغاز نمائیم این‌مسافرت‌ازسلسله‌مسافرت های مهمی می باشد که برای تشئید روز افزون علایق مردمان رجال مسؤل هر دو کشور طی سالهای متمادی انجام داده‌اند .

دوستی افغانستان و اتحادشوروی از آرزو های صمیمانهٔ هر دو ملت زمانیکه اتحاد شوروی ظهور نمود و افغانستان استقلال خود را مجدداً بدست آورد سر چشمه میگیرد ، بنابرین دوستی یادگر ایام پر افتخار تاریخ معاصر هر دو ملت بوده و باین معنی حیثیت یك عنعنه را بخود گرفته است . تقویت پیهم این دوستی بی شایبه واین احترام و اعتماد متقابل نیزمقام یك عنعنه را دارد .

در ماه فبروری ٤٥ سال پیش از امسال در همین شهر زیبای شما نمایندگان‌هردو کشوریك‌معاهدهٔمودت منعقد نمودند متعاقباً هر دو ملت معاهداتی دیگری عقد کردند که یکی از آنجمله معاهده بیطرفی و عدم تجاوز متقابل تاریخی ۲٤جون ۱۹۳۱ میباشد که پروتوکول تمدید ده سالهٔ آن ششماه قبل هنگام مسافرت اعلیحضرت‌همایونی پادشاه‌افغانستان توسط نمایندگان هر دو دولت در همین شهر امضاء شد .

تصمیم حکومت اتحاد شوروی‌برای کمك مؤثر برای پیشبرد پلان پنج ساله سوم افغانستان یك قدم بزرگ دیگر در راه همکاری بین کشورهای ما بشمار میرود .

روابط افغانستان با اتحادشوروی متکی برحسن‌نیت‌و دوستی‌همسایگی نیك و همکاری مثبت و با ثمر بوده و آرزومندی تقویت آن نزد مردمان هر دو کشور موجود و روز افزون میباشد ، علایق نیك افغانستان و اتحاد شوروی موافق به آرزومندی‌همه مردم‌صلحخواه برای تحکیم همزیستی با ثمر در سراسر جهان بنفع صلح و امنیت مطابق به‌روحیهٔ منشور مؤسسهٔملل متحدمیباشد، مجاهدت ملت‌افغانستان در راه رشد اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی محصول عزم راسخ ما برای ارتقاء سطح زندگی و پیشرفت‌معنوی میباشد که هدف آن سهم داشتن بر مساعی همه ملل جهان برای‌تحکیم آزادی همزیستی مسالمت آمیز صلح و کرامت بشری و انکشاف اقتصادی میباشد .

ازینجاست که افغانستان در علایق بین المللی خویش طریق دوستی ، تفاهم و همکاری و مجاهدت در راه صلح را پیروی نموده بیطرفی و عدم شمول در پیمانها و قضاوت آزاد را بحیث بنیان استوار سیاست خارجی خویش میشناسد .

ملت افغان برای تحکیم صلح و امنیت در همه جا بشمول منطقهٔ که‌در آن زندگی داریم علاقمندی وسیع‌دارد و معتقد است که هرگونه تحول و ترقی مردم باید متکی بر صلح‌مترافق باشد . حکومت و مردم افغانستان از وخامت اوضاع در ویتنام و عواقب ناگوار آن اندیشه ناك‌میباشد میدانیم که همه ملل جهان در این اندیشه سهیم اند .

توقع ما آنست که هیچ اقدام که سبب توسعهٔ جنگ در آن سرزمین شود صورت نگرفته و همهٔ اعمال نظامی بدون هیچگونه تأخیری در آنکشور منقطع گردد . در حالیکه‌همه جوانب ذیدخل محازبه‌پیمانهای۱۹٥٤ ژنیو را برای رسیدن بموافقه به‌حیث

اساس میپذیرند . برای تطبیق واقعی آن برداشتن یکقدم متین بکارمیباشد . تاآنکه مردمان آسیا و همه جهان از خطر توسعهٔ وحشتناك ساحه مصادمه و عواقب وخیم آن برکنار باشند . متوقعیم ملت ویتنام به حق تعین سرنوشت وحدت و صلح بدون هیچ گونه دخالت خارجی نایل گردند و باین گونه برای تأمین صلح وامنیت درجهان اقدام مؤثری صورت بگیرد. درین موقع مفید اگر یك کمیتهٔ صلح مرکب از کشور هایکه مساعی آنها برای ایجاد صلح در ویتنام مطلوب همه طرفهای ذیعلاقه باشد تشکیل گردد و مجاهداتی که در گذشته به نیت حفظ صلح در آن ناحیه بعمل آمده است با یك روحیهٔ جدید تقویت یابد و باین گونه از توسعه و وخامت مزید اوضاع فوراً جلوگیری بعمل آید و همهٔ امکانات ایجاد صلح شرافتمندانه به اسرع وقت جستجو شود و دنیا صرف ناظر اقدامات توسعهٔ جویانهٔ جنگ نباشد . امیدواریم مساعی ملل صلح دوست و زعمای دور اندیش آنها در راه ایجاد یك صلح دایمی برهمه مشکلات جهانی فایق گردد و جهان درساحهٔ صلح و سلم شرافتمندانه وپایدار بسوی یك زندگی مترقی و کامیا ب پیش برود مجا هدت ملت افغانستان در راه رشد اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی محصول عزم راسخ ما برای ارتقای سطح زندگی وپیشرفت میباشد که هدف آن سهم داشتن در مساعی همه ملل جهان برای تحکیم آزادی ، همزیستی مسالمت آمیز صلح و کرامت بشری و انکشاف اقتصادی میباشد . ازینجاست که افغانستان در علایق بین المللی خویش طریق دوستی ، تفاهم ، همکاری و مجاهدات در راه صلح را پیروی نموده بیطرفی عدم شمول در پیمانها و قضاوت آزاد را به حیث بنیان استوار سیاست خارجی خویش میشناسند . اقامت این جانب و همراهان من در مسکو مطابق به عنعنهٔ دوستی که بین هر دو ملت خوشبختانه موجود است سپری میشود ، شادمانیم چنانچه توقع داشتیم نزد زعما ومردم اتحادشوروی راجع به کشورخویش علایق صمیمانه و عمیق دریافت نمودم . متوقعم تبادل نظر بین ما دربارهٔ اوضاع بین المللی و مخصوصاً منطقهٔ ما بیشتر مفید و ممد صلح و همکاری گردد . امیدوارم مسافرت حسن نیت من در کشور بزرگ شما در راه استواری و توسعهٔ مزید علایق دوستانهٔ وروابط حسن همجواری و همکاریهای با ثمر بین هردو ملت مفید ومؤثر با شد ا ز طرف خود و خانم خود واز طرف وزرای همسفر خود و رفقای همسفر خود از پذیرائی دوستانهٔ جلالتمآب شما وخانم محترمهٔ تان ومهمان نوازی باحرارت حکومت اتحادشوروی ومردم کشور دوست تشکر مینمایم . و از حاضرین محترم مجلس خواهش مینمایم به برداشت جام خود در آرزو های صمیمی من اشتراك ورزند . به صحت، سعادت جلالتمآب شماوخانم محترمه، به صحت و سلامت همه زعمای اتحاد شوروی ، بسعادت ترقی مزید ملت دوست و همسایه اتحاد شوروی ، بتوسعهٔ و علایق دوستی دو کشور ، بموفقیت ملل جهان در راه استواری صلح وامنیت ، بسعادت بشریت بلند نمایم .

بناغلی میوندوال بعد از ظهر ۱۳ دلو ضمن ملاقات به محصلین افغانی گفتند که:ـ هنگامیکه شما مصرو ف تحصیل هستیددماغ تان متوجه درس و دلهای تان متوجه وطن و وطنداران تان میباشد مگر باید بدانید که دل و دماغ وطنداران شما متوجه موفقیت

های آینده تان است شما جوانان وظیفه سنگین و پر مسئولیت را در آینده کشور خود بدوش دارید .
وطنداران شما منتظرهستند تازحمات فکری و قدرت بازدید شما با قدرت بازوی دیگر هموطنان یکجا شده ودر آینده خوب که همه به آن امیدواریم سهیم گر دید . سهم شما د ر اعمار اوضاع آیندهٔ اقتصادی کشور و تحکیم‌مبانی ملی‌بزرگ‌خواهد بود..

ښاغلی صدر اعظم در محفل‌انجمن روابط فرهنگی اتحاد شوروی وملاقات با اعضای انجمن دوستی افغانستان و اتحاد شوروی با گرمی پذیرائی گردیدند و بیانیهٔ آتی را ایرادکردند.

اعضای محترم‌انجمن دوستی شوروی وافغانستان .

دوستان عزیز!

از پذیرائی صمیمانه و کلمات دوستانهٔ شمانهایت‌شادمان گردیده‌ام من بار ها راجع به فعالیت فرهنگی و ادبی انجمن شنیده بودم وخرسندم که فرصت ملاقات با شما را یافتم خوشحال هستم از اینکه امروز در خانه دوستی پیام دوستی را از طرف مردم افغانستان بمردم شوروی‌تقدیم کنم از اینکه آقای رئیس این جمعیت امروز با ما در اینجا نیستند و نظر بمریضی نتوانستند در محفل امروز اشتراك نمایندمتاثرمیباشم شخصیت علمی وی نزد مردم ما قابل قدر میباشد . مایه زحمات شان در راه ایجاد روابط دوستانه بین افغانستان و اتحاد شوروی و در خدمت به مملکت خودشان‌را بانظرقدر می‌بینیم.

خوشحال هستم که امروز ښاغلی مازوروف معاون صدر اعظم اتحاد شوروی را نیز در اینجا میبینیم‌مسرت دارم که در این محفل دوستانه عده زیاد دوستان افغانستان را میبینم که هر یك به تشئید مزید روابط عنعنوی بین هر دو ملت دوست و همسایه علاقه دارند .

مسرت مزید من در این است که در جمله‌حاضرین یك‌عده زیادجوانانی را میبینم که اکثر ایشان محصل و مشغول تحقیقات علمی میباشند .

آنانیکه راجع به مسایل مختلفهٔ افغانستان از قبیل جغرافیا . زبان شناسی بشر شناسی تاریخ و غیره در باره افغانستان مطالعه مینمایند .
یقیناً کمال‌خرسندی‌دارند‌که‌افغانستان و اتحاد شوروی دو کشور دوست میباشد وزیاده‌شدن شناسائی‌یکدیگر بین هر دو ملت براین دوستی شان می افزاید .

چهل و پنج سال قبل هنگامیکه افغانستان بتازگی قوای استعمار را در آخرین میدان مغلوب نموده بود زمانیکه مردمان اتحاد شوروی تحت رهبری ولادیمیرالیچ‌لینن درآستا ن زند گی قدم جدید میگذاشتند دراین شهر تاریخی‌وزیبانمایندگان‌افغانستان بانمایندگان شو رو ی یك معا هدهٔ دوستی راامضاء کردند که هنو ز به اعتبار خود باقی است و با پیوند های دیگر تایید و تقویه یافته است درآن معاهده تاریخی هردو دو لت وعده احترام استقلال یکدیگر را میدهند .

این احترام متقابل وعده دوستی این سالیان متعدد درخت نیرومند و با ثمری گردید . سی و پنج سال‌قبل یك‌معاهده‌بیطرفی‌وعدم‌تعرض درکنار آن اضافه شده . از ده سال باینسو اکثر موافقتنامه ها بین کشور های ما جهت‌تاسیس‌و‌تایید روابطاقتصادی و فرهنگی وبیان مساعدت های بی‌قید و شرط و دوستانه کشور شما به کشور من بوده است .

به این معنی دوستی و همسایگی نیك بین افغانستان و اتحاد شوروی

در حال نمو تقویت و بار آور بود . و میباشد و با همین صیفات عالی مورد تحسین همه مردمان صلح خواه گیتی است .

مردم افغانستان در راه پیشرفت اقتصادی ، فرهنگی واجتماعی باکمال علاقمندی قدم میگذارند. احترام واقعی کرامت بشری مستلزم رهایی بشر از بینوایی ، بیسوادی وبیماری است و بنابراین همه ملت افغانستان در این راه سرگرم مجاهده میباشند .

معنی ترقی و استقلال در اذهان جوانان و منورین بیش از پیش منطبق و مترافق میگردد و مردم ما هرروز بهتر میدانند که هدف مجاهدت ایشان در راه بلند رفتن سطح زندگی از یکسو تأمین کرامات بشری وبختیاری معنوی از سوی دیگر آمادگی بهتر برای همکاری با مردمان و ملل جهان در راه صلح جهان و سعادت بشریت میباشند .

چنانچه میدانید بیش از یك سال میشود قانون اساسی جدید در افغانستان نافذ گردیده است .

این قانون اساسی ضمناً یك عهد نامه ملی است که توسط آن ملت افغانستان تحت رهبری پادشاه بزرگ خویش عزم راسخ برای پیشرفت اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی وسیاسی اعلان کرده اند . نخستین انتخابات در تحت قانون اساسی جدید درکشور صورت گرفت شورای انتخابی افغانستان بکار آغاز نموده یك عدهٔ کافی و کلا ، سناتوران و منورین و مردم خبیر با وزراء مامورین حکومت در مسایل دشوار ترقی اقتصادی اجتماعی و سیاسی تبادل افکار نمودند .

همه ملتفت گردیدند که در مقابل ایشان شاهراه عظیم و طویل افتاده است .

پیشرفت بسوی ترقی مستلزم حزم ، سنجش ، تفاهم همکا ر ی زحمتکشی و فداکاری های بزرگ میباشد . رهنمای ما در فعالیت های آینده حکومت اساس خط مشی است که مورد تایید ولسی جرگه افغانستان واقع گردیده است .

طبق اساسات مندرجه این خط مشی حکومت پالیسی خود را در راه پیشرفتهای اجتماعی و انکشافی و اقتصادی وسیاست خارجی وپشتیبانی مردم افغانستان تطبیق وعملی خواهند نمود .

آرزوی ما برای تحکیم و تشئید ریشه های دیموکراسی است مطابق با ارزش های قانون اساسی احترام حسیات عنعنوی مردم افغانستان هدف پیشرفت اجتماعی با وجود آوردن یك جامعه مرفه و آبادی است که در آن همه مردم افغانستان برهنمای پادشاه بزرگ خویش سهم داشته باشند .

وحدت و یگانه گی مردم ما باساس ملت افغانی و ارزشهای معنوی و تاریخی مردم ما بسوی پیشرفت و ترقی سوق شود .

سیاست خارجی افغانستان متکی بر تحکیم استقلال و عدم انسلاك مطابق به توصیه های لویه جرگه های سال ۱۳۳٤ و ۱۹۵۵ و ۱۳٤٤ و ۱۹٦٤ بوده طرفدار صلح وهمکاری بین المللی و رفع تشنجات و ایجاد یك فضای مطمئن در جهان و مخصوصاً منطقه که در آن زند گی داریم میباشد .

روش اقتصادی افغانستان فعلی پیروی از اصول اقتصادی متوازن و رهنمای شده میباشند که در آن سکتور عامه وتشبثات خصوص مطابق به مقتضیات پلان گذاری یك روش مختلط اقتصادی را بوجود میآورد .

برای تأمین پرنسیب خط مشی

حکومت من در شق اقتصادی سیستم و متد ها و تشکیل و امور پلان مقصد از پلان گذاری طرح پلان های رشد آینده و سالانه کشور بمنظور طرقی متوازن همه امور زندگانی افغانستان و تأمین یك جامعه مرفع و آباد میباشد.

به این منظور حکومت افغانستان تصمیم گرفته است منابع ملی وامداد های بی قید و شرط کشور های دوست و از آنجمله اتحاد شوروی را برای بلند بردن لاینقطع سطح زندگی مردم و سریع ساختن معیار پیشرفت اقتصادی کشور بکار اندازد.

به این منظور حکومت افغانستان آرزومند است اجراآت خویش را در شقوق مختلف اقتصادی با در نظر گرفتن منابع طبیعی و قوای بشری و امکانات استفاده مؤثر از آن بطور مزیدیکه پیش بینی نماید میخواهم که توازن بین عواید ومصارف بطورسالم وبهتر از راه صرفه جوئی مالی کشور بیشتر متوجه مسایل مهمه اقتصادی ملی گردد.

علاوتاً باید بین پروژه های طویل المدت و قصیر المدت توازن صحیح قایم گردد. افغانستان مانند هر کشور در حال رشد باید برای افزایش صادرات خویش مجاهدت نموده و در مورد واردات خویش از راه حزم پیش آید. مردم افغانستان اوضاع جهان و خاصه وقایع کشور های دوست و همجوار و از آنجمله اتحاد شوروی را با کمال علاقمندی تعقیب میکند ترقیات پیاپی مردم شما سبب شادمانی مردم همسایه ودوست شما افغانستان میشود.

خرسندم از هنگام مواصلت به اتحاد شوروی تا این لمحه نشانه‌های ترقیات پیهم شما را بنیکوی مینگرم و توقع دارم طی چندروز آینده ترقیات شما را در دیگر جمهوریت های شما ملاحظه نمایم در خاتمه مسرت دارم سلام های صمیمانه اعضای انجمن دوستی افغانستان و شوروی را که چند روز بعد در کابل محفل تذکر چهل وپنجمین سالگره امضاءمعاهدهٔ دوستی بین هر دو کشور همسایه را منعقد خواهد کرد به اعضای انجمن شما ابلاغ نمایم.

بناغلی صدر اعظم بروز ۱۴ دلو که باردید شان در مسکو خاتمه یافت عازم سو ا حل کر بمیا گردید. بنا غلی صدر اعظم علاوتاً از شهرهای د وشنبه تاشکند و سمرقند نیز دیدن نمودند. بناغلی صدر اعظم بروز ۲۱ دلو ۱۳۴۴ بکابل مواصلت کردند.

متن اعلامیه مشترك «افغانستان و اتحاد شوروی»

جلالتمآب محمد هاشم میوندوال صدر اعظم افغانستان و خانم محترمهٔ ایشان بنا به دعوت حکومت شوروی از تاریخ ۱۲ الی ۲۱ دلو ۱۳۴۴ مطابق اول الی ده فبروری ۱۹۶۶ باتحاد شوروی مسافرت رسمی و دوستانه نمودند. درین مسافرت رسمی ذوات آتی الذکر در معیت جلالتمآب محمد هاشم میوندوال صدر اعظم بودند.

جلالتمآب نور احمد اعتمادی وزیر امور خارجه، جلالتمآب پوهاندو کتور عبدالحکیم ضیائی وزیر پلان، جلالتمآب جنرال محمد عارف سفیر کبیرافغانی دراتحادشوروی، دوکتورروان فرهادی مدیر عمومی سیاسی وزارت امور خارجه، بناغلی وکیل عبدالغفوربائر وبناغلی وکیل جلال الدین بدری اعضای ولسی جرگه افغانستان، دوکتور عبدالواحد کریم مدیر روابط اقتصادی وزارت امور خارجه و دیگر شخصیت های رسمی افغانی، جلالتمآب محمد هاشم میوندوال صدر اعظم بازعمای دولت اتحاد شوروی ـ ل ـ ا ـ ی بـر ژ نیف ـ ا ـ ن کوسگین ن ـ ...

پود گورنی ـ ا ـ ت ـ گ ـ ت مزوروف ـ ا ـ ا کرومیکو وزیرامور خارجه ملاقات و مذاکره نمودند .
درین مذاکرات از طرف اتحاد شوروی اشخاص ذیل شرکت نمودند .

ای ـ و ـ ارخیبف معین اول رئیس کمیتهٔ دولتی شورای وزیران اتحاد شوروی در امورروابط اقتصادی بادول خارجه ـ د ـ س سمیرنو ف معین وزارت امور خارجه اتحاد شوروی ، پ ـ ن کومیکین معین وزارت تجارت خارجی اتحاد شوروی ـ ك ـ ای الکساندروف سفیر کبیر اتحادشوروی در افغانستان س ـ پ کیکتیف رئیس شعبهٔ کشور های شرق میانه در وزارت خارجه‌اتحاد شوروی ـ و ـ ب سپانداریان رئیس ادارهٔ تجارت با کشور های جنوب شرقی‌آسیا وشرق نزدیك وزارت تجارت خارجی اتحاد شوروی .

از جا نب ا فغا نستا ن و ز یر ا مو ر خا ر جه ـ وزیر پلان ـ سفیر کبیر افغانی و مدیر عمومی سیاسی وزارت امور خارجه سهم گرفتند .
این ملاقاتها و مذاکرات در محیط دوستی و صمیمیت و حسن تفاهم کامل که‌ممیزهٔ علایق دیر ینه هر دو کشور میباشد صورت گرفت .

جلالتمآب محمد هاشم میوندوال صدر اعظم با همراهان ایشان باشهر مسکو پایتخت اتحادشوروی آ شنا شده بشهر های یا لتا ، دوشنبه ، تاشکند وسمرقند مسافرت نمودند .
جلالتمآب صدر اعظم‌وهمراهان‌ایشان در موقع بازگشت‌از سمرقندبتاشکند از ناحیه دشت بایر بازدید نموده در آنجا با تاسیسات آبیاری و تجارب بهره برداری از زمینهای خشك آشنا شدند در ضمن این مسافرتهامهمانان عالیقدر افغانی موقع یافتند با زندگی مردم شوروی شناسائی بعمل‌آورند ـ ایشان از موسسات صناعتی ، علمی ، وفرهنگی اتحاد شوروی بشمول جمهوریت‌های شوروی‌سوسیالیستی تاجیکستان و ازبکستان دیدن نمودند و در همه‌جا ازایشان پذیرائی‌صمیمی و گرم بعمل آمد .

در مسکو جلالتمآب محمد هاشم میوندوال و همراهان ایشان درمجلس ملاقات دوستانه‌ای با اعضای انجمن روابط دوستی‌وفرهنگی‌اتحاد شوروی و افغانستان شرکت نمودند .

در جریان مذاکرات مسکو که در محیط حسن تفاهم و صمیمیت انجام یافت در بارهٔ مسایل مربوط به روابط دوستانه افغانستان و اتحاد شوروی و همچنین راجع به مسایل بین‌المللی که‌مورد علاقه طرفین میباشد، تبادل افکار بعمل آمد . طرفین از وضع‌فعلی مناسبات اتحاد شوروی وافغانستان که دارای خصوصیت دوستانه واقعی و حسن همجواری بوده با منافع ملی مردم افغانستان و اتحاد شوروی مطابقت دارد ـ رضایت خود را اظهار نمودند .

طرفین راجع به جریان انکشاف اقتصادی و اجتماعی کشور های خود تبادل افکار نمودند .

طرفین تصمیم واثق خویش را برای دوام روابط دوستی ، همسایگی نیك اعتماد متقابل ، عدم مداخله درامور داخلی یکدیگر مجدداً اظهار داشته و این حقیقت را تأئید نمودند . که‌حفظ و تشئید این روابط مطابق آرزومندی صمیمی مردمان هردو کشور به‌منفعت صلح و امنیت منطقهٔ آسیا وهمه‌جهان میباشد .

طرفین بارضایت‌مندی عمیق‌متذکر شدند که چهل و پنج‌سال قبل‌بتاریخ ده حوت ۱۲۹۹ مطابق ۲۸ فبروری ۱۹۲۱ معاهدهٔ دوستی مبنی‌براحترام متقابل و شناسائی استقلال یکدیگر در شهر مسکو بین هر دو کشورمنعقد گردید وطی‌این‌سالیان‌این‌معاهده از طرف هر دو دولت با کمال صمیمیت رعایت میشود و آن سند مهم‌تاریخی را یکی از عوامل دوام و تشئید صلح درین ناحیه جهان شناخته اند و میشناسند .

طرفین اظهار عقیده مشترك نمودند که مساعدت های اتحاد شوروی به افغانستان درعملی شدن دومین پلان پنجساله افغانستان نقش بارزی دارد و در تهیه زیر بنای اقتصادی آن قسمت مهمی را تشکیل میدهد .

طرفین‌اظهارعقیده نمودندتصمیمی که اتحاد شوروی برای دوام این مساعدت های دوستانه و بی شایبه و عملی شدن سومین پلان پنج ساله افغانستان ۵۱ـ۱۳۴۶ مطابق ۷۲ ـ ۱۹۶۷ اتخاذگردیده‌است‌تأثیر وسیع ومثبت خواهد داشت .

طرفین عقیده راسخ دارد که برای توسعه بیشتر همکاری اقتصادی و تخنیکی و علمی و فرهنگی و روابط تجارتی بین‌اتحادشوروی‌وافغانستان که مطابق‌منافع جانبین‌میباشد دورنما و امکانات وسیع وجود دارد .

طرفین از جریان علایق تجارتی بین دو کشور اظهار رضایت ودرباره توسعه مزید این‌روابط براساس‌منافع هردو طرف اظهار موافقت نمودند .

طرفین ابراز یقین نمودند که‌خاتمه یافتن شاهراه سالنگ وشاهراه‌غربی افغانستان که بمساعدت‌های دوستانه اتحاد شوروی صورت‌گرفته درتوسعه تجارت و مواصلات و حمل و نقل‌بین اتحاد شوروی و افغانستان وهمچنین بین اتحاد شوروی و جنوب آسیا تاثیر بزرگ و نافع وارد خواهدکرد.

جلالتمآب‌صدراعظم افغانستان در باره جستجوی‌امکانات‌مزید بهبود علایق بین کشور های منطقه وتوسعه همکاری مسالمت آمیز بین آنها بر حسب خط مشی حکومت خویش که به‌نفع‌دوام سیاست‌تحکیم استقلال پشتیبانی از حق تعیین سرنوشت مردمان و ملل و عدم الحاق بوده وبا آرزو ها و منافع ملت افغانستان و صلح جهان موافق میباشند نظریات

خویش را توضیح کردند جلالتمآب رئیس شورای وزیران اتحاد شوروی تایید نمودند که سیاست عدم الحاق و بیطرفی افغانستان و سیاست آن در راه تحکیم صلح و دوستی بین مردمان جهان در بهبود اوضاع منطقه مذکور و رفع کشیدگی‌های بین‌المللی سهم بارزی دارد .

طرفین اظهار عقیده نمودند علایق همسایگی نیك،دوستی بی شایبه و همکاری اقتصادی‌موجودبین‌افغانستان و اتحاد شوروی بهترین همزیستی مسالمت آمیزبین‌دوکشور دارای‌رژیم مختلف میباشد و تقویت روز افزون این علایق موافق به آرزو های‌صمیمی و مصالح هر دو ملت و منفعت صلح جهان است . .

طرفین راجع به مهمترین مسایل بین المللی تبادل افکار نموده اظهار داشتند هر کدام مساعدت خویش را برای تحکیم صلح و امنیت بین‌المللی بطور خستگی ناپذیر ادامه خواهند داد .

طرفین مفید بودن تماسهای متقابل زعمائی هر دو کشور را خاطر نشان نموده پرنسیب های مندرجه اسناد و اعلامیه های مشترك افغانستان و اتحاد شوروی را که مطابق منافع صلح و همکاری بین المللی میباشد مجدداً تأیید و اظهار عقیده مینماید که توسعه این چنین تماسها بین زعمای کشور های منطقه برای بهبود تفاهم و همکاری مفید ترین ومؤثر ترین اقدام است.

طرفین پشتیبانی کامل خود را از مجاهدات مردمان و ملل که برای تأمین حق سر نوشت وآزادی خویش علیه تسلط اجنبی و د ر مقابل استعمار و اشکال مختلف آن مجادله میکنند اظهار نمودند.

طرفین اعتقاد راسخ دارند که انحلال پایگاه های نظامی خارجی و بر قراری مناطق فارغ از سلاح ذروی مطابق منفعت صلح عمومی و تمایل و آرزو های کشور ها و ملل جهان میباشند.

طرفین عقیده دارند که رعایت اصول مندرجه منشور ملل متحد از طرف دول جهان لازمی است تاآنکه سازمان مذکور درتحکیم صلح وامنیت جهان وترقی بشریت نقش مؤثر تر ی ایفا کند.

نقش روز افزون اعضای جدید ملل متحد در جریان فعالیت آن سودمند بوده و توقع میرود در سایهٔ این امر فعالیت این سازمان جهانی کسب توسعه کند و متوجه آن شود که به حصول منافع حل موضوع خلع سلاح عام و تام و رفع کامل استعمال بهر اسم و رسمیکه باشد و به ترقی اقتصادی همه ملل جهان مساعدت نماید.

طرفین اهمیت بارز اعلامیهٔ مصوبه بیستمین دوره اجلاسیه مجمع عمومی سازمان ملل متحد را در باره عدم دخالت در امور داخلی دول و رعایت استقلال و حاکمیت آن را خاطر نشان نمودند ضرورت مبرم اجرای بلا شرط مقررات آن اعلامیه را متذکر شدند.

طرفین اهمیت بزرگ فیصله نامه بیستمین دوره اجلاسیه مجمع عمومی سازمان ملل متحد را در باره ضرورت انعقاد هر چه زودتر پیمان عدم اشاعه و انتشار سلاح ذروی خاطر نشان نمودند و در بین پیمان نباید هیچگونه روزنه‌ای وجود داشته باشند که عملی نمودن اشاعه و انتشار مستقیم یاغیر مستقیم سلاح ذروی را بهر شکلی که باشد برای دول دارای اسلحه ذروی یا فاقد آن امکان پذیر سازد. انعقاد اینگونه پیمان در باره عدم اشاعه و انتشار سلاح هستوی موافق منافع مردمان میباشد.

طرفین اظهار امید نمودند که دول ذیعلاقه بچنان موافقه برسند که بموجب آن تعهد نمایند از هرگونه استعمال سلاح ذروی دست گرفته و همه

آزمایشهای ذروی را بدون استثنا ممنوع شمرده و اظهار نمایند که

حاضراند سلاح‌ذروی رامنع‌و نا بود سازند .

طرفین برین عقیده‌اند که بایدبرای حصول خلع سلاح عام و تام بمساعی ادامه داده شود و همچنین‌در راه‌انجام اقدامات لازمه جهت محدود ساختن مسا بقه تسلیحاتی و تخفیف کشیدگیهای بین‌المللی‌ابرازمجاهدت شود.

طرفین تایید کامل‌خودرابه‌تصمیم‌نامه ملل متحد راجع به لزوم انعقاد یك کنفرانس جهانی خلع سلاح جهانی مجدداً اظهار وابراز امیدنمودند که چنین اجتماع که در آن همه ملل باید سهم گیرند راه را برای خلع سلاح تدریجی چه در قسمت سلاح ذروی و چه سلاح عادی خواهد کشود طرفین عقیده دارند که جمهوریت مردم چین یگانه نماینده ملت چین بوده و باید حقوق آن در سازمان ملل متحداعاده شود و مقام قانونی خود را در آن سازمان اشغال نماید .

طرفین به‌مناسبت وخامیت اوضاع ویتنام و خطر توسعه جنگ درناحیه هند و چین که صلح جهانی را مورد مخاطره بزرگی قرار میدهد ابراز نگرانی شدید مینماید طرفین موقف های خود را در باره این موضوع بیکدیگر شرح‌داده ومعتقد میباشند که مسئله ویتنام را میتوان براساس های قرار داد های سال ۱۹۵٤ ژنیو مربوط به هند چین حل نموده تااینکه این امکان برای مردم ویتنام میسر گردد که‌بدون‌هیچگونه مداخله‌خارجی سر نوشت خودرا تعین‌نمایدبحقوق غیر قابل انکار خویش برای صلح استقلال و وحدت نایل گردند .

طرفین از جریان مثبت‌که امکانات بهبود و روابط را بین هند و پاکستان میسر نمودند اظهار رضایت مینماید. جلالتمآب محمد هاشم میوندوال صدراعظم افغانستان ازمساعی‌اتحاد شوروی و زعمای آن برای تشکیل کنفرانس‌تاریخی‌تاشکند تقدیرشایانی نمودند .

این مساعی برای صلح منطقه و همان جهان مفید خوانده‌اند طرفین اظهار یقین نمودندکه پیروی‌صمیمانه روحیه اجتماعی تاشکند توسط هند و پاکستان امکانات‌تفاهم‌وهمکاری‌صلح را بین این دو کشور فراهم آورده است .

طرفین عقیده دارند که در مورد حل اختلافات بین المللی با شرکت کشور های منطقه روح‌تفاهم وآمادگی برای حل مسایل‌از راه مذاکرات‌صلح آمیز مطابق عدالت و منافع مردمان و ملل دیگر اصول منشور سازمان ملل متحد امکانات را برای روابطنیك و همکاری اقتصادی و فرهنگی ونیز موجبات آنرا که دول در تحکیم صلح و امنیت به نفع تمام بشریت سهم بگیرند فراهم میسازد .

طرفین عقیده دارند که مسافرت صدر اعظم افغانستان و تبادل افکار که بعمل آمدبا توسعه‌و تحکیم‌بیشتر روابط دوستانه اتحاد شوروی و افغانستان و به افزایش اعتمادمتقابل هر دو دولت و هر دو ملت مساعدت خواهد نمود . صدر اعظم‌افغانستان محمد هاشم میوندوال از جانب اعلیحضرت معظم همایونی‌محمد ظاهر شاه و از جانب حکومت افغانستان ل ، ای بریژنیف ا ، ن کاسکین‌و ،ن وپودگورنی رادعوت نمودند تا در فرصت مناسب به‌افغانستان مسافرت دوستانه نمایند این دعوتها باتشکر قبول شد .

متن خط مشی بنا غلی محمد هاشم میوندوال

صدر اعظم که حین اخذ رأی اعتماد در ولسی جرگه ایراد فرمودند

خط مشی حکومت متوجه تامین آن توقعات ملت افغانستان میباشد که مفهوم های آن در قانون اساسی ما درج گردیده و هدف نهائی آن آنست که‌در سرتاسر افغانستان کرامت بشری ازراه‌نظام دیموکراسی و پیشرفت و ترقی معنوی و مادی مردم تأمین شود .

بنابراین حکومت احترام ارزشها . تطبیق اصول و سفارش های‌مندرجهٔ قانون اساسی را اساس فعالیت‌خود خواهد شمرد .

در راه رسیدن باین هدف عالی من و کابینهٔ من سعی‌خواهیم کردحکومت از آرزو ها و احساسات نیکخواهانهٔ همه طبقات کشور نمایندگی کرده مقام و حیثیت بین المللی افغانستان را تشئید نماید .

وکلای محترم

مهمترین شرط تأمین دیموکراسی حکومت قانون است که از راه تفکیك قوای سه گانه تقنینیه، اجرائیه و قضائیه و همکاری متوازن این هرسه قوه صورت پذیر میگردد .

ما مسئولیت خود را بحیث اعضای حکومتی که‌از مجرای شوری و یا تطبیق قانون اساسی خدمت کنندرك میکنیم و مستشعریم که موجودیت یك شورای قانونی در کشور به ما موقع میدهد که با حصول اعتماد و استفاده ازنظریات‌اعضای‌آن ومشاوره با ایشان بتوانیم‌ممثل‌آرزوها وتمنیات مردم کشور ونمایندهٔ‌ارادهٔ آزادایشان باشیم .

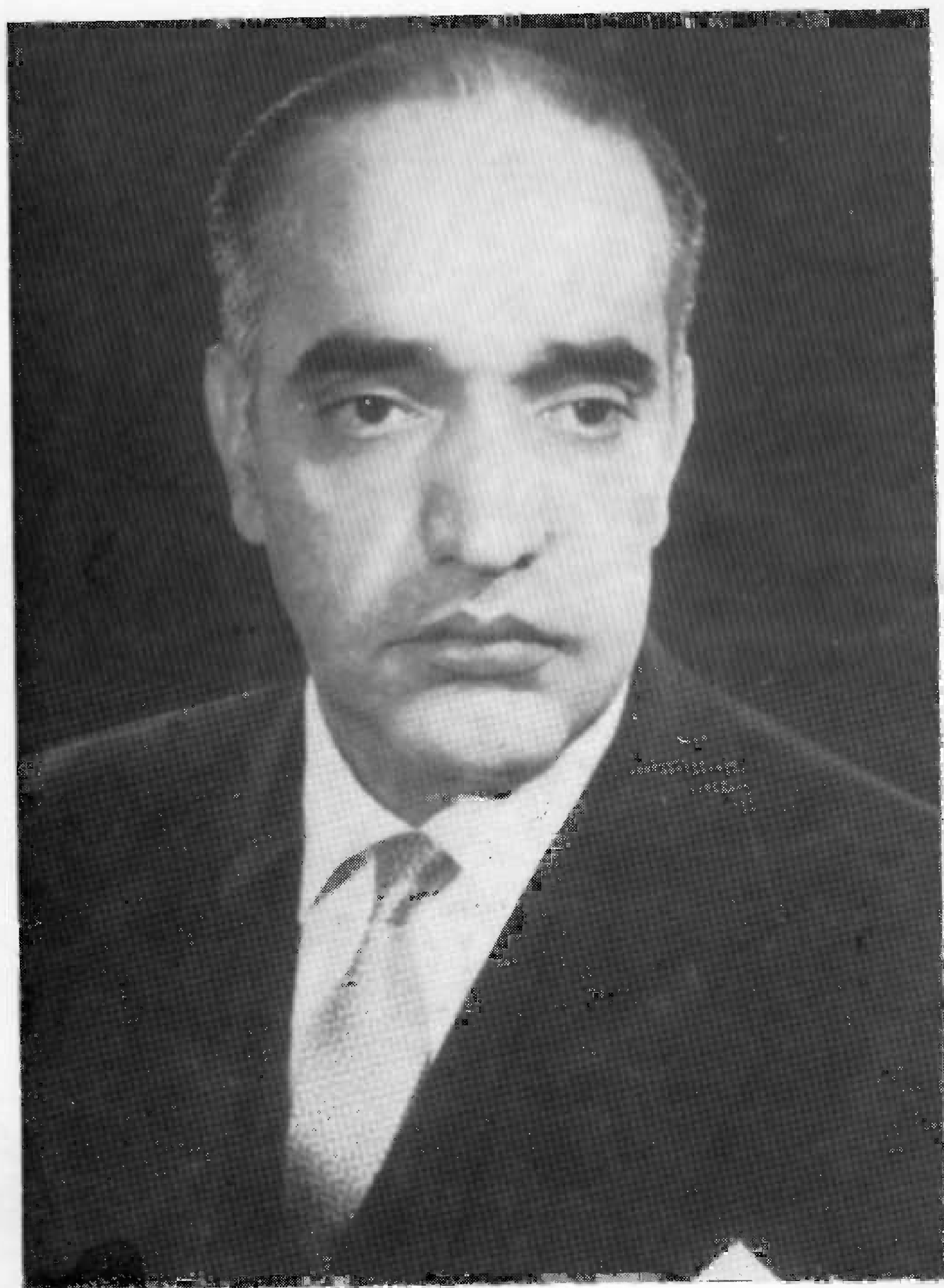
روی این اساس میدانیم که سعی ما باید متوجهٔ موفقیت اولین شورای اصولی و واقعی مملکت باشد که با نافذ شدن قانون‌اساسی جدیدبوجود آمده است . تصمیم داریم که قدم گذاشتن افغانستان‌درراه دیموکراسی و به منظور بمیان آمدن حکومت‌قانون یك عمل مؤفقانه باشد و شورای ما وظایف خودرا در مطالعه ، تعدیل و تصویب قوانین و پاسبانی ومراقبت از اعمال حکومت به طور سالم اجراء کرده‌بتواندوآرزوهای مردم‌افغانستان از راه شورای انتخابی آنها مجال اظهار یافته و تا حد امکان در محل تطبیق گذاشته شود .

ما حکومتی خواهیم داشت که منبع قدرت و قوت آن شورای افغانستان باشد تا با پشتی بانی و تقویهٔ آن بتواند با کمال جرئت اخلاقی و بدون خوف و دغدغه مانع حرکات مخالفانهٔ ارتجاعی منفعت‌پرستی‌و فسادانگیزی شده . در راه ترقی مردمان کشورقدم های متین بردارد .

باین منظور باید یك ادارهٔ سالم بمیان آید که مقصد از آن کفایت شعاری در کار زودرسی و دور رسی درامور ،جلوگیری‌ازفسادوخدمتگزاری برای ترقی همه اکناف وهمه مردمان کشور بصورت متوازن باشد .

باین گونه حکومت موقع خواهد داشت که در فضای سالم کار عمران مملکت و تطبیق پروژه های‌انکشافی و اصلاحات اجتماعی را پیش برده و در راه عملی ساختن‌آرزو های‌اعضای این مجلس محترم خدمت نماید .

مردم افغانستان باین وسیله موقع

ښاغلی محمدهاشم میوندوال صدراعظم

خواهند یافت که مطابق حقوق وجایب متضمن قانون اساسی و باساس ارزشهای مندرجهٔ آن از کرامت بشری و اختیاردر فکر عمل و تشبث برخوردار بوده در راه به وجود آوردن یك جامعهٔ مرفه ومترقی ومصئو ن سهم داشته باشند . و اطمینان روحی و معنوی ایشان را دسایس ودشمنی با نظم متزلزل ساخته نتواند .

قانون گذاری

لزوم قانون گذاری چنانکه موافق به واقعیت تحول کنونی و امید های آینده ماميباشدمقتضی همکاری نزدیك بین حکومت و شوری خواهد بود .

قوانینیکه در دورهٔ انتقال تدوین یافته و دیگر قوانینی که برای تأمین جبه های مختلف حیات دیموکراسی مطابق نظام و منافع عامه لازم می‌افتد توسط شما تعدیل و تصویب خواهد یافت و حکومت تطبیق و نیز تفهیم آن را به مردم یکی از مهمترین وظایف خود خواهد شناخت .

رشد حقیقی و سالم قوای قضائیه به طوریکه در نافذ گردیدن عدالت واقعاً مفید و مساعد باشد مطابق به نظریات شوری صورت خواهد گرفت.

متوافق باین تحول دستگاه اداری باید اصلاح شود به طوریکه تشکیلات آن ساده ترمؤثرتر گردیده‌درمصارف مربوطه آن صرفه جوئی به عمل آید و از سرگردانی مردم که به دستگاه اداری روزانه‌مراجعه‌میکنند حتی‌الامکان جلوگیری شود .

قوای امنیه

قوای امنیه و پولیس همچنانکه متکفل امن و نظام میباشد باید به طوری آماده و حاضر خدمت شود که مردم آن را دوست و مددگار خویش بشناسند .

تربیت جوانان در فهم ارزش های دیموکراسی و حفظ نظام و به‌منظور همکاری در راه ترقی جامعه اهمیت اساسی دارد .

این تربیت از راه تنویر کتله ها ونیز در مدارس ابتدائی آغاز شده تا مراحل عالیه تعلیم و تدریس ادامه خواهد یافت .

جای مسرت‌است که مردمان‌اطراف و اکناف کشور برای پیشرفت‌تعلیم و خاصه تعلیم ابتدائی حاضر به همکاری داوطلبانه میباشند .

حکومت با استفاده ازین همکاری برای پیشرفت تعلیمات ابتدائی و تعمیم آن درسرتاسر کشور تاآخرین حد امکان مجاهدت خواهد نمود .

نوجوانان لایق مستحق بعد از ختم تعلیمات ابتدائی‌بسوی‌تعلیمات‌ثانوی. مسلکی و حرفوی سوق خواهندیافت و شمول در مدارس عالی از روی لیاقت و استعداد شاگردان وباساس مسابقه و امتحان صورت خواهد گرفت .

جوانان بزرگترین پشتیبان نظم و قانون و تأمین ترقی اقتصادی و اجتماعی کشور میباشند .

پروگرامهای درسی

پروگرامهای درسی طلاب باید براساس این احتیاجات موافق گردد و بین پیشرفت معارف و تحولات اقتصادی و اجتماعی مملکت ارتباط مفید موجود شود .

آرزومندیم توجه شبانروزی طلاب‌به بلند بردن‌سطح‌دانش وکسب‌ممارست های فنی و مسلکی ایشان معطوف بوده برای خدمات آینده و اشتراك مساعی‌در راه مجادله‌با بینوائی‌بیماری و نادانی بحیث بزرگترین قوهٔ محرکه آماده گردد .

حکومت من سعی خواهد کرد که بمنظور کوشش در راه موفقیت‌حیات پارلمانی اشتراك سیاسی‌کافهٔ طبقات کشور د رامور ملی موقع بیابد و

وسایل تشویق و تنمیهٔ مطبوعات آزاد و احزاب و اجتماعات برای انکشاف سلیم شعور سیاسی مردم افغانستان فراهم گردد .

نهضت زنان

پیشرفت موقعیت اجتماعی و سیاسی زنان مطابق مقتضیات زندگانی ملی یك جامعهٔ عصری از هدفهای مهم حکومت خواهد بود .

در ساحهٔ صحت عامه انکشاف طب وقایوی بدرجه اول مورد توجه حکومت خواهد بود . طب معالجوی نیز باید با وسایل ثابت و سیار و با ابراز مساعی جدی و استفاده از همه مدارك ممکنه بشمول همکاری و مساعدت مردم تعمیم بیابد .

امور اقتصادی

در امور اقتصادی اصول اقتصاد مختلط رهبری شده و پلان گذاری تعقیب میشود و متکی بر قانون اساسی در این پلان گذاری که هدف و غایهٔ آن بلند بردن سویهٔ حیات اقتصادی مردم و حرکت بسوی یك جامعهٔ مرفه و مترقی بوده . تسریع انکشاف اقتصادی و فراهم نمودن عدالت نسبی در توزیع عواید ملی مد نظر حکومت میباشد و کوشش بعمل خواهد آمد که در ترتیب این پلان ها حتی المقدور از تقدیر و تخمین موجودهٔ منابع طبیعی و قوای بشری بحد اعلی استفاده شده و در تنظیم و تحصیل احصائیه و سنجش های بهتر این منابع توجه بیشتر مبذول گردد .

پروگرامهای انکشافی

در طرح و ترتیب پروگرام های انکشافی توجه خاصی به تولید بیشتر مواد ارتزاقی مبذول خواهد شد و توازن لازم بین پروژه های زیربنای اقتصادی و پروژه های سریع الثمر تولیدی رعایت خواهد گردید . در حصهٔ بودجه خط مشی حکومت متکی برصرفه جوئی بوده مراجعه به استقراض از افغانستان بانك به حد اقل لازمی و ضروری آن محدود نگهداشته خواهد شد .

برای تأمین افزایش در سرمایه گذاری وجلوگیری از مصرف تجملی درقسمت واردات حق اولیت به اجناس سرمایه وی وبعد از آن به اجناس استهلاکی ضروری و مورد احتیاج عامه داده میشود .

روش محدود ساختن اموال وارداتی به منظور تزئید و ازادت اموال سرمایوی با رعایت قوهٔ خرید اهالی واستقرار پایهٔ تسعیر افغانی و حفظ و توسعه بازار اموال صادراتی مملکت تعقیب خواهد گردید . به منظور حفظ عواید حقیقی اهالی و بالخاصه از آن طبقات اجتماعی که عواید ثابت دارند از احتکار و گران فروشی اشیای مورد احتیاج عامه به ذرایع مؤثر و عملی حتی الامکان جلو گیری میشود .

در ساحه اجتماعی روابط حقوقی موجوده بین دهقانان و مالکین مورد توجه جدی حکومت قرار گرفته برای بهبود آن به نحویکه عدالت بیشتر را تأمین نماید وکذا برای اصلاح روابط کارگران و کارفرمایان صنایع قوانین مناسب تدوین و به شوری تقدیم خواهد شد .

حکومت در تطبیق این پروگرامها بداخل پلان سوم که طرح آن روی دست است با رعایت از ترتیب تقدم و انسجام و هم آهنگی شان با سایر مسایل ضروری بعد مطالعات دقیق به حد توان صرف مساعی خواهد نمود.

اوضاع مناطق و مردمانی که از جریان رشد اقتصادی و اجتماعی تاکنون کاملاً بدورمانده اند به شمول کوچیان مورد مطالعه قرار خواهد گرفت تا راه چاره جوئی مشکلات

اقتصادی و اجتماعی ایشان متدرجاً جسته شود .

وکلای محترم !

سیاست خارجی

خط مشی حکومت در ساحهٔ سیاست خارجی به منظور صیانت استقلال و عزت و حیثیت کشور باکمال پایداری و جدیت پیروی خواهد شد .

در ساحهٔ بین المللی افغانستان با همه ملل جهان در راه تشئید صلح و آزادی و ترقی های بشری همکاری خواهند نمود. افغانستان بطورمستدام ساعی خواهد بود که روابط آن با همه کشور های جهان باساس دوستی و احترام متقابل توسعه بیابد . روابط افغانستان با کشور های مجاور آن براساس همسایگی نیك و همکاری مثبت مانند سابق دوام و پیشرفت خواهد نمود افغانستان مساعدتهای اقتصادی بی‌قید و شرط کشور های دوست را به نیکویی استقبال خواهد کرد .

افغانستان در سیاست بیطرفی مثبت قضاوت آزاد در عدم الحاق به پیمان های نظامی مانند همیشه پایدار مانده پرنسیب های مندرجهٔ اعلامیه های کنفرانسهای باندونگ ، بلگرادو قاهره را در نظر خواهد داشت .

در مورد خلع سلاح

پشتیبانی از اصل همزیستی مسالمت آمیز ، خلع سلاح عام‌وتام ختم کلی استعمار به هراسم ورسمی که باشد و پشتیبانی از حقوق ملل ومردمانی که‌برای آزادی خود در پیکار ند خطوط مهمه سیاست‌خارجی ما را تشکیل خواهد داد . افغانستان پشتیبانی اصول عالیهٔ‌مندرجهٔ منشور ملل متحد بوده در تقویت سازمان جهانی ، بهبود یافتن تشکیلات‌وطرز فعالیت آن با ملل جهان همکاری خواهد داشت .

افغانستان در راه تأمین حق تعیین سرنوشت برادران پښتونستانی ماز راه صلح جویانه مساعی خود راادامه خواهد داد و سعی خواهد نمود که وسایل تأمین این حق مطابق آرزو های زعماومردم پښتونستان فراهم شود .

وکلای محترم !

خواهران و برادران عزیز !

آرزومندم خدمت من‌بحیث‌صدرا عظم و خدمت همکا رانم به توفیق پروردگار درفضای‌صمیمیت وهمکاری با شما وکلای ملت آغازشده وبه‌همین اساس ادامه بیابد تا آنکه شما وما بیاری همدگر و تحت رهبری پادشاه بزرگ خویش برای افغانستان عزیز خدمت مفید بجا آوریم .

هدف مشترك ما و شما آنست که‌همه طبقات و همه مناطق افغانستان از ترقی اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی و سیاسی بیش از پیش برخوردار باشند تا آنکه ملت به همه دستگاه دولتی یعنی مجموع قوای اجرائیه . تقنینیه و قضائیه اطمینان و اعتماد کامل داشته انسجام و توازن همکاری این قوارا بحال خود مفید بیابد.

من‌ورفقایم تنها به‌اعتماداکثریت عددی شمااحتیاج‌نداریم بلکه‌اعتما د کامل قلبی شما و خصوصاً همکاری شما را متوقعیم . مرام مشترك ما و شما و همه فرزندان این خاك یکی است و آن ترقی افغانستان عزیز با حفظ مقدسات ملی وسنن دیموکراتیك و از بین‌رفتن‌شرایط نامساعدزندگانی اجتماعی میباشد .

خدای پاك و بزرگ همه ما رابرای برآوردن این آمال مقدس دستگیری کند .

پایدار باد دیموکراسی
زنده‌باد اعلیحضرت
پاینده ومترقی‌باد افغانستان

ښاغلی محمدهاشم میوندوال صدراعظم تحت پروگرام فوق الـذکر (پیش مردم میروم) بمنظور آشنا شدن بااحتیاجات و ضروریات مردم به یك سلسله مسافرتها در ولایات کشوراقدام کردند .

این مسافرت هاکه بنأ سیاز خطمشی حکومت صورت گرفته ازیکطرف رسیدگی از امور نقاط دور دست کشور است تا از اجراآت مامورین دولت و احوال مردم آگاهی حاصل شود وازجانب دیگر نظریات، افکار و پیشنهادات مردم شنیده شود وضمناً مردم با ارزش های قانـون اساسی آشنائی یابندواز طرف حکومت دربارهٔ تطبیق و احترام ارزش های این قانون بمردم اطمینان داده شود.

روی همین اهداف بود که ښاغلی صدر اعظم با وصف مصروفیت های زیاد شباروزی در مرکز این زحمت را بخود هموار کردند و از نزدیك با مردم نقـاط مختلف کشور مـلاقات نمودند . تا مفهوم حکومت مردم بمردم را بصورت روشنتر و بارزتر به افراد کشور ثابت سازند .

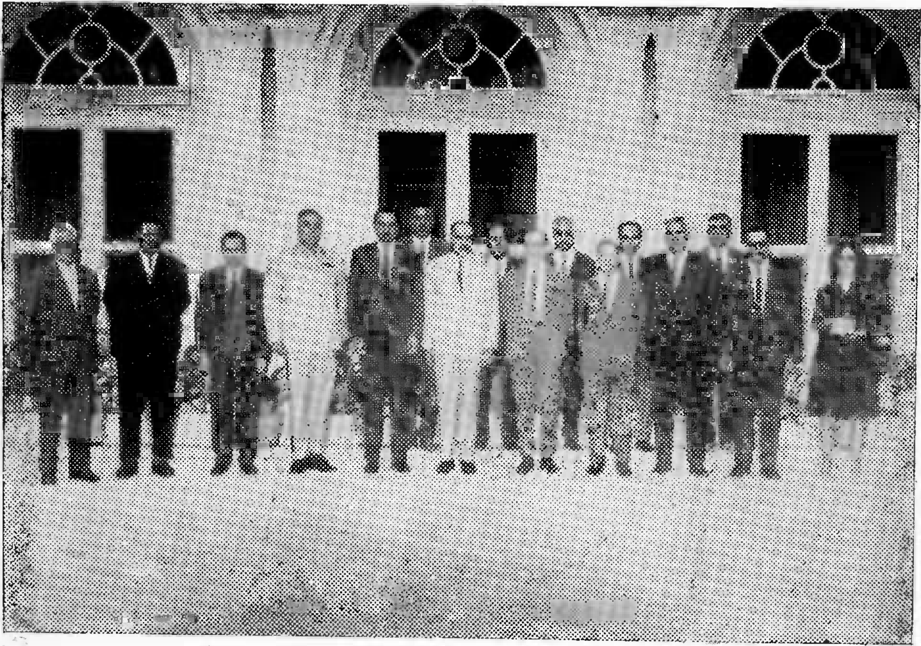
محتویات زیر مجموعه ایست ازخطابه هائیکه ښاغلی صدر اعظم در بین مردم ولایات مختلفه کشور درجریان سفر های خود ایراد کرده اند و از خلال آنها خواننده از احتیاجات مردم و طرز اجراآت وپلانهای حکومت آگاهی می یابد .

(اداره)

بازدید ښاغلی صدراعظم ازولایت وردك

ښاغلی محمدهاشم میوندوال صدراعظم روز دوازدهم قوس عازم ولسوالی بهسود مربوط ولایت وردك گردیدند وبعداز معاینهٔ امور آنجا به کابل مواصلت کردند .

هیأت کابینه

از راست به چپ :- پیغله کبرانورزائی وزیر صحیه ،انجنیرمیرمحمد اکبر رضا وزیر زراعت و آبیا ر ی،بناغلی عبد الکریم حکیمی و ز یر مخابرات ، پوهاند دو کتور محمـدعثمان انوری وزیر معارف ، انجنیر عبد الصمـد سلیـم و ز یر معا د ن‌وصنایع ، دو کتور محمد حیدر وزیر عد لیـه بناغلی محمد خالدروښان‌رئیس‌مستقل قبایل،بناغلی‌عبدالستار شالیزی معاون دو م صدارت وو زیرداخله ،دو کتور عبد الحکیم ضیائی وزیرپلان ، بناغلی‌محمدهاشم‌میوندوال‌صدراعظم ، انجنیر احمد الله وزیـر فواید عامه ،بناغلی نور احمد اعتمادی‌معاون‌اول‌صدارت‌وو زیر خا رجه،ستر جنرال خان محمد و زیر دفاع ملی،بناغلی عبدالله یفتلی وزیر ما لیـه دوکتور نورعلی وزیر تجار ت‌وبناغلی‌محمد عثمان صد قی وزیر اطلاعات وکلتور .

ښاغلی میوندوال صدراعظم د ر اجتماع مردم بهسود .

درولایت لغمان

ښاغلی میوندوال صدر اعظم بتاریخ نزدهم قوس عازم ولایت لغمان گردیده و بساعت دوی بعد ازظهر همانروز به میترلام مرکز ولایت لغمان وارد و بعد از معاینهٔ امور آنجا ساعت هفت شام به کابل مواصلت کردند .

ولایت ننگرهار

ښاغلی صدر اعظم روز نهم جدی از پوهنځی طب ننگرهار دیدن کردند . ښاغلی صدر اعظم در حالیکه ازطرف رئیس ، استادان داخلی وخارجی و محصلین استقبال شدند چنین گفتند :- خطر ها ی امروزی صلح جهان را تهدیدمیکند اما امید در این است که دماغ بشر پیشرفت علمی کرده و ساینس معیار قضاوت بشر گردیده و باین معیار ما بخطراتی مواجه نخواهیم شد . عقل و سنجش استقامت ما را تعیین خواهد کرد . اگر ما در ظاهر عصری میباشیم و طرزتفکر دل و دماغ ما عصری نمیباشد به اجتماع خود مؤثر واقع نخواهیم شد .

ښاغلی میوندوال گفتند :- یا پد

ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدراعظم حین ایراد بیانیه درولایت لغمان دیده میشوند .

احساسات ملی خود را تقویه کنیم زیرا احساسات در ما عشق وعلاقه برای خدمت بوطن و ملت تولید میکند .باداشتن احساسات صادق شما میتوانید آرزو های ملی خود را تبارز دهید . اگریك ملت حرکت نمیداشته باشد اصلاً بهزندگی خود مستقر نمیشود .

ښاغلی صدر اعظم در ختم بیانیهٔ شان محصلین را به مسئولیت‌های آیندهٔ شان متوجه ساخته اظهار امید کردند که به کمك جوانان حس همدردی و تعاون اجتماعی و بیداری ملی به صورت مستقیم و مفید تقویه شود .

ښاغلی میوندوال بعداز یك بازدید

سه روزه از امور انکشافی ولایت ننگر هار بتاریخ دهم جدی بکابل مراجعت کردند .

ښاغلی صدر اعظم دستگاه‌های ترانسفارمر مربوط بفارم ۳ پروژه وادی ننگر هاررادر بتی کوت و شبکهٔ برق شهری را در جلال‌آباد افتتاح نمودند . همچنین ښاغلی صدر اعظم سنگ تهداب شفاخانه ۲۵ بستری فارم میکانیزه را گذاشتنند و از امور قسمت شرقی پروژه وادی ننگر هار و فارم سوم پروژه به شمول فارم جدید وزارت زراعت در ثمر خیل دیدن کردند .
ښاغلی صدر اعظم در یك قسمت فارم سوم که برای غرس نهال توسط اشخاص بزرگ مملکت

اختصاص داده شده اولین نهال را غرس نمودند .

ښاغلی صدر اعظم همچنین نقشه شهری جلال آباد را در ریگ شاه مردخان ملاحظه کردند و در بارهٔ

سرك های این شهر به رئیس‌وادی ننگرهار هدایت لازمه دادند .

ښاغلی صدراعظم حین تهدا ب گذاری شفا خانه فارم سوم گفتند که‌احتیاجات‌صحی افغانستان‌خیلی زیاد است . امیداست‌این شفاخانه

برعلاوه احتیاجات‌محلی برای‌وقایهٔ صحت مردم اطراف این ناحیه نیز مؤثر و مفید واقع شود .

ښاغلی صدر اعظم پروژه وادی ننگر هار را یك پروژه بزرگ

کشور خوانده اظهار کردند که‌در این پروژه زحمات زیاد کشیده شده و سرمایه گذاری های درآن صورت گرفته است . این زحمات در حیات آیندهٔ اقتصاد کشورمفید واقع خواهد شد.

ښاغلی صدر اعظم تذکر دادند که حکومت درمقابل تصامیم‌بزرگ برای بهره برداری این پروژه قرار دارد . امید است تصامیم ماطوری باشد که با اتخاذ آن مفاد اعظمی از پروژه حاصل شود .

ښاغلی‌صدراعظم‌گفتند:ـ متأسفا نه وضعیت اقتصادی ما قابل اندیشه است ما در نظر داریم تا درآینده ازین پروژه بصورت‌اقتصادی‌بهره برداری بزرگ نمائیم .

ښاغلی صدر اعظم توقع کردند تا از اشخاص دارای تجربه و ماهریکه در اثر تکمیل‌شدن بعضی

پروژه های بزرگ مملکت بیکار مانده‌اند در چنین‌پروژه‌ها استفادهٔ خوبی صورت گیرد .

ښاغلی صدر اعظم حین ملاحظهٔ نقشه‌شفاخانه‌به‌متخصصین‌مربوطه

هدایت دادند تا گنجایش بستر در آن از ۲۵ به ۵۰ تزئید داده شود.
ښاغلی میوندوال پس از آنکه

دستگاه ترانسفارمر را در فارم سوم پروژه وادی ننگر هار افتتاح

کردند به کارگران قوایکار گفتنند که در این پروژه در اثر زحمات

شباروزی شما کار زیادی درمدت کم صورت گرفته است . بناغلی صدر اعظم اظهار کردند که شما با اشتراك در اعمار این پروژه نمونهٔ خوبی ازثمر بهترین‌فرصت خودبرای نسل های آینده باقی می‌گذارید .

بناغلی میوندوال گفتند:- که‌فعالیت های خستگی ناپذیر شما نمونهٔ عملی زحمت کشی و فداکاری‌ملت افغان خواهد بود .

بناغلی میوندوال پس از غرس نهال درفارم‌نمبر۳ گفتند:- غرس نهال هم از نگاه اقتصادی اهمیت دارد و هم در بهتر ساختن اقلیم یك ناحیه مؤثر واقع میشود وهم از نظر منکسر ساختن وزش بادها در پروژه های زراعتی کمك میکنند.

همچنین بناغلی صدر اعظم اززمین های هموار شده‌فارم دوم‌درلاچپور دیدن نمودند .

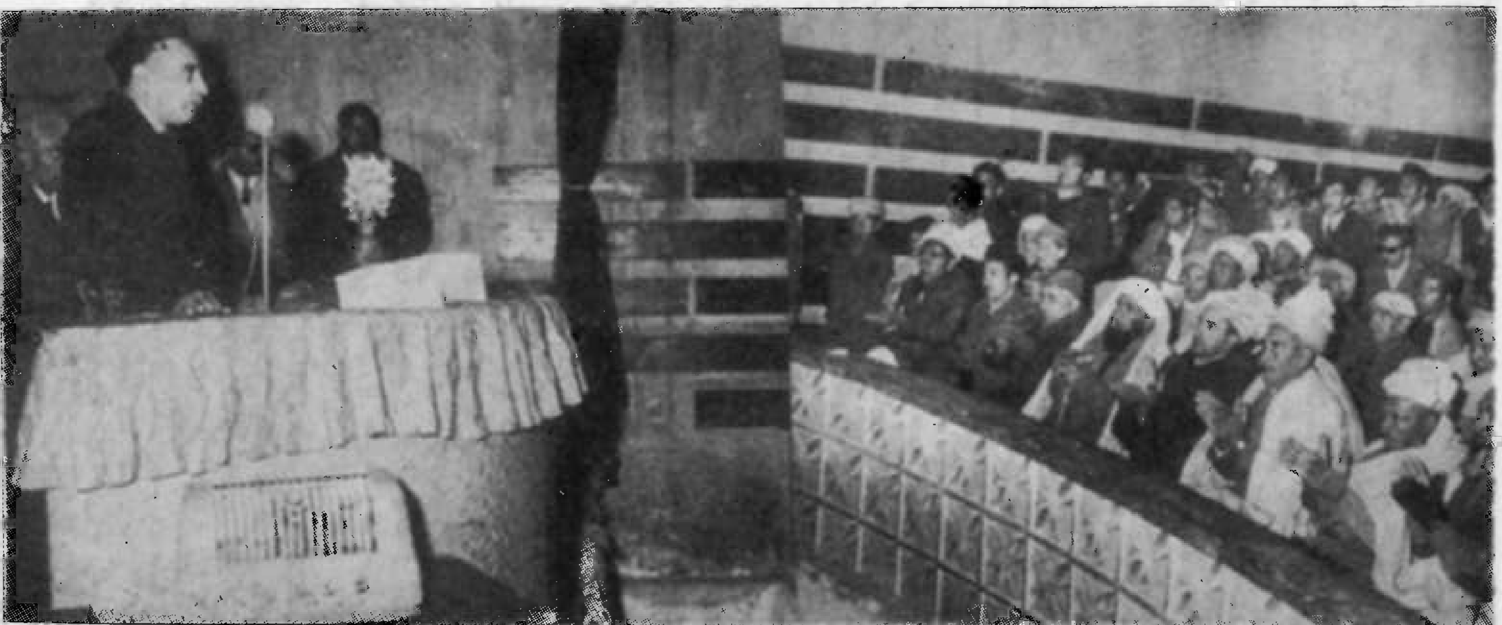
بناغلی صدر اعظم در سینمای آمریت دوم قوای کار مربوط وادی ننگر هار انعاماتیرا که از طرف ریاست‌وادی برای‌کارگران ورزیده و زحمتکش پروژه تهیه شده بود به آنها سپردند .

بناغلی صدراعظم حین افتتاح دستگاه ترانسفارمر د رشهرجلال آباد گفتند :- احتیاج کشور ما برای برق زیاداست وهنوز نه‌تنها قصبات بلکه شهر های ما نیز در تاریکی بسر میبرنـد . حکـومت کوشش خواهد نمود که این‌وسیله تنویر و معرفی مدنیت جدید در مملکت عام شود اکنون که برای تنویر شهر جلال آباد و با استفاده از برق درونته یك اقدام ابتدائی بعمل آید . امید است با تکمیل پروژه شبکه شهری برق جلال‌آباد این اقدام مکمل شود و همچنان در سایر شهر های مملکت نیز از آن رهگذر اقدامی صورت گرفته بتواند .

بناغلی صدراعظم گفتند:-موسسات غیر حکومتی‌برق‌باید جنبش‌بیشتر و جدی تر بکنند و یا باید حکومت در موضوع‌بدوش‌گرفتن مسئولیت کامل امور برق در همه جا غور جدی بنماید .

بعد از آن بناغلی صدراعظم به ریگ شاه مردخان رفته و شهر جدید را در حالیکه ازطرف انجنیر عبدالله برشنا رئیس شهر سازی و خانه سازی وزارت فواید عامه توضیحـات داده میشد مـلاحظه کردند .

بناغلی صدر اعظم در بارهٔ سرك های عمومی این شهر جدید بـه رئیس وادی ننگرهار هدایات‌لازمه دادند .

ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم حین ایراد بیانیه در عمارت ښاروالی جلال آباد .

بناغلی صدراعظم حین‌افتتاح‌مرکز واتر پمپ گفتند :ـ جای خوشی است که در ضمن معاینهٔ امور پروژه موقع می‌یابم ستیشن واتر پمپ اول پروژه ننگرهار را افتتاح نمایم .

بناغلی میوندوال گفتند:ـ مسرو ر هستم‌که درین‌موقع‌یك نتیجهٔ عملی دیگری از همکاری مثمر افغانستان و اتحاد شوروی درین پروژه‌گرفته میشود .

بناغلی صدر اعظم از همکاریهای بی شائبه حکومت اتحاد شوروی تشکر کـرده و خدمات کار کنان افغانی و متخصصین شوروی را در اعمار این مرکز تمجید کردند .

بناغلی میوندوال آرزو کردند تا نیروی مردم در راه عمران و آبادی مملکت تقویه یابد و آنها بتوانند وظایف ملی و ساختمانی خود را بهتر و خوبتر انجام بدهند .

بناغلی صدر اعظـم حین افتتـاح فابریکهٔ کانکریت ریزی و سیم تابی گفتند :ـ محصولات‌این‌فابریکه در پروگرام عمرانی‌ولایت ننگرهار سهم زیادی خواهد داشت .

بناغلی میوندوال گفتند:ـمملکت‌ما بخدمات زیادی احتیاج دارد و ما برای پیشبرد کشور خود به صلح و آرامی ضرورت داریم هر قدرکه صلح در دنیا برقرار باشد مـی توانیم با اطمینان خاطر برای بلند بردن سویهٔ زندگی مردم خودکار کنیم .

بناغلی صدر اعظم اظهار کردند جای خوشی است کـه در اثـر کوشش ممالك‌صلح دوست‌مساعی جمیله برای بر قراری صلح درین ناحیه بعمل می‌آید .

بناغلی میوندوال از کنفرانس تاشکندحسن‌استقبال‌نموده‌موفقیت آنرا آرزوکردند . بناغلی‌صدراعظم عـلاوه نمودند کـه افغـانستا ن بحیث یك کشور صلح دوست و نظر به موقعیت جغرافیائی خویش به صلح این منطقه علاقه فراوان دارد و از هر گونه فرصتیکه برای تبادل افکار با این کشور هامیسر میگردد حسن استقبال مینماید .

بناغلی صدر اعظم از بند وپرچاوهٔ بند وادی ننگرهار دیدن نمودند .

پس از آن بناغلی میوندوال از فابریکه برق کانال ننگرهار دیدن نمودند همچنین بناغلی صدر اعظم از ورکشاپ پروژهٔ ننگرهار دیدن کردند . بناغلی صدر اعظم پس از آن از برق سرخرودستیشن‌واتر پمپ ، فارم اول پروژه و تونل مربوط این پروژه دستگاه نجاری پروژه ننگر هار در ثـمر خیل ، مکتب زراعت ثمرخیل‌دیدن کردند.

بازدید بناغلی صدر اعظم از ولایت‌پکتیا

بناغلی میوندوال صدر اعظم روز سه شنبه ۱۷ حوت موقع ورود به گردیز طی بیانیهٔ گفتند : ـ برای من جای بسی افتخاراست که‌سلام های پادشاه محبوب ما اعلیحضرت معظم همایونی را بشما میرسانم .

بناغلی صدر اعظم ازینکه موقع یافتند تا بولایت پکتیا مسافرت کرده و از نزدیك بامردم آن‌ملاقات نمایند و از تمنیات و آرزو های شان با خبر شوند اظهار مسرت نمودند .

بناغلی صدراعظم گفتند:ـ جای خوشی است که امروز ما در همه امور زندگی کشور خود از مذاکره و تبادل نظر کار گرفته و پس از تبادل افکار بصورت مشترك وارد صحنهٔ عمل شویم .

بناغلی صدر اعظم اظهار کردند

که افغانستان یك تحول جدید در پیشرو دارد و این تحول باساس قانون اساسی و دیموکراسی که در کشور روی کار شده پیش میرود .
ښاغلی صدر اعظم تذکر دادند طوریکه در گذشته مردم شجاع افغانستان با اتحاد کامل مقدرات خود را تعیین می نمودند جوانان امروزی نیز حافظ و متکفل زندگی کنونی و آینده کشور میباشند .
ښاغلی صدر اعظم افزودند که احتیاجات ولایت پکتیا مانند سایر ولایات کشور زیاد است . وظیفهٔ حکومت است تا باین احتیاجات رسیدگی کند و تاجائیکه توان مالی حکومت اجازه میدهد دررفع حوایج مردم صرف مساعی نماید .
ښاغلی صدراعظم در بارهٔ مسئولیت های مردم در برابر پروژه های انکشافی دولت اشاره نموده گفتند یقین دارم این وجایب از طرف مردم ولایت پکتیا نیز بوجه احسن برآورده خواهد شد .
ښاغلی صدراعظم گفتند :ـ همچنا ن که ما در مجاری امور داخلی و خارجی از همکاری مردم این ولایت مطمئن و برخوردار بودیم حالا نیز که ما بطرف یك زندگی نو روانیم و با مجادلهٔ جدیدی روبروهستیم

ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدراعظم حین ایراد بیانیه د رمحضر اهالی ولایت پکتیا .

مطمئن میباشیم که مردم این ولایت به رهنمائی پادشاه محبوب خود همچنان همکار و مدد کار هستند.
بناغلی صدراعظم گفتند:ـ ما در زندگی ملی خود بادو اصل روبرو هستیم یکی زندگی اقتصادی و دیگری زندگی سیاسی و ما در هر دو امر علاقهٔ مشترك داریم . در زنـدگـی سیاسی در تمام نـقاط افغانستان به سهم شما ازین‌لحاظ دارا ی‌اهمیت است‌که دیموکراسی در خون و شرائین شما ممزوج گردید وسیستم‌آزادی‌دیموکراسی و جرگه درینجا خوب‌پرورش یافته است .
بناغلی صدر اعظم تذکر دادند موضوع دیگریکه نزد حکومت مهم و پر ارزش است تحول اقتصادی کشور میباشد که برای پیشبرد آن ما باید باهم یکدست و متحد شویم تا زندگی اقتصادی ما مرفه گردد .
بناغلی میوندوال علاوه کردند که جهان در راه حفظ استقلال کشور های شان‌بامشکلات روبرومیباشند آنچه ضامن حفظ‌استقلال یك‌کشور شده میتواند بلند بردن سویـهٔ اقتصادی آن میباشد . همچنانیکه حکومت متوجه این‌سوال است‌جای خوشی است که مردم نیز متوجه این امر میباشد .بناغلی‌صدراعظم گفتند :ـ که‌درولایت پکتیا برای انکشاف‌اقتصادی‌آن امکانات‌زیادی موجود است و در راه این انکشاف معاونت شما خدمت خوبی کرده میتواند .
بناغلی صدراعظم‌افزودند حکومت اکنون آرزو دارد که در انکشاف وسایل معالجوی در گردیز وسایر نقاط پکتیا اقدام نماید .
بناغلی صدر اعظم اظهار کردند در ولایت پکتیا بـرای انکشاف معارف آرزو های زیادی موجود است و ما کوشش میکنیم که این عطش مردم رفع گردد .
بناغلی صدراعظم:ـدر و لا یت پکتیا منابع اقتصادی‌زیادی موجود است جنگلات پکتیا هم برای‌پکتیا و هم برای دیگر نقاط افغانستان منابع خوب اقتصادی شده‌میتواند اما ازین جنگلات استفاده صحیح طوری باید بعمل آید که هم‌برای مردم مفید باشد و هم کوهها و ساحه های این سرزمین بدشت های خشك وبایر تبدیل نگردد . اگر ازین جنگلات بصورت صحیح استفاده‌شود باز حمت کم‌سرمایه سرشاری بدست خواهد آمد .
بناغلی صدراعظم‌گفتند:ـ حکومت و مردم باید متوجه این امر باشد که برای غرس و تکثیر نهال و جنگلات مساعی‌زیادی بخرچ‌دهند.
بناغلی صدر اعظم علاوه کردنداز راپور هایی که‌به‌مطالعهٔ‌من‌رسیده برمی‌آید که در پهلوی حفاظه و توسعهٔ جنگلات‌امکانات‌زیاد برا ی انکشاف زراعتی در این ولایت موجود است و با همکاری وزحمت کشی جدی مردم شده میتواند که وضع زراعتی پکتیا خوبتر و بهتر گردد و با انکشاف زراعتی ولایت پکتیا امور مالداری نیز در آنجا توسعه یابد .
بناغلی صدراعظم گفتند:ـ جا ی خوشی است که ما برای پکتیا یك پروژه عمومی انکشافی به سلسلهٔ پروژهٔ انکشاف منطقوی داریم ودر آن‌متخصصین‌خارجی کمك‌مینماید.
بناغلی صدر اعظم ازهمکاری مردم دراثنای‌مطالعات متخصصین‌خارجی در ولایت پکتیا اظهارخوشی نموده تذکر دادند تخمیناتی را که‌حکومت

برای انکشاف ولایت پکتیا نموده است بالغ به پنجاه و چهار ملیون مارك میشود .علاوه مصارف افغانی نیز برای آن ضرورت است وحکومت میکوشد تا برای این پروژه منابع و مدارك عایدی بدست آورد امادر این قسمت کمك مردم نقش بزرگی خواهد داشت .

ښاغلی صدر اعظم اظهار کردند که مردم پکتیا می‌توانند در این ولایت صنایع محلی را نیز رایج نمایند و این هم موضوعیست که حکومت آنرا در پلانهای انکشافی در نظر گرفته است .

ښاغلی صدراعظم گفتند:ـ این مطالبی بود که حکومت آنرا در پیشرو دارد و خواهد کوشید تا در وقت تقدیم بودجه به ولسی جرگه وبه کمك وهمکاری جمهوریت اتحاد آلمان که در اینجا ازهمکاری آنها یاد آوری مینمایم به طرح یك پلان عمومی انکشافی ولایت پکتیا مؤفق گردد .

قبل از بیانیهٔ ښاغلی میوندوال صدر اعظم ، ښاغلی محمد ظریف گردیز ښاروال وښاغلی حاجی دوست محمد یکتن ازمعاریف زرمت به نمایندگی از اهالی مسافرت ښاغلی صدراعظم وهمراهان شانرا به ولایت پکتیا خیر مقدم گفتند .

بعد از آن ښاغلی صدر اعظم از دوایر مرکزی و قشله عسکری آنجا وبعضی عمارات تحت ساختمان دیدن نمودند .

مواصلت بخوست :

ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم با همراهان شان و والی پکتیا ساعت ۲ بجه بعد از ظهر ۱۷ حوت از گردیز وارد خوست شدند .

معاریف و مامورین و اهالی خوست از ښاغلی صدر اعظم پذیرائی کردند . خوست ښاروال وعدهٔ دیگری از اهالی خوست ښاغلی صدر اعظم را طی بیانیه های خیرمقدم گفتند .

ښاغلی میوندوال در اجتماع مردم گفتند : مسرورم از اینکه فرصت یافتم از نزدیك با شما صحبت کنم .

ښاغلی میوندوال گفتند:ـ آرزوی من ازین مسافرت دیدن و ملاقات با شماست با یکبار دیدن و یکبار ملاقات با شما تمام کار های مشترك ما اجرا شده نمیتواند بلکه پسمانی های ما زحمات زیادراایجاب میکند وبا همت و صرف مساعی یك فرد و یك قوم و یك ولایت پیشرفت کشور میسر نمیگردد بلکه بذل مساعی و مجاهدت و عرق ریزی تمام افراد جامعه راضرورت دارد.

ښاغلی صدر اعظم گفتند : ما خوشحال و نیك بخت هستیم که یك ملت واحد و یك مملکت آزاد داریم و ملت و مملکت توسط خود ما آباد و معمور میشود ما به رهنمائی پادشاه خود و با داشتن حق و ارادهٔ خود نمایندگان وکلا و حکومت خود را انتخاب میکنیم .

ښاغلی میوندوال گفتند:ـ درین شکی نیست که در بین ما و مردم ما فرق و تفاوتی وجود ندارد . همهٔ ما یك وجود و یك دست می باشیم . هدف ما ، مرام ما وخط سیر ما برای رسیدن یك هدف آنهم خدمت بخاك و مملکت میباشد. من شاهد یك احساسات عالی و سر شار شما هستم . احساساتی که مانند مرحم درد های ملت و مملکت را التیام می‌بخشد .

ښاغلی صدر اعظم اظهار کردند

ما به ایثار و فداکاری و قربانی نیاکان واجداد خود افتخار داریم و از پیروی آنها منحرف نخواهیم شد . این یکی از نعمات بزرگ و قابل افتخار ماست که اینها . عنعنات و ملیت ما ، مارا بەیگانگی وحدت ، اتحاد عمل توصیه میکند با داشتن این سرمایهٔ بزرگ ما حفظ خانهٔ خود ، ناموس خود ، دین خود و وطن خود بوده زندگی مرفه و آرامی را تحت‌سایهٔ پادشاه خود ایجاد میکنیم .

ښاغلی میوندوال گفتند:ـ برای ملك و وطن خود ما باید کار کنیم و زحمت بکشیم که این امر به اتفاق عمل و وحدت نظر بهتر و خوبتر میسر شده میتواند .

ښاغلی صدر اعظم متذکر شدند در حالیکه ما دارای نعمتی هستیم که باداشتن آن فخر ومباهات میکنیم بعضی عیوب اجتماعی نیز نزد ما موجود میباشد که بایدآنرا از بیخ و بن برکنیم تا ما را بسوی غربت و بی نوائی و عقب ماندگی نکشاند .

ښاغلی میوندوال گفتند:ـ ماامروز بیدار شده‌ایم هیچ نوع مکر و فریب مردم بیگانه در این بیداری ما رخنه وارد کرده نمی تواند ما وظیفهٔ خود میدانیم که اولتر از همه د رتعقیب وحدت ملی خودقیام نمائیم و بواسطهٔآن یك ملت‌متحد، آباد ، معمور و آرام را بوجود بیاوریم .

ښاغلی صدر اعظم تذکر دادند : جای بسیار خوشی‌است که‌امروز در خوست شاگردان زیادی در مکتب‌درس میخوانند اینها که‌فردا بحیث‌جوانهای‌تعلیم یافته‌درشقوق مختلف حیاتی شامل کار میشوند برای آبادی و عمران ملت و مملکت مصدر خدمت میگردند .

ښاغلی میوندوال گفتند :ـ همین طور که حیات امروز ما از فردای ما فرق دارد زندگی امروز ما نیز ازدیروز ما فرق خواهد داشت بنا برآن ما باید سعی نمائیم تا طوری زندگی کنیم که از یکطرف مشکلات ما کم‌شود واز جانب‌دیگر آینده بهتری در قبال ما باشد .

ښاغلی صدراعظم به‌پښتونستانی های مقیم خوست اظهار کردند من از طرف پادشاه، حکومت وملت افغانستان احساسات متین و گرم مردم افغانستان را که نسبت به برادران پښتونستانی شان دارند بشما ابراز میکنم .

ښاغلی صدر اعظم تذکر دادند که علایق ما با برادران پښتونستانی ما آنقدر محکم ، متین و استوار است که هیچ قوت و قدرت مانع تحکیم وتوسعه این علایق‌وموجب از بین بردن آن شده نمی تواند.

ښاغلی صدر اعظم بعد از ظهر روز ۱۷ حوت ٤٤ به مکتب‌میخانیکی خوست‌رفته کارهای‌عملی‌شاگردان را ملاحظه نمودند . در مدخل‌مکتب ښاغلی صدر اعظم از طرف مدیر ، معلمین داخلی و خارجی وشاگردان مکتب پذیرائی شدند .

ښاغلی صدراعظم قبل از ظهر روز ۲۸ حوت از فارم زراعتی صحرا پروژه های مجادله ملاریا عمارت هوتل خوست و بعضی باغ های زراعتی آنجا دیدن کرده و ساعت دوازده ظهر به ولسوالی جانیخیل منگل وارد گردیدند .

ورود به ولسوالی جاجی

ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدراعظم‌بعداز بازدیدسه‌روزه از گردیز لوی ولسوال خوست و مربوطات آن وارد ولسوالی جاجی

ښاغلی محمد هاشم میوند وا ل صدراعظم بامردم شینو ا ر دید ه میشوند .

گردیدند . متخصصین جمهوریت اتحادی آلمان که در پروژه‌انکشاف پکتیا کار میکنند باښاغلی‌صدراعظم در چمکني مـلا قات نمو د ند متخصصین آلماني‌راپور های‌ابتدائی را د رمورد پروژه انکشاف پکتیا به ښاغلی‌صدراعظم گذارش‌دادند.

صبح روز ۱۹ حوت ٤٤ قبل از حرکت‌جانب‌ولسوالی جاجی‌ښاغلی میوندوال از پروژه انکشاف‌عمارت ولسوالی قشلهٔ عسکری و باغ‌ملکی و عسکری چمکنی در حالیکه از طرف مامورین موظف توضیحات داده میشد دیدن نمودند .

ظهر روز ۱۹ حوت سال ۱۳٤٤ ښاغلی صدر اعظم از طرف اجتماع کثیری ازاقوام مختلف جاجی‌وبعد از ظهر از احمد ز ا ئـی ، طوطاخیل ، منگل و ولسوالی سید کرم با گرمی و حرارت پذیرائی شدند .

ښاغلی صدر اعظم در بین‌جمعیت بزرگی از اقوام مختلف ولسوالی سید کرم گفتند :ـ تفرقه،جهل،و بی سوادی دشمن سر سخت و تباه کن جامعه ما میباشد که ماباید با عزم قوی همت بلند و نیروی خلل ناپذیر در مقابل این امراض مدهش اجتماعی مجادله کنیم .

هنگامیکه ښاغلی میوندوال مردم را برای کار و زحمت کشی توصیه میکردند گفتند:ـ مادرزندگی خود مشکلات وخواسته های زیاد و بی شمار و به خواسته های مردم جواب بگوئیم مگر آنکه ما باسعی و مجاهدت و زحمت کشی خود بتوانیم بمرور زمان این‌مشکلات را رفع و برای بر آورده شدن آرزو های فردی و اجتماعی نایل آئیم .

ښاغلی صدراعظم گفتند:ـ ما با ید از وقت و زمان استفادهٔ اعظمی نمائیم و نگذاریم که فرصت به‌هدر و غفلت از دست ما برود ما باید کار کنیم و زحمت بکشیم و آنچه که در توان ما باشد آنرا صرفه و دریغ ننمائیم .

ښاغلی صدر اعظم متذکر شدند. حکومت همیشه میکوشد که آنچه در توان دارد . برای آرامی وراحت شما کار کند اما مشکل اینجاست که ما بسیار پس‌مانده‌و عقب‌افتاده هستیم .

ښاغلی میوندوال گفتند:ـ که‌علت این پسمانی‌ما همانایکنوع پسمانی و چشمداشت ماست که در ما و کارهای ما بی علاقه گی تولیدکرده است . این انتظار ماموضوع‌تازه نیست بلکه از سالیان درازی ما بدان پابند بوده‌ایم .

ښاغلی میوندوال اظهار نمودند اگر ما نیك متوجه شویم و زحمت بکشیم زمین ما آباد و اراضی ما سر سبز و معمور میشود اما ما تا حال باین نکته متوجه نبوده در نظر داشته‌ایم که‌روزخود راسپری و منفعت آنی خود را حاصل‌کنیم کار و فعالیت را که برای اولاد ما و آیندهٔ ما و بهبود منابع طبیعی ما کمك کرده بتواند کمتر انجام داده‌ایم .

ښاغلی میوندوال علاوه کردند شرط اول زندگی اجتماعی‌آن است که همه پابند قانون باشیم و قوای خود را به مقاصد مثبت اجتماعی و ملی بمصرف برسانیم .

ښاغلی صدر اعظم هنگامیکه‌مردم را برای اتحاد و اتفاق و تشریك عمل‌توصیه می‌نمودند گفتند:ـ که مردم ما باید متحد و همدست‌باشند تا سلامتی و راحت خود را در قبال

آن حفظ نماید وبااین همه مزا یا مردم کار کند و سعادتمند زندگی نمایند .

ښاغلی صدر اعظم بعد از آنکه سلام‌های اعلیحضرت‌معظم همایونی را برای مردم ولسوالی جاجی رسانیدندضمن‌بیانیه گفتند:ـ حکومت آرزو دارد که وطن عزیز ما تحت سایه اعلیحضرت معظم همایونی پادشاه غمخوار توانسته باشد به سوی‌پیشرفت، ترقی‌واعتلا نزدیك شود .

ښاغلی‌صدراعظم گفتند:ـ ما باید طوری سخن بزنیم که با عمل توأم باشد . گفتارخالی برای‌ما اطمینان نمیدهد و فایده نمیرساند .

ښاغلی میوندوال هنگامیکه‌تقاضای مردم جاجی را در مورد انکشاف و توسعه معارف و پروژه های‌زراعت و انکشاف دهات استماع نمودند به آنها گفتند حکومت سعی دارد بصورت متوازی برای‌ارتقاء سویهٔ مکتب ها اقدام‌کند و مکاتب‌مسلکی برای تربیهٔ پرسونل در شقوق مسلکی تأ سیس نماید .

یکی از این مکاتب مسلکی خواهد توانست جوانان پکتیا را درقسمت بهره برداری از جنگلات احیا و تکثر آن تربیه نماید .

ښاغلی‌صدراعظم‌گفتند:ـ آرزها و تمنیات مردم ما در هرگوشه و کنارمملکت‌فراوان‌میباشدوحکومت حتی الوسع برای‌برآورده شدن‌این آرزو ها بصورت متوازن سعی خواهدنمود.درین مشاهدات‌چندین نفر از مردم اقوام مختلف ولایت پکتیا بیانیه های مبنی به عرض شکران از الطاف مراحم اعلیحضرت همایونی ایراد و برای پیشرفت و انکشاف مملکت وعدهٔ هرگونه همکاری را دادند .

ښاغلی صدر اعظم‌از جنگلات کوه ضدیر، شفاخانه‌ملکی‌وزارت‌صحیه دیدن فرمودند .

ښاغلی‌صدراعظم‌ساعت‌پنج بعد از ظهر روز ۱۹ حوت ۱٤٤از ولسوالی سید کرم به گردیز مواصلت نمودند . در عرض راه از بند متلفو دیدن کردند .

همچنان ښاغلی صدر اعظم بعد از ختم مشاهدات شان درخوست وارد میدان حلو که مرکز ولسوالی جانی خیل منگل شدند .

بعد از آن ښاغلی میوندوال وارد ولسوالی چمکنی شده و از طرف هزاران نفر استقبال شدند .

مستقبلین د ربیانیه های شان از توسعه معارف ، ازدیاد پروژه های انکشاف زراعت طرفداری نموده و اظهار توقع نمودند مکاتب آن منطقه به سویهٔ لیسه ارتقاء یافته درآن لیلیه دایر گردد. آنهاهم چنان توقع کردند تادر آنجابند های ذخیرهٔ آب اعمار گردد .

ښاغلی صدراعظم گفتند:ـ پیشرفت ترقی و بهبود وضع زندگی‌هر قوم و هر منطقه وابسته‌به پیمانهٔزحمت وفعالیت‌مردم‌آن‌است‌زیراهرقدریکه افراد یك جامعه بیشتر مؤثر کار کنند بهمان اندازه واجد زندگی مرفه و آرامتر میشوند .

ښاغلی میوندوال‌گفتند:ـ وقتیکه ما ایمان و عقیدهٔ خود را متین و استوار بسازیم آنوقت‌ما ازبهترین و برجسته ترین اقوام محسوب میشویم .

ښاغلی صدر اعظم اظهار نمودند که دراثرسربازی ، خونریزی و قربانی نیاکان و اجداد ما باداشتن استقلال بسوی ترقی و آبادی قدم

های متینی می گذاریم .
بناغلی صدر اعظم علاوه کردند تحت قیادت اعلیحضرت معظم همایونی حکومت و ملت متوجه آبادی و تأمین اساسات ترقی و تعالی کشور است .
بناغلی صدراعظم گفتند:ـ چیزیکه امروز ما به آن نیازمند و محتاج میباشیم سعی و مجاهدت کار و زحمت کشی و تفکر میباشد که بواسطهٔ آن می توانیم از یکطرف آنهمه ضرورت و نیازمندی خودرا در داخل مرفوع سازیم و از جانب دیگر دست احتیاج و نیاز ما از خارج نیز کوتاه باشد .
بناغلی صدراعظم گفتند:ـ ما آرزو داریم هر فرد ملت افغان به‌تنهائی یا همدستی هم متوجه‌کار وفعالیت باشند تا بتوانند بواسطهٔ آن آرام و مرفه و آباد زندگی نموده از هرگونه صدمه و تجاوز در امن باشند .
بناغلی صدر اعظم اظهار نمودند اگر ما با هم متحد و متفق گردیم آن وقت‌خواهیم‌توانست به‌تشریك مساعی در خدمات اجتماعی سهیم شویم .
خوشحال هستم که امروز باشما از نزدیك صحبت میکنم حکومت همیشه متوجه احوال و طرززندگی شما بوده وسعی‌میکند حتی‌الامکان برای آرامی ، راحت و بهبود وضع زندگی شما خدمت نماید .
بناغلی صدر اعظم در محضرمردم منگل گفتند:ـ از دیدن شمانهایت خوشحال و مسرور هستم ماباید متوجه معارف باشیم . علاقمندی شما در مطالبه معارف بهتر موجب تشویق حکومت میگردد .
فرزندان شما بایدحرفه های‌مفید را تحصیل کنند و حکومت باید وسایل آنرا برای شان فراهم‌کند.
بناغلی صدراعظم گفتند:ـ شما باشخاص فنی احتیاج دارید که برای شما در طرز استفاده ازجنگلات وتکثر آن وجلوگیری از ضا یعا ت و یاازبین رفتن جنگلات کمك کند و در امور معیشت و اجتماعی شما با ساختن افزار و آلات و بوجود آوردن صنایع روستائی و دستی‌با شما کمك نماید .
تعلیمات حرفوی از هرحیث برای شما مفید است و باید به آن‌متوجه باشید تا فرزندان شما پس ازفراغ تحصیل به دردشماخورده بتواند.
ضمن استقبال بناغلی صدراعظم یك تعداد از وکلای ولایت پکتیا در ولسی جرگه بیانیه های ایراد و از الطاف اعلیحضرت معظم همایونی و توجه حکومت برای بهبود وضع زندگی مردم‌آن منطقه اظهار قدردانی نمودند .
بناغلی صدر اعظم عصر روز ۱۹ حوت ۴۴ به علاقه داری پتان رفته بعد از ملاقات با مردم آنجا به‌مرکز چمکنی مراجعت کردند .

بناغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم روز ۲۰ حوت ۴۴ از لوی ولسوالی ارگون ، ولسوالی زرمت‌وولسوالی گومل‌دیدن‌کردند.

چندتن از نمایندگان‌اقوام مذکور حین ورود بناغلی صدر اعظم به ولسوالی های شان در بیانیه های خیر مقدم خود از توجه والطاف اعلیحضرت معظم‌همایونی‌که برای رعایای شاهانه دارند اظهارشکران نموده گفتند :ـ جای خوشبختی است که امروز حکومت ماشب و روز برای ترقی وانکشاف ، آرامی و راحت طبقات مختلف مردم ما

کار میکند و زحمت میکشد آنها بحکومت وعده دادند که از پلانها و پروژه های انکشافی‌دولت حسن استقبال نموده‌وبرای‌تطبیق وعملی ساختن آن هرگونه آمادگی دارند.

بناغلی صدراعظم دربیا نیهٔ کـه در محضرمردم‌لوی ولسوالی‌ارگون ایراد کردند گفتند:ــ ما امـروز به‌یك پیشرفت وترقی فردی و اجتماعی نیازمند هستیم ولی این نیازمندی ما وقتی مرفوع خواهد شد که به همدستی و تشریك مساعی وخلوص نیت‌دست بدست هم بدهیم .

بناغلی میوندوال گفتند:ــ‌مابا‌ید برای ملت و مملکت خود مصدر خدمتی شویم ماباید بیدار و فعال باشیم و دردهای پسمانی وعقب مانی خود را خود بخود درك و برای مداوای آن سعی کنیم .

بناغلی صدر اعظم تذکر دادند حکومت سعی دارد برای بلندبردن سطح زندگی اجتماعی واقتصادی شما و سایر نقاط کشور کار کند و زحمت بکشد اما مشکل است که مردم یا حکومت‌توانسته باشند به تنهائی کار های بزرگی‌را انجام داده بتوانند .

بناغلی صدراعظم گفتند: حکومت امروز وظایف و مسئولیت های بزرگی دارد که شب و روز برای اجرای این وظایف وتکالیف‌مصروف میباشد حکومت سعی دارد پلانها و پروژه های نافع و سودمندی برای ارتقاع سویه زندگی افراد ملت طرح کند .

بناغلی صدر اعظم بعد از آن به ولسوالی زرمت رفته و از طرف جمعیت انبوهی استقبال شدند .

بناغلی صدراعظم بمردم‌ولسوالی زرمت‌گفتند:ــهدف‌من و وزرای کابینه از مسافرت ها در داخل کشور این است با طرز زندگی و مشکلات حیاتی مردم آشنا شویم.

بناغلی صدر اعظم اظهار نمودند حکومت این مشکلات و مسایل را عمیقانه مطالعه نموده‌و حتی‌الوسع خواهد کوشید برای رفع آن کمك نماید .

بناغلی صدر اعظم اظهار نمودند که حکومت نمیتواند به تنهائی و یکبارگی به همه این خواسته ها و آرزو ها ، جواب بگوید زیرا وقتی میتوان باین مشکلات غالب شد که حکومت و ملت بصورت متوازن و دوش بدوش برای‌مرتفع ساختن آن کار نمایند و زحمت را برخود هموار سازند .

همچنان بناغلی میوندوال‌صدر اعظم قبل از حرکت جـا نب ارگون از قوریه جنگلات درگردیزدید ن کردند .

بازدید بناغلی صدراعظم ازولایت مزارشریف

بتاریخ اول حمل سال ۴۵ بناغلی میوندوال صدر اعظم‌در مراسم‌میله گل سرخ مزار شریف اشتراك نمودند .

بناغلی میوندوال در روضهٔ شاه ولایت مآب بمردم گفتند:ــبتأسی از ارشادات اعـلیحضرت معظـم همایونی دعا می‌کنیم که سال نو برای شما مردم افغانستان وبرای همه مردم جهان سال موفقیت ، سال برادری و برابری و سال صلح و آرامی باشد .

بناغلی میوندوال گفتند :ــماامروز مقدم بهار و سال نو را با مراسم عنعنوی‌درین‌شهر باستانی‌استقبال میکنیم ما بحیث یك ملت باید

بمراسم عنعنوی خود پابند باشیم عنعنات و عادات ملی خود را حفظ کنیم مخصوصاً که مراسم سال و تحول زمان را در گذشته و امروز همیشه ، میله ها وحرارت وورزش های ملی ، سپورتها و اظهار شادما نی واظهار حیات استقبال کرده ایم .

ښاغلی صدر اعظم علاوه کردند مراسمیکه در تمام اکناف مملکت برای استقبال سال نو و بهار نو داریم برای آن است که باتغییر فصل و زمان یك بار دیگر اظهار حیات نموده و موجودیت و زندگی خود را با نشاط طبیعت تطابق بدهیم خود را با حیات و با زمان ویاتغییر زمانهوچهار فصل موافق ساخته و با زندگی خود فعالیت نو ، نشاط نو ، رمق جدید تر و حیات جدی تر را بکار خود بکار آبادی و سر سبزی مملکت خود بیش از پیش مصمم بوده بخود و بکار خود اعتماد داشته باشیم .

ښاغلی صدر اعظم افزودند در مراسمیکه در اطراف مملکت برای استقبال سال نو بشکل میله ها و نمایش و ورزش ها و سپورت های ملی موجود است بایدبیشتر علاقه بگیریم اینگونه فعالیت سبب اتحاد ،نزدیکی، یك جهتی ومحبت بین مردم ما میشود . و ما را در قبال وظایف ما در برابر جمعیت و توده جوانان و پیرملتفت میسازد. و ما را به مشاعر ، عنعنات زندگی ملی و آیندهٔ مابیشتر متو جه میسازد .

یکی ازین مراسم میله گل سرخ مزار شریف است که سال یکبار تجلیل میشود و طی آن مردم از همه اطراف مملکت با هم جمع می شوند تا با هم بشناسند و باهم بینند فلسفه درین برای ما یك فلسفه ملي و اجتماعی است وباید آنرا درك کنیم .

ښاغلیمیوندوال گفتند:ــ خو ش بختی است که این مراسم در آستان شاه ولایت مآب که مزار با فیض ایشان ، از افتخارات کشور ماست انجام میگیرد و درین موقع مردم ازدیار ودور از خار ج کشور نیز با ما اشتراك مینمایند .

ښاغلی صدراعظم گفتندگذشتگان دین اسلام استعانت و طلب کمك را غیر از بارگاه خداوندی جائز نداشته است و لهذا ما باید خود را از چیز هائیکه ما را از اساسات مقدس دین منحرف میسازد جدا نموده و دارای عقاید پاك و منزه باشیم .

ښاغلی میوندوالابراز امیدکردند که با سال نو تصمیم نو داشته و برای مملکت و آبادی آن کار بکنیم .

ښاغلی صدر اعظمعلاوه کردندکه یگانه راه نجات برایملت هادمیدن روح کار در آنهاست و ما بایدهم در قسمت زراعت و هم در قسمت صنعت بکار متوجه شویم ووسایل را که بدست خود داریم بکار بیندازیم .

امید است مردمیکه توان دارند خواه توان مالي و خواه توان فکری با آوردن وسایل جدید مملکت را بطرف صنعت رهنمونی کند تا ضروریات اولیهٔ ما در خود کشور ساخته شود امید است آنهائیکه توان دارند با آوردن وسایلماشینی و برقی و وسایل استخراج آب از زیر زمین زراعت رابصورتمفیدتر و عملی تر در مملکت عام بسازند تا از یکطرف مشکلات کمی آذوقه

را رفع کنند و هم به صادرات ما بیفزایند .

بناغلی صدراعظم گفتند:ــ ما می بینیم که خوشبختانه در بین مردم ما سرمایه موجود است‌ولی سرمایه به هدف حقیقی خود بکار نیفتاده‌و آنرا به هدف های عاطل و غیر تولیدی صــرف میکنیم ساختمان عمارات منفعت در اقتصاد ملی ما ندارد . این نوع سرمایه گذاری‌ها تولیدی نموده باید کوشش کنیم سرمایه های ما براه هائی مصرف شود که دارای قدرت تولیدی‌بیشتر باشد ولو منفعت تجارتی‌آن دراول کمتر باشد ما به این ترتیب می توانیم برای آبادی واقتصادمملکت خود سهم بگیریم .

بناغلی صدر اعظم گفتند : ــ خوشبخت هستم که دراینجا جمعیت بزرگی ازهمه اکناف مملکت موجود است و با ایشان یکجافرمایشات اعلیحضرت معظم همایونی را می شنویم و تصمیم خود را بــرای فعالیت و دمیدن یك روح نو برای سا ل‌نو تازه می کنیم . از خداوند آرامی و سعادت مملکت‌را درتحت سایه پادشاه محبوب خود و ترقی همه‌شئون‌اجتماعی خواهان‌هستیم.

ملاقات با معاریف سمنگان

همچنان بناغلی صدر اعظم در مــلاقات بــا معاریــف سمنگان و ولسوالی های مربوطه ولایت بلخ آنها را به تاسیس کوپراتیف های مالداری ترویج و توسعه قره قل توريد دستگاه ها ی پرس ، علف برای نگهداری آن در زمستان توسعه زراعت و مالداری تشویق نمودند .

بناغلی صدر اعظم به معاریف ولایت سمنگان و ولسوالی های نهر شاهی ، چار بولك ، چارکنت، بلخ دولت آباد و اهالی چمتال ، شور تیپه و شولگره گفتند آرزوی حکومت این است تاازتمام ولایات بصورت متوازن رسیدگي كند .

حکومت با وجود مشکلات پولی باز هــم برای آرامی و رفاه شما میکوشد .

بناغلی میوندوال مرام مسافرت های شانرا در داخل کشور آشنا شدن با احتیاجات و ضروریات مردم وانمود کردند .

موقعیکه بناغلی صدر اعظم بــا معاریف ولسوالی‌نهر شاهی حرف میزدند به آنها وعده دادند که اکر خود مردم و یا کوپراتیف ها، ماشین های پرس ، علف وارد نمایند حکومت به آنها هر نوع همکاری خواهد نمود تا از قلت مواد خوراکه برای حیوانات در زمستان جلو گیری شود .

همچنان بناغلی میوندوال به مامورین مربوطهٔ هدایت دادند تا در بارهٔ حفر چاه های‌عمیق ونصب پمپ های آب کش در ولسوالی چار بولك مطالعه نمایند تا شکایت مردم آن از ناحیهٔ کم آبی مرفوع گردد .

معاریف بلخ حین‌ملاقات بابناغلی صدر اعظم خواهش نمودند تابرای شهر بلخ نقشه تهیه گردد و هم آرزو مینمودند تا در نرخ پخته تزئید بعمل آید . بناغلی‌صدراعظم اظهار کردندباوجودیکه تزئیدنرخ پخته بر بودجهٔ دولت فشار وارد میکند با آنهم حکومت یك اندازه تزئید را در نرخ پخته‌قبول‌میکند. آنهاگفتند:ــ که‌حکومت میکوشد تا به احتیاجات مردم مخصوصاً از ناحیهٔ ازدیاد مکاتب و لیسه ها

بیشتر جواب بگوید .
معاریف‌ولایت‌سمنگان وولسوالی مربوط دراین ملاقات‌گفتند:ــ که زندگی امروز ما نسبت به‌سالهای گذشته تغییر قابل ملاحظه یافته است . آنها از توجه ذات شاهانه اظهار مسرت نمــوده و مساعی حکومت را در ایجاد شرایط بهتر زندگانی برای مــردم افغانستان ستودند .

بناغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم درمحضر جمعیت‌بزرگی از اهالی شهر مزار شریف اظهار نمودند . امروز برای حفظ آزادی واستقلال وتعمیر مملکت ورفاهیت مردم وظایف بیشتری بدوش‌داریم این وظایــف بالای پیر وجوان.زن و مرد ما بصورت مساوی تقسیم میشود . ما در هر گوشه و کنار محیط ما بهر قسمیکه باشد در مقابل محیط بزرگتر خودکه مملکت و اجتماع عمومی است وظایف سنگین داریم دین‌وظیفه بایدمتوجه یك استقامت باشد استقامت‌اینکه خانهٔ وطن مردم خودراآباد ومعمور نگاه کرده بتوانیم و تــحت سر پرستی وقیادت پادشاه خودمطابق ارشادات شان خیر و سعادت‌مردم خود به وجایب ملی خود و مطابق به احتیاجات و شرایطیکه روز و عصر بالای ما میگذاردباید بتوانیم که از عهده این وظایف بر آئیم .

بناغلی صدر اعظم برای بازدید ولایت بلخ روز دوم حمل‌سال ٤٥ وارد مزار شریف شدند . بناغلی صدراعظم‌درمد خل شهر مزارشریف از طرف اهالی ، ما مــو ر یــن و شاگردان‌معارف پذیرائی گردیدند.

بناغلی صدر اعظم بیانات شان را در باغ حضور ایراد کردند .

بناغلی میوندوال گفتند:ــ که‌افتخار دارم که اولتر از همه سلام های اعلیحضرت معظم همایونی رابشما برسانم و مهربانی های‌را که ذات شاهانه در بارهٔ رعایای‌صادق خود دارند و آرزو های را که برای‌ترقی و تعالی مملکت و بهبود احوال اولاد ، افغانستان بدل‌می‌پرورانند یك بار دیگر از طرف اعلیحضرت معظم همایونی بشما وبرای‌سعادت و ترقی شما برسانم .

بناغلی صدراعظم‌گفتند:ــ که‌مردم زحمت کش و فعال این ولایــت باستانی همواره در مقابل حکومت خود احساسات دوستانه و محبت و فدا کاری و برادری داشتند و مظهر آنرا امروز یکباردیگر تجدید میکنند .

بناغلی میوندوال علاوه نمودند ولایت باستانی بلخ وفرزندان آن همان طوریکه در افغانستان سهم فعال و درخشنده‌داشتنداکنون هم وقتیکه از یکطرف‌زیر بنای‌سیاسی واجتماعی‌افغانستان ریخته میشود و از جانب دیگر زیربنای اقتصادی افغانستان تکمیل‌میگرددسهم مردمیکه امروز در محضر آنها قراردار م بزرگ ، تابناك و قابل اعتماد و اتکاء خواهد بود .

بناغلی صدر اعظم گفتند : ما در گذشته وظایف خود را در برابر مملکت و کشور خود بخوبی انجام داده‌ایــم شرایط که تاریــخ برای گذشتگان ما وضع کرده بود و نیاکان ما در مقابــل آن بخوبــی ایستادگی کردند و امانت آزادی ، استقلال‌وتمامیت مملکت‌رابصورت صحیح و درست بمــا سپردند . مجادلهٔ مادر تحت شرا یط تغییر یافته کنون به همان شدت‌وفداکاری

و صمیمیت سابق بایددوام داشته باشد .

ښاغلی میوندوال گفتند:ــوظایف ما اتحاد نظر و عمل را میخواهد عنصر مهم که سبب نجات و سبب ترقی ملت ها میگردد عبارت است از وحدت ، اتفاق ، همفکری و داشتن نظر متحد .

ښاغلی میوندوال سوال کردند چرا باید نظر متحد نداشته باشیم برای اینکه همیشه مقصد و هدف ما یکی است . هدف ما ترقی و تعالی و رفاه مردم است مقصد ما حفاظه استقلال ، آبادی و سعادت مملکت ما است .

لهذا برای داشتن یك هدف واحد و مشترك باید دارای فعل و نظر مشترك هم باشیم .

ښاغلی میوندوال اظهار نمودند . به اتفاق نظر و عمل اساسات ملی و وطن خود را اساساتیکه نزد گذشتگان ما مقدس بود و نزد ما هم مقدس است در قانون اساسی خود گنجانیده ایم . ما باید مطابق به ارزش هائیکه در قانون اساسی خود داریم در مقابل مملکت وملت وظایف خود را انجام بدهیم درین صورت یك جامعه خوشبخت بوجود آورده خواهیم بود . مفهوم بزرگیکه قانون اساسی ما بدور آن ، چرخ میخورد عبارت از تأمین وحدت ملی است وحدت ملی و یگانگی قوم و مردم یگانه قوت بزرگی است که مملکت را از بلیات داخلی وخارجی نگاه کرده میتواند .

ښاغلی صدراعظم گفتند :ــ ما در گذشته فداکاری و ایثار نمودیم. فداکاری و ایثار ما متوجه این بود که مملکت خودرا از بلیات نگا ه کنیم . امروز هم باید در مقابل حفظ وحدت ملی ایثار وفداکاری از خود بخرچ بدهیم . و این ایثار و فداکاری باید متوجه این باشد تا خیر برادر همسایه ، همشهری و هم وطن خود را بر خیر خودمرجح بدانیم .

ښاغلی صدراعظم افزودند:ــ من درین موقع ازینکه فرصت ملاقات شما برایم میسر شد اظهارشکران و دعا میکنم که خداوند همهٔ ما را در آرزو های که برای ترقی وتعالی مردم و کشور خود داریم مؤفق داشته باشد و همه افکار و اعمال ما را متوجه ترقی و سعادت کشور و مردم ما بسازد .

ښاغلی میوندوال علاوه کردند : درین موقع که سال رو به ختم است و از فردا صفحهٔ جدیدی در زندگی فردی و اجتماعی خود آغاز میکنیم امید ما این است که به رهنمائی پادشاه محبوب ما و به همت هریك از شما به حمایت ارزش های معنوی که در ما نهفته است بتوانیم سراز فردا صفحهٔ جدید و پر افتخاری را در زندگی فردی و اجتماعی خود استقبال نمائیم .

ښاغلی صدر اعظم ساعت ٤ بعد از ظهر قسمت دوم دستگاه تولید روغن نباتی فابریکهٔ شرکت صناعتی باختررا در جنوب شهر مزارشریف افتتاح نموده وسپس ازشعب مختلف فابریکه دیدن نمودند .

ښاغلی صدر اعظم بعداً از دسخی صناعتی لمتد مؤسسه در حالیکه از طرف رئیس و منسوبین آن توضیحات داده میشد دیدن کردند.

ښاغلی محمد هاشم میوندوال بتاریخ دوم حمل سال ٤٥ سنگ تهداب مرکز تصفیهٔ گازرا درساحه یتیم تاق وخواجه گوگردك گذاشتند.

ښاغلی صدر اعظم قبل ازمواصلت به شهر شبرغان از ساحهٔ یتیم تاق وخواجه گوگردك دیدن کردند .
ښاغلی صدر اعظم از چاه نمبر ٤ یتیم تاق که بتاریخ ٢٦ حوت ١٣٤٤ قسماً تحت کنترول آمده و آتش آن خاموش شده است دیدن کردند.
ښاغلی صدر اعظم ضمن بازدید شان ازین ساحه سنگ تهداب مرکز تصفیه گاز را گذاشتند .
ښاغلی صدر اعظم همچنان کار برمه کاری چاه نمبر ۹ خواجه گوگردك را بتاریخ دوهم حمل سال ١٣٤٥ افتتاح کردند .

بازدید ښاغلی صدر اعظم از ولایت جوزجان

ښاغلی میوندوال ساعت چار بعد از ظهر دوم حمل ٤٥ به شبرغان مرکز ولایت جوزجان وارد گردیدند.
ښاغلی صدر اعظم در اجتماع مردم ولایت جوز جان گفتند:ـ ما در آستانهٔ سال نو قرارداریم وخوشوقت هستیم که سال نو را به همشیره های گرامی و اولاد معارف به اهالی محترم جوزجان تبریك میگوئیم و از خداوند نیاز میکنیم سال نو را برای شما و تمام مملکت وبرای همه مردم افغانستان سال نیکو ، سعادت و کامیابی و خوش وآرامی داشته باشد . و سالی باشد که همهٔ ما و شما بر مشکلات شخصی محیطی و مشکلات که دامنگیر کار و فعالیت ما باشد فایق گردیم .
ښاغلی صدراعظم گفتند:ـ همانطوریکه در این ولایت به یك مشکل بزرگ از نقطه نظر انطفای حریق چا ی

ښاغلی صدراعظم با اهالی ولایت جوزجان درحال صحبت دیده میشوند

یتیم تاق مؤفق گردیدیم خوش بختانه کارهای تفحصاتی ومقدماتی استفاده از گاز درسال نوپیشرفت های مطلوبی خواهد کرد و امید است که مطابق پلانهای در نظر گرفته شده حکومت کار استفاده از گاز بخوبی و مطابق پیش بینی که بر آن شود از این حیث ولایت جوزجان عملاً دراقتصادیات مملکت درپروگرام‌های انکشافی افغانستان یك سهم فعال داشته باشد .

ښاغلی میوندوال اظهار داشتند : امیدوارم با فعالیت های که مربوط با استفاده و بهره برداری از گاز در این ولایت از طرف حکومت بعمل می‌آید در پهلوی‌آن پیشرفت انکشاف معارف و تربیه اولاد و جوانان ما بتوانیم مردمان تعلیم یافته و با دانش‌در فعال‌نگهداشتن دستگاه های بهره برداری از گاز داشته باشیم .

ښاغلی صدر اعظم علاوه نمودند با حلول سال نوبخود اجازه‌میدهیم که امید های نو و آرزو های نو را بدل بپرورانیم و در تحت سر پرستی پادشاه‌محبوب‌خود ومطابق به آئینی که بعنوان قانون اساسی به اتفاق تمام مردم افغانستان‌برای خود انتخاب کرده‌ایم به آرزو های خود و نیات خود موقع عمل و فعالیت بدهیم .

ښاغلی صدراعظم گفت:ـ یکی‌ازین آرزو های که درهمه اکناف مملکت محسوس است آرزوی آرامی و آسوده حالی است به مفهوم‌اینکه مردم میتوانند تحت شرایط و وسایلیکه دردسترس‌و اختیارشان است در راه پیشرفت زندگی شخصی خود در فعالیت های اقتصادی سهم بگیرند و با بهتر ساختن وضع اقتصادی فردی در اقتصاد عمومی مملکت نیز کمك و معاونت بکنند .

ښاغلی صدراعظم اشاره به‌بیانیهٔ کسانیکه ورود ښاغلی میوندوال‌را خیر مقدم گفته بودند چنین اظهار داشت:ـ خطبای‌محترم آرزوها یی راکه پیشتر درموردولایت جوزجان اظهار نمودند این‌آرزو هائیست‌که افراد وطنخواه برای این ولایت و هر ولایت دیگر افغانستان بدل می پرورانند . حکومت آرزومند است بتواند در راه عملی شدن این آرزو ها بمردم کمك کند ولی امید ما این است خودشان وسایل و ذرایع را بکار بیندازند و دست اتفاق و معاونت‌به‌یکدیگر‌بدهند وبرفعالیت های مجموعی و تأسیس کوپراتیف ها اتحادیه ها و سایر دستگاه مربوط به همکاری اجتماعی برای پیشرفت زراعتی واقتصادی محیط خود کمك بکنند . در صورتیکه وسایل خودشان کفایت نکند از معاونت حکومت استفاده کنند . مخصوصاً اگر این کوشش‌ها برای تورید وسایل و ماشین ها باشد که برای مردم از زراعت معاون و مددگار واقع شود . برای مردم در امور مالداری و صنایع دهاتی و روستائی کمك بکنند تا برای آنها درفرصت هائیکه وقت کافی‌برای کار دارند در زمستان ها و ایام بیکاری شان همچنان برای اعضای خا نواد ه‌های که آنهابیرو ن‌از خانوادهٔ آنها وظایف فعال گرفته نمی توانند کار فراهم شود ازین حیث باتأسیس کارگاه ها و دستگاه هائیکه صنایع دهاتی و روستائی در بین مردم تقویه کند کمك عمومي‌خودمردم ضروریست.

خوشبختانه‌درقسمت زراعت‌امسال حکومت مؤفق شده است یك‌تعداد تراکتور های در آینده قریب وارد کند و بمردم توزیع نماید شاید قیمت تراکتور هابرای یکنفردهقان زیاد باشد و میتواند چند نفر باهم دست اتفاق داده و این تراکتور ها را که یك ماه بعد خواهدرسید بدست بیاورند وبدین صورت‌عرق ریزی خود رادر راه زراعت مملکت نافع‌تر و مثمر تر سازد .

ښاغلی صدراعظم گفتند:ـ د ر پهلوی‌این، مطابق‌خط مشی‌حکومت در نظر است که در پلان پنجسالۀ سوم اقتصاد کشور متوجه به‌کار های شویم که نتائج آن کوتاه تر و عملی تر باشد در دو پلان پنجسالۀ اول حکومت به کار های ضروری متوجه‌بود که‌نتائج‌تولیدی نداشت امید ما این است که حکومت و مردم به کار های‌متوجه شوند که‌تولیدات راخواه در فن زراعت و یا صنعت بیشتر بسازد.

ښاغلی صدراعظم گفت :ـد ر موقعیکه شما نسبت بحکومت خود اظهار همکاری میکنید برای‌حکومت موجب تشویق است امید است مردم بتواند وسایل و ذرایع خود را با اتفاق هم و با تشکیل اتحاد ها به قسم بکار اندازند که برای محیط شان نافع باشد و توجه حکومت‌را جلب‌کرده‌بتواندکه کمك های تخنیکی و مساعد تیکه لازم باشد در راه پیشرفت کار های شان به آنها داده شود .

ښاغلی میوندوال علاوه کرد .توجه به قانون اساسی و توجه به ارزش ها و قسمت های معنوی که در قانون اساسی مندرج است از وظایف اولیۀ ماست یکی ازین ارزشها داشتن احترام و انقیاد به قانون است .

وی گفت یك مملکت وقتی از راه قانون اساسی پیش میرود و وقتی از شرایط دیموکراسی بهره‌مند میشود که پابند به قانون باشد . دیموکراسی و آوردن‌حکومت مردم و حکومت خلق شرط اولی برای حفظ و بقای خود دارد .

این است که مردم پابند به‌قانون باشد چونکه قانون در مملکت نظم وآرامش وعدالت راتأ مین میکند اگر پابندی به قانون‌موجود نباشد دیموکراسی و عدالت اجتماعی تأمین شده نمیتواند وآرزوها ی قانون گذاران ،عدالت خواهان و آرزوهای اعتدال پسند ا ن به مملکت عملی نمیشود . وقتیکه ما به قانون پابند بودیم و وجود خود را شناختیم وجایب‌خود را درمقابل قانون تشخیص کردیم ما بطرف‌یك جامعۀ مرفه پیش میرویم آزادی و شرایط از زندگی برای ما نه‌تنها حقوق وضع میکند که عبارت از حقوق و شرافت بشری‌حقوق مردم و شناختن حقوق نسوان و حقوق جوانان و پسران حقوق زارع و کارگر و زمیندار است‌ولی ازطرف دیگر بالای ما وجایب هم‌میگذارد و ما باید وجایب دیموکراسی و وجایب زندگی قانونی را هم‌بدانیم ارزش دیگر قانون اساسی وحدت ملی و برابری در مملکت است که باید به آن متوجه بود وظیفه‌وحدت ملی و یگانگی ملی را در مملکت مستحکمتر بسازیم و به خود و بیگانه ثابت کنیم که ما ملت واحد هستیم در تحت رهبری پادشاه خود و با پیروی از دیانت مقدس خود بندگی و نیایش از ایزد متعال

براه درست روان هستیم ماتحت لوای اسلامیت و افغانیت همه یك قوم، یك‌مردم‌ویك‌جمعیت‌هستیم .
ښاغلی صدر اعظم متذکر شدند : برای من خوشبختی است که سلام ها و تمنیات‌نیك اعلیحضرت معظم همایونی را بشما میرسانم و توأم با تمنیات‌وپیام های‌رعیت پرورانهٔ اعلیحضرت معظم همایونی آرزو های شانرا که برای آرامی و ترقی و سعادت‌شماوهمه مردم‌افغانستان دارند در محضر شماابلاغ‌میکنم و دعا مینمایم که مطابق آرزو های پاك پادشاه ما و مطابق آرزو های مردم ما و مطابق نیات و ارادهٔ مصمم ملت با شهامت‌ما افغانستان به ترقی و تعالی و سعادت پیش برود ومردم‌افغانستان‌آرام وآسوده مامؤن ومصئون باشند .
ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم به روز اول حمل ٤٥ روز دهقان را در پارك شادیان مزار شریف افتتاح کردند .
ښاغلی میوندوال ضمن بیانیهٔ مفصلی ابراز امیدکردند که‌مراسم روز دهقان ونهال شانی‌در سراسر افغانستان امسال به نیت آبـاد ساختن و زیبائی وطن و به نیت معموری افغانستان بیشتر از سال های گذشته استقبال شود هرکس با علاقه و جدیت به سهم خود نهال غرس نماید تا به سهم خود به سر سبزی وطن خدمت کرده باشد .
ښاغلی صدر اعظم علاوه کردند : ما هر سال روز دهقان و روز نهال‌شانی راتجلیل و تجد یـد میکنیم ولی دراین‌کار وقتی موفق خواهیم بود که هر سال سعی و خدمت ما در راه سرسبزی مملکت نسبت‌به‌سال‌گذشته بیشترباشد.

ما همیشه درچندسال گذشته‌عادت داشتیم که به کار های اقدام کنیم که بما نتیجهٔ قوای روز مره بدهد و به کار های که صبر وحوصله وقت و فرصت بیشتر را ایجاب می‌نمود کمتر منهمك بودیم شاید این کوتاه نظری در نزد ما عمدی نبوده است و ضرورت و احتیاج همیشه ما را به کار های متوجه ساخته است که شایدنتیجهٔ فوری آن بطرف قناعت دایمی ما بود ولی امروز باید ملتفت‌باشیم‌که همواره وظایف دوگانه‌پیشروی‌خودداریم.
ښاغلی میوندوال گفتند:ـوظیفهٔ اول ما اینست که احتیاج اولی و حیاتی خود را رفع کنیم و وظیفهٔ دوم آن است‌که در پهلوی مرفوع ساختن احتیاجات شخصی خود ما به قسمی انجام وظیفه کرده باشیم که برای آینده هم حاصلی از آن باقی ماند .

ښاغلی میوندوال افزودند:ـعدم توجه به نهال شانی در گذشته به همین علت بود . که حوصلهٔ انتظار را برای به ثمر رسیدن درخت نداشتیم ولی امروز نمی توانیم‌به‌چنین اهمال رفع‌مسؤلیت بکنیم برای اینکه ببینیم زمین سبز در کشور ما زیاد نیست و حتی می‌بینیم زمین های که در گذشته آباد و سر سبز بوده به زمین های خاره و بایر تبدیل شده است و اکثر ما به این امر توجه نکنیم قسمت اعظم‌مملکت مالامزروع‌باقی خواهد ماند . متأسفانه در اکثر واقعات تاریخی در گذشته ذرایع و وسایل ذخیرهٔ‌آب و آبیاری‌اکثراً در اثر هجوم های تاریخی از بین رفته است اگرما سرنوشت‌اراضی مستعد خود را پیش‌ازین بدون

استفاده بگذاریم رفته ، رفته به ریگستان و صحرا تبدیل خواهد گردید وحتی کوششی که‌ما قبلاً برای آبیاری میکنیم می‌بینیم کـه فرو گذاشت در اعصار گذشته استعداد های اراضی و یك قسمت استعداد های خاصی را درقسمت های مملکت ما قسماً از بین برده است که اگر امروز ما بوسایل تخنیکی و صنعتی آب را بالای آن رسانیده نتوانیم باز هم استفاده لازم از آن گرفته نمیتوانیم .

ښاغلی صدراعظم گفتند:ــ زمین ها بسرعت به شوره زار ها تبدیل شده میرود و علت این است که ما در گذشته نتوانسته‌ایم در راه حفظ استعداد خاك با توسعه‌زراعت و نهال شانی خدمت بکنیم ازین جهت امروز وظیفه بزرگتر داریم که با غرس نهال و با کوشش در توسعه زراعت برای حفظ استعداد موجودهٔ خاك هــای خود تقویــه استعداد خاك های زراعتی درآینده کار وخدمت کنیم . و ازین راه پروژه های را که برای آبیا ری میداشته باشیم و یا پلان های را که برای توسعه علف چر در نظر میگیریم کار و زحمت ما در این راه‌مثمرواقع‌شود. ښاغلی‌صدراعظم علاوه کرد ند در ین موقــع که جمعیت زیادی از دهقانان برای استقبال روز دهقان جمع هستند امید ما این است که بتوانیم در بهبود احوال دهقان وبوجودآوردن شرایط مساعد برای زندگی دهقان ها به شرایط مساعد برای بوجود آوردن مقرراتیکه ارتباط آنها را بین یکدیگرباساس عدالت‌اجتماعی استوار بسازدموافق گردیم ودهقان همانطوریکه در راه آبادی و سر سبزی مملکت کار میکند در راه تهیهٔ محصولات مربوطه به آذوقه ومحصولات‌صادراتی زحمت‌میکشد ایشان هم آبرومند ، راحــت ، مسعود باشند این راه‌همکاری همه طبقات به استعانت فکری آنها و متوجه بودن آنها به وجایب امروز از شرایط لازمی و ضروری زندگی میباشد .

ښاغلی صدراعظم گفتند:ــ باید رشتهٔ برادری وهمکاری رادربین خود محکمتر بسازیم و ارتباط خود را با برادر های خود در هرگوشهٔ از مملکت‌که باشدصمیمی ونزدیك بسازیم ملت و مردم خود را بحیث یك وجود و بحیث‌یك قسمت‌هدف و یك واحد شناخته و خود را جز یك واحد عمومی که مملکت ماست بدانیم ومثل عضؤیك‌جسم وظایف خود را در مقابل جسم بزرگتر خود تشخیص کنیم و آنرا به‌امانت و صداقت انجام دهیم بفهمیم راحت ما و آسایش ما در راحت مردم مملکت‌ماست‌وآسودگی‌مادرآسودگی ملت‌ماست. ترقی وخوش بختی ما در ترقی و خوش بختی عموم مردم افغانستان میسر است و لهــذا احساسات ما بایدمتوجه این‌باشد که ما اساسات وحدت‌ملی و یك جهتی را در مملکت عام کنیم‌حسن معاونت ، مساعدت ومعاضدت را در بین مردم تقویه نمائیم وبفهمیم تــرقی و انکشــاف و پیشرفت همانطوریکه یك امر ضروری‌است همانطور هم لازم است که ترقی و انکشاف مملکت ما بصورت‌متوازن در همه جوارح و اعضای مملکت یعنی در همه گوشه ها و قسمت های کشور پیش میرود .

ښاغلی صدراعظم گفتند:ــجا ی

خوشبختی است که ما می‌بینیم در بعضی قسمت پیشرفت های ما سریع است و در بعضی قسمت‌ها استعداد های پیشتری برای ترقی موجود است و در بعضی قسمت‌ها محصولات اقتصادی و سرمایه بیشتر برای ترقی‌و انکشاف‌موجود است ولی ما در نظر داشته باشیم توجه مادرقسمت های پس مانده تر زیادتر باشد الا بوجود آمدن عدم موازنه در ملك و در اوضاع اجتماعی مشکلات‌ما در همه‌قسمت ها زیاد خواهد شد .

بناغلی صدراعظم گفتند:ـ‌ما نمی خواهیم که سرعت و انکشاف را یك طرف متوقف بسازیم بلکه آرزو مندیم طرف دیگررا هم‌بهمان پیمانه برسانیم .ولی ازطرف دیگر وظایف قسمت های پیشرفته این است که‌به‌سعی ،کوشش‌وهمکاری در سرعت دادن‌انکشاف درقسمت های نهایت پسمانده و نهایت محروم یك سعی عمومی و یك‌جهاد عمومی را شروع کنند .

بناغلی میوندوال اظهارکرد ند همانطوریکه امروز کشور های بزرگ‌دنیاباوجود استعدادهای‌بزرگ اقتصادی و نظامی باز هم خاطر جمع نیستند و در گوشه های‌دنیا که در آنجا انکشاف نکرده است در رساندن کمك های اقتصادی‌و تخنیکی بین هم‌مسابقه میکنندپس برما نیز لازم است در صورتیکه در استعداد توان و قدرت ماباشد بگوشه های پس مانده مملکت‌خود از دیگران بیشتر کمك ومساعدت کنیم .

بناغلی صدراعظم گفتند:ـ‌حکومت خوشی است با بسر رسیدن‌پروژه شاهراه سالنگ و شروع شدن فابریکه های کودکیمیاوی و برق و لوله‌کشی و امثال آن درولایات شمال یك قسمت کار های لازمی برای ولایات شمال کشور انجام داده شده است . امید است با سعی و اشتراك مردم پیشرفت های بیشتری‌درتزئید‌محصولات زراعتی و بهبود محصولات مالداری و اقتصادی انجام شود .

بناغلی صدراعظم گفتند:ـ‌حکو مت زیادتر کوشش دارد که استعداد توانائی و سرمایهٔ خود مردم بکار افتاده و حکومت در جائیکه لازم باشد به آنها مساعدت و رهنمائی کند نه‌اینکه همه‌کار هارا بخود منحصر بسازد و بمردم موقع فعالیت نباشد .

بناغلی صدر اعظم علاوه نمودند که از پروگرام حکومت و خطمشی که مورد تصویب ولسی جرگه و مشرانو جرگه واقع گردیده است سیاست و روش حکومت در امور اقتصادی یك روش‌متوازن ومختلط است و همانطوریکه‌سرمایهٔ عمومی در کار های اقتصادی مملکت سهم میگیرد آرزو داریم سرمایه های خصوصی نیز در کار های مملکت سهم داشته باشد و مردم استعداد مالی،فکری ومدنی خودرا برای ترقی مملکت بکار بیندازدوحکومت مشوق آنها باشد تادرپهلوی سرمایهٔ‌عامه سرمایه‌های خصوصی‌نیز انکشاف کند و مردم بتوانند وضع زندگی خود را بهتر ساخته برای خود عایدات مشروع و معقول پیدا کنند تا از یکطرف عایدات آنها برای خودشان زندگی آرام فراهم سازد و از جانب دیگر محصول کارشان به پیشرفت اقتصاد عمومی مملکت سهم داشته باشد جانبین هم

بوجود آمدن تشبثات و سرمایه گذاریهای خصوصی در بوجود آوردن فابریکه ها و سایر دستگاه های اقتصادی برای یك عده مردم کار پیدا شود آنها نیز زندگی شرافتمندانه‌راتأمین کرده‌بتوانند.

ښاغلی صدراعظم درآخر گفتند:ــ از خداوند تحت‌سایه‌اعلیحضرت پادشاه محبوب ما و به برکت اساساتیکه در نزد ما مقدس و با ارزش است و با آن ایمان داریم و جزء معنویات ماست مملکت ما را معمور و آباد داشته باشد .

بازدید از ولایت فاریاب

ښاغلی میوندوال برای بازدید ولایت فاریاب ساعت دو نیم بعداز ظهر روز سوم حمل وارد میمنه گردیدند .

حین ورود ښاغلی صدر اعظم به اجتماع شهریان و مردم اطراف میمنه ښاغلی سید قاسم والی فاریاب بایك عده از شخصیت‌های آن ولایت بیانیه های خیر مقدم ایراد کردند .

ښاغلی صدر اعظم در این اجتماع گفتند:ــافتخار دارم که‌درسلسلهٔ خبر گیری ازاهالی‌ولایت که به امر و اراده اعلیحضرت معظم همایونی پادشاه محبوب مابعمل می آورم بولایت فاریاب مسافرت میکنم .

ښاغلی میوندوال‌سلام‌ها وتمنیات نیك اعلیحضرت معظم همایونی را برای آسودگی ، رفاه وترقی فردی و مجموعی‌ملت‌شاهانه بمردم‌ولایت فاریاب ابلاغ کردند .

ښاغلی صدراعظم‌فرمودند : ــ خوشوقتم ازینکه‌درین موقع‌باحلول سال نو فصل بهار با شما در جوش احساسات‌ملی و وطنخواهی در پرتو احساسات شاه دوستی‌در روشنی قانون اساسی و شعایر مربوط به‌وحدت‌ملی اشتراك‌میکنم.

ښاغلی میوندوال‌ادامه‌داده گفتند:ــ ما از بارگاه خداوند نیاز میکنیم مطابق توقع و انتظارات شمامطابق خوش بینی که در بارهٔ حکومت اظهار میدارید حکومت شما بتواند از عهده وظایف خود بدر آید .

ماامروز باساس آرزوی بادشاه محبوب خود بـه تصمیم مـردم افغانستان و مطابق به عنعنات‌ملی و قوانین خود وقومی‌خود میتوانیم مجرائی برای نفاذ توقعات وآرزو ها و هدف ملی خود بیابیم وآنرا صورت عمل بدهیم . ایـن یـك خوشبختی بزرگ است‌که به‌ارادهٔ پادشاه‌ما به‌تصمیم‌مردم افغانستان نصیب ما گردیده است .

لیاقت و استعداد که در مردم ما از راه پیشرفت و انکشاف معارف بوجود آمده بما امید و اطمینان میدهد که از عهدهٔ این مسئولیت ملی برآمده میتوانیم .

ښاغلی صدر اعظم علاوه کردند : خوش بختیم که می‌بینیم درپهلوی نهضت در سرزمینیکه از حیث تعلیم و تربیه در جوانان مشهود است موازی به آن پیشرفت های علمی در طبقات نسوان مملکت‌نیز روز بروز مشاهده میشود .

ښاغلی میوندوال افزودند مـا میتوانیم اعتماد و انرژی و قدرت فکری و جسمی خود را اکنـون بصورت مشترك و مجموعی متوجه ترقی و انکشاف‌کشورخود بسازیم و توجه خود را به آرامی وسعادت مردم در راه بوجود آوردن نظام و قانون معطوف سازیم ما باید ازین نعمات بزرگ استفاده‌کنیم وشکران ما ازین نعماتُ بزرگ آن است‌که

در راه کامیابی قوم و مملکت در راه موفقیت عمومی کشور خودآرزو های فداکارانه داشته باشیم و تا جائیکه از دست و زبان و قدم و قلم ماپوره وقدرت مالی‌ما ممکن باشد در راه مساعی عمومی ملی و اجتماعی همکاری نمائیم .

ښاغلی صدراعظم گفتند:ـامروز وظایف بزرگ ملی و اجتماعی مربوط به‌قوم‌وجمعیت است‌قومیکه بزرگ باشد جمعیت که روحاً و معناً و جسماً قوی باشد ملت که به یگانگی وحدت اتحاد متکی‌باشد صاحب عظمت ملی میباشد .موفقیت حکومات و شخصیت هائیکه برای ممالك وملت هاکار میکندموفقیت های فردی نبوده بلکه موفقیت‌های اجتماعی است که در سایه‌اشتراك مساعی عمومی و همکاری همگانی و پشتیبانی عامه بوجود آمده می تواند .

ښاغلی صدراعظم گفتند:ـ امید حکومت ما این است در وظایف که بما سپرده میشود کامیاب باشیم و کامیابی خویش را مآل عمومی جوانان ، پیران ، خواهران و برادران خود بدانیم .

ښاغلی‌صدراعظم گفتند:ـمشکلات برای حکومت در یك مملکت رو به انکشاف زیاد است آرزو های‌برای ترقی وتعالی‌رسانیدن همه‌احتیاجات بی حساب‌میباشد ووسایل وذرایع که برای رفع احتیاجات عمومی‌بکار است قدر مطلوب بدسترس ما نمی باشد . و در اثر این علت که در راس پسمانی های کشور ما قرار دارد و هم چنان از سالهای‌متمادی و در طی قرون و اعصار حوادث ناگوار تاریخی متوجه کشور ما گردیده ، کار زیاد پیشرو داریم .

در همه دوره های تاریخ مردم ما متوجه حفظ استقلال‌وآزادی‌مملکت بوده فرصت نداشتیم تا در امور عمران مملکت متوجه شویم .

ښاغلی صدراعظم گفتند:ـامروز که استقلال مملکت خود را بفضل خداوند و در اثر قربانی های گذشتگان از هرحیث‌تأمین کرده‌ایم وظیفهٔ دومی که بدوش ما باقیست آبادی و عمران مملکت میباشد .

در اینجا که حکومت و مردم در راه آبادی و عمران مملکت وظایف سنگینی دارندخوشبختانه امکانات و طرق پیشرفت موجود است . امید است که مردم ما به سهم‌خود به‌کار هائی که‌باوسایل وذرایع دست‌داشتهٔ خود انجام داده می توانند پیشقدم شوند . حکومت‌در کارهای که‌وسایل وذرایع مردم برای آن کافی نیست و لزوم استفاده ازسرمایهٔ عمومی‌را در راه پیشرفت آن ایجاب میکند به کمك‌سرمایهٔ عمومی‌ویا استقراض از خارج کار خواهد گرفت .

ښاغلی صدر اعظم اظهار کردند: دیدن هائیکه در چنین فرصت های کوتاه میسر میگردد تمام آرزو های ما رابه سر رسانیده نمیتواند و هنوز هم صرف اینکه ما بتوانیم در تمام موارد امکانات تبادل فکر عمومی و مجموعی را مهیا بنمائیم دست نمیدهد با اینهم امیدواریم در اثر ملاقات هائیکه در گوشه های مختلف مملکت با مردم خود مینمائیم تایك اندازه‌در احساسات عمومی مربوط بحفظ و احترام‌قانون اساسی و حفظاساسات وحدت‌ملی و تخمین اساسات بنای اقتصادی کاری را انجام بدهیم .

ښاغلی صدر اعظم علاوه کردند :

در سابق با نبودن وسایل ارتباط در بین مردم ماوعدم و جودوسایل زیر بنای اقتصادی ونبودن وسایل مواصلاتی در مملکت‌از همدگردور افتاده وهرکدام مادرجاهائی که بودیم قسمت های دیگر رافراموش می نمودیم .

بناغلی میوندوال گفتند:ـ امروز خوشبختانه یك بیداری عمومی‌در سراسر افغانستان موجود است مردم ما خواه در وادی ها خواه در دامنه کوه ها زندگی میکنند و یا در شهر های معمور و آباد بسر میبرند در همه جای به وظایف اجتماعی و ملی خود ملتفت اند وبه پسمانی های پردامنگیر ماست می فهمندسعی‌وکوشش عمومی موجود است تا ما با پسمانی های خود مجادله کنیم زمینه‌را برای‌پیشرفت مهیا سازیم و کاروان سعادت و ترقی را به منزل رسانیم .

بناغلی صدر اعظم تذکر دادند در حالیکه چنین یك حرکت عمومی موجود است جای‌خوشبختی است که‌بااین حرکت‌جذبات‌واحساسات وطنی وملی درما جنبش پیدامیکند و الفت و محبت را در بین مامحکم میسازد .

یك ملت وقتیکه بیدار شد و به وظایف خودفهمید ومسئولیت های خود را درك نمود در آنصورت میتواند از عهدهٔ مسئولیت های خودبدر آید و خود را بصو رت یك کتلهٔ واحد تشخیص کند . و افراد این کتلهٔ واحد حس فدویت و قربانی را برخود لازم بدانند و خیر دیگران را نسبت به خود ترجیح بدهد .

بناغلی میوندوال‌درخاتمهٔ‌بیانات شان‌گفتند:ــدرین‌وقتیکه تمنیا ت اعلیحضرت معظم همایونی آرزوی نیك مردم گوشه های مختلف‌مملکت وحکومت‌افغانستان‌را برای‌سعادت و آرامی شما ابلاغ میکنند باید گفت حس وطنداری ملیت و اتحاد ملی در بین این کتله و جمعیت بقسمی است که آنرا در همه ادوار تاریخی و در همه‌گوشه های‌مملکت دیده ایم و با آن اطمینان واعتماد پیدا میشود که ملت ما و مملکت ما بیدار و هشیار بوده وبوظایف خود پوره ملتفت‌میباشند .

بناغلی صدر اعظم پس از عزیمت جانب ولایت فاریاب با معاریف و اهالی و ولسوالی های آقچه سر پل ،منگه جك‌و قر قین مربو ط ولایت جوزجـان مـلاقـات نموده مشکلات هر یك از ولسوالی ها را از نزدیك از مردم آنجا استماع نمودند .

بناغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم قبل از ظهر روز پنجم حمل سال ٤٥ از ساحهٔ فعالیت پروژه تمدید پایپ لاین گاز در ده کیلومتری شرق‌کلفت‌و بندرکلفت در مزار شریف دیدن نموده وبعد از آن عازم کندز گردیدند .

بناغلی صدر اعظم همچنان از تأسیسات بند کلفت دیدن کردند ونیز بناغلی میوندوا ل بتاریخ چهارم ، حمل سال ٤٥ از مواضع خشت پل و شباختو دیدن نمودند در دو موضع امکانات‌یك بندذخیرهٔ آب دریای بلچراغ موجود است .

بناغلی صدراعظم‌پس ازمشاهده مواضع مذکور به ساعت دوازده ظهر ازغرفه‌مصنوعات دستی‌مکاتب دختران در مکتب ستاره بازدید نمودند .

بناغلی صدر اعظم ساعت دوازده

سی دقیقه ظهر ازغرفه‌صناعتی محبس ولایت فاریاب دیدن نمودند.

ملاقات با معاریف ولایت کندز

ښاغلی صدر اعظم در کندز با مامورین و معاریف آن ولایت و متخصصین قیرریزی‌سرك دوشی و شیرخان بندر ملاقات کرده و توضیحات شانرا در بارهٔ جریان کار استماع کردند.

بازدید از کندهار

ښاغلی صدر اعظم برای مشاهده امور اجتماعی، عرفانی و عمرانی ولایت کندهار فراه، چخانسور، وارزگان ساعت ۹ قبل از ظهر هشتم حمل عازم ولایت کندهار گردیدند.

ښاغلی میوندوال در میدان‌هوائی بین المللی کندهار از طرف والی، قوماندان‌عسکری‌وښاروال کندهار، مامورین عالیرتبه ملکی و عسکری و پښتونستانی های مقیم کندهار استقبال گردیدند.

ښاغلی میوندوال بیانات شانرادر دعوتی که از طرف‌ښاروال کندهار ترتیب یافته بود ایراد نمودند.

آنها گفتند :- مسرورم ازینکه‌در شهر تاریخی کندهار سلام های اعلیحضرت معظم‌همایونی رابمردم آن میرسانم.

ښاغلی صدر اعظم تذکر دادند منظور از مسافرت های شان این

ښاغلی صدراعظم موقع‌ملاقات‌با متعلمات لیسه هاي نسوان درکندهار

است تا از نزدیك با محیط ومردم نقاط مختلف مملکت در تماس‌شده با آرزو ها و مطالب آنها آشنا شوند .

ښاغلی میوندوال اظهار نمودندما امروز مسئولیت بزرگ ومشترکی پیشرو داریم این مسئولیت عبارت از آبادی ملت ، عمران مملکت ، راحت و آرامش مردم پیشرفت و ترقی آنهاست .

ښاغلی صدراعظم:ـ مانمیتوانیم بدون کمك و همدستی همدیگـر کاری را از پیش‌ببریم اماهمدستی دیروز فرق میکند این کمك تنها متکی به اعانه و امداد مادی‌نیست. بایست ما برای پیشرفت ترقی فکر خود را برای قبول‌مسئولیت های جدید خود آماده بسازیم .

ښاغلی‌میوندوال گفتند:ـهمینطوریکه در افغانستان امروزباساس ارزش های قانون اساسی یك روح نو دمیده است و این کشور به یك حیات جدید قدم میگذارد .

مردم افغانستان‌نیز یك‌مسئولیت بزرگ و مکلفیت سنگینی را به دوش دارند .

ښاغلی صدراعظم گفتند:ـمرد م ما امروز تمام مقدرات حیاتی‌شانرا بدست دارند همچنان باساس این مسئولیت ایجاب میکند که آنها باید با دستور زندگی ملی شان بخوبی آشنا شده و مانند سایر ممالك جهان بسوی پیشرفت و ترقی نزدیك شوند .

ښاغلی میوندوال علاوه نمودند : ما با مشکلات بزرگی روبروهستیم و مردم با حیات حسرت باری بسر میبرند از جانب دیگر وضع‌زراعت و آبیاری و تجارت ما آنقدر بهبود نیافته است تا برای تأمین حیات فردی و اجتماعی مفید واقع شود. لهذا جهد و کوشش عمومی بکار است تا خود را به مدارج ترقی رسانیده بتوانیم .

ښاغلی صدر اعظم بعداً بخرقهٔ مبارکه رفته و از ترمیم کاری و ورخام شانی آن‌که بااعانهٔ مردم توسط مرستون کندهـار صورت میگیرد دیدن نمودند .

همچنان ښاغلی صدر اعظم از مقبره احمد شاه بابا در شهر کندهارومقبره میرویس نیکه در هفت کیلومتری غربی‌شهر کندهار دیدن نمودند .

مواصلت به ولایت ارزگان

ښاغلی میوندوال ساعت ٤ و٤٠ دقیقه بعد از ظهر روز نهم حمل به تیرین مرکزولایت ارزگان‌مواصلت نمودند .

بیانیه های خیر مقدم‌از طر ف والی و متعلمین و منسوبین معارف و اهالی این ولایت ایراد گردید .

ښاغلی صدراعظم بعدازمصا فحه و احوال پرسی با مردم دراجتماع شهر یان ولایت ارزگان گفتند :ـ خیلی مسرورم امروز در ولایت ارزگان که چون قلب در مرکز کشور واقع است بیانات بزرگان ، اهل معارف سناتور و اهالی این ولایت را می شنوم .

آمدن من باینجا بغرض احوال پرسی شما و مشاهدهٔ اوضاع‌مردم این سامان از نزدیك است .

ښاغلی میوندوال‌گفتند: ـ نزد مردم رفتن و از احوال‌شان پرسیدن بعضی توقعاتی از طرف مردم ، خلق میکند که البته برآوردن این خـواهشات در فـرصت کم کار آسانی نیست . اما همینکه مردم در اطراف توقعات خود فکر میکند

زاررو ی بر اوردن دارند ابرازدر ندبه ذات خود معرف بیداری مردم و باعث خرسندی است .

بناغلی صدراعظم گفتند:ــ پیشرفت و ترقی مستلزم معارف و وسایل مادی و پشت کار است ما باید نفاق را از خود دور نموده به همکاری همدیگر در آبادی وطن سهم بگیریم بناغلی میوندوال اظهار امید کردند که به همکاری رفقای خویش و اعضای محترم شورا و همه مردمان نجیب این خاک تا جائیکه در توان باشد به مشکلات فایق اند .

بناغلی صدر اعظم گفتند:ــ که علاقه بمردم و حس مردم دوستی او را مطابق خط مشی که در وارسی از امور زانیز اساس قرار داده بود به نزد مردم میرسند . بناغلی صدراعظم سلا م ها و تمنیات نیک اعلیحضرت معظم همایونی را به مردمان آن ولایت رسانیدند .

بناغلی صدر اعظم در بین مردم ولسوالی ارزگان

بناغلی میوندوال قبل ازحرکت بطرف ولایت زابل هنگامیکه با مردم ولسوالی ارزگان دیدن می نمودند گفتند:ــ جای مسرت است که امروز نور معارف در این ولایت پخش گردیده است و برادران و خواهران این منطقه از معارف استقبال نموده آرزوی توسعه و انکشاف معارف را دارند .

بناغلی صدر اعظم علاوه کردند از خداوند برای مردم خود توفیق میخواهم تا برای پیشرفت و ترقی معارف خدمات مزیدی انجام داده بتوانند تا در پرتو معارف اولاداین سرزمین برای خدمت ملت و مملکت مصدر خدمات شایانی شده و خدمتکاران حقیقی بشمار روند .

بناغلی میوندوال گفتند:ــ علاقه وصمیمیت مردم شما برای بهبود امور این منطقه یك موضوع قابل دقت و توجه است مردم ما باید مشترك سعی نمایند تا جائیکه در توان دارند به رفع پسمانی های خود بکوشند .

بناغلی صدر اعظم علاوه کردند بر آورده شدن این آرزو هاکاریك شخص یا دورهٔ یك حکومت نمی باشد اما یك ملت میتواند از عهدهٔ آن بدر شود .

بناغلی میوندوال حینیکه سلامها و تمنیات نیك اعلیحضرت معظم همایونی را به رعایای شاهانه میرساندند اظهار امید کردند که ملت و حکومت افغانستان تحت سایه پادشاه محبوب خود بسی آرزو های نیك وفرخنده را استقبال نمایند .

بناغلی میوندوال اظهار امید کردند که ملت افغانستان با اتحاد و باخلوص نیت و صمیمیت متوجه اوضاع و حالات زندگی شان بوده و در رفع پسمانی های شان مؤفق شوند .

بناغلی صدر اعظم علاوه نمودند ما می توانیم با تشریك مساعی در پیشرفت و ترقی مملکت خودمؤثر واقع شویم اگر در بین ما حسن نیت ، اتحاد نظر و وحدت ملی باساس ارزش های قانون اساسی تعمیم یافته و ما خود را پیرو یك دین یك قانون و یك عقیده بدانیم و محض به منظور رضای خدا ، پادشاه و خلق کار نمائیم آن وقت می توانیم بر مشکلات خود فایق

شویم

ښاغلی صدر اعظم متذکر شدند
مردمان سائر ملل که امروز بصورت
مرفه و مترقی زنده گی میکنند نیز
بسعی و مجاهدت و زحمت کشی
و پشتکار به مدارج ترقی نایل
شده اند.

در ولایت زابل

بعداً ښاغلی صدر اعظم در کلات
مرکز ولایت زابل پذیرائی شدند
ښاغلی میوندوال حینیکه سلام ملت
و تمنیات نیک اعلیحضرت همایونی
و تبریکات عید اضحی را بمردم زابل
رسانیدند گفتند:- به فضل خداوند
ملت افغان یک ملت بیدار بادیانت
با غیرت و با شهامت میباشد که
درین اوصاف نمی تواند کوچکترین
رخنه وارد شود
ایشان همیشه با حکومت معاون
ومدد گر با مردم شان مهربان و درست
نیز مقابل پادشاه شان فرمان بردار
میباشند

ښاغلی صدر اعظم گفتند:- که در
پرتو این بیداری آرزوی ما این
است که خداوند بما توفیق بدهد
که همیشه به وحدت و یگانگی
برادری و برابری زیست نمائیم و
به کمک آن برای مردم، قوم و ملت
کار کنیم و از عواملیکه مانع پیشرفت
و ضیاع وقت ما میگردد خودداری
کنیم.

ښاغلی صدر اعظم گفتند:- خداوند
بما توفیق عنایت فرماید که به
وحدت و یگانگی باساس دساتیر

ښاغلی میوندوال صدر اعظم موقعیکه با معاریف کلات مصافحه میفرمایند.

افغانی در پرتو قانون اساسی که به ارادهٔ نیك اعلیحضرت معظم همایونی بغرض بهبود وضع زندگی مردم بمیان آمده است دراجرای وظایف سنگین خود بیش از پیش نایل آئیم .

زمانیکه در مملکت ما معارف انکشاف میکند و در تعداد جوانان تعلیم یافتهٔ فنی و ماهر افزایش بعمل می‌آید آن وقت ما چشم‌توقع از کسی نخواهیم داشت و جوانان افغان خودشان در امور مربوط به پیشرفت‌وترقی‌و رفع نیازمندی های ملی سهم بیشتر میگیرند.

ښاغلی صدراعظم درخاتمه گفتند : وقتیکه حس‌کار، فعالیت وهمدردی در بین جوانان ما موجود شود آن وقت ما خوش بخت خواهیم بود که این حس شریف‌را برای‌خدمات اجتماعی و تعاون با مردم به کار برده مفاد فردی را بر مفاداجتماعی ترجیح ندهیم .

ښاغلی صدر اعظم اظهار امید نمودند که مردم از تکالیف بیجا فارغ گشته با روح آرام متوجه مرفوع ساختن تکالیف اساسی حیاتی شان شوند تا در اثرزحمت و پشتکاریکه به خرچ میدهند در عمران و آبادی مملکت مفید واقع گردند .

ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم وقتیکه مصروف بازدید ازولایات غرب‌بودند ضمن بیا نیهٔ حلول عید سعید اضحی را بمردم تبریك گفته تذکر دادند . این روز مقدس برای مسلمانان روز مبارك ومسعود است مانه‌تنها برای این اجتماع میکنیم تا یك بار دیگر نیات بندگی خود را برای رضای خداوند بحضور خالق‌تقدیم نمائیم بلکه به ایثار و قربانی حاضر می شویم و عهد می‌بندیم که به قوم ملت و بی نوایان خودکمك نمائیم.

ښاغلی میوندوال گفتند:ـ این‌روز روز قربانی و ایثار است ما بندگی خدا را بجا می‌آوریم علاقه و محبت خود را بدین و ایمان آشکار می سازیم .

شکی نخواهد بود که حال و مآل خود را برای ایثار و قربانی آماده سازیم و برای‌کمك برادران‌بینوای خود اظهار آمادگی کنیم .

ښاغلی میوندوال‌گفتند: ـ مناسك مذهبی بما موقع میدهد تا بوظایف اجتماعی خود متوجه شده و درین راه قدم های برداریم که به خیر و سعادت ما منتهی گردد .

ښاغلی صدر اعظم‌علاوه کردند : مفهوم فلسفه اسلام باساس‌تعالیم عالی آن خدمت به خلق است .

ښاغلی صدر اعظم‌اظهار نمودند: اجرای مناسك دینی و سعی برای بدست آوردن فضایل معنوی و خدمت به خلق‌سعادت وخوشبختی بار می‌آورد .

ښاغلی میوندوال متذکر شدند : که ما باید باثر اوامر الهی باتمام بندگان خدا مهر و محبت داشته به خوشحالی‌ومسرت کامل‌بخدمت بندگان مشغول شویم .

ښاغلی میوندوال گفتند :ـ افتخار دارم که درین موقع سلامهای اعلیحضرت معظم همایونی پدر معنوی ملت‌افغان را بشمامیرسانم، امیدوار هستم که ملت نجیب‌افغان را تحت سایهٔ پادشاه غمخوار و مهربان خود به ترقیات شایانی نایل گردیده زندگی آرام و مسعود را دنبال نماید .

در مسجد عیدگاه کندهار هزاران

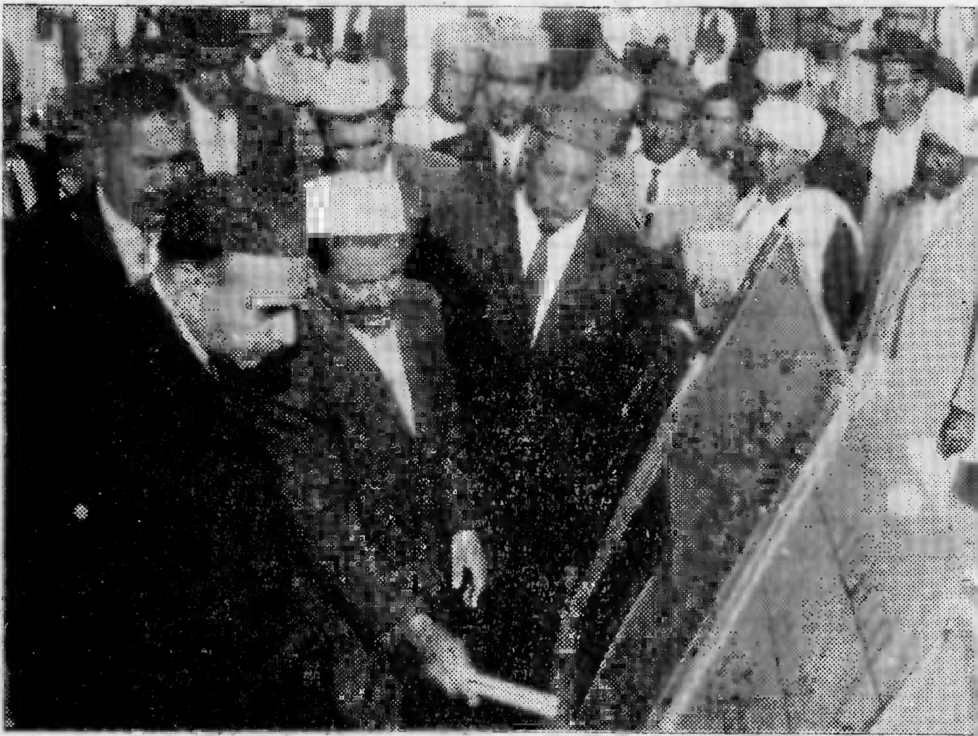
نفر از اهالی شهر و نواحی آن اجتماع نموده بودند نماز عیداضحی را ادا کردند .
ښاغلی صدر اعظم بعد از ادای نماز عید به خرقهٔ مبارکه رفته پس از اتحاف دعا و درود به روح پر فتوح حضرت سید کائنات در عمارت سلام خانه با معاریف ، مامورین ملکی و صاحب منصبان عسکری و مردم شهر و نواحی کندهار ملاقات کردند .

در ولایت چخانسور

ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم و همراهانشان بعد از ظهر روز ۱۲ حمل از بست وارد زرنج گردیدند و از طرف ښاغلی ذین محمد دلاور والی ، مامورین ملکی و عسکری اهالی و شاگردان معارف چخانسور استقبال گردیدند.
ښاغلی میوندوال در محضر مردم چخانسور گفتند:ــافتخار دارم که سلام های اعلیحضرت معظم همایونی پادشاه محبوب و غمخوار را به شمار رسانیده و آرزو هائی را که پادشاه محبوب ما برای آرامی و آسایش مردم افغانستان و مردم چخانسور دارند بشما ابلاغ میکنم.
ښاغلی صدراعظم گفتند:ــمتأسفانه از چندین سال باینطرف ولایت باستانی چخانسور وسر زمین قابل

ښاغلي محمد هاشم میو ندوا ل صدراعظم موقعیکه درمحضر مرد م چخانسور بیانیه میدهد

ښاغلی میوندوال صدراعظم درشهرزرنج مربوط ولایت چخانسور نقشه های هوتل ،مکتب وشفا خا نه ر امی‌بینند .

استعداد آن مورد هجوم سیلاب واقع گردیده سال بسال خسارات زیادی بمردم ولایت چخانسور بصورت عمومی وارد گردید است.
ښاغلی میوندوال گفتند:ـ این خسارات برای ما غیر قابل تحمل لزوم جلوگیری و مدافعه است .
ښاغلی صدر اعظم اظهار امید کردند : که به صحت مردم و به نیات و اوامر اعلیحضرت معظم همایونی که از شروع متوجه‌احوال بودند و در هر قسمت بحکومت ها در بارهٔ جلو گیری از خسارات سیلاب هدایت دادداند حکومت بتواند با اقدامات مفید وعملی تری

ازخساراتی که‌زیان آنرا نه‌مردم چخانسور و نه بصورت عمومی مردم افغانستان‌قبول‌کرده‌میتوانند جلو گیری کنند ما میدانیم که مجادله در مقابل صدمه و سیلاب چخانسور یك مجادله آسان نیست ولی من خوشوقت‌هستم که‌حکومت درین باره غافل نبوده و به اوامر وهدایات اعلیحضرت‌معظم‌همایونی و با اقداماتیکه‌در دسترس‌حکومت بوده برای جلوگیری از خسارات مزید اقدامات عاجل و فوری بعمل آورده است .
ښاغلی صدر اعظم علاوه نمودند: در این وقت از تمام کسانیکه در

این باره زحمت کشیده‌اندخصوصاً وزیر فواید عامه افراد قـوای کار از قوماندانی قول اردوی کندهار صاحب منصبان و افرادیکه درین باره همکاری کرده‌اند و از بیانات شما رضامندی تانرا در این باره استماع نمودند با قدردانی یاد میکنم .

بناغلی صدراعظم گفتند:ــهمکاران کابینهٔ من که توانستند درینجا برسند و به مطالعات شما گوش دادند و تا جائیکه از توان اداری شان بوده کوشش نمودند خوش شدم . این اقدامات مورد قبول شما نیز واقع گردیده است .

بناغلی صدر اعظم گفتند : افغانستان در این موقعیکه بطرف یك تحول سیاسی و اقتصادی‌پیش میرود مسایل و مشکلات زیادی پیشرو دارد .

ولی این مشکلات خواه از جنبهٔ اقتصادی باشدیا ازجنبهٔ محدودیت وسایل مالی یاکمبود اشخاص‌ماهر و صاحب کار با آنهم به‌همکاری ، همفکری و قوت مشترك مردم ما خواهند توانست در این مشکلات فایق شوند . وتایك‌اندازه وظایف خود را در راه خدمت خلق و مردم خود انجام بدهند .

بناغلی صدر اعظم گفتند که از چندین سال‌حکومت های‌افغانستان متوجه بود تا این قسمت کشور را با همان شکوه و افتخار تاریخی بگردانند که در دوره های باستانی تاریخ در تمام قسمت این وادی مشهور بوده و صفحات تاریخ‌آنرا ثبت کرده است :

خوشبختانه تا اندازه توانسته‌ایم در قسمت علیای وادی هلمند در اقدامات خود پیش برویم . امید است که دوایر مربوطه بتوانند دامنه فعالیت خود را بطرف ولایت چخانسور ادامه دهند .

بناغلی صدر اعظم قبل ازحرکت از زرنج جـانب فراه از پـروژه تعمیرات چخانسور دیدن نموده و سنگ تهداب یك شفاخانه پنجاه بستری‌رادرشهر نوزرنج گذاشتند.

درولایت فراه

بناغلی صدر اعظم ساعت ٦ و ۱۰ دقیقه عصر روز ۱۲ حمل وارد فراه گردیدند . بناغلی صدر اعظم در محضر بزرگ شهریان فـراه گفتند : با مسرت کامل سلام های اعلیحضرت معظم همایونی را به شما میرسانم امیدوارم کشور ما در سایه توجهات ذات شهریاری و با قوت بازو و پشت کارجوانان و افراد ملت آباد ، آزاد ، و مرفه باشد .

بناغلی‌میوندوال گفتند:ــ جا ی خوشی است‌که درین‌جرگهٔ بزرگ احساسات شاه دوستی را مشاهده میکنیم و اتحاد افغان و یك رنگی را در بین شما احساس مینمایم . حس هر گونه پیشرفت و تعالی همین اتحاد و یگانگی است که بشمار میرود . امید قوی داریم که درسایـهٔ ارزش های قـانون اساسی که به اراده ملت بوجود آمده و از طرف اعلیحضرت معظم همایونی به ملت و فاشعار شان تفویض گردیده‌بتوانیم درپیشرفت سویهٔ زندگی مردم خود بصورت متوازن گام های اساسی برداریم.

بناغلی صدر اعظم علاوه کردند مامسایل ، گفتنی هاوشنیدنی‌های بیشماری در پیشداریم و خوش بختانه ذرایع ووسایل موجوداست که بواسطهٔ آن میتوانیم صدای

خود را از یك گوشه به گوشهٔ دیگر برسانیم .

بناغلی میوندوال اظهار داشتند با داشتن حق انتخاب آزاد و فرستادن وکلای مختار در ولسی جرگه و به وجود آمدن قانون برای آزادی مطبوعات بما موقع میدهد که صدای صمیمی و بی آلایش خود را به تمام گوشه های کشور برسانیم .

بناغلی صدر اعظم گفتند :

خوشبختانه فرصتی که جهت ملاقات با وطنداران گرامی برای من میسر میشود . با وجودیکه موقع برای همه گفتنی ها و شنیدنی ها کافی نمیباشد معهذا امیدوارم در این فرصت کم هم تا اندازهٔ زیادی از مسایل و تمنیات همدیگر آگاهی حاصل کنم . و افتخار دارم آرزو های خود و همکارانم و همچنین پیام های پادشاه محبوب و ترقیخواه خویش را بشما میرسانم .

بناغلی صدراعظم گفتند:ـ من امروز در این جمعیت بزرگ میدانم که آرزو های وطن دوستانه برادری و برابری استقبال نیك از قانون اساسی و آرزو هـای پیشرفت اقتصادی ، کلتوری و فرهنگی و پیشرفت ها برای نسل موجوده و نسل های آینده در همه مرکوز و موجود است .

بناغلی میوندوال علاوه نمودند همه میدانیم که آرزو های مشترك ما برای پیشرفت ارتقاء و تعالی افغانستان آسودگی و راحت مردم کشور به‌نزد ماجـزء ایـمان و اعتقاد است که آنرا جزء اساس زندگانی خود شناخته‌ایم .

بناغلی صدراعظم گفتند:ـ چزیکه مایه خوشبختی است نزدیك شدن فواصل جغرافیایی میباشد که درگذشته دراثر مشکلات مواصلاتی ما را از همدیگر دور نگهداشته بود . امروز ما در کشور خـود گوشه های دور یا نزدیك یا گوشه های پیشرفته و پسمانده اگر داریم بعد از این ما هم نزدیکتر می‌شویم و همه با هم بیشتر وصل می شویم و به همدیگرزیادتر میرسیم تا وحدت ملی و یگانگی برادری و پیشرفت متوازن را بصورت مشترك در مملکت بوجود آورده بتوانیم .

در وادی هلمند

بناغلی صدر اعظم در راه‌عزیمت بفراه در محضر جمعیت بزرگی از مردم وادی هلمند گفتند :ـ پروژه وادی هلمند وارغنداب یـکی از پروژه های بزرگی‌است که کامیابی و ثمر آن در وضع‌عمومی اقتصادی افغانستان تأثیر خوبی خواهـــد داشت .

بناغلی صدر اعظم بعد از دوروز مسافرت درولایت کندهار ،ارزگان و زابل وارد بست گردید .

بناغلی میوندوال هنگامیکـه احساسات و تمنیات نیك مردم آنجا را نسبت به اعلیحضرت معظم همایونی ،علیاحضرت ملکه‌معظمه استماع نمودند گفتند:ـ افتخاردارم که درین روز بزرگ و مقدس سلام ها و تمنیات نیك اعلیحضرت معظم همایونی را بشما میرسانم .

بناغلی صدر اعظم اظهار کردند خوشحالم که در این شهر نمونه و سویهٔ ارتقاء را مشاهده میکنم سویه که توسط آن خواهران و برادران جوانان‌وپیران متخصصین و ناقلین برای احیاء یك مدنیت دوش بدوش کار میکنند . این

همکاری نشان‌میدهد که‌اگر‌ما‌باهم متحد شده وعملاً کارنمائیم نتیجهٔ آن برای پیشرفت و ترقی عمران و آبادی ملت و مملکت‌مفید و مؤثر خواهد بود .

هنگامیکه ښاغلی صدر اعظم از عظمت تاریخی این ساحه تذکر میدادند ابراز امید نمودند که جوانان آن به همت و پشتکار عظمت تاریخی پیشین این ساحه را دوباره احیاء نمایند .

ښاغلی میوندوال علاوه نمودند وظیفه خود میدانم تا کسانیکه در گذشته و حال در راه پیشرفت این پروژه زحمت زیادی رامتحمل گشته‌اند و مفکورهٔ ایجاد و اقدام به عمران این پروژه را بمیان آورده اند با قدردانی یاد نمایم .

ښاغلی صدر اعظم توقع کردند تا کامیابی و ثمر این پروژه بر وضع عمومی اقتصاد افغانستان تأثیر خوبی وارد سازد و از یك خرچ مالی بحیث یك منبع‌سرشار اقتصادی تحویل یابد .

ښاغلی میوندوال اظهار امید نمودند طوریکه نتایج‌پروژهٔ فعلاً در ساحه های بالا و وسطی این منطقه قرین موفقیت است درساحه های پایانتر نیز نتائج مطلوب بار آورد .

ښاغلی صدراعظم گفتند :ــ سعی خواهد نمود از راهها وو سا یل ممکنه طلب کمك نموده و توسط آن پلان آبادی و بهره برداری قسمت های پایین هلمند را طرح و تطبیق نماید .

ښاغلی صدراعظم‌بعداً ازمؤسسهٔ حجاری و نجاری هلمند ، دستگاه حلاجی پخته و تربیه گاه حیوانات در فارم بولان دیدن نمودند .

بازدید از کنرها

ښاغلی محمد هاشم میوندوال در محضر ولسوالی چوکی مربوط ولایت کنرها روز شانزدهم ثور گفتند :ــ ملت‌افغان تحت‌سا یهٔ هماپایهٔ‌اعلیحضرت همایونی‌بسوی یك هدف و استقامت مشترك‌روان است .

ښاغلی صدراعظم گفتند:ــ منظور از این هدف و استقامت مشترك آن است تا وطن و ملك خود را آباد و آزاد و معمور بسازیم . ما باید درد های ملی را باساس ملیت ، عنعنات ، تاریخ وجغرافیای محیط خود تشخیص و مملکت را آباد و مردم را متحد و همدست سازیم .

ښاغلی میوندوال‌سلام‌ها وتمنیات نیك اعلیحضرت معظم همایونی‌را بمردم دیوه گل ولسوالی چوکی و ولسوالی‌خاص‌کنر رسانیده‌گفتند: درین موقعیکه کشور مابه رهنمائی های قیمتدار ذات شاهانه بسوی پیشرفت و ترقی روان است ویکی از مظاهر این پیشرفت این است که بنیان و اساس‌معارف درمملکت گذاشته شده و دیده میشود . در هر گوشه و کنار مملکت عطش تعمیم وانکشاف روزافزون‌معارف ازطرف مردم محسوس است زیرا مردم ما امروز به مزایای معارف بیشتر آشنا شده و به آن متکی میباشند .

ښاغلی صدراعظم گفتند:ــ از طرف دیگربرای‌پیشرفت وانکشاف حیات اقتصادی در مملکت‌کار های مقدماتی بسر رسیده و همه مردم ما بوضع کنونی قناعت نکرده و خواهان انکشاف بیشتردر شقوق مختلف حیاتی میباشند .

ښاغلی صدراعظم گفتند:ـ وقت آن رسیده که ما دست بدستهم داده و برای اعتـلا و پیشرفت مملکت شب و روز کار نمائیم و زحمت بکشیم تا بخواست خداوند بسوی انکشاف بیشتر نزدیك شویم.

ښاغلی صدر اعظم هنگامیکه در ولسوالی چوکی گفتند : ما امروز بسوی یك پیشرفت و ترقی روان هستیم علاوه‌نمودنداین سیرتکامل و پیشرفت محصول آن توجهاتی میباشد که‌دراثررهنمایی‌وارشادات قیمتدار اعلیحضرت معظم همایونی بملت افغان نصیب گردیده است.

ښاغلی صدراعظم گفتند:ـ جای خوشی است که با وجودنارسائی های‌مادی چیزیکه‌مایهٔامیدمامیگردد هماناعزم واراده واشتراك مساعی همه مردم ما برای انکشاف‌بیشتر مملکت میباشد.

ښاغلی صدراعظم گفتند:ـ باراده اعلیحضرت معظم همایونی قانون اساسی جدیدی در مملکت ما نافذ شده است وجود چنین قانون در این موقع در حیات ملي ما نقش محسوس داشته همان طوریکه‌ملت ما طبق قانون اساسی تنها مقدر است زندگی شانرا بدست خود گرفته و برای پیشبرد امور ملی شان سعی بیشتر بخرچ میدهند. در عین حال وظایف ووجایب خود را نسبت باین قانون درك نموده و بعلاج درد های ملی خود سعی میورزند.

ښاغلی میوندوال علاوه کردند : یکی از مثال های برجسته ارزش های قانون اساسی این است که مردم ما برای تأمین مساوات‌عدالت و کرامت بشری بیشتر پی برده و از آن برای بهبود حیات فردی و اجتماعی شان استفاده نمایند.

ښاغلی میوندوال راجع به هدف مسافرت های‌شان درولایات‌گفتند در نظر دارم باساس ارزش های قانون‌اساسی‌وارادهٔ نیك‌اعلیحضرت معظم‌همایونی مردم رادر اجتماعات و جرگه های ملی از نزدیك دیده با آرزو ها و مشکلات حیاتی آشنا شود. زیرا این امر برای حکومت و اعضای آن در طرح‌پلان انکشافی مملکت با در نظر گرفتن شرایط محیطی خیلی نافع و سودمند می باشد.

در ولایت کنر

ښاغلی صد را عظم گفتند : ـ که برای انکشاف ولایت کنر سعی میشود تـا ازجنگل هاو منا بـع طبیعی آن استفاده‌شودکه‌طبق‌این پروگرام اختصاصی زمینه استفاده از جنگل ها طرز استفاده و بهره برداری از آن برای جوانان مهیا خواهد شد.

ښاغلی صدر اعظم در طول راه با مردم کنر خـاص ، چـوکی ، سرکانی ، فرنگ، نورگل ، در ۀ پیچ و ولسوالی اسمار و علاقه داری ناری دیدن کردند.

ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم با مردم کنر خاص ، چوکی و اسعد آباد ملاقات نمودند ښاغلی میوندوال در اسعد آباد مرکز ولایت‌کنرهاگفتند:ـ علایقی که‌شما نسبت به مظاهر ملی و شؤن اجتماعی ابراز میداریدقابل قدر میباشد.

ښاغلی صدراعظم‌گفتند:ـ ماامروز از رهگذر مشکلات طبیعی ودیگر عوامل عقب مانده دچار مشکلات شده‌ایم ولی مردم با عزم و ارادهٔ

که دارند با این مشکلات مجادله کرده‌اند .
ښاغلی صدراعظم گفتند:ــ اگر مردم مساعی شانرا در راه راست متوجه بسازند میتوانند بعضی مشکلات خود را از بین بردارند .
ښاغلی میوندوال گفتند:ــ افتخا ر دارم که درین اجتماع سلامهای اعلیحضرت معظم همایونی رابشما برسانم و از آن نیات پاك شان ترجمانی میکنم که همیشه برای راحت و آرامی ملت شاهانه شان بدل می‌پرورانند و آرزو های راکه برای پیشرفت و ترقی این ساحه دارند بشما ابلاغ کنم .
ښاغلی صدراعظم گفتند:ــ حکومت در صدد آن است که با جلب کمك های خارجی برای بهتر ساختن وضع اجتماعی این منطقه اقدامات نمایند .
ښاغلی صدر اعظم امید کردندکه در نهضت جدید تحت سایهٔ اعلیحضرت معظم همایونی وبهمت مردم ما بتوانیم ملت و مملکت را آبادومعمور سازیم هنگامیکه ښاغلی صدر اعظم به ولسوالی اسمار مواصلت کردند . چند تن از مردم بوکالت ا زاهالی بیانات خیرمقدم ایراد کردند .
ښاغلی میوندوال پس از آنکه سلامها و تمنیات نیك اعلیحضرت معظم همایونی رابمردم ابلاغ کردند گفتند:ــ حکومت‌دراین مسا فرت ها از یکطرف از طرزکار وفعالیت مستحضر میگردد و از جانب دیگر با طبقات مختلف مردم از نزدیك دیدن نموده به مشکلات و خواسته های شان آشنا میشود .
ښاغلی میو ندوال گفتند :ــ که امروز از توجه خاص اعلیحضرت معظم همایونی در هر گوشه وکنار مملکت آرامی و امنیت وجود دارد و این فرصت آنرا میدهد که ما در سایهٔ امن و آرامش برای بهبود وضع فردی و اجتماعی خود قدم های مثبت برداریم . درین موقع که مملکت ما در آستانه یك تحول و پیشرفت اجتماعی قرار دارد ما نیازمند اتحاد فکر و عمل برای جبران نارسائی ها و عقب مانی های خود میباشیم .
ښاغلی صدراعظم گفتند:ــ افتخار میکنم که همهٔ مابحیث یك ملت، هدف و مرام مشترکی داریم و به کمال صمیمیت وپاکی برای رسیدن باین هدف و مرام که سعادت مردم ما را تأمین میکند شب وروزصرف مساعی میکنیم ما به عنعنات و کلتور و شعایر ملی خود پابندبوده و با حفظ این قدرت معنوی برای ایجادبرادری برابری وحفظ نوامیس ملی و اجتماعی خود از هر وقت بیشتر کوشش میکنیم .
ښاغلی صدر اعظم علاوه کردند: تحول و پیشرفتیکه در حیات اجتماعی ما رونما گردیده است باعث امید بیشتر در ارتقاء و اعتلای قوم وسر بلندی قو م میباشد .
ښاغلی صدر اعظم درین سفر از ساختمان پلهای سرخکا ن و اسعدآباد نیز دیدن کردند و ا ز پیشرفت کار اظهار مسر ت نمودند .

بازدید از نورستان

ښاغلی صدراعظم درمحضر مرد م نورستان گفتند:ــ نورستان یك نقطهٔ بسیار دلچسپ مملکت میباشد ما می‌بینیم که مهمان نوازی شما در مقابل سیاحین خارجی شهرت خوبی برای نورستان داده است .
ښاغلی صدر اعظم گفتند: توجهات

قیمتدار اعلیحضرت معظم همایونی بطرف نورستان همواره‌معطوف بوده است حکومت سعی دارد توجه سیاحین را برای دیدن‌این دره‌های زیبا بیش از پیش جلب مینماید.
ښاغلی صدراعظم گفتند:ــحکومت میکوشد تا از محصولات صنایع تجارتی و دیگر صنایع دستی نورستان برای سیاحین استفاده نماید تا این امر از یکطرف به شناسائی و جلب توجه بیشتر سیاحین درین منطقه مفید واقع گردیده واز جانب‌دیگر برای‌بهبود وضع اقتصادی مردم ما مؤثر واقع شود .
ښاغلی صد راعظم گفتند :ــ خو ش هستم پروژه های انکشاف دهات درین ساحه که به امر اعلیحضرت معظم همایونی آغاز شده بود پیشرفت خوبی نموده و امید است توسعه مزید یابد .
ښاغلی میوندوال‌درخاتمه گفتند:ــ دعا میکنم که خداوند مملکت مارا در تحت سایه اعلیحضرت معظم همایونی آباد و معمور سازد .
ښاغلی‌میوندوال حین ملاقات با مردم ولسوالی کوزکنر گفتند :ــ ما امروز مجادلهٔ بزرگ در مقابل داریم که عبارت است از مجادله با بیسوادی ، فقر و مجادله باعقب ماندگی که یکی از درد های عمومی ما میباشد .
ښاغلی صدر اعظم اظهار امید نمودند که مردم ما با اشتراك مساعی همدیگر به‌همه‌مشکلات به مرور زمان غالب شوند .
ښاغلی میوندوال درمورد تعمیم معارف اظهار کردند احتیاج‌معارف در سراسر افغانستان محسوس است . همانطوریکه مردم برای تأسیس و توسعهٔ معارف آرزوهای شانرا ابراز میدارند همچنان آنها خواهان تأسیس و انکشاف سایر شقوق حیاتی مانند زراعت ،صحیه و پروژه های انکشاف دهات نیز میباشند .
اما چون همهٔ این خواهش ها نمیتواند به یکبارگی بر آورده‌شد باید بتدریج و بصورت متوازن با کمك مالی دولت و با جلب کمك های خارجی برای‌حل این مشکلات بپردازیم .
ښاغلی میوند وال علاوه کردند وظیفه ما این است تا از همه مشکلات آگاه شویم تا به اساس آن یك قضاوت صحیح نزد ما موجود شود و زمانیکه‌این قضاوت براه اساسی بکار برود و میتوانیم به احتیاجات ،خواهش‌هاوتوقعات خود تا حد زیاد رسیدگی نمائیم .
ښاغلی‌صدراعظم‌سلامها وتمنیات نیك اعلیحضرت معظم همایونی را که برای آرامی ملت وفا شعارشان دارند بمردم ابلاغ نمودند .

بازدید ښاغلی صدر اعظم ازولایت بغلان

ښاغلی محمد هاشم میوندوا ل صدراعظم برای ملاحظه پروژه‌های زراعتی و صنعتی ولایت بغلان روز یازدهم‌جوزاوارد پلخمری‌گردیدند.
ښاغلی میوندوال در محضر مردم بغلان‌گفتند: ــ مسرور هستم که تمنیات قلبی خود را برای مردم و برای بهبود و احوال مردم و بغرض رفاهیت مردم در یك شهر مهم مملکت و در بین جمعیت شما ابراز میدارم .
ښاغلی‌میوندوال‌گفتند:ــافغانستان در همه احوال احتیاج شدیدی به پیشرفت سریع داشته که این پیشرفت در ساحه های زراعت و

صنعت میتوانست درد های مملکت را التیام بخشد ولی متأسفانه مشکلات روزگار بما موقع نداد که گام های سریعی برداریم اما خوشبختانه یکی دو گامیکه برداشتیم نتایج خوب وارزنده وباثمر آنرا می بینیم می‌فهمیم که توأم با پیشرفت اقتصادی و یا توأم با موفقیت در پیشرفت زراعتی احوال مدنی واجتماعی مردم ما هم پیشرفت محسوس مینماید .

بناغلی میوندوال گفتند:ـ مطابق آرزوی وطن خواهان نوید ترقی و شعله های مدنیت در روزنه های تاریك می‌تابد .

بناغلی صدر اعظم اظهار نمودند خوشبخت هستم که درین شهر مشاهده میکنم که محصول زحمات مردم ما با بوجود آوردن نمونهٔ یك مدنیت عصری مطابق به احوال خود ما مؤفق شده است .

البته ما میدانیم که احتیاجات ما زیاد است هر اقدام و هر نتیجه کار برای ما کافی نیست ولو سبب اطمینان هم حساب شده بتواند اما درین مرحله تجاربی را گذشتاندیم و می‌توانیم به کمك جوانان ،متخصصین وارباب خبره و فن وآرزومندان ترقی کشور خود گامهای برای پیشرفت وسعادت وطن برداریم و توأم با پیشرفت های تخنیکی ، زراعتی و اقتصادی وضع اجتماعی خود را بیدار و جدی تر بگردانیم احتیاجات خود، محیط و مملکت را در قبال زندگی عصری . مکلفیت ها و وجایب جدید درك و احساس نمائیم .

بناغلی میوندوال هنگامیکه مرام ها و تمنیات نیك اعلیحضرت همایونی را بمردم میر سانیدند گفتند: ـ پادشاه غمخوار ما با عطوفت و مهربان ما با توشیح قانون اساسی حقوق بزرگی به ملت بخشیدند و حق بزرگی بر ملت گذاشتند امروز می‌بینیم که در ساحه تطبیق ارزش های قانون اساسی گام‌های بطرف تکامل کرامت بشری می‌برداریم.

البته ما میدانیم که تکامل تمام آرزوهائیکه در چوکات یك قانون در قید قلم سپردیم فرصت . حوصله و زحمت بیشتر ما را ایجاب میکند .

بناغلی صدر اعظم اظهار نمودند قدم های اولی ما درین راه قدم های خوب، درخشنده و واضح است با سیر زمان قدم های آینده ما برای تکامل آرزو ها و ارزش های ملی و اجتماعی ما متین تر و استوار تر باشد .

ما می‌بینیم که کشور های را که در آن ارزش های معنوی و ارزش های مربوط به‌کرامت بشری سالها و ده ها سال بیش از ما بروی کاغذ نقش بوده ولی تا امروز به تطبیق کلی آن موفق نشده‌اند و هنوز هم در همچو کشور های پیشرفته مجادله در تطبیق تمام حقوق موادیکه درقوانین آنها سالها قبل ثبت شده دوام دارد وموجود است .

بناغلی صدراعظم گفتند:ـ لهذاما باید ملتفت باشیم که در تکامل دیموکراسی سیر زمان و آموختگی و استعداد هضم و قبول مردم خود و قدرت ایثار آنها را ضرورت داریم .

در دورهٔ حکومتی که باساس قانون جدید بمیان آمد و باساس رأی اعتماد نمایندگان باصلاحیت مردم امور مملکت را بدست گرفت

ما در پرتو تطبیق قانون اساسی کامهای وسیعتری برداشته ایم .
بناغلی صدراعظم گفتند :ـ مادرین مرحله که در تطبیق دیموکراسی هستیم و کوشش میکنیم که آنرا برای خود و برای مردم خود گوارا بسازیم و احساسات مردم خود را با ارزشهای قانون وفق بدهیم مردم را ملتفت بسازیم که ایشان تا وقتی آزاداند که پابند قانون می باشند و یا بفهمانیم که ایشان دیگر حق تعدی و تجاوز و تخطی بر حقوق دیگران را ندارند .
این مرحله در حال شروع وآغاز است و امید است که اکمال آن درخشنده و قابل قناعت باشد .
ما باید بفهمیم که باآوردن قانون اساسی و تطبیق ارزشهای آن محتاج هستیم که بیشتر بیدار و آگاه باشیم وبه مصایب خودودردهای و مشکلات خود به قسمی وا رسی کنیم که رسیدگی ماباامور اجتماعی و معایب اجتماعی حقیقتاً باعث تقلیل آلام ما بگردد .
با توجه باین امر باید ملتفت باشیم که ارتجاع موقع نیابد و ما را به سیر قهقرائی تشویق نکند .
در عرض راه بناغلی صدر اعظم از قیر ریزی سرك دوشی وشیرخان بندر دیدن کردند .
بناغلی محمد هاشم میوند وال صدر اعظم بتاریخ سیزدهم جوزا برخی از پروژه های زراعتی ، صناعتی وعمرانی بغلان رامشاهده نمودند .
بناغلی صدر اعظم درمحضر مردم بغلان گفتند :ـ خوشوقت هستم که به رهنمایی پادشاه ما امروز در مملکت حرکتی موجود است که سهم مردم ما را در امور اجتماعی ملی و مملکتی بیشتر میگرداند .
اشتراك مساعی و سهم فکری و عملی مردم ما در امور مملکت سبب قوت بیشتر ملت و کشور و نظام نوینی که در کشور آمده است میگردد .
بناغلی میوندوال اظهار داشتند امروز با تطبیق قانون اساسی و با احترام به ارزش های آن متوقع بیشتر و احترام بیشتر به آزادی فکر و عمل وازادی تشبث موجود است امید ما این است تا بتوانیم به تحکیم آزادی های فردی بنیان اجتماعی را در مملکت محکمتر بسازیم .
باید ملتفت باشیم به حرکت های که ما را به سیر قهقرائی مجبور بسازد موقع نداده و بکوشیم که هدف واستقامت هابسوی پیشرفت بوده و هیچ عایقی ما را ازحرکت بطرف پیشرفت باز ندارد .
بناغلی صدر اعظم علاوه نمودند در ترقی و تعالی وپیشرفت مردم خود باید ملتفت باشیم که بدون همراهی و همدردی ما حکومت بدون تقویه و پشتیبانی حکومت حرکت ما کامیاب نخواهدشد وما نخواهیم توانست آرزو هائی را که برای تکمیل زیر بنای اقتصادی ، اجتماعی و سیاسی مملکت داریم بزودی به یك نتیجه برسانیم .
البته ما در تحت شرایط نامساعدی زندگی میکنیم این شرایط ازیکطرف محکومیت های جغرافیائی است که سبب پسمانی ماطی قرون واعصار گردیده و نیز عدم وسایل مادی و تخنیکی بما موقع نداده که بتوانیم بر شرایط نامساعد جغرافیائی فایق بگردیم .
بناغلی صدر اعظم خاطر نشان

کردند که امروز عصر تخنیك و علم است و کشور های دور و نزدیك دست امداد را بطرف ما دراز کرده‌اند لهذا برای ما امید زیاد موجود است که بتوانیم بر شرایط نامساعد که‌ازبقایای اعصار گذشته درزندگی‌اجتماعی‌ما موجود است ما میتوانیم با عزم و اراده در پرتو معارف و دانش و با حسن نیت فایق شویم . در تمام این چیز ها انچه که ضرورت داریم اتحاد و اتفاق یکدستی و همدلی و یگانگی طبقات‌مختلف‌مردم‌ماست .

ښاغلی میوندوال گفتند:ـ اگرماز طبقات مختلف مملکت هستیم ویا از زوایای مختلف دور هم جمع شده ایم ما باید بدانیم که در یك کشور و در یك خانه دور هم زندگی مینماییم . این نوع زندگی ما را وادار میسازد که باهم دست اتحاد و اتفاق یکدستی و همدلی و یگانگی بدهیم . در این اتحاد ویگانگی حکومتی که از طرف مردم تشکیل شده و باتائید مردم بوجود آمده این حکومت مستحق پشتیبانی و همدردی همه طبقات مردم است .

ښاغلی میوندوال گفتند:ـ مردم به ذرایع مختلف می توانند با حکومت همکاری کنند مامورین میتوانند با کفایت مندی بیشتر نفرت و انزجار از رشوت یك نظام صحیح و سالم را درمملکت بوجود بیاورند .

اشخاص متنفذ با بوجود آوردن هم آهنگی در جامعه میتوانند با حکومت همراهی کنند جوانان ما با کسب علم و دانش وکسب بیشتر مزایای اخلاقی و اعتیاد به مزایای سالم و مثبت اخلاقی میتوانند همکاری بیشتری برای بوجود آوردن یك جامعه سالم بکنند .

ښاغلی صدراعظم گفتند: ـمخالفت نظر با حکومت ازراه قانون‌پارلمان جراید و مطبوعات یك حق مشروع است ولی آنهائیکه مخالفت را به خصومت تبدیل میکنند راه درست نمی پیماید و ما باید درمقابل این گروه بیدار باشیم .

زمانیکه ښاغلی صدراعظم سلامها و تمنیات نیك اعلیحضرت معظم همایونی را بمردم میرسانیدند رعایای وفا شعار شاهانه با نعره های زنده باد شاه ابرازاحساسات می نمودند .

ښاغلی صدر اعظم بعداً ازعمارت دولتی که قسماً تکمیل شده وقسم دیگر درحال سا ختمان میبا شد دیدن نمودند . همچنان ښاغلی صدر اعظم و همراهان شان از ساختمان عمارت مقبره امام قطیبه بغلانی که به کمك اهالی از طرف مدیریت فوایدعامه دربغلان مرکزی ساخته میشود دیدن نمودند .

درولایت غزنی

ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم روز ۲۰ جوزا برای مشاهدهٔ پروژهٔ سرك سازی کابل و کندهار وارد غزنی گردیدند .

ښاغلی صدراعظم گفتند:ـ حکومت تصمیم دارد که امسال برق چك وردك را به غزنی تخصیص‌بدهد.

ښاغلی میوندوال در محضر مردم ولایت وردك گفتند : ـکه یکی از وظایف کنونی حکومت این است تا از مردم دیدن نموده و با آنها ملاقات کند .

ښاغلی صدر اعظم ضمناً خاطر نشان ساختند که حکومت بااجرای این مرام یك خدمت بزرگ را که

عبارت از تنویر و بیداری مردم است انجام میدهد زیرا رهنمائی از وظایف حکومت است و مردم ماامروز یك رهنمایی که ایشا ن را به خیر و شر حیات و زندگی شان متوجه بسازدنیازمند هستند.

بناغلی صدر اعظم در محضرمردم میدان گفتند:ـ تنویروبیدارساختن مردم و رهنمائی آنها بسوی خیر و فلاح و رستکاری یك وظیفه سنگین میباشد که حکومت آنرابه عهده داردسنگینی این وظیفه ایجاب میکند که حکومت با مردم درتماس شده با آنها از نزدیك ملاقات و از احوال شان وارسی کند .

بناغلی میوندوال گفتند:ـ حکو مت باین وسیله مرام و نیت خود را که آرامی و آسوده حالی اتحاد ویکرنگی طلب تشریك مساعی مردم است به آنها می فهماند .

بناغلی صدر اعظم در غزنی نیز بیانیهٔ ایراد نموده گفتند:ـ مسروم که امروز درین جمعیت باساس یك سنت اسلامی وافغانی باهم می بینیم احوال پرسی میکنیم وتعاطی سلام مینمائیم .

بناغلی میوندوال گفتند:ـ مو جب افتخار من است که سلامها واظهار تمنیات شاهانه را به همه مردم غزنی ابلاغ میدارم .

جای خوشبختی است که با پیشرفت نور معارف در مملکت و با توسعه و تزئید مکاتب می بینیم که نسل آینده ما جوانان و اولاد ما از ذکور تا اناث با احساسات گرم و امید بخش در اطراف مسایل ملی و مملکتی فکر میکنند .

بناغلی صدراعظم گفتند : ـ ما میدانیم امروزکسانیکه وظایف ملی و مسئولیت خود را در مقابل مملکت درك میکنند توأم با درك احساس مسؤلیت ، وقتی که احسا سا ت عواطف جوانان خود را می بینند به مسایل ملی و شئون اجتماعی علاقمندی نشان میدهند .

بناغلی صدراعظم گفتند:ـ در ین جای شکی نیست که در اثرعوامل مختلفه ما یك دورهٔ خواب را سپری میکردیم وبه تانی بیدار می شدیم ولی جای خوشبختی است که ما به بیدار شدن امروز موقف خود را در مقابل مسئولیت های خود به خوبی درك میکنیم ومیدانیم که مستشعرشدن به احوال اجتماعی مصائب و مشکلات زندگی راتلقین میکند که در همه موارد با دقت و احتیاط فکر کنیم و قدم برداریم و آرزو های خود را جامهٔ عمل بپوشانیم .

بناغلی صدراعظم گفتند:ـ مابا ید مستحضر باشیم که احساسات صادق و احساسات کاذب را تفریق بکنیم خدمات صادقانه و کاذبانه را تفکیك نمائیم امروز مردم مابه خدمت گذاری و احساسات پاك و بی آلایش ضرورت دارند . مردم صادقانه می توانند به آرزو و تمنیات مردم مطابق به هدایات پاد شاه غمخوار خد مت کنند و تا اندازهٔ مقدور آمال مردم را بر آورده سازند .

بناغلی صدراعظم گفتند :ـ ما خوشبخت هستیم که نور معارف در مملکت تا حد کافی تابیده و تکمیل زیر بنای اجتماعی ما تا جائی رسیده و تکمیل زیر بنای اقتصادی ما تا حدی ما را مستعد ساخته که بتوانیم قدمهای بهتری برای تکمیل زیر بنای سیاسی خود برداریم و یکی ازین قدم ها عطیه

و عطوفت پادشاه ماست که از راه دادن قانون اساسی و صلاحیت و اقتدار و اراده بمردم این اقدام ذات ملوکانه در تاریخ افغانستان به خط زرین ثبت خواهد بود ولی استفاده ای که مردم افغانستان از آن میکنند در صورتیکه يك استفاده حقیقی و صالحانه بوده و ایـن استفاده به منفعت مردم مملکت و آبادی قوم ، کشور ، حفظ استقلال و حفظ آزادی باشد درین صورت استقبال مردم ازین عطیه نیز به خط زرین و درشت در تاریخ افغانستان ثبت خواهد شد .

بناغلی میوندوال گفتند:ــ ما باید طرفدار يك رویهٔ مفید و اعتدالی باشیم ما میدانیم که در جامعهٔ ما تفاوت های موجود است که باید وسیلهٔ نزدیکی را بین طبقات خود فراهم سازیم .

وسیلهٔ نزدیك را به قسمی فراهم بکنیم که در مملکت ما مردم بطرف برادری ، یگانگی و وحدت سوق شوند .

ما تفاوت ها را باید برداریم واین يك رویهٔ اعتدال است بقایای ملوك الطوایفی و اصول آن در مملکت يك امر نامطلوب است مجادله و کوشش برای از بین بردن آن يك اعتدال است و این را باید بدانیم در وقتیکه ما کوشش می کنیم که رویهٔ برادری و برابری را ، ازبین بردن بقایا ی شرایط نا مسا عـد زندگی اعصار گذشته طرفداری میکنیم باین صورت ما مرام ومقصد غیر وطن و یا خلاف ارزش های قانون اساسی و کدام مطلب خلاف شؤن اجتماعی وملی نخواهیم داشت و به چنین مطلب موقع نخواهیم داد .

بناغلی صدر اعظم علاوه کردند ما امروز در شهری در مسایـل اجتماعی حرف میزنیم که در تاریخ صفحات درخشانی داشته و می بینیم که از ین شهر يك ایده لو ژی يك عقیده و يك فـلسفه بـتمام مملکت پهن شده است .

بناغلی صدر اعظم گفتند : زمانیکه مرکز نشر فلسفه و فکر بودیم مرکز نشر علم ، تعلیم ، فلسفهٔ ایده‌لوژی وعقیده نیز بودیم.

امروز باید بفهمیم که وظیفه ما مهم است که ما باز مرکز نشر و تبلیغ يك عقیدهٔ ملی و به وطن مفید باشیم .

بناغلی صدراعظم گفتند :ــ صدا هائیکه از شخصیت های بزرگ چون محمود غزنوی ، عنصری و سنائی ازین دیار وگوشه بلنـد میگردید تا هنوز در گوشه های مختلف دنیا طنین انداز است . ما باید تنها به افتخارات تاریخی قانع نباشیم و به امید های آینده متسلی نشویم . تسلی و قناعت ما باید بحرکت و اقدام و عملی باشد که در حال حاضر انجام داده بتوانیم .

بناغلی صدر اعظم اظهار امید نمودند تا مردم این ولایت بتوانند به رهنمائی اعلیحضرت همایونی و مطابق آرزو های خود و همکاری حکومت قسمتی از شکوه باستانی ولایت غزنی را مجدداً احیاء کنند.

بناغلی صدر اعظم ضمن اظهار مطالبی را که راجع به مکاتب ، معارف و مسایل مدنی و عمرانی بیان نمودند علاوه کردند که حکومت تصمیم دارد تا امسا ل بر ق چك وردك را به غزنی تخصیص بدهد و تصمیم داریم که کار تمدید لین برق را از چك وردك تا غـزنی

شروع کنیم .
ښاغلی میوندوال اظهار امید کردند با آمدن برق در غزنی وسایل بهتر مدنی وفابریکه‌های کوچك وبزرگ در آیندهٔ روی کار آید .
ښاغلی صدر اعظم درخاتمه ترقی و تعالی افغانستان را تحت قیادت اعلیحضرت معظم همایونی از خداوند متعال تمنا نمود .
ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم ساعت ۹ و ٤٥ دقیقه قبل از ظهر روز ۱۵ سرطان غرض بازدید از پروژه های ساختمانی ، زراعتی و عرفانی ولایت غزنی وارد غزنی گردیدند .
ښاغلی صدر اعظم ساعت ۱۲ و ۵۵ دقیقه روز۱۵سرطان به‌ولسوالی شرن مواصلت نمودند .
ښاغلی میوندوال در محضرمردم ولسوالی شرن گفتند :ــخوشوقت هستم که سلام ها و تمنیات نیك اعلیحضرت معظم همایونی رابشما میرسانم .
ښاغلی صدر اعظم در موردکندن کاریز ها که توسط مردم بــرای سر سبز ساختن اراضی زراعتی باید صورت بگیرد گفتند:ــزحمات شما در مورد کندن کاریز ها نتایج سودمندی بارخواهدآورد وحکومت میکوشد شما را درین باره تقویه و کمك نماید .
ښاغلی صدر اعظم گفتند : ــ من درین باره به وزرای که با من همراه‌می‌باشند ومأمورین‌مسئولیکه همکاری آنها درین باره با شما ضروری می‌باشد ، هدایت میدهم تاهرگونه تسهیلات رابرای شما فراهم سازند تا زمین های زراعتی تان بیشتر آباد و معمور شود .
ښاغلی صدراعظم‌اظهارنمودند :ــ هر عمل با پشت کارو زحمت‌کشی نتایج خوبی بار مــی‌آورد و مــن امیدوارم که‌خداوند بزرگ ومتعال برای شما و تمام مردم افغانستان توفیق نصیب کند تا در سایــه اعلیحضرت معظم همایونی مملکت را به سوی پیشرفت و ترقی و آبادی نزدیك سازید .
ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدراعظم به‌ساعت‌هفت‌وپنجاه‌دقیقه بعد از ظهر روز ۱۵ سرطان‌وارد زرغون شهر کتواز شدند .
ښاغلی صدر اعظم از نقشه های درجه بندی خاك طرف استفاده از زمین در حال حاضر و نقشه های خاك شناسی مناطق‌غزنی ،جلگه و منطقهٔ آب ایستاده غزنی وکتواز دیدن نموده وبا مردم‌ملاقات کردند
ښاغلی صدر اعظم به بانك زراعتی هدایت دادند تا در بارهٔ تهیه پرزه جات و سامان فالتوی واتر پمپ ها که قبلا از طرف وزارت زراعت و آبیاری بمردم‌توزیع‌گردیده‌اقدامات نماید .
ښاغلی صدر اعظم در راه‌عزیمت از زرغون شهر مرکز لوی‌ولسوالی کتواز جانب ولسوالی وازه خواه‌از بعضی جا هائیکه توسط مردم‌برای سر سبز ساختن اراضی شان‌حفر گردیده دیدن نمودند .
ښاغلی صدر اعظم دربازدید شان از زرغون‌شهر وشرن راجع بــه سروی اساسی بند خاکی یوسف خیل که‌در پانزده کیلومتری شرن واقع می‌باشد به‌وزیر فواید عا مه هدایت دادند .
ساعت ۱۱ و نیم قبل از ظهر روز ۱٦ سرطان ښاغلی صدر اعظم و همراهان شان بولسوالی وازه‌خواه که سه صد و چهل کیلو متر از

کابل فاصله دارد مواصلت نمودند و از طرف اهالی وشاگردان معارف استقبال شدند .

ښاغلی میوندوال ضمن بازدید از ولسوالی های غزنی روز ۱۷ سرطان سنگ تهداب یك پل اساسی رادر جاغوری گذاشتند .

ښاغلی صدر اعظم حین بازدید شان ازولسوالی جاغوری ومالستان سلام های اعلیحضرت معظم همایونی را بمردم این مناطق رسانیدند .

ښاغلی میوندوال قبل ازمواصلت به ولسوالی جاغوری از ښوونځی ابتدایی گیلان ویك کار گاه گلیم بافی در مقر نیز دیدن کردند .

ښاغلی میوندوال ساعت یازده و نیم قبل از ظهر روز ۱۷ سرطان در مرکز ولسوالی جاغوری از طرف وکیل جاغوری در ولسی جرگه ، ولسوال مامورین ،شاگردان معارف و مردم استقبال و به بیانات آنها گوش دادند .

ښاغلی صدر اعظم در محضر مردم جاغوری گفتند : ــ مقصد ما از مسافرت به این ولسوالی ودیگر گوشه و کنار این مملکت این است تا احساسات و آرزو های خود را نسبت بمردم خود در هرگوشه و کنار مملکت اظهار نماییم .

ښاغلی صدر اعظم آرزو کردند تا در سایه زحمت کشی مردم مطابق اراده و توقعات شان مملکت ماآباد و معمور و بیدار شود تا در اثر این بیداری مردم ما بصورت دسته جمعی در راه آبادی مملکت سهم بگیرند و با حکومت در این باره ممد و معاون باشند .

ښاغلی میوندوال توقع کردند تا حکومت از راه تهیه نمودن وسایل و تشویق و رهنمایی و کمك های اولیه با بازوی مردم یکجا کار نماید و مردم بدانند که وقت آن رسیده تا خانه و وطن خود را آباد و معمور سازند .

ښاغلی صدر اعظم ساعت چهار بعد از ظهر روز ۱۷ سرطان به ولسوالی مالستان مواصلت کرده واز طرف ولسوال ،ما مو ر ین ، اهالی و شاگردان معارف استقبال شدند .

ښاغلی میوندوال به اهالی این ولسوالی گفتند : ــ جای خوشبختی است که بحیث یك ملت واحد و همدرد تحت سایه اعلیحضرت معظم همایونی پادشاه رعیت پرور خود زندگی می کنیم .

ښاغلی صدر اعظم تذکر دادند مشکلات ما زیاد است چه از نگاه جغرافیائی و چه از نگاه اجتماعی بما موقع نداد تا کار های خود را پیش برده قدم های بزرگی در راه آبادی و عمران مملکت برداریم .

ښاغلی میوندوال گفتند: ــ درین زمان که به ساختمان اقتصادی و اجتماعی مملکت خود مصروف هستیم کوشش می کنیم تا فاصله ها را از بین برداریم و گوشه های دور و نزدیك مملکت با هم یکسان مورد توجه باشند .

هم چنان برادری و برابری و محبت را در بین خود ترویج داده وحدت و اتفاق را فراهم سازیم .

ښاغلی میوندوال در ولسوالی مالستان گفتند : ــ چیزیکه ما را بهم نزدیك ساخته و اتفاق را در بین ما فراهم می سازد رشته وحدت است .

ښاغلی صدراعظم علاوه نمودند:ــ آنچه مهم است شروع وآغاز تحول اقتصادی و اجتماعی می باشد .که

اگر ما بیك کار بدرستی آغاز نماییم گویا نیمه آن کار را انجام داده ایم .

ښاغلی صدر اعظم در اخیر گفتند:— ما امروز به بیچارگی و عجز خود ملتفت هستیم اما نا امید نیستیم و باید در پهلوی روح امید در ما حس اقدام تولید شده مردم و حکومت با اشتراك مساعی برای عمران و آبادی مملکت سعی بعمل آرند .

درولسوالی ناوهٔمقرښاغلیصدراعظم از طرف مأ مورین ، اهالی شاگردان معارف استقبال گردیدند.

ښاغلی صدر اعظم گفتند : — نیت حکومت به اثر ارشارات اعلیحضرت معظم همایونی وتوقع نمایندگان ملت خدمت به ملت افغانستان می باشد . حکومت می کوشد تا رهنمایی برای وسایل راحت و پیشرفت را برای مردم تأمین نماید .

ښاغلی صدر اعظم و همراهان شان ساعت ٦ و ٢٠ دقیقه بعد از ظهر روز ١٦ سرطان به مرکز ولسوالی مقر وارد و از طرف والی زابل ، ولسوالی مقر ، مامورین ملکی و عسکری اهالی و شاگردان معارف پذیرائی شدند .

ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم و همراهان شان ساعت دوازده و سی دقیقه ظهر روز ١٨ سرطان پس از شش ساعت طی مسافه از ولسوالی مالستان به ولسوالی ناور که ١٥٤ کیلو متر از مالستان فاصله داردوارد گردیدند

وکیل ناور در ولسی جرگه ، ولسوال ، اهالی و مامورین از ښاغلیمیوندوالوذوات معیتیشان استقبال کردند .

ښاغلی صدر اعظم درین موقع گفتند : — خوشوقتم که درین ملاقات سلام ها و تمنیات نیك اعلیحضرت معظم همایونی را که به رعایای شاهانه دارند بشما میرسانم و از احساسات و علاقمندی شما نسبت به شاه و وطنخرسندم .

ښاغلی میوندوالاظهارنمودند :— حکومت میکوشد تا برای رفععقب مانی های تمام نقاط مملکت طبق یك پروگرام متوازن کار بکندالبته این پروگرام به تدریج از سویهٔ ولایات ابتدا آغاز و بعداً به سویهٔ ولسوالی ها میرسد .

ښاغلی صدر اعظم هنگامیکهمردم ناور مشکلاتحیاتی شانرازناحیهٔ زراعت ، صحیه و معارف ابراز کردند اظهار نمودند حکومتافتتاح پروژهٔ انکشاف دهات را درین جا منظور می نماید تا این امر در بهبود وضع حیاتی ناور کمکی کرده بتواند .

ښاغلی صدر اعظم بمردم کوچی ناور گفتند : — حکومت در نظر دارد برای مردم کوچی زمین تهیه کند تا بتوانید با سکونت در آنجا در بهبود حیات خودتان و اولادتان مفید و مؤثر ثابت شوید .

ښاغلی صدر اعظم گفتند : — ما باساس یك وحدت ، اتحاد و هم آهنگی بیشترمیتوانیم بهمشکلات حیاتی خود غالب شویم .

بناغلی میوندوال اظهار نمودند:-

خیلی خوشوقت هستیم که نمونه و نشانهٔ حس وحدت و یگانگی و

برادری را بین اهالی کوچی و اهالی ناور که در پهلوی‌هم زندگی

دارند می‌بینم ودرینصو رت زمینهٔ

عملی اخوت اجتماعی را که عبارت از وحدت ، برادری و اتحاد می

باشد مشاهده می‌کنیم .

بناغلی صدر اعظم وقتیکه بیانات

کوچی هاوسایر مردم زانسبت به مشکلات و همکاری آنها می‌شنیدند اظهار کردند که در سابق یك عده کارگران غیر ماهر از مردم ما

برای کار بخارج میرفتند که اکنون بالای مسافرت آنها قیودی وضع گردیده است .

بناغلی صدراعظم رفع آنراتو قع نمودند .

بناغلی میوندوال حینیکه از بند

سلطان دیدن می نمودند در بارهٔ

ترمیم بندبه‌وزیرفواید عامه‌هدایت دادند .

حینیکه طلاب‌معارف ازبناغلی محمدهاشم میوندوال صدراعظم استقبال می‌نمایند .

شورای ملی

مردم افغانستان از لحاظ امور اجتماعی بصورت عنعنوی به‌اصل مشوره پیروی داشته‌اند .چه‌جرگه های قومی که تا هنوز در بین‌مردم ما برای حل مسایل محلی ومحیطی مروج است ثبوت این ادعای ما میباشد دین مبین اسلام پیروی اصل مشوره را در افغانستان مستحکم‌تر ساخت و با مکنوب شدن اغتشاش ۱۳۰۸ و موفقیت قوای نجات‌ملی برهبری اعلیحضرت محمدنادرشاه‌غازی تحولات‌اجتماعی را با خود همراه داشت که از یکطرف توجه به احیا و انکشاف معارف مبذول گردید و از جانب دیگر درپهلوی‌انکشافات اقتصادی و اجتماعی به انکشاف‌امور حقوقی مملکت مطابق شریعت اسلام و قانون اساسی که تدوین گردید و به‌ارادهٔ ملت افغانستان تحت جرا قرار گرفت نیز خدمات مهمی‌انجام شد . چنانچه اعلیحضرت شهید سعید محمد نادر شاه غازی به تاریخ (۱۸سنبله۱۳۰۹ شورایملی «ولسی جرگه» را تأسیس وبتاریخ ۱٤ سرطان ۱۳۱۰ این‌مجلس‌مهم‌ملی افغانستا ن را افتتاح فرمودند همچنا ن‌مجلس اعیان را درمیزا ن ۱۳۱۰ تا سیس نمو د ند . بتأسیس و افتتاح مجالس مذکور پارلمان افغانستان تشکیل گردید و اعضای شورایملی آنوقت ولسی جرگه امروزی ازطرف مردم‌انتخاب شدند و مجلس اعیان که امروز به مشرانو جرگه مسمی گردیده در آنـوقت انتسابی بـود . در افغانستان بصورت عنعنه تشکیل لویه جرگه ها صورت میگرفـت چنانچه در عصر ما یکبار لویـه جرگه در جریان جنگ جهانی دوم برای تعیین و تأیید موقف سیاسی افغانستان . یکبار در سال۱۳۳٤ باز هم برای مطالعه مشی سیاسی و انکشافی حکومت وقت و یکبار دیگر در سال ۱۳٤۳ برای مطالعه بنای مسوده قانون اساسی جدید و تصویب آن منعقد گردید .

لویه جرگه سال ۱۳٤۳ از لحاظ اینکه قانـون اساسی جـدید را تصویب کرد که بتاریخ ۹ میزان ۱۳٤۳ توشیح وتحت اجرا قرا ر گرفت و مشی سیاسی ، اجتماعی و اقتصادی افغانستان را باساس این قانون به‌ارادهٔ ملت‌افغانستا ن امر نموده اهمیت‌بزرگی‌را درحیات ملی مردم کسب کـرده است . تشکیل پارلمان افغانستان مطابق این قانون اساسی تحول بزرگی را در حیات سیاسی افغانستان وارد ساخته است زیرا مطابق‌این قانون اصل تفکیك قواعملی‌میگردد. حدود وظایف‌قوای‌ثلاثه معین‌شده. شورای ملی انتخابی داخل کار و فعالیت گردیده یکتعداد قوانین را هم بـا روحیه دیموکـراسی ملـی افغانستان که مطابق به دین مبین

اسلام و قانون اساسی جدید میباشد قسماً تدوین و تحت غور می‌باشد و قسماً تحت اجرا قرار گرفته و بعضاً در حال تدوین ، تکمیل و تصویب است . به این ترتیب افغانستان‌که در حال رشد اقتصادی قرار گرفته از لحاظ‌تأمین یك معارف متوازن و مترقی ،حفظ عدالت اجتماعی و در نهایت برای رفاه اقتصادی افغانستان حرکت مترقی تری را اتخاذ کرده‌است که از یك طرف وجایب فرد و جمعیت را بزرگتر و سنگین تر ساخته است و ازجانب‌دیگر سیرانکشاف نظام دیموکراسی ملی ما را متین‌تر گردا نیده است . آغا زاین‌حرکت حقوقی از همان روزی میباشد که اعلیحضرت شهید سعید مجلس‌ملی ولسی جرگه را در افغانستان افتتاح نمودند و با مساعی و استفاده ازتجارب‌و در تحت‌شرایط انکشاف ذهنی و اقتصادی در عصرفرخنده پادشاه ترقی‌خواه‌مابه نقاط مترقی تو امروزی‌خود توصل نموده است.درحالیکه این‌خاطرات قیمتدار را یکبار دیگر یاد آور شدیم و یك صفحه از تاریخ ملی‌را متذکر گردیدیم علاوه مینمائیم که نسل های‌امروز وآیندهٔ افغانستان با امید بزرگ به آینده روشن خود در پرتو روشنی های جاریه باز هم حرکت ارتقائی خود را دوام میدهند و عصر فرخنده پادشاه معظم ما اعلیحضرت همایونی محمد ظاهر شاه اوراق زرینی را ثبت نموده و ثبت می نماید .

معرفی اسمهای هیئت‌محترم اداری و وکلای‌دورهٔ دوازدهم‌ولسی جرگه

۱ ــ بناغلی دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه

۲ــ بناغلی محمداسمعیل (مایار) نایب اول رئیس

۳ــ بناغلی نظر محمد نواء نایب دوم رئیس

٤ــ بناغلی محمد شاه ارشاد منشی

٥ــ بناغلی محمد اسحق هلالی نایب منشی

٦ــ میرمن رقیه ابوبکر وکیله ناحیهٔ اول و دوم شهر کابل

۷ــ دکتورس اناهیتاء راتب‌زاده وکیله ناحیه ۳ و ٤

۸ــ بناغلی محمد آصف آهنگ وکیل ناحیه ٥و٦

۹ــ بناغلی میر محمد صدیق فرهنگ وکیل ناحیه ۷ــ۸

۱۰ــ بناغلی ببرك وکیل ناحیه ۹ و ۱۰ شهر کابل

۱۱ــ بناغلی پوهنمل محمدمحسن فرملی ووکیل ولسوالی چاردهی کابل

۱۲ــ بناغلی نیك محمد وکیل کوهدامن مربوط ولایت کابل

۱۳ــ بناغلی گل حبیب بزگر وکیل پغمان مربوطه ولایت‌کابل

۱٤ــ بناغلی محمد حفیظ وکیل بگرامی مربوطه ولایت کابل

۱٥ــ بناغلی‌میرزااحمد جان‌وکیل ده سبز مربوط ولایت کابل

۱٦ــ بناغلی غلام صدیق وکیل سوربی مربوط ولایت کابل

۱۷ــ بناغلی عبدالمالك ناصری وکیل شکر دره

۱۸ــ بناغلی غلام سرور وکیل قره باغ کوهدامن مربوط ولایت کابل

۱۹ــ بناغلی غلام سخی وکیل مرکز ولایت لوگر

۲۰ــ بناغلی صالح محمد حنفی وکیل بره کی برك ولایت لوگر

۲۱ـ ښاغلی محمد علم وکیل محمد اغه برك ولایت لوگر
۲۲ـ ښاغلی عبدالوکیل وکیل ارزو برك ولایت لوگر
۲۳ـ ښاغلی محمد حفیظ وکیل مرکز ولایت وردك
۲٤ـ ښاغلی سعادت وکیل سید آباد چك وردك ولایت وردك
۲۵ـ ښاغلی محمد اسلم وکیل بهسود چك وردك ولایت وردك
۲٦ـ ښاغلی محمد اسمعیل مبلغ وکیل حصه اول بهسود ولایت وردك
۲۷ـ ښاغلی علی احمد بایانی وکیل مرکز ولایت پروان
۲۸ـ ښاغلی میرعلی گوهر وکیل غوربند ولایت پروان
۲۹ـ ښاغلی عبدالرزاق وکیل سرخ پارساء ولایت پروان
۳۰ـ ښاغلی عبدالعلیم صافی وکیل مرکز ولایت کاپیسا
۳۱ ښاغلی امیرمحمد حسیب وکیل کوهستان مربوط ولایت کاپیسا ء
۳۲ـ ښاغلی خواجه خلیل الله وکیل نجراب ولایت کاپیسا ء
۳۳ـ غلام مصطفی وکیل تگاب مربوط ولایت کاپیساء
۳٤ـ ښاغلی یارمحمد پنجشیری وکیل پنجشیر مربوط ولایت کاپیساء
۳۵ـ ښاغلی محمد نسیم نوروراله وکیل مرکز بامیان ولایت بامیان
۳٦ـ ښاغلی محمد اکبر ثانی وکیل ولسوالی پنجاو ولایت بامیان
۳۷ـ ښاغلی سید حبیب‌اله وکیل ولسوالی یکاولنگ ولایت بامیان
۳۸ـ ښاغلی احمد جان وکیل ولسوالی سیغان و کهمرد ولایت باميا ن.
۳۹ـ ښاغلی محمد سرور وکیل ورث سیغان ولایت بامیان
٤۰ـ غلام فاروق غزنوی وکیل مرکز ولایت غزنی
٤۱ـ ښاغلی سیدقربانعلی رضوی وکیل جغتون غزنی
٤۲ـ ښاغلی جان‌محمد وکیل اندر جغتوی غزنی
٤۳ـ ښاغلی غلام نقشبند ناشر وکیل قره باغ غزنی
٤٤ـ ښاغلی عبدالحسین مقصودی وکیل نا ور غزنی
٤۵ـ ښاغلی فضل محمد وکیل مقر ناور غزنی
٤٦ـ ښاغلی رمضانعلی (شریفی) وکیل جاغوری غزنی
٤۷ـ ښاغلی محمد اسلم کریمی وکیل ولسوالی شرن غزنی
٤۸ـ ښاغلی سید محمد هاشم فاضلی وکیل مالستان ولایت غزنی
٤۹ـ ښاغلی محمد هاشم تره‌کی وکیل ناوه غزنی
۵۰ـ ښاغلی عبدالرزاق وکیل لوی ولسوالی کتواز ولایت غزنی
۵۱ـ ښاغلی بها والحق وکیل ولسوالی و از خواه ولایت غزنی
۵۲ـ ښاغلی خدادادوکیل ولسوالی کوچی ولایت غزنی
۵۳ـ ښاغلی عبدالقیوم وکیل کوچی کتواز ولایت غزنی
۵٤ـ ښاغلی عبدالغفورباهر وکیل علیشنگ ولایت لغما ن

۵۵ـ ښاغلی محمد ا رشا د وکیل علینگار ولایت لغمان
۵٦ـ ښاغلی غلام سخی وکیل نورستان ولایت لغمان
۵۷ـ ښاغلی گل پاچاالفت وکیل مرکز ولایت ننگرهار
۵۸ـ ښاغلی عبدالله لعل‌آغاوکیل سرخ رود ننگرهار

۵۹- ښاغلی عبدالهادی هدا یت وکیل خو گیانی ننگرهار
٦۰-ښاغلی فیضان الحق و کیل رودات ولایت ننگرهار
٦۱- ښاغلی غلام‌نبی چکنهوری وکیل مهمندره ولایت ننگرهار
٦۲- ښاغلی عبدالوکیل صداقت وکیل کامه ولایت ننگرهار
٦۳- ښاغلی شاغاسی وکیل‌شیوه ولایت ننگرهار
٦٤- حاجی عبدالوها ب وکیل حصارك غلجائی ولایت ننگرهار
٦۵- ښاغلی محمد کبیر و کیل شینوار ننگرهار
٦٦- ښاغلی سیف الرحمن‌و کیل نازیان ولایت ننگرهار
٦۸- ښاغلی محمدکمین وکیل اچین ولایت ننگرهار
٦۹- ښاغلی محمد میر وکیل ده بالا ولایت ننگرهار
۷۰- ښاغلی‌حاجی‌محمد گل‌وکیل کوچی ننگرهار
۷۰- ښاغلی محمد اکبر وکیل مرکز ولایت کنرها
۷۱- ښاغلی غلام محمدو کـیل چوکی ولایت کنر .
۷۲- ښاغلی گل‌زرین‌وکیل‌بر کنر اسمار ولایت کنر
۷۳- ښاغلی محمد جان و کیل سرکانی ولایت کنر
۷٤- ښاغلی عبدالقدیر و کیـل خاص کنر ولایت کنر
۷۵- ښاغلی سید محمد و کیل درهٔ پیچ ولایت کنر
۷٦- ښاغلی سردار عبدالر شید وکیل پلخمری ولایت بغلان
۷۷- ښاغلی غلام‌محی‌الدین‌وکیل مرکز ولایت بغلان
۷۸- ښاغلی فضل محمد وکیل کامد یش ولایت بغلان
۷۹- ښاغلی عبدالرزا ق وکیل نهرین ولایت بغلان
۸۰-ښاغلی عبدالقیو م و کیل اندارب بغلان
۸۱- ښاغلی سید شا ه نا صر نادری وکیل دوشی ولایت بغلان
۸۲- ښاغلی مو لوی عبدالر حمن وکیل چار درهٔ ولایت قندوز
۸۳-ښاغلی مو لوی عبد الحـق مخدوم وکیل مرکز قندوز
۸٤- ښاغلی اختر محمد کا ر گر وکیل قلعه زال
۸۵- ښاغلی غلام صد یق و کیل ارچی
۸٦- ښاغلی سید ا میر و کیل خان آباد
۸۷- ښاغلی عبدالر حمن و کیل حضرت امام صاحب
۸۸- ښاغلی نصرالدین شارخی وکیل مرکز ولایت سمنگان
۸۹- ښاغلی محمد کبیر عبر ت وکیل خلم ولایت سمنگان
۹۰- ښاغلی حاجی علی محمد وکیل درهٔ صوف ولایت سمنگا ن
۹۱- ښاغلی حاجی‌نور محمد وکیل روئی‌دو آب ولایت سمنگا ن
۹۲- ښاغلی عبد المجید و کیل مرکز و لایت جوزجان
۹۳- ښاغلی عبدالرشید صافی وکیل اقچه ولایت جوزجان
۹٤- ښاغلی کمال‌الدین‌اسحاق‌زی وکیل سر پل‌ولایت جوز جا ن
۹۵- ښاغلی محمداکرام ایما ق وکیل سنگ چارك جوزجان
۹٦- ښاغلی محمداحمد و کیل قرقین جوزجان
۹۷- ښاغلی محمد امین و کیـل منجگ جوزجان

۹۸ـ ښاغلی عبدالاول قریشی وکیل مرکز ولایت تخار
۹۹ـ ښاغلی غلام علی حسیب وکیل رستاق ولایت تخار
۱۰۰ـ ښاغلی محمد حکیم صدقی وکیل ینگی قلعه ولایت تخار
۱۰۱ـ ښاغلی میر عبد الباقی وکیل اشکمش ولایت تخار
۱۰۲ـ ښاغلی میر عبدالقیوم وکیل خوست و فرنگ ولایت تخار
۱۰۳ـ ښاغلی محمدعیسی تخاری وکیل چاه آب ولایت تخار
۱۰۴ـ ښاغلی ملامحمد طوره وکیل فرخار ولایت تخار
۱۰۵ـ ښاغلی محمد طاهر وکیل خواجه غار ولایت تخار
۱۰۶ـ ښاغلی عبدالقیوم وکیل مرکز ولایت بدخشان
۱۰۷ـ ښاغلی عبدالقدیر مظلوم زاده وکیل درواز بدخشان
۱۰۸ـ ښاغلی غلام حجت‌الله مجددی وکیل جرم ولایت بدخشان
۱۰۹ـ ښاغلی خدای بردی وکیل اشکاشم ولایت بدخشان
۱۱۰ـ ښاغلی محمدحسین وکیل کشم ولایت بدخشان
۱۱۱ـ ښاغلی ملامحمد اسمعیل وکیل واخان ولایت بدخشان
۱۱۲ـ ښاغلی هلال‌الدین بدری وکیل مرکز ولایت بلخ
۱۱۳ـ ښاغلی عبدالقدوس وکیل ولایت بلخ
۱۱۴ـ ښاغلی سبحان قل وکیل چاربولك
۱۱۵ـ ښاغلی محمد ظاهر یونسی وکیل نهر شاهی ولایت بلخ
۱۱۶ـ ښاغلی عبدالوهاب وکیل چمتال ولایت بلخ
۱۱۷ـ ښاغلی سید یحیی وکیل دولت آباد
۱۱۸ـ ښاغلی قاری مولا نقل وکیل شورتیپه دولت آباد
۱۱۹ـ ښاغلی عبدالحمید وکیل شولگره بلخ
۱۲۰ـ ښاغلی محمد عمراندخوئی وکیل اندخوی ولایت فاریاب
۱۲۱ـ ښاغلی محمد عظیم وکیل بلچراغ ولایت فاریاب
۱۲۲ـ ښاغلی محمد ابراهیم وکیل شرین تگاب ولایت فاریاب
۱۲۳ـ ښاغلی محمدصدیق سعیدی وکیل قیصار ولایت فاریاب
۱۲۴ـ ښاغلی عبدالقیوم وکیل پښتون کوت ولایت فاریاب
۱۲۵ـ ښاغلی عبدالسلام وکیل درزاب ولایت فاریاب
۱۲۶ـ ښاغلی محمدگلدی وکیل دولت آباد ولایت فاریاب
۱۲۷ـ ښاغلی محمد نبی ایماق وکیل مرکز باد غیس
۱۲۸ـ ښاغلی غلام ربانی وکیل مرغاب ولایت باد غیسی
۱۲۹ـ ښاغلی عبدالله حکیمی وکیل قادس بادغیس
۱۳۰ ـ ښاغلی محمدیوسف وکیل جوند بادغیس
۱۳۱ـ ښاغلی عبدالرحمن اچکزائی وکیل غورماچ بادغیس
۱۳۲ـ ښاغلی عبدالغفور وکیل مرکز غور
۱۳۳ـ ښاغلی محمد حلیم وکیل شهرك ولایت غور
۱۳۴ـ ښاغلی محمدعثمان وکیل تولك ولایت غور
۱۳۵ـ ښاغلی سید محمد اکبر وکیل لعل و سر جنگل ولایت غور
۱۳۶ـ ښاغلی احمد جان وکیل پسابند ولایت غور
۱۳۷ـ ښاغلی فخرالدین وکیل

تیوره ولایت غور
۱۳۸ــ ښاغلی‌محمد شاه حمتیا ن وکیل حوزه دوم مرکزولایت هرات
۱۳۹ــ پیغله خدیجه بدیعه‌احراری وکیله حوزه اول مرکز هرات
۱۴۰ــ ښاغلی محمد شاپور علی زائی وکیل غوریان ولایت هرات
۱۴۱ــ ښاغلی حاجی‌شاه عالـم طاهری وکیل کرخ
۱۴۲ــ ښاغلی‌حاجی‌عبدالقدو س مومند وکیل انجیل ولایت هرات
۱۴۳ــ ښاغلی محمد علی قاضی زاده وکیل پښتون زرغون ولایت هرات .
۱۴۴ــ ښاغلی محمد صالح وکیل گذرهٔ ولایت هرات
۱۴۵ــ ښاغلی‌حاجی‌محمدصدیق توخی وکیل او به ولایت هرات
۱۴۶ــ ښاغلی‌عبدالرحمن‌جمشیدی وکیل کشك ولایت هرات
۱۴۷ــ ښاغلی‌حبیب‌اله‌نورزا ئی وکیل گلران ولایت هرات
۱۴۸ــ ښاغلی دکتور عبدالکر یم فرزان وکیل زنده جان هرات
۱۴۹ــ ښاغلی محمد جنید علی زائی وکیل کهستان ولایت هرات
۱۵۰ــ ښاغلی عبدالبصیرو کیل ولایت هلمند .
ادرسکن ولایت هرات
۱۵۱ــ ښا غلی صا لـح محـمد وکیل مرکز ولایت چخانسور
۱۵۲ــ ښاغلی‌عبدالحمید(زهری) وکیل چخانسور ولایت چخانسور
۱۵۳ــ ښاغلی محمد عمر وکیـل چاربرجك چخانسور
۱۵۴ــ ښاغلی حاجی سرور و کیل دیشو ولایت چخانسور
۱۵۵ــ ښاغلی سیداحمد سلیا نی وکیل لاش جوین ولایت چخانسور
۱۵۶ــ ښاغلی حاجی عبدالکر یم وکیل حوزهٔ دوم ولایت قندهار .

سپین وکیل مرکز ولایت فراه
۱۵۷ــ ښاغلی عبدالوها بو کیل پرچمن ولایت فراه
۱۵۸ــ ښاغلی محمد زما وکیل بکواه فراه
۱۵۹ــ ښاغلی میر عبدالله وکیل شیندند فراه
۱۶۰ ښاغلی حاجی محمد حسن وکیل انار دره فراه
۱۶۱ــ ښاغلی حاجی عبدالرو ف وکیل قلعه کاه فراه
۱۶۲ــ ښاغلی عبدالستار وکیل بالا بلوك فراه
۱۶۳ــ ښاغلی سید مبین شا ه امیر وکیل مرکز ولایت هلمند
۱۶۴ــ ښاغلی عبدالحبیب و کیل نوزاد ولایت هلمند
۱۶۵ــ ښاغلی عبدالحکیم و کیل موسی قلعه ولایت هلمند
۱۶۶ــ ښاغلی حاجی‌محمد و کیل گرمسیر ولایت هلمند
۱۶۷ــ ښاغلی شاه نظر وکیل ناد علی ولایت هلمند
۱۶۸ــ ښاغلی احمد جان و کیل نهر سراج ولایت هلمند
۱۶۹ــ ښاغلی جمال وکیل باغران
۱۷۰ــ ښاغلی‌الحاج‌عبدالر شید داوری وکیل ناوه بارکزائی ولایت هلمند
۱۷۱ــ ښاغلی ولی محمد و کیل کوچی پشت رود ولایت هلمند
۱۷۲ــ ښاغلی محمد گل و کیل کوچی بلوچ ریگستان گـرمسیر هلمند
۱۷۳ــ ښاغلی عبدالرحیم حا تف وکیل مرکز ولایت قندهار
۱۷۴ــ ښاغلی عبدالاحد کر ز ی

۱۷۵ــښاغلی دوست‌محمد وکیل شورابك
۱۷۶ــښاغلی دوست‌محمدو کیل سپین بولدك
۱۷۷ــ ښاغلی سلطان احمدعلومی وکیل دند قندهار
۱۷۸ــعزیزالله‌وا صفی و کیـل خاکریز ولایت قندهار
۱۷۹ــښاغلی میراحمد و کیـل میوند ولا یت‌قندهار
۱۸۰ــښاغلی نوراحمد و کیـل پنجوائی ولایت قندهار
۱۸۱ــښاغلی عبدالسلام و کیـل ارغنداب ولایت قندهار
۱۸۲ــښاغلی لعل محمد و کیل شاه ولی کوت ولایت قندهار
۱۸۳ــښاغلی باز محمد و کیـل ارغستان ولایت قندهار
۱۸٤ــمیرمن معصو مه عصمتـی وکیله معروف ولایت قندهار
۱۸۵ــښاغلی عبدالعزیز و کیل مرکز زابل
۱۸٦ــښاغلی محمد انو رو کیل کوچی قلات ولایت‌زابل
۱۸۷ــ ښاغلی سردار خدا دا د وکیل دایه چوپان زابل
۱۸۸ــښاغـلی بسم‌الله و کیـل شنکی ولایت زابل
۱۸۹ــ ښاغلی نظرمحمد و کیل ترنگ وجلدك‌ولایت زابل
۱۹۰ــښاغلی نقشبند و کیـل ارغنداب ولایت زابل
۱۹۱ــ ښاغلی محمد عمر وکیل شاه جوی زابل
۱۹۲ــ ښاغلی حاجی‌محمد اکبر وکیل مرکز ولایت اروزگان
۱۹۳ــ ښاغلی حاجی‌دوست محمد وکیل دهراو ولایت اروزگان
۱۹٤ــ ښاغلی حاجی محمد اکبر شاعالمی وکیل دایکندی و لایت اروزگان
۱۹۵ــ ښاغلی حاجی محمد نایب وکیل گیزاب ولایت اروزگا ن
۱۹٦ــ ښاغلی سید محمد ظاهر شاه وکیل شهرستان
۱۹۷ــ ښاغلی عبدالستار وکیل اجرستان اروزگان
۱۹۸ــ ښاغلی خدای رحم نجیبی وکیل اروز گان
۱۹۹ــ ښاغلی محمدیارو کیل چوره اروزگان
۲۰۰ــ ښاغلی غلام رسول وکیل کجران اروزگا ن
۲۰۱ــ ښاغلی جمعه گل و کیل مرکز ولایت پکتیا
۲۰۲ــ ښاغلی باز محمد وکیل زرمت ولایت پکتیا ء
۲۰۳ــ ښاغلی خیال احمد وکیل جاجی پکتیاء
۲۰٤ــ ښاغلی رحمت‌الله وکیـل جانی خیل ولایت پکتیاء
۲۰۵ــ ښاغلی سدو اصیل وکیل سید کرم ولایت پکتیا ء
۲۰٦ــ ښاغلی غلام‌رسول وزیری وکیل ارگون پکتیاء
۲۰۷ــ ښاغلی کتب وکیل سپیره جدران ولایت پکتیا ء
۲۰۸ــ ښاغلی ضبطوی‌وکیل کومل ولایت پکتیاء

۲۰۹ـ ښاغلی عبدالوکیل وکیل خوست پکتیاء

۲۱۰ـ ښاغلی شیر محمد وکیل تنی خوست پکتیاء

۲۱۱ـ ښاغلی مختارالدین سعدی وکیل جاجی میدان پکتیاء

۲۱۲ـ ښاغلی حاجی محمد وکیل چکمنی پکتیاء

۲۱۳ـ ښاغلی محمد نادر وکیل قلعه موسی منگل

۲۱٤ـ ښاغلی محمد عمر وکیل جدران

جریانات شوری

درولسی جرگه

جلسات مقدماتی

ولسی جرگه که جلسات مقدماتی خود را از تاریخ پانزده میزان آغاز نموده در موارد مختلفه تصاویبی نموده است مجلس ولسی

جرگه در جلسهٔ مقدماتی ۱۷ میزان خود به اتفاق آراء رئیس مؤقت انتخاب نموده و هم درین روز

انجمن بیست و نه عضوی رابرای تدقیق و تثبیت وثایق وکلا تعیین کرد .

انجمن بعد از ظهر همان روز رئیس ،معاون ومنشی خود را

انتخاب نموده به مجلس عمومی معرفی کرد راپور انجمن درمورد صحت بودن وثایق وکلا روز نزدهٔ میزان به مجلس عمومی تقدیم و مورد تایید و تصویب قرار گرفت.

روز بیست میزان پس ازمذاکرات دو روزه به اکثریت آراء فیصله شد که انتخاب هیئت اداری ولسی جرگه پیش از افتتاح دورهٔ تقنینیه جایز بوده و ممانعت قانونی ندارد به اساس فیصلهٔ همان روز رئیس ولسی جرگه انتخاب گردید .

در جلسه مقدماتی روز ۲۱ میزان راجع به طرز رای گیری در بارهٔ

باقی هیئت اداری تصویب شد تا رأی گیری راجع به کاندیدان مقام نایب اول ، نایب دوم ، منشی و نایب منشی جداگانه و بصورت سری بعمل آید .

دوازدهمین دورهٔ اجلاسیه شورای ملی روز ۲۲ میزان از طرف اعلیحضرت همایونی رسماً افتتاح گردید .

همچنین روز ۲٤ میزان باساس حکم مادهٔ شصت قانون اساسی فیصله شد که انتخاب هیئت اداری برای یك دورهٔ تقنینیه است وحاجت نیست که کاندیدان ، سوانح و سوابق کار خود را با مرام اشغال کرسی های اداری بیان کند .

روز بیست و چهار ، بیست وپنج و بیست و شش میزان انتخاب باقی هیئت اداری باساس رای گیری سری و جداگانه صورت گرفت و اعضای هیئت اداری کامل گردید .

روز بیست هفت میزا ن وکلا روی موضوع انتخاب انجمن ها مذاکره کردند و در نتیجه به اکثریت آراء فیصله شد تا اول یك انجمن مؤقت تعیین شود که لایحهٔ وظایف داخلی ولسی جرگه را ترتیب کرده به مجلس عمومی پیش کند و باساس آن انجمن‌های مورد ضرورت تعیین گردد . به اساس این تصویب در همین روز سی و پنج نفر اعضای این انجمن مؤقت انتخاب شد .

همچنین روز بیست و هفت‌میزان فیصله از طرف ولسی جرگه مبنی بر آوردن لست دارائی اعضای حکومت هنگام مطالبهٔ رای اعتماد صادر گردید و روز اول عقرب نمایندگان ملت به اکثریت آراء فیصله کردند تا جلسه رایَ اعتماد بر حکومت که روز دوم عقرب دایر میگردید علنی باشد و هم رای اعتماد علنی صورت بگیرد روز سه عقرب مجلس ولسی جرگه فیصله کرد تا به اساس بی نظمی که‌روز ۲ عقرب در تالار جرگه به وقوع پیوست و مانع مطالبه رای اعتماد از طرف حکومت گردید جلسه‌رای اعتماد سری صورت بگیرد در همان روز حکومت دکتور محمد یوسف جهت مطالبهٔ رای اعتماد بجرگه حاضر شده و رای اعتماد رابدست آورد .

روز چهارم عقرب ولسی جرگه از حکومت تقاضا نمود تا راجع به مظاهرات سه‌عقرب توضیحات بدهد.

روز ده عقرب وکلا تصویب کردند که در جلسات ولسی جرگه به سامعین باساس نوبت و تعداد چوکی کارت شمول جلسات ولسی جرگه داده شود و هم فیصله شد که‌جریانات مطالبهٔ رای اعتما د توسط رادیو افغانستان‌نشر شود.
روز پانزده عقرب ولسی جرگه به حکومت بناغلی‌محمد هاشم‌میوندوال رای اعتماد صادر نموده وخط مشی حکومت جدید را تأئید کرد . روز دوازده عقرب ولسی جرگه یک انجمن مشورتی از اعضای آن‌جرگه انتخاب نمود تا در موضوع پیشنهادات محصلین به‌حکومت مشوره بدهد در جلسهٔ روزسیزده عقرب روی رخصتی ولسی جرگه بحث صورت گرفته و تصویب‌شد تا ولسی جرگه در سال دو اجلاس انعقاد نماید که یکی از تاریخ ۲۲ میزان الی ۲۲ قوس و اجلاس‌دیگر از ۲۳ حوت الی ۲۲ اسد ادامه پیدا کند .

روز هفده عقرب جرگه فیصله کرد تا برای غور بر شکایات انتخابات ولسی جرگه یك انجمن به اشتراك یك ، یك نمایندهٔ هرولایت که معارض نداشته باشد تعیین گردد تا موضوع را به اساس قانون جدید انتخابات تحت غور گرفته و راپور فعالیت خود را به مجلس تقدیم کند .

تدقیق وثایق :

روز نزده عقرب بر علاوه تأیید راپور انجمن تدقیق و تثبیت وثایق در مورد هفده نفر نمایندگان نووارد ولسی جرگه اعضای انجمن تدقیق شکایات انتخابات آن جرگه را از جملهٔ وکلائیکه معارض نداشتند انتخاب کرد .

روز بیست عقرب یك انجمن مؤقت برای غور موضوع استفاده ازموتر های دوایر حکومتی به اساس تصمیم جرگه تعیین شد .

روز بیست و سه عقرب انجمن مؤقت دیگری برای غور محصول مواشی از طرف مجلس عمومی ولسی جرگه تعیین شد تا روی این موضوع غور نموده راپور خود را به مجلس تقدیم کند .

موضوع معاش :

روز شش قوس مجلس عمومی ولسی جرگه روی موضوع معاش اعضا و هیئت اداری شورا بحث کرده و پیشنهادات یك انجمن مؤقت را که برای غور این موضوع یك روز قبل انتخاب نموده بودند زیر مطالعه گرفتند و به‌اکثریت آراء تصویب شد تا فعلا معاش وکلا و سناتوران بصورت مساوی هشت هزار افغانی و معاش رئیس هر یك از دو جرگه ماهانه دوازده‌هزار افغانی باشد و این تزئید معاش نباید بر مالیه دهان تکلیف‌جدیدی را تحمیل کند بلکه باید از بودجهٔ موجوده تکافو شود و هم در افغانستان باید برای مدت معینی حد اکثر و حد اقل معاش توسط قانون تعیین شودو موضوع‌تناسب معاش بین رتبه های مختلف با در نظر داشتن شرایط زندگی عمیقاً تحت مطالعه گرفته شود و هم این مفکوره در وقت بحث بر بودجه بوقت بمیان آمدن قانون معاشات مورد بحث و غور کافی قراربگیرد.

موضوع موتر های حکومتی :

روز ده ، یازده و سیزده قوس مجلس عمومی ولسی جرگه راپور انجمن تدقیق و مطالعه در بارهٔ استفاده از موتر های دولتی را مطرح بحث قرار داده و به‌اکثریت آراء لست مرتبهٔ انجمن را تأئید کرده فیصله نمود تا برای اینکه طرز استفاده از موتر های دولتی تحت تنظیم قانونی آمده باشدباید از طرف انجمن تقنین ولسی جرگه در آینده مسودهٔ یك قانون جامع ترتیب و به مجلس تقدیم گردد . به اساس این‌فیصله دوایرحکومتی از جملهٔ یکهزار و دو صد و نود و نه عراده موتر های دست داشتهٔ خود تنها از هشتصد و بیست و دو عرادهٔ آن استفاده کرده میتواند و باقیمانده چهار صد و هفتاد و هفت عراده موتر از اختیار دوایر مربوطه کشیده شده توسط هیئت دولتی طبق لایحهٔ فروش اموال دولتی به فروش‌رسیده و پول آن جزء عایدات دولت گرفته شود .

مجلس‌عمومی درین‌تصویب‌انجمن تدقیق‌و مطالعه استفاده از موتر های حکومتی را مؤظف کرد تا موضوع موتر های پروژه ها ، تصدیهای

دولتی و آن شرکت های را که حکومت بیش ازپنجاه فیصد درآن سهیم میباشد مطالعه کرده ونظریهٔ خود را به مجلس تقدیم کند . در تصمیم تذکر رفته که حکومت از خرید موتر های جدید تیز رفتار از انحصارات از مدرك بودجه دولت تا وقت وضع قانون مورد نظر بکلی خود داری نماید .

در همین تصویب گفته شده که موضوع منع حکومت از خریدموتر ها ی تیـز ر فتا ر بـه انجمن تـد قیق و مطالعه ا ستفا د ه از موتر های دوایر حکومتی تفویض شده تا طبق تذکر مجلس درزمینه با وزارت تجارت و دوایر مربوطه داخل مذاکره شده نتیجه را به مجلس عمومی پیش کند .

روز چهارده قوس موضوع وضع و تزئید مالیات به اثر پیشنهاد یك عده وکلامطرح بحث قرارگرفته و انجمن مؤقت به اشتراك یك ، یك نمایندهٔ هر ولایت از طرف مجلس عمومی تعیین شد تا در اطراف موضوع مطالعهٔ کافی نموده راپور خود را به مجلس پیش‌کند.

بعد از ظهر روز چارده و روز پانزده قوس راپور انجمن محصول مواشی مطرح بحث ولسی جرگه قرار گرفت وبالاخره‌یك کمیسیون دیگر برای غور این موضوع‌تعیین گردید تا باتماس بامقامات مربوطه راه سهل تر و عملی این موضوع را دریافت کرده به مجلس عمومی تقدیم کند .

همچنین ولسی جرگه تاکنون ٤٤ ماده مسودهٔاصولنامهٔوظایف‌داخلی آن جرگه را به اکثریت ویا بااتفاق آراء تصویب نموده است بحث بر مواد باقیمانده این اصولنامه هنوز جریان دارد .

فصل اول این مسوده که بـه تصویب رسیده در بارهٔ جلسات مقدماتی بوده و در آن راجع به تعیین رئیس مؤقت و تعیین انجمن تدقیق وثایق تذکراتی رفته است.

همچنین یك قسمت دیگر ایـن مسوده به انتخاب هیئت اداری و وظایف شان و طرز رای گیری در بارهٔهیئت اداری و طریق ادار ۀ بیطرفانهٔ مجلس‌تخصیص داده‌شده است .

یك فصل مسودهٔ مخصوص جلسات ولسی جرگه بوده و درآن مو ضوعات‌فهرست‌کار، پیشنهادها طـرز اظهار کـردن و کـلا ، آداب مجلس و طرز رای گیری جلسات گنجانیده شده است .

در یك مادهٔ این فصل نوشته شده که هرگاه در موقع تشکیل حکومت بعضی از وزراء تعین‌نشده باشند صدر اعظم مکلف است که پس از تعین،آنها رابولسی جرگه معرفی کرده رای اعتماد برای آنها مطالبه کند .

در مادهٔ تذکر رفته که این حکم در حالت ترمیم حکومت و یا تبدیل بعضی از اعضای آن نیز تطبیق میشود .

مادهٔ دیگر برای سلب اعتماد ولسی جرگه به اکثریت دو ثلث هر یك و یا چند تن از اعضای حکومت مختص میباشد . به‌اساس این ماده صدر اعظم بجای وزیر و یا وزیرانیکه ازآنها سلب اعتماد شده است اشخاص دیگر رامعرفی کرده رای اعتماد برای آنها مطالبه میکند .

درین ماده گفته شده که هرگاه بیش از نصف اعضای حکومت مورد

سلب اعتماد قرار گیرد حکومت مستعفی شناخته میشود .
فصل دیگرمسودۀ اصولنامۀ وظایف داخلی مربوط فوریت واعتراض قانونی است که به اساس آن رئیس در صورت تأئید اکثریت میتواند یك پیشنهاد را مورد بحث قرار بدهد و هم درین ماده به اعضای ولسی جرگه حق داده شده در صورتیکه سی نفر از اعضا راجع به یك پیشنهاد کتباً تقاضای فوریت کند واکثریت آنرا تأیید نماید آن پیشنهاد مورد بحث قرار بگیرد .

یك قسمت مواد این مسوده مربوط اعتراض قانونی بوده و یك فصل آن برای سوال واستیضاح تخصیص داده شده به اساس مادۀ اول این فصل هر عضو ولسی جرگه حق دارد در جلسه سوال از صدراعظم واعضای حکومت کتباً و یا شفاهاً سوال کند وصدراعظم وا عضای حکومت مکلفند که جواب شفوی و یا تحریری بدهند .

در مادۀ دیگری این فصل تذکر رفته که هر عضوء ولسی جرگه میتواند در جلسۀ استیضاح از صدر اعظم و اعضای حکومت به طور کتبی و یا شفاهی استیضاح کند صدر اعظم و اعضای حکومت مکلفند که جواب کتبی ویاشفاهی بدهند .

باساس این مسوده در هرجلسه سوال صدر اعظم و یا وزرائیکه از آنها سوال میشود حضور می یابند.

فصل دیگر مسوده اصولنامۀ وظایف داخلی که تا حال تصویب شده مربوط او قات کار ولسی جرگه در یك هفته میباشد که به اساس آن روز های یك شنبه، سه شنبه تمام روز و چهارشنبه قبل از ظهر جلسۀ عمومی دایر میگردد و بروز های چار شنبه بعداز ظهر ازساعت دو الی ختم جلسه سوال و استیضاح میباشد .

در یك هفته سوال و درهفتۀدیگر استیضاح صورت میگیرد باساس مادۀ اول فصل آخر ینیکه تصویب شده ولسی جرگه میتواند به اکثریت آراء تصمیم بگیرد که جلسات آن ازرادیو افغانستان نشر گردد در مادۀ دیگر تذکر رفته که مباحثات ولسی جرگه عیناً نشر میگرددوبرای این مقصدیك جریدۀ هفته وار بنام جریدۀ ولسی جرگه از طرف ادارۀ نشریات آن جرگه انتشار می یابد درین جریده فقط مباحثات ولسی جرگه نشر میشود.

باساس یك مادۀ دیگر مسودۀ اصولنامۀ وظایف داخلی ولسی جرگه میتواند در بعضی موارد ملی و بین المللی تصمیمات خودرا ذریعه منابع نشراتی مملکت به صورت ابلاغیه نشر کند .

همچنین موضوع سامعین نیز تصویب گردیده که باساس آن به تعداد چوکی سامعین به جلسات حاضر شده و در توزیع کارت وقت مراعات میشود .

۱۷ قوس : ـ انجمن محصول مواشی که از طرف مجلس عمومی ولسی جرگه بر یافتن راه سهل تر و عملی تر این موضوع تعیین گردیده بودتشکیل جلسه داده محمد اسمعیل مایار وکیل چك وردك را بحیث رئیس و محمد ظاهر یونسی وکیل نهر شاهی را به حیث منشی انتخاب نمود در جلسۀ قبل از ظهر انجمن بناغلی عبدالله یفتلی وزیر مالیه و دکتور نور علی وزیر

تجارت یکی بعددیگربانجمن حاضر شده و در اطراف اخذ محصول مواشی به پرسش های اعضای انجمن توضیحات دادند .

۲۱ قوس :ــ قرار دادقرضه سه و نیم ملیوندالراز اتحادیهٔانکشاف بین المللی که برای تعمیر ، تجهیز وتهیهٔ یك عده پر سو نل هفت مکتب مسلکی از طرف وزارتمعارف گرفته میشود در جلسهٔ قبل از ظهر ولسی جرگه مورد تایید قرار گرفت .

جلسه ساعت ۹ و نیم صبح به ریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دایر گردید و در آن متن قرار داد و تصویب مجلس وزراء در بارهٔ این قرضه از طرف ښاغلی محمد شاه ارشاد منشی مجلس قرائت گردید .

پس از آن ښاغلی محمد عارف غوثی‌رئیس‌بوردپلان وزارت‌معارف به مجلس حاضر شده و راجع به شرایط قرضه و پروژه‌های مربوطهٔ آن به ولسی جرگه توضیحات داده و به سوالات وکلا جواب گفت .

این قرار داد مربوط تعمیر و تجهیز اکادمی تربیه معلمین و دارالمعلمین تخنیکی‌در کابل‌مکاتب زراعتی ، میخانیکی و دارالمعلمین در کندزو مکاتب‌زراعت ومیخانیکی در هرات میباشد .

ښاغلی غوثی در جواب چند تن از وکلا گفت : ــ این مکاتب اگر در سه مرکز تأسیس میشود اما متعلمین آن از دیگر ولایات مجاور مطابق سهمیهٔ معینه در پروژه های مربوط گرفته خواهد شد .

متعلمین ولایات مجاور به طور لیلیه‌پذیرفته‌می‌شوندمثلاً درمرکز کندز در هر سه مکتب یك عدهٔ کمی متعلمین نهاری ازکندز وباقی از ولایات تخار ، بلخ ، بدخشان ، بغلان و سمنگان گرفته خواهدشد.

همچنان در هرات از ولایات‌غور، باد غیس، ارزگان، وفراه‌شاگردان به طور لیلیه گرفته می‌شوند .

ښاغلی غوثی در بارهٔ شرایط قرضهٔ توضیحات داده‌گفت این قرضه ربح ندارد و مدت‌تادیهٔ قرضه پنجاه سال است که در ده سال اول اقساط قرضه تادیه نمی گردد و در ده سال دوم سالانه یك فیصد اصل قرضه به دو قسط تادیه میشود و درسی سال مابعد سالانه سه فیصد اصل قرضه بدو قسط تادیه خواهد شد .

در تادیه کردن قرضه افغانستان مجبور نیست تمام آنرا به دالر تادیه کند بلکه در صورت وجود مشکلات مالی به یکی از اسعار ممالك‌عضوء این‌اتحادیه نیزقرضهٔ مذکور تادیه شده میتواند .

وی در بارهٔ استخدام نفر و خریداری لوازم‌وتجهیزات‌به مجلس توضیحات داد که نه تنها از یك مملکت بلکه از هرمملکت عضو ء مؤسسه که تهیه اینها مفید تر باشد اقدام خواهد شد .

پس ازین توضیحات رای گیری در زمینه قرار داد قرضه صورت گرفت و وکلا به اکثریت‌آراء قرار داد این قرضه را تائید نمودند .

۲۹ حوت : ــ در جلسه ولسی جرگه مواد مربوط به وظایف‌انجمن های امور پلان‌انکشافی‌و تشکیلات اساسی دفاع ملی و امور روابط بین المللی که درمسودهٔ اصولنامه لایحه وظایف داخلی‌آن جرگه‌شامل میباشد با پارهٔ تعدیلات به‌اکثریت آراء تصویب گردید .

جلسه ساعت ۹ و نیم قبل ازظهر بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دایر شده ساعت ٤ بعداز ظهر خاتمه یافت .

۳ـحمل:ـ در جلسهٔ ولسی‌جرگه اعضای انجمن های پانزده گانهٔآن جرگه تعیین و از طـرف مجلس عمومی تصویب گردید .

در جلسه ولسی جرگه برای انجمن تقنین وامورعدلی۲۷عضو ء برای انجمن مراقبت قوانین وسمع شکایات ۲۸عضوء بر ای انجمن بودجه ومالی۲۵عضوء برای‌انجمن امور پلان انکشافی و تشکیلات اساسی ۱۹عضوء ، برای انجمن امور دفاعی ۸ عضو برای انجمن روابط بین‌المللی ۹عضوء برا ی انجمن امور روابط فرهنگی ۱٦ عضوء برای‌انجمن‌امورزراعت ۱۲ عضوء انجمن امور معادن وصنایع ۷عضوء برای انجمن امور تجا رت ۸ عضوء وبرای انجمن انکشا ف بهبود اجتماعی۸عضوء برای‌انجمن فواید عامه‌وامورمواصلات۷ عضوء برای انجمن اموردداخلی وادارهٔمحلی برای انجمن امور داخلی واداره‌محلی ۱۷عضو ء انجمن امور پښتونسا ن ۱۱۰ عضو .

همچنان در جلسه ترکیب و طرز عمل انجمن تحقیق باساس قانون اساسی به پیشنهاد یك ثلث اعضاء جهت تحقیق‌ومطالعه اعمال‌حکومت واجرا آت‌اداره تعین گردید .

ونیز تصو یب تاجـزء مسود ه اصولنامه وظایف داخلی گردد .

قرار است انجمن های متعدد ولسی جرگه رئیس ، معاون ، و منشی های خود را به مجلس عمومی آن جرگه معرفی نماید .

جلسات قبل از ظهر و بعد ازظهر بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دایر گردید .

۸ ـ ۹ حمل : ـ درجلسات‌ولسی جرگه عدم سمع بیست دوسیـه متعرضین انتخابات‌آن جرگه‌نسبت نداشتن دلایل قانونی از طـرف مجلس عمومی تصویب گردید .

جلسات ۸ و۹ حمل ولسی جرگه به ریاست دکتور عبدالظاهررئیس آن جرگه دایر گردید .

۱٤ حمل : ـ انجمن های‌ولسی جرگه که اخیراً هیئت اداری آنها تعیین گردیده دوسیه های مربوط شانرا از دارالانشاء ولسی جرگه تسلیم گردیدند .

جلسات ابتدائی‌انجمن های‌ولسی جرگه آغاز گردیده و در آن راجع به تـرتیبات جـلسات انجمن هـا مذاکره گردیده است .

۱۵ـحمل:ـ درجلسه قبل‌ازظهر ولسی جرگـه مواد اصولنـا مه وظایف داخلی آن جرگه تا فصل یازدهم قرائت گردید .

ازنظر گرفتـه شد تـادر جلسه آ ینـد ه بصو ر ت یك کـل در مورد همه مواد اصو لنا مـه وظایف داخلی رای صورت‌بگیرد.

جلسه مذ کور بریاست دوکتور عبدالظاهر رئیس و لسی جر گه دایرشده بود .

۱٦ حمل : ـ در جلسه ولسی جرگه در مورد اصولنامهٔ وظایف داخلی آنجرگه بصورت کلی رای گیری صورت گرفت و مواد آن به اتفاق آراء تصویب گردید .

جلسه قبل ازظهر بریاست‌دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی‌جرگه دایر گردیده و در آن مواد باقیماندهٔ اصولنامه وظایف داخـلی بعد از

فصل دوازدهم قرائت گردیده پس از آن در بارۀمواد اصولنامه‌وظایف داخلی بصورت‌کلی رای‌گیری شد. و به اتفاق آراء تصویب گردید . قبلاً هریك ازمواد اصو لنا مه وظایف داخلی در جلسات عمومی ولسی جرگه موردبحث قرارگرفته و به اکثریت آراء با تعدیـلات تصویب شده بود .

باساس این مسوده روز ۱۷ حمل جلسات انجمن های ولسی جرگه برای مطالعۀ مو ضوعات مر بوط شان دایر گردید .

۱۷ حمل : ـ انجمن های امور تقنین و عدلی مراقبت و تطبیق قوانین و سمع شکایات بودجه‌مالی و امورفرهنگی‌ولسی‌جرگه جلسات خود را دایر کردند .

انجمن ها در جلسات مذکور موضوعات مربوط شانرامورد بحث قرار داده و در موارد مختلف از وزارت های منسوبـه معلـومات خواستند .

اعضای انجمن امور فرهنگی عـبارتند از وکیل عبدالـحسین مقصودی از ناهور ولایت غزنی ، وکیله معصومه عصمتی ازمعروف قندهار وکیله رقیه ابوبکر ازحوزۀ اول شهر کابل ، وکیل عبدالقدیر مظلوم‌زاده‌ازدروازه ولایت‌بدخشان، وکیل محمد عیسی تخاری از چاه آب ، وکیل عبدالحکیم ازموسی قلعه ، وکیل حاجی نور محمد از روئی و دوآب ، وکیل عبدالوکیل از خوست ، وکیل عبدالوکیل از آرزو ، وکیل سید محمد از دره پیچ ، وکیل محمد عثمان از تولك ، وکیل غلام‌سخی ازنورستان ولایت لغمان ، و وکـیل عبدالستار از اجرستان .

اعضای انجمن تقنین و امورعدلی عبارتند از وکیل غلام سخی از مرکز لوگر ، وکیل محمد حسین کشمی از کشم بدخشان ، وکیل عزیز الله واصفی ازخاکریزولایت قندهار ، وکیل محمد اکبر نوابی از ترین ولایت ارزگان ، وکیل خواجه خلیل الله ازنجراب ولایت کاپیسا ، وکیل عبدالله از قادس ولایت باد غیس ، وکیل رمضانعلی شریفی از جاغوری ولایت غزنی ، وکیل حاجی‌محمدحسن‌ازانار در ه ولایت فراه ،وکیل خداداد ازکوچی غزنی ، وکیل محمد علی قاضی‌زاده از پښتون زرغون ولایت هرات ، وکیل نظر محمد از ترنك و جلدك ولایت زابل ، وکیل محمد سرور از دیشو ولایت چخانسور وکیل محمد حلیم از شهرك ولایت غور، وکیل‌عبدالهادی‌هدایت ازخوگیانی ولایت ننگرهار ، وکیل خیال‌احمد از جاجی ولایت پکتیاء ، وکیل محمد جانخان از سرکانی ولایت کنر ، وکیل فیضان الحق فیضانی از رودات ولایت لغمان ، وکیل محمد حلیم صدیقی ازینگی قلعه ولایت تخار ، وکیل مولوی عبدالرحمن مخدوم از مرکز ولایت‌کندز ،وکیل سید امیر از خان آباد ولایت بغلان ووکیل مولوی عبدالسلام ازدرزآب ولایت فاریاب .

وکیل عبدالوهاب ازچمتال ولایت بلخ ، وکیل عبدالرشید صافی از آقچه ولایت جوزجان و وکیل‌محمد کبیر عبرت از خلم ولایت‌سمنگان.

اعضای انجمن مراقبت و تطبیق قوانین و سمع شکایات عبارتند از وکیل حجت الله مجددی ازجرم، وکیل نظر محمد نوا از مرکزولایت فاریاب ، وکیل عبدالحمید ازمرکز

ولایت جوزجان ، وکیل نصرالدین شارخی ازمرکزولایتسمنگا ن ، و کیل سردا ر عبد الـرشید از پل خمری و لا یـت بـغلان وکیل عـبـد ا لا و ل قـر یـشـی از مرکز ولایت تـخار ، وکیـل عبدالاحد کرزی از حوزۀ دومشهر کندهـار ، وکیل دوسـت محمد پتانخیل از دهـراود و لا یـت ارزگان، وکیل‌محمداسلم‌ازبهسود، ولایت‌میدان ووردك ، وکیل سید حبیب الله‌ازیکاولنگ ولایت‌بامیان، وکیل عبدالرحمن اچکزائی ازغور ماچ ولایت باد غیس ، وکیل سید قربانعلی رضوی ازجغتوی‌ولا یت غزنی ، وکیل عبدالستار از بالا بلوك ولایت فراه ، وکیل حاجی محمد گل از کوچی ننگر هار ، وکیل محمد جنیدغلزائی ازکهسان ولایت هرات ، وکیل محمد عمر توخی از شاه جوی ولایت زابل ، وکیل احمد جان از نـهر سراج ولایت هیلمند ، وکیل حاجی محمد عمر ازجار برجك‌ولایت چخانسور، وکیل حاجی عبدالغفور از مرکز ولایت غور . وکیل عبدالله لعل‌آغا از سر خرود ولایت ننگر هار ، وکیل علی احمد بایانی از مرکز ولایت پروان ، وکیل سید واصیل از سید کرم ولایت پکتیا ، وکیل محمد اکرم از مرکز ولایت کنر ، وکیل محمـد ارشاد از عـلینگار لغمان و وکیل عبدالمالك ناصری از شکر دره ولایت کابل .

اعضای انجمن امور مالی وبودجه عبارتند از وکیل سیدیحیی ا ز دولت آباد ولایت بلخ ، وکیـل حاجی علی محمد از درۀ صو ف ولایت سمنگان ، وکیل عبدالرحمن نیك زاد از امام صاحب ولایت کندز ، وکیل محمد طاهر چیچکه از خواجه غار ولایت بغلان ، وکیل غلام علی حسیب از رستاق ولایت تخار ، وکیل نور احمد ازپنجوائی ولایت قندهار ، وکیل محمد یار از چوره ولایت ارزگان ، وکیل عبدالحکیم صافی از مرکز ولایت کاپیسا ، وکیل محمـد اکبر از پنجاب ولایت بامیان ، وکیل‌محمد یوسف اخزائی از جوند و لایت باد غیس ، وکیل غلام فاروق‌غزنوی از مرکز ولایت غزنی ، وکیل ولی محمد از کوچی پشت رود ، وکیل محمد صالح تیموری از ارغنداب ولایت زابل ، وکیل حاجی‌ازگذرۀ ولایت هرات ، وکیل غلام نقشبند از و لایت زابل ، وکیل حاجی سید احمد سلیمانی از جوین‌ولایت چخانسور ، وکیل میرزا فخرالدین ازتیوری ولایت غور ، وکیل محمد میـرازده بـالای شینوار ولایـت ننگرهار ، وکیل محمد نـادر از موسی خیل منگل ولایت پکتیا ، وکیل غلام‌محمد صافی از چو کی ولایت کنر و وکیل محمد آصف آهنگ از حوزۀ سوم شهر کابل.

۲۰ حمل : ـ انجمن های امور فرهنگی ، روابط بین‌المللی ،فواید عامه و مواصلات تقنین و امورعدلی مراقبت و تطبیق قوانین و سمع شکایات ولسی جرگه جلسه نموده و در بارۀ موضوعات مربوط شان مذاکره کردند .

در انجمن امور فرهنگی ولسی جرگه که رئیس پوهنتون باعدۀ از منسوبین آنریاستنیز حاضرشده بود موضوع فورمه های محصلین جدید الشمول برای شامل شدن در لیلیه پوهنتون مورد بحث قرار گرفت .

در انجمن روابط بین المللی در باره موافقتنامهٔ قرضهٔ دو صد و چهل ملیون‌مارك‌جمهوریت اتحادی آلمان و موافقتنامهٔ تبادل اموال تجارتی بین‌افغانستان‌و چکوسلواکیا و پروژهٔ صدوراعتبارنامهٔ معاهدات موافقتنامه هایی بین الدول‌مطالعات ابتدایی صورت گرفت .

انجمن فواید عامه و مواصلات ولسی جـرگـه دوسیهٔ محصولات پستی را مطالعه‌کرده و انجمن‌سمع شکایات ۲٤ فقره عرایض مردم را مورد بحث قرار داده و در اطراف عرایض با مراجع مربوطه تماس گرفته است .

در انجمن تقنین موضوع‌پیشنهاد حکومت در بارهٔ دو واحد اداری جدید و موضوع تفویض وظیفـه ارتباط حکومت با شوری به یکی از وزراء مورد بحث قرار گرفت.

۲۲ حمل : ـ در جلسهٔ ولسی جرگه انجمن مؤقتی‌که‌قبلا موضوع تقلیل موتر های دوایر حکومتی را مطالعه مینمود در اثر پیشنهاد انجمن تقنین مؤظف گردید تا بعد از وقت رسمی موضوع موتر های پروژه ها و تصدی های دولتی و شرکت هایی راکه حکومت‌در آن سهیم است و همچنان طرق تجدید خرید موتر های تیز رفتار را مطالعه نماید .

جلسه بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دایر گردید در جمله سایر پیشنهاد های‌انجمن تقنین و امور عدلی فیصله شد تا دارالانشای ولسی جرگه توسـط مؤسسات نشراتی اعـلان‌کند.هر گاه مردم در باره مواد قوانینی که در کشور مرعی الاجرا میباشد نظریاتی داشته باشند آنرا برای استفاده انجمن تقنین و امورعدلی به دارالانشای ولسی جرگه ارسال کنند . در جلسه مذکور موضوع قانون جریدهٔ رسمی که در دورهٔ یازدهم شوری به‌اثر اختلاف‌نظر بین مجلسین شورا تصویب‌نشده بود نیز مطرح بحث قرار گرفت . فیصله شد چون مطالعاتی قبلی‌در بارهٔ قانون جریدهٔ رسمی به روحیه قانون اساسی قبلی صورت گرفته بود باید انجمن مربوطه دو باره موضوع را به اساس روحیه قانون اساسی جدیدمطالعه‌کرده وبمجلس عمومی ارائه کند .

همچنان در این جلسه یکتعداد اعضای انجمن‌هانیز باثردرخواست خودشان و موافقت مجلس عمومی تغییر وتبدل گردید .

در جلسه ولسی جرگه موضوع استیضاح حکومت‌موزد بحث قرار گرفته و فیصله گردید تا حکومت روز سه شنبه‌آینده برای‌استیضاح به ولسی جرگه حاضر شود .

باساس مادهٔ ٦٦ قانون اساسی اعضای ولسی جرگه میتوانند ار حکومت استیضاح نمایند .

۲۳ حمل : ـ ښاغلی محمدهاشم میوندوال صدر اعظم با اعضای کابینهٔ شان ساعت دوی بعد از ظهر به جلسه استیضاح ولسی جرگه حاضر شدند .

یکی از موضوعات داخل اجندای جلسهٔ استیضاح موضوع تقرر پنج وزیر کابینه بود که بعد از اخذ رای اعتماد از ولسی جرگه‌صورت گرفته است .

در جلسه مذکور یکعده از وکلا بر تعیین پنج وزیریکه بعد از اخذ رای اعتماد حکومت صورت گرفته و در هنگام تشکیل کابینهٔ ښاغلی

یوه منظره ازجلسهٔ استیفا حیٔو لسی جرگه از کابینهٔ بنا غلی میوندوال .

میوندوال برای گرفتن رای اعتماد معرفی نشده بودند اشاره نموده اظهارمینمودند که تعیین این پنج عضوء کابینه بدون اخذرای اعتماد قانونی نبوده است .

ښاغلی صدر اعظم درین جلسه به اعضای ولسی جرگه توضیح کردند که اقدام ایشان برای تکمیل باقی اعضای کابینه باساس قانون اساسی بوده و مستلزم اخذ رای اعتماد جداگانه در چنین مورد نمی باشد .

ښاغلی صدر اعظم گفتند : — طوریکه در خط مشی شان وعده داده‌اند تمام اقدامات حکومت شان باساس قانون اساسی صورت گرفته و هیچ گاه از لفظ و روح قانون اساسی تخلف نخواهد شد .

یکعده دیگر از وکلا حین بحث براین موضوع گفتند: — که تقرر پنج وزیر بعد ازاخذ رای اعتماد حکومت مطابق موادقانون اساسی میباشد.

بعد ازینکه اکثریت اعضای مجلس اظهار نظر نمودند که مباحثه درین موضوع بقدر کافی صورت گرفته است یکعده وکلا پیشنهاد های تحریری به دارالانشاء تقدیم کردند.

بعضی ازین پیشنهاد ها دوام مطالعهٔ این موضوع و یا دوام مباحثه را بر آن در جلسات آینده مطالبه میکرد .

یکی از پیشنهادها که آراء بیشتر را حاصل نموده و بر آن فیصله بعمل آمد این بود که توضیحات ښاغلی صدر اعظم درین موردطرف قناعت مجلس میباشد .

۲۷ حمل : — انجمن های ولسی جرگه بر موضوعات طرح قانون پوهنتون بعضی موافقتنامه های افغانستان با کشور های خارجی رفع مشکلات ترتیب **مجلای بیکسی** تزئید مالیه‌وبعضی‌قوانین **مطالعات** شانرا ادامه دادند .

در انجمن امور فرهنگی **دکتور** محمد عثمان انوری **وزیر معارف** با رئیس پوهنتون ورئیس **بورد** و پلان حاضر شده‌و **در بارهٔمعارف** متوازن مطابق مادهٔ ۳٤ **قانون** اساسی و توزیع‌عادلانهٔ**مواد درسی** و پرسنل فنی **با اعضای انجمن** مذاکره کرد .

در نتیجه **فیصله شد تا قوانین** و پروگرام های که **قانون اساسی** آنرا تصریح **نموده به‌انجمن آورده** شود وزارت **معارف بزودی قوانین** این پروگرام **ها را به دسترس** انجمن خواهد **گذاشت .**

در **انجمن‌روابط‌بین المللی‌نمایندهٔ** ریاست **هوائی ملکی با اعضای آن** راجع به موافقتنامهٔ **حمل و نقل** هوائی بین افغانستان و **عراق** توضیحات داده سوالات **تحریری** انجمن را برای **جواب با خودبرد.**

همچنان نمایندهٔ وزارت **تجارت** راجع به موافقتنامهٔ **تبادل اموال و** تادیات بین‌افغانستان‌و **چکوسلواکیا** با اعضای انجمن **روابط بین‌المللی** مذاکره کرده و **سوالات تحریری** آنرا **برای جواب با خود اخذکرد.**

رئیس تشکیلات **و مدیر عمومی** اکمالات وزارت **دفاع ملی به‌انجمن** دفاع ملی حاضر **شده برای رفع** مشکلات مجلای **بیکسی بااعضای** انجمن مذاکره نمودند . **انجمن** زراعت و مالداری **راجع به‌ترتیبات** مقدماتی انجمن ، **تصمیماتی گرفته** و راجع به **تشکیلات وزارت زراعت** و آبیاری و معلوم **نمودن سر جمع** زمین های زراعتی **مالداری فارمها** و جنگلات‌ازوزارت **مربوطه‌معلومات**

خواست .
انجمن مواصلات وفوایدعامه اوراق کنوانسیون های بین‌المللی راامورد بحث قرار داده و در انجمن مالی و بودجه موضوع تزئید مالیه اراضی مطالعه شد .
همچنان انجمن بودجه و مالی راجع به معافی محصول ترکه مباحثه کرد .
انجمن انکشاف و بهبود اجتماعی به تسوید ۱٦ مادهٔ قانون محافظه و اعاده شخصیت در توقیف خانه و محابس مصروف بود .
انجمن پلان انکشافی و تشکیلات قانون تشکیلات اساسی را که به این انجمن سپرده شده مطالعه کرده و یاد داشت های در زمینه به دارالانشاء ولسی جرگه سپرد.
سباغلی عبدالحمید مبارز مشاور اطلاعات و کلتور باین انجمن حاضر شده و به اعضای آن در بارهٔ تشکیلات آن وزارت واسم جدید وزارت که بنام وزارت اطلاعات و کلتور مسمی گردیده توضیحات داد .

۲۸ حمل : - در مجلس عمومی ولسی جرگه پیشنهاد انجمن امور فرهنگی درباره شکل لباس دختران مکاتب پیشنهاد انجمن تشکیلات اساسی و پلان انکشافی درمورد خواستن تشکیلات فرعی با تعین وظایف مامورین هر وزارت تصویب گردید .
همچنان در مجلس که به ریاست دکتور عبدالظاهر رئیس و لسی جرگه دایر شده بود پیشنهاد انجمن سمع شکایات و مراقبت و تطبیق قوانین نیز مطرح بحث قرار گرفت . درین پیشنهاد راجع به عرایض بعضی اشخاصیکه پس از طی محاکم سه گانه به انجمن سمع شکایات ادعای اجراآت غیر قانونی مینماید هدایت خواسته شده بود .
مجلس پس از چند ساعت بحث به اکثریت آراء فیصله کرد چون متن لایحه وظایف داخلی در مورد اجراآت انجمن سمع شکایات و مراقبت و تطبیق قوانین روشن و واضح است باید انجمن از آن پیروی کند .
همچنان در جلسهٔ مذکور چند عضو انجمن‌ها نیز به اثر درخواست خودشان وموافقه مجلس عمومی تغییر و تبدیل گردیدند .
موضوع نشر گزارشات ولسی جرگه نیز مورد بحث قرار گرفت و فیصله شد تا جریانات آینده در جریدهٔ هفته وار ولسی جرگه که در لایحه وظایف داخلی پیش بینی شده نشر شود و مصرف از مدرك حق الاشتراك تأمین گردد .

۲۹ حمل :- جملهٔ سایرموضوعات راجع به تصویب جلسات استیضاح و پیشنهاد انجمن امور داخلی در بارهٔ غور بر شکایات تصویباتی **بعمل آمد** .
جلسه که بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دایر شده بود پیشنهاد انجمن امور داخلی وادارهٔ محلی را در بارهٔ اینکه آیا عرایض مردم به انجمن سمع شکایات فرستاده شود و یا هر انجمن بر عرایض مربوط خود بررسی کند مورد بحث قرار داد و به اکثریت آراء تصویب شد که متن لایحهٔ وظایف داخلی در باره وظایف انجمن‌ها کاملا روشن است باید از آن پیروی شود .
راجع به تصویب جلسات استیضاح

فیصله شد چون در مادهٔ ٦٦ قانون اساسی در باره تصویب و فیصله جلسات استیضاح تذکر نرفته باید از نوشتن تصویب صرف نظر شود .

همچنان مجلس عمومی ولسی جرگه به‌دارالانشای آنجرگه‌هدایت داد تا نتیجهٔ فیصله ولسی جرگه راکه‌قبلاً دربارهٔ استفاده از مو تر های حکومتی صورت گرفته بود از مشرانو جرگه مطالبه کند .

جلسه تا بساعت سه و نیم بعد از ظهر ادامه داشت .

۲۹ حمل : ــ دارالانشای ولسی جرگه که طی اعلامیهٔ گفت : ــ هر گاه مردم افغانستان در بارهٔ مواد قوانینی که در کشور مرعی الاجراء میباشد نظریاتی داشته باشندلطفاً نظریات خود را به مقصد استفادهٔ انجمن تقنین و امور عدلی ولسی جرگه به دارالانشاء آن جرگـه ارسال کنند اعلامیهٔ دارالانشا ی ولسی جرگه بتأسی ازیك‌فیصله قبلی آن جرگه صـورت میگیرد .

۳۰ حمل : ــ درجلسه استیضاح ولسی جرگه در موضوع تعـمیم معارف متوازن در تمام کشور از حکومت استیضاح صورت گرفت.

ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم ساعت ۲ بعد از ظهر با یکعده اعضای کابینه شان به جلسهٔ استیضاح حاضرگردیدند .

درین جلسه یکعده وکلا به مادهٔ سی و چارم قانون اساسی که به اساس آن دولت مکلف است برای تعمیم معـارف متـوازن در تـمام افغانستان پروگرام مؤثری وضع و تطبیق نماید اشاره نموده‌توضیح میخواستند که آیا حکومت تا حال چه پروگرام هایی در زمینه طرح نموده است .

همچنان درین جلسه راجع به امتحان کانکور شمول پـوهنتون تأسیس مکاتب حرفوی تـجدیـد پروگرام هـای درسی مکاتـب و مشکلات‌نبودن معلم‌ووسایل‌تعلیمی استیضاح صورت گرفت .

ښاغلی صدراعظم گفتند : ــ توازن معارف در افغانستان یـك مسئله جدی و از موضوعات مهم روز است حکومت طوریکه در خط مشی خود در ولسی جرگه گفته بود متوجه کوشش برای پیشرفت مـعارف مـتوازن در افغـانستان است و این امر را از راه طرح قانون معارف و پلان پنجسالهٔسوم در نظر دارد و به موقع آن به ولسی جرگه تقدیم خواهد شد .

ښاغلی میوندوال گفتند:ــدر نظر داشته‌باشید که‌موضوع‌معارف‌متواز ن در افغانستان تابع سیر انکشاف معارف در کشوربوده‌است وامروز ما می بینیم در بعضی قسمت های مملکت زیر بنای معارف تکامـل مزیدی نموده است و در بعضی گوشه های دیگر کشور تازه آغاز شده است حکومت در نظر دارد در پلان های‌آینده‌مانع پیشرفت‌معارف در قسمت های پیشرفته به‌منظور توازن نگردد و از طرف دیگـر میخواهد در قسمت هایی که معارف تازه آغاز شده و یا در اثر بعضی مشکـلات معارف آنجا پیشرفـت نکرده است بعد ازین پیشرفت معارف یك پیشرفت بطی نباشد .

ښاغلی صدر اعظم‌علاوه‌کردند در همه گوشه هـای کشور عـطش شدیدی برای معارف وجود دارد مشکلات ما در موضوع معارف و مطالب ما در بارهٔ معارف روی د

اصل چرخ میخورد . یکی اینکه افغانستان‌درراه پیشرفت‌اقتصادی و تکا مـل زیر بنای اقتصـاد ی بجوانان تعلیم یافته و بمر دانـی ضرور ت دارد تا تکامل اقتصادی افغانستان و ساختمان افغانستان را به قوت فکر و بازوی خودپیش برند. واین‌امر امیدبدون معار ف ممکن نخواهد بود .

اصل دیگر اینست که در تمام مملکت خوشبختانه در اثر بیداری یك عطش‌شدیدبرای معارف‌موجود است و لهذا باین عطش بایدجواب داده شود و دولت به هر راهی که لازم میداند در مورد معارف افغانستان توجه بنماید .

معارف‌ابتدائی‌مطابق قانون‌اساسی افغانستان در مملکت تا جائیکه حکومت شرایط آنرا مهیا کـرده بتواند اجباری و مجانی است . هدف دولت درین راه بوجودآوردن یك طبقهٔ با سواد در افغانستان بوده تا به این طریق بیسوادی از مملکت برداشته شود اما هنوز هم متأسفانه مکاتب ابتدائی به‌پیمانهٔ نیست که فکر کنیم‌با داشتن‌مکاتب ابتدائی در همه گوشه ها میتوانیم به یك دوره تـحصیل ابتدائـی بیسوادی را در نسل آینده محو و نابود سازیم همچنان مکاتب‌ابتدای زیر بنای تحصیلات عالی کشور میباشد .

ښاغلی صدر اعظم در جلسهٔ استیضاح ولسی جرگه‌که تاساعت ۷ و سی و پنج دقیقه بعد از ظهر ادامه داشت اظـهار کـردند کـه حکومت امسال درنظر گرفته‌است که نسبت به گذشته در شمول‌به مکاتب ابتدایی شصت و پنج‌هزار متعلم جدید را جذب کرده بتواند

واین عـلاوه بر تعدادی است که در گذشته برای شمول درمکاتب ابتدایی قبول میشد .

ښاغلی میوندوال ضمن اشاره به فارغ التحصیلان لیسه هاگفتند: ــ آنهائیکه شامل پوهنتون نمیشوند برای‌تحصیلات‌بیشتر شان‌موسسات تعلیمی‌دیگری‌نیزازقبیل دارالمعلمین ها و مکاتب عالی مسلکی وجـود دارد .

ښاغلی صدر اعـظم در جـلسهٔ استیضاح به نـداشتن ظـرفیت پوهنتون کابل برای پذیرفتن فارغ التحصیلان بیشتر اشاره کـرده گفتند : ــ چون حق شمولیت در پوهنتون به‌قیمت‌حق چندین‌شاگرد دیگر که عین شرایط را دارندتمام می‌شود باید شرایط قبول ،عادلانه **باشد .**

ښاغلی میونـدوال افـزودند در قسمت لیلیه پوهنتون توازن بین ولایات بر قرار شده میتواند البته در ولایاتی که لیسه وجود ندارد این امر عجالتاً نمی تواند برآورده شود اما در مورد دیگر ولایـات سهمیهٔ هر ولایت تعیین میگرددو فارغ التحصیلان ولایات به‌اساس سهمیهٔ هرولایت تعیین میگردد و های موردنظرشان‌شامل میگردند.

ښاغلی صدر اعظم گفتند : ــوقتی معارف را با وسایل نا محدود توسعه بدهیم سویهٔ معارف آنقدر مطلوب نخواهد بود . بعد ازین چون فارغ التحصیلان بیشتر به سویهٔ متوسط و لیسه داریم می کوشیم تا سویهٔ علمی اشخاصی که از پوهنځی ها فارغ التحصیل می‌شوند عالی و موافق امتیازات مدارس عالی باشد .

ښاغلی میوندوال مشکل اساسی

را گنجایش و ظرفیت پوهنتون خوانده اظهار کردند مشکل ما در برابر فارغ التحصیلانی نیست که از ولایات می‌آیند وزارت معارف

می تواند به طرق مختلفهٔ آنها را جذب نماید .

ښاغلی میوندوال توضیح کردند که حکومت میکوشدتا سویهٔمعارف

را درقسمت هائیکه‌معارف‌پسمانده با قسمت هائیکه معارف در آنجا

پیشرفت کرده نزدیك بسازد اما درین امر ما باید تابع زمان ووقت

باشیم این کار با یك و دوسال میسر نیست اما مهم اینست که

آغاز گردد . ښاغلی صدر اعظم‌در جلسهٔ استیضاح که بریاست‌دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی‌جرگه دایر

گردیده بود تذکر دادندمو ضوع معارف موضوعی نیست در یك

جلسه و یا یك روز مطرح گردد و حل شود .

ښاغلی میوندوال گفتند : — امسال حکومت میخواهد یك‌تعداد مکاتب را به سویه های مختلف در اطراف مملکت افتتاح نماید .

همچنان ښاغلی میوندوال درین

جلسه احصائیه های مکاتب ولیسه های هر ولایت را با تزئیدی که در نظر است امسال در مکاتب بعضی ولایات صورت بگیرد به مجلس ولسی جرگه ارائه کردند .

ښاغلی میوندوال گفتند : — حکومت همه‌مشکلات معارف‌متوازن را در قانون معارف که مشغو ل تکمیل آن است در نظر خواهد گرفت .

ښاغلی میوندوال ضمن اشاره به مکاتب سیار برای کوچی ها اظهار

کردند که حکومت دو مکتب سیار را برای کوچی ها بصورت تجربوی

در نظر گرفته است که از تجارب این مکتب ها در تاسیس مکاتب سیار دیگر درآینده استفاده‌خواهد شد .

ښاغلی صدر اعظم گفتند : —

مکاتب مسلکی ا زاحتیاجات مهم کشور ماست ما باید استقامت

مکاتب را بطرف مسلکی سوق بدهیم تا با تربیهٔ اشخاص فنی و

مسلکی قوهٔ تولیدی مملکت تقویه بیابد .

ښاغلی میوندوال راجع به‌پلان بیست و پنج سالهٔ معارف که‌برای

بوجود آوردن معارف متوازن در کشور طرح شده است نیز به

اعضای ولسی جرگه توضیحات دادند .

در ابتدای‌جلسه استیضاح‌یکعده

از وکلا درین قسمت هائیکه‌ښاغلی

صدر اعظم توضیحات‌دادند بالنوبه سوال کردند .

۳۱ حمل :
انجمن های ولسی جرگه بر موضوعات‌مربوطه‌شان بحث‌نمودند بعضی از وزراء و منسوبین وزارت خانه ها به انجمن ها حاضر شده در مسایل‌مربوط با اعضای انجمن مذاکره کردند .

ښاغلی عبدالله یفتلی و زیرمالیه بامعین مالی آنوزارت به انجمن امور مالی وبودجه حاضر شده و بر موضوع معافی محصول ترکه و تزیید مالیهٔ اراضی به‌آن انجمن توضیحات دادند .

ښاغلی عبدالستار شالیزی وزیر داخله با معین های آن وزارت و قوماندان عمومی ژاندارم و پولیس با اعضای انجمن امور داخلی و اداره محلی در باره موضوعات مربوط آن انجمن ، مذاکره کرد.

در انجمن امور فرهنگی آخرین قسمت قانون‌پوهنتون‌مطالعه‌گردید و برای توضیحات بیشتر در باره قانون پوهنتون از رئیس‌پوهنتون دعوت گردید تا در جلسه فردای انجمن اشتراك نماید .

انجمن امور مواصلات و فواید عامه باز هم موضوع کنوانسیون های بین المللی را مطرح بحث‌قرار داد .

در جلسهٔ این انجمن معین وزارت مخابرات نیز برای‌دادن توضیحات حاضر شده بود .

دوسیهٔ پروژهٔ حدود اعتبار نامه وسند تصویب معاهدات بین‌الدول و همچنان دوسیه‌موافقتنامه تنظیم امور ترانزیتی بین افغانستان و پاکستان در انجمن روابط بین المللی مورد مطالعه قرار گرفت و فیصله شد تا د رجلسه فردای انجمن نمایندگان وزارت خارجه برای دادن‌توضیحات‌حاضر شوند.

در انجمن مراقبت وتطبیق‌قوانین و سمع شکایات رئیس پروژه برق آبی نغلو حاضر شده وبه سوالات اعضای انجمن نسبت عرایضی که به انجمن رسیده بود توضیحات داد .

همچنان در جلسه بر عرایض یکعده اشخاصیکه نسبت اجراآت محاکمات شکایت داشتند غور و مطالعه ابتدائی بعمل آمد .

هکذا انجمن پلان انکشافی و مشکلات اساسی و انجمن امور تجارت نیز جلسه نموده و بر موضوعات مر بوطهٔ شان بحث کردند .

اول ثور :- بعضی‌انجمن های ولسی جرگه قبل‌از ظهر جلسه نموده ودر موضوعات‌مربوط شان بحث ومذاکره کردند .

در انجمن روابط‌بین المللی‌دکتور روان فرهادی مدیر عمومی سیاسی و ښاغلی عبدالصمد غوث مدیر روابط بین المللی و ملل متحد وزارت امور خارجه حاضر شده‌و در بارهٔ پروژهٔ صدور اعتبارنامه و سند تصویب معاهدات بین‌الدول و همچنان راجع به موافقت نامه تنظیم امورترانزیتی‌بین افغانستان و پاکستان به اعضای انجمن توضیحات دادند .

درانجمن مراقبت تطبیق قوانین و سمع شکایات‌آنجرگه‌برعرایض‌مالکین بسهای انفرادی شهری که لین های شان تغییر یافته و از شرکت سرویس شاکی بودند غورو مطالعه شد .

معاون شرکت سرویس ومدیر عمومی ترافیك به انجمن حاضر شده و به سوالات اعضای‌آن درین

ښاغلی داکتر عبدالظاهر رئیس‌ووکلای محترم ولسی جرگه

مورد توضیحات دادند .
انجمن تقنین وامورعدلی باز هم به مطالعه طرح قانون جرگه های ولایات ادامه داده و تا مادهٔ بیست و دو آنرا مطالعه کردند .
انجمن مالی و بودجه موضوع معطلی محصول مواشی‌رادر جلسه خود مورد غور قرار داده و فیصله نمود تا معین مالی وزارت مالیه روز شنبه به انجمن حاضر شده درین مورد توضیحات بدهد .
انجمن های امور فرهنگی و انکشاف و بهبود اجتماعی هم موضوعات مربوط شانرا مطالعه کردند .
۳ ثور : ـ انجمن های ولسی جرگه جلسه نموده و نمایندگان بعضی وزارت خانه ها و موسسات برای‌دادن توضیحات‌در موضوعات مورد بحث به انجمن‌ها حاضرشده **بودند .**

در انجمن امور فرهنگی ولسی جرگه بناغلی عبدالحمید مبارز مشاور اطلاعات و کلتور حاضر شده و به سوالات انجمن دربارهٔ اخبار مربوط ولسی جرگه از طرف موسسات نشراتی توضیحات داد.
نمایندهٔ وزارت اطلاعات و کلتور به‌اعضای انجمن‌امورفرهنگی گفت‌بعد ازین خلاصه جریانات‌ولسی جرگه در روزنامه ها بصورت راپورنشر خواهد گردید .
در انجمن امور مالی وبودجه ولسی جرگه بناغلی محمد انور ضیائی معین مالی وزارت مالیه با رئیس عواید آن وزارت حاضرشده و بسوالات انجمن در موضوعات معطلی محصول مواشی و تزیید

انجمن امور فرهنگی ولسی جرگه

از راست به چپ وکیل عبدالوکیل‌از خوست ، وکیل حاجی نور محمد از روئین دو آب وکیل سید محمدازدرهٔ پیچ ،رئیس جرگه و کیل عبدالو کیل صداقت از کامه ،منشی‌جرگه و کیله سیدخدیجه احراری ازشهر هرات ، وکیل عبدالوکیل ازازره ،وکیل محمد عیسی ازچاه‌آ ب ونایب رئیس‌جرگه‌وکیل محمدگلدی ازدو لت آباد .

محصول اموال وارداتی و صادراتی کشور توضیحات داد .

همچنان ښاغلی عبدالرسول معاون واحد اداری ارزاق واحتیاجات عامه باین انجمن حاضر شده وراجع به طرز تهیه و خریداری غله سال ۱۳٤٤ و۱۳٤٥ به انجمن توضیحات داد .

سوالهائی در این مورد از طرف انجمن برای دادن جواب تحریری به ایشان سپرده شد .

پوهاند محمد اصغر کابل ښاروال قبل از ظهر به انجمن امور داخلی و اداره محلی رفته و به سوالات اعضای انجمن در باره کنترول نرخ مواد ارتزاقی و صفائی شهر جواب گفته و سوالات تحریری انجمن را برای دادن جواب تسلیم شد .

موضوع تزئید محصول پست هوائی و زمینی و پست بکس باز هم در انجمن امور مواصلاتی با فواید عامه برای آخرین بار مطالعه شد وقرار انجمن در این با ر ه صادرگردیده وبه دارالانشاء ولسی جرگه سپرده شد تا به مجلس عمومی ارائه شود .

انجمن مراقبت و تطبیق قوانین وسمع شکایات بمطالعهٔ شکا یت مالکین بسهای انفرادی و داخل گروپ پرداخت .

دگروال عبدالشکور قوماندان عمومی ژاندارم و پولیس بـرای مذاکره در این موضوع نیز بانجمن حاضر گردیده بود .

انجنیر عبدالقدوس مجید معین وزارت معادن و صنایع با رئیس صنایع و مدیر عمومی کار و کارگر آن وزارت درمقابل سوالات اعضای انجمن معادن وصنایع ولسی جرگه راجع به برق ، صحن کوره وطنی و ساعت کار کارگران توضیحات دادند .

همچنان انجمن‌های پلان انکشافی و تشکیلات اساسی و تقنین وامور عدلی نیز برموضوعات مربوطشان بحث و مذاکره کردند .

٤ ثور : ـــ ولسی جرگه در جلسه عمومی خود فیصله نمود تا دربارهٔ موتر های حکومت یك انجمن مختلط از ولسی جرگه و مشرانو جرگه تشکیل و یك تصویب مشترك و واحدی را در این باره بمیان آرند.

در جلسه ولسی جرگه تصویب مشرانو جرگه در بارهٔ موتر های حکومتی که‌در آن‌تصویب ،ولسی جرگه با تذکراتش تأئید شده بود مطرح بحث قرار گرفت عده‌ای از وکلا ولسی جرگه تذکرات مشرانو جرگه رامکمل تصویب ، ولسی جرگه و عدهٔ دیگر آنرا مخالف تصویب ولسی جرگه می دانستند پس از چند ساعت بحث فیصله شد تا مطابق‌مادهٔ ۷٤ قانون‌اساسی یك انجمن مختلط از هر دو جرگه تشکیل و کمیتهٔ مذکور صرف در تعدیلات مشرانو جرگه بحث و تصویب مشترك و واحدی راتهیه کند .

همچنین در جلسه فیصله گردید هر گاه انجمن مختلط تا موقـع مطالعه بودجه به نتیجه نرسدبرای جلو گیری از خساره مزید در این مورد به انجمن امور مالی و بودجه ولسی جرگه هدایت داده شود که در موقع مطالعه‌بودجه تمام‌مصارف تنقیص شده را از بودجه وضع و قیمت فروش آنرا درعواید دولت قید نماید .

جلسه بریاست دکتور عبدالظاهر

رئیس ولسی جرگه دایرشده بود.

۵ـ ثور : ـ درجلسهٔ ولسی‌جرگه تشکیل انجمن تحقیق‌برای وارسی از امور پروژهٔ نغلو مطابق مادهٔ ۶۸ قانون اساسی به‌اکثریت‌آراء تایید گردید . انجمن مراقبت تطبیق قوانین و سمع‌شکایات ولسی‌جرگه راپور کار و مطالعات انجمن را در بار ۀعرایض عدهٔ ازدریوران‌پروژه نغلو که‌قبلاً به‌آن انجمن سپر د ه شده بود به مجلس عمومی تقدیم کرد . تا برآن بحث و مذاکره صورت بگیرد .

در جلسه که بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه‌دایر گردیده بود پیشنهاد های متعددی از طرف عدهٔ از وکلا در زمینه‌ارائه گردید در نتیجه مجلس فیصله‌کرد تامطابق مادهٔ ۶۸ قانون اساسی انجمن تحقیق برای وارسی ازامور پروژه نغلو تعیین شود .

۷ـ ثور : ـ انجمن های ولسی جرگـه جلسه نموده و در بـارهٔ موضوعات مربوط به مطالعات‌شان ادامه دادند .

در انجمن مالی و بودجه که به ریاست‌وکیل‌عبدالقیوم جلسه‌کرده بود موضوع خریداری غله سال ۱۳۴۴ و ۱۳۴۵ و جواب تحریری واحد ارزاق و احتیاجات عامه در این باره مورد مطالعه قرار گرفت وتصامیمی راجع‌به‌آن اتخاذ شد .

طرح قانون‌اعاده‌وحفاظه‌شخصیت در انجمن‌انکشاف‌وبهبود اجتماعی که بریاست وکیل‌عبدالقیوم فرزان جلسه کرده بود مورد تدقیق وغور بیشتر قرار گرفت .

انجمن روابط بین المللی در باره موافقتنامه حمل و نقل هوائی بین افغانستان و عراق پروژه قانون صدور اعتبار نامه و سندتصویب معاهدات بین الدول موافقتنامه‌تبادل اموال تجارتی بین افغانستان و چکوسلواکیا غور نموده وتصاویب خود را به دارالانشاء ولسی جرگه سپرد تا به مجلس عمومی ارائه گردد .

این انجمن بریاست‌وکیل شاغاسی جلسه کرده بود .

در انجمن امور فـرهنگی کـه بریاست وکیل عبدالوکیل‌صداقت دایر شده‌بود رئیس پوهنتون‌کابل با روسای پوهنځی های حقوق و شرعیات حاضر شده و در بارهٔ تعدیلاتی که از طرف انجمن در طرح قانون پوهنتون صورت‌گرفته بود بااعضای‌انجمن مذاکره‌نمودند.

طرح قانون پوهنتون که از طرف انجمن با تعدیلاتی تصویب شده، به مجلس عمومی ار ائه‌شد.

همچنان انجمن سمع شکایات و مراقبت و تطبیق قوانین بریاست وکیل محمد علم انجمن امور تقنین و عدلی بریاست وکیل میر محمد صدیق فرهنگ و انجمن امـور داخله و اداره محلی‌بریاست وکیل عبدالقدوس‌صافی‌و انجمن‌تشکیلات و پلان انکشافی به ریاست وکیل امیر محمد حسیب جلسه نموده موضوعات مربوطه شانرا مطالعه کردند .

۱۲ ثور: ـ درجلسه ولسی‌جرگه شش‌عضوء هیئت‌وارسی‌امورپروژهٔ نغلو از جملهٔ کاندید ها باکثریت آراء انتخاب گردید .

رأی‌گیری سری در بارهٔ تـعیین چهارعضوء دیگر هیئت از جملـهٔ کاندید ها به‌تاریخ۱۳ثور صور ت گرفت .

فی الجمله ۱۹ تن از وکلای ولسی

جرگه خود را جهت عضویت درین هیئت ده عضو ی کاند ید نموده اند .

همچنان درآن جلسه به‌وزارت تجارت درقسمت پیشنهاد آنوزارت مبنی‌برتورید یکتعداد موترها از اتحاد شوروی تذکر داده شد .

تا آنوزارت در زمینه توسط مکتوب رسمی‌با ولسی‌جرگه تماس بگیرد .

باید تذکر داد قبل از فیصلهٔ سال گذشته ولسی جرگه دربارهٔ عدم تورید موتر ها هیئتی برای خریداری موتر های جدید از طرف وزارت تجارت به اتحاد شوروی اعزام گردیده بود .

در جلسهٔ که بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس‌ولسی جرگه‌دایر گردیده بود بعد ازرأی گیری‌سری وکیل محمد علی قاضی زاده از پښتون زرغون هـرات ، وکیـل عیزیزالله واصفی‌ازخاکریزکندهار و کیل صا لـح محـمد حنیفـی از برکی برك لـو گـر، و کیـل عبدالرشید داوری از ناوه بارکزایی هیلمند ، وکیل حاجی محمد از چمکنی پکتیا ووکیل عبدالوکیل

ښاغلی محمد هاشم میـونـدوا ل‌صدراعظم در جلسهٔ استیضاح‌تاریخ ۳۰ حمل ۱۳۴۵ ولسی‌جرگه بسوالات‌وکلا توضیحات میدهند .

صداقت از کامهٔ ننگرهار بحیث اعضای هیئت تعیین گردیدند . رأی گیری‌درمورد باقی‌مانده‌هیئت نسبت اینکه آنها اکثریت اعضای حاضر ولسی جرگه را بدست نیاورده بودند صورت‌گرفت .

۱۳ ثور : ــ جلسهٔ استیضاح ولسی جرگه‌به‌توضیحات دربار ه سیاست خارجی افغانستان ونتایج مسافرت های ښاغلی صدر اعظم بخارج و مذاکرهٔ شان با زعمای دول دوست در افغانستان ومسئلهٔ پښتونستان مختص گردیده بود.

در آغاز جلسه استیضاح ښاغلی صدر اعظم در بارهٔ این‌موضوعات بیانات عمومی ایراد نمودند وبعداً به سوالات ٤٥ وکیل توضیحات دادند .

ښاغلی میوندوال در این جلسه گفتند : ــ اگر چه سیاست‌خارجی افغانستان تماماً روشن و واضح است این جلسه به من‌موقع میدهد که در بارهٔ جهات مختلف موضوع تفصیلات بدهم .

چنانچه در اعلامیهٔ ۲۸ سنبله ۱۳٤۳لویه‌جرگه‌ذکرشده، سیاست خارجی‌افغانستان‌براصول عنعنوی بیطرفی قضاوت آزاد در مسایل بین‌المللی ،عدم الحاق به‌پیمانهای نظامی ، صلح خواهی همزیستی مسالمت آمیز بر اساس احترام متقابل و پابندی به منشور ملل متحد استوار میباشد واین‌سیاست برای حفظ‌منافع‌و حیثیت‌افغانستان و مساعی آن به منظور بهترساختن سویه زندگی خود و تأمین صلح بین المللی مفید و ضروری است.

ښاغلی صدراعظم‌اظهارکردند :ــ حکومت افغانستان در این مدت‌در ساحه سیاست خارجی با وجود مشغولیت های داخلی مطابق آنچه در خط مشی ۱۱عقرب سال‌گذشته ذکر و از طرف وکلای محترم ملت تأئید شده بود این سیاست را با کمال پایداری‌وجدیت پیروی‌نموده ساعی بوده است‌روابط‌آن باهمه کشور های جهان باساس احترام متقابل و دوستی توسعه یابد .

در این مورد مسافرت‌های متقابل نقش مؤثری داشته است . سفر های زعمای دوست به افغانستان دراین جا قابل تذکر میباشد . جلالتمآب کریل مازوروف معاون شورای وزیران اتحاد شوروی به مناسبت‌افتتاح‌شاهراه‌غربی‌افغانستان به کشور ما مسافرت دوستانه نموده . جلالتمآب الکسی‌کوسیگین رئیس شورای وزیران اتحادشوروی که نخست ایشان را در مراسم درگذشت شاستری فقید در دهلی ملاقات نموده بودم و در راه عودت از دهلی به مسکو بتاریخ ۲٤جدی به کابل رسیده و اقامت مختصری نمودند .

بتاریخ ۲٦ حوت ٤٤ جلالتمآب پیتر ستامبولیچ رئیس شورا ی اجراییه فیدرال یوگوسلا و یا مسافرت رسمی ودوستانه بکشور ما نمود ند اخیراً بتا ریخ ۱۵حمل ۱۳٤۵ جلا لتمآ ب لیوشاوچی رئیس جمهوریت مردم چین در اثردعوت اعلیحضرت‌معظم همایونی به کشور ما مسافرت رسمی و دوستانه نمودند .

ښاغلی میوندوال به مسافرت رسمی و دوستانه شان به اتحاد شوروی اشاره نموده گفتند : ــ در پایان این مسافرت و مسافرت های زعمای دولت دوست به افغانستان اعلامیه های مشترك و

اطلاعات مفصل برای اطلاع هموطنان و جهانیان نشر شده است .
مقصد از این همه مسافرت‌های متقابل تشئید علایق دوستانه به اساس احترام متقابل، مساوات، عدم مداخله در امور داخلی یکدیگر . همزیستی مسالمت آمیز ، همکاری در ساحات مختلفه و خاصه در ساحه اقتصادی و تقویت مبانی صلح جهان بوده است .
ښاغلی میوندوال افزودند : —
افغانستان مساعدتهای اقتصادی و بیقید وشرط کشورهای دو ست را به نیکوئی استقبال کرده است و میکند .چنانکه دراعلامیهٔ مشترك افغانستان و اتحادشوروی تاریخی ۲۱ دلو ۱۳۴٤ خوانده میشود طرفین اظهار عـقیده نموده‌انـد تصمیمی که اتحاد شوروی برای دوام مساعدت های دوستانه و بی شائبه خویش اتخاذ نموده است در عملی شدن سومین پلان پنجسالهٔ افغانستان که تطبیق آن سر از سال آینده آغاز میشود تأثیر وسیع و مثبت خواهد داشت .
همچنین اعلامیهٔ مشترك افغانستان و یوگوسلاویا تاریخی ۲۹ حوت ۱۳۴٤ ملاحظه میشود که طرفین موافقه نموده‌اند یوگوسلاویا از طریق همکاری اقتصادی در اجرای بعضی پروژه های انکشافی سومین پلان پنجساله افـغانستان سـهم خواهد گرفت .
در اعلامیهٔ مشترك افغانستان و چین که بتاریخ نزدهم ماه گذشته صادر گردیدطرفین موافقه همکاری اقتصادی و تخنیکی را که یکسال قبل درکابل انعقاد یافته‌بودنشانهٔ همکاری دوستانه بین هر دوکشور می شناسند . همچنین مذاکرات برای دوام مساعدت بی قید وشرط دیگر کشورهای دوست باافغانستان ادامه دارد و محل تطبیق آن در طی ماه های آینده هنگامیکه سومین پلان پنجسالهٔ افغانستان تسوید شود تعیین وتشخیص خواهد یافت.
ښاغلی صدر اعظم اظهار کردند که افغانستان مجاهدات خود را به منظور پیشبرد خطمشی حکومـت پیروی خواهد نمود تا آنکه روابط حسنه همسایگی نیك ، احترام متقابل ، عدم مداخله و همکاری آزاد مبنی بر حقوق مساوی واصول همزیستی مسالمت آمیز با همه کشور های جهان دارای رژیم‌های مختلف و صلح جهان استوار و مستحکمتر گردد و باین موجـب حکومت برای توسعهٔ تعاو نـد ر شقوق تخنیکی، تجارت وترانسپو رت باکشورهای ذیـعلاقه و خا صهٔ کشور های این منطقه ابرازمساعی خواهد نمود .
ښاغلی میوندوال تذکر دادند : —
افغانستان به تأئید و تقویت صلح وسلام جهـا نی وخا صـهٔ تشئید مبانی صلح در این منطقه جهان که در آن زندگی می کنیم علاقه‌مندی فعال نشان داده است .
حکومت افغانستان از انعقاد کنفرانس تاشکند از بـدو امـر پشتیبانی جـدی کرده واعـلامیهٔ صادره آنرا تأیید نموده بود:
حکومت افغانستان اظهار یقین نموده ومی‌نماید که پیروی صمیمانه روحیه تاشکندتوسطهند وپاکستان امکانات تفاهم و همکاری و صلح را بین این دو کشور فراهم می آرد .
حکومت افغانستان در بارهٔ موضوع ویتنام که صلح جهان را به‌مخاطره

انداخته ابراز نگرانی شدید نموده نظریهٔ خود را در این مورد بار ها اعلام نموده است و آرزومنداست برای مردم ویتنام این امکانات میسر گردد که سرنوشت خود را بدون هیچگونه مداخله ا زخارج تعیین نمایند و به حقوق غیر قابل انکار خویش برای صلح،استقلال و وحدت نایل گردند . و باین منظور مندرجات قرار داد های ۱۹۵٤ باید از طرف همه کشور های جهان رعایت شود .

حکومت افغانستان‌معتقد است‌که در مذاکرات صلح ویتنام جبههٔ آزادی ملی ویتنام‌جنوبی بایدشامل باشد .

ښاغلی صدر اعظم در اخیرراجع به سیاست افغانستان در مورد مسئله پښتونستان مطابق آمال حقیقی مردم وزعمای آن‌حل‌شد ه برادران پښتونستانی ما به حقوق خویش نایل گردند .

چنانکه معلوم است با علایقی که ملت افغانستان با ملت پاکستان دارد و با موقعیت جغرافیائی پاکستان در این منطقه مردم ما آرزومند اند که‌روابط آن کشور مسلمان بر حسب مطلوب برادرانه باشد .

مسئله پښتونستان که ازبقایای استعمار میباشد و تا امروز راه حلی نیافته است در این موردیگانه علایقی در این روابط میباشد .

مسئلـه پښتونستان در رأس سیاست ما قرار داشته و مساعی حکومت به منظور تأمین حق تعیین سرنوشت برادران پښتونستانی مطابق خط مشی کابینهٔ موجوده که شش ماه قبل بتاریخ ۱۱ عقرب به تصویب این‌جرگه محترم‌رسیده بود و مطابق اعلامیهٔ تاریخی ۲۸ سنبله ۱۳٤۳ لویه جرگه از راه مسالمت آمیز دوام یافته است و می‌یابد .

ښاغلی صدر اعظم علاوه کردند طی مذاکرات ۱۲ جدی گذشته هنگامیکه فیلدمارشال‌محمد ایوبخان رئیس جمهور پاکستان به کا بل مسافرت نمودند موضوع را بـا ایشان در میان گذاشتیم.

طرفین بر این اظهار موافقت نمودند که امکانات حل مسئله با روحیهٔ تفاهم جستجو شود .

حکومت افغانستان‌متوقع است‌که تماس های مزید در آینده بین افغانستان وپاکستان‌راه حل‌قضیه را مطابق آمال مردم و منورین و همه رهبران پښتونستان بگشاید .

جلسه استیضاح ولسی جرگه که بریاست دوکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دایر گردیده بود از ساعت دو تا هفت بعد از ظهر ادامه یافت . در ختم جلسه اعضای ولسی جرگه موا فقت نمود نـد که بحث بر موضوع بقدر کافی صورت گرفته است .

در جلسه قبل از ظهر ولسی جرگه راجع به طرز رأی گیری در مورد تعیین چهارعضوء باقیمانده هیئت وارسی امور پروژهٔ نغلو بحث گردید و رأی گیری در این باره به آینده موکول شد .

۱٤ ثور : ـ یازده انجمن‌ولسی جرگه‌جلسه‌نموده‌وموضوعات مربوط شانرا مطالعه کردند . در انجمن مالی و بودجه که به ریاست وکیل عبدالقیوم جلسه کرد موضوعات قیمت پست‌بکس‌وتعیین محصولات جدیدپستی‌که‌باساس منطقهٔ‌صورت گرفته است مطالعه گردید .

انجنیر محمد عظیم گران معین وزارت مخابرات در جلسهٔ انجمن حاضر شده و درین‌موارد بسوالات اعضای انجمن توضیحات داد .

انجمن روابط بین المللی موافقت نامهٔ تبادل اموال بین افغانستان و جمهوریت‌مردم‌چین‌را به‌تصویب رسانده وآنرا به‌دارالانشاء سپرد.

در این انجمن که بریاست وکیل شاه غاسی جلسه‌کرده بودموافقت نامهٔ کلتوری بین افغانستان و انگلستان مطالعه شده نظریهٔانجمن در بارهٔ آن صادر شد .

موضوع تشکیلات و گرافهای وزارت زراعت بشمول موضوعات فارم ها و جنگلات و امورمالداری و علفچر ها در انجمن امورزراعت ومالداری‌ولسی‌جرگه مطرح‌گردید. نباغلی محمدحسن کشتیاررئیس جنگلات و رئیس آبیاری وزارت زراعت و آبیاری در این انجمن که بریاست وکیل کمال الدین اسحق زی دایر شده بود حاضر شده و درین باره توضیحات دادند .

انجمن امورانکشاف بهبوداجتماعی بریاست وکیل عبدالکریم فرزان جلسه کرده و قرار خود را دربارهٔ تسوید قانون محافظه شخصیت در توقیف خانه ها و محابس صادر کرده و آنرا به‌انجمن تقنین‌سپرد. همچنان این انجمن مسودهٔ قانون کار و کارگر را از ماده اول تا هژدهم مطالعه کرد .

در انجمن سمع شکایات‌موضوع مالچر دشت کیله گی که‌فعلاً تحت اثر پروژهٔ زراعت میباشد مورد بحث قرار گرفت و هم یك تعداد عرایض به انجمن مطرح شد . این انجمن به ریاست وکیل محمد علم جلسه کرده بود .

پروژه برق آبی ماهی‌پر درجلسهٔ انجمن امورصنایع‌ومعادن بریاست صالح محمد حنیفی دایر شده بود مطالعه گردید .

در انجمن تقنین‌که بریاست‌وکیل میر محمد صدیق فرهنگ جلسه کرده بود مطالعه‌پروژه قانون‌جرگه های ولایات به پایان رسیده و به دارالانشاء سپرده شد تا به‌مجلس عمومی پیش شود .

طرح‌قانون پوهنتون برای آخرین بار در انجمن امور فرهنگی‌مطالعه شد و با تعدیلاتی جهت غور مزید به انجمن تقنین سپرده شد . این انجمن بریاست وکیل عبدالوکیل صداقت جلسه کرده بود .

انجمن امور مواصلات‌و فوایدعامه بریاست سید شاه نادری جلسه کرده و به مطالعهٔ خود در موضوع کنوانسیون های بین المللی پستی ادامه داد .

همچنان جلسهٔ انجمن امور صحی بریاست وکیل محمد نعیم دایر گردیده و بر موضوعات مربوط مذاکره گردیده و هم در انجمن امور داخلی و ادارهٔ محلی که بریاست وکیل عبدالقدوس صافی جلسه‌کرده‌بودموضوع ښاروالی ها مورد بحث‌قرار گرفت .

۱۵ ثور : ـ انجمن های ولسی جرگه باز هم موضوعات مربوط شان را مورد بحث و مذاکره قراردادند و در بعضی انجمن ها فیصله شد تا وزراء به انجمن حاضر شوند .

موضوع خریداری غله سال ٤٤و معافی محصول تر که خط درجلسه روز پنجشنبه انجمن مالی وبودجه که بریاست وکیل عبدالقیوم دایر شده بود بتصویب رسیده و به دارالانشاء ولسی جرگه سپرده‌شد

تا آنرا به مجلس عمومی پیش کند.
همچنان در این انجمن راجع به تزئید مالیه اراضی جواب وزارت مالیه مطالعه گردیده و فیصله شد تا وزیر مالیه در جلسه انجمن برای دادن توضیحات بیشتر حاضر شود.
راپور و گراف های وزارت زراعت و آبیاری باز هم در انجمن امور زراعت و مالداری مطرح بحث قرار گرفت و فیصله شد تا وزیر زراعت برای دادن توضیحات به انجمن حاضر شود این انجمن بریاست وکیل کمال الدین اسحق زی جلسه کرده بود.
درانجمن مواصلات وفواید عامه که بریاست سید شاه ناصر نادری، جلسه کرده بود بحث در مورد کنوانسیون های پستی ادامه یافت و نمایندهٔ مخابرات نیز برای تسلیم شدن سوالات تحریری انجمن در این باره حاضر شده بود.

در انجمن امور دفاع ملی رئیس تشکیلات وزارت دفاع ملی به انجمن حاضر شده و درموضوعات مربوط به مجلوبین ، مادهٔ هفتم ضمیمهٔ اصولنامه و مجلای عسکری مباحثه صورت گرفت.
درین جلسه انجمن که بریاست وکیل محمد صدیق توخی منعقد شده بود اعضای انجمن درموضوعات مختلف یاد داشت هائی را بغرض جواب به رئیس تشکیلات وزارت دفاع ملی سپردند.
۱۸ ثور : - در جلسه ولسی جرگه سه عضو ء دیگر هیئت وارسی امور پروژه نغلو تعیین گردیده و موضوع معافی محصول تر که به اکثریت آراء تصویب شد.
همچنان درین جلسه مکتوب وزارت داخله راجع به بسهای انفرادی برای مطالعه و غور سپرده شد.
جلسه قبل از ظهر و بعد از ظهر

انجمن امور دفاع ملی در ولسی جرگه

ازراست به چپ:- وکیل محمدعظیم از بلچراغ ،وکیل عبد البصیر از درسکن و کیل محمد کبیر منشی انجمن از شینوار ، وکیل محمدصدیق از اوبه هرات ورئیس انجمن ،وکیل لعل محمد ازشاه ولی کوت، ووکیل میر عبدالله ازشین دندوکیل عبدالوهاب از پرچمن .

ولسی جرگه بریاست دو کتور عبدالظاهر رئیس آن جرگه دایر گردیده بود .

در جلسه‌قبل‌ازظهر وکلاپیشنهاد های مختلفی دربارهٔ طرز انتخاب سه عضوی باقیما نده هیئت‌وارسی امور پروژه نغلو داشتند .

بالاخره پس از سه ساعت بحث فیصله گردید تا کاندید های اعضای باقیمانده هیئت در خواست های تحریری‌شانرابه دارالانشاء بدهند و پس از آن رأی گیری سری در مورد شان .برای تعیین سه نفر صورت بگیرد .

در اثر رأی‌گیری‌از جملهٔ ۹ کاندید وکیل محمد ظاهر یونسی از نهر شاهی بلخ ، وکیل سید یحیی از دولت آباد بلخ ، و وکیل علی‌محمد از درهٔ صوف ولایت سمنگان به اکثریت آراء انتخاب گردید .

وکیل عبدالحکیم سپین از مرکز فراه قبلا برای عضویت درین‌هیئت تعیین شده بود .

در جلسهٔ ولسی جرگه‌پس ازختم رای گیری‌بعضی‌ازوکلاپیشنهادهای را در مورد وظایف طرز فعالیت و مدت کار این هیئت پیش کردند اما پیشنهاد وکیل عبدالوکیل صداقت از کامه ووکیل عبدالهادی هدایت از خوگیانی ولایت‌ننگرهار در این باره بتصویب رسید . آنها پیشنهاد کرده بودند تا در بارهٔ وظایف ، طرز فعالیت و مدت کار هیئت از طرف خود هیئت مطالعه صورت بگیرد و بعداً بـه مجلس عمومی تقدیم گردد .

در جلسهٔ بعد از ظهرولسی‌جرگه موضوع معافی محصول تر که نیز مطرح بحث قرار گرفت و راپور انجمن مالی و بودجه در بارهٔ تأئید آن از طرف وکیل‌محمد شاه‌ارشاد منشی ولسی جرگه‌قرائت گردید.

پس از بحث مجلس به اکثریت آراء موضوع معافی محصول‌ترکه را به تصویب رسانید .

همچنان در جلسه بعد از ظهر فیصله شد تا مکتوب وزارت داخله در برابر فیصلهٔ قبلی ولسی‌جرگه دربارهٔ بسهای انفرادی که تفسیر حقوقی و قانونی‌داردباید به‌انجمن تقنین و امورعدلی‌برای غورسپرده شود .

درین مکتوب راجع به تقسیمات بسهای انفرادی و مقررات بسرانی نیز تذکراتی درج‌گردیده بود .

۲۱ ثور : ـ انجمن های ولسی جرگه‌جلسات شان رابرای‌بحث در موضوعاتی که از طرف وزارتها رسیده بودادامه دادند .

موضوع تبادلهٔ‌اموال بین‌حکومت افغانستان و جمهوریت مردم چین در انجمن امورتجارت‌که به‌ریاست وکیل محمد عمراندخویی‌دایرشده بود مطرح‌بحث‌قرار داده‌شد .

همچنان انجمن در موضوع حمل ونقل نفت تـوسط تـرانسپورت کندهار به‌مطالعات مقدماتی‌پرداخت.

در جلسهٔ انجمن مالی و بودجه که‌بریاست‌وکیل عبدالقیوم‌نمایندهٔ مرکز بدخشان دایـر شده بـود موضوع تزئید قیمت پست بکس با جواب وزارت مخابرات در این باره مطالعه گردیده و قرارانجمن صادر شد .

همچنان نباغلی محمد انورضیائی معین مالی‌وزارت‌مالیه‌با نبا غلـی شمس‌الذکر کاظمی رئیس‌عوایدآن وزارت باین انجمن حاضر شده و

دربارهٔ تزئید مالیه اراضی توضیحات دادند یك تعداد سوال هائی انجمن در این باره برای تهیه توضیحات بیشتر به معین مالی وزارت مالیه سپرده شد .

انجمن امور داخله که بریاست وکیل عبدالقدوس دایر شده بود روی جواب ښاروالی کابل بحث نمود .

دو واحد اداری جدید املاك و اسکان و ارزاق و احتیاجات عامه باز هم در انجمن امور پلان انکشافی و تشکیلات اساسی مورد بحث قرار گرفت .

درین جلسه که بریاست وکیل امیر محمد حسیب دایر شده بود تصامیمی در این باره اتخاذ گردید.

تورید ماشین آلات زراعتی و اصلاح وضع زراعت و فعالیت های بانك زراعتی درانجمن امور زراعت ومالداری مطالعه گردیده ودر آن باره از وزارت زراعت و آبیاری توضیحات خواسته شد .

جلسه انجمن بریاست وکیل کمال الدین اسحق زی دایر شده بود .

انجمن امور صحی بریاست وکیل محمد نسیم راجع به تشکیلات وزارت صحیه غور و مطالعه کرد .

در انجمن مراقبت و تطبیق قوانین وسمع شکایات که بریاست وکیل محمد علم جلسه کرده بود برپانزده عریضه غور صورت گرفت و در انجمن امور دفاعی که بریاست وکیل محمد صدیق جلسه کرده بود بر عرایض رسیدگی شد .

۲۲ ثور : — تزئید محصول اموال وارداتی وصادراتی تشکیل کوپراتیف ها برای معلمین و موضوع خدمت شاقه و مجلوبین در انجمن های ولسی جرگه مورد بحث قرار گرفت.

جواب وزارت مالیه راجع به تزئید محصول اموال وارداتی وصادراتی کشور در جلسه انجمن مالی و بودجهٔ آنریاست تحت اثر وکیل عبدالقیوم دایر شده مطرح بحث قرار گرفت و فیصله شد تا برای توضیحات بیشتر ښاغلی عبدالله یفتلی وزیر مالیه روز شنبه به انجمن حاضر شود .

ښاغلی محمد آصف مایل معین وزارت معارف با ښاغلی توریالی اعتمادی رئیس پوهنتون و معاون پوهنځی تعلیم و تربیه به انجمن رفته ودربارهٔ پیشنهاد و کلا در مورد تأسیس کوپراتیف وضع شرایط جداگانه برای استخدام و تقاعد معلمین که مطابق دیگر مامورین نباشد بحث و مذاکره نمودند .

در انجمن امور فواید عامه و مواصلات که بریاست سید شاه جلسه کرده بودموضوع کنوانسیون های بین المللی پست برای آخرین بار مطالعه شده و قرار انجمن در این باره صادر شد .

انجمن امور صحی بریاست وکیل محمد نسیم تولواره باز هم به بحث خود در موضوع تشکیلات وزارت صحیه ادامه داده فیصله نمود تا پیغله کبرا نورزائی روز شنبه به انجمن حاضر شده و راجع به تشکیلات آن وزارت توضیحات بدهد .

غور بر موضوع خدمت شاقه و مجلوبین که از طرف بعضی از اعضای انجمن امور دفاعی پیشنهاد شده بود در جلسهٔ انجمن که بریاست وکیل محمد صدیق توخی دایر شده صورت گرفت .

انجمن سمع شکایات ومراقبت

و تطبیق قوانین بریاست وکیل محمد علم جلسه کرد درآن جلسه وکیل عبدالحمید منشی عرایض وارده را قرائت کرده و در مورد آنها از طرف انجمن رسیدگی صورت گرفت .

همچنان انجمن اموزعدلی وتقنین بریاست وکیل میرمحمد صدیق فرهنگ ،انجمن امور داخله وادا رهٔ محلی بریاست وکیل عبدالقدوس صافی نیز جلسه کرده موضوعات مربوطه شان را مطالعه نمودند .

۲٤ ثور : ـ انجمن های ولسی جرگه جلسه کرده و بر موضوعات مربوط شان غور کردند وزرای داخله ،عدلیه ،مالیه ، معا دن و صنایع ، صحیه و تجارت نیز به جلسات انجمن ها اشتراك نموده وبسوالات اعضای انجمنها توضیحات دادند .

ښاغلی عبدالستار شالیزی وزیر داخله با ښاغلی عبدالوهاب ملکیار معین اول آنوزارت به انجمن امور داخله و ادارهٔ محلی رفته وبسوالات اعضاء انجمن در مورد تشکیلات ولایات توضیحات دادند .

همچنان ښاغلی ملکیار راجع به اجرآت مامورین پیشنهاد های وکیل یار محمد از ارغستان وکیل جمال خان از باغران را یاد داشت گرفت این انجمن بریاست وکیل عبدالقدوس صافی جلسه کرده بود.

دکتور عبدالحکیم طبیبی و زیر عدلیه با دکتور فاضلی رئیس تقنین آنوزارت به انجمن سمع شکایات و مراقبت و تطبیق قوانین ولسی جرگه رفته و راجع به مشکلات موجوده ماده پنج ازدواج و ترتیب نکاح خط به سوالات اعضای انجمن توضیحات داد .

دکتور طبیبی گفت :ـ که وزا ر ت عدلیه برای رفع این مشکلات پروژه قانون ازدواج را تحت مطالعه قرار داده و تعدیلات لازم را برآن وارد کرده است .

این تعدیلات بعد از تصویب مجلس عالی وزراء به ولسی جرگه رویت داده خواهد شد .

وزیر عدلیه افزود هدف وزارت عدلیه درین زمینه با در نظرگرفتن ایجابات و شرایط محیطی وعنعنوی منظم ساختن روابط فامیلی مردم و از بین بردن مشکلاتی است که در قسمت دعاوی نکاح و ازدواج موجود میباشد .

دکتور طبیبی تذکر داد ثبت نکاح خط وسیلهٔ خوبی برای جلوگیری از دعاوی بوده و وظیفهٔ رسیدگی محاکم را آسان میسازد .

کمیسیون سمع شکایات به جوابات وزیر عدلیه قناعت کرده و نظریات وی را تأئید نمود .

وزیر عدلیه وعده داد تا راجع به قضایای مورد رسیدگی انجمن تحقیق بیشتر نموده نتیجه رابا طلاع انجمن برساند .

همچنان درین انجمن که بریاست وکیل محمد علم جلسه کرده بود در بارهٔ یکتعداد عرایض مردم رسیدگی صورت گرفت .

انجنیر عبدالصمد سلیم وزیر معادن و صنایع با مدیر کار و کارگر آنوزارت به انجمن بهبود و انکشاف اجتماعی رفته و راجع به موضوع قانون کار و کارگر وبیمه های اجتماعی که در آن انجمن تحت غور میباشد مذاکره کردند انجمن از وزیر معادن و صنایع در بارهٔ قرار داد کار، مدت وشرایط کا ر روابط کارگر و کارفرما و تعطیلات

و رخصتی ها و حد اقل مزد وبیمه های پیری به‌تقاعد. صحی ومرك و تدابیر فنی در ساحه‌کارسوالاتی نمودند که از طرف انجنیر سلیم توضیحات داده شد .

ښاغلی عبدالله‌یفتلی وزیر مالیه با ښاغلی محمد انور ضیائی معین مالی و رئیس عواید آنوزارت به انجمن مالی و بودجه ولسی جرگه که بریاست وکیل عبدالقیوم‌جلسه کرده بودند رفته وبه سوالات وکلا در مورد دو چند ساختن مالیه اراضی وتعیین حداقل مالیه فی جریب زمین دو افغانی توضیحات دادند .

همچنان انجمن پلان انکشافی و تشکیلات اساسی بریاست وکیل امیر محمد حسیب و انجمن امور تقنین و عدلی به ریاست وکیل میرمحمد صدیق فرهنگ جلسه نموده موضوعات مربوط شانرا مطالعه کردند .

در انجمن روابط بین المللی که بر یاست و کیل شا غاسی جلسه کرده‌بود پنج دوسیه اجرای‌قرضه دو صدوچهل‌ملیون‌مارك جمهوریت اتحادی آلمان‌مطالعه‌گردید وفیصله شد تا اصل قرار داد برای مطالعه بیشتراز وزارت مربوط خوا سته شود و هم وزیر مالیه در جلسه روز چهار شنبه انجمن برای توضیحات بیشتر حاضر شد .

همچنان در انجمن امور صحی ولسی جرگه پیغله کبرا نورزائی وزیر صحیه به سوالات رئیس و اعضای انجمن در مورد تشکیلات و قوانین وزارت صحیه و تورید ادویه توضیحات داد .

پیغله کبرا نورزائی در بارهٔ تشکیلات وزارت صحیه به انجمن گفت آنوزارت سعی مینماید حتی المقدور تشکیلات اداری خود را محدود نموده و تشکیلات فنی و مسلکی را توسعه بدهد .

وزیر صحیه‌گفت: دروزارت‌صحیه یك سلسله لوایح و قوانین امور صحی رویدست است‌که بعد ازطی مراتب اصولی در ساحهٔ تطبیق گذاشته خواهد شد .

پیغله نورزایی درقسمت تورید ادویه اظهار داشت: که‌در زمینه قانون فورمیلر و ضع گرد ید ه که بعد از طی مراحل نهائی عنقریب عملی میگردد و با تطبیق این‌قانون مشکلاتی راکه از ناحیهٔ تو ر ید ادویه موجود است مرفوع خواهد گردید .

فور ملیرملی قانون نامهٔ است که بحیث یك نشریهٔ رسمی تهیه ، تورید و مصرف ادویه را در داخل کشو رتنظیم کرده برای دکتوران، دواسازان و ادویه‌فروشان رهنمای خوبی میباشد .

باساس این قانون نامه ادویه ترکیبی در مملکت تهیه و ترویج می‌یابد .

انجمن امور صحی بریاست وکیل محمد نسیم از مرکزبامیان تشکیل جلسه داده بود .

همچنان انجمن تجارت‌ولسی جرگه ساعت سه بعد از ظهر جلسه نموده و با ښاغلی دکتور نورعلی وزیر تجارت و دکتور اکبر عمر معین وزارت‌تجارت‌مذاکره نمودند.

اجندای مجلس انجمن تجارت ولسی جرگه را قرار داد تبادله اموال بین افغانستان و جمهوریت مردم‌چین، توریدموترهابه افغانستان صحن کوره و سفید در بازار و نساجی و قرار داد ترانسپورتی

انحصارات دولتی با کمپنی پارا ایرانی تشکیل داد .

وزیر و معین تجارت در بارۀ هر یك ازین موضوعات تشریحات و معلومات مفصلی به انجمن داده و انجمن پس از یك سلسله بحث و مذاکره تصمیم گرفت که‌موضوع موتر های وارداتی د ر آینده در حالیکه معین وزارت تجارت و نماینده های وزارت مالیه نیز حاضر باشند مجدداً مطالعه وروی آن بحث‌قرارگیرد .

بعد از مذاکرات و مفاهمه وارائه جوابهای شفاهی وزیر تجارت در قسمت قرار دادتبادلۀ اموال بین افغانستان و جمهوریت مردم چین سوالات تحریری انجمن را غرض نوشتن جواب با خود برد .

در قسمت صحن کوره و سفید فیصله شد چون‌موضوع‌از یکطرف مربوط به صنایع مملکت بوده واز طرفی هم د رجملۀ اموالی است‌که ورود آن ممنوع میباشدباید انجمن به شمول وزرای تجارت و معادن و صنایع بروز چهارشنبه ۲۸ ثور جلسه نموده و در زمینه غور بعمل **آید .**

در قسمت اموال ممنوعه سابقه تجویز گردید که فردا هم بحث صورت بگیرد .

در جلسۀ انجمن تجارت وکیل حاجی عبدالقدوس مومند وکیل مولاقل و وکیل محمد امین اعضای انجمن سوالاتی مبنی بر ارتقاء محصول پت بزی و پشم شتری ، سرمایه گذاری خارجی، قیمت‌پخته و صادرات قره قل افغانستان از وزیر تجارت نمودند که از طرف وزارت تجارت جواب ارائه شد و انجمن فیصله نمود که در آینده‌هم درین موضوعات مذاکره بعمل‌آید.

۲۵ ثور : ـ در جلسه قبل از ظهر ولسی جرگه لایحه وظایف انجمن تحقیق امور پروژه نغلو به‌اکثر یت آراء تصویب گردید .

درین جلسه مسودۀ لایحه وظایف که از طرف انجمن ترتیب شده‌بود توسط وکیل‌محمدشاه ارشادمنشی ولسی جرگه قرائت گردید و با تعدیلاتی بتصویب رسید .

در لایحه تذکر رفته که انجمن از امور مصارف پروژۀ نغلو از اورگان افغانی تحقیق نموده و در ظر ف دوماه تحقیقات خودرا تکمیل مینماید .

اگر درین مدت تحقیقات به پایان نرسد از طرف مجلس عمومی مدت کار انجمن تمدید خواهد شد .

در لایحه وقت آغاز کار انجمن روزچهارشنبه ۲۸ثورتعیین‌گردیده ویک سلسله مقررا ت دیگر راجع به طرز العمل انجمن نیز در آن درج شده است .

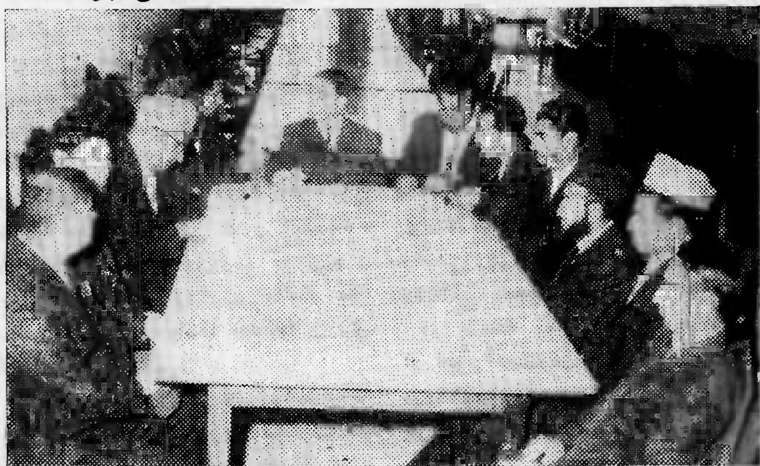
جلسه‌بریاست‌دوکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دایر گردیده **بود .**

۲۷ ثور : ـ بناغلی عبدالستار شالیزی وزیر داخله . دوکتور عبدالحکیم طبیبی و زیرعد لیه وانجنیر میرمحمد اکبر رضا وزیر زراعت و آبیاری به جلسه سوال ولسی جرگه حاضر شده و به سوالات وکلا توضیحات دادند .

درین جلسه که از ساعت دوی بعد از ظهر تا ساعت چهار و نیم ادامه داشت سیزده وکیل در موضوعات مربوط از وزراء سوال **نمودند .**

جلسه بریاست دکتور عبدالظاهر

انجمن زراعت و مالداری ولسی جرگه

ازراست به‌چپ:ـ وکیل‌میر عبدالباقی ، وکیل محمد زمان ، وکیل محمد سرور، وکیل‌کتب خان، و کیل‌محمد اسحق هلالی ، وکیل‌عبدالصمد وکیل کمال الدین اسحق زی ،وکیل‌اخترمحمد کاکړ، وکیل عبد القیوم منشی انجمن و کیل شاه نظر ، وکیل محمد نبی ایماق وکیل غلام نقشبند نا شر نا یب‌رئیس

رئیس ولسی جرگه دایر گردیده **بود .**

۲۸ ثور :ـ زراعت و آبیاری : اسکان کوچی ها و ناقلین و طرح پروژه های انکشافی برای بهتر ساختن وضع زندگی آنها یکی از اهداف مهم حکومت‌میباشد باعملی شدن این پروژه مشکلات اسکان کوچی ها و ناقلین مرفوع خواهد **گردید .**

انجنیر میر محمد اکبر رضا وزیر زراعت و آبیاری این مطلب را در جلسهٔ سوال ولسی جرگه اظهار کرد .

وی‌در این‌جلسه‌گفت:ـ وزارت زراعت و آبیاری می کوشد تاعلیه آفات زراعتی به منظور بلند بردن تولیدات زراعتی کشور وتقویهٔ زارعین مجادله نماید .

چنانچه فعلا گروپ های مجادلوی وزارت زراعت‌درنقاط مختلف‌کشور مشغول فعالیت میباشند .

وی افزود تاجاییکه توان مالی وزارت زراعت ایجاب میکند آن وزارت از هیچگونه کمك در مرفوع ساختن آفات زراعتی با زارعین دریغ نمی نماید .

انجنیر رضا ضمن اشاره باصلاح شبکهٔ آبیاری گفت:ـ که‌اصلاح‌شبکهٔ آبیاری مثل همه نقاط کشور ما میباشد البته باید گفت که وزارت زراعت و آبیاری درین قسمت‌بهتر از هر چیز به کمك مردم نیازمند است . و از طرف دیگر عملی‌شدن این امر مستلزم بودجهٔ‌کافی ووقت زیاد میباشد .

وزیر زراعت راجع به تهیهٔ کود کیمیاوی اظهار کرد که آنوزارت در سالهای گذشته نظر بخواهش مردم یك مقدار زیاد کود کیمیاوی به آنها توزیع نموده و هم برای تهیهٔ بیشتر کود و توزیع آن به

زارعین و دهاقین اقدامات مؤثری نموده تا در زمینه خواسته های مردم نظر به تقاضای خود شان برآورده شود .

وزیر زراعت در بارهٔ بهبود وضع زندگی دهاقین و ایجاب رابطهٔ بهتر بین دهاقین و مالکین تذکر داد که وزارت زراعت و آبیاری مسودهٔ قانون اصلاح جلگه های زراعتی اجازهٔ زمین های زراعتی وغیره‌موضوعاتی راکه‌باعملی‌شد ن آن وضع زندگی دهاقین بهبود یابد ودر ایجاد رابطهٔ بهتر بین آنهاو مالکین مؤثر ثابت شود تحت غور قرار داده است که بعد از تکمیل بوزارت عدلیه سپرده خواهد شد.

وزیر زراعت به ماشین های جن انفرادی اشاره نموده گفت : — هرگاه فعالیت این‌ماشینها مناسب باشرایطی که‌برای بهتر شد ن وضع زراعت پخته و نگهداری تخم خوب پخته وضع شده‌باشد وزارت زراعت ممانعت نخواهد کرد .

وزیر زراعت در جلسهٔ سوال گفت به اثر تقاضای مردم قرارداد تورید تراکتور ها صورت گرفته که عنقریب بکابل خواهد رسید. این تراکتور هامجهز باورکشاپهای ثابت و سیار میباشد .

انجنیر رضا در مورد تهیه واتر پمپ‌ها گفت:—موضوع‌قرارداد تورید واتر پمپ با ممالك خارجه تحت غوراست .وزارت‌زراعت در ظر ف سه الی پنج سال بهترین نوع آنرا بمردم عرضه خواهد کرد .

وزیر زراعت افزود در قسمت سروی زمینهائیکه برای استفادهٔ واتر پمپ های مذکور مساعدباشد گروپ های‌تحقیقاتی‌وزارت زراعت فعلا در بعضی ساحه ها فعالیت مینماید .

انجنیر رضا راجع به بودجه و تشکیل وزارت‌زراعت‌گفت:— که بودجه و تشکیل یك‌دستگاه مطابق به ایجاب کار آن میباشد .

وزیر زراعت تذکر داد که برای دفع‌امراض حیوانی ونباتی هیئتی باثر خواهش مردم وردك بولایت میدان و وردك‌اعزام‌گردیده است.

همچنان برای مجادله با آفتی که گندمهای آنولایت را تهدید میکند نیز هیئت برای دفع آن وبرا ی تکثیر تخم بهتر گندم از طرف وزارت زراعت و آبیاری به ولایت میدان وردك تعیین شده است که به تحقیقات خود شروع نموده اند امید است در حاصلات‌امسال گندم این منطقه بهبود و افزایش‌مطلوب بدست آید .

وزیر زراعت به حفر چاه های عمیق‌اشاره‌کرده گفت:—این عمل ایجاب مصارف هنگفت را مینماید و هر شخص قادر نیست مصارف آنرا بپردازد البته اشخاصیکه پرداخت مصارف حفر چاه های عمیق‌رادارند میتوانندبوزارت‌زراعت در تماس شوند و ما با دستگاه مجهزی که داریم با آنها همکاری خواهیم نمود .

انجنیر رضا گفت : — چون انکشاف زراعت وابسته به ترویج صنایع زراعتی است حکومت درین مورد پلانهائی درنظردارد تا با تأمین آن وضع زراعت در کشور بهتر شده و در حاصلات زراعتی افزایش بعمل آید .

وزیر زراعت‌درجلسهٔ سوال‌اظهار کرد:—که‌وزارت زراعت‌همیشه می کوشد تا از استفاده‌جوئی مامورین جلو گیری شود اینك بعضی مردم

از استفاده جوئی محافظین جنگلات شکایت دارند و هم میگویند نظر باین امر وضع جنگلات بهبودی مورد نظر را حاصل نمی نماید ما حاضر هستیم با همکاری مردم از هیچگونه اقدام برای اصلاح این مشکل دریغ ننمائیم .

وزیر زراعت و آبیاری راجع به اعمار بند ها در ولایات گفت : —
اعمار بند ها مصارف زیادی را ایجاب میکند وزارت زراعت منتظر موضع و تهیه منابع پولی است که در صورت مساعدت درتمام مناطق مملکت به اعمار بند های مثمر که درازدیاد حاصلات زراعتی کشور مؤثر واقع شود اقدام نماید .

سوالات ذیل در موضوعات زراعتی وآبیاری از طرف وکلاصو رت گرفت برای اسکان کوچی ها و ناقلین چه اقداماتی صورت گرفته است . برای مجادله با آفات زراعتی که اکثراً باغها وزراعت را تهدید میکند چه تصمیم اتخاذشده است.

در مورد اصلاح شبکه های آبیاری چه پیشبینی شده است .

وزارت زراعت آیا در نظر دارد مقدار بیشتر کود کیمیا وی بزارعین توزیع نماید .

پلان وزارت زراعت در موردبهبود وضع زندگی دهاقین و ایجاب رابطهٔ بهتر بین آنها و مالکین چه است.

وزارت زراعت و آبیاری چرا به صاحبان ماشین های جن انفرادی در ولایات اجازهٔفعالیت رانمیدهد.

آیا تراکتور های جدید توسط وزارت زراعت و در مقابل تقاضای مکرر مردم خریداری میشود .

پلان وزارت زراعت درمورد تهیه واتر پمپ برای رفع قلت آب چیست .

برای دفع امراض حیوانی و نباتی ولایت میدان و وردك چه تصمیم گرفته شده است .

چرا برای حفر چاه های عمیق یکی از کمپنی های خارجی دعوت نمیشود تا مردم در برابر پرداخت پول بتوانند برای شان چاه حفر نمایند .

آیا وزارت زراعت ترویج صنایع را بمنظور امور پیشبرد زراعتی در نظر دارد .

وزارت زراعت برای جلو گیری از استفاده جوئی های محافظین جنگلات چه راهی‌را سنجیده‌است.

آیا وزارت زراعت در نظر دارد دو بندی را که در دو قسمت‌هرات که آمادهٔ اعمار بند میباشند اعمار کند .

سوالات فوق از طرف وکیل خدای دادنمایندهٔکوچی‌های‌ولا یت غزنی ، وکیل رمضان علی شریفی ازجاغوری ،وکیل‌مولوی‌عبدالحق‌از چار درهٔ کندز ، وکیل محمد ظاهر یونسی از نهر شاهی بلخ ، وکیل احمد شاه رحمتیان ازشهرهرات ، وکیل میر احمد از میوند قند هار ، وکیل محمد هاشم تره کی از ناحیهٔ غزنی ، وکیل علی احمد بایانی از پروان ، وکیل سعادت از سید آباد ورد ك،وکیل حبیب‌الله نوررزائی از گلران هــرات ، وکیل حسیب رستاقی از ولایت تخار و وکیل عبدالقدوس مهمند از ولسوالـی انجیل هرات . طرح گردیده بود .

پروژهٔ قانون‌جدیدازدواج ازطرف وزارت عدلیه ترتیب گردیده و پس از تصویب مجلس عالی وزراء به ولسی جرگه سپرده میشود .

همچنان برای اینکه در قانون

رشوت ، بصورت بهتر تطبیق‌شده بتواند تعدیلاتی رخداده است این مطالب را دکتور عبدالحکیم طبیبی وزیر عدلیه روز سه شنبه درجلسهٔ سوال ولسی جرگه بجواب وکلاء اظهار کرد .

وی ضمن اشاره به‌نظام خارنوالی گفت :ـ این‌نظام درهمه‌جهان‌دررا ه کشف حقایق نتیجهٔ مثبت داده‌است یقین دا ریم نظام خارنوالیـها در کشور ماهم مثبت و ا قع میشود اماچون تازه در مملکت ما رویدست گرفته شده لهذا خالی از عیوب و نواقص نیست مگرباید متذکر شد که‌این‌عیوب به‌پرنسیب خارنوالی راجع نمیشود بلکه به اشخاص راجع میگردد و هر وقت اشخاص فهمیده ودانسته بوظایف خارنوالی بدرستی پی‌ببرند آنوقت این نظام طوریکه در سایر ممالك مفید واقع گردیده در کشور ما نیز برای تأمین عدالت رول مهمی را بازی خواهد کرد .

وزیر عدلیه در قسمت تحقیقات جرایم گفت که جرایم باشخاص دیگر سرایت نمیکند اماتحقیقات را میتواند صرف بجرم محدودنمود البته ما عقیده داریم این تحقیقات که بمنظور کشف حقایق صورت میگیرد نباید باعث تکلیف دیگران شود . ماحاضرهستیم به‌اشخاصی که بدون سبب درادارات خارنوالی باعث سرگردانی مردم شده اند جزا بدهیم .

برای جلو گیری از رشوت :

وزیر عدلیه در مورد جلو گیری از رشوت گفت : ـ کمیسیونی در وزارت عدلیه اخیراً باین منظـور تأسیس گردیده و هم قانون سابق رشوت را وزارت عدلیه از برای اینکه جنبهٔ تطبیقی آن بیشتر شود تعدیل نموده که باساس آن جزا تنها متوجه رشوت گیرنده نبوده بلکه به رشوت دهنده‌نیز جزاراجع میشود . دراین قانون‌جزای مامورین دستگاه‌عـدلی‌و قضایی دررشو ه ستانی شدیدتر از دیگران تعیین شده که حتی از وظیفه نیز منفك میشوند . از طرف دیگر برای رسیدگی چنین موضوعاتی محاکمهٔ عالی‌قضات برای محاکمهٔ قضا ت متهم دایر گردیده تا به‌جرایم آنها رسیدگی نماید .

داکتر طبیبی در بارهٔ وظایف خارنوالی ها در موردغور بردوسیه ها گفت‌اجراآت‌اداره‌های‌خارنوالی که در این قسمت تابع مواد پنجاه و یك و پنجاه و دو قانون اجراآت جزائی میباشد که باساس این‌مواد به‌خارنوال حق‌داده شده تا دوسیه هائیرا که ایجاب تقدیم به‌محکمه را نمی نماید حفظ کند اما در قسمت جنحه و قباحات هیچوقت خارنوال دوسیه ها را حفظ نمیکند جزا در چنین موانع ازطرف محکمه تعیین میشود و ما تا حال از واقعهٔ که این طور دوسیه ها به محکمه پیش نشده باشد اطلاع نداریم و هـرگاه اطـلاعی بما برسد بـه مسئولین آن جزای شدید خواهیم داد .

دو هزار دوسیه لاینحل حل و فصل شد :

وزیر عدلیه‌افزودکه مقصدوزارت عدلیه حـل مشکلات مـردم است چنانچه از ماه ثور باینطرف دو هزار دوسیه لاینحل که از سالها باقی مانده بود حل و فصل‌گردیده است که این یك کار بی سابقه میباشد .

دکتور طبیبی ضمن اشاره به‌مفتی های محاکم اظهار کرد برای‌اینکه وزارت عدلیه مفتی های تعلیم‌یافته به محاکم تقدیم کرده باشد فارغ التحصیلان پوهنځی های حقوق و شرعیات را تحت تجربهٔ عملی قرار داده تا بعد از طی مراحل تجربوی آنها در محاکم بحیث‌مفتی شامل کار شوند .

وزیر عدلیه راجع به مشکلات مردم برای تهیهٔ نکاح خط درقریه ها و دهات گفت میدانیم که زنها بنا بر تعامل حاضر نیستند به اساس اصولنامهٔ نکاح عکس برای نکاح خط بگیرند اما قانون سابق چون تا حال مرعی الاجراء میباشد باید احترام شود و از طرفی هم وجود عکس در نکاح خط برای‌جلو گیری‌ازاشتباهات‌بعدی‌ضروریست. وزیر عدلیه افزود که در پروژهٔ جدید قانون ازدواج عکس‌اختیاری بوده‌امانشان‌انگشت‌طرفین‌ضروری است .

پروژه این قانون بزودی به‌شورا سپرده خواهد شد .

وی در بارهٔ محاکم استیناف گفت گرچه فعلا کار محاکم استیناف صرف به بررسی امور تجارتی و غیره محدود است اما با بوجود آمدن ستره محکمه دامنهٔ فعالیت این محاکم توسعه می‌یابد .

دکتور طبیبی درقسمت تشکیلات وزارت عدلیه اظهار کرد باوجود ازدیاد بودجهٔ وزارت عدلیه با مشکلات مالی مواجه است زیرا اداره ها ی‌جدیدی از قبیل‌مدیریت قوانین صدارت و محاکمی که سابق خارج وزارت عدلیه بود نیز باین وزارت متعلق گردیده است. بودجهٔ موجوده حتی ده فیصد احتیاجات وزارت عدلیه‌را برآورده ساخته نمی تواند چنانچه تا هنوز جا های ستره محکمه که در سال آینده به فعالیت آغاز مینمایدتعیین نشده است .

ستره محکمه :

وی راجع به تأسیس ستره محکمه گفت : ــ وزارت عدلیه باساس هدایت قانون اساسی وظیفه دارد تاترتیبات‌ستره محکمه رااتخاذنماید. گر چه نزدبعضی‌ها ذهنیتی وجود دارد که چو ن ستره محکمه هنوزبکارآغاز ننموده لذا قضاء تا هنوز مربوط قوای اجرائیه میباشد در حالیکه این مطلب درست نیست بلکه نظر به مادهٔ ۱۲۷ قانون اساسی ستره محکمه بفرمان نمبر (۱۰۲۰) اعلیحضرت معظم همایونی و مادهٔ ٤٥ تشکیلات قضائی بصورت غیر مستقیم بفعالیت آغاز کرده است.

وزیر عدلیه تذکر داد دارالانشاء قوای قضائیه که در حقیقت هستهٔ فعالیت ستره محکمه را تشکیل میدهد بوجود آمده همچنین در قسمت قضائی محاکم عالی تمیز فعالیت دارند چنانچه به همین اساس محاکمه قضااز طرف‌روسای محاکم تمیزکه یکی‌از وظایف‌ستره محکمه میباشد شروع گردیده است . علاوتاً قسمت اداری ستره محکمه توسط شورای عالی قضائی که در ریاست آن‌شخص صدراعظم قرار دارد صورت میگیرد . وسایر فعالیت های قضائی ستره محکمه بوزیر عدلیه تعلق دارد .

همچنان‌خارنوال قوهٔ قضاییه که ازخارنوال اجرائیه‌جدامیباشد بکار شروع کرده که در سال آینده‌تمام این اداره ها در چوکات ستره

محکمه داخل فعالیت مستقل خواهد شد .

محاکم وثایق :

وزیر عدلیه در مورد تأسیس محاکم وثایق اظهار کرد : ــ که فعالیت های اجتماعی در کشور ما روز افزون است و ایجاب ثبت این وثایق برای جلوگیری ازمشکلات نیز ضروری است روی این ملحوظ در بعضی قسمت ها چنین محاکم دایر شده و در قسمت های دیگر کشور نیز در آینده محاکم وثایق دایر خواهد شد .

داکتر طبیبی راجع باینکه قضات اکثراً بدون درنظر گرفتن نظریات علمی وفنی خارنوالهاوپولی فیصله مینمایند اظهار کرد شاید این موضوع ناشی از تجارب تلخی است که در گذشته از قضات دیده شده اما فعلا چون دولت میخواهد قوۀ مستقل قضائیه را تطبیق کند و آرزو دارد محاکم زیر تأثیر هیچ منبع قرار نگیرد بلکه باید آنها بصورت مستقل و مطابق شرح اسلامی و فقۀحنفیو قوانین مملکت آزادانه فیصله بنماید .

محاکم مجبوریت ندارد بصورت حتم نظریات پلیس و خارنوال را در فیصله خود مد نظر بگیرد .

سیستم موازنه :

وزیر عدلیه افزود:ــ درین قسمت سیستم موازنه در قانون اساسی مد نظر گرفته شده و آن اینست که پولیس و خارنوال دلایل اثبات جرم را که دلایل مادی است تهیه میکند ولی فیصلۀ حقوقی رامحکمه صادر مینماید و هر یك ازطرفین دعوا حق مرافعه طلبی و تمیزطلبی را حایز است که باین ترتیب عدالت بدرستی تأمین شده میتواند.

این توضیحات را دکتو ر طبیبی وزیر عدلیه در برابر سوالات ذیل وکلا در جلسه سوال ایراد کرد .

اقدامات وزارت عدلیه . در مورد جلوگیری اززحمات بیهودۀ مرد م که اصلا درجرم شریك نمیبا شد ومورد تحقیق قرار میگیر ند چیست؟

چه اقدامات برای جلو گیری ار رشوت گرفته شده است اینکه بعضی خارنوال ها دوسیه ها را بدون اینکه به محاکم ارجاع نمایند حفظ میکند به چه اساس متکی است ؟

دربارۀ تهیه مفتی های ورزیده چه ترتیبات گرفته شده ؟

عکس برای نکاح خط در قریه ها و دهات مشکلاتی را به مردم بار آورده و باعث این میگردد تا آنها ازدواج های خود را رسمی ننمایند چه اقدامات در زمینه اتخاذ شده است ؟

آیا وجود محاکم استیناف بی لزوم نیست ؟

چه ترتیبات برای تأسیس ستره محکمه گرفته شده است ؟

آیا برای ثبت وثایق وجودمحاکم علیحده ضروری است ؟

چرا قضات اکثراً بدون در نظر گرفتن نظریات علمی وفنی خارنوال ها وپولیس فیصله مینمایند ؟

سوالهای فوق را وکیل رمضان علی شریفی از جاغوری ، وکیل یار محمد از پنجشیر ، وکیل احمد شاه رحمتیان از شهر هرات . وکیل سعادت از سید آباد وردك، وکیل علی احمد بایانی از پروان ، وکیل حبیب الله نورزائی از گلران هرات و وکیل حسیب رستاقی از

ولایت تخار از ښاغلی وزیر عدلیه نمودند .

داخله :

وزارت داخله در نظر دارد وظایف والی ها و مرستیال ها را برای اجرای بهتر امور ولایات تفکیک نماید .

این مطلب را ښاغلی عبدالستار شالیزی وزیرداخله در جلسهٔ سوال ولسی جرگه اظهار کرد .

ښاغلی شالیزی ضمن اشاره به مشکلات توزیع تذکره گفت:ــ بصورت عمده مشکلات توزیع تذکره از ناحیه قانون و طبق قانون نشئت نموده است درقسمت توزیع تذکره مقررات قانونی موجود است که تطبیق آن یك اندازه مشکلات را به اهالی بار آورده . وزارت داخله سعی خواهد کرد تا مشکلات مردم ازین ناحیه حل شود .

وی گفت:ــ درقسمت تطبیق قانون نارسائی های ناشی از اغراض شخصی و نفسی و عدم تربیهٔ فنی مامورین مربوط موجود است ودر زمینه ترتیبات اتخاذ گردید که به تعقیب هیئت های توزیع تذکره هیئت های تحقیق فرستاده میشود تا مامورین اهمالکار و متخلف به جزای اعمال شان برسند .

وزیر داخله افزود که آن وزارت مامورین را که متهم بجرم میباشند تحت تفتیش و بازپرس قرار داده که البته تا صدور حکم محکمه نمی خواهم اسمای شانرا به صفحات روزنامه نشر نمایم .

وزیر داخله تذکر دادکه آنوزارت جداً علیه رشوه در مجادله بوده و این شیوه را در آینده نیز تعقیب خواهد کرد .

ښاغلی شالیزی راجع به تصویب ولسی جرگه در مورد سرویس های انفرادی شهری اظهار داشت که فیصلهٔ وزارت داخله د ر ین قسمت متکی بر قوانین مملکت بوده و به منظور رفاه عامه اتخاذ گردیده است .

وزیر داخله علاوه کرد که پس از اتخاذ تصمیم وزارت داخله یك تعداد سرویسهای انفرادی بطور ناگهانی مقاطعه کرده و به مجلس ولسی جرگه جهت عرض و شکایت مراجعه کردند .

ښاغلی شالیزی اظهار کرد فیصلهٔ ولسی جرگه در بارهٔ سرویس های انفرادی بصورت تحریری بوزارت د.سله رسید و وزارت داخله موقف خود را متکی بر قوانین موضوعه حکومت بصورت تحریری بولسی جرگه تقدیم نمود و همچنان وزارت داخله به کمیتهٔ تقنین ،موقف خود را توضیح داده و اظهار کرد که این موقف با احترام از قانون به منظور رفاه عامه اتخاذ شده است.

ولسی جرگه در جلسهٔ فیصلهٔ قبلی خود را تأئید نمود وزارت داخله در حالیکه اصرار دارد که موقف آن وزارت متکی بر قوانین موضوعه مملکت است و نظر باحترامی له در قوانین دارد ا زمتن مکتوب له بجواب مکتوب ولسی جرگه فرستاده شده است پشتیبانی میکند وزیر داخله در بارهٔ تشکیلات ولایات درجلسهٔ سوال گفت:ــ که رؤ س مطالب درین قسمت به انجمن امور ادارهٔ محلی و داخله ولسی جرگه ارائه شده است ما به این عقیده هستیم که نباید یکبار دیگر در قسمت تشکیلات ولایات تصمیم عجولانه گرفته شود و مشکلات بعدی را بوجود بیاورد .

وزیر داخله به تأئید از گفته خود در جلسهٔ سوال قبلی اظهار کرد که در محابس افغانستان محبوسین بدون فیصله محکمه وجود ندارد.
وی تذکر دادوضع محابس کشور قابل اصلاح و بهبود محابس بادر نظر گرفتن شرایط اقتصادی و اجتماعی مملکت اقداماتی راروی دست خواهد گرفت.
مشاغلی شالیزی را جع به تقرر والیها اظهار کرد که والی ها نظر به ایجابات اداری مقرر میشوند وجود مرستیال ها از نظر اداری یك امر ضروری و لازمی است که وزارت داخله در نظر دارد وظایف والیها و مرستیال ها را برای اجرای بهتر امور ولایات تفکیك نماید.
وی علاوه کرد میدانیم که در قسمت اصطلاح مرستیال حساسیت موجود است در حالیکه معین ها در وزارت ها و معاونین در ریاست ها عین وظیفه را بدون موجودبودن کدام حساسیت اجرا می نماید اما حساسیتی که بین بعضی والیها و مرستیالها پیدا شده از ناحیهٔ عدم تفکیك وظایف شان میباشد. باید گفت که مرستیال در چوکات وزارت داخله تابع امر والی بوده و معاون والی شناخته میشود.
در جلسهٔ سوال وکلا از وزیر داخله در مورد رفع مشکلات توزیع تذکره در ولایات جلو گیری از رشوه ستانی و اجرای کار های خلاف قانون موضوع بسهای انفرادی شهری و تصویب ولسی جرگه در زمینه تشکیلات ولایات ومحبوسین بدون دوسیهٔ تقرر والیها وضرورت مرستیال ها توضیحات خواستند.
وکلائیکه این سوالها را طرح نمودند عبارتند از وکیل رمضان علی شریفی ،از جاغوری ، وکیل عبدالحق از چهار دره کندز ،وکیل یار محمد از پنجشیر ، وکیل میر علی گوهر از غور بند ، وکیل احمد شاه رحمتیان از شهر هرات وکیل میراحمد از میوند ولایت کندهار ، وکیل علی احمد بایانی از مرکز پروان و وکیل حسیب رستاقی از ولایت تخار.

۲۹ ثور : - انجمن های ولسی جرگه تشکیل جلسه داده و بر موضوعات مربوط شان بررسی کردند.
در انجمن مراقبت وتطبیق قوانین و سمع شکایات ولسی جرگه که به ریاست وکیل مولوی عبدالحق از چار دره نایب رئیس انجمن دایر شده بود بر عرایض مردم رسیدگی صورت گرفت.
موضوع تزئید مالیه اراضی باز هم در انجمن مالیه و بودجه مورد بحث قرار گرفت. جلسهٔ این انجمن بریاست وکیل عبدالقیوم نماینده مرکز بدخشان دایر شده بود.
اعضای انجمن امور داخله واداره محلی ولسی جرگه به همراهی وکیل عبدالقدوس صافی رئیس انجمن به ښاروالی کابل رفته و در آنجا تفصیلات مامورین مربوط رادربارهٔ نقشه وپلان ۲۵ سا له آیندهٔ کابل شنیدند.
انجمن امور زراعت که بریاست وکیل کمال الدین اسحق زی جلسه کرده بود به مطالعه جواب های اداره املاك واسکان در مورد املاك دولتی پرداخت.
همچنان انجمن دیگرولسی جرگه نیز در بحث بر موضوعات شان ادامه دادند.

انجمن مؤقت تحقیق استفاده از موتر های دولتی بریاست وکیل میرعلی گوهر جلسه نموده وفیصلهٔ خود را در بارهٔ موتر های تصدی ها ، بانکها و ښاروالی صادر نموده و به دارالانشاء ولسی جرگه سپرد تا به مجلس عمومی تقدیم شود .

۳۱ ثور :

انجنیر احمدالله وزیر فواید عامه به انجمن امور انکشاف و بهبود اجتماعی ولسی جرگه رفته وبسوالات اعضای انجمن در بارهٔ حوادث ناشی از کار و معلولین قوای کار تدابیر فنی وصحی ووضع شفاخانه ها و تبدیل هوا و تداوی مکمل در شفاخانه های قوایکار مساعدساختن زمینه کار برا ی بیکاران پروژه قوایکار و اسفالت سرکهای داخلی شهر های ولایات و قرار داد های فواید عامه توضیحات داد .

جلسه این انجمن بریاست وکیل عبدالکریم فرزان دایر شده بود .

در انجمن امور صحی ولسی جرگه که بریاست وکیل محمد نسیم تولواره دایر شده بود در بارهٔ جوابات وزارت صحیه در برابر سوالات انجمن بحث و مطالعه صورت گرفت .

در این جوابات تذکر رفته که وزارت صحیه وضع شفاخانه های ولایات را بصورت جدی وارسی خواهد کرد. همچنان در این جوابات از بکار افتادن گروپ های سیار. دوکتوران برای وارسی از صحت مردم ولایات کشور و فورملیرملی برای جلوگیری ازقیمت های مختلف ادویه وتدوین همه امو ر صحی تذکر رفته است .

سایر انجمن های ولسی جرگه نیز قبل از ظهر و بعد از ظهر تشکیل جلسه نموده و بر بحث در موضوعات مربوط شان ادامه دادند.

در انجمن روابط بین المللی که به ریاست وکیل شاه غاسی امله وال جلسه کرده بود ښاغلی محمد انور ضیائی معین مالی وزارت مالیه . ښاغلی غلام احمد پوپل رئیس انحصارات دولتی و رئیس سیلو حاضر شده و به سوالات وکلا در مورد قرضه های منعقدهٔ بین افغانستان وجمهوریت اتحادی آلمان راجع به تعمیر دو سیلو و هنگرها و تعمیر مخازن نفت در افغانستان و قراردادهای مشورتی باکمپنی های جمهوریت اتحادی آلمان توضیحات دادند .

در انجمن امور تجارت که به ریاست وکیل محمد عمراند خوئی دایر شده بودقرار دادتبادلهٔ اموال بین حکومات افغانستان وجمهوریت مردم چین به تصویب رسید .

این قرار داد بزودی از طرف انجمن به دار الانشاء برای تقدیم به مجلس عمومی سپرده خواهد شد .

در انجمن امور مواصلات و فواید عامه که بریاست سید شاه ناصر نادری دایر شده بود پیشنهاد وکیل میر عبدالقیوم منشی انجمن در بارهٔ پروژه ماهی پر و حفظ و مراقبت شاهراه سالنگ با خط مشی وزارت فواید عامه مطرح بحث قرار گرفت .

در انجمن امور فرهنگی پیشنهاد وکیل رقیه ابوبکر در بارهٔ تاسیس کوپراتیف معلمین مطرح بحث قرار گرفته و به اکثریت آراء بتصویب رسید. قراراست این مو ضوع در مجلس عمو می نیز مطر ح شود .

جلسهٔ این انجمن بریاست وکیل

محمد گلدی نایب رئیس انجمن دایر شده بود .
رئیس تشکیلات وزارت دفاع‌ملی به انجمن امور دفاع ملی که بریاست وکیل محمد صدیق توخی تشکیل جلسه کرده بودرفته و در بارهٔ موضوعات مربوط دفاع ملی به اعضای انجمن توضیحات داد .
موضوع‌تشکیل دوواحداداری‌املاک واسکان و ارزاق و احتیاجات‌عامه از طرف انجمن امور پلان انکشافی و تشکیلات اساسی با موضوع انفکاك بندروالي از وزارت مالیه و مربوط شدن آن به وزارت‌تجارت به تصویب رسیده و به دارالانشاء سپرده شد تا به مجلس عمومی پیش شود .
جلسهٔ این انجمن بریاست وکیل امیر محمد حسیب دایر شده بود.
انجمن امور معادن و صنایع یك بار دیگر موضوع قرار داد حجاری و نجاری فابریکهٔ جنگلك را با موسسهٔ هو ختیف مطرح بحث قرار داد .
انجمن بریاست وکیل‌محمداکرام ایماق نایب رئیس دایر شده بود.
همچنان انجمن امور زراعت به ریاست وکیل کمال الدین اسحق زی و انجمن تقنین بریاست وکیل میر محمد صدیق فرهنگ جلسه نموده و بر موضوعات مربوطهٔشان بحث نمودند .
در انجمن امور مالي و بودجه که بریاست وکیل عبدالقیوم دایرشده بود قانون سروی‌اراضی موردبحث قرار گرفت .

۳ـ جوزا :

در مجلس ولسی جرگه عرض‌دو نفر راجع به ملکیت زمینهای‌شان در پرو ژهٔوادی هیرمندمطرح‌بحث قرار گرفت .
و تصویب انجمن سمع شکایات راجع به حق بجانب بودن عارض به اکثریت آراء تائید گردید .
در این جلسه فیصله‌شد تاملکیت مندرجهٔ اسناددست‌داشتهٔ عارضین بصورت فوری به آنهاسپرده شود وهم حکومت از اشخاص مسئول که باوجود فیصلهٔ محاکم‌ثلاثه و اسناد قانونی وشرعی‌دست داشته عارضین فرو گذاشت نموده‌اند باز خواست جدي نموده و نتیجه را به ولسی جرگه بفرستند .

٤جوزا موضوع‌موافقت نامه‌ترانزیتی بین افغانستان و پاکستان وقانون احصائیه سروی اراضی‌پروژه حفظ ومراقبت‌سرك‌سالنگ‌ازموضوعاتی بود که در انجمن های ولسی جرگه مطرح بحث قرار گرفت .
انجنیر غوث الدین متین معین وزارت فواید عامه به انجمن امور فواید عامه و مواصلات رفته‌دربارهٔ پلان اول و دوم وزارت فواید عامه پروژه حفظ و مراقبت سرك سالنگ و سرکهای ولایات به سوالات اعضای انجمن توضیحات داد .
جلسهٔانجمن بریاست و کیل سید شاه ناصر نادری از ولسوالی دوشی دایر گردیده بود .
انجنیر محمد بشیر لودین رئیس عمومی اداره املاك و اسکان به انجمن مالي و بودجه ولسی جرگه رفته دربارهٔ قانون‌احصائیهٔ‌سروی اراضی به سوالات وکلا توضیحات داده و سوالات تحریری انجمن را برای ارائه جواب با خود برد .
همچنان بناغلی غلام حیدر داوز رئیس گمرکات وزارت مالیه نیز به این انجمن که بریاست وکیل مبر عبدالقیوم جلسه نموده بود حاضر شده به سوال های انجمن ر

موضوع تزئید محصول بعضی‌از اموال صادراتی‌و وارداتی‌توضیحات داد .

موافقتنامهٔ‌ترانزیتی‌بین‌افغانستان و پاکستان با مقایسه با قرارداد سابقه وبا‌در نظر داشتن میثاق مربوط به ممالك محاط به خشکه در انجمن روابط‌بین المللی مورد غور و بررسی قرار گرفت .

جلسهٔ انجمن بریاست و کیل شاغاسی امله وال دایر شده بود

انجمن پلان انکشافی و تشکیلات اساسی ولسی‌جرگه‌بریاست وکیل امیر محمد حسیب جلسه نموده و پلان پنجسالهٔ دوم را که ازسال ۱۳٤۱ تا ۱۳٤۵ ادامه می یابدبرای پیش بینی پلان سوم تحت بحث غور قرارداد انجمن سمع شکایات و مراقبت تطبیق قوانین ولسی جرگه بریاست وکیل محمد علم جلسه نموده و بر عرایض رسیده غور نمود . انجمن با مراجع‌مربوطه در تماس شده تا درقسمت عرایض طبق مواد قانون اجراآت صورت بگیرد. همچنان درین انجمن باثر پیشنهاد یکتن‌از وکلا مطالعه‌ودر بارهٔ بعضی مواد قانون سروی املاکات در اجندای‌روز دیگرانجمن شامل شد .

در انجمن دفاع ملی موضوع تعدیل مادهٔ ۲٤اصولنامهٔ مکلفیت عسکریه‌مورد بحث‌بود . این‌انجمن بریاست‌وکیل محمد صدیق توخی جلسه کرده بود .

درانجمن امور داخله وادارهٔ محلی بریاست و کیل عبدالقدوس صافی جلسه نموده بود، سوالات انجمن‌ازښاروالی کابل مورد بحث قرار گرفت .

همچنان انجمن های امور صحی بریاست وکیل محمد نسیم تولواره و انجمن امورتقنین‌و عدلی‌بریاست وکیل میر محمد صدیق فرهنگ جلسه نموده موضوعات مربوط شان را مطالعه نمودند .

همچنان انجمن‌مختلط ولسی‌جرگه ومشرانو جرگه دو مین جلسه خود را در عمارت شورا بریاست ښاغلی سناتور محمد زمان تره‌کی دایر نموده و در موضوع استفاده از موتر های دولتی به بحث خود ادامه دادند .

۵جوزا:ــ انجمن‌های‌ولسی‌جرگه قبل از ظهر روز پنجشنبه‌۵ جوزاجلسه کرده و موضوعات مربوط شانرا مطالعه کردند .

موضوع تزئید محصول بعضی از اموال وارداتی و صادراتی باز هم درانجمن امور مالی وبودجه که بریاست وکیل عبدالقیوم جلسه کرده بود مورد مطالعه قرارگرفت.

انجمن یاد داشت هایی به وزارت مالیه فرستاد تا جواب‌آن‌به‌جلسه دیگر انجمن ارائه شود .

انجمن امور دفاع ملی بریاست وکیل محمد صدیق توخی جلسه کرده وموضوع‌تقسیمات غیرمتوازن مجلوبین و افراد مجلوبین ښاروالی کابل را مطرح بحث قرار داده سوالاتی درین باره به وزارت‌دفاع ملی سپرد .

تعدیل جداول محصولات پستی زمینی و هوایی و کسرات پولی آن که برای تکمیل اوراق مربوط و غور دو باره از طرف انجمن امور مالی و بودجه به انجمن امور فواید عامه مواصلت و ارجاع شده بود در آن‌انجمن مطالعه‌گردید .ریاست انجمن را وکیل ناصر نادری به عهده داشت .

پوهاند محمد اصغر کابل ښاروال به انجمن امور داخله و ادارۀ محلی رفته و بسوالات وکلا در مورد صعود نرخهای ارتزاقی ، تهیه زمین برای مردم بی‌خانه وتنظیفات شهر و خدمات صحی ښاروالی توضیحات داد.

جلسۀ این انجمن به‌ریاست‌وکیل عبدالقدوس صافی دایر شده بود انجمن امورمعادن‌و صنایع‌بریاست وکیل محمد اکرم‌ایماق نائب‌رئیس انجمن جلسه کرده و بیلانس فابریکۀ جنگلك را مطالعه نمود .

همچنان انجمن امور صحی به ریاست وکیل محمد نسیم تول‌واره بر موضوعات مربوط و انجمن امور زراعت و مالداری بریاست وکیل کمال الدین اسحق زی در بارۀ املاك کشور بمطالعه پرداختند .

۷جوزا:ــ پیغله‌کبرا نورزایی‌وزیرصحیه به انجمن امور صحی ولسی جرگه رفته و به سوالات وکلا در مورد بلند رفتن نرخ ادویه ، مصرف ادویه ، شفا خانه های ولایات ، پولی کلینیك حمایه طفل و مادر ، موضوع طب یونانی طب عدلی وانکشاف آن تهیه آب آشامیدنی صحی و غیره توضیحات داد .

همچنان وزیر صحیه یکتعداد سوالات انجمن را برای ارائه‌جواب نیز باخود برد. جلسۀ این‌انجمن بریاست وکیل محمدنسیم تولواره دایر شده بود .

دوکتور روان فرهادی‌مدیر عمومی سیاسی وزارت امور خارجه به‌انجمن روابط بین المللی رفته و در بارۀ موافقتنامه امور ترانزیتی بین افغانستان وپاکستان که اکنون مرعی الاجراء میباشد . به‌سوالات وکلاء جواب گفت .

جلسۀ این انجمن‌بریاست و کیل شاه غاسی امله وال دایر شده بود .

سایر انجمن های ولسی جرگه نیز جلسه نموده وموضوعات مربوطۀ شانرا مطالعه کردند .

انجمن امور مالی وبودجۀ ولسی جرگه بریاست وکیل عبدالقیوم جلسه کرده و در بارۀ تزئید محصول بعضی اموال صادراتی و وارداتی ازښاغلی‌محمد انورضیائی معین و ښاغلی غلام حیدر داور رئیس گمرکات وزارت مالیه که قبل از ظهر به انجمن حاضر شده بودند سوالاتی کردند . بعد از ظهر انجمن قرار خود را در این‌باره صادر نمود .

همچنان انجمن یك سلسله یاد داشت هایی را به وزارت مالیه سپرده است تا توضیحات درآن باره از طرف ریاست انحصارات دولتی تهیه گردد .

انجمن انکشاف و بهبوداجتماعی بریاست وکیل عبدالکریم فرزان جلسه نموده و فصل ۷ و ۸قانون کار و کارگر را تصویب نمود . در موارد تصویب شده شرایط‌کار برای زنان ، اطفال نیز شامل می باشد .

موضوع محصول پست‌هوائی یك بار دیگر پس از آنکه از انجمن امور مالی و بودجه برای تشکیل به انجمن فواید عامه و مواصلات رسیده مورد بحث قرار گرفت و انجنیر محمد عظیم گران معین وزارت مخابرات به انجمن حاضر شده به سوالات وکلا توضیحات داد . این انجمن بریاست وکیل سید شاه ناصر نادری جلسه‌کرده

بود .

انجمن دفاع ملی بریاست وکیل حاجی محمد صدیق توخی قرار خود را در بارهٔ تعدیل مادهٔ ۲٤ اصولنامهمکلفیتعسکری باتبصرهٔ انجمن ، درمورد صادر نموده به دارالانشا ولسی جرگه سپرده تا به مجلس عمومی پیش شود .

د رانجمن معادن و صنایع که به ریاست وکیل محمد اکرام ایماق نایب رئیس جلسه کرده بود . رئیس جنگلك حاضر شده و به سوالات وکلا در امور این فابریکه جواب گفت .

انجمن امور فرهنگی تشکیلات وزارت های اطلاعات و کلتور و معارف را مطالعه کرده برای غور مزیدبهانجمن مالیوبودجهفرستاد.

در این انجمن موضوع معارف متوازن مورد بحث بود .

انجمن سمع شکایاتولسی جرگه بریاست وکیل محمد علم جلسه کرده ودو سیه های بعضیعرایض را از وزارت های مربوطه خواسته مورد مطالعه قرار داد .

موضوع قرار داد زرع پخته و قیمت آن در انجمن امور زراعت و مالداری کهبریاست وکیل کمالالدین اسحق زی جلسه کرده بو د مطرح بحث قرار گرفت .

همچنان انجمن تقنین و امورعدلی بریاست وکیل میر محمد صدیق فرهنگ و انجمن تشکیلات اساسی و پلان انکشافی بریاست وکیل امیر محمد حسیب جلسه کرده مو ضو عا ت مربوطه شا نرا مطالعه کردند .

۸ جوزا:ــ درجلسهٔولسیجرگه پیشنهاد انجمن امور فرهنگیدر بارهٔتشکیل کوپراتیف معلمین تائید گردیده و تصویب شد پیشنهاد به حکومت ارسال شود تا در اطراف تدارك طرق عملی منابعمالیو سایرمطالب مربوط به تاسیس این موسسه مطالعات نموده و اساسنامهٔ آن را هر چه زودتر ترتیب کرده برای تسوید به ولسی جرگه بفرستند.

همچنان موضوع موتر های تصدی ها نیز در جلسهٔ مذکور مطرح بحث قرار گرفت و این موضوع دوباره بهانجمن مؤقتاستفاده از موتر ها محول شد تا با در نظر داشتن روحیه و مذاکرات مجلس عمومی ولسی جرگه در موضوع تجدید نظر کرده و نتیجه را به مجلس عمومی در آینده بفرستند .

راپور انجمن امور پلان انکشافی و تشکیلات اساسیدربارهٔ دوواحد اداری املاك واسکان که باساس فرمان تقنینی تشکیل شده است در مجلس قرائت گردیده و فیصله شد تا موضوع به انجمن تقنین ارجاع و پس از اصدار قرار از طرف انجمن دو باره به مجلس عمومی جهت بحث تقدیم گردد .

جلسهٔ بهریاست دوکتورعبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دایر شدهبود.

۹ جوزا:ــ درجلسه ولسی جرگه قانون ولایت جرگه تا مادهبیستم تصویب گردید .

باساس احکام فصل هشتمقانون اساسی امور ولایت جرگه توسط این قانون تنظیم میشود .

مسودهٔ قانون از طرف حکومت ترتیب گردیده و قبلا توسط انجمن تقنین و امور عدلی ولسی جرگه مطالعه نیز شده بود .

مجلس عمومی ولسی جرگه مواد

این قانون را با بعضی تعدیلاتی تصویب کرد .

مواد تصویب شده قانون از جملهٔ فصل های اهداف تشکیل و صلاحیت ولایت جرگه میباشد .

به اساس حکم مادهٔ ۱۰۹ قانون اساسی در هر ولایت یك ولایت جرگه تاسیس گردیده و از هر حوزه انتخاباتی ولسی جرگه یکنفر بحیث عضو ولایت جرگه انتخاب میشود .

ولایت جرگه باساس مواد تصویب شده برای بهبود امور ولایت و انکشاف اوضاع عمومی آن طبق قانون مشوره میدهد و هم ولایت جرگه در راه تاسیس اهداف انکشافی مطابق قانون دولت سعی می ورزد .

جلسه ولسی جرگه بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دایر شده بود .

۱۰ جوزا : ــ ښاغلی عبدالستار شالیزی وزیر داخله . دکتور عبدالحکیم طبیبی وزیر عدلیه ، انجنیر میرمحمد اکبر رضا وزیر زراعت و آبیاری و ښاغلی محمد عثمان صدقی وزیر اطلاعات وکلتور بجلسهٔ سوال ولسی جرگه حاضر شده و به سوالات وکلا توضیحات دادند .

این جلسه از ساعت دو تا چهار نیم بعد از ظهر ادامه داشت .

در جلسهٔ قبل از ظهر ولسی جرگه که بریاست دکتورعبدالظاهر دایر شده بود در بارهٔ مادهٔ بیست و یکم قانون ولایت جرگه بحث صورت گرفت .

از طرف بعضی وکلا تعدیلاتی درین ماده که حاوی بعضی صلاحیت های ولایت جرگه میباشد پیشنهاد شد .

پس از سه ساعت بحث شکل تعدیل یافته مادهٔ مذکور به اساس پیشنهاد های توصیه شده تصویب گردید .

توضیحات وزیر داخله :

ښاغلی عبدالستار شالیزی وزیر داخله در جلسه سوال ولسی جرگه گفت مشوره در امورمملکت اساس مستحکم پیشرفت همه مسایل کشور میباشد . حرکت مشوره اموریکه بدان احتیاج حس میشود یك روش دیموکراتیك بوده و ما از آن استقبال نیك میکنیم .

وزارت داخله در قضایائیکه مشوره را ایجاب میکند همیشه با وکلاء واشخاص خبیر مملکت استشاوه خواهد نمود .

وزیر داخله درین جلسه اظهار کرد با وصفیکه انحرافات اخلاقی و انحرافات از قوانین انسانی و آسمانی در هر اجتماع وجود دارد وزارت داخله متناسب به پشتیبانی ولسی جرگه و مشرانو جرگه برای جلو گیری ازین انحرافات اقداماتی را رویدست گرفته است و به مجادلهٔ خود در راه قلع وقمع انحرافات اخلاقی و انحرافات قوانین مملکت دوام خواهد داد .

ښاغلی شالیزی ضمن اشاره به انسداد قاچاق تذکر داد برای انسداد قاچاق تر تیبات از طرف وزارت داخله گرفته شده که افشاء آن دراینجا بیشتر به نفع متخلف تمام میشود .

وزیر داخله علاوه کرد در قسمت قاچاق مشکلات قانونی هم در برابر وزارت داخله وجود دارد زیرا به اساس قانون اساسی که نزد همه قابل احترام است وزارت داخله

نمی تواند منزل شخصی را که مظنون باشد بدون حکم محکمه تفتیش نماید .

ښاغلی شالیزی اظهار کرد با وجودیکه وزارت داخـله دستگاه محدودی برای جلو گیری وانسداد قاچاق دراختیار دارد باآنهم د ر چوکات توان خوداقدامات مؤثر ی درین راه نموده است .

وزیر داخله بتایید گفتارش در جلسهٔ قبلی سوال گفت:ــ که وزارت داخله نمیخواهد اسمای اشخاصی را که به اتهام رشوه ستانی و تخلف از قوانین مو ضو عهٔمملکت گرفتار شده اند تا وقتیکه فیصلهٔ محاکم در بارهٔ شان صادر نشده اعلام نموده و به این ترتیب به شهرت آنها لطمهٔ وارد نماید .

ښاغلی شالیزی راجع به یکعده دکانداران ولایت بلخ که عریضهٔ شان را دربارهٔ سرقت اموال دکانهای شان که مستقیماً به یکی از وکلا فرستاده بودند و قرائت شد گفت: درین عریضه تذکر نرفته که آیا عارضین مطابـق قوانین مقرره بنام ولایت عریضه نموده اند و یا آنها مراحل محاکم آنجا را طی نموده اند و یا خیر .

وزیرداخله گفت:ــ تجربه نشا ن میدهد که اینگونه ادعا مـعمو لاً متکی به اسناد و شواهد مثبته نمی باشد و مقررات قانـون در قسمت تفکیك وظایف قوهٔ سه گانه واضح است .

مرجع قانونی اینگونه عرایض ولایت مربوطه میباشد .

وی افزود اتهاماتیکه نسبت به مامورین آن منطقه صورت گرفته قابل تحقیق است و اکنون که عریضه به یکی از وکلای محترم رسیده ،بهتراست بوزارت دا خله ارجاع گردد ولی این را باید علاوه نمود که همیشه ادعای اتهام ثبوت جرم شده نمی تواند و اینکه در عریضهٔ از سرقـت چـهار میل تفنگچه نام برده شد بذات خود ثابت میسازد که دکاندار موصوف با مقررات واضح مملکت موافق نیست . زیرا خـرید و فـروش تفنگچه قانوناً منع است .

ښاغلی شالیزی در بارهٔ فیصلهٔ ولسی جرگه راجع به فعالیت بس های انفرادی تذکر داد که فیصلهٔ وزارت داخله درینمورد متکی به مقررات موضوعه مملکت بوده و درین باره به ولسی جرگه اطلاع داده شده و علاوتاً طی دو نیم ساعت در انجمن تقنین وامورعدلی توضیحات قانونی ارائه شده است .

وزیرداخله گفت:ــ هیچ یك عمل رادر قسمت تنظیم بسرانی شهر قا یل نیست که مخالف قانون اساسی کشور باشد. وی عـلاوه کـر د اگر دست اشخاص استفاده جو مغرض و فتنه انگیز از ین جریانات کوتاه ساخته شود وسایل بیشتر در قسمت بسها در آینده به اختیار مردم گذاشته خواهد شد .

وی گفت :ــ نظر به تـکلـیف اداری و نظر به مراجعه بسرانها وزارت داخله با مالـکین بسهای انفرادی از چند روز به اینطرف داخل مذاکره است و اغلب گمان میرود که مذاکرات مامورین مؤظف وزارت داخله با مالکین بسهای انفرادی منتج به نتیجهٔ مثبت گردد.

ښاغلی شالیزی ضمن اشاره به ولایات دور افتادهٔ کشور گفت : ــ

حکومت امور هیچ منطقه را ازلحاظ دوری و نزدیکی مد نظر نداشته بلکه میکوشد بعد جغرافیایی باعث از نظر دور افتادن یـك منطقه نگردد .

درین جلسه وکیل محمد عیسی تخاری از چاه آب ولایت تخار . وکیل فخرالدین از تیوره ولایت بادغیس، و کیل عبدالله حکیم ا ز قادس، ووکیل عبدالرحمن اچکزی از ولایت باد غیس ، وکیل محمد صدیق توخی از اوبهٔ ولایت هرات، وکیل عبدالاول قریشی از مرکز ولایت تخار . وکیل حفیظ الله از ولایت میدان وردك، وکیل عبدالوهاب از چمتال ولایت بلخ ، وکیل محمد حفیظ از بگرامی . ازولایت کابل و وکیل محمد اکرام ایماق از سنگ چارك ولایت جوزجان از شاغلی وزیر داخله سوال های نمودند .

توضیحات وزیر عد لیه :

دکتور عبدالحکیم طبیبی وزیر عدلیه درجلسهٔ سوال ولسی جرگه گفت:ــ باتصویب شدن قانون جد ید جلو گیری از رشوه که از طرف حکومت ترتیب گردیده است یك قدم مؤثر درراه جلوگیـری ا ز ارتشاء برداشته خواهد شد .

وزیر عدلیه در برابر سوال یك وکیل راجع به مشکلات اهالی در قسمت تطبیق مادهٔ پنج اصولنامه ازدواج گفت:ــ وزارت عدلیه باساس نظربه تذکر اعضای ا نجمن تقنین مشکلات عدلی مواجه شده بود وهم نظربه تذکر اعضای انجمن تقنین و امور عدلی ولسی جرگه قانون جدید نامزدی نکاح و طـلاق رابا در نظر گرفتن این مشکلات ترتیب نموده است .

این قانون که از طرف مجلس عالی وزراء بتصویب رسیده وفعلا آ بشورا سپرده شده است مشکلاتی را که از ناحیه مادهٔ پنج اصولنامه ازدواج وجود داشت مرفوع خواهد ساخت . وزیر عـدلیه راجـع بـه سوالیکه در قسمت فورمهٔ دارایی مامورین دولت چه اقدامات بعمل آمده گفت:ــ هیچیك مامورتازمانیکه فورمهٔ دارایی وی از طر ف ریاست خدمات ملکی صدارت عظمی دیده نشود مقرر نمیگردد همچنین در خود وزارت عدلیه نیز کمیسیون تعینات فورمهٔ دارایی منسوبین وزارت را قبل از تعیین تحقیق مینماید .

دکتور طبیبی ضمن اشاره به اجراآت محاکم و فیصله های آن گفت:ــ به استناد مادهٔ یکصـد و یك قانون اساسی همه فیصله های محاکم قابل تطبیق میباشد .

وزیر عدلیه افزود راجع به اینکه والیها و حکام در امور قضایی مداخله میکنند همکاری نزدیك بین وزارت داخله و عدلیه موجود است اگر اشتباهی درین قسمت موجود شود هر دو وزارت همکاری نموده آنرا رفع مینماید .

دکتورطبیبی گفت:ــ چون استقـلال قضاء در تحت نظام جدید بوجود آمده ممکن است اشتباهات رخ بدهد که این یك امرطبیعی میباشد. و در قوهٔ اجرائیه و قضائیه از رهگذر تفکیك وظایف بمیان می آید اما بزودی قضا مقام خود رامطابق قانون اساسی کشور اشغال خواهد کرد .

وزیر عدلیه راجع به حل دوسیه های جنایی گفت:ــ درسابق مسایل جنایی در محاکم مرکز ولایت حل و فصل میشدکه این امر سرگردانی مردم را بارمی آوردزیرا درآنصورت

هر دو طرف دعوی مجبور می بود تا از ولسوالی های خود بغرض حل و فصل دوسیه های شان بمرکز ولایات بروند که این امر ایجاب مصارف هنگفتی‌را برایشان میکرد وزیر عدلیه تذکر داد برای رفع مشکلات‌مردم‌ازین ناحیه‌وزارت عدلیه قانون خارنوالی را تعدیل نمود .

وصلاحیت حل و فصل دوسیه های جنایی‌را مربوط‌محاکم ابتدائیه ساخت . قانون جدیدجلب واحضار که‌اخیراً درمجلس عالی وز راء بتصویب رسید نیز برای حل فصل قضایا در مدت کم نقش مؤثری خواهدداشت .

زیرا باساس آن محکمه یك‌وقت معین را برای حل دوسیه ها انتخاب‌مینمایداگر طرفین‌دعوی در ظرف این مدت حاضر محکمه نشوند فیصله درغیاب شان‌صورت میگیرد .

وزیر عدلیه در قسمت استفاده جویی بعضی از منسوبین دستگاه عدلی گفت:درهر دستگاه اشخاص نیك وظیفه شناس و اشخاص استفاده جو وجود دارد ما همیش از قضات پاك و وظیفه شناس‌خود پشتیبانی کرده و می کوشیم تا قضات‌استفاده جو را تعقیب نمایيم چنانچه بهمین‌منظوریك‌عده‌قضات توسط محاکم عالی تمیز محاکمه گردیدند .

وزیر عدلیه در بارهٔ شکایات‌مردم از دستگاه عدلی گفت :چون هر دعوا دو طرف دارد ویکی از طرفین دعوی بصورت‌حتم دعوی را می بازد که این امر باعث شاکی‌بودن شان ازدستگاه های‌عدلی میگردد.

به این ترتیب نصف اشخاصی که به محاکم دعوی دارند و فیصله به میل شان صورت نمیگیرد از قضات یا منسوبین دستگاه عدلی نسبت اجراآت‌شان شکایت دارند.

دکتور طبیبی در برابر ادعای‌یکی از وکلاکه می گفت جزای قضاتیکه محاکمه میشوند سنگین نیست اظهار کرد محاکم‌عالی‌تمیز در قسمت تعیین جزای قضات متهم صلاحیت کامل دارد و قوهٔاجرائیه نمیتواند در زمینه مداخله نموده فیصله محاکم را تحت تأثیر خود بیاورد .

وزیر عدلیه درین جلسه اسم قضات ولایات بادغیس ، ارزگان و فاریاب را که بعضی از وکلاء از اجراآت شان رضائیت کرده‌اند یاد داشت نمود تا آنرا درج دوسیه های شان بنماید . درین جلسه وکیل محمد عیسی تخاری از چاه آب ولایت تخار ، وکیل عبدالرشید داوری از ناوه بارکزایی ولایت هیلمند ،وکیل‌محمداکرام ایماق از سنگ چارك ولایت‌جوزجان ،وکیل فخرالدین از تیورهٔ ولایت بادغیس، وکیل عبدالله‌حکیمی‌از قادس‌ولایت باد غیس ، وکیل محمد یوسف از جوند ولایت باد غیس ، وکیل عبدالاول قریشی از مرکز ولایت تخار ، وکیل محمد حفیظ ازبگرامی ولایت کابل و وکیل عبدالرحمن اچکزی از غور ماچ‌ولایت بادغیس. از دکتور طبیبی سوالاتی نمودند.

توضیحات وزیر زراعت وآبیاری:

انجنیر میر محمد اکبر رضا وزیر زراعت و آبیاری در ولسی جرگه گفت:ــطوریکه ازدیاد محصولات زراعتی وسایل و تدابیر زیادی را

ایجاب میکنند اعمار بند ها ، بهبود سیستم آبیاری و تطبیق آن واخذ ترتیبات عصری ، تخم بهتر تطبیق طرق مناسب ومؤثر زراعتی برای قلبهٔ زمین باد رنظر گرفتن یو غ کشت و مجادله علیه امراض و آفات نباتی و غیره محتاج به بودجهٔ کافی، و طرح پلانهای مقدماتی میباشد.

وزارت زراعت و آبیاری در مورد فوق تا جائیکه توان مالی اجازه میدهد از ابراز مساعی لازمه دریغ ننموده است .

انجنیر رضا در جواب سوالات ولسی جرگه گفت:ـ موافقه هایی که راجع به زرع پخته و بهبود ز حاصلات آن بین وزارت زراعت و آبیاری و اهالی از سال ۱۳۴۱ به اینطرف صورت گرفته است به اساس رضائیت جانبین بعمل آمده است .

وزیر زراعت و آبیاری گفت : ـ زارعینی که به اهمیت و نتیجهٔ کود کیمیاوی پی برده اند توانسته اند از اراضی شان حاصلات بهتر بدست آورند .

وی گفت:ـ علت فقدان علفچر ها در نواحی مختلف مملکت ناشی از استفاده پیهم مالداران از یك علفچر بوده و هم نبودن وسایل برسیدن در نقاط دور دستی که در آن علفچر ها واقع است مشکل دیگری به مالداران ایجاد نموده که قلت آب نیز درین امر بی تأثیر نمیباشد .

وزیر زراعت و آبیاری توضیح کرد تا اکنون برای دفع آفات نباتی و غرس نهالهای مثمر و غیر مثمر از اقدامات لازمه دریغ نشده است وقایه نهالها و اقدام در مورد آنها در سراسر کشور امر آسانی نبوده تدابیر ووسایل لازمه را ایجا ب میکند .

وزیر زراعت و آبیاری علاوه کرد برای جلوگیری از امراض و آفاتی که تاکهای زارعین را تهدید می نماید وزارت زراعت و آبیاری و بانـك زراعتی در مورد اقـدامات مؤثری نموده است چنانچه مقدار مکفی سلفر که بدسترس زارعین گذاشته شده و مورد استفاده آنها قرار گرفته است و هم تقاضای زیادتر درین مـورد انجنیر رضا علاوه کرد آنوزارت تخم بهتر گندم را در اثر تحقیق تثبیت نموده و هم برای تکثیر آن اقدام لازمه بعمـل آورده است .

وزیر زراعت و آبیاری اظهار کرد:ـ تهیه و ازدیاد نوع بهتر گندم برای مردم کشور از جملهٔ اهداف مهـم آ ن وزارت محسوب میگردد .

انجنیر رضا گفت:ـ وزارت زرا عت و آبیاری برای تربیه نوع بهتر زنبور عسل که بمصـرف قلیل از آن حاصل زیاد بدست آید نیز اقدام نموده است .

وی علاوه کرد وزارت زراعت و آبیاری برای محافظه جنگلات در تمام کشور پروگرامهای مـفیدی وضع نموده و هم مامورین محافظ را بدین منظور در مناطق که جنگل وجود دارد تا جائیکه قدرت مالی اجازه میدهد موظف نموده است.

انجنیر رضا گفت:ـ سرباست سرو ی و پروژه سازی پروژه های بزرگ را بمنظور استفاده از آب و خاك مملکت اجـرا میکند و دستگـاه آبیاری و انجنیری برای اصلاح شبکه های آبیاری موجود بوده و بهساختمان پروژه‌های خود نیـز

داخل اقدام است .
انجنیر رضا علاوه کرد وزارت زراعت پروژه ترمیم نهر کمری و شیوکی را نظر به تقاضای اهالی آنجا ترتیب نموده است که بعد از تثبیت قیمت ساختمان آن تا حال اهالی بوزارت زراعت و آبیاری مراجعه ننموده‌اند .
درین جلسه وکیل محمد عیسی از چاه آب تخار ، وکیل عبدالرشید داوری از ناوه بارکزی ، وکیل محمداکرام ایماق از سنگ‌چارك ولایت جوزجان ، وکیل فخرالدین از تیوره ولایت بادغیس ، وکیل محمد صدیق توخی‌از اوبه ولا یت هرات ، وکیل محمد صدیق‌سعیدی از قیصار ولایت فاریاب ، وکیل حفیظ الله از ولایت میدان و وردك، وکیل‌عبدالوهاب از چمتال ولایت بلخ ، وکیل محمد حفیظ ازبگرامی ولایت کابل، ازښاغلی وزیرزراعت و آبیاری سوال نمودند .

توضیحات‌وزیراطلاعات و کلتو ر:
ښاغلی محمد عثمان صدقی وزیر اطلاعات و کلتور در جلسهٔ سوال ولسی جرگه راجع بــه نشرات رادیوافغانستان وچاپ نسخ‌قرآن مجید توضیحات داد .
وزیر اطلاعات و کلتور بجواب وکیل فخرالدین از تیوره ولایت غور در بارهٔ چاپ نسخ قرآن‌مجید درمطابع‌دولتی گفت:ــوزارت‌اطلاعات و کلتور در نظر دارد تا قرآن‌مجید رابه اندازه ها ی‌مختلف چا پ نماید .
ښاغلی صدقی افزود چاپ‌تفسیر بزبانهای پښتو و دری هم ازطرف مطابع دولتی تحت کار گرفته‌شده که بزودی تکمیل خواهد شد در نظر است تا نسخ احــادیث بــا ترجمهٔ پښتو و دری که تهیه شده نیز چاپ شود .
وزیر اطلاعات و کلتور راجع به تعلیم قران مجید بجواب سوال وکیل‌تیوره‌گفت:ــآن‌وزارت‌باښاروالی کابل در تماس شده تا مسجدی را که در جوار مسجد پلخشتی قرار دارد برای تاسیس مرکز‌تعلیم قران‌مجیدبدسترس وزارت‌اطلاعات و کلتور بگذارد .
وزارت اطلاعات و کلتور درآینده نزدیك مؤفق‌به‌تاسیس این‌مر کز خواهد شد .
ښاغلی صدقی ضمن اشاره به پروگرامهای رادیو افغانستان‌اظهار کــرد وزارت اطــلاعات و کلتور همیشه نظریات مردم را در طرح و ترتیب پــروگــرامهای رادیــو افغانستان در نظر گــرفته و در آینده نیز بمنظوربهتر شدن‌پروگرام های رادیو از نظریات مردم ووکلا درین قسمت استقبال نیك‌مینماید.
۱۱ جوزا : ـ انجمن های ولسی جرگه جلسه نموده و موضوعات مربوط شانرا مطالعه کردند .
ښاغلی محمداکبرعمر معین‌وزارت تجارت وهمچنین نمایندهٔ‌دافغانستان بانك به انجمن تجارت حاضر شده وبه‌سوالات‌وکلادربارهٔ موافقتنا مهٔ طویل‌المدت‌تأدیات‌بین‌افغانستا ن و چکوسلواکیا توضیحات دادند .
این موافقتنامه‌فعلاً مرعی‌الاجرا ء میباشد .
انجمن امور فرهنگی پیشنهــاد انجمن تشکیلات اساسی و پلان انکشافی را در بارهٔ ارتباط پښتو تولنه به پوهنتون کابل و همچنان وضع‌نشرات‌موجوده دایرة‌المعارف را مطالعه کرده و فیصله نمود تا

وزرای اطلاعات و کلتور و معارف به انجمن حاضر شده نظریات‌شان را در این باره ابراز نمایند .

همچنان پیشنهاد وکیل معصومه عصمتی نیز در این انجمن مطرح بحث قرار گرفت . درین پیشنهاد تذکر رفته تا وزراء و وکلا وسره میاشت باصندوق‌معلم کمك‌نمایند.

همچنان در پیشنهاد راجع به مساعدت ښاروالی در تهیه زمین برای اعمار محل رهایش معلمین

و خدمات‌صحی‌توسط وزارت‌صحیه تذکراتی درج گردیده است .

در انجمن مالداری و امور زراعت

در بارهٔ فروش املاك دولت تبادل نظر گردید .

انجمن امور پښتونستان ولسی جرگه جلسه کرده و اعضای انجمن راجع بمسایل‌مربوطبه پښتونستان نظریات خود را ابراز کردند .

موضوع نرخنامه مراسلات‌فضائی و زمینی یکبار دیگر در انجمن‌امور مواصلات و فواید عامه مطرح شد و قرار انجمن دراینباره صادر شد.

سوالات جدید در باره ښاروالی کابل د رانجمن امور داخله و ادارهٔ محلی مطرح بحث قرار گرفت .

در انجمن امور انکشافی وبهبود اجتماعی مطالعات مقدماتی قوانین

کار و کارگر بیمه های اجتماعی کوپراتیف ها و دهقانان و مالداری

و دیگر قوانین بهبوداجتماعی تثبیت گردید .

همچنان ښاغلی غلام احمد پوپل رئیس انحصارات دولتی با معاونین آنریاست به انجمن مالی و بودجه

کمیسیون بهبود وا نکشا ف اجتماعی ولسی جرگه

شخص وسط وکیل دکتو رفرزان‌رئیس کمیسیون ،وکیل‌فرملی‌منشی وو کیل محمد هاشم تره کی عضوکمیسیون در قطارراست،وکیل‌زارع نایب رئیس وو کیل گل جیب عضو

ولسی جرگه‌رفته وراجع به‌بیلانس و دیگر مسایل انحصارات‌بسوالات وکلاء توضیحات دادند .

انجمن های‌امور تشکیلات اساسی و پلان انکشافی امور صحی امور معادن و صنایع و سمع شکایات وامور دفاع ملی جلسه کرده بر موضوعات‌مربوطشان بحث‌نمودند.

۱۲ جوزا : ــ انجمن های ولسی جرگه روز پنجشنبه به بحث در موضوعات مربوط شان ادامه‌دادند.

انجمن امور تجارت قرار خود را درجلسهٔ انجمن درموردموافقتنامهٔ طویل‌المدت تأدیات‌بین‌افغانستا ن و چکوسلواکیا صادر نمود .

ایــن مــوافقتنامــه بــه مجلس عمومی تقدیم خواهد شد .

انجمن زراعت و مالداری ولسی جرگه در بارهٔ جواب های ادارهٔ املاك واسکان که در برابر سوالات انجمن راجع به فروش امــلاکات دولتی ارائه شده بود بحث کرد.

مطالعه در بارهٔ قانون انتخابات که باساس فرمان تقنینی نافذ می باشد در انجمن تقنین و امور عدلی ولسی جرگه آغاز گردید .

یکتعداد عرایض رسیده درانجمن سمع شکایات و مراقبت و تطبیق قوانین ملاحظه شده و با مراجع مربوطه آن راجع به حل و فصل قانونی عرایض تماس گرفته شده.

در انجمن معادن و صنایع در حالیکه نمایندهٔ آنوزارت‌نیز حاضر بود در بارهٔ ذمت وزارت معادن و صنایع بالای اشخاص بحث‌شد.

همچنان انجمن های‌دیگر و لسی جرگه نیز به بحث در موضوعات مربوطهٔ شان ادامه دادند .

۱٤ جوزا : ــ بناغلی محمد عثمان صدقی وزیر اطلاعات و کلتور به انجمن فرهنگی ولسی جرگه رفته به‌سوالات‌وکلاء دربارهٔ نشر ا ت موجودهٔ دایرةالمعارف و انکشافات آیندهٔ آن توضیحات داد .

بناغلی‌صدقی‌گفت:ــبزودی مجلسی در وزارت اطلاعات وکلتور بشمول دانشمندان و متخصصین‌کشوربرای مطالعه انکشافات مزیدآینده دایرة المعارف دایر میگردد .

بناغلی عبدالحمید مبارز مشاور اطلاعات آن وزارت‌و بناغلی‌سردار محمد منگل رئیس دایرة المعارف نیز با بناغلی صدقی همراه‌بودند.

پیغله کبرا نورزائی وزیر صحیه به انجمن امور صحی ولسی جرگه رفته‌وبه سوالات وکلاءدرموضو ع اعاده صحت در سناتــوریم هــا واسکان تاسیس سناتوریم ها در بعضی ولایات مجادله باتوبرکلوز ، سفلیس ، جذام و تهیهٔ ادویهٔ لازمه بمریضان توبرکلوز توضیحات‌داد.

همچنان در جلسهٔ مذکور و زیر صحیه با انجمن امور صحی دربارهٔ فقدان مواد غذائی و حمایت‌مادران مخصوصاً در ولایات . پوهنتی‌دوا سازی ، طرح طبابت اجتماعی و انحصار ادویه، وظیفه کا رکتا ن صحی، کنترول بهتر موسسات طبی، جلو گیری از سر گردا نی مریضان ، تخصــص دکتوران و امتیازات شان در شفاخانه و طرح قوانین لازمه به مقتضیات عصر مذاکره نمود .

بناغلی محمد انور ضیائی معین مالی وزارت مالیه به جلسه انجمن مالی و بودجهٔ حاضر شده راجع باساسنامه بانك پښتنی تجارتی ، دافغانستان بانك ، بانك رهنی و

تعمیراتی و بانك زراعتی به‌اعضای انجمن توضیحات داد .

همچنان انجمن سوالات تحریری در موضوعات اجراآت بانکها و شرکت هائی که دولت در آن‌سهیم است برای ارائه جواب به‌معین‌مالی وزارت مالیه سپرد .

در انجمن معادن و صنایع بیلانس سال ۱۳٤۳ فابریکه های جنگلك باز هم مورد بحث بود چون دراین بیلانس یك قسمت زیاد پول به ذمت اشخاص بود انجمن فیصله کرد تا به وزارت معادن و صنایع توصیه شودکه به‌اطلاع اشخاصیکه ذمت وزارت معادن و صنایع بالای آنها است رسانده شودکه اگرپول ذمت خودرا تحویل نه‌نمایند طبق قانون بانکی با آنها رفتار خواهد شد .

در انجمن روابط بین المللی سه جز از جمله قرضهٔ ۲٦۰ ملیون‌مارك جمهوریت اتحادی آلمان راجع به اعمار مخازن نفت ودو سیلو و دو آسیاب و یك تعداد هنگر ها مطالعه گردیده‌وبالاخره قرارانجمن درین باره صادر گردید .

انجمن امور داخله و ادارهٔ محلی راجع به طرح سوالات دیگر از ښاروالی کابل و احضار نمایندهٔ وزارت داخله در آینده برای گرفتن معلومات در بارهٔ ریاست انکشاف دهات بحث نمود .

انجمن امور صحی در موضوعات صحی و انجمن پلان انکشافی و تشکیلات اساسی در بارهٔ تشکیل وزارت معارف به بحث خود ادامه دادند .

همچنان انجمن امور پښتونستان نیز جلسه نموده و در موضوعات پښتونستان به بحث خود ادامه داد .

۱٦ جوزا : ــ در جلسه ولسی جرگه از مادهٔ ۲۲ تا اخیر قانون ولایت جرگه باتعدیلاتی به‌اکثریت آراء تصویب گردیده و پس از آن رای گیری در بارهٔ قانون ولایت جرگه بصورت کل صورت گرفت که باتفاق آراء تائید شد .

همچنان درین جلسه به پیشنهاد انجمن امور اداره محلی و داخله وکیل محمد اکبر شاه عالمی ازدای کندی ولایت ارزگان بحیث منشی انجمن به اتفاق‌آراء انتخاب‌گردید.

در جلسه‌ولسی‌جرگه که‌بریاست دوکتور عبدالظاهر رئیس آن جرگه دایر شده بود موافقت نامهٔفرهنگی بین افغانستان و انگلستان نیز مورد بحث قرار گرفته و مادهٔاول آن با تعدیلی تصویب شد .

۱۸ جوزا : ــ وزرای داخله ، اطلاعات وکلتور، زراعت و آبیاری به سوالات وکلای ولسی جرگه توضیحات دادند .

توضیحات وزیر داخله :

وزیر داخله اصرار نمود که در تعدیل تشکیلات‌اداری مملکت‌عجله به نفع کار نیست و باید تمام اطراف مو ضوع دقیقانه سنجید ه شود .

ښاغلی شالیزی گفت : ــ وزارت داخله بحیث یکی ازارکان های حکومت مکلف است تا مامورین مربوطه را که‌خلاف قوانین‌موضوعهٔ مملکت رفتار کنند جداً مراقبت نماید . و بر علیه چنین حرکات در مجادله و پیکار میباشد .

اما اینکه ادعا شود ما در هروقت و زمان از تمام حرکات و اعمال

تمام مامورین خود در هر جااطلاع کامل داریم درست نخواهد بود . و مامورین ما از همین مملکت است و مطابق به سویهٔ مملکت اجراآت میکنند .

در جملهٔ مامورین همانطوریکه اشخاص فداکـا ،آزمـوده ووارد موجود است در عین زمان امکان وجود متخلفین نیز میرود . ښاغلی شالیزی در بارهٔ اطفال محبوسین و محبوسات گفت : ـ دمیرمنو تولنه در قسمت تعلیم و تربیه اطفال محبوسان بعضی اقـدامات کرده که وزارت داخله میکوشد آنرا تقویه نماید .

وزیر داخله افزود حکومتی کـه وظیفهٔ امور اجرائیه بهآن سپرده شده تا حال چنان قضیهٔ را بیاد ندارد که اطفال محبوسین بجرم پدر ویامادر شان ازدرس محروم شده باشند . اگر در اثر فرو گذاشت مامورین این عمل صورت گرفته باشد ما حاضریم با آنها مطابق قانون رفتار کنیم . ولی من گمان نمی کنم این کار در زمان حکومت فعلی صورت گرفته بتواند .

ښاغلی شالیزی ضمن اشاره به سوال وکیل مرکز باد غیس که به مرستیال بادغیس اعتراضاتی داشت گفت:ـ کهمرستیال بادغیس یکـی از کارکنان فهمیده . صادق وفعال مملکت استوطرف اطمینانوزارت داخله میباشد .

وزیرداخلهضمن تائید گفتهٔ قبلی خود اظهار کرد که آنوزارت یك عده مامورین متقلبرا گرفتارنموده اما تا وقتی که جرم آنها ثابت نشده و حکم محکمه در بارهٔ آنها صادر نگردد حاضر نیست اسمای شان را اعلان نماید زیرا نزدوزارت داخله ، حکمقانون حقوق فـر د قابل احترام است .

ښاغلی شالیزی در بارهٔ مقررات تکسی رانی گفت : ـ تکسی رانی در تحت نظام قانون ، مـقررات معینی دارد، اشخاصیکه آرزو ی تکسی رانی را داشته باشد مطابق قانون به آنها اجازه داده میشود . از طرفی هم موضوع تکسی رانی در وزارت داخله تحت مطالعه می باشد و ازفعالیت اشخاصیکهخلاف قانون تکسی رانی میکنند و تکسی را به نفع خود و ضرر مردم می رانند جلو گیری خواهد شد .

وی گفت:ـ خالیگاهی در زمیـنه موجود است که عندالمواقع آنرا پر خواهیم ساخـت طبیعی است پشتیبانی مـجلس محترم ولسی جرگه ازفیصلههای قانونیحکومت باین موضوع و موضوعات شبیه آن کمك بسزایی خواهد نمود .

ښاغلی شالیزی علاوه نمود کـه وزارت داخله همیشه کوشیده و میکوشد تا در قسمت وسایل حمل و نقل تسهیلاتی را به مردم فراهم نماید. چنانچـه چـند روز قبـل پس از آنکه بسهای ا نفراد ی بحرکت افتاد شکایات از بعضی لینها از طرف مردم رسید کهمغایر ادعای شان در ولسی جرگه بود . وی گفت:ـ وزارت داخله موا ظب احوال است تا هر تخلفی که از قانون صورت بگیردوباعث نارامی مردم شود از آن جلو گیرینماید.

درین جلسه سوالات آتی توسط وکلا صورت گرفت .

اقدام حکومت برای از بین بردن خرافات و اعمال نا درستچیست.

در بارهٔ تشکیلات ملکی افغانستان چه اقدامات صورت‌گرفته است .
رویهٔ وزارت داخله با مامورین متخلف چه میباشد .
در قسمت تربیهٔ اطفال محبوسان و اینکه یك عده اطفال آنها بدون گناه از مکاتب طرد میشوند چه اقداماتی صورت گرفته است .
اجراآت وزارت داخله در مورد تکسی هائیکه سوء استفاده می نمایند چه میباشد .
سوالات فوق از طرف وکیل‌محمد نسیم توروواله از مرکز ولایت بامیان، وکیل‌عبدالسلام از در ز آب‌ولایت بامیان،وکیل‌رقیه‌ابوبکر از شهر کابل ، وکیل محمد نبی ایماق از مرکز ولایت باد غیس ، وکیل معصومه عصمتی از معروف ولایت کندهار و وکیل غلام رسول وزیری ازارگون ولایت‌پکتیا صورت گرفت .

توضیحات وزیر اطلاعات‌وکلتور:

وزارت اطلاعات وکلتور باوسایل دست داشتهٔ خود از طریق رادیو. جراید .درکنفرانسها.مجالس ، امه ها و سینما های سیار در راه تنویر افکار مردم نقاط مختلف کشور میکوشد .
این مطلب را بناغلی محمد عثمان صدقی وزیر اطلاعات و کلتور در جلسهٔ سوال ولسی‌جرگه اظها ر کرد .
بناغلی صدقی افزود دستگاهای نشراتی وزارت اطلاعات وکلتور بسیار محدود است ما در بعضی مراکز ولایات مدیریت های‌اطلاعات و کلتور داریم .
در حالیکه‌آرزومندیم بتوانیم‌اداره های اطلاعات و کلتور را در همه نقاط کشور افتتاح کنیم مشکلاتی درین قسمت از لحاظ توان مالی موجود است.که با اینهمه مشکلات وزارت اطلاعات و کلتور کوشیده تا به همه مردم برسد .
وزیر اطلاعات و کلتور تذکرداد بودجهٔ آنوزارت فعلاً محدوداست ولی با انکشاف اقتصادی کشور وزارت اطلاعات و کلتور خواهد توانست همه مرامهای نشراتی خود را تعمیل نماید .
بناغلی صدقی ضمن اشاره به فعالیت مؤسسهٔ آژانس باختر گفت این مؤ سسه با ر و حیهٔ موسسات خبر رسانی بین المللی تشکیل شده و وظیفه دارد اخبار داخل و خارج کشور را مطابق روحیهٔ که از طرف همهٔ جهان قبول شده بمردم خود برساند .
هدف این مؤسسه هیچوقت توصیف اشخاص نمیباشد بلکه سعی میورزد خبر ها را مطابق فن ژورنالیزم ترتیب نموده و به‌رادیو و جرایدکشور بسپارد. اگراحتمالا آژانس باخترمانندسایر آژانسهای خبر رسانی‌مرتکب اشتباهاتی‌شود ما حاضر هستیم تا این اشباهات را مرفوع نماییم .
بناغلی صدقی علاوه کرد حرکات وزارت اطلاعات و کلتور در مورد نشر خبر ها در چوکات قانون‌بوده و مطابق مادهٔ سی و یك قانون اساسی کشور آزادی اطلاعات تضمین گردیده و نفوذ شخصی در چنین موارد نمیتواند دخیل شود .
وزیر اطلاعات و کلتور در برابر سوال یك وکیل راجع به فعالیت های آنوزارت در تقویهٔ امور دینی گفت در حالیکه یکی‌از شعب‌وزارت اطلاعات و کلتور درین راه خدمت میکند پو هنځی شرعیا ت و

جمعیت العلما نیز علاوه بر وزارت اطلاعات و کلتور خدمات دینی را انجام میدهند .

وزارت اطلاعات و کلتور همکاری بااین مؤسسات را وظیفهٔ خود دانسته میکوشد تاممد فعالیت‌های چنین دستگاه ها باشد .

وزارت اطلاعات برای روز های دینی نشرات مخصوص ترتیب می نماید و با دایر نمودن کنفرانسها و نشریه های خاص ازین روز ها استقبال میکند . چنانچه برای روز مولود شریف نیز ترتیبات نشراتی از طرف وزارت اطلاعات وکلتور گرفته شده و نشریهٔ بنام اخلاق محمد(ص)زیر طبع میباشد.

بناغلی صدقی در برابر سوال دیگر یك وکیل ضمن توضیحات در بارهٔ نشرات رادیو افغانستان اظهار کرد در رادیو پروگرام‌های که دارای مطالب دینی میباشد گنجانیده شده وهم‌مجلهٔ مخصوص برای نشرات در بارهٔ دین بنام پیام حق از طرف وزارت اطلاعات و کلتور نشر میگردد .

وزیر اطلاعات و کلتور ضمن توضیح مرام آنوزارت در نمایش فلم‌ها ودرام هاگفت:ـ فلمها و درامه ها باساس یك‌هدف ومفکورهٔ اخلاقی نمایش داده میشود و در نمایش آن جنبه‌های تربیتی منظور نظر میباشد .

در جلسه سوال موضوعات آتی از طرف وکلا از بناغلی صدقی وزیر اطلاعات و کلتور سوال شد .

نشر خبر های آژانس باختر روی چه اساس صورت میگیرد .

برای تنویر افکار عامهٔ مردم افغانستان از طریق نشرات ولایات چه تصمیم گرفته شده .

راجع به‌رویدست‌گرفتن پروگرام های دینی از طرف وزارت اطلاعات و کلتور چه اقدامات شده .

این سوالات از طرف وکیل محمد نسیم ازمرکز ولایت‌بامیان، وکیل محمد اکبر شاه عالمی از دایکندی ولایت ارزگان ، وکیل محمد نبی ایماق از مرکز ولایت بادغیس . وکیل غلام رسول وزیری ازارگون ولایت پکتیا صورت گرفت .

توضیحات وزیر زراعت وآبیاری:

انجنیر میر محمد اکبر رضاوزیر زراعت و آبیاری در جلسهٔ سوال ولسی جرگه گفت:ـ وزارت زراعت و آبیاری در صدد تهیه وسایلی است که زرع پخته را بهبود بخشد و توسط آن مشکلات دهاقین در سرتاسر کشور مرفوع گردد .

وزیر زراعت و آبیاری در مورد فعالیت کانگرس زراعتی که سال گذشته بشمول نمایندگان بیست و نه ولایات کشور دایر گردید گفت:ـ وزارت زراعت وآبیاری در مورد تطبیق فیصله های‌کانگرس مشغول فعالیت میباشد تا باساس آن در پهلوی فعالیت هائیکه تاکنون بعمل آمده اقدامات لازمه گرفته شود .

انجنیر رضا راجع به پلان های زراعتی که در پلان پنجسالهٔ سوم در نظر گرفته شده اظهار کرد آن وزارت برای تطبیق پلان که اقدامات لازمه را رویدست گرفته تا درتمام کشور پیشرفت های زراعتی و مالداری تا جائیکه توان مالی اجازه بدهد تعمیل گردد .

انجنیر رضا درمورد زمینهای بایر و لامزروع اظهار نمود که در پلان

پنجسالهٔ سوم پروگرام های مؤثر ی درینمورد وضع گردیده که بعد از غور در بارهٔ آنها فیصله خواهد شد .

وی گفت:ــوزارت زراعت وآبیاری سروی و مطالعات خود را توام با ساختمان دستگاه های کوچك جهت استفاده به کمك دول دوست از چنین زمینها ادامه داده است.

وی ضمن اینکه در مورد کنترول نرخ مواد ا ر تزاقی نقش عرضه وتقاضارامهم شمرده گفت:ــ برای ازدیاد حاصلات پروژه هاو پروگرامهای جهت انکشاف مزید ساحهٔ زراعت از طریق استفاده از زمین های لامزروع و تهیهٔ آب برای آن رویدست گرفته شده است .

مراحل تحقیقات مقدماتی این پروژه هاو پروگرامها ازطر ف وزارت زراعت و آبیاری تکمیل گردیده است و هم آنوزارت در مورد سروی استفاده از آبهای زیر زمینی کتواز وغزنی برای زمینها ی لامزروع و بایر پلانهای رویدست گرفته است .

وی توضیح کرد پلانهای دیگر نیز در مورد آبیاری زمینهای بایر در وزارت زراعت و آبیاری موجود است .

انجنیر رضا بجواب وکیلی که توجه به آبیاری زمینهای لامزروع ولایت ارزگان را خواستار میشد اظهار کرد آنوزارت مانند سایر نقاط کشور تا جائیکه توان مالی اجازه میدهد در قسمت ولایت ارزگان نیز توجه نموده است .

چنانچه فعلاً هیئت بای نمنظو ر در آنجا مشغول فعالیت میباشد و هم امسال اشجار بصورت نمونه برای دهاقین آنولایت توزیع شده است .

وزیر زراعت و آبیاری بجواب وکیلی که میگفت اگر در حاصلات گندم مملکت ازدیاد بعمل نیاید برای جلو گیری تشویش احتمال قطع کمك های ممالك دوست در قسمت تهیه گندم گفت : ــ آن وزارت سعی می ورزد تا بودجه و وسایل لازمه را تهیه نماید تا حاصلات گندم مملکت بیشترشود.

وی قبلاً درجواب سوال د یگری گفته بود که تزئید حاصلات گندم مربوط به توسعه سطح کشت و استحصال زیاد تر از فی واحد زمین و ترویج کود کیمیاوی تخم بهتر ، طرق بهتر و موثر زراعتی و آبیاری و جلو گیری از امراض زراعتی میباشد . انجنیر رضا به جوا بسوال دیگرگفت:ــ پروژ هٔ تربیه ماهی در قلت گوشت مملکت که حاصلات گوشت حیوانی به تنهایی نمیتواند احتیاجات مواد پروتینی مردم را رفع کند نقش عمده بازی خواهد کرد .

وی راجع به پروژه زنبور عسل وپیله وری گفت:ــاین موضو ع علاوه از آنکه از مشغولیت های عنعنوی مردم مملکت ما میباشد مفاد اقتصادی آن نیز قابل اهمیت است .

وزیر زراعت وآبیاری در مورد حقا به گفت:ــآنوزارت برهنمائی قانون به هیچ شخص اجازه نمیدهد تا درین قسمت با حقوق مردم تجاوز کند .

در جلسهٔ سوال موضوعات آتی از طرف وکلا ازښاغلی وزیرزراعت و آبیاری سوال شد .

برای رفع مشکلات زرع پخته وزارت زراعت وآبیاری چه اقدامات

نموده است .

نظریات کانگرس زراعتی تا چه اندازه از طرف وزارت زراعت و آبیاری تطبیق شده است .

پلانهای زراعتی پلان پنجسالهٔ سوم چه قسم ترتیب شده .

وزارت زراعت و آبیاری برای استفاده از زمین‌های بایر ولامزروع در پلان سوم چه پیشبینی های نموده است .

وزارت زراعت و آبیاری برای ازدیاد حاصلات گندم هر گاه کدام زمانی کمکهای ممالك دوست قطع گردد چه اقداماتی نموده است . مفاد پروژه های تربیه‌ماهی وزنبور عسل و پیله وری چه میباشد . آیا این پروژه ها اقتصادی است .

سوالات فوق توسط وکیل محمد نسیم تورواله از مرکز بامیان ، وکیل محمد اکبر شاه عالمی از دایکندی ولایت ارزگان ، وکیل رقیه ابوبکر از شهر کابل ، وکیل محمد نبی ایماق از مرکز ولایت بادغیس ، وکیل معصومه عصمتی از معروف ولایت قندهار ، وکیل سردار عبدالرشید از پلخمری ، وکیل محمد ابراهیم‌از شرین‌تگاب ولایت فاریاب ، وکیل غلام‌رسول وزیری از ارگون ولایت پکتیا ، وکیل محمد عظیم ازبلچراغ ولایت فاریاب صورت گرفت .

۱۸ جوزا : ـ پوهاند دکتورمحمد عثمان انوری وزیر معارف به‌انجمن امور فرهنگی ولسی جرگه رفته و در بارهٔ ارتباط پښتوتولنه باوزارت معارف به سوالات وکلا توضیحات داد در این موقع پوهاندصدیق الله رښتین رئیس پښتوتولنه نیز با وزیر معارف همراه بود .

جلسه انجمن‌بریاست عبدالوکیل صداقت دایر شده بود .

همچنان وزیر معارف به انجمن پلان انکشافی تشکیلات اساسی رفته در بارهٔ تشکیلات آن وزارت بسوالات وکلا جواب گفت این انجمن بریاست وکیل امیر محمد حسیب جلسه کرده بود .

انجمن امور مالی و بودجه ولسی جرگه‌بریاست‌وکیل‌عبدالقیوم‌جلسه کرده قانون سروی اراضی را که در چند جلسه گذشته نیز مطالعه کرده بود از مادهٔ اول الی ۳۱ به تصویب رسانید .

درانجمن امور داخله وادارهٔمحلی که بریاست وکیل اکبر شاه‌عالمی منشی انجمن‌دایرشده‌بود پیشنهاد اعضای انجمن راجع‌به‌رویهٔ‌مامورین با مردم و مامورینیکه در محل سکونت شان شامل‌وظیفه میشوند و همچنان در بارهٔ اخذ محصلی توسط افراد امنیه بحث و مذاکره صورت گرفت و فیصله شد تا در این موضوعات با نمایندهٔ وزارت داخله مذاکره صورت بگیرد .

در انجمن امور انکشاف و بهبود اجتماعی از مادهٔ ۸۷ تا ۹۵ قانون کار و کاگرتسوید گردید . این‌انجمن بریاست‌وکیل عبدالکریم فرزان جلسه کرده بود .

انجمن سمع شکایات و مراقبت و تطبیق قوانین در بارهٔ عرایض رسیده مذاکره نمود .

انجمن بریاست وکیل محمد علم جلسه نموده بود .

انجمن امور تجارت که بریاست وکیل محمد عمراند خویی جلسه کرده بوداصولنامهٔورود عراده‌جات را به افغانستان تسوید نموده وبه انجمن تقنین سپرد .

این اصولنامه در۱٤ماده باضمایم به اساس توصیه مجلس عمومی ولسی جرگه در چند جلسهٔ ا نجمن تسوید گردیده است . مطالعهٔ قانون انتخابات شوری که در چند جلسهٔ انجمن تقنین و امور عدلی جریان داشت پس از تجدید نظردر بعضی مواد آن اصلاحات لازمه بعمل آمد .

جلسه بریاست وکیل میر محمد صدیق فرهنگ دایر شده بود .

۲۱ جوزا : ـ انجمن های ولسی جرگه قبل از ظهر و بعد از ظهر جلسه نموده وبر موضوعات مربوطهٔ شان بحث نمودند .

انجنیر محمد بشیر لودین رئیس عمومی ادارهٔ املاك واسکان وښاغلی محمد حسین کشتیارکفیل ریاست جنگلات و علف چر های وزارت زراعت و آبیاری به انجمن مراقبت و تطبیق قوانین و سمع شکایات رفته و بالنوبه به توضیحات در بارهٔ سوالات اعضای انجمن پرداختند .

در جلسهٔ انجمن راجع به عرایض یك عده مالداران و زمین داران در مورد اجازهٔ بعضی زمین‌های تحت پروژهٔ وزارت زراعت و آبیاری مراقبت مالچرها ، اجراآت ریاست عمومی ادارهٔ املاك واسکان دربارهٔ زمین های متفرقه اشخاص درین قسمت و مقررات در بارهٔ ناقلین سوال گردید .

انجنیر غوث الدین متین کفیل معین وزارت فواید عامه به انجمن امور مواصلات و فواید عامه حاضر شده پس از آنکه جواب سوالات قبلی انجمن را ارائه کرد سوالات دیگر انجمن را در بارهٔ عریضهٔ چند نفر از پروژه وادی ننگرهار تسلیم شد .

انجمن زراعت و مالداری دربارهٔ تشکیل اجتماعات سالانه دراطراف کشور توسط مامورین و متخصصین وزارت زراعت راجع به آشنائی دهاقین به تهیه واصلاح تخم بهتر، مجادله علیه امراض حیوانی ونباتی، تورید و توزیع ماشین‌آلات زراعتی و تربیهٔ پرسونل فنی سوالاتی ترتیب نمود تا در بارهٔ آن ازوزارت زراعت و آبیاری معلومات بخواهد.

انجمن انکشاف و بهبود اجتماعی عرایض یك تعداد محبوسین را ترتیب نموده و آنرا از طریق دارالانشاء به انجمن سمع شکایات ولسی جرگه فرستاد .

ښاغلی امان الله منصوری کفیل معین دوم وزارت داخله و ښاغلی عبدالصمد بخشی کفیل ریاست انکشاف دهات به انجمن امورداخله و ادارهٔ محلی رفته راجع به تشکیلات و وظایف پروژهٔ انکشاف دهات و توسعهٔ این پروژه بصورت متوازن در تمام نقاط کشور به سوالات اعضای انجمن توضیحات دادند .

همچنان درجلسهٔ و کلا پیشنهاد کردند در تاسیس پروژه های انکشافی دهات به مردم دور افتاده حق اولیت داده شود .

انجمن امور تجارت در جلسه‌خود با حضور معاون پښتنی تجارتی بانك در موضوع خریداری جایداد غیر منقول توسط پښتنی تجارتی بانك بحث و مذاکره کرد .

انجمن تقنین و امور عدلی ولسی جرگه مسودهٔ قانون احزاب رامطالعه نموده و در بعضی از مواد آن اصلاحاتی بعمل آمد .

ښاغلی غلام احمد پوپل رئیس انحصارات با معاونین ریاست انحصارات دولتی به انجمن امور مالی و بودجه رفته و به سوالات

قبلی انجمن توضیحاتی داد . و سوالات انجمن را برای ارائه‌جواب با خود برد .

همچنان قانون سروی احصائیه اراضی نیز در انجمن مورد بحث قرار گرفت . انجمن پلان انکشافی و تشکیلات اساسی نیز بر بحث در موضوعات مربوطهٔ خود ادامه داد .

۲۲ جوزا : ـ در جلسهٔ عمومی ولسی جرگه پیشنهاد انجمن تقنین و امور عدلی آن جرگه در بارهٔ انتخاب مجدد یك وکیل باتعدیلی باتفاق آراء تصویب گردید .

درین پیشنهاد انجمن امورتقنین و عدلی متکی به مادهٔ ٤٦ قانون انتخابات تذکررفته‌بود درصورتیکه یك کرسی در شورا به علت‌فوت ، استعفای عضوء ویابه علت تعیین اوبحث‌عضوء حکومت خالی شود باید وکیل دیگر از همان حــوزه انتخاب گردد .

همچنان در این‌جلسه که‌بریاست دوکتور عبدالظاهــر رئیس ولسی جرگه دایر شده بود بعد از بحث برموافقت نامهٔفرهنگی بین‌افغانستان و انگلستان مادهٔ ۲ـ آن باتعدیلی به اکثریت آراء به‌تصویب رسید.

۲۳ جوزا : ـ در جلسه عمومی ولسی جرگه موافقت نامه فرهنگی بین افغانستان و انگلستان ازمادهٔ سه تا اخیر به تصویب رسید .

درین جلسه که بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی‌جرگه دایر شده بود موافقتنامهٔ تبادل اموال بین دولت شــاهی افغانستان و حکومت جمهوریت مردم چین بــه اکثریت آراء تصویب گردید .

همچنان درین‌جلسه انتخاب‌وکیل محمد عثمان از تولك ولایت غور بحیث عضوء انمجن‌امور دفاع‌ملی ولسی جرگه باکثریت آراء تائید شد .

توضیحات وزیر اطـلاعات وکلتور:

هدف وزیر اطـلاعا ت‌وکلتور از نشرمطالب حقوقی، اقتصادی علمی وتربیوی بیداری وبلند بردن‌سویه مردم میباشد .

وزارت اطـلاعات‌وکلتو رمتکی‌بر قانون اساسی کشور وقــانــو ن مطبوعات وبا درنظر گرفتن واقعا ت تاریخی وفرهنگی‌میکوشدتانشرات آن درراه تنویر مردم افغانستا ن مفید واقع‌گردد .

۲٤ جوزا : ـ ښاغلی محمد عثمان صدقی وزیر اطلاعات و کلتور در جلسه سوال ولسی جرگه که بعد از ظهر روز مذکور دایر شده بود ضمن اظهاراین مطلب‌گفت:ـوظیفهٔ وزارت اطلاعات و کلتور بانموی رشد سیاسی و اجتماعی کشور در حال توسعه میباشد .

رشد سیاسی و اجتماعی که‌امروز در اطراف مملکت‌دیده میشود روی همرفته در اثر خدمات مطبوعات درین راه میباشد .

وزیر اطلاعات و کلتور علاوه کرد آنوزارت آرزو دارد تا با وجود امکانات و وسایل محدود وظایف خود را حتی الامکان بصورت بهتر انجام بدهد .

ښاغلی صدقی ضمن اشاره به فعالیت موسسه آژانس باختر در قسمت نشر اخبار داخل و خارج کشور اظهار کرد .

آژانس باختر از بدو تأسیس تا حال در جریان کار خود ترقی‌قابل ملاحظهٔ نموده است . امروزآژانس باختر که۲٤ ساعت درراه تقد یم ا طـلا عــا ت بــه همــو طنــا ن فعالیت مینماید میتواند در قطار

آزادی ... های دول همسایه قرار
بگیرد ...

وی علاوه کرد نشرات افغانستان با حفظ روحیه بیطرفی در جهان شهرت خود را حفظ نموده و آینده نیز شهرت خود را حفظ مینماید.

وزیر اطلاعات و کلتور از زبان های متعدد محلی که در کشور ما موجود دارد تذکر داده گفت: وزارت اطلاعات و کلتور با علاقه مندی خاصی کوشش مینماید تا توسط اداره ادب محلی آن وزارت آهسته آهسته ادبیات زبانهای مختلف کشور را که به سی و سه زبان میرسد جمع نموده و آثار آنرا حفظ نماید.

ښاغلی صدقی در بارهٔ پروگرام های رادیو افغانستان گفت: در اثنای ترتیب پروگرامها ذوق همه طبقات مردم افغانستان در نظر گرفته میشود.

پروگرامهای رادیویی ما شامل سه قسمت است که قسمت اول آن برای همه مردم افغانستان به شمول تعلیم یافته و بیسواد بطور عموم میباشد قسمت دوم نشرات رادیوی برای طبقهٔ که بصورت متوسط با سواد هستند مختص صورت میگیرد و ما میکوشیم با نشرات رادیو و اخبار سواد این طبقه را بلند ببریم و قسمت سوم نشرات رادیو برای طبقهٔ میباشد که تعلیمات عالیتر دارند.

ترتیب پروگرام رادیو پاینده ... بر اساس ارزشهای فن ژورنالیزم رادیو که در همه ملل جهان رایج میباشد صورت گرفته است.

ښاغلی صدقی دربارهٔ ترتیب خبرها گفت: پالیسی نشراتی و اساسات نامه نگاری از نگاه ژورنالیزم تابع مقرراتی میباشد که در همه جهان پذیرفته شده است.

ما می کوشیم تا خبرها را حتی الامکان بصورت مفصل نشر نمائیم و در ترتیب خبر روحیه و مفهوم اساسی موضوع را با اساسات خبرنگاری در نظر بگیریم.

ښاغلی صدقی در برابر سوال یك وکیل راجع به نشرات مربوط به پښتونستان گفت: ما مانند همیش یك پروگرام یکساعته برای نشرات پښتونستان در رادیو داریم.

وزیر اطلاعات و کلتور در برابر ادعای یك وکیل که میگفت مطبوعات تحت سانسور است. اظهار کرد:—
مادهٔ ۳۱ قانون اساسی کشور در مورد آزادی مطبوعات رهنمای کار ما میباشد که همیشه ماآنرا مراعات کرده ایم.

مطبوعات هیچ وقت در چوکات قانون اساسی کشور و با وجود قانون مطبوعات تحت سانسور نمی باشد اما اگر کدام جریده در نشرات خود خلاف رفتاری نماید ما مطابق قانون با آن رفتار مینمائیم.

ښاغلی صدقی در برابر سوال وکلا راجع به نشر خبر های ولسی جرگه در سرویس عصر رادیو گفت: هدف ما در تعیین وقت نشر اخبار باساس یك منطقه و یا یك شهر نمیباشد بلکه ما می کوشیم اخبار مهم را در وقت مناسب با در نظر داشتن فراهم نمودن تسهیلات بمردم نشر نمائیم.

وزیر اطلاعات علاوه کرد که آن وزارت همیشه در تعیین وقت مناسب، نشراتی اخبار اطراف واکناف مملکت مطالعه نموده است.

وکیل خیال محمد ازجاجی ولایت

پکتیا ، وکیل عبدالرزاق ازولسوالی سرخ و پارسا ولایت پروان ، وکیل عبدالحمید از ولسوالی شولگره‌ولایت بلخ، وکیل‌عبدالقیوم از اندرآب ولایت بغلان ، وکیل فیضان الحق فیضان از رودات ولایت ننگرهار ، وکیل دوکتورس اناهیتا از شهر کابل ، وکیل مولانقل از شور تیپه ولایت بلخ، وکیل محمد صالح ازکذرهٔ ولایت هرات ، وکیل عبدالرشیدصافی از ولسوالی اقچه ولایت جوزجان ، وکیل مختارالدین از جاجی میدان ولایت پکتیا درموضوعات نشر خبر ها و وقت آن ، آزادی مطبوعات ، نشرات مربوط پښتونستان وزبان های محلی پروگرام رادیو از وزیر اطلاعات و کلتور سوال نمودند .

توضیحات وزیرزراعت وآبیاری :

کوپراتیف ها دراجرای بهترامور دهاقین و مالداران بصورت بهتر مؤثر ثابت میگردد. مو جودیت کوپراتیف ها را وزارت زراعت و آبیاری باثر تقاضای مردم تقویه میکنند .

کوپراتیف ها نه‌تنها در راه‌ایجاد اتحاد و اتفاق مؤثر ثابت میشود بلکه در بهتر ساختن وضع زراعت و مالداری نیز نقش عمده دارد .

انجنیر میر محمد اکبر رضاوزیر زراعت و آبیاری این مطالب را در جلسهٔ سوال ولسی جرگه اظهار نمود:

وزیر زراعت و آبیاری راجع به محصولات زمین‌های زراعتی کشور گفت:ـ استفاده مسلسل ازفی‌واحد زمین، تقویه نشدن قدرت تولیدی عدم تطبیق طرق و وسایل مؤثر در کمی محصولات شمرده میشود. که وزارت زراعت و آبیاری با درك این مشکل پروگرام های لازمه رویدست گرفته است .

انجنیر رضا توضیح کرد وزارت زراعت و آبیاری قوانینی را که توسط آن‌وضع دهقان‌وملاك بهبود حاصل نماید نیز روی دست‌گرفته است که پس از طی مراحل‌قانونی در مورد اقدامات لازمه بعمل می آید .

وی گفت :ـ از آنجائیکه فقدان مواد غذائی در کشور ما عوامل متعددی دارد ما سعی می ورزیم تا بصورت تدریجی این مشکل را رفع سازیم .

وزیر زراعت و آبیاری اظهارکرد قلت موجودیت متخصصین کافی داخلی بسویهٔ عالی جهت پیشبرد پروژه های زراعتی و آبیاری‌مشکل بزرگ آن وزارت‌میباشد که‌وزارت زراعت و آبیاری برای تطبیق آن پروگرام های لازمه جهت تربیه پرسونل بسویهٔ عالی با وزارت معارف در تماس میباشد .

وی‌ضمن‌اشاره به‌فعالیت‌های قوای سبزوزارت‌زراعت وآبیاری‌گفت:ـ نقش قوای سبز در سبزی کشور و معاونت آنها در پروژه های آن وزارت مهم میباشد .

وزیر زراعت و آبیاری تذکرداد آنوزارت تاکنون برای‌اصلاح‌شبکه آبیاری و استفاده از آب های مملکت که تا هنوز به شکل عنعنوی میباشد نظر بمشکلات تخنیکی و سرمایوی انکشاف نه نموده است . در حالیکه اصلاح شبکه آبیاری در ازدیاد تولیدات کشور نقش بزرگی را حایز می باشد .

وی گفت:ــ برای تربیهٔ حیوانات در سراسر کشور پروگرامهایی وضع گردیده است که امیداست با تعمیل آن وضع حیوانات در کشور بهبود حاصل کند .

وی راجع به زرع شالی در جلسهٔ سوال گفت:ــ در جاهائیکه ز رع شالی منابع دیگر زراعتی را به قلت آب دچار میکند وخطرعدم استفاده از زمینهای زراعتی راپیش مینماید وزارت زراعت وظیفه دارد تا از آن جلو گیری کند .

وزیر زراعت و آبیاری ضمن تبصره به قوانین زراعتی کشور گفت:ــ آنوزارت به پیروی از قانون مملکت در بین مردان و زنانیکه در سراسر کشور مشغول زراعت می باشند فرقی را قایل نمیباشد چون زنان کشور ما در امورزراعت سهم بزرگ میگیرند لذا در مساعدت با زنان زارعین مانند مرد های زارع کمك میشود .

وکیل خیال محمداز جاجی ولایت پکتیا ، وکیل عبدالحمیداز شولگرهٔ ولایت بلخ ، وکیل فیضان الحق فیضان از رودات ولایت ننگر هار، وکیل دکتورس اناهیتا از شهر کابل ، وکیل مولا نقل ازشور تیپه ولایت بلخ ، وکیل عبدالرزاق از سرخ و پارساولایت پروان، وکیل سید محمد از درهٔ پیچ ولایت کنر ها ، وکیل محمد صالح از گذره ولایت هرات، وکیل عبدالرشید ازآقچه ولایت جوزجان وو کیل عبدالغفور از چغچران ولایت غور در موضوعات کوپراتیف ها روابط دهاقین، مالکین، تزئید محصولات زراعتی، پرسونل وزارت ز راعت و آبیاری ، قوای سبز ، اصلاح شبکهٔ آبیاری ،تربیهٔ حیوانات،زرع شالی، پروتوکول پخته ، حقوق زنان زارع در کشور از وزیر زراعت وآبیاری سوال نمودند .

۲۵ جوزا : ــ انجمن های ولسی جرگه جلسه نموده و بر موضوعات مربوطه شان بحث کردند . در انجمن امور تجارت دکتور نورعلی وزیر تجارت رفته به سوالات وکلا در مورد منسوجات نخی توضیحات داد .

در این انجمن فیصله شد تا بعد از ظهر روز شنبه باشتراك وزرای تجارت و معادن و صنایع و رئیس نساجی در بارهٔ قیمت های تمام شد اموال نساجی و طرق رفع احتیاجات منسوجات نخی مذاکره بعمل آید .

در انجمن امور تشکیلات و پلان انکشافی ښاغلی محمد آصف مایل معین دوم و ښاغلی میر محمود رئیس پرسونل وزارت معارف حاضر شده به سوالات وکلا جواب گفتند و یك تعداد سوالات رابغرض ارائه جواب با خود بردند.

نمایندگان جمعیت افغانی سره میاشت و بانك ملی در انجمن امور فرهنگی رفته وباوکلا در قسمت همکاری باصندوق معلم مذا کره کردند .

انجمن امور انکشاف و بهبود اجتماعی بر موضوع آب نوشیدنی و معلمین و معلمات بی خانه در مرکز و ولایات بحث نموده و قرار خود را در بارهٔ تهیهٔ محل رهایش برای معلمین و معلمات در مرکز و ولایات از طرف ښاروالی ها صادر کرد تا از طریق دارالانشاء جهت تصویب به مجلس عمومی پیش شود .

انجمن تقنین و امور عدلی در جلسهٔ خوددربارهٔ پیشنهادانجمن

انجمن پلان انکشافی و لسی جرگه

ازراست به چپ:ـ وکیل عبدالحبیب، وکیل عبدالغفور باصر ، و کیل حاجی محمد، وکیل امیرمحمد حبیب رئیس انجمن ، وکیل محمد حفیظ و وکیل میراحمد میوند

امور فرهنگی در قسمت لباس ملی که به تصویب مجلس عمومی رسیده بود بحث کرده و فیصله گردید تا تصویب مجلس عمومی بغرض غور به مشرانو جرگه ارسال گردد .

همچنان انجمن های امور زراعت و مالداری ، امور دفاع ملی ، امور داخله واداری و سمع شکایات جلسه کرده و بر موضوعات مربوطه شان غور کردند .

۲۸ جوزا : ـ انجمن های ولسی جرگه باز هم ببحث در موضوعات مربوط شان پرداختند .

دوکتور محمد انور اکبر معین صنایع وزارت معادن و صنایع به انجمن معادن و صنایع رفته و به سوالات وکلا در مورد احیای مجدد فابریکه چینی سازی شباکر توضیحات داد .

همچنان این انجمن موضوع باقیات فابریکات جنگلك را برای آخرین بار مطالعه نموده و قرار خود را صادر کرد .

دگروال عبدالشکور قوماندان عمومی ژاندارم و پولیس به انجمن امور داخله و ادارهٔ محلی رفته ر به سوالات وکلا در بارهٔ اخذ محصلانه و غیره توسط ملازمین امنیه گفت:ـ این حرکت ملازمین امنیه خلاف قانون است و وزارت داخله همیشه در صدد است تا از چنین حرکات در سرتاسر کشور جلو گیری نماید .

وی در بارهٔ تلاشی موتر ها توسط موظفین امنیه دردروازه های ولایات اظهار کرد که این تلاشی فعلا از طرف وزارت داخله ممنوع قرارداده شده است .

همچنان وکلا پیشنهاد نمودند تا

ایام حبس انائیه تا مدت یکسال در ولسوالی مربوط صورت بگیرد. وی سوالات تحریری انجمن را برای ارائه جواب نیز تسلیم شد.

انجمن امور انکشاف و بهبود اجتماعی جلسه نموده قانون کار و کارگر را که در ۱۸ فصل از طرف انجمن ترتیب شده برای آخرین بار مطالعه و قرار خود را در این مورد صادر کرد.

انجمن امور زراعت و مالداری موضوع قرضه بانك زراعتی را مورد بحث قرار داده و در این باره از ریاست بانك زراعتی سوالات تحریری بعمل آمد.

در انجمن تقنین و امور عدلی پروژه قانون ښاروالی ها تحت مطالعه بود.

انجمن مراقبت و تطبیق قوانین و سمع شکایات بر یکتعداد عرایض غور و با مراجع مربوطه در بارهٔ آنها تماس گرفت.

همچنان انجمن پلان انکشافی، تشکیلات اساسی، پښتونستان و انجمن امور صحی نیز موضوعات مربوط شانرا مطالعه کردند.

۲۹ جوزا : ـ در جلسهٔ عمومی ولسی جرگه در وضوع تزئید محصولات گمرکی بحث شد.

چون پیشنهادات متحددی درزمینه از طرف وکلا به دارالانشاء ان جرگه رسید لهذافیصله درین مورد به جلسهٔ آینده موکول گردید.

جلسه ولسی جرگه بریاست وکیل محمد اسمعیل مایار نایب رئیس آن جرگه دایر گردیده بود.

۳۰ جوزا: ـ در جلسهٔ ولسی جرگه فیصله شد تا برای غور بیشتر در موضوع تزئید محصولات گمرکی یك انجمن مختلط ازانجمن های امور مالی و بودجه و تجارت آن جرگه تشکیل شود.

این انجمن پس از مطالعه و غور بیشتر راپور خود را به مجلس عمومی ولسی جرگه خواهد سپرد.

اول سرطان : ـ مطالعه وتعدیل قانون انتخابات شوری در انجمن امور تقنین و عدلی ولسی جرگه خاتمه یافت.

درانجمن انکشاف وبهبود اجتماعی موضوعات بیمهٔ مامورین وکارگران بیکار و جلوگیری از تقاعد مامورینی که قدرت کار را دارند تصویب گردید. و راپور انجمن درین موارد به مجلس عمومی تقدیم شد.

همچنان حاضری کار و کارگر در ماه رمضان و خسارات دولت در استخراج معادن زغال سنگ اشپشته، درهٔ صوف و کرخ در انجمن امور معادن و صنایع مطالعه گردید.

انجمن امور زراعت و مالداری جوابات ریاست عمومی ادارهٔ املاك واسکان را در بارهٔ فروش املاك دولتی و جوابات وزارت پلان را در بارهٔ مسایل زراعتی و ما لدا ری وادی هیرمند مورد غور و بررسی قرار داد.

ښاغلی عبدالوهاب ملکیار معین اول وزارت داخله به انجمن تشکیلات اساسی و پلان انکشافی رفته و راجع به تشکیلات وزارت داخله بسوالات وکلا توضیحات داد.

در انجمن سمع شکایات ومراقبت و تطبیق قوانین بر عرایض وارده غور شده و با مراجع مربوطهٔ آن در مورد عرایض تماس گرفته شد.

دوکتور نور علی وزیر تجارت و انجنیر عبدالصمد سلیم وزیرمعادن

و صنایع با رئیس نساجی گلبهار بتاریخ مذکور به‌انجمن امورتجارت ولسی جرگه رفته ، و در موضوع صحن کوره و صحن سفید مباحثه نمودند .

انجمن بریاست نساجی تو صیه نمود تا برای از بین بردن قلت صحن کوره ، تولید صحن کوره‌را بیشتر سازد .

٤ سرطان : ــ موضوعـات زرع پخته، تهیهٔ پرسونل برای‌شفا خانه ها از مسایل مهمی‌بودکه درانجمن های ولسی جرگه در بارهٔ آن‌بحث صورت گرفت .

در جلسهٔ انجمن امور معادن و صنایع ولسی جرگـه عایـدات و مصارف تـرانسپورت آن وزارت مورد بحث قرار گرفت و مدیـر عمومی ترانسپورت وزارت‌معادن و صنایع در جلسهٔ انجمن به‌سوالات اعضای انجمن درین باره جوابداد.

انجنیر احمد الله وزیر فواید عامه به انجمن امور مواصلات و فواید عامه رفته و به سوالات اعضای انجمن در بارهٔ مسایـل مـربوط توضیحات داد .

ښاغلی عبدالوهاب ملکیار معین وز ارت‌داخله‌وډگروال عبدا لشکور قوماندان عمومی ژاندارم و پولیس به انجمن امور داخله و ادارهٔ محلی رفته راجع به طرز رفتار مامورین امنی با مردم به سوالات وکـلا توضیحات دادند .

موضوع زرع پخته در انجمن‌امور زراعت و مالداری مورد بحث قرار گرفت .

انجمن امور انکشاف و بهبود اجتماعی موضوعات‌معاش متقاعدین و تهیهٔ متخصصین و داکتران را برای شفا خانه های ولایات و ولسوالی ها فیصله نمود . این موضوع در آینده به مجلس عمومی ارجاع خواهد شد .

انجمن پلان انکشافی و تشکیلات اساسی به تاریخ ٤ سرطان بازهم به مطالعه در بارهٔ پلان پنجساله‌دوم ادامه داد . و انجمن سمع‌شکایات و مراقبت‌و تطبیق‌قوانین برعرایض وارده غور نمود .

دکتور فاضلی رئیس تقنین‌وزارت عدلیه ودکتورولیدحقوقی مرستیال لوی خارنوال باین انجمن رفته وبه سوالات وکلا در مورد بعضی‌عرایض جواب گفتند .

٦ سرطان : ــ در جلسهٔ قبل از ظهر ولسی جرگه پیشنهادی که در بارهٔ ترتیبات مقدماتی انتخابات جرگه های ولایات به دارالانشاء رسیده بود به اکثریت آراء تائید و مورد بحث قرار گرفت و درین قسمت فیصله شد که چون قانون انتخابات جرگه های ولایات درحال طی نمودن مراحل قانونی میباشد بهتر است انتخابات جرگه های ولایات باساس قانون انتخابـات صورت بگیرد .

جلسات قبل از ظهر و بعد از ظهر ولسی جرگه بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس آن جرگه دایر شده بود .

۷ سرطان : ــ ښاغلی محمدهاشم میوندوال صدر اعظم در جلسهٔ استیضاح ولسی جرگه در برابر سوالی گفتند : ــ حکومت باساس وعدهٔ که در خط مشی داده روابط دهقان و صاحب‌زمین‌را یك‌موضوع اصلاحی دانسته و این اصل را هدف اول اصلاحات اجتماعی قرار داده و در نظر دارد بزودی‌مسودهٔ یك قانون را که ارتباط دهقان را

با صاحب‌زمین تعیین نماید به ولسی جرگه ارائه بدارد .

بناغلی صدر اعظم گفتند : — سوالات زیادی در بارهٔ وضعیکه مربوط به ارتباط دهقان و ملاك در محیط است موجود شده میتواند که اصلاح معایب آن یك وظیفهٔ عمومی مردم افغانستان است .

بناغلی میوندوال اظهارکردند در ساحهٔ کتواز برای استفاده از آب های زیر زمینی پروژه های‌مقدماتی روی دست گرفته شده که حکومت میخواهد برای پیشبرد این پروژه ها از مؤسسه ملل متحد کمک درخواست کند.

سروی استفاده از آبهای زیر زمینی وخاك شنا سی کتواز و تفحصات برای آب های زیرزمینی و چاه ها ادامه دارد . وامید است پس از نظریهٔ قاطع متخصصین‌در این قسمت اقدامی کرده بتوانیم .

بناغلی صدر اعظم گفتند :— در قسمت قضات و څارنوالی باطلاع مجلس محترم ولسی جرگه می رسانم که رویهٔ حکومت در مقابل محاکم عدلی و جریان‌قضا به‌قسمی است که ما بتوانیم زمینه را برای استقلال قوهٔ‌قضائیه تاوقت‌تشکیل ستره محکمه مساعدبسازیم ولهذا در مواردیکه اجراآت حکومت به معنی مداخله در امور قضائی‌باشد ما از خود داری کار میگیریم البته تا جائیکه‌در جریانات‌اداری قضائی ویادرخودجریانات‌قضائی سوالاتی موجود شود که شکایاتی را بوجود بیاورددرآن‌صورت‌نظربه صلاحیتی که فعلا در حدود قانون اساسی قوهٔ اجرائیه دارد . اقدامات‌مربوط به تفتیش و باز خواست ومحاکمه را بعمل آورده است .

بناغلی میوندوال گفتند : — شکی نیست که وضع مالداری در افغانستان مخصوصاً درسالهای اخیر به مشکلات زیادی مواجه بوده است از بین رفتن علفچرها ومخصوصاً تابع بودن‌علفچر ها به اوضاع جوی مشکلات زیادی را برای مالداران فراهم میدارد در موضوع زراعت هم مشکلات مازیاد است ولی اصلاح وضع مالداری و امکانات اصلاح‌وضع زراعتی‌مملکت مربوط به پیشبینی ها و مطالعاتی است که یك قسمت دیگر در طی پلان پنجسالهٔ سوم در نظر گرفته شود .

بناغلی صدر اعظم اظهار داشتند که وزارت داخله نیز در مورد جلو گیری از آن اجراآت مامورین و ولسوالهای وزارت داخله‌که موجب شکایت عامه باشد به‌ذریعه تفتیش و وارسی و فرستادن هیئت ها به ولایات و مراجعی که از آنجا شکایت رسیده است تا حد امکان پرداخته و فعلا هم تمام مامورین مؤظف وزارت‌داخله‌درامور تفتیش در قسمت های مختلف مملکت مشغول تفتیش ، وارسی امور مامورین‌مربوط‌به‌آن وزارت‌هستند.

بناغلی میوندوال گفتند : — تا جاییکه وسایل دست داشته با حکومت کمك کرده میتواند مابرای رفع آن معایب اقدامات کرده‌ایم که ضرر های اجتماعی آن بسیار است . بناغلی صدر اعظم افزودند حکومت برای از بین بردن و جلو گیری از رشوت و جنایات وجرایمی که در اجتماع وجود دارد و این جنایات امنیت فردی و امنیت اجتماعی را به مخاطره می اندازد. مسئولیت هایی دارد و در نزد ما

جلو گیری ازاین‌جرایم بدرجهٔ اول قرار دارد .

ښاغلی میوندوال‌در جواب‌سوالی مربوط به جلو گیری از معایب اخلاقی اضافه کردند ، یکی از معایب اجتماعی که ضرر زیاد هم دارد . قمار است که پولیس در این قسمت اقداماتی نموده است و نزد خارنوال دوسیه هایی موجود است و هم تحقیقات ملزمین دراین باره جاریست و قرار است به محاکم سپرده شود .

اما آن معایب اخلاقی که توجه را جلب میکند و پولیس نمیتواند داخل منازل گردد ، در این موارد وجدان خود اشخاص و پولیس اخلاقی مؤفق گردیم .

در این قسمت احتساب مؤثر واقع نمیشود فکر میکنیم که به شعور، وجدان‌وتربیهٔ خوداشخاص توجه کنیم و در راه اصلاح‌معایب اخلاقی اشخاص ازطریق نصیحت، وعظ و تاثیر تربیهٔ فامیلی گام‌هایی برداریم و کار های خوب را خوب و بدرا بد بگوییم تا در محیط یك وجدان اجتماعی بوجود بیاید ، ازین راه میتوانیم در راه مبارزه‌با معایب اخلاقی‌مؤفق گردیم.

ښاغلی صدر اعظم متذکر شدند که پلان پنجسالهٔ سوم تا حال تکمیل و آماده نگردیده است ، هنوز ما مشغول مطالعه میباشیم و این مطالعه عبارت از این است تا ما بدانیم که در پنج سال‌آینده عواید ما چقدر خواهد بود و این عواید را چه از خارج و چه ازداخل بدست بیاید لازم است بسنجیم و نمیخواهیم‌این‌تخمین روی‌خوشبینی بنا باشد و مشکلات بعدی را برای ما باربیاورد .وقتی عوایدپنجسال آیندهٔ ما بشمول عواید داخلی و خارجی معلوم شد . بعداً ما اندازهٔ سرمایه گذاری را درپلان پنجسالهٔ سوم تثبیت میکنیم و بعداز آن‌پول پیشبینی شدهٔ این پلان را بروی پروژه هائیکه نزد ما برای‌انکشاف متوازن اهمیت دارد تقسیم‌خواهیم کرد .

در آنوقت است‌که بین مهم واهم فرق کرده میتوانیم ما هنوز به‌این مرحله نرسیده‌ایم بلکه در مرحلهٔ قرار داریم که سرمایه گذاری‌پلان پنجسالهٔ سوم را تثبیت بکنیم .

ښاغلی میوندوال در جواب یك سوال گفتند : ـ که در بارهٔ زبان ملی پشتو ما متوجه هستیم که به اساس مادهٔ ۳۵ قانون اساسی و بحیث یك احتیاج ملی‌از راه‌معارف و نشرات و تبلیغات ایفای خدمت نماییم .

ښاغلی صدر اعظم دربارهٔ مسایل زراعتی گفتند : ـ حکومت ازطریق وزارت زراعت دو قرار داد راجع به تورید تراکتور های زراعتی‌یکی با اتحاد شوروی و دیگر با یك کمپنی مشهورانگلیسی بعمل‌آورده و امید است تراکتورها در ظرف امسال‌به افغانستان وارد شود و مطابق‌شرایط، بانك‌زراعتی به کسانیکه درخواست میدهند ، توزیع گردد .

در بارهٔ اصلاح گندم‌از همه‌مهمتر موضوعیکه‌موردتوجه وزارت‌زراعت است . اصلاح تخم گندم است .

از طرف دیگر برای تکثیرزراعت عادی ساختن مردم ما به استعمال کود کیمیاوی یکی از وظایف مهم است که در بعضی قسمت ها در این راه مؤفق هستیم و دربعضی

موارد هنوز هم محتاج به تشویق نمودن میباشیم .

در جوا بیك سوال دیگرښا غلی صدر اعظم اظهار داشتند: ـ اظهار نامه هائیکه مطابق قانون سروی و احصائیه اراضی به اهالی توزیع شده به یك موضوع قانو نی ارتباط میگیرد ، مشکلیکه ماپیش روداریم عبارت از تثبیت ملکیت هاست تا ازروی تثبیت ملکیت ها بتوانیم از دعوی ملکیت ها که یك قسمت وقت مردم را ضایع میکند و فساد اجتماعی را هم بوجود می آوردجلو گیری نمائیم در دعوی ملکیت ها همچنین یك طرف دیگر نیز متضرر میشود که آن طرف دولت است و یکعده ملکیت ها نزد اشخاص موجود است که از آن ملکیت ها به دولت مالیه نمیدهند برای اینکه ملکیت ها ثبت نشده و اظهارنامه موجود نبوده است .

قانون سروی و احصائیه اراضی به همین علت بوجود آمده است تا مردم از حقوق خود در داخل حقوق خود استفاده بکنند . البته از راه توزیع اظهار نامه تاحدی این مشکل شاید حل شود و تا وقتیکه ما از راه کادستر سروی عمومی مملکت را اجرا کرده بتوانیم که آن موقع بیشتری بکار دارد . توزیع اظهار نامه ها یك قدم مقدماتی در این راه شمرده میشود امید ما این است تا همه کس به منفعت مردم با مامورینی که در این راه کار می نمایند همکاری بکنند .

ښاغلی میوندوال گفتند : ـ در محیط ما درد های المناك اجتماعی وجود داردکه ماآنرا تصدیق میکنیم و امید است بتوانیم این درد هارا با گذشتاندن قوانین عملی و مفید از ولسی جرگه در مملکت علاج نمائیم .

آنچه به اجراآت قوهٔ اجرائیه تعلق میگیرد ما در داخل قوانین موجوده کوشش خواهیم کرد تمنیات وکلای محترم و مردم افغانستان رادر نظر داشته باشیم و البته در تشخیص پروژه ها و ترتیب پلان باید یك سروی و مطالعه وجود داشته باشد و سروی و مطالعه به عمل بیاید تا مصرف بی سنجش بعمل نیامده باشد و بر آورد و تخمینات باید بعمل بیاید وازهمه مهمتر مشکل بزرگ ما این است که یك مملکت فقیر و نادار هستیم و توان مالی به اندازهٔ نیست که بتوانیم تمام احتیاجات خود را در تمام گوشه های کشور مرفوع سازیم و حتی از نظر اشخاص هم به فقر گرفتار هستیم ما به آن اندازه اشخاص نداریم تا به تمام گوشه های مملکت مثلا داکتر بفرستیم و در همه جا معلم داشته باشیم ولی امید است حکومت ومردم افغانستان با قدرت فعلی که دارند و با قدرت ذهنی ، مالی و تقنینی خود بتوانند بر این مشکلات فایق آیند .

در کنرها سوال مهم اینست که یك پلان انکشافی منطقوی ترتیب شود برای پلان انکشافی کنرها با مؤسسهٔ ملل متحد در تماس شده ایم و امید است که از آنها هم بتوانیم کمکی حاصل کنیم به کمك فرانسوی ها یك پروژهٔ ابتدائی را در کنرها شروع کرده ایم .

ښاغلی صدر اعظم افزودند : ـ تعهدات که مالکین زمین درمقابل دارندواین تعهدات برضای خودشان در طی یك وثیقهٔ شرعی در محکمه

ثبت گردیده مکلفیت ها را عا ید مالکین زمین می نمایدکه در داخل قانون و عدالت اجتماعی بوده وباید ایفا شود .

ښاغلی صدر اعظم در مورد امور مربوط وزارت زراعت در جواب یك سوال اظهار داشتند:ـ کهوزار ت زراعت و آبیاری از چند سال به اینطرف تاسیس شده و از چند سال باینطرف دربعضی موضوعات بصورت مطالعاتی ودر برخیموارد بصورت عملی مصروف کارمیباشد اما کار هایی را که وزارت زراعت میکند وضع و شکل آن طوری است که حاصل آن زود بدست نمی آید مثلا اگر در موارد اصلاح تخم ، زراعتی ساختن منطقه و یا علاج آفات درختان باشددر ایـن صورت وقت بیشتر از یك یا دو سال ضرورت میباشد و این چیز در همهممالك یکسان استاجراآتی که مربوط به شرایط طبیعت است به بطائت صورت میگیرد .

ما خوشحالیم که وزارت زراعتو آبیاری در این مدت کم مطالعات کافی نموده و پروژه های زراعتی را روی دست گرفته ، بند ها آباد شده ،کانال هاکشیده شده ودر اصلاحزراعت ومجادله علیهآفات زراعتی باندازۀتوان افغانستانکار هایی شده است .

راجع باینکه اعضای حکومت در جلسه به سوالات جوابهای قناعت بخش به ولسی جرگه تقدیمبکنند. مورد توجه اعضای حکومت بوده و تا جاییکه حافظۀمعلومات شانکمك میکند بداهتاً بجواب وکلای محترم خواهند پرداخت و در جاییکـــه محتاج مطالعۀ بیشتر باشند . در آنصورت جواب تحریری تقدیـم خواهند کرد .

طوریکه در خط مشی خود بــه محضر مجلس محترم ولسی جرگه اطمینان داده بودم . اقداماتحکومت در همه موارد مطابق به قانون و باساس قانون خواهد بود و لهذا در مورد تعقیبات اداری و قانونی هم مطابق قانون عمل خواهیم کرد و از اجراآت اقتصادی و کذایی خود داری میکنیم .

اگر دلایلی برای تعقیب اداری و تعقیب قانونی یکنفر مامور دولت موجود شود . مطابق مقرراتقانونی بهتفتیش وتعقیب ،باز خواست و محاکمه می پردازیم و این وقتی است که دلایلی موجود شود که حکومت باساس آن دلایل تعقیبات اداری ویا قانونی رابعمل آورد ه بتواند .

وظیفۀ حکومت است تا هر وقت دلایلیموجودشود ازتخطی، تعقیبات قانونی بکند .

جای شك نیست که سوال مواد خوراکه در افغانستان یك سوال مهم اقتصادی بودو تهیۀ موا د ارتزاقی در داخل و داشتن کفایت بخود از رهگذر مواد ارتزاقی یکی از سوال هائیست که بایدهر فرد افغان به آن متوجه باشد اینکه تا چه اندازه ما میتوانیم احتیاج خود را رفع نماییم منزل بسیار نزدیك نیستباید پیشبینی مطابق تخمین متخصصین صورت بگیرد تناسب نفوس، تناسب آبادکار ی و تناسب کار با هم برابر باشد تا موعد کفایت بخود را در مواد ارتزاقی معلوم کرده بتوانیم .

طوریکه وکلای محترماطلاع دارند چندی قبل ښاغلی کارل مازوروف

معاون شورای وزیران اتحاد شوروی که بیك مسافرت رسمی به پاکستان بودند در اثر دعوت این جانب در راه بازگشت به اتحاد شوروی مسافرتی به افغانستان نیز نمودند و یك شب در کابل توقف داشتند در ضمن توقف شان در کابل موقع میسر شد که یکبار دیگر روی موضوعات مورد علاقهٔ مشترك و مسایل بین المللی و روابط ذات البینی بایشان تبادل افکار بعمل بیاید و مخصوصاً در مورد سهم گیری اتحاد شوروی به پلان پنج سالهٔ سوم افغانستان اطمینان های بیشتری حاصل شود و در قسمت فروش گاز به اتحاد شوروی که بین افغانستان و اتحاد شوروی تعین قیمت آن ازمدتی موردمذاکره است نیز پیشرفت حاصل شد که تعین قیمت گاز به قسمی باشد که برای هر دو طرف عادلانه شمرده شده بتواند . این مسافرت در تشئید علایق دوستانهٔ اتحادشوروی و افغانستان مفید و با ثمر شمرده میشود .

همچنان ښاغلی چوئنلای صدرا عظم جمهوریت مردم چین در راه مسافرت به رومانیه در کابل توقف نموده و از طرف حکومت پذیرائی شدند. مدت توقف چوئنلای در کابل مختصر بود ولی باز هم فرصت دست داد که روی مسایل بین المللی وموضوعات مورد علاقهٔ مشترك و روابط ذات البینی با ایشان مذاکره و تبادل فکر بیابد.

این تبادل فکر و تماس دوستانه در راه تشئید روابط دوستانهٔ دو مملکت مفید شمرده میشود .

همچنان اخیراً ښاغلی را پاسکی وزیر خارجه پولند که شهرت بین المللی هم دارند . چونکه در راه مسایل مربوط به امنیت اروپا و حفظ صلح بین المللی ابتکاراتی بخرچ داده‌اند . بکابل آمدند و با ایشان روی موضوعات مربوطه به امنیت بین المللی علایق دوستانهٔ افغانستان و پولند مذاکره بعمل آمد و همچنان در بارهٔ سهم گیری پولند در پلان پنجسالهٔ سوم افغانستان اطمینان هایی حاصل شد که در اعلامیهٔ مشترك از آن تذکر رفته است .

همچنان یك جرگه‌از پښتونستان آزاد شمالی به کابل رسیده است که مهمان حکومت افغانستان می باشد و ما بااین جرگه در تماس هستیم و کوشش داریم تا مطابق خط مشی حکومت که مورد تصویب ولسی جرگه قرار گرفته . مطالب این جرگه را مورد غور قرار داده و بایشان ازهمدردی‌خود اطمینان بدهیم .

البته اطمینان حکومت محدود به صلاحیت هایی خواهد بود که در مقابل قانون اساسی دارد .

البته وقتی که جرگه رخصت میشود ما نتایج موافقتی را که با آنها بعمل آورده‌باشیم اعلان‌خواهیم کرد .

علت انحلال بنادر گمرکی :

بندر های جلو گیری از قاچاق که اخیراً از طرف حکومت ملغی قرار داده شده از لحاظ تاسیس شده بود تا از قاچاق جلو گیری شود مگر این بندر ها بمردم دیگری که اصلا قاچاق نمی برند مشکلاتی ایجاد میکرد و باعث زحمت مردم و موجب تولید زمینهٔ سوء استفاده میگردید .

ښاغلی صدر اعظم علاوه کردند

طوریکه حکومت در خط مشی خود گفته بود که از سرگردانی مردم جلو گیری می نماید وقتی که ترتیبات جداگانه برای تعقیب قاچاق تحقق پذیرفت مااین بندر ها را از بین بردیم . در دیگر ولایات ودر سر حدات کشور ترتیبات لازمه برای جلو گیری از قاچاق پیشبینی خواهد شدودر آنصورت بندر های عرض راه که موجب اذیت دانسته میشود از بین برده خواهد شد .

همچنان حکومت آرزو دارد تا تهانهٔ ملکی را به افراد ژاندارم و پولیس بسپارد اما انتقال این مسئولیت آهسته ، آهسته صورت خواهد گرفت .

ښاغلی صدراعظم در موردتشکیلات شعب‌جنایی‌پولیس‌ولایات گفتند: ـ تشکیلات شعب‌جنایی پولیس کابل با ولایات از نگاه حجم فرق دارد. وزارت داخله کوشیده تا حجم تشکیلات شعب پولیسی آن در ولایات به اندازهٔ احتیاج هر ولایت باشد اما وجود چنین شعب بحیث تهداب ضروری است .

ښاغلی میوندوال گفتند : ـ کشور های دوست از چندسال باینطرف درقسمت‌رفع‌کمبودغله باافغانستان کمك نموده‌اند اماموضوع قلت‌غله در کشور قابل تشویش میباشد. تبدیلی مالچرها به زمین های‌للمی خطری را در قسمت تهدیدمالداری بار آورده است. اما متاسفانه‌مردم کشور ما برای مفاد فوری مفاد دایمی را از دست میدهند .

مسأله توسعه مالچر :

حکومت برای توسعهٔ ساحهٔمالچر ها پلان های لازمه را تهیه خواهد نمود .

تشکیلات وزارت زراعت‌و آبیاری از لحاظی توسعه بیشتر یافته که در این‌اواخرمطابق قانون‌تشکیلات اساسی ریاست سروی آب و خاك به وزارت زراعت و آبیاری ضم گردیده است .

این توحید تشکیلات باساس خط مشی حکومت صورت‌گرفته است. گرچه تعداد اشخاصیکه در وزارت زراعت و آبیاری کار میکنند زیاد است اما نوعیت کار طوری است که وجود اشخاص زیاد را ایجاب میکند .

ښاغلی صدر اعظم افزودند : ـ وزارت زراعت و آبیاری کوشیده تا به قدر توان خوددر مجادلهٔآفات امراض زراعتی و معرفی‌آلات جدید زراعتی گام های مفیدی بردارد .

سوال درو لسی جرگه برای ارائه یك‌حقیقت‌است‌درسیستم‌پارلمانیزم ممکن است کسی در بارهٔ حقیقت بصورت مثبت و منفی بیاناتی‌بدهد و اظهار این حقیقت بنام شخصی ختم میشود که سوال را جواب میدهد .

ښاغلی صدر اعظم گفتند : ـ در پروژهٔ های انکشافی موضوع‌توازن همیشه در نظر است اما از طرف دیگر ما مجبور هستیم پروژه‌هایی را که مفاد و تولیدات آن بیشتر است و در بلندبردن عاید ملی‌مفید ثابت میشود و مربوط به استفاده از منابع طبیعی میباشد به هر صورت پیش ببریم .

ما پروژه هایی را از نگاه وقت تکمیل‌شدن‌مصرف‌واندازهٔ‌عایداتیکه ازآن متوجه سرمایهٔ ملی میشو د مقایسه می کنیم .

پروژه ها هنوز در پلان سوم تعیین و تثبیت نشده است .

ښاغلی میوندوال اظهارداشتند :ـ اداره های څارنوالی در هر ششماه یکبار محابس کشور را تفتیش می نمایند و هرگاه در محابس اشخاص بدون سرنوشت موجود باشد آنها را رها میکنند . چنانچه تاکنون یك عده محبوسین به اینطریق رها گردیده‌اند و همچنین اشخاصیکه بدون دوسیه محبوس باشند می توانند از طریق مراجعه به څارنوالی رهایی خود را مطالبه کنند .

ښاغلی صدر اعظم در مقابل سوالی اظهار داشت :ـ به‌اساس قانون هیچکس از جرم مصونیت ندارد . توهین هم یك جرم است اما در بارهٔ این جرم اقدامات قانونی و عدلی به شکایت طرف متضرر مربوط است هر گاه طرف مقابل به څارنوالی شکایت نماید څارنوال حاضر است اشخاصی را که به توهین پرداخته اند تعقیب کند .

در این جلسه که چهار ساعت دوام نمود وکلای ذیل از ښاغلی صدراعظم سوال نمودند:ـ وکیل محمد اسماعیل مبلغ از حصه اول بهسود ولایت وردك ، وکیل محمد نبی ایماق از مرکز ولایت بادغیس، وکیل غلام رسول وزیری ازارگون ولایت پکتیا ، وکیل خیال محمد از جاجی ولایت پکتیا ، وکیل خداداد از ولسوالی دای‌چوپان ولایت زابل، وکیل جنیدخان ازکهسان و لایت هـرات ، وکیـل عبدالغفـور از مـرکـز ولایـت غـور ، وکیل جنید خان ازکهستان‌ولایت ولسوالی غوریان ولایت هرات ، وکیل سعادت از سید آباد ولایت وردك ، وکیل دکتور عبدالکریم فرزان اززنده‌جان ولایت هرا ت، وکیل میر احمد از میوند ولایت کند هار ، وکیل محمد اکرم از برکنر ولایت کنر ، وکیـل میر عبدالقیوم از خوست فرنگ ولایت بدخشان ،وکیل عبدالقدوس صافی از مرکز ولایت بلخ ، وکیل خدای بیردی ا زولسوالی اشکاشم ولایت بدخشان ، وکیل محمد احمد از ولسوالی قرقین ولایت جوزجان ، وکیل محمد علی قاضی زاده از پښتون زرغون ولایت هرات ،وکیل عبدالوهاب از حـصارك غلـجایی ولایت ننگر هار ، وکیل علی‌احمد بایانی از مرکز ولایت پروان ، وکیل عبدالصمد از سپین بولدك کندهار ، وکیل محمد اکبر شاه عالمی از دایکندی ولایت ارزگان ، وکیل عبدالوکیل صداقت از کا مهٔ ولایت ننگر هار ، وکیل عبدالقیوم از اندراب ولایت بغلان ، وکیل عبدالرحیم هاتف از شهر کندهار، وکیل هلال الدین بدری از مرکز بلخ ، وکیل عبدالحکیم سپین از مرکز فراه ، وکیل گل پاچا الفت از شهر جلال آباد ، وکیل محمد محسن فور ملی از چاردهی ولایت کابل ، وکیل عبدالرشید داوری از ناوه بارکزائی ولایت هیلمند، وکیل محمدحکیم ازینگی قلعهٔ ولایت تخار .

۸ سرطان : ـ انجمن های ولسی جرگه قبل از ظهر و بعد از ظهر به جلسات شان در موضوعـات مربوط ادامه دادند .

پوهاند دوکتورعبدالحکیم ضیائی وزیر پلان به انجمن امـور پـلان انکشافی رفته و در مورد پلان پنج سالهٔ دوم به پرسش های وکـلا توضیحات داد .

موضوع تخنیکم جنگلك باز هم در انجمن امور معادن و صنایع

مطالعه گردید و در انجمن سمع شکایات و مراقبت و تطبیق‌قوانین به عرایض‌وارده‌غور صورت‌گرفت.
معاون اداری و معاون تجارتی ریاست انحصارات دولتی بایـن انجمن حاضر شده و به سوالات وکلا دربارهٔ بعضی ترانسپورت ها جواب گفتند .
در انجمن امور زراعت و مالداری موضوع باقیداران بانك زراعتی و جواب آن بانك درین مورد مطالعه شد و همچنان انجمن های امور فواید عامه ومواصلات وپښتونستان نیز موضوعات مربوط شان راموردبحث قرار دادند .
پوهاند محمداصغر کابل‌ښار والبه انجمن‌انکشاف وبهبود اجتماعی ولسی جرگه رفته، دربارهٔ موضوعات مربوط ښاروالی به سوالات انجمن توضیحات داد .
۱۱ سرطان : ـ انجمن های‌ولسی جرگه به بحث درموضوعات مربوط شان ادامه دادند .
انجمن امور داخله و ادارهٔ محلی مطالعه خود را در بارهٔ موضوعات اخذ محصلانه‌وبندیوانه وگذشتاندن مدت یکسال حبس محبوسین در ولسوالی های مربوطه شان بپایان رسانیده و عنقریب موضوع را از طریق دار الانشاء به مجلس‌عمومی ولسی جرگه خواهد فرستاد .
مسودهٔ قانون بزگری ومالداری در انجمن‌انکشاف‌وبهبود اجتماعی مطرح بحث قرار گرفت و مادهٔ اول الی پنجم آن مطالعه شد .
مطالعهٔ موضوع استخراج زغال سنگ معادن کرکر ، درهٔ صوف‌وکرخ در انجمن امورمعادن وصنایع ادامه داشت .
ښاغلی محمد آصف مایل معیـن دوم وزارت معارف به انجمن پلان انکشافی وتشکیلات اساسی‌حاضر شده به سـوالات وکـلا در بارهٔ تشکیلات آن‌وزارت توضیحات‌داد.
همچنان‌موضوعات باقیداران‌بانك زراعتی‌ومسایل مربوطبه‌پښتونستان نیز درانجمن های‌زراعت ومالداری و پښتونستان ولسی جرگه‌مطالعه شد .
در انجمن‌دفاع‌ملی‌در بارهٔجوابات قوماندانی قوایکار مباحثه صورت گرفت .
۱۳ سرطان : ـ در جلسهٔ ولسی جرگه فیصله شد تا زمان تدوین قانون جدید ښاروالی ها انتخابات ښاروالی هائیکه دورهٔ شان به‌اتمام رسیده مطابـق قانون انتخابـات شوری صورت بگیرد .
در راپور انجمن تقنین که بـه مجلس ولسی جرگه ارائه شده تذکر رفته‌بودقانون جدیدښاروالی ها که در اثنای تعطیل شوری به اساس فرمان تقنینی نافذ گردیده بود دارای خلا هایی میباشد و باید انفاذ آن تا وقت تدوین قانون‌جدید معطل باشد که این پیشنهاد از طرف مجلس عمومی به اکثریت آراء تائید گردید .
این جلسه بریـاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی‌جرگه دایر شده بود .
۱٤ سرطان: ـښاغلی محمدهاشم میوندوال صدر اعظم با بعضی از اعضای کابینهٔ شـان به جلسهٔ استیضاح ولسی جـرگه اشتراك نموده و بـه سوالات وکـلا در موضوعات‌مختلف توضیحات‌دادند.
ښاغلی صدر اعظم گفتند : ـ حکومت حاضر است در مواردیکه اشخاص بدون دوسیه حبس شده

باشند قضیه را باز خواست نموده و اشخاصی را که از قانون اساسی تخلف ورزیده اند برای تحقیق به مراجع قانون بسپارد .

ښاغلی صدر اعظم بسوال یك وکیل در بارهٔ دوسیه های حل ناشده اظهار کردند که این سوال در مورد دوسیه های جنائی بیشتر ربط میگیرد که از مدتها بدون فیصله معطل مانده‌اند .

در وقتیکه حکومت بکار آغاز نمود این موضوع را دقیقانه با علل و موجبات آن تحت مطالعه قرار داد و دوسیه های زیادی را با متود های جدید تصفیه نموده بمراجع قانونی آن سوق داد که همهٔ آنها مطابق قوانین بمراحل نهایی خود نزدیك شده‌اند و یابمراحل نهایی رسیده‌اند ، و هم توسط ریاست عالی څارنوالی ذریعه احکام متعدد بهمه ولایات امرداده‌شده تادوسیه ها در څارنوالی بیشتر از یکماه باقی نماند .

اکنون اکثر دوسیه های جنایی بمجرای قانونی مورد عمل و اجراء قرار دارند .

ښاغلی میوندوال در بارهٔ مجلوبین اداره های استخبارات ولایات که بعضاً شاید واقع‌شود گفتند:ـ در قسمت اشخاصیکه توسط ادارات مذکور جلب میشوند و صرف مورد یکی دو سوال یا استفسار واقع میگردند چون عجز دراثبات موجب مجازات کسی شده نمیتواند .درین قسم اجرآات درصورتیکه ضرورت به سوال واقع شود شاید تا یك اندازه اسباب مزاحمت‌مزمم واقع شود . حکومت کوشش خواهد کرد حتی المقدور مراجعه باهالی را در صورتیکه ضرورت امنی‌عدلی و یا قانونی نباشد کمتر بسازد و مزاحمت ها از بین برود ، امید است مامورین ولایات‌نیز این‌مطلب را ازورای جراید و مطبوعات بشنوند و بیشتر ملتفت باشند د دوایر مربوط متوجه گردند .

ښاغلی صدر اعظم تذکر دادند:ـ در مورد کسانیکه به محاکم جلب میشوند و یا در محکمه حاضر نمیباشند و فیصله صورت نمی گیرد . این موضوع را حکومت در نظر داشته و مسودهٔ یك اصولنامه احضار بمحاکم را تهیه کرده که بغرض اطلاع عامه در جراید نشر شده و برای طی مراحل اصولی به شوری فرستاده شده است .

ښاغلی میوندوال در بارهٔانکشاف زراعت مناطق اظهار کردند :ـ

برای انکشاف زراعت اوضاع طبیعی و شرایط آن در نظر گرفته می‌شود و تا جاییکه شرایط طبیعی تشویق کننده باشد درین راه حکومت از طریق وزارت پلان پیشبینی هایی بعمل‌خواهد آورد.

ښاغلی صدر اعظم در بارهٔ بلند رفتن در نرخ گوشت در بازارکابل وازدیاد نرخ گوشت تذکر دادند . بلند رفتن نرخ گوشت تنها د ر کمبود مالداری کشور سراغ نمی شود بلکه علت دیگر بلند بودن نرخ گوشت در مملکت وبصورت عموم گرانی گوسفنددر قاچاق‌سراغ میشود زیرا متاسفانه‌از سرحدات مملکت قاچاق یك تعداد گوسفند ها صورت میگیرد. برای جلوگیری از آن حکومت در توان و مقدور خود اقداماتی پیش بینی کرده واز طرف دیگر توسط ښاروالی کابل نیز مفاهمه باقصا بان درتنز یل نرخ گوشت صورت گرفته که در

جرايد نيز نشر شده است .
بناغلی میوند وال در توضيح موضوع توزیع‌زمین گفتند:ـ دو لت میخواهد تمام املاك دولتی راتحت احصائیه و سنجش بیاورد وتوزیع آب رابه مردم به اساس حق و استحقاق شان عملی کند و هم جهت اینکه برای اینکار اصول‌های عملی سنجیده شده باشد باساس سروی ونقشه‌و به‌اساس مراجعات مردم ولایحۀ نا قلین برای مر د م زمین داده شود ضرورت وجـود ادارۀ املاك واسکان بسیار زیـاد محسوس میشود امید است وقتی که این اداره از طرف شورا منظور شود فعالیت آن بیشتر شود .
بناغلی صدر اعظم در بارۀفروش زمین های دولتی‌اظهار کردندزمین های دولتی که شما اعلان فروش آنرا از رادیو می شنوید ، املاکی است که تازه آباد نگردیده و به پروژه ها تعلق ندارد وهم مقدا ر حاصلات زراعتی آن قابل ملاحظه شمرده نمیشود . قسمت اعظم آن املاکی است که از طریق حصول باقیات و راه های دیگر مربوط دولت گردیده است .
فروش چنین املاك ازجملۀ عایدات دولت محسوب میشودکه به‌اساس مزایده صورت میگیرد و این کار هم از نگاه اقتصاد مفید است‌زیرا یك مقدار پول نقد دست داشتۀ مردم ازین راه بدولت انتقال می یابد اما زمین هایی که برای‌پروژه ها بدست دولت بیاید و یا جدیداً به بهره برداری آماده میشونـد توزیع آن ، بصورت عادلانه بـه اشخاص مستحق صورت میگیرد و مقصد حکومت درین جا حاصل کردن منفعت نبوده بلـکه مقصد اسکان و عدالت اجتماعی میباشد.
در قسمت توازن اقتصادی که در خط مشی‌اشاره شده،وکلای‌محترم مکرراً درین موردااظهار فرموده‌اند.
ترتیب پلان پنجسالۀ سوم بادر نظر گرفتن شرایط وامکانات‌طبیعی و امکانـات اقتصادی و تـوازن اقتصادی صورت میگیرد .
بناغلی صدراعظم‌در بارۀ‌کانگرس زراعتی گفتند : ـ عجالتاً حکومت کدام فکری راجع بدعوت کانگرس زراعتی ندارد تعاملی بود که بعد از چند سال کانگرس‌زراعتی دایر شود فیصله هایی که قبلا در مورد کانگرس زراعتی بعمل آمده این فیصله از طرف خود نمایندگان شده و لهذابحیث فیصلۀخودشان اعتبار دارد .
بناغلی صدر اعظم‌در جواب‌سوال يك وكيل گفتند :ـ ولایت‌بدخشان وغورات، ولایاتی هستندکه تو جه بیشتر مامورین مسئول ولایات را ایجاب میکنند و لهذادر صورتیکه فرصت یاری بکند و مشغولیت پار لما نی کمتر باشد از ولایا ت غورات و بدخشان دیدن خواهد کرد .
بناغلی میوندوال درجواب سوال دیگر راجع به مشکلاتی که‌ولایت فاریاب به آن‌مواجه است‌گفتند :ـ مااطلاع داریم که در اثر عوا مل طبیعی و عدم باران هم در حاصلات و هم در چراگاه‌ها وعلفچرها برای مردم مشکلاتی پیش شده است .
در قسمت چراگاه ها با يك‌حادثۀ طبیعی روبرو هستیم که علاج آن مشکل است ولی در اثر راپور هائیکه رسیده بـود حـکومت از مراجع دیپلوماسی داخل اقدام‌است تا اگر امکان داشته‌باشد ازچراگاه

های مجاور خارج سرحدات افغانستان بر طبق تعامل سابق باثر یك مقاولهٔ سیاسی استفاده بعمل آمده بتواند .

ښاغلی صدر اعظم دربارهٔ استفاده از آب دریای کوکچه از طریق اعمار یك بند گفتند: ـ که سروی این بند تکمیل گردیده و فعلا حکومت در صدد آن میباشد تا منابع پولی برای آن بیابد .

ښاغلی صدر اعظم علاوه کردند در قسمت بهره برداری این بند تکالیفی که از ناحیهٔ اعمار آن بند به مالداری متوجه خواهد بود مد نظر گرفته خواهد شد .

ښاغلی صدراعظم راجع به پروتوکول هاییکه بین وزارت زراعت و آبیاری، شرکت سپین زر و زمین داران در مورد زرع پخته امضاء شده اظهار کردند شاید آن تعهدات به اساس پروتوکول بصورت صحیح ازطرف جانبین عملی شود .

ښاغلی صدراعظم گفتند: ـ زمین هائیکه در ولایات شمال از درك اضافه جریبی و یا راه های دیگر به تصرف دولت می‌آید تحت شرایط مساعد به ناقلین سپرده میشود و فروش این زمینها باساس داوطلبی صورت نمیگیرد .

ښاغلی صدراعظم درجواب سوال یك وکیل گفتند: ـ امنیت بصورت عمومی خوب است از یکطرف مردم افغانستان وظایف خودرا در مقابل قانون بخوبی میدانند و از طرف دیگر دوایر مربوط بحفظ امنیت به وظایف خود مشغول هستند لهذا سوال امنیت در حال حاضر قناعت بخش است البته در یك جامعه و در یك شهر جنایات و جرایم واقع میشود و این جرایم و جنایات از طرف مراجع عدلی و قانونی تعقیب میشود .

ښاغلی صدر اعظم راجع به نشر خبرهای متهمین که درجراید اشاعه می‌یابد گفتند : ـ بعضی جرمهائیکه جریانات آن در جراید نشر گردیده از نوع جرم های مشهود بوده که جرم مشهود به اثبات نزدیك است نشر شده تابع آزادی اطلاعات است که ما آنرا سانسور کرده نمیتوانیم اما در مواردیکه اشخاص مورد اتهام قرار میگیرند وهم در مواردیکه اتهام در محاکم عدلی مورد تحقیق قرار میگیرند حتی الامکان اشخاص مسئول از تذکر اسمای متهمین قبل از صدور حکم محکمه خود داری میکنند .

وقتیکه یك جرم بر متهم اثبات شود و محکمه هم جزای وی را تعیین کرده و در قوانین مملکت و قانون اساسی در چنین موارد تذکر رفته که جریانات محاکم بصورت عموم علنی میباشد مگر در صور تیکه خود محکمه سری بودن آنرا اعلان کند .

معنی علنی بودن جریانات این است که مطالب محکمه قابل نقل و روایت میباشد . از طرف دیگر اقدام حکومت نه تنها بازخواست از متهمین است بلکه میخواهد این امر باعث عبرت دیگران شود . پس نشر چنین مطالب که تاثیر امتناعی بالای دیگر افراد جامعه دارد مفید ومؤثر ثابت میشود .

ښاغلی صدراعظم در بارهٔ تشکیلات ولایت پکتیا گفتند : ـ که در نظر است بعضی علاقه داری های که با هم نزدیك اند توحید یافته و بصورت ولسوالی در آیند .

ښاغلی صدر اعظم در مورد اینکه

اگر یکی از اعضای فامیل مرتکب جرم شود فامیل‌آنهانیز موردداذیت قرار میگیرد گفتند : ـ عمل مجرم و یا متهم بفامیلش سرایت نمیکند هرگاه چنین شده باشد به ادارهٔ عالی څارنوالی مراجعه گردد تا به متخلف جزا داده شود .

بناغلی صدر اعظم بجواب یك سوال اظهار داشتند : ـ که در قسمت توسعهٔ زراعت در ولایت کنرها امکاناتی اگر موجود باشد پروژه های در نظر گرفته خواهد شد . ما با بعضی ازممالك دوست در تماس هستیم تا در زراعت‌چای تجربه نمائیم اگر این تجربه در کنرها به نتیجهٔ رسید شاید برای بهبود اقتصادی آنولایت‌مفید ثابت گردد .

بناغلی صدر اعظم در جلسهٔ استیضاح راجع به‌حفظ حقوق‌مردم کم زمین گفتند : ـ در گذشته هم درین مورد وعده داده شده بود که پروژه قانون روابط زمین دار و دهاقین از طرف حکومت تهیه‌شده ولی اینکه تا حال بشورا تقدیم نشده این پروژه طوریکه وکلای محترم فهمیده میتوانند قابل غور و دقت است لهذا بعد از آنکه از مطالعه و نظر متخصصین بگذرد و وزارت عدلیه نیز مواد آنرا نظر به مفهوم قانون اساسی و حفظ روحیهٔ قانون اساسی هر مادهٔ آنرا مطالعه نماید . پس از تصویب مجلس عالی وزراء بشورا تقدیم خواهد شد .

بناغلی میوندوال باثر سوال‌وکلا افزودند :ـ آرزو مندم در سفر خود به ولایات از غورات و باد غیس هم بتوانم دیدن بنمایم.

بناغلی صدر اعظم در مورد سرك شبرغان و میمنه گفتند : ـ کار ساختمان سرك عجالتاً از پلخمری تا شبرغان رویدست است و این کار مطابق پلان پیش‌میرود.

لیکن وعده‌از طرف‌حکومت دربارهٔ تکمیل سرك شبرغان تامیمنه داده نشده .

بناغلی صدراعظم‌اظهار کردند:ـ فاریاب یك ولایت مهم است و موضوع اتصال فاریاب به یك شاهراه عمومی یك امر ضروری است وزارت‌فوایدعامه امکانات سروی و ساختمان این‌سرك را زیر نظر گرفته و از آن غافل‌نبوده است .

چنانچه بصورت‌مقدماتی وابتدائی یك پرواز طیاره ازشبرغان تامیمنه بعمل آمده و امکانات سرك توسط متخصصین ازهوادیده شده‌است. همچنین متخصصینی که در سرك پلخمری و شبرغان کار میکنند از آنها خواهش‌شده‌تا دربارهٔامکانات این سرك از شبرغان تا میمنه هم نظریات خودرا بحکومت بدهند. ورویدست گرفتن ساختمان این سرك مربوط امکانات مالی دولت خواهد بود زیرا ساختمان سرك مذکور یك پروژهٔ پر مصرف بوده و بیك فیصلهٔ آنی در بارهٔ آن تصمیم گرفته شده نمیتواندبلکه محتاج مطالعه و غور بیشتری می باشد .

بناغلی میوندوال دربرابر سوال یك وکیل گفتند: ـ فجایع‌اخلاقی و مضرات‌اجتماعی‌در مملکت‌موجود است و از آن انکار نداریم امااین خوش بینی وکیل محترم که چنین فجایع در یکسال قلع و قمع‌خواهد شد ، درست نخواهد بود .

ښاغلی میوندوال گفتند:ـ مجادله با اغراض و مجادله با کسانی که برای مدافع خود از وسایلی که از راه کرسی های دولتی و یا اجرایی و یا قضایی بدست دارند استفاده میکنند ضرور است و باید تذکر داد که این یك مبارزهٔ بزرگ است.

ښاغلی صدر اعظم علاوه کردند باید همهٔ ما متحداً متوجه دفع این نقایص باشیم و در راه قلع و قمع کامل چنین حرکات سهم بگیریم و این نقایص بزرگ اجتماعی را از بین ببریم انوقت به موفقیت بزرگ نایل خواهیم گردید.

ښاغلی صدر اعظم گفتند : ـ به وجود آوردن قانون جدید رشوت معنی آنرا نداشت که قانون سابق تطبیق نشود و نیت قانون گذاران در قوانین موجوده نیت صحیح بوده ولی در اثر تجربه معلوم شد که مشکلات و تطبیق آن قانون موجود بود باید گفت : ـ اگر ما قانون را تطبیق نمیکردیم تجربه بدست ما نمی‌آمد وضرورت قانون نو را نمی دیدیم اما قوانین را تجربه کرده‌ایم که درین قوانین طوریکه لازم است نمیتوانیم از رشوت جلو گیری بکنیم.

ښاغلی صدر اعظم گفتند : ـ چون مطابق این قانون هر نفر شاکی و متضرر از رشوت خودش تحت باز خواست می‌آمد ولهذا مردم نمی توانستند از رشوت خوار ورشوت گیرنده شکایت بکنند.

ما برای اینکه قانونی ترتیب کنیم برای مردم تشویق کننده باشد و بتوانند از رشوت ستان و رشوت دهی بدون خوف دغدغهٔ خاطر شکایت کنند مواد جدیدی طرح کردیم که به ولسی جرگه تقدیم شده است.

ښاغلی میوندوال اظهار کردند در مورد آب آشامیدنی حکومت کوشش میکند از طریق مؤسسهٔ بین المللی صحت و قرضهٔ خارجی در اکثر مواضع وسیلهٔ آب آشامیدنی صحی را با حفر چاه ها و نصب نلها در اختیار مردم بگذارد.

ښاغلی صدر اعظم گفتند : ـ پیشنهاداتیکه از طرف وکلا دربارهٔ زراعت و آبیاری و دیگر موضوعات بحکومت تقدیم شده این پیشنهادها درمو قعش بوزارت پلان فرستاد شده که وزارت پلان درجملهٔ دیگر نظریات آنرا مد نظر گرفته است.

ښاغلی صدر اعظم ضمن تذکر به آزادی اطلاعات اظهار کردند که سانسوری در مطبوعات موجود نیست و به اساس قانون جدید مطبوعات ویا موجود بودن مطبوعات غیر حکومتی زمینه برای نشروطبع هرگونه مقالات و مضامین وبیانات آزاد است.

ښاغلی صدر اعظم علاوه کردند مدیران اخبار نظر به مسئولیتی که بمقابل قانون دارند در گرفتن و یارد نمودن یك مضمون آزاد و مختار هستند.

ښاغلی صدر اعظم گفتند : ـ در مورد اینکه ملکیت ازتعرض مصؤن است به قانون اساسی احترام داریم ولی باید گفت ملکیت را مطابق قانون سند قباله تثبیت میکند هر گاه کدام زمین در قید سند معتبر به کسی تعلق نداشته باشد حکم ملکیت عامه به آن تعبیر میشود و این حکم یك حکم اداری است و ضرورت به فیصله قضایی ندارد مطابق به قانون سروی و احصائیهٔ املاك مردم دردادن اظهار

نامه هامبادرت ورزند و ملکیت های خود را تثبیت کنند .
در مواردیکه زمین ملکیت عامه را بنام ملکیت شخصی در می‌آورند و برای ان سند هم ندارند و درانجا اگر بگوئیم که مامورین محل‌اجازه مداخله نداشته باشند حق عامه تلف خواهد شد .
این جلسه که تحت‌ریاست دکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه‌سه ساعت و سی و پنج‌دقیقه دوام‌کرد از مشاغلی صدر اعظم وکلای آتی سوال کردند :
وکیل شاغاسی از شیوۀ ولایت ننگرهار .
وکیل احمد جان از نهر سراج ولایت هیلمند .
وکیل عبدالحمید از شولگرۀ ولایت بلخ .
وکیل عبدالحسین مقصودی از ناور ولایت غزنی
وکیل شاه نظر از ناد علی ولایت هیلمند .
وکیل عبدالمجید از مرکز ولایت جوزجان .
وکیل محمد امیراز شنوار ولایت ننگرهار .
وکیل عبدالحکیم از موسی قلعه ولایت هیلمند .
وکیل عبدالغفور از چغچران‌مرکز ولایت غور .
وکیل عبدالقیوم از پښتونکوت ولایت فاریاب .
وکیل حاجی محمد از چمکنی ولایت پکتیا .
وکیل سیدامیراز خان‌آباد ولایت کندز .

وکیل عبدالحمید زمری از اصل چخانسور ولایت چخانسور .

وکیل فخرالدین از تیورۀ ولایت غور .
وکیل اختر محمد کاکــر از قلعه زال ولایت کندز .
وکیل محمد نسیم تونه وار از مرکز ولایت بامیان .
وکیل غلام سرور از قره باغ کوهدامن ولایت کابل .
وکیل عبدالهادی هدایت از خوگیانی ننگر هار .
وکیل محمد عمر اندخوئی از اندخوی ولایت فاریاب .
وکیل غلام محمد از چوکی ولایت کنر .
وکیل محمد یوسف از جونــد ولایت بادغیس .
وکیل عبدالقدیر از خاص کنــر ولایت کنر .
وکیل محمد صدیق سعیدی از قیصار ولایت فاریاب .
وکیل گل حبیب ازپغمان ولایت کابل .
وکیل گل حسیب از پغمان‌ولایت کابل .
وکیل مولوی عبدالسلام ازدرزآب ولایت فاریاب .
وکیل غلام فاروق غزنوی ازمرکز ولایت غزنی .
وکیل سبحان قل از چار بولــك ولایت بلخ .
وکیل عبدالقیوم از مرکز ولایت بدخشان .

۲۰ سرطان : ـ جلسه ولسی جر گه در مورد تحصیل با قیا ت برذمۀ دوایر ، موسسات‌واشخاص فیصله کرد که موضوع بحکومت سپرده شود تا طبق قانون راجع **به‌تحصیل باقیات‌مؤسسات‌جنگلك**. انحصارات، بانکها وتصدی ها ی دولتی اقدامات نماید .

جلسه بریاست دوکتور عبدالظاهر رئیس ولسی جرگه دایر شده‌بود.

۲۱ سرطان :ـ مسودهٔ قانون‌صدور اعتبار نامه های‌معاهدات وموافقت نامه های بین‌المللی آزطرف‌مجلس عمومی ولسی جرگه بـه تصویب رسید .

این قانون از طرف حکومت در سیزده ماده ترتیب شده و قبلا در انجمن امور تقنین ولسی جرگه نیز مطالعه گردیده بود .
مجلس‌بریاست دوکتورعبدالظاهر رئیس‌ولسی جرگه‌دایر شده‌بود.

۲۲ سرطان:ـ انجمن‌های‌ولسی‌جرگه جلسه‌نموده‌و بر موضوعات مربوط شان بحث کردند .

درانجمن امور صحی‌ولسی جرگه جلسه نموده وبر موضوعات‌مربوط شان بحث کردند .

در انجمن امورصحی ولسی‌جرگه موضوع تهیه نمودن پرسونل فنی وادویه برای ولایات‌کشور که قبلا در انجمن‌انکشاف‌و بهبوداجتماعی نیز بالای آن غور شده بودمطالعه **کردند .**

در انجمن سمع شکایات ولسی جرگه بر یك تعداد عرایض وارده غور شده و در بارهٔ آنها با مراجع مربوطه تماس گرفته شد .

اصولنامهٔ سروی اراضی‌ازماد ۀ ۴۹ تا مادهٔ پنجاه با پارهٔ تعدیلات درانجمن مالی وبودجهٔ ولسی‌جرگه مطالعه شد .

این اصولنامه دارای ۹۸ ماده‌می باشد و در هشت فصل ترتیب گردیده است .

پلان پنجسالهٔ دوم باز هم‌درانجمن پلان انکشافی و تشکیلات اساسی مورد مطالعه قرار گرفت .

انجمن انکشاف‌و بهبود اجتماعی سیار و شفاخانه سیار را برای کوچی ها و شامـل ساختن ایـن مـوضوع درپـلان‌پنجسالـۀ سوم مطالعه شد واین موضوع به‌نظریهٔ انجمن به دارالانشاء سپرده شد تا به مجلس عمومی تقدیم شود .
انجمن زراعت‌و مالداری‌موضوعات موردعلاقهٔ انجمن رامطالعه کرد .

در انجمن دفاع ملي ولسی‌جرگه بعضی از رؤسای آنوزارت‌حاضر شده راجع به تشکیلات وزارت دفاع به سوالات و کلاتوضیحات دادند .

۲۵سرطان:ـ پیغله کبری‌نورزایی وزیر صحیه به‌انجمن امور صحی ولسی جرگه رفته و راجع‌به‌امور مربوط وزیر اکبر خان روغتون با انجمن مذاکره‌و به سوالات‌اعضای انجمن جواب داد .

رئیس و اعضای این انجمن روز پنجشنبه ا ز شعب مختلف وز یر اکبر خا ن روغتون دیدن نمود ه

انجمن امور معادن وصنایع خساره واردهٔ دولت را از ناحیه استخراج زغال سنگ مطالعه نموده و قرار خود را در این باره صادر نمود .

موضوع اسکان و سروی علفچر های کوچی ها در انجمن بهبود و انکشاف اجتماعی مورد مطالعه قرار گرفته و دربارهٔ امکان شمول آن در پلان پنجسالهٔ سوم مذاکره گردید.

قانون سروی اراضی از مادهٔ ۵۵ الی ۷۰ در انجمن امور مالی و بودجه مطالعه گردیده و تعدیلاتی در آن پیشنهاد گردید .

عریضهٔ اهالی و مالکین نهر کریم ولسوالی قرغه‌ئی لغمان راجع به اعمار آن درانجمن زراعت ومالداری مطالعه گردیده وبه وزارت زراعت وآبیاری ارجاع شد .

انجمن امور فرهنگی در جلسهٔ امروزخود تشکیلات وزارت معارف را مطالعه نموده و بر بحث خوددر این موضوع ادامه داد .

انجمن امور داخله وسمع شکایات ولسی جرگه نیز به بحث در مورد بعضی عرایض بسوالات و وکلا توضیحات داد .

۲٦ سرطان :- درجلسهٔ عمو می ولسی جرگه از مادهٔ اول تامادهٔ ۱٤ قانون احزاب سیاسی با بعضی تعدیلات باکثریت آراءبه تصویب رسید.

جلسه قبل از ظهر و بعدازظهر ولسی جرگه بریاست دوکتور عبدالظاهر رئیس آن جرگه دایر شده بود .

۲۷ سرطان : در جلسهٔ عمومی ولسی جرگه از مادهٔ پانزده تامادهٔ سی و سه قانون احزاب سیاسی با بعضی تعدیلات باکثریت آراء به تصویب رسید .

قانون احزاب سیاسی که قبلادر انجمن تقنین و امور عدلی مطالعه شده حاوی ۳٦ ماده میباشد .

جلسه قبل از ظهر و بعد ازظهر ولسی جرگه بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس آن جرگه دایر شده بود .

۲۸ سرطان :- درجلسهٔ عمو می ولسی جرگه از مادهٔ ۳٤ تا مادهٔ اخیر قانون احزاب سیاسی با بعضی تعدیلات باکثریت آراء تصویب گردید .

همچنان درین جلسه قانون احزاب سیاسی بصورت یك کلی مورد رای گیری قرار گرفت وبه اکثریت آراء بتصویب رسیده .

جلسه قبل از ظهرو بعد ازظهر ولسی جرگه بریاست دکتور عبدالظاهر رئیس آن جرگه دایر شده بود .

معرفی اسمای اعضاء اداری و سناتوران مشرانو جرگه

ښاغلی سناتور عبدالـهـادی داوی رئیس مشرانوجرگه .
۲ـ ښاغلی سناتور گل احمد ملگیارنائب‌اول مشرانوجرگه
۳ ـ ښاغلی سناتور میر عبدالکریم معقول نائب‌دوم مشرانو جرگه
٤ ـ ښاغلی سناتور محمد هاشم واسوخت منشی مشرانو جرگه
۵ـ ښاغلی سناتور غلام حضرت ابراهیمی نائب منشی مشرانو جرگه
٦ـښاغلی سناتور سیداشرف
۷ـ ښاغلی سناتور جلال‌الدین
۸ـ ښاغلی سناتور حبیب الله
۹ـ ښاغلی سناتور سید حبیب شاه
۱۰ـ سناتور میرمن حمیرا سلجوقی
۱۱ـ ښاغلی سناتور آقا رحیم (زارع)
۱۲ـ ښاغلی سناتور سلطان محمد
۱۳ـښاغلی سناتور شیر محمد
۱٤ـ ښاغلی سناتور عبدالباقی
۱۵ـښاغلی سناتور عبد الحق بیتاب
۱٦ـ ښاغلی سناتور عبدالحکیم
۱۷ـښاغلی سناتور عبد الحمید عزیز
۸۱ـښاغلی‌سناتور عبدالخالق
۱۹ـ ښاغلی سناتور عبدالرزاق
۲۰ـ ښاغلی سناتور مولوی عبدالرب
۲۱ـښاغلی سناتور عبدالرسول
۲۲ـ ښاغلی سناتور عبدالشکور (ولی)
۲۳ـ ښاغلی سناتور عبدالصمد
۲٤ـ ښاغلی سناتور عبدالعلی
۲۵ـ ښاغلی سناتور عبدالغنی باغبان
۲٦ـ ښاغلی سناتور دوکتور عبدالوکیل
۲۷ـښاغلی سناتور عبدالوهاب
۲۸ـښاغلی سناتور عبدالله (طرزی)
۲۹ـ سناتور میرمن عزیزه گردیزی .
۳۰ـښاغلی سناتور علیجان
۳۱ـ ښاغلی سناتور غلام نبی (ناشر)
۳۲ـ ښاغلی سناتور غلام نبی (کاموی)
۳۳ـ ښاغلی سناتورفقیر محمد (شفاء)
۳٤ـښاغلی سناتور قیام الدین (خادم)
۳۵ـ ښاغلی سناتور محمد اشرف
۳٦ـ ښاغلی سناتور محمد امین خوگیانی
۳۷ـ ښاغلی سناتور محمد امین (یونسی)
۳۸ـ ښاغلی سناتور محمد جعفر
۳۹ـ ښاغلی سناتور محمدحسین (فراهی)
٤۰ـښاغلی سناتور سیدمحمد داؤد الحسینی
٤۱ـ ښاغلی سناتور محمد رضا (کربلائی)
٤۲ـ ښاغلی سناتور محمد زمان (تره کی)

۴۳ــ ښاغلی سناتور محمد سعید (مشعل)
۴۴ ــ ښاغلی سناتور میر محمد شاه
۴۵ ــ ښاغلی سناتور محمد علی
۴٦ــښاغلی سناتور محمد عمر (غوثی)
۴۷ــښاغلی سنا تور محمدنبی
۴۸ــ ښاغلی سناتور محمد ها شم (مجددی)
۴۹ــ ښاغلی سناتور محمد یوسف (سیغانی)
۵۰ ښاغلی سناتور محمد یعقوب
۵۱ــښاغلی سناتور میراحمد
۵۲ــ ښاغلی سناتور ناد ر علی (جاغوری)

درمشرانوجرگه

جلسات عمومی مشرانو جرگه از اول عقرب آغاز و تا ۲۲ قوس‌ادامه داشت.

مشرانو جرگه طی جلسات خود در این مدت موضوع انتخاب‌هیئت اداری، تدقیق‌وثا یق ، لا یحهٔ اصولنامه وظایف داخلی ،مشرانو جرگه رخصتی و مدت کار شورا راتصویب کرده‌اند. آجند ای اول عقرب مشرانوجرگه موضوع‌کاندید وانتخاب نائب اول ودوم آن بود که پس از رای گیری سناتور گل احمد ملکیار از ولایت غزنی بحیث نائب اول و سناتور میر عبدالکریم معقول از ولایت پروان بحیث نائب دوم آن جرگه به اکثریت آراء انتخاب شدند .

همچنان در جلسهٔ روز ۲ عقرب سناتور محمد هاشم‌واسوخت‌ازولایت بدخشان بحیث منشی و سناتور غلام حضرت از ولایت باد غیس بحیث نائب منشی به اکثریت آراء انتخاب شدند به تصویب رسیده است .

درجلسهٔ ٤ عقرب اعضای انجمن ترتیب لایحهٔ‌اصولنامهٔ‌وظایف‌داخلی مشرانو جرگه از طرف مجلس به اکثریت آراء تعیین شد تا لایحهٔ وظایف داخلی مشرانو جرگه را ترتیب نمایند . در این انجمن نه نفر از سناتوران عضویت داشتند و انجمن ، سناتور محمد هاشم مجددی را بحیث رئیس انتخاب کرد.

همچنان یك انجمن ده‌عضو ی تدقیق وثایق درهمین جلسه به

دعوتی از طرف ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم ساعت ۷ و نیم شام ۱۵ قوس به‌افتخار رئیس‌واعضای‌مشرانو جرگه در رستوران باغ بالا ترتیب گردیده بود . درین دعوت رئیس ولسی جرگه وزیر دربار سلطنتی هیئت کابینه نیز اشتراك نموده بودند . درختم دعوت کنسرتی توسط هنرمندان رادیو افغانستان اجرا گردید .

در عکس ښاغلی میوندوال صدراعظم با رئیس و یکعده از اعضای مشرانو جرگه دیده میشوند

اکثریت آراء انتخاب شد .

این انجمن پس از غور و تدقیق دربارهٔ وثایق ۲۸ نفرازسناتو ران انتخابی نظریهٔ خود را راجع به صحت آن به دارالانشاء مشرانو جرگه تقدیم کرده به تصویب رسید.

بتاریخ ۸ عقرب انجمن ترتیب لایحه اصولنامهٔ وظایف داخلی مشرانو جرگه تشکیل جلسه داده و در اطراف موادمبنی بروظایف رئیس، نائب ها و منشی ها مباحثاتی صورت گرفت .

در جلسه ۱۰ عقرب پیشنهاد دارالانشاء که راجع به تعیین روز های جلسات عمومی مشرانو جرگه بود به اکثریت آراء تصویب شد تاهفتهٔ دو روز به روزهای یکشنبه و چارشنبه مجلس عمومی دایر گردد . درجلسه ۱۶ عقرب شکایات وارادهٔ عایدهٔ انتخابات بعضی سناتور ها مطرح بحث مجلس قرار گرفت که به اکثریت آراء یك انجمن سمع شکایات بعضویت ده نفر سناتور تشکیل شد تاانجمن شکایات وارده راطبق قانون انتخابات وسا یر قوانین موضوعهٔ که به آن ارتباط میگیرد وارسی کند .

در جلسهٔ ۲۰ عقرب ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم نظر به مادهٔ ۸۹ قانون اساسی خط مشی حکومت رابه‌مشرانوجرگه معرفی نمود که‌دراین‌روز تمام‌سناتوران بالنوبه بیانیهٔ راجع به مشکلات منطقوی خود بحضور صدر اعظم و کابینه

تقدیم داشتنند جریانات همان روز از رادیو افغانستان نیز نشر شد.

در جلسه ۳ قوس موضوع بحث مجلس مدت کار و رخصتی شورا بود که قبلا تصویبی از طرف ولسی جرگه در این باره صورت گرفته بود و آنرا به مشرانو جرگه فرستاده بودند که در این جلسه پس ازغور ومباحثه تصویب ولسی جرگه به اکثریت آراء مجلس مشرانوجرگه در بارهٔ مدت کار و رخصتی شورا تائید وتصویب شد.

در جلسه بعد از ظهر همین روز یك انجمن دوازده نفری به اکثریت آراء انتخاب گردید تابالای تعلیمات نامهٔ ریاست تفتیش عمومی دیوان محاسبات صدارت عظمی مطالعه و غور کنند.

در مجلس ۷ قوس مسوده لایحهٔ اصولنامهٔ وظایف داخلی مشرانو جرگه مورد بحث قرار گرفت و تا ۱۷ قوس دوام داشت، اصولنامهٔ وظایف داخلی مشرانو جرگه در ۱۲۷ ماده ترتیب یافته و در آن وظایف رئیس، نایب ها و منشی ها فصول مقررات جلسات انجمن ها، رای گیری، بودجه مجلس، حفظ نظام در مجلس، رخصتی های اعضاء، رابطهٔ مجلسین مشرانو جرگه و ولسی جرگه، واحکام عمومی گنجانیده شده است که در جلسه ۱۷ قوس باقیمانده مواد احکام عمومی از ۱۱۸ الی ۱۲۷ به اکثریت آراء با برخی تعدیلات به تصویب رسید.

جلسات عمومی مشرانو جرگه بالای لایحهٔ اصولنامه وظایف داخلی مشرانو جرگه از هفت قوس آغاز و به ۱۷ قوس ختم شد که به اکثریت آراء بعد از غور و بحث بالای هر یك از مواد این اصولنامه چندین ماده حذف وچند ماده دیگر آن که غور بیشتر را ایجاب می نمود برای نظر ثانی معطل قرار داده شد.

۲۳ قوس: ـ اجلاس دوره دوم مشرانو جرگه ساعت ده قبل از ظهر آغاز گردید سناتوران پس از دو ماه کار از تاریخ بیست و دو قوس تا بیست ویك حوت رخصتی رفتند.

آغاز جلسه توسط سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه اعلام واجندای جلسات آیندهٔ آن جرگه توسط سناتور محمدهاشم واسوخت منشی به مجلس قرائت شد. سناتور داوی در بیانیهٔ خود از وفات سناتور هرات میر غلام حیدر میرگازرگاه اظهار تأثر خود را ابراز و مجلس به روح آن مرحوم اتحاف دعا نمود.

نسخه های مسوده لایحه وظایف داخلی مشرانو جرگه که با بعضی تعدیلات در جلسات گذشته به تصویب رسیده بود در جلسه ۲۳ قوس به سناتوران توزیع گردید.

سناتوران نظر به تجویز سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه بالای مواد تعدیل واصلاح شده مسودهٔ اصولنامهٔ وظایف داخلی غور مینمایند. و در جلسهٔ آینده نظریات خودرا ارائه میدارند.

در مجلس از جملهٔ پنجاه و دو تن سناتوران چهل و یك تن آنها حضور داشتند.

۲۵ حوت: ـ در جلسه مشرانو جرگه کمیسیونی که در آن یازده

تن ازسناتوران عضویت داشتندبه اکثریت آراء انتخاب شدند تاروی موضوع قرضهٔ سه‌ملیون وپنجصد هزار دالر انجمن انکشاف بین‌المللی به افغانستان غور و مطالعه‌نمایند.

این قرضه طویل المدت بوده در ولسی جرگه به تصویب رسیده

همچنان در جلسهٔروی موادتعدیل و اصلاح شده مسودهٔ اصولنامه لایحه وظایف داخلی مشرانو جرگه بحث شد و مواد تعدیل شده در مجلس قرائت و به اکثریت آراء تصویب گردید .

جلسه ساعت ۱۰ قبل از ظهر بریاست سناتور عبدالهادی داوی در حالیکه ٤۲ تن از سناتوران حضور داشتند دایر گردید .

برای غور در بارهٔ قرضهٔ انجمن انکشاف بین‌المللی‌به اکثریت آراء یك انجمن یازده عضوی انتخاب گردید .

اعضای انجمن سناتور فقیر محمد شفا ، سناتور عبدالشکورولی ، سناتور عبدالحمید عزیز ، سناتور محمد هاشم واسوخت ، سناتور سید داود الحسینی ،سناتور محمد اشرف ، سناتور غلام نبی ناشر ، سناتور محمد هاشم مجددی ، سناتور عبدالباقی مجددی ، سناتور محمدنبی‌توخی‌وسناتور عبدالخالق واسعی میباشد .

موافقتنامهٔ قرضهٔ طویل المدت سه ملیون و پنجصد هزار دالرقبلا به تاریخ ۲ قوس ۱۳٤۳ درواشنگتن به امضا ء رسیده بود که‌از این قرضه وزارت معارف برای تعمیر و تجهیز هفت مکتب مسلکی در کابل ، کندز و هرات استفاده می نماید .

انجمن بعداز ظهر تشکیل جلسه داده سناتور محمد هاشم مجددی بحیث رئیس ، سناتور عبدالحمید عزیز بحیث نایب‌رئیس و سناتور محمد نبی توخی رابحیث منشی انجمن انتخاب نمود .

مواد مربوط به‌اصولنا مه‌لا یحهٔ وظایف داخلی آن جرگه که به تصویب رسید در ۱۲٦ ماده و یازده فصل ترتیب شده و در آن ۳۱ جزو یك فصل احکام‌عمومی گنجانیده شده است .

مجلس ساعت ۳ و نیم خاتمه یافت‌وفیصله شد تا روز یکشنبه جلسه دایر و پیشنهادات راجع به‌تکمیل لایحه‌مذکوره ارجاع و بحث صورت بگیرد .

۳ حمل : ـ موافقتنامهٔ قرضهٔ‌سه ملیون و پنجصد هزار دالر طویل المدت انجمن انکشاف بین المللی برای پروژه معارف در جلسه مشرانو جرگه به اکثریت آراء تأیید و تصویب گردید .

قبلا یك انجمن یازده نفری که ریاست آنرا سناتور محمد هاشم مجددی بعهده داشت از طرف مجلس عمومی مشرانو جرگه انتخاب شده بود تا در بارهٔ این قرضه مطالعه نموده و نظریات خود رابه مجلس ی‌ارائه کند .

جلسه ساعت ۱۰ قبل از ظهر بریاست سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه در حالیکه ٤۸ تن از سناتوران حضورداشت دایر گردیده وراپورانجمن ازطرف دارالانشاء به مجلس قرائت شد .

مجلس پس از دو ساعت بحث در اطراف راپور انجمن و بعضی تذکرات در موضوع مذکور به

حکومت آنرا بـه اکثریـت آراء تصویب کرد .

۹ حمل: ـ بناغلی یار محمد رئیس بودجهٔ وزارت مالیه به انجمن امور مالی وبودجه مشرانو جرگه رفته وبه سوالات رئیس واعضای انجمن درمورد بودجه سال ٤٤ جو ا ب گفت بودجهٔ واردات ومصرف سال ۱۳٤٤ که بفرمان تقنینی اجراشد ه بود طبق قانون اساسی بغر ض بررسی از طرف دولت به مشرانو جرگـه سپـرد ه شـد ه بـو د بودجـه سال ۱۳٤٤ از طـرف دارالانشاء مشرانو جر گه پس از دایر شدن انجمن امور مالی و بود جه به آن انجمن سپر د ه شده تا بالای آن غور نمایند .

۱٤ حمل : ـ در جلسهٔ مشرانو جرگه که بریاست سناتور عبدالهادی داوی رئیس آن جرگه دایر شده بود روی تصویب گذشته در بارهٔ تنقیص موترهای دولتی بحث صورت **گرفت .**

مجلس تصویب جلسه گذشته آن جرگه را قابل توضیح بیشتر دانسته اکثریت اعضای آن بعضی یاد داشتها درمورد تصویب گذشته به هیئت اداری مشرانو جرگـه سپردند .

قرار است این یاد داشت ها در یکی از جلسات آیندهٔ مشرانوجرگه به مجلس عمومی تقدیم شود .

۱۷ حمل : ـ در جلسه مشرانو جرگه مسودهٔ تصویب مربوط به تنقیص تعداد موترهای حکومـتی پس از بحث به اکثریت قاطع آراء تائید گردید .

در جلسه گذشته مشرانو جرگه فیصله شده بود تا هیئت اداری با توضیحات بیشتر مسوده تصویب را ترتیب کند .

جلسه ساعت ۱۰ و نیم قبل از ظهر بریاست سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگـه در حالیکه چهل تـن از سناتـوران حضور داشت دایر گردید ومسودهٔ تصویب به مجلس قرائت شد .

پس از آنکه در اطراف مسوده بحث و مذاکره شد رای گیری صورت گرفت که در نتیجه بـه اکثریت قاطع آراء مسوده تائید و تصویب گردید .

دارالانشاء مشرانو جرگه گفت :ـ که آن جرگهٔ فیصلهٔ ولسی جرگه را در بارهٔ تنقیص مـوتر هـای حکومتی با تذکرات آتی تصویب کرده است . حـکومت بایـد از خریداری تعداد زیاد مـوتر هـای لوکس جلو گیری کرده و مراقبت کند تا از موتر های حکومتی صرف برای کار های رسمی استفاده شود.

همچنان موتر های تنقیص شده بـا ید در اختیار صدا ر تعظمی گذاشته شود و اگـر حـکومت تصویب ولسی جرگه را در بارهٔ تقسیم موتر ها به دوایر حکومتی ناکافی میداند میتواند دلایل خود را در زمینه به مشرانو جرگه ارائه کند .

۲۱ حمل: ـ موادمسودهٔ اصولنامه لایحه وظایف داخلی مشرانو جرگه در جلسهٔ آن جرگه با بعضی ترمیمات بصورت کلـی تائید و تـصویب گردید .

مسودۀ اصولنامه لایحۀ وظایف داخلی قبلا توسط یك انجمن نه نفری که ریاست آنرا سناتورمحمد هاشم مجددی بعهده‌داشت ترتیب شده و در جلسات گذشته‌مشرانو جرگه روی هر مادۀ آن بحث بعمل آمده بود .

جلسۀ بریاست سناتور گل‌احمد ملکیار نایب اول آن جرگـه در حالیکه ٤٥ تن از سناتوران‌حضور داشت دایر گردیده بود .

در مجلس ابتدا مواد مسودۀ اصولنامۀ لایحۀ وظایف داخلی مشرانو جرگه توسط سناتورمحمد هاشم واسوخت منشی آن جرگه قرائت شد وبعداً بیشنهاد ها ی بعضی از اعضا مطرح‌بحث‌مجلس قرار گرفت .

مجلس پس از بحث و مذاکره مسودۀ اصولنامه لایحه وظایـف داخلی آن جرگه‌رابا بعضی‌ترمیمات در برخی از مواد آن به اتفاق آراء تصویب نمود .

اصولنامۀ داخلی مشرانو جرگه حـاوی فصول وظـایف رئیس ، وظایف نایب ها ،وظایف‌منشی‌ها مقررات جلسات ، انجمن ها ،رای گیری ، بودجه مجلس ، حفظ نظام در مجلس ، رخصتی های اعضاء و رابطۀ مجلسین مشرانو جرگه و ولسی جرگه و احکام عمومی می باشند .

اصولنامۀ لایحه وظایف داخلی مشرانو جرگه در ۱۲۵ ماده و ۲ جزء گنجانیده شده است .

۲۷ حمل : ـ انجمن سمع‌شکایات مشرانو جرگه قبل از ظـهر بـه ریاست سناتور قیام الدین خادم رئیس انجمن تشکیل جلسه داده و به دوازده عریضه وارده وارسی نمودند .

۲۸ حمل : ـ در جلسه مشرانو جرگـه عریضۀ دو تـن معارضین انتخابات مشرانوجرگه مطرح‌بحث قرار گرفت . و جرگه به اکثریت آراء تأئید کرد که نظر به عدم دلایل مثبته شکایات شان قابـل سمع نمی باشد .

قبلا انجمن تدقیق وثایق از طرف مجلس عمومی مشرانـو جرگـه انتخاب شده بود تا به عـرایض وارده ووثایق غور ومطالعه‌نمایند.

جلسه بریاست سناتور گل احمد ملکیار نایب اول آنجرگه درحالیکه سی و سه تن از سناتوران حضور داشتند دایر گردید .

۲۹ حمل : ـ انجمن سمع‌شکایات مشرانو جرگه‌بریاست سناتورقیام الدین خادم رئیس انجمن تشکیل جلسه داده و به ده عریضه وارده وارسی نمود .

۳۱ حمل : ـ در جلسه مشرانو جرگه پیشنهاد ۱۷ فقرۀ سناتور محمد اشرف از ولایت لغمان‌مطرح بحث قرار گرفته و جرگه به اتفاق آراء تایید کرد تا هر یك از فقرات پیشنهاد شده از طرف دارالانشاء به انجمن های مربوط آن تفویض شود تا به آن غور نمایند .

جلسه ساعت ده قبل از ظهر به ریاست سناتور عبدالخالق واسعی در حالیکه سی و چـهار تـن از سناتوران حضور داشت دایر گردید و متن پیشنهاد که بداخل ۱۷فقره و بیست و دو جز ترتیب یافته

بود توسط سناتور غلام حضرت ابراهیمی نایب منشی به مجلس قرائت شد .
پیشنهاد سناتور محمد اشرف قبلا از طرف نزده تن از سناتوران تائید و امضاء شده بود تا در مجلس عمومی تحت بحث قرار گیرد . چون سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه که در راس یك هیئت مصروف بازدید از ایران میباشد و نایب ها نیز در جلسه حضور نداشتنند . مطابق به اصولنامه لایحه وظایف داخلی مشرانو جرگه در غیاب رئیس و نایب ها مسنترین اعضای آن جرگه کرسی ریاست را موقتاً به عهده گرفته میتواند .

۳ تور : ـ انجمن های سمع شکایات ، مالی و بودجه مشرانو جرگه قبل از ظهر جلسه کرده و در موضوعات مربوطشان رسیدگی نمودند .
انجمن سمع شکایات به هشت عریضه که به انجمن رسیده بود غور و مطالعه کرد .
همچنان در انجمن امور مالی و بودجه تورن جنرال محمد نذیر کبیر سراج رئیس لوژستیك وزارت دفاع ملی حاضر شده وبه سوالات انجمن در باره سیستم وسایط نقلیه و موتر های آنوزارت توضیحات داد .

۵ـ تور : انجمن امور مالی و بودجهٔ مشرانو جرگه روی بودجه سال ۱۳٤٤ و سال ۱۳٤۵ غور

انجمن سمع شکایات مشرانوجرگه .

از راست به چپ:ـ سناتور محمدعلی ،سناتور محمدرضاکربلایی سناتور قیام الدین خادم رئیس انجمن ، سناتور عبدالباقی مجددی ، سناتور عبدالکریم معقول وسناتور سید اشرف بغلانی .

نموده و راجع به تفاوت های آن یاد داشت ها گرفته شد .

۷ ثور : ــ پیشنهاد دو تن از سناتوران دربارهٔ موضوعات گمرکی، ترافیکی ، موتر های لینی و نرخ مواد ارتزاقی در جلسه مشــرانو جرگه مطرح بحث قرار گرفت .

جرگه پس از بحــث و مذاکــره باتفاق آراء فیصلهٔ کرد تا پیشنهاد ها از طرف دارالانشاء تفکیک شده و به انجمن های مربوط برای غور سپرده شود .

جلسه بریاست گل احمد ملکیار نایب اول آن جرگه دایر گردیده بود پیشنهاد ها از طرف سناتور محمد اشرف هلمندی و سناتور محمد جعفر دراین باره ارائه گردیده است .

۱۲ ثور : ــ انجمن های امورمالی و بودجه و سمع شکایات مشرانو جرگه درجلسه به موضوعات مربوط شان رسیدگی نمودند .

انجمن امور مالی و بودجه دربارهٔ تطبیق نشدن قانون تصفیهٔ باقیات محصول آسیاب ها ، مالیات بر عایدات و هوختیف محصول چارفیصد گمرکی غور و مطالعه نمود .

انجمن پس از بحث در اطراف مواد متذکره فیصله کرد تا رئیس عواید و رئیس تصفیه وزارت مالیه به جلسه انجمن حاضر شده و در بارهٔ مواد متذکره توضیح بدهند.

انجمن سمع شکایات به چارده قطعه عریضهٔ وارده وارسی نموده به انجمن سپرد .

جلسهٔ انجمن امور مالی وبودجه بریاست سناتور حبیب الله هیلمندی نایب انجمن و جلسه انجمن سمع شکایات بریاست سناتور قیام الدین خادم رئیس انجمن دایر شده بود.

۱۳ ثور :ــ انجمن های امورمالی و بودجه ، معارف ، اطلاعات و کلتور ، صحیه و المپیك مشرانو جرگه درجلسه به موضوعات مربوط شان رسیدگی نمودند .

در انجمن مالی بودجه شباغلــی شمس الذاکر کاظمی رئیس عواید وشباغلی عبدالغفور آمــر تــصفیهٔ وزارت مالیه حاضرشده به سوالات انجمن توضیحات داده و هم سوالات تحریری انجمن را برای جواب با خود بردند .

همچنان در انجمن معارف ، اطلاعات و کلتور در بارهٔ تربیهٔ معلمین و مفتشین معارف مذاکره بعمل آمد .

جلسهٔ انجمن امور مالی وبودجه بریاست سناتور حبیب الله هلمندی نایب انجمن وجلسه انجمن امورمعارف اطلاعات کلتور بریاست سنا تور عبدالشکور رئیس انجمن دایرشده بود .

۱۴ ثور :ــ در جلسهٔ مشرا نو جرگه به اتفاق آراء فیصله شد تا وزرای اطلاعات و کلتور ،معارف و عدلیه بالنوبه به آن جرگه حاضر شده ودربارهٔ قانون جدید مطبوعات و نشر جریدهٔ خلق به سوالات سناتوران توضیحات بدهند .

مشرانو جرگه پیشنهادی را که مباحثه در بارهٔ نشر جریدهٔ خلق را تقاضا می نمود مطرح بحث قرار داد .

در پیشنهاد که توسط بیست تن از سناتوران تأیید گردیده بود تذکر رفته است که نشر جریدهٔ خلــق تشویش و نگرانی را در تمام شهر به وجود آورده است .

در پیشنهاد علاوه شده که حکومت

باید از نشراتی که خلاف اصول دین اسلام و قانون اساسی در کشور صورت میگیرد جداً جلو گیری نماید .

در این پیشنهاد جریدهٔ خلق از جملهٔ نشرات خلاف اصول دین اسلام وقانون‌اساسی کشورخوانده شده است .

جلسه که بریاست سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه دایر شده بود پس از شش ساعت بحث ومذاکره که در آ ن اکثر سناتوران حصه گرفتند به اتفاق آراء فیصله کرد تا وزرای اطلاعات و کلتور ، معارف وعدلیه در جلسات آیندهٔ مشرانو جرگه بالنوبه حاضر شده و به جواب سوالات سناتوران درین باره بپردازند .

۱۹ ثور : ــ انجمن های امورمالی و بودجه و سمع شکایات مشرانو جرگه بر موضوعات مربوط شان رسیدگی نموده و اعضای انجمن امور زراعت ، معادن و صنایع و هوائی ملکی نایب رئیس و منشی خود رابه اتفاق‌آراء انتخاب کردند.

در انجمن امور مالی و بودجه‌نظر به تقاضای انجمن بناغلی غلام احمد پوپل رئیس و بناغلی غلام حیدر پنجشیری معاون‌انحصارات دولتی حاضر شده و به سوالات انجمن توضیحات دادند و هم سوالات تحریری را برای جواب با خود بردند .

انجمن مالی و بودجه مشرانوجرگه .

از راست به چپ:ــ سناتورشیرمحمد چخانسوری ، سناتور نادرعلی جاغوری ، سناتور محمد یعقوب‌سمنگانی ، سناتور محمد امین خوگیانی نایب رئیس، سناتورحبیب الله هلمندی ، سناتورمحمد اشرف مشرقي وال، سناتورمحمدزمان تره کی ،سناتور محمد نبی‌نوخی منشی ،سناتور عبدالعلی تخاریه‌وسناتور محمد رضا کربلائی .

جلسه انجمن بریاست سناتور حبیب الله هلمندی نایب انجمن دایر شده بود .

انجمن سمع شکایات که بریاست سناتور قیام الدین خادم رئیس انجمن دایر شده بود به عرایض واردهٔ وارسی نموده و بمراجع مربوطهٔ عرایض تماس گرفتند .

همچنان اعضای انجمن امور زراعت معادن و صنایع و هوائی ملکی به اتفاق آراء سناتور عبدالوکیل را بحیث رئیس ، سناتور عبدالرزاق کاپیسائی را بحیث نایب رئیس و سناتور آقا رحیم زارع را بحیث منشی انجمن انتخاب کردند .

۲۰ ثور : ـ در جلسه انجمن امور مالی و بودجه مشرانوجرگه دکتور غلام حیدر داور رئیس گمرکات وزارت مالیه نظر به تقاضای انجمن به جلسه حاضر شده و در بارهٔ مالیات ثابت دو فیصد و چهار فیصد اموال وارداتی و صادراتی بین ولایات کشور به پرسش انجمن توضیحات داد .

دکتور داور سوالات تحریری انجمن را به غرض جواب تسلیم گردید .

۲۱ ثور : ـ در مشرانو جرگه که عاید بر مسئلهٔ جریدهٔ خلق در جلسه صبح مشرانو جرگه که از بناغلی محمد عثمان صدقی وزیر اطلاعات وکلتورودو نفرهمکارانش سوالات مفصلی از طرف سناتوران بعمل آمد .

بناغلی صدقی جواب های خود را تقدیم کرده و مذاکره از ساعت ده و نیم قبل از ظهر الی ساعت یك بعد از ظهر دوام نمود .

درجلسهٔ بعداز ظهر مشرا نو جرگه دکتورعبدالحکیم طبیبی وزیر عدلیه حاضر گردیده و به سوالات سناتوران جواب داد .

هر دو جلسه بریاست سناتور عبدالهادی داوی سری دایرگردیده بود با وزیراطلاعات وکلتوربناغلی محمد نجیم آریا معین ، بناغلی عبدالحمید مبارز مشاور اطلاعات آن وزارت در جلسه مشرانو جرگه شرکت نموده بودند .

۲۴ ثور : ـ انجمن های سمع شکایات و مالی و بودجه مشرانو جرگه جلسه کرده و به موضوعات مربوط شان غور کردند .

بناغلی عبدالرسول معاون واحد اداری ارزاق و احتیاجات عامه قبل از ظهر و پوهاند محمد اصغر کابل بناروال بعد از ظهر به انجمن سمع شکایات مشرانو جرگه حاضرشده بسوالات اعضای آن توضیحات دادند .

همچنان آنها سوالات تحریری را برای تهیهٔ جواب نیز تسلیم شدند. این انجمن بریاست سناتور قیام الدین خادم جلسه کرده بود .

در انجمن مالی و بودجه مشرانو جرگه اجرای بودجهٔ سال ۱۳۴۵ مورد مطالعه قرار گرفت و فیصله شد تا وزیر مالیه به انجمن حاضر شده بسوالات اعضای آن توضیحات بدهد .

۲۵ ثور : ـ اعضای انجمن مختلط از طرف مشرانو جرگه در بارهٔ تنقیص موتر های حکومتی تعیین گردید .

همچنان درین جلسه پیشنهاد سناتور حبیب الله هلمندی در بارهٔ امور مربوط به هلمند که از طریق انجمن

سمع شکایات آن جرگه به مجلس تقدیم شده بود مطرح بحث قرار گرفت .

مشرانو جرگه که قبلا تصویب ولسی جرگه را با تذکرات در بارۀ موتر های حکومتی تصویب کرده بود ولسی جرگه فیصله نمود تا انجمن مختلط هر دو جرگه‌موضوع را وارسی کنند .

عبارتند از سناتور محمد هاشم مجددی سناتـور میر عبدالکریـم معقول ، سناتور عبدالحمید عزیز ، سناتور محمد هاشم واسوخت ، سناتور محمد زمـان تـره کی ، سناتور غلام نبی کاموی ، سناتور محمد جعفر ، سناتور محمد امین

یونسی ، سناتور محمد یوسف سیغانی و سناتور میرمن عزیزه گردیزی .

جلسه قبل از ظهر و بعد از ظهر که بریاست سناتور عبدالهـادی داوی رئیس مشرانو جرگه دایر

شده بود پس از بحث و مذاکره دربارۀ‌پیشنهادسناتو ر هلمند ی

به اکثریت آراء فیصله کرد تا

موضوع رسماً جهت غور از طریق

دارالانشاء به حکومت فرستاده شود .

۲٦ ثور : ـ انجمن های سمع

شکایات و بودجه و مالی مشرانو

جرگه جلسه نموده و برموضوعات

مربوطۀ شان بحث نمودند .

در انجمن بودجه و مالی مشرانو جرگه که بریاست سناتور حبیب‌الله هلمندی جلسه کرده بود جواب ریاست انحصارات دولتی راجع به بـاقیات تحویلـداران تـانکها و رسیدگی حسابات شان مورد مطالعه قرار گرفت همچنان در جلسۀ این انجمن موضوع مربوط محصول ٤ فیصد و سه فیصد گمرکها مطالعه گردید .

در انجمن سمع شکایات آنجرگه که بریاست سناتور قیام‌الد ین خادم جلسه کرده بود در بارۀ ده فقره عرایض مراجعین بر رسی شد .

جلسۀ هردو انجمن تا سا عت٤ بعد از ظهر ادامه داشت .

۲۷ ثور : ـ انجمن های امورمالی

و بودجه ، معارف و اطلاعات و کلتور مشرانو جرگه جلسه نموده

و بر موضوعات‌مربوط شان‌وارسی کردند .

ښاغلی عبدالله یفتلی وزیر مالیه

در جلسه انجمن امور مالی وبودجه مشرانو جرگه رفته و بسوالات

اعضای انجمن در بارۀ بودجۀ‌سال ۱۳٤۵ جوابداد .

جلسه که بریاست سناتـور

حبیب‌الله هلمندی‌دایر شده بود از طرف اعضای انجمن سوالاتی در

بارۀ محصول چهار فیصد و دو فیصد گمرکی و موضوعاتیکه به

مسایل مالی ارتباط داشت ازوزیر مالیه بعمل آمد که توضیحات بناغلی یفتلی قناعت انجمن را فراهم نمود.

همچنان وزیر مالیه ضمن تشریح ترتیب و تنظیم بودجه در این جلسه در بارهٔ منظوری سطح بودجه سال ۱۳٤۵ به مجلس توضیحات داد.

در جلسهٔ امور مالی و بودجه مشرانو جرگه بناغلی محمد انور ضیائی معین مالی وبناغلی یارمحمد رئیس بودجه وزارت مالیه با بناغلی یفتلی همراه بودند.

در جلسه انجمن امور معارف و اطلاعات و کلتوربرقانون پوهنتون بحث صورت گرفت فیصله شد تا رئیس پو هـــنتو ن در جلسه به انجمن درزمینه جوا ب بدهد. بدهد.

ریاست جلسه را سناتور میرمن عزیزه گردیزی نایب رئیس انجمن به عهده داشت.

۲۸ثور :- پوهاند دوکتورمحمد عثمان انوری وزیر معارف ساعت دوی بعد از ظهر در جلسهٔ مشرانو جرگه که تحت ریاست سناتور عبد الهادی داوی رئیس آن جرگه دایر شده بود حاضر گردیده ودر برابر سوالات و بیانات ۱۷سناتور راجع به جریدهٔ خلق جواب داده و نظریات خودرا نسبت‌به آن‌تشریح و توضیح نمود که موجب‌اطمینان اعضای مشرانو جرگه گردید.

انجمن امور معارف ، اطلاعات‌وکلتور صحیه ،والمپیک

از چپ‌براسیت:سناتورمحمد ها شم‌واسو خت منشی انجمن ، سنا تور عزیزه گردیزی ، سناتور عبدالشکور ولی‌رئیس‌انجمن‌سناتورداؤدالحسنی سناتور فقیرمحمد شفاء وسناتورمحمدهاشم مجددی اعضای انجمن

۳۱ـ ثور :ـ انجمن مالی و بودجه مشرانو جرگه بریاست سناتور حبیب‌الله‌هلمندی جلسه نموده‌و روی بودجه۱۳۴۵مطالعات خود را ادامه دادند .

در این جلسه فیصله شد تا در مجلس روز دوشنبه انجمن روسای بودجه و عواید وزارت‌مالیه حاضر گردیده‌و به‌سوالات انجمن توضیحات بدهند.

۲جوزا :ـ انجمن های امور مالی جرگه بر موضوعات مربوط شا ن رسیدگی نمودند .

و بودجه و سمع شکایات‌مشرانو درجلسهٔ انجمن مالی وبودجه که بریاست‌سناتورحبیب‌الله‌هلمند ی دایر شده بود بناغلی یـار محمد رئیس‌بودجه‌و بناغلی‌شمس‌الذاکر کاظمی رئیس عوایدوزارت مالیه‌به انجمن‌رفته‌و بسوالات‌اعضای‌انجمن درمورد بودجـهٔ سا ل ۱۳۴۵ توضیحات دادند .

همچنان آنها سوالات تحریری انجمن‌را غرض‌جواب‌با خودبردند.

در جلسهٔ انجمن سمع شکایات‌به پانزده عریضه وارده غـور و بـه شکایات شا نـزد ه تن از فارغ التحصیلان سال ۱۳۴۴ صنف‌نهم بنوو نخی‌صنایع‌رسیدگی‌بعمل‌آمد.

جلسه که‌بریاست سناتور قیام الدین خام دایر شده بود انجنیر عبدالقـدوس مجید مـعین وزارت معادن‌و صنایع وانجنیرسیدامان الدین امین معاون ریاست نساجی گلبهار درمجلس انجمن‌حاضرشده در برابر سوالا ت اعضا انجمن مبنی بر فارغ‌التحصیلات بنوونخی و صنایع که‌به نساجی گلبهار شامل کارشده بودند توضیحات دادند.

۳ جوزا:ـ کمیسیون های امور معارف و مالی و بودجهٔ مشرانو جرگه ضمن‌جلسه روی موضوعات مربوطهٔ شان رسیدگی نمودند. در کمیسیون امور معارف‌که بریاست سناتور عبدالشکور ولی‌دایرشد ه بود بناغلی توریالی اعتمادی‌رئیس پوهنتون به کمیسیون حاضرشده و به سوالات اعضای کمیسیون راجع به‌آیندهٔ فارغ‌التحصیلا ن بکلوریا جواب داد .

در کمیسیون امور مالی و بودجه بناغلی ضیاهمایون نوروزی‌رئیس خزائن وزارت مالیه حاضر شده و به پرسش های اعضای کمیسیون درموردقرضه‌های‌خارجی‌توضیحات دادو یك سلسله سوالات‌تحریری کمیسیون را غرض ارائه جواب با خود برد .

کمیسیون امور مالی و بودجه به ریاست سناتور حبیب الله هلمندی دایر شده بود .

٤جوزا : ـ درجلسهٔانجمن‌امور مالی و بودجه مشرانوجرگه کـه بریاست سناتور حبیب الله‌هلمندی دایر شده بود بناغلی محمد جعفر مختار زاده رئیس نساجی گلبهار حاضر شده و در بارهٔ تولیدات شرکت نساجی بسوالات انجمن توضیحات داد .

۷جوزا :ـانجمن امورمالی‌وبودجهٔ مشرانوجرگه‌تحت ریاست‌سناتور حبیب الله هلمندی تشکیل جلسه نموده بودجهٔ سال ۱۳۴۵ وزارت پلان را مطرح بحث قرار داد .

همچنان انجمن سمع شکایات مشرانوجرگه دیروز جلسه نموده و دراطراف۱۰ قطعه‌عریضهٔ‌رسیده فیصله هائی صادر کرد .

انجمن به ریاست سناتـور قیام الدین خادم جلسه نموده بود .

۸جوزا:ـ درجلسهٔ مشرانو جرگه

بر تکمیل اعضای انجمن امور بین‌المللی بحث صورت گرفت . همچنان معذرت سناتورقیام الدین خادم از اجرای وظیفهٔدارالانشا ی انجمن امور دفاع ملی و فواید عامه نیزدر این جلسه به‌تصویب‌رسید.

جلسه که به ریاست سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه درحالیکه ٤۱ تن‌ازسناتوران حضور داشت دایر و پس ازبحث و مذاکره سناتور عبدالغنی باغبان به حیث منشی انجمن امور دفاع ملی و فواید عامه به اکثریت آراء انتخاب شد. همچنان سومین‌جلسهٔ انجمن مختلط‌ولسی جرگه و مشرانوجرگه پریروز به ریاست سناتور محمد زمان تره کی‌دایر شد ودر موضوع طرز استفاده از موتر های دولتی‌بحث و مذاکره‌به عمل آمد .

۹ جوزا:ـ انجمن امور مالی و بودجه مشرانوجرگه به ریاست سناتورحبیب‌الله‌هلمندی‌جلسه کرده وبربحث خود دربارهٔ بودجهٔ سال ۱۳٤٥ادامه‌داد .ښاغلی‌عبدالوهاب حیدر معین، ښاغلی علی‌احمدخرم رئیس‌پلان وښاغلی‌محمدرفیق‌معاون اداری وزارت پلان قبل از ظهر دیروز به انجمن حاضر شده و در اطراف بودجهٔ ۱۳٤٥ وزارت پلان به سوالات سناتوران توضیحات دادند .

در انجمن سمع شکایات مشرانو جرگه که‌به‌ریاست‌سناتور قیام الدین خادم جلسه کرده بود راجع به‌بعضی عرایض رسیدگی صورت گرفت .

ښاغلی عبدالرسول‌معاون‌ادارهٔ ارزاق واحتیاجات عامه به انجمن حاضر شده و به‌سوالات‌سناتوران دربارهٔ بعضی موضوعات مربوط به عرایض جواب گفت.

۱۰ جوزا:ـ اانجمن‌های‌امورمالی وبودجهٔ امور داخله .ښاروالی . ارزاق و اسکان. معارف . اطلاعات وکلتور و صحیه مشرانو جرگه تشکیل‌جلسه‌داده ورروی‌موضوعات مربوطشان غورو مذاکره نمودند .

در انجمن امور معارف . اطلاعات وکلتور و صحیه که به ریاست سناتور عبدالشکوررولی دایر شده بود راجع به دسپلین . مقررات تعلیمی ، اخلاقی و طو ر لباس معلمین‌ومعلمات‌ومتعلمین‌ومتعلمات و همچنان وضع صحی و سپورتی آنها بحث و مذاکره به عمل آمده‌و کمیسیون فیصلهٔ خود را صادر نمود .

همچنان در جلسهٔ انجمن فیصله شدکه‌قرار دادهای‌کلتوری‌باممالك خارجی‌از وزارت های‌مربوطه‌برای جلسه آینده طلب شود .

انجمن امور داخله . ښاروالي . ارزاق واسکان مشرانو جرگه به ریاست سناتور عبدالوهاب اصفی تشکیل‌گردیده‌بود دراطراف مسایل ښاوالی کابل و ریاست تهیهٔ غله بحث نموده و فیصله‌کرد که‌رئیس تهیهٔ غله به روزشنبه چهارده جوزابه انجمن حاضر و به سوالات‌اعضای‌انجمن‌جواب بدهد.

در انجمن امور مالی و بودجه به ریاست سناتور حبیب‌الله‌هلمندی بر بودجهٔ سال ۱۳٤٥ بحث شد . و به‌اثر تقاضای انجمن‌ښاغلی یار محمد رئیس بودجهٔ و ښاغلی محمدالله کاظمی رئیس محاسبات وزارت مالیه به انجمن حاضرشده

و به‌سوالات اعضای انجمن در زمینه توضیحات دادند وسوالات تحریری را با خود گرفتند .

۱٤ جوزا :ـ انجمن های امور داخله‌وبناروالی هاوارزاق، مالی و بودجه و سمع شکایات مشرانوجرگه جلسه نموده و موضوعات مربوط شان را مطالعه کردند .

انجمن امور مالی‌وبودجهٔ‌مشرانو جرگه بودجهٔ سال۱۳۳٤٤ راتائید کرده و آنرا برای غور در مجلس عمومی جرگه به دارالانشاء سپرد.

بناغلی عبدالرسول معاون اداره ارزاق و احتیاجات عامه به انجمن امور داخله و بناروالی ها و ارزاق ومشرانوجرگه حاضر شده و به سوالات سناتوران در اطراف تهیه غله از خارج و نرخ تمام شد آن در داخل و فروش و عرضه غله در مندویهای ولایات وهمچنان‌خریداری غله به صورت خوش برضاء توضیحات داد .

انجمن سمع شکایات مشرانوجرگه جلسه نموده ودربارهٔ یازده عریضهٔ مراجعین غور نموده و دربارهٔ آن تصمیم گرفت .

۱٦ جوزا :ـ انجمن سمع‌شکایات و مالی و بودجه مشرانو جرگه جلسه نموده موضوعات مربوط شان را مطالعه کردند .

بودجهٔ سال ۱۳٤٥ وزارت عدلیه دیروز درانجمن‌مالی‌وبودجهٔ مشرانو جرگه‌مورد بحث‌قرارگرفته ومد یر

انجمن امورقوانین عدلیه وستره محکمه مشرانو جرگه

در عکس سناتور محمد هاشم‌مجددی رئیس انجمن امور قوانین عدلیه وستر محکمه‌مشرانو جرگه ،به‌طرف راست سناتور حبیب‌الله هلمندی ، سناتور عبدالباقی مجددی ، طرف‌چپ‌سناتور علی‌جان صبری ،سناتور محمدامین‌یونسی ، سناتور سید حبیب و سناتورعبدالحکیم جوزجانی منشی‌دیده میشوند .

عمومی بودجهٔ آن وزارت به انجمن حاضر شده به سوالات سناتوران درین باره توضیحات داد .

عرایض چند نفر که به فیصلهٔ محاکم عسکری قناعت نداشتند در حالیکه رئیس محاکمات وزارت دفاع ملی نیز حاضر بود در انجمن سمع شکایات مشرانو جرگه مورد مطالعه قرار گرفت .

۱۷ جوزا : ـ انجمن امور مالی و بودجهٔ مشرانو جرگه به ریاست سناتور محمد عمر غوثی جلسه نموده و بودجهٔ سال ۱۳۴۵ وزارت پلان را مطرح بحث قرار داد .

ښاغلی عبدالوهاب حیدر معین وزارت پلان بامعاون مدیریت اداری آن وزارت به انجمن حاضر شده و راجع به بودجهٔ سال ۴۵ وزارت پلان در برابر سوالات سناتوران توضیحات داد .

همچنان معین پلان سوالات تحریری انجمن را برای ارائهٔ جواب باخود برد .

۲۲ جوزا : ـ رئیس ، نایب رئیس و منشی انجمن امور خارجه معاهدات و موافقت نامه های بین المللی و امتیازات اقتصادی مشرانو جرگه در جلسه آن انجمن انتخاب شدند .

در این انجمن سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه که در عین زمان عضویت انجمن را نیز داشت بحیث رئیس و سناتور عبدالصمد بحیث نایب رئیس و سناتور محمد امین یونسی بصفت منشی انتخاب گردیدند .

۲۳ جوزا: ـ انجمن سمع شکایات مشرانو جرگه جلسه نموده وبریک تعداد عرایض وارده رسیدگی کرد .

همچنان درجلسهٔ انجمن نمایندهٔ سپین زر شرکت سوالات سناتوزان را در مورد بلند رفتن قیمت روغن جواب گفت ویك عده سوالات تحریری سناتور انرابه غرض ارائه جواب با خود برد .

۲۴ جوزا: ـ انجمن سمع شکایات مشرانو جرگه جلسه کرده و ضمن مباحث دیگر در بارهٔ عرایض مراجعین چنین فیصله نمود که سه نوع عریضه بریاست مشرانو جرگه تحت غور گرفته نخواهد شد .

عرایضیکه سلسله مراتب خودرا بدَاویر رسمی حکومت طی نکرده باشد و یا عرایضیکه در ولسی جرگه جهت غور تقدیم شده باشد وهمچنان عرایض کسانیکه در محاکم ثلاثه عدلیه و یا در محاکم مامورین یا تجارتی و محاکم دوگانه عسکری ملامت شده باشند .

هیئت اداری مشرانو جرگه نیز باساس اصول وظایف داخلی آن جرگه ازین فیصله پیروی خواهد کرد .

۲۵ جوزا : ـ در جلسهٔ عمومی مشرانو جرگه در بارهٔ پیشنهاد یکی از سناتوران در مورد یك عمارت که گنجایش انجمن های مختلف آن جرگه را داشته باشد بحث گردیده و فیصله شد تا رئیس مشرانو جرگه درین قسمت با مقامات صلاحیتدار تماس بگیرد .

همچنان درین جلسه که بریاست سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه دایر شده بود بر تصویب انجمن امور مالی وبودجهٔ آن جرگه در مورد معافی محصول ترکه بحث گردیده وبه اکثریت آراء به تصویب رسید .

قبلا این موضوع به تصویب ولسی جرگه نیز رسیده بود .

۲۸ جوزا : – انجمن امور مالی و بودجهٔ مشرانو جرگه جلسه نموده و در بارهٔ موضوعات مربوط به بودجه سال ۱۳۴۵ بحث نمود.

همچنان انجمن سمع شکایات مشرانو جرگه نیز جلسه نموده و بر دوسیه های پنج نفر گدام داران در حالیکه معاون ادارهٔ ارزاق و احتیاجات عامه حاضر بود غور کرد .

همچنان ښاغلی محمدآصف مایل معین وزارت معارف باین انجمن حاضر شده در برابر سوالات سناتوران در بارهٔ عرض یکنفر توضیحات داد .

۲۹ جوزا : – در جلسهٔ مشرانو جرگه راپورانجمن معارف تا ئید گردیده و هم در بارهٔ لایحه جریدهٔ رسمی بحث بعمل آمد .

جلسهٔ که بریاست سناتورعبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه در حالیکه ۴۰ تن ازسناتوران حضو ر داشت دایر گردیده و راپورانجمن معارف را در بارهٔ انکشاف مزید معارف مطالعه نموده و پس از بحث فیصله گردیدکه راپورمذکور مفید بوده و با برخی تعدیلات قابل اقدام و توصیه میباشد .

همچنان در جلسهٔ بعد از ظهر آن جرگه لایحهٔ جریدهٔ رسمی مورد غور قرار گرفته و پس از دو نیم ساعت بحث و مذاکره فیصله شد چون موضوع بحث بیشتر راایجاب مینماید در جلسهٔ آینده بار دیگر مورد مطالعه قرار بگیرد

۳۰ جوزا : – انجمن امور مالی و سمع شکایات مشرانو جرگه موضوعات مربوط شانرا مطا لعه نمودند .

بودجهٔ سال ۱۳۴۵ بازهم در انجمن مالی وبود جهٔ مشرانوجرگه مورد بحث قرار گرفت .

ښاغلی محمد انور ضیایی معین مالی وزارت مالیه و رئیس خزاین وزارت و رئیس تقنین وزارت عدلیه به انجمن حاضر شده به سوالا ت سناتوران در مورد بودجهٔ سال ۱۳۴۵ توضیحات دادند .

۳۱ جوزا : – انجمن های امور قوانین و عدلی ، معارف ، مالی وبودجهٔ مشرانو جرگه تشکیل جلسه داده و روی موضوعات مربوط شان بحث نمودند .

در انجمن امور قوانین و عدلی در اطراف رابطهٔ بین شورا و حکومت همچنان بر عرایض وارده مامورین متقاعد بحث نموده و اعضای انجمن فیصله نمودند تا در جلسهٔ آینده انجمن رئیس تقاعد وزارت مالیه حاضر شود و بسوالات اعضای انجمن جواب دهد .

ریاست انجمن راسناتورمحمدامین خوگیانی به عهده داشت .

در انجمن امورمعارف که بریاست سناتورعبدالشکورولی دایرگردیده بود نظر به تقاضای اعضای انجمن معین دوم و روسای فنی و اداری معارف به انجمن حاضر شده و در برابر سوالات اعضای انجمن مبنی برتوسعهٔ معارف جواب گفتند ویك سلسله سوالات را بغرض نوشتن جواب با خود بردند .

در انجمن امور مالی و بودجه که ریاست آنرا سناتور محمد عمر غوثی به عهده داشت بودجهٔ سال ۱۳۴۵ صدارت عظمی مورد غور قرار گرفت و باثر تقاضای اعضای انجمن مدیر عمومی اداری ومدیر

محاسبه صدارت به انجمن حضور یافته و سوالات شفاهی انجمن ا جواب گفتند: آنها همچنان سوالات تحریری اعضای انجمن را غرض نوشتن جواب با خود بردند .

در ساعت ۱۱ قبل از ظهر رئیس تقنین ومدیر عمومی پلان ومعاو ن اداری وزارت عدلیه نیز به انجمن امور مالی و بودجه مشرانو جرگه حاضر شده و به سوالات شفاهی انجمن دربارهٔ بودجهٔ امسال آنوزارت پاسخ دادند .

اول سرطان : - در جلسه بعد از ظهر مشرانو جرگه قانون جریدهٔ رسمی دوباره به انجمن امور عدلی و تقنین آن جرگه ارجاع شد تا آنرا از نقطهٔ نظر مجلس عمومی مشرانو جرگه یکبار دیگر مطالعه نماید .

دوکتور فاضلی رئیس تقنین وزارت عدلیه درجلسهٔ قبل ازظهر مشرانو جرگه حاضر شده و به سوالات سناتوران دربارهٔ قانـون جریدهٔ رسمی توضیحات داد .

همچنان وی سوالات تحریری مجلس را برای ارائه جواب تسلیم شد .

٦ سرطان : - انـجمن سمع شکایات مشرانوجرگه جلسه نموده و در مورد یازده قطعه عریضهٔ وارده وارسی نمود .

پوهاند محمداصغر کابل ښاروال به انجمن حاضر شده و بسوالات سناتوران در بارهٔ چند عریضهٔ جواب گفت:- انجمن امورمالی و بودجهٔ مشرا نو جرگه طی جلسهٔ خود بودجهٔ سال ۱۳٤٥ را مورد غور قرار داد .

در جلسهٔ انجمن روسای اداری و پلان وزارت صحیه حاضر شده وراجع به بودجه سال ٤٥ وزارت صحیه بسوالات سناتوران جواب داد .

۷ سرطان : - در انجمن امور مالی و بودجهٔ مشرانو جرگه به ریاست سناتور محمد عمر غوثی تشکیل گردیده بود بودجهٔ سا ل ٤٥ دولت مورد مطالعه قرارگرفت.

به اثر تقاضای انجمن ښاغلی یار محمد رئیس بودجهٔ وزارت مالیه به انجمن حاضر شده و راجع به بودجهٔ سال ٤٥ دولت بسوالا ت شفاهی اعضای انجمن جواب داد .

همچنان انجمن قوانین مشرانو جرگه بریاست سناتور محمد امین خوگیانی قبل از ظهر و بعد ازظهر تشکیل جلسه داده موضوعات مربوط را مورد غور و مطالعه قرار داد ،

رئیس اداری ورئیس تقاعدوزارت مالیه راجع به اجرت اجیران متقاعد و معاش متقاعدین بسوالات اعضای انجمن جواب گفته استعلامیه ها ئی را که جواب تحریری انجمن را در این موضوع از آنها مطالبه میکرد بـرای دادن جـواب اخـذ نمودند .

در موضوع صلاحیت نشرات جریده که درد و مجلس سابق نیز روی آن بحث گردیدسوابق مذاکرات مجلسین عمومی شوراواعیان سابق را ازولسی جرگه استعلام کرد ه تا نتیجهٔ مستحصله را در زمینه اعلام نماید .

درموضوع رابطهٔ حکومت باشورائی دورهٔ موجوده نیز در جلسه مباحثه شد .

صلاحیت و تعمیل وظایف نایبان مشرانو جرگه نیزیکی از موضوعات انجمن قوا نین بو د که ر و ی آن بحث صورت گرفت .

۸ سرطان : ـ بودجهٔ سال٤٥ دولت درجلسات قبل ازظهر وبعد ازظهر مشرانو جرگه موردمطالعه قرار گرفت .

درین جلسه که بریاست سناتور عبدالهادی داوی رئیس مشرانو جرگه در حضور چهل و سه تن از سناتوران دایر شده بود و به انجمن های مربوط توصیه شد تا مطالعهٔ بودجه دولت را بسرعت‌در مشرانو جرگه خاتمه بدهند .

۱۱ سرطان : ـ پوهاند محمد اصغر کابل ښاروال‌به انجمن‌داخله و ښاروالی مشرانو جرگه رفته در بارهٔ نظافت شهر و دریای کابل و کنترول نرخ ها ، اصلاح وضع خبازان و قصابان و نهال شانی

جاده‌ها واحتیا ج خانه نشیمن ، تطبیق اوزان وعلامه گذاری کراچی های دستی و حمالان به سوالات اعضای انجمن توضیحات داد .

همچنان وی سوالات تحریری انجمن را نیز برای ارائه جواب تسلیم شد .

۱۳ سرطان : ـ معین و رئیس اداری وزارت مالیه راجع به‌بودجهٔ سال ٤٥ به انجمن امور مشرانو جرگه توضیحات دادند .

انجمن بریاست محمد عمر غوثی تشکیل جلسه‌نموده وښاغلی‌غلام علی معین اداری و ښاغلی محمد ابراهیم رئیس اداری وزارت مالیه بنا بر تقاضای انجمن بسوالات ایشان جواب گفتند .

۱٤ سرطان : ـ انجمن قوانین‌و عدلی مشرانو جرگه در جلسه تاریخی ۱٤ سرطان قرار خود را در بارهٔ قانون جرگه ولایات که قبلا از طرف ولسی جرگه به تصویب رسیده صادر نموده و هم راجع بوظیفه حفظ رابطهٔ حکومت‌با شورا فیصله کرد .

دکتور عبدالرحمن حکیمی معین وزارت صحیه درانجمن امورمعارف وصحیهٔ آ ن جرگه حا ضر شد ه راجع به رویهٔ دکتوران معالج با مریضان در مـرکز و ولایـات و تشخیص تداوی مریضان ، فروش ادویه هایی که وقت آن سپری

شده در وجود نداشتن کمپوندر های فنی و ماهر در اکثر ادویه فروشی ها و ترکیب غلط ادویه‌ها و تورید ادویه های لازمه و ضروری ازخارج‌بسوالات‌سناتوران‌توضیحات داد .

همچنان در انجمن بودجه و مالی مشرانو جرگه در اطراف بودجه وزارت مالیه و وزارت تجارت نیز بحث و مذاکره صورت گرفت .

۲۰ سرطان : ـ انجمن سمع شکایات مشرانو جرگه به عرایض وارده غور نمود .

ښاغلی عبدالبصیر حکیمی مدیر عمومی امنیه وزارت داخله به‌اثر تقاضای اعضای انجمن به جلسه حـاضر شده بـه سوالات شان توضیحات داد .

بعداً انجمن در مورد پنج قطعه عریضه قرار خود را صادر کرد .

۲۱سر طان :ــ در جلسهٔ عمومی شده و بسوالات سناتوران مشرانوجرگه باکثریت آراءقانون ولایات جرگه به تصویب رسید . توضیحات دادند .

جلسه بریاست‌سناتور گل‌احمد ملکیار نایب رئیس اول مشرانو جرگه دایر شده بود .

انجمن‌سمع‌شکایات مشرانوجرگه به یکتعداد عرایض‌وارده‌غور نموده وبا مراجع مربوطهٔ آن درتماس گردید .

۲۲ سرطان :ــ بناغلی‌عبدالوهاب ملکیار معین‌وزارت داخله‌به‌انجمن مالی وبودجه مشرانو جرگه رفته وراجع به بودجهٔ سال ۱۳۴۵ وزارت داخله بسوالات سناتوران توضیحات داد .

جرگه‌جلسه نموده و برموضوعات مربوط شان بحث نمودند .

انجمن امورقوانین مشرانوجرگه راجع به فیصله ولسی جرگه در مورد انتخاب وکلا بعوض وکلای متوفی ومستعفی قرارخودراصادر نمود همچنان درین انجمن راجع‌به تعاملیکه در بارهٔ شان بــه دورهٔ اجیران و مستخدمین متقاعد و آمد.

۲۵سرطان:ــ سه انجمن مشرا نو انجنیر غوث الـدین متین‌معین وزارت فواید عامــه ــ بناغلـی عبدالعزیز عطایی رئیس اداری و انجنیر معراج الدین رئیس حفظ و مراقبت آنوزارت به‌انجمن‌امور مالی و بودجه مشرانوجرگه‌حاضر

۲۶سرطان:ــ درجلسه‌مشرانوجرگه بودجهٔ آن جرگه مطرح بحث قرار داده شد ونظریات مشورتی‌انجمن به اتفاق آراء تائید گردید .

جلسه بریاست سناتور گل‌احمد ملکیار نایب رئیس آن جرگه‌دایر شده بود .

۲۷سرطان:ــ انجمن‌های‌مالی و بودجهٔوسمع‌شکایات‌مشرانوجرگه جلسه نمودند .

در انجمن مالی‌وبودجه که‌بودجهٔ ریاست میخانیکی‌مورد مطالعه‌قرار گرفت معین و رئیس میخانیکی وزارت فواید عامه به انجمن‌حاضر شده و به سوالات اعضای انجمن جواب گفتند .

انجمــن سمع شکایــات ده قطعه عریضه وارده را مورد غور قرار داده و راجع به هر يك آنها قرار خود را صادر نمود .

۲۸ سرطان :ــانجمن‌های‌قوانین‌و عدلی‌و مالی‌وبودجه مشرانوجرگه

جلسه‌ نموده موضوعات‌مربوطشان رامطالعه کردند.

پوهاند دکتور محمد عثمان‌انوری وزیر معارف در حالیکه ښاغلی محمد عارف غوثی‌رئیس بوردپلان و ښاغلی عبدالغفور صوفی زاده رئیس اداری آنوزارت یلوی‌همراه بود به انجمن امور مالی و بودجه مشرانوجرگه رفته‌و درموردبودجه وزارت معارف سوالات شفاهی سناتوران راجواب‌گفتندوسوالات تحریری انجمن رابغرض ارائه جواب با خود برد.

در جلسه قبل ازظهر این‌انجمن انجنیر محمد بشیر لودین رئیس عمومی‌اداره‌املاک‌واسکان وښاغلی صالحي رئیس اداری آن اداره در بارهٔ بودجه اداره املاک واسکان بسوالات سناتوران جواب گفتند.

همچنان در جلسه قبل از ظهر ښاغلی محمد هاشم میرزادرئیس معادن وجیالوجی ومدیراداری بود جهٔ آنوزارت بسوالات اعضای انجمن توضیحات‌دادند.

ښاغلی عبدالهادی داوی رئیس ، وسناتوران محترم مشرانو جرگه

توسعه همکاری های فرهنگی افغانستان

انکشاف و توسعه همکاری های فرهنگی افغانستان بامما لك ذیعلاقه در سال ۱۳۴۵ با امضای پروگرام های همکاری فرهنگی وهم تعقیب روش عنعنوی باحسن تقویه بیشتر با سایر ممالك درساحات هنری ،

مطبوعاتی، عرفانی وتخنکیی ادامه یافته چنانچه بتاریخ دوازده قوس بناغلی دوکتور محمد اکرم معین وزارت معارف به نمایندگی حکومت افغانستان و دوکتور گیرهارد

مولتمن سفیر کبیر جمهوریت اتحادی آلمان به نمایندگی آنکشور درسالون وزارت خارجه افغانستان قرار دادی را امضاء کردند که به

اساس آن جمهوریت اتحادی آلمان در رسانیدن متخصصین و تجهیزات برای مکاتب میخانیکی کابل ، خوست وکند هار کمك مینمایند . همچنان به تاریخ اول

جدی ۱۳۴۴ دوکتورسیف الرحمن صمدی رئیس تدریسات مسلکی وزارت معارف و دکتور هیکل تن رئیس یونسکو وبناغلی شن مایر نماینده یونیسیف مقیم کابل در سالون وزارت معارف موافقه نامه

را امضاء کردند که به موجب آن یونسکو ویونسیف برای اکادمی تربیه معلمین يك تعداد متخصص فیلوشپها (سامان و لوازم لابراتوار)

کتب و مواد درسی برای مدت پنج سال برای وزارت معارف افغانستان کمك مینمایند .

همچنان پروگرام همکاری فرهنگی برای سال ۱۳۴۴ـ ۱۳۴۵ بین افغانستان و اتحاد شوروی و افغانستان و جمهوریت مردم چین امضاء گردید که به اساس آن با اتحادشوروی هیئت های فرهنگی

هنری ، ورزشی .مطبوعاتی .علمی تبادله گردیده ، وننداترون های رسامی ترتیب گردید ، همچنان بورسهای ستاژوتعلیمی برای يك دیگر داده شد .نشر پروگرامهای متقابل رادیویی و نشرات لازم

توسط جراید درروز های مهم کشور های یکدیگر بعمل آمدهمچنان بین افغانستان و جمهوریت مردم چین درساحات مختلف فرهنگی مطابق پرو گرام اجراآت شده وهیئت‌ها مبادله گردیده است .

روابط فرهنگی افغانستان درسال ۱۳۴۵ با کشور های جمهوریت عرب متحد ، جمهوریت هند ، جمهوریت اتحادی آلمان ،ایالات متحده امریکا ، جمهوریت فرانسه،

انگلستان و ایران انکشاف مزیدی را خاصتاً در ساحهٔ استفادهٔ های عرفانی انکشاف قابل ملاحظهٔ داشت . بورسهای تعلیمی که از

طریق پلان کولمبو به‌آسترلیابرای ستاژیر هاومتخصصین ا فغا نی داده شده کاملا موردا ستفاده قرار گرفته و از طرفی هم شناسایی و وجود رابطهٔ فرهنگی بین افغانستان وآستر الیا راوسیلهٔ گردیده است رویهمرفته در سال ۱۳۴۵ حکومت افغانستان برای تقویهٔ مزید روابط ثقافتی افغانستان سعی نمود ، و نتایج این مساعی ارزنده میباشد و ما را بازهم به هدف حکومت ملی ما که تقویه صلح جهان و مساعی صلح‌آمیز به نفع کشور های جهان ومطابــق با منشور مؤسسهٔ ملل متحد میبا شد بیشتر تو فیــق ویاری نموده است .

ښاغلی صدقی وزیر اطلاعات وکلتورحین امضای موافقتنامه تکمیل لوازم فلمگیري بانښاغلی ارچرکی بلد شبارژدافیر سفارت کبرای امریکا درکابل

خط مشی لایحه و ظایف و تغییر
تشکیل وزارت اطلاعات و کلتور

چون حفظ آثار باستانی ،تاسیس موزیم ها، توسعهٔ گر ځندوی با جلب سیاحین خارجی وایجاد وانکشاف سیاحت داخلی، ا نکشا ف آرت وهنر، توسعهٔ اطلاعات، ایجاد توسعهٔ مطبوعات ملی و شخصی مطابق قانون اسا سی و قا نو نمطبوعات، توسعه پرو گرام ها ی تعلیمی دررادیو ،تلقین تبلیغا ت مثبت از راه رادیو ،نمایش فلم اسناد ی.نشر پوسترها، پا مفلت‌ها بحیث ضرور ت حیاتی محسوس بود، نام وزارت مطبوعات به وزا رت اطلاعات و کلتور تعدیل، مشی آیندهٔ آن تثبیت و توضیح قسمت مسلکی را بالایحهٔ وظا یف آ ن حسب آتی ترتیب وتحت اجراء قـر ا رگرفته شرح مینمائیم . (ادا ر ه)

مشی وزارت اطلاعات و کلتور

۱ـ هدف اساسی مهم و اصلی وزارت اطلاعات و کلتور اهدافی است که درقانون اساسی بتصویب لویه جرگه ۱۳٤۳ به ارادهٔ ملت افغانستان و توشیح اعلیحضرت معظم همایونی تثبیت گردیده تا قانون اساسی را از لحاظ روح، کلمه ،معنی و مرام ملت افغانستان ذریعه نشرات ملی مملکت توضیح و تبلیغ نماید .

مطبوعات و نشرات مربوط بوزارت اطلاعات وکلتور در نظردارد تااول ذهن مردم افغانستان را برای قبول واطاعت خودبخودی قوانین مملکت تلقین نماید ، امنیت ملی، استقلال ملی وحدت ملی را وظیفه مـهم فرد ،فرد ملت افغانستان تبلیـغ نماید ، درین قسمت نشرات روی نقاط آتی چرخ میخورد :ـ

۱ـ دیانت.
۲ـ ملیت
۳ـ استقلال به حیث امانت ملی
٤ـ عنعنات ملی ، ثقافت وکلتور
٥ـ انکشاف روابط بین المللی مطابق به قضاوت آزاد که سیاست ملی مردم افغانستان است .
٦ـ تحریك روحیه ملی
۷ـ تلقین اصلاحات اجتماعی با مطالعه امکانات اقتصادی، اجتماعی، اقتصادی ومحیطی .
۸ـ حمایت ازروش فـکری مثبت که متکی به دیانت ، ایمان، ملیت وافغانیت باشد .
۹ـ دفع تـأثیرنشرات نامطلوب
۱۰ـ تبلیغ عـرفانی و انکشاف ذهنی برای جوانان از راه رادیو و بروگرام تربیتی کلتور کتابخانه های عامه .
۱۱ـ خدمت به توسعهٔ زبان رسمی و ملی پشتو مطابق امریه قانون اساسی .
۱۲ـ حفظ آثار باستانی مملکت و تدوین قسمتهای مختلف تاریخ کشور .
۱۳ـ حمایت آزادی های اساسی شخصی ،فردی واجتماعی گفتا ر وبیان مطابق قانون اساسی وقوانین مملکتی .
۱٤ـ حمایت ازمطبوعات شخصی ملی و جمیعتی «درآینده» مطابق قانون اساسی و به مقصدانکشاف مطبوعات آزاد به حفظ این حق که مجادله با نفوذاجنبی در مطبوعات بصورت تام صورت بگیرد .

۱۵ـ ایجادو انکشاف‌هنر فولکور وقومی محلی و ملی .
۱۶ـ انکشاف آرت‌وهنر بصورت ملی.
۱۷ـ توسعه طبع کتب درسی و مطالعات برای طبقات مختلف مملکت.
۱۸ـ ترتیب کنفرانسها بسویه های مختلف برای اطفال خوردسال و جوانان و مردم بمقصد تربیه فن سخنرانی در بین مردم بمقصد رساندن مامورین ورجال آینده مملکت بسویه عالی که در محافل ملی و بین المللی قدرت آفاده واستفاده داشته باشد .
۱۹ـ همکاری تام بوزارت معارف در معرفی پروگرامهای تبلیغی برای مردم ومجادله بابیسوادی و جلب همکاری مزیدمردم باوزارت معارف وسوق بانکها وشرکتهاوموسسات خصوصی انفرادی‌و شخصی برای خدمت بمعارف وهمکاری بامعارف
۲۰ـ توسعهٔ نشرا ت تبلیغا تی تر تیب پرو گرامها یعام فهم‌در صحت ، زراعت ، معارف و غیره.
۲۱ـ نشرات برای انکشاف رابطهٔ نمایندگان ملت بامردم واز مر دم بانمایندگان ملت باحکومت که‌از ۳ قوه دربین هم .
۲۲ـ انکشاف توریزم درافغانستان بمقصد ازدیاد عایـدات ملـی و شناسائی بهتر کشور با مردمان ممالك دیگر .
۲۳ـ ایجاد توریزم‌داخلی بمقصد توسعهٔ شناسائی در بین مردم وولایـات مختلف افـغانستان و استحکام مراودهٔ‌آنها بمقصدفراهم ساختن امکانات تفریح برای مردم وخود .
۲۴ـ خدمت برای تأمین‌عدالت‌از راه تبلیغ.
۲۵ـ مجادله علیه مفاسد اجتماعی.

هیئت تحریری وانجمن ادبی:ـ
برای مطالعه و تحلیل سبك های ادبی زبانهای پشتو ودری تحقیقات در تاریخ ادب تحلیل نشرات و انتقاد از لحاظ سویه و مطالعـه استعداد های جوان و رهنمائی آن ها را مورد توجه قرار خواهد داد این هیئت درمسایل ثقافی ، ادبی وسیاسی مطابق مشی‌وزارت‌اطلاعات و کلتور از راه انتقاد وطرح‌پروژه های اصلاحی‌از یکطرف وبانوشتن

مقالات تبصره و انتقاد های علمی ادبی و سیاسی از جا نب دیگر وجایب خودرا ایفا خواهند کر د

مشاورین :
وزارت اطلاعات‌وکلتور دومشاور برتبهٔ دوم داشته واین مشا ورین در ساحه‌های نشراتی‌پشتو ودری در قسمت پروژه های انـکشاف هنری وکلتوری در مورد سیاست نشراتی و پروگرامهای رادیوبرای مقام وزارت‌اطلاعات وکلتورمشوره میدهند علاوتاً مطابق هدایت مقام وزارت وظیفه دارند تا یکی شان در ساحهٔ اطلاعات و دیگرشان در ساحهٔ کلتور شعبات اختصاصی‌را همیشه تحت مطالعه گرفته عمـلا نظریات و انتقادها و پیشنهادات خود رابرای تغییرطرز ومیتودکار بمقام‌وزارت بسپارند یعنی‌مشاورین مسئولیت وظیفوی‌میداشته‌باشند.
شعبه رابطهٔ‌حکومت بامردم‌ومسایل پارلمانی جزءدفتر مشاوراطلاعات وزارت بوده رابطهٔ حکومت رابا مردم و از مردم راباحکومت‌ازروی نشرات تحلیل و مطالعه‌مینماید و مطالعات خود را جهت اصلاح و تغییر سیاست نشراتی و توجه‌به بهتری رابطه حکومت‌و مردم‌بمقام وزارت تقدیم مینماید علاوتاً این

شعبه مسایل پارلمانی رامطالعه میکند .

مدیریت عمومی نشرات :

مدیریت عمومی نشرات که‌درعوض مدیریت‌عمومی نشرات‌مدیریت‌عمومی ارتباط عامه،مدیریت‌عمومی‌ادبیات تشکیل گردیده وظیفه داردکه‌تمام روزنامه ها ، جراید ، مجلات و نشرات دولتی و غیر دولتی را از لحاظ سویهٔ ادبی، مشی‌سیاست نشراتی دولت‌مطالعه نماید درمورد نشر اتی که بوزارت اطلاعات و کلتور تعلق دارد این مد یریت مسئولیت دارد که راپورهای خود را بمقام وزارت تقدیم نماید .

مقام وزارت هدایا ت‌خودرابوسیلهٔ همین مدیریت‌بروزنامه ها ،جراید نشرات مملکت میرساند روزنامه ها جراید ،مجلات ونشر ات غیر موقوت وزارت اطلاعات و کلتوراز لحاظ سیاست‌نشراتی وسویهٔ‌ادبی و انکشاف مطبوعاتی تحت نظر و ادارهٔ این مدیریت بوده و ازهمین جاه رهنمائی میگردند ، مرا قبت نشرات داخلی وظیفه مهم واساسی این مدیریت را تشکیل میدهد .

مدیریت عمومی اطلاعات:

مدیریت عمومی اطلاعات که در عوض مدیریت های عمومی‌ارتباط خارجه ومعرفی افغانستان تشکیل گردیده وظاظیف آتی رابه‌عهده دارد.

۱ــ احصائیه های مطبوعاتی ــ عرفانی ، اقتصاد ی‌راکه به‌نشرات ارتباط میگیردجمع وترتیب‌مینماید

۲ــ تمام نشرات خارجی راکه به مملکت وارد میشود مطبو عا ت خارجی کتب ورساله ها ــ مجلات وروزنامه هارا از لحاظ قانون مطبوعات سانسور مینمایدواجازهٔ نشر و غیر آنرا صادر میکند .

۳ــ مقطوعات خارجی را که بیکی از اداره های افغانی تماس داشته باشد برای توجه شعبهٔ مذکور میفرستد اگر وزارت اطلاعات و کلتور بخواهدکه انتقادکدام‌نشریهٔ خارجی را جواب و یا توضیح‌بدهد در همین مدیریت تهیه میگردد .

٤ــ قرار داد های فرهنگی توسط همین مدیریت تحت‌ا جراقرار داده میشود .

٥ــ انجمن های دوستی با کشور های دوست که تا حال تاسیس گردیده تحت ادارهٔ این مدیر یت بوده و مکاتبات و تدویر پروگرام های متقابل و غیرهٔ آن در همین مدیریت اجرا میشود .

مدیریت عمومی تبلیغات :

این مدیریت در عوض مدیریت عمومی ارشاد، مد یریت عمو می شئون اجتماعی،مدیریت عمو می تشویق آثار و هنر تشکیل‌گردیده و تبلیغات وزارت اطلاعات‌و کلتور راحسب آتی پیش میبرد .

۱ــ بوسیلهٔ سینماهای سیار و فرستادن فلمهای‌اخباری، تربیو ی عرفانی، زراعتی، صحی ، وغیره بتمام مملکت تبلیغ مثبت‌مینماید .

۲ــ بوسیلهٔ نشرات موقوت‌مانند پیام حق ومجلهٔ مسلکی سه‌ماه که در عوض‌مجلاتیکه‌دروزارت خانه‌ها نشر میشود انتشار خواهد یافت از یکطرف خواهران و برادران ، جوانان و مردم ما را به اسلامیت و وجایب افغانی رهنمونی خوا هد کرد و از طرف دیگر آئینهٔ فعالیت های حکومت خواهد بود .

۳ــ مدیریت عمومی تبلیغات‌وظیفهٔ رهبری مردم را به عهده داشته و این وظیفه را علاوه بر نشرات موقوت و غیرموقوت نشر وتفسیر

آیات مبارکه ، احادیث شریف مقالات اجتماعی ،رسالات تلقینی با دایر ساختن کنفرانسها نشر پوسترها ،پامفلیت ها، پروگرامهای رادیوئی درسرتا سر کشورپیش خواهد برد،مدیریت عمومی تبلیغات در حقیقت شعبهٔ پیشرو و حمله کننده میباشدکه با تطبیق پروگرام های نشراتی و تبلیغاتی خود قشر های مردم را جلب مینماید مدیریت عمومی تبلیغات درپرو گرام های کلتوری که توسط مؤسسهٔ کلتور تهیه خواهد شد قسمت تبلیغات را بازهم اجرا مینماید ـ مدیریت عمومی تبلیغات بر علاوهٔ پیش برد پروگرام تبلیغاتی وزرات اطلاعات وکلتور و ایده‌لوژی ملی افغانی وظیفه دارد که موجهای تبلیغاتی راکه ازخارج کشور وارد می گردد واحساسات ،عنعنات کلتور وثقافت مردم ما را از هر حیث تحت تأثیر قرار میدهد مطالعه و تحلیل نموده و دفاع مینماید .

مدیریت عمومی فلم برداری :فلمهای زراعتی ـ عرفانی ـ اخباری ـ صحی و غیره را مطابق فرمایش شعبات ذیعلاقه و بعد از تصویب مجلس مسلکی وزارت اطلاعات وکلتور که متشکل ا زروسای ادارات مرکزی آنست تهیه میکند ـ چون تعلیمات بصری در کشور ما که متاسفانه اکثراً از نعمت سواد محروم میباشیم برای ما قیمت حیاتی دارد فلم وسینما دراین قسمت نقش عمده رابازی مینماید. شعبه عکاسی نیز جزء این مدیریت می باشند .

مدیریت عمومی عکاس: ـ درقسمت طبع عکس‌های رنگه وعکس های سیاه‌وسفید مطابق مشی نشراتی وزارت و پروگرام معرفی افغانستان که ازطرف مدیریت عمومی اطلاعات ارائه میشود فعالیت می نماید .

مدیریت عمومی پلانگ واداری: ـ

این مدیریت باتشکیل محدود وظایف پلان وزارت اطلاعات و کلتور را نیز به عهده می گیرد بطوریکه در سابق در ساحه پلان گذاری وزارت هیچ گونه انسجامی وجود نداشت واحصائیهٔ ترتیب نه شده وموسسات در ساحهٔ پلان گذاری از یکنوع استقلال موسساتی پیروی کرده‌اند برای اینکه در سکتور های مختلفی که وزارت اطلاعات و کلتور فعالیت دارد صحیح پلان گذاری شود وزارت پلان و وزارت مالیه شعبه ارتباطی بااین وزارت داشته باشد شعبهٔ بنام پلان، بودجه ودفتر داری در مدیریت عمومی پلانگ واداری تاسیس گردیده مدیریت ارتباط موسسات که دفتر داری سجل و سوانح ـ تقسیم بودجه و تدقیق مصارف موسسات نشراتی راکار می کرد بمقصد انسجام وظیفه جلوگیری ازضیاع وقت به تبادل مکاتیب به مدیریت مامورین ملحق شد مدیر پلانگ اداری به حیث آمرعمومی کلوپ ایفای وظیفه می نماید .

ریاست انجمن تاریخ حفظ آثارو موزیم ها: ـ

در این انجمن سه قسم اعضا مشغول خواهد شد اعضای دایمی اعضای افتخاری و اعضای معاونهٔ دفتر ـ اعضای افتخاری عندالموقع بدعوت انجمن راجع به اهداف و توسعهٔ فعالیتهای انجمن مشوره خواهند داد، نوشتن مقالات، رساله ها و کتب را به عهده خواهند گرفت اعضای دایمی دانشمندان خواهند بود که مامور انجمن بوده ولی از قید حاضری معاف بوده صرف مش انجمن را تعین کرده وظایف شان

نوشتن کتابها در ساحات تاریخ مدنیت های افغانستان تاریخ‌ادب افغانستان و افغانستان‌قدیم تاریخ ثقافت در افغانستان خواهد بود وزارت اطلاعات و کلتور از طریق انجمن تمام آثار وکتب مأخذ را باامکانات مادی که در توان داشته باشد اختیاراعضای مذکور خواهد گذاشت تادر مقابل در مدت‌معینه نتیجهٔ فعالیت مطالعات و تدقیقات خود را بانجمن بسپارند این‌انجمن در قسمت حفظ‌آثار وتاسیس‌موزیم های آثار باستانی ،موزیم ها ی آت وهنر ، موزیم های کلتو ر سهنگین میباشدوپروگرامهای‌برای این‌وظیفه‌طرح‌وباستفاده‌ازبو د جهٔ عادی انکشافی‌و امداد های‌خارجی تطبیق خواهد کردنشر کتب قلمی وظیفه این ریاست‌میباشد ، حفظ آثارو هدایات تاریخ راتوجه جدی میکنددر این قسمت امدادیونسکو و کشور های ذیعلاقه ضروری می باشد تا ازیکطرف عایدات تاریخی محفوظ بماند وبه‌حیث‌تاریخ زنده گذشتگان مانسل های جوان مارا تحت تاثیرات ملی نگهدارد و از طرف دیگربحیث نقاط توریستیك عایداتی هم نصیب عایدات ملی مملکت گردد .

برای‌انجمن‌تاریخ اساسنامهٔ‌جدید ولایحهٔ وظایف جدید ترتیب‌خواهد شد فعلا برای صرفه‌جویی‌دربودجه موزیم کابل را که واحد مستقل بود جزء انجمن ساخته وریاست مذکور بنام ریاست انجمن تاریخ وحفظ آثار وعایدات طوری‌تشکیل گردیده که تشکیل وبودجه شان برای سال ۱۳٤٥ منظور گرفته‌شد

ریاست کتابخانه های عامه :

این ریاست وظیفه خواهدداشت که فعالیت کتابخانه های عامه را در افغانستان باتاسیس کتابخانه های‌مذکورپهن‌سازد کتا بخانهٔ عامهٔ کابل که یگانه کتابخانه‌عامه در افغانستان میباشدجزء وزارت اطلاعات وکلتورگردیده‌با کتابهای کتابخانهٔ مرکز وزارت اطلاعات و کلتور مکمل تر شده و سالون تالار هائی که درمرکز وولایات موجود می‌باشد استفاده خواهد کرد تا پروگرام آتی راپیش ببرد .

۱ـ نمایش فلمها برای اطفال .و جوانان وشهریان

۲ـ ایراد کنفرانسها برای اطفال جوانان‌وشهریان .

۳ـ سمینارهای‌مخصوص کتابداری میتود های مطالعه و طرز استفاده ازکتاب،طریق‌نگهداری کتب‌معرفی کتب خطی و روشنی انداختن در مسایل قابل مطالعه و استفاده .

٤ـ نشر رساله های معرفی‌کتب‌و کتابخانه های کشور وارتباط با کتابخانه های جهان .

يك قسمت کتابخانه های فعلی وزارت در يك سالون کوچك به حیث‌کتابخانه تحقیقات علمی مورد احتیاج اعضای مسلکی وزارت در وزارت باقی مانده ولی ادارهٔ آن برياست کتابخانه‌های عامه‌سپرده میشودتا کارکتابخانه‌ها وکتابداری واستفاده از آن انسجام کامل‌داشته باشد .

ریاست دایرة المعارف:

وزارت اطلاعات‌و کلتور بمشورهٔ دانشمندان مملکت مطالعه مینماید که‌چه نوع دایرةالمعارف را نشر نماید وکدام طریق را تعقیب‌کند تا کار این ریاست‌مؤثر واقع‌گردد درکار اداری وپرسونل علمی آن قسم انجمن تاریخ تجدید نظر و تو جه‌بعمل خواهد آمد فعلا

به‌کار سابق‌خود را ادامه‌داده است.

«موسسهٔ کلتور»

ریاست‌کلتورکه درعوض‌موسسات هنرهای زیبا ، پوهنی‌ننداری‌سابق وقسمت ازمدیریت عمومی‌ارتباط‌عامه تشکیل گردیده هدف دارد تا در راه‌احیاء وانکشاف کلتوروتوسعهٔ هنر وارت در افغانستان خدمت نماید توسعهٔ سینما و سینماداری تیاتر و تیاتر داری از وظایف آن میباشد ترتیب‌نمایشهای‌هنرمندان داخلی جزء وظیفه آن میباشد این ر یاست که به حیث یکموسسهٔ عرفانی تشکیل گردیده قسم اکادمی هنرهای زیبا خدمت‌خواهد نمود و دو قسمت خواهد داشت یکی گروپهای فعال‌ـدیگری‌گروپ ها ی‌تحت‌تربیه‌وبودجه عادی این مو سسه بود جهٔ موسسهٔ هنرهای زیبا وقسمتها ی‌تربیو ی رادیو تنظیم میشود برای قسمت انکشافی ازبودجه انکشافی‌استفاده بعمل میاید امیدواریم که این موسسه در نشر وتعمیم حفظ و ترقی‌ثقافت آرت‌وهنردرافغانستان نقش بزرگی بازی کند .

«ریاست دباختر آژانس»

وظیفه‌اخذ ونشر خبر های‌داخلی و خارجی را به عهده دارد اخبار داخلی را بوسیلهٔ نمایندگان خود ذ ر یعهٔ تیلفو ن و ر ا پو رترها بد ست میا رد در سا ل ٤٥ با استفاده از کمکهای جمهوریت اتحادی المان درمرکزوشش‌ولایات از ماشینهای تیلی پرنتر استفاده میشوددر سالهای‌آینده بامساعدت پولی امکان استفاده از سیستم تیلی پرنتر در تمام کشور بدست خواهد آورد در قسمت‌اخبارداخلی مساعدت وزارت خا نه ها مؤ ید موفقیت آژانس باختر خواهدبود آژانس باختر در اطلاعات واخبار داخلی بیطرفی کامل رادربین‌قوای ثلاثه مطابق‌احکام قانون‌اساسی و قانون مطبوعات مرعی خواهد داشت در قسمت اطلاعات خارجی از آژانس های یونایتدپرس‌ریوتر آسو شتیدپرس‌ـتاس‌وپیگنگ‌پرس استفاده مینماید یك‌سرویس اخذ اخبار ذریعه‌رادیو نیز دارددرسال ٤٥ میکوشد تا تبادل خبر را با کشور های همجوار آغاز نماید .

«موسسهٔ نشراتی مرکز وولایات»

عبارت از روزنامه ها و مجلاتیست که طبق اساسنامهٔ های‌شان تحت نظر وزیر اطلاعات وکلتوربحیث رئیس مجمع عمومی ـ معین‌وزارت اطلاعات و کلتور بحیث‌معاون‌مجمع عمومی‌و روسای مرکزوزارت‌بحیث اعضای مجمع عمومی‌آن فعالیت‌می نمایند‌اساسنامه‌های این‌موسسات قانونی بوده و تا حال مدار اعتبار میباشد .

سیاست وزارت اطلاعات وکلتور در مورد این موسسات اینست که موسسات مذکور هر چه زود تر از لحاظ مالی به پای خود ایستاده شوند وشق‌بودجه آن ازکمکها ی عرفانی که تا حال از طرف‌دولت پرداخته میشد کم گردد .

«ریاست رادیو افغانستان»

هدف وظایف آن نشر ایده لوژی ملی افغان تنویر اذهان مردم دادن معلومات به‌طبقات مختلف‌جو ی و پروگرامهای تفریحی میباشد .

پرو گرام‌های‌زراعتی، تنویراذهان امور صحی ـمسایل عرفانی ـ جوانان ادب و هنر تبلیغات دینی تشریح مسایل اقتصادی ـپیش بردن اهداف ملی‌ـ بطوریکه رادیو افغانستان برای مردم خود و حتی

کشور های همجوار یك منبع افاده شده بتواند از وظایف مهم ایـن ریاست میباشد چون‌متاسفانه‌اکثر مـردم افـغانستان ازنعمت سواد محروم‌اند وزارت اطلاعات وکلتور سعی‌نهائی به خرچ‌میدهد تابتواند قسمت تعلیماتی رادیو افغانستان رابیشتر توسعه بدهدورادیو حیثیت معلم واقعی اجتماع را بطوری پیدا نماید که برای شاگردان درس و برای مردم خود رشد اجتماعی و سیاسی بیشتری را فراهم نماید . درقسمت پروگرام‌های اختصاصی وزراعتی صحی ـعرفانی طرفدا ر آن میباشد .

«ریاست گرځندوی»

ریاست گرځندوی‌بـه حیث یـك موسسه‌عرفانی برای جلب‌سیاحین خارجی کوشش مینمایـد تبلیغات برای جلب سیاحین توسط شعبات مربوط وزارت اطلاعات وکلتور صورت میگیرد ریاست گرځندوی مـوقف افغانستان را نسبت بـه توریزم به‌مجامع بین‌المللی سیاحین معرفی میکند ،شعبه افغان تور ریاست گرځندوی متکفل قبول و پذیرائی سیاحین میباشد که‌ازیـن ناحیه‌عایدات‌مستقیم آن‌بگرځندوی وعایدات‌غیرمستقیم‌آن‌جزعاید **ملی** مملکت میشودوزارت‌اطلاعات وکلتور سعی مینماید تا ساحهٔ کار ریاست گرځندوی‌وسیعتر گردیده وتوریزم داخلی سیاست داخلی نیز آغاز گردد و گرځندوی صرف متکی به تعدادمحدود سیاحین‌خارجی نه‌ماند وازجانب دیگر موسسه مذکور در تمام طول سال فعال گردد ،وزارت اطلاعات وکلتور معتقد است کـه باید صنعت توریزم بقوهٔ نهائـی انکشاف داده‌شود ومساعدت‌دولت وتمام شعبات رسمی و غیر رسمی مملکت را درین راه مفید میداند .

معرفی بعضی ازولایات

ولایت کابل

ولایت کابل از ولایات صنعتی کشور بوده که نفوس مجموعی آن با حکومات‌وعلاقه‌داری های‌مربوطه بالغ به ۸۷۹٦٦٤ نفر و رقبهٔ آن در حدود ۵۷۵۷ کیلو متر مربع میباشد و شامل حکومات و علاقه داریهای ذیل است :

کابل ومربوطات آن :ـ

	نفوس	رقبه به کیلو متر مربع
۱ـښاروالی کابل	۲۲٤۱٤٤	٦۰
۲ـ ولسوالی چهاردهی	۱۲٤۳۵۷	٦۲۵
۳ـ علاقه داری چهار آسیاب	٤٤۵۹۸	۲۷۰
٤ـ ولسوالی بگرامی	۹۷٤۳٦	۸۷۵
۵ـ علاقه داری خاك جبار	۲۱۹٦۸	٦۲۵
٦ـ ولسوالی ده سبز	٦۸۱٦۱	۹۲۲
۷ـ ولسوالی پغمان	۱۱۵۳۹۵	٦۷۰
۸ـ ولسوالی سروبی	۲۱۷٤۱	۱۵۰
۹ـ ولسوالی محلی سرای خواجه	٤٦٦۵	۳٦۰
۱۰ـ ولسوالی شکر دره	٦۳۳۰٤	۳۰۰
۱۱ـ علاقه داری کلکان	۵۲۲۹۵	۲۰۰

شهرکابل توسط دریای که از وسط آن میگذرد به دو حصهٔ قدیم وجدید تقسیم میگردد .

یك طرف دریا، کابـل کهنه و بطرف دیگر آن عمارات جدید بنا یافته است که شامل عـمارات

فابریکه هاو ورکشاپ ها میباشد.
شهر کابل با توجه دولت به یك اساس علمی سیرانکشافی خود را تعقیب مینماید چنانچه پلان بیست وپنج سالهٔ آن تمام آرزو های مردم رادربرگرفته است .
با تطبیق پلان ۲۵ ساله قسمت قدیم شهر کابل باز به شکل یك مرکز تجارتی ونقطهٔ اتصال خطوط مواصلاتی ملی وترانزیتی درخواهد آمد.
برای این قسمت نیزناحیه های جدید ، باغچه های اطفال، مغازه های بزرگ، مکاتب، شفاخانه و غیره بادر نظرگرفتن ازدیادنفوس درپلان گنجانیده است. پلان ۲۵ ساله برای سهولت کاربه دو پلان ده ساله ویك پلان پنج ساله تقسیم گردیده است.
این پلان شهر کابل را به چار سمت توسعه می بخشد . مطابق پلان نواحی موجودهٔ کابل شکل اصلی خود را با اندك تغییرات حفظ خواهد کرد .
بندی درتنگی سیدان اعمارمیشود تا دریای کابل در هر فصل سال آب فراوان داشته باشد . ازجانب دیگر بند مذکور تاثیر مهمی در سرسبزی مناطق دور و نزدیک خواهد داشت .
ساختمان مکروریون ها ذریعه فابریکه خانه سازی صورت میگیرد. این فابریکه سالانه دارای ظرفیت تولیدی ۳۵ هزار متر مربع سطح رهایشی معادل ۳۲ـ۲٤ بلاك عمارات کانگریتی چهار طبقهٔ میباشد که از ۷۰۰ الی ۸۰۰ فامیل را جای خواهد داد .
پروژهٔ ساختن نواحی جدیدقبلا در کارتهٔ سیاه سنگ آغازگردیده و برای ۱۳۰۰۰ نفر خانه های ارزان قیمت تعمیر خواهد شد .

ولایت غزنی :

ولایت غزنی از طرف شمال به ولایت کابل از طرف جنوب بـه پشتونستا ن ،از طرف شرق بـه ولایت پکتیا ، از طرف غرب به ولایت ارزگان وولایت زابل، در جنوب غرب کابل بین ۶۷و۶۸ درجه۳۰ و ٤۲دقیقه ۲۷و ۳۶ثانیه طول البلد شرقی و۳۳در جه ۱۹ و ٤٤ د قیقه ١٤ و ١٥ ثا نیـه عرض البلد شمالی و اقع است.
غزنی تاسال٤۲ ازلحاظ تشکیلات اداری بشکل حکومت اعلی بوداما از سال ٤۳ بشکل ولایت درآمد.
غزنی ولسوالیها و علاقه داری هائی دارد که از لحاظ اهمیت می توان از نقاط ذیل این ولایت نام برد.

۱ـولسوالی مقرو علاقه داریهای که مربوط به آن است :

مقر بالا تر از غزنی واقع است. تاکنون ۲۹٤ باغ برای اهالی مقر ساخته شده است .
در سال ٤۱ کاریزی توسطاهالی و دستگاه های مربوط حفر شده که هم اکنون این کاریز به ده هاجریب زمین که قبل از آن خشك وبیحاصل بودآب میدهد .
در قسمت معارف اقداماتی صورت گرفته از آنجمله ازسال٤۲ تاکنون سه مکتب دهاتی و یك مکتب متوسط که قبلا ابتدائی بود بمیان آمده است .عمارات این مکاتب بمصرف اهالی بناء گردیده است .
در قسمت سرك سازی تاکنون یك سرك فرعی به عرض ۶ تا۸ متر و طول چهار کیلو مترازمرکز مقر تا زیارت بهاء الحق وسرك فرعی دیگر که گیلان رابه جاغوری وصل میکند و عرض آن هشت متر

است کشیده شده است .

٢ـ ولسوالی قره باغ :

درمناطق وساحهٔ این مختلف این ولسوالی هم‌اکنون ده‌مکتب ابتدائی وجود دارد تعمیرات این مکاتب را اهالی ساخته و بدسترس استفاده مکاتب گذاشته اند که این‌خود علاقه واشتیاق مردم را بمعارف نمایان میسازد . همچنان مکتب ابتدا ئی قره باغ بشکل متوسط درآمده است اهالی تاکنون بیش ازیك ملیون نهال مثمر وغیر مثمر رادر نقاط مختلف قره باغ غرس کرده اند که بارورشدن‌این نهالها و مراقبت از آنان در آتیه برای‌مردم این سامان کمك قابل ملاحظه ای خواهد کرد ..

٣ـ ولسوالی چغتو : ـ

قبلاین ولسوالی فاقد خطو ط قابل استفادهٔ مواصلاتی بود . اماآکنون چنین نیست . سرکها احداث گردیده که هر کدام در برقراری ارتباط نزدیك‌میان مردم کمك فراوانی میکنند .

درمورد سرکهادرین‌ساحه میتوان از سرك های زیرنام برد:

١ـ سرکی که قریهٔ میاخیل را بعداز عبور ازقریهٔ ده ملابه قلعهٔ محمدخان واعظ وصل میسازد .

٢ـ سرك بین قریهٔ هفت آسیاب

وگذر ککرك که همه جاهشت مترعرض دارد . این سرك‌دارای هفت‌کیلومتر طول است .

٣ـ از قلعهٔ محمد خان واعظ تا ساربانی و درهٔ ککرك نیز سرکی احداث شده است .

مردم درهٔ ترکان ومرز اخیل‌برای تعمیر یك مکتب دهاتی به جمع آوری اعانه پرداخته و با این‌اعانه توانسته‌اند‌این‌مکتب‌را آبادنمایند.

در این اواخر در تعمیر ولسوالی ساختمانهای اضافی‌صورت گرفته بطوریکه اکنون مامورین ادارا ت مربوطه میتوانند در آن بکار به پردازند در جوار این تعمیر یك جریب زمین وقف‌فارم زراعتی‌شده است .

٤ـ ولسوالی جاغوری :

مرد م‌این ولسوالی از روی علاقه برای تعلیم‌اطفال خودتعمیر مکاتبی را بمصرف خود به عهده گرفته و تاکنون به کمك ایشان مکاتب ذیل تاسیس و برای صد ها نفر وسیله تعلیم فراهم گردیده است.

١ـ یك مکتب متوسطه .
٢ـ یك مکتب نسوان .
٣ـ یك مکتب سیار کوچی .

سرکهائیکه تاکنون جهت بر قراری ارتباط نزدیك میان مردم احداث گردیده اینست :

١ـ سرك بین جاغوری و ناهور که ٥٠ کیلو متر طول دارد .

٢ ـ سرك بین جاغوری و دایه چوپان که ٣٠ کیلو متر طول‌دارد.

٣ـ سرك بین جاغوری ومهاجران بوسعید و مقر به طول ٢٥ کیلو متر .

٤ـ سرك بین چهل باغتو ومعدن سنگ رخام وآهن که دارای ٢٧ کیلو متر طول است .

٥ـ سرك بین خنجکتو و کوتل انگوری بطول ١٥ کیلو متر .

٦ـ سرك بین ده گلذار و مقر بطول ١٠ کیلومتر .

۷ــ سرك بين سنگ شانده‌مرکز ولسوالی وقریهٔ انگوری‌بطول۳۰ کیلومتر .

هم اکنون در مرکز جاغوری کلوپ زیبایی وجود دارد که توسط ولایت و بکمك اهالی ساخته شده و در دسترس استفاده‌سیاحین قرارداده شده است .

ولسوا لی هـای نـاهـور انـدړ ولـو ی و لـسو ا لی کتـو ا ز ولسوالی مالستان در ولایت غزنی از نقاط با اهمیت این ولایت‌بشمار میرود . در ولسوالی ناهور چهار مکتب دهاتی وجود دارد و تاکنون چهارسرك فرعی‌درآن احداث‌شده است .

در لوی ولسوالی کتواز هم‌اکنون شانزده مکتب دهاتی وجود دارد و در نقاط حساس این ساحه سرك ها احداث گردیده است .

همچنان برای پیشرفت امور زراعتی درین ساحه تاکنون بیست چاه عمیق کشیده شده است .

در ولسوالی مالستان سرکهائی بین مالستان و ناهور مالستان و جاغوری و مالستان و ارزگان احداث گردیده که از آنجمله سرك بین مالستان ونا هور صد کیلو متـر طول دارد همه ای این سرکها توسط اهالی احداث شده است و اخیراً مکتب دهاتی مالستان به مکتب اساسی عوض شده است .

نقاطیکه توسط علاقه داریها اداره میگردد و ذکر آن در اینجا برای معلومات خواننده بولایت غز نی لازمی میباشد عبارت‌است ازگیلان آب بند ، گیرو، مالستان،زنه‌خان ده یك وخواجه عمری .

شهر غزنی که هم اکنون مرکز ولایت غزنی است شهری است کهن که بقایای تمدن باستانی که سلسله غزنویان در اینجا ایجاد کردند در آن نمایان است .

غزنی از کابل ۱۳۵ کیلو متر فاصله دارد شهر غزنی از سطح بحر ۲۲۲۰ متر ارتفاع داشته و از لحاظ موقعیت جغرافیائی بین ۶۸ درجه و ۱۸ دقیقه طول البلد شرقی و ۳۴ درجهٔ و ٤٤ دقیقه عرض البلد شمالی واقع است .

در قسمت شمالی شهر در بلند ترین حصهٔ بالای تپهٔ بالا حصار غزنی قرار گرفته است .

شهر قدیم غزنی‌در سه‌طرف خود یعنی شمال ، جنوب غرب و غرب دروازه هایی دارد که بنام دروازهٔ بهلول دروازهٔ بازار ودرواز ۀکنك یادمیشود .

از صنایع عمده و معروف مردم غــزنی میتوان پـوستین دوزی ، مسگری و نقاشی را در درجهٔ اول قرار داد .

از آثار سلاطین غزنوی که هم اکنون باقیمانده میتوان‌از دو مینار نام برد که بسوی شرقی شهر غزنی در مدخل دره دهنهٔ شیر به فاصلهٔ تقریباً چهار صد قدم از همدیگر واقع‌است .تعمیر مینار اولی‌را به بهرامشاه‌نسبت میدهند میگویند وی این مینار را بیاد بود لشکر کشیها و پیروزیهای‌خویش در سال (۵۱۵ ــ ۵۲۵) سا خته است . مینار دوم را مسعود بن ابراهیم بیاد پیروزیهای نظامــی خود در سال ۵۰۰ هجری ساخته است هر دو مینار بوسیلهٔ نردبان پیچی بر فراز خود راه دارد .

نظری به وضع‌اقتصادی درغزنی:

غزنی از لحاظ اقتصادی پس از کندهار ارزش دوم را دارد. دریای

غزنی در ارتفاع ۲۰۰۰ متر واقع است غزنی از طرف‌شمال وجنوب شرق توسط کوههای بلنداحاطه شده .

وجود این کوه ها ساحهٔ غزنی را بشکل بیضوی در آورده است . غـز نـی زمستـا ن سرد دارد از اوایل قوس تااوایل حمل غزنی باطبقات ضخیم برف‌پوشیده می باشد از لحاظ غله و حبوبات واجد ارزش فراوان است شهر غزنی مرکز اقتصادی ولایت غزنی بحساب میرود .

مواد تجارتی غزنی عبارت است از صنایع و برخی محصولات که میتوان از آنجمله از پـوستین و پوستینچه ظروف قشنگ و نفیس برنجی و مسی ، گلیم ، شال ، پوست،سامان نقاشی،برك، جراب دستکش،بنیان، دستمالهای‌گوش زیورات زرگری از طلا و نقره و در میوه ها از آلوبخارا نام برد .

در غزنی حیوانات مثل گاو ،بز، اسپ، اشتر ، خر و حیوانات وحشی چون روباه و خرگوش وجود دارد و مردم به تربیه حیوانات علاقه دارند از پرندگان کبك و سی‌سی در غزنی وجود دارد .

پیداوار زراعتی‌غزنی‌عبارت است از گندم ، جو ، جواری ، شبدر ، رشقه ، ارزن، مشنگ، نخود ، گندنا، پالك، شلغم، ترب، زردك کچالو ، تربوز ، خربوزه ، کدو و خیار .

از میوه ها میتوان از انگور ، آلوبخارا ، سیب ، تمسق ، وتوت نام برد .

مردم غزنی اکثراً دهقان و باغدار اند درین میان قسمتی به صنایع دستی و حرفه ها اشتغال دارند و در فن خود بی اندازه ماهراند صنایع دستی گروه کثیری ازین مردم عبارت است از نقـاشی ،

در امور زراعتی در سالهای‌اخیر پیشرفتهایی صورت گرفته است مسگری و ساختمان ظروف مسی وبرنجی پوستین و پوستینچه در

امو رزراعتی درسالها ی ا خیر پیشرفتهای صورت گر فته ا ست

مثلا قسمتی از زمینهای بایر به وسیلهٔ کاریز ها و حفر چاه های عمیق زیر آب آمده و برای زراعت مساعد شده است . مردم هزاران نهال مثمر در گوشه و کنار غرس کرده وبامراقبت دایم ازین نهال خود را برای برداشتن محصول‌از نهال‌هم اکنون آماده ساخته اند.

همچنان در جاهائیکه‌کاریز وجود نداشته به حفر چاه های عمیق پرداخته با استفاده ازین چاه ها صدهاجریب زمین‌رابرای زرا عت مساعد ساخته اند.

آنچه از بند سرده باید بدانید :

از چند سال باینطرف است که در ولایت غزنی ساختمان بندی بنام (سرده) جریان دارد که با تکمیل این بندهزاران جریب زمین خشك زیرآب میشود . باافتتا ح این بند این زمینهابرای زراعت آماده میگردد و بهره برداری از محصولات‌این‌زمینها کمك‌ارزنده‌ای به بهبود وضع زراعتی و اقتصادی این ولایت انجام میدهد . این بند بیشتـــر اراضی بایــر و هـموار ولسوالی اندر را زیر آب خواهد ساخت .

کار ساختمان بند سرده در سال ۱۳۳۹ آغاز یافت . نخست امور تهیه پرسونل ، جای رها یش ماموربن.افرادقوایکار ومتخصصان بسر رسید و از اوایل سال ٤١

ساختمان بند آغاز گردید .
این بند قدرت آبیاری برای ۱۲ هزار هکتار زمین را دارد .
بطوریکه گفته میشود در سال ۱۳٤٥ کار قسمت دوم این پروژه که عبارت از حفر کانال است آغاز خواهد یافت .
چندی قبل از طرف نمایندگان وزارت مالیه و وزارت فواید عامه زمین هائیکه بوسیلهٔ این بند سیراب میشود سروی و مساحت گردید اکنون این زمینها نقشه میشود تا به مستحقان آن توزیع گردد .
توزیع این زمینها بمردم مستحق غزنی به آنان فرصت میدهد به کار بیشتر بپردازند و با برداشتن محصول از زمین و فروش آن در بازار وضع اقتصادی خودرا بهبودی بخشند .
هم اکنون برای ساختمان بندسرده صدها نفر از افراد قوا یکا ر همراه با متخصصان مربوط کار میکنند .
حاصل کار اینان برای هزاران نفر از مردم غزنی ثمر بخش و ارزنده خواهد بود .

وضع ساختمانی درغزنی:-

از آنوقت که غزنی بصورت ولایت تشکیل گردید فعالیت برای پدید آوردن یك شهر بنام شهرنو غزنی آغاز یافت که تاکنون درین قسمت در غزنی عمارات اساسی ذیل بنا گردیده است .
۱- تعمیر ښاروالی غزنی:- برای ښاروالی غزنی بصورت آبرومند در جملهٔ پروگرام های تعمیری ساختمان عمارتی نیزدر نظرگرفته شده بود با تهیه و تدارك پول و تهیهٔ نقشه و جای کار ساختمان یك عمارت اساسی و زیبا آغاز یافت .
۲- برای قوماندانی امنیه که دارای شعبات متعدد است نیز ساختمان تعمیری در نظر گرفته شده است.
۳- برای ادارهٔ سره میاشت غزنی نیز عمارتی در نظر گرفته شده و فعلا امور ساختمانی آن جریان دارد . اما تعمیر کمکهای اولیه سره میاشت تکمیل گردیده و طرف استفادهٔ مردم قرار گرفته است .
٤- برای تفریح مردم درخوا جه بلغار قهوه خانه ای اعمار گردیده و طرف استفاده قرار داده شده است. همچنان درجنگل باغ، کلوپ و قهوه‌خانهٔ ساخته شده است .
٥- در شهر غزنی عمارات دیگری نیز تحت ساختمان است که عمارات مذکور بقرار ذیل نام برده میشود.
۱- تعمیر ولایت غزنی با تعمیر رهایش فامیلی .
۲- تعمیر مستوفیت با تعمیر رهایش فامیلی .
۳- تعمیر مدیریت معارف .
٤- تعمیر محبس جدید .
٥- تعمیر مدیریت زراعت .
٦- تعمیر مطبعه دولتی .
۷- تعمیر مدیریت مخابرات .
این تعمیرات باساس نقشه‌های فنی و زیبای فواید عامه کار شده که تمام آنها گوشه ای ا زشهر غزنی را زیبا خواهد ساخت .

پیشرفت های اجتماعی در ولایت غزنی :

معارف در غزنی : -

از فعالیت های معارف در سال ۱۳٤٤ میتوان از تاسیس مکاتب دهاتی ابتدائی و لیلیه نام برد .
وزارت معارف توسط معارف غزنی شش مکتب ابتدائی را به متوسطه تبدیل و بدینصورت برای کسانیکه آرزوی تعلیم بیشتر داشته اند

وسیلهٔ تحصیل را فراهم ساخته است .

همچنان مکتب دیگری نیز که دارای لیلیه است تاسیس گردیده که هم اکنون ۱۲۰ نفر در آن مشغول تحصیل اند و شب را در عمارت لیلیهٔ آن میگذرانند . برای کوچی ها نیز تاکنون ده مکتب دهاتی تاسیس شده و برای صد ها نفر از اطفال کوچی وسیلهٔ تعلیم فراهم گردیده است .

از فعالیت مردم در قسمت معارف میتوان از ساختمان بیست و یك تعمیر برای مکاتب سابق و جدید نام برد . عمارات این مکاتب به کمك مردم نقاط مختلف غزنی ساخته شده و در دسترس استفاده شاگردان قرار گرفته است .

برای تهیهٔ کتب مفید علمی ، اقتصادی و ادبی برای کتابخانهٔ معارف عده‌ای ازمامورین وبزرگان غزنی کمك قابل ملاحظه کرده‌اند . تاسیس کتابخانه معارف غزنی به شاگردانی کتاب میدهد تا پس از وقت مکتب باین کتابخانه رجوع و کتب مورد نیاز خود را بگیرند و از آن استفاده نمایند .

در قسمت خارندوی نیز فعالیت هائی صورت گرفته و تیم های خارندوی بنامهای زمرك وبشیگنوال از طرف متعلمان مکاتب بوجود آمده است . این تیم ها هم اکنون در نواحی مختلف غزنی با مردم همکاری میکنند .

مخابرات در غزنی :ـ

وضع مخابرات در غزنی رضایت بخش است . در نقاط مختلف غزنی برای بر قراری ارتباط تیلفونی میان مردم فعالیتهای صورت گرفته است که خلاصه‌ای از آن در ذیل ذکر میگردد :ـ

۱ـ تجدید لین تیلفون ولسوالی چغتو ، قبل برین لین بنا بر فرسودگی از کار افتاده ومشکلاتی از ناحیه مخابره تیلفونی ایجاد کرده بود .

۲ـ در سال جاری نمایندگی های وزارت خانه ها درشهر غزنی انتقال یافت . مدیریت مخابرات ولایت غزنی اکنون برای هر اداره نمایندگی در شهر نو تیلفون تمدید و تسهیلات در امور مخابرات تیلفونی این اداره ها فراهم نموده است .

۳ـ برای نقاط مهم سرحدی چون چینه ورممی و واره حواه لین‌های تیلفون تمدید گردیده و این نقاط با مرکز کتواز از لحاظ مخابره تیلفونی ارتباط یافته است .

٤ـ یکپایه سوچبورد در حکومت کلان کتواز نصب و لین های تیلفون به نقاط مختلف تمدید و مخابره بر قرار گردیده است .

٥ـ در مرکز غزنی نیز یکپایه سوچبورد صد لینه نصب و طرف استفاده قرار گرفته‌است .همچنان دستگاه چینل سیستم در مرکز غزنی بکار افتاده و سهولت فراوان در امور مخابرهٔ تیلفونی برای مردم و ادارات حکومتی فراهم کرده است .

در ولسوالی ناهور و جاغوری نیز شعبات مخابراتی تاسیس ومشکلات اهالی این نقاط رفع گردیده است.

فعالیت های صحی در غزنی:ـ

۱ـ نصب یك دستگاه اکسریز در سر طبابت غزنی .

۲ـ تاسیس یك شعبهٔ دندانسازی در مرکز غزنی .

۳ـ بوجود آمدن یك دیپوی ادویه برای رفع احتیاج مردم در مرکز

غزنی .

٤ـ تاسیس یك ماموریت صحیه در کتواز .

٥ـ افتتاح سه دواخانه .

٦ـ تهیه ده بستر در منزل دوم عمارت مدیریت‌صحیه برای‌بیماران نسایی که بزودی افتتاح و طرف استفادهٔ‌بیماران‌قرار خواهدگرفت.

در غزنی‌گذشته‌از شعبات‌متذکره صحی مدیریتی بنام مجادلهٔ ملاریا وجود دارد اینمدیریت .هر سال پروگرامی برای مجادله علیه‌ملاریا طرح و باساس آن در نقاط‌مختلف غزنی جهت امحای پشهٔ ملاریا و کمك به مبتلایان به بیماری ملاریا فعالیت میکنند امسال نیز بطور قناعت بخش این فعالیت در مناطق مختلف غزنی جریان‌داشته ونتائج ثمر بخشی ازآن‌گرفته شده است.

زراعت درغزنی :ـ

فعالیت‌های زراعتی درغزنی:ـ

۱ـ توزیع گندم برای اصلاح‌تخم در مرکز و نقاط مختلف غزنی .

۲ـ توزیع نهالهای مثمر و غیر مثمر به اهالی .

مدیریت زراعت بیش از ۲٤هزار نهال را بطور رایگان توزیع وهمه در نقاط مختلف‌غرس گردیده‌است.

۳ـ بیش از دوازده هزار نهال در فارم‌زراعتی غزنی‌غرس گردیده است .

٤ـ برای استفادهٔ‌دهقانان وجهت آبیاری زمین های شان پانزده واتر پمپ در کتواز نصب گردیده که هم اکنون دهقانان با استفاده از آن زمین های خود را سیراب ساخته و برای بهره‌برداری‌بیشتر امیدوار اند .

٥ـ پانزده جریب زمیـن بـرای توسعهٔ قوریه های بادام ، زردآلو، سیب ، ناك و غیره‌و همچنان برای تفرجگاه مردم بیست و پنج جریب زمین درپهلوی‌فارم زراعتی‌تسطیح گردیده است .

بانك زراعتی و صنایع دستی :

این شعبه در غزنی وظیفه دارد برای طبقهٔ مالدار و زارع خدماتی انجام داده ووسایل رفاهیت‌ایشان را فراهم گرداند .

فعالیت های بانك زراعتی :ـ

۱ـ توزیع دو عراده تراکتوربرای زارعین به قیمت ۲۱۲۹۳ر۳٦ ، افغانی .

۲ـ نصب پنج واترپمپ درنقاط مختلف به قیمت ۲۱٦۳۸۲ر٤٤ افغانی .

۳ـ توزیع ٤٤ پایه ماشین دوا پاشی برای زارعین به قیمت ، ۲۹٥٦۸ر۰ ـ افغانی .

٤ـ توزیع۷٦۰٥کیلوکودکیمیاوی برای زارعین به‌قیمت ٤۱۰٦۷ر۰ افغانی .

٥ـ توزیع پودر دی . دی . تی برای زارعین به‌قیمت ۱۷۹۸۸ر۲۰ افغانی .

٦ـ توزیع بیش از نود و سه هزار کپسول‌ضد کرم‌جگرگوسفند برای مالداران‌به‌قیمت ۲۳٤۸۸ر۷٥ افغانی .

ښاروالی در غزنی :ـ

ښاروالی غزنی به‌اساس پلانهای انکشافی به فعالیت های بیشتر ساختمانی پرداخته است .

۱ـ تعمیر سه صد و یازده‌خانه مطابق نقشه شهری .

۲ـساختمان ۱۹ ، آپا رتما ن کانکریتی برای دکانها ، مغازه‌ها و غیره .

۳ـ تهداب گذاری یك تعمیر بزرگ برای سینما در مرکزغزنی.

۴ـ ترمیم مساجد . مقبره ها و آثار تاریخی شهر باستانی غزنی. احداث پارك و غرس نهالها در مواضع مذکور .

سره‌میاشت در غزنی:ــ

نمایندگی سره میاشت در غزنی از سالها باینطرف تاسیس و روی مرام خود خدمات شایسته‌ای‌برای مردم انجام داده است . فعالیت امسال ادارهٔ سره میاشت در غزنی قرار ذیل است :ــ

۱ـ اعضای دایمی نمایندگی سره میاشت نسبت به سال گذشته رو به ازدیاد است .

۲ـ عدهٔ اعضای عمومی افزود گردیده است .

۳ـ در زمین.ملکیت سره میاشت ساختمان یك تعمیر بـرای سره میاشت آغاز گردید که اکنون کار ساختمان آن بپایان رسیده وطرف استفاده قرار گرفته است .

۴ـعمارتی بنام کمك های اولیه ساخته شده است .

ادارهٔ سره میاشت در غزنی برای خدمت بمردم‌این فعالیت‌هارا انجام داده است .

۱ـ گروهی از مریضان عاجل و بی بضاعت را توسط دوکتوران مربوطه تداوی کرده است .

۲ـ منزل بعضی از باشندگان غزنی را که طعمهٔ حریق شده بود با امداد مالی آباد کرده است .

انکشاف دهات :ــ

پروژهٔ انکشاف دهات در غزنی خدمات ارزنده انجام داده بطوریکه با این خدمات هم اکنون در ساحه های مختلف زندگی دهاقین‌نهضت های نوینی پدید آمده است .

این پروژه در اندر غزنی شعبهٔ مهمی دارد که فعالیتهای آن چنین است .

۱ـ تاسیس یك‌مکتب دهاتی‌برای دختران .

۲ـ تاسیس مکاتب دهاتی برای نسوان .

۳ـ تاسیس مکاتب دهاتی برای پسران .

۴ـ تاسیس کورس اکابر برای کلان سالان .

از آغاز فعالیت پروژهٔ انکشاف دهات در غزنی بیش از سی هزار نفر مشغول فرا گرفتن تعلیم اند همچنان برای آنکه صد ها نفر از آب‌مشروب بهره مند شود شانزده پمپ دستی تهیه و در اختیار آنان قرار داده شده است .

در قسمت کمك با مـالداران انکشاف دهات در غزنی هزاران حیوان‌مریض‌راتداوی‌وواکسیناسیون کرده که این خود در امرپیشرفت مالداری کمك‌ارزندهٔبشمار میرود.

توریزم در غزنی :ــ

غزنی روزگاری مرکز سلاطین بزرگ غزنی چون سلطان محمود و بهرامشاه بود در بار های‌مجلل شهنشاهان غزنه در افسانه ها ، داستانها وتاریخ افغانستان‌بشکل ارزنده ستوده شده و برخی از نویسندگان با استفاده از مدارك وضع غزنه آنروز را در آثار خود نمایان ساخته اند .

هم اکنون وقتی شما پا در غزنه میگذارید در نقاط مختلف این‌شهر تاریخی آثار از سلاطین غزنه را می بینید .

دیداراین‌آثارباستانی وموجودیت آرامگاه سلطان محمود و شاعـر بزرگ آن دوره یعنی سنایی غزنوی نه تنها برای ما که فرزندان قرن معاصریم ارزنده است بلکه برای

صدها نفر ازخارجیان‌ومستشرقین که به‌مطالعه و تدقیق درگذ شتهٔ غزنی علاقمند اند دلچسپ ودیدنی است .

از همین جهت است که هر سال گروهی کثیری از خارجیان که در آن جمله محققان ، مورخان نویسندگان وباستان شنا سا ن شامل اند به‌غزنی پا میگذارند ؛ باعلاقه وعشق فراوان به مطا لعه و تدقیق می پردازند .

از میان این گروه که همه ساله برای دیدن نقاط مختلف کشور به افغانستان می آیند عدهٔ کثیری از آنان قبلا مطالعاتی‌در موردغزنویان داشته و ازین جهت‌دیدار آثارباقی مانده از سلاطین غزنه برای آنان مایهٔ بسا علاقه و دلچسپی است

هر سال‌درفصول مختلف‌سیاحین و محققین خارجی رو به سوی غزنه میگذارند ریاست گرځندوی نیز برای رهنمائی و هدایت‌ایشان کمك های قابل ملاحظه ای انجام میدهد .

ولایت پکتیا : ـ

ولایت پکتیا که قبلا بنام ولایت جنوبی مسمی بود ازجملهٔ ولایات سر سبز افغانستان بشمارمیرود.

مرکز اداری ولایت پکتیا شهر گردیز است که از سطح بحر ۲۳۰ متر ارتفاع دارد و مسافهٔ آن از شهر کابل ۱۲۵ کیلو متر میباشد.

کوتل تیره بین ولایت کابل و ولایت پکتیا دشوار گذار ترین قسمت این فاصله را احتوا میکند.

بسمت شرقی شهرگردیز بسوی ولسوالی خوست واقع است که صرف نظر از سر سبزی وشادابی آن مهمترین مرکز تتبعات زراعتی نیز بشمار میرود .

هر گاه از طریق کوتل (تل)عبور شود راه مستقیماً بشهر تل کـه در تاریخ افغانستان مقام برجسته دارد منتهی میشود وکوتل،ولایت پکتیا وغزنه راباوجوددشوار ی های زیادیکه در این منطقه ازلحاظ موقعیت کوه ها و دره ها موجود است آسان میگرداند .

جنگلها :ـ

اکثر حصص ولایت پکتیا را جنگل های انبوه طبیعی که از آن در صنایع وتجارت‌می توان‌استفاده کرد . پوشانیده‌است ودر جنگلات اقسام اشجار مانند زیتون ،ارچه، بلوط ، نشتر ، و غیره بکثرت موجود میباشد و از سالها به اینطرف این جنگلات به انواع و وسایل مختلف‌برای سوخت وامور ساختمانی‌مورداستفاده قرارگرفته است .

از چند سال باینطرف درپهلوی جنگلات طبیعی ولایت پکتیا غرس اشجار مثمر و غیر مثمر نیز به مقصد توسعهٔ بیشتر زراعت به عمل آمده است تا بدین ترتیب تلافی خسارات وارده بر جنگلهای طبیعی را در آن سامان بنماید .

چنانچه احداث‌قوریه‌ها و باغهای عصری مالته و پیونـد در نقـاط مختلف ولایت پکتیا بالخاصه در خوست و بعضی حصص‌دیگر آنجا که اقلیم مساعد بـرای انکشاف همچو باغداری دارد مؤید این قول است .

موجودیت جنگلات در ولایت‌پکتیا برعلاوهٔ‌آنکه‌مصارف‌چوب محروقاتی و تعمیراتی مورد ضرورت مملکت را تامین میکند از لحاظ منابـع صادراتی، مناظر طبیعی،سرسبزی، آب و هوای مساعد نیز اهمیتی

زیادداشته، از یکطرف باعث تزئید منابع آبی میگردد و ازجانب دیگر مانع تخریبات زمین و جلو گیری از سیلاب ها میشود .
حکومت برای حفاظت مؤثر این ثروت ملی تصمیم گرفت تا نه‌تنها از قطع جنگلات که بطور غیر فنی صورت میگیرد جلو گیری کند بلکه با تکثر جنگلات مصنوعی وپیوند درختان از یکطرف انکشاف‌صنایع چوبی را که یکی از مهمترین‌پروژه های توسعوی ولایت‌پکتیا محسوب میشود تقویه نماید از جانب‌دیگر زمینه را برای بسط‌جنگلات ورشد اقتصاد منطقه فراهم بسازد .
چون ۱ر۷ فیصد مجموع ساحهٔ مملکت را جنگل تشکیل میدهد و به عبارت دیگر بیش از پنج ملیون جریب زمین را در تمام نقاط‌کشور جنگل احتوا میکند وقسمت زیادتر آن در ولایات شرقی و جنوبی و بالخاصه در ولایت پکتیا موجود است . لذا حکومت بتأسی از نظریات بهیخواهانهٔ اعلیحضرت معظم همایونی در صدد شد تا هر چه زودتر طرق مناسبی برای انکشاف اقتصادی ولایت پکتیا جستجو نماید باثرمطالعات مزیدیکه در این مورد صورت گرفت صنایع جنگل داری و در پهلوی آن ترویج بهتر زراعت‌ومالداری‌بمنظور ارتقاء سطح زندگی مردم این منطقه بهترین وسیله برای عملی کردن این نظر شناخته شد .
روی این منظور مذاکراتی با حکومت جمهوریت اتحادی آلمان شروع شد و بالاخره منجر به موافقتنامهٔ گردید که باساس آن چند نفر متخصص جنگلات به افغانستان آمدند تا مقدمات‌سروی این پروژه وسیع را آغاز کنند .
پس ازورودمتخصصین یك‌اندازه وسایل کار آمد این پروژه نیز بکابل مواصلت کرد و متعاقباً مطالعات دامنه‌داری درخصوص جنگلات ولایت پکتیا آغاز شد و بعد از چندی سروی آن خاتمه یافت .
در مرحلهٔ اول چنین‌در نظرگرفته شد که یك تعدادجوانان تحت‌تربیه گرفته شوند تا بعد از اخذتعلیمات اساسی در مورد صنایع جنگلداری با متخصصان عملا همکاری نموده و در اخیر پس از آنکه‌متخصصین به کشور خود عزیمت میکنند از عهدهٔ وظایف این پروژه بدرستی برآمده بتوانند .
برای مراقبت و وارسی از امور این پروژه یك‌ادارهٔ مرکزی‌تشکیل گردید .
این اداره در مرحلهٔ اول ارتباط خود را با وزارت پلان ومشاورین اختصاصی و فنی گروپ هندوکش و اولین‌گروپ‌مقدماتی جنگلات‌قایم نمود . پس از آنکه فعالیت خودرا در حوزهٔ مندهیر که یگانه جنگل دولتی ولایت پکتیا در آنجا واقع است . آغاز کرد و منازل رهایش، گدام و دفتر کار متخصصین بنا یافت .
در قدم دوم یك تعداد صاحب منصبان و طلاب‌بکورسها درساحهٔ کار شامل گردیدند . متعاقباً یك سرك از منطقهٔ پیوار الی مندجبه و سورسرنگ و از آنجا تا عقب کوتل به طول دوازده و نیم کیلو متر احداث گردید .
منظور از احداث این سرك‌احاطه کردن جنگل مندهیر و اتصال آن بخوست و چمکنی میباشد . تاباین

ترتیب ازجنگلات‌منطقه‌استفا د ه بعمل آید و از جانب دیگر در کار جمع آوری چوب و حمل و نقل‌آن تسهیلاتی فراهم گردد . این سرك صرف نظر از آنکه جنگل مندهیر را کاملا احاطه مینماید مسافه بین پیوار و چمکنی را به مراتب کوتاه تر میسازد . طول این سرك ۲۱ کیلو متر است که از آنجمله ۱۲ و نیم کیلو متر آن سال گذشته‌با صرف ۵۶۰ هزار افغانی از طرف ریاست انکشاف پکتیا تکمیل گردید .

جنگل مندهیر که بحیث ملکیت دولت شناخته شده است . طبق نظریهٔ متخصصین آلمانی ضرورت به یك تصفیهٔ کامل از رهگذر درختان چیده شده و اشجاریکه قطع گردیده یا قابل بهره برداری میبا شند ، که باساس آ ن در حدود سه صد متر مکعب چوب که تحت مراقبت متخصصین از درختان معین قطع گردیده و د ر حدود پانزده متر مکعب آن برای انجام بعضی تجارب بکابل انتقال داده شد و باقیمانده در خود محل حفظ گردید .

برای حفظ و مراقبت ترتیبات اتخاذ شده است تا راه های عبور و مروردرداخل‌جنگل احداث‌گردد. همچنان برای جلوگیری از تخریب بیشتر ، سیلبر ها و شاریدگی جدار ها در بین جنگل و اطراف‌آن سد ها اعمار گردیده ونهال شانی صورت گرفت .

علاوه بر آن در نظر گرفته شدتا در حدود یکتن تخم اشجار جنگلی جمع آوری شده و در منطقهٔ‌کوتگی یك قوریهٔ امتحانی که در آن بیش از سه صد و پنجاه کیلو تخم اشجار بذر گردیده است احداث شود . به همین ترتیب در داخل و حواشی جنگل در مواضعیکه درختان از بین رفته و جنگل‌برهنه گردیده است بیش از هفتصدکیلو تخم اشجار کشت شده است .

برای اعمار یك هوتل عصری نیز اقدامات صورت گرفته و یك‌حصهٔ زمین بالای یك تپه برای همین مقصد جهت اعمار منازل نشیمن مامورین در کوتگی ، پیوارتسطیح و هموار گردیده است .

باقی فعالیت‌های‌این پروژه‌عبارت است از احداث قوریهٔ امتحانی اشجار جنگلی و بظرفیت یکصد کیلو تخم ، ختم هفتاد فیصد کار ساختمان این عمارت در حصهٔ مندجبه برای‌مؤظفین‌حفظ ومراقبت جنگل ، ساختمان عمارت یك‌مکتب در ساحهٔ دو جریب زمین در گل غندی جا جی برا ی ښوونځی جنگل داری ، اما قبل از آ ن به حیث مکتب ا بتد ا ئی قریه های گل غندی و لیونی‌مورد استفاده قرار خواهد گرفت .ترمیم و احداث سرك از کوتگی الی‌پیوار بفاصلهٔ تقریباً پنج کیلو متر و از کوتگی الی شهیدان بفاصلهٔ هشت کیلو متر و همچنان احداث سرك از کوتگی الی مکتب گل غندی به طول چار کیلو متر برای فراهم نمودن تسهیلات رفت و آمد شاگردان مکتب ، تاسیس یک کانتین در کوتگی برای مامورین عملهٔ کار و سیاحین .

سیمینار برای مشران و جوانان:

در عین حال ترتیب اتخاذ گردیده است تا سیمینارهای جهت‌مذاکره و مشوره با مشران و جوانان قوم در بارهٔ پلان های انکشافی دولت

برای مترقی‌ساختن سویه‌حیات آنان داير گردد .

فعالیت های عمرانی :ـ

کار ساختمانی عمارت دو طبقه‌ئی وعصری شفا خانه گردیز وشفاخانه زرمت وشفا خانه های ارگون ، جاجی و خوست خاتمه‌یافته است.

همچنان یك‌سرك بطول شش‌کیلو متر و عرض دوازده متر از کلوپ تیره به گردیز کشیده شده و پل احمد خیل‌که ولسوالی های‌جاجی. خوست‌و چمکنی‌را با گردیز وصل میکند بصورت کاملا عصری از کانگریت اعمار گردیده است .

این پل پانزده متر طول ، شش متر ارتفاع و شش مترعرض دارد.

ولایت کنر:ـ

کنر که چندی قبل د ر ضمن تشکیلات جدید اداری افغانستان بصورت یك ولایت در آمد پانزده هزار کیلومتر مربع مساحه دارد . نقاط مختلف ازین سرزمین بـا جنگلات انبوه پوشیده‌شده ووجود سنگلاخ و کوه های بلند این‌ساحه را در جمـلهٔ مناطق کـوهستانی افغانستان در آورده است .

تثبیت شهر کنر:ـ

بر اساس پلان مرتبه‌درمرکزکنر شهری بوجود خواهد آمد که در انکشاف بنیهٔ اقتصادی ، عمرانی ، و فرهنگی این ولایت نقش عمدهٔ خواهد داشت .

با تشکیل ولایت کنر مردم کنر مشکلات مسایل‌جزئی‌وحقوقی وغیره تاحدی وار هیدند ، دوایر وشعبات مربوطه بنا بر تشکیل جدید شکل بهتر گرفت پرسونل آن تکمیل گردید و با وجود آمدن نمایندگی های وزارت زراعت ، فواید عامه ، صحیه ، مالیه ، و غیره مشکـل مردم در مسایل جزایی ، حقوقی، وغیره که قبلا ناگزیر بودند ا ز قریه های دور دست به ننگر هار بروند و آنرا حل نمایند ، رفع شد .

بعلاوه تشکیل ولایت وبو جود آمدن دوایر جدید برای آنها که سواد و تعلیم داشتند و بنا بر نبودن وسیلهٔ کار موقع یافتند .

پس از تشکیل ولایت تعمیـری برای استفادهٔ دوایر ولایت تحت ساختمان گرفته شد هم اکنون‌کار این تعمیر به شکل دو منزله پایان یافته و مشکلات دوایر ولایت را بنا بر نداشتن جا تا اندازهٔ زیاد از میان برده است .

گذشته ازین اقدامات آنهنگام‌که اعلیحضرت همایونی به کامدیش تشریف بـردند اوامـری بـرای ساختمان تعمیر تهانهٔ ژانـدارمه دوکلان بصورت اساسی و ترمیم تهانهٔ ژاندارمه در ویروی وانگام و تعمیر قوماندانی امنیه ولایت که فعالیت بـر ای سـا ختمـان آن جریان دارد ، عنایت فرمودند .

با این اقدامات و اقدامات دیگری که بنا بر تصمیم حکومت برای بهبود وضع عمومی در کنر صورت گرفته است اکـنون درین ولا یت جنبش در ساحه های عمرانی ، اقتصادی ، مالی ، صحی وفرهنگی جریان دارد .

پیشرفتهای اجتماعی و اقتصادی درکنر:ـ

معارف درکنر :ـ

با تشکیل ولایت‌کنر وزارت‌مالیه برای جلو گیری از بالا رفتن نرخ گندم در بازار مقداری گندم در مقابل قیمت در دسترس‌این ولایت گذاشت گندم مزبور تحت نظر

هیأت های منظم بمردم بفروش رسید که تا حد قناعت بخشش توانست هم از بلندرفتن نرخ گندم جلو گیری کند و هم به آن عده مردم که به گندم نیازمندی شدید داشتند کمك کند .

یك تانك پترول به ظرفیت (۱۷ هزار گیلن) پترول‌و «۱۰» هزار گیلن دیزل در مرکز ولایت بکار افتاد همچنان برای انبار شکر در مرکز این ولایت گدامی ساخته‌شد که ظرفیت دو هزار تن شکر را دارد .

تاسیس مستوفیت و تشکیلات اداری آن مانند مستوفیت های ولایات دیگر از اقدامات وزارت مالیه درین ولایت بحساب میرود.

نمایندگی ترانسپورت نیز در مرکز ولایت مزبور تاسیس شده که در امور حمل و نقل اموال و انسان بمردم کمك خوبی میکند.

معارف درکنر:ـ

وزارت معارف بدنبال تشکیل ولایت کنر مدیریت معارف را با تشکیل اداری آن تاسیس کرداین مدیریت اکنون توانسته است پرسونل اداری خود را تکمیل و به پیشبرد امور معارف این ولایت به پردازد .

در سال ۱۳۴۲ قبل از آنکه‌ولایت کنر بوجود آید وزارت معارف یك مکتب ابتدائی را در چوکی بنا بر نیازمندی مردم‌بشکل‌مکتب‌متوسطه در آورد که این اقدام برای کسانی که میخواستند فرزندان شان تعلیمات بیشتر فرا گیرند کمك قابل ملاحظه‌ای کرد .

در سال ۴۳ آن هنگام که مردم (نرنگك) نیز نیاز خود را برای انکشاف سویهٔ تعلیمی فرزندان خود ابراز داشتند وزارت معارف مکتب ابتدائی این منطقه را نیز بسویهٔ متوسطه ارتقاداد و درهمین سال مکاتبی بشکل ابتدائی در ننگلام وسه پور ، کا مدیش ، و برگمتال بوجود آمد . مردم این مناطق بنا بر علاقه به‌تعلیم فرزندان خود هم زمین مکتب را در اختیار مدیریت معارف گذاشتند و هم مصارف تعمیرآنرابه عهده‌گرفتند.

همچنان در شیگل و چوکی برای بوجود آمدن دو مکتب ابتدائیی نسوان مردم بخرید زمین این دو مکتب اقدام و مصارف تعمیر آنرا نیزپردا ختند که‌فعا لیت جهت ساختمان مکاتب مربوط تا هنوز جریان دارد در نوز گل تعمیر یك مکتب بصورت پخته‌کاری بمصرف اهالی تحت ساختمان است .

اینها همه علاقهٔ مردم مناطق مختلف کنر را به معارف و تعلیم فرزندان شان نمایان میسازد امید است با موجودیت این علاقه امور معارف درین ولایت بسرعت روبه انکشاف برود .

زراعت کنر ها :ـ

در آغاز بهار سال ۴۳ وزارت زراعت از نهال های مثمر بقدر فراوان بطور رایگان‌در اختیارمردم کنر گذاشت . گذشته ازین نهال، شش هزار نهال بادام از قوریه های مرکز ولایت بصورت مجانی بمردم داده شده که باروری این نهالها در سرسبزی مناطق‌مختلف این ولایت کمك قابل توجهی خواهد کرد .

برای آنکه دهقانان و باغداران از زمین و باغ خود حاصل بیشتر بردارند کود کیمیاوی بصورت اعانه میان ایشان توزیع گردیده‌که

استفاده از آن در بر داشتن حاصل بیشتر موثر واقع شده است .

سروی ومطالعه از طرف متخصصان خارجی و داخلی برای حفر جوی از دریای موی سیند که دو هزار جریب زمین بایر را زیر آب میکند صورت گرفته که با اقدامات بعدی امید است این زمین ها برای زراعت آماده گردد .

جوی موجودهٔ سالار که از دو شاخیل تا قریهٔ نرنگ علیا مربوط علاقه داری نرنگ درجریان است زمین هارا آب داده میتواند .

ولایت کنر بامذاکره با مردم تصمیم گرفت جوی کاندر مربوط چوکی را که یك قسمت زمین ها را آب میدهد بالاتر حفر و آنرا طوری بکشد که تا قریهٔ گتو قلعه زمین ها را آب بدهد .

کار حفر این جوی را مردم به عهده گرفتند و بنا بر نیاز مندی به سامان و لوازم برای پیشرفت کار وزارت زراعت وسایل لازمه را به اختیارشان گذاشت . که با حفر این جوی (۱۵۰۰) جریب زمین للمی سیر آب خواهد شد .

در زمین دولتی واقع دندونه فارم نارنج و بادام توسط ولایت کنر به میان آمد که بنا بر نظریات متخصصین تحقیقات زراعتی از آن نتیجهٔ خوبی بدست آمده است .

هم اکنون ولایت کنر فارم مزبور را در اختیار مدیریت زراعت گذاشته و گفته میشود که درسال ۱۳۴۶ (۳۰) هزار نهال نارنج و سه هزار نهال بادام ثمر خواهدداد.

برای استفاده فنی از جنگلات کنر ها که سرمایهٔ مهم برای مردم کنر و برای افغانستان بحساب میرود وزارت زراعت هیأتی از متخصصان خارجی و داخلی را به منظور بدست آوردن احصائیه صحیح از اشجار و طرز استفاده از آنرا به ولایت کنرفرستاده است.

ولایت لوگر :ــ

لوگر از ولایت حاصل خیز و شاداب افغانستان است که درجوار شهر کابل بطرف جنوب آن قرار دارد طرف شرق لوگر ولایت ننگرهار طرف جنوب آن پکتیا و غزنی و طرف غرب آن ولایت وردك قرار دارد . و عموماً مردم آنجا و اهالی کابل از حاصلات آن استفاده بر داشته چند سال قبل که هنوزامور زراعت در کشور ما انکشاف نکرده بود مردم لوگررا ذخیرهٔ شهر کابل می پنداشتند اتفاقاً این عقیده امروز هم تا حدی ثابت است وغله جات لوگر بیشتر در کابل بفروش میرسد .

بعلاوه کشتزارهای شاداب دریای کوچك و پر برکت آن برای مردم پایتخت خیلی ارزنده است .

زراعت وآبیاری :ــ

غرس نهال و للمی کاری در ولایت لوگر رو به افزایش است تقسیم آب و نوبت از طرف خود مردم مراقبت میشود .

پخته کاری کانال بیدك از طرف وزارت زراعت و آبیاری رویدست است .

بند خروار که از شروع کار آن سالها میگذرد تاکنون بپایهٔ تکمیل نرسیده است ،

معارف:ــ

عمارت مکتب متوسطهٔ برکی برك که پخته کاری شده و ترمیم طلب بود به کمك وزارت معارف واعانهٔ مردم ترمیم گردیده همچنان مکتب محمد آغه که در سیر شاهراه

عمومی واقع شده است نیز ترمیم گردید .
قراریکه مشاهده میشود درانکشاف معارف و آنچه تاکنون درین راه صورت گرفته مردم لوگر سهم اساسی داشته اند .
درین اواخر جهر تشویق و آشنا شدن مردم با روحیهٔ جدید عصر و اهمیت علوم درزمینه های مختلف زندگی ، مدیریت معارف لوگر کنفرانس هائی دایر و درام های انتباهی و اصلاحی را نمایش داده اند .
تعدادی از دختران نیز در مکاتب شامل میشوند و عدهٔ مشمولین مکاتب اناث روز بروز در حال افزایش است .

سرکسازی وتعمیرات :ـ

ولایت لوگر بمنظور ایجاد ارتباط بین قریه ها به کمك اهالی سرك های احداث نموده اند که از مرکز ولایت به هر قسمت راه موتر رو تمدید شده طول سرك های که به قریه ها کشیده شده مجموعاً به (٦٠) کیلو متر میرسد در حالیکه عرض سرك از ٦ ــ ۷ متر میباشد.
بعد از آنکه مرکز ولایت لوگر به پل علم تبدیل شد در آنجا تعمیری برای دوایر ولایت آباد گردید وهم تعمیر دوایر ولایت که قبلا در حکومت کلان ساخته شده بود ترمیم گردیده اکنون قابل استفاده می باشد .

مخا برات :ـ

در مورد مخابرات نیز توجه کافی مبذول گردیده وامیداست که به وقت کم تسهیلات لازمه برای مردم فراهم گردد .
فعالیت هائیکه تاکنون درقسمت مخابرات صورت گرفته عبارت است از نصب سرو چبور د در تنگی واغجلان، محمدآغه ،ازرو، تمدید و اصلاح لین خسکی توسط ماموریت مخابرات لوگر ، و اما در قسمت لین ازرو که از راه ولایت پکتیا ء جاجی مسافه بعیدی راطی می نمود و مشکلات فراوان ایجاد میکرد باید گفت که تصمیم گرفته شده تالین جدیدی را از آرزو به پل علم کشیده شود .
همچنان تیلفون های سر میزی برای رفع احتیاجات دوایر دولتی نصب شد .

ولایت سمنگان :ـ

سمنگان در سنبله سال ۱۳٤۳از حکومت کلان به ولایت انکشاف کرد . با تشکیل ولایت سمنگان تسهیلات محسوسی برای اهالی این منطقه ایجاد شد . ولایت سمنگان که درقسمت شمال مملکت بطرف غرب ولایت بلخ قرار دارد قبلا مردم سمنگان مجبور بودند برای حل و فصل بعضی ازمشکلات شان بمرکز ولایت مراجعه نمایند ولی اکنون تمام مشکلات مردم در خود سمنگان حل و فصل میشود.
ولایت سمنگان درپلانهای انکشافی دولت آنطوریکه باید سهیم نشده زیرا سمنگان وقتیکه حکومت کلان بود نظر به بعضی مشکلات نه توانسته بود که نقش تاریخی خود را بازی کند .
فعالیت های مربوطه این ولایت به دو قسمت تقسیم میشود یکی زیر عنوان پلانهای دولتی ودیگری بیرون از چوکات پلانهای انکشافی دولت .

الف : در داخل پلان :

معارف :

مکتب های دهاتی قریه های بالك،

خواجه نور، آق چشمه، جنکسکه، شهر قدیم و قریهٔ حرم تاسیس شده که در راه با سواد ساختن نسل آینده سهم میگیرند .
همچنان درایبک مکاتب دها تی سار باغ ودلخکی به مکا تب اساسی انکشاف نموده ودر پهلوی آنها یك کورس اکابر که در آن محبوسین محبس صناعتی سمنگان شامل میباشند ، چهار مکتب برای آموختن رشته نجاری ، در مکتب متوسطه خلم و واجه برهان و خرم مربوط ولایت سمنگان تاسیس شده است .
در ولسوالی درهٔ صوف دومکتب دهاتی در قریه های دهی و ابرکی تشکیل شده است .

ب : خارج پلان

معارف :

تاکنون تعمیرات مکاتب ابتدائی درهٔ ژوندون ، جوی ژوند ،خرم، سار باغ مکتب دختران اجانی ملکی ، مکتب متوسطه مرکز ایبك، مکاتب ابتدائی خواجه برهان، مکتب دختران خلم ، سرکنده ، صدمرده بابه‌قمبر ، خواجه نو ردلخکی ، حضرت سلطان ، ینگی اریعی ، عاری آباد فیروز . نخچیر و صیاد باعانه اهالی سمنگان آباد شده و همینطور در قریجات دو آب ، پاتیکی ، آنجواك ، شفلاء،هزارسم خوا جه زاید، مهوا و جو پلان و مکاتب دهاتی‌تاسیس وتمام مصارف آنها از طرف اهالی پرداخته می شود .
همچنان در روندی‌کوت یك‌مکتب دهاتی دختران تاسیس گردیده که عمارت آن توسط اهالی‌آباد ومعاش معلمین و سایر ضروریات مکتب بدوش مردم میباشد .

زراعت :

تقریباً نود و پنج فیصد از اهالی سمنگان را زارعین تشکیل میدهد دهاقین این ولایت به مشکل قلت آب مواجه‌هستندازسالها باینطرف دسترنج دهقان‌طعمه خشك سالی شده است . علاوتاً در چند سال اخیر که مدیریت زراعت ولایت سمنگان تشکیل نشده بود مردم نسبت نداشتن وسایل صحیح‌نمی توانستند باملخ‌مجادله‌کنند ازینرو کشت و زراعت شان مورد هجوم ملخ وقتاً فوقتاً قرار میگرفت .
فعلا کمك های وزارت فواید عامه با همکاری ممالك دوست توانسته است درین راه خدمتی انجام دهد.
ولایت سمنگان‌باداشتن جنگلهای پسته‌منبع‌خوبی‌ثروت ملی‌محسوب میشود . مردم این ولایت بازرع نهال ها و تربیهٔ آنها سهم بارزی در سر سبزی‌ولایت‌خود میگیرند.

امور فواید عامه :

یکی از وظایف عمدهٔ این مدیریت نقشه و تعمیر شهر میباشد .شهر سمنگان در سال ۱۳۱۳ روی یك فکر غیر اساسی آباد شده و نقاط ضروری و طرز ساختمان در آن مد نظر گرفته نشده است .
حالامدیریت فوایدعامه این‌ولایت در حصهٔ آباد نمودن شهر با همه وسایل لازمه میکوشد تاآنرا به صورت فنی آباد نماید .

مخابرات :

در قسمت مخابرات پیش بینی های بعمل آمده و در نظر است‌که مشکلات مخابراتی و مواصلاتی‌این منطقه حل شود .

صنایع ومعادن :

فعالیت هائیکه خارج‌از دایره‌پلان صورت گرفته حسب آتی است:—

نصب یکپایه ماشین برق دیزلی بقوهٔ ۶۴ کیلوات وتاسیس شرکت از طرف اهالی که به سرمایه (۱۱۱۰۰۰) پیش بینی شده بودبه وسیله وزارت معادن و صنایع جمع آوری پول و تقویهٔ شرکت ازناحیه مالی و بکار انداختن ماشین مذکور اقدام شد . که بعد ازتهیه سامان و لین دوانی بازار وخانه هاماشین مذکور در ماه حوت ۱۳۴۳ شروع بکار نمود و تا اندازه مشکل مردم این ناحیه رامرفوع ساخت .

مطبوعات :ـ

درنظر است بزودی مجله یا روزنامه همرله با مطبعه عصری برای تنویر اذهان مردم نشر و تاسیس شود . و هم با نصب لودسپیکر هاصدای رادیو افغانستان به سمع مردم رسانیده شود .

ولایت وردك:ـ

ولایت وردك قبل از سال ۱۳۴۳ بحیث حکومت کلان میدان مربوط ولایت کابل بوده و از حمل ۱۳۴۳ نظر به تشکیلات ملکی جدید به حیث یك ولایت مستقل عرض وجود کرد . این ولایت بطرف غرب ولایات کابل ولوگر موقعیت دارد.

مواصلات :ـ

اهمیت احداث سرکها و رول آن در انکشاف اقتصادی منطقه وحیات اجتماعی موضوع مهم است. روی همین منظور احداث سرکها در پروگرام کار ولایت پس از تثبیت مرکز جدید ولایت مقام ولسی را احراز نمود .

سرکهای احداث شده در این ولایت قرار ذیل است :

سرك کوتل خان:ـ

این سرك از حصهٔ سیاه خاك الی تیزك بفاصلهٔ ۲۵ کیلو متر طول و عرض ۶ متر امتداد می یابد .

سرك جلگه شیو بهسود :ـ

موقعیت جغرافیائی و وضعیت طبیعی مناطق هزاره جات درقسمت احداث سرك ها مشکلات را ایجاد نموده است .

راه کابل ومناطق مختلفه هزاره جات یعنی دایزنگی . چغچران . غورات . شهرستان دایکندی و غیره را با هم وصل میکند عبارت از همان سرك است که از بالای کوتل ملا یعقوب و دریای هلمند میگذرد .

کوتل ملا یعقوب کوتلی است که خطرات عدیده ترافیکی داشته و هم اکثراً نسبت داشتن برف و باران مسدود میباشد . روی این منظور برای دریافت راه دیگری که ازیکطرف خطرات ترافیکی راازبین برده و از جانب دیگر از بعدمسافه جلو گیری کرده و برای مدت طویلتری در ظرف سال باز مانده بتواند اقدامات جدی بعمل آمده و تصمیم گرفته شد تا با امتداد دریای هلمند یك سرك جدید از دهن ابدله الی وسط کوتل ملایعقوب احداث گردد .

کار احداث این سرك شروع شد و در خط السیر این سرك یك پل بزرگ بالای دریای هلمند اعمار شدمصارف این پل راقسماً و زارت فواید عامه وقسماً اها لی تادیه کردند .

سرك جدید نرخ :

این سرك از بین قریه جات ده افغانان ، غنداخیل ابراهیم خیل و وغیره میگذرد چون این سرك قریه جات نرخ را از مرکز دور میداشت لهذا

تصمیم گرفته شد تایك سرك جدید از میدان شار یعنی مرکز جدید ولایت راساً بقریجات نرخ احداث گردد این سرك که بفاصلهٔ ۲۰ کیلو متر طول و عرض ۶ مترامتداد یافته علاقه داری ترخ را با مرکز ولایت وصل مینماید و مشکلاتیکه اهالی از نقطه نظر رسیدن بمرکز داشتند مرفوع نموده است .

سرك د ادل :

یك تعداد قریه جات در قسمت های اخیر علاقه داری نرخ وجود دارد که نسبت نبودن سرك و وسایل نقلیه بمشکلات مواجه بودند لذا برای رفع مشکلات اهالی یك سرك که به فاصله ۹ کیلومتر طول و ۶ متر عرض دارد احداث شد .

سرك انخی :ــ

این سرك از سید آباد الی اخیر درهٔ انخی امتداد دارد . درهٔ انخی از آن مناطق دور افتاده و عقب مانده است

پس از احداث این سرك وضع اقتصادی بمراتب بهتر شده وهم در حیات مردم نسبت به سابق تغییر بزرگی وارد شده .

تعمیر ولسوالی‌ها وعلاقه‌داریها :

تعمیر علاقه‌داری جلریز :

به کمك اهالی جلریز یك تعمیر بمصرف سه لك افغانی اعمارشده این تعمیر تمام ضروریات یك ولسوالی را رفع میکند .

تعمیر دوایر مرکزی :ــ

مرکز ولایت قبلا جای کافی نداشت ازینرو به‌تعداد کافی اتاق های تعمیر شده تااز آن استفاده بعمل آید ونیز علاقه داری دیمرواد تعمیر وطرف استفاده قرار گرفت.

ولایت لغمان :

ولایت لغمان شمالا بمربوطات بدخشان ، جنوباً به مربوطات سرخرود ،شرقاً به‌مربوطات‌کنرها وکوز کنر، غرباً بمربوطات و لایت پروان و ولسوالی سروبی محدود میگردد . این ولایت ۲۰٤٤٨٤ نفر نفوس داشته و مساحت آن ۷۵۰۰ کیلومتر مربع میباشد . درین خطه دو دریای علیشنگ و علینگار جریان داشته وضع زراعتی آن قابل ملاحظه میباشد . این ولایت دارای یك لیسه و شش باب مکتب اساسی ذکور و یك باب مکتب اساسی نسوان‌و پانزده‌باب مکاتب دهاتی میباشد .

سرك که عبور و مرور ترافیك برآن شده میتواند از سرك عمومی کابل جلال آباد توسط پل درونته جدا گردیده از ولسوالی قرغه ئی گذشته به‌تیرگری لغمان‌توصل‌واز آنجا دوراه شده یکی به‌علاقداری علینگار ممتد بکله گوش دیگر آن به علاقه داری علیشنگ منتهی میگردد .

دراین ولایت یك تعداد کثیر اقوام کوچی متجاوز از ۱۹۰۰۰ خانه وار در اواخر ماه میزان وارد میشوند .

ولایت زابل:ــ

ساحهٔ این ولایت هفده هزارکیلو متر مربع بوده و بطرف جنوب ولایات غزنی و ارزگان موقعیت دارد که (۱۵۰۰۰۰) نفوس درآن زندگی میکنند درحدود سرك‌سازی و ارتباط محلات زابل با مناطق مورد نظر فعالیت و کمك مردم‌در خور تحسین است .

از جمله کار های مردم برای

احداث و ترمیم سرکها میتوان از سرك های بین مرکز زابل و علاقه داری میزان . سرك میان شاه‌جوی و ارغنداب نام برد .

احداث سرکهای جدیداز یکطرف بر وضع اقتصادی مردم این‌ولایت تاثیرات مثبت و قابل ملاحظهٔ وارد کرده و از جانب دیگر در بهبودی صحی مردم رول ارزنده را بازی نموده است .

همچنان اقدامات برای ساختمان یك پل روی دریای ارغنداب که قلات را با دایه چوپان وساختمان پلی روی رود ترنك که قلات را با باشنکی و صل میکند جریان دارد. اعمار این پلها نیاز مردم‌را ازلحاظ بر قراری ارتباط نزدیك با محلات و مناطق طرف توجه از میان‌خواهد بود .

وضع زراعت ولایت زابل :

هزاران نفر از مردم ولایت زابل به زراعت و مالداری‌اشتغال دارند و با برداشتن محصول از زمین و باغ زندگی خود را تامین میکنند. باتشکیل ولایت زابل گامی برا ی بهبود وضع زراعتی این ولایت و نیز جهت‌تربیهٔ بهترحیوانات بر داشته شد . محافل و مجالس ترتیب می یابد مالداران و زارعین باین مجالس دعوت میشود و معلوماتی که برای مردم سودمند باشد عرضه میشود .

حاصلات بادام که‌مهمترین‌پیداوار ولایت زابل است و در سال به صد ها تن بالغ میگردد بطوریکه هر درخت درهر سال‌بطور متوسط پنج سیر حاصل میدهد . بنابرین اقدام در مورد حفاظت این‌درختان از آفات زراعتی نقش‌ارزندهٔ دارد.

معارف درولایت زابل:ـ

در ولایت زابل دو مکتب‌ابتدائی برای پسران و دختران ، سه‌مکتب دهاتی و یك مکتب حرفه و دو کورس اکابر افتتاح شده است . اکنون گروه کثیری ازمردم آماده شده اند بچه های خودرا درمکاتب شامل بسازند تا درس بخوانند و سواد یادبگیرند. روی‌این منظور از طرف ولایت‌زابل پیشنهاد شد تا مکاتب زیاد تری در این ولایت افتتاح گردد .

ولایت فاریاب :ـ

یکی از مراکز مهم اقتصادی و اجتماعی افغانستان‌است‌که بطرف شمال غرب افغانستان موقعیت دارد با اینکه قسمت عمدهٔ این‌سر زمین از تپه های خاکی ،کوه ها و جنگل ها تشکیل شده و آبهای جاری فراوانی درآنجا وجودندارد معهذا دراثربارانهای‌موسمی زمینه برای انجام فعالیت های زراعتی و مالداری مساعد میباشد .

از نظر موقعیت تجارتی فاریاب در اتصال‌حلقهٔ کلتوری‌و اقتصادی شرق و غرب در ادوار گذشته‌رول مهمی داشته و بدین جهت برای مدت ها بحیث کانون علم و ادب معرفی شده است .

وضع اقتصادی :ـ

در پهلوی فعالیت های زراعتی و مالداری تخنیك و صنعت نیز درین ولایت انکشاف کرده است امید است با بهره برداری از فعالیت های تفحصاتی که درین منطقه آغاز گردیده است فاریاب بتوانند در بیلانس اقتصادی افغانستان سهم بارزی بگیرد .

چهرهٔ اقتصادی ولایت فاریاب عجالتاً از نگاه زراعت و مالداری

خــوبتر قــابــل مشاهــده اســت موجودیت اراضیوسیع‌برای زراعت للمی و وفرت چراگاه های وسیع برای تربیهٔ مالداری ساحهٔ زراعت و مالداری را در اینجا وسیع ساخته است . تربیهٔ گوسفند قره قل که پوست آن یکی‌ازاقلام مهم صادرات کشور است تکثیر اسپهای قوی و تیز رو برای فعالیت نقلیاتی و تفریحی .اصلاح زراعت پنبه ا ز مشغولیت های مردم این ولایت است .

صنایع این‌ولایت مربوط به‌صنایع دستی است مــانند آهنــگــری ، مسگــری ، زرگــری ولی در ین اواخر با استفاده از سنگ رخام صنعت سنگتراشی انکشاف نموده و با تاسیس دستگاه های متعدد بافت قالین در افغان کوت . دولت آباد . اندخوی . قرمقول و غیره صنایع قالین بافی نیز رونق‌خوبی پیدا کرده است .

فعالیت های عمرانی : ـ

فعالیت های عمرانی در ولایت فاریاب عبارت از تمدید و توسعه خطوط مواصلاتی ،ساختمان عمارات دوایر رسمی و منازل شخصی ، احداث پارکها ، هوتلها ، سینما ها ، سرای ها و دکاکین و غیره میباشد که‌قسمت عمدهٔآن بموجب پلان انکشافی دولت و برخی هم در نتیجهٔ ضرورت شخص بعمــل آمده است ازنتیجه همکاری دولت و مردم اخیراً در حدود دو صد کیلومتر سرك جدید احداث وپخته کاری شده و به صورت ارتباط‌نقاط مهم فــاریاب از قــبیل آهن دره سر حوض . قیصار . اسکارا آتینه . سلطان باتا . اندخــوی یکه توت . قلعه شیر خــان . چاه بالی بصورت صحیح تأمین شد، است . با تکمیل عمارات متعدد منازل ودکاکین در منظره ولا یت فاریاب دراین اواخر تغییر فاحش رخ داده است .

احداث پارکها برای تفریح اهالی جنبهٔ دیگر فعالیت های انکشافی در این ولایت میباشند . پــارك سیف الملوك بــا پنجــاه جــریب زمین مساحت خود یکی ازمهمترین تفریحگاه است که مردم خسته‌گی های روزمره خود را در آنجا رفع مینمایند .

فعالیت های کلتوری : ـ ولایت فاریاب با داشتن لیسه ابو عبید جوزجانی . چهار مکتب متوسطه یك دارالمعلمین نه مکتب ابتدائیه و پنجاه و چهار مکتب دهاتی همه نتیجهٔ درخشان پلانهای انکشافی دولت است .

ولایت ارزگان :

یکی از ولایات سرسبز وشاداب افغانستان است . دهقانان ایــن سر زمین مشغول زرع گندم ، جو جواری و ماش هستند و نیز از میوجات چون بادام و شکر پاره بهره برداری خوب‌صورت میگیرد. حاصلات برنج‌درین منطقه بحد ی است که از مصارف اهالی زیادت میکند و مردم‌مازاد خودراکهٔ شانرا به ولایات دیگر افغانستان مــی فرستند . پشم یکی از اقلام دیگر صادراتی این ولایت است .

ارزگان منطقه ایست که منابع سرشار ثروت در خود نهفته‌دارد چنانچه تاکنون آثاری از لعــل زمرد، سرب، آهن، مرمر و غیره ، از کوه ها بدست آمده است .

پیشرفت های اجتماعی : ـ

توأم با جنبش و نهضت عرفانی

در سراسر مملکت در ارزگان نیز حرکت و عطش قابل ملاحظهٔ برای تعمیم سواد و انکشاف معارف محسوس است . خانواده هاسعی میکنند تا فرزندان شان با سواد شوند .

اکنون در ارزگان (٥٢) مکتب وجود دارد .

راه ها در ارزگان :

وزارت فواید عامه برای بهتر ساختن وضع راه ها در ولایت ارزگان متوسل به اقداماتی گردیده است سرکهای کنونی در ارزگان میتواند تا حدی نیازمندی مردم را رفع کند . بزرگترین راه درارزگان که برای مردم از لحاظ تجارت و رفت وآمد ارزش داردسرك یکصد و شصت کیلومتری بین قندهار و ترین است که هم اکنون از آن برای صادر کردن حاصلات این سرزمین چون برنج ، پشم و میوه استفاده مینمایند .

تجارت در ارزگان : ـ

از لحاظ تجارتی ارزگان از ولایات خوب کشور بشمار میرود . صادرات این ولایت مانند شکر پاره . بادام و پشم که توسط تجار قندهاری از ارزگان به‌قندهار واز آنجا بخارج میرود ارزش خاص دارد . در آینده نزدیك کوپراتیفی نیز در ارزگان بمیان می‌آید . فعلا مطالعه درین باره جریان دارد .

انکشاف زراعت در ارزگان :

پیشرفت زراعتی‌در ولایت‌ارزگان با کشیدن انهار میسر است که مطالعه درین باره از طرف وزارت زراعت و آبیاری جریان دارد . فارمهای زراعتی در قسمت های ترین ویرود وگیزآب بوجودآمد ه ودر آینده نیز درنظر است تادر مناطق سرد سیر چون ارزگان ، اجرستان ، شهرستان ، دایکندی ، کجران فارم زراعتی بوجود آید . برای مراکز دیگر زراعتی اقداماتی جهت احداث فارمها ، باغها ، نگهبانی جنگلات تربیه حیوانات‌و زنبور عسل صورت گرفته است .

ولسوالی های مربوط به و لا یت ارزگان

ولایت ارزگان ـ مرکز ترین
ولسوالی در جه ٤ چموره
ولسوالی درجه ٤ اجرستان
ولسوالی درجه ٤ گزاب
ولسوالی درجه ٤ کجران
ولسوالی درجه ٤ دهراود
ولسوالی درجه ٤ شهرستان

ولسوالی درجه ۳ دایکندی

ولسوالی درجه ۳ ارزگان

امور صحی و مخابرات :

شفا خانه ترین آماده انکشاف است همچنین امیداست درمناطق دیگر شفا خانه های تاسیس‌گرددو نیازمندی ملی‌مردم‌ارزگان برآورده شود .

برای پیشرفت امور مخابراتی‌نیز مطالعاتی صورت‌گرفته‌است .اکنون ارزگان با تمام مراکز از لحاظ مخابره ارتباط دارد .

افغانستان در راه تحول

وانکشاف

افغانستان درراه تحول اجتما عیواقتصادی شاهد انکشاف و پیشرفت های است که دراوضاع ز ند گا نیمردم ما تاثرات مثبتی بعمل آورده، واز جانب حکومت افغانستان اقدامات وابتکاراتی صورت گرفته ،که درراه رشد اقتصادی واجتما عی مملکت بصورت مستقیم وغیر مستقیم اهمیت بسزایی داشته است . اینـک ا زبعضی اقدامات ،فعالیت هاورو یداد هائی که درساحه های مختلفـه(ا زاوایل سرطان ۱۳٤٤تااول سرطا ن ۱۳٤٥)رخ داده ،ودر تحولات اوضاع اجتماعی واقتصادی کشور نقشی داشته است. اختصاراً ذکر میگردد :ـ

اداره

انکشاف رویدادهای اقتصادی

۲ ـ ٤ ـ ٤٤ هیئت بانك بین المللی بکابل آمده و درباره بعضی پیشنهادهای بانك زراعتی مذاکراتی بعمل آورد .

۲۱ـ٤ـ٤٤ صندوق وجهی بین المللی مبلغ یك ملیون و ششصد و هشتاد و هفت هزار و پنجصد دالر قسط اول اسعار خارجی را باساس موا فقهٔ مستند با نکی به حساب دافغانستان بانك تحویل کرد .

۲٤ـ٤ـ٤٤ حکومت ایالات متحدهٔ امریکا موافقه کرد برای تقویـه و بهبود وضع اقتصادی افغانستان مساعدت های مالی و تخنیکی خود را توسعه بدهد که این مساعدت خریداری یکصد و پنجاه هزار تن در سال ٤٤ قرضه برای خریداری مواد تولیدی و انکشافی ، یـك قرضهٔ طویل المدت در حدود ۲۲ ملیون دالر برای انـکشاف وادی هیرمند راسروی اساسی چهل هزار جریب زمین دروادی هیرمند ،نصب ماشین برق دیزلی درکندهار و یك قرضه جهت زاکشی یك قسمت وادی هیلمند را احتواومیکند.

۳۰ـ٤ـ٤٤ صورت تعدیل شدهٔ موافقتنامهٔ همکاری تخنیکـی بین افغانستان و جمهوریت اتحادی آلـما ن بـا مـضـا ء ر سیـد ۳۰ ـ ٤ ـ ٤٤ مو ا فقتنا مـهٔ مزید اقتصادی بین افغانستان و اتحادشوروی منعقد گردید .

٦ـ٥ـ٤٤ درمذاکراتی که بیـن هیئت صناعتی جمهوریت مردم چین و مقامات مربوطهٔ افـغانی صورت گرفت ،موافقه بعمل آمد تـا از قرضهٔ جمهوریت مردم چین یـك فابریکهٔ نساجی، یك فابریکهٔ چینی سازی ، یك دستگاه سودا و یك دستگاه استعمال و انکشاف سنگ لاجورد تأسیس گردد .

۲۰ر٥ر٤٤ موافقتنامـهٔ عمـومی امداد بصورت سرمایه بین افغانستان و جمهوریت اتحادی آلمان درکابل بامضاء رسید . بـاساس ایـن موافقتنامه جمهوریت اتحادی آلمان موافقه کرد. یك قرضهٔ ده ملیون مارکی برای تورید اموال استهلاکی و یك قرضهٔ دیگر ده ملیون مارك جهت تمویل پروژه‌ها و تأسیسات صناعتی کابل در اختیار حکومـت افغانستان بگذارد .

۱۱ــ۵ــ٤٤ در اعلامیه مشترکی که در پایان مسافرت رسمی اعلیحضرت معظم همایونی و علیا حضرت ملکهٔ معظمه در اتحادشوروی انتشار یافت . تذکر رفت ، هر دو کشور عقیده دارند که معاونت‌های اتحادشوروی‌دراجرای پلان پنجسالهٔ اول و دوم افغانستان نقش بزرگی داشته و دوام چنین کمك ها در راه پیشرفت اقتصادی افغانستان ودر تطبیق پلان پنجسالهٔ‌سوم تأثیر مهم و مثبتی خواهد داشت .

۲۵ــ۵ــ٤٤ حکومت ایالات متحدهٔ امریکا موافقه کرد تا سه صد و پنجاه ملیون افغانی که از درك فروش اموال استهلاکی آن کشور بدست میاید به منظور تمویل یك عده پروژه های انکشافی در سال ۱۳٤٤ مالی بدسترس حکومت افغانستان بگذارد .

۲٦ــ۵ــ٤٤ سه قرار داد قرضه که بالغ بر چهل و نه ملیون و دو صد وهشتاد هزار مارك‌شود، برای تعمیر تانکهای ذخیره و تانکهای رویکار و تعمیر یکتعداد سیلو ها و هنگرها در بعضی ولایات کشور و به غرض تورید اموال استهلاکی بین وزارت‌مالیه‌و کریدت‌انشتالت جمهوریت‌اتحادی‌آلمان‌درفرانکفورت بامضاء رسید .

۲۰ــ٦ــ٤٤ موافقتنامهٔ تخنیکی و اقتصادی به غرض انکشاف منابع طبیعی ولایت پکتیا خصوصاً در ساحهٔ جنگلات بین افغانستان و جمهوریت اتحادی آلمان در کابل به‌مضاء رسید .

۲۰ــ٦ــ٤٤ ښاغلی (ری) رئیس هیئت صندوق وجهی بین‌المللی طی مصاحبه ای اظهار نمود که تدابیر حکومت‌افغانستان به‌منظور استقرار وضع پولی و مالی کشور موفق بوده و با ادامه و تعقیب‌آن اوضاع اقتصادی و اسعاری افغانستان رو به بهبودی خواهد گذاشت .

۲۷ــ٦ــ٤٤ موافقتنامهٔ سروی مقناطیسی هوائی جنوب کشور بین افغانستان وجمهوریت اتحادی آلمان در کابل انعقاد یافت . حکومت آلمان موافقه نمود که مصرف اسعاری این کار را بقسم کمك بدون عوض به‌پردازد .

۲۹ــ٦ــ٤٤ ښاغلی«ویلیم هیولد» عضوء کمیتهٔ مشاوران رئیس‌جمهور ایالات متحدهٔ امریکا در امور مساعدتهای خارجی‌وارد کابل‌شده در پروژه هائی که به کمك ادارهٔ انکشاف بین المللی ایالات متحدهٔ امریکا و افغانستان پیش برده میشود بازدید بعمل آورده و با مقامات مربوطه افغانی مذاکره‌نمود

۷ــ۷ــ٤٤ هیئت متخصصان فرانسوی در صفحات شرقی و شمالی افغانستان یك سلسله مطالعاتی راجع به‌انکشاف صنایع محلی در آن مناطق انجام داده راپور خود را به وزارت پلان تقدیم نمود .

۱٤ــ۷ــ٤٤ حکومت جاپان موافقه کرد مبلغ دو ملیون دالر قرضه جهت تمویل آبرسانی شهر های کندهار ، هرات ، مزار شریف ، کندز وجلال آباد بافغانستان بدهد .

۱٦ــ۷ــ٤٤ هیئت‌اقتصادی‌سویدن بکابل آمده و دراطراف پروژه‌وادی هریرود مطالعاتی نموده به مقامات افغانی اطمینان داد که حکومت سویدن برای انکشاف آبیاری و زراعتی ساحه‌وادی هریرودمساعدت میکند .

۱۱ــ۸ــ٤٤ هیئت اقتصادی‌جاپان

بریاست «شیگو هیـوری» رئیس بانك توکیو بکابل آمده، وبامقامات افغانی راجع به امکان امداد مالی وتخنیکی حکومت جاپان در بعضی پروژه انکشافی افغانستان مذاکره نمود .

۱۱ـ۹ـ۴۴ آقای الفردری معاون شعبهٔ شرق‌میانهٔ صندوق و جهی بین المللی در رأس یك هیئت پنج نفری بکابل‌آمدودرمورد تدابیریکه افغانستان باموافقهٔصندوق وجهی در موضوعات‌مالی‌و پولی‌رویدست گرفته است مذاکره نمود .

۱۱ـ۹ـ۴۴ نمایندهٔافغانی د ر جلسات تأسیس بانك آسیائی در مانیلا اشتراك و از تأسیس بانك مذکور حمایه نمود .

۱۱ـ۹ـ۴۴ بناغلی اندری والس «آمر روابط مالی فرانسه باکشور های خارجی بکابل آمده ، روی مسایل مربوطهٔ همکاری اقتصادی فرانسه و افغانستان با مقـامات مربوطهٔ افغانی مذاکره نمود .

۱۱ر۹ر۴۴ معاون اداری امـداد های بین المللی ایـالات متحـدهٔ امریکا در مورد پروگرامهای امدادی آن کشور بافغانستان بکابل آمده با شخصیت های افغانی تماسهائی حاصل داشت .

۲۱ـ۹ـ۴۴ مشاوربانك جهانی طرز پلان گـذاری افـغانستان را ستود .

۲۶ـ۱۱ـ۴۴ هیئت متخـصصان پلانگذاری اتحادشوروی بکابل‌آمد

۱۱ـ۱۲ـ۴۴افغانستان‌درکنفرانس آسیائی دربارهٔنقش اطفال‌وجوانان در انکشاف اقتصادی از نگاه پلان گزاری که دربنکاك دایر گردید اشتراك نمود .

۱۲ـ۱۲ـ۴۴ قراردادقرضـهٔدوصد هزارپونداسترلنگ برای‌خریداری موترهای لاری‌بین‌افغانستان‌و نمایندهٔ انگلستان در کابل بامضاء رسید.

۲۵ـ۱۲ـ۴۴ هیئـت انـکشاف صنعتی و زراعتی ایالات متحـدهٔ امریکا بکابل آمد .

۴ـ۲ـ۴۵ هیئت اقتصادی جمهوریت اتحادی آلمان وارد کابل شد .

۲۵ـ۲ـ۴۵ آخرین قسمت پروژه های هوا نوردی ملکی که به کمك موسسهٔ انکشاف بین المللی‌ایالات متحدهٔ امریکا آغاز شده بود بپایان رسید .

۲۵ـ۲ـ۴۵ هیئت‌اقتصادی‌پاکستان‌به ریاست عظیم حسین سکرتر وزارت خارجه آن کشور بافغانستان آمده، و با مقامات مربوطه افغانی تماس نموده و مذاکره نمود .

۱ـ۳ـ۴۵ هیئت‌متخصصان‌صندوق وجهی بین المللی بکابل آمد .

۵ـ۳ـ۴۵ هیئت اقتصادی هنـد بکابل وارد گردید .

۸ـ۳ـ۴۵ اولین شورای عالی اقتصادی تحت ریاست جلالتمآب محمد هاشم میوندوال صدراعظم دایر شد .

درساحهٔ تحولات اجتماعی :ـ

شرح حقوقی و تحلیل سیاسی قانون اساسی جدید افغانستان از طرف مرکز اسناد حکومت فرانسه بشکل یك رساله بچاپ رسید .

۱۵ـ۴ـ۴۴ قانون جدید سروی و احصائیه اراضی مطابق عنعنات ملی و شرایط اسلامی طرح وتدوین گردید .

۱۹ـ۴ـ۴۴ یك عده مـحبوسین موردعفو عـ ذات‌شاهانه‌قرارگرفته ، امر فرمودند جایدادهای شـا ن که زیر نظارت دولت قرار داردبعد

از تصفیهٔ اصولی بایشان مسترد گردد .

۳ـ۵ـ٤٤ نمایندهٔ زنان افغانی در سمینیار حقوق بشر که درموضوع موقعیت زنان . درلان باتور مرکز مغلستان خـارجی دایر گردیـد اشتراك ورزیدند .

۳۱ـ۵ـ٤٤ اعلیحضرت معظم همایونی درموقع تجلیل استر داد استقلال افغانستان فر مودند:ـ که قانون انتخابات با رعایت اساسات دیمو کراتیك انتخـاب آ زا د ، عمومی ، سری و مستقیم تدوین و پس از توشیح اعلیحضرت معظم همایونی در محل تطبیق می‌باشد . واظهار امیدواری نمودند که ملت نجیب افغان اهمیت وظیفهٔ خودرا دراین لحظهٔ حساس درك نموده و این حق رابادقت و فرا ست لا زم بکار برند .

۱ـ٦ـ٤٤ انتخابات‌مشرانو جرگه در سراسر مملکت باستثنای شهر های‌کابل، کند ها ر وهرا ت آغاز شد .

۱۲ـ٦ـ٤٤ کمیسیون حقوق‌دانان ژنیو گفت:ـ افغانستان باستانی‌در سایهٔ یك قانون اساسی دینامیك اکنون از جملهٔ رژیم های شاهی مشروطه و دیموکراتیك قرن ۲۰ میباشد .

۲۱ـ ۵ ـ ٤٤ روزنامه نیوز وریخرساینونـگ منطبعهٔ زوریـخ نگاشت:ـ افغانستان درسپتا مبر ۱۹٦٤ قانون اساسی دیموکراتیکی را بمیان آورد . اساسات قانون اساسی جدید در یك فضای آزاد مبنی بر آزادی بیان و مطبوعات ، امکان تاسیس احزاب سیاسی و انتخابات شورای ملی بوجود آمد ، در انتخابات به طبقه نسوان نیز حق رأی داده شد .

۲۲ـ٦ـ٤٤ طرح قانون جرگه‌های ولایات در مجلس عالی وزراء به تصویب رسید .

۹ـ۷ـ٤٤ نامهای۲۸نفرسناتوران انتخابی از جملهٔ صد نفر داوطلب و ۲۱٦ نفر وکیل از جمله ۱۳۵۸ نفر داوطلب اعلان گردید .

۹ـ۵ـ٤٤ روزنامهٔسوفینگر آلمانی تحت افغانستان امروز نوشت که افغانستان جهت انکشاف خود د ر ساحه های صحی تربیوی مواصلاتی اقتصادی گامهای مؤثری بر دا شته وبدون هیچگونه تصادم ،نظا می پـا رلـما ن را ر و یکـا ر آورده است .

۹ـ۷ـ٤٤ مطابق فقرهٔ اول مادهٔ ٤۱ قـانـون اساسی از حـضور اعـلیحضرت همایـونی ۲٤ نفـر سناتوران انتخاب گردید .

۲۰ـ۷ـ٤٤ باساس‌مادهٔ ۹۱قانون اساسی دورهٔ انتقال خاتمه یافت .

۲۱ـ۷ـ٤٤ ولسی جرگه فیصله نمود اعضای کابینه باید قبل از اخذ رای اعتماد دارائی خود را نشان بدهند .

۲۷ـ۷ـ٤٤ مجلهٔ ایسترن ورلد لندن در شمارهٔ مخصوص ،نوشت که افغانستان کشوری است که بسرعت انکشاف نموده و دراین مملکت از امداد های خارجی به صورت جدی استفاده بعمل میاید

۲۷ـ۷ـ٤٤ هیأت ولسوالها ی افغانی باثردعوت‌حکومات‌جمهوریت اتحادی آلمان وترکیه‌بر کشورها ی مذکور مسافرت نمودند .

۲۷ـ۷ـ٤٤ روزنامهٔ پولندی«حیت وارسا» دربارهٔ انتخابات‌افغانستان مضمونی نشر و در آن اشاره به نهضت نسوان نموده نوشت:ـ که این تحولات ظاهری‌نه ، بلکه‌نتیجهٔ

تحـول واقـعی سیاسی نـسوان افغانستان است .

۲۷ـ۷ـ٤٤ جـرایـد و مـجلات اطلاعات ، آژنگ ، پیغام امروز و خاك خون منطبعهٔ ایران از تحولات افغانستان حسن استقبال نمودند.

٤ـ۸ـ٤٤ جلالتمآب دکتور محمد یوسف نسبت به معاذیر صحـی استعفی خودرابحضور اعلیحضرت معظم‌همایونی تقدیم ،وجلالتمآ ب محمد هاشم میوندوال از حضور ذات شاهانه مؤظف به تشکیـل کابینهٔ جدید گردیدند .

۷ـ۸ـ٤٤ ولسی جرگه بااکثریت (۱۹۰) رای موافق و۷ رای مخالف و ۳ رای ممتنع به کابینهٔ شاغلی میوندوال رای اعتماد داد .

۱۱ـ۸ـ٤٤ روزنامهٔ‌الاهرام‌منطبعهٔ قاهره نگاشت:ـافغانستان‌از نظر سیاسی و اقتصادی سیاست بی طرفی مطلق را پیروی میکند . راهیکه افغانستان از یکسال باین طرف برای سیر پیشرفت خودباز نموده، درحقیقت یك روش وا ضع جهانی است که همه ملل آنـرا مطالبه مینماید .

۱۶ـ۸ـ٤٤ روزنامهٔ پیغام امروز چاپ ایران‌طی مضمونی نگاشت:ـ که با اعتمادناظرین سیاسی‌تحولی که در افغانستان‌بسوی دیموکراسی صورت گرفته ،درمحیط شرق‌میانه اثر خواهد گذاشت و به شرایط جدید در این منطقه کمك خواهد کرد .

۱۸ـ۸ـ٤٤ بعضی از جرایدجهان ضمن نشر خبر و تبصرهٔ ترمیم کابینهٔ افغانستان مخصوصاً اینکه بـرای اولیـن بـار یـك زن در افغانستان ، مقام وزارت رسید ه اشاره نموده است .

۱۲ـ۹ـ٤٤ صندوق اعانه ملی در افغانستان بانك افتتاح شد .

۱۵ـ۹ـ٤٤ به منظور انکشاف تربیت بدنی و تجلیل جشن ها وسیله های باستانی و ترتیب‌حلقه های تفریحی‌برای‌مردم .کمیسیونی تشکیل شد .

۲٤ـ۹ـ٤٤ جلالتمآب صدر اعظم بوزارت‌پلان‌هدایت‌دادند تاشعبه‌ای را برای مطالعه پیشنهادات مردم در بارهٔ پیشرفت انکشافی مناطق شان تخصیص بدهد .

۲۵ـ۹ـ٤٤ مجلس عالی وزراء تصویب نمود تامحصول ترکهٔ‌معارف قرار داده شود .

۲۹ـ۹ـ٤٤ روزنامهٔ‌پراودا نوشت :ـ افغانستان در راه تحول اجتماعی و اقتصادی جلو رفته است .

۲۸ـ۱۰ـ٤٤ مجلس عالی وزراء موضوع معطلی محصول مواشی‌را تصویب نمود .

۳ـ۱۲ـ٤٤ هیأت‌والیان بدعو ت حکومت انگلستان‌به‌آن کشوررفت.

۲۲ـ۱۲ـ٤٤ اولین جلسهٔ محکمه عالی قضات دایر گردید .

۱۱ـ۲ـ٤۵ موضوع‌معافی محصول ترکه با اکثریت آراء در ولسی جرگه به تصویب رسید .

۱۷ـ۲ـ٤۵ نمایندگان زنان‌افغانی در کنفرانس بین المللی زنان در تهران‌بحیث‌مشاهد اشتراك‌نمودند.

۲۳ـ۲ـ٤۵ پروژهٔ قانون مجازات رشوت از طرف مجلس عالی وزراء به تصویب رسید .

۲ـ۳ـ٤٤ مجلس‌عالی‌وزراء پروژهٔ نامزدی . ازدواج وطلاق راتصویب نمود .

٤ـ۳ـ٤۵ قانون جرگهٔ ولایات در ولسی جرگه به تصویب رسید .

در موضوعات فرهنگی ومعارف

۱۶ـ۳ـ٤۵ نمایشگاهـی بنام افغانستان مترقی افتتاح شد . در

این نمایشگاه یکتعداد تصاویر و مودلهای پروژه‌هائی که‌درافغانستان از درك فروش‌گندم امدادی ایالات متحدهٔ امریکا تکمیل و یا درجریان بود . به معرض نمایش قرار داده شد .

۸-۴-۴۴ میرمن توفیتناخوانندهٔ معروف اتحاد شوروی جهت‌اجرای بعضی کانسرت ها بکابل آمد .

۹-۴-۴۴ یکدستهٔ بیست نفری مدیران و ناشران جراید امریکا از کابل بازدید نمودند .

۱۱-۴-۴۴ هیأت کوهنوردان ایتالوی به افغانستان آمده ورئیس هیأت نمونهٔ شهر قورین اینا لیارا ریاست رئیس المپیك افغانی‌جهت که از طرف ښاروال آن شهر به معاینهٔ‌مسابقات‌ورزشی ملی‌جمهوریت حضور اعلیحضرت معظم همایونی اهداء شده بود ، بذات شاهانه تقدیم نمود .

۱۳-۴-۴۴ نمایندگان افغانی به منظور اشتراك در کانگرس بین المللی صلح جهان به هلسنگی رفتند .

۱۷-۴-۴۴ تعمیر کلوپ‌ورستوران عصری جوار کا فی سپو ژ می برای کلوپ تفریحی و سپورتی شاگردان پوهنتون تخصیص داده شد .

۲-۵-۴۴ هیأت ادیان پښتو به‌اثر دعوت اکادمی پښتوی پشاور در سیمینار پښتو در (بارا‌گلی) اشتراك نمودند .

۲-۵-۴۴ هیأت مطبوعاتی‌افغانی عازم ماسکو شد .

۱۲-۵-۴۴ طرح قانون مطبوعات در مجلس عالی‌وزراء تصویب‌شد.

۲۰-۵-۴۴ اعلیحضرت معظم همایونی‌ارشاد فرمودند ، که با تدوین قانون جدید مطبوعات اینك کشور ما در آستان یك تجربهٔ پر اهمیت و حساس‌دیگر قرارمیگیرد.

۱-۶-۴۴ سه تن از شاگردان معارف جمهوریت مردم چین برای فرا گرفتن زبان دری در پوهنځی ادبیات به کابل آمدند .

۱۲-۶-۴۴ نمایشگاه نقل نقاشی های آغاز قرن (۲۰) آلمان در کابل افتتاح گردید .

۱۶-۶-۴۴ قانون‌جدید مطبوعات بعد از توشیح حضور ملوکانه و نشر آن در جریدهٔ رسمی نافذ شد به‌اساس‌قانون‌جدیدمصؤ نیت آزادی فکر و بیان از تعرض نائید گردید .

۱۸-۶-۴۴ هیأت‌سپور تی‌تحت مردم چین عازم آن کشور شد .

۱۸-۶-۴۴ موسسهٔ نمایش های هنری درچوکات وزارت اطلاعات وکلتور افتتاح گردید .

۲۱-۶-۴۴ وزیرمعارف افغانستان بحیث رئیس کمیتهٔ اول کانگرس مبارزه با بی سوادی منعقدهٔ‌تهران انتخاب شد .

۲۲-۶-۴۴ پیشنهاد افغانستان در بارهٔ تحصیل‌معاونت های‌جهانی برای از بین‌بردن‌بیسوادی به‌اتفاق آراء به تصویب رسید .

۲۴-۶-۴۴ یك‌دستهٔ‌چهل نفر ی خدمتگاران صلح ایالات متحدهٔ امریکا به افغانستان آمدند .

۱-۷-۴۴ قرارداد‌توامیت‌پوهنځی طب ننگر هار با مؤسسات طبی ایالات متحدهٔ امریکا انعقاد یافت.

۱۹-۷-۴۴ رئیس رادیوافغانستا ن در دومین جلسهٔ اتحادیهٔ رادیوهای آسیائی در توکیو اشتراك نمود .

۷۲۴-۴۴ هیأت‌هنرمندان ایرانی به منظور اجرای بعضی کانسرتها بـه مناسبت سالگرهٔ تولدی اعلیحضرت معظم همایونی بکابل

آمد .

۲۲ـ۷ـ۴۴ هیأت مطبوعاتی باثر دعوت حکومت عربستان سعودی عازم آن کشور گردید .

۳۰ـ۷ـ۴۴ هیأت انجمن دوستی اتحاد شوروی و افغانستان تحت ریاست بناغلی موسی خانوف معاون صدر اعظم جمهوریت ازبکستان شوروی وارد کابل شد .

۵ـ۸ـ۴۴ هیأت هنرمندان را دیو افغانستان جهت اشتراك درمراسم سالگرهٔ تولدی ولیعهد ایران بـه تهران رفت .

۷ـ۸ـ۴۴ درجلسات سالانهٔ آسیائی رادیو تلویزیون منعقدهٔ توکیو پیشنهاد نمایندهٔ افغانی راجـع به تـهیه رادیو ترانزیستور ارزان قیمت به کشور های روبانکشاف بااکثریت آراء بتصویب رسید .

۱۲ـ۸ـ۴۴ هیئت فرهنگی افغانی از اتحاد شوروی بازدید بعمل آورد.

۱۳ـ۸ـ۴۴ یك دستهٔ ۱۴ نـفری خدمتگاران صلح جمهوریت اتحادی آلمان بافغانستان آمد .

۱۶ـ۸ـ۴۴ یك تیم چهار نفری تحت ریاست پرو فیسور او دار منشی کمیتهٔ بین المـللی لهجـه شناسی بافغانستان آمد و ازجریان امور اطلس زبان شناسی افغانستان بازدید بعمل آورد .

۱۶ـ۸ـ۴۴ هیئت روزنامه نگاران جمهوریت مردم چین تحت ریاست بناغلی (چانگ چی، چین) مدیرروز نامه (تاکونگ پاو) وارد کابل شد .

۲۴ـ۸ـ۴۴ نـمایشگاه عرفـانی جمهوریت تاجکستان اتحادشوروی در عمارت وزارت مطبوعات افتتاح گردید .

۲۹ـ۸ـ۴۴ معین وزارت معارف در راس یك هیئت در کنفرانس وزرای معارف و پلان کشور های عضوء امریکایی دربنکاك ،اشترا ك نمود .

۲۹ـ۸ـ۴۴ درکنفرانس مذ کور پیشنهاد هیئت افغانی در بـارهٔ اینکه باید امداد به کشور های آسیائی بعمل آید و امداد های دو جـانبه و چند جـانبه بـر اساس ملاحظات بشر خواهی بدون قیدو شرط صورت بگیرد تصویب شد

۳ـ۹ـ۴۴ پیغله (ساین دریجه) مدیر ادارهٔ بین المللی جمعیت ثارندوی های دختران بکابل آمده و مدال نقره ئی خدمت ثارندوی بوی اعطاء شد .

۶ـ۹ـ۴۴ یـك دستهٔ ده نـفری مامورین بعضی وزارتها و محصلین پوهنتون کابل با استفاده‌از بورس های تعلیمی پوهنتون تهران عازم آن کشور گردید .

۷ـ۹ـ۴۴ نـمایندگان حـکومت افغانستان و جمهوریت اتحادی آلمان قراردادی‌رابامضاء رسانیدند که باساس آن حکومت آلمان غربی موافقه کرد دررسانیدن متخصصان وتجهیزات فنی برای‌مکاتب میخانیکی کابل ،خوست ، کندهار و تربیه معلمان تخنیکی مکتب صنایـع و مؤسسه ادارهٔ صنعت به‌وزا ر ت معارف مساعد نماید .

۱۱ـ۹ـ۴۴ تفحصات و حفریات هیئت باستان شناسی موزیم‌تاریخ طبیعی امریکا در آق کپرك واقع جنوب شهر مزار شریف‌نشان داد که در این ساحه برای اولین بار حیوانات اهلی شده و حبوبـات غذائی زرع گردیده است . آثاری که ازین حفریات بدست آمده از ۲۰ هزار سال قبل از میلاد مسیح نمایندگی میکند .

۲۲ـ۹ـ٤٤ښاغلی‌میر وسلاوسولك رئیس آژانس چکوسلواکیا باثـر دعوت و زارت مطبوعات بکابل‌آمد.

۲۸ـ۹ـ٤٤ وزارت‌معارف‌موافقتنامه ای را با یونسکو ویونیسف به امضاء رسانید کـه بموجـب آن مـؤسسات مـذکـور یـك تعداد متخصصان ، فیلوشپ ها ، سامان و لوازم لابراتوار ، کتب و مواد درسی برای مدت پنجسال بـه افغانستان کمك مینماید .

۱ـ۱۰ـ٤٤ نمایندهٔ افغانی در کنفرانس علوم گیتی در ادیس بابا اشتراك نمودند .

٤ـ۱۰ـ٤٤ قرار دادی در بارهٔ تاسیس مناسبات تورستیك‌متقابل بین ریاست گرځندوی و مؤسسهٔ انتوریست شعبهٔ سیاحت خارجی اتحاد شوروی بامضاء رسید .

۱٦ـ۱۰ـ٤٤ پروتوکول همکاری فـرهنگی بـرای سال ۱۹٦٦ بین افغانستان و اتحاد شوروی در ماسکو انعقاد یافت .

۲۳ـ۱۰ـ٤٤ پوهنځی تعلیم و تربیه ، اولین‌دسته فارغ‌التحصیلان خود را به جامعه تقدیم کرد .

۲۷ـ۱۰ـ٤٤ جـلالتمآب محـمد هاشم میوندوال صدر اعظم دارائی خود را وقف نمودند تابعد ازمرگ شان درراه تتبعات‌فکری بدسترس وزارت معارف گذاشته شود .

۸ـ۱۱ـ٤٤ هیئت سه نفـر ی شاعران افغانی بدعوت حـکومت هند در سالگرهٔ امیر خسرودهلوی اشتراك نمودند .

۱۱ـ۱۱ـ٤٤ وزارت مطبوعات به وزارت اطلاعات و کلتور نام گذاری شد .

۱٤ـ۱۱ـ٤٤ ښاغلی ریچاردهریه.ن نمایندهٔ روزنامهٔ لندن تایمز بکابل آمد .

٦ـ۱۲ـ٤٤ مجلس عالی وزراء طرح قانون پوهنتون را تصویب نمود .

۱۱ـ۱۲ـ٤٤هیأت انجمن‌زنان افغانی باثر دعوت فدراسیون ملی زنان جمهوریت مردم چین به آن کشور رفت .

۱٦ـ۱۲ـ٤٤ مجلس عالی وزراء تشکیل ریاست تعلیمات عالی را در وزارت معارف منظور کرد .

۲۹ـ۱۲ـ٤٤ دیشاهوس‌نیویارك کتاب مصوری دربارهٔ نفایس‌موزیم کابل انتشار داد .

۷ـ۱ـ٤٥ یك‌دستهٔ دیگر سی و پنج نفری خدمتگاران صلح‌ایالا ت متحدهٔ امر یـکا با فغـا نستا ن آمد .

۱٦ـ۱ـ٤٥ هیأت روزنامه‌نگاران افغانی برای مدت سه هفته از هند دیدن کرد .

۲۱ـ۱ـ٤٥ ا علیحضر ت معظم همایونی از غرفهٔ آثار باستانی‌هده در ننگر هار و از جریان حفریات تپهٔ شتر در هـده بازدید بعـمل آوردند .

۲٥ـ۱ـ٤٥ هیأت نـه نـفری سناتوران‌افغانی‌باثردعوت مهندس شریف امامی رئیس مجلس سنای ایران به آن کشور رفت .

۲٥ـ۱ـ٤٥ گرمن تیتوف کیهان نورد اتحاد شوروی بنا بر دعوت وزارت معارف به افغانستان آمد .

۳۱ـ۱ـ٤٥ پریس فون لودین شتیسن مورخ جمهوریت اتحادی آلمان بکابل آمده ، وی در نظر دارد کتابی در بارهٔ افغانستان به زبان‌انگلیسی‌درلندن بچاپ‌برساند.

۳ـ۲ـ٤٥ سفیر کبیر اتحادی

آلمان در کابل اطلاع داد که پلان تأسیس شعبی به منظور مطالعه افغانستان دردوپوهنتون هایدلبرگ و بوخوم جمهوریت اتحادی آلمان رویدست گرفته شده است .

۷ـ۲ـ۴۵ حکومت فرانسه به‌پنج تن از منسوبین معارف افغانستان که در راه تشئید روابط افغانستان و فرانسه همکاری نموده اند . نشان های علمی آن کشور را اعطا کرد .

۷ـ۲ـ۴۵ هیأت متخصصان مجارستان‌از طریق‌موسسهٔ‌بین‌المللی نیروی ذر وی بکا بل آمد تا در زمینه نصب یك یونت را دیو تراپی با مقامات مربوطه افغانی مشوره داده و مساعدت نمایند .

۸ـ۲ـ۴۵ نمایندگان افغانی در روز یاد وبودعلامه‌اقبال‌درپاکستان اشتراك نمودند .

۱۰ـ۲ـ۴۵ بناغلی شارل شوتل مدیر شعبهٔ جوانان اتحادیه صلیب احمر بین المللی باثر دعوت‌جمعیت سره میاشت افغانی بکابل آمد ودر اطراف کمك های لیگ‌صلیب احمر بین المللی به‌مؤسسهٔ سره‌میاشت افغانی ، مطالعات و مذاکرات نمود.

۱۱ـ۲ـ۴۵ کورسهای با سوادی برای زنان و مردان کارگرموسسات صناعتی توفیق و فیروز از طرف انجمن نسوان دایر گردید .

۱۷ـ۲ـ۴۵ وزیر معارف جمهوریت تاجکستان اتحادشوروی در رأ س یك هیئت متخصصان جهت مذاکره روی موضوعات مورد علاقه بکابل آمد .

۲۱ـ۲ـ۴۵ یك کودکستان‌برای تربیهٔ اطفال محبوس ولایت کابل از طرف انجمن نسوان در محوطهٔ محبس زنانه تاسیس شد .

۲۱ـ۲ـ۴۵ معاون‌پوهنتون‌اندیانا وارد کابل شده با مقامات مربوطه افغانی تماسهائی حاصل داشت .

۲۵ـ۲ـ۴۵ یك دستهٔ دیگر ۱۳ نفری خدمتگاران صلح امریکا به افغانستان رسید .

۲۵ـ۲ـ۴۵ موافقتنامهٔ پروگرام همکاری علمی و فرهنگی بین افغانستان و جمهوریت مردم چین برای سال ۱۹۶۶ د رکابل بامضاء رسید .

۳ـ۳ـ۴۵ یك‌دستهٔ هنرمندان جمهوریت تاجکستان اتحاد شوروی برای اجرای یك سلسله کانسرتها وارد کابل شد .

۵ـ۳ـ۴۵ مکتب متوسط اصول تحریر بنام ادارهٔ عامه مسمی وبه لیسه ارتقاء یافت .

۹ـ۳ـ۴۵ یك سیمینار روزنامه نگاری در کابل دایر شد .

۱۴ـ۳ـ۴۵ طبع مجدد تفسیر قران مجید ازطرف‌مدیریت عمومی تبلیغات وزارت اطلاعات و کلتور آغاز گردید .

۱۵ـ۳ـ۴۵ یك تیم چهارده نفری پهلوانان‌جمهوریت آذربایجان‌اتحاد شوروی تحت پروگرام همکاری فرهنگی بین دو کشور وارد کابل شد .

۱۸ـ۲ـ۴۵ لغةالپشتو که دربارهٔ تاریخچه مختصر زبان‌پښتو تالیف گردیده است بزبان عربی از طبع برآمد .

در ساحه های صنایع و معادن

۱۹ـ۳ـ۴۵ وزارت‌معادن وصنایع اعلام داشت که متخصصان سروی جیو لوجی وزارت مذکو رطی سال های ۴۲ و ۴۳ حین مطالعات در

اطراف مواد معدنی به بعضی چشمه های آب معدنی بر خوردند که آب این چشمه ها دارای اهمیت زیاد اقتصادی بوده و یك تعداد امراض توسط آنها تداوی شده میتواند .

۱۴ـ۴ـ۴۴ قرار داد تمدید و انتقال برق نغلو به کابل بین وزارت صنا یع و معادن و مؤ سسهٔ تخنو ا کسپورت شوروی بامضا ء رسید .

۱۵ـ۴ـ۴۴ فیصله بعمل آمد تا شرکتی بنام (بویت لمتد) بـرای بافت منسوجات سندی به سرمایه ابتدائی یازده ملیون افغانی تاسیس گردد .

۲۵ـ۴ـ۴۴ ادارهٔ جدیدی بنام ادارهٔ برق در چوکات وزارت معادن و صنایع تاسیس شد .

۲۸ـ۴ـ۴۴ پروژهٔ تخنیکی فابریکهٔ کود کیمیاوی و برق مزار شریف که از طرف متخصصان شوروی سروی و ترتیب شده بود از طرف حکومت منظور گردید .

۲۵ـ۴ـ۴۴ وزارت معادن و صنایع اطلاع داد که ذخایر گاز خواجه گوگردك و یتیم تاق به شصت و هفت ملیارد متر مکعب میرسد .

۳ـ۵ـ۴۴ هیأت دوازده نفری صناعتی جمهوریت مردم چین بکابل آمده، وروی پروژه های صنا عتی که ازقرضهٔ آن کشور درافغانستان رویدست گرفته میشود با مقامات افغانی مذاکره نمود .

۴ـ۵ـ۴۴ قرار داد های تاسیس فـابریکهٔ کود کیمیاوی و تمدید پایپ لین گاز بین وزارت معادن و صنایع و مؤسسه نفت خیم پروم اتحادشوروی در کابل با مضا ء رسید .

۱۹ـ۵ـ۴۴ فابریکهٔ پشمینه بافی دافغان دوریواوبدلـولمیتد افتتاح شد که دارای ظرفیت تولیدی نیم ملیون مترپارچه متنوع پشمی ، کمپل و پنجاه هزار متر مربع قالین در سال میباشد این فابریکه هشت ملیون مارك سرمایه گذاری شده است .

۲۷ـ۵ـ۴۴ معین وزارت معادن و صنایع باثـر دعـوت کـمیسیون اقتصادی آسیا وشرق دورمؤسسه ملل متحدد در جلسات مقدماتی و تنظیم پروگـرام صناعتی ساختن آسیا در بنکاك اشتراك نمود .

۹ـ۶ـ۴۴ قرار داد ساختمان فابریکهٔ برق حرارتی مزار شریف بین وزارت معادن و صنایع و مؤسسه تخنوپروم اتحادشوروی به امضاء رسید .

۱۰ـ۶ـ۴۴ قرار داد تمدید لین برای انتقال برق از پلخمری به کندز بین وزارت معادن و صنأیـع و مـوسسه تخنوپـروم اکـسپورت شوروی عقد شد .

۲۴ـ۷ـ۴۴ هیأت زمین شناسی فرانسوی یك سلسلـه تحقیقات جیولوجـی درافغانستا ن بعمـل آورد .

۷ـ۸ـ۴۴ هیأت افغانی برای اشتراك د ر سومین سمپو ز یم انکشاف منابع نفتی عازم جاپان گردید .

۱۳ـ۸ـ۴۴ قرارداد سروی معدنیات در افغانستان بین حکومات افغانستان و اتحاد شوروی عقد شد .

۲۹ـ۸ـ۴۴ کار عبور و تمدید پایپ لین گاز از نزدیکی بندر کلفت بطرف اتحاد شوروی آغـاز گردید .

۱۱ـ۲ـ۴۵ قراراطلاع وزارت معادن و صنایع مقدار چهار هزار و یکصدو دو کیلوگرام لاجورد که در سال گذشته از کان بـدخشان

بدست آمده ، به دوصد و یازده هزار دالـر در خارج بفروش رسانیده شده است .

۱۱ـ۲ـ٤٥ فروشگاه صنایع دستی درکابل افتتاح شد .

۱ـ۳ـ٤٥ یاد داشت امور فنی تاسیس یك فابریکهٔ نساجی در کابل بین حکومت افغانستان و هیئت صناعتی اعزامی چین امضاء گردید.

۱٤ـ۳ـ٤٥ امور توپوگرافی و جیولوجی عمومی پروژه طویل المدت و متنوع المرام دریای پنج و آمو در ساحه های بین مصب دریای کندز ونواحی جنوب آن تادروا ز تکمیل گردیده .

در موضوع تجارتی

۱٥ـ۳ـ٤٥ موافقتنامهٔ خریداری یك هزار تن روغن جامد نباتی بین افغانستان و ایالات متحدهٔ امریکا در واشنگتن بامضاء رسید .

۱۹ـ٥ـ٤٤ اسناد مصدقهٔ موافقتنامهٔ ترانزیت بین افغانستان وپاکستان در راولپندی تبادله شد .

٤ـ٦ـ٤٤ قرارداد خریداری بیست هزار تن مواد نفتی بین نمایندهٔ ریاست انحصارات دولتی ورئیس شرکت ملی ایران امضاء گردید.

۲۲ـ٦ـ٤٤ پروتوکول تنزیل قیمت های بعضی اجناس صادراتی شوروی بافغانستان بین طرفین در کابل بامضاء رسید .

۲٥ـ٦ـ٤٤ پروتوکول متحـد ترانزیتی سال ۱۳٤۳ بین وزارت تجارت و ادارهٔ متحد عمومی سویز و نستراش در کابل انعقاد یافت .

۲۷ـ٦ـ٤٤ محصول گمرکی میوهٔ تازه افغانستان در پاکستان ومیوهٔ تازه پاکستان در افغانستان بائر موافقهٔ جانبین رفع گردید .

۲٤ـ۷ـ٤٤ هیأت اتاق تجارت انگلستان بکابل آمده ،وبااتفا ق تجارت و تجار عمدهٔ کشور مذاکره نمود .

۲٦ـ۷ـ٤٤ هیأت تجارتی افغانی عازم پیکن شده و پروتوکول تبادل اموال را برای سالهای ۱۹٦٥ ـ ۱۹٦٦ با مقامات آن کشور امضاء نمود ، هیئت از نمایشگاه کانتون نیز بازدید بعمل آورد .

۲۷ـ۷ـ٤٤ هیأت تجارتی افغانستان برای اشتراك در نمایشگاه صنعتی ایران عازم آن کشورشد.

۲ـ۸ـ٤٤ دکتورمحمد یگانه معاون وزرات اقتصادملی پرویز بهروزی معاون بانك ملی ایران به منظور مذاکره در اطراف مسایل تجارتی و مالی و توسعه بانك آسیائی بـا مقامات افغانی بکابل آمدند .

۲٦ـ۸ـ٤٤ هیأت تجارتی پاکستان به افغانستان آمده با مقامات مربوطهٔ افغانی مذاکره انجام داد .

۱۳ـ۹ـ٤٤ کمیتهٔ اقتصادی ملل متحد یك پیشنهاد افغانستان و پانزده کشور دیگر را در بـارهٔ تسهیلات ترانزیت برای کشورهای محاط به خشکه تصویب نمود .

۱۱ـ۹ـ٤٤ لزوم تاسیس نمایندگی پښتنی تجارتی بانك در پا ریس از طرف شورای عالی بانك مذکور تائید گردید .

۲۱ـ۹ـ٤٤ وزیر تجارت افغانستان اظهار داشت :ـ که تکمیل شا هرا ه های مهم افغانستان امکانات وسیع تجارتی را فراهم نموده است ازین رو ضرورت انعقاد یك کنفرانس تجارت منطقه به سویه وزرای تجارت در کابل احساس میشود .

۲۷ـ۱۱ـ٤٤ جلالتمآب غلام فاروق وزیر تجارت پاکستان بنا بردعوت وزیر تجارت افغانستان بکابل آمده

در موضوعات توسعهٔ تجارت بین افغانستان و پاکستان و تجارت منطقهٔ از راه ترانزیتی افغانستان مذاکره انجام داد.

۸ـ۱۲ـ۴۴ هیأت‌تجارتی فرانسه بکابل وارد شد .

۱۹ـ۱۲ـ۴۴ هیأت افغانی با نمایندگان پاکستان راجع به پلان عملیات تمدید خط آهن از چمن تاسپین بولدك در راولپندی به مذاکره پرداخت . مصارف تمدید خط آهن از چمن بسوی سپین بولدك بصورت مساعدت بدون‌عوض ازطرف موسسهٔ آمو لوبین المللی ایالات متحدهٔ امریکا پرداخته می شود .

۱۰ـ۲ـ۴۵ پروتوکول‌تعادل‌اموال بین افغانستان و اتحاد شوروی برای سال ۱۹۶۶ در مسکو به امضاء رسید .

۲۰ـ۲ـ۴۵ رئیس‌پنبتنی تجارتی بانك برای مذاکره در بارهٔ تاسیس نمایندگی آن بانك در پاریس عازم فرانسه شد .

۲۲ـ۲ـ۴۵ مذاکرات تجارتی بین هیئتهای افغانستان و چکوسلواکیا در وزارت تجارت آغاز گردید .

۸ـ۳ـ۴۵ هیأت تجارتی ایالات متحدهٔ امریکا پس از مسافرت به افغانستان‌وارد واشنگتن‌شده وطی کنفرانسی از ایجاد روابط تجارتی بین دو کشور افغانستان و ایالات متحدهٔ امریکا خوش بینی نشان داده آنـرا مفاد هـر دو کشور دانست .

در ساحهٔ زراعت و آبیاری

۱۵ـ۳ـ۴۵ هیأت متخصصین زراعت وآبیاری جمهوریت مردم چین بکابل وارد شده بامقامات افغانی راجع بامور زراعت وآبیاری تربیهٔ مرغ،مرغابی وماهی مذاکره نمود .

۷ـ۴ـ۴۴ ادارهٔ انجنیری وآبیاری و ستیشن تربیهٔ ماهی در قرغه افتتاح شد .

۱۱ـ۵ـ۴۴ کارسروی آبیاری۱۲ هکتار زمین درساحهٔ کوکچه‌تکمیل گردید .

۳ـ۷ـ۴۴ دهمین کنفرانس حمایهٔ حیوانات ازامراض‌ساری بااشتراك نمایندگان اتحاد شوروی در کابل دایر شد .

۱۶ـ۷ـ۴۴ سر بند نهر اجمیرکه (۶۳۰۰۰) جریب زمین را آبیاری میکند افتتاح گردید .

۲۰ـ۷ـ۴۴ هیأت متخصصین حفاظهٔ نباتات اتحاد شوروی در بیست ویکمین کنفرانس نو بتی حفاظهٔ نباتات در کابل اشتراك نمود .

۲۸ـ۷ـ۴۴ حکومت ایالات‌متحدهٔ امریکا موافقه کرد مقدار یکصد و پنجاه هزار تن گندم بصورت‌کمك بدون عوض بافغانستان بدهد .

۶ـ۸ـ۴۴ نمایندهٔ افغانی در سیمینار غذا و تغذیه که از طرف مؤسسهٔ مواد خوراکه و زراعت جهان در تهران دایر شد اشتراك نمود .

۱۳ـ۸ـ۴۴ نمایندهٔ افغانستان‌در سیزدهمین جلسات کنفرانس مواد خوراکه وزراعت جهان در روم اشتراك نمود .

۱۶ـ۸ـ۴۴ برای رفع شکایات چندین سالهٔ ولایات کندز ، تخار و بغلان در موضوع ملکیت اراضی و مالیات و خس بر (مالیه للمی) تسهیلات مهم فراهم گردید .

۱۰ـ۸ـ۴۴وزارت‌زراعت‌وآبیاری‌قرار دادی‌رابامؤسسهٔ تخنواکسپورت

اتحاد شوروی درکابل امضاء نمود که به موجب آن صد عراده تراکتور زراعتی برای ضرورت زارعین به افغانستان وارد گردد .

۲۳-۹-٤٤ برای اولین بار افغانستان باتفاق آراء بحیث عضو شورای اجرائی سازمان مواد خوراکه و زراعت جهان برای سه سال انتخاب شد .

۲٤-۱-٤٤ پروژهٔ سربند نهر خواجه که شانزده هزار وهفتصد جریب زمین را آبیاری خواهد کرد افتتاح گردید.

۱۵-۱۰-٤٤ ښاغلی بورش معین آبیاری وزارت زراعت جمهوریت ازبکستان اتحاد شوروی بکابل آمد .

۲۸-۱۰-٤٤ بیست هزار قلمهٔ زیتون از جمهوریت عرب متحد به افغانستان وارد و به فارمهای ننگرهار غرس گردید .

۹-۱۲-٤٤ هیأت زراعتی افغانی برای مطالعه فنون زراعتی تولید و تکثر گندم عازم مکسیکو شد .

۹-۲-٤٥ هیأت بانك بین المللی بکابل آمده ، در بارهٔ اعطای قرضهٔ برای پروژه های زراعتی و بانك زراعتی مذاکره نمود.

۲۱-۲-٤٥ نمایشگاه تابلو های زراعت آبی جمهوریت های آسیای میانه اتحاد شوروی در کابل افتتاح شد .

۷-۳-٤٥ حکومت هند موافقه کرد یك تعداد سامان زراعتی بدسترس حکومت افغانستان بگذارد .

۸-۳-٤٥ اعلان شددر فارم مکانیزهٔ نمره ۳ بتی کوت که از کانال ننگرهار آبیاری میشود حاصلات گندم ، جو و مشنگ به یك هزار و بیست و سه تن رسیده است.

در موضوعات صحی

۱٦-۳-٤٥ مؤسسه صحی جهان موافقه نمود ، برای توسعه وارتقای سویهٔ مسلکی ومعلو مات علمی نرسنگ در افغانستان بورسهای تعلیمی بدهند .

۷-٥-٤٤ هیأت تحقیقات طبی پوهنتون اوساکای جاپان جهت تحقیقات علمی بعضی امراض مناطق شمال کشور به افغانستان آمد.

۱۷-٥-٤٤ مرض هیضه وبا که در افغانستان انتشار یافته بود به صورت کلی از بین رفت .

۱٤-٦-٤٤ قرارداد تهیهٔ دکتوران، ادویهٔ سامان ولوازم جرا حی و داخله که توسط موسسه (کی یرمدیکو) به شفا خانه های ابن سینا و لشکرگاه صورت میگیرد تجدید گردید .

٥-۷-٤٤ هژدهمین کنفرانس منطقوی مؤسسهٔ صحی جهان در کابل دایر شد .

۸-۸-٤٤ نمایندگان افغانی مساعدت موسسهٔ صحی جهان را در قلع و قمع مرض جذام در افغانستان خواستار شدند .

۹-۸-٤٤ ښاغلی گیمسن آمرفنی رضاکاران جمهوریت اتحادی آلمان تاسیس یك کودکستان پنجاه نفری را با تمام سامان و لوازم مورد ضرورت آن به وزارت صحیه وعده داد .

۲۳-۹-٤٤ وزارت صحیه با مؤسسهٔ احیای بینائی پروتوکولی امضاء کردکه باساس آن مؤسسهٔ مذکور موافقه کرده است یك کلینك مجهز امراض چشم در کابل به همکاری وزارت صحیه تاسیس کند.

۲۲-۱-٤٥ هیأت سه نفری دکتوران مؤسسهٔ صحی جهان به

منظور مطالعۀ پروژه مر تبه طب وقایوی که از طرف وزارت صحیه رویدست گرفته شده بکابل وارد شد .

۷ــ۳ــ۴۵ حکومت هند موافقه کرده یك شفاخانۀ مکمل و مجهز صد بستری اطفال‌در کابل‌تاسیس نماید .

درساحه مخابرات

۸ــ۳ــ۴۵ هیأت‌افغانی‌عازم‌کراچی شده ، در بارۀتمدید چینل‌سیستم بین کابل ، لاهور و کراچی ومخابرۀ آن از طریق لاهور مذاکره نمود .

۲۳ــ۴ــ۴۴ مخابرۀ مستقیم چینل سیستم بین کابل و لاهور رسماً افتتاح شد .

۲۹ــ۴ــ۴۴ کار تمدید لین چینل سیستم بین گرشك و هرات شروع گردید .

۳۰ــ۹ــ۴۴ اولین‌مخابرۀ تیلفونی بین پلخمری و کندز ذریعۀ چینل سیستم جریان یافت .

۴ــ۱۰ــ۴۴ دو دستگاه رادیو ترمینل‌برای ارتباط مخابرۀتیلفونی بین المللی‌درمرکز وزارت‌مخابرات نصب شد .

در ساحه ساختمانی و عمرانی

۲۰ــ۳ــ۴۵ تصمیم گرفته شد کارتۀ جدیدی بنا ماکبر خان مینه در کابل تعمیر گردد.

۱ــ۴ــ۴۴ ریاستی بنام حفظ و مراقبت تشکیل شد که وظیفۀ آن حفاظه و مراقبت‌راه های‌کانکریتی، قیر ریزی پلها و تاسیسات آنها میباشد .

۲ــ۴ــ۴۴ اعلیحضرت معظم همایونی اراده فرمودند تاحکومت بمنظور بهبود وضع صحی و مدنی باشندگان نقاط فرسودۀشهر کابل پروگرام عاجلی را برای از بین بردن این قسمت های شهر با در نظرگرفتن تهیۀ منازل جدیدبرای باشندگان آن و احداث مواضع تنفسی رویدست گیرد .

۱۷ــ۴ــ۴۴ سنگ تهداب‌فابریکۀ برق آبی ماهی پر گذاشته شد .

۲۶ــ۴ــ۴۴ سنگ تهداب عمارت اساسی تخنیکم جنگلك بنا نهاده شد .

۲۷ــ۴ــ۴۴ سا ختما ن عما رت دستگاه تیلفون‌اتومات ولایت بلخ شروع گردید .

۲۷ــ۴ــ۴۴ موافقه شد که سروی راه کابل،هرات‌از طریق‌هزاره‌جات توسط کمپانی(کونسولت) ایتالوی شروع گردد .

۳۱ــ۴ــ۴۴ پروژۀ اول راه کابل و پل علم افتتاح شد .

۲ــ۵ــ۴۴ شاهراه تور غندی ، هرات و کندهاربپایۀ تکمیل‌رسید.

۶ــ۵ــ۴۴ سنگ تهداب عمارت دستگاه تیلفون درهرات گذا شته شد .

۱۹ــ۵ــ۴۴ کافی رستوران‌قصر باغ بالا بعد از ترمیم افتتاح‌گردید

۳۰ــ۵ــ۴۴ سینمای آریانا درکابل افتتاح شد .

۴ــ۶ــ۴۴ در نظر گرفته شد که در سال ۱۳۴۴ در حدود ۵۰ تا ۱۰۰ خانۀ ارزان قیمت در سید نور محمد شاه مینه توسط قوای ساختمانی اعمار گردد .

۱۳ــ۶ــ۴۴ کارقیرریزی راه‌کابل وجبل‌السراج پایان یافت .

۱۴ــ۷ــ۴۴ کار حفر تونل عمومی پروژۀ برق آبی که آب را به پای توربین ها جریان میدهد خاتمه یافت .

۲۴ــ۸ــ۴۴ سندتسلیمی شاه راه تورغندی،هرات وکندهار توسط جلالتمآب محمد هاشم میوندوال صدراعظم وجلالتمآب‌کریل‌مازوروف

صدراعظم اتحادشوروی در کندهار به امضا رسید .

۲۴ـ۸ـ۴۴ کار حفر تونل ماهی پر انجام یافت .

۲۷ـ۸ـ۴۴ دو نفر انجنیران ساختمانی وپلان‌گذاری مؤسسهٔ دلتون ایالات‌متحدهٔ امریکا بکابل آمده در اطراف پروژه های ساختمانی هفت مکتب مسلکی که از طرف وزارت معارف در کابل و ولایات آباد میشود مذاکره نمودند .

۲۲ـ۹ـ۴۴ بناغلی هیزل رئیس کمپانی ساختمانی تیلردور انگلیسی بکابل آمده و با مقامات افغانی در بارهٔ هوتل بزرگ بین المللی که در نظر است در کابل آباد گردد مذاکره نمود .

۲۲ـ۹ـ۴۴ وزارت فواید عامه قرار دادی را جهت محافظه و مراقبت شاهراه سالنگ بااتحاد شوروی عقد نمود .

۷ـ۱۰ـ۴۴ سنگ تهداب فابریکهٔ روغن نباتی بست گذاشته شد .

۱۴ـ۱۰ـ۴۴ عمارت جدید مطبعه دولتی که توسط دستگاه ساختمانی افغانی آبادگردیده، بریاست مطابع دولتی تسلیم داده شد .

۵ـ۱۱ـ۴۴ ساختمان یك بندمقابل طغیان آب دریای هیلمند در چخانسور شروع گردید .

۱۷ـ۱۱ـ۴۴ کار احداث راهی که مرکز ولایت فراه‌را با شاهراه غزنی وصل میکند آغاز شد .

۸ـ۱۱ـ۴۴ سنگ تهداب‌الحاقیهٔ جمنازیوم پوهنتون کابل نهاده شد .

۱۱ـ۱۲ـ۴۴ کار ساختمان پل دریای چمچه مست تکمیل ومورد استفادهٔ قرار گرفت .

۱۷ـ۱۲ـ۴۴ جلالتمآب صدراعظم هدایت دادند تا جادهٔ اطراف روضهٔ مبارك وجاده های عمدهٔ شهر مزار شریف قیرریزی گردد .

۲۹ـ۱۲ـ۴۴ کانکریت‌ریزی تونل آب گردان پروژهٔ برق آبی ماهی‌پر خاتمه یافت .

دکتور محمد اکرم معین وزارت معارف و سفیر کبیر آلمان حین امضای قرار داد

په آی خانم کښی دحفریاتو

دلومړ نی مرحلې نتیجې

دا مقاله له هغه راپور څخه ترجمه شوی ده چه په افغانستا ن کښې دفرانسوی لرغون پیژند و نکو د هیئت مدیر ښاغلی برنارد د۱۹۶۶ کال دمارچ د میاشتی په ۱۱ نیټه دپاریس اکادمی ته استولی دی.
(اداره)

په افغانستان کښې د فـرانسی دلرغون پیژندونکو هیئت دافغانستان په شمال کښې دآمو او کو کچی دسیندنو دیوځای کیدلو په برخه د(آی خانم) په سیمه کښې دخپلو حفریاتو لو مړنۍ مرحله پـای ته رسولی ده .
دحفریاتوچاروددوې میاشتی دوام وکړ د۱۹۶۵ داکتوبرله لومړیو ؤ رځو څخه ددسامبر تر اوایلو پوری چه کومی نتیجی لاس ته راغلی دی. د ۱۹۶٤ کال دمقدماتی حفریاتوڅخه له پیدا شویو هیلـو او امیـدونو سره سمی دډیری خوښی وړ دی. دآی خانم کلی ته ورخرمه پراخو کنډوالو یو نیم کیلو متراوږدی او یو کیلومتره سورور ساحه نیولی ده. په دغو کنډ والو کښې یو ښار چه یو بالاحصار اویوه هم ښکتنی برخه لری شته او دغه ځای یو وخت د(یونانو، باختری) یو ښار ؤ چه مقدونی لوی سکندر دعسکرو له خوا دمرکزی آسیاد نیولو نه وروسته جوړ شوی دی. باختر دلومړی ځل له پاره دسیلو سید دامپراتـوری

یو ولایت ؤ او دمیلاد نه دمخه په دریمه پیړۍ کښې یو خپلواك دولت شوچه دمیلادو نه دمخه تر دوهمی پیړۍ پوری یې دهندوکش په شمال کښې دیو یونانی تمدن او دیـو هیلنسیتکی کلتورنمایندگی کوله. دا دولت تر هغه وخته پور ی چه دلته ماورا ء نهر له لاری کړدو یوالو قبیلو هجـوم را وړ مـو جـود ؤ بیا هم همدغو قبیلو هغه له منځه یووړ .
هغه آثار چه له دغو حفریاتو څخه لاس ته را غلی دی د هلینستیك لوی ښاری تمدن ښیی . دغه تمدن دانا تومی(دننی ترکیی مرکز) نژدی ختیځ دسیلوسی یا پارت دامپراتورۍ دحوزی له تمدن سره چه په هغه وخت کښې پالل شوی او بشپړ شوی ؤ نژدی ارتباط لری سره ددې چه په دغه ځای کښې داورلگیدو (چه دښار دپریښوولو ښنه گنله کیږی) ډیرې ویجاړی راو ستلی دی او بیا یرغلگرو گډوډی پکښې پیښی کړی دی بیاهم د (آی خانم) لوی حیرانو ونکی کنډ والی پاتی

شوی دی .
په دغه ځای کښې عمده کشف د معماری او جوړ ونی هغه سبک دی‌چه داساسی مشخصاتو له مخی یونانی‌بلل کیږی. ځکه‌چه پلان‌ئی دیو یونانی ښار غوندی دی یعنی هغه داسی یوه حویلی ده چه خو دروازی (پورتی گیوس) لـری د جو ړونی شکل یی مستطیل د ی او داسی‌ستنی‌لرونکی‌دهلیز پکښې شته چه د هری پوره ستنی نـه وروسته یوه نیمکله ستنه پکښې درولـه‌شوی ده. دیـووال ئی په پرسیپولیس کښې دهغا منشیانو

دعمارت دمدخل سر ستنی یومی‌ستنی سر

دهلیز د۱۸ ستنی دهلیز منظر ه

دجمشید دتخت په څیر له پخواو
خامو خښتو څخه ګډوډ جوړشوی
دی اوپه بنسټ کښې یې ډبری په
کار اچولی‌شوی دی. چه دغه ډول
معماری دنژدی ختیځ په حـوزه او
مرکزی آسیا کښې هم معموله وه.
خو بنسټ ئی دجمشید د تخت نه
توپیر لری ځکه چه کار پکښې په
یونانی طرز شوی دی .
دکورنتین‌دمجللوستنو سرو نه‌دقینتول
په پاڼو ښکلی شوې دی اودستنو
بیخونه (قاعدی) په دوو ر دیفـو
کښې تراش شوې دی. داپوره او
نیمکله ستنی (اکانت) په ګلانو او
پاڼو ښکلــی شوی‌دې. او دستنو
بیخونه په دوو ردیفو کښې تراش
شوی دی داپوره او نیمکله ستنی
دپیلتر په پاڼواو ګلانو ښکلی‌شوی
دي دانتس ددووستنو تــر منـځ

معماری نه پرته‌نوری برخی زیاتره
په کلاسیک طرز جوړی شوی دی.
په دغو آثار و کښې لویی آهکی
ډبری ددوه سره‌میخونواو دبرنجی
اتصالی لولو په واسطه سره‌نژدی
او نښلول شوې‌دی او له یو نانی
سبک څخه پکښې‌کار اخستل‌شوې
دی . په نیسه پارت کښې د ډبر و
دکار تکامل چه ددغـو ګنـډ والو
معاصر دی هم‌یی ساری ګڼل کیږی
دسنګ کاری‌دغه صنعت‌دکوشانی
عصر په معماری کښې چه له هغو
څخه وروسته رواج شوې دی هم
نه دی لیدل‌شوې اوپه‌سرخ کوتل
کښې کوشانی ارت دغربی سنګ
تراشانو کار ښیی .

په کېریل باندی دجوړ و شویو
ودانیو دپوښلو تــرتیب بیائی د

بامونو غاړې دپاڼي په شکل ښکلی راوستل دهلینستیك دمجللومعماریو یوه بله نمونه راپه یادوی. بالاخره لکه چه پروسن کالمو دآی خا نم کودوری کتل نودغو سرو او تورو کودریو دکب په څیر غوریو او ښقابونو چه دپاڼو په نقشونو ښکلی شوېدی. دنژدی ختیځ د لرغونی حوزې له خاورینو سامانو سره شباهت درلود .

دښار ښکتنی برخی په مرکز کښي دمهموآبدو پهلو کښې عمده څیړنه وشو له لیدنو او کتنو څخه څرگنده شوه چه دغه برخه به د ښار یو مهم سیاسیاو اداری مرکز ؤ ښایی دکوم حکمران ماڼۍ اویا کوم لوی بازار به ؤ.

په همدغه ځای کښې یو لوی او پردخ مستطیل ښار (۱۰۰ په ۱٤۰ مترو کښې) موجوددی. چه ورڅخه ر؛ چاپیره دننوتلو دروازی او د کورنتین ستنې راتاوې شویدی داسی ښکارې چه هغه ځای ته به دشمالی خوانه په یوه لویه دروازه چه په دواړو خواوو کښې ئې کوچنی کوچنی خونی جوړې شوې و ی. خلك ننوتل او داسی گڼل کیږ ی چه هغه خونی به دگارد دعسکرو له پاره جوړې شوې وی . ددغی دروازې دننی دیوال دکورنتین دوې ستنی درلودې چه ټول اجزا یی بیالاس ته راغلل .

ددغی دروازې په مقابل کښې جنوبی دروازې دکورنتین یو لړ ستنی درلودی چه په څټ کښېیی دخښتو په دیوال کښې یوه نیمکله پایه جوړ شوې وه . دغه دروازه په خپله منځنی برخه کښې یو لو ی دهلیز ته (۱۷ په ۲۸ مترو کښې) ور خلاصیدله. په د هلیز کښې د کورنتین ۱۸ستنی په دریو قطارو کښې چه هر یوه یې (۱٦) ستنی دلو دی ویشل شوې دی .

ددیوالو ترمنځ د نیم کله ستنو بیخونه (قاعدی) لیدلی کیږی. ددغه دهلیز په څټ کښې یوه لویه خونه شته چه دهغی دیوې برخی حفریات شوی دی او دهغی دنورو کیندنو آینده امید ښښونکی وه ځکه چه ددغی کوچنی محوطی په حفریاتو کښې دنقاشی ځوپارچی پیداشوې دی او دخونی دیوالونه په زمر ی غوندی اشکالو او څیرو باندی ښکلی شوی دی .

دخونی تر څټ تقریباً پنځو س متره ور څخه لری یو بل ځای کیندل شوې دی چه هلته یوه بله مستطیله خونه را وتلی وه . ددغی خو نـی دیوالونه دلومړنی جویلي دجنوبی دروازی په څیر دهړو په نیمکله ستنو باندی درول شوی دی. ددغو نیم کله ستنو سرونه هم په گلانو او پاڼو ښکلی شوېدیچه تراوسه یی شنه، سره، تور او ژیړ رنگونه ساتلی دی .

ددغی خونی له غولی څخه مو یو زیات شمیر له گچو څخه جوړشوی شکلونه راټول کړل خوله بد مرغه هغه ډېر خوړل شو ې او ژوبـل شوی دی . که څه هم ددغو شیانو

تخنیك شرقي دی دقاعـدې (ڤیل وړیومونږ نه یقین راکړ چه بقایایی
پایی) درستوالی. دانسانی اشکالو په یونانی عصر پوری تعلق لري
بر جستگی او دلباسونو دتوټــو بالاخره کومه بله کیندنه چه دښکتنی
ظرافت او طبیعی والی یی د یوې ښار د بالا حصار په دیواله کښې
یونانی مفکورې نمایندگی کوی . وشوه داستحکام عظمت یی راڅرگند
هغه کیندنی چه په برنـــی ښار شو یعنی دبــالا حصار مه‌ښطیل
کښې شوی دی د معماری په لحاظ برجونه له خامو خښتو څخه جوړ
یی کوم مهم شی په لاس نه دی راکړی شوی او پراخوالی یی له شلو مترو
خوله هغه ځای نه پیدا شویو کود څخه زیات دی .

دای خانم : دحفریاتو د ستنــی
نمیرخه لور نیتن

د هډې حفريات

هډه يا «دهيوان تسانك هيلو»د جلال‌آباد دجنوب په اته کيلومتری کښې پرته ده دغه ځای‌په لرغونو وختو کښې دبودايـی تهـذيب او آرت يومهم مرکز کڼل کيده‌پوهانو په دی باره کښې ډير روايات‌ذکر کړی دی.ددوی‌له‌جملی څخه فيسن تسنګ (له څورلسمی پيړۍ څخه تر شپاړلسمی پيړۍ پـور ی) د خپلو ليدنو کتنوپه‌نتيجه کښې چه کوم ياد داشتونه له دغه ځای نه تهيه کړی دی په هغو کښـې يی هډه ډيره ستايلـی ده. دی وايی په هډه‌کښې‌مې‌ددوه ديرشوزروپه شاوخواکښې ستوپی وليدلی چه هغه دآرت له نظره ښکلی وی دغه راز معاصر ايتالوی پوهاند توچی وايی چه لومړنی چينايی سياح چه فه سين نوميږی په «۴۰۲» ميلادی کال کښې دپامير له لاری سوات‌او ګندارا ته تللی دی دغه سياح‌پخپلو ياد داشتو کښې ويلی دی چه « د سپين غره‌له لاری‌هنـدته‌ورسيدلم» ده هډه دترقی‌په‌معراج کښې ليدلی او دغه سيمه يی دهيليوپه نامه چه پورته‌يی ذکر وشو ياده کړی ده. په (۵۲۰) ميلادی کال کښې يوبل چينايی سياح (سون‌يون) وروسته له هغه چه دواخان‌له لاری‌بدخشان ته ورسيد ديفتليانو ټاټوبی «ريته» يی هم وليد او دهيلـو سيمه يی ستايلی ده.وروستنی ډيره‌مشهور سياح‌لکه‌چه‌پورته وويل‌شول هيوان تسنګ دی‌چه‌دميلادنه وروسته په ۶۳۰ کـال کښې دکنـدز،، بلخ باميانو او کاپيسا له لاری په‌لغمان کښې تير شو او له همدغی لاری هډی ته ورسيد چه په ۶۳۱ کال کښې له هغه ځای نه هند ته تللی دی . ده دننګرهار ولايت د(نه‌کی لوهو)په نامه ياد کړی دی او د هغه ځای لوی ښاريی‌دهيلو په نامه‌بللی دی . دهيلوپه معبدونو کښې يی ښکلی ستو په مهمه بللـی ده .په ۱۹۰۵ کال کښې د(په هنـد کښې دسون تسنګ سفرونه) کتاب د «دبليوواترز» له خوا ترجمه او په لندن کښې چاپ شوی دی. ددغه کتاب دلومړی جلد په ۱۹۰مخ‌کښې خرګنده شوی ده .

(دچين سيا حان په خپلو ليکنو کښې دننګرهار په ښار کښې يوه منطقه دهيلو په نامه‌يادوی چه هغه له هډی‌نه پرته بل ځای نه دی.)

په ۱۹۲۵ کال کښې‌فبرای کورت دهغه‌ځای غونډۍ وکتلی‌او‌په همغه وخت‌کښې‌يی‌له‌هغه ځای‌څخه‌ځينی مسکوکات‌چه‌دلوی کنشکانوم‌وربانديکل شوی ؤ. پيداکړل . شارل سان هډی ته ورغرمه په يو ځای کښې خوځله حفريات وکړل او له دهغه ځای نه‌يی دبودا څو ناستی مجسمی چه له مسوڅخه په يونانی

طرز جوړې شوی و ی کشف کړی دی .
ده لیکلې دی‌چه دغه مجسمی د (رانگ پونس لیس) ویښتان لري.
ده داهم لیکلی دی چه دلباس په وضع او دویښتانوپه آرایش کښې یی‌دهیلنستیک‌دهنر نښی‌معلومیږی چه دا حقیقت بیانوی چه هغه په یوه وخت‌کښې هیلنستیک د هنر سره دمخامخ کیدویو مرکز ؤ .چه دغه تمدن دباختری یونانیانوله‌خوا چه په دریمه میلادی پیړۍ کښې دپخوانی آمو اوسند تر منځ‌حوزه کښې‌اوسیدل رواج‌شوی ؤ.بودیزم چه دهند په شمال او شمال غرب کښې خپور شو دگریکو بودیك د هنر دمنځ ته راوستلو باعث شو دجغرافیایی‌حالت‌یعنی دهیلنستیك له‌موثراتو سره دمخامخ‌کیدونقطی په‌هرځای کښې په زیاته‌اندازه ځان ښیی . په هغه کښې دهلینستیك موثرات نسبت باختر ته زیا ت دی .
دباختر سیمی حاصل خیزی وی او هرچا دهغو دنیولو میل درلود چه ددغه میل په مقابل کښې دفاع سخته وه .
په داسی حال کښې چه هغی د هندوکش ددفاعی موقعیت له مخی په پیړیو پیړ یو کښې د آرامی ژوند تیر کړی دی او ددغه ځا ی هنر مندانو دډیرو کالو په موده کښې ستوپی پکښې جوړی کړی دی . ددغو هنری آثارو مطالعی په حقیقت کښې دهغی دتصویر ایستلو په‌اسالیبوکښې دهلینستیکاموثرات په قوت سره څرگند کړی دی چه مونږ په دی لړ کښې بودایی سبکونه اوثانوی معبودونه اونور دمثال په ډول ذکر کولای شو .
په ۱۹۲۸ کال کښې فرانسوی لرغون‌پیژندونکی‌هیأت دپنځوسوو په شاوخوا کښې ستوپی او څو بودایی صومعی له خاورو څخه را ایستلی دی او د (۲۳۰۰)په شد و خوا کښې یی گچی سرونه په بیلو بیلو اندازو کشف کړی دی . او هغه دروحانیو، کا ستك خولی لرونکو عسکرو، زاهدانو او نورو ډیرو اتنیك نژادو خلوکو سرونه وو .
په ۱۹۲۳ کال د ای گا ډرډ په ذریعه د (ډی.ای. ایف. ای)په‌نامه حفریات وشول دغه راز په ۱۹۲۶ او ۱۹۲۸ کلونو کښې دجی‌بار تور له خوا حفریات اوشول. ددغو خیړونو په اثرمهم فوق‌العاده آثار چه (۵۰۰) ستوپی او په‌زر گونو دگچو مجسمی او دمجسمو سرونه پکښې ؤ لاس‌ته راغلی دی. دهډی او بامیانو آثارو ثابته کړی ده چه په هغو وختو کښې په‌افغانستا ن کښې‌بودایی‌دین زې‌ته‌ترقی‌درلوده دآثارو له مخی له شمال غربی هند سره دهغه وخت دافغانستان‌روابط له بلی خوا دغرب (هیلنستیك) د دآرت اغیزی تر اوسه پور ی د دپخوانی ایران دآرت اغیزی په‌ښه

شان څرګندیږی .
دهړی په آثارو کښې دګندارا په آرت اغیزی تر اوسه پوری د لرغون پیژندونکوتر څیړنو لاندی دی لکه چه یو فرانسوی پوهاند پروفیسور دانیل شو لمبوژه‌چه په افغانستان کښې یی زیاتی مطالعی کړی دی او په هغه کښېیی د ګندارا دآرت دموجودیت خبره له منځه وړی ده . دی په خپل‌کتاب کښې لیکی :ــ «دګندارا آرت‌پرته له دی چه په بودایی آرت دباختر دآرت اغیزی دی بل څه نه دی.» دی‌داهم لیکی چه‌هړی‌ماهرآرتیستان درلود چه حتی یونانی آرت یی چه داسکندر دفتوحاتو سره دغه ځای ته راغلی‌ؤ هم دځان کړ او خپل آرت‌یی‌له‌لاسه‌ورنکړ. نوڅرګندیږی چه هړه هغه لار وه چه‌لوی سکندر وربا ندی هندته تللی دی .

دهړی اساسی حفریات په۱۹۵۵ کال کښې دالفرفو شی له خوا شروع شول چه ددغو پلټنو په نتیجه کښې‌بودایی‌معابد رابرسیره شول .

د۴۵ کال دحمل په میاشت کښې دریوتنو افغانی لرغون پیژونکو د لومړی ځل له پاره دهړی په سیمه کښې دلرغون پیژندنی په کار پیل وکړ ددوی دفعالیت په اثردیارلس ستوپی او څو تاریخی آثار چه د هیواد دآرت‌ډیره قیمتی پنګه ګڼل کیږی‌له دغه‌ځایه‌راوویستل شول‌ې داآثار دسلیت اوستوك له ډبرو (دشګو اودمرمرواو چونی دخمیری له مخلوط) او پخی خاوری څخه جوړ شوی دی چه‌تاریخی‌قدامت او دلرغونتوب اهمیت ثابتوی .

پدی جمله کښې دبودا داسی یوه څیره وه چه دی په یوه‌تاخچه کښې ناست دی او پښوته نژدی یی دفیل او زمری سر ونه لیدل کیږی داسی معلومیږی چه زمری داحترام له پاره‌دبوداپښې ښکلوی دلته هغه مجسمی چه دبودا دتعلیم او تفکر حالات ښیی‌دتذکر وړ دی.
ددغو آثار وَ له مخی چه لاس ته راغلی دی‌ لرغون پیژند ونکی بیلی بیلی‌نظریی لری یوه ډله یی عقیده لری‌چه ددغی دوری آرت دکنشکا دامپراطوری‌ په وخت‌کښې شروع شوی دی داځکه په کنشکا دخپلی امپراتوری‌ په قلمرو کښې ادیانو او مذهبونو ته آزادی ورکړی ده.
له دی کبله چه لاس‌ته راغلی آرت له کوشانی آرت سره ډیر شباهت لری نو دهړی دآرت‌تاریخ ددوهمی پیړی لَ اواخروڅخه دپنځمی پیړی‌ ترشروع پوری تخمینولای شو .
دو همه ډله نظریه‌ورکوی چه دلاس ته راغلو سندو له مخی هغه آثار له خاوروڅخه جوړ شوی دی اوپه ځینو آثارو کښې دهیلنستیك د آرت‌زیات شبا هتونه لیدل کیږی نو دهړی دآرت تاریخ د دوهمی میلادی پیړی‌ له شروع څخه تر خلورمی میلادی پیړی‌ پوری ټاکل کیدلای شی .

په هغه کنبنې لو مړنی افغانی حفریات په۱۹٤٤کال کنبنې شروع شول دهغه وخت دپلټنو او لټونو په اثر ۱۳ ستوپی لاس ته را غلی هریوه یی ۵۰ر۱ــ ۵۰ر۱ متره لویه وه دغو ستو پو هغه مجسمی چه وربانـدی جوړی شوی وی ساتلی دی په دی جمله کنبنې دبودا دبیلو بیلو حالاتو مجسمی شته چه هغه دده دینی او نوری حیاتـی صحنی ښیي. له دغو مجسمو څخه ځینی ته ستوپی دطبقوتر دوهمی او دریمی بوخی پوری ساتلی شوی دی لکه چه لیدلی کیږی ټولی دغه مجسمی دیو گرویل دپاسه موقعیت لـری گرویل په ستوك پوښل شوی او دخونی له غولی څخه د۱۵ــ ۲۵ سانتی مترو په شاوخوا کنبنې لوړ والی لری .

سره ددی چه ددغو حفریاتو په نتیجه کنبنې دتمـدن دری دوری څرگندی شو ی دی یو شمیر له خاورو څخه جوړی شو ی مجسمی هم لاس ته راغلی دی چه دآرت د جوړ ونی دطرز او دهلینستیك د دوری سره شباهت لهمخی داهمیت وړ دی. په دی حفریاتو کنبنې یو بل داارزښت وړ شی. دمونو کروم دیوالی رسم دی دارسم د غونډی له ختیځی بر خی څخه را ایستل شوی چه دخلوروخواو ونه وربانـدی دیوالونه را تاو شوی وو. دارسم

دهدي دحفریا تو څخه دسر یوشکل لاس ته راغلي

سر او هغه خاورين سر چه دوهمه برخه‌يي له منځه تللې ده خو دمخ او وينبتانو نښې يې ليدل کيږي

يو برابر دی چه دپوی ستوپي له دپارتيانو د دورې سره زيات شباهت لري لکه چه په دې وروستو وختو منځ شخه لاس ته راغلی دی. ددغې کښې د تاجکستان په کلچايان کښې پيدا شوي او تعجب ته سړی خيرنی ليدل کوی شخه چه دغه رسم ديو قاطر په دپوکه چين کووه روسي لرغون پېژندونکي د حفرياتو په اثر لاسي تصورات سره دهغه آرتيست له خوا جوړ شوی دی چه له حپل عصر شيان لاس ته راغلي دي په دغې شخه دمخه تو بنايي هغه لا هماغه شيرلي سره زيات شباهت لري. وخت درسومو له مخې دکوم راهب له بلې خوا هغه خاورين آثار چه له خيره وي. هډې څخه لاس ته راغلي دي. لکه په ځای مجسمه کښې يو بل شی (۹۰۱) سر او هغه خاورين سر چه هم ليدل کيږي هغه دا چه داسر يې دوهمه برخه يي له منځه تللې ده بريتونه او دستر وينبتان هم لري. خو دمخ او وينبتانو نښې يې ليدل دهغه وخت راهبان هيڅکله په دغه کيږي. دمجسمې سر په يوه رشمه صفت نه دي ليدل شوي دغه خيره او يا تاج پوښل شوی او دسر د دوارو

مجسمه چه دمخ نښې یې لیدل کیږی دپخې خاوری څخه جوړ شول ده او هغه دیو راهب سر دی چه ۳۰ ۳۵ درجی په زاویه کینهٔی خواته مخ ترخوی دی

خوا وو نه یې دسر ویښتان پوره ښکاره کوی. زیات امکان لری چه داویښتان به دیوی ګیرا پهواسطه سره راټول شوی وي. دویښتانو

څرګندیږی. که مجسمی ته ځیر شوو بهوینوچه دسر ټول‌ویښتان‌یی دتندی‌په برخه کښې‌را ښونه شوی

او دیوی تزئیناتی‌آلی‌په شکل ځان

دراټولولو دغه سبك‌په عمومی‌توګه دهیلنستیك دمجسمو په مخ‌کښې ښکاری. دهغو دمخ دفیزو نومـی ساختمان له ټولو څخه‌مهم‌او جالب دی .

څکه چه دهغه‌دمخ‌کرښې په‌عجیبه نازکی سره ایستل شوی دی دا کرښې ښیې‌چه‌یو تکړه آرتیسست هغه ترسیم کړی‌ده. په دغه مجسمه کښې وروځی ددماغ‌په برخه‌کښې یوه دبلی سره ښښلول شوی دی او انسان ته یونانی مجسمی وریه زړه کوی چه دبودایی آرت څـخه ډیری لیری دی .

(۱۰ــ۸) سر دساختمان له نقطه نظر او دویښتانو دطرز له مخی دهغی‌له‌ټولوهغو مجسمو څخه چه ترننه پوری لاس‌ته راغلی دی فرق لری .

(۱۰ــ۸) مجسمه چه دمـخ ښښې

یی لیدل کیږی دپخی خاوري‌څخه جوړه شوی ده او هغه دیو راهب

سر دی چه د ۳۰ـ۳۵ درجـی په زاویه یی کینهی خواته مخ گرځولی دی .

چه ښایی دبودا دژوندانه یـوه صحنه یاکومه معجزه وی. څکه د ژوندانه هغه صحنی او یا معجزه چه لاس ته راغلی ده داسی ښیي چه کوم راهب او یا کومه را هبه

دبودا کیڼ اړخ‌ته ناسته ده او مخ

یی‌بوداته ورگرځولی دی چه دغه وضعیت صحنه ډیره جالبه او د

نتداری وړ گرځولی ده. دافغانی لرغون پيژندونکو دفعالیت په اثر

دیارلس ستوپی او څو تاریخی‌آثار چه دهیواد دآرت ډیره قیمتی‌پنگه گڼله کیږی له‌دغی سیمي څخه‌لاس

ته راغلل چه ټول یی له عادی‌ډبرو دسلیت او ستوك له ډبرو او پخی خاوری څخه جوړ شوی دی .

په دغو آثارو کښې دهیلنستیك

دآرت آثـار زیـات مومو تعجب

ونکړی‌چه‌یووخت لرغون‌پيژندونکو عقیده لـرله چه د هـډی آرت د

دمجسمـی سر پـه رشمه او یاتاج پوښل شوی دی.

دگندارا دآرت جز دی خو نن د
پلټنو او پیدا شویو مجسمو څخه
ثابتیږی چه هلینستیک آرت د
یونانیانو په ذریعه له باختر څخه
راوړل شوی دی له دغه آرت سره
ورگډ شوی دی اویو نوی آرت یی
چه (گریکو باختر) نومیږی منځته
راوستلی دی .

که پوښتنه وشی چه دباختر آرت
په څه ډول او څه وخت په هډه
کښې اغیزې پریښودلی دی ؟
دغې پوښتنی ته دهډې نوی حفریات
ځواب وایی: او هغه دادی کله چه
اسکندر په باختر کښې استوگن
شو یونانی آرت چه د دوی له
افتخاراتو څخه ؤ. دلته یی په مخ
بوتلو .

دگریکو باختر دکورنۍ دمنځ نه
تللو او افغانستان ته دکوشانیانو
دراتلو نه وروسته دغه آرتستان د
ننگرهار اوهند خواته روان شول
اوپه هډه کښې یی استوگنه غوره
کړه. ځکه چه دمخه په هډه کښې
دآرت او صنعت مکتب موجود ؤ.
دلته نوموړی آرتیستان دهډې د
مکتب ترتاثیر لاندی رانغلل کوم
شی چه دوی په دغه وخت کښې
وکړل هغه یوازی داوو چه خپل
آرت یی هم ددوی په آرت ورغلاوه
کړ چه دغه مخلوط آرت ځینی اوسنی
پوهان دگریکو بودیک په نوم او
ځینی نوریی دباختر او بودیک
آرت په نوم یادوی .

دلاس ته راغلو آثارو له مخی خپلی
دوی نظر یی په لاندی ډول
څرگندولای شو :

۱- له دی کبله چه کنشکا
دخپلی امپراطورۍ په قلمرو کښې
ادیبانو او مذهبونه آزادی ورکړی
وه نو ځکه ددغې دوری آرت له
کوشانی آرت سره ډیر شباهت لری
او موږ دهډې دآرت تاریخ دمیلادی
دو همی پیړی له اواخرو څخه د
پنځمی پیړی تر شروع پوری اټکلو
لای شو .

۲- دموندل شویو سندونو له
مخی څرنگه چه دغه آثار له خاورو
څخه جوړ شوی دی او ځینی آثاری
له هیلنستیک آرت سره شباهت
لری نوځکه دهډې دآرت تاریخ د
میلادی دو همی پیړی له پیل څخه
تر خلورمی پیړی پوری ټاکلی شو.

افغانی سره میاشت

فعالیت های آمریت خدمات صحی و معاونتهای اجتماعی در سال ۱۳۴۴

این آمر یت که درجملهٔ ارگانهای دیگری جمعیت افغانی سره میاشت از ۱۳۴۲ عر ض وجود نمود ، تا اکنون مصدر خدماتی گردیده. در اوقات بروز امراض ساریه و با مریضان بی بضاعت به قدر توان مالی جمعیت امداد و معاونت صحی نموده ومی نماید . با فقـرا د ر ماندگان و آسیب دیدگان دراوقات قحط و زمستانهای سخت و وقوع مصائب غیر مترقبه از قبیل زلزله، سیلاب و حریق و امثال آن حتی المقدور معاونت های اجتماعی نموده

فعالیت های سال ۴۴ این آمریت قرار آتی است :ـ

الف ـ خدمات صحی .

	ذکور	اناث	اطفال
۱ـ پانسمان و پیچکاری توسط کلینك مرکز جمعیت	۲۴۸۶۴ نفر	۲۲۸۹۸ نفر	۱۸۹۷۰ نفر
۲ـ پانسمان و پیچکاری مرکز چمن، ده بوری ، کار ته پـر وا ن	۱۵۶۸۶ نفر	۷۴۱۴ نفر	۸۵۸۰ نفر
۳ـ پانسمان و پیچکاری کلینك ننگرهار و غزنی	۱۴۰۸ نفر	۵۶ نفر	۲۰۰۸ نفر
مجموعه نفر پانسمان و پیچکاری	۴۱۹۵۸ نفر	۳۰۳۶۸ نفر	۲۹۵۵۸ نفر

۴ـ برای ۲۱ نفر مریضان بی بضاعت ۴۷ بوطل خون بسلسله، ر یاست صحت عامه داده شده، که پول قیمت آن از طرف جمعیت به حساب ریاست مذکور انتقال شده مبلغ ۳۵۲۵۰ر۰۰ـ افغانی

۵ـ ۵۰ نفر مریضانیکه توسط مکتوب به وزیراکبرغان روغتون و نادر شاه روغتون و ابـن سینا روغتون ومعاینه خانهٔ مرکزی معرفی گردیده طور مجانی معاینه و بستر گردیده اند .

۱۳۶ نفر مریضانیکه بشفاخا نه ها طور اجرتی بستر گردیده اند پول اجرت بستر آنها از جمعیت تادیه گر دیده ،مبلغ ۱۰۷۰۰ر۰۰ افغانی.

شده :ـ

۷ـ برای مریضان بی بضاعت و اطفال مریض میرمنو روغتون ،ابن سینا روغتون ، نادر شاه روغتون وزیر اکبرخان روغتون، سناتوریم نسوان ، زایشگاه ، روغتون قوای مرکز و روغتون اردو به تعدادسه صد پاکت کلچه ، سه صد پاکت چاکلیت اعلی و سه صد دسته گل از طرف این آمریت توزیع گردیده

۸ـ ادویه ایکه بولایت چخانسور کمك شده ۱۹ قلم مساوی به مبلغ ۲۰۰۰۰ر۰۰ـ افغانی

۹ـ ادویه ایکه به پول نقد از بازار برای مریضان بی بضاعت خریداری شده مبلغ ۱۵۰۰۰ر۰۰ افغانی .

۱۰- ادویه ایکه از دیپوی جمعیت برای مریضان بی بضاعت داده شده مبلغ ۰۰ر۲۵۰۰۰- افغانی

۱۱- مریضانیکه توسط آمبولانس های جمعیت بشفاخانه ها نقل داده شده، ۲۲۵ نفر

مصرف تیل ، مبلغ ر ٦۰۰۰ افغانی .

۱۲- از پروفیسوران محترم پوهنتون خواهش گردیده تا همه روزه بعداز ساعت ۲ بعداز ظهر درکیلنیك جمعیت مریضان بی بضاعت رامعاینه نماینده که ادویه آ نرا ز واجرا شده .

ب-معاونت های اجتماعی :-

الف . داخلی

۱- برای یکهزار و هفتصدفامیل مردم چخانسور کمك نقدی و جنسی از قبیل گندم ، رخت ، چای ، بوره ،ادویه وهمچنان از طرف سردار غلام دستگیر یك هزارسیر گندم بجمعیت طور اعانه داده شد که از طرف سکرتر جنرال جمعیت با تشکر پذیرفته شد . و دوباره بمردم آنولایت توزیع گردید که بالغ به مبلغ -۰ر۲۵۰۰۰۰- افغانی.

۲- برای مردم پامیر خورد وکلان کمك شده از قبیل آرد و رخت ، چای و بوره ، گوگرد ، طور تخمین ۰ر٤۵۰۰۰۰-افغانی

۳- برای مردم آسیب رسیدگان سید خیل ، کوهدامن کمك گردیده سی هزار افغانی پول نقد با یك اندازه رخت وآرد .

٤- پول نقد که برای یك عده مردمان بی بضاعت و مستمند از طرف جمعیت کمك گردیده، بالغ بر ۰۰ر۳۸۵۵٤۱ - افغانی میشود .

۵- برای نمایندگی ولایت تخار هدایت داده شد تا مبلغ ده هزار

بتاریخ ۱٤ جوزای ٤۵ مجمع مرکزی سره میاشت تحت ریاست والاحضرت شهزاده احمد شاه رئیس عالي جمعیت افغانی سره میاشت دائر شد

والاحضرت شهزاده احمدشاه رئیس عالی جمعیت افغانی سره میاشت

افغانی برای مردمان بی بضاعت انجا توزیع گردد .

۱ـ برای آسیب دیدگان لغمان و ننگرهار کمك گردیده مبلغ ۱۵۰۰۰۰ر۰ افغانی

۷ـ براغوربند پروان مبلغ ۵۳۶۰۰ر۰ افغانی

۸ـ برای ۱۲ نفر مردمان پروان مبلغ [illegible] هزار افغانی و یك اندازه تکه کمك گردیده است .

۹ـ دو صد و پنجاه جوره لباس برای مردم غزنی داده شد .

۱۰ـ [illegible] صد جوره لباس برای مردم بدخشان داده شد .

۱۱ـ [illegible] صد متر [illegible] برای مردم هزارجات داده شد .

۱۲ـ مبلغ ۵۷۲۰۰ر۰ افغانی برای اشخاصیکه با جمعیت همکاری نموده‌اند بخشش داده شد .

۱۳ـ در حدود پنج ملیون افغانی بریاست مرستون کمك گردیده است .

۱۴ـ برای پنجاه و یك فامیل آسیب رسیدگان غوریان کمك نقدی گردیده است .

ب ـ خارجی

۱ـ نظر به طوفان پاکستان غربی مبلغ بیست هزار کلدار برای مصدومین طوفان آن مملکت کمك شده معادل یك لك افغانی .

۲ـ برای یکنفر سیاح آلمانی مبلغ یك هزار افغانی و برعلاوه تکت سرویس و کرایهٔ هوتل از پول جمعیت تادیه و کمك گردیده است .

۳ـ برای کدام لیك از طرف جمعیت کمك‌شده، ۴۰۰ تخته کمپل و چهار هزار متر رخت و سه‌هزار جوره بوت رابری فرستاده شده است .

فعالیت امریت تبلیغاتی درسال گذشته

این اداره در سال گذشته طبق مرامها و خدمات جمعیت اساسی سره میاشت مجاهدانی نموده است . تبلیغات سره‌میاشت از اینکه توانسته است روابط مطبوعاتی آن جمعیت را با ارگان های مطبوعاتی و نشراتی مملکت از راه کمك در تهیه و نشر اخبار و اطلاعات مربوط بجمعیت برقرار کند به نشر یك سلسله نشرات و تجلیل روز های سره میاشت کوشیده است . نشرات مطبوع سره میاشت درسال گذشته عبارت است از : ـ

۱ـ نشریه تحت عنوان مرض چیچك بمناسبت روز صحی .

۲ـ البم مصور تحت عنوان مرستون دیروز و امروز که تحولات وانکشافات اخیره مرستون را بصورت مقایسه نشان میدهد .

۳ـ رسالهٔ بنام سره میاشت جوانان که راجع به ماهیت و اهمیت سره میاشت جوانان و تاریخچهٔ آن معلومات میدهد باتذکر ازفعالیت‌های جوانان سره‌میاشت .

۴ـ رساله تحت عنوان ، خانه خود را محفوظ دارید .

۵ـ ترجمه اثر بناغلی هانری دونانت ، موسس صلیب احمر و هلال احمر که از خاطرهٔ جنگ خونین و وحشت ناك سالفرینو و همچنان مفکورهٔ ایجاد و تاسیس موسسات خیریه حکایه میکند .

۶ـ لیلیان والد ـ نام کتابی است که حیات یکی ازپرستاران معروف و پیشقدم امریکا را شرح میدهد

۷ـ رسالهٔ کوچکی بمناسبت روز جهانی سره میاشت نشر گردید و

والاحضرت شهزاده احمد شاه رئیس عالی جمعیت افغانی سره میاشت با شوسلی مدیر جوانان لیگ ژینوا

در بارهٔ طرح پروگرامها و اهمیت روز جهانی په جوانان سره میاشت معلومات میدهد .

۸– معلومات مستر شوسلی مدیر جوانان لیگ در باره پروگرام جوانان سره میاشت .

۹– رساله مصور بنام سره میاشت و اردو ، از طرف تبلیغات طبع و درایام هفته مخصوص در محفلها توزیع گردید .

۱۰– نشریهٔ تحت عنوان ، سره میاشت

۱۱– نشریه تحت عنوان ، باچند قطره خون خود حیاتی را نجات بدهید .

۱۲– لیفلت خون مصور بافعالیت های صحی جمعیت

۱۳– رسالهٔ مصور با معلومات فعالیت های جمعیت که بمناسبت هفته مخصوص ۴۴

۱۴– طبع رکلامهای مصور از فعالیت های جمعیت ما به حدود ده هزار قطعه

۱۵– رکلام های تبلیغاتی لاتری صحافت مرغوب محتوی ازفوتو های برندگان جوائز طبع و در جاده های مزدحم نصب شد .
است .

۱۶– رکلام دیگر ترافیکی تحت عنوان ، خیر راتی .

۱۷– به تعداد ده پایه ویترین های نمایش ازطرف تبلیغات ترتیب و با مواد نمایشی آن در لیسه ها نصب گردیده است .

۱۸– آمریت تبلیغات وقتاً فوقتاً پروگرام مخصوص بنام صدای سره میاشت ترتیب میدهد که از رادیو افغانستان برود کاست میگردد .

هفته مخصوص سال ۴۴ که به تاریخ ۲۴ میزان ۴۴ آغاز و بتاریخ ۲۹ میزان ختم گردید با طرح پروگرام خاصی برگزار گردید . درین هفته وزارت

معارف ، دفاع‌ملی، ا طلاعات و کلتور ،صحیه،ریاست، پوهنتو ن کابل ،حربی پوهنتون، موسسهٔ نسوان سهم بارزی گرفته بود . ضمناً بناغلی وزیر دفاع ، وزیر معارف، وزیر اطلاعات و کلتو ر ، رئیسه دمیرمنو تولنه ، مد یر ه شفاخانه زایشگاه بالنوبه به‌مطابق پروگرام مرتبه بیانیه‌هائی ازرادیو افغانستان ایراد نمودند . هکذا در برخی از مکاتب شهر و لیسه ها پرو گـرامهای فر عی و محافل تشکیل داده شده بود که در آن بیانات ایراد و مقالاتی‌راجع به‌هفته مخصوص برای حاضرین قرائت شد .

همچنان دعوت بزرگی از طرف والاحضرت رئیس عالی جمعیت در هوتل کابل منعقد شده بود که در آن‌وزراء وکوردیپلوماتیک‌مقیم‌کا بل با خانم های شان اشتراك ورزیده بودند . یك گروپ شصت نفری جوانان خارندوی در شهر بجمع آوری اعانه پرداخته این پول به حساب جمعیت تحویل‌شده است.

۱۹ـ روز صحت که بتاریخ ۱۸ حمل ٤٥ ازطرف مؤسسهٔ صحت عامه وزارت صحیه تجلیل گردید جمعیت افغانی سـر ه میـا شت نیز در بر گـزاری آن سـهیـم بوده و یك تعداد نشریه های‌خون در محفلیکه در تالار صحت عامه ترتیب شده بود به مدعوین‌توزیع گردید .

۲۰ـروز جهانی سره میاشت ها وصلیب احمرها ،شیرو خورشید سرخ بتاریخ ۸ می مطابق ۱۸ ثور از طرف افغانی سره میاشت و نمایندگی‌های‌سره‌میاشت‌درسرتاسر مملکت استقبال گردید،در لیسهٔ های مرکز محفل‌های بدینمناسبت ترتیب شده بود که در آن از طرف مدیرا ن لیسه ها و متعلمین و متعلمات بیانیه هـای جذاب ایراد گردید . فلم های که از مفکوره و خدمات جمعیت افغانی‌سره میاشت نمایندگی میکرد به معرض نمایش قرار گرفت که طرف دلچسپی و استفادهٔ حاضرین وا قع‌گردید . در ولایات نیز مطابق پروگرام از این روز استقبال شد. شعارامسال روز بین المللی صلیب‌احمر وهلال احمر خدمات صلیب احمر سرحد ندارد ، آمریت تبلیغات‌هفته دوبار فلم های تربیوی و تفریحی توسط نمایندهٔ خود به مشمولین مر ستون نمایش میدهد ومشمولین مرستون از آن استفاده هـای خـوبی می نمایند .

درتزئید اعضای چارگانهٔ اعضای جمعیت در سا ل ٤٤ـ۲۰ فیصد افزایش بعمل آمده که فعلاجمعیت ما در مرکز ومربـوطات ۸۳٦۲۹ عضو ء دارد افغانی سره میاشت .

آمریت تبلیغات علاوه از طبع نشرات متنوع دو ماه در دو ماه مجله نشر میکند که طور مجانی به مکاتب و وزارتخانه ها توزیع میشود همچنان همه نشرات خود را به یکصد و پنج صلیب احمر دنیا با سفارت خانه های افغانی مقیم خارج و نمایندگی های خارج در کابل ارسال میدارد .

جمعیت افغانی سره میاشت در مقر خودکتابخانهٔ منظمی دارد که دارای کتب متنوع علمی سیاسی . ادبی، طبی‌وغیره‌میباشد .بر خی از ذوقمندان از مطالعه کتب مذکور استفاده مینمایند .

آمریت اداری سره میاشت

درپهلوی اجرای وظایف روزمرهٔ اداری این جمعیت برای تقویه عالی جمعیت کوشش هائی نموده است. و وضع مالی و پولی جمعیت را تنظیم کرده است .

باساس راپوریکه تهیه شده، عواید جمعیت افغانی سره میاشت در سال ۱۳٤٤ فیصد نسبت بعواید آن در سال ۱۳۳۳ زیاد تر بوده است .

اینك بغرض مزید اطلاع علاقمندان راپور عواید و مصارف جمعیت تقدیم میشود .

۱ـ مفاد خالص لاتری بعد از توزیع جوایز	۱۰۳۱۰۸۹۹ر۱٦
۲ـ حق العضویت ها	ـ ٤۹٤۰ر۰۰
۳ـ دو فیصد مالیات که توسط وزارت مالیه جمع آوری شده	ـ ۱٦٥٥۹ر۷۸۲ر٥۰
٤ـ اعانه های مختلف	۱۱۹٥۰۸۰ر۲۲
٥ـ مفاد اسهام و حسابات امانت	ـ ٤٥٤۷۲٦٦ر٥۹
٦ـ عواید هفته مخصوص	ـ ۱۱۸۳۰٤ر۲٥
۷ـ عواید جنتری	۱۲۹۷۷ر۰۰
۸ـ عواید پیچکاری مراکز صحی	ـ ۲٤۲۰۷ر۰۱
۹ـ کرایه تعمیر	ـ ۲٥۸۷۰۰ر۰۰
۱۰ـ عواید ٤٥ فیصد سرکس	ـ ٥۹۷٥٥۳ر۲۰
۱۱ـ بازگشتی ها	ـ ٤۱۰٤ر۲۲
مجموعه	۳۳۲۳۳۸۱٤ر۱٥

امداد هایکه بشکل متفرقه ـ نقد و جنس ـ شده است

۱ـ نسبت سیلاب جبل السراج و پروان امداد ـ نقد و جنس	ـ ٤۳٤۷۹ر۷٥
۲ـ نسبت سیلاب چخانسور کمك نقد و جنس	ـ ۲٥۰۰۰۰ر۰۰
۳ـ امداد بمردمان پامیر خورد و بزرگ نقدی و جنسی	٤٥۰۰۰۰ر۰۰
٤ـ امداد بصورت مختلف برای غربای داخل مملکت	ـ ۸۳٥۳۱۷۳ر٥۳
٥ـ بمرستون نقدو جنس	ـ ٤۸۷۲۹۷۷ر۰۷
٦ـ امداد بخارج مملکت نقد	ـ ۱٤۸۰۲۱۷۸ر۰۲

مصارفات :

۱ـ معاشات بمعه حق الزحمه و ماکولات	۱٥۰٦۱۰۰ر۹۱
۲ـ سفر خرچ بداخل و خارج مملکت	ـ۳٤٦٤ ـ٤۰ـ
۳ـ مصارفات خریداری وتعمیرات و غیره .	ـ ٥۷٥۰۹٥۱ر٦۹

خدمات ریاست مرستون درسال ۱۳٤٤

الف:-

۱- تعمیر پرورشگاه که شاید قبلا براپور آمده باشد یك تعمیر دو منزله پخته کاری و مجهز با تمام وسایل عصری که د ر آن ۱٦۰- نفر طفل مرستون تحت نظارت معلمین داخلی و خارجی تربیه شده و امور آن بوسیله یك عده کار کنان داخلی باداره ریاست مرستون پیش برده میشود بستره ها . چپرکتها . لباس . پوشاکه . تغذی . سامان موسیقی و تفریحی تماماً به سیستم عصری میباشد و روی یك پروگرام منظم کار میشود.

۲- در پهلوی دیگر احتیاجات پرورشگاه یکی هم تعمیر دو منزله دوبی خانه عصری است که مجهز با وسایل ماشین ر خت شویی و تانك فشار و اتوکاری و غیره می باشد و فعلا در آن فعالیت رخت شوئی واتوکاری لباس های شاملین پرورشگاه ذریعه ٤ نفر مستخدمین داخلی جریان دارد و روزانه ٥۰ پارچه شستوشو و اتو میگردد.

۳- یك باب اطاق جدید بالای چاه تانگ فشار قسم پخته کاری به مصارف ۱۰۰۰۰ - اف اعمار شده

٤- درپرورشگاه یك سیستم مرکز گرمی تهیه شده وکار آن ۹٥ فیصد تکمیل شده .

٥- پهره دار خانه های چوبی و دیوار های چوبی بنابر ایجابات و تقاضای امور دراطراف پرورشگا ه به مصارف ٤٤٥٦۷ - اف ساخته شده و مورد استفاده قرار گرفته.

٦- بر علاوه میدان سپورت سابقه یك میدان سپورت با سرکها و جوی ها ،وکبل کاری ، گل کاری و غیره لوازم آن ترتیب شده و کار آن ۷٥ فیصد تکمیل شده .

۷- یك چاه عمیق بطول ۳۷ متر دورتر از پرورشگاه نظر بضرورت برای رفع کثافات مطبخ پرورشگاه تهیه شده .

۸- امور سپورتی روی یك پروگرام منظم ذریعه یك نفر معلم سپورت که از وزارت معارف رسیده ویکنفر معلمه خارجی رضا کار در جریان است و هر روزه در ختم سپورت بعد صرف شیر و ویتامین دوش نیز میگیرند.

۹ - برای ۱٦۰ طفل پر ور شگاه و ۱٦ نفر از مشمولین که شامل مکاتب شهری هستند و از صنف اول الی صنف ۱۱ بدروس مشغول اند ،وسایل نقلیه و کتب درسی و قرطاسیه و سایر لوازم تهیه شده که از برج میزان ٤٤ الی اخیر ثور ٤٥-۱٦۲۹۹٤- افغانی مصرف شده .

۱۰- برای ۱٦۰ نفر شاملین پرورشگاه ۲۰۳ نفر مشمولین که در ۲٤ ساعت اعاشه میشوند از برج میزان الی اخیر ثور ٤٥ مبلغ ٦۳۸۳۱۸ - اف تغذی و مبلغ ۳۱۸۳۸۰ - اف پوشاکه و مبلغ ۱٤۲۹۱۳ - افغانی بستره جدید تهیه و توزیع شده .

۱۱- برای تنویر پرورشگاه و مشمولین از برج میزان الی اخیر ثور مبلغ ۱٤۳۷۲ - اف محصول برق و مبلغ ٦٦٤۷٥ -اف مصارف روغنیات پطرول و دیزل مصرف شده .

۱۲- برای تعمیر مرستون ترمیم و سفیده کاری ٤۰٦٤۲ - اف و سفیده کاری ظروف مطبخ پرورشگاه و مشمولین ٦۱۳۷ - اف مصرف

شده !

۱۳ــ برای طبخ طعام و حمام و غیره مبلغ ۱۰۰۹۷٤ ــاف چوب و سنگ ذوغال تهیه شده .

۱٤ــ یکپایه تیلفون سوچبورد ده لینه با دو پایه تیلفون کیبلی از وزارت مخابرات خریداری و بکار انداخته شده و عنقریب ۸ پایه تیلفون دیگر نیز تهیه‌خواهدشد.

ب ــ کودکستان .

۲۵ طفل از ۲½ ــ الی ٥ ساله در کودکستان تحت تربیه قرار دارند که توسط دو نفر معلمه های لایق باطاق های معین ترانه ها اتن های ملی دروس الفبا وعدد نویسی و بعضاً سپورت‌های خفیفه بالای شان تطبیق میگردد و بوقت معین در پرورشگاه تغذی میشوند و استراحت دارند اسباب بازی از هر قبیل تهیه و توسط معلمین مورد استفاده شان قرار دارد .

ج ــ شعبات صناعتی:ــ

شعبه خیاطی که توسط یکنفرمعلم خیاطی و یکنفر معلمه رضا کار آلمانی ایفای وظیفه میکنند ۲۹ نفر طلبه دارد که بعد از فراغت ساعت درسی مکتب د رآنجا ز نها ودختران ، کا ر میکنند و فن برش دوخت را می آموزند و از برج میزان ٤٤ الی اخیرثور ٤٥ بر علاوه ترمیم واصلاحات دریشی و لباس های اطفال مکتب ۲۸۰٤ پارچه لباس و غیره را نیز برش و دوخت کرده ومورد استفاده‌قرار داده .

دــ شعبه بوت دوزی:ــ این‌شعبه ذریعه یکنفر معلم رهنمائی میشود ٤۱ــ نفر طلبه بعد ازساعت درسی مکتب در آنجا کار میکند و ۹ نفر از مشمولین غیر مکتب نیز در آن افزوده شده صرف فن بوت‌دوزی را می آموزند از برج میزان الی اخیر ثور ٤٥ ــ ۲۱۷ جوره بوت برای شاملین و یکصد کمر بند برای دریشی طلاب مکتب و ۲٤ جوره بوت فرمایشی جهت فروش ساخته اند و ۷۲۰ جوره بوت و ٤۷ عدد بکس طلاب را ترمیم کاری نموده‌اند و به تعداد ٤۰۰ جوره بوت رویه چرم کرم تحت کاراست که ٥۰ فیصد کار آن انجام یافته.

هـ ــ شعبه نقاشی ، این شعبه‌که از مدت کوتاهی بکار شروع کرده در آن ۲۲ نفر طلبه مکتب بعد از فراغ مکتب تحت نظر یکنفر معلم رسامی و نقاشی می‌آموزند .

وــ شعبه نجاری این شعبه ذریعه یکنفر معلم رهبری میشود و در آن ٤۱ نفر بعد از فراغت ساعت درسی مکتب و ٥ نفر از جمله مشمولین غیر مکتب در آنجا کار میکنند و فن نجاری را بسیستم عصری می آموزند برعلاوه ساختن دروازه . کلکین میز و چوکی . الماری و غیره را کار میکنند و می آموزند و هم یك تعداد سامان‌مورد ضرورت ذریعه آنها ساخته شده که رفع احتیاج خود مرستون ازآن بعمل آمده وتما ماً نجا ر ی اعم از ترمیمات دروازه ها . پوشش ها، خامکوب ها وغیره لوا ز م چوبی باساس نقشه و کندن کاری را بصورت‌نظری وعملی می‌آموزند وبرای کمبود تماماً شعبات میز و چوکی و الماری روی کار است.

زــ شعبه‌نافت:ــ این شعبه تحت رهنمائی یکنفر معلمه بافت و گل دوزی اداره شده و ۲۵ دختر پرورشگاه و مشمولین در آن کار میکنند که وسایل آن تهیه و به

دسترس شان گذاشته میشود و
بافت از قبیل بنیان وجاکت به
انواع مختلف ذریعه‌دست وهمچنان

گل دوزی از قبیل پوش بالشت و
سرمیزی وسر کوچی ،دستر خوان

وغیره با نواع مختلف ذریعـه
سوزن دستی آموخته شده وجریان
دارد .

ح- آمریت خدمات :ـ این شعبه
از ۲۰۳ نفر که مرکب از فامیلی‌ها

وملنگ های مردا نه و زنا نـه
میباشندواداره میکند این مشمولین
که در ۲٤ ساعت اعاشه میشوند

البسه وبستره ومفروشات وغیره
لوازمات وتغذی میگیرنداز جملهٔ

نفری مذکور آنهاییکه توان کار را
دارند بشعبات صناعتی به مطبخ

بەد وبی‌خانه ،بصفایی باغوسرك
ها و آب رسانی بظرف شوئی ـ

اتوکاری ، پرستاری حیوانات و
نگرانی اشجار و تربیه اشجاروگل

ها وغیره کار میکنـد وا ز یـن
درك اجرت نیز اخذ میدارند .

ط- آمریت املاك :ـ

این شعبه از برج میزان ٤٤ الی
اخیر ثور ٤٥ از ۲۵۰ جریب زمین

زراعتی اشجار مثمر و غیر مثمر و

تربیه گل ها و بته های زینتی

وارسی کرده درین اواخر بکمك و

رهنمائی مامورین فنی زراعت به
تسطح زمین های زراعتی و بذر

سبزیجات ۵۷۱سیردرساحه ۱۲۹
جریب زمین و ترتیب سرکها و

جوی ها وکرد بندی وگل کاری ها
وترتیب میدان های سپو ر ت‌و

انگور باغ وغرس ۳۲۵۰ نهال‌های
مثمر و غیر مثمر اقدام کرده و یك

سرك جدید از جنوب بشمال بین
زمین های مرستون بطول ٦۱۱ و

عرض ٦ متر کشیده و پر کاری
نموده که کار آن ۸۰فیصد به‌کمك

افراد قوماندانی قـوا ی کا ر
و دوپایه ماشین تراکتور و بلدوزر

وزرات‌زراعت و آبیار ی پیشرفته
است .

ی- مدیریت صحیه ، این شعبه
تحت اثر یکنفر دکتور و دو نفر
نرس و یکعده پرسونل فنی و غیر

فنی در طول ۸ ماه در داخل‌بستر
شفاخانه و خارج شفا خانه درپولی

کلینك معاینه وپانسمان وپیچکاری
شده‌اند و مریضانیکه سروی کرم

امعا وواکسناسیون‌چیچك‌و کولرا
وتبرکولین تست واکسن وب ث‌ج

شده شیرو و یتا مین گر فته اند

جمله ۸۹۸۹ نفروا رسی‌شده‌اندونیز

مبلغ ۱٤۷۰۹ ـ افغانی را از بازار
ادویه خریداری کرده‌اند .

افغانستان و ملل متحد

پروژه امدا دتخنیکی ملل‌متحد در افغانستان

ملل متحد در قطار مساعی‌سیاسی‌خود که اهم آن مساله حفظ صلـح جهانی میباشد یك جنبه‌بسیارمهم و عمدهٔ دگر دارد که البته این جنبه مثل مسایل سیاسی ، سر و صدای‌زیادی نمیداشته باشد ولی‌بلاشبهه‌در تمام ممالك‌روبانکشاف بنظراهمیت‌دیده میشود .

جنبه مهم وبی‌کم سرسرو صدای‌ملل‌متحد عبارت ازمعاونت وهمکاری فنی آنست بحیث یك وسیله‌تاممالك‌انکشاف‌یافته استفاده‌ببر ند.معاونت و همکاری مـلل متحد بـا ممالـك‌روبانکشاف در ساحات‌خیلی‌مختلف و مخصوصاً در ساحات حیاتی‌صورت میگیرد که‌بلاشبهه درهمه‌جابحسن نظر دیده میشود .

این همکاری و معاونت درافغانستان‌نیز از طرف ملل متحدصورت‌میگیرد که‌طی سال های متعدد مفید، مثمرهم‌بوده است .

همکاری ها و معاونت های ملل متحدرا که طی سال هـای گـذشته در افغانستان صورت گرفت بااستفاده‌از مدارك و ماخذیکه از طرف ادارهٔ مذکور درا فغانستان نشر گردید ه‌بارعایت اختصار در ین جا برا ی استفادهٔ خوانندگان عزیز تقد یـم‌میگردد .

اداره

ادارهٔ اطلاعات ملل متحد

ادارهٔ اطلاعات ملل متحد درکابل بوسیلهٔ نشر مطالب درروزنامه‌ها و مجلات افغانی و هم توسططبع وسایل جداگانه ، معلومات به هم میرسانند، پروگرام هفتگی‌رادیوئی آن چـهـا ر شنـبه تـو سط رادیو افغانستان به‌حقایقی کـه موضوع بحث مسائل عمدهٔجهانی را تشکیل‌میدهند روشنی‌می‌افگند این پروگرا میك هفته بزبان دری و یك هفته بزبان پشتو به‌تناوب برود کاست‌میشود، در نظراست هفتهٔ دوبار نشر گردد ،مطبوعات افغانی به‌طیب‌خاطر باادارهٔ‌اطلاعات همکاری ومضامین و فوتو هـای ارسالی مرکز اطلاعات را طبع و نشرمینمایند در روزهای خا ص (مثلا روز منشور ملل متحد، روز حقوق بشر، روز سا لگرهٔ مـلل متحد) ا زطرف روزنامـه هـای شان وقف نشر مطالب در بارهٔ ملل‌متحد گردیده بود، کتابخانـهٔ مرکز اطلاعات ملل متحد همه‌روزه از ساعت (۸) صبح تا ساعت(٤) عصر بروی مراجعین باز بوده وبا یکعدهٔزیاد اشخاص که‌به‌معلومات دربـارهٔ سازمـان مـلل متحد ، نمایندگیهای اختصاصی متعدد آن

و تحقیقات و تتبعات وسیعه از نشرات سابقه ملل متحد راجع به سیانس ، تکنولوژی ، صنعت ، تجارت و مسایل اقتصادی و اجتماعی میباشند ابراز مساعدت میکند .

علاوتاً کتب مطبوعات و اسناد کتابخانه فوتو هائیکه فعالیت های ملل متحد را در سرتاسر گیتی بشمول افغانستان نشان میدهد نیز فرستاده میشود و فوتو های مذکور همه وقته از طرف ادارۂ اطلاعات باثر تقاضای ناشرین بادارات روزنامه ها سپرده می شود دلچسپ دیگر در بارۂ ملل متحد در مدخل عمارت دفتر اطلاعات نیز به غرض اطلاع عامه گذاشته میشوند .

ادارۂ اطلاعات ملل متحد فلمهای مختلف را نیز از ادارۂ مرکزی بدست می‌آورد که‌آنها را مؤسسات عرفانی و بعضاً دوایر حکومت مخصوصاً به تقویت احتفالات ملل متحد امانت گرفته و به معرض نمایش قرار میدهند از حین تاسیس ادارۂ اطلاعات ملل متحد در کابل که بسال (۱۹۵۹)صورت گرفته یك تعداد زیادکتب کوچك وسایل روی موضوعات مختلف مربوط به ملل متحد به زبان های دری و پشتو طبع و نشر گردید ، است . نشریات مزبوره به پیمانۂ بزرگی مورد ضرورت طلاب مکاتب قرار میگیرد .

انکشاف دهات

پروگرام انکشاف دهات در افغانستان از پروگرام های مهم میباشد درپلان‌پنجسالۂ دوم‌مقاصد اهداف ، در ساحه های مختلف امور تشکیلات و اداره دستگاه تدریجی امور ،بطور واضح تعیین هم‌آهنکی وارتباط کارها و پیشبرد گردیده است در ختم پلان‌پنجسالۂ اول هشت پروژه تاسیس شده‌بود و هدف پلان پنج سالۂدوم که‌دورۂ آن از سپتمبر ۱۹۶۱ تاسپتمبر ۱۹۶۶ تعین شده است ، عبارت از هفده پروژه بود و از جمله تا به حال یازده پروژه تاسیس گردیده و با این‌طریق مجموع‌تعداد پروژه ها به نزده پروژه میرسد تعداد نفوس‌که ازطرف‌این پروگرام مستفید میگردد بالغ‌بریك ملیون نفر است که انتظار میرود چهارده پروژه دیگر در سال جاری شروع شود .

پلان پنج سالۂ دوم عبارت از بیست و پنج پروژه بوده و احتمال دارد تعداد پروژه ها از این هم تجاوز نماید . ابتدا چند پروژه در اطراف کابل آغاز شدخط مشی اصلی آن توسعه پروژه های جدید به‌مناطق صعب‌العبور وکوهستانی بوده و فاصلۂ آن دور و خسته کننده میباشند . این امر البته نه تنها بر کیف و اندازۂ کار در مناطق پروژه ها تاثیر داشته بلکه نظارت و مراقبت رانیز فوق العاده دشوار ساخته است .قسمت عمدۂ پروژه ها در مناطق‌جنوبی وشرقی کشور و در میانۂ سلسله های هندوکش قرار دارد ، صفحات شمال و غرب بعداً در پروژه ها شامل ساخته خواهد شد . برای آغاز پروژه های جدید مناطق بطور مفصل سروی شده است ، در طی دو و یا سه سال

اخیر بعضی از متخصصین ملل متحد در انجام این سروی ها شرکت داشته و در نتیجه کیف موضوع قابل استفاده بود این سروی ها بطور قابل ملاحظه بهبودی یافته است کارکران دهاتی بطور عموم از چنین مناطق استخدام شده این امر مسئله دوام کار و رضائیت کارکران را که برای انجام امور در ردیف اول قرار داد تأمین میکند . در بدست اوردن تعداد کافی افراد تخنیکی یونیسف بالخاصه دوکتوران ، مشکلاتی موجود است ریاست انکشاف دهات که در تشکیل جدید مربوط وزارت داخله شده، بحث ادارهٔ مرکزی عهده‌دار امور پروگرام انکشاف دهات میباشد . درتعیین پالیسی این ریاست ، از طرف شورای عالی انکشاف رهبری میگردد ، رئیس این شوری خود صدر اعظم و اعضائی آن ووزرایی می باشد که امور وزارت خانه های مربوطهٔ شان از جنبهٔ تخنیکی و به موضوع انکشاف دهات رابطه دارد . در ولایات نیز شورای انکشاف دهات ولایات که شخصی والی رئیس آن میباشد وجود دارد . هم‌آهنگی و ارتباط بین دوایر بیش از پیش آن میباشد اجراء می‌شود با همکاری بیشتر تمامی دوائر ذیعلاقه کمیسیون انکشاف دهات میتواند

بطور مؤثر کار کرده و هم آهنگی وانتظام مفصلی را در اجراء پروگرام تامین نماید . در ولایات شورا های بریاست والیان تشکیل یافته که اعضای آن مدیران دوائر مختلفهٔ حکومتی میباشد در ولایت پکتیا که تعداد پروژه هادر آ نجا

نسبتاً زیاد است یکنفر مدیر عمومی انکشاف دهات تعیین شده است انتظار میرود که این شخص بحیث منشی انکشاف دهات در نزد والی خدمت کرده وکار انکشاف دهات را با آمرین دوائر حکومتی و دیگر والیان انتظام بخشد ، در ساحهٔ پروژه ها کمیته های مشورتی تشکیل گردیده است و شورا های انکشاف دهات به سویهٔ قراء موجود میباشد ، نقشهٔ این دستگاه ارتباطی و انتظامی بطور کلی خوب شرح گردیده و در جائیکه رهبری آن بدرستی صورت گرفته و ابتکار نشان داده شده نتائج خوبی داده است ولایت پکتیا دارای تعداد بیشتر پروژه های انکشافی دهات در کشور میباشد . این منطقه عقب مانده مخصوصاً برای انکشاف منظم و سریع انتخاب شده است والی پکتیا آمر ریاست انکشاف پکتیا بوده و با این سمت تمامی پروگرام انکشاف را درین ولایت پیش برده و با آن هم آهنگی می بخشد . یك هیئت عالی در مرکز عهده‌دار تعین خط مشی و رهبری پروگرام مذکور می باشد . یکنفر مدیر عمومی ریاست انکشاف دهات در ولایت پکتیا مقرر شده باوالی درتوسعه وانتظام کار و همکاری بین تیم جرمنی که بیشتر مصروف مسایل محلی می باشد و دوائر مربوطه انکشاف دهات در این پروژه معاونت مینماید نتایج حاصله از این سیستم

انتظامی کار میکند این طرز کار ممکنست بحیث نمونه انکشاف در دیگر ولایات بکار برده‌شود. تربیهٔ افراد جزئی از پروگرام کلی انکشاف

دهات‌را تشکیل داده و بعد تر این پروگرام بطور قابل ملاحظهٔئی توسعه و بهبودی یافت‌کورس‌های مسلکی و تذکاری برای مامورین کمپ هـای مـخصوص کـلان شوندگان قراء و تربیه کارگران برای بهتر ساختن امور خانگی و کورس های‌تحقیقی برای تشکیل دهندکان کوپراتیف و مامورین نظارت بر تعمیرات لازمـه بـرای بعضی از ساختمانـها مـربوط پروگرام تربیه‌گردیدبرای‌بهبودی وضع مرکز تریننگل حکومتی و تسهیلات دیگر مساعـی مـداوم مبذول میگردد . یـك کتابخانـهٔ بسیار مجهز هم اکنون تاسیس گردیده و یك مـاشین چاپ کـه سامان لازمه آن قبلا رسیده‌است بزودی نصب‌خواهد شد .همچنین برای تاسیس یك عکاسخانـه و بهبودی انتشارات بذل مساعـی صورت میگیرد برای مشوره و معاونت در پلانـنك و تطبیق ایـن پروگرام مؤسسهٔ مـلل متحـد و موسسات اختصاصی آن درحدود دوازد ه نفـر متخصص ر ا د ر دسترس گذاشته‌اند ،ادارهٔ امداد تخنیکی ملل متحد بدین منظوریك نفر مشاور عالی انکشاف دهات یك‌نفر متخصص انکشاف دها ت (برای پروگرام نسوان) یکنفـر متخصص تریننگ یکنفرمتخصص خانه سازی دهات را با یك نفـر ترجمان و یك متخصص قریه را دراختیار ات مقامات مربوطه‌گذاشته است ، سازمان صحی جهان بـا گماشتن یك‌ماموریعالی رتبه‌صحت عامه ،یکنفر متخصص امورصحی و یکنفر متخصص صحت عامه‌در این پروگرام کمك مینماید یکنفر متخصص مؤسسهٔ خـو راکه و زراعت جهان به افراد در تطبیق پروگرام زراعتی مشوره میدهـد مؤسسهٔ کار و کار گـر د و نفر متخصص را در دسترس گذاشته است که یکی در شق کوپراتیف ها و دیگری درشق‌چرمگری‌خدمت کنند . یونیسف موادو سامان لازمه را برای‌پروگرام های‌مختلفه تهیه کرده است .

نفوس شماری:

یکنفر متخصص نفوس شماری‌با یکنفرمعاون اونفوس شماری‌شهر کابل را تکمیل نموده است حـالا نتائج آن بـاصول عصری جدول بندی میشود . در نظر است تا از پروژه‌مزبور بحیث پروژه‌نمونه و امتحانی جهت‌نفوس شماری‌آینده در سرتاسر مملکت استفاده‌شود. فیلوشپ هائیکه در این ساحـه اعطاء گردیده قرار آتی است:ــ

۱ــفیلوشپ درشق‌هایدرولوجی
۲ فیلوشپ د رشق برمه کاری ،
۳فیلوزشپ در تخنیك اداری ،
٤فیلوشپ در شق کیمیاوی آب .

تا اوایل آگست سال جاری از مدت تعلیم سه نفر از طلاب شق هایدرولوجی در امریکا یك و نیم سال میگذشت و یکنفر طلبهٔشق اداری در جولای ۱۹٦۵ به تعلیم آغاز کرده است چهار تن ازجملهٔ هشت نفر از مامورین بین المللی بشمول‌رئیس پروژه‌صورت‌گرفته وپس از سنجش دقیق سامانیکه از لحاظ شرایط عملیات هدف‌های کلی و بودجهٔ موجوده ضروری می باشد ، آماده ساخته شده است. پلان وجدول کار که ساحه ومدت

های مختلفه تمامی عملیات در آن تفصیل داده شده است تهیه گردیده ، و چندین مرحله از کار بشمول تهیه فهرستی از نقاط دارای آب و ترتیب نقشه سطح آب های زیر زمینی .

در تعدادی ازمناطق به‌موجودیت نشریات و کتب حالی‌از معلومات مربوطه به جیالوجی‌آب ها وراجع به مقدار کلی احتیاج در این‌مورد و منابع معلوم ومشهور آب‌شروع گردیده است . کار برمه داری جئوفیزیك و کشف‌آب‌های زیر زمینی از نیمهٔ‌دوم‌سال ۱۹۶۵اغاز یافته است .

امداد تخنیکی ملل‌متحد ـ صندوق مخصوص

تحقیقات راجع به آب های زیر زمینی

مسئله تحقیقات آب های زیر زمینی مبنی بر پرو گرام‌پنج‌ساله است که در سال (۱۹۶۳) در نظر گرفته شده بود و به تاریخ (۲۱) فبروری (۱۹۶٤) اجراء آن تجویز گردید . منظور از این پروگرام نشان دادن تخنیك های عصری برای کشف و تعیین مقدار آب‌های زیر زمینی در چهار منطقهٔ مختلف به‌مساحت (۸۵۰ر۲٦) کیلو متر مربع میباشد علاوه براین تحقیقات مذکور به تشکیل ادارهٔ آب های زیر زمینی در داخل ریاست‌سروی آب و خاك‌حکومت افغانستان کمك خواهد کرد. وظیفهٔ این ریاست عبارت از جمع آوری‌و ترتیب‌تمامی معلومات در بارهٔ منابع آب کشور بوده و این امر تعیین یك پالیسی ملی را در مورد موضوع آب ممکن خواهد ساخت تا بنابرآن پروگرام های مهم و دقیق سرمایه گذاری را بتوان ترتیب داد .

تامین امور مالی این کار مستلزم تهیه مبلغ (۷۸۰ر۲۸۷ر۱) دالرنقد از طرف صندوق مخصوص ملل متحد و پرداخت یك سهمیهٔ بالغ بر (۰۰۰ر۱۰٦) دالر از طرف حکومت افغانستان برای معارف در داخل خود کشور میباشد . علاوه براین حکومت افغانستان باید به اندازهٔ مبلغ (٦۲۰ر۷۰۵) دالر از لحاظ تهیهٔ کارگر و خدمات دراین راه امداد کند .

سروی شاهراه آسیائی

سرك مستقیم کابل و هرات

مرحلهٔ نخستین مطالعهٔ امکان این پروژه سر دست است و راپور آن تاماهای فبروری و مارچ ۱۹٦٦ انجام خواهد شد .

مرحلهٔ دوم پروژه البته مربو ط خواهد بود به سفارشاتی که پس از اکمال مطالعات مقدماتی امکانات آن بعمل آید .

ریاست شهر سازی

اعزام سه نفر متخصص پروگرام توسعه وی امداد تخنیکی ملل‌متحد در ساحه شهر سازی منتج برین شد که حکومت افغانستان تقاضا نامهٔ رسمی برای کمك صندوق وجهی ملل متحد در مورد پروژه تاسیس یك ادارهٔ مسئول بنام ریاست‌شهرسازی‌مقامات‌صلاحیتدار صندوق وجهی مخصوص‌ملل متحد تقدیم کند .

چنین تقاضا نامه‌از طرف‌صندوق وجهی مخصوص ملل متحد واقع گردید منیجر پروژه جلب واحضار شد و فعلا در تکمیل پلان عملیات این پروژه مصروف کار است ریاست شهر سازی یك مؤسسهٔ خواهد بود که پالیسی های دولت را در رشته های پلانگذاری و خانه سازی طوری سیستماتیك تنظیم و

یونیت ها را مطالعـه وانکشاف
شدیلات و لوازم را تنظیم و بطور
عمومی ایفان حصل نند به موضوع
خانه سازی درافغانستان به سرعت
و متوازن دقیق اندازه احتیاجات
پیش برده شود .

موسسه بین المللی کار و کارگر (آی، ال ، او)

امداد موسسه بین المللی کار و کارگر (آی، ال ، او) به افغانستان در سال ۱۹۵۳ شروع شده و در ان تاریخ یکنفر متخصص بـرای سروی صنایع کوچك ، بالخاصه سروی منسوجات پنبهٔ دست بافت و ابریشمی و قالین بافی در ولایات وصنایع مربوط چوب وفلـز بـه افغانستان آمد .

درسالهای ۱۹۵۵ـ۱۹۵۶ و۱۹۵۷ موسسهٔ بین المللی کار و کارگر به جهت اجرای سفارش های مربوط سروی اولیه و به منظور بهبود تولیدات و تخنیك های مخصوص توسعهٔ بازار آن، به امداد پرداخت. در سال ۱۹۵۷ همچنان پروگرام امداد طویل المدت مؤسسهٔ بین المللی کار و کارگر بر آن تهیه و شروع کوپراتیف های تولیدی آغاز گردید . این کار که بصورت عمده شامل ترینینگ مامورین بر طبق اصول و قواعد مـوسسات کوپراتیف بودهمراه امدادبیشتری در ساحه انکشاف بهبود صنایع کوچك طی سالهای ما بعد ادامه یافت. درماه جو ن ۱۹۶٤ یکنفـر متخصص کوپراتیف موسسهٔ (آی، ال ، او) وارد افغانستان شد تا تعلیم در کورسهای بالاتر حساب داری و اداری را برای کوپراتیف ها از پیش ببرد . این شخص اکنون مصـروف کمك و مشوره دادن به افراد مامورین تشکیل کوپراتیف رهنمود پیشرفت امور شان بوده و همچنین ریاست انکشاف دهات را درتسوید یك قانون کوپراتیف ها معاونت کرده است.

۲ـ امداد خوراکه به تاسیسات برق نغلو ، سروبی (پروژهٔ نمبر ۱۶۳):ـ

منظور از این پروژه امداد به ساختمان تاسیسات برق نغلو و ضرورت خوراکه برای کار گران آن میباشد . قرار داد مربوط باین امر بتاریخ ۲٤ نومبر ۱۹۶٤امضاء شده و موعد آن در آخر سال ۱۹۶۵ بسر میرسد .

سهم امدادی پروگرام خوراکهٔ جهان برای تکمیل این پروژه که تقریباً به (۹۲۰ر۰۰۰) دالر بالغ میگردد عبارت از اقلام آتی است.

الف : ــ ۲۶۸۰ تن آرد

ب : ــ ۱۳٤ تن روغن نباتی

ج : ــ ٤۵ تن پنیر یا گوشت گاو کانسرو (قطی)

د : ــ ٤۵ تن شیر خشك بدون چربی

هـ : ــ ۸۸ تن گوشت گاو کانسرو (قطی)

و : ــ ۹ تن چای

تقریباً یك ربع اقلام مذکور به ساحه پروژه و اصل و توزیع آن در اوایل ماه می ۱۹۶۵ آغاز شده است و مابقی موادخوراکه دروقت مقتضی تحویل داده خواهد شد .

علاوه برد وامداد متذکره حکومت سه درخواست امداد دیگر را در خواست کرده که عبارت از تدارك خوراکه بـرای ریاست انـکشاف پکتیا ، وادی هیرمند ومعادن ذغال واقع ولایات شمال میباشد . این

درخواست ها نیز تحت مطالعهٔ ادارهٔ مرکزی پروگرام خوراکه جهان (دبلیو ـ اف ـ پی) است .

سازمان تربیوی . علمی . کلتوری ملل متحد

فعالیت های پانزده سالهٔ یونسکو در افغانستان

می توان گفت که در طی سال‌های اول تاسیس پروگرام وسیع امداد تخنیکی فعالیت عمدهٔ مؤسسهٔ یونسکو در ساحهٔ تعلیمات تخنیکی محسوس بوده است در طول این دورهٔ پانزده ساله توجه خاص یونسکو بسوی تربیه معلمین برای مکاتب ابتدائی و ثانوی معطوف گردیده ودر عین‌زمان این‌مؤسسهٔ بطور مداوم مصروف یك پلان کلی تربیوی بوده است. بعد ازکنفرانس های آسیائی منعقدهٔ کراچی درسال (۱۹۵۹) و در توکیو به سال (۱۹۶۲) توجه حکومت افغانستان و یونسکو درین قسمت افزایش یافت .

در ساحهٔ تعلیمات تخنیکی ازسال ۱۹۵۲ تا ۱۹۵٤ یکنفر مدیر و دو نفر متخصص یونسکو در مکتب تخنیکی (ای ، آی ، تی) مامور تربیهٔ متعلمین درشق تخنیك بوده اند . بعد تر هیئت عملیات امریکا توانست تا مساعی او لیه یونسکو را دوام داده و از پیش ببرد .

از سال ۱۹۵۷ تا ۱۹۶۳ بمنظور تامین احتیاجات پرسونل تربیه شده در یکی از ولایاتی که بسرعت روبه ترقی میر فت مؤسسهٔ یونسکودرتاسیس مکتب‌میخانیکی درکندهار به حکومت کمك نموده وبرای این کارسه متخصص تعیین و مقدار کافی سامان لازمه از طرف آن مؤسسه تهیه گردید . تا تاریخ حاضر در این ساحه از طرف پروگرام امداد دوجانبه جمهوریت اتحادی آلمان نیز امداد صورت گرفته و سامان و مامورین در دسترس مکتب‌مذکور گذاشته‌شده است .

ازسال ۱۹۶۳ باینطرف مؤسسهٔ یونسکو یکنفر متخصص را برای پلاننگ‌موسسات‌تخنیکی درولایات (که‌مربوط‌پروژه‌های انجمن‌انکشاف بین المللی میباشد) و همچنین برای بهبود سویهٔ تدریسی در موضوعات تخنیکی در دسترس گذاشتنه است . این شخص علاوه براین به تهیهٔ مواد درسی و دایر کردن کورسهای‌تعلیمی برای‌متعلمین شق تخنیکی پرداخته است .

در داخل چوکات یك پلاننگ‌کلی در ساحهٔ امور تعلیمی در افغانستان مؤسسهٔ یو نسکو به‌تهیهٔ‌متخصصین در شق تعلیمات تخنیکی مبادرت ورزیده که وظیفهٔ آنان مشوره‌دادن به حکومت در موارد آتی بوده است :ـ

۱ـ بهترین طریقه برای شامل ساختن تعلیمات تخنیکی در داخل چوکات یك‌سیستم تعلیمی‌متوازن.

۲ـ طریقهٔ تطبیق نمونهٔ های تعلیمات تخنیکی کشور های خارج در مورد احتیاجات کشورو متناسب ساختن آن با احتیاجات متذکره به جهت اجتناب ازنقل مطلق‌نمونه های مزبور .

۳ـ طریقهٔ‌تهیه‌وترتیب پلان‌های کم مدت و طویل المدت مربوط انکشاف اقتصادی کشور . درسال (۱۹٤۹) اولین هیئت یونسکو در افغانستان چنین گذارش داده‌است:ـ درجملهٔ چندین‌طریقهٔ‌برای بهبودی

مکاتب افغانی مهمتر از همه تربیهٔ معلمین خوب میباشد .

این امر قاطع ترین ، کارگرترین ومؤثر ترین وسیله با لا بردن سویهٔ تعلیمی در هر کشور می باشد . علاوه برین این‌کار کلید ترقی معارف بوده و بدون آن بهبودی در مشاغل اداری و حتی مالی اگر نا ممکن نباشد غالباً مشکل خواهد بود .

نخستین وظیفهٔ افغانستان در دوران امروزه فردا و در طول‌سال های آینده عبارت از تربیهٔ معلمین دارای تعلیمات بهتر میباشد .

طی اولین سالهای متعاقب تقدیم این راپور متخصصین یونسکو برای تهیهٔ پلان و روشن ساختن و ثابت نمودن آنچه لازمهٔ یك‌معلم خوب میباشد از نزدیك با وزارت معارف افغانستان همکاری‌نموده و در این مورد بیش از همه چیز بهبودی کیفیت تدریسی موضوع پر اهمیت شناخته شد . از سال (۱۹۵۲) باینطرف متخصصین یونسکو از طرف وزارت معارف به طور شایسته و با رغبت پشتیبانی شده و با همکاری آن وزارت به دائر ساختن کورس های طرز تدریس ، ساختن سامان‌های ساده و نشان دادن طرز تدریس مؤثر مؤفق گردیده اند تمام این فعالیت ها در مکتب دارالمعلمین و بعضی مکاتب مربوطه که شیوهٔ کار و تماس گرفتن به موضوع تدریس در آن جا قبول شده بود صورت گرفته است .

باینطریق اقدام اولیه وزارت معارف و یونسکو در تربیهٔ معلم بیشتر مبنی بر بهبود کیفیت تدریس بود . بعضی از آن شیوه های جدید از طرف مفتشین مکتب ها وماموری‌نکه‌کورس های‌تدریسی را طی کرده با متود های جدید آشنا گردیده و بعضی از آن متود ها را شخصاً تجربه کرده بودند . در ولایات تطبیق شد .

در سنه (۱۹٦۰) لزوم شدید توسعهٔ مزید کیفیت تدر یس خوب وتأ مین تقاضا های روز افزو ن برای تعلیم ازطرف هزاران‌خانواده درصدد ها مرکز ودر سرا سر افغانستان کاملا واضع گردید . موضوع یافتن تعداد کافی معلمین خوب و لایق برای پر کردن‌صنوف نسبت به اعمار مکاتب جدید تا اندازهٔ مشکل تر بود .

در سال (۱۹٦٤) یونسکو و حکومت افغانستان به منظور افزایش به منظور افزایش دادن تعداد معلمین تعلیم یافته خوب‌که بطور عاجل برای مکاتب لازم بودند .برای اقدام‌مشترکی موافقه نموده و به موجب آن آکادمی‌تربیه معلمین بحیث موسسه‌ای که دو وظیفهٔ بسیار مهم را اجراء میکند تشکیل گردید. این موسسه‌نه‌تنها برای مکاتب‌ابتدائی افغانستان‌معلم تربیه میکند بلکه‌برای دارالمعلمین های ابتدائی آینده که در سراسر کشور تاسیس خواهد گردید نیز معلمین بسیاری را آماده میسازد پروژه‌دوم‌عبارت‌ازمکتب دارالمعلین عالی است بخوبی معلوم است که تمام تخنیك دانان ، نر س ها مشاورین زراعتی برای دهات ، مربیان امور صحی و مامورین فنی دفاتر قبل از تخصص در شقوق مختلفه تخنیکی باید لااقل تا صنف نه دارای تعلیمات اساسی

باشند و این مسئله قبل از شمول اشخاص در مکاتب تخنیکی و مسلکی مقتضی تعلیما ت قا بل ملاحظهٔ ئی تا صنف نه میباشد . دارالمعلمین عالی که به سویه پوهنتون کار میکند در افزایش دادن تعداد معلمین برای مکاتب ثانوی افغانستان کوشش نموده و منظور ازین اقدام نه‌تنها تأمین تقاضای روز افزون برای معلمین بلکه بالا بردن نوعیت تدریس به سویه بسیار عالی تر نیز میباشد.

افغانستان یکی از اولین کشور هائی بوده است که در ساحه امور تعلیمی واداری از طرف یونسکو امداد گرفت برای اولین بار در سال ۱۹٤۹ یك هیئت‌مرکب ازسه متخصص سیستم کار مکاتب را به همراهی مامورین وزارت معارف مطالعه کرده وجهت مطا لعه وضع تعلیمی به ولایات مسافرت کرد . این هیئت بتمام معنی یك هیئت پلان سازی نبوده بلکه‌مطالعه آن تشبثی جهت تخمین امکانا ت انکشاف امورتعلیمی‌بشمار میرفت تابااین طریق، حکومت‌رادر تعیین پالیسی اش در این ساحه معاونت بنماید . راپور این هیئت که در سال ۱۹۵۲ نشر گردیده اهمیت تربیهٔ معلم و تعلیم دختران راخاطر نشان کرده است . چندین سال بعدتر از راپور مذکور بحیث یکی از اسناد اساسی برای ترتیب‌پلان پنجساله اول استفاده شد .

پس از کنفرانس منعقدهٔ کراچی راجع به تعلیمات ابتدائی واجباری و مجانی در آسیا یونسکو یکنفر متخصص پلاننگ امور تعلیمی را دراختیارحکومت‌افغانستان گذاشته و این شخص در نیمهٔ اول سال ۱۹٦۲ به تشکیل ادارهٔ پلاننگ‌در وزارت معارف و به تربیه مامورین برای آن اداره کمك کرد . این متخصص همچنین اولین سروی اصولی و منظم وضع ناشی از افزایش سریع تعداد معلمین را در بین سال های ۱۹۵۷ و ۱۹٦۱ صورت داد . سفارش های بعدی که در این مورد تقدیم گردیدغالباً اساس پروژه‌وسیع‌تعلیمات‌تخنیکی و تربیه معلم را تشکیل و اخیراً بین حکومت افغانستان و انجمن انکشاف بین المللی موافقه یی بر سر این موضوع عقد شد .

باز هم در داخل حدودپلان مرتبهٔ کراچی ، در ماه جنوری و فبروری ۱۹٦٤ دسته ئی از متخصصین پلاننگ امور تعلیمی از افغانستان دیدن کرده و در بارهٔ امکانات انکشاف تعلیمات ابتدائی و ثانوی تاتاریخ ۱۹۸۰ مطالعاتی مقدماتی انجام دادند . راپور این د سته اساس کار تیم فعلی پلاننگ امور تعلیمی را تشکیل میدهد . که از ماه اگست ۱۹٦٤ باینطرف با وزارت معارف یکجا کار میکند . این تیم پلاننگ که در ابتداعبارت بود از شش متخصص در شقوق پلاننگ امور تعلیمی ، تربیهٔ‌معلم، تعلیمات ابتدائی ، تعلیمات ثانوی، تعلیمات تخنیکی، تعلیمات‌زراعتی، اکنون به سه متخصص تقلیل‌یافته که‌وظایف آنان قرار آتی است:—

۱— معافیت در تهیه پلان متوازن افغانستان .

۲— همکاری درتهیه‌پلان پنجسالهٔ سوم (۱۹٦۷ — ۱۹۷۲) .

۳— معاونت حکومت افغانستان در بهبودی دستگاه پلاننگ امور تعلیمی و تربیهٔ پرسونل لازمه

در ماه دسمبر ۱۹٦٤ـ تیم پلاننگ نشریه ای راجع بـه احصائیه و چگونگی وضع امور تعلیمی کشور ترتیب داد . تیم مذکور همچنین کوشش میورزد تا هم آهنگی و انتظام بهتری را در بین پروگرام های امدادی مختلفه در ساحهٔ معارف بر قرار سازد .

۱۵ـ دارالمعلمین عالی ـ صندوق وجهی ملل متحد مربوط به فاکولته تعلیم وتربیه پوهنتون کابل

تاریخچه:ـ دا رالمعلمین عا لی ماحصل موافقه ایست بین حکومت شاهی افغانستان و صندوق وجهی مخصوص ملل متحد اسناد اصلی این موافقه در سال ۱۹٦۰ بامضاء رسید . یونسکو در موقع طرح پلان عملیات پروژهٔ هیئت اجرائیه آن تعیین گردید، این پروژه تصمیم پلان کراچی و سفارشات مجلس وزرای معارف دول آسیایی عضوء یونسکو را که در توکیو انعقاد یافت از قوه به فعل میآ ورد .

اخیراً در خلال جلسهٔ زیر نظر مجلس متذکره چنانچه در مانیلا تشکیل گردید . تاکید بعمل آمد تا دارالمعلمین ها باید با پوهنتون ها رابطهٔ قریب داشته باشند .

مد :ـ

توصیه اکید بعمل آمد که تعلیم اساسی مؤثوق ومتحد الشکل برای سائر متعلمین بالخاصه تا صنف نهم لازم است چرا که ایندرجه در چوکات معارف مرحلهٔ ایست کـه شاگرد به مکاتب مسلکی ملی مهم در شقوق زراعت ، نرسنگ ، انجنیری بغرض آمـادگی جـهت تحصیلات عـالیتر دارای ماهیت اختصاصی بیشتر وادار میگردند .

این امر موجب انعطاف توجه بر مکاتب متوسطه میگردد کـه در افغانستان کمبود معتنابهی ازرهگذر معلم تربیه دیده درین مکاتب مشهود میباشد حینیکه دارالمعلمین عالی در ماه اپریل ۱۹٦٤ تاسیس شد قصد برین بودتا به مکاتب متوسطه (صنوف ۷ـ۸ـ۹) یـکعده معلم تخصیص داده شود که پوهنتون نظر به تعهدات وسیعی کـه در موارد دیگر داشت آن تعداد معلم را برای مکاتب متوسطه عرضه نمی توانست.مهم اینست که دارالمعلمین عالی باید توافق رابطهٔ قریب با پوهنتون قایم بدارد و باین سبب دارالمعلمین مزبور یافاکولته تعلیم و تربیه که خودش به تربیهٔ معلم علاقه مند است مربوط ساخته شد.

نصاب تعلیمی : ـ کورس تربیه معلم یکدورهٔ دو ساله را در بر میگیرد . در ختم این مدت بـه محصلین که کامیاب شوند شهادتنامهٔ تدریس داده میشود . شاگردانیکه به دارالمعلمین عالی شامـل می شوند، حتماً باید نخست شهادتنامهٔ صنف دوازدهم را حاصل کـرده باشند تا برای شمول به دار المعلمین قبول بگردند . دارالمعلمین عالی محصلین مردانه وزنانه راعلی السویه می پذیرد . تـمام تحصیـلا ت عیناً بسویهٔ فاکولته های پوهنتون میباشد . یك هیئت علمی متشکل ازنمایندگان وزارت معارف ،ریاست پوهنتون و دارالمعلمین عالی از کورسهای دارالمعلمین وازامتحانات نظارت خواهند کـرد تـا متیقن گردند که همین سو یهٔ پو هنځی تامین گردیده است .

قبل از آغاز درس یك محصل باید

تصمیم بگیرد که کدام یک از کورس تخصص را انتخاب میکند (مثلا ساینس یااجتماعیات) مفردات درسی کورسهای متذکره قرارذیل است :-

۱- ساینس

بیولوژی
شیمی (کیمیا)
فزیك
ریاضیات

۲- اجتماعیات

تاریخ
جغرافیه
زبان انگلیسی
فن تدریس

ازتمام محصلین مطالبه خواهدشد که مضامین ذیل‌را طور مکمل‌احتوا کنند :-

(الف) اگوژی : - روحیات‌تعلیم و تربیه - اساسات تعلیم وتربیه- طریقه های تدریس و مواد درسی.

(ب) تحصیلات اساسی : - دینیات و عقاید - پښتو - دری- موسیقی - آرت - تربیهٔ بدنی و حفظ الصحه ، کورسهای زبان انگلیسی به محصلین داده میشود.

کتابخانهٔ دارالمعلمین ها در ظرف چار سال اقلا (۹۰۰۰) جلد کتاب خواهد داشت و تربیهٔ محصلین در رشته استفاده از کتابخانه نیزجزو پروگرام میباشد .

عده محصلین :-

بعد از سال ۱۹٦٥ حینیکه صد نفرمحصل جدید الشمول گرفته میشود عدهٔ ادخال شاگرد سالانه به (۱۵۰) نفر ارتقاء می‌یابد.

سر از سال ۱۹٦۷ تخمین میشود عدهٔ ادخال سالانه به (٤۰۰) نفر معلم تهیه خواهد نمود .

ستاف تدریسی :-

ازسال۱۹٦٤ الی۱۹٦۸دارالمعلمین عالی حداصغری ۱۳ نفر متخصص خارجی در جمله ستاف تدریسی خواهد داشت هر یك از اعضای ستاف داخلی که بحیث همکار با یکتن از استادان خارجی تدریس مینماید قبل از ختم سال ۱۹٦۸ یکمرتبه تحت فیلوشپ بخارج اعزام میگردند .

استاد های لایق و مقتدر مضامین که تدریس آن به زبان های محلی صورت میگیرد بغرض تدریس این مضامین بسویه پوهنتون جلب و احضار گردیده‌اند .

سامان وآلات :-

معارف مخلوط وزارت معارف و صندوق وجهی ملل متحد برای تادیه معارف دارالمعلمین عالی در مدت ٦ سال دو نیم ملیون دالر (تقریباً ۱٦۰ملیون‌افغانی) میباشد. از جمله آن (٦۹٫۰۰۰) دالر (تقریباً چار و نیم ملیون افغانی) بمصرف تهیهٔ سامان لابراتوار عصری سیانس دستگاه سمعی و بصری و کتاب خانه خواهدرسید.

یونسکو - یونیسف
اکادیمی تربیه معلم

از ماه اپریل ۱۹٦٤ باینطرف اکادیمی بکار ادامه میدهد و موسسه ایست که باید به آینده آن امیدوار بود . از طرف مقامات صلاحیتدار افغانی که انکشاف‌این مؤسسهٔ‌رااز نزدیك‌تعقیب مینمایند علاقمندی روزافزون نسبت‌به آن مبذول میگردد .

اکادیمی‌با لوازم‌و سامان‌تدریسی به توسط یونیسف تدارك شده در حال حاضر پوره مجهز میباشد و ستاف یونسکو به اندازهٔ کسب ازدیاد نمود که ده نفر متخصص‌در

شعبات مختلفه مشغول تدریس هستند . به شرح ذیل :
مدیر اکادیمی و آمرپروژه — ښاغلی آر ـ ساندرود
متخصص تدریس ساینس — ښاغلی پی ـ بی ـ دبلیو فیگر د
متخصص تدریس زبان انگلیسی — ښاغلی ای ـ هلیگر
متخصص تدریس ریاضیات — ښاغلی ج ـ اج ـ پالمر
متخصص تدریس تعلیم و تربیه — ښاغلی ای ـ سکات
متخصص تدریس اجتماعیات — پیغله ام ـ مارتن
متخصص تدریس صنایع ظریفه — ښاغلی ام ـ تاکاکی
متخصص مواد درسی — ښاغلی پی ـ اچ ـ لی
متخصص تعلیم و تربیه — ښاغلی او ـ لارسن
معلم تربیهٔ بدنی — ښاغلی اچ ـ فابر از هیئت خدمتگاران صلح امریکا .

علاوه بر سه صنف که از سال گذشته در اکادیمی موجود بود . سه صنف محصلین مردانه جدیداً افتتاح شد محصلین در آن شامل گردیدند . انچه بسیا ر د لچسپ میباشد ، همانا شمول طبقهٔ نسوان است در صنف مخصوصه که فعلا تحصیل مینمایند فراغ بحیث معلمات مکاتب ابتدائی بکار آغاز کنند . این نخستین صنف تربیهٔ معلمات در مملکت بشمار میرود . متوقعست که سال آینده دو صنف مزید افتتاح بشود . محصلین و محصلات اکادیمی طو ر علمی و تجربی در مکاتب ابتدائی نمایشی و تجربی شاه دو شمشیره و بی بی مهرو تدریس میکنند . گاه گاه طلاب صنوف ابتدائی به اکادیمی که احضار گردیده اند تا به متعلمین صنوف ابتدائی متذکره و محصلین اکادیمی که معلم می شوند تدریس بهتر دورهٔ ابتدائی عملا نشان داده شده باشد . در حال حاضر سی نفر معلم در اکادیمی تحت تربیه قرار دارند دو نفر در مؤ سسهٔ تعلیم و تربیه در لندن مشغول مطالعه میباشند . در سال ۱۹۶۵ ده نفر از آنها برای مطالعات مزید به موسسات مختلفه در انگلستان زیلاند جدید و ممالك سکاندنیاوی اعزام میگردند و توقع میرود که اگر فارغ التحصیل های لایق فاکولته به تعداد کافی بحیث کانتر پارت برای متخصصین یونسکو ، یونیسف پیدا شود . ده نفر دیگر از محصلین اکادیمی در سال ۱۹٦٦ نیز بخارج فرستاده خواهند شد .

شعبات تدریسی تحت رهنمائی متخصصین درسال گذشته انکشاف مزید نموده و مفردات درسی برای دارالمعلمین نمونه و برای مکاتب ابتدائی سردست است. به معلمینی که در اکادیمی تحصیل میکنند مزید برین تجارب طریقه پیشبرد کنفرانس های بزرگ در محضر عام نیز آموختانده شد . و ایشان مسئولیت تشکیل انجمن ها ، مجالس معلمین ، جلسات سپورتی و فعالیتهای کلوپ را به عهده داشته‌اند .

همکاری بین ستاف افغانی ، ستاف بین المللی و وزارت معارف بشکل خیلی مرغوب بر قرار بوده وآیندهٔ اکادیمی درخشان بنظر میرسد چه توقع میرود که عمارات جدیده در سال ۱۹٦۷ تکمیل و آماده خواهند بود . آنگاه اکادیمی بظرفیت کلی

خود میرسد . یعنی می تواند ٤٠ تا ٥٠ نفر معلم (کانترپارت) و در حدود (۲٦٠) تا (۳٠٠) متعلم را تحت تربیه قرار بدهد .

امید است که اکادیمی تربیهٔ معلم بزودی بحیث یك مؤسسهٔ تحصیلات عالی با پوهنتون کابل رابطه دار شود .

مؤسسه بین المللی هوائی ملکی :

معاونت تخنیکی با افغانستان در عالم هوا نوردی ملکی بسال ۱۹٥۳ آغاز شد . آنگاه واقعاً هیچگونه وسایط و تسهیلات وجود نداشت. ودولت که یکی از اعضای مؤسس اینجا بشمار میرفت تعین یکنفر مشاور را بغرض معاونت باپلانهای انکشافی خود از مؤسسهٔ خواهش کرد .

نخستین سفارشات مشاور موصوف شامل بود بر اعمار یك میدان هوائی بین المللی و پنج میدان محلی باایجاد تشکیلات لازمهٔ زمینی، مخابرات رادیوئی ،کنترول ترافیك فضائی و میترو لوژی . بسال ۱۹٥٤ متخصصین هر یك ازین رشته ها بکابل احضار گردیدند. تا مؤسسه هوائی ملکی را فعال بسازند . دولت با ابتیاع سامان آلات مخابره بسفارشات مزبوره ترتیب اثر داد .

در سال ۱۹٥٥ یك سرویس داخلی بین کابل و مزار شریف آغاز بکار نمود . و تاثیر آن بر اذهان عامه توسط عدهٔ از مسافرین وارده انعکاس نمود . چنانچه با شتاب به تیلفون رفته اقارب خودشان را که حین حرکت بوداع آنها به میدان حاضر شده بودند قانع ساختند که سفر با طیاره بهمان اندازه سریع صورت گرفت که اظهار شده بود .

در سال ۱۹٥٦ مشاور ایکاو در تسوید اصولنامه هوائی ملکی که بایست از طرف مقامات مقننه افغانستان تصویب شود اشتراك مساعی نمود . و در همان سال شرکت هوائی ملکی بوجود آمد.

این خود مرحلهٔ نخستین انکشاف هوائی ملکی را در افغانستان تمثیل نمود و از آن ببعد موسسه به کمك خود در رشته تعلیم و تربیهٔ پرسونل انهماك ورزید . اولین معلم ایکاو در سال ۱۹٥٤ بکار شروع نمود .

در سال ۱۹٥۷ دولت یك مکتب متوسطه هوائی را بغرض میسر گردانیدن زمینهٔ تعلیم و تربیه و تدریس زبان انگلیسی برای متعلمین بنا کرد. که احیاناً بیك مرکز تربیهٔ عملیات شامل و فارغ التحصیل شوند . معلمین مزید موسسه نیز به تعداد اعضای هیئت امداد تخنیکی آن افزود . چنانچه بدواً در مکتب ثانوی و سپس دریك مرکز تربیوی جدید در میدان هوائی خواجه رواش بکار آغاز نمودند . تا سال ۱۹٦٥ معلمین موسسه بین المللی هوائی ملکی پرسونل ذیل را تربیه نمودند :

٦٨ نفر میخانیك حفظ و مراقبت آلات رادیوئی

٥٤ نفر اوپراتور تیلفون و تلگراف

٤۹ نفر عملهٔ اطفائیه میدان هوائی

٤٠ نفر میخانیك برق و ماشین

۳۳ نفر کنترولر ترافیك هوائی.

جمعاً ۲٤٤ نفر .

در عین زمان هیئت تعاون هوائی ملکی بحیث جزو پروگرام ادارهٔ انکشاف بین المللی امریکا عدهٔ زیاد پرسونل را در قندهار تربیه

نموده و مبرهن‌است‌که رویهمرفته تمام حوایج تعلیم و تربیه‌اساسی فعلا تضمین گردیده بهر حال مباشیرین ، مفتشین و آمرین فنی بسویه های عالیتر همواره مورد احتیاج میباشند . همچنین گاه گاه کورس ها برای پرسونل که‌سامان و آلات جدید را بکار میبرند و کورس های تکراری برای نفری‌که از خدمت عسکری فارغ یا از یك عهده بعهدهٔ دیگر تبدیل میگردند لازم میافتد .

در حال حاضر هیئت امدادی تخنیکی مؤسسه‌درراه ارتقا ی‌مرکز تربیوی عملیات بسویهٔ عالیتر معاونت میکنند . و تاکید واهتمام بیشتر معطوف بربلند بردن‌مدارج علمی و عملی پرسونل میباشد از وقتیکه موسسه‌هیئت امدادتخنیکی خودش را در افغانستان مامور ساخته تاکنون ۳۶ نفر متخصص‌از ده مملکت مختلف با حکومت در پلان انکشافی هوائی ملکی اش که بسیار مؤفق میباشد کمك نموده است .

مؤسسهٔ صحی جهان

افغانستان از ماه اپریل ۱۹۵۸ باینطرف که بااداره‌ٔ منطقوی‌جنوب شرق آسیا موسسه شامل‌گردیده یك دولت دیگرعضو مؤسسه‌صحی جهان ملل متحد شد . حکومت افغانستان درتمام‌سالهای عضویت خود سهم فعالی بجریانات‌اسامبله صحی جهان گرفته و به جلسات سالیانه کمیتهٔ منطقوی جنوب‌شرق آسیای موسسه اشتراك ورزیده است . از سال ۱۹۵۷ تا ۱۹۵۹ افغانستان عضو بورد اجرائیه موسسه صحی جهان بود .درسال ۱۹٦۵ افغانستان میزبان جلسهٔ هژدهم کمیته منطقوی خواهد بود. امروز چند نفر افغان در زمرهٔ ستاف مؤسسه صحی‌جهان خدمت میکنند .

پس از مذاکرات مقدماتی در سال ۱۹۵۰ یك‌پروگرام‌معاونت مؤسسهٔ صحی جهان به‌سرویس‌های صحی در افغانستان بکار آغاز نمود . از آنوقت ببعد حکومت افغانستان‌در اجراء و تطبیق پالیسی انکشاف وتوسعهٔ سرو یس های‌صحی ملي خودش پیو سته بـا مـؤ سسهٔ جهان هـمکاری نـموده است . معاو نتی که حکومت از مؤ سسه صحی جهان تقاضا کرده‌است نظر به حوایج صحی مملکت و میسر بودن صنایع ملی بدرجهٔ اعلـی پذیرفته شده‌پروبلمهای صحی‌حل ناشده همانا کمبود ستاف صحی بوده است . از همه اصناف آن با خصوص سرویس های مناطق دهاتی ، وجود امراض ساری ، و ضرورت تقویهٔ‌جنبه‌اداری سرویس های صحی ، حصول معیار های بهتر در موسسات صحی و بکار بردن اصلاحات محیطی .

در ساحهٔ تربیهٔ دکتوران‌که حایز اهمیت حیاتی میباشد سازمان‌صحی جهان در سال ۱۹۵۰یکنفر مشاور را برگماشت تا در بارهٔ انکشاف تعلیم و تربیهٔ‌طبی بحکومت‌مشوره بدهد . از سالیان درازی حکومت این پالیسی را قبول نموده‌است تا دکتور هائیکه برای سرویس های طبی ضرورت میباشند باید حتماً تعلیمات‌اساسی‌طبی خودشان را بداخل مملکت اکتساب نمایند. با مد نظر داشتن این امر فاکولتهٔ طب پوهنتون کابل متدرجاً رو به توسعهٔ رفته تا اینکه امروز بیشتر

از صد نفر محصل طب در صنف اول فاکولته مشغول تحصیل می باشند . پیشرفت قابل ملاحظهٔ در سال ۱۹٦۰ نصیب شد . حینیکه دستهٔ اول محصلات طب به فاکولته شامل گردید . این‌دکتور های طبقه نسوان به انکشاف سرویس های صحی با خصوص‌در ساحهٔ صحت ما واطفال ما به پیمانهٔ بزرگی سهم‌گرفته خواهندتوانست.
در سال ۱۹٦۳ حکومت فاکولته دوم طب را در شهر جلال آباد در ولایت ننگر هار تاسیس نمود .
در تمام دورهٔانکشاف سریع‌تعلیم و تربیه طبی در سالهای اخیر مؤسسهٔ صحی جهان با انسجا م معاونت حاصله از منابع دو جانبه بطور بلا انقطاع با فاکولته طب معاونت کرده است . مشاورین و ستاف تدریسی طویل المدت در شقوق متعدد بهمرسانیده شده . توجه مخصوص به تقویهٔ تدریس طب وقایوی ، اجتماعی و علوم اساسی طب معطوف‌گردیده است. همچنین در انکشاف شعبات نیمه کلینیکی وشعبات طب ا طفا ل زایشگاه و نسائی و طب داخله‌نیز معاونت بهمرسانیده شده است . درسال ۱۹٦۳ موسسهٔ صحی‌جهان یکنفر مشاور را جهت اعطای مشوره دربارهٔ آنچه جهت‌انکشاف فاکولتهٔطب ننگرهار موردضرورت بود به افغانستان فرستاد و در سال ۱۹٦۵ یك مشاور سازمان در رشتهٔ شفاخانه مقرر شد تا در پلانگذاری و تشکیلات شفاخانه تدریسی جلال آبادوسایر شفاخانه های تد ریسی و غیره به تدریس کمك بنماید . همین مشاور یك کورس تربیوی جهت رساندن پرسونل ملی اداری شفا خانهٔ نیز دایر کرد. مؤ سسه صحی جهان یکعده کورسهای تربیوی و تکراری صغیر المدت را برای دکتوران تحت نظر خود تاسیس نموده ویك پروگرام فیلوشپ را ادامه داد تا دکتوران و سایر ستاف صحی افغانی ازتربیه وتجر به متر قی طبابت در ممالك دیگر بهره ور گردیده بتوانند .

احتیاج به نرسهای مسلکی به همان پیمانه زیاد است که احتیاج به‌دکتور های طب مؤسسهٔ صحی جهان از سال ۱۹۵۳ باینطرف همواره به مکتب نرسهای مردانه در علی‌آباد معاونت‌بهم میرسانند. باثر تجربهٔ که توسط نرسهای افغانی با همکاری معلمین نرسنگ مؤسسهٔ صحی جهان بدست آمد ه است آمادگی تدریسی به پیمانهٔ مکمل میسر میباشد. فیلوشپ‌های اعطاء گردیده است تا به معلمین نرسنگ افغانی مجال اکتساب تعلیم و تربیه مزید و توسیع‌تجربه را داده باشد . حالا ادخال‌شاگرد به مکتب متذکره قناعت بخش‌بوده و از چند سال باینطرف عدهٔ نرس های مردانه طور یقینی رو به افزایش گذاشته است . درساحهٔ سرویس نر سهای زنانه مؤسسهٔ صحی جهان بدواً در انکشاف‌تعلیم و تربیه‌قابلگی‌در شفاخانه‌زایشگاه شهر آرا و در قندهار معاونت‌کرد. با ازدیاد سهم گرفتن طبقهٔ‌نسوان بامور عامه کمك مؤسسهٔ صحی جهان بیك پروژهٔ تربیه نرسهای زنانه بداخل شفاخانهٔ مستورا ت کابل در سال ۱۹۵۷ آغاز گردیدو معاونت و به‌تعلیم وتربیه نرسنگ زنانه و مردانه شکل پروژهٔ واحد

را بخود گرفته چنانچه‌پنج نفرمعلم نر سنگ مو سسهٔ صحی جها ن همواره به آن موظف بوده‌اند . در سال ۱۹۶۳حکومت پالیسی‌دیگری را بکار برد که بموجب آن قابله های مسلکی منتخبه بیك کورس نرسنگ مخصوص در شفا خانه شهر آرا داخل شدند و در عین زمان از شفا خانه جدید ابن سینا بحیث ساحهٔ تجربه عملی استفاده میکنند تا بتوانند بصفت نرس ، قابله لیاقت بهم رسانند و پس از یك دورهٔ تحصیل تحت فیلوشپ موسسه‌صحی‌جهان‌یك کادرمعلما ت مجهز نرسنگ افغانی را تشکیل بدهند .

در حال حاضر حکومت پلانی برای توسیع تعلیم‌و تربیهٔ‌نرسنگ در عدهٔ از مراکز ولایات و بـا خصوص بغرض رسانیدن نرس ، قابله های معاونه‌طرح نموده‌است. معاونت موسسه صحی جهان باین پروژه عرضه خواهد شد .

حکومت در سال ۱۹۵۵ یك مکتب سناتیرین (رو غتیاپال) را اساس گذاشت ومؤسسهٔ صحی جها ن جهت معاونت به انکشاف مکتب‌و پروگرام تعلیمی آن از همانوقت به بعد متوجه میباشد.در بدوتاسیس مکتب روغتیا پال درعمارت های کرایی در کابل دایر گردیده بود . در سال ۱۹۶۳ بموسسه صحت عامه نقل داده شد .

چنانچه اکنون بحیث یك شعبهٔ آن موسسه استوار میباشد . یك نیروی تدریسی ملی و قوی بمدد تجربه از راه همکاری به ستاف موسسه‌صحی‌جهان‌تاسیس‌گردید. و تعلیم و تربیهٔ مترقی در خارج مملکت تحت فیلوشپ موسسه به آن افزود . یك کورس جامع دونیم ساله ترویج یافت . بیش از یك صد نفر سانتیرین برای انجام . خدمات بسیارقیمتدار درنبارو الیهما و مناطق دهاتی وپروگرام های‌قلع و قمع ملاریا و در مواضع نظامی از کورس فارغ التحصیل شدند .

هکذا موسسهٔ صحی جهان برا ی تعلیم‌وتربیه‌انجنیرهای حفظ‌الصحه فیلو شپ هایی تهیه نـمـود ه و فعلا ترویج تـدریس مـضمون انجنیری حفظ الصحه به محصلین صنوف ابتدائی فاکولته انجنیری معاونت بهم میرساند .

ازسال ۱۹۵٦ تا ۱۹٦۰ مؤسسهٔ صحی جها ن‌درانکشاف لا براتوار مرکزی‌صحت‌عامه‌کابل‌کمك‌نمودو در تاسیس‌کورس‌تربیوی برای‌تخنیك دانان لابراتوار نیز بذل مساعدت کرد . کورس مذکور بتوسط‌ستاف از هیئت تدریسی این کورس از موسسه صحی جهان فـیلوشپ حاصل نمودند . و یك عده تخنیك دانهای لابراتوار جهت خدمت در لابراتوار ها ، شفا خانها ومراکز صحی دهاتی تربیه شدند . تعلیم و تربیهٔ مزیدتخنیك دانهای‌لابراتوار پس ازین بطور عـمده بموسسه صحت عامه متمرکز خواهد بود .

علاوه بر اعطای مشوره راجع به تقویهٔ شعبات رادیو لوژی مؤسسهٔ صحی جهان فیلوشپ هائی هـم عرضه نموده است .تا رادیوگرافر های افغانی در خارج نیز تعلیم و تربیه اکتساب کـرده بتـوانند . حکومت فعلا پلانی طرح نموده که برای تعلیم و تربیه رادیو گرافر ها در داخل مملکت کورس مسلکی دایرکند . ومعاونـت مـؤسسهٔ صحی جهان را درین‌مورد خواسته است .

علي الرغم اینکه قسمت های وسیع مملکت را مناطق غیر ملاریائی است ..
تشکیل میدهد مرض مذکور در بسیاری از ساحه های پر نفوس و حاصل خیز یک پروبلم صحیح بزرگ بوده است . در سال ۱۹۵۰ حکو مت با معاونت مؤسسهٔ صحی جهان بیك پروژهٔ امتحانی کنترول ملاریا یا بکار بردن سلاح عصری حمایت در مقابل این مرض آغاز کرد .

پروژهٔ متذکره بتدریج وسعت داده شد . و موفقیت آن و تجارت مکتسبه در سال ۱۹۵۸ منتج براخذ تصمیم حکومت گردید . برای پروگرام قلع و قمع ملاریا از تمام حصص مملکت که در آن خطری از ملاریا متوجه بود این تصمیم برطبق پالیسی که مؤسسهٔ صحی جهان تجویز نموده بود اتخاذ گردید . عدهٔ زیاد ستاف فنی با عزابه جات لوازم وسامان آلات از طرف مؤسسهٔ صحی جها ن تهیه شد . یونیسف نیز پروگرام مزبور را با فراهم آوری ادویهٔ ضد حشره، عرابه جات و سامان تقویهٔ و تائید کرد . مرحلهٔ تعرضی پروگرام مذکور مرکب از دواپاشی سایر عمارات با ادویه متباقی اکنون به اکثر مناطق مملکت که در آنجا خطر ملاریا وجود دارد توسعه داده شده مناطقی چند وارد مرحلهٔ استحکام پروگرام شده و توقع میرود تا بزودی بمرحلهٔ حفاظت و نگهداشت برسند. گرچه بر پروبلم مدهش نظارت ادارهٔ حرکات و تدارکات هنوزهم غلبه حاصل نشده است میتوان توقع نمود که در یك آیندهٔ نسبتاً نزدیك ملاریا از افغانستان بکلی قلع و قمع بگردد. اما نمی توان بسیار تاکید کرد که وقتی به آن هدف برسیم نگهداشت موسسه بزرگ و وسیع نظارت بمقصد جلو گیری از شیوع مجدد این مرض حتمی و ضروری باشد حکومت در صدد آنست تا این نظارت را بوسیلهٔ پیش برد یك شبکه سرویس های اساسی ، صحی متشکل از پرسونل معاونه طبی زیر اجراء بگیرد مؤسسهٔ صحی جهان در ساحهٔ تعلیم و تربیهٔ چنین پرسونل معاونت بهم خواهد رساند . و در همین تازگی ها یکنفر مشاور را موظف گردانیده تا در مورد .... سرویس های اساسی صحی مشوره و معلومات تقدیم بنماید . تبرکلوز (سل) به یقین علت بسیار جدی نا خوشی و وفیات است .

در افغانستان از سال ۱۹۵۳ تا ۱۹۵۷ موسسه صحی جهان یك تیم را جهت معاونت در تدویر وانکشاف یك مرکز تربیوی و نمایشی بحیث هسته سرویس کنترول توبرکلوز (سل) در کابل مؤظف کرد . بعد هامشورهٔ تخصصی در بارهٔ پیشرفت پروژهٔ بهم رسانیده شد . و در سال ۱۹۶۲ موسسه مجددا بغرض معاونت در توسیع پروژهٔ مزبور ستاف لازمه را احضار نموده به کابل فرستاد . کنترول سل در ردیف اول مستند است بر اعطای معافیت به همه اشخاصیکه مستعد مرض باشند بذریعه تطبیق واکسن بی . سی . جی . پیش ازین تشکیل مجادله توسط بی سی جی مشکل بود . چه واکسین محلول بی سی جی همینکه از یخچال بیرون کشیده شد تاثیر خود را می بازد . به

همه حال يك اكتشاف كه در آن مؤسسهٔ صحی جهان سهم برجسته داشت واكسين خشك بی‌سی‌جی را موفقانه بوجود آورد . چنانچه تاثير خود را حتی‌وقتيكه به‌شرايط اقليمی استوائی هم معروض بماند تا مدت مديدی حفظ مينمايد . مؤسسهٔ صحی جهان درراه حصول اين واكسين خشك با افغانستان كمك نموده و ميسر بودن واكسين مذكور مجادله با سل‌را درسراسر مملكت با اعطای معافيت به‌همگان عملا امكان پذير ميسازد . برای بزرگترين ساختن تدبير وقائی اساسی واكسيناسيون طريق‌ديگر كنترول سل همانا تدبير وقايع مسری با بكاربردن سيستم‌معالجه بتوسط پرسونل سيار است . چنانچه‌به‌پيمانهٔ‌وسيعی درپروگرام های انكشافی مؤسسهٔ باخصوص در مدارس (هند) بمعرض تطبيق قرار داده شد .

حكومت يك‌مجادلهٔ‌عمومی‌خالكوبی ضد چيچك را در كابل رويدست گرفته و بمقصد قلع و قمع مرض مذكور بر حسب تجويز موسسه صحی جهان مجادله مزبور را به ولايات توسعه می‌بخشد .مؤسسهٔ صحی جهان برای‌اين پروژه‌ستاف فنی و عرادجات تهيه نموده و در راه حصول واكسين‌خشك ازخارج با حكومت معاونت كرده است . مشكلات مخصوصه عبارت است‌از پرابلم های حركات و تداركات و همكاری نامكمل طبقه عامه درين مجادله بسياری از امراض مسری كه در افغانستان‌عرض وجودميكند بتوسط اعطای معافيت قابل جلو گيری هستند . موسسه صحی جهان بغرض معاونت و انكشاف موسسه توليد واكسين در كابل ستاف لازمه را مقرر نموده و همچنين برای تربيهٔ پرسونل فنی در مملكت به‌اعضای بزرگترستاف موسسه چند فيلوشپ نيز منظور كرده است . از سال ۱۹۵۰ تا ۱۹۵۳ موسسه صحی جهان بمقصد معاونت به پيشبرد كار كنترول امراض زهروی نفر آزموده راتعين كرد و هكذا كمك موسسه به كنترول حمای لكه‌دار و بسروی مرض كوكرهٔ چشم و پروگرام كنترول تراخم درمنطقهٔ مخصوصه كثرت آن در هرات بهم رسانيده شد . و هم به اعضای ستاف ملی چند فيلوشپ و مشورهٔ تخصصی تقديم شد . تا پروگرام كنترول جذام را در منطقهٔ كوچك شيوع آن سردست بگيرند . مؤسسهٔ صحی جهان بيش از پيش تاكيد نموده است‌كه‌پروگرام‌های‌كنترول امراض ساری بايد بحيث جز و اصلی فعاليت سرويس های صحی عمومی قبول و تحت اجراء گرفته شود .

بغرض كمك به حكومت جهت تقويهٔ ادارهٔ سرويسهای صحی مؤسسهٔ صحی جهان يكنفر مشاور صحت عامه را مؤظف گردانيد . چنانچه از سال ۱۹۵۱ تا ۱۹۶۰ بوزارت صحيه ماموريت داشت . در سال مؤخرالذكر بعوض وی يكنفر نمايندهٔ مؤسسهٔ صحی جهان مقرر شد . ازسال ۱۹۵۵ تا۱۹۵۷ يكنفرمعاون اداری مؤ سسهٔ صحی جهان تحت نظر مشاورصحت عامه به تربيه ستاف ملی در رشتهٔ پروسيد ور دفتر كمك‌بهم رساند. يك‌سيستم‌مكمل استخبارات‌صحی شرط لابدی‌اداره‌و پلانگذاری‌صحی

موثر بشمار میرود. از سال۱۹۵٦ تا ۱۹۵۸ مؤسسهٔ صحی جهان‌یك نفر متخصص احصائیه را جهت انکشاف شعبهٔ احصائیات صحی در وزارت صحیه مؤظف ساخت. متخصصین احصائیه افغانی تحت فیلوشپ موسسه در خارج‌مملکت مطالعه کردند. در شعبهٔ دیگر ادارهٔ سرویس های‌صحی موسسه جهانی در سال ۱۹۵۷ یکنفر مشاور جهت تقدیم مشوره و معلومات در بارهٔ دیپوی مرکزی ادویه فرستاد.

با وصف اینکه سرویس های صحی در مراحل متنوعهٔ انکشاف در بسیاری از شهر های بزرگ افغانستان موجود است. اکثر مناطق دهاتی مملکت از رسیدگی تدابیر صحی فراتر واقع گردیده است. از سال ۱۹۵۵ به این طرف مؤسسهٔ صحی جها ن تیم مرکب از مامور صحیه نرس‌صحت عامه و سانتیرین را جهت معاونت به انکشاف سرویس های صحی دهاتی با همکاری ریاست انکشاف دهات بحیث پیش آهنگ پروگرام عمومی انکشاف‌دهات بکاراند‌اخته است. یك مرکز صحی دهاتی نمونه در شیوکی تاسیس گردیده که ضمن بهم‌رساندن خدمات‌صحی باهالی آنجا برای محصلین طب و دکتوران و قابله ها و اصناف‌دیگر ستاف صحی و ستاف موظف در شق‌انکشاف‌دهات‌یك مرکز‌تربیوی را نیز تشکیل میدهد. مرکز شیوکی همچنین تعلیم و تجربهٔ قیمتداری برای مردمان منور و با نفوذ جمعیت های دهاتی نیز بهم رساند. پروژهٔ مزبور مراکز و سرویس های صحی دهاتی‌را روی همرفته درنزده‌منطقه تاسیس‌کرد. و توقع میرود که تا سال ۱۹٦۷ بیست و پنج منطقه دهاتی‌دارای چنین مراکز و سرویس های‌خواهند شد. کمبود ستاف صحی و با خصوص مشکلات جلب و احضار ستاف زنانه برای کار در مناطق دهاتی مانع پیشرفت پروژه می گردد. در حالیکه توسیع‌سرویس های صحی در دهات بر حسب اصول تحت پروگرام ادامه دارد حکومت بطوریکه در فوق اشاره شد فعلا در صدد است توسعه سریع وقایهٔ صحی را در مناطق دهاتی از راه تاسیس سرویس های صحی اساسی مرکب از کارمندان صحی معاونه زیر نظر وزارت صحیه به منصهٔ اجراء بگذارد. همینکه سرویس های متذکره انکشاف‌نموده مجهز‌شدند تا شکل مرکز صحی دهاتی را بخود بگیرند. آنگاه عملهٔ معاونهٔ بداخل مراکز صحی و مراکز فرعی قرار میگیرند وازطرف مرکز‌صحی دهاتی مراقبت بعمل می‌آید.

حکومت از مدتها ضرورت بهتر ساختن وسایل وتسهیلات راجهت تربیهٔ ستاف صحی اکتشافی درك نموده و برای فراهم آوردن آن بوجود آوردن موسسه صحت عامه را در پلان خود گنجانیده. ازسال ۱۹۵٦ باینطرف مؤسسهٔ صحی جهان سه نفر مشاور را جهت اعطای مشوره در بارهٔ شکل و ریخت آن موسسه و سامان و آلات لازمه و پروگرام‌کار آن‌موظف ساخت موسسه مزبور در سال ۱۹٦۳ افتتاح شد. ومؤسسهٔ صحی‌جهان‌یکنفر متخصص‌مکروب شناسی و یکنفر متخصص امراض

استیلائــی و احصائیه و یکنفــر تخنیك دان لابراتــوار و یــکنفر انجنیر حفظ الصحه را بغرضــی انکشاف‌مــزید به آن مــوسسه فرستاد .مؤسسهٔ صحی جــهــا ن یك عده‌فیلوشپ‌جهت تربیه‌ستاف ملی که در راس شعبات مختلفه مؤسسه صحت عامه اجرای وظیفه کنند منظور نمود .

خاصتا در ممالکیکه بسرعت رو به انکشاف میروند تامین همکاری جمعیت بکار سرویس های صحی و آموختن طبــقهٔ عامه بــطوریکــه اهداف یك سرویس صحی‌عصری را ادراك مینمایند امــر حتمی و ضروری بشمار میرود . برای نیل به این‌غایه‌دولت‌شعبهٔ بنام‌تعلیمات صحی بداخل مؤسسهٔ صحت عامه تاسیس کرده است . مــوسسه صحی جهان ازسال ۱۹۵۸بأین‌طرف جهت معاونت به‌شعبات تعلیما ت صحی یك نفرمتخصص تعلیما ت ازستاف ملی هــم درین ر شته تحت فیلوشپ موسسه جهانی در خارج تربیه شدند . علاوه بر امور جمعیت وتربیهٔ‌ستاف صحی‌عمومی در رشته طریقه‌های تعلیمات‌صحی شعبهٔ تعلیمات صحی پروگرام‌های را هم در مکاتب و با خصوص در مراکز تربیهٔ معلم با سرگرمی و جدیت پیش میبرد . با وجودیکه سرویس های صحت مادر و طفل در کابل بیشتر به توجه ریاست روزنتون وبه معاونــت مؤسسهٔ صحی جهان تاسیس یافته است چنین سرویس هائی در بسیاری‌از ولایات نا مکفی میباشد . حکومت در این اواخــر پروگرامی بــرای انکشاف سرویس های‌صحت مادر وطفل توام باتربیهٔ نرس . قابله های معاونه در بعضی ازشهر های ولایات سردست گرفته است . در پلان مذکور مد نظر گرفته شده تا سرویس های مزبور به‌سرویس های صحی عمومی مزج و بحیث مراکز های دهاتی توسعه داده‌شود موسسهٔ صحی جهان بــرای تعین ستاف جهت معاونت برای پروژه ترتیباتی اتخاذ نموده است .

شاید علت بزرگ ناخوشی و مرگ درافغانستان خصوصاًوفیات در طفولیت و صباوت‌دستهٔ بزرگ امراض اسهالی باشد . چنانچــه مستقیماً نــاشی از حفــظ الصحه محیطی ناقص‌است. تهیهٔ آب‌محفوظ و وسایل بدررفت مدفوعات‌بشری واصول حفظ الصحه انکشاف خیلی بزرگی را در صحت و توقع‌حیاتی مردم افغانستان سبب خواهد شد. بغرض بهتر ساختن ذخایر تهیه آب در کابل اهتمام بس بزرگی بعمل آمده و پروگرام طویل‌المدت برای تهیه آب و احداث بدر رفت در پایتخت طرح گردیده است . در شهر های دیگر و دهات‌نتایج اندك گرفته شده و به استثنای ساحه محدود پروژه های صحی دهاتی تهیه آب در همه جا غیر محفوظ میباشد . توقع میرود که تجربهٔ حاصله توسط پروژه های صحی دهاتی‌بالاخره وسایط‌محفوظ و سادهٔ تهیه آب را چنانچه بعدهٔ بزرگ قریه جات‌آب تــهیه کند امکان پذیر سازد .

یك نفر انجنیر صحی مؤ سسهٔ صحی جهان که در سال ۱۹٦٤به موسسه صحت عامه مقرر گردیده است باریاست شهر سازی وخانه سازی وزارت فواید عامه را جع به مطالعه پروگرام های تهیه آب و تهیه بدر رفت برای جمعیت کمك مینماید . مطالعات‌متذکره عنقریب

شامل شهر های دیگر خواهد شد.
پروبلم های صحی که افغانستان به آن مواجه میباشدهنوز همخیلی جدی اند . در خلال پانزده سال اخیر در بارهٔ اصلاح و انکشاف سرویس های صحی ملیو پیشبرد شرایط صحی بهتر بذل مساعی جدی بعمل آمده است. وپیشرفت معتنبائی نیز نصیب گردیده . نتایج حاصله بما اطمینان کامل میدهد که در آتیهٔ نسبتاً نزدیکتری تمام نفوس مملکت از فواید سرویس های صحی عصری بهره‌مندخوا هند شد .

اتحادیهٔ بین المللی تیلوکمینوکیشن:

اتحادیهٔ بین المللی تیلوکمینو ـ کیشن (ای ، تی ، یو) عملا در سال ۱۹۵۱ معاونت را بهافغانستان شروع کرده و از آن تاریخ ببعد پنج نفرمتخصص تیلوکمینوکیشن بین المللی از سه کشور مختلف مجموعاً برای بیش از سیزده‌سال خدمت کرده و به اداره های تیلوکمینوکیشن افغانی و تربیهٔ مامورین تخنیکی داخلی ، مشوره داده و کمك نموده‌اند .

در طرح هفت سال اخیر با مشورهٔ و معاونت‌عملی متخصصین بین المللی ، شهر های کابل و قندهار بامراکز شبکه های‌تیلفونی اتوماتیك مجهز ساخته شده‌اند . در ین هر دو شهر مراکز مکالمات بعید با قوهٔ انتقال صوت درجه عالی نیز تاسیس گردیده است . سیستم های فریکونس مختلفه ، داری سه چینل که طی دورهٔ متذکره خدمات تیلفونی و تلگرافی بین کابل ، غزنی، قلات، کندهار، پلخمری ، مزار شریف و جلال‌آباد بطور رضائیت بخش ممکن ساخته

است سیستم های ناقل فریکونس بین المللی نیز تهیه گردیده و بر طبق قراردادهای‌بین المللی‌منعقدهٔ سالهای ۱۹۵٦ الی ۱۹۵۸ ژنیو بین کابل و پاکستان از طریق رویته و پشاور بکار انداخته شده است .

علاوه بر شبکه تیلفونی مکالمات بعید مذکور ، شبکه های مختلفه تلگرافی نیز از طریق‌سیستم های ناقل فریکونس مستقر گردیده و از شبکه های‌تلگرافی بواسطهٔ‌تیلی پرنتر استفاده میشود .

همچنین برای پروژه های (پلان پنجسا له دوم) که اکنو ن تحت اجراء میباشد مشوره داده شده و عملا (معاونت صورت‌گرفته است) در داخل چوکات این پلان ، شبکه های موجوده توسعه یافته‌و درآن پنج مرکز جدید تیلفونی‌اتومات و شبکه های لازمه شامل ساخته خواهد شد . که سه مرکز آن مربوط شهر کابل (شهر نو ، کارته ٤، پل‌چرخی) ویك، یك مرکز مربوط هرات و مزار شریف میباشد . علاوه برین مرکزموجوده تیلفونی اتومات شهر کابل‌وشبکه آن ، توسط سامان و شرکت های مزید توسعه میابد . تا بواسطهٔ آن دو هزار نمرهٔ جدید بکار انداخته شود . سیستم های جدید انتقال فریکونس بطریق آتی تاسیس میگردد:ـ

بین کابل وکندهار(دوازده چینل سیستم) بین کابل و پل خمری (دوازده چینل سیستم) بین کابل و چار ریکار (سه چینل سیستم) بین پلخمری و قندز (سه چینل سیستم)کندهار وهرات) سه چینل سیستم) و از شهر هرات

به ایران از طریق اسلام قلعه ، از طریق این سیستم های جدید شرکت های تیلفونی وتلگرافی برای مکالمات بعید تاسیس خواهد شد.

در طول دورهٔ که راجع به آن بحث کردیم دونفر از متخصص متذکرهٔفو ق درشق مخابرات بعید رادیوئی و پلاننگ و همچنین در قسمت عملیات ، حفظ و مراقبت مشوره داده‌اند . برای کمك باین متخصص در راه انجام وظایف شان ازطرف اتحادیهٔ تیلوکمینوکشین نیز سامان لازمه تهیه شده است علاوه بر فعالیت های متخصصین بین المللی اتحادیه مخابرات بعید تا به حال پنج نفر از مامورین افغانی ادارهٔ مخابرات بعید مجموعاً برای مدت بیست و هشت ماه از فیلوشپ های موسسهٔ ملل متحد استفاده کرده‌اند . در حال حاضر برای یکدورهٔ فیلوشپ که مجموعاً پنج نفر دیگر از مامورین افغانی مدت ۲٤ ماه را در بر میگیرد مصروف تعلیمات در خارج میباشد.

اتحادیهٔ تیلوکمینوکیشن مساعی خود را در راه معاونت به ادارهٔ مخابرات بعید افغانی طی سالهای اخیر آینده ادامه خواهد داد .

موسسه هواشناسی جهان

در ظر فسال ۱۹٦٤ الی ۱۹٦٥ از طرف مؤسسهٔ دونفر متخصص تهیه شد . یکنفر برای تربیه متخصصین هوا شناسی افغانی به سویهٔ عالی در پوهنتون کابل . و یکنفر بحیث مشاور شعبهٔ مترو لوژی ریاست هوائی ملکی .

مصارف مجموعی این پروگرام ۳٦٫۰۰۰ دالر میباشد . در عین زمان سرویس هوا شناسی افغانستان تا اواخرسال یك اندازهٔ سامان وآلات بقیمت مجموعی ده هزار دالر از مؤسسهٔ جهانی باز یافت خواهند نمود .

متخصصین هوا شناسی جهان به پانزده نفر محصلین سال دوم پوهنځی مضمون فزیك اتموسفرو به ٤٥ نفر محصلین سال سوم مضمون ریاضیات فزیك‌را تدریس کرد . بنا بر موافقه که‌بین شعبه هوا شناسی ریاست هوائی ملکی و فاکولته‌ساینس‌بعمل آمده‌بیست فیصد محصلین‌پس‌از فراغ‌تحصیل از پوهنځی علوم بسرویس هوا شناسی فرستاده خواهند شد.

شش نفر هوا شناس بعد ازفراغ تحصیل در فرانسه بوطن باز گشتند . و در شعبات‌هوا شناسی ریاست هوائی ملکی بکار آغاز نمودند . یکنفر هوا شناس هم از اتحاد شوروی که تحت فیلوشپ موسسه برای کار های عملی در شق اقلیم شناسی اعزام گردیده بود بوطن مراجعت نموده است .

متخصصین موسسهٔ جهانی‌شش مراتبه ستاسیون های هواشناسی افغانستان را معاینه کرد که بهر یك از آنها تعلیمات مخصوصه به نفر موظف داده میشد . در ظرف سال کتاب درسی مختصر روی موضوع مترولوژی از طرف‌پوهنځی علوم پوهنتون کابل بزبان دری (قسمت اول ، صد نسخه) جهت استفاده محصلین فاکولته طبع و نشر شد . هم‌اکنون ترجمه‌قسمت دوم همین کتاب سردست است . در عین حال‌تصحیحات نهائی‌کتاب درسی مترولوژی عمومی بزبان انگلیسی چنانچه‌بر حسب‌پروگرام عمومی فاکولته تالیف گردیده بود نیز سردست قرار دارد . که

عنقریب تکمیل خواهد شد.مؤسسهٔ مشترك اکتشافی بداخل پوهنتون
مترولوژی جهان مبلغ چهار صد و کابل بامقامات مربوطه مشو ره ومعلومات میدهد .
هفتاد و پنج دالر جهت طبع کتاب مذکور تخصیص داده است .

متخصص دوم مؤسسهٔ جهانی در موضوعات آتی الذکر با مدیـــر عمومی مترولوژی کمك ومعاونت بهم رسانیده است :

الف : ترتیب پروژهٔ کمك صندوق وجهی مخصو ص ملل متحد ، رقم مجموعی مصارف این پروژه روی، همرفته بـــه اندازهٔ ۱٫۸۲۰٫۰۰۰ دالر تخمین گردیده است که از آنجمله ۹۲۰٫۰۰۰ دالر از صندوق وجهی مخصوص ملل متحد کمك خواسته شده (سامان تخنیکی و متخصصین داخلی) و ۸۲۰٫۰۰۰ دالر سهم افغانستان است (عمارات پرسو نل فنی ،اثـاث البیت و سامانیکه در حال حاضر از بازار محلی بدست آمده میتواند) . برای تهیهٔ سامان مخابره مؤسسهٔ هوا شناسی جهان از بودجه ۱۹۶۶الی ۱۹۶۷ خود مبلغ ۴۰٫۰۰۰ دالـــر مصرف کرده میتواند .

ب : مذاکرهٔ مسایل عمومیهٔ سرویس مترو لوژی بغرض بهبود کار شعبات هواشناسی .

ج : کمك به متخصصین محلی اقلیم شناسی در تالیف و ترتیب مجله اقلیم شناسی .

هیئت بین‌المللی نیروی ذروی:

بنا بر تقاضای حکومت افغانستان یکنفر متخصص فزیك هستوی در ماه سپتامبر ۱۹۶۱ از طرف هیئت بین‌المللی به پوهنځی علوم پوهنتون کابل تعیین شد. .متخصص موصوف مضمون فزیك هستوی رادر فاکولته تدریس میکند . در بارهٔ تاسیس لابراتوار فزیك هستوی ولابراتوار

و در طرح پروگرام جهت پیشبرد فعالیت های نیروی ذروی درمملکت بحکومت افغانستان کمك بهم می رسانـــد . ایـــن پروژه در شرف تکمیل بوده و توقع میرود که تا اخیر سال کاملا انجام شود .

سامان و آلات لابراتوار فزیـــك هستوی ۸۰٫۰۰۰ دالـــر تـــحت پروگرام های عادی و توسعه وی هیئت بین المللی نیروی ذروی به پوهنتون کابل تسلیم شد . سامان آلات مزبور بطور عمده بمقصـــد انکشاف لابراتوار فزیك هستوی بکار برده میشود .

یك پروژه برای تاسیس لابراتوار رادیو شیمی درپوهنځی علوم تحت پروگرام عادی هیئت بین المللی در سال ۱۹۶۵ منظور گردیده این پروژه به مبلغ ۲۳٫۰۰۰ دالر تمام میشود و شامل است بر معاش و مصرف یکنفر متخصص رادیو شیمی و یـــك اندازه سامـــان . متخصص موصوف اخیراًوارد گردیده و در بارهٔ تاسیس لابراتوار رادیو شیمی متذکـــره مشغول اجـــرای سروی مقدماتی میباشد .

با همکاری دو شفا خانه در کابل تجارب درحصهٔ تطبیق رادیوایزوتوپ در طبابت بحال پیشرفت است . درین باره پروژهٔ بغرض تاسیس یك لابراتوار اکـــتشافی فـــزیکی هستوی درپوهنځی علوم پوهنتو ن کابل طرح گـــردیده است مبلـــغ ۲۵٫۰۰۰ دالر تحت پروگرام عادی سال ۱۹۶٤ هیئـــت بین المللـــی تخصیص داده شده که معاش و مصرف متخصص ، سامان ولابراتوار

اکتشافی را کار سازی مینماید . لابراتوار اکتشافی مزبور تاسیس شده و کار در آن بحال پیشرفت میباشد . تقاضا نامهٔ مزید برای ۸٫۰۰۰ دالر جهت سامان آلات مورد ضرورت انکشاف لابراتوار فزیکی هستوی و شیمی هستوی تقدیم شده تا ضمن پروگرام عادی سال ۱۹٦٦ هیئت‌بین المللی تحت غور قرار داده شود .

تقاضا نامهٔ دیگری برای یك دستگاه رادیوتراپی طرف تصویب قرار گرفت واحد متذکره توسط هیئت بین المللی نیروی ذروی از دولت هنگری تهیه میگردد . کار عمران موضوع‌جهت‌نصب دستگاه مزبور به زودی آغاز و امید است تا اخیر سال انجام شود . برای تادیه مصرف آن اعطای مبلغ ۲۹٫۲۰۰ دالر از مجرای پروگرام عادی سال ۱۹٦٦ هیئت‌بین المللی نیروی ذروی هم اکنون تحت غور آن هیئت میباشد . این تقاضانامه شامل است به یکنفر متخصص فزیك شفاخانه، دوفیلوشپ‌اندرین رشته و یك اندازه سامان .

ضمن پروگرام توسعه وی امداد تخنیکی سال ۱۹٦۵ الی ۱۹٦٦ مبلغ ۲٤٫۰۰۰ دالر جهت فعالیت های این ساحه تخصیص داده‌شده است .

تا ماه اگست ۱۹٦۵ رویهمرفته ۱۳ نفر تحت فیلوشپ هیئت بین المللی برای دوره های مختلفه جهت اکتساب معلومات در رشته های متنوعه فزیك‌هسته‌وی بخارج فرستاده شده‌انـد . مصرف آن متجاوز از ۷۵٫۰۰۰ دالر بـوده است .

چندین فیلوشپ دیگر نیز منظور شده که در آتیهٔ قـریب از آن استفاده خواهد شد .

سر جمع مبالغیکه از سال۱۹٦۰ تاکنون بمقصد امداد تخنیکی بـه افغانستان ازطرف‌هیئت بین‌المللی تخصیص داده شده است بیشتر از ۲۷۱٫۰۰۰ دالر میباشد . این رقم شامل است بر قیمت سامان معاش و مـصرف متخصصین و مصارف‌فیلوشپ‌هاو قیمت‌دستگاه رادیو تراپی را که درین اواخر منظور گردیده است احتواء نمی کند .

حالیه پروژه‌هائیکه‌ضمن پروگرام عادی سال ۱۹٦٦ هیئت بین‌المللی تحت غور قرار دارد قیمت آن‌بالغ بر ٤۱٫۰۰۰ هزار دالر خواهـد شد .

صندوق اطفال ملل متحد :ـ

معاونت یونیسف به افغانستان در سال ۱۹۵۰ شـروع شد . موسسهٔ ملل متحد بر طبق‌مشورهٔ فنی دوائر و هیئت‌های اختصاصی ذیعلاقه ملل متحد در راه انکشاف سرویس های صحی عمومی. تعلیم و تربیه و تغذیه اطفال با تهیه لوازم و سامـان آلات بحـکومت افغانستان معاونت‌میکند. درخلال سالهای نخستین امداد یونیسف تنها متوجه بر پروگرام های ذهنی و تغذیه بود . همین پروگرام ها هنوز هم در فعالیت های یونیسف نقشی عمده دارد . و بهر حال از سال ۱۹۵۵ باینطرف حینیکه‌تعاون به پروگرام های انکشاف دهات وسعت داده شد چنانچه نه‌تنها قسمت صحی وحفظ‌الصحه آن‌بلکه همچنان جنبه های دیگری را از قبیل تعلیل و تربیه‌ابتدائی .تربیه کارکنان انکشاف‌دهات بسویه‌های

مختلفه باغداری ، تربیه‌مرغ ومرغ آبی ورفاه اجتماعی نسوان احتواء مینماید . به‌حجم فعالیتهاومعاونت یونیسف افزوده شده‌است .درین اواخر یونیسف برشته معارف‌نیز با همکاری یونسکو وارد فعالیت شده و با پروژهٔ اکادمی تربیه‌معلم کمك و معاونت مینماید . تفصیل معاونت های‌یونیسف به‌افغانستان در خلال سالهای ۱۹۵۰الی ۱۹٦۵ قرار آتی تقدیم میشود:ـ

قلع وقمع ملاریا

رقم مجموعی تخصیصات برای پروگرام در سالهای ۱۹۵۲ الی ۱۹٦۵ مبلغ ۲۰۰ر۱۲۹ر۲دالربوده و سامان و لوازمیکه باین پول‌تهیه شده عبارت‌است‌از پودردی ،دی،تی آلات دواپاشی ادویه ضد ملاریا ، سامان لابراتوار و حمل‌و نقل‌مانند لاری جیپ مو تر سا یکل و بایسکل . پروگرام مذکور که‌هنوز هم پیش برده‌میشود یگانه‌پروگرام عمدهٔ تعاون یونیسف راتشکیل میدهد .

کنترول حمای لکه دار:ـ

رقم مجموعی تخصیصات برای پروگرام مبلغ ۳۳۰ر٦۲ دالربوده که با آن دی ، دی ، تی تفنگچه پودر پاشی و ماشین آلات ثقلیه جهت مخلوط کردن دی ، دی ، تی باپودر تالك تهیه شده‌ضمن‌مجادله باحمای لکه دار در سال ۱۹٦۱ الی ۱۹٦۲ در مناطق شیوع مرض متجاوز از ۰۰۰ر۰۰۰ر٤نفربمقابل آن حمایت شد . فعلا مجادله‌مذکور مؤفقانه انجام شده است .

حفظ الصحه اساسی رفاه مادر و طفل ، کنترول امراض و لابراتوار های تشخیص امراض :

تحت تخصیصات یونیسف شفاخانه، ادویه و شیر . صابون و یتامین (آ ـ د) و وسایط نقلیه به موسسات مختلفه در مملکت مانند زایشگاه ، شفاخانه های مستورات کابل ، جلال‌آباد . کندهار . مزار شریف‌و هرات و هم به هژده مرکز حمایه طفل در کابل وولایات هفت‌کلینك ماقبل الولادی ،پولی کلینیك مرکزی اطفال پولی کلینك چمن حضوری ، لابراتوار مرکزی صحت عامه کابل و سه لابراتوار سیروم سازی در قند هار ، جلال آباد ، پلخمری ، سه کلینك امراض زهروی در قندهار ، مزار شریف و جلال آباد مکاتب قابلگی در کابل ، قندهار و هرات . مکتب نرسنگ شفا خانه ولایت کابل ، شعبهٔ شیموتراپی . مرکز مجادله با تبرکلوز در چمن حضوری تهیه نموده است .

پرو گرام تغذیه :ـ

بغرض تکافوی حوائج غذائی و حفظ الصحه یونیسف شیر رویه گرفته ، صابون و ویتامین الف ـ د از طریق بیشتر از ۷۰ مرکز توزیع در مراکز حمایت مادر و طفل مراکز صحی دهاتی و شفاخانه های کابل و ولایات بمردم توزیع نموده است .

تعلیم و تربیه امراض اطفال و نسائی وپو هنځی طب:ـ

یونیسف سامان و لوازم جهت انکشاف سویهٔ محصلین و محصلات طب تهیه نمود که عبارت است از سامان لابراتوار و شفاخانه ،لوازم برای حمایت مادر وطفل و سامان برای چار مرکز آن و وسایط نقلیه .

موسسه صحت عامه :ـ

به مؤسسهٔ صحت عامه کابل ،

یونیسف سامان‌لابراتواری‌ودرسی مواد کار آمد کتابخانه و مجلات و نیز وسایط نقلیه بطور معاونت تقدیم نموده است . رقم مجموعی تخصیصیه این معاونت بالغ بـر ۹۸٫۰۰۰ دالر شده است .

تولید واکسن :ـ

رقم‌مجموعی‌تخصیصات ۲۱٫۷۰۰ دالر بود که با آن یونیسف‌جهت لابراتوار تولید واکسین و سیروم برای کنترول امراض ساری از قبیل تیفوئید . کولرا . چیچك و سگ گزیدگی سامان عصری‌تهیه نموده بدسترس استفاده گذاشت. احتیاجا ت مردم افغانستان بـه واکسین امراض متذکره تمـاماً توسط واکسین که در کابل تولید شد رفع گردیده است .

پرو گرام انکشاف دها ت:ـ

رقم مجموعی تخصیصات‌سالهای ۱۹۵٤ الی ۱۹٦۵ مبلغ ۵۸٦٫۰۰۰ دالر بود . روی همرفته ۱۹ پروژه انکشاف دهات تاسیس گردیده و همه این پروژه ها بشمول مرکز تربیه در گلزاراز یونیسف‌معاونت حاصل کرده‌اند . مشورهٔ تخنیکی البته ازطرف مؤسسهٔ صحی جهان مؤسسهٔ خوراکه و زراعت وادارهٔ امور اجتماعی ملل‌متحد بهم‌رسانیده شده است .

معارف :ـ

در سال ۱۹٦٤ یونیسف بـه همکاری یونسکو جهت معاونت در شق تعلیم و تربیه آماده شده وبا حکومت افغانستان در تاسیس‌یك اکادمی تربیهٔ معلم مساعدت نمود. وظیفهٔ‌اکادمی‌تربیه یکتعداداستادان برای تدریس معلمین لایق‌میباشند که بنوبهٔ‌خودجهت پیشبردپروگرام های درسی در مـکاتب ابتدائـی معلمین دارالمعلمین مـوجـوده و دارالمعلمین مجوزه را رهنمائـی کنند . امداد یونیسف که تا سال ۱۹٦۵ جمعاً بالغ بـر ۵۳۳٫۰۰۰ دالر میشود یك قسمت معاش و مصرف ستاف بین المللی یونسکو و قیم لوازم و سامان اکادمی را با مصارف فیلوشپ هائیکه زیر نظر گرفته شده است احتواء میکند .

شعبهٔ ترانسپو رت :ـ

چون یکعده وسایط نقلیه روی همرفته برای تمام پروگرامهای که در افغانستان از طر ف یو نسکو معاونت میشودتهیه گردیده‌است. ضرورت بوجود آوردن یك‌دستگاه کـه مسئولیت تـاسیس سیستم مرکزی ادارهٔ عراده جات ، حفظ و مراقبت و ترمیم همه موتر های یونیسف را در افغانستان بعهده بگیرد احساس شدودر سال۱۹٦٤ چنین شعبهٔ تاسیس گردید کـه اکنون برهنمائی آمر ترانسپورت منطقه وی یونیسف و یکنفرمشاور آن باکمالات خود متوجه است .

پلان گذاری حوایج‌اطفال :ـ

بمقصد معاونت با حکومت در ترتیب پلان احتیاجـات اطفال و خورد سالان در مملکت ،یو نیسف موافقه کرد تا یکنفرمشاور رابرای مدت کوتاهی جلب و استخدام بنماید که در وزارت‌پلان بمطالعات دایر بر حوایج اطفال‌در افغانستان بپردازد .

خـلاصه :ـ

تعاون یونیسف بافغانستان که در بدو امر بطور عمده متمرکز به حفظ الصحه و تغـذ یـه بـو د یك انکشاف تنوع در محتویات پروگرام و تزئید در حجم خود را نشان میدهد . تخصیصات هشت سال اخیر بر حسب آتی بوده:ـ

(ارقام به دالر امریکائی نشان داده شده)

سال ۱۹۵۸	۱۳۸ر۰۰۰
۱۹۵۹	۲۱۹ر۷۰۰
۱۹۶۰	٤٤۹ر۲۰۰
۱۹۶۱	۲۹۱ر۰۰۰
سال ۱۹۶۲	٤۸۵ر۵۰۰
۱۹۶۳	۳٤۲ر۰۰۰
۱۹۶٤	۵۹٤ر۰۰۰
۱۹۶۵	۶۱۳ر۰۰۰

صندوق وجهی بین المللی :

نمایندهٔ صندوق وجهی بینا لمللی درافغانستان برای آن تعیین شده است تا راجع به مسئله اسعار، مالیه، و پالیسی های پولی مشوره داده، و در راه بهبود کیفیت امور مالی و سایر احصائیه های مرتبه بانك کار کند. نمایندهٔ فعلی صندوق وجهی بین المللی درجنوری ۱۹۶۵ بوظایف محولهٔ خود آغاز کرده، و در جملهٔ مامورین صندوق وجهی بین المللی که در بانك مرکزی افغانستان مقرر شده اند سومین نفر بشمار میرود.

بهبود احصائیه های مالی، در کشور رو به انکشاف چون افغانستان امری فوق العاده مهم است. زیرا فقط در صورت موجود بودن احصائیه های صحیح، اتخاذ تصمیمات راجع به پالیسی لازمه در امور مالی ممکن میباشد. در ظرف چند سال گذشته پیشرفت زیادی در ساحه امور احصائیه حاصل شده است.

ازمسایل بارز در روابط بین صندوق وجهی بین المللی وحکومت افغانستان، قرار داد مربوط به موضوع موازنهٔ پولی است که به تاریخ ۱۷ جون ۱۹۶۵ نافذگردید. این قرار داد موافقه کمکی خوانده شده و بنابرآن، افغانستان تطبیق بعضی اصول و مبادرت باقداماتی را در ساحه پالیسی های مربوط نرخ اسعار، مالیه و پول تعهد کرده است.

بموجب این قرار داد کمکی، در صورتیکه حکومت شرایط متذکره در قرار داد کمکی را به انجام رساند، آنگاه کشورمیتواند اسعار خارجه را طی مدت یك سال بطور قرضه دریافت نماید.

مرکز ثقل این قرار داد عبارت از قبول مسئولیت بیشتر درساحه مسایل مالیه بوده و نظر به آن حکومت تضمین مینماید تاکسر بودجه را در دورهٔ بین ماه اپریل ۱۹۶۵ و ماه مارچ ۱۹۶۶ به‌اندازهٔ قابل ملاحظه ئی، نسبت به سال ماقبل آن تقلیل بدهد. چنین‌توقع میرود تا توأم با بعضی از اقدامات در ساحه پالیسی تجارتی و نرخ اسعار تدابیری که‌در قسمت‌بودجه اتخاذ میگردد تقاضا برای واردات را تقلیل داده و وضع بیلانس تادیات کشور را بهبود بخشد.

در سال ۱۹۵۹ موسسه (آی، ال، او) یکنفر متخصص را برای انکشاف صنعت چرمگری و تربیه چرمگران افغانی اعزام داشته‌بود. یك فابریکه نمونهٔ چرمگیری که موسسه (آی، ال، او) برای آن ماشین باب، آلات‌و دیگرسامان لازمه را تهیه کرده بود درچاریکار تاسیس شده و در سال ۱۹۶٤ بحیث یك‌مرکز کار برای‌چرمگران آن منطقه بصورت کامل به فعالیت شروع کرد.

یکنفر معلم نجاری (آی، ال، او) در طول سال ۱۹۶٤ مصر و ف

خدمت در ریاست انکشاف دهات بود .

یکنفر متخصص تهیه نفر موسسه (آی ، ال ، او) از سال ۱۹۵۸ تاسال ۱۹٦٤ درافغانستان کار کرده است . این مامور وزارت پلان را در جمع آوری معلومات راجع به‌موضوع‌استخدام درقسمت های مختلفه کشور معاونت کرده و همچنین درمورد احتیاجات‌مربوط تهیه نفر برای پلان پنجسا لهٔ دوم آن وزارت را کمك کرده است . وظیفهٔ آخر او عبارت از تهیه‌نفر برای پلان پنجسالهٔ مسئله تهیه نفر بود .

در سال ۱۹٦۱ یکنفر متخصص (آی ، ال ، او) برای شش هفته بکابل آمده تا در مورد شروع یك پلان تضمین اجتماعی (سوش سکیوریتی) بحکومت‌مشوره‌بدهد.

معاونت موسسه (آی ، ال ، او) بریاست استخدام (مربوط وزارت معادن و صنایع) در سال ۱۹۵۷ شروع شده و هیئت اعزامی اولیه برای کمك درین‌مورد برای‌یکسال خدمت کرد . در سال ۱۹٦۰ متخصص‌دیگری‌جهت تسویدقانون استخدام و توسعهٔ و انکشاف ریاست استخدام برای مدت‌هجده ماه بکابل آمد مشارالیه همچنان در پوهنتون کابل در کورسهای راجع به مسئله کار و کارگر از لحاظ علم الاجتماع تدریس کرده است .

در سال ۱۹٦۲ یك هیئت سروی بکابل آمد تا راجع به امکان اتخاذ اقدام درساحه امنیت در صنا یع و مسئله حفظ الصحه بحکومت مشوره بدهد .

سومین متخصص درامور استخدام در ماه اپریل ۱۹٦٤ بکابل آمده و از طریق همکاری‌نزدیك بارئیس ادارهٔ استخدام (که خوداو نمایندهٔ حکومت در کنفرانس بین المللی کار و کارگر نیز میباشد) به تسویدقانون‌پیشنهادشدهٔ‌استخدام نموده مشارالیه پلانی راتهیه کرده که از طرف وزارت معادن و صنایع قبول شده و منظور از آن تشکیلات و انکشاف لازمه ریاست استخدام میباشد تا باین طریق ریاست مذکور با وظایف اضافی سنگینی که بر طبق قانون جدید به عهده آن گذاشته شده است بطور مؤثر معامله کند .

در ساحه ترینینگ این متخصص در کور سها وسیمینار ها ی‌راجع به تمام جنبه‌های‌طرز ادارهٔ‌مامورین تدریس کرده است که در آن مدیران ، مامورین، موسسات‌عمده و مامورین وزارت معادن و صنایع شامل بوده‌اند این‌شخص هم‌چنین از طریق دایر ساختن کورسها و تعلیم و مشوره دادن در خود محل کار وسایل ترینینگ مزید رابرای مامورین ریاست استخدام فراهم ساخته و کتب درسی را راجع به طرز ادارهٔ مامورین و در باره طرز اداره استخدام تهیه کرده است ، این کتب به زبان دری‌ترجمه شده است .

علاوه برین متخصص مذکور بیشتر در تسو ید قوا نین اضافی راجع به کار و کارگر کمك کرده دربارهٔ طریق‌و وسایل‌تطبیق پلانهای مربوط مسئله تجدید تشکیلات و انکشاف به رئیس استخدام مشوره میدهد . در ماه اگست ۱۹٦٤ با آمدن متخصص شق ترینینگ اموردفتری دروزارت

معادن و صنایع جنبه دیگری از فعالیتهای امداد تخنیکی مؤ سسهٔ کار و کارگر شروع شد . ایــن متخصص که زن میباشد بــرای مامورین وزارت معادن و صنایع‌در شق تایپ انگلیسی ، سوادگیری اوراق و احصائیه ، کورسهای را از پیش برده و در حال حاضر مصروف دوام دادن کورسی راجع به‌اصول‌اجرای امور دفترداری که کتاب درسی هم‌برای آن تهیه‌کرده است میباشد . فعالیتهای دیگر او در ساحه تریننگ شامل پیش برد کورسهای راجع بطرز امور دفتردار ی‌درمؤسسهٔ‌نسوان‌وپوهنتون کابل برای طلاب در شق معلمی و تعلیم دادن مامورین دوایر مختلفه وزارت معادن و صنایع است . در قسمت مشوره این متخصص‌اصول اجرای امور دفترداری وزارت مذکور را سروی کرده . و در موردساده ساختن امور و بهبود تشکیلات و متود ها سفارشهائی نموده کــه بعضی از آن تطبیق گردیده‌است.

موسسهٔ خوراکه وزراعت

موسسه خوراکه و زراعت ملل متحدبا پانزده متخصص پروگرام توسعه‌وی امداد تخنیکی ــ یازده متخصص مؤسسهٔ صندو ق وجهی **ملل‌متحدو یکنفر از پروگرام‌غذائی جهان در سال (۱۹٦٤ و ۱۹٦٥) خدمات تخصصی ۲۷ نفر را بــه مملکت تقدیم کرده است . کار بسیاری از پروژه هائیکه تحت پروگرام در سال‌۱۹٦٤ ختم‌میشود** ادامه یافت ودرساحه های فعالیت مربوط **ترقیاتي را بوجود آورد . در شق‌نسل گیری وتربیه‌حیوانات و اــکشاف آن هــم دو متخصص گوسفند قره قل و متخصص پشم** گوسفند سهم قابل ملاحظه داشتند در رمهٔ قره قل . **فارم پوزهٔایشان صد فیصد تکثیر رو نما گردید و** تکثیر **بعین همین اندازه در تمام** فارم **هــای چــارگــانه تــربیه** گوسفند **نیز نصیب شد و هــم** متخصصین **مــربوطــه مــعلومات** قیمتداری **در بارهٔ تغذیه گوسفند** و علفچرها **بدست آوردند . یك لابراتوار آزمایش پشم دروزارت** زراعت **تاسیس‌گردید** چنانچه‌**تمام** سامان **آلات مورد ضرورت آن از** طرف موسسه **تهیه شد .همچنان** سامان **آلات لابراتواری نظیر آن** جهت فارم **پوزه ایشان نیز بهم رسانده شد .**

در لابراتوار ویرولوژی تــولید واکسین **ادامه داشت .و در ظرف** این مدت وسایط ساما ن آلات و موثریت **لابراتوار بطور عمومــی** مزید برگذشته **تقویه‌واصلاح‌شد.** متخصــص **مــوظف بــه مقصد** واکسیناسیون **وقــائی و تــربیهٔ** معاونین **لابراتوار در ساحه های** کار مسافرتهای **به مناطق‌مزبور** نمود .

راجع به تقاضای کــمك صندوق وجهی مخصوص ملل‌متحد بتربیه معاونین صحت حیوانی‌پیش رفت مزید بعمل آمد . هیئت موظف به امور مقدماتی این پروژه به مملکت فرستاده‌شدودرروشنی‌سفارشا ت آن هیئت تقاضا نامه بعد تجدید نظر به‌غرض تصویب‌بوردصندوق وجهی مخصوص به مقامات مربوط تقدیم گردید .

هکذا موسسهٔ خوراکه وزرا عت به‌پروژه ها ی‌تولید جو، گند م، زنبور داری ، حفاظت نباتا ت و

احصائیه های زراعتی معاونت بهم رساند .
درساحه آبیاری ، تیم آبیاری مؤسسهٔ خوراکه وزراعت بکار خودش در سر بند نهراجمیر ادامه داده و به پیشرفت قابل ملاحظه نائل شدند این تیم به پروژه نهرارچی نیز ده به مشوره فنی آنها بتوسط وزارت فواید عامه اعمار میگرددمعاونت کردند . و هم تعمیرمجدد سربند شاروان و سروی بند ها وانهار سرخاری ، گورگان ،جانگارك رابا طرح پلان و تکمیل نقشهٔ پروژه قلعه سالم خیل و غیره بعهده گرفتند .کار تعمیر نهربیدك لوگر ادامه داشت و از جمله ۱۹ کیلو متر کار مجموعی ان بیشتر از ۱۵ کیلومتر بسررسیده کهمتوقعست قبل از حلول زمستان اکمال بگردد.کمیتهٔ مجادله با گرسنگی انگلستان بتوسط مو سسهٔ اکسفام مصرف کامل این پروژه را طور معاونت بسه قسط کار سازی کرد. وسمنت و غیره مواد از طریق امداد موسسهٔ اکسفام انگلستا ن تهیه شد در حالیکه نظارت و رهنمای فنی کار مذکور بتوسط تیم آبیاری مؤسسهٔ بعمل آمد.
پروژه جدیده کنترول ملخ در ظرف سال توسط هیئت مؤسسه سر دست گرفته شد و یك نفر متخصص برای آن ازطرف سازمان خوراکه و زراعت احضار گردید . تحت معاونت حاصله از پروژه ملخ صحرائی صندوق وجهی مخصوص ملل متحد سامان آلات به قیمت ۳۰،۰۰۰ دالر از قبیل عراده جات ،سامان ولوازم د فتر داری ودستگاه های ثابت وسیا ر مخابره بی‌سیم تهیه شد .
سیستم رادیو تیلفونی ثابت بین وزارت زراعت درکابل ومد یریت عمومی زراعت قندهار تحت نظر یکنفر متخصص که ازمـوسسه به همین مقصد احضار شد بر قرا ر گردید . متخصص موصوف تربیهٔ پرسونل را جهت کنترول ملخ بذمه گرفت و در راه تشکیل سرویسهای کنترول ملخ صحرائی درمملکت نیز کمك و معا و نت کرد. جهت رهنما ئی مو سسه و متخصصین آن تیم مشترك مامورین افغانی ،مامورین ملل متحد و مامورین عالیرتبه کنترول ملخ حکومت هند برای مرتبهٔ اول یك سروی مناطق دشتی جنوب غربی افغانستان برای این مقصدترتیب شد .تیم متذکره با ازدیاد یکنفر انجنیر میخانیکی تقویه گردید تا با شعبهٔ تعمیرات وزارت در راه حفظ ومرا قبت وطرز استعما ل سامان آلات سروی مزبور معاونت بهم رساند .
فعالیتهای توسعهٔ زراعت درمناطق تحت پروگرام انکشاف دهات مانند سابق ادامه داشت.
جهت رهنمائی شعبات مربوط وزارت زراعت وانکشاف دهات در مورد پیشبرد مرغداری از یکنفر مشاور موسسه که در هند اجرای وظیفه میکرد استفاده شد. معاونت موسسه با شعبهٔ نو تاسیس سمعی و بصری وزارت زراعت و آ بیـا ر ی نیز مـر د م نمود واز طرف موسسه یك اندازه سامان آلات نیز برای آن شعبه تهیه شد .
بر علاوه ٦۳ فیلوشپ که سابقاً داده شده بود یك فیلوشپ طویل المدت جهت حصول دیگر ی درساینس ویتر نری ،دوفیلوشپ طویل المدت در اصلاح و تر بیه

گو سفند قر ه قل فیلو شپ قصیرالمدت دررشته‌های ذخیره غله امراض مرغ ، کرم‌شناسی و یرولوی ملخ صحرائی وغیره از طرف مؤسسه اعطا ء گرد ید . چا ر فیلوشپ دوساله درشق جنگلداری درایران نیز عرضه شد .

درظرف مدتیکه این راپور آ ن را احتوا ء میکند پلان عملیات و جز ئیات پروژه جدید مؤسسه خوراکه وزراعت صندوق وجهی مخصوص ملل متحد برای سروی امکانات وادی‌های کابل وهریرود ترتیب یافت و عملیات پروژه طوریکه در فصل جداگانه مربوط به پروژه متذکره نشان داده شده شروع گردید. فعالیتهای پروگرام غذائی جهان نیز پیشرفت مزید نموده و یکنفر متخصص برای افغانستان تعیین گردید . یك هیات مؤسسه خوراکه وزراعت بانك بین المللی بمقصد مطالعه پروژه های انکشافی کـه معاونت کریدتی از طریق بانـك زراعتی با آن بعمل میاید مسافرتی به افغانستان نمود و متوقعست که برای تقویهٔ بانـك زرا عتـی افغانستان از طرف بانك بین المللی کمك و مساعدت صورت بگیرد.

موسسه خوراکـه و زراعت صندوق وجهی مخصوص ملل متحد : ـ

پروژه صندوق وجهی مخصوص ملل متحد برای ملخ صحرائی در اواخر سال گذشته فعال شد . بمقصد تشکیل سرویس کنترول بطور درست یکنفر مامور کنترول ملخ تحت پروگرام مؤسسهٔ خوراکه وزراعت پروگرام توسعه وی امداد تخنیکی جلب و احضار گردید . شعبهٔ بداخل وزارت تشکیل شده چهارنفر مامور در آن مقرر شدند.

درحالیکه کورس تر بیوی تحت نظارت متخصص مـلـخ مؤسسهٔ خوراکه و زراعت در وزارت زراعت وآبیاری دایر گردید ه ، یکنفر انجنیر رادیو ا ز مؤسسه استخدام شد تا سامان آ لا ت مخابره را که ا ز صند و ق و جهـی مخصو ص ملل متحد وصول گردیده نصـب و اتصال سیستم مخابره را بین دو دستگاه ثابت ودو دستگاه متحر ك برقرار سازد. همین انجنیر چند نفر اپراتور را نیز برای کاردرین دستگاه تربیه نمود . چهار عراده موتر ، دو پایه پروژکتـور سیـنما و دو پایه تیپریکاردر نیز برای پروژه مزبور از صندوق وجـهی مخصوص ملل متحد واصل گردید که وزارت زراعت وآبیاری از آن استفاده میکند .

درماه های اپریل و جون یـك سروی مخصوص ومختلط منا طـق دشتی جنوب غرب افغـانستا ن توسط شعبهٔ ملخ وزارت زرا عت آبیاری ویك تیم حکومت هند تحت پرو ژه ملخ صحرائـی صندوق وجـهی مخصوص ملل متحد بـاشرکت مامور ملخ مؤسسهٔ خوراکه وزراعت بحیث راهنمای تیم انجام شد . تیم هندی عبارت از پنج نفر مـامور حکومت هند و مجهز با دو عراده مو تر ، سامان کمپ وغیره بود ند این اولین سروی بود از نوع خودش که در افغانستان بعمل آمد وتجربهٔ حاصله بمقصد عملیا ت آینده مفید ثابت شد . یك آلـهٔ دواپاش یا نیزل اگزاست بالای یکی از موتر ها نصب گردید . و مامورین فنی افغانی را باطریقه استعمال آن آشنا ساختند .

مؤسسهٔ خوراکه وزراعت صند وق مخصوص ملل متحد

بین ماه اگست ـ۱۹۶۰ وا بتدا ی مارچ ۱۹۶٤ هیئت متخصصین صندوق مخصوص‌ملل متحدپروژهٔ مربوط به سروی آب و خاك در افغانستان را تکمیل کردند . این پروژه پنج حوزه را در برمیگیرد. واز جمـله آن حـوزه یعـنـی حوزه‌قسمت علیای دریای کابل و حوزهٔ دریای هر یرود ا نتخا ب گردیده وبعدا پروژه جدیدی ا ز آن تشکیل یافت که‌آن نیز مربوط صندوق مخصوص ملل متحدبوده عبارت از پروژه سروی امکانات آبیاری در حوزه های در یـا ی هریرود و قسمت علیای دریـای کابل واقع افغانستان‌میباشد .

هدف پروژه :ــهدف ازتاسیس این پروژه مطالعات مزید درحوزه های هریرودو قسمت علیای‌دریای کابل بوده تااز آن بحیث اساس در قسمت انکشاف حقیقت پـلان های جدید آبیاری و تاسیس‌دو فارم زراعتی نمو نه درهمان حوزه ها استفاده شود این فارمها جنبهٔ تجربوی داشته و اصول آبیاری در آن نمایش داده میشود .

اصل پروژه :ــاین‌پروژه‌عبار ت از هفت قسمت خاص آتی‌است :ــ

الف: سروی توپو گرافیك و نقشه برداری از حواشی ساحـه های که باید انکشاف یابد.

۱ــدروادی هرات ــ بالغ بر۲۰۰ هکتار

۲ــ دروادی کابل‌ــ بالغ بر۱۰۰ هکتار

ب: تحقیقات انجنیری ، جیو لوجی وهایدرولوجی مناطق معینه برای ساختمان بندها، مخازن ورا جع به‌شعبات‌کانال هاومناطق‌آبیاری.

ج:ــتهیهٔ نقشه های ابتدا ئی پلانهای آبیاری و بند های ذخیره و مخازن و ترتیب نقشه قسمتی از مناطق آبیاری .

و :ــ تحقیقات هایدرولوجیکی .

هـ: ــتحقیقات در باره نوع‌خاك

د: ــمطالعه طرق فعلی استفاده اززمین ، زمینداری و معلوما ت مربوطآن .

ز: ــتاسیس و بکار انداختن و آبیاری‌کردن دو فارم زراعتی تجربوی و تعلیمی دروادی کابل و وادی هرات .

بودجه :ــوجوهی که از طر ف صندوق مخصوص ملل متحد و حکومت افغانستان برای‌این‌پروژه تهیه میشود قرار آتی است:ــ

تخصیصیهٔ صند وق مخصو ص ملل متحد برای این پروژه بالـغ بر ۷۰۰ر۸۳۵ر۱ دالر بوده و از جملهٔ آن مبلغ ٤۰۰ر٦٤۳ر۱ دالر سهم صندوق مخصوص ملل‌متحد و ۳۰۰ر۱۹۲ دالر سهم حـکومت افغانی برای مصارف داخلی‌پروژه میـباشد .همـچنین حـکومت افغانستان یـك سهمیه جنسی معادل ۳۲۰ر۶۰۳ دالـر را متقبل خواهد شد .

مدت تکمیل این‌پروژه چهارسال تعیین گردیده وپیشبرد امورا ن ازطرف موسسهٔ خوراکه وزرا عت مؤسسهٔ ملل متحد اداره خوا هد شد . ریاست آب و خاك مربوط حکومت افغانستان با مـؤ سسهٔ مذکور در این راه همکاری‌خواهد کرد .

طرفین پلان‌عملیات مربوط با یـن پروژه رابتاریخ اول‌ما رچ ۱۹۶۵ امضاء کرده‌اند .

پروژه سروی منابع آ ب وخاك در افغانستان بتاریخ چهاردهم مـی ۱۹۶۵ (۲٤ ثور ۱۳٤٤) رسماً مرعی الاجرا گردید .

ادارهٔ پروگرام خوراکه جهان در افغانستان

پروگرام خوراکه جهان (د بلیو- اف پی) در اثر فیصله نامه هائیکه در یك وقت از طرف مؤسسهٔ ملل متحد ومؤسسهٔ خوراکه وز را عت (اف -ای -او) تقدیم شده بود طی سال ۱۹۶۱ تاسیس گردیده و اجراآت آن بتاریـخ اول جنوری ۱۹۶۳ شروع شد. هدف این پروگرا م تهیه مواد خوراکه براساس یك امداد چندین جانبه میباشد .

یگانه منبع سرمایه پـروگرام خوراکه جهان عبارت ازامداد ها ی داو طلبانه دول عضوء مؤسسهٔ ملل متحد مؤسسهٔ خـوراکه وزراعت جهان واعضای شریك موسسه خوراکهٔ وزراعت جهان میبا شد. این امداد ها ممکن است ازطریق مواد خوراکه تادیه پول نقد و هم چنین فراهم آوردن خدمات صورت گیرد .

مواد خوراکه ایکه از طرف پروگرام خوراکه جهان تدارك میشود ممکن است بنا بر اقلام موجوده در کدام این پروگرام تفاوت یابد اما گندم - آرد گندم -ارزن -جواری روغن نباتی و شیر خشك (شیر عادی و شیر بدون چربی) تقریبا همیشه در آن موجود است .

پرو گرام خوراکه جهـان در افغانستان :-

پروگرامهای خوراکه جهان در فراهم ساختن مقدمات امداد بـه افغانستان فرصت را از دست نداده و مذاکرا ت درین مورد در نیمه سال ۱۹۶٤ شروع گردید .

در حال حاضر دو پروژه پروگرام خوراکه جهان در افغانستان تحت تطبیق میباشد .

۱-امداد مواد خوراکه به مکاتب لیلیه کابل (پروژه نمبر ۱۰۹).

طبق موافقهٔ که به تاریخ ۹ مـی ۱۹۶٤ امضاء شده پروگرام خوراکه جهان به منظور تسهیلات مزید در امور معارف کشور برای پانزده مکتب لیلیه در تحت نظر وزارت معارف و برای بعضی از مکاتب مسلکی در تحت نظر برخی از وزارت خانه های دیگر مواد خوراکه تهیه میکند .

مصارف تخنیکی ایـن پـروژه پروگرام خوراکه جهان به ۰۰۰ر۷۲۵ دالر بالغ گردیده واقلامی کـه ا ز طرف پروگرام مذکور تهیه میشود قرار آتی است :-

الف :- ۲۱۶۱ تن گندم
ب:- ۳۲٤ تن روغن نباتی
ج:- ۲۱۷ تن شیر خشك بدون چربی
د:- ۸۲ تن پنیر یا گوشت گاو کانسرو (قطی)
هـ:- ۱۱ تن چای .

از اقلام متذکره فوق گندم آن و از تمام مواد خوراکه دیگر نیم [illegible] حکومت تحویل داده شد ه و باقی بزودی تهیه خواهد شد . توزیع این مواد خوراکه به طلابیکه تعدادشان بالغ بر نه هزار نفر است درماه اکتوبر ۱۹۶٤ شروع گردیده قرار است این پروژه در آخرسال ۱۹۶۵ خاتمه پذیرد . معذالك تقاضای که از طـرف حکومت برای تمدید سه سالهٔ این پروژه شده است تحت مطالعه اداره مرکزی پروگرام خوراکه جـهان (دبلیو -اف -پی) میباشد .

ارقام احصائیوی مصارف‌وعواید پلان انکشافی سا ل ۴۰ الی ۱۳۴۴

عرضه پولی (به ملیون افغانی)

سالها و ماها		بانکنوت در چلند باستثنای نوتهای دولتی	مسکوکات در چلند	امانات عندالمطالبه خصوصی	مجموع عرضه پولی
۳۰ حوت	۱۳۴۰	۲۵۴۵/۸	۲۸/۹	۳۳۱/۴	۲۹۰۶/۰
۳۰ حوت	۱۳۴۱	۳۰۷۷/۶	۵۶/۶	۵۸۶/۵	۳۷۲۰/۷
۳۰ حوث	۱۳۴۲	۳۷۹۹/۷	۵۹/۵	۷۳۳/۰	۴۵۹۲/۲
۳۰ حوت	۱۳۴۳	۴۳۷۸/۰	۹۱/۶	۶۶۰/۳	۵۱۲۹/۹
۴۰ حوت	۱۳۴۴	۴۵۴۶/۱	۹۴/۱	۸۱۸/۴	۵۴۵۸/۶
۱۳۴۱					
۳۰ جوزا		۲۵۷۹/۷	۴۸/۲	۶۶۰/۳	۳۲۸۷/۷
۳۰ سنبله		۲۷۲۷/۸	۴۹/۴	۷۴۳/۹	۳۵۲۱/۰
۳۰ قوس		۲۷۰۱/۹	۶۳/۴	۷۷۱/۴	۳۵۳۶/۷
۳۰ حوت		۳۵۷۷/۶	۵۶/۶	۵۸۶/۵	۳۷۲۰/۷
۱۳۴۲					
۳۰ جوزا		۳۳۹۰/۹	۶۹/۲	۵۱۵/۹	۳۹۷۶/۰
۳۰ سنبله		۳۴۵۴/۳	۷۵/۸	۶۵۰/۷	۴۱۸۰/۸
۳۰ قوس		۳۵۲۳/۳	۸۰/۱	۵۷۶/۰	۴۱۷۹/۴
۳۰ حوت		۳۷۹۹/۷	۵۹/۵	۷۳۳/۰	۴۵۹۲/۲
۱۳۴۳					
۳۰ جوزا		۴۰۷۷/۸	۸۶/۶	۸۱۴/۰	۳۹۸۸/۴
۳۰ سنبله		۴۱۲۷/۲	۸۷/۲	۷۰۳/۲	۴۹۱۷/۶
۳۰ قوس		۴۲۴۴/۰	۸۹/۵	۹۳۵/۵	۵۲۶۹/۰
۳۰ حوت		۴۶۷۹/۹	۹۱/۶	۶۸۳/۸	۵۴۵۵/۳
۱۳۴۴					
۳۰ جوزا		۴۶۶۵/۰	۹۱/۹	۷۵۲/۲	۵۵۰۹/۱
۳۰ سنبله		۴۴۷۵/۴	۹۲/۱	۷۹۱/۰	۵۴۵۸/۵
۳۰ قوس		۴۸۰۰ر۳	۹۲/۵	۶۴۲/۲	۵۵۳۵/۰
۳۰ حوت		۴۵۴۶/۸	۹۴/۱	۸۱۸/۴	۵۴۵۹/۳

منابع عواید داخلی
به ملیون افغانی

سال و ماه	مالیات برعایدات	مالیات بمواشی وزمین	محصولات وارداتی	دیگر مالیات غیرمستقیم	درآمد ازجایداد وسرمایه گذاری هاوفیس ها	منافع تشبثات دولتی	دیگر وعواید در آمد	عواید خالص مجموع	امداد جنسی	مجموع عواید داخلی باشمول امداد جنسی
	۱۰۰-۱۲۰		۱۳۰-۱۴۰	۲۱۰	۲۲۰-۲۵۰	۳۰۰-۵۰۰	۶۰۰-۶۰۰	۶۹۰-۸۰۰	۱۰۰-۸۰۰	
۱	۲	۳	٤	٥	٦	۷	۸	۹	۱۰	۱۱
۱۳۳٦٫۳۷	۱۹۲	٥	۷۸۹	-	۱۰۸	٦۲	۱۰۲	۱۳٤۸	۱۲۸	۱٤۷٦
۱۳۳۷٫۳۸	۱٦۱	۱۰٦	۸۷٤	-	۲۱۸	۱	۱۷۳	۱٥۳۳	۱٤۹	۱٦۸۲
۱۳۳۸٫۳۹	۱۳٥	۱۰٦	٦۰٥	۱٦۱	۲۲۹	۳۱٦	٤۸	۱٦۰۱	۱۱۳	۱۷۱٤
۱۳۳۹٫٤۰	۱۸۸	۱۱٤	۷۸۹	۳۳۲	۲٦٤	۲٤۷	۱٦٦	۲۰۹۹	۲۰٥	۲۳۰٤
۱۳٤۱	۱۹۱	۱۲۹	۸۸٤	۲٤٤	۲۲۳	۳٦۷	۱٤٤	۲۱۲۱	٦۱	۲۱۸۲
۱۳٤۲	۲۳٦	۱۳۹	۹٤٥	۷٦۸	۳۲۱	۳۹٤	۳۰۷	۲٦۸۸	٤۲۲	۳۱۱۰
۱۳٤۳	۳۱۹	۱۲۹	۱۰۹٥	۷۲۳	۳۹٤	۱٥٦	٦٦	۲۱۰۱	۲۳۲	۲۳۳۲
۱۳٤٤	٤۰٦	۱٦۸	۱۱۳۰	۰۱٤٦	٤۰۸	٦۱۳	۳۷٤	٤۱٤٥	۲۸۹	٤٥۳٤

١	٢	٣	٤	٥	٦	٧	٨	٩	١٠	١١
١٣٤٤										
حمل	٤	٢	٨٢	١٣	١٦	١	٦	١٢٤	–	١٢٤
ثور	٨	٨	٨٩	١١٢	٢٧	١	٢٠	٢٦٥	–	٢٦٥
جوزا	١٠	١٨	١٢٩	٢٦٤	٢٧	٢٠١	٥٠	٦٩٩	١٧	٧١٦
سرطان	١٦	٢٦	٨٤	١٤	٢٨	١	١٣	١٨٢	–	١٨٣
اسد	٩٣	٢١	٩٤	٢٣	٣٣	١	٦	٢٧٠	–	٢٧٠
سنبله	١٠٠	٥	٧٠	١٧٥	٢٠	٢٤٠	٦	٦١٦	–	٦١٦
میزان	٤٦	٤١	٨١	٣٢	٣٢	١	٩	٢٤١	–	٢٤١
عقرب	١٦	١٥	٨٩	٥٢	٣٦	١	٩	٢١٧	–	٢١٧
قوس	٢٩	٤	١١٦	٨٢	٥١	١	١٢	٢٩٥	٢٣٨	٥٣٣
جدی	٢٤	٣	١٠٣	٢٥	٣١	١	٩	١٩٦	–	١٩٦
دلو	٢٠	١٩	٧٨	٤٧	٣٤	١	٧	٢٠٧	–	١٩٦
حوت	٤٠	٦	١١٥	٢٠٦	٧٣	١٦٣	٢٢٧	٨٣٢	١٣٤	٩٦٦

مصارف داخلی دولت
به ملیون افغانی

سال و ماه	وزارت دفاع ملی	اعاده قروض	متفرقه	مجموع مصارف عادی	وزارت فواید عامه	وزارت معادن وصنایع	زراعت وادی هلمند سروی آب و خاك انكشاف دهات	وزارت معارف	متفرقه	مجموع مصارف انکشافی	مجموع مصارف عادی و انکشافی
عادی					انکشافی						
۱	۲	۳	٤	۵	٦	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲
۱۳٤۱	۵۹٤	۲۵۸	۹۹۸	۱۸۵۰	۷۹۱	۳٦۷	۱۱٦	۵٤	۱۱۸	۱٤٤٦	۳۲۹٦
۱۳٤۲	٦٤٦	۵٤۳	۱۲۲۰	۲٤۰۹	۸٦۲	٤۲۹	۱۷۲	۹٤	۱۹۷	۱۷٦۵	٤۱۷٤
۱۳٤۳	۷۷۸	۳۷۹	۱۳۸۳	۲۵٤۰	۸٤۵	٤٤٤	۱۲٦	٦۸	۱۳۱	۱٦۱٤	٤۱٤۵

١	٢	٣	٤	٥	٦	٧	٨	٩	١٠	١١	١٢
١٣٤٤	(ده ماهه)										
حمل	٥١	١١٨	٣٩	٢٠٨	-	٧٤	...	-	-	٧٤	٢٨٢
ثور	١٨٢	-	١٤٦	٣٢٨	١٢	١٩	١١	-	٢٧	٦٩	٣٩٧
جوزا	٢٩٠	٧	١٣٠	٤٢٧	٢٢	١٣	١٦	٢	٢٩	٧٢	٤٩٩
سرطان	٨٥	٣	١٤٨	٢٣٦	٦٨	٢	١٨	٧	٢٣	١١٨	٣٥٤
اسد	٦٨	٣٢	١١٩	٢١٩	٣٢	٧	١٠	٢	١٣٧	١٨٨	٤٠٧
سنبله	٥٧	١٣	٩١	١٦١	٣٨	٢٠	١٦	٥	٢٢	١٠١	٢٦٢
ميزان	٦٣	٧٥	١٠٦	٢٤٤	٢٠	١٧	١٠	٥	٢٥	٧٧	٣٢١
عقرب	٩٩	-	١٢٦	٢٢٥	١٩	٢٨	٦	٣	٢٨	٨٤	٣٠٩
قوس	٥١	٧	١٣٢	١٩٠	٤٨	٥	١٧	١٠	٢٤	١٠٤	٢٩٤
جدی	٥٦	٣٠	١٣٤	٢٢٠	١٧	٢	٥	٦	٣٦	٦٦	٢٨٦
مجموع	١٠٠٢	٢٨٥	١١٧١	٣٤٥٨	٢٧٦	١٨٧	١٠٩	٤٠	٣٤١	٩٥٣	٣٤١١

نوت : ارقام موجود نیست ... کمتر ازیك ملیون

خلاصه عواید ومصارف حکومت
به ملیون افغانی

سالها وماهها	عواید	مصارف		مجموع مصارف عادی و انکشافی	مازاد کسر بودجه کسر بودجه ( )
		عادی	انکشافی		
۱	۲	۳	٤	٥	٦
۱۳٤۰	۲۳۰٤	۱٥٥۸	۱٥٥۰	۳۱/۸	- ۸۰٤
۱۳٤۱	۲۲۳۲	۱۸٥۰	۱٤٤٦	۳۲۹٦	- ۱۰٦٤
۱۳٤۲	۳۳۲۰	۲٤۰۹	۱۷٦٥	٤۱۷٤	- ۸٥٤
۱۳٤۳	۳٤۷۱	۲٥۳۹	۱٦۱٤	٤۱٥۳	- ٦۸۲
۱۳٤٤	۳۳٦۰	۲٤٥۸	۹٥۳	۳٤۱۱	- ٥۱
۱۳٤٤					
حمل	۱۲٤	۲۰۸	۷٤	۲۸۲	-۱٥۸
ثور	۲٦٥	۳۲۸	٦۹	۳۹۷	۱۳۲
جوزا	۷۱٥	٤۲۷	۷۲	٤۹۹	× ۲۱٦
سرطان	۱۸۳	۲۳٦	۱۱۸	۳٥٤	۱۷۱
اسد	۲۷۰	۲۱۹	۱۸۸	٤۰۷	- ۱۳۷
سنبله	٦۱٦	۱٦۱	۱۰۱	۲٦۲	× ۳٥٤
میزان	۲٤۱	۲٤٤	۷۷	۳۲۱	-۸۰
عقرب	۲۱۷	۲۲٥	۸٤	۳۰۹	-۹۲
قوس	٥۳۳	۱۹۰	۱۰٤	۲۹٤	× ۲۳۹
جدی	۱۹٦	۲۲۰	٦٦	۲۸٦	- ۹۰
دلو	۲۰۷	موجود نیست	موجود نیست	-	-
حوت	۹٦٦	»	»	-	-

در ده ماه سال ۱۳٤٤ عواید ۱۰٥٦ ملیون افغانی و مصارف ۳۰۳ ملیون افغانی صعود نموده است . کسر مالی در ده ماه این سال یك ملیون افغانی نشان داده شده است که البته بامقایسه کسر مالی دیگر سال ها خیلی ها پائین رفته است گرچه این تنقیص کسر مالی را قراریکه ارقام نشان میدهد . بلندرفتن عواید و کم شدن مصارف دراین سال بارآورده است اما قراریکه به ملاحظه میرسد مصارف دردوماه اخیر سال ۱۳٤٤ بمراتب بیشتر بوده و کسر مالی را بتناسب دیگر سالها بلندخواهد برد .

وقایع مهم داخلی وخارجی

اول سنبله : ـ اعلیحضرت معظم همایونی چهل وهفتمین سالگرهٔ استر داد استقلال کشور را با ارشادات قیمتدار شان افتتاح نمودند .

۲ سنبله : ـ اعلیحضرت معظم همایونی ساعت ۹ صبح ننداُرتون را که از پیشرفت های کشور در ساحه های مختلف نمایندگی میکرد افتتاح نمودند .

٤ سنبله : ـ انتخابات مشرانو جرگه به استثنای کابل ، هرات و کندهار در سراسر مملکت آغاز یافت .

٦ سنبله : ـ بین افغانستان و پاکستان اسناد مصدقه موافقتنامه ترانزیت مبادله شد .

۱۸ سنبله : ـ اعلیحضرت معظم همایونی قانون جدید مطبوعات را توشیح فرمودند .

۱۹ سنبله : انتخابات ولسی جرگه در سرتاسر کشور آغاز گردید .

۲۰ سنبله : ـ سه قرارداد قرضهٔ بالغ بر ٤۹ ملیون و ۲۸۰ هزار مارك بغرض اعمار تانك های ذخیره تانك های روکار ، اعمار سیلو ها در بعضی ولایات کشور و یك تعداد هنگر ها و تورید مواد استهلاك از جمهوریت اتحادی آلمان بین وزارت مالیه وکریدت انشتالت جمهوریت اتحادی آلمان درفرانکفورت به امضاء رسید .

۲۱ سنبله : ـ یك موافقتنامهٔ همکاری اقتصادی و تخنیکی به منظور انکشاف منابع طبیعی ولایات بالخاصه در ساحهٔ جنگلات بین رئیس پلان وزارت پلان وشارژدافیر سفارت اتحادی آلمان در کابل به امضاء رسید .

موافقتنامهٔ سروی مقناطیسی هوایی جنوب افغانستان بین حکومات افغانستان و جمهوریت اتحادی آلمان در کابل به امضاء رسید .

۳ میزان : ـ اسناد مصدقهٔ پروتوکول تمدید ده ساله معاهدهٔ بیطرفی وعدم تجاوز بین افغانستان و اتحاد شوروی مبادله شد .

٤ میزان : ـ سروی آبیاری ۱۲ هزار هکتار زمین در وادی کوکچه تکمیل گردید .

کانال نو بر سر بند نهر ارچی افتتاح شد . این کانال یکصد و پنجاه هزار جریب زمین را آبیاری مینماید .

٥ میزان : ـ در جلسه مجلس عالی وزراء طرح قانون احزاب سیاسی تصویب شد .

ښاغلی دوکتور محمد یوسف حین وداع با ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم در قصر صدارت عظمی

۸ میزان : ــ در مجلس وزراء طرح قانون جرگه های ولایات تصویب گردید .

۱۰ میزان : ــ نتایج انتخابات مشرانو جرگه و ولسی جرگه اعلام شد .

۱۲ میزان : ــ ۱۲ هزار جریب زمین درداخل پروژهٔ کانال ننگرهار تسطیح و ۴۹۰۰ جریب زمین زرع شد .

۲۱ میزان : ــ ښاغلی دکتورمحمد یوسف صدر اعظم باختم دوره انتقال استعفای حکومت را بحضور اعلیحضرت معظم همایونی تقدیم نمود .

سربند نهر اجمیر که ۶۳۰۰۰ جریب زمین را آبیاری مینماید به مصرف ۲۶۷۰۰۰۰۰ ــ افغانی تکمیل و افتتاح گردید .

۲۲ میزان : ــ اعلیحضرت معظم همایونی دکتور محمد یوسف را مجدداً به تشکیل کابینهٔ جدید مامور فرمودند .

۲۳ میزان : ــ اعلیحضرت معظم همایونی دوازدهمین دورهٔ شورای ملی را افتتاح نمودند .

۷ عقرب : ــ ښاغلی دکتور محمد یوسف بنا بر معاذیر صحی استعفای خود را از مقام صدارت بحضور اعلیحضرت معظم همایونی تقدیم نمود . اعلیحضرت معظم همایونی ښاغلی محمد هاشم میوندوال را مامور به تشکیل کابینهٔ جدید نمودند .

۸ عقرب : ــ هژدهمین کنفرانس منطقوی موسسهٔ صحی جهان در

والا حضرت شهزاده احمد شاه رئیس عالی جمعیت افغانی سره میاشت با والاحضرت شمس پهلوی رئیس شیر وخورشید ایران حین ورود درمیدان هوائی سید آ بـاد تهران .

موسسهٔ صحت عامه افتتاح گردید.

۱۱ عقرب : ـ ولسی جرگه به حکومت بناغلی محمدهاشم میوندوال صدراعظم بااکثریت قاطع رای اعتماد داد .

۱۷ عقرب : ـ والاحضرت شهزاده احمد شاه رئیس عالی سره میاشت والاحضرت خاتول بنا به دعوت والاحضرت شمس پهلوی رئیسهٔ عالی جمعیت شیر و خورشید سرخ ایران عازم آن کشور گردیدند .

۲٤ عقرب : ـ اعلیحضرت معظم همایونی شاهره تورغندی، هرات وکندهار راافتتاح فرمودنداین سرك ۵۸۰ کیلومتر طول و ۱۲ مترعرض دارد .

٤ قوس : ـ والاحضرت شهزاده احمد شاه و والاحضرت خاتول پس از ختم مسافرت شان در ایران به کابل معاودت فرمودند .

۱۰ قوس : ـ مجلس عالی وزراءدر بارۀزمینهای مازاد استحقاق ولایات بغلان ،کندز وتخار فیصله کر د کسانیکه پول قیمت زمین های مازاد استحقاق را تحویل نموده باشند به آنها قباله داده شود.

۱٦ قوس : ـ مجلس عالی وزراء تصویب نمود که یك صندوق اعانۀ ملی برای جمع آوری اعانه های اهالی به نفع امور اجتماعی در د افغانستان بانك تشکیل شود .

۲۳ قوس . قرار داد توریدیکصد عراده تراکتور زراعتی بین وزارت زراعت و موسسۀ تخنواکسپورت اتحاد شوروی در کابل به امضاء رسید .

٤ قوس : ـ افغانستان برای سه سال در شورای اجرائیه موسسۀ مواد خوراکه وزراعت جهان انتخاب گردید .

۲۹ قوس : ـ مجلس عالی وزرا تصویب نمودتامحصول ترکه معاف قرار داده شود .

۲۹قوس: ـ قرار د اد ادا مۀ سروی معدنیات درافـغانســتا ن بین حکومات افغانستا نواتحا د شوروی در وزارت معادن و صنایع به امضاء رسید .

اعلیحضرت معظم همایونی حینیکه باقطع نوار شاهراه تور غند ی،هرات وکندهار را افتتاح میفرمایند

۱۱ جدی : ـ مارشال محمدایوب خان رئیس جمهور پاکستان بنا بدعوت اعلیحضرت معظم همایونی وارد کابل شد .

۱۵ جدی : ـ وزارت زراعت در ریزه کوهستان پروژهٔ سر بند را افتتاح نمود که مجموعاً شانزده هزار و هفت صد جریب زمین را آبیاری خواهد نمود .

۲٤ جدی : ـ بناغلی کوسیگین صد اعظم اتحاد شوروی بنا بـه دعوت بناغلی‌محمد هاشم‌میوندوال صدر اعظم به کابل مواصلت کرد.

۸ دلو : ـ بناغلی محمد هاشم میوندوال دارائی خودرا وقف نمود تا از آن بعد ا زمرگ‌شان درمرکز تتبعات فکری کار گرفته شود .

۱۲ دلو : ـ بناغلی محمد هاشم میوندوال بنا بدعوت بناغلی‌الکسی کوسیگین صدراعظم‌اتحاد شوروی عازم مسکو گردید .

۱۸ دلو : ـ مجلس‌عالی وزراء به

اعلیحضرت معظم همایونی حین‌ملاقات‌بافیلدمارشال‌محمد ایوب خان رئیس جمهورپاکستان‌درقصردلکشا

ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم حین مذاکره با ښاغلی الکسی کوسیگین‌صدراعظم اتحاد شوروی در مسکو

اساس پیشنهاد وزارت مطبوعات فیصله نمود که من بعد وزارت مطبوعات به وزارت اطلاعات و کلتور مسمی گردد .

اعلام شد که فابریکه های غیر فعال مجدداً بکار انداخته میشود.

ساختمان یك بند مقابل طغیان آب دریای‌هلمنددر ولایت‌چخانسور توسط قوای‌کار شروع گردید .

٤ حوت : ـ دارالانشای مجلس عالی وزراء اعلام داشت که بنا بر ایجابات و توسعهٔ امور و برای بهبود امورارتزاقی وسایل املاك ، اسکان و رفع حوایج مردم یك واحد اداری به نام ارزاق و احتیاجات عامه و واحد دیگری‌بنام املاك و اسکان تشکیل میگردد .

٥ حوت : ـ تحصیل محصول مواشی به اساس تصمیم حکومت معطل قرار داده شد .

۱۱حوت : ـ طرح قانون‌پوهنتون در مجلس عالی‌وزراء تصویب‌شد.

*سهمیهٔ افغانستان درصندوق‌وجهی بین المللی به ۲۹ ملیون‌دالرتزئید یافت .

۱۸ حوت : ـ تکس اسعاری

بناغلی محمد هاشم میونـدو ا لصدراعظم وبناغلی ستامـبو لـیـچ صدر اعظم یو گـوسلاو یا حـیـن مذاکره درمورد مسایل موردعلا قه دو کشور در عمارت وزارت ا مو ر خارجه .

صادرات قره قل ملغی قرار داده که خروج گاز دهن چاه نمبر ٤ شد . یتیم تاق قـطع و حـریـق منطقی

٢٦ حو ت :ـ بناغلی پیترستامبولیچ گردیده است .
صدراعظم یـو گوسلاو یا بـنـا **٢ حـمل : ـ** و ا لاحضـر ت

بدعوت بناغلی میوندوال صدرا عظم شهزاده احمد شاه رئیس عالـی وارد کابل شد . جمعیت افغانی سره میاشت پیامی به

٢٩ حوت : ـ پیتر ستامبولیچ مناسبت حلـول سال نـو ایراد

صدر اعظم یوگوسلاویا عازم کشور فرمودند .

خویش گردید . **٣ حمل : ـ بناغلی محمد هاشم**

اول حمـل:ـ بناغلی محمد ها شم میوندوال صدراعظم سنگ تهداب

میـو نـد وا ل صـد ر اعظم مر کز تصفیهٔ گاز رادر خوا جه گوگردك گذاشتند .

درپیام که به مناسبت حلول سال نو **٤ حمل : ـ امورمربوطه به روابط**

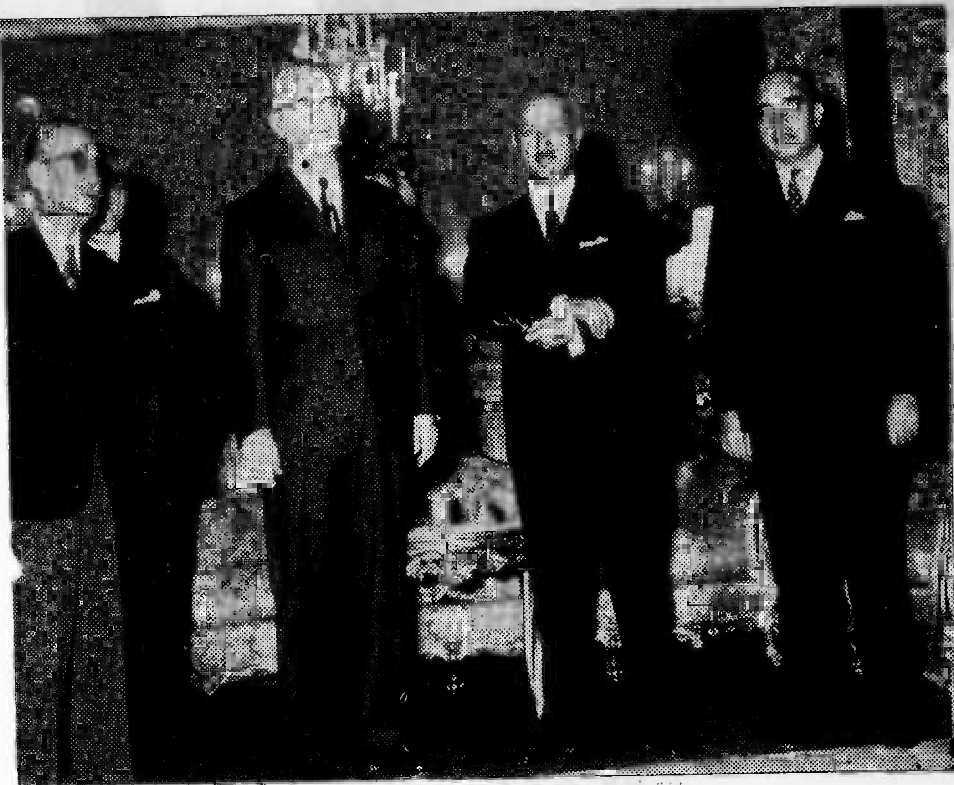
ایراد نمـود نـد مـژده داد نـد حکومت شور ی به یکی از وزرا
تفویض گردیده .

موافقتنامهٔ قرضهٔ سه ملیو ن و پنجصد هزار دالر تصویب گردید.

۶ حمل : ـ وزارت عـدلیه بـه منظور تطبیق قوانین موضوعه و رعایت اوامر شریعت اسلامی پیشنهاد تـاسیس دارالتأدیب را بمقامـات مربوطه تقدیم نمود .

روز دهقان بتاریخ ۵ حمل در کابل تجلیل شده ،وصدهزار افغانی جوایز به دهقانان و مالداران توزیع گردید .

۸ حمل : ـ جایزهٔ بین‌المللی ریس و والترای هاس از طرف پوهنتون کلیفورنیا به دکتور عبدالمجیـد سفیر کبیر افغانی درواشنگتن اعطاء گردید .

ښاغلی سبتا مبولیچ صدراعظم یوگو سلا ویابطرفراست اعلیحضرت معظم‌همایونی حین باریابی .

ښاغلی‌لیوشاوچي رئیس‌جمهوریت مردم چین و میرمن لیو شاوچي ساعت٤ بعد از ظهر در قصرگلخانه با اعلیحضرت معظم همایوني و علیا حضرت ملکه‌معظمه ملاقات تعارفی نمودند. در این موقع چن‌ئی وزیر خارجه و معاون صدر اعظم جمهوریت‌مردم چین ، میرمن چن‌ئی و بعضی دیگر از اعضای هیئت معیتی رئیس جمهور چین نیز حضور داشتند.

درجلسه مشرانو جرگه موضوع تنقیص تعداد موتر های دولتی که قبلا از طرف مجلس عمومی ولسی جرگه تصویب و به مشرانو جرگه فرستاده شده بود به اکثریت آراء تصویب گردید.

معظم همایونی و علیا حضرت ملکه معظمه بکابل مواصلت نمودند واز هرات نیز دیدن فرمودند.

۲۰ حمل : ـ ښاغلي لیوشاوچي عازم کشور خود گردیدند.

۲۱ حمل : ـ سهمیهٔ افغانستان

۹حمل :ـفابریکه بریکت‌سازی در بانک انکشاف آسیائی به ٤ ذغال سنگ پلخمری پنجاه فیصد ملیون و ۷۸۰ هزار دالر ارتقاء گردیده است . یافت.

۱۵ حمل : ـ ښاغلي لیو شاوچي با خانم شان بنا بردعوت‌اعلیحضرت

۲۱ حمل : ـ روزنامهٔ‌مردم‌منطبعه پیکنگ‌درسر مقاله مورخه ۹مارچ

مطابق ۲۰ حمل خود در بارهٔ مسافرت لیوشاوچی رئیس‌جمهور مردم چین به افغانستان استقبال نموده‌تذکرداده‌است که‌روابط افغانستان و جمهوریت مردم چین باساس‌پنج اصول همزیستی مسالمت آمیز استوار میباشد .

۲۱ حمل : ـ افغانستان درکمیتهٔ فرعی عدن انتخاب‌گردید این‌کمیته از کمیته های ۲٤ عضوی ضد استعمار ملل متحد میباشد .

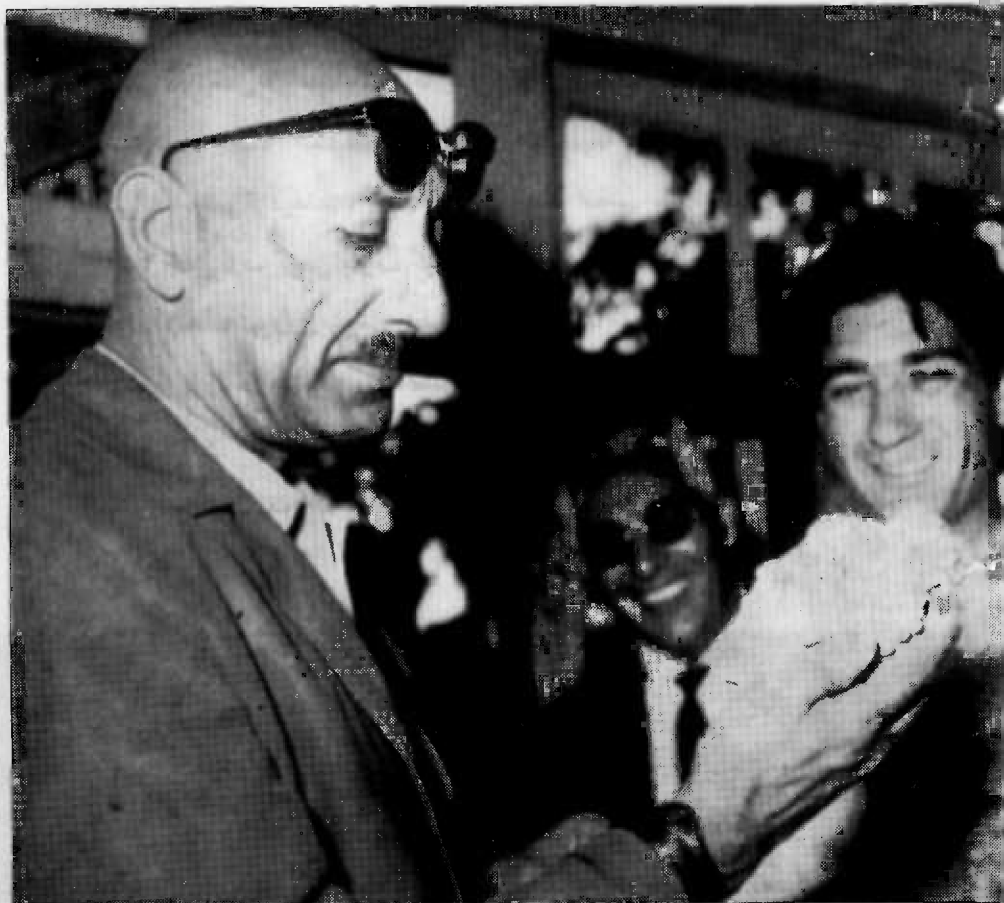
۲۲ حمل : ـ مجلس‌وزراء تشکیل کمیته مشورتی را برای پوهنځی زراعت وپوهنتون‌کابل منظورکرد.

۲٤ حمل : ـ ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم با اعضای کابینهٔ شان ساعت دوی بعد از ظهر۲۳ حمل به‌جلسهٔ استیضاح ولسی جرگه حاضر شدند .

قانون جدید مالیات بر عایدات اکثر مشکلات مالیه دهان راآسان ساخته است .

مذاکرات رسمی‌اعلیحضرت معظم همایونی و ښاغلی‌لیوشاوچی‌رئیس جمهوریت مردم چین در فضاي صمیمیت و تفاهم صورت گرفت .

هنگامیکه اعلیحضرت معظم هما یونی‌از غرفه آثار باستانی هده درو لایت ننگرهار باز دید میفرمایند. در یـن‌عکس ښاغلی محمد عثمان صد قـی وزیر اطـلاعات‌وکلتورونباغلی‌دکتورمستمنـد ی نـیـز شـر فیـا ب هستند

۲۷ حمل : ـ اعلیحضرت معظم همایونی از غرفه آثار باستانی‌هده و از جریان حفریات‌تپهٔ شتردیدن نمودند .

۲۷حمل :ـ ښاغلی میوندوا ل صدراعظم‌سربندنهرخواجه‌را افتتا ح نمودند بـا تکمیل ایـن سر بند ۱۷۰۰۰ جریب زمین بایر آبیاری میشود .

۳۰ حمل: ـمراسم‌نکاح‌والاحضرت شهزاده شاه محمود با والاحضرت محبوب غازی بحضور اعلیحضرت معظم همایونی و علیا حضرت ملکهٔ معظمه ساعت هشت ۲۹ حمل‌در قصر گلخانه صورت گرفت .

۳۰ حمل ـ ښاغلی محمد هاشم

میوندوال صدر اعظم ساعت ۲ بعد ازظهر ۳۰حمل بایکعده اعضای کابینه شان به جلسهٔ استیضاح ولسی جرگه حاضر گردیدند .

۳۱ حمل : - گرمن تیتوف کیهان نورد اتحاد شوروی بغرض مسافرت هشت روزهٔ دوستانه درافغانستان ساعت ۹ و ۲۵ دقیقه قبل از ظهر بنا بدعوت وزارت معارف واردکابل گردید .

اول ثور : - گرمن تیتوف کیهان نورد اتحاد شوروی ساعت ۱۲ و ۳۰ دقیقه ظهر اول ثور باښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم در منزل شان ملاقات وطعام چاشت را با ښاغلی صدر اعظم صرف نمود .

در وزارت اطلاعات و کلتور مجلسی دائر و راجع به یك انجمن

ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم پس از آنکه بند خواجه را افتتاح نمودند از آب بند دید نمینمایند

ښاغلی گرمن تیتوف کیهان نورد اتحاد شوروی ساعت دوازده وسی دقیقهٔ ظهر اول ثور با ښاغلی محمد هاشم میوندوال در منزل شان ملاقات و طعام چاشت را با ښاغلی صدر اعظم صرف نمود

حینیکه گرمن تیتوف به حضور اعلیحضرت معظم همایونی درقصر گلخانه باریاب گردید

درامه‌نویسان که جدیداً تشکیل میگردد مذاکره شد .

٤ ثور : ـ گرمن تیتوف کیهان نورد اتحاد شوروی ساعت شش بعد از ظهر ۳ ثور در قصر گلخانه بحضور اعلیحضرت معظم‌همایونی باریاب گردید .

٥ ثور : ـ پروژه سوم آبرسانی شهر کابل عنقریب شروع میشود و این مطلب را مهندس عصمت‌الله عنایت سراج رئیس‌کار وساختمان ښاروالی کابل اظهار داشت .

یك هیئت زراعتی و صناعتی ایالات متحده امریکا تحت ریاست دیویدای وستلی وارد افغانستان شدند .

٦ ثور : ـ روزانه هزار ها نفر از آثار موزیم افغانی درلاس‌انجلس دیدن میکنند .نمایش آثار افغانستان ازتاریخ ۲۵مارچ ۱۹۶۶ در لا س انجلس افتتاح‌وتاتاریخ ۱۶مـی‌دوام داشت .

۸ ثور : ـ وزارت‌زراعت وآبیاری روز ۷ ثور ضمن یك‌خبراظهار داشت:ـ که‌درسال ۱۳٤٥ د ر فی سیر پخته پنج‌افغانی درهر سورت تزئید بعمل آمده است .

۱۱ ثور : ـ برای مذاکرات پلان عملیات به منظور آمادگی تمدید خط آهن از چمن تاسپین بولدك‌یك هیئت افغانی بریاست ښاغلی سید امین‌الله‌بهار رئیس‌تطبیق‌ومراقبت‌وزارت پلان ، ښاغلی سید عبد الر زا ق عابدی معاون مدیریت روابطه اقتصادی وزارت خارجه بغرض مذاکره عازم راولپندی گردید .

۱۲ ثور : ــ موافقت نامهٔ حمل و نقل هوائی بین افغانستان و جمهوریت عراق از طرف ولسی جرگه تصویب شد .

۱۲ ثور : ــ تمدید پایپ لین گاز به‌طرف اتحادشوروی آغاز گردید .

۱۳ ثور : ــ محکمهٔ عالی قضات تشکیل جلسه داد . درین محکمه قضا تیکه به سوء اجراآت ملزم باشند محاکمه می‌شوند .

ښاغلی ښارل سوشل‌مدیر شعبهٔ جوانان لیك صلیب‌احمر بین‌المللی با والاحضرت شهزاده احمد شاه ملاقات تعارفی بعمل آورد .

۱۴ ثور : ــ ښاغلی محمد هاشم میوندوال بتاریخ ۱۳ ثور درجلسهٔ استیضاح ولسی جرگه به‌توضیحات در بارهٔ سیاست‌خارجی افغانستان و نتائج مسافـرت هـای ښاغلی صدر اعظم بخارج و مذاکرهٔ شان با زعمای دول‌دوست‌در افغانستان ومسئله پښتونستان به‌ولسی‌جرگه توضیحات دادند .

۱۵ ثور : ــ ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم دعوت ښاغلی امیر عباس هویدا صدر اعظم‌ایران را برای مسافرت به ایران قبول نمودند .

۱۷ ثور : ــ بین‌هیئت های‌افغانی و پاکستان در بارهٔ تمدید خط آهن از چمن تاسپین بولدك مذاکـره شروع شد .

۱۷ ثور : ــ ښاغلی صدر اعظم برای بازدید به ولایت کنر هـا مسافرت نمودند و بعد از سه‌روز توقف در آن ولایت‌بتاریخ ۱۹ ثور بکابل عودت کردند .

۲۰ ثور : ــ ولسی‌جرگه به‌اکثریت آراء فیصله نمودند تاغله ازولایات طور ریزش خریداری نگردد بلکه غله مورد ضرورت بصورت خرید آزاد و به نرخ روز تهیه شود .

۲۱ ثور : ـ شهر کهنه تاتکمیل پروژه ساختمانی سید نور محمد شاه مینه تخریب نمی گردد .

۲۲ ثور : ـ برای تربیه اطفال محبوسات یك وړکتون از طر ف دمیرمنو تولنه افتتاح گردید .

۲۲ثور : ـ پروتوکول تبا د لـهٔ اموال بین‌اتحادشوروی وافغانستان برای سال ۱۹٦٦ دروزارت تجارت خارجی اتحاد شـوروی بـامضاء رسید .

۲۳ ثور : ـ ښاغلی ابوالقاسم خرجو رئیس بانك توسعهٔ صناعتی ایران بحیث‌نمایندهٔ‌بانك بین‌المللی وارد کابل گردید .

۲٤ ثور : ـ پروگرام جوانان به منظور به وجود آوردن طرز تفکر صحیح وتشویق جوانان به تتبع ونگارش از طرف ریاست کتاب‌خانه های وزارت اطلاعات و کلتور طرح گردیده است . و هدف پروگرام اینست تا جـوانان را به طـرف مشغولیت های‌مثبت رهنمونی‌کند .

۲۵ ثور : ـ بین هیئت های‌افغانی و اتحاد شوروی راجع به ساعات درسی و رشته های که در پولی تخنیك و تخنیکم هاتعقیب میگردد مذاکره رسمی در پوهنتون کابل آغاز گردید .

۲٦ ثور : ـ مخابرهٔ‌رادیو تلگرافی مستقیم بین‌افغانستان وجمهوریت اتحادی آلمان افتتاح گردید .

۲۸ ثور : ـ بانك جهانی نظر به ظرفیت‌واهمیت ز را عت وآبیاری با افغانستان معاونت خـوا هـد کرد .

۲۷ ثور : ـ ساختمان عمارات پروژه سید نور محمد شاه‌مینه ادامه دارد .

۲۸ ثور : ـ در مشرانو جرگه‌به بودجهٔ سال ۱۳٤٥ بحث شد .

۲۹ ثور : ـ یك دستگاه کوچك نجاری به کمك تخنیکی د و لت فرانسه در اسعد آباد مرکز ولایت کنرها تاسیس میگردد تا از یك طرف از ثروت طبیعی آن ولایت یعنی جنگلات استفادهٔ مؤثر بعمل آید و از طرف دیگر مردم منطقه‌به صورت فنی در رشتهٔ نجاری تربیه شوند .

۳۱ ثور : ـ فورملیر ملی قانون نامه ایست که بحیث نشریهٔ‌رسمی تهیه تورید و مصرف ادویه را در مملکت تنظیم میکند باساس این قانون نامه از تورید پولی فارمسی جلو گیری شده و ادویهٔ ترکیبی‌در کشور تهیه و ترویج می‌یابد .

اول جوزا : ـ قرار است سرك دوشی وشیر خان بند ر در نیمهٔ دوم سال جاری تکمیل و افتتاح گردد . کار ساختمان‌ابتدائی سرك در سال ۱۳۳٥ توسط یونت قوای کار شروع شده بود سرك مذکور ۲۱٤ کیلو متر طول داشته وعرض آن قسماً ده متر و قسماً دوازده متر قیر ریزی میگردد .

۲ جوزا: ـ هیئت کلتوری‌جمهوریت مردم‌چین درعمارت‌صدارت عظمی با ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم ملاقات تعارفی نمود .

۳جوزا: ـ مجلس عالی‌وزراءپرو ژهٔ قانون مجازات رشوت را در پنج فصل طی ۴۲ ماده تصویب نمود .

۳ جوزا : ـ هیئت اقتصادی هند که راجع به مسایل‌فنی واقتصادی جمهوریت هند در پلان پنجسالهٔ سوم افغانستان همکاری مینمایند در جلسه ۲ ثور بحث و مذاکره خود را شروع نمودند .

۳ جوزا : ـ وزارت مخابرات گفت که محصول مخابره بین کابل و

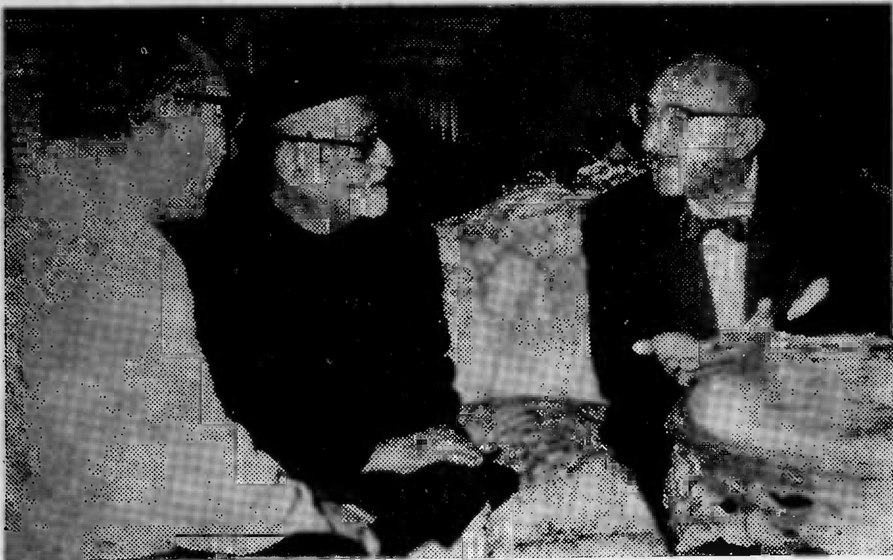
کراچی از یك صد و بیست وپنج افغانی به ۸٤ افغانی و بین کابل پشاور ، کندهار و کویته را به شصت و سه افغانی تنزیل داده است .

٤ جوزا : ــ هیئت اقتصادی هند روز ۳ جوزا با پیغله کبرا نورزائی وزیر صحیه ملاقات و در پارهٔ ساختمان یك شفاخانه صدبستره‌ئی اطفال که‌به‌کمك‌حکومت هنددرکابل اعمار میگردد مذاکره نمودند .

٤ جوزا : ــ موافقتنامهٔ پروگرام همکاری علمی و فرهنگی بین افغانستان و جمهوریت مردم چین برای سال ۱۹٦٦ ساعت ٤ بعد از ظهر ۳ جوزا در وزارت اطلاعات و کلتور به امضاء رسید .

٥ جوزا : ــ مجلس عالی وزراء پروژهٔ قانون نامزدی ازدواج و طلاق را تصویب کرد .

٦ جوزا : ــ چهل و هشتمین سالگرهٔ استرداداستقلال افغانستان

جلالتماب ذاکر حسین‌معاون‌رئیس جمهور هند به حضور اعلیحضرت معظم همایونی

تجلیل شد .

۷ جوزا : ـ گلباغ بحیث مرکز فعالیت های دافغانستان خارندوی منظور گردید .

۸ جوزا : ـ اعلیحضرت معظم همایونی از امور تعمیراتی پولی تخنیك دیدن فرمودند .

۸ جوزا : ـ ساختمان سیلو های ۳ و ٤ تا عقرب سال جاری تکمیل و مورد استفاده‌قرار خواهدگرفت.

۱۰ جوزا : ـ مجلس عالی وزراء برای رفاه اهالی فیصله نمود تا قیمت محصول مصرف ۵۰ کیلوات تنویر با استفاده از برق آبی به ۷۵ پول برای مشترکین تنزیـل داده شود و نیز این امر راجع به برق دیزلی که بـه نصف قیمت سابقه تنزیل یابد مرعی الا جراء است .

۱۱ جوزا : ـ حکومت باساس‌خط مشی خود برای تنظیم وضع بازار ارزاق و سایر اجناس موردا‌حتیاج عامه و ترتیب مقررات مربوطه به آن در تمام کشور فیصله نموده کمیسیونی تعیین نماید .

۱۲ جوزا : ـ سیمینار معلمین لیسه های معارف افتتاح شد .

۱٤جوزا:ـ اعلیحضرت‌معظم‌همایونی و علیا حضرت مـلکهٔ معظمـه ، از بناغلی هنریش لو بکه ر ئیس جمهوریت اتحادی آلمان و میرمن لوبکه با فغانستا ن‌دعوت نموده اند .

بناغلی مازوروف معـاون اول‌صدراعظم اتحاد شوروی به حضور اعلیحضرت معظم همایونی بار یا ب‌گردید .

۱۴ جوزا : ـ بناغلی لیندن‌جانسن رئیس جمهور امریکا از بناغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم دعوت نموده‌است تابه‌وقت‌مساعد به‌واشنگتن مسافرت نمایند .

۱۵ جوزا : ـ سرك پلخمری و شبرخان تا سال ۱۹۷۰ تکمیل می شود در این سرك که ۳۳۰ کیلومتر طول دارد هشت هزار نفر کار میکند .

۱۵ جوزا : ـ **یك** سیمینار ژورنالیزم بتاریخ ۱۴ جوزا توسط بناغلی محمد عثمان صدقی وزیر اطلاعات و کلتور در کلوپ مطبوعات‌افتتاح شد .

۱۵ جوزا : ـ باین تاریخ خبری نشر شد که یك فابریکهٔ نساجی‌در ساحهٔ بگرامی ازکریدت جمهوریت مردم چین تاسیس خواهد شد ظرفیت تولیدی سالانهٔآن به‌دوازده ملیون پارچه نخی بالغ میگردد .

۱۶جوزا:ـ بناغلی کارل‌مازوروف معاون صدر اعظم اتحاد شوروی

مازوروف ازراه پاکستان برای‌توقف یك شبه وارد کابل شد .

۱۷ جوزا : ـ ریاست عمومی ترانسپورت درسال گذشته بیش از ۳۴ ملیون افغانی واردات بعمل آورد .

۱۹ جوزا : ـ یك پروتوکول‌پلان اجراآت پروژه پنج ساله امدادفنی و تخنیکی صندوق مخصوص ملل متحد با ریاست‌شهرسازی ازطرف انجنیر احمدالله وزیر فواید عامه و بناغلی ارسن شاباز آمر ادارهٔ پروگرام انکشافی ملل متحد در کابل در وزارت فوایدعامه بامضاء رسید .

۱۹ جوزا : ـ موعد پرداخت‌دیون اشخاص تا اخیر سال ۱۳۴۵ با رعایت ۱۸ فیصد تکتانه تمدید گردید .

۲۰جوزا:ـ یك‌مقدار گندم برای جلو گیری از قلت غله به مناطق هزاره جات فرستاده شد .

۲۰ جوزا : ـ یك عملیات مهم و بی سابقه تومور جگر درابن سینا

ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدراعظم حین وداع با ښاغلی مازوروف معاون صدر اعظم اتحاد شوروی.

روغتون مؤفقانه صورت گرفت .

۲۱ جوزا : ـ حاصلات گندم ، جو و مشنگ فارم میکانیزه نمبر سه واقع بتی کوت که از کانال ننگر هار آبیاری میشود بیك هزار و بیست و سه تن بالغشده است.

۲۲ جوزا : ـ وزارت داخله گفت که در آیندهٔ نزدیك برای اولین‌بار کورس اول پولیسی جنائی‌نسوان در کابل دایر میگردد .

۲۲ جوزا : ـ قرار داد تکمیل سامان و ماشین آلات مورد ضرورت پولی تخنیك به ۲۹٤٥۰۰۰ روبـل بین نباغلی عبدالرحیم چنیزائـی رئیس ساختمانی پولی تخنیك و نباغلی پـاوف مـعاون مستشار اقتصادی سفارت شوروی در کابل بامضاء رسید .

۲۲ جوزا : ـ در یکی ازگدام‌های فابریکهٔ نساجی گلبهار حریقی به وقوع پیوست که در حدود مبلغ سه لك افغانی‌خساره واردگردید.

۱٦ جوزا : ـ نباغلی چوین لای صدر اعظم جمهوریت مردم چین‌در راه عزیمتش به رومانیا بعد از توقفی درکابل وکندهار عازم رومانیا گردید .

۲٦ جوزا : ـ انجمن میرمن های رضاکار عصر ۲۵ جوزا بحضور والاحضرت شاهدخت بلقیس رئیس انجمن در تالار میرمنوتولنه جلسه نمود .

۲۷جوزا: ـ قرار یك‌خبروزا رت معادن و صنایع اولین توربین برق ماهیپر امسال به تولید آغاز می نماید .

۲۹ جوزا : ـ برای‌اینکه درتربیهٔ اطفال صحتمند و حفا ظهٔ صحت مادران توجه شود تا جوانان سالم و توانا بجامعه تقدیم‌گردد ،وزارت صحیه برای پیدا شدن امکانـات تاسیس مرکز حمایه طفل ومادران در ولایـات کشور اقـدام نموده است .

۳۰جوزا :ـ نباغلی محمد عثمان صد قی و زیر اطـلا عات‌و کلتور سیمینار ترجمه را در کتابخانـهٔ پوهنتون کا بل فتتاح کرد .

۳۰ جوزا : ـ پیغله کبرا نورزائی وزیر صحیه ضمن یك خبر اظهار داشت :ـ کهمؤسسهٔ تهیهٔ واکسین توسعه و انکشاف میابد .

۳۰ جوزا : ـ نمایندگی میرمنو تولنه در میمنه افتتاح گردید .

۳۰ جوزا :ـ قرار خبر وزا رت معادن و صنایع مس ، جست و سرب درکلات کشف وهیئت غر ض مطالعات مزید به زابل حرکـت نمود .

ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدراعظم هنگامیکه ازمحل تور بین برق‌ماهی پر که در قوس امسا لافتتاح میشود دیدن مینمایند

بناغلی نوراحمداعتمادی معاو ناول صدارت عظمی ووزیر امورخارجه
با آدم راپاسکی حین مصافحه درمیدان هوایی کابل

۳۱ جوزا : ـ بناغلی صدر اعظم کار قیر ریزی سرك کابل ، پل علم را افتتاح کردند .

اول سرطان:ـ هیئت‌خدمتکاران صلح جمهوریت اتحادی آلمان به حضور اعلیحضرت معظم همایونی و علیا حضرت ملکهٔ معظمه باریاب گردید ند .

اول سرطان:ـ بناغلی آدم‌راپاسکی وزیر امور خارجه جمهوریت مردم پولند ساعت ۹ و ۵۰ دقیقهٔ قبل از ظهر اول سرطان به کابل‌مواصلت نمود ، و در میدان هوائی ازطرف بناغلی نور احمد اعتمادی معاون اول صدارت عظمی و وزیر امور خارجهٔ رؤسای کورد پیلوماتیك و اتباع جمهوریت مردم پولند مقیم کابل استقبال گردیدند .

هیئت خدمتگاران صلح جمهوریت‌اتحادی المان بحضور ا علیحضر ت معظم همایونی وعلیا حضرت ملکـهٔ‌معظمه

اول سرطان : دکتورپرویزخانلری ضمن یك خبر گفت : ـ که بـه پوهنتون تهران توصیه خواهدکرد تا یك مرکز مطالعه لسان پښتو را تاسیس نماید .

۲ سرطان : ـ یك قرار دادقرضه دو ملیون دالر بغرض تورید مواد استهلاکی بین حکومات‌افغانستان و ایالات متحدهٔ امریکا ساعت سه بعد از ظهر اول سرطان در کابل عقد گردید . این قرضه به چهل سال قسط تادیه میشود که ده سال اول قابل تادیه نمیباشد .

۶ سرطان : ـ پروتوکول تبادله اموال و قیمت ها برای سال۱۹٦۵ و ۱۹٦٦ بیـن افـغانستـان و چکوسلواکیا عصر ٥ سرطان در وزارت تجارت امضاء گردید . به اساس این پروتوکول افغانستان پوست بزی و گوسفندی و سایر

ښاغلی محمد انو رضیایی معیـن‌مالی‌وزارت‌مالیه وښاغلی رابرت هبل معاون اداره انکشاف بین ا لمللی‌امریکا حین تعاطی قـرار داد .

رئیس تجارتي وزارت تجار ت ومستشار تجارتی چکو سلوا کیاحین مبادلهٔ اسناد .

میوه جات به چکوسلواکیا صادر و چکوسلواکیا انواع‌ماشین ، پرزه‌جات و غیره به افغانستان و ا ر د مینماید .

٦ سرطان : ـ یك‌فابریکه‌مکرونی سازی بنام (دناگل‌مکرونی‌جوړو لو فابریکه) تاسیس گردیـده است . این فابریکه بسر مـا یـه سه صد هزار افغانی از طرف حاجی طالب خان تاسیس و ماهانه پانزده هزار کیلو انواع مختلف مکرونی تولید خواهد کرد .

٦ سرطان : ـ قرار داد عملیات احداث‌خط‌آهن چمن‌وسپین بولدك روز شنبه ٥سرطان در راولپند ی بین افغانستان و پاکستان امضاء شد .

۷ سرطان : ـ بناغلی محمدهاشم میوندوال صدر اعظم هدایت‌دادند تا کار باقیماندهٔ اعمار بند خروار که از چند سال باینطرف ملتوی مانده بود تکمیل گردد ، این بند در بیست میلی جنوب غرب چرخ ولایت لوگر واقع است .

۷سرطان :ـ بندر های گمر کی سروبی ، بتخاك ، چهار آسیاب و ارغنده ملغی قرار داده شد .

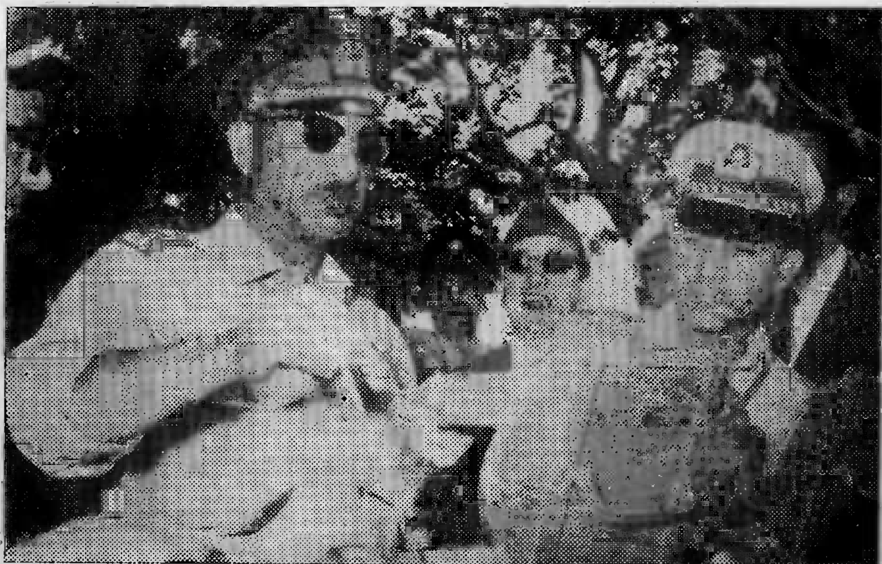
ښاغلي محمود فروغي‌سفیر کبیرایران‌حینیکه کلام‌الله مجید را بحضور اعلیحضرت معظم همایونی سپردند

۸ سرطان : ـ ښاغلي محمود فروغی سفیر کبیر ایران درحالیکه دوکتور جزایری مستشار سیاسی و ښاغلي طباطبائی مستشار کلتوری سفارت ایران در کابل نیز حاضر بودندوساعت هفت بعداز ظهر ۷ سرطان در قصر گلخانه بحضور اعلیحضرت معظم همایونی باریاب گردیده و یك نسخه کلام‌الله‌مجید را که در تهران طبع گردیده ، از طرف شاهنشاه ایران بحضور شاهانه سپردند . ذات ملوکانه‌این هدیهٔ متبرکه راباتشکر پذیرفتند.

اسیا وشرق دور یك وضع جدیدرام در این وقت ښاغلي‌علی محمدوزیر دربار سلطنتی نیز حاضر بود .

۹ سرطان: ـ میلادمسعودحضرت محمد صلی الله علیه و سلم تجلیل شد. اعلیحضرت‌معظم‌همایونی‌بااحترددم این روز ، میعاد حبس ٤٤۹ نفر محبوسین ومحبوسات‌مرکز وولایات کشور را باساس جزء ۱۷ مادهٔ نهم قانون‌اساسی‌موردعفوء شاهانه قراردادند .

۱۲ سرطان : ـ پوهنتون کابل برای نصب یك دستگاه زلزله

اعلیحضرت معظم همایونی هنگامیکه‌از اعاشهٔ افراد یکه مربوط خدما ت عقبی میباشد دیدن مینمایند .

سنج داخل اقدامات گردید .

۱۳ سرطان: ـ اعلیحضرت معظم همایونی از تطبیقات آتشدارغند پیاده که در داخل چوکات تدریسی کورس تکامل در شکار قلعه اجراء شد اظهار رضائیت فرمودند .

۱٤ سرطان : ـ جرگه مشران پښتونستان با بناغلی محمد هاشم میوندوال صدراعظم ملاقات نمودند.

۱٤ سرطان : ـ تیم فتبال پوهنتون کابل افتخار قهرمانی فتبال سال٤٥ کابل‌را حاصل کرد.

۱٥ سرطان : ـ قرار یك خبر در ولایات افغانستان پنج‌لیسه‌لیلیه‌از پول‌خیریهٔ‌بانك‌ملی افغان‌تاسیس می گردد .

۱٥ سرطان : ـ بناغلی‌صدراعظم دربارهٔ موضوعات‌مختلف بسوالات وکلای ولسی جرگه توضیحات دادند .

۱۹ سرطان : ـ بناغلی دکتور ذاکر حسین معاون رئیس جمهور هند ساعت ۱۰ و ۳۰ دقیقه قبل از ظهر ۱۹ سرطان بنا بدعوت بناغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم بکابل وارد گردیدند . بناغلی میوندوال صدر اعظم ، بناغلی علی محمد وزیر دربار سلطنتی ،دوکتور عبدالظاهررئیس ولسی جرگه ، بناغلی نور احمد اعتمادی معاون اول صدارت عظمی و وزیر امور خارجه ، بناغلی عبدالستار شالیزی معاون دوم صدارت و وزیر داخله ، بناغلی محمد عثمان صدقی وزیر اطلاعات و کلتور ، بناغلی محمد نوروزرئیس

انجمن دوستی افغانستان و هند، والی کابل ،کابل ښاروال، ښاغلی عطاء الله ناصر ضیاء سفیر کبیر افغانستان در هند ، وښاغلی پی ، ان پترسار سفیر کبیر هند در کابل ، در نزدیك طیاره از مهمان محترم و همراهان شان استقبال نمودند .

۱۹ سرطان : ــ پروتوکول تبادلهٔ اموال و قیمت ها برای سال۱۹٦٦ بین افغانستان و پولیند عصر ۱۸ سرطان در وزارت تجارت امضاء گردید .

۲۰ سرطان : ــ والاحضرت شهزاده احمد شاه رئیس عالی جمعیت افغانی سره میاشت و همسر محترمهٔ شان والاحضرت خانول بنا به دعوت حکومت اتحاد شوروی ساعت ۸ و ٤۰ دقیقه صبح ۲۰ سرطان بغرض یك مسافرت دوستانه عازم مسکو گردیدند .

۲۰ سرطان : ــ والاحضرت شهزاده احمد شاه امر فرمودندکه اعانه تعمیلی ازقبیل پوست‌قربانی و غیره از مردم تحصیل نشود .

۲۰ سرطان : ــ دوکتور ذاکر **حسین معاون رئیس جمهو رهند** قبل از ظهر ۲۰ سرطان سنگ تهداب یك‌شفاخانه‌یکصدبستره‌ئی راکه‌باثر مساعی مشترك مردم هند وافغانستان اعمار میگردد.درجوار وزیر اکبر خان روغتون گذاشتند.

۲۱ سرطان : ــ وزیر زراعت امریکا ښاغلی اوریل فریمن در مراسم‌افتتاح‌شاهراه‌کابل ،کندهار بحیث نمایندهٔ مخصوص لیندن جانسن اشتراك نمودند .

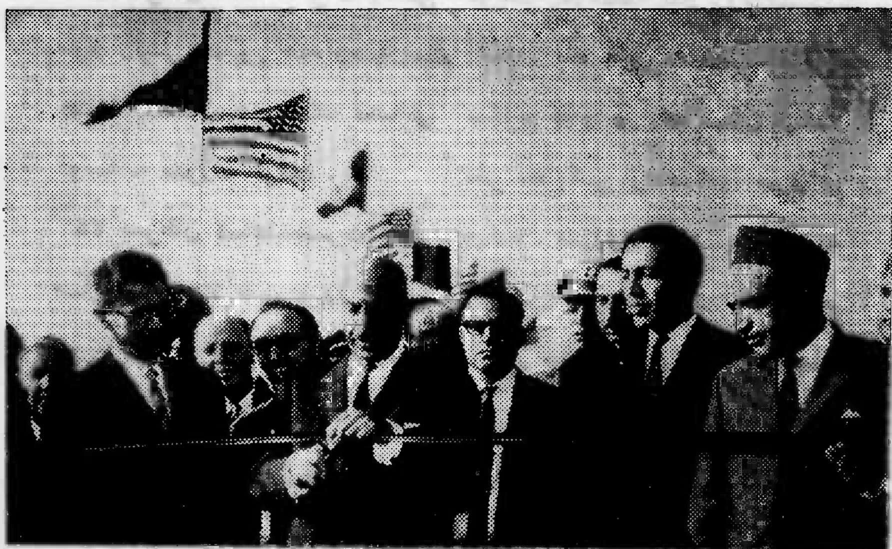
۲۱ سرطان : ــ در بارهٔ اسکان کوچی ها و ناقلین تدابیر مفیدی

هنگامیکه پروتوکول تبادلهٔ اموال وقیمت ها بین افغانستان و پو لیند تعاطی میگردد .

حینیکه داکتر ذاکر حسین معا و نرئیس جمهو ر هند سنگ تهد ا ب شفا خانه اطفال را در جوار اکبرخان‌روغتون میگذارد.

ذات شاهانه موقعیکه با قطع‌نوار شاهراه کابل و کندهار را افتتاح می‌نمایند .

۲۲ سرطان : ـ اعلیحضرت معظم همایونی ساعت چهار و سی دقیقه بعداز ظهر امروز شاهراه کابل و کندهار را افتتاح فرمودند .

ساختمان شاهراه که‌کار آن‌چهار سال قبل شروع شده بود با مساعدت حکومت امریکا تکمیل و اعمار گردیده ساست .بناغلی اوریل فریمن وزیر زراعت امریکا که‌صبح ۲۲ سرطان وارد کابل شد به‌حیث نمایندهٔ بناغلی‌جانسن رئیس‌جمهور امریکا در مراسم افتتاح شاهراه کابل وکندهار شرکت کرد .

۲۲سرطان : ـ بناغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم قبل از ظهر ۲۱ سرطان از قسمت های مختلف بند برق نغلو دیدن نموده و با فشار دکمه آبرا در تونل‌آب گردان بند جریان دادند .

۲٤ سرطان : ـ مذاکرات رسمی معاون رئیس جمهور هند وصدراعظم افغانستان د ر یک فضا ی دوستانه صورت گرفت .

۲۸ سرطان : ـ اعلیحضرت معظم همایونی قبل از ظهر امروز ازامور پروژهٔ برق آبی ماهیپر در ٤٠ کیلو متری کابل دیدن نمودند .

۲۸ سرطان : ـ وزارت معادن و صنایع ومؤسسهٔ تیاژپروم اکسپورت اتحاد شوروی به تاریخ ۲۷ سرطان قرار دادی را عقد نمودند که به موجب آن مؤسسهٔ تیاژپروم اکسپورت احداث یک فابریکهٔ ذوب آهن و صنایع فلزرا در افغانستان از نقطهٔ نظر تخنیکی واقتصادی سروی میکند . سروی احداث این فابریکه درافغانستان با مصرف یکصد و سی و هشت هزار روبل درمدت هشت ماه قبل از شروع پلان پنجسالهٔ سوم شروع و تکمیل و راپور های آن از طرف موسسه تیاژپروم اکسپورت بـه فعالیت معادن و صنایع تفویض میگردد .

ښاغلی میرزاد وښاغلی سکو تین موقع امضای قرار داد

وقایع مهم خارجی

۲ سنبله : ـ بناغلی جمال عبدالناصر رئیس جمهور متحد عرب و امیر فیصل پادشاه عربستان سعودی بعد از یك هفته مذاکرات در جده معاهدهٔ را مبنی بر مقررات اوربند در یمن به امضا رسانیدند.

۱۲ سنبله : ـ بعد از سه ماه جنگ و جدال متواتر ملکی در جمهوریت دومینیکا بالاخره دکتور (گارسیاگودای) به حیث رئیس جمهور آن کشور انتخاب گردید.

با وصف عدم توافق مقامات مربوطه انگلستان ، حکومت رودیشیای جنوبی مستراچ ریدمین رابسمت نمایندهٔ سیاسی خوددر لزبن انتخاب و اعزام نمود .

۲۱ سنبله : ـ یك جبههٔ نظامی ایالات متحدهٔ امریکا مرکب ازبیست هزار سرباز به صورت دسته جمعی بخاك ویتنام جنوبی پیاده گردید.

۲۳ سنبله : ـ پاپ پال ششم زعیم کاتولیك های جهان شورای عالی ایکومو نیکل جهان را افتتاح نمود .

تجاوزات قوای هندی و پاکستان از مقررات اوربندادامه یافته زعمای هر دو کشور موافقه نمودند به تاریخ چار جنوری سال ۱۹٦٦ در تاشکند تشکیل جلسه دهند .

۲ میزان : ـ در پایان کنفرانس عالی مورد تیوس موافقه بعمل آمد تا در یك فرصت مساعد سال آینده ۱۹٦٦ به ایالت مذکور آزادی کامل اعطا گردد .

۱۲ میزان : ـ مذاکرات ایان سمنت و هیرالد ویلسن که درآغاز هفته شروع گردیده بودبه ناکامی مواجه و هیرالد ویلسن مجبور گردید جهت احیای مجدد مذاکرات دو هفته بعد آن به سالزی برود .

۱٤ میزان : ـ یك مسابقهٔ بزرگ فوتبال از استدیوم کوونت ری ، توسط شبکه های تلویزیونی به نقاط خیلی بعید ریلی گردید .

۲۱ میزان : ـ کاساوبو رئیس جمهور کانگو چومبی را از وظیفه اش سکبدوش گردانید .

۲۵ میزان : ـ در لندن و ایالات متحده مظاهرات شدیدی علیه عملیات نظامی امریکا در ویتنام صورت گرفت اعتصاب کنندگان شعار میدادند به قتل و قتال و خونریزی هر چه زودتر خاتمه داده شود .

۲ عقرب : ـ در اثر سقوط یك طیارهٔ نوع (وین گارد) مربوط شرکت هواپیمایی بی ، ای ، آی حینیکه در میدان هوایی لندن فرود می آمد سی و شش نفر ازمسافران آن تلف گردید .

د ر جمهو ر یـت د و مینیکا از سه سپتامبر تا حال بیش از نود و دو نفر به قتل رسیده اند .

۸ عقرب : ـ طیارات جنگی ایالات متحد امریکا سهو آ یکی از قرا ء دوست خود را در ویتنام جنوبی بمبارد و بیش از چهل و هشت نفر بقتل رسید .

۱۱ عقرب: ـ مذاکرات عالی راجع به اعطای آزادی به گیانای برتانوی آغاز گردید .

۱۷ عقرب: ـ درپنجمین انتخاباتیکه در کاناداصورت گرفت لسترپیرسن

باز هم اکثریت آراء را بدست آورده نتوانست .

کالونی جدیدی بنام (منطقه‌بحری هند) تشکیل و به میان آمد .

۱۸ عقرب: - شهر نیو یارك به هشتاد هزار مربع میل مناطق جوانبی آن نظر به نقایص تخنیکی برای مدت پنج ساعت در تاریکی‌و ظلمت بسر برد .

۲۰ عقرب : - ایبان‌سمیت‌صدراعظم رو دیشیا ی جنو بی آ زا د ی‌آن کشور را بصورت یکجانبه اعلام داشت.انگلستان این اقدام ایبان سمنت را غیر قانونی تلقی نموده در مورد کشور مذکور محاصرهٔ اقتصادي و تجارتی را وضع‌نمود .

۲٤ عقرب : - با سرعت شش هزار اعشاریه شش میل در فی ساعت ریکاردجدیدی‌در موتردوانی قایم گردید. یکی‌ازموترهای حاوی انجن جت درایالت یوتای اضلاع متحده با این سرعت ریکارد فوق را قایم نمود .

۲۹ عقرب : - جواهرات قیمتی که سه صد هزار پوند استرلنگ ارزش داشت در یکی ازمغاز ه‌ها ی جادهٔ ریجنت بسرقت رسید .

٤ قوس : - ژنرال مبوتورژیم کاساویو رئیس جمهور کانگو را از پادر آورده ،زمام امور را بدست گرفت .

۵ قوس : - اولین قمر مصنوعی فرانسه به مدارش در فضای خارجی پرتاب گردید .

۱۰ قوس : - کمیته مشاورتی انتشارات تلویزیونی رنگه‌از طریق دورهٔ ٦۵۲ که یك‌شرکت بین‌المللی میباشد لایحهٔ جدیدی را تصویب نمود .

یك دسته از نیرو های فضایی شاهی انگلستان وارد زمبیاگردید.

۱۳ قوس : - جیمنی هفتم‌ایالات متحده به پیلوتي (ببورمین ولاول) به فضا پرتاب گردید .

جیمنی ششم یازده روز بعد آن به فضا پرتاب شده و هر دو در فضای خارجی‌باهم ملاقات نمودند جیمنی ششم بتاریخ شانزده و جیمنی هفتم بتاریخ‌هجده باریکارد جدیدی سالما بز مین فرود آمد.

۱۷ قوس : - لوایح جدیدی‌مبنی بر تعدیل مواد اساسنامهٔ کرایهٔ منازل درشهرلندن تصویب‌گردید.

۱۸ قوس : - نیکولای پودگورنی عوض انستاس‌میکویان‌بحیث صدر رئیسهٔ شورای عالی کل اتحاد شوروی انتخاب گردید .

۱۹قوس:- تعداد پست های شورای امنیت موسسهٔ ملل متحد ازیازده به‌پانزده‌چوکی تزئیدیافت

۲٤ قوس : - در اثر طوفان شدیدی که در حصص مختلف پاکستان شرقی به وقوع پیوست به تعداد چهار صد وهفتاد وهشت نفر تلف گردید .

حکومت گینی نسبت به عدم‌اقدام حکومت انگلستان در برابر اقدام غیر قانونی ایان سمیت صدر اعظم رودیشیای جنوبی روابط خود را با حکومت انگلستان قطع نمود .

۲٦ قوس : - انگلستان به حکومت رودیشیای‌جنوبی ازارسال مواد نفتی ابا ورزیده ولی درمقابل ارسال نفت را به زمبیا جاری نگهداشته است .

۲۷ قوس : - به تعقیب تصمیم حکومت گینی‌نه‌کشور دیگرافریقایی نیز تصمیم خود را مبنی بر قطع روابط سیاسی با انگلستان عملی نمودند .

۲۸ قوس : ـ شارل دوگول با بدست‌آوردن‌اکثریت آراء دربرابر مستر (متراند) به پیروزی بزرگی نایل و برای هفت سال دیگر به حیث رئیس‌جمهور فرانسه‌انتخاب گردید.

اول جدی : ـ به‌مناسبت ورود عید کرسمس جنگ فی مابین قــوای ویتنام جنوبی و ویتکانگها بصورت مؤقت به تعویق افتاد.

۸ جدی : ـ مذاکرات بین اوریل هریمن سفیر سیار امریکا ومقامات حکومتی پولیند در وارسا آغــاز گردید.

بعداز اعتصاب چندروزه فیصددیگر در معاش کارگــران قطار آهــن انگلستان افزود گردید.

۱۲ جدی : ـ اول‌جنوری ۱۹٦٦: امریکا برای حل بحرانهای ویتنام به یك سلسله مجاهدات دست‌زده است.

مــو سسه علمــی پــو هنتو ن ناگویای جاپان ضمن نشر یك‌خبر خاطر نشان‌ساخت‌که روزپنجشنبه ۱۱ جدی‌بعدازظهر وقت‌افغانستان انفجار بزرگ در کرهٔ خورشید به مشاهده رسیده است.

۱٤ جدی : ـ در سال ۱۹٦٥ (٤٦۲۰۰) نفر در اثر جنگ های ویتنام به قتل رسیده است و در این مدت یکصد و شصت طیارهٔ امریکائی در ویتنام جنوبی سقوط کرده‌اند.

۱٥ جدی : ـ قوای نظامی ولتای علیا که در افریقای مرکزی واقع شده، زمام امور آن‌کشور ر ا بدست گرفت.

۲۰ جدی : ـ زعمای هند و پاکستان نسبت کشیدگی‌های‌خود ها بتاریخ ۸ جنو ری در تــا شکنــد بیــك سلسله مــذاکــره شروع نمودند.

دوگول به دومین دورهٔ هفت‌ساله ریاست جمهوری فرانسه شروع کرد.

۲۲ جدی : ـ لال بهادرشاستری صدر اعظم هند بعد از امضای اعلامیهٔ مشترکی که در بارهٔ حل بعضی از مسایل مورد اختلاف‌هند و پاکستان بود. در اثر حملهٔ قلبی به عمر شصت و یك سالگی در تاشکند وفات یافت.

اعلامیهٔ ۹ فقره ئی زعمای هند و پاکستان در تاشکند نشر شد.

۲۳ جدی : ـ کنفــرانس سران کشور های کامنولیت افتتاح شد.

۲۷ جدی : ـ سرجی کورولیف اولین مخترع قمر مصنوعی اتحاد شوروی به سن ٥۹ سالگی ازجهان در گذشت.

۳۰ جدی : ـ اندیراگاندی دختر جواهر لال نهرو صدر اعظم اسبق هند بحیث صدر اعظم هندوستان انتخاب گردید.

تا تاریخ ۱۹ جنوری تعدادمجموعی عساکر امریکائی در ویتنام جنوبی به ۱۹۰۰۰۰ نفر بالغ گردید.

اول دلو : ـ سر رابرت منزیز صدر اعظم هفتاد و یــك سالــه آسترالیا استعفای خود را به لارد اکسیین گورنرجنرال آنکشورتقدیم کرد.

۲ دلو : ـ سران عدهٔ از ممالك جهان از جانسن تقاضا کــردنــد تاالتوای بمبارد ویتنام شما لی را برای مدت نامعلومی تمدید کند.

٥ دلو : ـ پس از انقضای اوربند مؤقتی ایام سال نو ویتنامی ،

جنگ‌های ویتنام بصورت کاملی شروع گردیده است .
طبق یك راپور مجلهٔ فارچن منتشرهٔ نیویارك دو سفینهٔ اتحاد شوروی بنام سخود و پروتون نشان میدهد که اتحاد شوروی به قرار دادن یك ستانسه دایمی انسانی در مدار زمین نزدیك شده اند .

٦ دلو : ـ جان یانك از قوای بحری و مایکل کامن از قوای هوائی امریکا مامور شده‌اند در تابستان آینده توسط سفینه کیهانی جوزای دهم امریکا به مسافرت کیهانی دست بزنند .
تا این تاریخ عساکر امریکا در ویتنام به ۲۷۰ هزار بالغ گردیده است .

۷ دلو : ـ کنفرانس بین المللی خلع سلاح مجدداً در ژنیو شروع شد .

۱۲ دلو : ـ بمباردمان ویتنام شمالی دوباره آغاز گردید .
اتحاد شوروی لونای نهم خود را به فضا پرتاب کرد .

۱٤دلو : ـ شورای امنیت موضوع ویتنام را داخل اجندای خود ساخت .
اولین دسته از اسیران جنگی هند و پاکستان تبادله گردید .

۱۷ دلو : ـ اتحاد شوروی درنظر دارد سگی را بکرهٔ ماه پیاده نماید .

۱۸ دلو : ـ جانسن در هانولولو بازعمای ویتنام جنوبی مذاکره نمود .

۲۰ دلو : ـ اتحاد شوروی دخالت شورای امنیت ملل متحد را دربارهٔ اوضاع ویتنام ویتو کرد .
دراعلامیه مشترك کنفرانس هانولولو طرفین تصمیم شان را برای مغلوبیت ویتکانگها و ایجاد یك حیات نوین برای مردم ویتنام ابراز داشته‌اند .

۲۷ دلو : ـ جنرال شارل دو گول رئیس جمهور فرانسه از تمام کشور های زینفع تقاضا نموده که از مداخله د رامور داخلی ویتنام خود داری نمایند .

۳۰ دلو : ـ اولین قمر مصنوعی فرانسه به فضا پرتاپ گردید .
جمهوریت مردم چین بم ذروی دیگر رامنفجر کرد .
دوگول سیاست امریکارا درمورد ویتنام انتقاد کرد .

اول حوت : ـ سفینهٔ دیگر اتحاد شوروی بنام کوزموس ۱۰۹ به فضا پرتاب شد .

۳ حوت : ـ ویلسن صدر اعظم انگلستان برای یك بازدید سه روزه به مسکو وارد شد .
او تانت پیشنهاد رابرت کنیدی در مورد تشکیل یك حکومت ائتلافی در ویتنام جنوبی طرفداری کرد .

۳ حوت : ـ شارل دوگول رئیس جمهور فرانسه اعلام داشت که تمام قوای پایگاه های خارجی که بر اساس پیمان اتلس در خاك فرانسه میباشد بصورت تدریجی به فرانسه واگذار گردیده و هم فرانسه می خواهد قوای خود را در ظرف سه سال متدرجاً از قوای اتلس بیرون بکشد .

۵ حوت : ـ انگلستان تا ۱۹٦۸ به پایگاه های خود در عدن خاتمه میدهد .

۵ حوت : ـ اتحاد شوروی یك قمر مصنوعی جدید را با دو سگ برای مطالعات رادیولوژیکی به فضا پرتاب نمود .

٤ حوت : ـ عقب کشیدن عساکر هند و پاکستان از مناطق سرحدی ۲ کشور تکمیل شد .
نکروما رئیس جمهور گانا ازعهده‌اش

برطرف گردید .

۷ حوت : ـ مقامات امریکائی اولین سفینهٔ کیهانی روپولو را که مخصوص پیاده نمودن انسان به کرهٔ ماه تا سال ۱۹۷۰ میباشد با موفقیت به فضا پرتاب نمود.

۸ حوت : ـ در یك جلسه شورای اقتصادی واجتماعی ملل متحد که در نیویارك منعقد شده بود بر طرز العمل اعطای کمك پولی توسط بانك بین المللی به ممالك روبه انکشاف انتقاد بعمل آمد .

اموال افغانستان در نما یشگاه بین المللی بر لین غربی بیشتر مورد توجه مشتریان اروپائی قرار گرفت .

اعضای شورای امنیت ملل متحد با انعقاد جلسات شوراجهت غور در بارهٔ اوضاع ویتنام موافقه نه نمودند .

۱۳حوت:ـ تاایـن‌تا ریـخ ۳۳۵ هزار نفر عسکر امریکا در ویتنام جنوبی میباشد .

قمر مصنوعی ایسادو به ارسال عکس های اوضاع جوی شروع کرد.

۵ حوت : ـ احمد سکوتوری رئیس جمهور گینی زمام امور آن کشور را به نکوما رئیس جمهور مخلـوع گـا نـا و ا گـذا ر شد .

حکـو مت ا ند و نـیـز یـا پوهنتون های جـا گـا رتـا ر ا اندونیزیا پوهنتون های جاگارتارا تا امر ثانی مسدود نموده و تمام امور این موسسات تعلیمی را به مقامات نظامی واگذار نمود .

۱۵ حوت:ـ ارترگولد برك رئیس هیئت نمایندگی امریکادر ملل متحد گفت: که جمهوریت مرد م چین‌در مذاکرات مقدماتی کنفرانس خلـع سلاح عمومی سهم بگیرد .

۱۷ حوت: ـ جنرال دوگول رئیس جمهور فرانسه از جانسن تقاضا کرده است که برپایگاه های امریکا در فرانسه تجدید نظر شود .

۱۸ حوت : ـ لندن جانسن رئیس جمهور امریکا در آخرین یاد داشت خود به جنرال دوگول نظریات وی را رد کرد .

۱۹ حوت : ـ فرانسه قوای خود را از پیمان اتلس بیرون میکشد پایگاها و قوای امریکائی درفرانسه تحت کنترول گرفته میشود .

۲۱ حوت : ـ رهبران نظامی انـدونیزیا تـحت قـیادت جنرال سوهارتو قوماندان عمومی قـوای مسلح آنکشور پس از مذاکره با دکتور سوکارنـو رئیس جمهـور اندونیزیا که تا حوالی صبح ادامه داشت قدرت آنکشوررا درجاگارتا بصورت آرام و صلح‌آمیزی بدست گرفتند .

کمیته نظامی ویتنام جنوبی نگوین چان تی قوماندان قوای آنکشور و یکی ازمردان مقتدر نظامی و یتنا م جنوبی را از وظیفه اش بر طرف نمود .

۲٤ حوت : ـ هیوبرت همفری معاون رئیس جمهور امریکا پیشنهاد کرد که امریکا حاضر است راجع به صلح ویتنام بدون قید و شرط داخل مذاکره گردد .

۲۸ حو ت: ـ کشور های عضو پیمان اتلس موافقه کردند که این پیمان را بدون عضویت فرانسه حفظ نمایند .

۲۷ حوت : ـ اتحاد شوروی قمر مصنوعی کوزموس یکصد و ده‌خود را که حامل دو سگ بود بعد از بیست ودوروز به زمین برگردانید.

اول حمل : ـ بین حکومات اتحاد

شوروی و امریکا یك قرار داد دو ساله تبادلات کلتوری در واشنگتن به امضاء رسید .

۳ حمل : ـ ۱۹۸ نفر از فضلای امریکا از حکومت تقاضا کرده‌اندتا روابط خود را با جمهوریت مردم چین بهبود بخشند .

۹ حمل : ـ اسامبلهٔ ملی ترکیه در یك جلسهٔ مشترك مجلسین‌سنا ونمایندگان، سناتور جودت‌سونای را بحیث رئیس‌جمهور جدیدترکیه انتخاب کرد .

۱۰ حمل : ـ امریکا با ویتکانگ ها در بارهٔ مبادله اسرای جنگ داخل مذاکره سری شده است .

۱۵ حمل : ـ تحت البحری های اتحاد شوروی‌اخیراً سفری رابدور دنیا که چهل هزار کیلو متر را در برگرفت بدون اینکه از زیر آب بیرون شوند تکمیل نمودند .

۲۰ حمل : ـ لیونید برژنیف بحیث سر منشی عمومی کمیته مرکزی حزب کمونیست انتخاب شد .

۲۲ حمل : ـ بودائیان مقتدر ویتنام جنوبی اعلامیهٔ مبنی بر تقاضای اقدام فوری مشترك که حیثیت اعلان‌جنگ‌را با رژیم‌نظامی نگوین کاوکی دارد علیه حکومت صادر نمودند .

۲٤ حمل: ـ امریکاباعقب‌کشیدن عساکر فرانسوی از پیمان ناتو مخالفت کرد .

۲٦ حمل : ـ در حادثهٔ سقوط هیلیکوپتر فیلد مارشال عبدالسلام محمد عارف رئیس جمهور عراق با دو نفر از وزراء آن وفات نمودند .

۲۸ حمل : ـ جنرال عبدالرحمن عارف لوی در ستیز عراق عوض برادرش فیلد مارشال محمد عارف بحیث رئیس جمهور عراق انتخاب گردید .

۲۸ حمل : ـ اوبوتی بحیث‌رئیس جمهور او گندا در مجلس شورای ملی آنکشور حلف وفا دا ر ی‌یاد کرد .

۳۰ حمل : ـ اکثریت هشتاد هزار د کتو ر ا یتا لیا به منظور مطالب فیس های بلندتر وریفورم در مورد کار با بیمه های عامه به اعتصاب بیست و چار ساعته دست زدند .

جنرال عبدالرحمن عارف رئیس جمهو ر عر ا ق ا ز د کتو ر عبدالرحمن البزاز تقاضا کرد تا کابینهٔ جدیدی تشکیل بدهد .

اول‌ثور:ـ مجلس شو را ی ملی فرانسه تصمیم جنر ال شا ر ل دوگول رئیس جمهور آن کشور را در بارهٔ انتقال عساکر امریکا ازخاك فرانسه و عقب کشیدن عساکر فرانسوی را از قوماندانی های پیمان اتلس به تصویب رسانید .

اول ثور : ـ امریکا در نظر دارد تا امسال سی هزار صاحب‌منصبان خود را از اروپا خارج سازد ولی فوراً نصف این تعداد را با قوای جدید خود عوض خواهد کرد که در حقیقت تقلیل اصلی به پانزده هزار بالغ خواهد شد .

۳ ثور : ـ مولیا کوف نمایندهٔ اتحاد شوروی در جلسات شورای اقتصادی موسسهٔ ملل متحد برای اروپا گفت:ـ کمك‌هائیکه با قید و

شرط توام باشد اتحادشوروی مخالف آن است اتحاد شوروی و امریکا از اوتانت تقاضا کرده‌اندکه برای یك دوره دیگر عهدهٔ سر منشی ملل متحد را متقبل گردد.

٤ ثور: ـ امریکا تاکنون ۶۰۰ هزار بم را در ویتنام فرو ریخته است.

٤ ثور: ـ دانشمندان چهل مملکت آسیایی وافریقائی در دهلی جدید در اولین کنفرانس بین المللی که کاملا وقف پروبلم های تخنیکی و علمی کشور های کم انکشاف میباشد شرکت نمودند.

۸ ثور: ـ پروگرام‌های امدادی موسسهٔ مواد خوراکه و زراعت جهان برای۲۶ پروژه‌در ۱۶ مملکت جهان که بالغ بر شصت و چهار ملیون دالر میگردد از طرف ادارهٔ اجرائیه پروگرام مواد خوراکه جهانی منظور شد.

۱۰ ثور: ـ انجمن روزنامه‌نگاران امریکا جایزهٔ موفقیت های جهانی مطبوعات سال ۱۹۶۶ را به مدیر روزنامهٔ اندیلی میل افریقای جنوبی نظر به سهم آن در بهبود وضع شهر و آزادی اعطاء کرده است.

۱۱ ثور: ـ اوتانت سر منشی موسسه ملل متحد بعداز تاریخ۱۱ثور جهت مذاکره‌باجنرال‌شارل دوگول رئیس جمهور فرانسه وارد قصر الیزه شد.

۱۲ ثور: ـ نمایندگان سی و شش کشور افریقائی تصمیم گرفتند از شورای امنیت موسسه ملل‌متحد تقاضای‌اقدامات شدیدتری راعلیه‌رودیشیا بنمایند.

۱۳ ثور: ـ صبح روز سه شنبه زلزلهٔ شدید برشهر تاریخی مرکز جمهوریت ازبکستان شوروی رخ داد که در اثر آن تلفات زیاد مالی و جانی پیش شد.

۱٤ ثور: ـ حکومت ایران یك روزه بودجهٔ نظامی خود را برای تعمیم و بلند بردن مواد و مبارزه با بیسوادی در جهان به موسسهٔ یونسکو پرداخته است.

رئیس و معاون پارلمان اندونیزیا از وظایف شان بر طرف‌گردیدند.

نطاق ایالات متحدهٔ امریکا در سیلون گفت:ـ که‌عساکرتو پخانهٔ امریکائی در اخیر هفتهٔ گذشته‌خاك کمبودیا رابه‌منظور خاموش‌ساختن افراد مسلح ویتکانگ‌که از سرحد آن‌مملکت به آتشباری می‌پرداختند تحت گلوله باری قرار دادند.

۱۵ ثور: ـ اردن و اسرائیل راجع به تجاوزات اخیر سرحدی در هر دو مملکت به شورای‌امنیت ملل متحد شکایت کردند.

۱۹ ثور: ـ امریکا در هفتهٔ‌جاری پیشنهاد های خود را در بارهٔ انعقاد قرار دادی جهت جلوگیری از استفاده از کرهٔ ماه برای‌مقاصد نظامی و استفاده صلح آمیز از سایر سیارات‌به موسسهٔ ملل‌متحد پیش خواهد کرد.

۲۰ ثور: ـ جمهوریت مردم چین به سومین انفجار آزمایشی دست زد.

۲۱ ثور: ـ کمیتهٔ ۱۸ عضوی خلع سلاح به هیچ نتیجهٔ مثبت نرسیده است.

۲۲ ثور:ـ انگلستان به یك سلسله مذاکرات رسمی برای انتقال پایگاه‌های نظامی‌شرق میانه خود از عدن به بحرین که در خلیج فارس واقع شده‌شروع نموده است.

۲۴ ثور : ـ اسامبلهٔموسسهٔصحی جهان روز ٥ شنبه ۲۲ ثور بودجهٔ سال ۱۹۶۷ آن موسسه را که به پنجاه ملیون و پنجصد و پانزده هزار دالر بالغ میگردد به تصویب رساند .

۲۵ ثور : ـ بیست و هشت‌هزار خانه در اثرزلزله در تاشکندویران گردیده است .

۲۶ ثـور : ـ طو ریکه ر اپور داد ه شد ه ، امریکا طـر فـد ار انتقال مراکز سیاسی و نظامـی پیمان اتلس از پاریس به بروسل میباشد .

۲۷ ثور : ـ لیندن جانسن رئیس جمهور ا مریکا بـا ر د یـگر با مشاورین سیاسی و نظامی خود در بارهٔ بحرانهای ناشی از اقدام مارشال کاوکی صدر اعظم ویتنام جنوبی راجع به اعزام عساکر به داتانك برای سر کوبی مخالفین حکومت خود مذاکره کرد .

۲۸ ثور : ـ شورای امنیت جهت غور بر قضیه رودیشیا غور کرد. حکو مت و یـتنـا م جـنو بـی نظر به مخالفـت هـا ی جـد ی که از طرف بودائی ها علیه‌حکومت آن کشور صورت میگیرد . دستهٔ هفتم فرقهٔ توپخانهٔ خود را بـه سیگون متمرکز نموده و بدیـن ترتیب در حدود یك هزار نفر به سیگون منتقل گردیده اند .

آژانس انتارا خبر داده که بقوای زمینی اندونیزیا هدایت داده شده است تا آن عـده زعمای حـزب کمونست آنکشور راکه درکودتای ناکام سپتمبر گذشته دست داشته اند زنده و یا مرده‌دستگیر نمایند.

۲۸ ثور : ـ کمیتهٔ اجرائیه کمیسیون ملل‌متحد برای‌مهاجرین نسبت به ازدیادمهاجرین درکشور های افریقائی اظهار نگرانی کرد. طبق راپور کمیته در سال ۱۹۶۳ صرف سی ودو هزا ر مهاجر در براعظم افریقا ثبت شده بودامادر سال ۱۹٦٤ این تعداد به‌هشتاد هزار و در سال ۱۹٦٥ به یکصد و شانزده هزار رسید .

۲۸ ثور : ـ الکسی کوسیگین صدر اعظم اتحاد شوروی ببازدید هشت روزه خوداز جمهوریت‌عربی متحد و مذاکره باجمال عبدالناصر رئیس جمهور آن‌کشور خاتمه‌داده و از قاهره به مسکو مراجعت‌کرد.

۲۸ ثور : ـ در حدود شش صد و سی و دو هزار پوندسترلنگ که واتیکان برای کمك به هند جمع آوری نموده ، بین سکنـهٔ مناطق قحطی زدهٔ هند تـوزیـع گردیده است .

اول جوزا : ـ امریکا اخطار داد هرگاه طیارات ویتنام جنوبی بر مواضع قوای بحـری امـریکا در سیگون گلوله باری نمایند سقوط داده خواهند شد .

۳ جوزا : ـشورای‌امنیت‌موسسه ملل متحد مسودهٔ فیصلـه نامـهٔ نمایندگان سه‌کشور افریقائی‌یعنی مالی، نا یجیر یا وافر یقایی یعنی وروگندا را در بارهٔ اینکه بایـد انگلستان برای خاتمه‌دادن به‌رژیم متمرد رودیشیا در صورت لزوم به اسلحه متوسل گردد رد کرد .

۳ جـو ز ا : ـ انگلستـا ن نظربه ا عتصا ب کـا ر گـرا ن کشتی های تجارتی آنکشور که‌یك هفته قبل شرو ع گردید ه ، حالت اضطراری اعلان نموده است .

٥ جوزا : ـ اعلیحضرت‌ملك‌حسین پادشاه اردن روز ٤ جوزا پروژهٔ

سد دریای‌اردن راکه برای اکمال آن پانزده ملیون پوند سترلنگ تخصیص داده شده رسماً افتتاح کرد.

۷ جوزا : ـ اتحاد شوروی روز۶ جوزا به اسرائیل اخطار داد که جهان عرب را تنها بگذارد .

۸جوزا:ـ ا وتا نت سر منشی موسسه ملل متحد روز ۷ جوزادر یك کنفرانس‌مطبوعاتی درویندسر واقع‌کانادا اظهارداشت:ـ که‌عضویت جمهوریت مردم چین در موسسه موصوف بصورت بلا تردیدی برای قطع جنگهای ویتنام مفید ثابت خواهد شد .

۱۳ جوزا : ـ سفینهٔ امریکائی‌بنام سرویر یك به تاریخ ۱۲ جوزا به صورت آرام بسطح کرهٔ ماه فرود آمده و بدین ترتیب این دومین سفینهٔ است که تاکنون برسطح مهتاب به‌آهستگی‌پایان شده‌است.

۱۴ جـو زا :ـ امریکا سفینـهٔ جوزای نهم خود را با دو نفر از سر نشینان آن توسط راکت‌تایتان روی ریوپیکیر برای یك‌مسافرت سه روزه که طی آن یکی از سر نشینان سفینه بیش از دو ساعت در فضای خارجی شنا خواهد کرد به فضای خارجی رها نمود سر نشینان این جوزا تامسی‌سشحوردو یوجین‌سرنان‌کیهان‌نوردان امریکائی میباشند .

۱۵ـجوزا:ـ انتونی‌نورتنی ر ئیس جمهور چکوسلواکیا به تاریخ ۱۴ جوزا بار دیگر بحیث رهبر حزب کمونست آن‌کشور انتخاب‌گردید.

۱۶ جوزا : کیهان‌نوردان‌امریکائی تامس ستفورد ویوجین سرنان‌بعد از یك مسافرت ۷۲ساعته درفضای خارجی ساعت شش و بیست وسه بعد از ظهر ۱۶ جوزا بـه وقت افغانستان در بحر اتلانتیك فرود آمدند و بعداً به‌کشتـی واز پ انتقال داده شدند .

۱۶ جوزا : حکومت بلژیك قبول کرد تا مرکز قوماندانی پیمان‌ناتو را به خاك خود انتقال دهد .

۱۸ جوزا : فرانسه روز ۱۷جوزا تائیدکردکه‌عضوء اتحادیه‌اتلانتیك باقی مانده ، و میخواهد که ادارهٔ رهبری پیمان اتلس در فرانسه باقی بماند .

۲۲ جوزا : انتخابات عمومی‌برای احراز کرسی شورای عالی در اتحاد شوروی شروع شده.
انتخابات برای شورای عالی‌شوروی از ۱۹۳۷ باینطرف انجام شده و این هفتمین انتخابـات پـارلمانی است که تـاکنون در آن کشور صورت میگیرد .

۲۲ جوزا : قرار یك خبر تا این تاریخ در ویتنام جنوبی دو صد و شصت وهفت‌هزار عسکرامریکائی بسر میبرند .

۲۳ جوزا : در اثر آفتاب زدگی ۳۳۰ نفر در هند هلاك شدند .

۲۴ جوزا :سی وچارمین‌کانگرس بین المللی نویسندگان با شرکت ششهزار نمایندهٔ پنجاه کشور در نیویارك افتتاح گردید .

۲۴ جوزا : وزرای تجارت بیست وسه کشور عضوء کامنویلت رو ز ۲۳ جوزا در لندن کنفرانسی برای غور راجع باین موضوع کـه در صورت عضویت انگلستان دربازار مشترك اروپای غربی اقتصادیات سایر کشورها ی‌عضوء کامنو یلت متأثر خواهد شد یا که تشکیل دادند .

۲۴ جوزا : حکومت‌فرانسه تصمیم

گرفته است افرادقوای هوائی‌خود را از خاك جمهوریت اتحادی آلمان بیرون بکشد .

کنفرانس وزرای‌ده‌کشور بشمول حوزهٔ بحر الکاهل و آسیا صبح ۲٤ جوزا در سیول مرکز کوریای جنوبی افتتاح گردید .

۲۵جوزا:ــ کمیتهٔ هفده عضو ی خلع سلاح روز ۲٤ جوزا پس از شش هفته تعطیل بار دیگر درژنیو جلسات خود را شروع کرد .

۲٦ جوزا : امریکا در صدداست سی طیاره حمل و نقل خود را تا قبل از اوائل جولای از فرانسه خارج نموده و در انگلستان‌متمرکز نماید .

۲۸جوزا:ــ اتحادشوروی وامریکا مســودهٔ قــر ا ر دا د هــــا ی را در بارهٔ استثمار مهتاب وسایر اجسام سماوی به‌موسسه ملل‌متحد تقدیم نمودند .

۲۹ جوزا : لیندن جانسن رئیس جمهورامریکااظهار داشت:ــکه در اثر مطالعات روزانهٔ اوضاع ویتنام احساس میکنیم منافع ملی·ایجاب مینماید که به سیاست کنونی خود در مورد ویتنام ادامه بدهیم .

۳۰ جوزا : جنرال دوگول رئیس جمهور فرانسه صبح روز۳۰ جوزا برای یك مسافرت ده‌روزه به‌اتحاد شوروی جانب مسکو پرواز کرد .

اول سرطان : ــ در بارهٔ رول آیندهٔ قوای فرانسوی‌در جمهوریت اتحادی آلمان مذاکره بعمل آمد.

۵ سرطان :ــ اورریل فــر یمن وزیر زراعت امریکا روز ٤ سرطان گفت:ــباوجودتقلیل تولیدات گند م امریکا یك قلت جهانی مواد غذائی در سال جاری محسوس خواهد شد .

۵ سرطان : ــ آژانس خبررسانی جي ، جی پرسي‌جاپان بطوررسمی بجامعهٔ عرب اجازه داده که یك دفتر خود را در توکیو دایر کند.

۵ سرطان : ــ تا این تاریخ ۲۷٦۰۰۰ سرباز امریــکائی در ویتنام جنوبی بسر میبرند .

۷ سرطان :ــ یك کنفرانس عالی غیر حکومتی راجع به پروبلم‌های جلو گیری از انتشار اسلحهٔ ذوی در تورنتو خاتمه یافته و اعلامیهٔ که در اخیر آن نشر گردیده‌تقاضا میکند که آزمایش های زیر زمینی برای یکد ورهٔ امتحا نی معدو د متوقف گردد .

۷ سرطان : ــ بموجب رای گیری که از آراء عامهٔ مــردم امریــکا صورت گرفته بنجاه و پنج‌فیصد مردم آنکشور طرفدار شناسائــی جمهوریت مردم‌چین‌از طرف‌امریکا میباشند .

۸سرطان:ــ ارتوو ریلیا ر ئیس جمهور آرژانتین از عهدهٔ خویش مستعفی و زمام امور را قوماندان عمومی آنکشوربدست‌گرفته‌است.

۸ سرطان : ــ حکومت اندونیزیا سفرای آنکشور را در کیوبا و ویتنام شمالی از پست های شان بر طرف نموده است .

۹ سرطان : ــ اوتانت سرمنشی م . م و ویــلسن صدر اعــظـم انگلستان نسبت بمباری طیارات امریکا بر مناطق‌هانوی وهایفونگ اظهار تاسف کردند .

۱۰ سرطان : ــ شصت و دوهزار نفر از کارگران کشتی های‌تجارتی انگلستان پس‌ازهفت هفته‌اعتصاب تصمیم گرفتند که از اعتصاب‌خود منصرف شو ند .

۱۱ سرطان : ــ حکومت امریکا به شورای‌امنیت‌موسسه ملل‌متحد روز ۱۰ سرطان وعده داد که به مساعی خود بــرای صلح ویتنام ادامه میدهد .

۱۱ سرطان : ـ رادیوبی، بی،سی اطلاع‌داد که‌حسن‌العمری صدراعظم یمن مورد سوء قصد قرار گرفته و با وضع وخیمی در یکی از شفاخانه های قاهره بستری شد .

۱۱ سرطان : ـ ایالات متحد امریکا بفرانسه اطلاع داد که فرانسه بتاریخ ده اسد روزیکه آنکشور قوای نظامی خود را از اقتدار ناتو خارج مینماید اسلحه اتومی ساخت امریکا را از دست خواهد داد .

۱۱ سرطان : ـ طیارات ایالات متحد امریکا باز مرکز صناعتی ویتنام شمالی را مورد بمباردمان قرار داده و یك‌دیپوی موادسوخت را درنزدیکی‌بندرگاه‌مهم هایفونگ منفجر گردانید .

۱۲ سرطان: ـ رادیو بی،بی،سی اطلاع داد که فرانسه در یك‌پایگاه آزمایشی اتومی خود در اوقیانوس کبیر یك بم اتومی‌جدیدی رامنفجر ساخت .

۱۲ سرطان : ـ یك هیئت اتحاد شوروی جهت شرکت در جلسات کمیتهٔ سیاسی مشورتی پیمان وارسا روز شنبه ۱۱ سرطان از مسکو به بخارست وارد شد .

۱۲ سرطان : ـ حکومت ویتنام شمالی هدایت داده‌است تاقسمتی از شهر هانوی از طرف سکنهٔ آن تخلیه گردد .

۱٤ سرطان : ـ رژیم‌کنونی‌ملاوی از تاریخ سه شنبه ۱۳ سرطان به رژیم جمهوری تبدیل‌شد ودوکتور بندا صدر اعظم فعلی ملاوی پس از اعلام‌رژیم جمهوری درآن کشور بحیث اولین رئیس جمهور ملاوی بکار شروع کرد .

۱٤ سرطان : طیارات امریکا باز ذخایر نفت را در هایفونگ ویتنام شمالی بمبارد کردند .

۱۵ سرطان : ـ سمپوزیم بین المللی دانشمندان در شهر سانر بورك افتتاح‌گردید. درین‌سمپوزیم دانشمندان ۲٦کشوربشمول‌اتحاد شوروی اشتراك دارند .

۱۵ سرطان : ـ جانسن‌گفت : ـ در اثر بمباردمان طیارات امریکائی ۵۷ فیصد ذخایرنفت ویتنام‌شمالی از بین رفته است .

۱۵ سرطان : ـ معاهده مبادلهٔ اموال بین جمهوریت مردم چین و پاکستان امضاء شد .

۱۵ سرطان : ـ در اثر دومین زلزله‌شدیددرتاشکند بعضی‌منازل قدیمی ویران گردید .

۲۰ سرطان : ـ در انتخابات پارلمانی که در ایالات راین شمالی و ویست فالیادر جمهوریت‌اتحادی آلمان صورت گرفت، حزب سوسیال دیموکرات موفقیت قابل ملاحظهٔ را بدست آورد .

۲٦ سرطان : ـ امروز ویلسن صدر اعظم انگلستان وارد مسکو شد . وی در میدان هوائی از طرف کوسیگین صدر اعظم ، گرومیکو وزیر خارجه و عدهٔ دیگر از اولیای امور شوروی استقبال گردید .

۲۷ سرطان: ـ اوتانت‌سرمنشی موسسه ملل متحد برای بار دوم به ایالات‌متحدهٔ‌امریکائی یادداشتی خاطر نشان نموده تا بمباردمان خود را بر ویتنام شمالی متوقف سازد .

۲۸سرطان:ـ امریکادرساعت ۵ و ۵۰ دقیقه‌بوقت‌افغانستان بزرگترین و پیچیده ترین سفینهٔ کیهانی خود را که به جوزای دهم موسوم‌است با دو کیهان نورد یعنی جان ینگ و مایکل کاینز با موفقیت به‌فضا پرتاب کرد .

حینیکه ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم با هیأت کابینه بحضور اعلیحضرت معظم همایونی باریاب گردیدند .

ښاغلی لیو شاوچی حین ایراد بیانیه در دعوتیکه از طرف اعلیحضرت معظم همایونی در قصر دلکشا ترتیب شده بود .

خانمهای هیئت سناتوران امریکاموقع باریابی به حضور علیاحضرت ملکهٔمعظمه

علیا حضرت ملکهٔ معظمه به افتخارمیرمن لیوشاوچی و همراهان شان دعوت چاشتی ساعت یك ۱۶ حمل ۴۵ در قصر گلخانه ترتیب داده بودند که در آن والاحضرت شاهدخت بلقیس، شاهدخت مریم ، والاحضرات خاتول و لیلما وبعضی دیگر ازمیرمن های خاندان سلطنتی وخانم ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدراعظم حضور داشتند .

ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدراعظم حینیکه با سناتوران امریکائی ملاقات مینمایند

مدال واعتبار نامه ، ازطرف حکومت چکو سلواکیا برای والا حضرت
مارشال شاه ولیخان غازی فاتح کابل منظور شده بود توسط سفیر
کبیر چکوسلواکیا تقدیم گردید

شاغلی محمد هاشم میوندوال صدراعظم از طرف اهالی شهر باگرم جوشی
استقبال می‌شوند .

حینیکه ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدر اعظم از طرف محصلین ومحصلات
پوهنتون کابل با کمال گرم جوشی وحرارت استقبال می گردند .

ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدراعظم باگرو پ متخصصین ا فغا نی
واتحادشوروی که در کنترول چاه‌گاز نمبر ٤ ینیم تاق مشتر کا فعالیت
کرده‌اند

صدر اعظم ښاغلی محمد هاشم میوندوال وښاغلی مازوروف معا و ن اول صدر اعظم اتحاد شوروی حینیکه تسلیمی شاهراه تورغندی ،هرا ت و کندهار را امضا می نمایند .

هیئت متخصصین پلان گذاری اتحاد شوروی با ښاغلي صدر اعظم

ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدراعظم اسناد مربوطه به اکمال
کار ساختمانی شاهراه تورغندی ،هرات و کندهار را ازښاغلی کیریل
مازوروف معاون اول صدر اعظم اتحاد شوروی تسلیم میشوند .

هیئت تجارتی جاپانی موقع ملاقات با ښاغلی میوند وال صدر اعظم

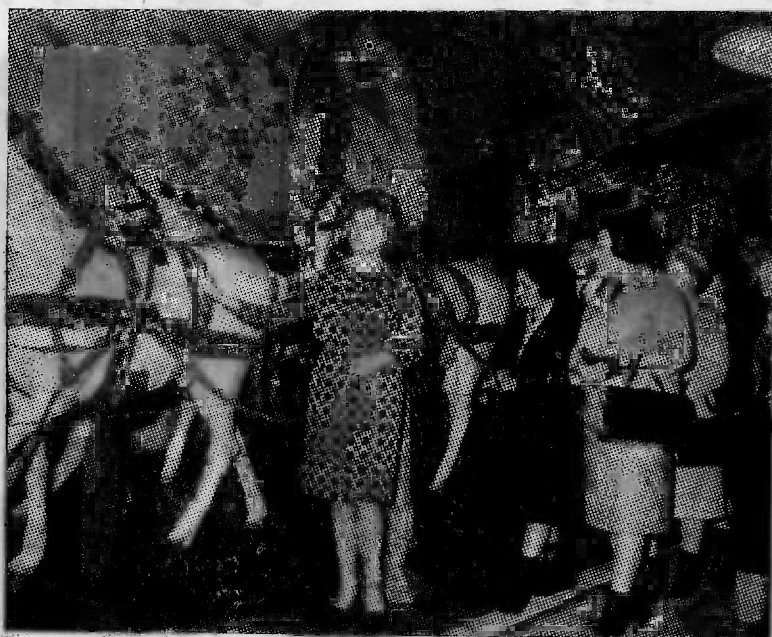
بناغلی محمد ابراهیم کندهاری رئیس مطابع دولتی جینیکه فلم‌کلیشه
میر شریف رابه بناغلی محمد عثمان صدقی وزیر اطلاعات و کلتور
نشان میدهد .

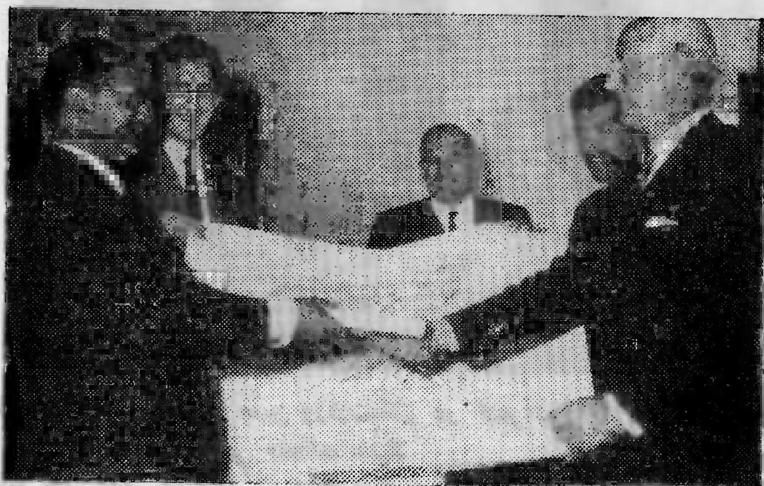
مذاکرات وزرای تجارت افغانستان‌وپاکستان در عمارت وزارت امو ر
خارجه که صبح ۸حوت۱۳۴۴صور ت گرفت

میرمن بناغلی میوندوال صدر اعظم حین بازدید از گالری ترتیاکوف در مسکو

میرمن بناغلی میوندوال موقعیکه از گالری آثار کلاسیک در مسکو دیدن میکنند .

ښاغلی مولتمن سفیر کبیر جمهوریت اتحادی آ لما ن هنگا میکـه نقشه های جیالوجی حصه جنوبی افغانستان رابه ښاغلی انجنیر سلیم اهداء مینماید

در کنفرانس سالانه کمیسیون اقتصادی ملل متحد برای آسیـا و شرق دور (ایکافی) که به تاریخ ۲۲ مارچ شروع و تا ٤ اپریل دوام کرد، به شمول افغانستان سه صد نفر نماینده از ۲۸ کشور عضو ، ۲۲ کشور غیـر عضو ملل متحد و نمایندگان و مشاهدین بعضی مـوسسات حـکومتی و غیر حکومتی اشتراك ورزیده بودند .
درین عکس هیئت افغانی ازچپ به راست ښاغلی عبدالوهاب حیدر معین وزارت پلان و دکتور عبدالواحد کریم مدیر روابط اقتصادی وزارت امـو ر خارجه دیده میشوند .

بناغلی عبدالوهاب حیدر معین وزارت‌پلان در کنفرانس با نک انکشا ف آسیایی منعقده مانیلا

بنا غلی معین وا ز ر ت پـلا ن‌که غرض کنفرانس به بانک انکشاف آسیائی منعقده مانیلا به آنکشـوررفته بود به تاریخ ۱۵ قوس ٤٤ به کابل بازگشت. بانک انکشاف‌آسیائی‌به سرمایه یك ملیارد دالر در مانیلا مرکز فلیپین تاسیس گردیـده است‌و از جمله سرمایه بانک ٦٥٠ ملیون دالر آن را ۲۱ مملکت عضو ایکا فی‌به‌شمول افغانستان سهیم شده و از جمله ۳۵ ملیون باقی مانده تاکنون۲۹٦ ملیون دالر آن ممالك غیر شامل منطقه از قبیل امریکا ، جمهوریـت‌اتحادیه آلمان ، انگلستان ، بلژیك ، کانادا ، دنمارك ، وزیلاند جدید سهم گرفتند .

هنگامیکه قرار داد همکاری بین‌وزارت معارف و یونسکو و یونیسف امضا میگردد .

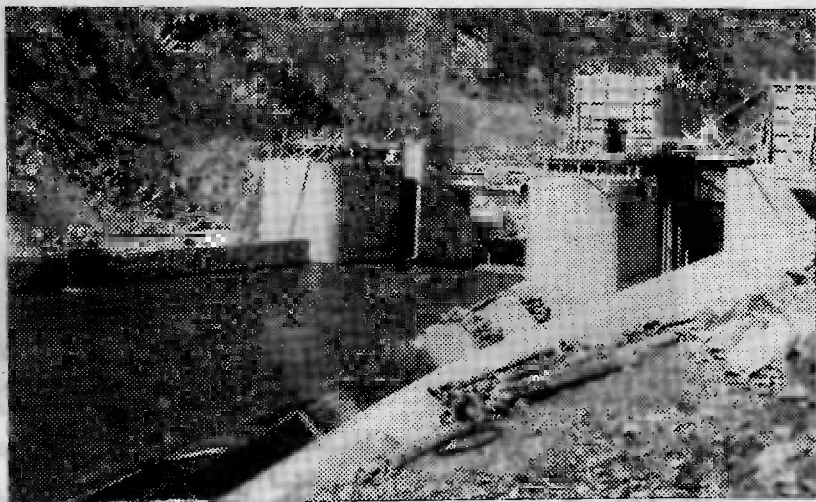
حینیکه بناغلی محمد هاشم میوندوال صدراعظم در وزارت معادن وصنا یع گراف های انرژی برق را ملا حظه مینمایند

درحالیکه بناغلی یفتلی وزیر مالیه بابناغلی سر کارون و تیو ویچ سفیر کبیرانگلستان قرار دادقر ضه دوصدهزا رپوند را امضاء میکنند طرف راست بناغلی وزیرمالیه ، وبطرف چپ بناغلی سفیر کبیرانگلستان دیده میشوند .

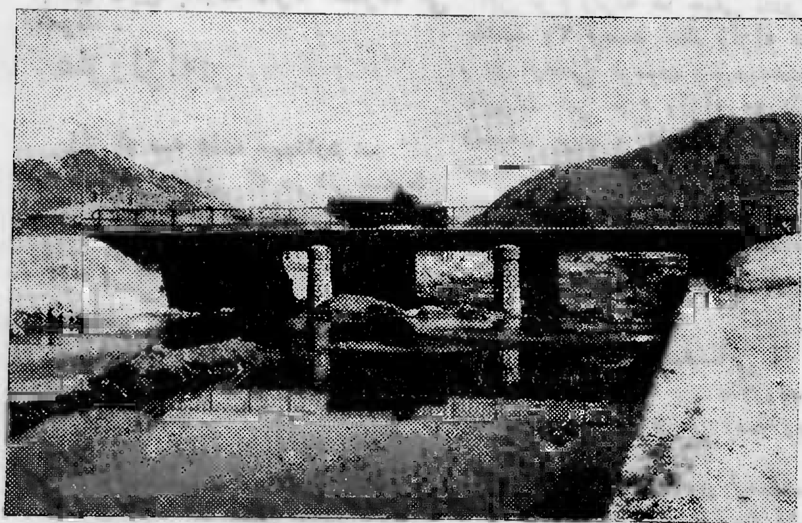

جرگهٔ مشران اقوام باجوړ ، سالارز ایی ، ماموند ، چارمنگ وساپی
پښتونستان آزاد شمالی ساعت ده‌ونیم قبل‌ازظهر روز سه‌شنبه ۱۴
سرطان باښاغلی محمد هاشم‌میوندوال صدراعظم ملاقات‌نمودند.
درین موقع ښاغلی محمد خالدروشان رئیس مستقل قبایل و
خان‌عبدالغفارخان نیز حاضربودند .

دولت برای استفاده از منابع طبیعی پلانی در پیشرو دارد که یکی بعددیگر عملی
خواهد شد دراینجا شمارا به‌یك قسمت ازبند برق آبی ماهی پر آشنا میسازیم
که‌انرژی این پروژه که‌درحدود شصت هزار کیلوات برق خواهدبود آیندهٔ‌خوبی
رانوید میدهد ، اولین توربین این پروژه در قوس امسال بکار انداخته خواهد
شد وزمینهٔ بهتر ساختن تنویر شهر کابل نیز ازاین پروژه درنظراست

هیئت میرمنهای افغانی بامستقبلین درمیدان هوائی کابل قبل ازحرکت به طرف جمهوریت مردم چین

دورنمای پل چمچه مست که دراین اواخر افتتاح گردیده وبه‌صورت پخته و اساسی آباد و مورد استفادهٔ ترافیک قرار گرفته است .

زلزله های مهم

افغانستان در طول دو قرن اخیر

زلزله چیست !

قبل از اینکه پیرامون این عنوان صحبت کنیم ، بصورت تمهید ، راجع به «زلزله» مطالبی را تقدیم مینمائیم تا خوانندگان گرامی ما ، سابقهٔ ذهنی در زمینه داشته باشند .

در صورتیکه این مطالب بدقت مطالعه شود ، بخوبی میتوان دانست که زلزله های افغانستان بچه ارتباط دارند ؟ (اداره)

زلزله عبارت از لرزش زمین است که توسط حادثات طبیعي در زیرزمین تولید می شوند تمام تکانهایی که توسط بعضی واقعات در بالای زمین بوجود می‌آیند به مانند غلطیدن دماغه های جبال و یا اثابت شهاب ثاقب بالای زمین بحیث زلزله شمرده می شوند .

علل زلزله:

زلز له سه علت مهم دارد :ـ

۱ـ زلزله هایی که در اثر سقوط یك ناحیه بوجود می‌آیند .

در بعضی نواحي قشر زمین از احجاری تشکیل شده که ذریعهٔ آب بمرور زمان حل می گردند . این قسم احجار مثلا آهك ، گچ و نمك ها می باشند .

توسط آب های تحت الارضی متحرك بشرایط معین ، در این احجار ابتداء خالیگاه بوجود آمده و سپس به مرور زمان این خالیگاه خود را بزرگ می سازد و در اثر بزرگ شدن یك خالیگاه طبعاً وسعت سقف این خالیگاه نیززیاد می‌شودتابالاخره مرحله‌ای‌میرسد. که دیگر نمیتواند این سقف فشار احجار بالائی را تحمل نماید لهذا روی هم میریزد .

این نوع زلزله ها خیلی نادر می باشند (۳ فیصد تمام زلزله ها) و در اراضی کرست رخ میدهند . تاثیرات این نوع زلزله ها نیز ضعیف بوده و به ساحهٔ اطراف ناحیه سقوط یافته محدود میباشند زیرا کتله های که در اینگونه زلزله ها تغییر محل می کنند به تناسب بزرگی زمین خیلی کوچك اند .

۲ـ زلزله های آتشفشانی .

این نوع زلزله ها در انفلاق های آتشفشانیها بوجود می آیند زیرا هنگامیکه لاوا و گاز های آتشفشانی ها با انرژی فوق العاده زیاد قشر زمین را شگافته و یا اینکه در تحت زمین کدام انفلاق آتشفشانی رخ داد چنین زلزله ها را سبب می

گردند . اما این زلزله ها نیز نادر می‌باشند (تقریباً۷فیصد تمام‌زلزله ها) تاثیرات این نوع زلزله هانیز از باعث بیجا شدن‌کتله های‌نسبتاً خرد محدود به اطراف محل انفلاق آتشفشانی بوده و خسارات وارده از این نوع تکانها جزئی می‌باشد.

توأم با این نوع زلزله گاهی هم زلزله نوع اول صورت می‌گیرد . زیراوقتیکه‌خالیگاهای تحت‌الارضی در اثر خروج لاوا باقی ماند پس سقوط احجار رخ داده‌زلزله دیگری در عین زمان بوجود می‌آید .

۳ـ زلزله های تکتونی:ـ

اکثریت تمام زلزله ها را تشکیل داده (تقریباً ۹۰ فیصد تمام زلزله ها) و تأثیرات آن خیلی شدید می باشد .

همه زلزله های مدهش تاریخی‌به این نوع تعلق میگیرند . مثل‌زلزله لزبن در ۱۷۵۵، کالابرین۱۷۸۳ ، پنجـاب ۱۹۰۵ ، سانـفرانسکـو ۱۹۰۶ ، مسینا ۱۹۰۸ ، کانسو (چین ۱۹۲۰)توکیو۱۹۲۳ ـکویته ۱۹۳۵ ، انـاتولیه ۱۹۳۹ ، آسام ۱۹۵۰ ، چلی ۱۹۵۹ ، اغـادیـر ۱۹۶۱ و زلزلهٔ غرب ایران درسال ۱۳٤۰ .

علت مهم زلزله های تکتونیکه عبارت از تغیرات شدیدی است‌که در قشر زمین عاید می گردد مثلا آنطوریکه تغییراتیکه در حین تولید سلسله جبال بمیان می‌آید ایـن تغییرات طوری صورت می‌گیرد که قوای داخلی زمین قشر زمین را انحنا داده و کتله های مختلف احجار را بمقابل هم به حرکت می آورد قشر زمین در مقابل این فشار ها الاستیك بوده و تا یك درجهٔ معینی این فشار ها را تحمل کرده و انرژی را در خود ذخیره می نماید . اما زمانی میرسد که استحکام قشر زمین به حد نهائی خود رسیده و دیگر نمیتواند کتله ها در مقابل فشار مقاومت نمایند لذا شکسته‌وکتله های‌خیلی‌بزرگ که ملیارد ها تن وزن دارند تغییر مکان می نمایند . در این صورت انرژی ذخیره شده آزاد گردیده و بصورت تکانهای مدهش تظاهرمی کند که اکثراً در تمام حصص کرهٔ ارض ثبت می‌گردد .

تکانهای زمین ابحار در آبهای انتقال یافته و زلزله های بحری‌را بوجود می‌آورند که باعث ناآرامی سطح آبها میگردند . زلزله های شدید بحری‌با تولیدامواج ،بسیار بزرگ گردیده که خط السیر شان به فاصله هزار ها کیلو متر تعقیب شده توانسته و باعث خسارات مدهش در سواحل و کشتی ها می گردد .

مناطق حد وث زلزله ها :ـ

در سطح زمین مناطق زلزله‌ای درمناطقی که از زلزله فقیر می‌باشند بخوبی فرق شده میتواند. مناطقی که در آنجااکثراًزلزله های‌تکتونیکی رخ می‌دهد از حیث موضوع به‌آن ساختمان های قشر زمین مربوط می باشند که در اعصار گذشتهٔ بسیار جدید جیولوجی بوجودآمده اند . دراین ساختمانها تفاوت‌زیاد ارتفاع دیده می شود چرا که در این مناطق‌قوای تخریبی وترسباتی که تسطیح کننده زمین می‌باشند نتوانسته‌اند در عین زمان قوای تکتونیکی به تناسب مساویانه‌عمل نمایند .

این مناطق جوان جیولوجی که در آنجا زلزله های بری و بحری رخ

می‌دهـد به‌مناطـق ذ یـل متعلـق یك تعدادزیادزلزله های‌افغانستان است .

۱ـ سلسله کوه های شامخ‌جوان و فرو رفتگی های شرق آسیا ،این سلسله کوه ها اطراف بحر آرام را احاطه کرده‌اندو از جزایرالوین شروع شده کوه هـای سواحـل پسفیك امریکای شمالی وسطی ، جنوبی ، نیوزیلیند ، اندونیزیا ، فلپائین ، فرو رفتگی‌های ماریان، جاپان تا کامچاتکا را در بر می گیرد .

۲ـ سلسله کوه های زمان‌ترسیر آسیا واروپا ، که از شرق چین شروع شده هـمالیا هندوکش ، بلوچستان ، شرق نزدیك بحیرهٔ مدیترانه و تا مادیرا امتداد پیدا کرده .

۳ـ سیستم شکستگی های‌نزولی افریقای شرقی .

زلزله های‌متعدد این‌مناطق دلا لت به تغییر نمودن مداوم قشر زمین در این نواحی می‌کند . در این مواضع عمل تشکل سلسله جبال انجام نیافته و هنوز هم دوام‌دارد.

همچنین آتشفشان های فعال این مناطق نیز ناشی از متغییر بودن قشر زمین در این منطقه می باشد همچنین تکانهای زلزله مخصوصاً وابستگی به‌نواحی ضعیف‌قشرزمین یعنی مناطق شکسته و شگافته می باشد . در این شکستگی ها وقتاً فوقتاً انرژی رها شده کتله های بزرگ را بمقابل هم تغییر مکان می دهد .

عدهٔ زیاد زلزله های مدهش را میتوان مربوط‌به‌این مناطق‌شکسته که تا حال حالت آرام را اختیار نکرده اند دانست . مثلا زلزله سانفرانسسکو و اغادیر .

را که به سلسلهٔ زلزله های آسیا و اروپا متعلق است میتوان به شکستگی طولی‌مشهور ارتباطداد. این شکستگی عبارت از منطقهٔ نزولی بامیان می‌باشد .

چون در افغانستان‌تا حال‌دستگاه سیستماتیك ثبت زلزله موجـود نیست لذا نمیتوان موقعیت آنرا تعیین کرد و نظر به آن موقعیت ساختمان جیولوجی آن ناحیه را تشریح نمود .

تأ ثیرات زلزله :ـ

مبداء زلزله یا محلیکه از آنجا زلزله انتشار می یابد بنام (هیپو سنتروم) یاد میگردد .

نظر به نوعیت شکستگی درقشر زمین که این مرکز را احاطه کرده معلوم می‌گردد که آیا این‌انتشار بصورت خطی بوده و یا سطحی عمق این مرکز مختلف می باشد. اکثریت زلزله ها سطحی بوده و عمق هیپو سنترو م به ٥ الی ٦٠ کیلو متر میرسد. در زلزلهٔ‌متوسط هیپو سنتروم به عمق ٦٠الی ۳۰۰ کیلومتر ودر زلزله های‌عمیق‌تا ۷۰۰ کـیلو متر میر سـد . اما ا یـن زلزله های‌نوع‌اخیر خیلی نادراند. عموماً بالای هیپوسنتروم درسطح زمین منطقه‌ای می‌باشد که تأثیرات زلزله در آنجا خیلی شدید است مرکزاین‌منطقه‌رابنام (اپی‌سنتروم) یاد میکنند تمام ناحیه ای را کـه در سطح زمین توسط یك زلزله تکان میخورد بنام (منطقهٔ لرزنده) یاد می‌کنند هر قدر هیپوسنتروم عمیق‌تر باشد به‌همان اندازه‌منطقهٔ لرزنده ساحهٔ بزرگتری را در بر می‌گیرد . در منطقهٔ لرزنده شده تأثیرات زلزله در اپی سنتروم

زیاده بوده و هر قدر از آن دور شویم این شدت کمتر می شود . نـواحی را کـه دارای عین شدت زلزله باشند با هم وصل نمائیم‌در نتیجه خطوطی بدست می آید که بنام (ایزوزیستن) یاد می گردند. و بصورت دائره های تقریباً متحد المرکزاپی‌سنتروم را احاطه‌نموده اند .

اگر احجار منطقهٔ لرزنده کم و بیش متجانس باشد در اینصورت از روی شکل ایزوزیستن میتوان شکل هیپوسنتروم را دانست . بسیاری نواحی از احجارسست و احجار مستحکم تشکیل شد. چون تکان زلزله‌در احجارسست نسبت به احجار مستحکم قوی تر است . پس بنابرین ایروزیستن شکل‌غیر منظم را نشان می دهد . چراکه مربوط به ساختمان داخلی مـی باشد .

شکستگی های‌قشرزمین وبقایای جبال قدیمه آنهم در صورتیکـه توسط رسوبات جدید پوشیده‌شده باشند میتوانند انرژی تـکانهای زلزله را جذب نموده و یك ساحه فاقد زلزله را تولید کنند که‌توسط سیر خطوطدر (ایزوزیستن) نشان داده می‌شود .

همچنین شـکل ایز و ر یـستن جیولو جست را معلو مـا ت خوبی دربارهٔ سا ختمان جیولوجی منطقهٔ لرزنده میدهد .

اندازه نمودن جنبش زمین :ــ

شدت زلزله نظر به تاثیرات آن بالای زمین اندازه شده و بیـك مقیاس دوازده درجه ای تقسیم می گردد .

شدت یك ودوزلزله بسیارخفیف بوده و توسط انسانها درك نمی شود تنها زلزله سنج های‌آنراثبت می‌کند .

سه تا پنج ــ زلزله ضعیف بوده دارای تکانهای خفیف می باشدکه توسط انسانها نیز درك می‌گردد. اما به تعمیرات کدام خساره وارد نمی کند .

شدت شش و هفت ، زلزله متوسط بوده در تعمیرات درز پیدا می‌شود . پلستر تعمیرات ریخته و دودکش ها می‌شکنند .

شدت هشت و نه ــ زلزله های شدید می‌باشد . تعمیرات به‌شدت خساره مند گردیده تا اندازه‌ای تخریب می‌گردند .تلفات جانی‌زیاد بوده و در زمین های مرطوب و سست درز ها وشکستگی هاتولید می شود که از این درز ها آب‌های تحت الارضی باریك ولوش خارج می‌گردد .

شدت ده تا دوازده ،زلزله های نابود کننده می باشند زیرا تمام تعمیرات را خراب می‌کند تلفات سنگین جانی را باعث شده حتی مورفولوجی و شکل سطح زمین ، مخصوصاً اراضی سست تااندازهٔ تغییر می‌کند.شکستگی های‌بزرك و سقوط صخره ها رخ می دهد مسیر دریا ها تغیر کرده باعث تشکیل بحیره ها می گردند .

زلزله های که دارای شدت یك و دومی‌باشند بنام میکروزیستن و زلزله های دارای شدت سه تـا دوازده می باشندبنام مکروزیستن یاد می‌گردند . زلزله های نوع‌اول یا اینکه زلزله های ناحیهٔ ضعیف می باشند و یا اینکه وسعت زیاد می باشد و دارای شدت زیـاد هستند .

توسط انسانها درك نشده و تنها

توسط زلز له سنج های آنرا ثبت کرده میتوانند .

یك زلزله سنج اساساً از یك کتله و زمین تشکیل شده که در یك صندوقچه بدون تماس بجدار های آن ذریعهٔ یك فنر آویزان گردیده و بیك سمت معین حرکت کرده میتواند .

در اثر زلزله و لرزش زمین این صندوقچه نیز تکان‌خورده اماکتله و زمین نسبت عطالت خود بحال ساکن باقی می ماند در این کتله یك پنسل وصل بوده و بالای یك کاغذ خط کشی شده حرکت می نماید وحرکات‌صندوقچه راترسیم می کند چون این کاغذ توسط میخانیکیت مخصوص بیك سرعت ثابت در مقابل پنسل حرکت می کند . پس یك منحنی و قت را بالای کاغذ ترسیم کرده و خطوط موجی را بوجود میاورد و یا بایی اهتزازات زلزله های در یك زمان زیسموگرام تشکیل می‌گردد .

تکانهای زلزلهٔ زمین اهتزازاتی وارد می‌کند که سمت کیفی را دارند . برای تحلیل مکمل یك زلزله زمین سه زلزله سنج ضرور است یك زلزله سنج عمومی یك زلزله سنج افقی برای اهتزازات شرقی و غربی و یك زلزله سنج برای اهتزازات شمالی و جنوبی با این سه زلزله سنج اهتزازات زلزله بصورت سه محور کمیات وضیعه نمایش داده می‌شود .

نوعیت وانتشار امواج زلزله :ــ

جنبش در هیپوسنتروم یك تعداد زیاد اهتزازات مخلوط و متنوع را بوجود می آورد که با سرعت متفاوت به‌سمت‌های مختلف‌انتشار یافته و یکی بعد دیگر به زلزله سنج میرسند .

امواجیکه دارای سرعت انتشار اعظمی می باشد عبارت از (امواج طولی) اند که در این اهتزازات ذرات ماده بسمت انتشار موج به اهتزاز اند سرعت انتشار ایشان در نزدیك سطح زمین تقریباً به شش کیلو متر فی ثانیه رسیده‌اند در اعماق در حدود سیزده کیلومتر فی ثانیه می باشد راه خود را بصورت عرض با قشر زمین طی کرده و بنام امواج اولی یاد می گردند زیرا اولین امواجی اند که به زلزله سنج میرسند .

امواج مقاطعوی‌رااهتزازات عمودی سمت انتشار امواج‌را تعقیب‌نموده و سرعت شان تقریباً نصف می باشد این‌امواج رابنام‌امواج ثانوی یاد می‌کند زیرا دومی امواجی اند که به زلزله سنج میرسند .

امواج زلزله ای که دارای انرژی زیاد می باشند عبارت از (امواج عمده) یا (امواج طویل) میباشند که راه خود را بصورت طولی با کرهٔ زمین طی کرده سرعت شان تقریباً ۵ر۳ کیلو متر فی ثانیه می باشد این‌امواج اهتزازاتی‌که حصهٔ طولی و مقاطعوی دارد تشکیل‌شده و آخرین امواجی اند که به زلزله سنج میرسند . این امواج تکان های شدید را نشان می دهد .

نتیجه گیری اززیسموگرامها:ــ

در منطقهٔ هیپی سنترال یك‌زلزله در صورتیکه هیپوسنتروم عمق کم داشته باشد به‌صورت اهتزازاتیکه آهسته، آهسته ضعیف‌شده میرود ویا امپلیتو د ابتدایی بزرگ ثبت می گردد .

هر قدر از هیپی سنتروم دور

شویم بهمان اندازه زیسمو گرام طویل می گردد یك اهتزاز واحد نظر به تفاوت راه و سرعت امواج زلزله ای بیك‌سلسلهٔ مشخص‌اجزا اهتزازی تقسیم‌می‌گردد . ازتفاوت زمان امواج اولی امواجهای قوی و امواج عمده و همچنین سرعت امواج مسافهٔ هیپی‌سنتروم حساب شده میتواند اگـر سمت اهتزاز امواج نیز تعیین گردد ویا ا ینکه زیسموگرامهای مختلف‌باهم مقایسه گردد پس‌موقعیت جغرافیائی‌هیپی سنتروم بدست می‌آید .

تعیین موقعیت هیپی سنتروم به کمك زیسمو گرامها ، در مناطق کم نفوس و یا مناطقیکه آبـادی ندارد ویا زمین اشجار ، خیلیهـا دارای اهمیت می باشد . زیسمو گرام های منطقهٔ هیپی سنتروم‌که تفاضل تکانهای زلزله‌را باجزئیات آن نشان می دهد . میتواند که به طریق بالا اکثراً تا اندازه‌ای‌نسبتاً دقیقتر عمق هیپوسنتروم را تعیین نماید .

زیسموگرام های‌زلزله های‌نواحی در انتها در نظر اهتزازات اولی ، دومی و عمده ترتیب و درجه‌بندی می شوند . بلـکه یـك سلسله اهتزازات دیگری را نیز کم وبیش بطور واضح نشان می دهند که این اهتزازات در قشر زمین‌عبارت از امواج اولی و ثانوی‌منکسر و منعکس می‌باشند کـه ساده و یا مغلق بوده و در زلزله سنج بعدتر می‌رسند .

بواسطهٔ‌مقایسه‌نموده زیسموگرام که توسط ثبت کردن زلزله سنج های که به فاصله های مختلف در مرکز زلزله‌واقع اندبدست می‌آید، میتوان راه این امواج کیفی را بطور دقیق نمایش داد ومعلوماتی در بارهٔ تغییر نمودن طبقات‌بدست آورد .

(زلزله های مهم افغانستا ن)

تاریخ	وقت	وقوع زلزله	محل وقوع زلزله
جنوری ۱۸۳۲		بدخشان	بدخشان
فبروری ۱۸٤۲	۳۰ و ۷ دقیقه	ساحه غربی جلال آباد	کابل
جولائی	۳۰ و ۱۲ دقیقه		قندهار
اگست ۱۸۷٤			جبل‌السراج
می ۱۸۸۵		کشمیر	
سپتمبر ۱۸۸۹			کابل
۲ دسمبر ۱۸۹۲		چمن	
۲۵ دسمبر ۱۹۰۷	۳۲ و ۳٦ دقیقه	هندوکش	
۱۸ فبروری ۱۹۱۱	۱۸ و ٤۱ دقیقه	پامیر	
۲۹ اپریل ۱۹۱۷	ـ و ۵۰ دقیقه ظهر	هندوکش	کابل
اول دسمبر ۱۹۲۳	۱۱ و ۵۳ دقیقه	هندوکش	
۲ اگست ۱۹۲٤			جلال آباد
۱۳ اکتوبر ۱۹۲٤	۱٦ و ۱۸ دقیقه	هندوکش	کابل
۱ اگست ۱۹۲۹	۱۵ و ۲٤ دقیقه	هندوکش	کابل
۱۳ مارچ ۱۹۲۹	۱۱ و ۱۰ دقیقه	هندوکش	هندوکش

تاریخ	وقت	وقوع زلزله	محل زلزله
۲۰ جنوری ۱۹۳۱	۱۱ و ۵۳	هندوکش	کابل
۵ اکتوبر ۱۹۳۱	۹ و ۲۷ دقیقه	هندوکش	کابل
۹ جنوری ۱۹۳۳	۲۲ و ۳۱ دقیقه	هندوکش	کابل
۱۷ فبروری ۱۹۳۳	۲ و ۲ دقیقه		کابل
۲٤ فبروری ۱۹۳۳	۹ و ۵۰ دقیقه	هزاره‌جات	قندهار
۱۵ اکتوبر ۱۹۳۳	۵ و ۳۰ دقیقه	میمنه	کابل
۳۰ مارچ ۱۹۳٤	۵ و ۵۰ دقیقه	ترکستان	ارزگان
۵ جولائی ۱۹۳٤	۲۰ و ۳۰ دقیقه	ترکستان	پښتون کوټ
۱۳ جولائی ۱۹۳٤	۱۹ و ۵۷ دقیقه	هندوکش	مزار شریف
۲۲ جولائی ۱۹۳٤	۱۹ و ۵۷ دقیقه	هندوکش	غزنی
۵ اگست ۱۹۳٤	۱۰ و ۵۰ دقیقه	هندوکش	کابل
اول اکتوبر ۱۹۳٤	۲ و ۱۱ دقیقه	هندوکش	
۳ فبروری ۱۹۳۵	۱۱ و ۱۲ دقیقه	هندوکش	کابل
۳ـ اپریل ۱۹۳۵	۳ و ۵۰ دقیقه	هندوکش	کابل
۱۹می۱۹۳۵	۲۱ و ۳۲ دقیقه	کویټه	کابل
۳۰ می ۱۹۳۵	٤ و ۲۰ دقیقه	هندوکش	کابل
۱۱ـ اکتوبر ۱۹۳۵	۱٤ و ۳۰ دقیقه	هندوکش	سپین بولدك
۲۹ جون ۱۹۳٦	۷ و ۲٦ دقیقه	کابل	کابل
۹ سپتمبر ۱۹۳۷	۷ و ۲٦ دقیقه	هندوکش	کابل
۲۹ـ اکتوبر ۱۹۳۷	۱۰ و ۵۸ دقیقه	هندوکش	کابل
۱٤ نوامبر ۱۹۳۷	۹ و ۲۹ دقیقه	هندوکش	کابل
۱۸ جنوری ۱۹۳۸	۱۱ و ۲ دقیقه	هندوکش	کابل
۲۱نوامبر ۱۹۳۹	ـ و ۲ دقیقه	هندوکش	کابل
۱۹ دسمبر ۱۹۳۹	۱٦ و ۳۷ دقیقه	کابل	کابل
۱۲ فبروری ۱۹٤۰	هندوکش ٤ و۳٦	هندوکش	کابل
۱۹ مارچ ۱۹٤۰	۱۳ و ٤۹ دقیقه	هندوکش	کابل
۲۱ سپتمبر ۱۹٤۰	۱۸ دقیقه	دوشی	کابل
۲۰ نوامبر ذ۱۹٤	۲۱ و ٤۹ دقیقه	کابل	کابل
۲۱ مارچ ۱۹٤۱	۲ و ۳۲ دقیقه	کابل	کابل
۲۸ نوامبر ۱۹٤۱	۱۲ و ۲۳ دقیقه	هندوکش	کابل
۲۲ مارچ ۱۹٤۲	۲ و ۸ دقیقه	هندوکش	سپین بولدك
۱٦ نوامبر ۱۹٤۲	۲۱ و ۳۳ دقیقه		کابل
۲۸ فبروری ۱۹٤۳	۱۲ و ۵۵ دقیقه	هندوکش	کابل
۲۰ ـ اپریل ۱۹٤۳	۱۵ و ۲۱ دقیقه	هندوکش	کابل
۱۹ می ۱۹٤۳	۱۱ و ۱۷ دقیقه		کابل
۲۱ جون ۱۹٤۳	۸ و ۱۵ دقیقه		کابل
۱۲ دسمبر ۱۹٤۳	۱۵ و ۵۸ دقیقه		جلال آباد
۱۵ـ اپریل ۱۹٤٤	۲۰ و ۱۱ دقیقه		کابل
۲۱ می ۱۹٤٤	۷ و ٦ دقیقه		کابل

زلزله های مهم افغانستان

تاریخ	وقت	وقوع زلزله	محل زلزله
۲٤ جولائی ۱۹٤٤	۸ و ۲۵ دقیقه		کابل
٤ مارچ ۱۹٤۹	۱٤ و ۲۵ دقیقه	کابل	کابل
۱۰ جولائی ۱۹٤۹	۸ و ۳۰ دقیقه	کابل	کابل
۹ جولائی ۱۹۵۰	۲۰ و ۵۵ دقیقه	کابل	کابل
۱۰ـ اکتوبر ۱۹۵۰	۵ دقیقه	کابل	کابل
۲۷ـ اکتوبر ۱۹۵۰	۲۳ و ٤۹ دقیقه	کابل	کابل
۲۷ دسمبر ۱۹۵۰	۲۱ و ۳۵ دقیقه		کابل
۳۰ دسمبر ۱۹۵۰	۲۳ و ۲۰ دقیقه	هندو کش	کابل
۵ جنوری ۱۹۵۱	۱۷ و ٤۰ دقیقه	کابل	کابل
۲۷ـ اپریل ۱۹۵۲	۱۷ و ۲۰ دقیقه	پروان	کابل
٦ جولائی ۱۹۵۲	۲۱ و ۵۵ دقیقه		کابل
۱۱ـ اگست ۱۹۵٦	۲۰ و ٤۵ دقیقه	کابل	کابل
۱۰ـ اکتوبر ۱۹۵۲	۲ و ۱۵ دقیقه		کابل
۲۷ نوامبر ۱۹۵۲	۱۲ و ۱٤ دقیقه	کابل	مزار شریف
۱٦ـ اپریل ۱۹۵٦	۱۱ و ٤٤ دقیقه		کابل
۱۰ جون ۱۹۵٦	٤ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	کابل
۲۳ جون ۱۹۵٦	٤ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	اجر
۲۳ جون ۱۹۵٦	۲۲ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	کهمرد
۵ سپتمبر ۱۹۵٦	۱۲ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	کهمرد
۸ سپتمبر ۱۹۵٦	۷ و ۳۰ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	پنجشیر
۹ سپتمبر ۱۹۵٦	۸ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	فیض آباد
۱۰ سپتمبر ۱۹۵٦	۱٦ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	کهمرد
۱۰ سپتمبر ۱۹۵٦	٤ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	پنجشیر
۱٤ سپتمبر ۱۹۵٦	۸ و ۵ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	کابل
۱٦ سپتمبر ۹۵٦	۱۳ و ٦ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	کابل
۱٦ سپتمبر ۱۹۵٦	۱۳ و ٦ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	پروان
۲٤ سپتمبر ۱۹۵٦	۱۳ و ۳۰ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	کهمرد
۲٤ سپتمبر ۱۹۵٦	۱۳ و ٤۵ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	گردیز
۲٤ سپتمبر ۱۹۵٦	۱٤ و ۵۳ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	کابل
۲۵ سپتمبر ۱۹۵٦	۲۱ و ۳۰ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	لوگر
۲٦ سپتمبر ۱۹۵٦	۲ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	کهمرد
۲٦ سپتمبر ۱۹۵٦	۲۰ و ۵۸ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	کابل
۲۷ سپتمبر ۱۹۵٦	٤ و ۳۰ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	کابل
۲۷ سپتمبر ۱۹۵٦	۲۱ و ۲ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	گردیز
۲۷ سپتمبر ۱۹۵٦	۲۳ و ۲۵ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	پروان
۲۸ سپتمبر ۱۹۵٦	۱ و ۳۰ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	کهمرد
۲۸ سپتمبر ۱۹۵٦	۵ و ۳۰ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	کابل
۲۸ سپتمبر ۱۹۵٦	۲۱ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	کهمرد

تاریخ	وقت	وقوع زلزله	محل احساس زلزله
۳ـ اکتوبر ۱۹۵٦	۲۳ و ۲۰ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	فیض آباد
٤ـ اکتوبر ۱۹۵٦	٤ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	فیض آباد
۱٤ـ اکتوبر ۱۹۵٦	۱۳ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	فرخار
۱٤ـ اکتوبر ۱۹۵٦	۲۱ و ۳۰ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	فیض آباد
۱۵ـاکتوبر ۱۹۵٦	۵ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	فیض آباد
۱۵ـاکتوبر ۱۹۵٦	۱۲ و ۲۵ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	فیض آباد
۲٤ـ اکتوبر ۱۹۵٦	۸ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	بامیان
۲٤ـ اکتوبر ۱۹۵٦	۱۸ و ٤۰ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	کهمرد
اول نوامبر ۱۹۵٦	٤ و ٦ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	کهمرد
۹ نوامبر ۱۹۵٦	۲ و ۳۰ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	کهمرد
۱۵ نوامبر ۱۹۵٦	٤ و ٤۵ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	پروان
۱۵ نوامبر ۱۹۵٦	۵ و ۲۰ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	خوست
۱۵ نوامبر ۱۹۵٦	۵ و ۲۰ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	جلال آباد
۱۵ نوامبر ۱۹۵٦	۵ و ۲۰ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	مزار شریف
۱۵ نوامبر ۱۹۵٦	یك	بامیان ـ هندوکش	بدخشان
۱۷ نوامبر ۱۹۵٦	۱٦ و ۳۸ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	فیض آباد
۲۸ نوامبر ۱۹۵٦	۱٦ و ۳۸ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	پنجشیر
۲٦ مارچ ۱۹۵۷	۱٦ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	کابل
۲٦ مارچ ۱۹۵۷	۱٦ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	فیض آباد
۱٤ـ اپریل ۱۹۵۷	۱٦ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	کهمرد
			سبغان
۱٤ـ اپریل ۱۹۵۷	۱٦ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	بامیان
۱٤ـ اپریل ۱۹۵۷	۱٦ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	پنجشیر
۱٤ـ اپریل ۱۹۵۷	۱۵ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	کابل
۲۵ می ۱۹۵۷	۱۹ و ۳۰ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	پنجشیر
۱۰ـ اگست ۱۹۵۷	۲ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	فیض آباد
۳ سپتمبر ۱۹۵۷	۲ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	کابل
۱۹ نوامبر ۱۹۵۷	۱۱ و ۲۵ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	دواب
۲٤ نوامبر ۱۹۵۷	٤ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	فیض آباد
۲٤ جنوری ۱۹۵۷	۲۲ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	فرخار
۲۵ جنوری ۱۹۵۷	۸ و ۳۰ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	فرخار
۲٦ جنوری ۱۹۵۷	۲ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	فرخار
۲٦ جنوری ۱۹۵۷	۱ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	غزنی
۸ مارچ ۱۹۵۷	۱٦ و ٤۰ دقیقه	بامیان ـ هندوکش	فرخار
اول اپریل ۱۹۵۷	یك	بامیان ـ هندوکش	کابل
۱۰ـ اپریل ۱۹۵۷	یك		کشم
۱۲ جولائی ۱۹۵۷	۱۲ ظهر		خوست
۱۷ نوامبر ۱۹۵۷	۲۰ و ۳۰ دقیقه		خوست
۲۳ نوامبر ۱۹۵۷	۸ و ۱۵ دقیقه		پروان
۱۰ دسمبر ۱۹۵۷	۲۲ و ۳۰ دقیقه		کابل
اول جنوری ۱۹۵۷			بغلان

انواع لباسهای ملی زنانه

والاحضرت پیغله وانه در لباس منگل پکتیا

پیغله شایسته ملکیار در لباس بلوچی فراه

میرمن سیچیه سلیمان درلباس قالین باف آقچه

پیغله نسرین علوی در لباس زنان شهر ولایت بامیان

پیغله نجمه صدیقی در لباس ارخالق کندهار

پیغله لطیفه سراج در لباس هرات

میرمن محبوبه موسی در لباس کندهار

پیغله ماري امیر در لباس ارخالق کابل قدیم

پیغله حنیسه باقی درلباس قره‌باغ غزنی

شدید ترین زلزله‌های افغانستان درطول دوقرن اخیر:ـ

۱ـ طوریکه لیدی سال و کاپیتان ایر می‌نگارند . بتاریخ ۱۹ فبروری سال ۱۸۴۲ زلزلهٔ شدیدی درکابل رخ داد این زلزله که وقت وقوع آن مصادف با ظهر (چاشت) بود تقریباً سه دقیقه طول کشید در اثر شدت آن عمارات زیادی ویران گردید و میزان تلفات مالی و جانی نهایت بلند بود .

تکانهای اساس آن دربعد ازظهر و شب همان روز احساس می‌شد. با وجود اینکه محل وقوع زلزلهٔ مذکور کابل بود.اماشهرجلال آباد بحیث یك محل حساس تکانهای شدید دید و از اثر آن تقریباً ۱ بر ۳ قسمت شهر ویران شد و ناحیهٔ تیگری‌بیك خرابه‌تبدیل گردید ساحهٔ احساس زلزله تا قسمت های پشاور هم وسعت یافت و در آنجا منازل ساحه‌یی تقریباً بطول نیم کیلومتر ویران شد .

۲ـ در عصر سلطنت امیر شیر علی خان در نیمهٔ اول ماه اگست ۱۸۷۴ زلزلهٔ شدیدی در ناحیهٔ جنوب هندوکش بوقوع پیوست که قسمت اعظم جبل‌السراج و گلبهار را تخریب کرد و آثار خرابه های زلزلهٔ مذکور تا امروز هم درنواحی آن جا بچشم می‌خورد .

۳ـ تکانهای شدید زلزله یی را که تقریباً ده روز در اوقات‌مختلف و بصورت عمودی در ماه مارچ ۱۹۳۴ در شمال افغانستان رخ داده باعث آن شد تا در میمنه که محل احساس تکانهای شدیدترآن بود دهکده های‌زیادی بکلی‌تخریب گردید محل وقوع‌زلزله های‌مذکور تقریباً در ۱۸ کیلومتری شهرمیمنه در ستیپ ها قرار داشت .

۴ـ زلزلهٔ نابود کنندهٔ معروف کویته که بتاریخ ۳۰ می ۱۹۳۵ که بقدرت ۱۰ و در محل احساسی بوسعت ۲۶۰۰۰۰ کیلومتر مربع بوقوع پیوست تقریباً پنجاه محل را تخریب و بیش از ۵۰۰۰۰ نفر را تلف کرد .

در ناحیهٔ جنوبی افغانستان‌تأثیر ناگواری نمود . محل وقوع زلزله تقریباً ۵۰ کیلو متر از سرحد کشور ما فاصله داشت .

۵ـ به‌تاریخ ٤ مارچ ۱۹٤۹ زلزلهٔ که محل وقوع آن ساحهٔ شمالی هندوکش بود رخ‌داد ومدت دو دقیقه دوام کرد و در حوالی خان آباد و آیبك شدیداً احساس شد . در قسمت دو آب بخشی‌از کوه تخریب گردید .

ساحهٔ لرزش آن تا قسمت جنوبی افغانستان توسعه یافت در کابل لغمان وجلال آبادخرابی های‌زیادی بار آورد . و درخوست هم‌لرزش های زلزلهٔ مذکور بکمال وضوح احساس گردید .

٦ـ آخرین زلزلهٔ نافرجام ونابود کنندهٔ که در افغانستان رخ داد . زلزلهٔ تاریخی ۱۰ جون ۱۹۵٦ بود که تقریباً مدت ٤ روز متناوباًتکان های شدیدی وارد کرد . مرکز وقوع زلزله ساحهٔ لغمان ،کهمرد وبامیان را احتوا ء کرده ودر آن سامان نه مرتبه باعث سقوط کوه و باعث تخریب دره ها شد منازل زیادی منهدم گردید و عدهٔ زیادی از انسانها تلف شدند .

پښتونستان

د۴۴ کال دسنبلی دمیاشتی نــه دحوت‌ترمیاشتی‌پوری دپښتونستان په مسئله پوری مربوط جریانات

الف ـ دپښتــونستا ن ورځ په افغانستان کښې :

معظم اعلیحضرت دافغانستان د خپلواکۍ د۴۷ کالیزی د جشن د مراسمو پرانستلو په وخت کښې دخپلی شاهانه وینا په ترڅ کښې دپښتونستا ن دخلکو دحقو قو په باره کښې وویل !«په‌دی ور ځو کښې چه‌دخپلی خپلواکۍ خاطره نمانځو زمو نږ ډیرفکردپښتونستان خلکو ته متوجه دی چه دخپل سر نوشت تــاکــلو د حــق گــټلو دپاره خپلو مجاهدوته دوام ورکوی دافغانستان ملت دپښتونستانیانو وروڼو له مجا هــد و ځخه پــوره طرفداری کړی او هم به یی وکړی او هیله لری چــه دپښتونستان د خلکو دسر نوشت دټاکلو حــق د بین‌المللی عدالت او دپښتونستان دخلکو اومشرانو له هیلوسره سم تامین شی .»

په‌بار ه‌کښې وویل:«دپښتونستان دخلکو دسر نو شت ټا کلو حق‌د اخستلو په‌باره‌کښې دپښتونستان خلکو له کوششو ځخه دافغانستان مـلاتړ په ثبات ټول روا ن د ی. متاسفانه دپاکستان حکومت ددوی د دغه مسلم حق ځخه منکر دی او غواړی چه دتاریخ ځرخ په طاقت سره ودروی . دافغانستان‌حکو مت به‌دورو رولی دهغوروابطوپه اساس چه دافغانستان او پښتونستان د ملتو ترمنځ موجود دی بین‌المللی عدالت په اتکا ء دهیواد دتیر کا ل دلویی جرگی د فیصلی سره سم زموږ دپښتونستانو وروڼو دمسلم حق دتایید په لاره کښې لاز مــو بین‌المللــی کوششونــو ته دوام ورکړی ».

د۱۳۴۴ کال دسنبلی په (۹) نیټه په‌کابل‌کښې‌دپښتونستان دتاریخی ورځی په‌مناسبت‌په خاصومراسمو سره اوپه داسی حال کښی چه د کابل‌فاتح والاحضرت مارشال شاه ولی ،صدراعظم ،ښاغلی‌خان‌عبدالغفار خان،خان‌محمدایوب‌خان اځکزی‌او نور پښتونستانی مشران او دهیــواد ځـینــی ستــر کســا ن په پښتونستان میدان کښې‌دبیرغ

ښاغلی دکتورمحمد یوسف‌پخوانی صدراعظم د خپلوا کــۍ د (۴۷) کالیزی دجشن په‌شپه دافغانستان دسیاسی اواجتماعی‌تکامل په‌برخه درڼاچولو په وخت دخپلی ویناپه ترڅ کښې دپښتونستان دمسئلی

ددرولو په مراسمو کښې حا ضر وو. مراسم له پاکل شوی پروگرام سره سم قرآن شریف دځوآیاتو په لو ستلو سره په ځای شول. په دغه وخت کښې کابل ښاروال پوهاند محمد اصغر وینا وکړه او چه بیرغ پورته شو په کابل کښې او سید ونکو پښتونستانیا نو یـو ه سـتر ه ټولنه له پښتونستـان مـیدا ن څخه غازی ستدیوم ته پلې روا نه شوه ګڼو خلکو دپښتونستان میدان اوغازی ستدیوم تر منځ په لارو کی په داسی حال کښې چه دپښتونستان بیرغو نه یې په لاسو کښې وومظاهری کولی اوژوندی دې وې پښتونستان ناری یی وهلی په غازی ستدیوم کی دپښتــو نستــا ن د بـیر غ د درولو په مراسمو کښې دسلطنتی درنی کورنی ځینو غړو، ښاغلی صد رااعـظم ، د کـا بیـنــی هیـئت ، عسکـری ا و ملکـی ستر ومامورینو ، دښار دخلکو نه په زرګونو کسانو هم ګډون در لود او دپښتونستان میدان دفواری نه ګرد چاپیره ځینو پښتونستانـی ځوانانو ملی اتڼو نه وکړل او په خوشحالی سره یی دخپلی دغی تاریخی ورځی استقبال کاوه .

پوهاند محمد اصغر پخپله وینا کښې وویل: «زموږ .مت چه داووه خلو ېښتو کلو څخه راپدی خوا داسارت له ځنځیر نه خلاص شوی او دآزادی له نعمت نه مستفیددی دیو دیموکراتیک نظام دقایمولو په لاره کښې دمعظم ټولواك حکیمانه ار ا د ه او د ښــا غـــلـــی صد ر اعظم دحکومت کوښښونو نه زیری ورکوی چه داجتماعی عدالت او فردی آزادی او مترقی ټولنــی سره ښایی استفاده وکړو هغه شی چه دکال په دغه نیکمرغه موسم کښې زموږ خوشحالی مکدره کوی زموږ دپښتونستانیانو وروڼو دمحرومیتو له ناحیی نه زموږ خواشینی ده هغه کوښښونو نه چه دغه مجاهداو نجیب ملت دهند او پاکستان دنیمی قاری دآزادې په لاره کښې کړی دی اوس اتلس کاله کیږی چه پخپله دوی د استعمار په پنجه کښې گیر راغلی اوډول ډول مصیبتونه زغمی. کابل ښاروال وویل چه دافغــانستا ن حکومت او ملت دپاکستان دآزادی له شروع کیدو څخه ور ورولــی داحساساتو په نمایندګی دپښتونستان دملت دآزادې غوښتنی آرزوګانی تایید کړی دی او دسولی دلاری نه یی کوښښ کړی دی چه دپاکستان حکومت خپلی هغی ستری خطاته ملتفت کړی چه دپښتونستان دملت په مقابل کښې یی کړی ده او هغو خطرونو ته یی متوجه کړی چه دغه سیاست یی دنړی ددی څنـډی د سولی په لاره کښې پیداکوی مگر له بده مرغه دپښتونستان د ملت مجاهدی دافغــانستان دحکــو مت جمیله کوښښونه چــه مقصــد یی یوازی دپښتونستان او پاکستان خوشبختی او دنړی په دغه څنډه

کښې دسولې تقویه کیـږي او د دې نتیجه نه دې ورکړې :ـ

پوهاند محمـد اصغر وویـل د افغانستان حکومت لکه چه پروسږ کال په تاریخي لویه جرګه کښې فیصله شوه او دسږ کال په جشن کښې دمعظم ښولواك له ارشاداتو اودښاغلي صدراعظم له وینانه معلومیږي نشي کولای چه په دغه مو ضوع کښې بې علاقه پاتې شي .

کابل ښاروال وویل مونږ هیله لرو چه دپاکستان حکومت دتیرو ترخو تجربو نه دعبرت درس واخلي او داستعماري او دامنیت مخرب سیاست چه تر ننورځې پورې یې دپښتونستان په باره کښې نیولی دی پریـږدي او دافغـانستان او پښتونستان غږته لبیك و وایی او مونږ دپښتو نستانیو ورونو دسر نوشت دټاکلو حق ته چه د ملګرو ملتو دمنشور او دننني نـړ ی د غوښتنو سره سم دی غـاړه کیږ دی :ـ

قرباني او فداکاري نه غاړه ونـه غړوي او دپاکستان حکومت ته لازم دی چه یا په دې باره کښې زموږ حقوق په محفوظ ډول مونږ ته راوسپاري اویا داچه مونږ ددغه حق دلاس ته راوړلو دپاره مجبور وی، ده داهم وویل چه دنړی ددوهمې عمومـی جګړی نه وروسته سر بیره په دې چه په نړی کښې دقواوو په توازن کښې یو اساسي تحول پیدا شو ډیر کوچني ملتو نه هم خپلې آزادي ته ورسیدل دپښتـونستان ملت چاته بدبیني او دشمني نه لري بلکه زموږ هدف دهغه غلط ذهنیت له مینځه وړل دی چه دپاکستان دحکومت له خوا دپښتونستان دخلکو په مقابل کښې نیول شوي او غواړی چه دپښتونستان اته ملیو نه ملت په سیاسی لحاظ معد وم او په ملـی لحاظ یې دومره ضعیف کړ ی چه په راتلونکـی و خت کښې دهغه حکومت دپریشانی اسبا ب برابر نکړی شي :ـ

دپښتو نستان دمیدان دجریان نه وروسته

په غازی ستدیوم کښې سربیره پدې چه دمیرمن سکینی زیار او میرمن توریکی رفیقی اندړ له خوا شعرونه ولوستل شول د جنوبی پښتونستان دایالتی شورا رئیس ښاغلی خان محمدایوب خان اخکزی پخپله وینا کښې وویل دپښتونستان ملت تصمیم نیولی دی چه دخپلې آزادي په لاره کښې له هیڅ ډو ل

همدغه شان جناب خان عبدالغفا رخان د ۱۳۴٤ کال دسنبلې په نهمه ورځ چه دغه ورځ دپښتونستان له تاریخي ورځې سره مصادفه ده او هر کا ل دغه ورځ دافغانستان دملت له خوا په خاصو مراسمو سره نما نځل کیږی په غازی ستد یوم کښې د زرهاوتنو خلکو په مخ کښې یـو ډیر لوی او جامع تقریرو کړ چه د زرهاو حاضرینو له خوا په تودو چك چکو سره بدرقه کیده دغـه

تقریردافغانستان‌په جرایدواوراډیو
کښې هم خپور شو :ـ
دعقرب په (٤)
دکتور محمد یو سف صدراعظـم
دخپل کړ نلاری‌په‌ضمن‌کښې دخپلی
وینا په ترخ کښې دپښتو نستان
په باره کښې وویل دپښتونستان
دخلکو دپاره دسر نوشت دتاکلو
دحق‌تاییددافغانستان دملی‌سیاست
له‌مهمو ارکانو څخه دی دحکومت‌د
۱۳٤۳ کال دلوی جرګی د فیصلی
په رعایت په دغه لاره کښې خپلو
جدی کوششونه ته دوام ورکوی
او هیله لری چه دغه‌مسئله‌دمشرانو
او خلکو دآرزوګانو سره سم ژرتر
ژره په سوله او روغه سره حـل
شی :ـ

دعقر ب په (۱۳) ښاغلی محمد
هاشم میوندوال صدراعظم په‌خپل
کړ نلاره کښې‌دپښتونستان په‌باره
کښې داسی وویل : افغانستان‌به‌د
سولی دلاری نه‌دخپلوپښتونستانی
ورونو دسر نوشت دټاکلو د حق
دحا صلیدو په لاره کښې خـپلو
کوششونوته دوام ورکړی چه‌ددغه
حق دلاس‌ته راوړلـو وسیلـی د
پښتونستان دمشرا نو او خلکو د
هیلو سره سم برابری شی :
دحوت په (۱۸)

صدراعظم ښاغلی محمـد هاشم
میوندوال دیکتیا' دولایت دچارو د
کتلو په لړ کښې چه په خو ست
کی اوسیدونکی پښتو نستا نیانو
هرکلی وکړ دمنځنی پښتونستان
له مخورو څخه چه د پښتونستان
دخلکو دحقه حقوقودلاس ته‌راوړلو
په لاره کی یی کړ ی دی امتنـان
څرګند کړ :
ده وویل پښتـو نستـا ن او
ا فغانستـا ن د و ه و ر ونـه
او همد ینه ملتو نه دي چـه نه
شلیدونکی علایق سره لری :
ښاغلی صدراعظم‌په خوست‌کښې
اوسید ونکو پښتو نستا نیانو ته
دخطاب په وخت کښې وویل زه د
افغانستان دپاچا حکو مت او ملت
تاوده اومتین‌احساسات دپښتونستانی
ورونو په باره کښې څر ګنده وم
ښاغلی صدراعظم‌یاده‌کړه چه‌زموږ
علایق له پښتونستانی وروڼوسره
دومره متین ، کلك او استوار دی
چه هیڅ‌قوه یی دتحکیم مانع‌او له
منځه وړونکی کیدای نه‌شی .

دمیزان په (۱۷)

دپښتونستان د مسئلی په تایید دخارجه چارو نطاق وینا:

دخارجه چارو دوزارت یوه نطاق
دپښتونستان دقضیی په باره کښې
په نوی ډیلی‌کښې دهند دپوهنی د
وزیر ښاغلی کریم چا ګلاله و ینا
څخه تاسف وکړ ښاغلی چا ګلا
په نوي ډ یلی کښې په یـو ه
ټولنه کښې دکشمیر پر مسئله د
بحث په ضمن کښې پوښتنه کړی
وه چه آیا پاکستان په ختیـز
پاکستان ، بلوچستان‌اوپښتو نستا ن
کښې دسر نوشت دټاکلو دحق له
تطبیق سره موافقه کوی ښا غلی
چاګلا داهم ویلی و و په حقیقت

کبنې هیڅ اتحاد به نشي کولای چه دسر نوشت دټاکلو دحق په‌نامه دخپل وحدت‌دتجزې موجبات‌برابر کړی :—

دخارجه چارودوزارت‌نطاق وویل دښاغلی چا کلا له دغی وینا څخه معلو میږی چه متا سفانه هند په هماغه شان چه دکشمیر د خلکو

په باره کښې دسر نوشت دټاکلو حق دتطبیق‌وړنه‌بولی دپښتونستان

خلک‌هم له دغه حق څخه محر وم گڼی دخارجه چارو دوزارت نطاق

داهم وویل په دغو مواردو کښې دافغانستان دحکومت موقف‌هماغه دی چه دهند او پاکستان داوربند

دټینگیدو په و خت کښې دمیزان په دریمه نیټه اعلان او ویل شوی

و چه ددغی سیمی ټــول سیاسی اختلافونه چه دی‌داستعمارله‌بقایا و څخه‌دی دروغی له‌لاری اودهغه‌ځا یو دخلکو له هیلو سره سم حل شی.

دمیزان په (۲۵)

دافغانستان دایــمی نــما یــند ه دافغانی هیئت رئیس دو روستیو اعلامیو په تعقیب په عمومی ټولنه کښې دعمومی بحث په ضمن کښې

دخپلی کالنی وینا په تر څ کښې وویل چه افغانستان‌هیله لری چه له استعمار څخه پیداشوی قضیی دروغی په وسایلو اودخلکو له‌هیلو

او آرزوگانو سر سم حل شی :— ده څرگنده کړ چه دافغانستا ن

ملت دهند او پاکستان دحــرب ی ښبنتو په‌وخت کښې اندیشنه‌ښکاره

کړی او هیــله یی کــړی وه چه د نوموړو دواړو هیوادو ترمنځ‌نزاع دروغی په ډول حل شی :—

افغانی نماینده په عمومی ټولنه کښې دپاکستان د خارجه وزیــر

ښا غلی ذوالفقاری علــی بو تــو خبر و تــه ا شا ر ه و کړ ه چه ښاغلی بوتو ویلی وو چه‌پاکستان په دیمو کراتیك لار او دسر نوشت دټاکلو دحق په اساس تــاسیس

(دپښتــونستا ن مسئله پــه ملگرو ملتو کښې)

ښاغلــی پژواك دملــگرو ملتو د موسسی په عمومی ټــولنه کښې هیله ښکاره کړه چه‌دپښتونستان قضیه دې دروغی په وسا یلو او دښه‌نیت‌اودوستی‌په‌روح‌سره‌حل‌شی :

شوې دی او دهغه هریو ایالت په آزادانه ډول په پاکستان پــوری

خپل تړون رسماً څرگند کــړی‌دې او ددغو ایالتونواودهند له خاوری څخه له ویشلونه پخوا پــواز ی کشمیردسر نوشت دټاکلو له حق

شخه محروم پاتی‌دی افغانی‌نماینده افغا نی نماینـده و و یـل
دښاغلی بوتو دغی ادعاتـه اشاره تراوسه پوری دغه قضیه ملگر و

وکړه وې وویل حقیقت دا دی چه ملتوته نه ده وړاندی شوی اوهیله
دنړی په دی سیمو کښې نه یوازی لرو چه دروغی په وسایلو او دښه

دکشمیر قضیه ده بلـکه نـوری نیت او دوستی‌په‌روحیه اودعدالت
قضیې هم استعماردبقایاو په‌حیث په اسا س اودهغی سمیی دخلکو

شته چه دهغی سیمی دهیواد وتر او سیاسی مشرانو آرزوگانو سره
منځ په روابطو باند ی ناوړی اغیزی سمه فیصله شی ده هیله وکړه چه

کوی که چیری‌دغه‌قضیی حل شی دغه توضیحات به کفایت وکړی او

نودهغی سیمی هیوادو نه‌په ډیر ه تکرار یی په‌افغانی‌هیئت بیاتحمیل

دوستانه فضا کښې دخپلو خلکو نه شی ځکه‌چه دافغانستان دخلکو
دحالاتو دښه کولو په لا ره کښې یوازنی دزړه له کو می هیله داده

یوله بله همکاری وکړ ی شی ده چه په دی سیمه کښې دوستی‌ښه

وویل چه دپښتونستان په نزاعی نیت او عدالت موجود وی :ــ

مځکه کښې چه دهند دنیمی قارې افغانی نماینده دافغانستان خارجی
له ویشل کیدو شخه پخوا دشمالی سیاست بیان کړ او وی وویل چه

لویدیز سرحد دایالتو په نامه بلل افغانستان په‌روغه سره دگډ ژوند

کیده او په قبایلی خاورو کښې د دپر نسیب طرفداری‌کوی اوعقیده

هغو نفو سو سر نوشت چه‌شمیر لری چه دهغه دبیطرفی سیا ست

یی د کشمیر له خلـکو شخه ډیر دسولی دټینگیدو پـه لاره کښې

زیات دی تر بحث‌لاندی‌دی او دوی مرسته کوی .
دخپل سر نوشت د حق تـا مین **افغانستان ته دپښتـو نستان د**

پرله پسی غو ښتی دی او غواړی **خلکو دخوښی رالیږلو پیغامـو نه**
یی اوخپل دغه‌حق‌ته‌نه‌دی رسیدلی دسنبلی په (٦) دمحکوم جنو بی

پښتونستان دقبیلو دمشرانولخوا
دافغانستان د خپلوا کــی داووه
ځلو یښتم جشن دکالیزی پهمناسبت
دمبارکی پیغام راورسید او په هغه
کښې یی دمعظم ټولــوا ك او علیا
حضرتی معظمی ملکی او ښاغلــی
صدراعظــم او دافغانستا ن ملت
تـه دزړه لـه کـو مـی
مبارکی ویلی او دپښتونستانخلکو
دحقو حقوقوځخه یی د افغانستان
دحکومتاو ملت له طرفداری نــه
نه خوښی کړی .

دسنبلی په (١٤) دپښتونستا ن
ملی ورځ چه دسنبلیلهنهمی ورځی
سره مصادفه ده دپښتونستان په
ټولو آزادو سیموکښېچه په خاصو
ملی مراسمو تجلیل شوه اوددغی
تاریخی ورځ ښه اوپه زړه پوری
ستقبال یی وکــړ او هــم یی له
عمومی غونډوکښې دافغانستان له
حکومتځخهچههر کالدپښتونستان

دغه تاریخی ورځ په خاصومراسمو
نمانځل کیږی دزړه له کومی تشکر
کړی او دهمایونی اعلیحضرت تر
سیوری لانــدی یی د افغانستا ن
ملت ترقی او لوړ تیا غوښتی ده .

دمیزان په (۲۵) دشما لــی آزاد
پښتونستاندباجوړو ساپواوشنوارو
قومی مشرانو دخپلو ټولوخلکو په
نمایندگــی په یــوه لیــك کښې
په افغانستان کښې د انتخا باتو
په نسبت چه په ښه ډول اوبریالی
توگه دافغانستان دنوی اساسی
قانون په رڼا کښې سرته رسیدلی
دی خوښی کړی او دمظم ټولوا ك
تر قیادت لاندییی دافغانستان د
ملتدترقی اونیکمرغی هیلهکړیده
او نوموړی قومیمشرانو پهانتقالی
دوره کښې دښاغلی صد راعظــم
د ښــو ا جــر ا آ تــو ا و
بریالی توب**ښاغلی صدراعظم او**
دافغان ملت تهدزړهله کومیمبارکی
ویلی دی دوی پخپل لیك کښې دا

هم ویلی دی چه انتقالی حکومت له	بناغلی صدراعظم بریالیتوب اوبهاجراآت یاد کړی دی دوی پخپل لیك کښې
یوی خوا دافغانستان دنو یو دیمو	زیاته کړیده چه انتقالی حکو مت
کراسی قوانینو پهښه تطبیق کښې	لهیوی خوادافغانستان ددیموکراسی
کوښښ کړی دی‌او له بلی خوایی	دنویو قوانینو په ښه تطبیق‌کښې
دپښتونستان دآزادی دحقه حقوقو په طرفداری کښې هر ډول اخلاقی	کوښښ کړیدی او له بلی خوایی دپښتو نستان دآزادی لهتحریك
او معنوی مرستی کړیدی چه د	سرهھرډول‌اخلاقی‌مرستی څرګندی
پښتونستا ن دخلکو دخوښی ا و ستاینی وړ دی .	کړیدی چه دپښتونستان‌دخلکو به نزد دخوښی او ستاینی وړ دی. دعقرب په(۸) دپښتونستان‌خلکو
دمیزان په (۲۷) دآزاد منځنی پښتونستان دبیلو بیلو قومونو	او مشرانو پخپلو لیکونو کښې د خود ارادیت دحق دحاصلو لپهلار
مشرانو او روحانیونو دخپلو ټولو خلکو په نایندګی پهیوه لیك کښې	کښې دپښتونستان‌دخلکو دمبارزو په باره کښی د ښاغلی
په افغانستان کښې دانتخاباتو په نسبت چه دافغانستان دنوی	صدراعظم د ملاتړ ی څخه چه په ولسی جرګه کښې یی‌دخپل
اساسی قانون پهرڼا کښې په ښه	حکومت دکړنلاری دڅرګندولو په
توګه اوبریالی ډول سره پا ی ته	وخت کښې‌یی کړیدهدزړه له کومی
رسیدلی خوښی څرګنده کړی ده او همایونی اعلیحضرت تر قیادت	تشکر کړی نوموړو مشرانو دمعظم ټولواك ترقیادت‌لاندی دافغانستان
لاندی یی دافغانستان دملت ترقی	دملت ترقی‌او پرمختنك غوښتی دی
او نیك‌مرغی غو ښتی ده قومی	او هیله یی کړیده چه ددغو دواړو
مشرانو همدغه راز په دغه لیك	ملتو ترمنځ دورو رولسی علایق
کښې په انتقالی دوره کښې د	لاپسی تینګ شی .

دعقرب په (۱۵) دمنځنــی آزاد
پښتونستا ن مشرانو او خلکو د
ښاغلی محمد هاشم میوند وال په
عنوان په لیکونو کښېدافغانستان
دصدراعظم پهحیثددوی دمقرریدو
مبارکی ویلی ده او پهخپلو لیکونو
کښېیی هیله څرگنده کړی ده چه
دښاغلی میونــدوال حکــومت د
افغانستان دهیواد دپرمختك اود
ملت دنیك مرغی په لاره کښې ډیر
بریالیتوبونه په برخه شیدمنځنی
آزاد پښتونستان مشرانو او خلکو
دهغه داخلی او خارجی سیا ست
طرزالعمل چه دحکومت پهکړنلاره
کښې دښاغلیمیو ندوال له خــوا
ولسیجرگیتهوړاندی شوهستایلی
او دپښتونستاندخلکو دحقهحقوقو
په نسبت دحکومت له طر فداری
څخهیی خوښی څرگنده کړی ده.
دعقرب په ۱۷:ـ

په جلال آباد کښې داوسیدونکو
مو مندواپریدو ورکزیو او بـــړی
څمکینو دقبایلوپښتوستانو دخپلو
لیك کښې دافغانستان دصدراعظم
قومونوپه نمایند گی په یوه گــډ
ښاغلیمیو ندوالپهعنوان دصدراعظم
په حیث ددوی دمقرریدو مبا رکی
ویلی ده او دافغانستاندپر مختگ
او دهغه دخلکو دنیك مرغی پهلاره
کښېددوی بریالیتوب غوښتیدی
همدغه راز دپښتونستان دخلکو د
حقه حقوقو دښاغلی میوند وال د
طرفداری په نسبت په خپــل لیك
کښې چه دخپلحکومت په کړنلاره
کښېیی ولسی جرگی تهوړاندی
کړیده خوښی څرگنده کړیده .
دعقرب په (۱۸) دشمالــی آزاد
پښتونستاندباجوړاو کوهیمشرانو
دعالمانو له خپل خوااو دهغوسیمو
دټولو خلکوپه نمایندگیدافغانستان
دصدراعظم په حیث دښاغلیمحمد
هاشم میوندوال دمقرریدومبارکی

ویلی ده دوی په هغه لیك کښې چه یی دپښتــونستان دخلــکو د حقه
دښاغلی صدراعظم په عنــوان یی حقوقو تایید او ملاتړ کړیدی تشکر
رالیږ لی دیافغانستان دزیاد پر او ممنونیت ښکاره کړیــدی او د
مختګ او ترقی په لاره کښې دمعظم خپلو سترو وظیفو په اجراء کښې
ټولواك تر قیادت لاندی دښاغلــی یی دښاغلی میوندوال دنورموفقیت
میوندوال او دنوی حکومت دغړیو او بریالیتوب هیله یی کړیده .
بریالیتوب غوښتی دی همدغه راز دقوس په (۱۸) د منځنــی آزاد
دنوموړو قبیلو مشرانو او عالمانو پښتونستان په مر کز مومند کښې
دپښتونستان دخلکو دحقه حقوقو دصداقت هفته واری جریــدی په
دحاصلولو په لاره کښې دپښتونستانیانو خپله وروستی ګڼه کښې د هغــه
ټوله مبارزو څخه دښاغلی صدراعظم خای دقبیلو په نمایندګی دافغانستان
له طرفداری څخه چه دخپل حکومت دصدراعظم په حیث دښاغلی محمد
په کړ نلاره کښې یی هغه ذکر کړیده هاشم میوندوال دمقرریدو په نسبت
تشکر څرګند کړیده .
دقوس په (٤) دجنو بی محکو م مبارکی ویلی او له دی څخه یی چه
پښتونستان د کاکړو دقبیلی عالمانو ښاغلی صدراعظم دخپل حکو مت
مشرانو او مخورو دافغانستان د په تګ لاره کښې یی دپښتونستان
صدراعظم په نسبت کښې د ښاغلی دخلکو حقه حقوقو یی تایید کړی
محمد هاشم میوند وال مقر ریدو ښه استقبال کړی او دغه ملاتړی
په مناسبت ددغه صدراعظم په عنوان یی دپښتونستان دخلکودزړه تقویه
په تلګراف کښې مبارکی ویلی او بللی ده .
لدی نه یی چه دخپل کړ نلاره کښې دجدی په (۸) دلوی پښتون جریدی

چه په هرو پنځلسو ورځو کښې
یو ځل دشمالي آزاد پښتونستا ن
دومند په‌سیال‌کوټ کښې‌خپریږی
او په بیلوبیلو برخو کښې ویشل
کیږی په خپله وروستی‌گڼه کښې
یو مضمون نشر کړی او د آزاد
پښتونستان دخلکو په نمایند گی
یې دپښتونستان‌په‌موضوع کښې‌د
افغانستان دصدراعظم ښاغلی‌محمد
هاشم میوندوال تګ لاره تایید او
دهغی ملاتړی‌یی ښکاره کړی او
ممنونیت یی څرگند کړی دی .

(په آزاد منځنی پښتونستان‌کښې)

د۱۳۴٤ کال دسنبلی په‌میاشت
کښې دآزاد منځنی پښتونستان د
وزیرستان ملی مجاهدینو پر کلی
په علاقه کښې‌دپاکستان دحکومت
په تیلفونی تاسیساتو حمله وکړه
او دتیلفون مرکزیی بیخی خراب
کړ .

دسنبلی په (۲۱) دمسعود اوبهلول
زو قومی مشرانو ، عالمانو او په
زرگونو خلکو دښاغلی لاهور خان
په مشري دشکرکوټ‌په علاقه‌کښې
غونډه وکړه همدغه راز دمنځنی
آزاد پښتونستان دوزیرستان د
آزادو سیمو خلکودښاغلی نیازعلی
خان‌په مشری ی غونډه وکړه چه‌په
زرهاو خلکو پکښې گډون کړی‌وو
اوپه دغو دواړو غونډو کښې د
پښتونستان دآزادی‌په باره کښې
په زړه پوری خبری وشوی .

دسنبلی په (۲۲) په منځنی آزاد
پښتونستان کښې‌دمسعودو‌دقبیلی
عالمانو، مشرانو او ډیرو خلکو د
جانی خیلو مربوط‌دشاهر‌په موضع
کښې‌یی ملی جرگه وکړه .
د سنبلی په (۲٤) دمنځنی آزاد
پښتونستان دتوری خیلو دعلاقی
مربوط په زبانړی کښې د ښاغلی
نیاز علی خان په مشری ملی جرگه
شوی وه .

په محکوم مرکزی پښتونستان‌کښې

دسنبلی‌په (۷)دمرکزی‌پښتونستان
کښې ددیره اسمعیل خان مربوط
یو شمیر آزادی غوښتو نکو
دپاکستان دحکومت په پولیسو
حمله وکړه چه شپږتنه پولیس یی
تری وژلی او یو بل ټولگی آزادی
غوښتونکو په شبقدر کښې د
پاکستانیانو په پولیسو حمله‌وکړه

هلته یی هم (۱۱) تنه پولیس تری
ووژل پهخبر کښی زیاته شوی وه
چه دپاکستان حکومت ښاغلی ملا
احمد خانچه دپښتونستان یو تن
آزادي غوښتونکـو .وو ونیـو او
بندی یی کړ .

دسنبلې په (۱۰)په مرکزی محکوم
پښتونستان کښي دښاغلی ارباب
سکندر خان ، ارباب سیفالرحمن
ښاغلی مهدی شاه، ښاغلی افضل
بنګښ ، ښاغلی ارباب عطاءالله او
ښاغلی شاه محمد میری په ګډون
په چوك یادګار کښي سره غونډه
شوی وه چههغی ته دشاو خوا په
زرګونو خلكورغلیاو دپښتونستان
دآزادی پـه لا ره کښي یـی لازم
تصمیمونه .ونیول .

په آزاد شمالي پښتونستان کښي

دسنبلی په (۱۵)دآزاد شمالـی
پښتو نستان دشینوارو قبیلـی
عالمانو، مشرانواو نورو ډیروخلکو
دسرخ بابا په زیارت کښي ستره
غونډه شوی .وه او د پښتونستان
دخاوري دآزادی او تمامیت په باره
کښي جذابی ویناوی وشوی .

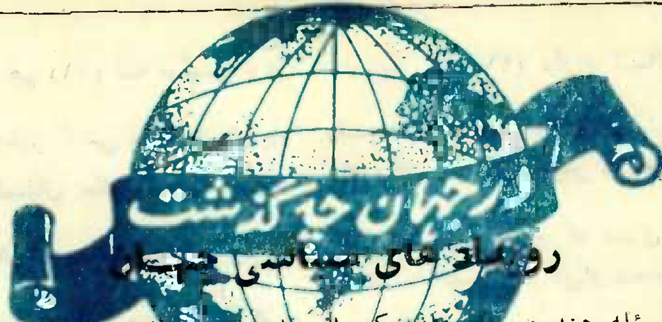
دسنبلې په (۲۷) دآزاد شمالـی
پښتونستان باجوړ په چنګی نومی
ځای کښي داتمان خیلو دقبیلی د
خلکو له خوا لویه جرګه شوی وه
چه دپښتونستاندآزادیاو دخاوري
دتمامیت په باره کښي جذابی وینا
وې وشوی .

دمیزان په (۱۱) دآزاد شمالـی
پښتونستان .دمومند .وپه شمشا .د
کښيد بابازو دقبیلی دخلکوله خوا
جرګه شوی وه چه دپښتونستان
دآزادی اودخاوری دتمامیتپه باره
کښي جذابی ویناوې وشوی .

خان عبدالغفار خان دعقرب په ۱۵
نیټه دشمال لویدیځو سیمو دخلکو
لید لو لپاره دکابل هـ څخه هغیخواته
روان شو .

دهیواد ولایاتـو څـخه دخـا ن
عبدالغفار خان دالمړی مفصله کتنهوه
چه د هرولایت د خلکو سرهدنیز دی
وګوری خبری اتر ی و ر سر ه
وکړی .

خان عبدالغفار خانوروسته لههغی
چه دسمنګانو ، اما م صا حـب ،
شبرغان ، بادغیس ،فراه ،کندها ر
او غزنی ولایتونه ولیدل کا بل نه
راستون شو .

رو[illegible]های [illegible]سی [illegible]

مسئله هند و [illegible] یکی از [illegible] مسایل بود که صلح [illegible] و جهان را تهدید میکرد جنگ [illegible] کشور مؤجب نگرانی بود و هم اعلام‌متارکه که‌بساعت دوی‌نیمهٔ شب چارشنبه ۳۱ سنبله ۱۳۴۴ مطابق توصیهٔ‌شورای‌امنیت‌صورت گرفت‌**باعث‌خوشی محافل‌صلح‌دوست** جهان گردید . چنانچه حکومت افغانستان ختم محاربه را بین‌هند و پاکستان به منفعت مردمان این منطقه و صلح جهان متذکر گردیده اظهار نظر کرد که :-

« بهترین وسیلهٔ حل اختلافات **بین ملل رعایت طرق صلح آمیز** میباشد ... همه اختلافات این منطقه که ازبقایای استعمارمیباشد از طرق صلح جویانه حل و فصل گردد ، حکومت افغانستان با علاقهٔ عمیق که‌به‌امنیت این منطقهٔ‌جهان و ترقی و خوش بختی مردمان آن دارد آرزومند است این مردمان‌در صلح وسلام‌زیست‌و برای‌پیشرفت اقتصادی ، اجتماعی و فرهنگی خویش مجاهدت و همکاری‌نمایند»

مناسبات هند و پاکستان برمسئلهٔ کشمیر ازین لحظه با آنکه تصادمات سرحدی تا یك مدت دوام کردمگر مناسبات شان بعداً رو به‌انکشاف **گردید چنانچه ازابتدا ی ۱۳۴۵** بیك سویهٔ قابل ملاحظه دربهبودی اوضاع ، انکشافاتی رونما شده [illegible] چنانچه جنرال محمدایوب خان رئیس جمهور پاکستان در [illegible]یه که بروز اول جوزای سال ۱۳۴۵ ایراد نمود گفت:- که‌روابط نیك به فایدهٔ هندوپاکستان میباشد موصوف تائید کرد که فضای‌صلح برای جانبین موقع میدهد تا در ساختمان اقتصادی و حل مسایل خود مؤفق گردند .

میرمن اندیرا گاندی در بیانیه های خود از موقع که بعد از وفات شاستری فقید عهده دار صدا رت هند گردیده بهبودی روابط هند و پاکستان را خواسته است .

امریکا که در اثر اعلام متارکه‌بین دو کشور در باره پروگرام امدادی خود به هند و پاکستان غور مجدد نموده و اکثر کشور های جهان از اعلام‌متارکه‌حسن استقبال‌نمودند.

اتحاد شوروی که از تمرکز قوای جمهوریت مردم چین در سرحدات هند در آنموقع اظهار نگرانی نمود ولی هند و جمهوریت مردم چین **یکدیگر خودرا به تمرکز قوای‌یکدیگر** متهم ساختند باید متذکر شد که روابط هند و چین که روی مسایل سر حدی موجود میباشد راه حلی پیدا نکرده و طرفین هر یك در **مواقف ونظر اولی‌خود قرار دارند** مگر در ماه های گذشته حوادثی قابل ملاحظه در بین شان رخ‌نداده و در سر حدات‌شان نسبت‌گذشته

وقایع کمتری رخ داده است .
مسئله ویتنام بحال خود باقی مانده و هیچگونـه انکشافی کـه بتواند طرفین را براه حل اساسی نزدیك بسازد مشهود نشده ، در ویتنام جنوبی گرچه‌جنرال کاوکی بر سر اقتدار باقی مانده مگر تا نگارش این سطور مؤفق نشده که قناعت بودائیان آنکشوررا بدست بیاورد . ایالات متحده امریکا فکر مینماید که حل مسئله ویتنام و ساختمان ملت آن‌مربوط به‌همکاری و خدمت خود مردم ویتنام میباشد و ایـن منظور از راه انـکشاف اقتصادی بدست می‌آید . ایالات متحده امریکا همکاری خود را با ویتنام جنوبی ادامه داده است واز طرف دیگر همکاری‌های جمهوریت مردم چین با ویتنام شمالی ادامه دارد، قتل وخون ریزی ویتنا م جنوبی باعث نگرانی عمیق محافل بیطرف و صلح دوست جهان می باشد . قوای ویتگانگ ها علیه ویتنام جنوبی جنگ را ادامه‌داده‌اند و قوای‌نظامی‌حکومت ویتنام‌جنوبی و ایالات متحده امریکا به بمبارد خود بنقاط داخل ویتنا م شمالی

ادامه داده‌اند مساعی که برای آغاز مذاکره روی‌موضوع ویتنام‌صورت گرفته بنتیجهٔ نرسیده و باز هم مسئله ویتنام چه از نگـاه دوام جنگ استقرار حکومت در ویتنام جنوبی در ماه های گذشته و هم‌از لحاظ روابط بین المللی شرق و غرب از مسایل مهم بوده و موقع پر اهمیت خود را در امواج رادیو ها و جراید جهان حفظ کـرد . بناغلی میونـدوال صـدر اعـظم افغانستان برای حل مسئله ویتنام به اقدام‌ابتکاری‌دست زدندچنانچه پیشنهاد کردند تا برای مطالعه و حل مسئله ویتنام یك کمیته صلح تشکیل گردد ودر کمیته، کشو ر های شامل باشد کـه مساعی و خدمت شان مورد قبول هرد وطرف واقع‌گرددبعدازآنکه‌کودتای نظا می علیه بناغلی‌سوکارنو توسط‌بناغلی سوهارتو ناکام گردیدتغییرات‌مهمی در نظام اداری آنکشور رخ داد که منجر به از بیـن رفتن بناغـلی سوباندریو وزیر خارجهٔ مقتدر آن مملکت گـردید . حکـومت فعلی اندونیزیا علیه حزب کمونست آن کشور مجادله جدی و دوامداری‌را آغاز نمود ووزیر خارجه جد ید آنکشور در بهبود روابط آنکشور با کشور های آن منطقه صرف مساعی را ادامه داد . مناسبات اندونیزیا با مالیزی‌نسبت به‌سابق روبه انکشاف گردید، در روابـط جمهوریت مردم چین باجاپان‌تغییر مهمی رخ داده مگر انکشافاتی در ساحهٔ تجارت مشهو د نمیباشد از طرف دیگر در مناسبات جمهوریت مردم چین واتحاد شوروی اختلاف ایده لوژیك راه حلی پیدا نکرده که عـدم اشتـراك نـماینـده کشور جمهوریت مردم چین در کنگـره حزب کمونست شوروی این وضع را تائید می‌کند و باین ترتیب در کشور های کمونست اختلاف های ایده لـوژی از یـکطرف در بین جمهوریت مردم چین و بلغاریا با اتحاد شوروی و از جانب دیگر بین جمهـوریـت مـردم چیـن و یوگوسلاویا باقی‌مانده، همین‌قسم مناسبات کشور فرانسه مبنی بر اینکه مرکز پیمان اتلس از فرانسه بکدام کشور دیگر انتقال داده‌شود مورد توجه واقع گردیده ومساعی اعضای پیمان درتغییراین مو قف

کشور فرانسه تأثیر کاملیو ارد نتوانست مگر باآنهم فرا نسه به وجود مرکز پیمانموافقهنمود ، بر عکس جنرال دوگول از لحاظ روابـط اقتصادي و تجارتي بـا جمهوریت مردم چینو اتحادشوروی نزدیك تر شد چنانچه نشر خبر مسافرت جنرال دوگول به مسکو از اخبار مهمی بود . افتتاح خط هوائی بین پاریس و پیگنگ یك انکشاف قابل ملاحظه در روابط فرانسه و جمهوریت مردم چین می باشد . نقطهٔنظرفرانسه درمسایل جنوب شرق آسیا با نقطهٔ نظـر ایالات متحده امریکا هـم آهنگی حاصل نکرد و فرانسه موقف خود رادراروپا **باآنکه هنوز درعضو یت** پیمان اتلس باقی میباشد بصورت مستقل حفظ کرده و حتیاز اروپای بزرگتوی حرف میزند اعنی فرانسه باین فکر که شرایط امروزی بـا **شرایطیکه بعداز ختم جنگ جهانی** دوم وجود داشت فرقنموده وباید در پرتو شرایط جدید موقف اروپا تغییر نماید ، مسئله وحدت آلمان از جای خود جم نخورده ولی در سال جاری کدام واقعهٔ مهمی به ارتباط این مسئله بروز نکرده که در خور ملاحظه باشد .

در افریقابهتعقیب حوادثالجزایر وازبین رفتن بن بلاحوادثی درکانگو رخ داد بدین ترتیب کهجنرالمو بوتو بناغلی کاساوبورا ازمقام ریاست جمهوری کانگو معذول نمودهخودش اختیار دولت کانگـو را بـدست گرفته ، این کودتا با آرامیصورت گرفته و جنرال موبوتو تا نگارش این سطور به اداره کانگو تسلط کامل دارد . در عراق با مرگ ناگهانی مارشال عبدالسلام محمد **عارف کهدراثر سقوط هیلو کوپتر** صورت گرفت برادرش بریاست جمهوری آنکشور انتخاب شد . مسئله کرد ها که در زمان قیادت مارشال عارف راه حل پیدا نکرده بود هنوز بحال خود باقی مانده است،روابطعراقوجمهوریت عرب **متحد کهدرزمان اقتدار بعثی ها با** وجود مساعی مـرحوم عبدالسلام عارف انکشاف زیادی نکرده بود با قیادت کلی مارشال عارف رو به توسعه گذاشت و این انکشافـفعلا جریان دارد . اقتدار بعثي ها در سوریه با آنکه کودتای آرامی در سال جاری رخ داد پا برجا بوده و تخریشاتی که اسرائیل ایـن کشور را می نماید بازهم جمهوریت عرب متحد و سوریه را متوجهتفکر به روابط شان ساخته است .مسئله **متنازع فیه بین امامیمنوجمهوریت** یمن با مساعی که جز جمهوریت متحد عرب و حکومت عـربستان صعودی بعمل آورد حل نگردید . ولی دامنهٔ جنگ گرم بین قوای طرفین تنگ تر گردید و از جانب دیگر اردن نیز از موقف اسرائیل ناآرامی دارد. مختصر اینکهمو قف حکومت اسرائیـل در آن منطـقه جهان به ترتیبی میباشد که نـا آرامی را چون یكمرض دایمیحفظ کرده است . افریقایجنوبی موقف سیاه خودرا حفظ نمود ه و علـی الرغم فشار افکار عمومی سیاست تبعیض نژادی خود را ادامه داد ورود. یشیا نیز از موقف خو د بر نگشت نفت را باینکشور قطع کردند و ازبلوکاد اقتصادیحمایت گردید مگر کشورهای چونپرتگال از همکاری باین کشور دریغنکرده و یکبار دیگر علیه فیصله هایملل متحد حرکت خود را دوام دادند .

درموقعیکه مشاغلی نکروما را از وظیفه ریاست جمهوری عزل کردند نکرومامسافرت‌خودرا درجمهوریت مردم چین خاتمه داداز طریق‌مسکو عازم‌گینی گردید. درگینی‌سکوتوری رئیس جمهور از نکروما استقبال رسمی نموده و موصوف را رئیس جمهور گانا وگینی خواند . باید تذکر داد که قبل برین بین گانا و گینی‌اتحادی موجودبودوسکوتوری بروی این اتحاد از نکروما بطور شدیدپشتیبانی‌نموده ولی‌زمامداران جدید گانا ازین‌روش بشدت تقبیح نمود و آمادگی خود را برای‌جواب گینی اعلام داشتند . حکومت‌جدید درگانا مستقر گردید وفیصله‌هایی را که در زمان نکروما بعمل آمده ملغی قرار داد .

در انگلستان انتخابات پارلمانی صورت گرفت و یکبار دیگر حزب کارگر موفقیت را بدست آورد . روی مسایل مهم جهانی مانند خلع سلاح عام و تام ، منع‌آزمایش های ذروی صرف مساعی ادامه دارد ، افکار عمومی مردم جهان بیش از پیش درین راه فشارخود را وارد ساخته مگر اعضای کلوپ **اتومی که درسابق‌به‌ایالات متحده** امریکا و اتحاد شوروی منحصر بود با دست یافتن فرانسه و جمهوریت مردم چین به نیروی ذروی زیاد گردید مساعی فرانسه و جمهوریت مردم‌چین برای‌انکشاف قدرت‌ذروی شان‌جدیانه ادامه‌دارد. آزمایش بم هیدروژنی از طرف جمهوریت مردم چین قدم مهمی‌بود که آن کشور در رسیدن به‌هدف خود برداشت . فرانسه نیز این راه را تعقیب کرده است . ولی باید تائید کنیم که افکار عمومی مردم جهان در جستجوی راه حل مسئله خلع سلاح‌بوده‌منع آزمایش های ذروی را یك عمل غیر قابل اجتناب و خیلی‌ها ضروری‌دانسته **ومیدانند ومتیقن اند که‌درجهانی** که هنوز فقر و مرض و بیسوادی دامنگیر همه‌گانی‌است رقابت های تسلیحاتی و مصارف هنگفت در تولید سلاح مخرب ضیاع بزرگ میباشد و از طرف دیگر نمی‌گذارد که اعتماد جای بی اعتمادی رااشغال نماید . در مساعی برای تسخیر کیهان ایالات متحده امریکا واتحاد شوروی کوشش خود را ادامه دادند . لونای هفتم موفقیت بزرگی **رابرای شوروی هانصیب ساخت** همچنان ایالات‌متحده امریکا درین ساحه بموفقیت های رسید. مؤسسهٔ ملل متحد در سال جاری باز هم مساعی خود را برای حفظ صلح ، مطالعه مسایل اقتصادی‌کشورهای در حال رشد ، انکشاف‌ذهنی مردم جهان ، خلع سلاح و حل ده ها مسئله دیگر بین المللی جدیانه به پیش برد و خوشبختانه موفقیت های هم نصیب گردیده است به صورت عمومی در گذشته تغییرات مهمی در روابط بین‌المللی رخ‌نداده است آنچه در جمله فعالیت های مثبت‌درخور تذکر میباشد اینست که مساعی ملل متحد در راه حفظ صلح با مساعی کشورهای بیطرف تاثیر نیك و مثبت‌خودرا حفظ‌کرده است . این بودجریانات بین‌المللی در گذشته که بطور اجمال تقدیم گردید تا دیده شود که در روز نشر این سالنامه‌بازهم چه‌تحولاتی نصیب جامعهٔ‌جهانی‌خواهد گردید.

اختراعات و اکتشافات

شش تن از دانشمندان و محققان ابحار مؤسسهٔ کوستیوی فرانسوی که اخیراً جهت انجام فعالیت های تجسساتی یك لابراتوار تحت البحری رادر بحرانداخته‌اند. این لابراتوار که بشکل یك کپسول ساخته شده است آنقدر مجهز می باشد که انجام تجسسات تحت البحری را تا مدت دو هفته درزیر ابحار ممکن ساخته است .

* باستان‌شناسان ایتالیا درجنوب حلب واقع سوریه به کشف یك شهرقدیمی مؤفق شده اند، گفته شده که این شهر در حدود هزار سال قدامت تاریخی دارد .

* اخیراً مودل جدید ترین طیار هٔ ماوراء صوت که‌دارای قدرت(۲۰۰۰) اس ، اس ، تی بوده و از نظر شکل خارجی هم از سایرطیارات این‌نوع متمایزاست تکمیل‌گردید. آزمون مودل این طیاره در یك کانا ل باد، میدان مو فقیت واقع کالیفورنیا بعمل آمد و نتایج این آزمایش ، فوق العاده مطلوب و قناعت بخش بود . اکنون انجیران امریکائی مشغــول ساختمان ایــن نوع طیارات هستند .

* ــ پروفیسر ارتاوازمیل کار امیان بعد از تقریباً بیست و پنج سال تحقیق و تتبع در زمینه استفاده طبی اززهر مار بالاخره مؤفق شد که ترتیبات سموم‌ما رهاو تاثیرات آنها را مطالعه نموده وطرق‌معالجه بوسیلهٔ این سهم ها را نیز کشف کند .

پروفیسر کارامیان‌ازمادهٔ نتروتوکسین زهرمار کبرا ادویهٔ جدیدی بنا م کبرا توکسین تهیه کرده است که برای تداوی برخی‌از امراض‌عصبی استفاده خواهد شد .

و مخصوصاً جهت معالجهٔ مفلوج ها نهایت مؤثر است .

* طوریکه مجلهٔ علمی(سا ینست جدید) اطلاع میدهد:ـاکنون‌ماد هٔ کیمیاوی که میتواند زیبائی خانمها را بطور متداوم حفظ کند . بـه بازار های امریکا عرضه‌شده ویکی از پر فروشترین محصولات کمپنی داو کود نتیك است . ایــن ماده عبارت از یك ترکیب زیکیلون می باشد که به شکل پودر بوده و امتیاز استفادهٔ طبی آنرا کمپنی فوق الذکر حاصل کرده است . طرز استفادهٔ آن‌چنانست‌که‌نخست بوسیلهٔ تزئید یـك مـادهٔ سیال کیمیاوی مایع ساخته شده و در زیر جلد سینه تزریق‌میگردد وفقط کافی معین ، همیشه زیبائی ناحیه صدری است که بعد از سپری شدن مدت و گردن خانمها را حفظ نماید و به جلوهٔ آنها بیفزاید .

* تاکنون مطالعه پرزه های کوچك و ساختمان معضل و پیچیدهٔ دماغ الکترونی در مواقع خرابی آن یکی از مشکلات‌بزرگ‌انجنیران مربوطه بــود ولی در چند هــفتهٔ اخیر

* متخصصان یك فابریکه بریجتون اضلاح متحدهٔ امریکا به اختراع یك نوع عدسیه ئی مؤفق‌شده اند. که حتی عناصر نهایت کوچك و ریزه نه تنها تحت نظر می‌آورد بلکه وسایل انضمامی آن قادر به دریافت قسمت خراب دستگاه‌نیز میباشد . مغز الکترونی ازاختراعات جالب تخنیکی است که در مدت یك ملیونیم حصه یك ثانیه . محاسبات مشکل گردش فضائی‌و حسابات بانکی را بدون غلطی و اشتباه حل میکند .

* درامریکا برای لابراتوار هایـك نوع ماشین جدیدی برای تعیین وتجزیه سه عضو ء اساسی خو ن اختراع کرده‌اند که در یك وقت و صرف در ظرف ٦ دقیقه میتواند (هیموگـولوبین هماتو کـریت و سیروم پروتین را در خون تعیین بکند .)

نتایج کار این‌اختراع جدیدبحدی رضایت بخش است که ممکن‌است اکثر لابراتوار ها بزودی ازیـن ماشین جدید استفاده کنند از محاسن کارآن یکی این است که حتی اشخاص غیرفنی‌نیز میتوانند آنرا بکار اندازد. قیمت مـاشین مذکور صرف ٤٩٥ دالر امریکائی میباشد .

* درجمهوریت‌اتحادی آلمان یـك نوع هیلی کـوپتر جـدید اختراع کرده‌اند که میتوان آنرا مـانند تریلر در عقب موتر نصب کرد و در هر جا که لازم شد از آن‌استفاده نمود . هیلی کوپتر جدید میتواند در ظرف کمتر از پنج دقیقه باز و بسته شود . وزن آن در روی‌زمین ۳۲۵ پوند است .

سرعت آخرین ۷۰ کیلو متر فی ساعت می باشد و وقتی تانك‌تیل آنرا کاملا مملو بسازید می‌تواندتا ٦۰ میل با همان تیل پرواز کند.

تر یلر یـك‌نوع عـراده هـا ی است که از آن بیشتر بمنظورتفریح استفاده کرده و آنرا در عقب موتر های خود نصب میکنند .

– طویلترین موتر جهان بنام (چکرایر وسبی) چندی قبل بکار انداخته شد این موتر که توسط یکی از کمپانی های تاکسی سازی ایالات متحده بنام شورلیت ساخته شده ۲۲ فت و پنج و نیم انچ طول و شش فت عرض داشته ظرفیت حمل و نقل دوازده تن مسافر را باپگاژ آن دارا می‌باشد سر عت اعظمی آن یکصد میل در فی ساعت و مصرف فیول آن اقتصادی بوده است .

* بزرگترین دستگاه آفتابی جهان به مقصد این دیزاین شده است تا آلات‌آخذهٔ مختلف انرژی آفتاب‌را که برای مسافرت های طولانی فضا ئی انرژی برق تولید میکنند امتحان نماید این بزرگترین دستگاه جهانی توسط یك کمپنی امریکائی ساخته شده است . درین دستگاه که از یك شیشهٔ منعکسه که ٤٥ فت قطر دارد و در نقطهٔ محراق خود بیشتر از دو هزار درجـه فار نهایت حرارت تولید میکنند در یك لابراتوار سه منزله نصب‌شده است هرگاه این مقدار حرارت به نیروی برق تبدیل شود میتواند بطور اوسط ضرورت روزانه سی منزله امریکائی ها را تکافو کند یك نطاق دنور اظهار نمود که‌این دستگاه قدم بزرگی برای انکشاف نیروی متداوم برق بغرض استفاده در سیاحت هـای فضائی اقـمار

مصنوعی باانسان وبی‌انسان محسوب شود .

در حال عملیات این آلهٔ آفتابی کاسهٔ شیشهٔ خود را که ۲۲ تن وزن دارد کاملا با اشعهٔ آفتاب در یك خط قرار میدهد .

این کاسهٔ‌متمرکزدهندهٔ نورآفتاب که به قطر ٤٥ فت میباشد اشعهٔ شدید آفتاب را در نقطهٔ که هشت انچ قطر داردمتمرکز میسازدتوسط این حرارت سوزان میتوان آب را جوشانید و توسط بخار آب‌مذکور جهت تولید نیروی برق توربین ها را بکار انداخت .

مساله نجات قایق های نجا ت در مواقع طوفانی و یامد وجذر دریاها از مسایـلی بـود کـه تـوسط دانشمندان و تخنیکدان بزرگ را بخود معطوف‌کرده زیرا درصورتیکه یك کشتی بزرگ بار بردار یـا مسافر بری باشدحادثهٔ سوئی‌غرق میشد اگر وضع بحرطوفانی میبود امید به نجات کامل سر نشینان کشتی ها نداشتند زیرا قایقهای نجات خود معروض خطر غرق‌شدن **بودند .**

اما یکی از فابریکه های کشتی سازی انگلستان موفق به ساختن قایقی شد که برای همیشه و در همه حالات از خطر غرق شدن محفوظ بماند .

قسمت پوشش قـایق از مـواد پلاستیکی مقاوم‌ساخته‌شده ولوازم تخنیکی آنهم طور تعبیه گردیده است که غرق‌نشدن‌قایق راگرانتی کند .

*عدهٔ ازکارکنان مرکزحسابا ت الکترونی اکادمی علوم اتحادشوروی نقشه پیشبینی هوا را برای مدت کوتاه ترتیب و تهیه نموده‌اند این ماشین جدید اجـازه میدهد کـه وضع هوا برای مدت ۳٦ ساعت پیش بینی را بـگیرد و دستگاه اتوماتیك بدون حیله از وضع هوا خبر میدهد .

انجنیران هوا شناسی عقیده دارند که باین پیش بینی وضع هوامیتوان اعتماد کرد زیرا دست انسان به ترتیب نقشهٔ آن ذیدخل نیست و تمام کار ها را ماشین الکترونی انجام میدهد .

* جزیرهٔ کوپری ایتالیا شا هد عملیات پروفیسر کارل اتوکوپین (هوبر) دانشمند آلمانی است که بموجب آن عده‌ای از منسوبین یك انستیتوت فرایبورگ مؤفق بـه اختراع یك نوع رصد خانهٔ جدید آفتاب شده اند که دارای گنبد ترصد نمی باشد و همین وجـه امتیاز آن‌ممکن است تحول بزرگی را اندرین ساحه پدید آورد زیرا بوسیلهٔ این رصد خانه ، درظرف روز میتوان ساحه ترصد را درکرهٔ خورشید وسیع تر و روشن تـر انتخاب کرد و علاوتاً کمتر معروض خطرات جوی قرار میگیرد زیـرا **ساحهٔ بیرون آن از فلتری‌سا خته** شده است که این‌محافظت رامیتوان بخوبی انجام دهد ایفراکتور آن‌از دومیلهٔ اپتیلی ساخته شده وقدرت آنهم بیشتر از سایر رصد خانه های مانند آنست این اختراع که چند ماه قبل در جزیرهٔ کاپری مجسم خواهد شد محصول تفکر امروزودیروز نیست بلکه‌پروفیسر هریر از سالیان متمادی پیرامون آن اندیشید و یا امکانات تخنیکی اختراع آنرا مسلم ساخته است .

* اختراع یك نوع‌صفحه‌گرامافون

که هم صدا و هم عکس را در یك وقت پخش میکند .

رئیس قسمت تحقیقاتی کیهانی الکتریك و ستنگهاوس در میامی افشاء نمود که از طرف آن کمپانی اخیراً یك نوع جدیدو بی‌سابقه‌یی

از صفحه گرامافون اختراع شده که در آن واحد هم صدا و هم‌عکس را از تلویزیون پخش میکند .یعنی اگر هنرمندی یك قطعه موسیقی را درین نوع صفحهٔ گرامافون ضبط **کنداین صفحه هم قطعهٔ مز بو ر راپخش میکند وهم خود هنرمند** را در حال اجرای آن قطعه نشان میدهد .

در سی و سومین کانونشن‌سالانه انستیتوت الکتریك ادیسون که اخیراً تشکیل گردید دکتورویلیام ای شوپ معاون قسمت تحقیقاتی وستنگهاوس نمونه یی ازین نوع صفحهٔ گرامافون را در حال‌پخش صدا و عکس به حضار نشان داد.

این نوع صفحه جدید گرامافون که هم صدا و هم عکس در آن‌ضبط میشود ازطرف‌کمپانی وستنگهاوس سیستم فوتووا بدنامیدهٔ شده‌است.

درین نوع صفحات فوتو و بد صدا و عکس از طریق الکترونیکی ضبط و پخش میشود داکتر شوپ توضیح داد که برای پخش عکس ازین صفحه هیچ گونه دستگاه پروژکتوری بکار برده نمی‌شود

بلکه مانند صفحات معمولی‌بوسیلهٔ سوزن گرامافون منعکس میشود. در دو طرف هر صفحه ۳۳ دور تا چهار صد عکس بمدت چهل دقیقه ضبط میشود و این عکس ها ممکن است بصورت نوشته و یا عکس **ویا جدول ویا متن کتاب و یا** عکس معمولی باشند .

بدین ترتیب هر یك‌ازین صفحات ۳۳ دور میتواند یك کتاب مصور ۴۰۰ صفحه ئی را با صدا پخش کنند .

داکتر شوپ سپس اظهار داشت که اختراع این صفحه گرامافون بزرگی در سیستم مخابرات و ارتباطات الکترونیکی محسوب می شود .

استفاده های‌فرهنگی ازین‌اختراع جدید .

دکتر شوپ اظهار داشت که صفحهٔ فوتووبد ارزش فرهنگی زیادی نیز دارد زیرااز این‌صفحات میتوان بخوبی در سیستم تعلیمات سمعی و بصری استفاده کرد و در موارد زیر بکار برد .

۱ـ تدریس دروس ابتدائی و متوسطه و عالی .

۲ـ تدریس و تعلیم و دروس تجارتی صنعتی و تخنیکی .

۳ـ تعلیمات حرفه‌ئی در رشته های مختلف .

۴ـ تعلیمات نظامی .

ازین نوع صفحات همچنین میتوان در اعلانات‌تبلیغاتی‌بخوبی استفاده کرد . فوتووبد به آسانی قابل حمل بهر نقطه میباشد و هرطرف آنرا میتوان درصورت‌لزوم چندین بار تکرار نمود .

از جدید ترین اختراعاتیکه در حیات روز مرهٔ ما اهمیت زیاد دارد دو نوع موتر سایکل جدید است که یکی برای اطفال و دیگری برای استفادهٔ پرستاره های روغتون نسوان می‌باشد .

موتر سایکل مخصو ص اطفا ل
دارای قدرتی باندازهٔ (۵۰ سی ، سی ، ام) بوده و تایر هایش هم نهایت پهن بوده و مانع از چپه شدن آن میشود و اطفال چهارپنج ساله بخوبی از عهدهٔ ر هنمائی آن بدر شده میتوانند .

و اما موتر سایکل مخصوص پرستاره ها در حال حاضرمنحصر بهروغتون نیوکاستل بوده وپیمودن دهلیز های طولانی آنرا برای پرستار های مؤظف آسانتر ساخته است . در این نوع موترسایکل صندوقچه کمك های ادویه و محضرات طبی تعبیه گردیده و بعضاً به عوض چیرکت سیار مریضان هم از آن استفاده شده میتواند .

ـبزرگترین ایستگاه سیار را کت جهان:ـ

بزرگترین ایستگاه سیار راکت جهان که دارای طول ۴۰ متر و عرض ۳۵ متر بوده و میتواند۸۰۰۰ تن وزن را بکمال قدرت حمل کند متعلق به مرکز پرواز های فضائی کاپ کندی میباشد و در نوع خود بی‌نظیر است واز جملهٔ بزرگترین و مهمترین اختراعات جهان تخنیك بشمار میرود این ایستگاه بزرگ که از چندین قسمت مجزا مرکب میباشد توسط یك‌میخانیك (حجرهٔ دریور) بکار میافتدو حرکت‌میکند.

در امتحانی که‌اخیراًازین ایستگاه بعمل آمد .

قدرت حرکت آن ۵۵۰۰ هارس پاور بوده و ۸۰۰۰ تن بار رابطول ۱ـ٦ کیلو متر حمل میکند .

سرعت در حال حرکت و درحال بوك گرفتن تحت ۸ـ ۱ گر ا م میباشد .

قرار است راکتی کـه‌بصو ب کرهٔ ماه پرتاب نمایند و وزن آن به۵٤۰۰تن **بالغ‌میشودا‌ز ر و ی** همین ایستگاه صورت خواهد گرفت .

جدید ترین موتر انگلیسی .

۱ـ در نندارتون موتر لندن که بتاریخ ۲۰ اکتوبر امسال افتتاح شد یك نوع موتر جدیدی هم نظر ها را بخود جلب کرد که درتاریخ چند سال اخیر کاملا بی سابقه بود .

مردم انگلستان بعد از آرامش اعتصابات آغاز سال کارگران که بعلت تغییر تخنیکی برخی‌ازفابریکه های موتر سازی رونما گردید انتظار داشتند که باید کاپی موتر ام جی (ب)سپورتی فرانسه را به عنوان یك محصول انگلیسی در نندارتون مشاهده کنند اما خلاف انتظار شان یك موتر چهارسلندره که ماشینش با ۸ـ۱ لیتر دارای۹۵ قدرت اسپ بوده و در یك دقیقه به ۵۵۰۰ بار می چرخد و در یك ساعت ۱٦۰ کیلو متر سرعت دارد با فورم جدیدی در نندارتون جلوه نمائی کرده .

ناقدین تخنیکی لندن وجودچنین موتـری در تاریـخ موتـر سازی انگلستان بیسابقه خوانده و آنرا فوق العاده اقتصادی میدانند .

اولین مودل موتر ها ی۱۹٦٦ امریکا : ـ

جنـرال مـوتـر طبق پلان تولیدی که داشت هفتهٔ گذشته نخستین مودل موتر های ۱۹٦٦ خویش را از نوع (بوتیك‌ریویرا) ساخت که این موتر هم از نظر ساختمان داخلی و هم از نـگاه خارجی یك سلسله تعدیلات و تعبیهٔ آلات بعمل آمده است .

برق‌هاوسیستم **تهویه آن درنو ع** خود بی نظیر بوده و در طول آن

افزوده شده ، دروازه های آن دو عدد آئینهٔ عقب دیدش طرز جدیدی است که ازنظر رهنما ئی در یو ر در قسمت کنترول عقب موتر نهایت کمك میکند .

جنرال موتر در نظر دارد که این مودل را در ننداار تون خزانی به نمایش بگذارند و لا اقل اگر ممکن شود از طریق «استعلامیه ها نظر مردم را در زمینه معلوم کند ».

ـ جدیدترین آلهٔ تسطیح جنگلها: ـ

جدید ترین آلهٔ که در تسطیح جنگلها مخصوصاً تابستان های ایتالیا مورد استفاده قرار گرفته آلهٔ جدیدی است که در (پروگرام بستر) ساخته شد و توسط یکنفر هدایت شده میتواند این ماشین که در عین حال تسطیح جنگلها و خیشاوه های عمده را انجام میدهد قادر است تا قلبه و جویه سازی اراضی رانیزاجراء کند وبالخصوص در تاکستان های ایتالیا این ماشین جدید زمینهٔ بهره برداری بیشتر و متنوع را فراهم آورده است . چنانکه متخصصین زراعتی و تخنیکدان مربوطه ارتقای سویهٔ بهره برداری را نظر به سالیان گذشته تا ۲۵ فیصد می سنجند .

*** بزرگترین مو تر کشندهٔ اروپا.**

یکی از فابریکه های موتر سازی جمهوریت اتحادی آلمان در این اواخرمؤفق شده است که یك نوع موتر جدید را تولید نماید که دارای ماشین کشندهٔ بی سابقه ای بوده و از نظر قدرت کشش خویش از بزرگترین موتر های کشندهٔ اروپا میباشد .

ستیم تبرد (سرد کننده) که از قسمت خلفی اطاق دریور تعبیه شده است برای سرد ساختن لوکو موتیف دیزلی آن نهایت مفیدو مؤثر میباشد .

در قسمت عقب موتر عراده‌ای نیز تعبیه و ملحق گردیده که دارای قدرت تحملی ۲ ضرب ۲۰ تن است.

سریع السیرترین قطارجهان.

اخیراً کشور جاپان دارای یک نوع قطار جدید شده است که از لحاظ سرعت بی سابقه میباشد این قطار هم اکنون در بین اوساکا و توکیو حرکت کرده از نظر دکیوراسیون نیز کاملا نو و تازه میباشد زیرا قسمت داخل آن مانند طیاره از چهار ردیف چوکی ها پر شده وبه علت سرعت زیاد مسافران مجبور میشوند تا خود را بکمربند چوکی ببندند . سرعت این قطار ۱۵۲ میل فی ساعت میباشد .

دستگاه راهنمای قطار اتومات نیز میباشد یعنی بر علاوهٔ وجوددریور یك دستگاه اتومات نیز در آن تعبیه گردیده است و میتواند قطار رامتوقف سازد ویا از سرعت آن بکاهد .

ـ تایپ ریکارد جدید بکسی.

مهندسین تخنیکی مسکو یك نوع تیپ ریکاردر جدیدی را بنام (یائوزا ، ۲۰) اختراع نموده اندکه در بکس های دفتری قابل انتقال میباشد . وزن این ضبط الصوت فقط ٤ کیلو گرام است .

صدای صاف آن میتواند اصوات تمام آلات موسیقی را بدو ن تغییر و تکان برساندفیتهٔ فریکونس های تقویت کنندهٔ آن با سرعت ۵ـ۹ سانتی متر فی ثانیه از ۵۰ تا ۱۵ هزار میگاهرس میباشد لودسپیکر بسیار عالی آن با وجود ابعار کم آن بم و گوشنواز است یائوزا فاقد گروبهای الکترونی میباشدتقویت

کننده های آن روی ۱٤ ترانزیستور **وچند دیو د مونتاژ شده اند .**

کشف یك نوع سمارق و حشی جدید .

مقامات علمی و تحقیقاتی بــاغ وحش فرانکفورت درهفتهٔ گذشته مؤفق به کشف یکنوع جدید وکاملا

بی سابقه سمارق وحشی شده و مطالعات خویش را پیرامون آن آغاز نموده اند این سمارق کــه

چهار پوند وزن و سی سانتی متر بلندی دارد از جنگلات تاونوس بدست آمده و ممکن است مواد

غذائی کافی کهسایر نباتات ایــن فامیل دارد باشد به هر حال کشف

این سمارق صفحهٔ جدیدی را در

تحقیقات منابع غذائی نباتی می کشاید .

تیلفون جدیدی که بکمك ا شعهٔ آفتاب مخابره میکند .

در ننداردتون وسایل مخابراتی کیلبرگ یك نوع تیلفون جدید و

بی سابقه به نمایش گذارده شده بود که تا فاصلهٔ دو کیلو متر به

کمك اشعهٔ آفتاب و یا اشعهٔ ماورای بنفش میتوانست عملیهٔ عادی مخابره

را انجام دهد . این تیلفون جدید همان طوریکه در نوع خود بــی

سابقه میباشد نهایت ساده وقابل انتقال است ولی تا هنوز ساحهٔ

فعالیت آن منحصر به همان دو کیلو متر میباشد .

انجنیران مربوطه، در نظر دارند که ساحــهٔ فعالیت آنــرا وسعت

بخشند .

کشتی ذروی «سالیمن بولیوار»

در واقع سی و یکمین کشتی ذروی

تحت البحری اضلاع متحدهٔ امریکا است که در این اواخر اختراع و تجهیز شده وبنام «سالیمن بولیوار»

یکی از آزادی خواهان قرن ۱۹ ، امریکای جنوبــی مسمی گردیــده است .

این کشتی با راکت های ۳ که ساحهٔ تأثیر ۳٦۰۰ کیلومتری ر ا

داشته و از تحت آب و یا سطح

آب آتشی نموده میتواند مجهز می باشد .

از اختراعات تخنیکی

در اواخر تابستان امسال درزمرهٔ

اختراعات مفید تخنیکی انجنیران و تخنیکران انگلیسی قایق کوچکی

هم شامل بود که با مصرف کم برای هوا خوری فامیل ها و سیر

شان در دریا ها از چند پارچه چوب و یك موتور اتومات ساخته شده

است .

نخستین شخصی که به اختراع

آن مؤفق شده او یك میز کهــنه اطاق غذا خوری را بشکل وارونه

گذاشت و در دو کنج آن یك‌موتور قایق های معمولی را نصب کرد و با اندکی ترمیم درز های‌تخته های آن قایقی را اختراع‌نمود که‌سرعت اصغری آن ۳۰ کیلو متر فی‌ساعت بود .

ناقدین تخنیکی‌این اختراع‌کوچك را نهایت مهم و مفید و ارزان خوانده‌اند .

ساحهٔ کوانتی جدید

باساس نظریهٔ‌پروفیسر انگلیسی پاول ، ادریان ، دیراس برندهٔ جایزهٔ نوبل تیوری کوانتم که‌چهل سال پیش از طرف شر ودینکرو هیزن برکرانتشاریافته بودتاکنون طریق غلطی را پیموده است .

طوریکه تا اکنون مطالعه گردیده است نظریات شر و دینکروهیزن برکر قیمت های مساوی را دارا نیستند .

دیراس کشف کرد که نمونه های ظاهری نظریهٔ هیزن برگز توافق اساسی تری دارا است ودیراس ازروی همین نظر یه ساحهٔ کوانتی جدید را در دو سال اخیر توسعه بخشیده است .

داوید الفار وسکویروس که شصت و هشت سال عمر دارد به امتداد کار های هنری ویگوریویرا مشهور ترین رسام فقید مدرن **مکسیکو ئی ر سم آبده ا ی** را به۴۰۰۰ مترمربع مساحت دارد مساحت دارد شروع میکند .

وی در این تصویر خود میخواهد نحوهٔ انکشاف مردم‌جهان رامطابق دوره های تاریخی نمایش دهد . تحت راهنمائی اوبحیث یك‌استاد، هفت نفر دیگر هم مشغول‌فعالیت و کار استند .

توربین های عظیم و بی‌نظیر !

در توربین عظیم و بی نظیری که هر یك قدرت تولید ۲۸۰۰۰۰ کیلوات برق را دارد ازجمله اختراعات جدید تخنیکی است که دراین اواخر د ر جمهو ر یت اتحادی آلمان بکار انداخته شد مصرف خالص هر یك آن بیش از یك ملیون مارك آلمانی بوده و طول آن ۵ـ۴۳ متر و ثقلت آن ۱۶۰۰ **تن میباشد ظر فیت پمپ گاز آن**

در هر ساعت ۱۶۵۰ تن است که این مقدار گاز در ظرف یك سال از یك ملیون تن زغال سنگ ویا از ۶۷۰۰۰۰ تن تیل قابل سوخت استحصال شده میتواند . دستگاه پاك کاری توربین‌های مذکوراتوماتی بوده و به سرعت زایدالوصفی‌قادر به پاك کردن لوله های آنهاست انجنیران مربوطه عقیده دارند که اکمال این تور بین ها قدم جدیدی در راه اعمار تور بین های اتومیك میباشند .

آلهٔ که چارمغز راجمع آوری میکند!

یك انجنیر محقق ومتجسس زراعتی مؤفق شده که‌یك آلهٔ شور وجنبش دهندهٔدرخت(تری شیگرخ) را در یونیورستی کالیفورنیا به معرض نمایش قرار دهد آلهٔ مذکور برای جمع آوری چار مغز میباشد یك حصهٔ سامان الکترونی این‌آله بالا ی‌موتر‌ترك حمل بوده وما بقی آن دریونیورستی بمنظور انکشاف و تسریع عمل در امر فوق زراعتی تحت تدقیق بوده تا بتواند ازین رهگذر درامور زراعتی **اضلاع** متحدهٔ امریکا تسهیلات زیاد تر فراهم گردد .

آلهٔ جدید یکه به‌کوران‌مادر زاد کمك میکند !

ازین‌به به‌بعد کور ها عصاکش یك دیگر نخواهند شد .

اخیراً در امریکا مرکز جدیدی برای کور ها تاسیس شده است که در آن انواع مختلف وسایل جدیدی که‌برای کمك به نابینایان اختراع شده مورد آزمایش وتجربه قرار میگیرد تا افراد کور و حتی کرها با استفاده ازین وسایل زندگی طبیعی خودرا ادامه دهند و کمتر متکی به افراد چشم دار شوند ویا عصاکش یك د یگر گردند .

از جملهٔ وسایلی که اخیراً دراین قسمت مورد آزمایش قرار گرفت یك وسیلهٔ راهنمائی است که شخص کور در دست میگیرد تا با هدایت آن‌بدون آنکه‌براست یاچپ منحرف گردد مستقیماً راه خودرا بیابد . علاوه بر این یك ماشین تایپ سریع‌الفبای مخصوص‌کوران (بریل) نیز مورد آزمایش قرار گرفته است که از هر جهت کار نابینایان را در مورد نامه نگاری و مکاتبه و غیره آسان‌میسازد .

جان دویرس مدیر عامل مرکز مزبوراخیراً اظهار داشت :ـ که اختراعات مفید واختراعات ارزنده‌ای برای کمك به کوران عرضه می شود ولی اغلب چون وسایل و لوازم کافی جهت آزمایش موجود نیست بدور افگنده میشود . به همین علت مؤسسهٔ جدید ارزیابی و اختراع وسایل کمکی حسی در مؤسسهٔ تخنیکی مساچوست شهر کمبریج ایالت مساچوستس و با همکاری پنج پوهنتون مهم امریکا و موسسات عام المنفعه آنکشور برای نابینایان و همچنین مؤسسهٔ ملی صحی امریکا تاسیس گردیده است آلهٔ راهنمائی کوران که به تازگی مورد آزمایش قرار گرفت بقدر یك قطی معمولی سگرت‌است که به آسانی میتوان آنرا بین‌شست ی انگشت سبابه دست راست‌جای داد .

بطری مخصوص این آله دارای‌یك بر آمدگی است تا شخص آنرا در دست دارد و از راه خود بطرف چپ منحرف گردد به شست واگر طرف راست انحراف حاصل نمود به انگشت سبابه آن فشار وارد آید .

این آله دارای تخنیك پیچیدهٔ است که طرز کار آن شباهت به سیستم راکت های هدایت شونده دارد . وسایلی که در این مرکز توسط نابینایان مورد آزمایش‌قرار میگیرد دوباره بمرکز مزبور مسترد میشود و در ضمن توصیه هایی نیز برای تکمیل پروگرام کار و اصلاح آن به عمل میاید .

آزمونهای لباس مسافران کرهٔ ماه!

باوجودیکه هنوز تار یخ قطعی فرستادن انسان به کرهٔ ماه تعیین نشده است ولی ازهم اکنون‌مراکز فضانوردی ممالك‌مترقـی در نظر وعمر به فکر تدارك آن هستند .

چنانچه ناسامؤسسهٔملی فضانوردی اضـلاع متحدهٔ امریکا چند طرح

لباس مسافران کرهٔ ماه را تکمیل نموده و به آزمون آنها پرداخته

است . لباس مسافران ماه شبیه البسه فضانوردان است ولی در

برخی قسمت ها دارای تجهیزات بیشتری میباشد .

ــدستگاه جدیدا لاختراع‌که جهت حرکت وصدای گامهای شمارا از فاصلهٔ دور تشخیص میدهد:ــ

اخیراً دستگاه الکترونیکی دقیق و عجیبی در امریکا اختراع کرده اند که بااستفاده از آن میـتوا ن صدای گـام و یا جـهت حـرکت متخلفین یا افراد فضولی را که در اماکن و نقاط ممنوعه درحرکت هستند تشخیص داد .

دستگاه مزبور بقدری حساس است که اگر کسی بیصدا درکمین گاهی در حال خزیدن باشد محل و جهت حرکت او را تعیین میکند .

این دستگاه حتي میتوانداصواتی را که تشخیص آن خارج ازحدود شنوایی انسان است تعیین وثبت کند .

دستگاه مزبور توسط یك شرکت امریکائی در شهر دالاس ایالـت تکزاس اختراع شده و مصارف بسیاری را برداشته است .

از این دستگاه‌میتوان برای‌حراست کارخانه‌جات صنعتی ، ذخیره ها، و غیره استفاده کرد و افراد یـا دستجاتی را که در روی زمین و

پل و درون غار و تونل و حتی در رودخانه در حال شنا هستند . تشخیص داد .

دستگاه مورد بحث‌بر اساس‌موج یابی در زلزله یا به عبارت دیگر

به تقلید از کار سرخ پوستان امریکائی که سالها قبل با گذاردن گوش خود بزمین میتوانستند ،

حرکات دشمن خود وجهت حرکت اورا بد قت تـشخیص د هنـد .
ساخته شده است . وسیلهٔ مزبور

شامل یك دستگاه کنترول است که مورد استفادهٔ عامل آن قرار میگیرد این دستگاه باسیمی به‌یك

زلزله سنج مخصوص متصل‌است که میتوان آنرا در فاصلهٔ یك‌میلی محل مراقبت قرار داد دستگاه

کنترول قابل حمل است و وزن آن ٣١٦ کیلوگرام می بـاشد و

دارای سیخکی بطول ٨ ــ ١٠ برای فرو کردن بزمین ، متصدی این

دستگاه با کمی تمرین میتواندمنبع خطر و علایم و جهاتی را کـه دستگاه کنترول نشان میدهد و حتي صولت طبیعی را که احیاناً ممکن است برای دستگاه مزبور پارازیت تولید کند تشخیص‌دهد.

برندگان جوائز مطبوعاتی سال ۱۳۴۴

اسم	اثر	نوع جائزه	مبلغ به‌افغانی
بناغلی محمد رحیم الهام	دژب شیرنی مقدمه	جایزهٔ در جه دوم پیر روشا ن به‌پشتو.	بیست هزار
بناغلی محمد ابراهیم عطائی	هلمند	جایزهٔ درجه دوم پیر روشان به‌پشتو .	پانزده هزار
بناغلی مایل هروی	شرح حال‌وآثار میرحسینی‌غوری هروی	جایزهٔ درجه اول پیرروشان به دری	بیست هزار
بناغلی عبدالروف قتیل	ارمان	**جایزه درجه دوم رحمن بابا به پښتو**	سه هزار
بناغلی ناصر طهوری	شعلهٔ بلخ (منظوم)	**جایزهٔ درجه‌اول رحمن با با به دری**	پنجهزار
بناغلی اسدالله حبیب	سپید اندام	**جایزهٔ درجه دوم رحمن بابا به دری**	پنجهزار
بناغلی سراج الدین وهاج	تحفه	جایزهٔ درجه دوم پیر روشان به دری	سه هزار
بناغلی عبدالعظیم ساپی	زوړ بربس‌اوبر م(منظوم)	**جایزهٔ تشویقی به‌پښتو**	یکنیم هزار
بناغلی توفیق	جویبار	جایزهٔ **تشویقی به دری**	سه هزار
بناغلی محمد رازق فانی	ارمغان جوانی منظوم	جایزهٔ **تشویقی به دری**	سه هزار
بناغلی عبدالحنی آرین پور	نهال (منظوم)	جایزهٔ **تشویقی به دری**	یکهزار
بناغلی محمد ناصر نصیب	ازهارکهسار (منظوم)	جایزهٔ **تشویقی به دری**	یکهزار
بناغلی سید حمایت الله حسینی	خط نستعلیق	جایزهٔ درجه اول **خطاطی**	دو هزار

ښاغلی محمد موسی	**خط نستعلیق**	**جایزهٔ درجه اول هیکل تراشی**	یکنیم هزار افغانی
ښاغلی عبدالخالق قیوم زاده	شکل متحرك	جایزهٔ درجه دوم **خطاطی**	سه‌هزار افغانی
پیغله ناهید اعتمادی	رسم **(رقاصه ها)**	جایزهٔ درجه **اول رسامی**	پنجهزار افغانی
ښاغلی روحانی	میناتور **(حاشیه کتاب)**	جایزهٔ **درجه دوم نقاشی**	سه‌هزار افغانی
ښاغلی **محمد حسن نقاش**	قلمدان	**جایزهٔ درجه دوم کاردستی .**	پنجهزار افغانی
ښاغلی سونرام تلوار	**عکس اخباری ښاغلی صدراعظم** در پوهنتون	جایزهٔ عکس **اخباری سال**	یکنیم هزارافغانی
ښاغلی وفاجوی	عکس مستند **(شهر کهنه ونو کابل**	جایزهٔ عکس **مستند سال**	**یکهزار افغانی**
ښاغلی امیری	**فانتیز ی (عکس‌در بشقاب)**	جایزهٔ عکس **فانتیزی سال**	یکهزار افغانی
ښاغلی **محمد** قدیر فهیم		جایزهٔ نطاقی پښتو	دوهزار افغانی
ښاغلی **دوکتور حسن شیرزی**		جایزه نطاقی پښتو	دوهزار افغانی
میرمن لطیفه کبیر سراج		جایزهٔ **نطاقی دری**	دوهزار افغانی
ښاغلی محمد کریم روهینا		جایزهٔ **نطاقی دری .**	دوهزار افغانی
ښاغلی غلام سرور ارمونیه‌نواز	رادیو **افغانستان**	جایزهٔ **درجه دوم هنری**	دوهزار افغانی
ښاغلی **محمد دین زاخیل نوازنده**	رادیو افغانستان	جایز ۀدرجه **دوم هنری**	دوهزار افغانی
ښاغلی فضل محمد فضلی‌ممثل	پښتو نوازنده رادیو افغانستان	**جایزهٔ درجه دوم هنری**	پنجهزار افغانی
ښاغلی عبدالقیوم **بیسد ممثل**	تیاتر هنری کابل	جایزهٔ **فوق العاده تمثیل**	دوهزار افغانی
پیغله فاطمه **ممثله تیاتر هنری**	کابل	جایزهٔ درجه **دوم تمثیل**	دوهزار افغانی
ښاغلی میاحمدی **ممثل تیاتر**	هنری کابل	جایزهٔ درجه **دوم تمثیل**	دوهزار افغانی
ښاغلی **:ـنتو**		**اعطاء لقب استادی سرایندگی**	

بناغلی رحیم بخش	اعطاء لقب استادی سرایندگی
بناغلی دری لوگری	اعطاء لقب استادی سرایندگی
بناغلی یعقوب قاسمی	اعطاء لقب استادی سرایندگی
بناغلی شیدا (غلام دستگیر)	اعطاء لقب استادی سرایندگی
بناغلی فقیر حسن	اعطاء لقب استادی (نوازندگی)
بناغلی غلام نبی	اعطاء لقب استادی (نوازندگی)
بناغلی استاد نبی گل سراینده رادیو افغانستان	مدال هنر
بناغلی کریم دوتار نواز رادیو افغانستان	مدال هنر
محترمه صائمه مقصودی ممثله رادیو افغانستان	مدال هنر
بناغلی فقیرمحمد ننگیالی‌هنرمند رادیو افغانستان	مدال هنر
بناغلی رفیق صادق ممثل تیاتر هنری کابل	مدال هنر

نوت:ـ جایزهٔ سید جمال‌الدین‌که‌برای ترجمه اختصاص داده‌شد ـ جائی را درجوایز مطبوعاتی ۱۳۴۴ بخود نگرفت .

معلومات مفیده

جایزهٔ نوبل چگونه جایزه‌ئی بوده والفرید نوبل کیست؟

جایزهٔ نوبل که از معروفترین و بزرگترین جوایز معمول جهانست از ابتکارات الفرید برنهارد نوبل مخترع ، ادیب و کیمیادان شهیر سویدنی میباشد . الفرید نوبل در وصیتنامهٔ تاریخی ۲۷ نوامبر سال ۱۸۹۵ درست یکسال قبل از درگذشت خویش بکمال صراحت قید نمود که ۳۱ ملیون کرون سویدنی ثروت او باید بصورت سرمایه ای سرمایه گذاری شود که مفاد آن هر ساله بشکل جوایزی در بین آنانیکه دررشته های ادبیات، طب فزیولوجی ،کیمیا، فزیک و صلح جهانی مصدر خدمات قابل ذکر و مؤثری شوند توزیع گردد. وی علاوتاً تصریح نموده است که این جوایز بتمام افراد شایستهٔ بشریت بدون تبعیض تعلق بگیرد.

این جوایز پنجگانهٔ نوبل حسب ذیل توسط مقامات مربوط تثبیت میشود .

۱ـ جایزهٔ ادبیات : ـ از طرف اکادمی ادبیات سویدن به بهترین اثر ادبی که از نظر ایدیال سوژه و اسلوب نگارش بینظیر باشدداده میشود .

۲ و ۳ـ جایزهٔ فزیك و جایزهٔ کیمیا : ـ این دو جایزه رااکادمی علوم سویدن بدانشمندانی میدهد که از نظر فعالیت علمی مصدر خدمت فوق العاده ئی شده باشند.

۴ـ جایزهٔ طب و فزیولوجی : ـ برندهٔ این جایزه ازطرف پوهنځی طب ستاکهلم برگزیده میشود .

۵ـ جایزهٔ صلح جهانی : ـبرندهٔ این جایزه از طرف یك کمیسیون پنج نفری پارلمان ناروی انتخاب میگردد و مخصوصاً این جایزه به کسی‌داده‌میشود که ازنگاه تأ مین صلح‌جهانی‌مصدر خدمت‌قیمتداری شده باشد .

این جوایز که مجموع مبالغ آن تا به ۹۰۰۰۰۰۰ دالر میرسد طی مراسم باشکوهی ، از طرف پادشاه سویدن به آنانی توزیع میشود ، که از طرف مقامات مذکور مستحق شناخته شده‌اند . اما جایزهٔ صلح جهانی را پادشاه ناروی در مجلس شورای ملی آن‌کشور ضمن‌مراسم خاصی به شخص منتخب اعطاء میکند .

الفرید نوبل کیست و چه کرد ؟

الفریدبرنهاردنوبل (۲۱ر۱۰ر۱۸۳۳ـ ۱۰ر۱۲ر۱۸۹۶) مخترع معروف دینامیت و بالیستیت که امروز اسمش را در طلیعهٔ شخصیت های ممتاز علم وادب وخادمین‌انکشا ف علوم میخوانیم فرزند آمانوئیل نوبل مهندس متفکر و با استعداد بوده و تخیل قوی ، هوش سرشار و قدرت ابتکار را از او بارث گرفت.

مادرش کارولینا آندریت هنرمند شایسته ئی بود ولی تولدی الفرید هنگامی صورت گرفت که وضع اقتصادی آنها خوب نبود ، وبنا براین پدرش تصمیم گرفت تابرای جبران‌ورشکست‌خویش عازم‌سنت پیترزبورگ شود . وی در آنجا مورد توجه زار روسیه قرار گرفت و د رانجام امور خویش موفقیت های بیسابقه‌ای را حایز شد .

با وجودیکه الفرید بیش از چند سال بتحصیل اشتغال نورزید با آنهم در سن ۲۱ سالگی کیمیادان خوبی بود و بالسنه و ادبیات فرانسوی ، انگلیسی ، آلمانی و روسی معلومات‌وتسلط کافی‌داشت و در لسان مادری خویش شاعر و ادیب شمرده میشد .

وی بعنوان خلف الصدق پدر ، راهیرا که آمانوئیل نوبل برای دریافت مادهٔ منفجره پیمود تعقیب کرد و سر انجام نه‌تنها باختراع دینا میت مؤفق‌شد بلکه‌طرق‌جدید و مواد نوینی را جهت نگهداری و عدم انفلاق آن دریافت نمود و

بالاخره در سال ۱۸۷۵ دوازده اختراع مهم را بنام او ثبت‌نمودند و در کمال شهرتش رسانیدند و

در همین هنگام هیچکس میزان واقعی ثروت مادی الفرید نوبل را نمیدانست .

گرچه موارد بکار بردن اختراع او در حفر کانال ها و تسطیح سرکها روز افزون بود ولی عده‌ای

از فابریکات‌سلاحسازی این‌اختراع او را بحیث نابود کننده‌ترین مادهٔ جنگی در سلاح بکار بردند و ازین اختراع نوبل که می بائیست‌برای

رفاه بشریت استفاده میشد ، به منظور جنگ و خونریزی از آن استفاده به عمل آمد .

این امر بر روحیه الفرید نوبل تائیر ناگواری نمود و همیشه با کابوس وحشت ناکی از نارضائی

وجدان روبرو بود و هر لحظه‌روح او آزرده تر میشد و نشاطش دستخوش نارامی میگردید و برای فرار از عذاب وجدان طریق‌سفررا به کشور های المان ، اتریش، ایتالیا ، انگلستان وامریکا برگزید اما توقف های طولانی و کوتاه وی در این ممالك مانع آن نشد که غم‌نهانی او باعث مریضی روحی و مالیخولیائی اش نشود لاجرم در پناه بدبینی و نفرت از همه چیز و حتی شخصیت و وجود خود گریزان بود ، آرام نداشت و هرگز فامیلی تشکیل نداد . او که در آغاز جوانی دختر زیبائی را دیوانه

وار میپرستید دراین آوان عشق ومعشوقه را فراموش نمود وهرگز برای او شعری نگفت .

الفرید نوبل پس از مسافرت‌ها وگریز از شهر و دیار خویش در

سال ۱۸۹٤ بمسقط الرس خویش (اسکونه) بازگشت و یکسال بعد بمنظور کسب آرامش روحی و

وصیت نامهٔ‌معروف‌خویشرا امضاء نمود و جایزهٔ نوبل را ایجاد کرد و اینك این جایزه در طول ٦٥

سال توزیع خویش مصدر خدمات قابل ذکری در راه انکشاف علوم و ادب جهانی و صلح گیتی شده

است . در ذیل برندگان جوایز پنجگانهٔ نوبل را با ملیت شان از آغاز سال توزیع (۱۹۰۱) تا سال

۱۹٦٥ معرفی میکنیم امید است مفید واقع گردد :-

در رشته ادبیات

سال	اسم گیرنده	ملیت گیرنده
۱۹۰۱	رنه سولی پرودوم	فرانسوی
۱۹۰۲	تیودورمومسن	آلمانی
۱۹۰۳	بیوستیرن بیورنسون	ناروپژی
۱۹۰۴	اف مسترال	فرانسوی
	وجی ایچیگرای	هسپانیائی
۱۹۰۵	هنریك زینکیویچ	پولندی
۱۹۰۶	گیوسی کوردوکی	ایتالوی
۱۹۰۷	ریودیارد کیپلینگ	انگلیسی
۱۹۰۸	رودولف آوکین	آلمانی
۱۹۰۹	سلمالا گرلوف	سویدنی
۱۹۱۰	پاول هیسی	آلمانی
۱۹۱۱	موریس میترلینگ	بلژیکی
۱۹۱۲	گیرهارت هاوپتمن	آلمانی
۱۹۱۳	رابندرانات تاگور	هندی
۱۹۱۴	کسی جایز نشد	
۱۹۱۵	رومان رولاند	فرانسوی
۱۹۱۶	ورنرفون هایدنشتام	سویدنی
۱۹۱۷	کاگیلیر وپواچ پنتوپیدان	دنمارکی
۱۹۱۸	کس حایز جایزه نشد	
۱۹۱۹	کارل شپیت تیلر	سویسی
۱۹۲۰	کنوت ها مسون	ناروپژی
۱۹۲۱	اناتول فرانس	فرانسوی
۱۹۲۲	جاسنتوبیناونته	هسپانیائی
۱۹۲۳	ویلیام ئیاتا	آیرلندی
۱۹۲۴	ولادیسلاوریمونت	پولندی
۱۹۲۵	جورج برناردشاو	انگلیسی
۱۹۲۶	گرازیادلیدا	ایتالوی
۱۹۲۷	هنری برگسون	فرانسوی
۱۹۲۸	زیگرید یوند سیت	ناروپژی
۱۹۲۹	توما س من	آلمانی
۱۹۳۰	سینکلیر لیوس	امریکائی
۱۹۳۱	ایریك کارل فیلد	سویدنی
۱۹۳۲	جان گلاس ورتی	انگلیسی
۱۹۳۳	ایوان بیونین (متولدروسیه)	فرانسوی
۱۹۳۴	لیوئیگی پیرا ندلو	ایتالوی
۱۹۳۵	کسی حایز جایزه نشد	
۱۹۳۶	ایوجن اونیل	امریکائی
۱۹۳۷	روژه مارتین گراد	فرانسوی

سال	اسم گیرنده	ملیت گیرنده
۱۹۳۸	پیرل بك	امریکائی
۱۹۳۹	فرانس ایمیل سیلا نپا	فنلندی

نوت:ــ برای‌سالهای ۱۹۴۰و۱۹۴۱ و۱۹۴۲ جوایز توزیع نشد

سال	اسم گیرنده	ملیت گیرنده
۱۹۴۳	کسی حایز جایزه نشد	
۱۹۴۴	یوحناپینزن	دنمارکی
۱۹۴۵	گابریلامسترال (لیوسیلاگودوی‌یی‌الکایاگا)	چیلی
۱۹۴۶	هرمن هسه (متولدآلمان)	سویسی
۱۹۴۷	اندره‌ژید	فرانسوی
۱۹۴۸	توماس‌ایلیوت (متولدامریکا)	انگلیسی
۱۹۴۹	ویلیام‌فاولکنر	امریکائی
۱۹۵۰	برتراندراسل	انگلیسی
۱۹۵۱	پرلاگرکویست	سویدنی
۱۹۵۲	فرانسووا موریاك	فرانسوی
۱۹۵۳	وینستون چرچیل	انگلیسی
۱۹۵۴	ارنست همینگوی	امریکائی
۱۹۵۵	هالدورکلیان لاکسنیس	آیسلندی
۱۹۵۶	ژوان رومان ژیمانیتس (متولد هسپانیا)	پورتوریکو
۱۹۵۷	البرکامو	فرانسوی
۱۹۵۸	بوریس پا سترناك(که‌جایزه را نپذیرفت)	شوروی
۱۹۵۹	سالوا تورکوا سیمو دو	ایتالوی
۱۹۶۰	الکسی لاژه(ژان‌پر)	فرانسوی
۱۹۶۱	ایوواندریك	یوگوسلاویائی
۱۹۶۲	جان شتاین بك	امریکائی
۱۹۶۳	گیو گوس سفیر یادیس	یونانی
۱۹۶۴	ژان پل‌سارتر (که جایزه‌را نپذیرفت)	فرانسوی
۱۹۶۵	میخائیل الکساندرویچ شولوخوف	شوروی

در رشتهٔ فزیك

سال	اسم گیرنده	ملیت گیرنده
۱۹۰۱	ویلهلم رونتگن	آلمانی
۱۹۰۲	اچ‌آلورنتس و پی زیمان	هالندی
۱۹۰۳	هنری بیکوریل و پیر وماری	فرانسوی
	کوری(سوله پولنه)	انگلیسی
۱۹۰۴	لوردرایلی	آلمانی
۱۹۰۵	فلیپ لینارد	انگلیسی
۱۹۰۶	جوزف تامسن	امریکائی
۱۹۰۷	البرت‌میکلسن	فرانسوی
۱۹۰۸	ژبریل لیپمن	ایتالـوی
۱۹۰۹	گیوگلیلمومارکونی	
	وفردیناندبراون	آلمانی
۱۹۱۰	یوحناوان دیروالز	هالندی
۱۹۱۱	ویلهم‌وین	آلمانی
۱۹۱۲	گوستاف دالین	هالندی
۱۹۱۳	کامیرلینگ‌اونیس	سویدنی
۱۹۱۴	ام‌فن‌لاوه	آلمانی
۱۹۱۵	دبلیواچ براج‌و دبلیوال‌براج	انگلیسی
۱۹۱۶	کسی‌حایز نشد	
۱۹۱۷	چارلزجی‌بارکیا	انگلیسی
۱۹۱۸	ماکس پلانك	آلمانی
۱۹۱۹	یوحنا شتارك	آلمانی
۱۹۲۰	سی. گیلوم	سویسی
۱۹۲۱	آلبرت اینشتاین	آلمانی
۱۹۲۲	نیلز بوهر	دنمارکی
۱۹۲۳	روبرت میلیکان	انگلیسی
۱۹۲۴	کارل زیگبان	سویدنی
۱۹۲۵	یامیز فرانـك وگـوستاف	
	هیرتس	آلمانی
۱۹۲۶	ژان‌پیرین	فرانسوی
۱۹۲۷	آرتو کامپتون	امریکائی
	وچارتی آرویلسن	امریکائی
۱۹۲۸	اوین‌ریچاردسن	انگلیسی
۱۹۲۹	پرنس لوئی بروژیل	فرانسوی
۱۹۳۰	سرچاندریسخاراراماناا	هندی
۱۹۳۱	کسی حایز نشد	
۱۹۳۲	ورنرهاینزنبیرگ	آلمانی
۱۹۳۳	پی‌آام دیراك	انگلیسی
	واروین شرودینگر	اتریشی

۱۹۳۴ کسی حایز نشد	
۱۹۳۵ جیمز چاویك	انگلیسی
۱۹۳۶ کارل اندرسن	امریکائی
ویکتورا فهس	انگلیسی
۱۹۳۷ کلینتون دویسون	انگلیسی
وجی‌پی‌تامسن	امریکائی
۱۹۳۸ انریکوفرمی	ایتالوی
۱۹۳۹ ای‌اولاورنس	امریکائی

نوت :ــ برای سالهای ۱۹۴۰ ــ و۱۹۴۲ **جوایز توزیع نشد**

۱۹۴۳ اتوشتیرن	امریکائی
۱۹۴۴ ایسادور اسحق رابی	امریکائی
۱۹۴۵ ولفگانگ پاول	اتریشی
۱۹۴۶ پرشی بریجمان	امریکائی
۱۹۴۷ سرا دوارد اپلیتو ن	انگلیسی
۱۹۴۷ پاتریك اماس بلاکیت	انگلیسی
۱۹۴۹ هیدیکی یوکاوا	جاپانی
۱۹۵۰ سیسل فرانك پاویل	انگلیسی
۱۹۵۱ سرجان کاکیروفت	انگلیسی
ارنست سالتون	آیرلندی
۱۹۵۲ فلیکس بلو چ	
وادوارد میلس پرسیل	امریکائی
۱۹۵۳ فریتس زرنیك	هالندی
۱۹۵۴ ماکس بوری (آلمانی‌الاصل)	انگلیسی
ووالتربوث	آلمانی
۱۹۵۵ پو لیکراپ کوش	
وویلیس لامب	امریکائی
۱۹۵۶ ویلیام‌شوکلی ــ والتربراتاین	
وجان باردین	امریکائی
۱۹۵۷ چن نینگ یانگ	
وتسونگ‌داولی	چینائی
۱۹۵۸ پاول جیرینیکوف ــ ایگور تام	
وایلیا فرانك	فرانسوی
۱۹۵۹ ایمیلوزیگر (متولدایتالیا)	
واوین چمبیر لین	امریکائی
۱۹۶۰ دونالد گلازر	امریکائی
۱۹۶۱ روبرت هوف شتاتتر و	امریکائی
رودلف موس‌باور	آلمانی

۱۹۶۲ **لیو داویدوویچ لانداو** شوروی
۱۹۶۳ **ایوجن وایگنر(متولدهنگری)** امریکائی
ماریا کوپرت **مایر و هانس یانسن** امریکائی وآلمانی
۱۹۶٤ **چالزترنز** امریکائی
و نیکولای یازوف والکساندر پروخورف شوروی
۱۹۶۵ شمینیچیرو تومو ناگا جاپانی
وریچارد فیئین مان وجولیان شینگر امریکائی

دررشتهٔ طب و فزیولوجی

سال	اسم گیرنده	ملیت گیرنده
۱۹۰۱	**ایمیل آفن بیهرینگ**	آلمانی
۱۹۰۲	**سررونالدروس**	انگلیسی
۱۹۰۳	**نیلزآرفینزن**	دنمارکی
۱۹۰٤	**ایوان پاویوف**	**روسی**
۱۹۰۵	**روبرت کوخ**	آلمانی
۱۹۰۶	گولگی	ایتالوی
۱۹۰۷	شارل **لویران** ومونی تایال	فرانسوی
۱۹۰۸	**پاول ایهرلیش**	**آلمانی**
	ومیچنیکو ف (متولد روسیه)	فرانسوی
۱۹۰۹	**تیودورکوخیر**	**سویسی**
۱۹۱۰	البریشت کوسل	آلمانی
۱۹۱۱	**الکوارگولشتراند**	**سویدنی**
۱۹۱۲	**الکسیس کاریل (متولد فرانسه)**	امریکائی
		فرانسوی
۱۹۱۳	**شارل ریشه**	**اتریشی**
۱۹۱٤	**آرباراني**	
۱۹۱۵	**کسی‌حایز نشد**	
۱۹۱۶	**کسی حایز نشد**	
۱۹۱۷	**کسی حایز نشد**	
۱۹۱۸	**کسی حایز نشد**	
۱۹۱۹	ژول‌بوردی	بلژیکی
۱۹۲۰	**اکرو**	دنمارکی
۱۹۲۱	**کسی حایز نشد**	
۱۹۲۲	آوی هیل	انگلیسی
	ومایر هو ف	المانی
۱۹۲۳	فرید ریك‌بانتیك	
	وجان ما کلیود	کانادائی
۱۹۲٤	ویلیم دینتهوین	**هالندی**
۱۹۲۵	کسی حایز نشد	**دنمارکی**
۱۹۲۶	**یوحنافیبیگر**	
۱۹۲۷	**واگنریاوریگ**	اتریشی

۱۹۲۸ شارل نیکول فرانسوی
۱۹۲۹ سرفریدریك هوپکینز انګلیسی
وکریستیان‌الیکمان
۱۹۳۰ **کارل لند شتاینر (متولد** هالندی
اتریش) امریکائی
۱۹۳۱ اتوواربورګ آلمانی
۱۹۳۲ سر چارلز شیرینګتن
ای‌دی آدریان انګلیسی
۱۹۳۳ توماس مورګان امریکائی
۱۹۳۴ جی‌ویپل- جی مینوت وپی
مورفی امریکائی
۱۹۳۵ هانس‌شپی مان آلمان
۱۹۳۵ سرهنری دایل انګلیسی
واتو لوو ه اتریشی
۱۹۳۷ آلبرت فن زتسنت ګیورګی مجارستانی
۱۹۳۸ کورنل‌هیومانس بلژیکی
۱۹۳۹ ګیرهاردوماك (که‌ازپذیرفتن
امتناع کرد) آلمانی
نوت:- برای سالهای ۱۹۴۰-۱۹۴۱و **۱۹۴۲ جوایز توزیع نشد .**
۱۹۴۳ ادوارددوئیسی‌و هنریك دام امریکائی
۱۹۴۴ جوزف ارلانګر واچ ګاسیر امریکائی
۱۹۴۵ سرالکساندر فلیمنګ وسر انګلیسی
هوواردفلوری وارنست بوریس‌چاین آلمانی
۱۹۴۶ هرمن موللیر امریکائی
۱۹۴۷ کارل واف ګارتی‌تی ګوری
(متولدین چکوسلواکیا) امریکائی
برنارد و هوسای ارجنتاینی
۱۹۴۸ پاول موللیر سویسی
۱۹۴۹ والتر آرهس سویسی
۱۹۵۰ فلیپ هینچ وادوارد کیندال پرتګالی
وآنتو نیو مو نیتن
و تادوئیس **رایشی شتاین** امریکائی
۱۹۵۱ ماکس تایلر سویسی
۱۹۵۲ سیلمان واکس من (متولد افریقای جنوبی
اوکراین)
۱۹۵۳ فریتس لیپمان امریکائی
وهانس (هردو متولد آلمان) امریکائی
۱۹۵۴ توماس ویللر-فریدریك انګلیسی
روبنس وجان اندرس
۱۹۵۵ هیوګو تیورل امریکائی

۱۹۵۶ دیگنسن ریچارد ز-اندره کیور نر (متولدین فرانسه)	امریکائی
وورنر فور سما ن	آلمانی
۱۹۵۷ دانیل بی فی (متولدسویس)	ایتالوی
۱۹۵۸ **جورج‌بیدل -ادوارد تیتوم و جوشوالیدربرگ**	امریکائی
۱۹۵۸ **سیویر واوچووا (متولد هسپانیا)و آرتور کورنبیرگ**	**امریکائی**
۱۹٦۰ سرماك فولاین برنیت	آسترالیائی
وپیتر بریان میداوار	انگلیسی
۱۹٦۱ **گیورگ فون بیکسی(متولد** مجارستان)	امریکائی
۱۹٦۲ فرانسیس گریك ومو ریس	انگلیسی
ویلکینس جیمز واتسون	امریکائی
۱۹٦۳ **آلان ال هیوجکین -اندریو**	**انگلیسی**
فیلدینگ هکسلی وجان سی ایکلس	آسترلیایی
۱۹٦٤ فیود لنین	آلمانی
وکنراد بلو خ	امریکائی

دررشتهٔ کیمیا

سال اسم گیرنده	**ملیت گیرنده**
۱۹۰۱ **جاکوبوس وانت هوف**	هالندی
۱۹۰۲ **ایمیل فیشر**	آلمانی
۱۹۰۳ **سوانته آرینیوس**	سویدنی
۱۹۰٤ سرویلیام **رمسی**	انگلیسی
۱۹۰۵ **آدولف فن بایر**	آلمانی
۱۹۰٦ هنری موسه	فرانسوی
۱۹۰۷ **ادواردبوخنر**	آلمانی
۱۹۰۸ ارنست روتر فورد	انگلیسی
۱۹۰۹ **ویلهلم اوستوالد**	آلمانی
۱۹۱۰ اوتووالاخ	آلمانی
۱۹۱۲ ژرینارد وساباتی	فرانسوی
۱۹۱۱ ماری کوری **(متولدپولند)**	فرانسوی
۱۹۱۳ الفریدورنر	سویسی
۱۹۱٤ **تی دبلیو ریچاردس**	امریکائی
۱۹۱۵ **ریشارد ویلشتیتر**	آلمانی
۱۹۱٦ کسی حایز نشد	
۱۹۱۷ کسی حایز نشد	
۱۹۱۸ کسی حایز نشد	

١٩١٩ ژولیه بوردی — بلژیکی
١٩٢٠ **والتهیرنیرنست** — آلمانی
١٩٢١ فریدریك سودی — انگلیسی
١٩٢٢ فرانسیس آستون — انگلیسی
١٩٢٣ فریتس پریگل — اتریشی
١٩٢٤ کسی **حایز نشد**
١٩٢٥ ریشارد تسیگموندی(**متولد** اتریش) — آلمانی
١٩٢٦ تیودور سویدبیرگ — سویدنی
١٩٢٧ هاینریس ویلاند — آلمانی
١٩٢٨ **آدولف ویندواوس** — آلمانی
١٩٢٩ **آرتور هاردن** — انگلیسی
وفن اویلر شلپین (متولد آلمان) — سویدنی
١٩٣٠ **هانس فیشر** — آلمانی
١٩٣١ کارل **بوش وفـریدریش بیرگلوس** — آلمانی
١٩٣٢ ایروینگ لانگ موئیر — امریکائی
١٩٣٣ کسی **حایز نشد**
١٩٣٤ **هارولد یوری** — امریکائی
١٩٣٥ **فریدریك وایرنژولیوکیوری** — فرانسوی
١٩٣٦ **پیتر دیبیی (نیدرلندی)** — هالندی
١٩٣٧ **والتر هاورث** — انگلیسی
و پاول کاریر — سویسی
١٩٣٨ ریشاردکوهن **(که ازپذیرفتن** جایزه امتناع کرد) — آلمانی
١٩٣٩ **بوتیننت (که از پذیرفتن** جایزه امتناع کرد) — آلمانی
ولوسیکا — سویسی

نوت:ـ برای سالهای ١٩٤٠ ـ **١٩٤١ و ١٩٤٢ جوایز توزیع نشد**

١٩٤٣ **جیورج فن هیوسی** — مجارستانی
١٩٤٤ **اتوهان** — آلمانی
١٩٤٥ آرتوری ویرتانین
١٩٤٦ جیمزسومر ـجان نورتروپ ویندل ستانلی — امریکائی
١٩٤٧ **سر روبروت روبنزون** — انگلیسی
١٩٤٨ **آرنه تیسیلیوس** — سویدنی
١٩٤٩ **ویلیام اف جك** — امریکائی
١٩٥٠ **اتودیلزوکورت آدلر** — آلمانی

۱۹۵۱ ادوین میکمیلن وگلین سیبورگ	امریکائی
۱۹۵۲ ارچرمارتین وریچاردسینج	انگلیسی
۱۹۵۳ هرمن شتاودینگر	آلمانی
۱۹۵۴ لینوس پاولینگ	امریکائی
۱۹۵۵ وینسنت دیووینوئید	امریکائی
۱۹۵۶ سرسیرل هینشل وود	انگلیسی
ونیکولای سمینو ف	شوروی
۱۹۵۷ سر الکساندر تود	انگلیسی
۱۹۵۸ فریدریك سنگر	انگلیسی
۱۹۵۹ یاروسلاف هیروسکی	چکوسلواکی
۱۹۶۰ ویلاردلیبی	امریکائی
۱۹۶۱ میلوین کالوین	امریکائی
۱۹۶۲ جان کاندریووماکس‌پیروتز (متولد اتریش)	انگلیسی
۱۹۶۳ کارل تسیگر	آلمانی
وگیولیوناتا	ایتالوی
۱۹۶۴ دوورتی کروفوت‌هاویتز	انگلیسی
۱۹۶۵ روبرت وودوارد	امریکائی

در رشتهٔ صلح

سال	اسم گیرنده	ملیت گیرنده
۱۹۰۱	هانری دونانت	سویسی
	و فریدریك پاسی	فرانسوی
۱۹۰۲	ای دوکومون وآگوبات	سویسی
۱۹۰۳	سرویلیام گیریمر	انگلیسی
۱۹۰۴	انستیتوت‌حقوق بین‌المللی	
۱۹۰۵	بیرتهافون زوتنر	اتریشی
۱۹۰۶	تیودورروزولت	امریکائی
۱۹۰۷	ای تی مونتیا	ایطالوی
	وال رینال	فرانسوی
۱۹۰۸	گلاس آرنولدسن	سویدنی
	و فریدریك بایر	دنمارکی
۱۹۰۹	آوگوست بیرنار	بلژیکی
	وبارون دوکونستان ایستورنه	فرانسوی
۱۹۱۰	دفتر بین المللی صلح	سویسی
۱۹۱۱	تی‌ام اسیر	هالندی
	وآ اچ فرید	اتریشی
۱۹۱۲	الیهوروت	امریکائی

سال		
۱۹۱۳	هنری لافونتین	بلژیکی
۱۹۱۴	کسی حایز جایزه نشد	
۱۹۱۵	کسی حایز جایزه تشد	
۱۹۱۶	کسی حایز جایزه نشد	
۱۹۱۷	صلیب احمربین المللی جینوا	
۱۹۱۸	کسی حایز جایزه نشد	
۱۹۱۹	وودروویلسن	امریکائی
۱۹۲۰	ال . بورژوا	فرانسوی
۱۹۲۱	کا اچ برانتینگ	سویدن
	وکریستیان لانگه	ناروېژی
	فریت یوف نانسن	ناروېژی
۱۹۲۳	کسی حایزجایزه نشد	
۱۹۲۴	کسی حایز جایزه نشد	
۱۹۲۳۵	سی جی داویس	امریکائی
	و سرآستین چمبرلین	انگلیسی
۱۹۲۶	آ . بریان	فرانسوی
	و شتریسه من	آلمانی
۱۹۲۷	فردینان بویسان	فرانسوی
	ولودویگ کوید ه	آلمانی
۱۹۲۸	کسی حایز جایزه نشد	
۱۹۲۹	فرانك بی . کیلوج	امریکائی
۱۹۳۰	ناتهان زودیربلوم	سویدنی
۱۹۳۱	ان ام بیوتلروژن آدامز	امریکائی
۱۹۳۲	کسی حایز جایزه نشد	
۱۹۳۳	سرنورمن آنجیل	انگلیسی
۱۹۳۴	آرتور هندرسن	انگلیسی
۱۹۳۵	کاری فون اوسیتسکی	آلمانی
۱۹۳۶	کارلوس دی لاماس	ارجنتاینی
۱۹۳۷	ویسکاونت سیسل آف چلوود	انگلیسی
۱۹۳۸	نانسن موسسهٔ بین المللی مهاجران در جینوا	
۱۹۳۹	کسی حایز جایزه نشد	

نوت:ـ برای سالهای ۱۹۴۰ و ۱۹۴۱ و ۱۹۴۲ جایزهٔ صلح نوبل توزیع نشد .

۱۹۴۳	کسی حایز جایزه نشد	
۱۹۴۴	صلیب احمر بین المللی جینوا	
۱۹۴۵	کاردل هول	امریکائی
۱۹۴۶	جان آرموت وایمیلی جی بالچ	امریکائی

١٩٤٧ کمیتهٔ امریکائی سرویس صلح (کـواکـرس) و سرویـس مشاورتی صلح لندن	
١٩٤٨ کسی حایز جایزه نشد	
١٩٤٩ لوردبوید آر	انگلیسی
١٩٥٠ رالف جی بنچ	امریکائی
١٩٥١ لیون فواه	فرانسوی
١٩٥٢ البرت شویتسر	فرانسوی
١٩٥٣ جورج مارشال	امریکائی
١٩٥٤ کمشنرعالی ملل‌متحد برای مهاجرین	
١٩٥٥ کسی حایز جایزه نشد	
١٩٥٦ کسی حایز جایزه نشد	
١٩٥٧ لیستر پیرسن	کانادائی
١٩٥٨ زوار پیر	بلژیکی
١٩٥٩ فلیپ جان نوئیل باکر	انگلیسی
١٩٦٠ البرت جان لتولی	افریقای جنوبی
١٩٦١ داگ هامرشیولد	سویدنی
(این جایزه به پست موصوف داده	شده است)
١٩٦٢ لینوس پاولینگ	امریکائی
١٩٦٣ صلیب احمر بین المللی و	مؤسسهٔ اتحادی صلیب احمر
١٩٦٤ دکتور مارتین لوترکینگ	امریکائی
١٩٦٥ صندوق اطفال ملل متحد	

مهمترین ادیان عالم

دین	پیروان آن به ملیون نفر
اسلام (با تمام فرقه های آن)	۴۳۰ر۰
رومن کاتولیك	۵۳۸ر۰ (۱)
پروتستانت	۲۶۳ر۷
اورتودوکس	۹۷ر۰ (۲)
سایر فرقه های مسیحی	۱۷ر۰
کنفوسیون چین ـ تاء وبنیست‌ها و بودائی های چین	۴۰۰ر۰
آئین بودا (مهایانا ـ نی مایانا ـ لامائیزم خارج کشور چین)	۰۰ر۰
هندو	۳۶۵ر۰
سك	۷ر۵
چائینا	۲ر۰
شینتو	۵۰ر۵
زردشت	۰ر۱
یهود (مجموع جمعیت یهودی ها باستثنای آنانیکه به‌یهودیت‌اعتقاد ندارند)	۱۲ر۸
پیروان سایر ادیان و کلتورهای ابتدائی	۱۲۰ر۰

۱ـ طبق یك محاسبهٔ دیگر فقط ۴۹۳ر۵ ملیون نفر

۲ـ نظر به یك راپور دیگر که‌حاوی ارقامی از معتقدین این آئین در اتحاد شوروی است پیروان آن به ۱۲۰ میلیون بالغ

سایر ارقام نفوسیکه خارج ازین سنجش قرار میگیرد یامعتقد به ادیان کوچك هستندویا اصلابکدام دینی اعتقاد ندارند .

ارقام متذ کرهٔ فوق درواقع‌مظهر کلیات است که بطور عام و تقریبی مبین پیروان مذاهب بزرگ می باشند ، چنانچه در مورد پیروان مسیحیت این ارقام نه‌تنها مکمل نیست بلکه نمیتوان به آن اعتماد هم نمود . زیــرا تعــداد پیروان مسیحیت در کشور های کمونست درست معلوم و واضح نمیباشد . در شرق آسیا یك معتقد به مذهب که درعین حال معتقد به آئیــن می‌باشند ،پیرومذهب کنفوسیوس نیز هست و یا یك بودائی در عین زمان یك شنتویی هم میباشد . و بیش از نصــف پیــروان آئین مسیحیت در اروپا و بیش از ثلث آن در امریکا زندگی می‌کنند .

هشت فیصد از پیروان آئین مقدس اسلام در آسیا مستقــر هستند طوریکه از معتقدین سایر ادیان مثل ، هندوئی ، چینائی ، بودایی ، کنفوسیو سی ،زردشتی (پارسی) شینتویی ، تاؤیی) بیش از ۹۹ فیصد در این قاره (آسیا) حیات بسر می‌برند .

بیش از نصف‌پیروان مذهب‌یهود در امریکا ، بیش از یك ربع آن در اروپا و سدس (یك ششم) در آسیا و بقیه در افریقا و آسترالیا مسکن گزین می‌باشند .

نظر براپوری که در سال ۱۹۶۳ نشر شده است در افریقا ۲۵ ملیون مسیحی مذهب کاتولیك‌وجود دارد .

یك راپور مؤثق دیگر حاکی است که ســهم پیروان مسیحیــت در مجموعهٔ جمعیت جهانی پیوسته رو به تقلیل میرود و علت آن راازیاد نفوس متکاشف کشور های غیر مسیحی میداند .

اوزان و مقیاسات

تساوی سیستم متریك ومقیاسات طول انگلیسی

یك انچ = ۲۵ر۴۰۰ میلیمتر یــك میلیمتر = ۰ر۰۳۹۳۷۱ انچ

یك‌فت ۱۲ انچ = ۳۰ر۴۷۹ سانتیمتر

یك یارد ۳ فیت ۹۱ر۴۴ سانتیمتر

یك فیت = ۰ر۳۰۴۷۹ متر یك متر = ۳ر۲۸۰۹ فیت

یك پول = ۵½ یارد ۵ر۰۳ متر

یك چائین = ۴ پول = ۲۰ر۱۲ متر

یك فارلونج = ۱۰چائین = ۲۰۱ر۱۷ متر

یك میل = ۱ر۶۰۹۳۱ کیلو متر یك کیلومتر = ۰ر۶۲۱۳۷ میل

یك میل انگلیسی و یا تمثالی = ۸ فارلونج = ۱ر۶۰۹۳۱ کیلو متر

یك میل جغرافیائی = ۷ر۴۲۰۴۴ کیلومتر

مقیاسات طولی ناوتیك

یك‌اس ام = میل بین‌المللی دریائی = ۱ر۸۵۲ کیلومتر

یك طول کیبل عشریك میل‌دریائی است .

یك فاتهوم = ٦فیت = ۱ر۸۲۹متر

یك کیبل لینت = ۱۰۰ فاتهوم = ۱۸۲ر۹ متر

یــك میل ناوتیکــال انــگلیسی = ۱ر۸۵۳کیلومتر

تساوی مقیاسات سطح سیستم متریك یا مقیاسات انگلیسی

یك مترمربع ۱۰۰دیسی

یك مترمربع ۱۰۰۰ سانتی

متر مربع ۱۰ر۷۶۵

فیت مربع

یك فیت مربع = ۰ر۰۹۲۹۰ متر مربع

یك انچ مربع = ۶ر۴۵ سانتی متر مربع

یك یارد مربع = ۹فیت مربع = ۰ر۸۳۶ متر مربع

یك رودپول‌پیرچ = ۳۰¼ یاردمربع = ۲۵ر۲۸۹ متر مربع

یك فیت مربع = ۱۴۴ـانچ‌مربع = ۹ر۲۸۸ دیسی متر مربع

تعادل اوزان سیستم‌متریك واوزان انگلیسی

اوزان عمومی تجارتی

یك پوند آواردیو یو یس ۴۵۹ر۰ کیلو گرام یك‌کیلوگرام = ۲ر۲۰۴۶ پوند آوایردیوپویس

یـك درام ۲۷ر۳۴ گراینس = ۱ر۷۷۲ گرام

یك اونس ۱۶ درام = ۲۸ر۳۵۰ گرام

یك پوند ۱۶ اونس = ۵۴۳ر۵۹ گرام

یك ستون ۱۴ پوند = ۶ر۳۵ کیلو گرام

یك کوارتر انگلیسی ۲ستو ن = ۷۰ ر۱۲کیلوگرام‌ـدراضلاع‌متحده متحده امریکا : یك کـوارتر = ۱۱ر۳۳۹ کیلو گرام

یك هاندریت وایت انگلیسی ۴کوارتر = ۵۰ر۸۰۲ کیلـو گرام دراضلاع متحده امریـکا : یـك هاندریت وایت = ۴۵ر۳۵۹ کیلـو گرام

یك لانج تن = ۱ر۰۱۶۰ تن یك تن = ۱ر۱۰۲۳۱ لانج تن

یك‌لانج‌تن = ۲۰سنتال = ۱۰۱۶ر۰۵ کیلو گرام

یك سنتال (شورت ۱۰۰ پوند = ۴۵ر۳۵۹ کیلو گرام

یك شورت تن = ۰ر۹۰۷۱۸ تن = یك تن = ۱ر۱۰۲۳۱ شورت تن

یك شورت تن = ۲۰ شورت‌سنتال = ۹۰۷ر۱۸۵ کیلو گرام

اوزان فلزات نجیبه (سیستم تروی)

یك گرائین ۰ر۰۶۵گرام

یك اونس ۲۰ پنی وایت = ۳۱ر۱۵۴ گرام

یك پنی وایت ۲۴گرائین = ۱ر۵۵۵ گرام

یك پوند ۱۲ اونس = ۳۷۳ر۲۵ گرام

یك رود = ۴۰ راد = ۱۰ر۱۲ آر

یك‌اکر = ۴ راد = ۰ر۴۰۴۶۷هکتار

یك هکتار = ۲ر۴۷۱۱ اکر

یك آر = ۱۰۰مترمربع = ۱۱۹ر۵۹۹ یارد مربع

یك میل مربع = ۲ر۵۸۸۹ کیلومتر مربع یك‌کیلومتر مربع = ۰ر۳۸۶۱ میل مربع

یك کیلومتر مربع = ۱۰۰ هکتار = ۱۰۰۰۰۰۰ متر مربع = ۲۴۷ر۱۱ اکر

تساوی سیستم متریك ومقیاسات انگلیسی حجم و فضا

یك انچ مکعب = ۱۶ر۳۸۶ سانتی متر مکعب یك سانتی متر مکعب = ۰ر۰۶۱۰۳ انچ مکعب

یك انچ مکعب = ۱۶ر۳۸۶ سانتی متر مکعب

یك فت مکعب = ۱۷۲۸ انچ مکعب = ۲۸ر۳۲ دیسی متر مکعب

یك یارد مکعب = ۲۷ فیت مکعب = ۰ر۷۶۴۶ متر مکعب

یک فت مکعب = ۰٫۰۲۸۳۲ متر مکعب یک متر مکعب = ۳۵٫۳۱۷ فیت مکعب
یک متر مکعب = ۱۰۰۰ دیسی متر مکعب = ۱۰۰۰۰۰۰ سانتی متر مکعب = ۱۰۰۰۰۰۰۰۰۰ میلیمتر مکعب
یک امپریال باشل = ۰٫۳۶۳۴۹ هکتولیتر یک هکتولیتر = ۲٫۷۵۱۱ امپریال باشل
یک لیتر = یک دیسی متر مکعب = ۱٫۷۶۰ پینت انگلیسی = ۲٫۱۱۴ پینت امریکائی
یک هکتولیتر = ۱۰۰ لیتر = ۲۱٫۹۹۷ گیلن انگلیسی = ۲۶٫۴۱ گیلن امریکائی

مقیاسات مایعات

یک گیلن انگلیسی = ۰٫۱۴۲ لیتر
یک گالون امریکائی = ۴ کوارت = ۳٫۷۸۷ لیتر
یک گیلن امریکائی = ۰٫۱۱۸ لیتر
یک بیرل ۳۱٫۵ گالون = ۱۱۹٫۲ لیتر (واحد انگلیسی و امریکا)
یک پینت انگلیسی = ۴ گیلن = ۰٫۵۶۸ لیتر
یک بیرل نفت = ۴۲ گالون = ۱۵۸٫۸ لیتر (واحد انگلیسی و امریکائی)
یک پینت امریکائی = ۴ گیلن = ۰٫۴۷۳ لیتر
یک کوارت انگلیسی ۲ پینت = ۱٫۱۳۶ لیتر
یک گالون انگلیسی = ۲۷۴ ۲۷۷ انچ مکعب
یک کوارت امریکائی = ۲ پینت = ۰٫۹۴۶ لیتر
یک گالون امریکائی = ۲۳۱٫۰ انچ مکعب
یک گالون انگلیسی = ۴ کوارت = ۴٫۵۴۶ لیتر

مهم ترین ارقام دربارهٔ کرهٔ ارض

ارقامی چند از بیضوی زمین (نظر بمحاسبات هایفورد)

شعاع خط استوا (اکواتوریال رادیوس)	۶۳۷۸۳۸۸ متر
نصف محور زمین (شعاع قطبی)	۶۳۵۶۹۱۲ متر
محیط خط استوا	۴۰۰۷۶۵۹۲ متر
محیط که از فراز قطب اندازه شده است	۴۰۰۰۹۱۵۳ متر
طول یکدرجهٔ خط استوا	۱۱۱۳۲۳٫۸۷ متر
طول درجهٔ میریدیان وسطی	۱۱۱۱۳۶٫۵۴ متر
سطح	۵۱۰۱۰۰۹۳۳٫۵ کیلو متر مربع
حجم	۱۰۸۳۳۱۹۷۸۰۰۰۰ کیلو متر مکعب
ثقلت کرهٔ زمین (وزن زمین)	۵۹۷۰ تریلیارد تن

ترتیب افقی کرهٔ ارض (بارقام کامل)

سطح خشکه	۱۴۹۰۰۰۰۰۰ کیلو متر مربع
سطح آب	۳۶۱۰۰۰۰۰۰ کیلو متر مربع
سهم سطح خشکه در نیمکرهٔ شمالی	۳۹٫۴ فیصد
سهم سطح خشکه در نیمکرهٔ جنوبی	۱۹٫۰ فیصد
سهم سطح خشکه در نیمکرهٔ خشکه	۵۱٫۰ فیصد
سهم سطح آب در نیمکرهٔ آب	۹۱٫۰ فیصد

ترتیب عمودی سطح کرهٔ زمین

بلند ترین ارتفاع سطح زمین (مونت ایورست)	۸۸۴۷ متر (۱)
عمیقترین سطح بحر (که تاکنون تثبیت شده است)	۲۵۰ متر
سویهٔ متوسط (بلندی وسطی) سطح فزیکی کرهٔ ارض	۲۴۰ متر
سهم طبقات مرتع در سطح خشکهٔ زمین	۰ر۲۰۰ متر ۴ر۲۵ فیصد
(از نماه کاسنیا)	بیش از ۲۰۰۰ متر ۲ر۱۳ فیصد

(۱) نظر بیك سنجش دیگرمساوی ۸۸۴۸ متر

قاره ها (بارقام کامل)

آسیا	۴۳۹۰۰۰۰۰ کیلومتر مربع
افریقا	۳۰۳۰۰۰۰۰ کیلو متر مربع
امریکا	۴۲۰۰۰۰۰۰ کیلو متر مربع
انتارکتیس	۱۴۱۰۰۰۰۰ کیلو متر مربع
مدون شلفایس	۱۳۱۷۷۰۰۰ کیلو متر مربع
آسترالیا و اوقیانوسیه	۸۶۰۰۰۰۰ کیلومتر مربع
اروپا (اورال‌سرحدقرار داده‌شده)	۱۰۵۰۰۰۰۰ کیلو متر مربع

ابحار اعظم

اسم	**سطح**
بحرالکاهل یاپسفیك	۱۷۹ ۶۷۹۰۰۰ کیلو متر مربع
بحر اتلس	۱۰۶ ۴۶۳۰۰۰ کیلو متر مربع
بحرالهند	۷۱ ۹۱۷۰۰۰ کیلومتر مربع

مهمترین اعماق ابحار که تاکنون‌شناخته شده‌اند

بحرالکاهل و ابحار جانبی و فرعی‌آن

حفره های پورتوریکو (اعماق میلواوکی)	۹۲۱۹ متر
حفره های ساندویچ جنوبی (اعماق میتیتور)	۸۲۴ متر
رومانچرین	۷۷۲۸ متر
حوضهای بحر وسطی امریکا (حفره های جایمن)	۷۲۳۸ متر
حوضهای کاناری	۶۲۹۲ متر
حوضهای قطب‌جنوبی‌هند واتلانتیك	۵۸۷۲ متر
حوضهای‌ارکتیس (حوضهای‌آنگارا)	۵۴۴۹ متر
حوضهای بحر وسطی‌اروپا (حوض های ایونیك)	۵۰۱۳ متر
بحیر شمالی	۷۲۵ متر

بحرالهند و ابحار جانبی و فرعی آن

حفره های سوندا (اعماق پلانیت)	۷٤٥۰ متر
حوضهای شمال آسترا لیا	٦۸٤۰ متر
حوضهای مدغاسکر	٦٤۰۰ متر
حوضهای آسترالیای غربی	٦۳٥۰ متر
حوضهای ناتال	٥۷۳۹ متر
حوضهای اندامان	٤۱۷۷ متر
بحرالاحمر	۲۳٥۹ متر
خلیج فارس	۸٤ متر

بحرالکاهل و ابحار جانبی و فرعی آن

حفره های فلیپین (اعماق کوك غیر قابل اعتماد)	۱۱٥۱٥ متر
حفره های ماریان (اعماق ویتیاس اول)	۱۱۰۳٤ متر
حفره های ماریان (اعماق قابل غواصی تریست)	۱۰۹۱۸ متر
حفره های ماریان (اعماق خلیج)	۱۰۸٦۳ متر
حفره های تونگا (اعماق ویتیاس دوم)	۱۰۸۸۲ متر
حفره های تونگا (اعماق هوریسون)	۱۰٦۳۳ متر
حفره های کوریل (اعماق ویتیاس سوم)	۱۰٥٤۲ متر
حفره های فلیپین (اعماق گالاتیا)	۱۰٥٤۰ متر
حفره های فلیپین (اعماق کاپ جانسن)	۱۰٤۹۷ متر
حفره های فلیپین (اعماق امدن)	۱۰٤۰۰ متر
حفره های جاپان (اعماق راماپی)	۱۰۳۷٤ متر
حوضهای پیرو (حفره های اتاکوما)	۷٦۳٦ متر
حوضهای باندا	۷٤٤۰ متر
حوضهای پاسفیك قطب جنوبی	٦۲٥۰ متر
بحیرهٔ بیرنگ	۳۹٦۱ متر

ریکارد های عمق پیمائی بوسیلهٔ آلات غواصی

دبلیو بیت ۱۹۳٤
آ . پیکارد ۱۹٥۳
جی هویت ، پی ویلم ۱۹٥٤
جی پیکارد ، دی ولش ۱۹٦۰

یخچال های طبیعی کرهٔ ارض

ساحهٔ قطب جنوب وجزایر ماورای انتارکتیس	۱۲ ٦٥٣٠٠٠ کیلو مترمربع
جزایر کتیك و ماورای ارکتیك	۲۰۷۲۷٤۳ کیلو متر مربع
امریکای شمالی	۷۷۰۰۹ کیلومتر مربع
آسیا	۱۲۰۰۹۱ کیلو متر مربع
امریکای جنوبی	۲۵۰۰۰ کیلو متر مربع
اروپا	۱۰۸۱۳ کیلو متر مربع
نیوزیلند ــ نیوگینی	۱۰۱۵ کیلو متر مربع
افریقا	۵۰ کیلو متر مربع

مجموع تمام یخچال های کرۀارض ۱۸۹٥۹۷۲۱ کیلو متر مربع
مجموع وزن کتلهٔ یخ روی زمین می‌تواند از ۳۰ــ۳۲ ملیون کیلومتر مکعب و از این جمله از ۹۰ــ۹٥ فیصد آن در انتارکتیس (قطب جنوب) وجود دارد.

طولانی ترین یخچالهای غیر طبیعی

یخچال اینیل چیك (تیانسان)	۸٥کیلو متر
یخچال یوپسمالا (پتاگونیا)	۸۰ کیلو متر
یخچال فیدچینکو (ترانسمالائی)	۷۷ کیلو متر
یخچال سیاچن (قراقرم)	۷٥ کیلو متر

یخچال های طولانی شناخته شدهٔ آلپ

یخچال آلیچ	۲٥ر٥ کیلومتر
یخچال یونترآر	۱٥ر۰ کیلو متر
یخچال گورنیر	۱٤ر٥ کیلو متر
مردوگلاس	۱۳ر٥ کیلو متر
پاسترینس	۱۰ر۲ کیلو متر
گیپاچ	۹ر۲ کیلو متر
هینترایس	۸ر۷ کیلو متر
یخچال مورتیراچ	۸ر٥ کیلو متر

معلومات آفاقی دربارهٔ حقایق

مهمهٔ جهان

اوقیانوسهای بزرگ

علمای جغرافیه و خریطه‌سازان جهان: چهار پارچهٔ بزرگ آب را بنام «اوقیانوسها» یاد میکنند .

این اوقیانوس ها عبارت انداز : اوقیانوس پاسفیك ـ اوقیانوس اتلانتیك ـ اوقیانوس هند و اوقیانوس آرکتیك .

پندار برای این است‌که‌اوقیانوس های اتلانتیك و پاسفیك‌در حصهٔ خط استوا به دو قسمت اتلانتیك شمالی‌واتلانتیك جنوبی‌وپاسفیك شمالی وپاسفیك جنوبی منقسم گردیده است .

اوقیانوس آرکتیك نام آبهائی است‌که در شمال‌کتله های‌خشکه درناحیهٔ دایرهٔ آرکتیك واقع می باشد .اصطلاح اوقیانوس انتارکتیکا از طرف عدهٔ ازکارتو گرافرها برای توصیح‌هویت‌آبهای اطراف انتارکتیکا بکار برده می شود . اما حدود شمالی آنرا هیچ نقطهٔ معین جغرافیائی تعیین‌کرده نمیتواند .

عمق‌و مساحهٔ اوقیانوسها

اوقیانوس پاسفیك : مساحهٔ سطحیه ۶۳۸۰۱۶۶۸ مربع میل . و عمق ۱۴۰۴۸ فت .

اوقیانوس اتلانتیك : مساحهٔ سطحیه ۳۱۸۹۳۰۶ مربع میل . و عمق ۱۲۸۸۰ فت .

اوقیانوس هند : مساحهٔ سطحیه ۲۸۳۵۶۲۷۶ مربع میل و عمق ۱۳۰۰۲ فت .

اوقیانوس آرکتیك : مساحهٔ سطحیه ۵۴۴۰۱۹۷ مربع میل و عمق ۳۹۵۳ فت .

عمق و مساحه بحیره ها

بحیره ملایا : مساحهٔ سطحیه ۹۹۸۰۵۶ مربع‌میل و عمق ۳۹۷۶ فت .

بحیرهٔ چین جنوبی : مساحهٔ سطحیه ۱۱۴۶۰۰۰ مربع میل . و عمق ۵۴۰۰ فت .

بحیرهٔ کریبین : مساحهٔ سطحیه ۱۰۶۳۳۴۰ مربع میل . و عمق ۸۶۸۵ فت .

بحیرهٔ مدیترانه : مساحهٔ سطحیه ۹۶۶۵۷ مربع میل . و عمق‌۴۸۷۸ فت .

بحیرهٔ بیرنگ : مساحهٔ سطحیه ۸۷۵۷۵۳ مربع میل. و عمق‌۴۷۱۴ فت .

خلیج مکسیکو : مساحهٔ سطحیه ۵۹۵۷۶۰ مربع میل. و عمق‌۴۹۶۱ فت .

بحیرهٔ چین شرقی : مساحهٔ سطحیه ۴۸۲۳۱۷ مربع میل . و عمق ۶۱۷ فت .

خلیج هدسن : مساحهٔ سطحیه ۴۷۵۷۹۲ مربع میل و عمق ۴۲۰ فت .

بحیرهٔ جاپان : مساحهٔ سطحیه ۳۸۹۰۷۴ مربع میل . و عمق ۴۴۹۲ فت .

بحیرهٔ اندامان : مساحهٔ سطحیه ۳۰۷۷۹۵۴مربع‌میل .وعمیق ۲۸۵۴ فت .

بحیره ملایا: مساحهٔ سطحیه ۲۲۲۱۲۴ مربع میل . و عمق ۳۰۸ فت .

بحیره زرد : مساحهٔ سطحیه ۱۸۰۰۰۰ مربع میل . و عمق ۱۶۰ فت .

بحیرهٔ سرخ : مساحهٔ سطحیه ۱۶۹۰۷۳ مربع میل . و عمق ۶۱۱ فت .

بحیرهٔ سیاه : مساحهٔ سطحیه ۱۷۸۳۷۸ مربع میل . و عمق ۳۶۱۰ فت .

بحیرهٔ بالتیك : مساحهٔ سطحیه ۱۶۳۰۵۰ مربع میل . و عمق ۱۸۹

خلیج فارس : مساحهٔ سطحیه ۹۲۲۰۱ مربع میل . وعمق ۸۲ فت.

خلیج فارس : مساحهٔ سطحیه ۹۲۲۰۱ مربع میل . و عمق ۸۲ فت .

خلیج سینت لارنس : مساحهٔ سطحیه ۹۱۸۱۵ مربع میل . وعمق ۴۱۷ فت .

خلیج کالیفورنیا : مساحهٔ سطحیه ۶۲۶۲۵ مربع میل . و عمق ۲۶۶۷ فت .

تنگهٔ مانش و بحیرهٔ آیرلند : مساحهٔ سطحیه ۶۸۹۱۹ مربع میل. و عمق ۱۹۰ فت .

تنگهٔ باس : مساحهٔ سطحیه ۲۸۸۸۰ مربع میل . و عمق ۳۳۰ فت .

حجم ووسعت قاره ها

امریکای شمالی بشمول جزایرآن: ۹۳۰۰۰۰۰ مربع میل .
از شمال به جنوب ۵۳۰۰ میل و از شرق به غرب ۴۰۰۰ میل .

امریکای جنوبی : ۶۸۰۰۰۰۰ مربع میل .
از شمال بجنوب ۴۷۵۰ میل واز شرق به غرب ۳۱۰۰ میل .

اروپا : ۳۷۵۰۰۰۰ مربع میل .
از شمال به جنوب ۲۴۰۰ میل و از شرق به غرب ۳۸۰۰ میل

آسیا بشمول جزایرآن: ۱۶۹۰۰۰۰۰ مربع میل .
از شمال به جنوب ۵۳۰۰ میل و از شرق به غرب ۶۰۰۰ میل .

افریقا : ۱۱۵۰۰۰۰۰ مربع‌میل.
از شمال به جنوب ۵۰۰۰ میل و از شرق به غرب ۴۷۰۰ میل .

آسترالیا : ۲۹۵۰۰۰۰ مربع‌میل.
از شمال به جنوب ۱۹۷۰ میل و از شرق به غرب ۲۴۰۰ میل .

انتارکتیکا : ۵۳۰۰۰۰۰ مربع میل .

مساحهٔ سطحیهٔ مناطق زراعتی

جهان : ۳۳۰۰۰۰۰ مربع میل .
ستیپ‌ها : ۱۹۰۰۰۰۰ مربع‌میل.
صحرا ها : ۵۰۰۰۰۰ مربع‌میل.

نقش زلزله ها

اگر چه زلزله هائیکه وقتاً فوقتاً در هر گوشه و کنار جهان رخ میدهد بعضاً تخریبات و تلفاتی‌را بار می‌آورد . اما علمای سیانس عقیده دارند که زلزله ها در امر انکشاف متداوم کرهٔ خاکی نقش خیلی مؤثر و ارزندهٔ دارد .

امروز درسراسرجهان‌رویهمرفته بیش از ۱۲۰۰مرکز سینزموگراف موجود است . و سالانه در حدود ۵۰۰۰۰۰ تکانهای زلزله توسطاین مراکز ثبت میگردد .

از جملهٔ این تکانهای‌زلزله تقریباً ۱۰۰۰۰۰ تکان آن شنیده و یا احساس شده میتواند و در حدود ۱۰۰۰ تکان دیگر آن نسبتاً شدید بوده و منجر به تولید تخریبات و تلفات می‌شود .

علمای سیا نس مدعی هستندکه تکاشف متواتر قشر کرهٔ ارضی با تکانهائیکه همدوش با آن وقتاً فوقتاً صورت میگیرد . اصلا برای

استقرار و ادامهٔ حیات در جهان سام آوری «هشت میل در هر ثانیه» یك امر بس مهم و اساسی پنداشته عبور میکند. میشود.

بدون تردید با اصطکاك و کاهشی که در پیکر کوهها متوالیاً بعمل می‌آید. هرگاه مجدداً جبران نشود و فرو رفتگی هادوباره بحال عادی بر نگردد. در آنصورت مسلماً جهان ما به بحرهای راکد و باطلاقها مبدل خواهد شد.

تا جائیکه تحقیقات بعمل آمده است. هیچ نقطهٔ جهان از احتمال وامکان وقوع زلزله مصئون نمیباشد اما از هر پنج زلزله چهار آن در گردونواح اوقیانوس پاسفیك رخ میدهد.

و دومین سرزمین نا آرام دیگر از لحاظ وقوع تکانهای زلزله نواحی شرق الهند، اتلانتیك، مدیترانه، همالایا و غرب الهند میباشد.

امروز تیوری که بیشتر در مورد حقایق وقوع زلزله ها قابل قبول میباشد این است که زلزله ها اساساً در اثر انتقال ویا لغزشهای بسیار بزرگی که از طریق سکتگی های قشر زمین صورت میگیرد به میان می‌آید.

هنگامیکه صخره ای در اثر فشار زیاد در یك نقطهٔ نسبتاً ضعیف سقوط میکند کثیراً در قسمت بسیار زیرین سطح زمین امواج تکانهای شدید به وقوع میرسد. یك قسمت این امواج بدورادور کرهٔ زمین درحرکت می‌آید وقسمت دیگر آن ازبین زمین بسرعت سر

کوهای آتشفشان جهان

انفجارات آتش فشانی در سال۱۹۶۵

کیلاوا : کوه آتشفشان کیلاوا واقع در «هاوایی» که ۴۰۹۰ فت ارتفاع دارد. در خلال ماه مارچ چندین بار بعد از تقریباً دو سال خاموشی به انفجار و آتشفشانی آغاز کرد. در اثر انفجار و آتش فشانی کوه بخار آمیخته باسلفر و دود تا ارتفاع ۸۰۰۰ فت درفضا صعودکرد. ودرحدود تقریباً۲۵ملیون مکعب یارد لاوا از دهانهٔ آن به هوا خارج گردید. ودر اثـر یك سلسله تحقیقات ثابت گردید که لاواهای مذکور نسبت به لاواهای عادی رقیق‌تر بوده و درجهٔحرارت آن به ۱۱۵۰ درجهٔسانتی گرادبالغ میگردید.

سورتسی : این کوه آتشفشاندر ۷۵ میلی جنوب شرق ناحیهٔ«ریکیا ویك» در آیسلند واقع است. علی الرغم اینکه صرف ۵۶۸ فت ارتفاع دارد. اما فعالیتهای انفجاری آن به پیمانهٔ استکه روزانه مقدار یك ایکر زمین در ساحهٔ آنافزوده میشود. و بدین نهج اکنون تقریباً یك عشاریه پنج میل مساحة را تشکیل میدهد.

سان مگویل : کوه آتشفشانـی است که ۶۹۹۴ فت ارتفاع دارد. این کوه آتشفشان در هفت میلی شهری که درقسمت شرقی السوادور واقع بوده و به همین نا م سا ن مگویل» یاد می شود موقعیت دارد.

کوه آتشفشان‌سان مگویل‌چندین بار به فعالیت انفجاری آغاز نموده لاواو خاکستر را از سینهٔ خود در یك فاصلهٔ دو میلی‌پراگنده ساخته و حاصلات زراعتی‌رابلعیده است. دو دی که هـر بـا ر از قلب سوزندهٔ این کوه به آسمان صعود نموده درست مانند چتر دودبم‌اتوم در فضا پدیدار شده است .

تیلاکا : این کوه آتشفشان در «نیکاراگوا» واقع بوده و ۳۴۰۹ فت ارتفاع دارد .

کوه آتشفشان‌تیلاکابعد ازپانزده سال متواتر خاموشی در ماه جنوری سال ۱۹۶۵ بصورت غیر مترقب به فعالیت انفجاری آغازکرد ودر ساحهٔ موقعیت خویش یك مقدار زیاد حاصلات پنبه را که منبع مهم عایداتی نیکاراگـوا محسوب می گردد . از بین برد .

کوه آتشفشان ایرازو : ۱۱۲۶۰ فت ارتفاع داشته و درکوستاریکا واقع است . این کوه آتشفشان بعد از دو سـال آتشفشانی و تخریب دریك‌ساحهٔ نسبتاًوسیعتر به خاموشی گرائید . اما در سال ۱۹۶۵ مجدداً به فعالیت پرداخت و بر عکس گذشته عوض توفـان خاکستر ، بخار وگاز از سیـنهٔ سوزندهٔ خود بیرون ریخت .

کوه آتشفشان آساما : در فاصلهٔ تقریباً بیشتر از یکصد میلی شهر توکیو واقع بوده و ۸۳۴۰ فت ، ارتفاع دارد .

این کوه آتشفشان دراوایل سال ۱۹۶۵ به فعالیت انفجاری آغاز کرد . اما تخریباتی از ناحیه آتش فشانی آن بـه وقـوع نه‌پیوسته است .

اتنا : کوه آتشفشانی است که در جزیرهٔ سیسلی واقع میباشد . ارتفاع این‌کـوه آتشفشان ۱۰۹۵۸ فت است . و در ماه جون سال ۱۹۶۵ مجدداً به فعالیت انفجاری خود آغاز کرد .

تال : این کوه آتش فشان تقریباً در ٤۵ میلی جنوب‌مانیلا واقع‌است و ۹۸٤ فت ارتفاع دارد و بتاریخ ۸ ماه سپتامبر سال ۱۹۶۵مشتعل گردید .

چند انفجار مهم و تاریخی

کوه آتشفشان ویزوویس : بر خلیج ناپلز حاکمیت دارد ویکی‌از کوههای آتشفشان معروف جهان است . این کوه آتشفشان در ماه اگست سال ۷۹ بعد از میلاد شهر «پومپی» را با ۲۰۰۰۰ نفوس آن در زیر خاکستر سوزنده وهمچنان «هرکولانیوم» و «ستابی» را درلای توفان لجن مدفون ساخت .

در سالهای ۱۱۳۹ و ۱۶۳۱ کوه آتشفشان ویزوویس به انفجارات خیلی وحشتناکی پرداخت که در اثر آن پانزده قصبه‌منهدم گردید و ٤۰۰۰ نفر تلف شد .

کذا درسالهای ۱۷۷۹ و ۱۷۹۳ـ ۱۸۷۲ ـ ۱۹۰۶ و ۱۹٤٤ نیـز انفجارات کوچکی بوقوع پیوست که بعضاً تلفات جانی نیز بار آورد .

کاراکاتاو : این کوه آتشفشان روی جزیرهٔ در تنگه «سوندا» بین سوماترا و جاوا واقع است .

در ماه اگست سال ۱۸۸۳ دراثر یك انفجار خویش در اوقیانوس یکصد فت عمقی را بوجود آورد . انفجار مذکور بقدری شدید بودکه صدای مهیبش از فاصلهٔ ۲۵۰۰میلی استماع گردید و امواج جزر ومدی آن ۳۵۰۰۰ نفر را به دیار عـدم

فرستاد . در سال ۱۹۲۷ کاراکاتا و جزیرهٔ اناك کاراکاتاو را بوجود آورد که در سال ۱۹۲۹ منفجر گردید و در اندرون سوراخی که در سال ۱۸۸۳ در اوقیانوس ایجاد شده بود جزیرهٔ را تشکیل داد .

کوه آتشفشان پیلی : درمارتینیك واقع بوده و بتاریخ ۸ ماه می سال ۱۹۰۲ در نتیجهٔ یك انفجار خویش سینت پیررا تخریب وبیش‌از ۳۰۰۰۰ نفر راهلاك گردانید .

بتاریخ ۲۰ ماه می و ۳۰ ماه اگست سال ۱۹۰۲ نیز انفجارات نسبتاً ضعیفی بوقوع پیوست و انفجاری که بتاریخ ۱٦ ماه سپتامبر سال ۱۹۲۹ رخدادخیلی‌شدیدبود وبرای سه سال کامل دوام کرد .

آگونگ : این کوه آتشفشان ۱۰۳۰۸ فت ارتفاع دارد و درجزیرهٔ بالی واقع است .

آگونگ در ماههای جنوری . مارچ و می سال ۱۹٦۳ سه بار به انفجار مبادرت ورزید که در اثر دوانفجار اخیر رویهمرفته‌بیش از ۱۵۰۰ نفر وثلث اراضی زراعتی جزیرهٔ بالی از بین رفت و۸۵۰۰۰ نفر متواری و بی‌خانمان گردید.

کوه آتشفشان با تور : درجزیرهٔ بالی واقع بوده و ٥٦۳۷ فت ارتفاع دارد در ماه سپتامبر سال ۱۹٦۳ در اثر انفجار این کوه آتشفشان ۱۲۰۰ نفرکه در قرب و جوار آن بسر میبردند مجبور به ترك منازل شان گردیدند .

و صدای مهیب انفجار تا فاصلهٔ پنجاه میلی شنیده شد .

خلیج های مهم جهان

در اصطلاح جغرافیائی خلیج عبارت از پارچهٔ آبی است که از چهارطرف توسط خشکه محاط شده باشد . اگر چه عدهٔ از خلیج ها را بحیرهٔ نیز میگویند . اما در حقیقت امر در قطار خلیج قرار میگیرند .

بحیرهٔ کسپین که توسط اتحاد شوروی وایران‌محاط شده است ، هشت دریا در آن فرو میریزد .

بحیرهٔ کسپین : در قاره های آسیا و اروپا واقع است . مساحهٔ سطحیهٔ‌آن ۱٤۳٥٥۰ مربع میل‌طول ۷٦۰ میل وعمق آن ۳۲٦٤ فت میباشد .

خلیج سوپیریر : در امریکای شمالی وقوع دارد . مساحهٔ سطحیهٔ ۳۱۸۰۰۰ مربع میل. طول ۳٥۰ میل و عمق آن ۱۳۳۳ فت است .

خلیج و کتوریا : در قاهرهٔافریقا واقع است . مساحهٔ سطحیهٔ آن ۲٦۸۲۸ مربع میل میباشد طول‌آن ۲۲٥ میل و عمق آن ۲٦٥ فت می باشد .

بحیرهٔ ارال: درقارهٔآسیا وقوع دارد . مساحهٔ سطحیهٔ آن عبارت از ۲٥۳۰۰ مربع میل است . طول بحیرهٔ ارال ۲۸۰ میل است .طول ۲۲۳ فت میباسد .

خلیج هورون : این خلیج در امریکای شمالی واقع‌است .مساحهٔ سطحیهٔ آن ۲۳۰۰۰ مربع میل . طول ۲۰٦ میل و عمق آن ۷٥۰فت میباشد .

خلیج مشیگان : در امریکای شمالی وقوع دارد .مساحهٔ‌سطحیه خلیج مشیگان ۲۲٤۰۰ مربع‌میل است . طول آن ۳۰۷ میل وعمقش ۹۲۳ فت میباشد .

تنگانیکا : این خلیج درقارهٔافریقا واقع است . مساحهٔ سطحیهٔ آن ۱۲۷۰۰ مربع میل طول ٤٥۰ میل

و عمق آن ۴۷۱۰ فت است .

خلیج گریت بیر : در امریکای شمالی وقوع دارد ومساحهٔسطحیهٔ آن عبارت از ۱۲۲۷۵ مربع میل میباشد . این خلیج ۲۳۲ میل طول دارد و عمقش به ۵۳۱۵فتمیرسد.

خلیج بایکال : در قارهٔ آسیاواقع است ومساحهٔ سطحیهٔ آن ۱۱۷۸۰ مربع میل میباشد . ۳۸۵ میلطول دارد و عمق آن ۵۳۱۵ فت است .

خلیج نیاسا : این خلیج درقارهٔ افریقا وقوع دارد. مساحهٔ سطحیهٔ آن ۱۱۴۳۰ مربع میل است . طولش ۳۶۰ میل و عمق آن ۲۲۲۶ فت میباشد .

خلیج گریت سلیو : در امریکای شمالی واقع است . ساحهٔسطحیهٔ این خلیج ۱۰۹۸۰ مربع میل طول ۲۹۸ میل و عمق آن ۲۰۱۵ فت است .

خلیج ایری : اینخلیج درامریکای شمالی واقع است . مساحهٔسطحیهٔ آن ۹۹۱۰ مربع میل است . طول خلیج ۲۴۱ میل و عمقش ۲۱۰ فت میباشد .

خلیج ونیپگ ـ در امریکایشمالی واقع است . مساحهٔ سطحیه آن ۹۴۶۴ مربع میل طول ۲۶۶ میل و عمق آن ۶۰ فتاست .

خلیج اونتاریو : این خلیج در امریکای شمالی وقوع دارد. دارای ۷۶۰۰ مربع میل مساحهٔ سطحیه است . طولش ۱۹۳ میل و عمقش ۸۰۲فت میباشد .

خلیج لاروگا : در قارهٔ اروپاواقع است . مساحهٔ سطحیهٔ آن ۶۸۳۵ مربع میل طول ۱۲۰ میل و عمق آن ۷۳۸ فت میباشد .

خلیج بلخاش : این خلیج درقارهٔ آسیا وقوع دارد . مساحهٔ سطحیهٔ آن ۲۷۲۰ مربع میل است .طولش ۳۰۰ میل و عمق آن ۸۵ فت می باشد .

خلیج چار : در قارهٔ افریقا واقع است . و ۶۳۰۰ مربع میل مساحه دارد . طول این خلیج ۱۷۵ میل و عمق آن ۲۴ فت میباشد .

خلیج ماراسیبو : در امریکای جنوبی وقوع دارد .مساحهٔسطحیهٔ این خلیج ۶۳۰۰ مربع میل طول ۱۰۰ میل و عمق آن ۱۰۲ فت است .

خلیج اونیگا : این خلیج در قارهٔ اروپا است . دارای ۳۷۱۰ مربع میل مساحهٔ سطحیه میباشد .طول آن ۱۴۵ میل و عمق آن ۳۶۱ فت است .

خلیج ایر : در استرالیا وقوع دارد. مساحهٔ سطحیه آن ۳۷۰۰ مربع میل است . طولش ۱۱۵ میل میباشد .

خلیج تیتی کاکا : این خلیج در امریکای جنوبی واقع است .دارای ۳۲۰۰ مربع میل مساحه سطحیه میباشد . طول آن ۱۱۰ میل وعمق آن ۱۰۰۲ فت است .

خلیج اتاباسکا : در امریکای شمالی واقعاست. مساحهٔ سطحیهٔ آن ۳۱۲۰ مربع میل طول ۲۰۸ میل آن ۴۰۷ فت میباشد .

خلیج نیکاراگوا : این خلیج در امریکای شمالی وقوع دارد .ساحهٔ سطحیه آن۳۱۰۰ مربع میلاست طولش ۱۰۰ میل و عمق آن ۲۳۰ فت میباشد .

خلیج رودلف : در قارهٔ افریقا

واقع است . دارای ٢٤٧٣ مربع میل وطول آن ٦٧میل‌میباشد .

خلیج نیپیگون : درامریکای‌شمالی وقوع دارد . دارای ١٨٧٠ مربع میل مساحهٔ سطحیه است . طول این خلیج ٧٢ میل و عمق آن ٥٤٠ میل مساحهٔ سطحیه میباشد .طول این خلیج ١٥٤ میل و عمق آن٢٤٠ فت است .

خلیج ریندر : در امریکای‌شمالی وقوع دارد . مساحهٔ سطحیهٔ آن می‌باشد .

خلیج گردیز : این خلیج در قارهٔ آستر لیا واقع‌است . مساحهٔ سطحیهٔ آن عبارت از ١٨٤٠ مربع میباشد و طولش ٩٠ میل است .

٢٤٦٥ مربع میل است . و دارای ١٤٣ میل طول میباشد .

خلیج اگیکول : این خلیج در قارهٔ آسیا واقع است . مساحهٔ سطحیهٔ آن ٢٣٥٥ مربع میل می باشد طول آن ١١٥ میل و دارای ٢٣٠٣ فت عمق است .

خلیج مانیتوبا : در امریکای‌شمالی وقوع دارد . دارای ١٨١٧ مربع میل مساحه سطحیه است . طول این خلیج ١٤٠ میل و عمق آن ١٢ فت میباشد .

خلیج تورنس : در قارهٔ استرالیا وقوع دارد . دارای ٢٢٣٠ مربع مساحهٔ سطحیهٔ میباشد و طول این خلیج ١٣٠ میل است .

خلیج اورمیا : این خلیج در قارهٔ آسیا واقع است . مساحهٔسطحیه آن ١٨١٥ مربع میل میباشد . طولش ٩٠ میل و عمقش ٤٩ فت است .

خلیج وانرن : این خلیج درقارهٔ اروپا واقع است . مساحهٔسطحیهٔ آن عبارت از ٢١٤١ مربع میل‌می باشد . طولش ٩٠ میل و عمقش ٣٢١ فت است .

خلیج مویرو : در قارهٔ افریقا وقوع دارد . دارای ١٧٧٠ میل مربع مساحه سطحیه است . طول این خلیج ٧٦ میل و عمقش ٨٤ فت میباشد .

خلیج ونی پیگوسیس : درامریکای شمالی وقوع دارد . دارای ٢١٠٥ مربع میل مساحهٔ سطحیهٔ است . طول این خلیج ١٤١ میل و عمق آن ٣٨ فت میباشد .

خلیج کیوگا : این خلیج درقارهٔ افریقا واقع است . مساحهٔ سطحیهٔ آن عبارت از ١٧١٠ مربع میل می میباشد . دارای ٥٠ میل طول و ٢٥ فت عمق است .

خلیج الرت : این خلیج درقارهٔ افریقا واقع است . مساحهٔسطحیهٔ آن عبارت از ٢٠٧٥ مربع‌میل می باشد طولش ١٠٠ میل و عمقش ٥٤ فت است .

خلیج خانکا : در قارهٔ آسیا وقوع دارد . دارای ١٧٠٠ مربع میل مساحهٔ سطحیه است .

خلیج کاریا : در قارهٔ افریقا وقوع دارد . دارای ٢٠٥٠ مربع میل مساحهٔ سطحیه است .

طول این خلیج ٥٥ میل و عمق آن ٣٣ فت میباشد .

طول این خلیج ١٦٠ میل و عمق آن٢٩٥ فت‌میباشد .

خلیج کوکو : این خلیج در قارهٔ آسیا واقع است . مساحهٔسطحیهٔ آن ١٦٢٥ مربع میل میباشد دارای ٦٨ میل طول و ١٢٥ فت عمق است .

خلیج نتیلنگ ـ این خلیج در امریکای شمالی واقع‌است. مساحهٔ سطحیه آن عبارت از ١٩٥٦ مر بع

خلیج روبانت : درامریکای‌شمالی واقع بوده دارای ۱۶۰۰ مربع میل مساحهٔ سطحیه است . طول این خلیج ٦۹ میل است .

خلیج گریت سالت : این خلیج در امریکای شمالی واقع است . از حیث مساحهٔ سطحیـه ۱۵۰۰ مربع‌میل را احتوا می‌کند.طول آن ۷۵ میل و عمقش ٤۸ فت میباشد.

خلیج یانگولو : در قارهٔ آسیاوقوع دارد . دارای ۱٤۷۰ مربع میـل مساحهٔ سطحیه است . طول این خلیج ۸ میل و عمق آن ۸۲ فت میباشد .

خلیج تونگتنگ : این خلیج در قارهٔ آسیا واقع است . مساحهٔ سطحیهٔ آن ۱٤۳۰ مربع‌میل می باشد و طولش ۷۵ میل است .

آبشار های معروف جهان

مسلماً در جهان ما هزاران‌آبشار خرد و بزرگ موجود است . و برخی ازین آبشار ها دارای عظمت و اهمیت هستند .

البته عظمت و اهمیت این چنین آبشار ها نه‌تنها مربوط به ارتفاع آنها است بلکه بیشتر حجم‌جریان آب،متواتر جریان آب ، و سعت شراره و چگونگی ریزش آب‌شان منوط میباشد .

آبشارسیت‌کویداس‌که دربرازیل و پراگوی واقع میباشد . هم از حیث ارتفاع و هم از نقطهٔ نظر اینکه جریان حد اقل سالانه آب آن تقریباً در هر ثانیه ٤۷۰۰۰۰ فت مکعب است . از بزرگترین آبشار های جهان‌محسوب میگردد.

مقدار تقریبی جریان سالانهٔ آب آبشار نیاگارا واقع در امریکا و کانادا در هر ثانیه ۲۱۲۲۰۰ فت مکعب از آبشار پالوافونسو واقع در برازیل ۱۰۰۰۰۰ فت مکعب از آبشار او روبوپونگاواقع دربرازیل ۹۷۰۰۰ فت مکعب ، از آبشار ایگوازو واقع درارجنتاین وبرازیل ٦۱٦۰۰ فت مکعب . از آبشار پوتوس ، ماریبوند و واقع در برازیل ۵۳۰۰۰ فت مکعب . از آبشار وکتوریا واقع در یوگندا ۳۸٤۰۰ فت مکعب . از آبشارچرچل ولابرادور واقع در کانادا ٤۰۰۰۰ فت مکعب . و از آبشار کیتواتیوا ۲۳٤۰۰ فت مکعب میباشد .

آبشار کووری واقع در کشورهند یکی از آبشار هـا ی مـعر و ف جهان است . این آبشار در موقع خشکی و کم آبی به بحران قلت آب مواجه میگردد و از شرارهٔ آن آب قطره قطره فرو میریزد . اما د رموسم بارندگی و فصل مونسون جریان آب آن در هر ثانیه عبارت از ٦٦۷٤۷۰ فت مکعب میباشد .

دریای نیاگارا آب خلیج ایری رابه خلیج انتاریو به فاصلهٔ ۳٦ میل در یك سراشیبی تقریباً ۳۲٦ فت انتقال میدهد .

این آبشار در نیاگارا از طریق‌دو آبشار یکی (هارسشو) مربوط به کانادا و دیگری آبشار امریکـا جریان می‌یابد . از هنگامیکه د ر هر دو جناح دریای نیاگارا هم بطرف کانادا و هم بطرف امریکا مراکز تولید نیروی برق ایجاد شده است ارتفاع این آبشار هاپیوسته در حال تحول و تغییر میباشد .

چون مراکز متذکرهٔ برق آب‌مورد نیازشانرا از دریا میگیرند بنابران سطح آب حوضی که در قسمت زیرین آبشار ها بنا شده است تا

۳۰ فت صعود و نزول میکند .
بلند ترین ارتفاع آبشار ها رسشو مربوط به کانادا و آن دیگر که به امریکا تعلق دارد . تنها و تنها در خلال شبها وفصل نامساعدتوریزم بالترتیب به ۱۸۶ فت و ۱۹۳ فت میرسد .

موقعیت و ارتفاع برخی از آبشار های مهم

آبشار راکانا : درقارهٔ افریقاواقع است . این آبشار به انگولا تعلق دارد و ارتفاع آن ۴۰۶ فت است .
آبشار فنچا : این آبشار مربوط به کشور حبشه‌است . ارتفاع۵۰۸ فت میباشد و در قارهٔ افریقا وقوع دارد .
آبشار چیرومبو : ۸۸۰ فت ارتفاع دارد . در قارهٔ افریقا واقع است و مربوط زمبیا میباشد .
آبشار کالامبو : در تزانیا واقع است . ارتفاع آن ۷۲۶ فت‌میباشد و در قارهٔ افریقا موقعیت دارد .
آبشار توجیلا : این آبشار در افریقای جنوبی واقع است وارتفاع آن ۳۱۱۰ فت میباشد .
آبشار کاووری : در کشور هند وقوع دارد و ارتفاع آن به ۳۳۰فت میرسد .
آبشار یوداکی : یکی از آبشار های معروف کشور جاپان است و ۳۳۵ فت ارتفاع دارد .
آبشار ولومومبی : این آبشار در قارهٔ آسترا لیاواقع‌است ودارا ی ۱۱۰۰ فت ارتفاع میباشد . استر الیا است .
آبشار گاوارنی : در فرانسه وقوع دارد . ارتفاع این آبشار ۱۳۸۰ فت است .
آبشار پستل ریدو : از آبشار های برتانیه است. و ۱۴۰ فت ارتفاع دارد .
آبشار توس: مربوط به کشو ر ایتالیااست و دارای ۴۷۰ فت‌ارتفاع میباشد .
آبشار کجلفوسن : این آبشار به ناروی تعلق‌دارد وارتفاع آن‌۲۶۰۰ فت است .
آبشار هاندول : ۳۴۵ فت‌ارتفاع دارد و مربوط به سویدن میباشد.
آبشار گیتروز : دارای ۱۶۴۰فت ارتفاع است و به سویزرلند تعلق دارد .
آبشار هایت فال : این آبشار در امریکای شمالی واقع‌است .ارتفاع آن ۱۶۵۰ فت و مربوط به کانادا میباشد .
آبشار یوسمایت : در امریکای شمالی واقع است. مربوط باضلاع متحدهٔ امریکا میباشد و ۲۴۲۵فت ارتفاع دارد .
آبشار گلاس : این آبشار ۱۳۲ فت ارتفاع‌دارد. در امریکای‌جنوبی واقع بوده و به برازیل مربوط می باشد .

برخی از جزایر مهم جهان

گرین لاندو دنمارک : مساحهٔ سطحیه ۸۴۰۰۰۰ مربع میل .
گینی جدید : مساحهٔ سطحیه ۳۱۷۰۰۰ مربع‌میل

آبشار سودرلاند : ۱۹۰۴ فت ارتفاع دارد . درقارهٔ آستر‌الیاواقع بوده و به زیلاندجدید متعلق‌است.
آبشار کریملر : این آبشار در قارهٔ اروپا واقع است . ارتفاع آن ۱۲۵۰ فت میباشد و مربوط به

مالیزیا : مساحهٔ‌سطحیه‌۲۸۷۴۰۰ مربع میل .
ملغاسی : مساحهٔ‌سطحیه‌۲۲۹۸۱۲ مربع میل .
جزیرهٔ بافین : این جزیره مربوط به کانادا میباشدو دارای‌۱۸۳۸۱۰

مربع مساحهٔ سطحیه است .
جزیرهٔ سوماترا : دارای ۱۸۲۸۶۰ مربع میل مساحه سطحیه میباشدو به اندونیزیا تعلق دارد .
جزیرهٔ هانشو : مربوط به جاپان است و مساحهٔ سطحیهٔآن ۸۸۰۰۰ مربع میل میباشد .
جزیرهٔ برتانیه :دارای‌مساحهٔسطحیه ۸۴۱۸۶ مربع میل .
جزیرهٔ الیسمیر : ۸۲۱۱۹ میل مربع مساحه سطحیه دارد . و به کانادا متعلق میباشد .
جزیرهٔ وکتوریا : به‌کانادا مربوط است . مساحهٔ سطحیه آن ۸۱۹۳۰ مربع میل‌رااحتوا میکند .
جزیرهٔ نووایازملیا : این جزیره به کشور اتحاد شوروی تعلق دارد و مساحهٔ سطحیه آن ۳۱۹۰۰ مربع میل است .
جزیرهٔ سوالبارد : به ناروی مربوط است و مساحهٔ سطحیهٔآن ۲۴۱۰۰ مربع میل میباشد .
نیوفوندلاند : جزیرهٔ است که به کانادا تعلق دارد و مساحهٔ سطحیهٔ آن ۴۲۷۳۴ مربع میل است .
کیوبا : این جزیره عبارت از کشور کیوبا است‌که ۴۳۰۳۸ مربع میل مساحه سطحیه دارد .
سیلون : ۲۵۳۳۲ مربع میل مساحه سطحیه دارد . و عبارت از کشور سیلون است .
فارموسا : مساحهٔ سطحیهٔ آن ۱۳۸۸۵ مربع میل میباشد .
هینان : این جزیره به جمهوریت مردم چین مربوط است و ۱۳۰۰۰ مربع میل مساحه سطحیه دارد .
جاپان : عبارت از کشور جاپان است ومساحهٔسطحیه آن۱۴۲۷۲۷ مربع میل میباشد .
زیلاند جدید : دارای ۱۰۳۷۳۶ مربع میل مساحهٔ سطحیه است .
فلپین :دارای‌مساحهٔسطحیهٔ۱۱۵۷۰۷ مربع میل .
جزیرهٔ سخالین : ۲۸۵۹۷ میل مربع مساحهٔ سطحیه‌داردو به‌اتحاد شوروی متعلق است .
جزیرهٔ تسمانیا : این جزیرهٔ در آستر الیا واقع است و۲۴۳۳۰ مربع میل مساحهٔ سطحیه دارد .
جزیرهٔ وانکور : در کاندا واقع است و مساحهٔ سطحیهٔآن ۱۲۴۰۸ مربع میل میباشد .
جزیرهٔ جاوا : به‌کشور اندونیزیا تعلق دارد . و مساحهٔ سطحیهٔ آن ۴۸۷۶۳ مربع میل است .
جزیرهٔ سلیبز : مساحهٔ سطحیهٔ آن ۱۷۲۹۸۷ مربع میل است و به اندونیزیا تعلق دارد .
جزیرهٔ مولوکاس : دارای۲۸۷۶۷ میل مربع مساحهٔ سطحیه است و مربوط به اندونیزیا میباشد .

دریا های معروف جهان

دریای امازون : ۳۹۰۰ میل طول دارد و آب آن در اوقیانوس‌اتلانتیك میریزد .
دریای آمو : این دریا ۱۶۰۰ طول دارد و محل ریزش آن بحیرهٔ ارال است .
دریای آمو: این‌دریا ۱۶۰۰ میل‌طول آن است ودر تنگه تارتار میریزد .
دریای انگارا : این دریا دارای ۱۱۵۰ میل طول است و محل ریزش آب آن ینیسی است .
دریای برهمایوترا : طول‌آن ۱۸۰۰ میل است و در خلیج بنگال می ریزد .
دریای چرچك : ۱۰۰۰ میل طول دارد و محل ریزش آب آن خلیج هدسن است .
دریای کانگو : طول این دریا

۲۷۱۸ میل است و در اوقیانوس اتلانتیك می‌ریزد .

دریای دانیوب : آب آن در بحیرهٔ سیاه میریزد و طولش ۱۷۷۰ میل است .

دریای دنیپر : این دریـا ۱۴۲۰ میل طول دارد و محل ریزش آب آن بحیرهٔ سیاه است .

دریای دون : ۱۴۲۰ میل طول آن است و در بحیرهٔ سیاه می ریزد .

دریای گنگ : طول‌این‌دریا ۵۶۰ میل است و آب آن در خلیج‌بنگال میریزد .

دریای فرات : دارای ۱۷۰۰ طول میباشد و در خلیج فارس میریزد.

دریای هوانگ : این دریا ۳۰۰۰ میل طول دارد و محل ریزش آب آن بحیرهٔ زرد است .

دریای اندس : ۱۹۰۰ میل طول است و آبش در بحیرهٔعرب ریزد.

دریای ایراوادی : این دریا ۱۲۵۰ میل طول دارد و به خلیج بنگال میریزد .

دریای جوپرا : ۱۵۰۰ میل طول آن است و در دریای امازون‌میریزد.

دریای سینت لارنس : طول این دریا ۱۹۰۰ میل است وآب آن‌در جهیل سینت لارنس میریزد .

دریای سالوین : ۱۷۵۰ میل طول دارد و در جهیل مارتابان می‌ریزد.

دریای سانفرانسسکو : این دریا ۱۸۰۰ میل طول دارد و آب آن در اوقیانوس اتلانتیك میریزد .

دریای سکاچیوان : دارای ۱۲۰۵ میل طول است و محل ریزش آب آن خلیج و نیپگ میباشد .

دریای سی : طول این دریا۱۲۵۰ میل است و در بحیرهٔ چین جنوبی میریزد .

دریای سنگاری : ۱۱۵۰ میل‌طول دارد وآب آن دردریای آ مو مـی ریزد .

سردریا : این دریا ۱۸۵۰ میل طول دارد و دربحیرهٔ ارال‌میریزد.

دریای تگریس : طول این دریا ۱۱۵۰ میل است و آب‌آن دردریای فرات میریزد .

دریای‌توکان‌تینا:طول ۱۱۶۰ میل است و آب آن در بحیرهٔ کسپین میریزد .

دریای اورال : طول آن ۱۵۷۰ میل است و آب آن در بحیرهٔ‌کسپین میریزد .

دریای یوروگوی : ۱۰۰۰ میل طول دارد ودر دریای ریورولاپلا می‌ریزد .

دریای ولگا : این دریا دارای ۲۲۹۰ میل طول است و آب آن در بحیرهٔ کسپین میریزد .

دریای نگتسی : طول این دریا ۳۴۰۰ میل است و آب‌آن به‌بحیرهٔ چین شرقی میریزد .

دریای یاپورا : ۱۵۰۰ میل طول دارد و در دریای امازون میریزد.

دریای پنیسی : ۲۰۸۰ میل طول و در بحیرهٔ کارا میریزد .

دریای لینا : طول این‌دریا ۲۶۸۰ میل است و محل ریزش آب آن بحیرهٔ لیتیف میباشد .

دریای میکنزی : ۲۶۳۵ میل طول دارد و در بحیرهٔ بیرفورت میریزد .

دریای مادیرا : دارای ۲۱۰۰ میل طول و آب آن در دریای امازون میریزد .

دریای مگدالینا : این دریا ۱۰۰۰ میل طول دارد و آبش دربحیرهٔ کریبین میریزد .

دریای میکانگ : ۲۶۰۰ میل‌طول

آن است و در بحیرهٔ چین جنوبی میریزد .

دریای موری دارلنگ : طول این دریا ۲۳۱۰ میل است و آب آن در خلیج اسکندریه میریزد .

دریای نمیگرو : دارای ۱۴۰۰میل طول است . و در دریای امازون میریزد .

دریای نایجیریا : این دریا ۲۶۰۰ میل طول دارد و در جهیل گینیا میریزد .

دریای نلسون : طول آن ۱۶۰۰ میل است و محل ریزش آبش خلیج هدسن میباشد .

دریای نیل : ۴۱۴۵ میل طول دارد و آب آن در مدیترانه میریزد .

دریای اوب ارتیش : دارای ۳۴۶۰ میل طول دارد وآب آن در جهیل او ب میریزد .

دریای رور ینج: ۳۱۰۰ میل طول دارد وآب آن دز اقیانوس اتلا نتیـــك میریزد .

دریای اورینوکو : طول این دریا ۱۷۰۰ میل است و در اوقیانوس اتلانتیك میریزد .

دریای پاراگوی : این دریا ۱۵۰۰ میل طول دارد وآب آن دردریا ی پارانافر میریزد .

دریای پارانا : ۲۵۰۰ میل طول دارد و دردریای ریودوپلاتامیریزد.

دریای پیس : دارای ۱۱۹۵ میل طول است وآب آن دردریا ی سیلو **میریزد .**

دریای پلکومایو : طول این دریا ۱۰۰۰ میل است ودر دریای پاراگوی **میریزد .**

دریای پوروس : ۲۰۰۰ میل طول دارد و آبش در دریای امازون می **ریزد .**

دریای یوکون : طول این دریا ۱۹۷۶ میل است و در بحیرهٔ بیرنگ میریزد .

دریای زامبزی : ۱۶۰۰ میل طول دارد و در اوقیانوس هند میریزد .

نوت:ــ از ذکر نام دریا هائیکه طول آنها کمتر از هزار میل میباشد انصراف بعمل آمده است .

نقاط بلند ترین و پست‌ترین جهان

در قارهٔ آسیا : مونت ایورست واقع در نیپال و تبت که ۲۹۰۲۸ فت ارتفاع دارد بلند ترین نقطه در آسیا وبحیرهٔ مرگ‌واقع دراسرائیل و اردن که ۱۲۸۶ فت از سطح‌بحر پائین است پست ترین نقطه در آسیا شمرده میشود .

د رامریکای جنوبی: مونت امونکا گوا واقع در ارجنتاین که دارای ۲۲۸۳۴ فت ارتفاع است بحیث بلند ترین نقطهٔ در امریکای جنوبی و سالیناس گراندیس . شبه جزیرهٔ والدیس واقع در ارجنتاین که ۱۳۱ فت از سطح بحر پائین است‌بحیث پست ترین نقطه‌درامریکای جنوبی شناخته میشود .

در امریکای‌شمالی: مونت مکینلی واقع در آلاسکا که ۲۰۳۲۰ فت ارتفاع دارد از بلندترین نقطهٔ در امریکای شمالی و وادی مرگ‌واقع در کالیفورنیا که ۲۸۲ فت ازسطح بحر پائین افتاده است. پست‌ترین نقطه در امریکای شمالی میباشد .

در قارهٔ افریقا : کلیمانجارو واقع در تانزانیا که ارتفاع آن ۱۹۳۴۰ فت است . بلند ترین نقطه درقارهٔ افریقا و فرو رفتگی قطاره واقع در جمهوریت عرب‌متحدکه ازسطح بحر ۴۳۶ فت پائین است . پست ترین نقطه‌درافریقا شمرده‌میشود.

در قارهٔ اروپا : مونت البروس واقع در کوههای قفقاز اتحادشوروی که ۱۸۴۸۱ فت‌ارتفاع دارد به‌صفت بلندترین نقطهٔ‌در قارهٔ‌اروپا وبحیرهٔ کسپین واقع در اتحاد شوروی که

۹۲ فت از سطح بحر پائین افتاده است . به صفت پست ترین نقطه در قارهٔ اروپا شناخته میشود .

در انتار کتیکا : و نسون ماسیف که ۱۸۶۰ فت ارتفاع دارد بلند ترین نقطه در انتار کتیکاو سطح بحر پست ترین نقطه‌در انتارکتیکا شمرده میشود .

درقارهٔ آسترالیا :مونت کوسیسکو واقع در نیوسوت ویلز که ۷۳۱۶ فت ارتفاع دارد بلندترین نقطهٔ در آسترلیا وخلیج ایر وا قع در آسترالیای جنوبی که ۳۹ فت از سطح بحر پائین است . پست ترین نقطه در آسترالیا میباشد .

قله های شامخ جهان

در قارهٔ آسیا :

مونت ایورست : واقع در نیپال و تبت . ارتفاع آن ۲۹۰۲۸ فت است .

قلهٔ گودوین آستن : در کشمیر واقع است و ارتفاع آن ۲۸۲۵۰ فت میباشد .

قلهٔ‌کان چنجونگا : این‌قله درنیپال وقوع دارد و دارای ۲۸۲۰۸ فت ارتفاع است .

قلهٔ داهو لاگیری : ۲۶۸۱۰ فت ارتفاع دارد و درنیپال واقع‌است.

قلهٔ چواویو : در نیپال و تبت واقع است و ارتفاع آن ۲۶۷۵۰ فت میباشد .

قلهٔ نانگا پاربات : دارای ۲۶۶۶۰ فت ارتفاع میباشد و در کشمیر واقع است .

قلهٔ اناپورنا : این قله ۲۶۵۰۴ فت ارتفاع دارد . و در نیپال واقع میباشد .

قلهٔ‌گاشربروم : در کشمیر واقع است و ۲۶۸۷۰ فت ارتفاع دارد .

قلهٔ گوسینتان : دارای ۲۶۲۹۱ فت ارتفاع است . و در تبت وقوع دارد .

قلهٔ هیمال چولی : در نیپال واقع است و ارتفاع آن ۲۵۸۰۱ فت است .

قلهٔ ماشربروم : ۲۵۶۶۰ فت ارتفاع دارد و در کشمیر واقع است .

قلهٔ کامت : این قله درهند وتبت واقع است و ۲۵۴۴۷ فت ارتفاع دارد .

قلهٔ اولوغموستاغ : ۲۵۳۴۰ ارتفاع دارد . در تبت وسنکیانکك واقع است .

قلهٔ کنگر : درسنکیا نگ وا قع است و ارتفاع آن ۲۵۳۲۵ فت میباشد .

قلهٔ مینیاکونگا : این قله در جمهوریت مردم چین واقع است و ۲۴۹۰۰ فت ارتفاع دارد .

قلهٔ کمونیزم : در اتحاد شوروی واقع است و ارتفاع آن۲۴۵۹۰فت میباشد .

قلهٔ هاراموش: ۲۴۲۷۲فت‌ارتفاع دارد و در پاکستان واقع است .

قلهٔ مانا : دارای ۲۳۸۶۰ ارتفاع است و در هند وقوع دارد .

قلهٔ گروس ونیور : در جمهوریت مردم چین واقع است و ارتفاع آن ۲۱۱۹۰ فت میباشد .

قلهٔ دماوند : این قله در ایران وقوع دارد و ارتفاع آن ۱۸۹۳۴ فت است .

قلهٔ ارادت :۱۶۹۶ فت ارتفا ع دارد و در ترکیه واقع است .

در امریکای شمالی :

قلهٔ میکنلی : دراضـلاع‌متحدهٔ امریکا واقع است و ارتـفاع آن ۲۰۳۲۰ فت میباشد .

قلهٔ پوپوکاتپیل : این قله در مکسیکو واقع است و ارتفاع آن ۱۷۸۸۷ فت میباشد .

قلهٔ ستلال تیپاك : ۱۹۴۷۰ فت ارتفاع دارد ودر اضلاع متحد ۀ امریکا واقع است .

قلهٔ لوکانیا : در کانادا واقع‌است و ارتفاع آن ۱۷۱۴۷ فت میباشد.

قلهٔ زینان تیکاتل : این قله در مکسیکو وقوع دارد و ارتفاع آن به ۱۵۰۱۶ فت میرسد .

قلهٔ کیندی : دراضلاع متحد ۀ امریکا واقع است و ۱۶۲۸۶ فت ارتفاع دارد .

قلهٔ ستیل : ۱۶۴۴۰ فت ارتفاع دارد و در کانادا واقع است .

قلهٔ سینت : الیسان: این قله در اضلاع متحدهٔ امریکا واقع است و ارتفاع آن ۱۸۰۰۸ فت میباشد .

قله میکارتر : ۱۴۴۰۰ فت‌ارتفاع

قلهٔ لاپاتا : این‌قله دراضـــلا ع متحدۀ امریکا واقع‌میباشد وارتفاع آن ۱۴۳۰ فت است .

در امریکای جنوبی :

قلهٔ اکونکاگوا: ۲۲۸۳۴فت‌ارتفاع دارد و در ارجنتاین واقع است .

قله اوجوس دل سالادو : این قله در ارجنتاین و چلی واقع است و دارای ۲۲۵۳۹ فت‌ارتفاع میباشد.

قلهٔ هاسکاران : در پیرو واقع است و ارتفاع آن به ۲۲۲۰۵ فت میرسد .

قلهٔ تکورپوری : دارای ۲۲۱۶۲ فت ارتفاع است ودر پولیویاوچلی واقع میباشد .

قلهٔ ساجاما : این قله درپولیویا وقوع دارد و ارتفاع آن ۲۱۳۹۱ فت است .

قلهٔ مرسی داریو : در ارجنتاین واقع است و دارای ۲۲۲۱۱ فت ارتفاع میباشد .

قلهٔ یروپاجا : دارای ۱۲۷۵۸فت ارتفاع است و در پیرو وقوع‌دارد.

قلهٔ چمبارازو : ۲۰۵۶۱ فت‌ارتفاع دارد و در ایکوادور واقع است .

قلهٔ الیمانی : این قله در بولیویا واقع است و ارتفاع‌آن به ۲۱۳۰۲ فت بالغ میگردد .

قلهٔ پولار : ۲۰۴۲۳ فت ارتفاع دارد و در چلی واقع است .

قلهٔ مرسی داریو : در ارجنتاین واقع است ، و دارای ۲۲۲۱۱ فت ارتفاع میباشد .

در قارهٔ اروپا :

قله مونت بلانك : ۱۵۷۷۱ فت ارتفاع دارد .

قلهٔ مونت روسا : ارتفاع آن ۱۵۲۰۳ فت است .

قلهٔ روم : دارای ۱۴۹۱۳ فـت ارتفاع میباشد .

قلهٔ وایس هارن : ارتفاع این قله ۱۴۷۸۲ فت است .

قلهٔ تاش هارن : دارای ۱۴۷۳۳ فت ارتفاع میباشد .

قلهٔ ماتهارن : ۱۴۶۹۰فت ارتفاع دارد .

قلهٔ گریندکومبین : این قله ۱۴۱۵۴ فت ارتفاع دارد .

قلهٔ کاستور :ارتفاع این قله به ۱۳۸۶۵ فت بالغ میگردد .

در قارهٔ افریقا ، آسترالیا و انتارکتیکا :

قلهٔ کلیمان جارو : این قله در تانزانیا واقع است و ارتفاع آن ۱۹۳۴۰ فت میباشد .

قلهٔ کینیا : دارای ۱۷۰۵۸ فت ارتفاع است. و در جمهوریت کینیا وقوع دارد .

قلهٔ ونهسون ماسیف : ۱۶۸۶۰فت ارتفاع دارد و در انتارکتیکا واقع است .

قلهٔ روونزوری : این قله در یوگنداو .... واقع است و ارتفاع آن به ۱۶۷۶۱ فت بالغ میگردد .

قلهٔ کارستنز : در گینی جدید واقع است و دارای ۶۵۰۰ فت ارتفاع میباشد .

قلهٔ راس داشان : ۱۵۱۵۸ فت ارتفاع دارد و در حبشه واقع است .

قلهٔ کرک پاتریك : دارای ۱۴۸۰۰ فت ارتفاع است ودر نتار کتیکا وقوع دارد .

قلهٔ کاری سیمبی : این قله در ....و روندا ووقوع دارد و ارتفاع آن ۱۴۸۷۸ فت است .

قلهٔ کینابالو : ۱۳۴۵۵ فت ارتفاع درد و در مالیزی واقع است .

قلهٔ لیساتیما : در جمهوریت کینیا واقع است و ارتفاع آن ۱۳۰۰۴ فت میباشد .

قلهٔ کوك : دارای ۱۲۳۴۹ فت میباشد و در زیلاند جدید واقع است .

قلهٔ کوسیسکو : این قله در آستر الیا واقع است و ارتفاع آن به ۷۳۱۶ فت بالغ میگردد .

پلهای معروف جهان

ویرازانو : این پل در بین جزیرهٔ ستاین و بروکلین (نیویارك) واقع است پل مذکور یك دهانهٔ معلق بطول ۴۲۶۰ فت دارد . و دراز ترین پل جهان شمرده میشود .

بندورف : در پنج میلی قسمت شمال گوبلنتز روی دریای راین بنا یافته است . این پل که در سال ۱۹۶۵ تکمیل یافته سه دهانه دارد. و از گاردر وسمنت ساخته شده است که طول آن بطور عمومی ۳۳۷۸ فت و عرض آن ۱۰۲ فت میباشد .

بندروف دو ساختمان مجاوراما جدا گانه دارد که هر دو بالای یك جزیرهٔ روی یکپایه مشترك باهم تلاقی میکنند واز آن بحیث شاهراه ترین . فرانکفورت وکولون استفاده میشود .

چامپلین : روی دریای سینت لارنس بنا شده و در سال ۱۹۶۲ افتتاح گردید .

طول این پل چهار میل است و شش خط دارد . قیمت مجموعی پل مذکور به ۳۵۰۰۰۰۰۰ دالر بالغ میگردد .

چامپلین چهارمین پلی است که مونتریال را با ساحل جنوب وصل میکند .

گلادیسویل : این پل در سدنی شهر آستر الیا واقع است . کمان سمنتی پل مذکور ۱۰۰۰ فت طول دارد و از حیث درازی کمان سمنتی خویش در جهان در درجهٔ اول قرار دارد .

اورینوکو : در نزدیکی سیودار بولیوار واقع در وینزویلا تحت ساختمان میباشد . و قرار است که در سال ۱۹۶۷ تکمیل گردیده مورد استفاده قرار داده شود . این پل که دهانهٔ آن ۲۳۳۶فت میباشد بزرگترین پل معلق در امریکای جنوبی است .

تاسونگ : در نزدیکی لزبن مرکز پرتگال بنا یافته است و دارای یك کمان بزرگ به طول ۳۳۲۳ فت میباشد . یکی از پایه های تهداب آن به عمق ۲۶۰ فت در تحت آب اعمار شده است .

اختراعات مهم دررشته های فزیك و کیمیا

انتی توکسین : (دفتری) درسال ۱۸۹۱ توسط فون بلانگ عالـم جرمنی کشف شده است .

ارگیرول : مخترع آن‌بارنس عالم امریکائی میباشد .

ارسیفنامین : در سال ۱۹۱۰ از طرف ارلیخ عالم جـرمنی کشف گردیده است .

باسیترین : مخترع آن در سال ۱۹٤٥ نیلنی امریکائی بوده‌است.

باربیتال : در سال ۱۹۰۳ توسط فشر عالم‌جرمنی‌اختراع شده‌است.

بی ، سی ، جی : مخترع آن‌کالمت گوریـن فرانسوی است و سال اختراع آن ۱۹۲۰ میباشد .

کاربن اوکساید : عالم جرمنی بنام فشر در سال ۱۹۲٥ به‌کشف آن توفیق یافته است .

کاربومایسین : در سال ۱۹٥۲ توسط تانر امریکائی اختراع‌شده است .

کلورین : مخترع آن‌دیو انگلیسی در سال ۱۸۱۰ بوده‌است .

کلوروفارم : درسال ۱۸۳۱توسط گتلر امریکائی اختراع شده است.

کلورومایسین :برکهولدرامریکائی در سال ۱۹٤۷ آنرا کشف کرده است .

کورتیزون : درسال ۱۹۳٦توسط کندال امریکائی‌اختراع‌شده است.

دی، دی تی : سایدلردرعا لـم جرمنی درسال ۱۸۷٤ به اختراع آن توفیق یافته است .

امواج برقی : مخترع آن در سال ۱۸۸۸ هرتس جرمنی بوده است .

الکترون : در سال ۱۹۱۸ توسط تامسن امریکائی کشف‌شده است.

انسولین : یکودکادالی در سال ۱۹۲۲ آنرا کشف نموده است .

ایزو نیاز ید : توسط هوقمن‌لاروخ عالم جرمنی درسال ۱۹٥۲ اختراع شده است .

میتانول : در سال ۱۹۲٥ ذریعهٔ باتار فرانسوی کشف شده است.

نیومایسین : مخترعین آن واکسمن ولیچ والر امریکائی در سال ۱۹٤۹ میباشند .

نیوترون : در سال ۱۹۳۲ توسط چاروك انگلیسی کشف گـردیده است .

نایترك اسید : گلا بر جرمنی در سال ۱٦٤۸آنرااختراع کرده‌است.

پنسلیسن : در سال ۱۹۲۹توسط فـلمنگ انـگلیسی اختراع شده است .

پروتارگول : مخترع آن نایـزر جرمنی در سال ۱۸۸۲ بوده است.

رادیو اکتیوتی : در سال ۱۸۹٦ توسط ریکری‌فرانسوی کشف‌شده است .

رادیوم : کوری پیلر فرانسوی و کوری ماری پولندی در سال۱۸۹۸ به کشف آن موفق شده‌اند .

سلورسن : (٤۰٦) درسال۱۹۱۰ توسطایرلیخ‌جرمنی اختراع‌گردیده است .

ستریتومایسین : مخترع آن در سال ۱۹٤٥ واکسمن امریکایی‌بوده است .

سلفانیلامید : در سال ۱۹۳٤ توسط دوماگ جرمنی کشف شده است .

سلفادیازین : توسطروبلن‌امریکائی در سال۱۹٤۰کشف گردیده‌است.

سلفاپریدین : مخترع آن ریونس فلپس انگلیسی درسال ۱۹۳۸بوده است .

سلفانیازول : فاسبند روالر امریکائی آنرا اختراع نموده است.
سلفورك اسید : مخترع آن‌فلپس انگلیسی در سال ۱۸۳۱ میباشد .
تیرامایسین : در سال ۱۹۵۰ فنلي امريكايي آن را اختراع نموده است .
ترانزستور : توسطشاکلی برتین امریکائی در سال ۱۹٥٦ اختراع گردیده است .
توبرکلین : در سال ۱۸۹۰ کوخ جرمنی آنرا کشف کرده است .
واکسن پولیو: سابن‌عالم امریکائی در سال ۱۹۵۵ باختراع آن توفیق یافته است .
واکسن چیچك : در سال ۱۷۹۷ توسط جز انگلیسی کشف گردیده است .
واکسن تیفوس :توسط نیکول فرانسوی در سال ۱۹۰۹ کشف شده است .

اختراعات بزرگ و کشفیات مهم علمی

ماشین جمع : در سال ۱۹٤۲ توسط پاسکال فرانسوی اختراع گردید .
طیاره (بشکل علمي) : توسط وستنگ هوس امریکائی در سال ۱۸٦۸ اختراع شد .
طیارهٔ هلیکوپتر: برنیان‌انگلیسی در سال ۱۹۱٦ آنرا اختراع‌کرد.
طیارهٔ انجن جت : درسال ۱۹۳۰ توسط ویتل برتانوی اختراع‌گردید.
کشتی فضائی : گیفار فرانسوی در سال ۱۸۰۲ به‌اختراع آن‌توفیق یافت .
اتومبیل (فرنشل گیر) : مخترع آن بنز جرمنی در سال ۱۸۸۵ می باشد .

اتومبیل برقی : در سال ۱۸۹۲ توسط موریسن امریکائی اختراع شد .
اتومبیل پترولی : دیملر جرمنی در سال ۱۸۹۲ آنرا اختراع کرد.
اتومبیل بخار : در سال ۱۸۸۹ توسط روپر امریکائی اختراع‌شد.
بالون : مونتگول فی‌فرانسوی در سال ۱۷۸۳ آنرا اختراع نمود .
بایسکل : بشکل امروزی توسط مکمیلن سکاتلندی اختراع گردید .
سلولاید : در سال ۱۸۷۰ توسط هیئت امریکائی اختراع شد .
سمنت : اسپدین انگلیسی در سال ۱۸٤٥ آنرا اختراع کرد .
ساعت پندولیم‌دار: درسال۱٦۷٥ هوگنز هالندی به‌اختراع آن‌توفیق یافت .
ماشین جین پنبه : و تنی امریکائی آنرا در سال ۱۷۹۳ اختراع نمود .
انجن دیزلی : دیزل عالم جرمنی در سال ۱۸۹۲ به اختراع آن‌موفق گردید .
دینامت : در سال ۱۸٦٦ نوبل سویدنی آنرا اختراع کرد .
دینامو (جریان دایمی) : ازطرف گرام بلژیکی درسال ۱۸۷۰اختراع شد .
الکترومانگنیت : در سال ۱۸۲٤ سترجین انگلیسی آنرا اختراع نمود .
کورهٔ ذوب فولاد : زیمنس جرمنی در سال ۱۸۳۱ به‌اختراع آن‌توفیق یافت .
گراموفون : در سال ۱۸۸۷ از طرف فارست برتانوی اختراع گردید .
ماشین یخ سازی : مخترع آن گوری امریکائی در سال ۱۸٥۱ میباشد .

برق گیر : توسط فرانکلن امریکائی در سال ۱۷۵۲ اختراع گردید .
لینولیم : در سال ۱۸۶۰ توسط والتون انگلیسی اختراع شد .
لینوتایپ : از طرف مرگنتالر امریکائی در سال ۱۸۸۵ اختراع گردید .
ماشیندار : مخترع آن گاتلنگ امریکائی در سال ۱۸۶۱ میباشد .
گوگرد : در سال ۱۸۳۱ توسط سوری فرانسوی اختراع شد .
مکروفون : برلیتر امریکائی مخترع آن است و سال اختراعش ۱۸۷۰ میباشد .
مکروسکوب : توسط جانسن هالندی در سال ۱۵۹۰ اختراع گردید .
مونوتایپ : در سال ۱۸۸۷ از طرف لانستن اختراع شد .
موتر سایکل : از طرف دیملر جرمنی در سال ۱۸۸۵ اختراع گردید .
ماشین سینما : در سال ۱۸۹۳ توسط ادیسون امریکائی اختراع شد .
نایلون : دوپانت امریکائی مخترع آنست و سال اختراع آن ۱۹۳۷ میباشد .
ماشین کاغذ سازی : در سال ۱۸۰۹ از طرف دیکنسن اختراع گردید .
قلم خود رنگ: واترمین امریکائی در سال ۱۸۸٤ به اختراع آن توفیق یافت .
پندولیم : در سال ۱۵۸۱ توسط گالیلیو اختراع شد .
فوتوگراف : ادیسون امریکائی در سال ۱۸۷۷ آنرا اختراع کرد.
عکس رنگه : در سال ۱۸۹۱ لپمن فرانسوی بـه اختراع آن موفـق گردید .
کاغذ عکاسی : بیکلند امریکائی در سال ۱۸۹۸ آنرا اختراع نمود.
عکاسی : در سال ۱۸۲٦ نیپس فرانسوی آنرا اختراع کرد .
دوتوفون : از طرف هل امریکائی در سال ۱۸۸۰ اختراع شد .
فوتو تلگرافی : در سال ۱۹۲۵ از طرف هـل امریکائی اختراع گردید .
پیانو : کرستوفوری ایتالوی در سال ۱۷۰٦ آنرا اختراع کرد .
تفنگچه : (ریولور) توسط کولت امریکائی در سال ۱۸۳۵ اختراع شد .
ماشین چاپ : (روتری) در سال ۱۸٦٤ از طرف هو امریکائی اختراع گردید .
رادار : در سال ۱۹۲۲ تایلرونگ امریکائی آنرا اختراع نمود .
رادیو (زگنال) : ازطرف مارکونی ایتالـوی در سال ۱۸۸۵ اختراع شد .
ریکارد: مخترع آن برلیز امریکائی است و سال اختراع آن ۱۸۸۷ میباشد .
ماشین خیاطی : در سال ۱۸۳۰ از طرف تیمونی فرانسوی اختراع گردید .
ماشین کفش دوزی: سال اختراع آن ۱۸٦۰ است ومخترع آ ن یك امریکائی میباشد .
ستتسکوپ : توسطلینی فرانسوی در سال ۱۸۱۹ اختراع شد .
کشتی تحت البحری : در سال ۱۸۹۱ از طرف هالند امریکائی اختراع گردید .
تانك (عسکری): از طرف سونتون انگلیسی در سال ۱۹۱٤ اختراع شد .

تلگراف : گنتی سویدنی مخترع آن است و سال اختراع آن۱۸۵۳ میباشد .

تلگراف بی سیم : درسال ۱۸۹۶ توسط مارکونی ایتالوی اختراع گردید .

تیلفون : بل انگلیسی در سال ۱۸۷۶ آنرا اختراع کرد .

تیلفون اتومات : ازطرف ستراگر امریکائی در سال ۱۷۹۱ اختراع گردید .

رادیو تیلفون : در سال ۱۹۰۲ توسط پولسن و فسندن اختراع شد .

تیلفون بی سیم : از طرف کوکنز امریکائی در سال ۱۸۹۹ اختراع گردید .

تلسکوپ : درسال ۱۶۰۹ توسط گالیلیو ایتالوی اختراع گردید .

تیلی تایپ: توسط مورکروم کلینی شمت امریکائی در سال ۱۹۲۸ اختراع شد .

تلویزیون : در سال ۱۹۲۶ ازطرف بیرسکاتلندی اختراع گردید .

ترمامیتر : ازطرف گالیلیوایتالوی در سال ۱۵۹۳ اختراع شد .

تارپیدو : در سال ۱۸۶۶ توسط وایتهد انگلیسی اختراع گردید .

توربین : از طرف کورتیس امریکائی در سال ۱۸۹۹ اختراع شد .

ماشین تایپ : در سال ۱۸۶۴ توسط میترهوفرسویدنی اختراع گردید .

اکسری :توسط رونتگن جرمنی درسال ۱۸۹۵ اختراع شد.

تولیدات پطرول‌خام‌درجهان

در امریکای شمالی:

کانادا: درسال ۱۹۶۳ کانادامقدار ۲۵۸۴۳۵بیرل، ودرسال۱۹۶۴مقدار ۲۷۵۳۶۴ بیرل پطرول خام تولید نموده‌است .

مکسیکو :تولیدات پطرول خام درمکسیکو درسال ۱۹۶۳ مقدار ۱۱۴۸۶۷ بیرل درسال۱۹۶۴مقدار ۱۱۵۵۷۶بیرل بوده‌است .

ترینیدا: درسال ۱۹۶۳ مقدار ۴۸۶۷۸بیرل درسال ۱۹۶۴ مقدار ۴۹۷۲۴ بیرل پطرول خام تولید کرده است .

اضلاع‌متحدهٔ امریکا : تولیدات پطرول خام اضلاع‌متحدهٔ‌امریکادرسال ۱۹۶۳ مقدار ۲۷۲۷۲۳ بیرل ودر سال ۱۹۶۴ مقدار ۲۸۰۵۱۲۵بیرل میباشد .

در امریکای جنوبی :

ارجنتاین : تولیدات پطرول خام ارجنتاین در سال ۱۹۶۳ مقدار ۹۷۲۲۱ بیرل و در سال ۱۹۶۴ مقدار ۱۰۰۳۷۰ بیرل بوده است .

بولیویا : در سال۱۹۶۳ تولیدات پطرول خام بولیویا عبارت ازمقدار ۳۲۸۵ بیرل ودر سال ۱۹۶۴مقدار ۳۱۹۵ بیرل پطرول خام تولید نموده است .

برازیل :ـ این کشور در سال ۱۹۶۳ مقدار ۲۵۷۱۴ بیرل ودرسال ۱۹۶۴ ـ ۳۳۳۱۰ بیرل پطرول خام تولید نموده است .

چلی : تولیدات پطرول خام چلی در سال ۱۹۶۳ مقدار ۱۳۲۰۶بیرل و در سال ۱۹۶۴ مقدار ۱۳۶۸۷ بیرل بوده است .

کولمبیا : در سال ۱۹۶۳ مقدار ۶۰۳۴۳ بیرل درسال ۱۹۶۴ بیرل پطرول خام تولیدکرده است.

اکوادور : این کشور در سال ۱۹۶۳ مقدار ۲۴۶۵ بیرل ودرسال ۱۹۶۴ مقدار ۲۷۹۶ بیرل پطرول خام استحصال نموده است .

پیرو : تولیدات پطرول خام پیرو در سال ۱۹۶۳ عبارت از مقدار

۲۱۴۶۸ بیـــرل و در سال ۱۹۶۴ مقدار ۲۳۱۱۹ بیرل بوده است .

ونزویلا : در سال ۱۹۶۳ مقدار ۱۱۸۵۵۱۱ بیرل و در سال ۱۹۶۴ مقدار ۱۲۴۱۷۸۲ بیرل پطرول خام تولید نموده است .

در قارهٔ اروپا :

البانیا : تولیدات پطرول خام این کشور در سال ۱۹۶۳ مقدار ۵۳۳۹ بیرل ودر سال ۱۹۶۴ مقدار ۵۳۳۸ بیرل بوده است .

آستریا : این کشور در سال ۱۹۶۳ مقدار ۱۸۲۷۱ بیرل و در سال ۱۹۶۴ مقدار ۱۸۵۷۱ بیرل پطرول خام استحصال نموده است.

بلغاریا : در سال ۱۹۶۳ مقدار ۱۲۶۶ بیرل و درسال ۱۹۶۴ مقدار ۱۱۶۸ بیرل پطرول خام تولیدات این کشور بوده اس ت.

چکوسلواکیا : تولیدات پـــطرول خام چکوسلواکیا در سال ۱۹۶۳ مقدار ۱۲۲۰ بیرل ودر سال ۱۹۶۴ مقدار ۱۳۲۲ بیرل میباشد .

فرانسه : این کشور در سال ۱۹۶۳ مقدار ۱۸۱۱۷ بیرل و در سال ۱۹۶۴ مقدار ۲۰۴۸۷ بیرل پطرول خام تولیدات داشته است.

آلمان غرب : درسال ۱۹۶۳ مقدار ۵۳۳۲۵ بیرل ود رسا ل ۱۹۶۴ مقدار ۵۵۴۱۹ بیرل پطرول خام تولید نموده است :

هانگری : تولیدات پطرول خام آن در سال ۱۹۶۳ عبارت از مقدار ۱۳۳۹۸ بیرل و در سال ۱۹۶۴ مقدار ۱۳۷۴۲ بیرل بوده است .

ایتالیا : این کشوردر سال ۱۹۶۳ مقدار ۱۲۱۵۵ بیـــرل و در سال ۱۹۶۴ مقدار ۱۳۷۴۲ بیرل بوده است .

ایتالیا : این کشوردر سال ۱۹۶۳ مقدار ۱۲۱۵۵ بیرل و در سال ۱۹۶۳ مقدار ۱۸۱۸۴ بیرل پطرول خام تولیدات داشته است .

هالیند : تولیدات پطرول خام در کشور هالیند درسال ۱۹۶۳ بمقدار ۱۵۳۷۷ بیرل و در سال ۱۹۶۴ بمقدار ۱۵۷۵۸ بیرل بالغ میگردد.

پولیند : در سال ۱۹۶۳ تولیدات پـــطرول خام ایـــن کشور بمقدار ۱۵۷۷ بیرل درسال ۱۹۶۴ مقـــدا ر ۲۰۹۲ بیرل بوده است .

رومانیا : این کشور در سال ۱۹۶۳ مقدار ۹۱۱۷۱ بیرل و در سال ۱۹۶۴ مقدار ۹۲۳۸۳ بیرل پطرول خام تولید کرده است .

اتحاد شوروی : تولیدات پطرول خام اتحاد شوروی در سال ۱۹۶۳ عبارت از مقدار ۱۵۰۳۳۰۰ بیرل و در سال ۱۹۶۴ عبارت از مقدار ۱۶۴۶۳۰۰ بیرل بوده است .

یوگوسلاویا : در سال ۱۹۶۳ مقدار ۱۱۹۳۰ بیرل و در سال ۱۹۶۴ مقدار ۱۳۳۲۲ بیرل پطرول خام تولیدات این کشور بوده است.

در قارهٔ آسیا :

بحرین : تولیدات پطرول خـــام بحریـــن در سال ۱۹۶۳ بمقدار ۱۶۵۰۳ بیرل و در سال ۱۹۶۴ بمقدار ۱۸۰۰۰ بیرل بالغ میگردد.

برما : در سال ۱۹۶۳ مقدار ۴۷۶۱ بیـــرل و در سال ۱۹۶۴ مقدار ۴۲۷۷ بیرل پطرول خام تولیدات داشته است .

جمهوریت مردم چین : در سال ۱۹۶۳ مقدار ۵۴۷۵۰ و در سال ۱۹۶۴ مقدار ۶۲۰۵۰ بیرل پطرول خام تولید نموده است .

هند : تولیدات پطرول خام کشور هند در سال ۱۹۶۳ عبارت ازمقدار ۱۲۲۶۶ بیرل و در سال ۱۹۶۴

عبارت از مقدار ١٦٩٦٥ بیرل‌بوده است .

اندونیزیا : در سال ١٩٦٣ مقدار ١٦٥٠٠٢ بیرل و در سال ١٩٦٤ مقدار ١٧٠٧٣٩ بیرل پطرول خام تولیدات داشته است .

ایران : در سال ١٩٦٣ مقدار ٥٣٨١٠٧ بیرل و در سال ١٩٦٤ مقدار ٦١٨٧٣١ بیرل پطرول خام تولید نموده است .

عراق : تولیدات پطرول خام این کشــور در سال ١٩٦٣ مقــدار ٤٢٢٥٨١ بیرل و در سال ١٩٦٤ مقدار ٤٥٩٢٩٠ بیرل بوده است .

اسرائیل : در سال ١٩٦٣ مقدار ١٠٩١ بیرل ودر سال ١٩٦٤مقدار ١٤٣٥ بیرل پطرول خام تولیدنموده است .

جاپان : در سال ١٩٦٣ مقدار ٥٤٨ بیرل و در سال ١٩٦٤ مقدار ٤٥٩٠ بیرل پطرول خام تولیدات داشته است .

کویت : تولیدات پطرول‌خام کویت درسال ١٩٦٣مقدار٧٠٥٤٧١ بیرل و در سال ١٩٦٤ مقدار ٧٧٤٨١٥ بیرل بوده است .

کویت (منطقهٔ بیطرف) : در سال ١٩٦٣ تولیدات پطرول خام بمقدار ١١٤٥٣٥ بیرل و در سال ١٩٦٤ به مقدار ١٣١٤١٥ بیرل بالغ‌شده است .

مغلستان : در سال ١٩٦٣ مقدار ٣٦٠ بیرل و در سال ١٩٦٤مقدار ٣٦٠ بیرل پطرول خام تولیدنموده است .

پاکستان : تولیدات پطرول خام آن درسال ١٩٦٣ مقد ار ٣٥١٤ بیرل و در سال ١٩٦٤ مقدار٣٧٣٢ بیرل بوده است .

قطــر : د رسا ل ١٩٦٣ مقدار ٧٠١٢٩ بیرل و در سال ١٩٦٤ مفدار ٧٧٧٤٠ بیرل پطرول خام تولید نموده است .

ساراواك وبرونی : این دو منطقه در سال ١٩٦٣ مقدار ٢٩٦٣٩بیرل و در سال ١٩٦٤ مقدار ٢٦٢٦٥ بیرل پطرول‌خام تولیدنموده است.

عربستان‌سعودی: تولیدات پطرول خام این کشور در سال ١٩٦٣ مقدار ٥٩٤٥٩٢ بیرل و در سال ١٩٦٤ مقدار ٦٢٨٠٩٥ بیرل بوده است .

تایوان : (فارموسا) در سال ١٩٦٣مقدار ١٩بیرل ودرسال١٩٦٤ مقدار ٦١ بیرل پطرول خام تولیدات داشته است .

ایالات شیخ نشین : در سال ١٩٦٣ تولیدات پطرول خام این ایالات مقدار ١٧٥٧١ بیرل و در سال ١٩٦٤ مقدار ٦٧٤٦٥ بیرل بوده است .

ترکیه : در سال ١٩٦٣ مقدار ٥٠٨٤ بیرل و درسال ١٩٦٤مقدار ٥٨٩٧ بیر ل پطر ول خا م تولید نموده است .

در افریقا :

الجزایر : در سال ١٩٦٣ مقدار ١٨٤٣١١ بیرل و در سال ١٩٦٤ مقدار ٢٠٢٢٩٠ بیرل پطرول خام تولیدات داشته است .

انگولا : تولیدات پطرول خام آن در سال ١٩٦٣ مقدار ٨٧٦ بیرل‌و در سال ١٩٦٤ مقدار ٦٥٣٥ بیرل بوده است.

کانگو : برازایل در سال ١٩٦٣ مقدار ٨٢٠ بیرل و در سال ١٩٦٤ مقدار ٦١٩ بیرل پطرول خام تولید نموده است .

گابون : در سال ١٩٦٣ مقدار ٦٤٤٦ بیرل و در سال ١٩٦٤مقدار

۷٦٦۸ بیرل پطرول خام تولیدات داشته است .

لیبیا : تولیدات پطرول خام آن در سال ۱۹٦۳ مقدار ۱٦۷۷۸٦ بیرل ودرسال۱۹٦٤ مقدار۳۱٥٦٤۲ بیرل بوده است .

مراکش : در سال ۱۹٦۳ مقدار ۱۱٤۰ بیرل ودر سال ۱۹٦٤مقدار ۹۱۰ بیرل پطرول خام تولید کرده است .

نایجیریا : در سال ۱۹٦۳ مقدار ۲۷٦٤٤ بیرل و در سال ۱۹٦٤ مقدار ٤۳۹۹۷ بیرل پطرول خام تولیدات داشته است .

جمهوریت متحد عرب : تولیدات پطرول خام آن در سال ۱۹٦۳ مقدار ۳۸۷٥۹ بیرل و در سال ۱۹٦٤ مقدار ٤۳۹۹۷ بیرل بوده است .

اوقیانوسیه :

آسترالیا : در سال ۱۹٦٤ مقدار ۱٤۸۷ بیرل پطرول خام تولیدات داشته است .

زیلاند جدید : تولیدات پطرول خام آن در سال ۱۹٦۳ مقدار ٤ بیرل و در سال ۱۹٦٤ نیز ٤ بیرل بوده است .

ایریان غربی : در سال ۱۹٦۳ مقدار ۹٤٤ بیرل و در سال ۱۹٦٤ مقدار ۷٥۳ بیرل پطرول خام تولید نموده است .

تولیدات برق در جهان

اضلاع متحدهٔ امریکا : ۲۲۸٥۸۹ کیلووات و ۱۰۱۱۲۱٤ کیلووات ساعت .

اتحاد شوروی : ۹۳۰۰۰ کیلووات و ۳۸٥۸۰۰ کیلووات ساعت .

انگلستان : ٤٤٦۰٤ کیلووات و ۱٦۳۳٤۲ کیلووات ساعت .

جاپان : ۳٤۳٥۱ کیلووات و ۱٥٥٤۱٦ کیلووات ساعت .

آلمان غرب : ۳۳۷۷۹ کیلووات و ۱۳۷۲۷۳ کیلووات ساعت .

کانادا : ۲٦۳۳۸ کیلووات و ۱۲۱٦٤۲ کیلووات ساعت .

فرانسه : ۲٥٤۹٦ کیلووات و ۸٥۹۳۲ کیلووات ساعت .

ایتالیا : ۲۱٤٤۲ کیلووات و ٦۹۱۰۰ کیلووات ساعت .

جمهوریت مردم چین : ۱۲۷۰۰ کیلووات و ۲۹۰۰۰ کیلووات ساعت

سویدن : ۱۱۱۸۷ کیلووات و ۳۹۹٦٦ کیلووات ساعت .

آلمان شرقی : ۸۸٥٤ کیلووات و ٤٥۱۲۰ کیلووات ساعت .

پولیند : ۸٥۸۳ کیلووات و ۳۳۳۷٤ کیلووات ساعت .

اسپانیه : ۸٤٦۷ کیلووات و ۲٥۲۰۷ کیلووات ساعت .

ناروی : ۸٤۲۱ کیلووات و٤۰۱٥٥ کیلووات ساعت .

سویزرلند : ۷٦۹۱ کیلووات و ۲۲۰۱۳ کیلووات ساعت .

سایر کشور ها : ۱۰۹٦۸۷ کیلووات و ٤۰۳۷۹۷ کیلووات ساعت .

تعداد تیلفون ها در جهان

در امریکای شمالی : تعدادمجموعی تیلفون دراین‌منطقه‌به ۹۰۸۳۱٤۰۰ پایه بالغ میگردد . تیلفون های شخصی عبارت‌از ۸۹٦٦۸۰۰۰پایه و تیلفونهای اتومات عبارت از ۸۹٤٤۲۱۰۰ پایه است .

و تعداد تیلفونهای ارتباطی با سیستم زنگ به ۹۰۸۱۸۱۰۰ پایه میرسد .

درامریکای‌مرکزی: مجموع‌تیلفون های آن عبارت از ۱۳۸۹۰۰۰ پایه است . تعداد تیلفونهای شخصی‌به ۹۹۰۱۰۰ پایه و تعداد تیلفونهای

اتومات به ۱۲۲٦٥۰۰ پایه بالغ میگردد . وتعدادتیلفونهای ارتباطی باسیستم زنگ عبارت از۳۸٤۸۰۰ پایه است .

در امریکای جنوبی : تعدادمجموعی تیلفونهای امریکای جنوبی به ۳۸۷۲۸۰۰ پایه میرسد . تعداد تیلفونهای شخصی عبارت از ۱۸۸۰۹۰۰ پایه و تعداد تیلفون های اتومات عبارت از ۳٤۰۰۱۰۰ پایه میباشد . و تعداد تیلفونهای ارتباطی بهسیستمزنگ به۳۷٥۸۸۰۰ پایه میرسد .

در قارهٔ اروپا : مجموع تیلفونهای قارهٔ اروپا به ٥۳۳۷۷٦۰۰ پایهبالغ میگردد . تیلفونهای شخصی عبارت از ۹۳۲۲٤۰۰ پایه و تیلفونهای اتومات عبارت از ٤٦۷٦٤۲۰۰پایه است . و تعداد تیلفونهای ارتباطی با سیستم زنگ به ٥۱۲٥۲۲۰۰ پایه بالغ میگردد .

در قارهٔ افریقا : تعداد مجموعی تیلفونهای قارهٔ افریقا عبارت از ۲۲٤۱٥۰۰ پایه میباشد . تعداد تیلفونهای شخصی به ۲۹۱۰۰پایه و تعداد تیلفونهای اتومات به ۱۷۰۸۰۰۰ پایه میرسد و تعداد تیلفون های ارتباطی به سیستم زنگ عبارت از ۲۰۸۳۷۰۰ پایه است .

در قارهٔ آسیا :

مجموع تعداد تیلفونهای آسیا به ۱٥٤۷٥٤۰۰ پایه بالغ میگردد . تیلفون های شخصی عبارت از ۱۰۲۳٦۳۰۰ پایه و تیلفون های اتومات عبارت از ۹۹٤۹۳۰۰ پایه میباشد . و تعدادتیلفونهای ارتباطی باسیستم زنگ به۱٤۰۷۸۰۰ پا یه میرسد .

در اوقیانوسیه :

تعداد مجموعی تیلفونهایآن عبارت از ۳۸۱۲۳۰۰ پایه است . تعداد تیلفونهای شخصی به ۲۸٥٥۰۰ پایه و تعداد تیلفونهای اتومات به ۳۱۱۳٦۰۰ پایه بالغ میگردد .

و تعداد تیلفونهای ارتباطی با سیستم زنگ عبارتاز ۳۸۰٥۹۰۰ پایه میباشد .

شاهان ، روسای جمهور و صدر اعظمان جهان

افغانستان : اعلیحضرت محمد ظاهر شاه پادشاه میباشند .تاریخ تولدشان ۱٥ ماه اکتوبر سال ۱۹۱٤ و تاریخ جلوس شان ۸ نومبر سال ۱۹۳۳ است .

صدر اعظم افغانستان شاغلی محمد هاشم میوندوال میباشند .

البانیا : میجر جنرال هاکسهی للیشی رئیس جمهور میباشد و در ماه جولائی ۱۹٥۳ چوکی ریاست جمهوریرا اشغالنموده استمیجر جنرال شیهو صدر اعظم البانیا است .

الجزایر : کلونل هواری بومیدین رئیس مجلس انقلابی الجزایر می باشند وی در سال ۱۹۲٥ تولد شده و بتاریخ ۱۹ ماه جون سال ۱۹٦٥ چوکی ریاست مجلس انقلابی را اشغال نموده است .

ارجنتاین : ارتورو ایلیا رئیس جمهور است. درسال ۱۹۰۰متولد گردیده و بتاریخ ۱۲ ماه اکتوبر ۱۹٦۳ چوکی ریاست جمهوری را اشغال کرده است .

استر لیا :لارد ریچارد کسی گورنر جنرال میباشد . وی بتاریخ ۲۹ماه اگست سال ۱۸۹۰ تولد شده و درماه جولائی ۱۹٦٥ چوکی گورنر جنرالی را اشغال نموده است .

روبرت منزیز صدراعظم آسترا لیا میباشد .

آسترلیا : فرانس جوناس رئیس جمهور است . بتاریخ ٤ ماه اکتوبر سال ۱۸۹۹ متولدگردیده وبتاریخ ۲۳ ماه می ۱۹٦٥ چوکی ریاست جمهوری را اشغال کرده است .

جوزف کلاوس صدراعظم آستر یا میباشد .

بلژیك : بودوئن اول پادشاه بلژیك است . بتاریخ ۷ ماه سپتمبر سال ۱۹۳۰ تولد شده و بتاریخ ۲۸ ماه جولائی ۱۹٦٥ جلوس نموده است.

صدر اعظم بلژیك پیر هارمل می باشد .

برازیل : همبرتو کاستیلو برانکو رئیس جمهور میباشد و بتاریخ ۱٥ ماه اپریل ۱۹٦٤ چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است .

بلغاریا : گیروگی تریکوف رئیس جمهور است . بتاریخ ۲۳ ماه اپریل ۱۹٦٤ چوکی ریاست جمهوری را اشغال کرده است .

تودورژیوکوف صدراعظم بلغاریا میباشد .

برما : وین مانگ رئیس جمهور برما میباشد . وی بتاریخ ۲ ماه مارچ ۱۹٦۲ چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است .

جنرال نیوین صدر اعظم برما است

بوروندی : موامی موامبوتسا رئیس حکومت است . در سال ۱۹۱۲ تولد شده و بتاریخ ۱٤ ماه جولائی ۱۹٦۲ زمام حکومت بوروندی را بدست گرفته است .

جوزف بامینا صدر اعظم میباشد.

کمبودیا : شهزاده نرود مسهانوك رئیس حکومت میباشد. وی بتاریخ ۳۱ ماه اکتوبر ۱۹۳۲ تولد شده و بتاریخ ۲۰ ماه جون ۱۹٦۰ زمام حکومت را بدست گرفته است .

شهزاده نرودم کا نتول صدراعظم کمبودیا میباشد .

کامرون : احمد واحدجو رئیس جمهور است وی درسا ل ۱۹٦۰ چوکی ریاست جمهوری را اشغال کرده است .

کانادا : میجرجنرال گیووانیر گورنر جنرال کانادا میباشد . در سال ۱۸۸۸ تولد گردیده و بتاریخ ۲۷ ماه می اپریل ۱۹٥۹ چوکی گورنر جنرالی را اشغال نموده است .

لسترپیرسن صدر اعظم میباشد.

افریقای مرکزی : دیودداکو رئیس جمهور است . بتاریخ ۲٤ ماه مارچ ۱۹۳۰ تولد شده و بتاریخ ۱٤ ماه اگست ۱۹٦۰ چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است .

سیلون : ویلیم گو پالا واگورنر جنرال سیلون میباشد . در سال ۱۸۹۸ متولد گردیده و بتاریخ ۲ ماه مارچ ۱۹٦۲ چوکی گورنر جنرالی را اشغال کرده است .

دودلی سینانا یاك صدر اعظم سیلون است .

چاد : فرانسیوس تومبالبی رئیس جمهور است . وی در سال ۱۹۱۸ تولد شده و بتاریخ ۱۲ ماه اگست ۱۹٦۰ چوکی ریاست جمهوری چاد را اشغال کرده است .

چلی: ادواردو فری مونتال وا رئیس جمهور چلی میباشد . وبتاریخ ٤ سپتمبر سال ۱۹٦٤ چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است .

چین : لیوشاوچی رئیس حکومت جمهوریت مردم چین است . در سال ۱۸۹۸ تولد شده و بتاریخ ۲۷ ماه اپریل ۱۹٥۹ چوکی ریاست حکومت را اشغال نموده است .

چوئن لای صدر اعظم میباشد .

کولمبیا : گیلرمولیون والنسیا رئیس جمهور است . بتاریخ ۲۷ ماه اپریل ۱۹۰۹ متولد گردیده و بتاریخ ۷ ماه اگست ۱۹۶۲ چوکی ریاست جمهوری کولمبیارا اشغال کرده است .

کانگو : (لیوپولدویل) جوزف کاسابو رئیس حکومت میباشد و در سال ۱۹٦۰ چوکی ریاست حکومت را اشغال نموده است .

چومبی صدر اعظم کانگو است .

کانگو (برازاویل) : الفونس ماسامبادیبات رئیس جمهور است در سال ۱۹۲۱ تولد شده وبتاریخ ۱۹ دسامبر ۱۹٦۳ چوکی ریاست جمهوری را اشغال کرد ه‌است .

پاسکال لیسوبا صدر اعظم می باشد .

کوستاریکا : فرانسسکواورلیچ بولماریچ رئیس جمهور میباشد . بتاریخ ۱۰ ماه مارچ سال ۱۹۰۷ متولد گردیده و بتاریخ ٤ ماه‌فروری سال ۱۹٦۲ چوکی ریاست‌جمهوری را اشغال کرده است .

کیوبا :اوسوالدودورتیکوس‌تورادور رئیس جمهور است . بتاریخ ۱۷ ماه جولائی ۱۹۵۹ چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است .

فیدل کاسترو صدر اعظم کیوبا میباشد .

قبرس : سر اسقف میکاریوس رئیس جمهور است . وی بتاریخ ۱۳ ماه اگست سال ۱۹۱۳ تولد شده و بتاریخ ١٤ ماه دسامبرسال ۱۹۵۹ چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است .

چکوسلواکیا : انتونین نوتنی رئیس جمهور میباشد بتاریخ ۱۰ دسامبر ۱۹۰٤ متولد گردیده و به تاریخ ۱۹ نومبر سال ۱۹۵۷ چوکی ریاست جمهوری را اشغال کرده است .

جوز لینارت صدراعظم چکوسلواکیا است .

داهومی : سورومیگان اپیتی رئیس جمهور است .بتا ر یخ۸ اپریل ۱۹۱۳متولدگردیده وبتاریخ ۱۹ جنوری ۱۹٦٤ چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است .

دنمارك : فریدریك نهم پادشاه میباشد وی بتاریخ ۱۱ ماه مارچ ۱۸۹۹ تولد شده و بتاریخ ۲۰ ماه اپریل ۱۹٤۷ جلوس کرده است.

اتوکراگ صدر اعظم دنمارك است .

دومینیکا : هیکتورگارسیاگودوی رئیس جمهور است . در سال ۱۹۲۱ متولد گردیده و بتاریخ ۳ سپتمبر سال ۱۹٦۵چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است .

ایکوادور : رامون کاستروجیجون رئیس شورای دولتی میباشد .وی بتاریخ ۱۱ جولائی سال ۱۹٦۳ چوکی ریاست شورای دولتی ایکوادور را اشغال نموده است .

السلوادور : جولیوریویرا رئیس جمهور است . درسال ۱۹۲۲تولد شده و بتاریخ ۲۹ اپریل ۱۹٦۲ چوکی ریاست جمهوری را اشغال کرده است .

حبشه : هیلاسلاسی امپراطور میباشد . بتاریخ ۲۳ جولای ۱۸۹۲ متولد گردیده وبتاریخ ۲ماه نومبر سال ۱۹۳۰ زمام اقتدار را بدست گرفته است .

اکلیلوابدولد صدر اعظم حبشه میباشد .

فنلند : داکتر کیکونین رئیس جمهور است . وی بتاریخ ۹ ماه مارچ ۱۹۰۰ تولد گردیده و بتاریخ

۱۵ فروری سال ۱۹۵۶ چوکی ریاست جمهوری را اشغال کرده است .
جوهانس ویرولینن صدر اعظم فنلند میباشد .
فرانسه : شارل دوگول رئیس جمهور است . بتاریخ ۲۲ ماه نومبر ۱۸۹۰ تولد شده و بتاریخ ۲۱ ماه دسامبر ۱۹۵۸ چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است .
ژوژپومپیدو صدر اعظم فرانسه میباشد .
گابون : لیون مبا ر ئیس جمهور گابون میباشد . در سال ۱۹۰۲ متولد گردیده و در سال ۱۹۶۰ چوکی ریاست جمهوری را اشغال کرده است .
گمبیا : سرجان پال گورنراست. و جاوارا صدر اعظم میباشد .
آلمان غربی : هانریش لوبکه رئیس جمهور است . بتاریخ ۱۴ ماه اکتوبر ۱۸۹۴ متولد گردیده و بتاریخ اول ماهجولائی ۱۹۵۹چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است .
لودویگ ارهاردصدر اعظمجرمنی میباشد .
آلمان شرقی : والتر اولبریخت رئیس حکومت میباشد . در سال ۱۸۹۳ تولد شده و بتاریخ ۱۲ ماه سپتمبر ۱۹۶۰ چوکی حکومت را اشغال کرده است .
ویلی ستاف صدر اعظم میباشد.
یونان : کانستا نتین پا دشا ه است . بتاریخ ۲ جون ۱۹۴۰متولد گردیده و بتاریخ ۶ ماه مارچ۱۹۶۴ جلوس نموده است .
ستیفانوپولوس صدر اعظم یونان میباشد .
گواتیمالا : پیرالتاازور دیا رئیس حکومت میباشد . بتاریخ ۱۱ ماه جون ۱۹۰۸ تولد شده و بتاریخ ۳۰ مارچ سال ۱۹۶۳ زمام حکومت را بدست گرفته است .
گینیا : سکوتوری رئیسجمهور است . وی بتاریخ ۲ ماه اکتوبر سال ۱۹۵۸چوکی ریاستجمهوری را اشغال نموده است .
هایتی : فرانسوسدووالیررئیس جمهور میباشد . بتاریخ ۱۴ ماه اپریل ۱۹۰۹ متولد گردیده و به تاریخ ۲۲ اکتوبر سال ۱۹۵۷چوکی ریاست جمهوری را اشغال کرده است .
هاندوراس: اوسوالدولوپیزاریلانو رئیس جمهور است . بتاریخ ۳۰ جون ۱۹۲۱ تولد شده و بتاریخ ۱۴ اکتوبر سال ۱۹۶۳ چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است .
هانگری : استوان دوبی رئیس جمهور هانگری میباشد . وی به تاریخ ۱۴ ماه اگست سال ۱۹۵۲ چوکی ریاست جمهوری را اشغال کرده است .
گویالاکالی صدر اعظم است .
آیسلند :اسگیرا سگیرسونرئیس جمهور است . در سال ۱۸۹۴ متولد گردیده و بتاریخ اول ماه اگست ۱۹۵۲چوکی ریاستجمهوری را اشغال کرده است .
بجارنی بنیکتسنصدراعظمآیسلند میباشد .
هند : داکتر رادا کرشنان رئیس جمهور هند میباشد . در سال ۱۸۸۸ تولد شده و بتاریخ ۱۳ ماه می ۱۹۶۲ چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است .
میرمن اندیراگاندی صدر اعظم هند است .

اندونیزیا : داکترسوکارنورئیس جمهور است . بتاریخ ٦ ماه جون ١٩٠١ متولد گردیده و بتاریخ ١٧ دسامبر سال ١٩٤٨ چوکی‌ریاست جمهوری را اشغال کرده است .

ایران: اعلیحضرت‌محمدرضا شا ه پهلوی پادشاه ایران است .بتاریخ ٢٦ اکتوبر ١٩١٩ تولد شده و به تاریخ ١٨ سپتمبر ١٩٤١ جلوس نموده است .

و امیر عباس هویدا صدر اعظم ایران میباشد .

عراق: رئیس‌جمهورعراق‌عبدالرحمن عارف بوده وصدر عظم ناجی طالب می‌باشد .

ایرلند : ایمان دوولیرا رئیس جمهور است. وی بتاریخ ١٤اکتوبر سال ١٨٨٢ متولد گردیده وبتاریخ ٢٥ جون سال١٩٥٩ چوکی‌ریاست جمهوری را اشغال کرده است .

سین لیماس صدراعظم ایرلند می‌باشد .

ایتالیا: گیسئپ سارا گات رئیس جمهور است . وی بتاریـخ ١٩ سپتمبر ١٨٩٨ متولد گردیده و به تاریخ ٢٩ دسامبر سال ١٩٦٤ چوکی ریاست جمهوری را اشغال کرده است .

الدوموروصدر اعظم ایتالیا می باشد .

ساحل عاج:فلکس هوفوت‌بوگنی رئیس جمهور میباشد . بتاریخ١٨ اکتوبر ١٩٠٥ تولد شده و درسال ١٩٦٠ چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است .

جمیکا : کلیفوردکیمپل رئیس جمهور است . وی بتاریخ ٢٨ ماه جون ١٨٩٢ متولد گردیده و درماه دسامبر سال ١٩٦٢چوکی ریاست جمهوری را اشغال کرده است .

سرالگزاندربستامانت صدراعظم جمیکا میباشد .

جاپان : اعلیحضرت هری هیتو امپراطور جاپان است . بتاریخ ٢٩ ماه اپریل ١٩٠١ تولد شده و به تاریخ ٢٥ دسامبر سال ١٩٢٦ جلوس کرده است .

ایساکوساتو صدر اعظم میباشد.

اردن : اعلیحضرت حسین اول پادشاه است . بتاریخ ١٤ نومبر سال ١٩٣٥ متولد گردیده و به تاریخ ١١ می ١٩٥٢ جلوس نموده است .

واصف التال صدر اعظم اردن می باشد .

کینیا : جموکنیاتا رئیس جمهور است . بتاریخ ١٢ دسامبر سال ١٩٦٤ چوکی ریاست جمهوری را اشغال کرده است .

کوریای شمالی : چونگہی پارك رئیس جمهور میباشد. بتاریخ ٣٠ سپتمبر سال ١٩١٧ تولد شده و بتاریخ ٢٦ نومبرسال ١٩٦٣چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است .

چونگ ایلکوون صدر اعظم می باشد .

کوریای جنوبی : چوی‌یونگ‌کون رئیس حکومت است . و در سال ١٩٤٨ چوکی حکومت را اشغال کرده است .

مارشال کیم‌ایلسونگ صدراعظم میباشد .

لاوس : سری ساوانگ واتانا پادشاه است . بتاریخ ١٣ نومبر ١٩٠٧ متولد گردیده و بتاریخ ٣٠ اکتوبر ١٩٥٩ جلوس کرده است.

سوانافوما صدر اعظم لاوس می باشد .

لبنان : چارلس هیلو رئیس‌جمهور میباشد . وی در سال ١٩١٣ تولد شده و بتاریخ ٢٣ سپتمبر ١٩٦٤ چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است .

رشید کرامی صدر اعظم لبنان است .

لایبریا : ویلیم‌توبمان رئیس‌جمهور است . بتاریخ ۲۹ نومبر ۱۸۹۵ متولد گردیده و بتاریخ۶ می۱۹۴۳ چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است .

لیبیا : محمد ادریس السنیوس پادشاه است . بتاریخ ۱۳ مارچ ۱۸۹۰ تولد شده و بتاریخ ۲٤ دسامبر ۱۹۵۱ جلوس کرده‌است.
حسین مازیك صدر اعظم لیبیامی باشد .

لوکسمبورگ : گریندروك جین رئیس حکومت است .بتاریخ ٥ جنوری سال ۱۹۲۱ متولد گردیده و بتاریخ ۱۲ نومبر سال ۱۹٦٤ کرسی حکومت را اشغال نموده است .
پیرورنر صدراعظم لوکسمبورگ میباشد .

لمغاسی: فلیبرت‌تسیرانانارئیس جمهور میباشد . وی در سال ۱۹۱۲ متولد گردیده و در می ۱۹۵۹ چوکی ریاست جمهوری‌را اشغال کرده است .

ملاوی : سر گلین سمال ودجانسن رئیس حکومت است . و جیرالد بتلیز صدر اعظم ملاوی میباشد .

مالیزی : اسمعیل ناصر الدین شاه فرمان روای عالی است . به تاریخ ۱۹ ماه اگست سال ۱۹٦٥ چوکی حکومت را اشغال نموده است .
تانکور عبدالرحمن صدر اعظم‌می باشد .

جزایر مالدیو : سلطان الامیرمحمد فرید دیدی بتاریخ ۷ مارچ ۱۹٥٤ چوکی حکومت را اشغال کـرده است .

ابراهیم ناصر صدر اعظم است.

مالتا : سرماریس هنری دورمان گورنر جنرال است . بتاریخ ۲۱ سپتمبر سال ۱۹٦٤چوکی حکومت را اشغال نموده است .
داکتر بورگ اولیویر صدر اعظم میباشد .

موریتانیا : مختار زاده رئیس جمهور است . وی در سال ۱۹۲٤ تولد شده و در سال ۱۹٦۰ چوکی ریاست جمهوری را اشغال کرده است .

مالی : مودیبوکیتا رئیس جمهور مالی میباشد . وی بتاریخ ٤ جون ۱۹۱٥ متولد گردیده و در سال ۱۹٦۰ چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است .

مکسیکو : گوستاو دیزاورداز رئیس جمهور است . بتاریخ ۱۲ مارچ سال ۱۹۱۱ تولد شده و به تاریخ اول دسمبر ۱۹٦٤ چوکی ریاست جمهوری را اشغال کرده است .

مغلستان : تجارگالسیخان رئیس شورای عالی است .
تسیدنبال صدر اعظم مغلستان میباشد .

مراکش: حسن دوم‌پادشاه مراکش مراکش‌است.بتاریخ۱۱ جولای۱۹۲۹ گردیده و بتاریخ ۳ مارچ ۱۹٦۱ جلوس کرده است .
حاج احمد بهنی صدراعظم آ ن کشور میباشد .

نیپال : مهندرابیربیکرام جنگ پادشاه نیپال است . بتاریخ ۱۱ جون ۱۹۲۰ تولد شده و بتاریخ ۱٤ مارچ ۱۹٥٥ جلـوس نموده است .

سوريابهادرتمپا صدر اعظم‌نيپال ميباشد .

هالند : جواليانامكلهٔ هالند است. بتاريخ ۳۰ اپريل سال ۱۹۰۹ متولد گرديده و بتاريخ ٤ سپتمبر سال ۱۹٤۸ چوكی حكومت را اشغال نموده است .

دكتور مارجينين صدر اعظم‌هالند ميباشد .

زيلاند جديد : سر برناردفرگوسن گورنر جنرال است . وی بتاريخ۹ نومبر سال ۱۹٦۲ چوكی گورنر جنرالی زيلاند جديد را اشغال كرده است .

كيت هوليوك صدر اعظم است .

نايجيريا : هامانی ديوری رئيس جمهور ميباشد . در سال ۱۹٦۰ چوكی رياست جمهوری را اشغال نموده است .

نيكاراگوا : گوتيرريزرئيس‌جمهور است و در سال ۱۹٦۳ چوكـی رياست جمهوری را اشغال كرده است .

نايجيريا : داكتر ننام دی‌ازيكيو رئيس جمهور ميباشد . بتاريخ۱٦ نومبر سال ۱۹۰٤ متولد گرديده و به تاريخ اول اكتوبر ۱۹٦۰ چوكی رياست جمهوری را اشغال نموده است .

ابوبكر تفاوه بليوا صدر اعظم نايجيريا است .

ناروی : اولاو پنجم پادشاه‌است. بتاريخ ۲ جولائی ۱۹۰۳ تولدشده و بتاريخ ۲۱ سپتمبر سال ۱۹۵۷ جلوس كرده است .

پاكستان : فيلد مارشال محمد ايوب خان رئيس جمهور است . بتاريخ ۲۸ ماه اكتوبر سال۱۹۵۸ چوكی رياست جمهوری را اشغال نموده است .

پاناما : ماركو آريليوروبلز رئيس جمهور پاناما است . بتاريـخ ۸ نومبر ۱۹۰۵ تولد شده و بتاريخ اول اكتوبر ۱۹٦٤ چوكی رياست جمهوری را اشغال كرده است .

پاراگوی : جنرال الفريدوسترو‌ا يسترز رئيس جمهور است . به تاريخ ۱۵ ماه اگست ۱۹۵٤ چوكی رياست جمهوری را اشغال نموده است .

پيرو : فرنا‌ند وبيلاندتری فرمان روای پيرو است . بتاريخ ۹ جون ۱۹٦۳ برسر اقتدار آمده است .

دانيل دلافلور صدراعظم ميباشد.

فلپين : ديوسدادومگه‌پگال‌رئيس جمهور است . بتاريخ ۲۸ سپتمبر سال ۱۹۱۰ تولد شده و بتاريخ ۱٤ نومبر ۱۹٦۱ چـوكی رياست جمهوری را اشغال كرده است .

پولیند : ادوارد اوچاب رئيس مجلس دولت ميباشد . در سال ۱۹۰٦ تولد شده و بتاريخ ۱۲ اگست سال ۱۹٦٤ چوكی رياست مجلس دولت رااشغال نموده‌است.

جوزف سيرانكويچ صدر اعظم پوليند ميباشد .

پرتگال : ريرادميرال‌اميريكوتوماس رئيس جمهور است . بتاريخ ۱۹ نومبر ۱۸۹٤ تولد شده و بتاريخ ۲۲ جولائی ۱۹۵۸ چوكی رياست جمهوری را اشغال كرده است .

انتو نيو دواوليـو يـرا سالازا ر صدراعظم پر تگال ميباشد .

رومانيا: چيوستوكا رئيس‌مجلس دولت ميباشد . در سال ۱۹۰۸ تولد شده و بتاريخ ۲٤ مارچ ۱۹٦۵ چوكی رياست‌مجلس دولت را اشغال نموده است .

ايون مارير صدر اعظم‌رومانيا می باشد .

رووندا : گیورگیورکیباندارئیس جمهور است . بتاریخ ۲٦ اکتوبر سال ۱۹٦۱چوکی ریاست‌جمهوری را اشغال کرده است .

عربستان سعودی : فیصل عبدالعزیز پادشاه است . درسال ۱۹۰٤تولد شده ودر سال ۱۹٦٤ جلوس نموده است .

سینگال : لیوپولدسنگور رئیس جمهور میباشد . در سال ۱۹۰۷ متولد گردیده و در سال ۱۹٦۰ چوکی ریاست جمهوری را اشغال کرده است .

سیرالیون : هنری بوستون گورنر جنرا ل‌است . در سال ۱۹٦۲ چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است .

البرت مارگی صدر اعظم سیرالیون میباشد .

سنگاپور : یانگ دی پرتوان‌نیگارا فرمان روا میباشد که بتاریخ ۳ دسمبر سال ۱۹۵۹ بر سر اقتدار آمده است .

لیکوان یو صدر اعظم سنگاپور است .

صومال : عبدالله عثمان رئیس جمهور میباشد . در سال ۱۹۵۰ چوکی ریاست جمهوری را اشغال کرده است .

عبدالرزاق حسین صدر اعظم صومال است .

افریقای جنوبی : چارلس‌سوارت رئیس جمهورافریقای جنوبی‌است. وی در سال ۱۸۹٤ تولد شده و بتاریخ ٦ دسمبر ۱۹۵۹ چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است .

هندریك‌وروردصدر اعظم‌افریقای جنوبی میباشد .

اسپانیه : جنرال فرانسیسکو فرانکورئیس‌حکومت اسپانیه‌است. بتاریخ ٤دسمبر سال ۱۹۲۷ متولد گردیده و بتاریخ ۱۹ اگست سال ۱۹۳٦ زمام حکومت را بدست‌گرفته است .

سودان : اسمعیل‌الاظهری رئیس جمهور سودان میباشد . وی به تاریخ ۱۰ جون سال ۱۹٦٤ چوکی ریاست جمهوری سودان‌را اشغال کرده است .

محمد احمد محجوب صدر اعظم سودان است .

سویدن : گوستاف پنجم پادشاه سویدن میباشد . بتاریخ ۱۱نومبر ۱۸۸۲ تولد شده و بتاریخ ۲۹ اکتوبر سال ۱۹۵۰ جلوس نموده است .

تاگ ارلاندر صدر اعظم است .

سویزرلند : هانس پیتر تشودی رئیس جمهور است . بتاریخ ۲۲ اکتوبر سال ۱۹۱۳ تولد شده و بتاریخ ۱۰ دسامبر ۱۹٦٤ چو کی ریاست جمهوری را اشغال نموده است «ر ئیس جمهور سویزرلند بعـد از هر یك سا ل تعو یض میشود» .

سوریه : میجرجنرال امین‌الحفیظ رئیس جمهور میباشد . بتاریخ ۸ مارچ سال ۱۹٦۳ چوکی ریاست جمهوری را اشغال کرده است .

تانزانیا : جولیس نایر یری رئیس جمهوراست. درسال۱۹۲۱ متولد گردیده و بتاریخ ۲۹ اپریل ۱۹٦٤ چوکی ریـاست جمهوری تانزانیا را اشغال نموده است .

تایلند : بهومیبول‌ادولدت‌پادشاه تایلند میباشد . بتاریخ ۵ دسمبر سال ۱۹۲۷ تولد شده و بتاریخ ۹ جون ۱۹٤٦ جلوس کرده است .

تانوم کتیگار چورن صدر اعظم است .

توگو : نیکولاس گرونتسکی رئیس حکومت میباشد و در سال ۱۹۶۳ زمام اقتدار رابدست گرفته است .

ترینیداد : توباگو : سرسلومان هوچوی گورنر جنرال است . به تاریخ ۲۰ ماه اپریل سال ۱۹۰۵ متولد گردیده و بتاریخ ۳۱ اگست ۱۹۶۲ چوکی گورنر جنرالی را اشغال نموده است .

ایرك ویلیامنرصدراعظم ترینیداد و توباگو میباشد .

تونس : حبیب بورقیبه رئیس جمهور است . بتاریخ ۲۵ جولائی ۱۹۵۷ چوکی ریاست جمهوری را اشغال کرده است .

ترکیه

جودت سونایی رئیس جمهور ودرسال ۱۹۶۶ انتخاب کرد یده صدراعظم آن سلیمان بیمورل‌میباشد

یوگندا : کنگ‌موتیسادوم رئیس جمهور است . بتاریخ ٤ اکتوبر ۱۹۶۳ چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است .

ملتن اوبوت صدر اعظم یوگندا میباشد .

جمهوریت عرب متحد : جمال عبدالناصر رئیس جمهور است . بتاریخ ۱۸ جنوری ۱۹۱۸ متولد گردیده و بتاریخ ۲۱ فروری ۱۹۵۹ چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است .

ذکریا محی الدین صدر اعظم جمهوریت عربی متحد میباشد .

برتانیه: الیزابت‌دوم ملکهٔ‌برتانیه است . بتاریخ ۲۱ اپریل سال ۱۹۲۶ تولد شده‌وبتاریخ ٦فروری ۱۹۵۲ جلوس کرده است .

هارولد ولسن صدراعظم برتانیه میباشد .

اضلاع متحدهٔ امریکا : لیندن جانسن رئیس جمهور است . به تاریخ ۲۷ ماه اگست ۱۹۰۸ متولد گردیده و بتاریخ ۲۲ نومبر سال ۱۹۶۳ چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است .

ولتای علیا: موریس‌یاموگورئیس دولت است . در سال ۱۹۶۰ زمام اقتدار را بدست گرفته است .

یوروگوی : داکتر واشنگتن بلتران رئیس مجلس ملی میباشد . و در سال ۱۹٦٤ چوکی ریاست مجلس ملی یوروگوی را اشغال نموده است .

اتحاد شوروی: اناس تاس‌میکویان صدر هیئت رئیسه اتحاد شوروی است . بتاریخ ۱۵ جولائی ۱۹٦٤ چوکی را اشغال کرده است .

الکسی کاسیگین‌صدر اعظم‌اتحاد شوروی میباشد .

ونزویلا : داکتر رال‌لیونی رئیس جمهور است . بتاریخ اول دسمبر سال ۱۹۶۳چوکی ریاست‌جمهوری را اشغال نموده است .

ویتنام شمالی : هوچی من رئیس جمهور میباشد . و در سال ۱۸۸۰ تولد شده است .

فام وان دونگ صدر اعظم ویتنام شمالی است .

ویتنام جنوبی : میجر جنرال‌نگوین واتیو رئیس شورای نظامی است . در سال ۱۹۲۳ تولد شده و بتاریخ ۱۲ جون ۱۹۶۵ اقتدار را بدست گرفته است .

نگوین کوکی صدر اعظم ویتنام جنوبی است .

یوگوسلاویا : مارشال جوزف بروزتیتو رئیس جمهور میباشد . بتاریخ ۲۵ ماه می ۱۸۹۲ متولد گردیده و بتاریخ۳۱ جنوری۱۹٤٦

چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است .

زمبیا : کنت کاوندا رئیس جمهور میباشد . وی بتاریخ ٢٤ اکتوبر سال ١٩٦٤ چوکی ریاست جمهوری را اشغال نموده است .

نفوس شهر های بزرگ جهان

افغانستان : ١٥ ملیو ن ، کابل ٣٠٠٠٠٠ نفر و کندهار ٧٧٠٠٠ نفر

البانیا : تیرانا مرکز البانیا ١٥٢٥٥٠ نفوس دارد .

الجزایر : الجزیره مرکز الجزایر ٨٧٠٠٠٠ نفر، کانستانتین ٣٠٠٠٠٠ نفر وو ران ٤٣٠٠٠٠ نفوس دارد.

ارجنتاین : بونس آیرس مرکز ارجنتاین ٣٧٩٩٢٠٠ نفر. اویلانیدا ٣٨٠٠٠٠ نفر ، کوردوبا ٦٥٣٠٠٠ نفر ، جنرال سان‌مارتین ٢٦٩٥١٤ نفر . لاپلاتا ٤١٠٠٠٠ نفر .لانوس ٢٤٤٤٧٣ نفر. ماردل‌پلاتا ٢٧٠٠٠٠ نفر ، ساروساریو ٧٦١٣٠٠ نفر. سانتافی ٢٧٥٠٠٠ نفر و توکومان ٢٥١٠٠٠ نفر نفوس دارد .

آستر الیا : کانبیرا مر آسترالیا ٧٧٦٤٤ نفر ادیلید ٦٠٧٨٠٠ نفر . بر سبین ٦٦٣٥٠٠ نفر هوبا ر ت ١٢٢٩٤١ نفر .ملبورن ٢٠٦١٣٠٠ نفر . نیوکاسل ٢١٩٣٠٠ نفر . پـرت ٤٥٧٠٠٠ نـفر . وسدنی ٢٣٠٠١٠٠ نفر نفوس دارد .

آستر یا: ویانا مر کز آستر یا ١٦٣٧٦٠٠ نفر . گراز ٢٣٧٠٤١ نفر . اسبرو ك ١٠٠٦٩٩ نفر . لنز ١٩٦٢٠٦ نفر وسا لزبو رگ ١٠٨١١٤ نفر نفوس دارد .

افریقای مرکزی : بانگوی مرکز جمهوریت افریقای‌مرکزی ٨٠٠٠٠ نفر نفوس دارد .

ایکوادور : کویتو مرکز ایکوادور ٣٥٥١٨٣ نفـر و گوایاکـویـل ٥١٠٧٨٥ نفر نفوس دارد .

السلوادور : سانسلوادور مرکز السلوا دور ٢٥٥٧٤٤ نفر وسانتاانا ١٢١٠٩٥ نفوس دارد .

آلمان غربی : بن‌مرکز آلمان‌غربی ١٤٥٠٦٣ نفر، اتن ١٧٣٥٠٢ نفر آگسبورگ ٢١٠٢٧٢ نفر ، برلین غربی ٢١٨٦١٩٣ نفر ، بایلفیلد ١٧٥١٧٤ نفر ، بوخوم ٢٦٦٣٨٣ نفر ، بریـمن ٥٧٥٢٢٠ نفـر ، برونسویك ٢٤٩٠٠٠ نفر ، کولون ٨٢٧٠٠٠ نفر ،دارمشتت ١٣٩٢١٩ نفر ، دورتموند ٦٤٩٢٠٣ نفر ، دوسلدورف ٧٠٣٤٥٢ نفر دویسبورگ ٥٠٣٨٥١ نفر ایسن ٧٢٨٥٧٨ نفر فرانفکورت ٦٩١١٥٣ نفر، گلسن کرخن ٣٩٢٠٠٠ نفر ، هامبورگ ١٨٥٤٦٣٧ نفر، هانوور ٥٧٦١٨٥ نفر ، هایدلبرگ ١٢٨٠٠٠ نفر ، کاسل ٢١١٥١٠ نفر، کیل ٢٧٢٠٠٠ نفر ، بودویگشافن ١٦٧٤٤٠ نفر، منهایم ٣١٥٠٠٠ نفـر ، میونـخ ١١٤٣٦٢٢ نفـر ، نـورمـبرگ ٤٦١٣١٩ نفر، اوبرهاوزن ٦٢١٠٠٠ نفر ، شتوتگارت ٦٤٦٣٩ نفر . وایسبادن ٢٥٨٧٠٠ نفروپرتا ل ٤٢٤٥٥٢ نفر نفو س دارد .

آلمان شرقی : برلین شرقی‌مرکز آلمان شرقی ١٠٥٥٠٠٠ نـفر . چمنتز کارلمارکس‌شتت ٢٨٨٥٩٧ نفر .در سد ن ٤٩٩٠١ نفر . ارفـورت ١٨٩٨١٧ نفر . هـال ٢٧٨٧٠٠ نفر . لایپزیك ٥٩٢٨٢١ نفر . ماگدیبورگ ٢٦٧٧٣٣ نفر ، روستوك ١٧٠٤٥٧ نفر نفوس‌دارد.

آیسلند : ریکجاویك مرکزآیسلند ٨٠٠٠٠ نفر نفوس دارد .

اندونیزیا : جاگارتامرکز اندونیزیا ٣٣١٧٥٦٢ نفر. باندونگ ١٠٤٦١٨٩

نفر . جوگجاکارتا ٣٤١٤٢٤ نفر . ماکاسار ٦٠٣٧٦٧ نفر . مالانگ ٣٧٥٥٤ نفر . میدان ٥٣٢١٢٩ نفر . پالمبانگ ٧٢٣٢٣٢ نفر . سیمارانگ ٥٢٠٥٦٥ نفر. سورابایا ١٣١٠٦٣١ نفر و سوراکارتا ٤٤٥٣٠٥ نفر نفوس دارد .

ایران: تهران‌مرکزایران٢٠٠٠٠٠٠ نفر . آبادان ٢٨٣٦٢٥ نفر.همدان ١١٤٦١٠ نفر اصفهان ٢٥٥٠٠٠ نفر . مشهد ٣١٢١٨٦ نفر ،شیراز ١٧١٠٠٠ نفر و تبریز ٣٨٧٨٠٣ نفر نفوس دارد .

آیرلند : دوبلن مرکز آیرلند ٥٣٧٤٤٨ نفر. کورك ٧٧٩٨٠نفر. دروگهیدا ١٧٠٨٥ نفر ، گالوی ٢٢٠٢٨ نفر ، کلیکنی ١٠١٥٩نفر لمیریك ٥٠٧٨٦ نفر و واترفورد ٢٨٢١٦ نفر نفوس دارد .

ایتالیا : روم‌مرکز ایتالیا٢٢٧٨٩٠٠ نفر ، باری ٣١١٢٦٨ نفر ، بولوگنا ٤٤٤٠٠٠ نفر ، کاتانیا ٣٦١٤٦٦ نفر ، فلورنس ٤٥٤٩٦٣ نفر ، جینوا ٧٨٤١٩٤ نفر ، مسینا ٢٥١٤٢٣ نفر ، میلان ١٥٨٠٩٧٨ نفر ، ناپلز ١١٨٢٤٩٣ نفر ، تریست ٢٧٣٣٩٠ نفر ، تورین ٧١١١٤٣٠ نفر ، وینس ٣٣٦١٨٤ نفر و ویرونا ٢٢١١٣٨ نفر نفوس دارد .

اسپانیه : مادرید مرکز اسپانیه ٢٢٦٠٠٠٠ نفر ، بارسیلونا ١٩٠٠٠٠٠ نفر ، بالبوا ٢٩٨٠٠٠ نفر ، قادس ١١٧٨٧١ نفر، کوردوبا ١٩٨٠٠٠ نفر ، مالاسا ٣٠١٠٠٠ نفر ، مورسیا ٢٥٠٠٠٠ نفر ،پالما ١٥٩٠٠٠ نفر ، سیویل ٤٤٢٣٠٠ نفر ، والنسیا ٥٠٥٠٦٦ نفر و زاراگوزا ٣٢٦٣١٦نفر نفوس‌دارد.

اتحاد شوروی : ماسکو مرکزاتحاد شوروی ٥٣٣٥٠٠٠ نفر ماسکو بزرگ ٦٤٢٧٠٠٠ نفر ، الماآتا ٦١٧٠٠٠ نفر، آرچنگلسك٢٨٦٠٠٠ نفر ، ایروان ٦٢٣٠٠٠ نفر ،گورکی «نیژنی نووگرود» ١٠٨٤٠٠٠ نفر، ارکوتسك ٣٩٠٠٠٠ نفر ، ایوانوو ٣٦٨٠٠٠ نفر ، کالیننگراد «کونیکسبرگ» ٢٣٨٠٠٠ نفر ، کاراگاندا ٤٦٢٠٠٠ نفر ، قازان ٧٦٣٠٠٠ نفر ، خاباروفسك ٣٧٧٠٠٠نفر، خارکوف١٠٧٠٠٠٠ نفر ، کیف ١٣٣٢٠٠٠ نفر ، کراسنویارکس ٥٤٢٠٠٠ نفر ، کراسنودار ٣٦٨٠٠٠نفر ، کریوی راگ ٤٤٨٠٠٠ نفر ، کوییبشف ٩٥٠٠٠٠ نفر ، کوزنتسکس ، ٣٨٠٠٠٠ نفر ،لیننگراد ٣٦٣٦٠٠٠ نفر ، لفوف «لمبرگ» ٤٦٩٠٠٠ نفر ، نیژنی تاگیل ٣٤٠٠٠٠ نفر ، نووسیبیرسك ١٠٢٧٠٠٠ نفر ، اودیسه ٧٣٥٠٠٠ نفر ، اومسك ٧٢٢٠٠٠ نفر ، پرم٧٦٣٠٠٠ نفر، ریگا ٦٥٧٠٠٠ نفر ، روستوف اوندون ٧٢١٠٠٠ نفر ، ساراتوف ٦٨٤٠٠٠ نفر ، سوردلوفسك ٩١٧٠٠٠ نفر،تاشکند ١٠٩٠٠٠٠ نفر ، تیبیلیسی «تفلیس» ٨٠٥٠٠٠ نفر ، ترمسك ٢٨٢٠٠٠ نفر ، تولا ٣٥٩٠٠٠ نفر،اوفا ٦٦٦٠٠٠ نفر، ویلنیوس «ویلنا» ٢٩٣٠٠٠ نفر ، ولادیوستوك ٣٣٨٠٠٠ نفر ، ولگا گراد ٧٠١٠٠٠ نفر ، ورونیش ٥٧٧٠٠٠ نفر،یاروسلاوی٤٥٤٠٠٠ نفر ، راپوروژی ٥٥٠٠٠٠ نفر و ژدانوف ٣٢١٠٠٠ نفرنفوس دارد.

اضلاع متحدهٔ امریکا : وا شنگتن «دی سی» مرکز اضلاع متحدهٔ امریکا ٧٦٣٩٥٦ نفر ، نیویارك ٧٧٨١٩٨٤ نفر،شیکاگو ٣٥٥٠٤٠٤

نفر ، لاس آنجلس ٢٤٧٩٠١٥ نفر فلادلفیا ٢٠٠٢٥١٢ نفر ، دیترایت ١٦٧٠١٤٤ نفر، بالتیمور ٩٣٩٢٠٤ نفر، هوستن٩٣٨٢١٩ نفر کلیولند ٨٧٦٠٥٠ نفر ،سینت لوایس ٧٥٠٠٢٦ نفر ، ملواکی ٧٤١٣٢٤ نفر،سانفرانسسکو ٧٤٠٣١٦ نفر، بوستن ٦٩٧١٩٧ نفر ، دالاس ٦٧٩٦٨٤ نفر، نیواورلیز ٦٢٧٥٢٥ نفر ، ، پتسبورگ ٦٠٤٣٣٢ نفر ، سان انتونیو ٥٨٧٧١٨ نفر، ساندیگو ٥٧٣٢٢٤ نفر ، سیتل ٥٧٠٨٧ نفر ، سنسناتی ٥٠٢٥٥٠ نفر ، ممفیس ٤٩٧٥٢٤ نفر ، دنور ٤٩٣٨٨٧ نفر ، میناپولیس ٤٨٢٨٧٢ نفر ، اندیاناپولیس ٤٧٦٢٥٤ نفر ، کولمبس ٤٧١٣١٦ نفر ، نیوارك ٤٠٥٢٢٠ نفر ، پورتلند ٣٧٢٦٧٦ نفر ، اوکلند ٣٦٧٥٤٨ نفر ،لانگ بیچ ٣٤٤١٦٨ نفر ، برمنگهم ٣٤٠٨٨٧ نفر ، اوکلاهوما ٣٢٤٢٥٣ نفر ، روچستر ٣١٨٦١١ نفر ، تولیدو ٣١٨٠٠٣ نفر ، نورفولك ٣٠٤٨٦٩ نفر، هانولولو ٢٩٤١٩٤ نفر ، میامی ٢٩١٦٨٨ نفر ، اکرون ٢٩٠٣٥١ نفر ، جرسی ٢٧٦١٠١ نفر ، دیتون ٢٦٢٣٣٢ نفر ،ریچموند ٢١٩٩٥٨ نفر، سیراکوز ٢١٦٠٣٨ نفر ، پرووید نس ٢٠٧٤٩٨ نفر ، چارلوت ٢٠١٥٦٤ نفر ، جکسنویل ٢٠١٠٣٠ نفر، سکرامنتو ١٩١٦٦٧ نفر ، یونکرس ١٩٠٦٣٤ نفر ، ورسستر ١٨٦٥٨٧ نفر ، آستین ١٨٦٥٤٥ نفر ، ناشویل ١٧٠٨٧٤ نفر ، کورپس کرستی ١٦٧٦٧٠

نفر ، بریج پورت ١٥٦٧٤٨ نفر ، ساوانا ١٤٩٢٤٠ نفر ، مونتگومری ١٣٤٣٩٣ نفر ، لنکولن ١٢٨٥٢١ نفر ، راکفورد ١٢٦٧٠٦ نفر و پورتسموت ١١٤٧٧٣ نفر نفوس دارد .

انګلستان : لندن مرکز انگلستان ٧٩٧٨٢٣٤ نفر، برمنگهم ١١١٥٦٣٠ نفر ، برادفورد ٢٩٤٠٤٠ نفر ، برستول ٤٣٣٩٢٠ نفر ، کوونتری ٣١٣٩٠٠ نفر ، کرویدون ٢٥٤١٣٠ نفر ، کنگستن آن هل ٣٠١٠٠٠ نفر ، لیدز ٥١٣٨٠٠ نفر، لیسستر ٢٧٠٣٩٠ نفر لیور پول ٧٣٩٧٤٠ نفر ، نیوکاسل ٢٦٣٣٦٠ نفر ، منتنګهم ٣١٥٠٥٠ نفر ، آکسفورت ١٠٧١١٠ نفر، پلیموت ٢١٠٠٩٠ نفر ، پورتگسموت ٢٢٤٩٠٠ نفر ، شفیلد ٤٩٥٢٩٠ نفر ، باری ٤٢٢٤٠ نفر ، کاردیف ٢٦٠٦٤٠ نفر ،نیت ٣٠٦٣٠ نفر ، سوانسی ١٧٠٣٩٠ نفر ، گلاسکو ١٠٣٦٣٢١ نفر ، بلغاست ٤١٢٥٠٠ نفر ، و لندن دری ٥٣٧٤٤ نفر نفوس دارد .

افریقای جنوبی : پریتوریا مرکز افریقای جنوبی ٢٢٥٩٠ نفر ، بلوم فونتین ١٤٥٢٧٣ نفر ، کیپ تون ٨٩٧٢١١ نفر ، دربن ٦٨١٤٩٢ نفر ، جوهانسبرگ ١١٥٢٥٢٥ نفر نفوس دارد .

اردن : عمان مرکزاردن ٣١١١٣٤ نفر نفوس دارد .

بلژیك : بروسلز مرکز بلژیك ١٠٩٠٠٠٠ نفر، انتورپ ٥٥٠٠٠٠ نفر ، چارلیروی ٢٩٠٠٠٠ نفر ، گنت ٢٣٠٠٠٠ نفر، ولیج ٤١٠٠٠٠ نفر نفوس دارد .

بولیویا : لاپاز مرکز بولیویا ٣٦٠٠٠٠ نفر،کوچابمبا ١٠٠٠٠٠

نفر ، سانتا کروز ١٣٩٠٠٠ نفر و سوکر ٦٠٠٩٢ نفر نفوس دارد .

برازیل : برازیلیا مرکز برازیل ١٤١٧٤٢ نفر ، بلم ٤٠٢١٧٠ نفر، بیلوهوریزونت ٦٩٣٣٢٨ نفر ،

کریتیبا ۳۶۱۳۰۹ نفر ، فورتالیزا ۵۱۴۸۱۸ نفر ، نیترول ۲۴۵۴۶۷ نفر ، پورتوالیگر ۷۰۰۰۰۰ نفر، رسیف ۷۹۷۲۳۴ نفر ، ریودی چینرو ۳۳۹۷۱۶۳ نفر ، سلوادور ۶۵۵۷۳۵ نفر، سانتوس ۶۵۵۷۳۵ نفر و سوپالو ۳۸۵۰۰۰۰ نفرنفوس دارد .

بلغاریا : صوفیه مرکز بلغاریه ۷۲۵۷۵۶ نفر، پیوف‌ریف ۲۰۱۴۷۰ نفر و وارنا ۲۷۰۰۰۰ نفر نفوس دارد .

برما : رنگون‌مرکزبرما ۸۲۱۸۰۰۰ نفر ، ماندالی ۲۱۲۸۷۳ نفر و مولمین ۱۱۶۱۶۵ نفر نفوس دارد.

بوروندی : بوجمبورا مراکز بوروندی ۷۰۰۰۰ نفرنفوس دارد.

کمبودیا: مرکز پوفوم پن ۶۰۰۰۰۰ نفر نفوس دارد .

کامرون : یاوند مرکز کامرون ۹۰۰۰۰ نفر و دو والا ۱۵۰۰۰۰ نفر نفوس دارد .

کانادا : اوتاوا مرکز کانادا ۲۶۸۲۰۶ نفر ، کالگاری ۲۴۹۶۴۱ نفر ، ارمونتون ۳۷۲۰۰۰ نفر ، هلیفاکس ۹۲۵۱۱ نفر ، هملتون ۲۷۳۹۹۱ نفر، مونتریال ۱۱۹۱۰۶۲ نفر ، کیوبک ۱۷۱۹۷۹ نفر ، رجینا ۱۲۲۰۰۰ نفر ، سینت جون ۹۵۵۶۳ نفر ، ساسکاتون ۱۰۲۰۰۰ نفر ، شربورك ۶۶۵۵۴ نفر ، تورنتو ۶۷۲۴۰۷ نفر ، وانکوور ۳۸۴۵۲۲ نفر ، وردون ۷۸۳۱۷ نفر ، وکتوریا ۵۴۹۴۱ نفر ، وندسور ۱۱۴۳۶۷ نفر و وینپگ ۲۶۵۴۲۹ نفر نفوس دارد .

سیلون : کولمبو مرکز سیلون ۵۱۰۹۴۷ نفر ، جافنا ۹۴۲۴۸ نفر و کاندی ۶۷۷۶۸ نفر نفوس دارد.

چاد : فورت‌لامی‌مرکزچاد ۱۰۰۰۰۰ نفر نفوس دارد .

چلی : سانتیاگومرکز چلی ۲۰۰۰۰۰۰ نفر ، کانسپسیین ۱۶۷۴۶۸ نفر و والپاریسو ۲۶۷۶۷۹ نفر نفوس دارد .

چین : پیکنگ مرکز جمهوریت مردم چین ۴۱۴۰۰۰۰ نفر ، اموی ۲۴۰۰۰۰ نفر ، انشان ۴۰۰۰۰۰ نفر ، کانتون ۱۶۵۰۰۰۰ نفر ، چانگشا ۷۰۰۰۰۰ نفر ، چانگتی ۳۰۰۰۰۰ نفر ، چنگتو ۴۴۰۰۰۰ نفر ، چنته ۵۱۰۰۰۰ نفر ،چونکنگ ۲۱۲۱۰۰۰ نفر ، درین ۱۰۵۴۰۰۰ نفر ، فتشان ۴۵۰۰۰۰ نفر ،فوچاو ۴۰۰۰۰۰ نفر ، هانگچو ۶۰۰۰۰۰ نفر، هسنکنک«چانگچون» ۴۲۰۰۰۰ نفر ، کاولون ۶۷۵۰۰۰ نفر ،لانچو ۶۰۰۰۰۰ نفر ، نانکنگ ۱۱۱۳۹۷۲ نفر ، پن چنک«هاربین» ۷۶۰۰۰۰ نفر ، شانگهائی ۷۱۰۰۰۰۰ نفر ، شنیانگ «موکدن» ۲۴۱۱۰۰۰ نفر، سمین ۱۵۰۰۰۰۰ نفر ، تایوان ۵۰۰۰۰۰ نفر ، تنتسین ۳۱۰۰۰۰۰ نفر ، تسینان ۴۷۲۲۷۹ نفر ، ونچاو ۶۳۱۲۷۶ نفر ووهان ۲۱۴۶۰۰۰ نفر نفوس دارد .

کولمبیا : بوگوتا مرکز کولمبیا ۱۴۸۷۹۲۰ نفر ، بارانکویلا ۴۵۶۰۰۰ ، بوکارامانگا ۲۵۰۵۵۰ نفر ، کالی ۶۹۳۰۰۰ نفر ، کارتا جینا ۱۹۷۵۹۰ نفر ، و مدیلین ۶۹۰۵۰۰ نفر نفوس دارد .

کانگو «برازاویل» : برازاویل‌مرکز کانگو ۱۳۶۰۰۰ نفر نفوس دارد.

کانگو «لیوپولدویل» : لیوپولدویل مرکز کانگو ۱۰۰۰۰۰۰ نفر و الیزابت ویل ۲۰۰۰۰۰ نفر نفوس دارد .

کوستاریکا : سان جوس مرکز

کوستاریکا سان جوس مرکز کوستاریکا ۱۶۷۳۰۹ نفر نفوس دارد .

کیوبا : هاوانا مرکز کیوبا ۱۱۵۸۲۰۳ نفر ، کاماگوی ۲۰۴۲۵۴ نفر ، هولگوین ۲۲۶۶۴۴ نفر ، ماریانوا ۲۲۹۵۷۶ نفر ، سانتا کلارس ۱۴۴۶۳۰ نفر ، وسانتیاگوو وکیوبا ۱۶۶۵۶۵ نفر نفوس دارد.

قبرس : نکوسیا مرکز قبرس ۱۰۳۰۰۰ نفر ، فاماگوستا ۳۸۰۰۰ نفر ، و لیماسول ۴۷۰۰۰ نفر نفوس دارد .

چکوسلواکیا : پراگ مرکز چکوسلواکیا ۱۰۰۳۳۴۱ نفر ، براتسلاوا ۲۴۷۰۰۰ نفر ، برنو ۳۱۴۳۷۹ نفر، اوستراوا ۲۳۴۶۷۱ نفر وپیزن ۱۳۷۶۷۳ نفر نفوس دارد .

داهومی : کوتونو ۱۱۰۰۰۰ نفر نفوس دارد .

دنمارك : کوپن‌هاگن مرکزدنمارك ۱۳۴۸۴۵۴ نفر،آرهوس ۱۷۷۲۳۴ نفر ، فریدریکسبورگ ۱۱۲۷۴۶ نفر و اودنز ۱۲۹۸۳۳ نفر نفوس دارد .

دومینیکا: سانتودومنگو ۴۶۲۱۹۲ نفر نفوس دارد .

حبشه : ادیس ابابا مرکز حبشه ۵۰۰۰۰۰ نفر و آسمارا ۱۳۲۰۰۰ نفر نفوس دارد.

فنلند : هلسنگی مرکز فنلند ۴۹۶۰۰۰ نفر ، تامپیر ۱۳۹۰۰۰ نفر ،و تورکو ۱۳۱۰۰۰ نفر نفوس دارد .

فرانسه : پاریس مرکز فرانسه ۲۸۱۱۱۷۱ نفر،بوردوکس ۲۵۴۱۲۲ نفر ، لوهاور ۱۸۴۱۳۳ نفر ، لیل ۱۹۹۰۳۳ نفر ، لیون ۵۳۵۷۸۴ نفر ، مارسیلز ۷۸۳۷۳۸ نفر ، سانتس ۲۴۶۲۲۷ نفر ، نیس ۲۹۴۹۷۶ نفر ، سینت اتین ۲۰۳۶۳۳ نفر ، ستراسبورگ ۲۳۳۵۴۹ نفر ، و تولوز ۳۳۰۵۷۰ نفر نفوس دارد .

گابون : لیبرویل مرکزگابون ۲۰۰۰۰ نفوس دارد .

گمبیا : باترست مرکز گمبیا ۲۸۰۰۰ نفر نفوس دارد .

گانا : آرا مرکز گانا ۴۹۱۰۶۰ نفر نفوس دارد .

یونان : آتن مرکزیونان بشمول پیرایوس ۱۸۵۲۷۰۹ نفر ،پاتراس ۹۵۳۶۴ نفر و تسالونیکی ۲۷۳۶۳۵ نفر نفوس دارد .

گواتیمالا : شهر گواتیمالا که مرکز گواتیمالانیزمیباشد ۵۷۲۶۹۶ نفر و کویزالتی نانگو ۵۶۹۲۱ نفر نفوس دارد .

گینیا : کوناکری مرکز گینیا ۱۱۲۴۹۰ نفر نفوس دارد .

هایتی : پورتاپرنس مرکز هایتی ۲۵۰۰۰۰ نفر و کیپ هیتین ۳۰۰۰۰ نفر نفوس دارد .

هانگری: بوداپست‌مرکز هانگری ۱۸۰۷۰۰۰ نفر، وبریسین ۱۳۰۰۰۰ نفر ، مسکول ۱۷۵۰۰۰ نفر ، و پکس ۱۲۵۰۰۰ نفر نفوس دارد.

هاندوراس : تگوسی گالپا مرکز هاندوراس ۱۴۰۰۰۰ نفر وسان پیدروسولا ۹۵۸۹۰ نفر نفوس‌دارد.

هندوستان : دهلی مرکز هند ۲۶۵۸۴۱۱ نفر ، آگرا ۵۰۹۱۰۸ نفر ، احمد آباد ۱۱۴۹۸۵۲ نفر، الهآباد ۴۳۱۰۰۷ نفر ، امرتسر ۳۷۵۵۴۲ نفر ، بنارس ۵۷۳۵۵۸ نفر ، بنگلور ۹۰۷۶۲۷ نفر ،بمبئی ۴۱۵۲۰۵۶ نفر، کلکته ۲۹۲۷۲۸۹ نفر ، حیدر آباد ۲۰۶۲۹۹۵ نفر ، کانپور ۹۴۷۷۹۳ نفر ، لکنهو ۶۶۲۱۹۶ نفر، مدراس ۱۷۲۵۲۱۶

نفر ، ماوورا ٤٢٤٩٧٥ نفر ، ناگپور ٦٤٣١٨٦ نفر ، پتنه ٣٦٢٨١٧ نفر وپونه ٧٢١١٣٤ نفر نفوس دارد .
عراق: بغدادمرکزعراق ١٣٠٦٦٠ نفر ، بصره ٥٠٢٨٨٤ نفر وموصل ٧٥٦٦٢٥ نفر نفوس دارد .
ساحل عاج: ابیدجان مرکزساحل عاج ٣٠٠٠٠٠ نفر نفوس دارد .
جمیکا : کنگستون مرکز جمیکا ٤١٩٤١٦ نفر نفوس دارد .
جاپان : توکیوی بزرگ مرکز جاپان ١٠٦٨٦٦٦٠ نفر، اماگاساکی ٤٨٤٨٨٠ نفر ، فوکوکا ٧٧١٦٧٩ نفر ، هاکودیت ٢٥٠٤٥٧ نفر ، هیروشیما٤٩٢١٢٧ نفر، کاواساکی ٧٨٩٣٠٣ نفر ، کیتاکیوشو ١٠٧٠٣٦٧ نفر ،کوب ١١٩٥١٥٢ نفر ، ناگاساکی ٣٩٥٧٤٤ نفر ، کیوتو ١٣٣٧٢٢٨ نفر ، ناگویا ١٨٨٨٣٥٧ نفر ، اوساکا٣٢١٤٣٣٠ نفر ، ساپورو ٧٠٤١٨٢ نفر ، سندی ٤٧٢٩٥٤ نفر ، شیزوکا ٣٦١٥٠٣ نفر،ویوکوهاما ١٦٣٩٣٠٧ نفر نفوس دارد .
کینیا : نایروبی مرکز کینیا ٢٩٧٠٠٠ نفر نفوس دارد .
کوریای جنوبی : سیمول مرکز کوریای جنوبی٣٣٧٦٠٣٠ نفر نفوس دارد .
کوریای شمالی : پیونگیانگ مرکز کوریای شمالی ٦٠٠٠٠٠ نفر نفوس دارد .
لاؤس : لوانگ پرابانگ مرکز لاؤس ٤٥٠٠٠ نفر نفوس دارد .
لبنان : بیروت مرکز لبنان ٦٧٠٠٠٠ نفر و تریپولی ١٧٥٠٠٠ نفر نفوس دارد .
لیبیا : بنغازی مرکز لیبیا٧٠٥٣٣ نفر و میسوراتا ٦٣٠٠٠ نفر نفوس دارد .

لایبریا : مونروویا مرکز لایبریا ٨٠٠٠٠ نفر نفوس دارد .
لوکسمبورگ: شهر لوکسمبورگ مرکز لوکسمبورگ٧٥٠٠ نفرنفوس دارد .
ملغاسی: تاناناریف مرکز بلغاسی ٣٨٠٠٠٠ نفر نفوس دارد .
ملاوی : بلنتیرلمب ١٣٠٠٠٠ نفر نفوس دارد .
مالیزی : کوالالمپورمرکز مالیزی ٣١٦٢٣٠ نفر و پینانگ ٢٣٤٩٣٠ نفر نفوس دارد .
مالی : باماکو مرکز مالی ١١٠٠٠٠ نفر نفوس دارد .
مالتا : والیتا مرکز مالتا ١٨٢٠٢ نفر و سلیما ٢٣٣٩٩ نفر نفوس دارد .
موریتانیا : نواکچوك مرکز موریتانیا ٤٠٠٠٠ نفر نفوس‌دارد.
مکسیکو : شهر مکسیکو مرکز ٣٣٠١٧٥٧ نفر ،چیهاها ١٧٧٨٧٤ نفر ، گاداجارا ٧٣٧٣٤٦ نفر ، جاریز ٢٦١٦٨٣ نفر ، لیون ٢٤٧٣٢٠ نفر، ماسیکالی٢٣٦٥٨٠ نفر ، مونیتری ٥٩٦٩٩٣ نفر ، پیوبلا ٣١٨١٢٢ نفر ، سان‌لویس پوتوسی ١٥٩٦٤٠ نفر ، تامپیکو ١٢٢١٩٧ نفر ، و ویراکرور ١٦١٣٩٥ نفر نفوس دارد .
مغلستان : اولان باتور مرکز مغلستان ٢١٨٠٠٠ نفر نفوس‌دارد.
مراکش : رابات مرکز مراکش ٢٢٧٤٤٥ نفر و کازابلنکا ٩٦٥٢٧٧ نفر و تانجیر ١٤١٧١٤ نفر نفوس دارد .
نیپال : کتمند و مرکز نیپال ٢٢٠٣٩١ نفر نفوس دارد .
هالند : امستردام مرکز هالند ٨٦٨٤٤٥ نفر ، ارنهیم ١٢٩٠٩١ نفر ، ایندهوون ١٧٥٤٢٢ نفر ،

گرونگن ۱۵۱۱۱۳ نفر ، هاگ ۶۰۲۴۴۸ نفر ، هارلم ۱۷۲۰۱۰ نفر ، روتردام ۷۳۱۵۲۵ نفر ، تیلبرگ ۱۴۲۹۶۸ نفر ، واوتریشت ۲۶۴۲۴۸ نفر نفوس دارد .

زیلاند جدید :ولنگتن مرکززیلاند جدید ۲۶۷۴۰۰ نفر ، اکلیند ۴۹۹۷۰۰ نفر ، کرایست چرچ ۲۳۷۶۰۰ نفر و دون‌دین ۱۰۸۳۰۰ نفر نفوس دارد .

نیکاراگوا : ماناگوا مرکزنیکاراگوا ۲۷۴۹۰۱ نفر نفوس دارد .

نایجریا : نیامی مرکز نایجریا ۴۲۰۰۰ نفر نفوس دارد .

نایجر : لاگوس مرکز نایجریا ۶۴۰۰۰۰ نفر ، ایبادان ۷۵۰۰۰۰ نفر وکانو ۴۰۰۰۰۰ نفر نفوس دارد .

ناروی : اوسلو مرکز ناروی ۴۸۵۰۰۰ نفر ، برگن ۱۱۷۰۰۰ نفر،ستاوانگر۷۹۴۰۰و تروندهایم ۱۱۱۴۰۰ نفر نفوس دارد .

پاکستان :راولپندی مرکزپاکستان ۳۴۰۱۷۵ نفر ، چیتاگانگ۳۶۴۲۰۵ نفر ، داکه ۵۵۶۷۱۲ نفر ، کراچی ۱۹۱۲۵۹۸ نفر ، و لاهور۱۲۹۶۴۷۷ نفر نفوس دارد .

پاناما : شهر پانامه مرکز پانامه ۳۵۹۳۰۱ نفر و کولون ۷۹۸۹۳ نفر نفوس دارد .

پاراگوی : اسانسیون مرکز پاراگوی ۳۰۵۰۰۰نفر ،کانسپسیون ۳۳۸۸۶ نفر، انکارناسیون۳۵۱۸۶ نفر و ویلاریکا ۳۰۰۰۰ نفر نفوس دارد .

پیرو : لیمامرکزپیرو ۱۷۳۰۰۰۰ نفر ، اریکوپیا ۱۵۶۶۵۷ نفر ، کالاو ۱۶۱۲۸۶ نفر و کوزکو ۷۸۲۸۹ نفر نفوس دارد .

سومال : مگدیشو مرکز جمهوریت سومال ۱۳۰۰۰۰ نفر نفوس دارد.

فلپین : کویزون مرکز فلپین ۳۹۴۳۷۴ نفر ، سیبو ۲۵۹۱۹۴ نفر ، ایلوی لو ۱۵۰۹۷۶ نفر ، مانیلا ۱۱۴۵۷۲۳ نفر و زامبوانگا ۱۳۱۴۱۱ نفر نفوس دارد .

پولیند : وارسا مرکز پولیند ۱۲۲۲۰۰۰ نفر ، گدانسك(دانزیك) ۲۸۶۰۰۰ نفر ، کراکاو ۵۰۵۰۰۰ نفر ، وروکلاو (برسلاو) ۴۶۳۰۰۰ نفر ، لودز ۷۳۴۰۰۰ نفر و پوزنان ۴۳۰۰۰۰ نفر نفوس دارد .

پرتگال : لزبن مرکز پرتگال ۸۱۸۳۸۲ نفر ، فونچال ۶۳۷۰۰ نفر و پورتو ۳۱۰۴۷۵ نفر نفوس دارد .

رودیشیا : سالز بری مرکز رودیشیا ۳۱۴۲۰۰ نفر نفوس دارد .

رومانیا : بوداپست‌مرکز رومانیه ۱۳۶۰۰۰۰ نفر، اراد ۱۵۰۰۰۰ نفر، بریلا ۱۲۱۶۲۸نفر، کلوج ۲۰۲۶۷۶ نفر وتیمی سوارا ۱۶۵۱۰۴ نفر نفوس دارد .

عربستان سعودی : ریاض مرکز عربستان سعودی ۱۶۹۱۸۵ نفر ، جده ۱۴۷۸۵۹ نفر ومکه ۱۵۸۹۰۸ نفر نفوس دارد .

سینگال : داکار مرکز سینگال ۲۳۴۵۰۰ نفر نفوس دارد .

سیرالیون : فری تون مرکز سیرالیون ۱۲۸۰۰۰ نفر نفوس دارد .

سودان : خرطوم مرکز سودان ۱۳۵۰۰۰ نفر ، وام درمان ۱۶۷۰۰۰ نفر نفوس دارد .

سویدن : ستوکهلم‌مرکز سویدن ۷۹۲۰۰۰ نفر ، بوراس ۶۹۰۰۰ نفر ، گوتبورگ ۴۱۶۰۰۰ نفر ، مالمو۲۴۶۰۰۰نفر، هالسنگبورگ

۷۸۵۰۰ نفر ، نورکوپنگ ۹۲۶۰۰ نفر واوریبرو ۷۹۷۰۰ نفر نفوس دارد .

سویزرلیند : برن‌مرکز سویزرلند ۱۷۰۱۰۰ نفر ، باسیل ۲۱۶۰۰۰ نفر ، ژینوا ۱۷۹۳۰۰ نفرو زوریخ ٤٤٢٤۰۰ نفر نفوس دارد .

سوریه : دمشق مرکز سوریه ۵۰۷۵۰۳ نفر ، الیپو ٦٩٦٢٣١ نفر ، حاما ۱۷۳۳۰۰ نفر ولتاکیا ۱۰۹۲۱٦ نفر نفوس دارد .

توگو : لوم مرکز توگو ۷۰۰۰۰ نفر نفوس دارد .

تونس : شهر تونس مرکزتونس ٦۸۰۰۰۰ نفر ، بیزرت ٤٦٦۸۱ نفر و سفاکش ٦۵٦۳۵ نفر نفوس دارد .

ترکیه : انقره‌مرکز ترکیه٦۵۰۰۰۰ نفر ، ادنه ۲۳۰۰۲٤ نفر ، بورسه ۱۵۳۱۹۰نفر، ازمیر ، ۳۷۰۹۲۳ نفر و استانبول ۲۰۰۰۰۰۰ نفر نفوس دارد .

یوگندا : کمپالا مرکز یوگندا ۵۰۰۰۰ نفر نفوس دارد .

جمهوریت عرب متحد : قاهره مرکز جمهوریت عرب متحد ۳۳۵۰۰۰۰ نفر ، **اسکندریه** ۱۵۱۷۰۰۰ نفر و پورت سعید ۲٤٦۰۰۰ نفر نفوس دارد .

سویز ۱۵٦۳۰۰ نفر و تانتا ۱۸٤۰۰۰ نفر نفوس دارد .

ولتای علیا : اواگادو مرکز ولتای علیا ۱۰۰۰۰۰ نفر نفوس دارد .

یوروگوی : مونتویدو مرکز یوروگوی ۱۱۷۳۱۱٤ نفر نفوس دارد .

ونزویلا : کاراکاس‌مرکز ونزویلا ۱۵۰۰۰۰۰ نفر ، بارکوی سیمیتو ۱۹۹٦۹۱ نفر ، ماراکیبو ٤۲۱۱٦٦ نفر و والنسیا ۱۰۳٦۰۱ نفرنفوس دارد .

ویتنام جنوبی : سیگون ویتنام جنوبی ۲۰۰۰۰۰۰ نفرنفوس دارد.

ویتنام شمالی : هانوی مرکزویتنام شمالی ٦۳٦۰۰ نفر نفوس دارد .

یوگوسلاویا : بلگراد مرکز یوگوسلاویا ۷۰۰۰۰۰ نفر ،**لجوب** نجازا ۱٦۰۰۰۰ نفر ، ساراجیوو ۲۰٦۰۰۰ نفر ، سکوپج ۱۷۲۰۰۰ نفر و زاگرب ٤۷۱۰۰۰ نفر نفوس دارد .

پیروان مذاهب مختلف جهان

پیروان دین مبین اسلام در قارۀ آسیا عبارت از ۳٤٦٤۹۰۰۰۰ نفر است .

دین مبین اسلام :

پیروان دین مبین اسلام در قارۀ افریقا بالغ به ۹۵۵٤۵۰۰۰ نفر میگردد .

تعداد پیروان دین حنیف اسلام در قارۀ اروپا ۱۳۲۱٦۰۰۰ نفر **میباشد .**

پیروان دین مقدس اسلام در اوقیانوسیه عبارت از ۱۱۳۰۰۰ نفر است .

پیروان دین‌مقدس‌اسلام درامریکای شمالی به۳۹۰۰۰ نفربالغ میگردد.

تعداد پیروان دین مبین اسلام در امریکای جنوبی ۳۸۲۰۰۰ نفراست.

رومن کاتولیك :

پیروان مذهب رومن کاتولیك در امریکای شمالی ۱۱۷۰۵۵۰۰۰ نفر است .

پیروان مذهب رومن کاتولیك در امریکای جنوبی ۱٤۰۵٤۹۰۰۰ نفر است .

پیروان مذهب رومن کاتولیك در

اروپا ۲۵۳۳۸۷۰۰۰ نفر است .
پیروان مذهب رومن کاتولیك در آسیا ۴۲۴۲۸۰۰۰ نفر است .
پیروان مذهب رومن کاتولیك در افریقا ۲۷۷۰۳۰۰۰ نفر است .
پیروان مذهب رومن کاتولیك در اوقیانوسیه ۳۳۷۱۰۰۰ نفراست .

آرتودوکس :

پیروان مذهب آرتودوکس در امریکای شمالی ۳۵۳۲۰۰۰ نفر میباشد .
پیروان مذهب آرتودوکس در امریکای جنوبی ۴۳۰۰۰ نفر میباشد
پیروان مذهب آرتودوکس در اروپا ۱۳٦۷۳۰۰۰ نفر میباشد .
پیروان مذهب آرتودوکس در آسیا ۲٦۴۸۰۰۰ نفر میباشد .
پیروان مذهب آرتودوکس در افریقا ۵۰۱۸۰۰۰ نفر میباشد .
پیروان مذهب آرتودوکس در اوقیانوسیه ۷۸۰۰۰ نفر میباشد .

پروتستانت :

تعداد پیروان مذهب پروتستانت در امریکای شمالی‌به ۷۹۱۱۰۰۰۰ نفر میرسد
تعداد پیروان مذهب پروتستانت در امریکای جنوبی به ۲۷۰۸۰۰۰ نفر میرسد
تعداد پیروان مذهب پروتستانت درقارهٔ اروپا به۱۱۵۸۵۵۰۰۰ نفر میرسد .
تعداد پیروان مذهب پروتستانت در قارهٔ آسیا به ۹۹۸۴۰۰۰ نفر میرسد .
تعداد پیروان مذهب پروتستانت در قارهٔ افریقا به ۷٦۹۷۰۰۰ نفر میرسد .
تعداد پیروان مذهب پروتستانت در اوقیانوسیه به ۳۷۱۱۰۰۰ نفر میرسد .

مذهب زردشتی :

تعداد پیروان مذهب زردشتی در قارهٔ آسیا به۱۴۷۰۰۰ نفرمیرسد.
و در دیگر قاره ها پیرو ندارد .

شنتو «مذهب جاپانی» :

پیروان این مذهب در امریکای شمالی عبارت‌از ۲۹۰۰۰ نفراست.
پیروان این مذهب در امریکای جنوبی عبارت از ۱۰٦۰۰۰ نفر است .
پیروان این مذهب در قارهٔ اروپا عبارت از ۲۰۰۰ نفر است .
پیروان این مذهب در قارهٔ آسیا عبارت از ٦۷۰۱۸۰۰۰ نفر است .
و در افریقا و اوقیانوسیه پیرو ندارد .

مذهب توالیست :

تعداد پیروان آن در امریکای شمالی بالغ به ۱۵۰۰۰نفر می‌شود
تعداد پیروان آن در امریکای جنوبی بالغ به ۱۷۰۰۰نفر می‌شود
تعداد پیروان آن در قارهٔ اروپا بالغ به ۱۲۰۰۰ نفر می‌شود .
تعداد پیروان آن در قارهٔ آسیا بالغ به ۳۱۲٦۱۰۰۰ نفر می‌شود .
و در قارهٔ افریقا و اوقیانوسیه پیرو ندارد .

مذهب کانفوسیوس :

پیروان این مذهب در امریکای شمالی به ۹۰۰۰۰ نفر میرسد .
پیروان این مذهب در امریکای جنوبی به ۱۰۰۰۰۰ نفر میرسد .
پیروان این مذهب در قارهٔ اروپا به ۵۳۰۰۰ نفر میرسد .
پیروان این مذهب در قارهٔ آسیا به ۳۵۰۰۵۲۹۰۰۰ نفر میرسد .
پیروان این مذهب در قارهٔ افریقا به ۸۰۰۰ نفر میرسد
پیروان این مذهب دراوقیانوسیه به ۵۵۰۰۰ نفر میرسد .

مذهب بودائی :
تعداد پیروان این مذهب در امریکای شمالی به ۱۷٤۰۰۰ نفر بالغ میگردد .
تعداد پیروان این مذهب در امریکای جنوبی به ۱٤٤۰۰۰ نفر بالغ میگردد .
تعداد پیروان این مذهب در قارهٔ آسیا به ۱٦۱٥۳۸۰۰۰۰ نفر بالغ میگردد .
در قاره های اروپا . افریقا و اوقیانوسیه پیرو ندارد .

مذهب هندوی :
پیروان این مذهب در امریکای شمالی عبارت از ۳۰۰۰۰ نفر می باشد .
پیروان این مذهب در امریکای جنوبی عبارت از ۳۳۱۰۰۰ نفر می‌باشد .
پیروان‌این مذهب در قارهٔ آسیا عبارت از۳۹٤۰۳۰۰۰۰۰ نفرمیباشد
پیروان این مذهب در قارهٔ افریقا عبارت از ٦۸۰۰۰۰ نفر میباشد .
پیروان این مذهب دراوقیانوسیه عبارت از ۱۲۰۰۰۰ نفر میباشد
و در قارهٔ اروپا پیرو ندارد .

سایر مذاهب :
تعداد پیروان مذاهب دیگر و یا آنانیکه مذهب ندارد در امریکای شمالی ۷٤۹۰٦۰۰۰ نفر است .
تعداد پیروان مذاهب دیگر و یا آنانیکه مذهب ندارد در امریکای جنوبی ۰۰۰ ۱۳٤٦۳ نفر است .
تعداد پیروان مذاهب دیگر و یا آنانیکه مذهب ندارد در قارهٔ اروپا ۸۸٥٦۹۰۰۰ نفر است .
تعداد پیروان مذاهب دیگر و یا آنانیکه مذهب ندارد در قارهٔ آسیا ۳۱۲۰۱۸۰۰۰ نفر است .
تعداد پیروان مذاهب دیگر و یا آنانیکه مذهب ندارد در قارهٔ افریقا ۱۳۹۱۳۱۰۰۰ نفر است .
تعداد پیروان مذاهب دیگر و یا آنانیکه مذهب‌ندارددر اوقیانوسیه ٤۱۲۳۰۰۰ نفر است .

نوت:ـ
۱ـامریکای شمالی‌شامل امریکای مرکزی و شرق الهند است .
۲ـاوقیا نوسیه شامل آسترالیا و زیلاند جدید میباشد .

زبانهای مهم جهان

زبان پښتو : این زبان در حدود ۲۰ ملیون نفر گویندگان دارد .
زبان فارسی : این زبان در حدود ۲۲ ملیون نفر گویندگان دارد .
زبان افریکانی : این زبان در حدود ٤ ملیون‌نفرگویندگان دارد. «افریقای جنوبی»
زبان عربی : این زبان در حدود ۸۹ ملیون نفر گویندگان دارد .
زبان ارمنی : این زبان در حدود ٤ ملیون نفر گویندگان دارد .
زبان آسامی : این زبان در حدود ۹ ملیون نفر گویندگان دارد . «از زبانهای مهم هند»
زبان آزربائیجانی : این زبان در حدود ٦ ملیون نفر گویندگان‌دارد. «اتحاد شوروی و ایران»
زبان بلوچی : این زبان در حدود ۲ ملیون نفر گویندگان دارد .
زبان بنگالی : این زبان درحدود ۸۹ ملیون نفر گویندگان دارد .
زبان بهاری: این‌زبان در حدود ۱۷ ملیون نفر گویندگان دارد . «هندوستان »
زبان بلغاریائی : این زبان در حدود ۸ ملیون نفر گویندگان‌دارد.
زبان برمائی : این زبان در حدود ۱۷ ملیون نفر گویندگان دارد .
زبان بیلو روسی : این زبان در

حدود ۱۰ ملیون نفر گوینده‌گان دارد .

زبان کمبودیائی : این زبان در حدود٤ ملیون نفرگوینده‌گان دارد.

زبان کتلانی : این زبان درحدود ٥ملیون نفر گوینده‌گان دارد . «اسپانیه و فرانسه»

زبان سیبانو : این زبان درحدود ۷ ملیون نفر گوینده‌گان دارد . «فلپین»

زبا نچکی: این زبان در حدو د ۱۰ ملیون نفر گوینده‌گان دارد .

زبان دنمارکی : این‌زبان درحدود ٥ ملیون نفر گوینده‌گان دارد .

زبان‌انگلیسی : این زبان درحدود ۳۰۱ ملیون نفر گوینده‌گان دارد .

زبان فنلندی: این زبان درحدود ٥ ملیون نفر گوینده‌گان دارد .

زبان فرانسوی : این‌زبان درحدود ۷۲ ملیون نفر گوینده‌گان دارد .

زبان فولا : این زبان در حدود ٦ ملیون نفر گوینده‌گان‌دارد «افریقای غربی»

زبان گالا : این زبان در حدود ٥ ملیون نفر گوینده‌گان دارد «حبشه»

زبان جارجیایی : این زبان در حدود ۳ ملیون نفر گوینده‌گان‌دارد «اتحاد شوروی»

زبان جرمنی : این زبان درحدود ۱۲۰ ملیون گوینده گان دارد .

زبان یونانی : این زبان در حدود ۱۹ ملیون نفر گوینده گان دارد .

زبان گجراتی: این زبان درحدود ۲۳ ملیون نفر گوینده‌گان دارد . «هندوستان»

زبان هاکا : این زبان در حدود ۱۹ ملیون نفر گوینده گان دارد . جمهوریت مردم چین

زبان هوسا : این زبان در حدود ۱٤ ملیون نفر گوینده‌گان دارد . «افریقای غربی و مرکزی»

زبان هندی : این زبان در حدود ۱۷۱ ملیون نفر گوینده‌گان دارد . «زبان هندی و اردو اساسا یکی است»

زبان مجارستانی : این زبان در حدود ۱۳ ملیون‌نفر گوینده‌گان‌دارد «این زبان را مگیار هم میگویند »

زبان ایبو : این زبان در حدود ٥ ملیون نفر گوینده‌گان دارد . «افریقای شرقی»

زبان ایلوکانو : این‌زبان‌در حدود ۳ ملیون نفر گوینده‌گان دارد . «فلپین»

زبان‌ایتالیائی: این‌زبان در حدود ٥٨ ملیون نفر گوینده‌گان دارد .

زبان جاپانی : این زبان درحدود ۱۰۰ ملیون نفر گوینده‌گان دارد .

زبان جاوائی : این زبان درحدود ٤۲ ملیون نفر گوینده‌گان دارد .

زبان کانادا : این زبان در حدود ۲۱ ملیون نفر گوینده‌گان دارد . «یکی از زبانهای مهم هند است.»

زبان‌کشمیری: این‌زبان درحدود ۳ ملیون نفر گوینده‌گان دارد .

زبان قزاقی : این زبان درحدود ٥ ملیون نفر گوینده‌گان دارد . «اتحاد شوروی»

زبان کوریائی : این‌زبان درحدود ۳۸ ملیون نفر گوینده‌گان دارد .

زبان کردی : این زبان در حدود ٦ ملیون نفر گوینده‌گان دارد . «جنوب شرق بحیرهٔ کسپین»

زبان ماوری : این زبان درحدود ٦ ملیون نفر گوینده‌گان دارد . «اندونیزیا»

زبان ملغاسی : این زبان درحدود ٦ ملیون نفر گوینده‌گان دارد .

زبان ملالی ـ اندونیزیائی : این

زبان درحدود ٧٥ ملیون نفر گویندگان دارد .

زبان مالاویالام : این زبان در حدود ١٨ ملیون نفر گویندگان دارد . «هندوستان»

زبان مندارین : این‌زبان درحدود ٥٣٠ ملیون نفر گویندگان دارد . «جمهوریت مردم چین»

زبان ماراتی : این زبان درحدود ٣٧ ملیون نفر گویندگان دارد . «از زبانهای مهم هند است »

زبان مین : این زبان در حدود ٣٧ ملیون نفر گویندگان دارد . «جمهوریت مردم چین»

زبان نیپالی : این زبان در حدود ٩ ملیون نفر گویندگان دارد .

زبان نیدرلندی: این‌زبان درحدود ١٨ ملیون نفر گویندگان دارد . «هالندی و فنلندی»

زبان نارویژی : این‌زبان درحدود ٤ ملیون نفر گویندگان دارد .

زبان اوریا : این زبان در حدود ١٧ ملیون نفر گویندگان دارد . «از زبان های مهم هند»

زبان پولندی : این زبان درحدود ٣٣ ملیون نفر گویندگان دارد .

زبان پرتگالی : این زبان درحدود ٨٨ ملیون نفر گویندگان دارد .

زبان پروونشل : این زبان در حدود ٨ ملیون نفر گویندگان دارد «جنوب فرانسه»

زبان پنتجابی : این زبان درحدود ٢٩ ملیون نفر گویندگان دارد .

زبان کویچاو : این زبان درحدود ٥ ملیون نفرگویندگان دارد«امریکای جنوبی»

زبان راجستانی: این زبان در حدود ١٧ ملیون‌نفر گویندگان‌دارد «هندوستان»

زبان رومانیائی : این زبان در حدود ١٩ ملیون نفر گویندگان دارد .

زبان روندی : این زبان درحدود ٢ ملیون نفر گویندگان دارد .

زبان روسی : این زبان درحدود ١٧٦ ملیون نفر گویندگان دارد .

زبان رووندا : این زبان در حدود ٦ ملیون نفر گویندگان دارد . «جنوب افریقای مرکزی»

زبان سانتالی : این‌زبان درحدود ٣ ملیون نفر گویندگان دارد . «هندوستان»

زبان صربی ، کروشیایی : این زبان درحدود ١٧ ملیون‌نفرگویندگان دارد «یوگوسلاویا»

زبان سیامی : این زبان در حدود ٢٣ ملیون نفر گویندگان دارد .

زبان سندی : این زبان در حدود ٧ ملیون نفر گویندگان دارد . «هند و پاکستان»

زبان سنهالی : این‌زبان درحدود ٨ ملیون نفر گویندگان دارد . «سیلون»

زبان سلوواك : این زبان درحدود ٤ ملیون نفر گویندگان دارد .

زبان سومالی : این‌زبان درحدود ٣ ملیون نفر گویندگان دارد . «افریقای شرقی»

زبان اسپانوی : این زبان درحدود ١٦٦ ملیون نفر گویندگان دارد .

زبان سودانی : این‌زبان درحدود ١٣ ملیون نفر گویندگان دارد . «اندونیزیا»

زبان سواهیلی : این‌زبان‌درحدود ١١ ملیون نفر گویندگان دارد . «افریقای شرقی»

زبان سویدنی : این زبان‌درحدود

۹ ملیون نفر گویندگان دارد .
زبان تاگالوگ: اینزبان درحدود ۱۵ ملیون نفر گویندگان دارد . «فلیپین»

زبان تامیل : این زبان در حدود ۴۰ ملیون نفر گویندگان دارد . «هند وسیلون»

زبان تاتار : این زبان در حدود ۵ ملیون نفر گویندگان دارد .
زبان تیلوگو : این زبان درحدود ٤٤ ملیون نفر گویندگان دارد . از زبانهای مهم هند است
زبان تبتی : این زبان در حدود ۷ ملیون نفر گویندگان دارد .
زبان ترکی : این زبان در حدود ۳۰ ملیون نفر گویندگان دارد .
زبان اکان : این زبان در حدود ۳ ملیون نفر گویندگان دارد . «افریقای شرقی»

زبان یوکراینی: اینزبان درحدود ٤۱ ملیون نفر گویندگان دارد . «اتحاد شوروی»
زبان اردو : این زبان در حدود ۵۵ ملیون نفر گویندگان دارد . «هند و پاکستان»
زبان ویتنامی : این زبان درحدود ۲۸ ملیون نفر گویندگان دارد .
زبان وو : این زبان در حدود٤۰ ملیون نفر گویندگان دارد . «جمهوریت مردم چین»
زبان ژوسا : این زبان در حدود ۳ ملیون نفر گویندگان دارد . «افریقای شرقی»
زبان یوروبا : این زبان درحدود ۵ ملیون نفر گویندگان دارد . «افریقای شرقی»
زبان زولو : این زبان در حدود ٤ ملیون نفر گویندگان دارد . «افریقای شرقی»

اخبار جالب مربوط به همه چیز

و در همه جا

صادرات بیشتر امریکا اعتماد دالر را حفظ میکند :

جان کونور ، وزیر تجارت ایالات متحدهٔ امریکا گفت :ــ که صنایع امریکا باید صادرات خود را ازدیاد بخشدتا بدین ترتیب اعتماد به دالر در مارکیت های پولی جهان حفظ گردد .
کونور ، طی تبصره هائی در یك مراسم جنرال الکتریك کمپنی در نیویارك گفت : ــ سال گذشته مجموعهٔ یك مازاد تجارتی هفت بلیون دالر را نسبت به واردات نصیب امریکا ساخت .
اما در عین زمان امریکادر معاملات عمومی بین المللی خود یك کسر بودجه داشت که علت آن مصرف دالر در خارج برای مسافرت و معاونت نظامی واقتصادی وسرمایه گذاری مستقیم و خصوصی بود .
کونور ، گفت : ــ که ما ازچندین سال باینطرف باکسر بودجه پیش میرویم و حالااوضاع بدرجهٔرسیده است که ما باید چارهٔ برای آن بجوئیم .

کشتی مسافرت رئیس جمهور فلپین منفجر شد :

کشتی موتر داری که قرار بود مه‌گه پگال رئیس جمهور فلپین که میخواست به یکی‌ازجزایر آنکشور

مسافرت کند اندکی قبل از آنکه وی باین کشتی سوار شود منفجر گردید بخود مه‌گه‌پگال درین حادثه که علت آن تحت تحقیق میباشد آسیبی نرسیده ، ولی سه نفردیگر مجروح شده‌اند .

هند در ظرفیت ذروی نسبت به جمهوریت مردم چین جلوتر می باشد :

د ر کمیتهٔ سیا سی مجمع عمومی ملل متحد گفته شد : ــ که چوئن لای صدراعظم جمهوریت مردم چین چند سال قبل اعتراف کرده بود که هند در ظرفیت‌ذروی ده سال نسبت به جمهوریت‌مردم چین جلوتر میباشد .

تریویدی نمایندهٔ هند در ملل متحد این بیانیه را بمنظور تردید اظهارات نمایندهٔ پاکستان مبنی بر اینکه وظیفهٔ ملل متحد است تا از ظهور یك قوهٔ ذروی ششم یعنی هند جلو گیری کند بعمل آورد .

تریویدی همچنان گفت : ــ جای شك نیست‌که هند منحیث ظرفیت ذروی یك کشور پیشرفته است‌اما چیز ضروری و عمدهٔ آن بود که هند از ساختن اسلحهٔ ذروی خود داری ورزیده است .

آغا شاهی نمایندهٔ پاکستان‌گفت:ــ که کشور های همجوارهند وجهان نمیتوانند این حقیقت را فراموش کنند که هند با قیمت قابل‌ملاحظه یك دستگاه تجربه مواد کیمیاوی را تعمیر کرده که هدف خاص آن اقلا برای آیندهٔ نزدیك انفصال بلوتونیم از اورانیوم است که این امر برای ساختن بمب از اورانیوم که در کورهٔ ذروی استعمال می گردند لازمی می‌باشد .

انفجار آزمایشی زیر زمینی :

مقامات امریکائی روز ۷عقرب در آبهای جزیرهٔ ایلیوشن واقع‌آلاسکا به یك انفجار آزمایشی زیر زمینی دست زده‌اند .

این انفجار که هایدروژنی بوددر اعماق دو هزار وسه صد فت آبهای سواحل جزیرهٔ ایلیوشن صورت گرفته و هدف آن معلوم نمودن از تشعشات حاصله از انفجار های زیر زمینیو ارتعاشاتی که از ناحیه زلزله در سطح زمین بوجود می‌آید بوده است .

ممالك اتحادیهٔ تجارت آزاد اروپا از انقسام اقتصادی‌اروپا جلوگیری میکنند :

اتحادیهٔ تجارت آزاد دول هفتگانه اروپائی آمادگی خود را برای مذاکرات با بازار مشترك جهت وقایه از انقسام رشد اقتصادی ممالك اروپای غربی ابراز نمودند.

طی اعلامیهٔ مشترکی گفته شده که امکانات راه حل این موضوع در مذاکرات متصور میباشد .

اعلامیه حاکیست وزرای اتحادیهٔ تجارت آزاد دول اروپائی معتقداند یك اندازه‌مسئولیت بدوش‌حکومت های شان میباشد تا در جستجوی همکاری و تعاون نزدیك بین بازار مشترك واتحادیهٔ‌تجارت آزاده‌ممالك اروپای غربی بوده و در توسعه اقتصاد آن فعالیت بنمایند .

کشور های بازار مشترك اروپا در صورت اعلام آزادی یك جانبهٔ رودیشیا مجازات‌اقتصادی رامراعات میکنند :

کشور های عضو ء بازار مشتر ك اروپا بحکومت انگلستان اطمینان داده اند که اگر رودیشیا استقلال خود را به صورت یکجانبه اعلام

آزادی یکطرفه رودیشیای جنوبی مجازات اقتصادی علیه‌آن‌وضع‌خواهد کرد .

در ظرف سال ، اولین معامله امریکا به یك کشور بلاك شرقی .

حکومت امریکا اعلام نمود که امریکا مقداری گندم به قیمت سه عشاریه پنج ملیون دالر به آلمان شرقی فروخته است .

گفته شده که این اولین فروش گندم در ظرف بیش از یکسال‌بیك کشور بلاك شرقی میباشد .

پنج ملیون دالر امریکا به عراق قرضه میدهد :

روز ۱۳ عقرب بین بانك واردات و صادرات امریکا و عراق قرار دادی به امضاء رسید که به‌موجب آن بانك مذکور پنج ملیون و سه صد هزار دالر به عراق قرضه خواهد داد .

از این قرضه جهت اعمار یك دستگاه تولید برق به قوهٔ شصت و هفت‌عشاریه‌پنج میگاوات‌استفاده خواهد شد .

قرار داد مذکور را سفیر کبیر عراق به نمایندگی از طرف کشور خویش و رئیس بانك امضاء نمودند .

حریق در منطقهٔ نفت خیز ٤ نفر را هلاك کرد :

اطلاعات واصله حاکیست که در اثر انفجار و حریقی که در منطقهٔ نفت خیز ساما بوقوع پیوست سه نفر امریکائی ویکنفر برتانوی‌هلاك گردیدند .

این منطقه در چهار صد و هشتاد کیلومتری تریپ ولی واقع‌میباشد.

یك هیئت مالیزیاعازم قاهره‌شد:

یك هیئت چهارنفری مالیزیاتحت ریاست وزیر معارف‌آنکشور جهت یك بازدید هشت‌روزه ازجمهوریت عربی متحد وارد قاهره شد .

هیئت مذکور یك‌قرار دادکلتوری را امضاء نموده‌و از بعضی‌موسسات فرهنگی آنجا دیدن خواهد کرد .

وزارت دفاع امریکا مفقودی‌طیاره آرژانتینی را تایید کرد :

وزارت دفاع امریکا تایید کرد که یك طیارهٔ آرژانتینی بین کانال پانامه وسان‌سلوادور مفقودگردیده است .

این طیاره حامل ٦٩ نفر بوده است . دستهٔ طیارات امریکا برای جستجوی طیارهٔ مذکور به پرواز درآمده‌اند . گمان میرود طیارهٔ مذکور به بحر سقوط نموده باشد.

تحقیقات در مورد ربوده شدن رهبر مخالف المغرب ادامه دارد :

پولیس پاریس از یك عملهٔ یك کمپنی طیاره در مورد ربوده شدن مهدی بن برقه‌رهبر مخالف‌المغرب تحقیقات نمود .

بن برقه به اتهام توطئه علیه پادشاه المغرب تا حال دوبار است که در غیابش محکوم به مرگ گردیده و گفته شده که موصوف توسط دو نفری که خود را بحیث پولیس معرفی و کارت هویت‌خود را بوی نشان داده‌اندر یك‌خیابان پر جمعیت شهر پاریس گرفتار و توسط موتر ربوده شد .

پولیس در تلاش یافتن شخص دیگری که ژورژبوشسچ نام دارد و ۵۱ ساله است وی به وی به اتهام سرقت توسط یکی از محاکم پاریس در سال ۱۹۴۸ محکوم به ۷ سال حبس گردیده

است . و گمان میرود که نامبرده به المغرب فرار نموده است .

حکومت امریکاو کیوبا برای انتقال پناه گزینان موافقه کرده‌اند :

ابلاغیهٔ نشر شد که ایالات‌متحدهٔ امریکا و حکومت کیوبا نسبت به پلان های انتقال پناه گزینان سیاسی از کیوبا به امریکااساسا به موافقه رسیده‌اند .

انتظار میرود که اوقات پرواز هایی که مهاجرین را ازکیوبانقل میدهد تحت موافقه مذکور تعیین گردد .

وزارت امور خارجهٔ امریکاگفت :- که موافقهٔ‌نهائی راتنها امورتخنیکی به تعویق انداخته است .

اولین زیور مربوط به عصر حجر از بکستان کشف شد :

یك گردن بند مربوط به ۳۰ الی ۴۰ هزار سال در سمر قند یکی از شهر های قدیم جمهوریت ازبکستان یافت شده است و این اولین زیوریست که نشان میدهد که استعمال زیور وآلات در دورهٔ حجر در ازبکستان معمول و مروج بوده است .

این گردن بند که از استخوان های جغل شدهٔ حیوانات ساخته شده از عمق ۲ متر در خود شهر سمرقند کشف گردیده و ۱٫۵ الی ۳٫۵ سانتی متر طول دارد .

شاهدخت مارگریت زن زیبا و قشنگ میباشد :

وی یك زن زیبا وقشنگی میباشد این جملاتی بود که مردم در بارهٔ شاهدخت مارگریت هنگامیکه‌وی و شوهرش لاردسنودان از عمارت شاروالی سانفرانسسکو دیدن کردند ابراز نمودند . مارگریت و شوهرش با سانفرانسیسکو نیز ملاقات کردند .

تقریباً هزار نفر در جلو عمارت شاروالی تجمع‌نموده بودندهنگامیکه مارگریت که بالاپوش سفید به تن داشت در زینه ها بالا میشد یکی از تماشاچیان واه ، واه صداکرده و مارگریت بطرف آنها با دستش اشاره نموده و مراسم احترام بجا آورد مارگریت و شوهرش مصروف یك مسافرت سه هفته ئی درامریکا میباشد .

محبوبترین شخص نزد جوانان جمهوریت‌اتحادی‌آلمان جان‌کنیدی رئیس جمهور فقید امریکا است :

قرار اظهار یك موسسه نشراتی میونیخ نظر به رای شماری که در بین ۱۸۰۰۰۰ خوانندگان جوان به عمل آمد جان کنیدی‌رئیس جمهور فقید امریکا محبوب ترین شخص بین جوانان آلمان که از ۱۵ تا ۱۷ سال دارند بشمار رفته است .

موسسهٔ نشراتی فرانزشنیدر میونیخ راپور داد که باین ترتیب جان کنیدی فقید در قطار البرت شویتزر برندهٔ جایزهٔ نوبل صلح‌و نیتو داستان‌نویس‌معروف ،محبوب ترین شخصیت های دنیا محسوب گردیده است .

خصوصیات مهمترین‌راکت اتحاد شوروی افشا شد :

اتحاد شوروی یك سیستم بزرگ راکتی را نمایش داد که ادعا شده میتواند از فضای خارجی حمله ذروی بر هر نقطه زمین آغاز کند . این راکت یکبار پیشتر نیز نمایش داده شده بود .

ولی برای بار اول روز ۱۶ عقرب خصائص آن افشا گردید .

شوروی ها گفتند :ـ که راکت

سی و پنج متره میتواند آلات حامل سلاح ذروی را بمدار زمین قرار دهد . از راه کنترول زمینی ممکن است تا اسلحهٔ ذروی را ازفضای خارجی بصورت غیر مترقبه به‌مقابل دشمن فیر کرد .

قرار دادن چنین‌سلاح بمدارزمین مخالف یك موافقه خواهد بود که اتحاد شوروی در مؤسسه ملل متحد آنرا امضاء کرده است .

در سنبله گذشته امریکا نیزاعلام داشت که لابراتواری را به فضای خارجی برای مقاصد نظامی در ۱۹۶۷ خواهد فرستاد ولی نطاق اتحاد شوروی گفت : ـ که این سیستم میتواند اسلحهٔ ذروی را از فضای خارجی فیر کند ونه‌گفت که تاکنون مورد آزمایش قرار گرفته است .

راکت مذکور به افتخارات زیاددر رسم گذشت روز ۱۶ عقرب در میدان سرخ مورد نمایش قرار گرفت .

بازار سیاه‌تکت‌فروشی درهالیوود:

شب۱۸عقرب بشاهدخت‌مارگریت وشوهرش ستودون در یك پارتی که در کلوپ‌شبانه پرستوبرپا بود و یکعده زیادی‌از معروفترین‌ستاره های سینمائی هالیوود هم شرکت داشتند اشتراك ورزیدند . الیزابت تایلور و ریچارد بورتون همراه باروزپلاند روسل جزء اولین‌کسانی بودند که توسط تاکسی آمدند .

فرانك سیناترا ، میافرو ، جین کلی ، وارن بتی ، مرلی مکلین ، دنی کی ، لورنس هاری ، فرید ، ریتر ، پول نیومن ، جون ودوارد جوزف کاتن ، پیتر سیامدینا ، جودی گارلاند ، جیمز ستیوارت ، رودی مکردال ، .استنیب کوپن ایدبیرنس ، ناتالی وود ، مایك نیکولاس ، جولی‌اندریو وگریگوری پك هم‌درین پارتی‌شرکت داشتند.

قیمت تکتهای محفل در حدود سی وپنج‌پوند تعیین شد و لی چون هجوم مردم‌برای اشتراك‌درین محفل خیلی زیاد بود بعضی مردم تکتهایی را که خریده‌اند به ده‌چند این قیمت یعنی سه صد و پنجاه پوند فی قطعه به فروش‌رساندند.

قرارگاه پولیس مشهور جهان اهمیت خود را از دست داد :

قرار گاه پولیس اسکاتلند یارد انگلیسی از محل خود نقل میکند وبنا بر ن‌عمارت قرار گاه مشهور پولیس جهان اهمیت خود را از دست خواهد داد .

گرچه عمارت مذکور بهمان اسم اسکاتلندیارد خوانده خواهد شد. پولیس عمار ت عجیبهٔ قدیمه ر ا تخلیه نموده و بیك عمارت بیست طبقه‌ئی که نزدیك ستیشن ریل ویکتوریا واقع است نقل مکان میکند .

باساس سیستم‌جدیددایل تیلفون شهر لندن همچنین اسکاتلند یارد نمبر معروف سابق تیلفون خود را نیز که عبارت از وایت هال ۱۲۱۲ بود ازدست خواهدداد نمبر جدید تیلفون صرف اعداد خواهد بود .

نام اسکاتلند یارد افسانه یی دارد و آن عبارت از این است که در سابق یك حصهٔ از ساحهٔوایت هال که اکنون مقر وزارت خارجهٔ انگلستان است عماراتی جداگانه یی برای رهایش شاهان اسکاتلند در هنگام بازدید شان از لندن تخصیص داده شده بود .

در ۱۸۲۹ یك حصهٔ آن تعمیر توسط سر رابرت پیل اشغال و بحیث ادارهٔ مرکزی قوهٔ پولیس استعمال گردید.

علت آغاز جنگ ویتنام جستجو میشود:

در یکی از مراکز تتبعاتی صلح در لندن موضوع جنگ‌های ویتنام مورد مطالعه قرار میگیرد تا علت آغاز این جنگها را دریابند.

پورت سعید بندر آزاد تجارتی میشود:

حکومت جمهوریت عربی متحد تصمیم گرفته پورت سعیدرا به‌یك بندر آزاد تجارتی تبدیل نماید. عبدالقادر حاتم معاون صدر اعظم جمهوریت عربی متحد اظهار داشته که پورت سعید در مدخل کانال سویز واقع بوده و برای اینکه بصورت یك بندر آزاد تجارتی در آید موقعیت خوبی را حایز می باشد.

سهم انگلستان‌در بانك انکشافی آسیائی بعداً افزایش مییابد:

مامورین امریکادر واشنگتن‌اظهار نمودند قبولی‌ده‌ملیون دالرانگلستان برای بانك انکشافی آسیائی باید بعداً افزایش یابد.

این موضوع توسط هیئت امریکا که در این اواخر از جلسات بنکاك که‌به منظور تکمیل مرام نامهٔ بانك انکشافی آسیا اجتماع نموده بودند اظهار شده است.

مامورین انگلستان در این مورد ابراز نظر نمودند که انگلستان همین اکنون‌پروگرام سنگین‌تعاون خارجی را از پیش میبرد.

مرام نامهٔ بانك انکشافی آسیا توسط نه مملکت آسیائی طی مذاکرات مقدماتی در سال ۱۹۶۳ بمیان آمده بود که پس از بیانیهٔ جانسن در بالتیمورد در مورد ویتنام این موضوع جداً تعقیب گردید.

اصل مبلغ مورد نظرافتتاح بانك یکهزار ملیون دالر تعیین شده‌بود که از جمله امریکا و جاپان هریك دوصد ملیون‌دالر آستر لیاهشتاد و پنج ملیون، کانادا بیست وپنج ملیون و تایلند بیست ملیون‌دالر را قبول نموده اند.

به راکبین طیاره‌یی که سقوط‌کرد آسیبی نرسید:

یك طیارهٔ دنمارکی سقوط نموده است.

طیارهٔ مذکور که حامل‌بیست نفر سرنشین بود در آبهای ساحلی آن کشور سقوط کرد.

اطلاعات واصله حاکیست که به هیچ یك از راکبین طیاره صدمه نرسیده است ویك قایق ماهی گیر راکبین را نجات داده است.

تصادم دو کشتی ٥ نفر را هلاك کرد:

در اثر تصادم یك کشتی تجارتی یونانی با یك کشتی کوچك ترکیه کشتی مربوط به ترکیه غرق و در اثر آن سه زن و دو مرد تلف شدند.

این واقعه در آب های بوسفور صورت گرفته است.

هفت نفر دیگر از راکبین کشتی ترکیه توسط کشتی یونانی نجات داده شده است.

جیمنی هفت به تاریخ ٤ دسامبر پرتاب میشود:

موسسهٔ فضائی و هواپیمائی ملی امریکا اعلام کرد که بتاریخ ٤ دسامبر آینده سفینهٔ فضائی‌جیمنی هفت برای مدت چهلرده روز به

فضا پرتاب خواهد شد .
موسسهٔ مذکور توضیح نمود که بتاریخ هفت دسامبر جیمنی شش نیز به فضا پرتاب گردیده و بمدار کرهٔ زمین قرار میگیرد .
دو سفینهٔ مذکورکوشش خواهند کرد باهم نزدیك شده و بههمین فاصله نزدیك باهم به گردش به فضا ادامه دهند .

قوای هوائی امریکا یك راکت را پرتاب کرد :

قوای هوائی امریکا روز ۱۸عقرب یك راکت را در بحرالکاهل مورد آزمایش قرار دارد .
راکت مذکور از پایگاه واندبرگ بطرف مجمع‌الجزایر مارشال‌پرتاب گردید .
گفته شده که این راکت به‌هدف خود اصابت کرده است .

آیزنهاور یك روز را در یك‌خیمهٔ اکسیجن سپری کرد :

داوید آیزنهاور سابق رئیس جمهور امریکا یك روز را در یك خیمه اکسیجن بسر برد . اما دکتوران موظف وی گفت : ــ که اگر آیزنهاور مورد یك حمله‌قلبی دیگر قرار گرفته باشد این حمله بطور یقین خفیف میباشد .
دکتور توماس ماینسکی گفت : ــ تاسی و شش ساعت دیگر معلوم خواهد شد که آیا تکلیف قلبی آیزنهاور تکرار شده است یاخیر.
جنرال هفتاد و پنج ساله امریکابعد ازینکه دردی سینه وی پیدا شد به شفاخانه‌صورتگاردن‌واقع جورجیا انتقال داده شد و در یك خیمه اکسیجن قرار گرفت .

اخلال برق جلسات مجمع عمومی را متوقف ساخت :

در اثر خرابی در سیستم برق در شمال شرق امریکا عصر روز ۱۸ عقرب شهر نیویارك و چندین‌شهر دیگر امریکا و کانادا به مشکلات زیادی مواجه شدند و فعالیت های عادی فلج گردید .
در شهر نیویارك تقریباً دو صدو پنجاه هزار نفر در پیچیدگی های ترافیك گیر آمده بودند . تمام اشاره های ترافیکی از کار مانده و ریل های زیر زمینی در بین‌تونل های تاریك متوقف شدند .
نسبت به نبودن برق جلسات مجمع عمومی ملل متحد نیز اخلال گردید . پولیس نیویارك با بکار انداختن دستگاه های کوچك برقی از مردم تقاضا میکرد تا از جاهای که در آن قرار دارندحرکت نکنند.
در نزدیکی شهر باستن درشمال شرق امریکا بعد ازینکه برق سقوط کرد در یك محبس مظاهرات صورت گرفت و پولیس مجبور به مداخله شد .

لیندن‌جانسن‌رئیس جمهورامریکا از تمام مردم ومقامات مربوط شهر های شمال شرق‌امریکا تقاضانمود تا در رفع مشکلات همکاری‌نمایند.

اجساد ۵۸ نفر تلف شدگان سقوط طیاره بدست آمد :

تلف شدگان یك طیارهٔ سرویس هوائی تجارتی که نزدیك یك‌میدان هوائی سین سیناتی شب ۱۷عقرب سقوط کرده بود فردای آن در حالیکه هنوز در چوکی های خود بودند پیدا شدند. معلوم میشود که در اثر سوختن به‌هلاکت‌رسیده اند .
عملهٔ نجات که غمگین به نظر

میرسیدند اجساد تلف شدگان را از کوه کین‌تاکی به‌زیرنقل دادند.
طیارهٔ جت امریکائی نوع بوینگ ۷۲۷ که از نیویارك پرواز کرده بود در نزدیکی میدان هوائی سین سیناتی منفلق گردیده و از جمله شصت و دو نفر راکبین آن پنجاه و هشت نفر هلاك شدند .

مکتوبی از طرف بن بیلادر الجزایر نشر شد :

یك مکتوب که گفته میشود از طرف احمد بن بیلا صدر اعظم مخلوع الجزایر نوشته شده است در الجزایر نشر کردند .
بن بیلا که در اثر کودتای ۲۹ جوزا از پا در افتاد و از آن‌تاریخ تا حال در یك محل نامعلوم توقیف میباشد در مکتوب به اقوام خود اطلاع داده است که وی دارای صحت بوده و راجع به هیچ چیز شکایت ندارد . بر علاوه بن بیلا در مکتوب خود گفته که به مادروی بزودی اجازه داده خواهد شدکه از وی دیدن کند .

باریدن باران ۷۰ عمارت راخساره مند کرد :

در اثر باریدن باران شدید در یکی از ایالات سودان هفتاد عمارت آسیب دیده است .
همچنین به زمین های مزروعی نیز خساره وارد گردیده است .

یك ستیشن‌فضائی‌اتحاد شوروی از نزدیك زهره عبور میکند :

اتحاد شوروی روز ۲۱ عقرب یك ستیشن بین السیارات را که قرار است از نزدیکی زهره عبور کند پرتاب نمود .
به‌ساعت یکنیم بعد از ظهروقت افغانستان ستیشن مذکور که بنام زهره دوم یاد میشوداز زمین‌پنجاه و شش هزار کیلو متر فاصله گرفته بود تمام آلات‌داخل ستیشن بصورت عادی فعالیت میکند .
ستیشن زهرهٔ دوم ۹۶۳ کیلوگرام یا بیش از دو هزار پوند وزن‌دارد قرار است که ستیشن در سه ماه از نزدیکی زهره عبور کند .
در هنگام حرکت خود بطرف زهره ستیشن یك پروگرام وسیع تحقیقاتی را در فضای خارجی نیز انجام خواهد داد .
قوهٔ ستیشن‌ازطریق‌مواد کیمیاوی وبیتری های که‌به آفتاب چارچ میگیرد تهیه میشود .
آلات مخابره ستیشن هم به صورت اتومات و هم در مقابل قوماندهٔ از زمین کارکرده میتواند.
یك شبکهٔ پیچیده ستیشن های تعقیب کننده در سرتاسر اتحاد شوروی مصروف مراقبت پرواز زهرهٔ دو م‌میباشد .
آژانس بی ، بی ، سی از قول نمایندهٔ خود در مسکو گفت : ــ که شوروی ها از پنج سال باینطرف در صدد آن بوده اند تا ستیشن‌را از نزدیکی زهره عبوردهند .امریکا یك قمر مصنوعی رادر سال۱۹۶۲ از نزدیکی زهره عبور داد .

راکت اتحادشوری کشتی‌کیهانی فرانسه را بفضا سوق میدهد .

طبق اظهار منابع مطلع قراراست بهمین زودی هایك‌راکت‌اتحادشوروی سفینهٔ تتبعاتی کیهانی فرانسه را بفضا سوق بدهد .
منابع مذکور گفتند : ــ امکانات این اقدام توسط علمای فرانسوی و اتحاد شوروی قبلا مذاکره شده و هیچ تماسی در این مورد توسط

حکومت های شان گرفته نشــده است .

پلانهای امداد تخنیکی برای ممالك رو به انکشاف تصویب شد :

در پروگرام عمدهٔ امداد تخنیکی ملل متحد برای ممالك رو به‌انکشاف توسط کمیتهٔ اقتصادی مجمع‌عمومی ملل متحد به تصویب رسید .

این دو پلان مشتمل بودجـهٔ مخصوص وپروگرام توسعوی‌امداد تخنیکی است که‌در آینده‌پروگرام انکشافی‌ملل‌متحدرا تشکیل‌خواهد کرد .

پیلوتیکه سه بار از چنگال مرگ نجات یافت :

شام پنجشنبه ۲۱ عقرب شعله‌های یك طیاره جت مسافر بردار سه‌نفر ازقوای هوائی امریکارا کـه د ر گذشته از یك حادثهٔ هوائی دیگر جان بسلامت برده بودند درچنگال مرگ کشانید .

اما نفر چهارم جان سولیوان از دو حادثه هوائی شام‌پنجشنبه‌جان بســلامت برد و ی گفت:ـ‌که به پرواز خود ادامه خواهد داد .

سولیوان و سه‌نفر از قوای‌هوائی امریکا در بین عملهٔ طیارهٔ حمل و نقل نوع سی یکصد و بیست و چهار موسوم به گلوپ ما ستـر بودند که چندی قبـل بـا یـك طیاره یك‌ماشینهٔ لینیای شخصی در اوکلوها تصادم نموده که در نتیجه طیارهٔ شخصی سقوط و سه نفر سر نشینان آن هلاك گردید .

طیارهٔ گلوب ماستر با یك ماشین ناقص بزمین فرود آمد .

سولیوان و سه نفر رفقایش که از این حادثه نجات یافته بودند در ا ثنا یـیـکه ذ ریعـه یـك طیارهٔ مسافر برداردوباره به‌اوتاوا پرواز میکردند طیاره دراثنای‌فرود آمدن شعله ور گردیده که درنتیجه چهل نفر بشمول سه نفر همراهان سولیوان هلاك گردید وسو لیو ن از طیارهٔ محترق شده با جراحات شدید نجات یافت .

برای نخستین بار افریقائی های رودیشیا به مظاهره آغاز کردند :

افریقائی های لاوایو رودیشیا مظاهراتی انجام دادند .

به هزاران افریقائی که برای کار خارج شهر می رفتند توسط ملیون افریقائی هدایت داده شد که از بایسکل های خود استفاده نموده و از وسایل نقلیاتی‌شهری استفاده نکنند .

یك نطاق پولیس گفت : ـ که د ر یکصـد مـیلـی شمـا ل بولاوایو یکعده مظاهره چیان با پرتاب نمودن سنگ ها کلکین های بعضی از عمارات را شکستاندند .

این اولین باریست که پس از اعلام آزادی یکجانبهٔ رودیشیا که توسط اییان سمیت صورت گرفت افریقائی ها به مظاهراتی پرداخته اند .

در شهربولاوایوخانهٔ جوشوانکومو که زعیم ملیون رودیشیا میبا شد جوشوانکومو تحت نظارت است .

یك کشیش انگلیسی تقاضای سر پیچی را از قوانینی نموده که علیه قانون اساسی باشد :

یك کشیش انگلیسی روز ۲۳ عقرب یك جمعیت انبوه را که در کلیسای سالزبری اجتماع نموده بودند . مخاطب قرار داده گفت که عیسویان رودیشیا اخلاقاً حق‌دارند که از اطاعت هر نوع قانونی که

قانون اساسی گذشتهٔ را نقض کنند سرباز زدند .
کشیش مذکور بیانیه فوق خودرا در مراسمی ایراد نمود که چند ساعت قبل گورنر رودیشیا سر همفری گیبز در مراسم یك روز یاد و بود در کلیسای مذکور اشتراك کرده بود .
و این نخستین بار بود که پس از غصب آزادی توسط ایبان سمیت همفری گمیبز در محضر عام ظاهر می شد .
کشیش گفت : ـ وی معتقد است که اخذ آزادی غلط میباشد گورنر در مراسم یاد و بود برای آن بود که نشان دهد فعالیت وی تهدید نشده است .

استفادهٔ مزید از سیستم مخابراتی:

یك کمیتهٔ یازده عضوی تشکیل یك موسسهٔ را بمنظور بهره برداری بهتر از سیستم های مخابرات خارجی در کامنویلت پیشنهاد کرده است.
این کمیته در اثنای کنفرانس های اپریل و می کامنویلت راجع به تیلوکامنیوکیشن در لندن تشکیل شده بود تا تشکیل یك هیئت مشورتی را برای تیلوکامنیوکیشن کامنویلت مورد مطالعه قرار دهد .
طبق راپور منابع مطلع کمیته در جلسهٔ دوازده روزهٔ خود که در نایروبی خاتمه یافت پیشنهاد کرده است که موسسهٔ مجوزه باید مسئول بهره برداری تجارتی سیستم های مخابروی بشمول استفاده از اقمار مصنوعی باشد .

مسافرت شاه بلژیك به نسبت مریضی مادر کلانش به تعویق افتاد:

قرار اعلامیهٔ رسمی پادشاه وملکهٔ بلژیك اعلیحضرت بودوان وملکهٔ فبیو لا به مناسبت مریضی مادر کلا ن اعلیحضرت بودوان سفر خودرا به امریکای جنوبی به تعویق انداختند.
قرار است اعلیحضرت بودوان و ملکهٔ فبیولاساعت۱٦ وقت گرینویچ ۲٦ قوس ازریودیژنیرو عازم بروسل شوند .
اعلیحضرت لیوپولد سوم پدر اعلیحضرت بودوان هم از سفر امریکای جنوبی صرف نظر نمود و واپس بـراه عزیمت به بلـژیك میباشد .
برادر اعلیحضرت بودوان و شهزاده باولا هم روز ۲۵ قوس از امریکای جنوبی وارد بروسل شدند.

آواز های مرموزی افسران نظامی ویتنام جنوبی را به تشویش انداخت:

آواز های مرموز تحت الارضی در منطقهٔ یك کمپ بزرگ نظامی امریکا در نزدیکی سیگون همان طوریکه دفعتاً شروع شده بود دفعتاً متوقف گردید . افسران نظامی خائف اند که شاید ویتکانگها مصروف حفر تونل در تحت کمپ نظامی باشند داکتران با آله های گوشی آواز تراشیدن را تشخیص دادند .
آواز های مرموز در تحت ساحه که قرار گاه فرقه یکم پیاده خیمه زده است و در ۱۵٤ میلی جنوب سیگون واقع میباشد تولید شده بود لیکن شب بعد آن متوقـف گردید .

توده های آتش ازلین های برق امریکا متصاعد گردید :

یك پیلوت امریکائی اطلاع دادکه یك توپ بزرگ آتش از لین های برقیکه به نیویارك و ساحهٔ شمال شرق امریکا روشنی و قوه میدهد بمشاهده رسید .

از قرار معلوم در اثر کدام‌عارضهٔ تخنیکی ، برق در سراسر شمال شرق امریکا وبعضی حصص‌کانادا سقوط نموده بود .

ما بالای یك ریسمان سیمی که از کلی به نیاکارا کشانیده شده بودیم درین موقع آتشی که گوئی کادان پر ا زکاه آتش گرفته زبانه کشید و ده ثانیه دوام کرد .

شخص دیگر به تعقیب آنکه برق سقوط کرد در جائیکه چند میل از میدان هوائی ساراکیوز توپ آتش به هوا بلند شد . سقوط برق یك ساحهٔ ۸۰ هزار مربع‌را احتواءکرد .

صد ها هزار نفر در خط آهن زیر زمینی ولفت ها محبوس‌ماندند.

تسخیر فضای خارجی موجب نا آرامی متخصصین فضای خارجی میگردد :

موفقیت هائی که نصیب اتحاد شوروی و امریکا در مساعی آنها تسخیر فضای خارجی میگردد ، پهلو های نا آرامی نیز دارد که اسباب اذیت متخصصین فضای خارجی گردیده است .

با هر پرواز کیهان نورد و با هر پرتاب اقمار و یا راکت ها سوی مهتاب زهره یامریخ ملیونها دالر برای راکت هائی‌که سفینه‌ها را به مدار معینه قرار دهد به مصرف میرسد و به مجردیکه سفینه هابه مدار یشان قرار میگیرداین راکت های حمل و نقل نیست و نابود میگردند .

اکنون متخصصین امریکائی مصروف مطالعهٔ پلانهایی میباشند که در اثر آن ممکن شود از این راکت ها بار دیگر در آینده نیز استفاده شود . یکی از این پلانها استعمال پاراشوت را جهت نجات راکت های حمل و نقل تجویز نموده است . طبق مطالعاتی که از طرف یك مرکزتحقیقاتی تکنالوژی در کالیفورنیا بعمل آمده است که از ۳۰ الی ۴۰ فیصد پولیکه در راه پروگرام های فضای خارجی‌به مصرف میرسد در اثر نجات‌دادن راکت های نقلیه توسط پاراشوت دوباره بدست آید .

چندین تجربه که با راکت های تیتان بعمل آمده موفقیت این پلان را پیش بینی نموده است .

یکی از راکت ها در اثر استعمال پاراشوت ۴۵ دقیقه بروی بحر اتلس باقی ماند . راکت مذکور از یك ارتفاع ۶۰ کیلو متر بطرف زمین پرتاب گردیده بود . در هنگامیکه به نزدیکی زمین رسید . سرعت آ ن‌مساوی بسرعت صوت بود .

لیستر پیرسن بدون اکثریت مطلق صدر اعظم کانادا انتخاب شد :

در انتخابات پارلمانی کاناداحزب لیبرال که لیسترپیرسن که از بزرگترین احزاب‌سیاسی آن‌کشور است طوریکه توقع برده می‌شد، اکثریت مطلق را در انتخابات به دست آورده نتوانست بر طبق آخرین خبر هائی که بدست آمد. لیبرال ها از ۱۲۷ کرسی در انتخابات گذشته به ۱۲۹ کرسی، خود را رساندند .

حزب محافظه کار درین انتخابات هفت چوکی بیشتر بدست آوردند به این ترتیب که از جمله ۲۶۵ چوکی نو دونه چوکی را اشغال کردند .

ولی موفق تر از همه حزب جدید دیموکرات ها است که بجای هجده چوکی سابقه حالا بیست و یك چوکی در پارلمان گرفتند ..

استیشن های فضایی اتحاد شوروی برای مقاصد مختلف پرتاب شده است :

آژانس ای ، پی گفت : ـ که ستیشن جدید اتحاد شوروی بنام زهره (۳) یادشده است .

ستیشن دیگر اتحاد شوروی که ۲۶ عقرب پرتاب گردید زهره (۲) مسمی شده بود .

آژانس گفت: ـ که این دوستیشن برای اجرای وظایف مختلفی پرتاب شده اند .

زهرهٔ دوم تاکنون پیش از یك ملیون میل از زمین فاصله گرفته است .

در اعلامیهٔ راجع به پرتاب زهرهٔ (۳) حاکیست .

به معلومات ما در بارهٔ زهره ودیگر موضوعات مربوط به فضای خارجی بیفزاید .

د راعلامیهٔ راجع به پرتاب زهرهٔ اول در سال ۱۹۶۱ نیز تذکر رفته علاوه شده که آن ستیشن ازیکصد هزار کیلو متری زهره عبور نموده بود .

نندارتون خزانی امتعهٔ صادراتی جمهوریت چین خاتمه یافت :

نندارتون خزانی ۱۹۶۵ـ اجناس صادراتی جمهوریت مردم چین پس از یك ماه خاتمه یافت .

طی این مدت ۲۹۰۰۰ معاهده تجارتی بامضاء رسیده است. این پیمانه بزرگترین رقم معاهدات راتشکیل میدهد اولین نمایشگاه ازین نوع در سال ۱۹۵۷ برگزار گردیده بود.

بیشتر از ۵۹۰۰ تاجر ونمایندگان تجارتی ازین نمایشگاه بازدید به عمل آورده اند که از ۵۶ مملکت جهان نمایندگی میکردند .

پروفیسران برتانیه با موسسات عرفانی افریقای جنوبی مقاطعه میکنند :

بیش از پنجصد پروفیسور و استادان پوهنتون های انگلستان اعلامیهٔ را بامضاء رسانیده اند که شامل مقاطعه با موسسات عرفانی افریقای جنوبی میباشد .

داوید ایتالس رئیس جنبش ضد تبعیض نژادی در انگلستان گفت: ـ یك متحد المال در بین تقریباً دو هزار پروفیسور توزیع گردید که در آن مقاطعه با موسسات عرفانی افریقای جنوبی مطالعه شده بود.

وی گفت : ـ پنجصد پروفیسور و استادان پوهنتون ها متحد المال مذکور را امضاء کردند .

در اعلامیه علیه تبعیض نژادی احتجاج شده و هم گفته شده که نباید این سیاست مذموم درتعلیمات عالی تزریق شود .

دراعلامیه هکذا امضاء کنندگان تعهد کرده اند که هیچ نوع وظیفهٔ اکادمی رادر پوهنتون افریقای جنوبی قبول نکنند .

موافقهٔ قرضهٔ پانزده ملیون دالر بین ایران و چکوسلواکیا امضاء شد :

ایران وچکوسلواکیا موافقه قرضهٔ پانزده ملیون دالر باایران امضاء نموده اند . این قرضه برای ده سال به مفاد ده اعشاریه ۵ فیصد سالانه میباشد .

همچنین ایران و چکوسلواکیا

تصمیم اتخاذ نموده اند تا تجارت خود را از هفت ملیون دالر به‌نزده ملیون دالر افزایش دهند .

کویت پنجصد هزار دالر به ملل متحد معاونت کرد :

حکومت کویت کمکی معادل پنجصد هزار دالر به موسسه ملل متحد داده است .

نمایندهٔ کویت مؤسسهٔ ملل متحد طی یاد داشتی که برای او تانت سر مؤسسهٔ ملل متحد فرستاده گفته که این کمك برای تخفیف بحران های مالی موسسه موصوف داده شده است.

پاپ پال دوازدهم تقدیس میشود:

روز پنجشنبه ۲۸ عقرب پاپ پال اعلام نمود تا پاپ دوازدهم فقید و پوپ جان را تقدیس کند .

وی به شورای واتیکان اظهار کرد که ترتیبات لازمه را اتخاذ خواهد نمود .

مراسم که شامل بررسی ومطالعه عمیق زندگانی و صفات یك‌نامزد تقدیس میباشد در واقع قدمی‌اول تقدیس شمرده میشود .

افتتاح دستگاه بزرگ تلسکوب در آسترالیا :

یك‌دستگاه بزرگ تلکسو ب که گفته می‌شود قوی ترین دستگاه مشابه میباشد د ر نز د یکی کانبیرا توسط را برت منز یر صدراعظم آسترالیا افتتا ح گردید .

این دستگاه به همکاری امریکا و آسترالیا ساخته شده و ملیون ها سال نور قدرت دید دارد .

پرتاب قمر برای توضیح تشعشعات کیهانی بر وجود انسان :

مقامات امریکائی روز ۲۹ عقرب یك قمر مصنوعی بزرگ را از پایگاه کپ کنیدی با موفقیت به فضا پرتاب نمودند .

هدف پرتاب این قمر مصنوعی معلوم نمودن اثرات تشعشعات کیهانی بر وجود انسان جهت تهیهٔ مقدمات مسافرت بشر به فضای خارجی میباشد .

برای از بین بردن فقر یك مبارزهٔ جهانی از طرف ملل متحد براه انداخته خواهد شد :

اوتانت سرمنشی‌ملل‌متحد روز سه شنبه ۲۶ عقرب از مؤسسهٔ ملل متحد تقاضا کرد تا بمنظور ازبین بردن فقر و گرسنگی یك مبارزهٔ جهانی را براه اندازد .

وی افزود : ـ اگر چه فقر جهانی یك بحران خاموشی است ولی‌خطر آن از هر نوع بحرانات سیاسی بیشتر است .

سر منشی ملل متحد گفت : ـ دو سوم نفوس جهان مجبورند با کمتر از یك ششم عایدات نفوس جهانی زندگی کنند .

وی گفت : ـ فقر روزانه صد ها نفر را بسوی مرگ کشانده و ظاهراً آنها را از بین میبرد .

اوتانت این تقاضای خود را پس از آنکه مجمع عمومی فیصله نامهٔ را در مورد متحد ساختن پروگرام امداد ،تخنیکی مؤسسهٔ ملل متحد با صندوق وجهی بانود رای موافق و پانزده رای ممتنع به تصویب رسا نید ، ا ین اور گا ن جدیدموسسهٔ‌ملل‌متحد بنام(پروگرام انکشافی ملل متحد) شناخته خواهد شد .

این موسسه جدید از طرف یك کمیتهٔ رهبر که مرکب از نزده نمایندهٔ ممالك کم انکشاف ، هفده نمایندهٔ ممالك صنعتی و یك نمایندهٔ بیطرف میباشد . اداره خواهدشد.

گمان میرود جمهوریت اتحادی آلمان اگرچه عضوء مللِ‌متحد نمی باشد یکی از نمایندگان ممالـک صنعتی درین موسسه باشد زیرا جمهوریت اتحادی آلمان یکی از سهمداران عمدهٔ صندوق وجهی بین المللی و پروگرام‌امداد تخنیکی است .

تقریباً نصف نفوس جهان از گرسنگی رنج میبرند :

آمر عمومی موسسهٔ مواد خوراکه و زراعت جهان روز دوشنبه ۲ قوس‌در روم‌اخطار دادکه‌دورنمای دخا یر موا د غـذا ئی جها ن ا ز ناحیه دور نمای قحطی هایی که‌در بعضی حصص پر نفوس جهان تا ده سال دیگر پیش بینی میشود مایهٔ هراس میباشد .

تقریباً در هفت سال گذشته‌کدام افزایش قابل ملاحظهٔ در تولیدمواد غذائی فی نفر نفوس جهان بعمل نیامده است .

در شرق دور و امریکای لاتین تولید مواد غذائی فی نفر نسبت به بیست و پنج سال قبل کمتر بوده است .

سین در نطق عمدهٔ خط مشی خود جهان در روم گفت : ــ تخنیك های علمی دور نمای درخشندهٔ را دربارهٔ کثرت موادغذائی در آینده نوید میدهد . اما پرابلم حقیقی اینست که آیا تولید مواد غذائی در کشور های رو به انکشاف می توانند به‌آن پیما نه بلند بروند که احتیاجات بیست سال آینده را تکافو کند .

سین گفت : ــ امرو ز جها ن سر حدات نداردمانمیتوانیم بدون اشتراك عمیق یك قسمت از نسل بشر را در حال گرسنگی و مرگ مجزا از خود ببینیم . سین اخطار داد که تقریباً نصف نفوس جهان از گرسنگی و عدم کفایت غذائی رنج میبرند و روز بروز بتعداد آنان افزود میشود .

وی افزایش مواد غذائی را در مقابل افزایش سالانه نفوس‌جهان تقاضا کرد .

یك ملیون دالر بعنوان جبران مطالبه خواهد شد :

تاریکی چند ساعتهٔ که چندی قبل در شهر نیویارك نسبت به ازکار افتیدن سیستم برقی بوقوع‌پیوسته بود قضایائی تولید کرده است . یعنی مقامات ترانزیتی نیویارك‌که ریل هـای تحت الارضی را در نیویارك بکار می اندازند اعـلام نموده‌اند که آنها از شرکت برق ادیسن یك ملیون دالر را بعنوان جبران خسارهٔ وارده‌مطالبه خواهند کرد .

مقامات نقلیاتی مذکور ادعا دارند که در دوران تاریکی نیویارك که بروز ۱۸ عقرب نه ساعت نسبت عدم برق دوام کرد و حرکت ریل های زیر زمینی متوقف گردیده تقریباً یك ملیون دالر به مقامات مذکور خساره وارد گردیده است.

ننداز تون فرانسه در پیکنگ افتتاح شد :

ننداز‌تون صنعتی فرانسه‌۲ قوس در پیکنگ رسماً افتتاح گردید .

این بزرگترین ننداز تون صنعتی جهان غرب در پیکنگ بوده و در آن سه صد و چهل و پنج موسسهٔ صنعتی فرانسه حصه گرفته‌اند .

اجناسی که در این ننداز تون در معرض نمایش گذاشته شده متجاوز

ا زده ملیون پوند قیمت دارند .

ایران و بحرین بزرگترین تهیه کنندهٔ نفت برای رودیشیا میباشند:

طبق احصائیه هائی که در ملل متحد تهیه گردیده . انـگلستان بزرگترین بازار رودیشیا در ماورای بحار بود و ایران و بحرین بزرگ ترین تهیه کنندگان نفت برای آن مملکت می باشد .

اما اکثر ممالك دیگر بشمول افریقای جنوبی ، امریکا ، زمبیا و ملاوی مناسبات تجارتی قابل ملاحظهٔ باین مستعمره متمرد دارند .

احصائیه‌ها . تاثیرات اخلال تجارت را با رودیشیا که از طرف شورای امنیت ملل تقاضا شده توضیح نموده است .

دفتر احصائیوی ملل متحد معلومات مشابهی راجع به واردات رودیشیا ارائه نکرده است .

معهذا ا زخلال ارقام و احصائیه های رسمی چنین بر می آید که انگلستان وافریقای جنوبی بزرگترین منابع وارداتی رودیشیا میباشند .

ایران بزرگترین تهیه کنندهٔ نفت بوده و سال گذشته معادل سه اعشاریه یك ملیون پوند پترول و غیره مواد نفتی به رودیشیا به فروشات بحرین جمعاً به بیش از هفتصد و چهل هزار پوند و از عربستان سعودی به متجاوز از چهار صد و شصت و دو هزا ر بالغ میگردد .

انگلستان بافروش تقریباً پنجصد و چهل و شش هزار پوند ازجملهٔ بزرگترین فرستندهٔ اسلحهٔ جنگی گوم به رودیشیا میباشد .

برا ی بودجه دو سال آینده موسسهٔ خوراکه و زراعت جهان پنجاه ملیون دالر تقاضا شده است:

دکتور سن سر منشی موسسهٔ مواد خوراکه وزراعـت جـهـا ن تقاضا کرد که در حدود پنجاه ملیون دالر برای بودجه سال ۱۹٦٦ و ۱۹٦۷ آنموسسه تخصیص داده شود .

دکتور سن این تقاضا را در سیزدهمین اجلاسیهٔ مجمع عمومی اف ، ای ، او که در روم جریان داشت بعمل آورد . وی گفته این بودجه برای پیشبرد کار های عادی اف ، ای ، او در سال ۱۹٦٦ و ٦۷ لازمی میباشد .

دکتور سن اظهار داشت : ــ از افزایشی که در بودجه صورت میگیرد در راه توسعه فعالیت های ماهیگیری بشمول تاسیس کمیته برای رسیدگی و تهیه کانزرو ماهی مصرف خواهد شد .

علاوتاً این مبلغ مصارف هنگفت یك پروگرام مشترك اف ، ای ،او و بانك جهانی را برای ترمیم و توسعه که بسرعت در دوران سال گذشته توسعه یافته ، در برخواهد گرفت .

اتحاد شوروی نود وششمین قمر مصنوعی کوزموس را بفضا پرتاب کرد :

اتحاد شوروی به تاریخ ۳ قوس یك قمر مصنوعی دیگر را که فاقد انسان میباشد . با موفقیت به فضا پرتاب کرد .

آژانس تاس اتحاد شوروی اطلاع میدهد که این قمر مصنوعی نود و ششمین قمراز نوع مصنوعی نود کوزموس

بوده و برای کسب معلومات و حقایق جدیدی‌دربارهٔ اوضاع‌ماوراء جو بفضا پرتاب شده است .

مساعی برای پرواز بی سابقهٔجیت:

یك گروپ از ساینس دانان ، کاشفان ، پیلوتان و صنعت گران برای یك پرواز بی سابقه جت به دورا دور جهان از طریق قطبین بکار پرداختند .

این چنین پرواز ها که قرار است چندین بار صورت گیرد . تحت نظر کپتان فـریداستن و کپتان هریسن فنچ پیلوتان کمپنی هوا نوردی جهانی (تران) و ده نفر دیگر صورت میگیرد .

نخستین توقف آنان در لندن خواهد بود و بعدبطرف قطب‌شمال پرواز خود را ادامه داده به‌بوینس ایرس میرسند .

سپس از بالای قطب جنوب‌بطرف کرست چرچ ، در زیلانـد جدید ، پرواز خود را دوام‌میدهد وبالاخره بسوی هانولولو برگشته و به‌برنیك کلیفورنیا میرسند . توقع میرود این پرواز ۵۲ ساعت را در بر گیرد .

موافقت نامه همکاری اقتصادی و تخنیکی بین اتحاد شوروی و کیوبا بامضا رسید :

در مسکو رسماً اعلام شد کـه موافقه نامه یئ راجع به توسعه بیشتر همکاری های اقتصادی و تخنیکی بین اتحاد شوروی وکیوبا به امضاء رسیده است .

مادری یك چهارگانگی بدنیاآورد:

مادری که قبلا یك دو گانگی و یك سه گانگی زائیده بود بتاریخ ۳ قوس چهار گانگی بدنیا آورد . میرمن گراس پول خانم سی‌سالهٔ یك دریور موسسهٔ صحی جهان چهار و نیم سال قبل یك دوگانگی و دو سال‌قبل‌سه‌گانگی زائیده‌بود.

وزیر اطلاعات نایجیریا گفت : ـ از جملهٔ چهار گانگی های مذکور سه طفل آن پسر میباشند .

انعقاد یك معاهده همکاری‌فوری بین هند و بازار مشترك اروپـا تقاضا شد :

اخیراً پارلمان شش عضوی‌اروپا همکاری فوری را بین هند و بازار مشترك اروپا تقاضا کرد . تا در انکشاف اقتصادی و اجتماعی هند معاونت بعمل آید .

پار لمان شش کشور بازار مشترك اروپا یعنی فرانسه ، جمهوریت اتحادیه آلمان ، ایتالیه ، بلژیك ، هایلند و لکسمبرك در آغا ز کار خزانی خود تشکیل جلسه داد .

در یك فیصله نامهٔ پارلمان از کمیسیون اجرائیه جامعهٔ اقتصادی اروپا دعوت شده‌که تماسهای خود را بـا نمایندگان حکـومت هند افزایش و ادامه دهد . تا زمینه آغاز مذاکرات دو جانبه فراهم گردیده و بدین‌ترتیب توسعهٔتبادله تجارتی بین کشور های جـامعهٔ اقتصادی اروپا وهندتأمین گردد.

مورو نمایندهٔ ایتالیا که مسودهٔ فیصله نامـه را بـه نمایندگی از کمیسیون پـارلمان شش عضوی اروپا در امور تجارت خارجی‌ارائه کرده بود . گفت : ـ وی امیدوار است که معاهدهٔ همکاری بین هند و بازار مشترك اروپا بزودی ممکنه انعقاد یابد .

موزو اظهار تاسف کرد که در مذاکراتی‌که د رسال ۱۹۶۰ درهند آغاز گردید و در نتیجه قطع‌مذاکرات

که آنهم ناشی از موضوع شمولیت انگلستان در بازار مشترك اروپا بود مختل گردید .

مورو توجه پارلمان شش عضوی اروپا را به پرابلم نفوس شماری در هند یعنی در جائیکه پیمانه افزایش نفوس بی نهایت بلند و سطح اوسط عایدات فی نفر بی نهایت پایان میباشد . جلب کرد.

بین ترکیه و اتحاد شوروی قرار داد ساختمان یك بند بصورت مشترك امضاء شد :

ترکیه و اتحاد شوروی قراردادی راجع به اعمار مشترك یك بند آبیاری به مصر ف سه ملیون ودو صد هزارپوند سترلنگ‌بالای دریای ارپاسی واقع‌درسرحد بین مملکتین امضاء نمودند .

مصارف ساختمانی این پروژه که در ظرف چهار سال تکمیل خواهد شد . بصورت مساویانه از طرف هر دو مملکت پرداخته میشود .

مساعی فرانسه برای پرتاب‌اولین قمر مصنوعی آن مملکت به تعویق افتاد :

اولین مساعی‌فرانسه‌برای پرتاب یك قمر مصنوعی آن مملکت به تعویق افتاد . امامنابع مطلع‌گفتند: که احتمال دارد یك وقت این پرتاب صورت بگیرد .

منابع گفتند : ــ پرتاب این قمر مصنوعی به مشکلاتی که در دومین مرحلهٔ راکت‌پرتاب‌کنندهٔ سه‌مرحله موجود بود ملتوی گردیده است .

باید دههٔ سوم یك دورهٔ توسعوی باشد :

وزیر زراعت جمهوریت عربی متحد گفت : ــ که باید موسسه مواد خوراکه و زراعت جهان در صدد پیدا نمودن امکانات برای انکشاف متوازن ساحه های‌زراعتی و صنعتی بر آید .

وزیر زراعت‌جمهوریت عربی‌متحد ضمن ایراد بیانیهٔ در سیزدهمین کنفرانس جهانی اف ، ای ، او منعقدهٔ روم گفت : ــ دههٔ اول اف ، ای ، اویك دورهٔ اکتشافی و تحقیقاتی دههٔ دوم یك دورهٔ پختگی و تکامل بوده و دههٔ سوم که اکنون آغاز گردیده باید یك دورهٔ توسعوی باشد .

اوضاع رودیشیای جنوبی ممکن است به جنگ عمومی‌دیگری منجر گردد :

دکتور گاو وندا رئیس جمهور زمبیا اظهار داشت که جریانات فعلی اوضاع رودیشیای جنوبی ممکن است به جنگ عمومی دیگری منجر گردد .

وی بتاریخ ۵ قوس طی بیانیهٔ در لوساکا گفت : ــ که دیگران این حقیقت را درك نمی‌کنند که افریقا چه گو نه بسوی جنگ سوم جهانی پیش میرود .

رئیس جمهور زمبیا خاطر نشان ساخت که حکومت وی برای مقابله با اوضاع سوء ناشی از بحران های رودیشیا به یك سلسله‌اقدامات احتیاطی دست زده و باید سایر کشور ها ی‌افریقایی نیز درین زمینه آمادگی بگیرند .

فرانسه اولین قمر مصنوعی خود را موفقانه بفضا پرتاب نمود :

فرانسه روز جمعه ۵ قوس یك قمر مصنوعی را به فضای خارجی پرتاب نمود .

وزارت دفاع فرانسه گفت : ــ که قمر مصنوعی چهل و دو کیلو گرامه از صحرای الجزایر موفقانه

به فضا پرتاب گردیده است. قمر مصنوعی که بنام ای یك یاد میشودعلایم‌رادیوئی‌به زمین‌مخابره نموده و همچنین راجع به حرارت و دیگر اوضاع اتموسفریك برای دو هفته راپور خواهد داد.

قمر مصنوعی توسط یك راکت سه مرحله ئی که کار انکشاف آن از چار سال باینطرف جریان‌داشت پرتاب شده است.

این اولین قمر مصنوعی است که از طرف فرانسه با راکت ساخت فرانسه پر تا ب گردید و حکومت فرانسه طی ابلاغیهٔ‌نسبت به‌پرتاب قمر مصنوعی گفت که این امریك مو فقیت مهم میبا شد که باید تمام مردم فرانسه نسبت به آن‌مسرور بوده وافتخار کنند.

دوگول از کسانیکه در موفقیت این پروژه سهم گرفته اند ابراز تشکر نمود.

یك گاو ذقن صاحب خود راقطع کرد:

فرانچسکو فرای دهقان هفتاد و یك سالهٔ ارجنتاینی عادت داشت هر شب هنگام رفتن بخانه روی گاو های خود را ببوسد و برای شان خواب خوش آرزو کند. مگر در این اواخر یکی از گاو ها ازین همه لطف زیاد بستوه آمده‌هنگامیکه صاحبش پوز اورا میبوسید برو ی او دهن انداخت‌ذقنش را قطع کرد.

از انگلستان تقاضا شده تا از احداث پایگاه در نزدیکی جزیرهٔ موریشوس خود داری کند:

کمیتهٔ قیمومیت مجمع عمومی موسسهٔ ملل‌متحد بتاریخ ٦ قوس فیصله نامه‌یی را به تصویب‌رسانید که در آن ازحکومت‌انگلستا ن تقاضا شده از احداث پایگاهی در نزدیکی جزیرهٔ موریشوس واقع بحر هند خود داری کند.

درین فیصله نامه که عنقریب در مجمع عمومی موسسهٔ ملل متحد مورد مطالعه قرار داده میشود ضمناً از حکومت انگلستان مطالبه شده که به جزایر واقع بحرالکاهل هرچه زودتر آزادی بدهد.

اتحاد شوروی کازموس ۹۷ را به مدار زمین قرار داده است:

اتحاد شوروی روز جمعه ۵ قوس یك قمر مصنوعی از سلسله اقمار کازموس را که به کازموس ۹۷ موسوم است در مدار زمین قرار داده است.

قمر مذکور حامل سامان و لوازم علمی به غرض ادامهٔ پروگرام اکتشافی فضای خارجي میباشدکه در ١٦ مارچ توسط آژانس تاس اعلام شده بود.

قمر مصنوعی مذکوردر مدارمعینهٔ زمین قرار گرفته است.

بر علاوه لوازم علمی که در قمر مذکور موجود است یك سیستم رادیوئی نیز در آن تعبیه شده که اندازهٔ عناصر موجود در مدار را تصریح مینماید و همچنین دستگاه سیستم رادیو تیلی متریك هم در قمرمذکور نصب‌گردیده‌که‌تشریحات علمی. عملیات سامان و لوازم قمر را به زمین انتقال میدهد.

سامان و لوازم قمر مصنوعی به شکل عادی فعالیت دارد و مرکز محاسبهٔ هم آهنگی تشریحات‌علمی وارده را تعقیب میکند.

از اظهار نظر دربارهٔ پرتاب قمر مصنوعی فرانسه خود داری شده است :

مامورین هوانوردی ملی و ادارهٔ فضای خارجی امریکا روز جمعه ٥ قوس از اظهار نظر فوری در بارهٔ پرتاب قمر مصنوعی فرانسه که در اوایل روز جمعه بعمل آمدخود داری کردند .

نطاق آژانس هوا نوردی امریکا گفت : ــ وظیفهٔ رئیس جمهورامریکا است که پیام تبریکیه بحکومت فرانسه ارسال کند .

نطاق اظهار نمود که هر نوع تبصره در این زمینه تا آنوقت به عمل نخواهد آمد که قصر سفید موقع برای اشاعهٔ ابلاغیهٔ خود در این باره بدست آرد .

نطاق گفت : ــ که تا ۲ قوس به تعداد شش صد و چهل عدد جسم که توسط ایالات متحدهٔ امریکا پرتاب گردیده در فضای خارجی موجود بود و همچنین یکصد و نود وچهار عدد دیگر که ازطرف اتحادشوروی و سه عدد که از جانب انگلستان و سه عدد که ذریعه کانادا پرتاب شده‌اند نیز در فضای خارجی میباشند .

ادارهٔ دایرة المعارف اتحاد شوروی دونوع دکشنری از پښتو به‌روسی به‌چاپ میرساند .

قرار است دو نوع دکشنری از پښتو به روسی و از روسی به پښتو از طرف ادارهٔ دایرة المعارف اتحادشوروی بچاپ برسد .

بقول محمد اکبر معتمد شنواری عضو ریاست پښتو تولنه، دکشنری که از پښتو به روسی طبع میشود حاوی پنجاه هزار کلمه بوده و در دکشنری روسی به پښتو سی و پنج هزار لغات گنجانیده شده‌است.

آژانس تاس بروز ٦ قوس خبر داد که اسلانوف عالم انستیتوت ملل آسیائی ونویسندهٔ مقتدر در السنه اروپائی در چهار سال به دو تالیف دکشنری مذکور کار کرده است .

دکشنری پس از اینکه توسط ادبای افغانی تصحیح گردید در سال ۱۹٦٦ بچاپ خواهد رسید.

آژانس تاس علاوه میکند که‌زبان شناسان اتحاد شوروی بالای دکشنری روسی به پښتو به کار آغاز کرده‌اند .

امریکا دو قمر را موفقا نه بفضا پرتاب کرد :

مقامات امریکائی در پایگاه هوائی واندنبرگ روز دو شنبه ۸ قوس دو قمر مصنوعی راتوسط یك‌راکت موفقانه به فضا پرتاب نمودند .

یکی ازین دو قمر مصنوعی‌توسط دانشمندان کانادائی‌و قمرمصنوعی دیگر ذریعه امریکائی ها ساخته شده است .

این دومین قمر مصنوعی کانادائی میباشد که توسط راکت امریکائی به فضا پرتاب گردیده .

پروگرام تلویزیونی‌اتحاد شوروی در پاریس بمعرض نمایش گذاشته شد :

یك پروگرام تلویزیون‌رنگهٔ اتحاد شوروی به تاریخ ۱۰ قوس در پاریس بمعرض نمایش گذاشته شد .

این پروگرام از طریق یکی از اقمار مصنوعی مخابراتی اتحاد شوروی در پاریس اخذ گردیده است .

انتشار این پروگرام در پاریس بر اساس قرار داد کلتوری صورت میگیرد که بین حکومات اتحاد شوروی و فرانسه در ماه مارچ گذشته بامضاء رسیده بود .

چهارمین کانگرس علوم سیاسی جلسات خود را شروع کرد :

چهارمین کانگرس علوم سیاسی بتاریخ ۹ قوس در بیروت مرکز لبنان جلسات خود را شروع کرد.

درین جلسات که پنج روز دوام داشت نمایندگان اتحاد شوروی، امریکا ، انگلستان ، جمهوریت عربی متحد ، ایران ، تونس ، لبنان و چند کشور دیگر وهمچنان یونسکو ، بازار مشترك اروپای غربی شرکت داشتند :

پولیند و جمهوریت عربی متحد يك موافقه نامه تجارتی امضاء کردند:

پولیند و جمهوریت عربی متحد روز دو شنبه ۸ قوس يك موافقه نامهٔ تجارتی برای سال ۱۹۶۵ — امضاء نمودند بر اساس این موافقه نامهٔ پولیند ماشین باب و سامان آلات برقی ، تولیدات فولادی ، مواد کیمیاوی ، ذغال و سایر مواد به جمهوریت عربی متحد ودرمقابل جمهوریت عربی متحد پنبه ، مواد خام و منسوجات به پولیند صادر میکنند .

قمر مصنوعی فرانسه چهل و یکمین دورهٔ خود را بدور زمین تکمیل کرد :

وزارت قوای مسلح فرانسه اعلام کرد که اولین قمر مصنوعی فرانسه ساعت ۸ و نیم بعداز ظهر روز دوشنبه ۸قوس به‌وقت‌افغانستان چهل و یکمین دورهٔ خود را بدور زمین که مسافهٔ آن يك مليون و نهصد هزار کیلو متر است تکمیل کرد .

بتاریخ ۵ قوس فرانسه اولین‌قمر مصنوعی سه مرحله‌یی خود را از صحرای الجزایر به فضا پرتاب کرد .

درامریکا پنجصد و نود وسه نفر در اثر حوادث ترافیکی تلف شده اند :

در روز هایکه درامریکا بحیث‌ایام شکر گذاری تعطیل بود . در سراسر آنکشور پنجصد و نود و سه نفر در اثر حوادث ترافیکی تلف شده‌اند .

گفته شده که این تلفات درتاریخ حوادث ترافیکی معمولی‌ایام تعطیل امریکا بی سابقه میباشد .

کنفرانس بین‌المللی قهوه شروع گردید :

کنفرانس بین المللی قهوه با شرکت نمایندگان کشور های‌مربوط بانك بین المللی و موسسه مواد خوراکه و زراعت در لندن شروع گردید .

درین کنفرانس راجع به ازدیاد تولیدات قهوه و صادرات آن و همچنان تثبیت قیمت آن بحث‌شد.

دومین کنفرانس ذات البینی امریکا خاتمه یافت :

دومین کنفرانس فوق العادهٔ ذات البینی امریکا روز سه شنبه قوس به امضای رسمی پروتوکول ریودوژنیرو که پالیسی جدیدی را برای موسسه کشور های امریکا تعیین میکند خاتمه یافت .

سران یکصد و نه عضو ء نزده هیئت دیگر سند شصت و نه صفحه‌ئی را امضاء کردند .

نطق هائیکه در اخیر کنفرانس ایراد گردید . اتفاق آراء را درلزوم

تنظیم مجدد موسسهٔ کشور های امریکا یعنی (او ، ا ، اس) گواهی میداد .

کیوبا وینز ویلاتنها دو عضو ء اشتراك نه ورزیدند .

عضویت کیوبا در سال ۱۹۶۱ نسبت انکشافات سیاسی اخیر در برازیل ، ا زاشتراك در کنفرانس خود داری ورزید .

حکــومت گانا به یاد داشت احتجاجیهٔ امریکا جواب ملایمیداده است :

حکومت گانا آخرین یاد داشت احتجاجیهٔ امریکا راجع بهمحتویات کتابی که دکتور کوامی نکروما رئیس جمهور گانا طبع و نشر نمود . جواب ملایمی داده است .

درین کتاب از بانك بین المللی و افراد خدمتگاران صلح امریکابشدت انتقاد شده است .

نطاق وزارت خارجهٔ امریکااظهار داشت که حکومت گانا در یـاد داشت احتجاجیهٔ خود گفته کـه محتویات این کتاب متوجه حکومت امریکا نبوده و مناسبات دوستانهٔ گانابا امریکا تغییری نیافته است.

وی گفت که خود داری حکومت امریکا از قبول تقاضای حکومت گانا برای ارسال یك مقدار مواد خوراکهکه قیمت مجموعی آن در حدود یکصد ملیون دالر تخمینشدهبه محتویات اینکتاب ارتباطی ندارد.

برازیل اولین راکتخود راآزمایش میکند :

مقامات برازیلیعنقریب يكراكت بزرگ را در داخل خاك خود مورد آزمیش قرار خواهند داد .

این اولین راکتی میباشد که از طرف مقامات برازیلی مورد آزمایش قرار میگیرد .

راکت با کمك مقامات امریکائی ساخته شده است .

دو تن از مامورین مهم امریکائی در اروپا مفقود الاثر شدهاند :

دو نفر از مامورین مهم امریکائی در اروپا از چندیست مفقود الاثر گردیدهاند . یکی ازین دو نفر در فرانکفورتوظیفهٔ مهمی درا‌داره استخبارات امریکا در اروپا داشته و شخص دومی که سیاهپوست میباشد متخصص امور ذروی امریکا در اروپای غربی میباشد .

مقامات امریکائی عقیده دارند کُه ایندونفر توسط ر قبای امریکا ئی ربوده شده اند یا اینکه خودشان بیکی از کشور های بیگانه فرار کردهاند .

سویس به هند معا دل شصت و سه ملیون فرانك سویسی کمك میدهد :

پارلمان سویس بتاریخ ۱۲ قوس بادادن معادل شصت و سه ملیون فرانك سویسی کمك به حکومت هند موافقه کرد تا با استفاده از آن بعضی از اجناس مورد احتیاج خود را حکومت هند از سویس خریداری کند .

مناصفه این پول را حکومت سویس و مناصفه دیگر آنرا بانك های سویسی در اختیار حکومت هند خواهند گذاشت .

لونای هشتم بتاریخ ۱۵ قوس به آرامی روی کرهٔ ماه فرود آمد:

مقامات مربوطهٔ اتحاد شوروی خط سیر سفینه لونای هشتم خود را که بسوی مهتاب پرتاب شده تغییر داده و بدین ترتیب آنرا در مدار معینی بسوی کره ماه قرار دادهاند .

طبق ادعای مقامات اتحادشوروی

ممکن است لونای هشتم بتاریخ مذکور به آرامی به‌کرۀ ماه فرود آید .

به مهتاب خواهد رسید :

روز شنبه ۱۳ قوس‌یکی از علمای اتحاد شوروی اظهار داشت که فرود آوردن وسایل‌علمی درمهتاب طوریکه اتحاد شوروی فعلا باز در کوشش آن است مزایای خاصی‌را حایز میباشد .

داکتر یوری لپسکی که رئیس فزیك شناس سیارات در مؤسسه ستاره شناسی سترنبرك مسکو میباشد گفت که اهمیت عملی آن بیشتر برای‌پروازهای بین‌سیارات محسوس خواهد بود .

ازگفته های لپسکی چنین فهمیده شده که لونای نمبر ۸ که سه‌هزار و چهار صد و بیست و یك پوند وزن دارد و یك کپسول بدون انسان میباشد ممکن است شب دوشنبه ۱۵ قوس به مهتاب برسد.

در سابق کوششهای اتحاد شوروی برای فرود آوردن وسایل علمی در مهتاب سه دفعه منجر به ناکامی شده بود لونای ۵ و۷ متلاشی گردیدند ولونای نمبر ٦ به مهتاب نرسید .

فلم مکسیکوئی برندۀ جایزه شد:

فلم مکسیکوئی بنام سمیون دل دیزیرتو که توسط سپیماردلوئیبز نودوئل دایرکت شده به اخذمدال اندری بزمن فدراسیون بین المللی نویسنده های‌فلمی‌در ختم‌فستیوال فلم که روز شنبه ۱۳قوس صورت گرفت موفق شد ه.

فلم مکسیکوئی برندۀ جایزه فستیوال وینتیان ایتالیابه حکمیت اعضای سویس ، بلغاریا ، اتحاد شوروی فرانسه، برازیل، سویدن و مکسیکو گردید .

بونوئل عین جایزه را سه سال قبل از فلم ال‌انجل اکستریمینادور برده بود .

در جاکارتا تکانهای زلزله احساس شد :

تکانهای نسبتاً شدید زلزله به تاریخ ۱۵ قوس در جاگارتا و اطراف آن احساس گردید .

مرکز این زلزله در یوگور ثبت گردیده که در چهل میلی جنوب جاگارتا واقع شده است .

دومین قمر مصنوعی فرانسه به فضا پرتاب شد :

دومین قمر مصنوعی فرانسه به تاریخ ۱٦ قوس توسط یك راکت امریکا از پایگاه واندنبرگ امریکا به فضا پرتاب شد .

این قمر مصنوعی شصت و یك کیلو گرام وزن داشته وبرای‌معلوم نمودن امواج رادیوئی و وضع الکترونها در ارتفاعات کم پرتاب شده است .

فرانسه‌درگذشته‌یك قمرمصنوعی دیگری را توسط راکت خود از مناطق صحرائی الجزایر به فضا پرتاب نموده بود .

حکومت فرانسه از خریداری تنباکوی رودیشیاخود داری‌میکند:

در پاریس گفته شده که حکومت فرانسه تصمیم گرفته از خریداری تنباکوی رودیشیا خود داری کند.

این تصمیم حکومت که به عنوان اعتراض با اعلام یکجانبه آزادی رودیشیا اتخاذگردیده‌بود بلافاصله بمرحلۀ اجراء گذاشته شده .

درماه اگست چار هزار نفر د ر اثر حادثات ترافیکی‌درامریکاهلاك گردیدند :

شورای صیانت ملی ایالات‌متحدۀ

امریکا روز سه شنبه ۱٦ قوس گفت : که در ماه اکتوبر چهارهزار وهشتصد وبیست نفرامریکائیدراثر واقعات ترافیکی هلاك گردیدند .

ارقام هلاك شدگان ترافیك ماه اکتوبر پنج فیصد بلندتر از تعدادی است که در ماه اکتوبر ۱۹٦٤ در اثر واقعات ترافیکی هلاك شـده بودند .

نشرات تلویزیونی توسط اقمار مخابراتی یك ساحهٔ یك ملیونمیل را احاطه میتواند کرد :

نمایندهٔ امریکا اظهار داشت که انتشار پروگرام های تلویزیونی توسط اقمار مصنوعی مخابراتی در یك ساحهٔ یك ملیون میل مربع صورت گرفته میتواند .

وی در جلسهٔ تاریخی ۱۷ قوس کنفرانسی که از طرف یونسکو برای غور در بارهٔ استفاده از اقمار مصنوعی مخابراتی جهت انکشاف امور تعلیمی در پاریس انعقاد یافته گفت : که انتشار این پروگرام ها و استفاده از آن برای بهبودوضع تعلیمی در کشور های در حالرشد کمك مؤثری خواهد کرد .

قرار داد یك لولهٔ نفت بامضاء رسید :

بین سوریه و یکی از شرکتهای نفت برتانوی قرار دادی در بارهٔ تمدید یك لولهٔ نفت بطول چهار صد میل به امضاء رسید .

این لولهٔ نفت از مناطق شمال شرقی سوریه نفت را به سواحل مدیترانه انتقال خواهد داد .

ظرفیت تولیدی این لوله ها درهر سال پنج ملیون تن تخمین شده ولی در تمدید آن بیست ملیون پوند سترلنگ مصرف خواهدشد. تاتمدید اینلولهٔ نفت در آیندهٔ قریب آغاز خواهد شد .

دراثر سیلاب یازده نفر هـلاك شدند :

در اثر سیلابهای ناشی از باران های موسمیدرمناطقشرقی مالیزیا یازده نفر تلف شدند .

گفته شد که در این حادثه تعداد زیاد منازل از بین رفته و هزاران نفر متأ ثرگردیدند .

در مناطقبحرشمال منابعسرشار گاز کشف شد :

شرکت نفت برتش ایل کمپنی اعلام داشت که در مناطق مختلف بحر شمال به کشف منابع سرشار گاز مؤفق گردیدند .

در اعلامیهٔ که بدین مناسبت از طرف شرکت مذکور انتشار یافته گفته شده که تولیدات روزانهٔ گاز این منطقه در حدود ده ملیون فت مکعب تخمین شده و تولیدات این منابع دارای اهمیت زیاد اقتصادی میباشد .

گفته شد که عنقریبشرکت نفت برتانوی به فعالیت برای کشف منابع دیگر گاز درین مناطق آغاز خواهد کرد .

کشف یك منبع جدید :

دانشمندان امریکائی و جمهوریت اتحادی آلمان به کشف منبع تازهٔ نیرو که چندین بار قوی تر از نیروی اتومی میباشد موفق شدند.

آنهاکهاز چندیست درفرانکفورت مشغول تتبعات علمی در این زمینه میباشند برای اولین بار در تاریخ اتوم با استفاده از ذرات نور ماده ضد پرو تونرابدست آوردند .

پروتون هسته مرکزی اتوم بوده و برخورد بین پـروتون و ضد پروتون موجب از بین رفتن هردو و ایجاد نیروی بزرگی میشود .

نشر تکت های جریمه برای توقف غیر قانونی موتر های نمایندگان ملل متحد :

جان لندزی شاروال منتخب نیویارك با ارتر گولدبرگ نمایندهٔ امریکا در ملل متحد در عمارت آن موسسه ملاقات کرد تا با وی راجع به پلان های مبنی بر روابط بهتر هیئت های نمایندگی و مامورین ملل از یك طرف و شهر نیویارك از طرف دیگر مذاکره کند .

لندزی که بتاریخ ۱۱ جدی بحیث شاروال نیویارك حلف وفاداری یاد کرد با گولدبرگ موافقه کرده که برای ایجاد یك فضای دوستانه در شهر نیویارك برای هیئت های نمایندگی ملل متحد مساعی مبذول داشته شود .

اعضای هیئت های نمایندگی ملل متحد بار ها با پولیس شهر نیویارك با مشکلات مواجه گردیده‌اند .

موتر های رسمی حامل نمایندگان که نمبر پلیت های سیاسی دارند و اکثر نمایندگان آزادانه درجائیکه قابل توقف نیست موتر های خود را توقف میدهند .

پولیس شهر نیویارك برای چندین سال نظر به مصؤنیت سیاسی نمایندگان در صورت توقف موتر های شان در مناطق ممنوعه صرف به انتشار یك تقاضا اکتفا کرده و موتر های شان از طرف پولیس تعقیب وجریمه نمی شد . معهذا در اوایل سال ۱۹٦۵ پولیس تکت‌های جریمه برای توقف غیر قانونی موتر های نمایندگان نشر کرده ولی هنوز مؤفق نشده که جریمه را از نمایندگان متخلف حاصل دارد .

تغییر خط سیر جوزای هفتم :

فرانك بورمن و جیمز لوول کیهان نوردان سفینهٔ کیهانی جوزای هفتم امریکا به تاریخ ۱۹ قوس خط سیر این سفینه را که بصورت بیضاوی به دورادور زمین گردش میکرد تغییر داده و آنرا به صورت مدور در آوردند .

در اثر سقوط یك طیاره تمام سر نشینان آن تلف گردیدند :

یك طیاره مسافر بردار نوع دیکوتای هسپانوی بعد از پرواز از جزایر کنیری سقوط نموده و تمام مسافرین و عملهٔ آن تلف گردیدند اکثر مسافرین این طیاره سیاحین بودند .

کوه پیمایان جاپانی بر بلند ترین قله نیمکرهٔ غربی بالا شدند :

نطاق سفارت جاپان در سانتیاگو اظهار داشت که اعضای تیم دوازده نفری کوه پیمایان جاپانی روز دوشنبه ۱۵ قوس به بندرگاه فولپارسو مراجعت نمودند تا لوازم و سامان خود را که تقریباً پانزده تن میباشد از گمرك آنجا خارج کرده و ذریعهٔ خط آهن عازم ارجنتاین شوند .

آنها در ارجنتاین سعی خواهند ورزید تا بر قله کوه اکان کاگیو که بلند ترین قله در نیمکرهٔ غربی میباشد و ارتفاع آن به هفت هزار و بیست و یك متر میرسد بالا شدند .

یك ملیون توریست ازیونان دیدن کردند :

بین اکتوبر ۱۹٦٤ و سپتمبر ۱۹٦۵ یك ملیون سیاح خارجی از یونان دیدن کردند سیاحین مذکور ۱۰۰ ملیون دالر مصرف نموده‌اند.

گفته شده است که نیمهٔ سیاحین مذکور امریکائی بودند . دستهٔ دیگر آنان که بعد ازین رقم بزرگ

را تشکیل‌میدهندعبارت ازسیاحین آلمانی بودند . ممالك سکندنویادر درجهٔ سوم و انگلستان در درجهٔ چهارم قرار گرفت .

مدال طلایی جایزه نوبل توزیع شد :

اعلیحضرت کوستاوادولف‌پادشاه سویدن طی مراسم خاصی در سالون کنسرت ستکهلم مدالهای طلائی ۱۹۶۵ را به ۷ نفر از اتباع اتحاد شوروی ، امریکا و فرانسه که برندهٔ جایزه نوبل شده بودند توزیع نمود .

پروفیسور شنی شیروی جاپانی بنا به علت مریضی که نتوانسته بود حاضر گردد مدال خود را طی مراسم خصوصی در توکیو حاصل کرد .

جایزهٔ فزیك بین پروفیسور توماناگا ۵۹ ساله و دونفر ازعلمای امریکائی یعنی پروفیسور جولیان شوینگر از پوهنتون هاروارد و ریچارد فین مان از پوهنتون کلیفورنیا مشترك میباشد .

سایر برندگان جوایز در ستکهلم عبارت بودندازمیخائیل شولوخوف پروفیسور ادبیات ازاتحاد شوروی رابرت برنس و دوارد از پوهنتون هاروارد و سه عالم موسسهٔ پاستور که عبارت از پروفیسور فرانسوا ژاکوب اندراولف ژك فونر جایزهٔ ساحهٔ طب را مشترکاً حاصل‌نمودند و همچنین به موسسهٔ یونیسف ملل متحد جایزهٔ نوبل صلح سال ۱۹۶۵ طی مراسمی در اوسلوا عطا گردید .

این مدال توسط پارلمان ناروی به یونیسف اعطاگردیدکه اعلیحضرت اولاف پادشاه ناروی و ولیعهد آن کشور نیز درین مراسم اشتراك نموده بودند .

بزرگترین تیاتر جهان دو باره افتتاح شد :

تیاتر و اپرای بزرگ وارساکـه در سال ۱۹۳۹ بمبارد شده بود افتتاح گردید .

نخستین نمایشیکه در افتتاح‌آن صورت گرفت (ملك شکار شد ه) نام داشت .

نمایش را صدر اعظم پولیند نمایندگان اپراهابشمول نمایندگان اپرای شهر نیویارك و هنرمندان اکثر شهر هـای اروپائی تماشا نمودند . در سال ۱۹۳۹ تیاتر مذکور در اثر بمباردمانهای قوای هوائی آلمان کامـلا تخریب شده بود .

تیاتر فعلی که در نوع خود یکی از بزرگترین تیاتر های جهان‌است اپرا . تیاتر ملی . مکتب‌ها وچندین اداره و مؤسسات کلتوری وموزیم تیاتر دیگر در داخل خود خواهد داشت .

يك مليارد و هفتصدو پنجاه‌مليون دالر برای تولید طیارات بم افگن تخصیص داده شد :

لیندن جانسن رئیس‌جمهور امریکا هدایت داده که هر چه زودتر کار تولید دو صد طیاره نوع اف ،بی ۱۱۱ در آن کشور شروع گردد .

قبلا حکومت امریکا تصمیم گرفته بود که قسمت اعظم طیارات بم افگن نوع بی ۵۲ و بی ۵۸ خود را تا سال ۱۹۷۱ متدرجاً از بین برده و عوض آنها طیارات عصری و بهتری را بکار بیندازد .

رابرت مکنامارا وزیر دفاع امریکا پس از ملاقاتیکه در جانسن سیتی واقع تکزاس با لیندن جانسن بعمل

آورد گفت:ـ که برای تولید این نوع طیارات که دو برابر سرعت صوت سریع میباشند تا سال ۱۹۶۸ شروع شده و برای اکمال پروژه مربوط به تولید این طیارات یك ملیارد و هفتصد و پنجاه ملیون دالر بـه مصرف خواهد رسید .

روشنی نارنجی رنگ مجهولی مشاهده شد :

هزاران نفر از مردم امریکا و کانادا در این اواخر یك روشنی نارنجی رنگ را در فضا مشاهده کردند .

گرچه ماهیت این روشنی تاکنون معلوم نگردیده با آنهم گفته شده که شاید در اثر سقوط سنگـك سماوی یا کدام قمر مصنوعی که مدتها قبل از طرف انسان به فضا پرتاب گردیده بوجود آمده باشد.

در حدود ششصد ملیون طفل با حد اقل سطح معیشت حیات بسر می برند :

در حدود شش صد ملیون طفل فعلا با حد اقل سطح معیشت و یا پائین‌تر از آن زندگی بسر می برند . وسالانه در حدود نزده ملیون و پنجصد هزار طفل قبل از رسیدن به یك سالگی می‌میرند .

این مطالب را رئیس بورد اجرائیه یونیسف فرا وزینا هرمان روز پنجشنبه ۱۸ قوس ضمن خطابهٔ خود در نوبل انستیتوت اوسلـو اظهار نمود .

وی علاوه نمود که علی الرغم پیشرفت هایی که در ده سال اخیر بعمل آمده است باز هم تعداد وفیات اطفال شیر خوار در مناطق کـم انکشاف نسبت به مناطق انکشاف یافته پنج مرتبه بلندتر است .

و این رقم در گروپ اطفال یك ساله تا پنج ساله در مناطق کم انکشاف چهل بار اضافه تر از مناطق انکشاف یافته میباشد . وی گفت چنان بنظر میرسد که ساحهٔ وظیفهٔ یونیسف برای همیشه وسیع وغیر محدود بوده ومنابع آن نظر به ضرورت بی اندازه کوچك می باشد .

وی اظهار نمود که ضرورت اساسی اطفال حفاظه آنها در مقابل امراض و غذای مناسب و کافی آب مشروب صحی پناه‌گاه و لباس و تشویق آنها بسوی انکشاف جسمانی میباشد اما اولین ضرورت حفاظه طفل مادروی است در حدود سی هزار مرکز تهیه مواد و خدمات صحی برای اطفال تاسیس شده و با سرمایه‌گذاری یونیسف مراکز مذکور مجهز میباشد .

و یونیسف اضافه بر هفتاد ملیون دالر دراین‌راه سرمایه گذاری کرده است .

بزرگترین طیارهٔ حمل ونقل جهان مورد آزمایش قرار داده شد :

مقامات امریکائی روز ۲۲ قوس بزرگترین طیاره حمل و نقل جهان که به طیار ات ایـکس بـی ۷ موسوم است مورد آزمایش قرار داد .

این طیاره هنگامی که از زمین حرکت میکرد با محمولات خود دو صد و چهل و یکهزار کیلو گرام وزن داشت .

سوریه حاضراست هرپیشنها د بدون قید و شرطرا برای ساختمان بند فرات بپذیرد .

حکومت سوریه برای قبول پیشنهادها ی جمهو ر یت ا تحا د ی المان ویا کدام کشور دیگر آمادگی خود را برای ساختمان بند دریای فرات اظهار نموده است مشروط براینکه این پیشنهاد ها فاقد هر گونه قید و شرط باشد .

نطاق حکومت سوریه گفت ــ : که حکومت آن کشور در مورد دریافت کمك های خارجی نمیخواهد به یك کشور متکی باشد .

حکومت هند به ساختمان چهارمین دستگاه فولاد سازی اقدام کرد :

اتحاد شوروی روز دوشنبه ۲٤ قوس پلان ساختمان فابریکهٔ فولاد چار ملیون تن را که قرار است در بوکارو واقع بیهار اعمار گــردد تسلیم نمود .

فابریکهٔ فولاد بیهار چهارمیــن دستگاه فولاد دولتی هند است که دوی آن توسط امداد اتحادشوروی اعمار گردیده . دوی دیگر آ ن توسط انگلستان و آلمان اعمارشده است .

جوزای هفتم به یکصد و سی و پنجمین دورهٔ خود در مدار زمین داخل گردید :

سفینهٔ فضائی جوزای هفتم ساعت یازده و نیم شب ۲۳ قوس بوقت افغانستان به یکصدوسی وپنجمین دورهٔ خود به مدار زمین داخل گردید .

بورمن ولوویل دو کیهان نورد امریکائی که قهرمانی دوام پرواز فضائی را کمائی کرده اند بــه چارلس بیری دکتوری که مواظب حال دو کیهان نورد امریکائی می باشد گفته‌اند خواب ما متوسط است . ما مستریح استیم امــا نسبت به شب قبلی خواب بهتر نتوانستیم حرارت سفینه مانند یك اطاق ایرکندیشن است .

از طرف دیگر گفته شده که اگر پرواز سفینهٔ جوزای ششم باز یکروز دیگر به تعویق افتد درپائین آوردن هر دو سفینه در یك روز پرابلمی ایجاد خواهد شد .

قرار است سفینهٔ جوزای هفتم روز شنبه ۲۰ قوس بعد ازچهارده روز در فضا مجدداً بزمین فرود آمد و از طرف دیگر سفینهٔ جوزای هفتم منتظر ملاقات سفینهٔ جوزای ششم بود .

مواصلت به قطب جنوب :

ادارهٔ نظامی آرژنتسین راپورداد که یکدسته مردم آن کشور به منظور تحقیقات علمی پس ازشش هفته بالاخره روز جمعه ۱۹ قوس به قطب جنوب مواصلت کردند .

این دسته ده نفری ششصد میل مسافه را تا قطب جنوب در ظرف شش هفته طی کردند . ودر اثنای این مسافرت با برف و سردیهای طاقت فرسا مقابله نمودند .

باپل ریش پسر خود را جراحی کرد :

دکتور سمیت در دالاس صبح روز سه شنبه ۱٦ قوس باپل ریش تراشی یك عمل جراحی اضطراری را بالای قلب پسر ۱۹ ساله‌اش در خانهٔ خود اجراء نمود .

وی این عمل اضطراری را وقتی اجرا کرد که قلب پسرش ایستاده شده بود .

پس از انتقال مریض که لوویس سمیت نام دارد به شفاخانه پارك لند وضع وی کاملا بحرانی خوانده شد .

وی از نزله و هوا رسیدگی شکایت داشت و پدرش در اثنای معاینه وی ملتفت گردید که قلب پسرش از حرکت باز مانده پس قلب وی را باز کرده و به مالش دادن آن مصروف گردید . درین وقت پسر دیگر دکتور به وسیلهٔ دهن بدهن برای لوویس تنفس داد.

سه جسد از یك طیارهٔ متلاشی شده یافت گردید :

اجساد دکتور اندولف لوویلامس رئیس طبی پروگرام های فضای خارجی امریکا ، خانمش و پیلوت طیاره بتاریخ ۲۵ قوس در دامنهٔ یك کوه واقع چهل میلی کلورادو از یك طیارهٔ شخصی متلاشی شده یافت گردید . دوکتور ویلاس که ۷۵ سال وخانمش کـه ۵۳ سا ل و ملتون براون پیلوت که ۲۷ سال عمر داشتند روز یکشنبه ۲۱ قوس توسط یك طیارهٔ دو ماشینهٔ شخصی استن را به قصد البوکرکی واقع نیو مکسیکو ترك گفته بودند .

طرق استفاده از رادیو اکتیف مستعمل در دستگاه های صنعتی و تحقیقاتی ذروی موجود نیست .

آژانس انرژی ذروی بین المللی روز سه شنبه ۲۳ قوس در ویانا گفت : که طرق استفاده از رادیو اکتیف مستعمل در دستگاه های صنعتی و تحقیقاتی ذروی موجود نیست .

این مطلب ضمن راپوریکه دربارهٔ سیر داشت قرار گرفت . کنفرانس یکصد و پنجاه عضوی متشکل از متخصصین بیست و شش کشور داده شده بود اظهار گردید .

دراین کنفرانس راجع به طر یقه ها و مصارف بر گردانیدن رادیو اکتیف غیر فعال به رادیو اکتیف دارای قدرت متوسط مباحثاتی انجام داده شده بود .

آژانس انرژی ذروی اعلام داشت که بسیاری از متخصصین در آن شرکت کرده بودند . آنها خاطر نشان ساختند که این عمل خیلی زیاد مربوط به چگونگی موقعیت ساحه هائی است که رادیو اکتیف مستعمله درآن جاها ذخیره میشود. مثلا بقایای بسیار ضعیف ذروی ممکن است در بعضی مناطق ،رود ها و بحر ها ذخیره شود . در حالیکه در مناطق دیگر اوضاع جغرافیائی موقع میدهد که ترسبات رادیو اکتیف مستعمله به یك عمق بسیار زیاد متراکم گردد .

خصوصاً در اروپا که نقاط ذخیره کردن برای رادیو اکتیف مستعمله خیلی محدود و تکثر نفوس هم زیاد است پس برای ایـن امـر موقعیت اروپا نامناسب میباشد و از آنجا که بقایای رادیو اکتیف های ضعیف و متوسط دارای حجم زیاد میباشند لذا ذخیره نمودن آنها بدون ترتیبات مخصوص قبلی امکان پذیر نیست .

طوفان و باد شدید در سواحل پاکستان شرقی :

اکثر مناطق ساحلی پاکستان شرقی روز ۲۴ قوس در معرض طوفان و باد شدیدی که تا یکصدو بیست و پنج میل فی ساعت سرعت داشت قرار گرفت .

گرچه مقامات پاکستانی گفته اند که درین حادثه تلفات جانی و

خسارات مالی وارد گردیده ولی بعضی عقیده دارند که شاید در حدود دو صد نفر د ر ین حادثه تلف شده باشند .

اولین طیارهٔ خط هوایی اندونیزیا به فرانکفورت وارد شد :

اولین طیارهٔ خط هوائی اندونیزیا بتاریخ ۲۶ قوس به فرانکفورت واقع جمهوریت اتحادی آلمان وارد شد . بموجب توافق هایی که بین مقامات مربوطهٔ جمهوریت اتحادی آلمان و اندونیزیا حاصل شده ، طیارات خط هوائی اندونیزیا در هر هفته دو بار از طرق قاهره ، پراگ و فرانکفورت به امستردم خواهد رفت .

اتحاد شوروی کوزموس یکصدم را با موفقیت بفضا پرتاب کرد :

اتحاد شوروی بتاریخ ۲۶ قوس یك قمر مصنوعی دیگر را که به کوزموس یکصدم موسوم است با موفقیت به فضا پرتاب کرد .

این قمر مصنوعی فاقد انسان بوده و برای مساعد ساختن زمینه برای مسافرت کیهانی انسانها به فضا پرتاب گردید .

تاکنون تلفات واقعی طوفانهای پاکستان شرقی معلوم نیست :

مقامات پاکستانی هنوز هم دربارهٔ تلفات وارده از ناحیه طوفانهای شدید پاکستان شرقی سکـوت اختیار نمود .ولی گفته‌اند که تلفات جانی ازین ناحیه زیاد میباشد .

سایر منابع گفته اند که شاید درین حادثه در حدود بیست و پنج هزار نفر تلف شده باشد .

شدت طوفان بیشتر از همه مناطق ساحلی کوکس بازار و جزایر چیناکانگ را شدیداً متأثر ساخته و هزاران خانه ، کشتی ماهیگیری و ماهیگیران پاکستانی را از بین برده است .

امریکا قمر مصنوعی دیگری را پرتاب کرد :

امریکا ۲۵ قوس قمر مصنوعی دیگری را که از نوع پاپونیرپیشقدم بوده توسط راکت سه مرحلهٔ دلتا با موفقیت بفضا پرتاب نمود .

این قمر مصنوعی که یکصد و چهل پوند وزن دارد برای گردش در مداری بدورادور آفتاب به‌فضا پرتاب گردیده و هدف پرتاب آن بدست آوردن اطلاعات در بارهٔ اثرات اشعهٔ خورشید میباشد .

سقوط یك طیارهٔ اکتشافی امریکا بچند عمارت خساره رسانید :

یك‌طیارهٔ‌اکتشافی امریکائی‌اخیراً در نزدیکی ایالت فلوریـداى آن کشور سقوط نمود .

گفته شده که درین حادثه بچند عمارت مسکونی خسارات زیادی وارد شده ولی تاکنون میزان‌تلفات جانی وارده ازین‌ناحیه معلوم‌نشده است .

جوزای هفتم بکرهٔ‌زمین پیاده‌شد:

دو نفر کیهان‌نوردان جوزای‌هفتم فرانك بورمن وجیمز لوول بعد از مسافرت ۱۴ روزه در فضا ازفراز اتلانتیك توسططیاره‌به کیپ‌کنیدی پیاده شدند .

مسافرت اول‌کیهانی توسطوالتر شیراوتوماس ستافوردتوسطجوزای ششم صورت گرفت .

ارسال نفت از افریقای جنوبی برودیشیا ادامه دارد :

رادیو جوهانبسورگ‌اعلام داشت که شرکت های‌نفت افریقای‌جنوبی به ارسال نفت برودیشیا ادامـه میدهند . رادیو از قول‌آمر شرکت نفت شل‌درافریقای جنوبی تصر یح

نموده که در حال حاضر ارسال نفت و مواد نفتی از طرف این شرکت به روديشيا جريان دارد .
از طرف دیگر نطاق شرکت بین المللی شل در لندن این خبر را تایید نکرده‌است .

وضع محصول‌اضافی‌بالای صدور ذغال سنگ :

يك نطاق حکومت زمبیا گفت :ـ که وضع محصول اضافی بالای صدور ذغال‌سنگ‌ازطرف روديشيا به آنکشور ضربه‌شدید دیگریست که بر پیکر اقتصادی آنکشوروارد گردیده است .
باین صورت اکنون قیمت ذغال سنگ شش مرتبه بلند رفته‌است. دریك اعلامیه درسال‌زیری از طرف روديشيا صادر شده گفته شده که‌این‌افزودی نسبت‌تعزیرات اقتصادی انگلستان بعمل آمده است .

فرستادن مواد نفتی توسطیاره به زمبیا آغاز شد :

انگلستان بتاریخ ۳۰ قوس حمل مواد نفتی خود را به زمبیا توسط طیارات انگلیسی آغاز نمود .
در اولین پرواز مقدار ۲٤۰۰ گیلن تیل از دارالسلام توسط يك طيارهٔ قوای هوائی شاهی انگلستان به زمبیا حمل گردیده است .
قیمت و مصارف‌آنراخود انگلستان متقبل شده و هم اعلام گردیده که سه ملیون و پنجصد هزار پوند سترلنگ برای بهبود خط آهن ارتباطی روديشيا و زمبیا خواهد پرداخت .
زمبیا مقررات جیره بندی مواد نفتی را در خاك خود وضع نموده است .
ایبان‌سمیت‌هم‌بالای‌ذغال صادراتی شور خود به زمبیا که صنایع مس آن کشور از آن استفاده میکند محصول جدیدی وضع کرده‌است .
و باین‌ترتیب‌قیمت‌ذغال روديشيا شش برابر قیمت سابقهٔ آن تمام خواهد شد .

سیزده نفر در اثر يك حريق سوخت :

دریکی‌از هوتلهای‌شهر شیکاگو، روز یکشنبه ۲۰ قوس حریقی رخ دادودر اثرآن لااقل سیز ده نفر سوخت بیش از بیست نفر سخت مجروح شد ند جراحت چند تای آن خیلی خطرناك می باشد .
شخصی که این هوتل را طعمهٔ حریق کرده ، مرد ۲٦ ساله ایست که برای گرفتن انتقام دست به چنین حرکت زده است .
فاعل که چند ساعت بعد ازعملش دستگیر گردیده‌بجرم خود اعتراف کرده است . عمارت هوتل در اثر این حریق کاملا از بین رفته .
طوریکه پولیس ادعا میکند که‌این شخص به جهتی از هوتل رانده شده بود که با مهمانان هوتـل پرخاش میکرد و آنان را با کارد تهدید می نمود .
این شخص وقتی از هوتل سابقه اخراج گردید ، به يك تانك‌بنزين رفته يك گيلن بنزين خریداری و به هوتل سابقه باز گشته و محتوی آنرا در صحن دهلیزهوتل انداخته و بعد آنرا آتش زد .
این حریق بحدی شدید بود که فوراً توسعه پذیرفته و راه شصت نفری را که میخواستند خود را نجات بدهند مسدود کرد .
این فاجعه وقتی بشکل جدی در آمد که برق نیز متعاقب حریـق خاموش شد .

جسد سرابوبکر تفاوه‌بلیوا صدر اعظم نایجیریا چگونه بدست‌آمد:

صحبت دهاتیان درمورد اجسادیکه در بین بته ها دیده شده بود یکی از ایرلیندی های مقیم نایجیریا را بخود متوجه ساخت تا وی از محل مذکور واقع در امتداد یك جادهٔ دور افتادهٔ نایجیریا دیدن کند .

وی جسد سر ابوبکر تفاوه بلیوا صدر اعظم نایجیریا را که به‌لباس سفید ملبس و در پای درختی‌قرار داشت . یافت .

این شخص تقاضا کرد اسمش افشاء نشود گفت : ــ آنچه مرا متوجه ساخت ربودن لکه و یاداغی در لباس صدر اعظم مقتول بود .

حکومت جدید نظامی نایجیریا روز یکشنبه ۵ جدی اعلام نمود که جسد سرابوبکر تفاوه بلیوا یافت شده و از مرگ وی اظهار تاسف نمود .

ایرلیندی مذکور گفت : ــ روز جمعه ۳ جدی کارگران دهاتی نایجیریا در مورد اجساد در بین بته ها صحبت مینمودند سپس وی ذریعهٔ موتر جانب موضعی که سی میل از لیگاس فاصله داشت عزیمت نمود و جمعی از مردم‌را در جاده مشاهده کرد که بطرف بته ها متوجه بودند .

وی افزود‌جسددو تن‌بنظرم خورد که یکی آن از سر ابوبکر تفاوه بلیوا بود ولی هویت جسد دیگر معلوم نگردید . این شخص روز یکشنبه ۵ جدی بار دیگر بمحل واقعه رفت اجساد برده شده بود .

تمام‌سرنشینان طیارهٔ خط هوائی هند که در کوه های الپ سقوط کرده تلف شدند :

یکصد و هفده نفر راکبین طیارهٔ جت بوئنگ ۷۰۷ خط هوائی هند که از طریق اروپا عازم نیویارك بود تلف گردیدند . این طیاره در مناطق الپ فرانسه هنگامیکه میخواست برای فرود آمدن دریکی از میدان های هوائی از ارتفاع خود بکاهد در اثر تصادم با یکی ازقلل مونت بلانك سقوط نمود در بین تلف شدگان این حادثه هومی‌بها بهار رئیس کمیسیون ذروی هند و اعضای یك هیئت‌کلتوری یازده عضوی بلژیك که از هند عازم بروسل بودند نیز شامل بودند . بدنهٔ متلاشی شدهٔ‌طیاره چندساعت پس از سقوط پیدا گردید . پس از یك سلسله فعالیت مامورین نجات صرف اجساد سه نفر از راکبین تلف‌شده‌را بدست‌آوردند.

جنگ سوم جهانی نسل بشر را بکلی از بین خواهد برد :

هری ترومن‌یکی‌از روسای‌جمهور سابق امریکا اظهار داشت که جنگ سوم جهانی هرگزدر تاریخ بشریت ثبت نخواهد شد زیرا در صورت بروز جنگ سوم جهانی نسل بشر بکلی از بین رفته و تاریخی برای ثبت باقی نخواهد ماند .

وی طی بیانیهٔ درمیزوری گفت:ــ که باید سران کشور های جهان بکوشند تا راه برای حل بحران های جهانی و جلوگیری از جنگ باز گردد .

ترومن خاطر نشان نموده که ماجراجویان و جنگ طلبان در قرون و اعصار گذشته همیشه کوشیده‌اند تا آتش جنگ را به نفع خود مشتعل نمایند ولی باید دانست که اشتغال آتش جنگ کار سهلی

میباشد ولی خاموش نمودن آن بسیار مشکل است .

به موجب قرار دادی امریکا بیش از پنجاه هزار تن گندم به هند خوا هد پرداخت :

بین هند وادارهٔ انکشاف بین المللی امریکا بتاریخ ۳۰ دلو قرار دادی در دهلی جدید بامضاء رسید . بر اساس این قرار داد ادارهٔ انکشاف بین المللی امریکا پنجاه و چهار هزار تن گندم را که قیمت مجموعی آن در حدود سه ملیون و هفتصد هزار دالر میشود در اسرع اوقات ممکنه به هند صادر کرده و هم مصارف حمل و نقل آنرا خود ادارهٔ مذکور تهیه نمود.

اتحاد شوروی قمر مصنوعی کوزموس ۱۰۵ خود را به فضا پرتاب کرد :

یك قمر مصنوعی دیگر به نام کوزموس یکصد و پنج در اتحاد شوروی به فضا پرتاب گردید . لوازم و سامان علمی که در این قمر مصنوعی تعبیه گردیده به منظور ادامهٔ انکشافات فضای خارجی میباشد .

حکومت پاکستان به کویت نود هزار تن برنج خواهد فروخت :

بین حکومت پاکستان و کویت قرار دادی بتاریخ ۳ دلو در کراچی به امضاء رسید ، که بموجب آن پاکستان نود هزار تن برنج خود را به کویت فروخت . بموجب توافقهای حاصله حکومت کویت قیمت برنج پاکستان را به پوند سترلنگ به پاکستان پرداخت.

کشتی سیستی اف ویکتوریا به فعالیت آغاز کرد :

طبق پیام واصله در استیشن رادیوی بمبئی روز یکشنبه ۵ جدی کشتی اف ویکتوریا در نزدیکی جزایر مالدیو بار دیگر به فعالیت آغاز کرد و سی تن عملهٔ کشتی مذکور همه سالم بودند .

یکی از کشتی های خارجی که برای نجات کشتی سیستی اف. ویکتوریا رفته بود اظهار داشته که عملهٔ آن از ترمیم سوراخ کشتی مطمئن بودند درهمان کشتی ماندند.

تاکنون ۹۷۲ ملیون دالر برای سرمایه بانك انکشافی آسیائی جمع آوری شده است :

تا تاریخ ٦ دلو در حدود ۹۷۲ ملیون دالر برای سهمیهٔ سرمایهٔ ابتدائی بانك انکشاف آسیائی جمع آوری شده است که مبلغ ۲۸ ملیون دالر کمتر از سرمایهٔ اصلی آن که عبارت از یك ملیارد دالر است میباشد . یو نیون سکرتر اجرائیه ایکافی طی بیانیهٔ افتتاحیهٔ خود در کنفرانس سالانهٔ کمیتهٔ تجارت ایکافی گفت : ـ که برای اشتراك در سرمایهٔ ابتدائی بانك انکشافی آسیا که مجموعاً یك ملیارد دالر میباشد تا تاریخ متذکره تقاضای مبلغ ۹۷۲ ملیون دالر یعنی ۲۸ ملیون دالر کمتر از اصل مبلغ مجموع سرمایه مواصلت کرده است .

درین کنفرانس بیش از یکصد و ده نماینده از ۲٦ کشور مختلف و نمایندگی های خصوصی شرکت داشتند یو نیون طی بیانیهٔ افتتاحیهٔ خود گفت : ـ که باید تجارت در بین ممالك آسیائی توسعه ورونق پیدا کند .

یو نیون اظهار داشت : ـ که انگلستان سهم خود را درین بانك انکشاف آسیائی از ده ملیون دالر به سی ملیون دالر ، سویدن ، فنلند و ناروی هر کدام پنج ملیون دالر درین بانك سهیم شدند .

سهم ممالك غير منطقوی درين بانك بالغ به سه صد و سی‌مليون دالر ومجموع‌سهميهٔ ممالك‌آسيائی تا اين تاريخ درين بانك بالغ بر ۶۴۲ مليون دالر شده و باين ترتيب از مجموع اصلی سرمايه مبلغ ۲۸ مليون دالرکمتر ميباشد.

يکی از بزرگترين سد افريقائی افتتاح شد :

يکی از بزرگترين سد های‌افريقا که در دريای ولتا از طرف حکومت گانا ساخته شده بتاريخ ٤ دلو رسماً شروع به کار نمود .

برای ساختمان اين سد درحدود پانزده مليون پوند سترلنگ به مصرف رسيده و از برق آن علاوه برگانا کشور های ، توگولند ، داهومی ، ساحل عاج و ولتای‌عليا نيز استفاده خواهند کرد .

برندهٔ جايزهٔ ۲٤۰۰۰۰ دالر يك خط آهن برقی خريد :

يك نفر درايور ايتالوی بابردن جايزهٔ لاتری سال نو كـه معادل ٤۰۰۰۰ دالر می باشد به آرزوی ديرينهٔ خود رسيدند .

دومينيکوريسی مرد ۵۰ ساله يك بازيچهٔ خط آهن برقی برای خود تهيه خواهد کرد . وی گفت :« اين چيزی است که از آوان کودکی تا حال به آرزوی آن بودم) موصوف در حالت غربت زندگی می کرد .

وی گفت : ــ که بقيه پول رابين شش طفل خود بطور مساويانه تقسيم خواهد کرد ، اصلا من نمی خواهم با اين مقدار پول نفاقی‌بين فاميل خود ايجاد کنم باين ملحوظ من پول را از آن خود فکر نميکنم.

(من ترجيح ميدهم نادار بمانم طوری که قبلا بودم نسبت‌به توليد نفاق درخانوادهٔخود) ريسی‌روزانه ۱۸ ساعت کار ميکند و معادل ۶۰ر۵۷ دالر در هفته عايدات‌دارد.

هوتلهای‌اسپانيه‌بمقابل‌تورستان:

مقامـات رسمی توريزم اسپانيه گفت : ــ که اسپانيه کرايهٔ‌هوتلها را برای تورستان در سال ۱۹۶۱ بعين معياری که در ۱۹۶۵ جريان داشت حفظ خواهد کرد .

اين امر بنا بر حفظ پيش رفت کشورمذکور درامورتوريزم‌خواهد بود .

معاون اطلاعات وتوريزم آنکشور گفت : ــ هوتل‌داران اسپانيه‌وعده دادند که هر نوع ايثار را درين مورد متحمل شدند تا کرايهٔ هوتل ها مثل ۹۶۵ باقی بماند .

غان غانی باز به صنف رفت :

امينتورفـانفانی رئيس مجمع عمومی ملل متحد بالاخره باز به صنف رفت او معلم است : بناغلی فانفانی که بحيث وزير خارجهٔ ايتاليا راجـع بـه موضوع صلح ويتنام استعفا داد فعلا درپوهنتون روم تاريخ‌اقتصادی تدريس‌ميکند. او وقتی در خزان سال گذشته به حيث رئيس اسامبلی عمومی ملل متحد انتخاب شد مجبور بود بامور تدريس بپردازد .

ژاکلين در سويس :

ژاکلين کنيدی و اطفالش برای يـك مسافـرت دو هفته‌ای وارد سويزرليند شدند. قرار است‌آنان در مرکـز سپورتی زمستانی آن کشور بنام گستاد وقت مذکور را سپری نمايند .

فاميل کنيدی را يکنفر پروفيسر يونيورستی هارودبنام کنت‌گيلبريد و خـانمش دريـن سفر همراهی ميکنند .

آلمان برای اکمال سدی به‌ترکیه کمك کرد :

حکومت جمهوریت اتحادی آلمان موافقه کرده که در راه اکمال یك سد بزرگ به حکومت ترکیه کمك کند .

ساختمان این سد سه صد و بیست و هفت ملیون دالر مصرف دارد و حکومت جمهوریت اتحادی آلمان تصمیم گرفت هشتاد ملیون مارك درین راه به ترکیه کمك بدهد .

ایواگاردنر به شفاخانه‌برده شد:

ایواگاردنربنابرمریضی به‌شفاخانه برده شد . وی در یك شفاخانهٔ زنانهٔ لندن بنام چلسی هاسپیتل بستری شده یك راپور غیر تایید نشده اطلاع میدهد که وی تحت یك عملیات جراحی قرار داده‌شد.

مسافران کیهانی تابستان آینده تعیین شدند :

جان بانگ از قوای‌بحری ومایکل نامن از قوای هوائی امریکا مامور شدند تا در تابستان آینده توسط سفینهٔ کیهانی جوزای دهم امریکا به مسافرت کیهانی دست زدند .

پرتاب سفنیه کیهانی جوزا ی دهم تا اندازهٔ زیادی به پرتاب موفقیت آمیز سفینه های کیهانی جوزای هشتم و نهم امریکا که در ماه مارچ آینده به فضا پرتاب خواهند شد ارتباط دارد .

راکبین جوزای هشتم و نهم در دوران مسافرت کیهانی ۲ الی سه روزهٔ خود به یك ملاقات کیهانی دست خواهند زد .

علایم رادیوئی یك قمر مصنوعی اتحاد شوروی ثبت شد :

یکی ار رصد خانه‌های جمهوریت اتحادی آلمان اعلام داشت که‌روز ۵ دلو علایم رادیوئی یك قمر مصنوعی اتحاد شوروی را چندبار پیدا نموده و ثبت کرده است .

در اعلامیهٔ مقامات‌مربوط این‌رصد خانه گفته شده ، تاکنون معلوم نگردیده آیا این علایم مربوط به قمر مصنوعی کوزموس یکصد و پنجم اتحاد شوروی که چندی قبل به فضا پرتاب گردیده یا کدام قمرمصنوعی جدیدی ارتباط دارد.

یك‌مقدار پول برای مطالعه امور عرفانی اروپا تخصیص داده شده:

موسسهٔ فورد مبلغی را در حدود ۲ر٦ ملیون دالر برای تقویه بنیان معارف بأساس تغییر علم وتخنیك برای کشور های رو بانکشاف تخصیص داده .

از جملهٔ ۱٦۰۰۰۰ دالر برای پوهنتون کارنل تخصیص داده شده ، که برای بهترساختن‌کورس های زبانشناسی کمك کندهمچنان برای این مقصد به پوهنتون های روم و سایر پوهنتونهای ایتالیا پول تخصیص داد .

مبلغ ۱۵۰۰۰۰ دالر برای تقویه ادارهٔ عامه در موسسات علمی و پوهنتونهای اروپائی در نظرگرفته شد . درین رشته تقویه ادارهٔتجارت بین المللی ، مشکلات‌آن ومعاونت هاییکه از ین طریق‌میتواند اجراء شود در نظر است .

و بالاخره موسسهٔ مذکوز مبلغ ۷٤۰۰۰۰ دالر برای موسسه‌عرفانی بین المللی تخصیص داد که توسط آن مبادله متخصصین ، معلمین و مواد علمی بایوگوسلاویا و هنگری صورت گیرد .

امریکا ۱٤ تحت‌البحری دیگرتهیه کرد :

امریکا در دوران سال گذشته چهارده تحت البحری ذروی دیگر برای قوای بحری خود تهیه نمود.
که با تهیهٔ این تحت البحری ها تعداد تحت البحری هـای ذروی امریکا به هفتاد و دو خواهدرسید که قسمت اعظم آنها با مرمی های پولاریس مسلح میباشد .

پدری طفلش را از چنگل پلنگ نجات داد :

بموجب راپوری‌که‌از قصبهٔ‌ماکون پورا واقع‌درایالت اتار پردیش‌هند رسیده ، پسری که توسط پلنگ وحشی ربوده‌شده‌بود ذریعهٔ‌پدرش که راه ربع یك میل پلنگ را تعقیب نمود از مرگ نجات داده شد ..

در راپور گفته شده است که پلنگ هنگام شب در یکی از خانه های آن قصبه داخل گردیـده و پسری را که خوابیده بود ربود در اثر بفغان طفل پدرش متوجه موضوع گردید مایوسانه پلنگ‌را تعقیب کرد و بیك‌پای پلنگ‌سخت چسپید تا اینکه حیوان وحشی‌طفل را رها نموده خود به جنگل‌متواری گردید .

گرچه طفل مصدوم گردید . اما وضع صحی وی درشفا خـانـه بهتر شد .

کوچ مجلس لارد های انگلستان بعد از ششصد سال ترمیم شد :

کوچ مربع شکل و سرخ رنگ مجلس لارد های‌انگلستان که‌شش صد سال قبل ساخته شده بود اخیراً ترمیم گردید . زیرا پشمی که در آن گنجانیده شده بود ازآن کشیده شده‌و به عوض آن ازپشم های محصول انگلستان و یازده کشور مشترك المنافع پر کاری گردید .

این ترمیم از آن سبب صورت گرفت که سال گـذشته احتجاج شده بود.در کوچ مذکورکه ازدورهٔ سلطنت ادواردسوم‌بجا مانده‌است یك رشته هم از پشم گوسفندان انگلیسی وجود ندارد .

تولید شصت‌ملیون درجه‌حرارت:

علمای جمهوریت اتحادی آلمان ادعا کردند که با شصت ملیون درجهٔ سانتیگراد حرارت ذرات‌اتوم هایدروجن یك آفتاب مصنوعی در لابراتوار خود تولید نمودند .

انستیتوت ماکن پلانگ ادعانمود که شصت ملیون درجهٔ سانتیگراد حرارت بلند ترین درجهٔ حرارتی است که ریکارد آن اکنون در دنیا قایم شده است .

انستیتوت گفت : ـ که امکان دارد با استفاده ازین تجارب در طول یك مـدت معینی بمـبهای هیدروژنی را تبدیل به دستگاه های استیشن برق نمود .

برای تولید یك آفتاب مصنوعی درجهٔ حرارت لااقل پنجاه ملیون درجهٔ سانتیگراد ضرور است و مواد خام کار آمد آن گاز های‌سنگین هایدروجن میباشد که هر جا که آب باشد میتوان از آن بمقدارکافی بدست آورده به یورانیوم‌و پلانیوم دیگر برای ستیشن هـای ذروی ضرورت پیدا نمیشود .

امریکا و اتحاد شوروی تا حال برای تولید چنین منبع مخصوص مبالغ گزافی مصرف نموده‌اند اما تا حال کدام نتیجهٔ نگرفته‌اند .

امریکائیها تا حال قادر به تولید حرارت‌چهل‌ملیون‌درجه سانتیگراد شده اند .

مقررات سانسور در قاهره ازبین برداشته شد :

مقررات سانسورمکاتبات خارجی در قاهره که طبق راپوری روز پنجشنبه ۹ جدی آغاز شده بود روز جمعه ده جدی بصورت غیر مترقبه از بین برداشته شد .

روز پنجشنبه وزارت اطلاعات جمهوریت عربی‌متحدتمام مکاتبات به السنه جاپانی و روسی رابدون اعلام رسمی تحت سانسور قرار داده بود ولی مخابرات‌زبان جرمنی محض برای ممالك جرمنی زبان صورت گرفته میتوانست .

هالت کیست :

شخص نرم گفتاری که اعتیاد به مشروب ندارد . هرالد هالت . جانشین رابرت منزیس صدر اعظم ۷۱ ساله آستر الیا گردید .

آستریلیا کاملا یك شخصیت دیگری برای رهبری خود انتخاب کرد .

هالت برای سالها بحیث شخص نمبر اول منزیس یاوی کار میکرد. بحیث صدر اعظم آستریلیا هالت کدام تازگی قابل ملاحظه‌ای در سیاست آنکشور وارد نخواهد کرد .

بجز اینکه خواهد کوشید روابط کشور خود را با کشور های‌همسایهٔ خود در جنوب شرق آسیا بهتر سازد هالت یك سیاستمدار زیرك و دارای پشت کار است ولی‌هرچه باشد تعقیب سیاست ۳۷ ساله باب منزیس قدری مشکل خواهد بود .

طوریکه یکنفر بریتانوی گفته است : ــ (منزیس در مثال خود شخصی بود که دیگر ممالك مشترك المنافع نخواهند دید .)

یکی از سفید پوستان افریقای جنوبی بجرم‌طبع‌نشراخبار نادرست بدو سال و شش ماه حبس محکوم شد :

یکی از سفید پوستان افریقای جنوبی از طرف یك محکمهٔ آن‌کشور در جوهانسبورگ به دو سال و شش ماه حبس محکوم گردید .

حکومت افریقای جنوبی مدعی است که این‌شخص اخبارنادرستی سببت وضع خرابی وضع محابس آن کشور طبع و نشر کرده و همچنین همین امرموجبات محکومیت وی را فراهم آورد .

فعالیت برای پیدا کردن اسلحهٔ ذروی در ساحل هسپانیه بشدت ادامه دارد :

آژانس دی ، پی خبر داد که فعالیت های تفحصاتی برای پیدا کردن اسلحهٔ ذروی ایالت متحد ه امریکا در سواحل جنوبی‌هسپانیه افزایش یافت .

زیرا طبق راپور های غیر تائید شدهٔ مادرید اسلحهٔ‌مفقود شده از راکت های نوع بسیار عصری می باشد .

دو طبارهٔ امریکائی در اثنای اخذ مواد سوخت در هوا روز ۲۷ جدی منفجر شد .

مقامات امریکائی بعداً اعتراف نمودند که در یکی از آن طیارات بم های ذروی غیر مجهز حمل میشد . اما در عین حال بحر و خشکه اطراف ساحل طبیعی و خاموش المیریا تحت تفحص و تجسس وسیع‌افرادو وسیلهٔ‌بحریهٔ امریکائی بودند و متدرجاًدر پیمانهٔ این فعالیت ها ازدیاد صورت‌گرفت. به نظر میرسد که ازوجود اسلحهٔ ذروی در قعر بحر. خطر تشعشات

ذروی در آبهای ساحلی آن ناحیه نمیرود . زیرا به ماهیگیران آنجا اجازه داده شد تا فعالیت خود ها را جاری کنند .

اتحاد شوروی لونای نهم را به فضا پرتاب نمود :

اتحاد شوروی تقریباً دو ماه بعد از آنکه لونای آخرین آن نتوانست به آهستگی روی کرهٔ مهتا ب‌فرو نشیند لونای نهم را روز دوشنبه ٦ جدی به فضا پرتاب نمود .

قرار اطلاع آژانس خبر رسانی تاس تمام وسایل علمی و سایر لوازم اندازه گیری که در لونای نهم نصیب گردیده بود اتوماتیك میباشد. طبق‌پروگرام‌پرواز هدایاتی که از زمین داده می‌شد بکار می افتاد .

تاس اطلاع داد که نظر به راپور مرکز سنجش و انتظام لونای نهم روز دوشنبه بساعت ۱۸ وقت ماسکو در ۳٤۱۳۰کیلو متری‌زمین قرار داشت .

رهبر کاتولیك های جهان با ژاکلین کنیدی ملاقات نمود :

پاپ پال رهبرکاتولیك های‌جهان با میرمن ژاکلین‌کنیدی بیوه‌کنیدی فقید رئیس جمهور سابق امریکا ملاقات نمود .

میرمن کنیدی با پاپ پال موقع سفر وی در اکتوبر سال گذشته به امریکا نیز ملاقات کرده بود .

همچنین میرمن کنیدی با پاپ‌جان بیست و سوم نیز در سال ۱۹٦۲ ملاقات بعمل آورده بود .

امریکا قمر مصنوعی جدیدی به فضا پرتاب کرد :

امریکا روز چهار شنبه اول جدی یك قمر مصنوعی جدید را به فضا پرتاب نمود .

هدف پرتاب این قمر مصنوعی سه مرحله کسب اطلاعات دربارهٔ اوضاع جوی در سراسر جهان میباشد . دستگاه فرستندهٔ این‌قمر مصنوعی اطلاعاتی را که در بارهٔ اوضاع جوی جهان بدست آورده به امریکا مخابره میکند .

آیا جایزهٔ صلح نوبل ۱۹٦٦ به اوتانت تعلق خواهد گرفت :

عدهٔ از شخصیتهای بر جستهٔ سیاسی و علمی سویدن پیشنهاد کرده‌اند که جایزهٔ نوبل ۱۹٦٦ به اوتانت سرمنشی موسسهٔ ملل متحد اعطا گردد .

آنها طی یاد داشتی که برای‌کمیتهٔ مخصوص اعطاء جوایز نوبل صلح فرستاده‌اند گفته که خدمات‌اوتانت در راه صلح ایجاب میکند که این جایزه بوی اعطاء شود .

تقلیل در ذخایر طلای امریکا :

در ذخایر طلای امریکادر ماه‌جدی سال ۱۳٤٤ تقلیل بعمل آمد .

در اعلامیهٔ که بدین مناسبت در واشنگتن انتشار یافته تصریح شده که ذخایر طلای امریکا در ماه دسامبر گذشته هفتاد ملیون دالر کمتر گردیده و رویهمرفته کاهش ذخیرهٔ طلای امریکا دردورا ن‌سال ۱۹٦٥ به یکصد و پنجاه ملیون دالر رسیده است .

در این اعلامیه گفته شده که در حال حاضر ذخایر طلای امریکا به چهل ملیارد دالر میرسد :

امریکا برای کنترول افزایش نفوس کمك خواهد کرد :

رئیس‌جمهورامریکا لیندن‌جانسن روز سه شنبه ۱٤ دلو گفت : ــ که امریکا حاضر است به ممالك رو به انکشاف جهت کنترول افزایش نفوس کمك های لازم بنماید ولی

هیچ یك از این کشور ها رامجبور به توسل به اقدام مشخصی درین راه نخواهد کرد .

وی‌طی پیام خود موقعیکه درما ، جدی اوضاع امریکا را به کانگرس توضیح میکرد آمادگی امریکا را برای امداد ها جهت جنگ علیه فقر و گرسنگی نیز بیان داشته بود .

جانسن روز سه شنبه ۱۴ دلو هم در پیام خود به کانگرس راجع به امداد های خارجی امریکاگفت که امریکا حاضر است با ممالکیکه با مشکلات کثرت و ازدیاد نفوس مواجه میباشند کـمك هـای لازم بنماید .

ولی‌کسی رامجبور نه‌می‌سازد سازد خواه ناخواه اقدام به جلو گیری و کنترول افزایش نفوس بنماید . زیرا از همه اولتر این موضوع یك مسئله فردی و باز ملی هر کشور میباشد .

البته اگر کشوری آرزومند باشد امریکا حـاضر است با اعـزام متخصصین و اعطای وسایل نقلیه تجهیزات و غیره مواد کار آمدکمك های لازم‌خودرا به آنکشوربنماید.

دو تن از هنرمندان هالیوود از جهان چشم بستند :

دو تن از اعضای برجستهٔ هالیود مسترکیتن و هرالدهاپر از جهان چشم پوشیدند .

کیتن که شصت و نه سال عمر داشت کمیدین مشهور فلم های صامت هالیوود بشمار میرفت .

وی هنگام اجرای فلم هیچ وقت تبسم نکرده و این عمل را توسط اشارات مخصوص انجام میداد .

هاپر هفتاد و پنج‌سال عمرداشته وی در تمام‌امریکا شهرت‌بسزائی دارد .

در آینده حوادث ترافیکی تقلیل خواهد یافت :

پلانهای ابتدائی تیز رفتار های محفوظ در البانی واقع در ایالت نیویارك افشاء گردید . این پلان ها نشان میدهد که رانندگان‌آینده در امتداد شاهراه ها در یك معبر مستحکمی جا خواهند داشت و بدین ترتیب صدمات ترافیکی به مناصفه پائین خواهد آمد .

همچنین گفته شده‌که ۱۳۴ انجنیر روی این نقشه که به واسطهٔ آن حوادث و صدمات ترافیکی تقلیل داده شود کار کرده‌اند .

ساختمان این نوع تیز رفتار ها که در سایز به اندازه موترسیدان میباشد ازین قرار است که سقف طوری ساخته شده کـه راننده منظرهٔ عقب و پیشروی را بصورت روشن دیده میتواند .

سیت ها بالوازمی که سر در آن ها قرار گیرد مجهز خواهد بود .

همچنین کمر بند های سیت و وسایل استراحت شانه ها نیز در سیت ها وجود خواهد داشت .

کذا وسایلی برای حفاظت اطفال هم درین موتر ها استعمال خواهد شد .

برای رهائی رهزنان قطار آهن حامل پوسته از اسلحهٔ اتومات‌کار گرفته نشده است :

حکومت انگلستان روز پنجشنبه ۱۶ جدی این نظریات را که شاید برای سعی در رهائی رهزنان قطار آهن حامل پوسته از محبس دور هام واقع شمال انگلستان ازاسلحهٔ

اتومات کار گرفته باشد رد کرد .
الیس مویرآمر پولیس دورهام گفت : ــ که شاید در اثنای سعی بمنظور رهائی رهزنان قطار آهن از محبس دورهام از اسلحهٔ اتومی بمب و تانك کارگرفته شده‌باشد.
وزارت داخلهٔ انگلستان روز پنجشنبه ۱۶ جدی گفت : ــفیصلهٔ حکومتی مبنی بر مؤظف ساختن عساکر مسلح در محبس دورهام در اثر نظریات منابع پولیس و امنیتی صورت گرفته نه به اساس نظریاتیکه آمر پولیس دورهام‌ابراز شده است .
وزارت داخلهٔ انگلستان همچنان گفته است که شاید سعی دررهائی بعضی از محبوسین توسط قــوه صورت گرفته باشد اما این امر قابل قبول نیست که در اثنای حمله بر محبس دورهام اسلحــهٔ اتومی ،تانکها ،بکار رفته باشد .
طوریکه از طرف مویرآمر پولیس دورهام پیشبینی شده هدف عمده در حملهٔ مسلحانه بر محبس دورهام آنست تا دوگلاس گوری سی و پنجساله که بحیث عامل اصلی در نقشهٔ رهزنی مشهور سال ۱۹۶۳ قطار آهن حامل پوسته شناخته شده و محکوم به سی سال حبس است از محبس فرار داده شود .
در رهزنی مشهور قطار آهن‌سال ۱۹۶۳ دو نیم ملیون‌پوند سترلنگ بسرقت رفت و از آنجمله هنوزدو ملیون آن مفقود الاثر میباشد .
دو نفر همدستان این رهزن‌مشهور قبلا از محبس های جداگانه بطور وموفقانه نجات داده شده اند .

لونای نهم میتواند برای مدت نامعلومی کار کند :

دانشمندان اتحاد شوروی روز یکشنبه ۱۷ دلو بطور ناگهانی انجام پروگرام تاریخی مبنی بر تحقیقات مهتاب ذریعه سفینهٔ‌لونای نهم را بعد از ۴۸ ساعت اعلا م کردند .
اعلامیه ختم انتقال عکس از طرف لونای نهم یك رمز جدیدی را در بارهٔ پروژه لونای نهم ایجاد کرد.
دانشمندان اتحاد شوروی گفتند آخرین تماس رادیوئی با لونای‌نهم که شام پنجشنبه ۱۴ دلو بصورت آرام و آهسته به سطح مهتاب فرود آمد بین ساعت هشت و سی و ده شب بوقت افغانستان صورت گرفت .
در انگلستان دانشمندان رصد خانهٔ جودرل بنك گفتند آنها در نظر دارند با موج رادیوئی لونای نهم همچنان متوافق باقی بمانند .
سر برناردلوویل آمر رصد خانهٔ جودرل بنك گفت وی هنوزبدریافت این امر که چرا عملیات لونای‌نهم متوقف گردید موفق نشده است .
آخرین تماس با سفینهٔ لونای‌نهم وانمود کرد که‌سامان‌و آلات‌ظریف آن بصورت کامل کار میکند .
هنوز تشریحاتی در مسکو داده نشده که چرا لونای نهم انتقال عکس های خود را بزمین خاتمه داد .
ختم ناگهانی وظیفهٔ لونای نهم در مسکو این اندیشه را بمیان آورد که شاید در سیستم لونای نهم کدام نقصی وارد شده باشد.
اما روز جمعهٔ ۱۵ دلو یك‌متخصص رادیوی اتحادشوروی‌دریك‌کنفرانس تلویزیونی گفت که ستیشن لونای نهم‌اصلامیتواند برا ی‌مدت‌نامعلومی کار کند .
زیرا بطریهای آن قابلیت دو بار هٔ

خارج شدن را دارد .

روز یکشنبه ۱۷ دلو هنوز علامتی موجود نبود که چرا دانشمندان فضاء اتحاد شوروی در نشریك تعداد عکس های مکمل که توسط لونای نهم از سطح کرهٔ مهتاب دوباره بزمین فرستاده شده است چنین مدت طولانی بکار دارند .

تلویزیون مسکو شام یکشنبه ۱۷ دلو برای مردم مشتاق اتحاد شوروی یك عکس جدید از سطح مهتاب را بمعرض نمایش گذاشت .

لونای نهم باردیگر به مخابرهٔ عکس ها از سطح مهتاب شروع نمود:

ستیشن لونای نهم اتحاد شوروی بار دیگر ۱۷ دلو به مخابرهٔ عکس های سطح مهتاب شروع نمود .

این علایم و مخابره توسط ستیشن رصد خانهٔ جودرل بنك انگلستان خاموش شد .

علمای اتحاد شوروی در مسکو قبلا اعلام نموده بودند که وظیفهٔ لونای ۹ شام شنبه ۱۶ دلو بین ساعت ۱۹ و ۲۰ وقت گرینوج خاتمه پیدا میکند .

سر برنارد گفت : ـ که ازتصمیم و اعلامیهٔ اتحاد شوروی تعجب نموده است اما علمای انگلستان در جودرل بنك با وجود اعلام اتحاد شوروی به امواج لونای نهم در ستیشن گوش میدادند .

لونای نهم شب پنجشنبه ۱۳ دلو به آهستگی به روی مهتاب فرود آمده عکسهای تاریخی از سطح کرهٔ مهتاب بزمین مخابره نموده است .

دستگاه اخذ جودرل بنك بساعت یك و چهل و یك شب ۱۸ دلو بوقت افغانستان شروع باخذ یك فوتو نمود .

این عکس که از طرف لونای نهم مخابره شده به اندازهٔ عکسهایی که قبلا مخابره شده روشن نمیباشد.

امریکا نیز عکسهائی از لونای نهم اخذ نموده است :

بتاریخ ۲۰ دلو برای اولین بار امریکا رسماً افشاء نمود که عکس هائی را که لونای نهم اتحاد شوروی مخابره نموده است اخذ داشته‌اند.

دکتر ادوارد ولش مدیر اجرائیه شورای ملی فضای خارجی و اجرام سماوی امریکا با افشای این خبر گفت که هنوز معلوم نیست آیا امریکا تصمیم به انتشار عکسهای اخذ شده دارد و یا نه .

عکس هائی که توسط لونای نهم مخابره شد اول دفعه روز جمعه ۱۵ دلو توسط رصد خانه جودرل بنك انگلستان نشر گردید که موفق به اخذ عکسها شده است .

اتحاد شوروی خبر اخذ عکس ها را از لونای نهم روز شنبه ۱۶ دلو انتشار داد .

واکسین موثر دیگر ضد پولیو تولید شد :

طبق اعلامیهٔ روز شنبه ۱۹ دلو لابراتوار های تحقیقاتی طبی کونات پوهنتون تورونتو نوع واکسین مؤثر دیگر ضد پولیو را تولید نموده‌اند .

نام این واکسین تایولانت پیویفاید پولیومیلیت واکسین میباشد که علیه ویروس پولیوی نوع ۱ و ۳ خیلی ها مؤثر است .

نوع ویروس پولیو بیشتر از انواع دیگر آن عمومیت داشته و سبب وقوع استیلائی این مرض میگردد.

حصص از بین رفتهٔ مغز موسولینی پیدا شده است :

تفحصات موفقا نه برای پیداکردن قسمت های گم‌شده‌مغز موسولینی که در حقیقت مفقود نشده بوداین را واضح ساخته که وی پیش از مرگ خود در سال ۱۹۴۵ یك‌مرد قوی و سالم بوده است . موسسه پتالوژی قوای نظامی امریکا روز ۲۲ دلو اعلام نمود که حصص از بین رفته مغز موسولینی را پیدا نموده است .

یك دکتور امریکائی که با معاینه جسد موسولینی آشنا بود گفت : ـ که در اثر معاینه نسج های مغزی موسولینی که توسط یك دکتور ایتالوی ۲۶ سال‌قبل صورت‌گرفته بود این نتیجه بدست آمده که‌دماغ موسولینی بسیارسالم‌بودموسولینی در اوایل سال۱۹۴۵ توسط عناصر مخالف فاشیست با رفیقه‌اش‌کلارا پتراچی بقتل رسید و روزی بعد اجسادشان در یك ستیشن تیل در میلان آویخته شد .

درین ۲۱ سال اخیر اخبار زیادی شایع گردیده بود که نمونه مغز موسولینی را پیدا نموده‌اند و این نمونه ها توسط پتالوژیست های موسسه‌پتالوژی‌قوای هوائی‌امریکا معاینه شده است .

ولی این موسسه گفت : ـ که نتیجهٔ معاینات هنوز هم در دوسیه با هزاران معاینات دیگر موجود است .

نطاق موسسه گفت :ـ که‌تاحال تقاضائی از کدام مقام بعمل نیامده تا نسج های مغزموسولینی رااعاده بداریم وی گفت که اگـر چنین تقاضا بعمل بیاید البته راجع به آن غور خواهد شد .

درسال ۱۹۴۵ چندی بعد از مرگ موسولینی چند جسد به موسسه پتالوژی قوای نظامی امریکا جهت معاینه ارسال شده بود معاینات مکروسکوبی و سایر معاینات‌دیگر از اعصاب ورگ ها نشان داد که این اندام مصاب به هیچ نـوع مریضی نبوده است .

دو سال‌بعددکتوران این‌انستیتوت دهمیدند که این نسج ها مربوط با موسولینی بود .

یك هیئت جاپانی از طریق راه بزرگ ابریشم بشرق دور سفر میکند : ـ

(می‌سیافوکادا) یك داستان نویس درراس یك هیئت جاپانی ازطریق راه بزرگ ابریشم که مارکوپولو سیاح معروف قرن ۱۳ ایتالوی از آن سفر نموده بود روانه شرق دور میباشد .

اعضای دیگر این هیئت عبارتند از ناکاسوا معاون پروفیسورتاریخ پوهنتون توکیو ، کواگی فوگی‌وارا یك ناشر فوژیکی کوه نورد و سه نفر نامه‌نگاران‌و نمایندگان‌تلویزیون.

یك پشك از فاصلهٔ یکهزار میل بخانهٔ صاحب خود باز گشت :

یك پشك مربوط یك فامیل‌که در نومبر گذشته مفقود گردیده‌بود بخانهٔ خود در نیوجرسی که‌یکهزار میل فاصله دارد برگشته است .

کلرنس را د ز وخانمش اظهار داشتند پشك شان به وزن ده‌پوند بنام بلیکی شاید فاصلهٔ یکهزار میل را با پا های خود پیموده باشد .

کلرنس رادز علاوه نمود وقتی پشك ما مفقود شد توسط جراید و تلویزیون اعلان نمودیم مگرچون نتیجه نگرفتیم فکر کردیم شاید

مرده باشد و یا هم دیگر بر نگردد ولی در هفته اول جنوری نامه‌ای از پسرشان دریافت داشته‌اند که از بازگشت پشك خبر داد . یکی از متخصصین بیطاری درین مورد اظهار نمود که‌پشك میتواندفاصله های طویلی را بپیماید .

یك دانشمند شوروی گفت مهم اینست که انسان به کرۀ مهتاب فرود آمده و دوباره بزمین برگردد:

یك ساینس‌دان‌اتحاد شوروی‌روز پنجشنبه ۲۱ دلو اظهار نمود که برای ارباب ساینس این امربسیار مهم نیست که کدام یك اولتر به کرۀ مهتاب فرود می‌آید یعنی تبعۀ امریکا یا کدام کشور دیگر این عمل را اولتر انجام میدهد .

لیتوف عضواکادمی ساینس‌اتحاد شوروی کــه مشغول بازدیـد از پوهنتون های امریکا میباشدگفت که علاقمندی و دلچسپی بزرگ برای هر کدام این است که به‌کرۀ مهتاب پرواز کرده و دوباره به زمین مراجعت کند .

وی در یك کنفرانس نامه نگاران راجع به پروگرام اتحاد شوروی برای فرود آوردن انسان به کرۀ مهتاب اظهاراتی نمود .

وضع درهند و خیم است :

این تقاضا باثر درخواست‌اوتانت سرمنشی ملل متحد و ب . ارسن مدیر موسسۀ خوراکه و زراعت جهان بعمل آمده است .

ضرورت هند فعلا به یازده تا ۱٤ ملیون تن گندم و ۱۳۰۰۰۰ تن شیر خشك تخمین شده است .

اوتانت وسن گفتند که وضع در هند خیلی وخیم است و از پانزده الی بیست ملیون طفل کمتر از چهارده سال در وضع خطرناکی قرار دارند .

ایشان علاوه نمودند که ممکـن است وضع در چند ماه دیگر وخیم تر از حالت موجوده گردد .

اوتانت و سن گفتند که ما این پیشنهاد مشترك را باین امیـد مینمائیم که ممالك جهان در وخامت موضوع و مسئولیت های بین‌المللی خود در حدود قدرت و توان مالی شان معاونت نمایند .

آنها گفتند که هند در سال‌های ۱۹٦۲ و ۱۹٦۳ بـدترین خشك سالی ها را در تاریخ خود تحمل کرد و حاصلات زراعتی آن بکلی از بین رفت و روی این علت در سال نو هند به نسبت کمی‌مواد غذائی و آذوقه در گدام های خود با مشکل عجیبی روبرو میباشد .

در حدود سه ملیون نفر از اهالی هند ساکنین نواحی آسیب رسیده هند میباشند که از آن جمله پنج الی شش ملیون نفرشان محتاج کمك های فوری و عاجل هستند.

تقاضای مشترك در واشنگتن ، روم در دهلی جدید یکی به‌تعقیب دیگری نشر شد .

هند تقاضای چهار نوع کمك را نموده است .

۱ـ تحفه گندم . برنج و شیر و سایر مواد غذائی و خصوصاً شیر و روغن نباتی و سایر محصولات حیوانی .

۲ـ قرضه های طویل‌المدت برای خرید مواد غذائی و کود کیمیاوی.

۳ـ امداد های پولی برای‌مصارف ترانسپورتی امتعۀ‌غذائی واردشده در صورت حالات اضطراری .

٤ـ امداد برای حمل و نقل مواد غذایی ، سامان وتجهیزات لا ز م

برای فرود آوردن مواد غذائی از کشتی .

یك زن راهبه بدون کوچکترین اطلاع از جهان قرن بیستم در گذشت :

یك زن راهبه در یکی از خانقاه های زنان راهبه تارك دنیا بدون اینکه از جهان قرن بیست هیچ اطلاعی داشته باشد روز سه‌شنبه ۱۹ دلو فوت نمود .

وی که تریسا نام داشت بسن ۱۲ سالگی در سال ۱۸۸۷ داخل خانقاه زنان راهبه تارك دنیا گردیده و روز شنبه ۲۳ دلو بعمر ۹۱ سالگی بعد از سپری نمودن ۸۹ سال عمر خود به عبادت وفات یافت .

یك شیر ۳ ساله در ٤۰ درجهٔ تحت الصفر زنده مانده است :

یك شیر ۳ ساله بنام کیدیك از باغ وحش نودوسیبیرسك سه زمستان را در بیرون در ٤۰ درجه سانتی گراد تحت الصفر زندگی کرده است .

با اینکه بداخل قفس شیر یك خانه چوبی با فرش کاه ساخته شده بود مگر شیر مذکور حتی در روز های سرد زمستان هم بداخل آن نخوابیده است .

کیدیك نظربه دوشیر دیگر که در زمستان بداخل قفس های گرم زندگی کرده‌اند اشتهای خوبتر دارد چنانچه ۵۰ فیصد بیشتر گوشت تازه میل میکند .

پشم وموهای این‌شیر سایبیریائی درشت وطویل رو بیده است .

برای تزئید تولیدات برنج از ایزوتوب و تشعشعات اتومی کار گرفته خواهد شد :

دانشمندان اتومی پیشبینی کرده اند که عنقریب ازایزوتوب تشعشات اتومی برای تزئید تولیدات برنج با قیمت بسیار نازل در آسیا استفاده خواهد شد .

این موضوع هنگام افتتاح جلسات متخصصین تولید برنج کشورهای مختلف جهان بتاریخ ٤ حوت درمانیلا افشاء گردیده که تحت سرپرستی مشترك اداره استفاده صلح آمیز نیروی ذروی و موسسه جهانی مواد خوراکه و زراعت شروع شده‌است.

اتحاد شوروی قمر مصنوعی حاوی دو سگ به فضا پرتاب نمود :

اتحاد شوری شب سه شنبه ۲۹ دلو یك قمر مصنوعی جدید را با دو سگ برای مطالعات بایالوژیکی به فضا پرتاب نمود .

این قمر مصنوعی حامل دستگاه فرستندهٔ رادیوئی نیز برده و در هر نود وشش اعشاریه سه دقیقه یکبار بدورادورزمین گردش میکند.

شاهدخت بیتریکس ونامزد ش

کلاوس وان امسبرگ موضوع ازدواج خویش را که در آینده صورت‌میگیرد در ادارهٔ بناروالی محل خود ثبت نمود .

البته موضوع ثبت ازدواج آنان عیناً مانند سایر آلمانها است ولی منتها فرقی که موجود است این است که شاهدخت ۲۸ ساله و نامزد او سیاستمدار ۳۹ ساله‌آلمان از طرف رئیس‌بناروال شهر تحفه‌ای حاصل مینمایند .

وان‌امسبرگ بجوانان عهد هتلر تعلق داشته و در جنگ عمومی‌دوم جهان زیر لوای‌آلمان خدمت‌میکرد.

رقابت برای ساختن طیاره جت سوپرکه ۵۵۰ نفر را نقل داده میتواند :

برای ساختمان یك طیارهٔ جت سوپرکه (۵۵۰) نفر مسافر رانقل

کرده بتواند بین موسسات طیاره سازی امریکارقابت شدیدیشروع شده است .

موسسهٔ دوگلاس در کلیفورنیا باسیستمات طیاره سازی بـرای ساختمان یك طیاره نوع دی ،سی (۱۰) که اوقیانوس اطلس را به سرعت هزار کیلو متردر فیساعت طی کند مذاکرات را شروع کرده است .

در صورتیکه برای این‌نوع طیاره مشتریهای زیادی پیدا شود تولید کنندگان آن گفته‌اند که نوع‌طیارات دی ، سی (۱۰) از شروع سال ۱۹۷۰ به فعالیت و پرواز های خود شروع خواهند نمود .

کوزموس یکصد و دهم در فضا بصورت عادی کار میکنند :

آژانس تاس روز جمعه ٦ حوت اطلاع دادکه‌قمر مصنوعی‌کوزموس یکصد و ده که بتاریخ سوم حوت بفضا پرتاب گردید بصورت عادی کار میکند .

آژانس گفت : ــ که تمام‌سیستم هائی که در قمر مصنوعی تعبیه شده بصورت نورمال کار میکند و پروگرام مطالعات بیولوژیکـی بصورت مؤفقانه انجام می یابد .

وضع سگها در سفینه کوزموس ۱۱۰ خوب است :

قرار اطلاع آژانس خبر رسا نی تاس وضع ج ، بریزی و بلکی دو سگ که در سفینهٔ کوزموس ۱۱۰ در فضا سیاحت میکنند خوب و عادی است .

این سگها از سه شنبه ۳ حوت باینطرف دور کرهٔ زمین گردش میکنند و اولین حیواناتی میباشند که به ارتفاعات بلند پـرواز می نمایند .

وسایل علمی که در داخل سفینه نصب است از وضع صحی دو سگ مرتباً اطلاعات مخابره میکنند.

سپورت در هرجا :

در جهان امروز دراکثر جاهائیکه از نعمت تمدن بهرهٔ کافی دارند سپورت از ضرورتهای جدی و سرگرمی های روزانــه اطفال ، جوانان و حتی پیران به‌شمارمیرود مدنیت ووسایل عصری حتی الامکان سپورتهای مانندآب‌بازی ،کریکت، تینس .... و غیره را در داخل تالار ها وستودیوم های بزرگ میسر ساخته است . گذشته از آن سپورت بـاصطلاح (یخمالك) در داخل صورت میگیرد ولی سپورت آنقدر عام شده است که در هر نقطهٔ ایکه مردم اجتماع میورزند محلی برای آن موجود است . مثلا مکاتب ، پوهنتونها ، بعضی‌هوتلها ومراکز فروش و غیره .

خاکهای آلوده‌با تشعشعات‌ذروی هسپانیه به‌امریکانقل داده‌میشود:

رئیس کمیسیون انرژی ذروی هسپانیه گفت : ــ که در حدود ٦۰۰۰ تن خاك هسپانیه که باثر سقوط بمب ذروی امریکا در جنوب هسپانیه به تاریخ‌اول جنوری‌آلوده با تشعشعات ذروی شده بامریکا حمل و ارسال خواهد شد .

وی گفت که به‌اثر سقوط این‌بمب که منفلق نگردید در حدود ۱۵ جریب زمین یعنی ٦ هکتار زمین آلوده شده و یك‌قسمت خاك‌سطح فوقانی این ساحه طور مؤ قتی در یك محل جمع آوری شده که به امریکا ارسال گردید .

شرکت جدید برای مطالعات دقیق تخنیك طیارات در انگلستان تاسیس گردید .

دو شرکت هوائی انگلستان تصمیم گرفته که مشترکا یك شرکت جدیدی بنام بریتش هوورداپر کرفت کارپوریشن تاسیس نموده تا در بارهٔ پیشرفت تخنیك طیارات مطالعات دقیقی انجام داده و باین وسیله در مارکیت طیارات جهان رقابت نموده بتوانند .

سرمایه این شرکت جدیدالتاسیس پنجصد ملیون پونـد پیشنهاد گردیده است .

یك دختر پیلوت میخواهد طویلترین پرواز را بدور زمین انجام بدهد :

پیغله شیلاسکات پیلوت در نظر دارد به تنهائی طویلترین پرواز یعنی سفر ۳۰۰۰۰ میل را بدور زمین انجام دهد. وی توسط طیاره یك ماشینه که سرعت آن ۲۲۰ میل فی ساعت میباشد دراپریل امسال مصادف به سی و هشتمین سالگرهٔ تولدش خط سیر دایمی جانسن را که در سال ۱۹۳۰ پرواز نموده بود تعقیب خواهد کرد .

پیغله سکات که در سال ۱۹۵۹ تعلیمات پرواز را تکمیل نموده و تاکنون ۱۸۰۰ ساعت در فضا پرواز کرده امیدوار است درین سفر خود ریکاردی قایم کند .

طویل ترین سفر بدون توقف وی ۳٤۰۰ میل عبور از بحرالکاهل است که توقع میرود درین پروا ز ۱۸ ساعت در فضا بماند .

مصرف تخمینی مسافرت پیغله سکات معادل به سی هزار پوند سترلنگ یعنی یکپوند در هرمیل خواهد بود .

جاپان قمر مصنوعی دیگری را مورد آزمایش قرار داد :

دانشمندان جاپان در این اواخر یك قمر مصنوعی را مورد آزمایش قرار داد .

این قمر مصنوعی که توسط دانشمندان جاپانی ساخته شده برای کسب اطلاعات در بارهٔ اوضاع ماوراء جو به فضا پرتاب شد .

برای اشتراك در مراسم ازدواج یك پسر امریکائی یکصد و بیست نفر رفقایش به لندن رفتند :

یك پدر امریکائی برای اینکه در مراسم ازدواج پسرش در لندن رفقای وی زیادتر اشتراك کرده بتوانند طیاره جتی را دربست کرایه کرده است . قرار است توسط طیارهٔ مذکور که از نیویارك به لندن پرواز کند تا یکصد و بیست نفر از رفقـای پسر وی انتقال داده شوند .

این پسر امریکائی بنام سیون که ۲۳ سال عمر دارد با جودی پاشا دختر ۲۲ ساله یك ملاك لندن ازدواج نمود .

در لندن زنان برای دریوری بسها استخدام میشوند :

بسهای معروف دو منزله لندن را بعد ازین زنها دریوری خـواهند کرد . برای انگلیس ها این امر واقعاً بیسابقه است ولی به مناسبت اینکه در تعداد کارگران حمل و نقل مخصوصاً دریوران تقلیلی به عمل آمده است مقامات مربوطه حمل و نقل انگلستان پیشنهاد نمود که برای جلو گیری از کمبودی دریوران زنان باین پیشه بپردازند.

باید محل ظهور بیتل هامستود نگردد :

از هرالد ویلسن صدر اعظم انگلستان درخواست بعمل آمد تا محل ظهور بیتل هـای معـروف انگلستان را حمایه و حفاظه کند.
طی یك تومار که پنج هزار نفر در ذیل آن امضاء نموده بودند از هرالد ویلسن تقاضا گردیده تا کلوپ کاورن لیورپول را یعنی از آنجا ئیکه بیتلی ها ظهور کردند وبه شهرت خود رسیده ند مسدود نگرداند .
دروازه این کلوپ در اثر حکم یك محکمه رو زدوشنبه ۹ حوت مسدود شده بود .
از آن تاریخ تا حال بیتل ها می کوشند که کلوپ را دوباره باز کنند و جوانان امریکا و جمهوریت اتحادی آلمان هم برای کمك بابیتل ها ازین راه حاضر به همکاری شده اند .

جوزفن بیکوجراحی شد :

جوزفن بیکو یکی از سرایندگان معروف امریکا نسبت تکلیف روده که برایش عاید شده بود در یکی ا زشفا خانه های پاریس عملیات شد و وضع صحی وی خوب است.

خطر مرگ از ناحیه استعمال دخانیات :

خطر مرگ در زنان از ناحیه مرض سرطان که در اثر استعمال سگرت پدید می آید . بیشتر است .
مطالعات طبی بر نیم ملیون زن نشان داد که میزان مرگ درزنانی که به دخانیات عادت دارند نسبت بزنانی که به دخانیات عادت ندارند اضافه تر است و همچنین مردانی که به استعمال تمباکو عادت دارند نسبت به مردانی که عادت ندارند زیادتر باین مرض مبتلا میگردند. این مطلب را انجمن سرطان امریکا انتشار داد . این مرض که اکثر اوقات از استعمال تنباکو پیدامیشود به ششی و دیگر حصص بدن انسان به زودی سرایت میکند . و باعث تورم جگر و سبب ایجاد امراض گوناگون میگردد . میزان مرگ از ناحیهٔ سرطان ششی در زنان متنوع است که این تنوع به اندازهٔ استعمال سگرت . درجهٔ تنفس و تاریخ شروع سگرت کشیدن مربوط است . این تشخیصات از طرف داکتر هاراندمدیر تتبعات احصائیوی انجمن مـذکور طبی راپور مفصل ارائه شد .
داکتر هاماند گفت : ـ که : (میزان مـرگ د رمردانیکه بـه سگرت عادت دارند نسبت به زنان بلندتر است) .
زنان باصطلاح (سگرتی) نسبت به مردان سگرتی کمتر اند .

تا دوسال آینده شبکه جهانی مخابره قمر مصنوعی بر قرار خواهد شد :

یك مجمع بین المللی فیصله نموده که تا سال ۱۹۶۸ شبکه جهانی مخابرات از طریق قمر مصنوعی بر قرار شود .
این سیستم که توسط آن مخابرات تلگراف و تلویزیون صورت خواهد گرفت توسط بیش از ٤٠ مملکت که عضو موسسهٔ بین المللی اقمار مصنوعی میباشد مـورد استفاده قرار خواهد گرفت .

فیصله که توسط پانزده عضو ءآن موسسه اتخاذ گردیده است حینی افشاء گردید که یك عضو ء ادار ۀ پست انگلستان در لند ن درباره پلان آنکشور جـهت اشتراك در

سیستم جدید مخابرات تشریحات میداد .
کنفرانس درواشنگتن انعقادیافته بود .
در ختم جلسه واشنگتن کدام اعلامیهٔ رسمی صورت نگرفت .
روزنامه لندن تایمز گفت علت سکوت درین باره شاید این باشد که همین اکنون قیمت اسهام موسسه بین المللی اقمار مصنوعی خیلی بلند رفته است .
کمیته در جلسه خودبحیث هیئت مدیره موسسه فعالیت کرد ۱۵۰ ملیون پوندسترلنگ را جهت‌بکار انداختن اقمار مصنوعی مانند قمر مصنوعی نوع«مرغ زودرس»امریکا اختصاص داده‌است. قمرمصنوعی مرغ «زودرس» می‌تواند سیستم مخابرات را در سرتاسر جهان بر قرار سازد اگر چه شاید چهار یا پنج قمر مصنوعی برای این‌امر بکار رود .
این اقمار مصنوعی در حالیکه۳۷ هزار کیلو متر ازسطح زمین‌ارتفاع خواهند داشت میتوانند در امتداد بحر اتلس مخابره را در یك ربع یك ثانیه انجام دهند .
قرار است سیستم مخابره برای هر کشوری که آرزوی استفاده از آن را داشته باشد باز گردد .

دختری که با چهار دست و چهار پا تولد شده به تندرستی حیات بسر میبرد :

پروفیسوریوسن حیلیفتیش‌جراح روسی گفت : ـ دختری‌که دوسال پیش با یکجوره دست و پا ودیگر اعضاء داخلی زاید بدنیا آمده‌بود اکنون با صحت و تندرستی به زندگی اجتماعی میل دارد .
این دختر در شهر ستروپول‌واقع ناحیه شمال اتحاد شوروی باچهار پا و چهار دست و پنج گرده و دو معده و دو مثانه و یك ستون‌فقرات اضافی بدنیا آمده است .
یکماه پیش جراح موصوف با یکسلسله عملیات تمام اعضای اضافی او را بیرون کشید که از آنها هیچ اثری بجز از اثر عادی جراحی باقی نمانده است .
اگر چه دستهای طفل موصوف بعد از عمل جراحی اضافه شده و هم چندین کیلو گرام وزن گرفته است با آن هم نسبت ضایع کردن خون در اثنای جراحی وزن اونسبت به اطفال هم سالش کمتر است .
طفل مذکور به پدر و مادرش سپرده شده و با وضع عادی و طبیعی زندگی‌میکند.

بجرم انفلاق‌مجسمه نلسن‌توقیف شدند :

پولیس بجرم انفلاق مجسمه نلسن در دوبلن که یکی از ادمیرال های بحری مشهور انگلستان میباشدو روز ۱۷ حوت صورت گرفت شش نفر را توقیف نموده‌است .تفصیل و علت توقیف هنوز افشاء نشده است .

تعداد زیادی از پولیس های‌مخفی و هم پولیس های دارای یونیفورم مساکن یکعده زیادی را که تحت اشتباه داشتنی روابط با قوه‌نظامی غیر قانونی جمهوریت آیرلیندبودند تلاشی و تفتیش کردند .
این قوه نظامی قانونی میخواهد که در صورت لزوم با توسل به قوه شش کشور پروتستان‌ایرلیند شمالی را با کشور کاتولیك جمهوریت ایرلیند متحد گردانند.

راجع به دارایی نکروما رسیدگی میشود .

رژیم جدید گانا کمیسیونی تشکیل داده به مامور رسیدگی دراطراف املاك ودارائی دوکتور کوامی نکروما رئیس جمهور معزول آن کشور میباشد .

این کمیسیون که ریاست آن را یکی از قضات گانا به عهده دارد تا جائیکه ممکن باشد راجع به دارائی دوکتور نکروما در داخل و خارج از آن کشور و اینکه این دارائی به نام خودش ثبت گردیده یا شخص دیگری و همچنان سایر مسایل مربوط به آن رسیدگی خواهد کرد .

طبق ادعای یکی از مشاورین مالی سابق گانا دارایی دوکتور نکروما از دو ملیون و پنجصد هزار پوند کمتر نمی باشد که قسمت اعظم آن در خود گانا میباشد .

اوتانت اولین مشتری و مشوق یك فلم هندی خواهد بود :

در نیویارك اعلان شده که سر منشی ملل متحد اوتانت قبول کرده است تا مشتری و مشوق افتخاری اولین نمایش یك فلم هندی بنام شکسپیر والا در نیویارك باشد .

این فلم به منظور کمك به یونیسف صندوق وجهی اطفال ملل متحد سر از روز ۲ حمل در نیویارك به معرض نمایش قرار گرفت .

نمایش این فلم چهار هفته دوام نمود .

دانشمندان امریکائی سر از حالا در فکر تعیین کرایهٔ مسافرین زهره و مریخ افتاده اند :

دکتور یوجین کونیکی عالم کیهانی امریکا روز سه شنبه ۲۴ حوت اظهار نمود کرایهٔ مسافرین باوزن وسطی که در اوایل قرن آینده به سیارات زهره و مریخ پرواز کنند در حدود (۱۶۰۰) دالر خواهد بود .

وی افزود کرایه این مسافرت باساس وزن اشخاص یعنی ده دالر فی پوند وزن خواهد بود که به اینصورت اشخاص قوی بنیه بیشتر از (۱۶۰۰) دالر کرایه خواهند پرداخت .

سلول های سفید خون بین دو مریض مصاب به سرطان تبادله شد :

تبادلهٔ سلول های سفید خون بین دو مریضیکه مصاب به سرطان استخوان میباشند توسط دکتوران جهت اعاده صحت شان صورت گرفته است .

انتقال خون که روز دوشنبه ۲۳ حوت آغاز گردیده برای سه هفته ادامه خواهد داشت .

این دومین قدمی است که در موسسه میموریل روزول پارك واقع بوفالوی امریکا جهت تداوی این دو مریض برداشته شده .

دوازده روز قبل دکتور هاحصصی از انساج سرطان یك مریض را به ران مریض دیگر پیوند نمودند.

نکروما وطرف دارانش از اموال ضبط شدهٔ خویش برای مصارف خود استفاده کرده میتوانند :

رژیم جدید گانا به دوکتور کوامی نکرومار ئیس جمهور معزول خانمش وزراءو اعضای پارلمانی حزب منحل شده طرفدار دوکتور نکروما اجازه

داده که یکصد پوند سترلنگ در هر ماه برای مصارف شخصی خود از حسابات شان که ضبط شده خارج کرده میتوانند .

حکومت جدید گانا چندی قبل تمام حسابات پس انداز رهبران سابق را در بانکهای داخلی و خارجی ضبط کرده است .

میخواهند ماه عسل خود را دور ازنظر و تعقیب نا مه نگارا ن بگذرانند .

گفته شده که قوای هوائی امریکا در بردن پروازشاهدخت بیتریکس وشوهرش شاهزاده کلوزازامستردام هالیند به قصد مسافرت ماه عسل شان دست داشته است .

مارشال وایت نطاق وزارت خارجهٔ امریکا گفت که عروس و داماد از فرانکفورت جمهوریت اتحادی آلمان توسط یك طیارهٔ قوای هوائی امریکا به آن کشور آورده شدند .

ایشان یکبار از فرانکفورت تا واشنگتن و بار دیگر از واشنگتن به لارید و واقع تکزاس پرواز کردند .

نطاق گفت که عروس ودامـاد از لاریدو به مکسیکو رفته اند.

نطاق گفت که عروسه داماد ا ز قوای هوائی امریکا درخواست کمك کرده بودند تا ایشان را درمسافرت به قصد ماه عسل دور از نظر و تعقیب نامه نگاران کنجکاو کمك کند .

قوای هوائی امریکا هم با اخذ قیمت ۵۵۸ر۷۹ دالر فی نفرایشان را در این مسافرت کمك نمود و بل ارائه شده رانیز تادیه کرده اند.

تاسیسات نفتی جزیره خارك ایران افتتاح شد :

اعلیحضرت شاهنشاه ایران روز ۱٤ حوت تاسیسات بزرگ نفتی آن کشور را در جزیرهٔ خارك واقع خلیج فارس رسماً افتتاح کرد .

این تاسیسات شامل یك لوله نفت قطور که یك میل طول دارد بوده و به منظور صدور نفت خام ایران توسط کشتی های نفت کش به بازار های جهان تمدید گردیده است .

مصارف ساختمان این لوله معادل شصت و پنج ملیون پوندسترلنگ است .

ساختمان یك پل به حکومت ترکیه پیشنهاد شد :

مؤسسه صنعتی گروپ جمهوریت اتحادی آلمان پیشنهاد ساختمان یك پل بزرگ را در ترکیه بـه حکومت ترکیه نموده است .

این پل بر فرازبحیرهٔ یوسفورس ساخته شده و برای اعمار آن یك صد و بیست ملیون دالر تخمین شده است .

جوزای هشتم بمنظور پیدا کردن اسلحه ذروی بر فضای خارجی پرتاب شد :

منابع مؤثق گفتند که امریکا طور امتحانی میکوشد که توسط سفینهٔ کیهانی جوزای هشتم در موردپیدا کردن اسلحهٔ ذروی که ذریعه سفاین کیهانی به فضای خارجی پرتاب میشوند کار بگیرد .

این آزمایش و تجربه امریکا ازین لحاظ هم مهم است که اتحادشوروی ادعا نموده که میتوانند اسلحـهٔ ذروی خود را از فضای خارجی به هر نقطهٔ دنیا که خواسته باشد پرتاب کند .

دنړۍ دادبیاتو نه هیریدونکي

او نه محوو کیدونکي شاهکاري

سږ کال دادبیاتو او هنر په مختلفو ساحو کښې بدیع آثار منځ ته راغلل او دنړۍ دهنر او ادبیاتو لمن یې له قیمتی خزانو څخه ډکه کړه ښایي ددغو آثارو یوه برخه په آینده کښې د بشرپه بدیعو او حیرا نوونکو شاهکا ریو کښې وشمیرله شي .

دپخواني یونان څخه تر اوسه پوری په ادبیاتو کښې داسې آثار منځ ته راغلي دي چه د زمان او مکان له قیده وتلي دي یعني دهر وخت او هرې سیمې انسانا نو ورسره خپله علاقه ساتلې ده.

داآثار دبشر انبوغ اوخلاقه قدرت ځلیدونکي نه هیریدونکي او نه محوه کیدونکي شاهکاري دي تل به وي او په هر چاپوری به اړه ولري .

ډیر داسې کسان شته چه له هنر او ادبیاتو څخه بیګانګي ولري خوددغو آثارو او دهغو دخلا قو لیکوالو په پیژندنه نه دي بریالي شوي نوځکه مونږ ټول دغه قیمتي آثار دګرانو لوستو نکو دپاره په داسې توګه خلاصه کړ ی دي چه ددې فصل هره برخه تاسوته داسې داستان دروړاندې کو ی چه هغه دنړۍ له لویو ادبي شاهکاریو څخه بلل کیږي. دداستان ادبي ارزښت دمعرفی کولو سره سم تاسو ته لیکوال هم درپیژندل کیږي .

دامضمون یو ټکره لیکوال چه په ترجمه او څیړونو کښې ښه لاس لري تهیه کړې دي او مونږ یې دافغانستان کالنۍ دګرانولوستونکو دپاره له خارجي مطبوعاتو څخه په پښتو ترجمه او وړاندې کوو .

لویې آرزوګانې :

دچارلز دیکنز اثر

د (لویې آرزوګانې) کتاب دستر انګلیس لیکوال چارلز د یکنس یو شاهکار ګڼل کیږي دغه مشهور انګلیس لیکوال په ۱۸۱۲ کال کښې درو چستر په (ګاوشیل) نومې ځای کښې مړ شوی دی د دیکنز پلار دبحریې داداری یو بې وسې غریب کار ګر و وددیکنز دماشوم توب دوره له ډیرو سختیو څخه ډکه وه خو همدغه حالت یې دآثار دلیکلو دپاره الهام شو .

ده په ژوند کښې یوازې دکتاب لوستلو امید درلود او یوازې یې دخورمیني او محبت ته په زړه کښې ځای ورکړی ؤ ـ په ۱۸۲۳ کال کښې دچارلز کورنۍ په لندن کښې هستوګنه غوره کړه پلاریې په دغه وخت کښې چه ډیر پوروړی شوی

ؤ په بند محکوم شو او دری‌میاشتی
یی په بند کښې‌تیری کړی نوځکه
دولس کلن چارلز مجبور شو چه
دواکس «واسلینو» جوړ ولو په
فابریکه کښې دواکس په ډبیلو
دکاغذونو دسیریښولوپه‌کاربوخت
شي . دیکنز به دیك شنبی ورځی
(چه درخصتی ورځی وی) دخپلی
کورنۍ سره یو ځای په زندان
کښې تیرولی . دښار ډیری فقیری
برخی‌چه ده لیدلی له هغو څخه یی
دخلکو دغریبی طبقی دژوندانه په
باب داسی قیمتی اطلاعات راټول
کړل چه بیایی له هغو اطلاعاتو او
مشهوداتو څخه دخپلو رو مانونو
دلیکلو په وخت کښې ډیري اغیزه
ناکی او رقت باره صحنې پخپلو
آثارو کښې مجسمې کړی. کله چه
پلار یی له بندی خانی نه راووت‌نو
بیایی دکورنی د «دومره خوږه چه
نه مری اونه وربانډی پایی» ژوند
ادامه پیدا کړه دغه‌حالت تر۱۸۲۷
کال پوری‌چه‌دیکنز درسمی‌اسنادو
په دفترکښې‌شاگردشودوام درلود
دچارلز دګړندۍ لیکنی فن یی له
ښوونکی څخه زده کړه او دلومړی
ځل دپاره‌د«مودنینګ هرالد»مجلی
دی دخپل پارلمانی خبریال اوچټك
لیکونکی په‌حیث‌مقررکړ. په‌همدغه
وخت کښې دي دیو بانك لرونکی
په لورمین شو خو ځرنګه چه‌غریب
ؤ په زیره یی ملنډې وشوی .
په دیکنز تردی وروسته‌دژوندانه
لاره لږلږ روښانه شوه په کتاب

لیکلو او ورځ پاڼه لیکلو یی پیل
وکړ او په ۱۸۳۵ کښې یی خپل
لومړنی اثر په دوو جلدو کښې د
(وزي طرح) په نامه خپور کړ په
۱۸۳۶ کال کښې یی دیوی نجلۍ
سره چه (کاترین هگارس) نومیده
واده وکړ او د هغی خور یی چه
«جورجینا»نومیده‌ځان سره‌اوستله
دی نجلی په دیکنز کښې عمیق
نفوذ درلود چار لس خو نور
کتابونه چه د (ښا غلی
بیکویك ماجرا)او «اولیورتویسمت»
او «نیکلا نیکلبی» نومیدل ولیکل
چه دټولویی‌بی‌ساری‌هرکلی‌وشو .
په ۱۸۴۰ــ او۴۱ کلونو کښې
یی دامریکی متحدو ایالا تو ته
مسافرت وکړ خوبیا ور څخه‌غمجن
او خواشینی راغی ځکه ده هلته په
هغه وخت کښې دغلامانو خرڅولو
غلاـ جنایت او سړی و ژلو څخه
پرته بل څه نه‌ؤ لیدلی. ده دخپل
دغه مسافرت خاطر ي په خپل
(امریکایی یادداشتونه) کتاب‌کښې
لیکلی دی ـ ۱۸۴۵ کال کښې
ایتالیې‌ته لاړ او دبیرته راتګ په
وخت کښې‌یی د «ډیلی نیوز»ورځ
پاڼه تاسیس او خبره کړه او په
ایتالیاکښې یی دخپل مسافرت
خاطري په دغه ورځ پاڼه کښې
چاپ اوخپری کړی .
ددیکنز آثار زیاتره د دده د
ماشومتوب له دوری څخه متاثر
شوی دی د (لوبی آرزوګانی) او
(کاپر فیلد) آثارده له شاهکاریو

څخه دی دا آثار په داسی ساده او
روانه توګه لیکل شوی دی چه له
واقعی ژوند سره بیخیسمون لری
دیکنز پخپل قوی‌او ژوندیریالیزم
سره او پههغوړراخو اطلاعاتوسره
چه دبی وزلو او محرومو انسانانو
په باره کښې‌یی راټول کړی او د
انسان دوستنی- رحم اومهربانی
په هغو احساساتوسره چه پهخپلو
آثارو کښې یی ښکاره کړ ی دغه
راز په هغه کومیك او طنز آمیزه
لهجه چه ده پخپلو آثارو کښې په
کار اچولی ده کولا ی شی یو نسل
هم وژړوی او هم یی وخندوی.

لویی آرزوګانې :

دمخه باید داخبره یاده کړو چه
چارلز دیکنز په ۱۸۵۷ کال کښې
په یوه ښکلی نڅیدونکی چه (الن
ترنان) نومیده مین شو او ددی په
مینه کښې‌یی له خپل ځان نه هم
لاسو نه واخستل خو دغې مینې
ده ته نیکمرغیرانهوړه او دکورنۍ
دمینی او ګرمۍ نه دوکی غیری‌نه
بی نصیبه شو .

دده روحی تاثرات تریوی اندازی
په دووداستانونو (لویی آرزوګانی
۱۸٦۱) او (زمونږ شریك ملګری
۱۸٦٤) کښې منعکس شوی دی .

د (لویی آرزوګانی) داستان دیو
کلی دکلیسا له هدیری‌څخه شروع
کیږی .

یوله بند څخه تښتیدلی انسان
یو کوچنی ماشوم نا څاپه رانیسی
او ډاروی له ده څـخه غـواړ ی
چه یوه څه خوراکـی شیان او د
ځنځیرونو دسو لولو او غوځولو
دپاره یوسوهان دسیندغاړی ته ور
وړی کوچنی پیپ ورسره وعـده
کوی څه چه هغه سړی غـواړی
ورتهوړی.ماشوم کورتهځی‌خپله‌خور
او خپل اخښی جوګار جری چـه
دکلی پښ دی نه خبروی دسامانو
له صندوقه څخه‌یوسوهان اخلی او
دځینو خوراکی شیانو سره یی د
سیندغاړی‌ته وړی ګو ری چه یو
بی وزلی بندی هلته دده په انتظار
کښې ناست دی هغه شیان چـه
ماشوم له ځان سره راوړی ؤ بندی
ته یی ورکوی او دڅه مودی دپاره
بندی ته ګوری چـه دی په عجیبه
توګه ډوډی‌خوری. تر دی وروسته
بندی له خپلو پښو څخه دوسپنی
زولانی په سوهان پری کوی او په
خپله مخه ځی او ماشوم یی بیر ته
خپل کورته ورځی .

په همغه‌ورځ‌چه پولیس‌په تیښتیدلی
بندی پسی ګرځیدل‌او دسیندڅولی
خواوې یی وکتلی مخه یی (دجو)
دکان ته وکړه چه‌ماتی شوی‌کړی
وربانډی جوړی کړی (جو) هـغه
کړی ورته‌جوړوی‌اودپیپ دپولیسو
ر ملګـرتیا دتښتید لـی بندی په
لته پسی روانیږی دغه بنـدی په
داسی ځای کښې مومی چه په یـوه
کنده کښې دیو بل تښتیدلی‌بندی
سره لاس په ګریوان‌دی او دیو بل
دروژلو قصد لری .

ډیره مـوده وروسته پیپ دښمار

یوی شته منی بنځی (هاویشام) ته استوی میرمن هاویشام داسی بنځه وه چه په‌عشق کښې یی‌ماتی کړی او له خلکو او جهان سره یی خپل روابط پری کړی ؤ .

په همدغه کورکښې‌پیپ‌له (استلا) سره‌میرمن ها ویشام خپله لور بللی وه آشنایی پیدا کوی‌او دهغی ښکلی پی مخی نجلۍ دمینی لمبه دده تر ټول بدن راچاپیره کیږی له ډیری مودی نه را هیسی له ده سره دا آرزو وه چه ځان دی حدته ورسوی چه دجودآهنګرۍ‌په دکان کښې کار وکړی شی او وکولای شی‌چه دجو په خیرسوټك په قوت سره پورته‌کړی اوپه‌سندان‌یی‌ووهی خو کله چه دمیرمن هاویشام په کور کښې استلادده پلنو اوپرېړو و بوټونه په تحقیرآمیزه نظرگوری او دده دخبرو او دکینښنا ستلو په باب ښی خبری نکوی زړه یی دآهنګرۍ له کار گاه نه توریږی او له همدغه ځایه یی په آرزوگانو کښې تغییر راځی .

بیا په همدغه کور کښې پیپ د راتلونکی ژوند له ملګری هربرټ سره آشنایی پیدا کوی . پیپ څو موده دمیرمن‌ها ویشام‌په کورکښې پاتی کیږی او بیرته کلی ته ځی‌او دجو د آهنګرۍ په کار گاه کښې په کار لګیا کیږی‌خو اوس دده دغه کار یی له لویو آرزوګانو اولوړ و نظریاتو سره غاړه غړی نشی کیدلای. وروسته له هغه تقدیر ده ته بنه مخ ښیی،دمنی دیوی ورځی په ماښام کښې یو حقوقی مشاور او ددعوا ګانو وکیل(جاګرز) کلی ته ورځی .

دی پیپ ته له ځان سره یو پیغام وړی او هغه داسی دی چه یو نه پیژندونکی‌ولینعمت اوخیرغوښتونکی غواړی چه . پیپ شته من او د نیك‌مرغ ژوند خاوند کړی خو په دی شرط چه اول خو پیپ بایـد هیڅکله خپل نوم بدل نکړی اوبل داچه لاسی کارونه دی نه کوی داشرافی ژونـد آداب او رسوم دی زده کړی او یوه‌اشرافی روزنه دی ولری . دغه نا معلوم سړی‌که هر وخت مناسب وباله‌خپل هویت به ورته‌څرګند کړی .

آیادا نه پیژندونکی شخص‌میرمن هاویشام نه وه چه دپیپ دژوند د نیکمرغ کولو تصمیم یی نیو لیؤ. دلته بل څوك داستا ن ته را ځی چه نوم یی پمپل چوك دی او دي دپیښ (جو) تره دی څودی د جو ښځی خپل مال ګرځولی‌دی پرته‌له دی بل څوك حق‌نه لری چه ده ته تره ووایی .

پمپل چوك چه‌څوموده پخوابه‌یی پیپ د (چندر غازی) په نامه باله او دی به یی غبی او بیمغزه یا له اوس دی په عاجزی سره په خپل کـار اوکسب کښې مشـوری ته رابولی .

پمپل چوك یوډیر بد پرستاژدی چه دکینز خلق کړی دی دي‌په بی

آزاری کښې هم مضر دی داسې
پیری ته ورته وی چه وجود نه
لری خو مضر دی هیڅکله نه مری
دې اساساً ژوندی نه دی ځکه خو نه
مری .

پیپ په داسې حال کښې چه دجو
په قیافه او دهغه په کار گاه باندی
شرمیږی رالویږی یو رقیب ورته
راپیدا کیږی چه استلا ورځخه

تیښتوی پیپ له (امل ماگوویچ)
خپل ناپیژند ونکی ولینعمت سره
آشنا کیږی دی هماغه پـرونـی

تیښتیدلی بندی او له شړونتیانه
اوس راغلی سړی دی خوله شړونتیا
نه دهغو راغلو کسانو جزاچه د

راتگ اجازه ونه لری مرگ دی.
پیپ په داسې حال کښې چه وجود
یې هولله نفرت څخه ډک دی دخپل

ولی نعمت په هڅه کښې دی او
وباسې پـه لار کښې دگمرك له

مامورینو سره وردچار کیږی ددوی
لاربښوونه یو سړی کامپی سون

په غاړه لری - کامپی سون هغه
تیښتیدلی بندی ؤ چه ماگویچ دی

په کنده کښې په مرگ واهه دلته
بیا جگړه شروع کیږی ماگـو یچ
و کامپی سون نښلی خو بیا دواړه
سیند ته ورلاهو کیږی کامپی سون
په اوبو کښې ډوبیږی اوماگویچ
هم سخت ټپی کیږی او روغتون ته
وړل کیږی او هلته مړ کیږی .
دماگویچ خبری او دتیښتی اخ و
ډب ما جرا یی پیپ دنورو اسرارو
په کشف کولو بریالی کوی هغه
داچه :
استلا دماگویچ لور ده دا داسې
نجلۍ ده چه دپلار په خیال یې هیڅ
وجود نلری دچاگرز شډځه کلفت د
استلا مورده او هغه بل تښتیدلی
بندی دمس ها ویشام بی قوله او
بی لوزه کوژدن دی .
په هـر حـال پیپ دیوی اوږدی
ناروغی نه وروسته له امید واری
او خجالت سره کلی ته بیا ورځی
چه دجو مهربانه لاسونه ونیسی او
دماشو متوب ددورې د محبوبـی
ښوونکی (بیدی) په لیدو سترگی
خوږی کړی خو بیدی له (جو) سره
واده کړی دی اوله کلی څخه وتلی
دی .
پمپ هم له دغه ښار اوځـای له
هربرت سره قاهری ته ځی او هلته
یوه کوچنی تجارتخانه په کار اچوی
په دی ورځو کښې داستلا میړه
له اس څخه دلویدو په اثر مری او
پیپ بیرته له سفر څخه راځی خپل
هغه کلی ته چه په کښې زیږیدلی
دی ورځی او دشپې له خوا د مس
هاویشام دکور کنډوالې گوری خو
پخوانی استلا په کښې نه وینی او
دغه راز دپخوا نـی پیپ ښښې او
ښبانی هم نه دی پکښې پاتی شوی

دردونو او تکلیفو نو دواړو ویلی کړی او له سره یی بیرته نوی شخصیتونه جوړ کړی دی او س استلا خپل پخوانی غرور او پیپ دفریب پرته‌له خیری‌ښخه غورځولی ده او تر دی وروسته به یو له بل څخه بیلتون ونشی زغملای .

اسپار تاکوس

دهوارد فاست اثر

اسپار تاکوس دامریکایی ستر لیکوال هوارد فاست یو تا ریخی سیاسی او اجتما عی شهکار دی. هوارد فاست په ۱۹۱٤ په‌یوه کار گری کورنۍ کښې زیږ یدلی دی فاست‌دماشتوب له وخته دمعشیت تامینولو له پاره په کار بوخت‌شو. د ۱۹۲۹ - ۱۹۳۳ کا لو بحـران فاست هم دزرگونو نورو کار گرو په څیر له کار خانی څخه وویست او له فلاکت سره‌مخامخ کړ دخپل عمر په ۲۳ کال یی د(ماشومان) په نوم یو رومان‌ولیکه ـ فاست‌پخپل دغه رومان کښې دکارگرو دکوچنی دماشومانو زړه خوږو نکی ژ وند څیره ایستلی ده. بیایی خپل دری تاریخی رومانونه (دآزادی زامـن توم‌ـ پین‌ښاری‌ـاونه را کیدونکی) خپاره کړل .

دامریکی تاریخی پیښې دخپلواکی جگړی او ددغو جگـړو وصف او تشریح ددغو رومانونو مـوضوع وه . ده په ۱۹٤۱ کال کښې خپل یو موثررومان(دوروستنی سرحد) په نامه خپور کړ او په هغه کښې یی هغه فجیع کارونه په مهـارت سره ترسیم کړی دی چه متمدنو سپین پوستودسورپوستو بومیانو سره کړی دی .

په ۱۹٤٤ کال‌کښې‌یی‌خپل مشهور رومان (دآزادی لاره) پای تـه ور ورساوه‌ـ دآزادی لاره هغه لاره ده چه دامریکی دمتحدو ایالاتو تو ر پوستکی دی باید وربانـد ی روان شی او خپل حقوق او خپله آزادی دی لاس ته‌راوړی.ده پـه(۱۹٤٦) کښې د «امریکایی» رومان او پـه (۱۹٤۹)کال کښې د «زما زړه ور ورونه» رومان‌خپورکړ. په‌وروستی ذکر شوی رومان کښې دیهودو د قام ینښی لیکلی شویدی .

فاست په ۱۹۵۱کال کښې خپل مشهور رومان «اسپار تاکو س» ولیکه په دغـه رو مـا ن کښې د پخوانی روم دمرییانو دجالب قیام او دقیام دماتی دعللو تحلیـل او تاریخی اهمیت بیان شو ی دی .

داسپار تاکوس داستان :

په امریکا کښې له دغـه داستان څخه یوفلم هم‌جوړ شوی دی‌داستان په دی موضوع شروع کیږی چه دسرو زرو په یوه کـان کښې یو زیات شمیرکار گران‌دکانو ساتونکو تر څارنی لاندی په اجباری کارونو بوخت شوی دی او مزد یـوازی دو مره‌شیان دی‌چه‌دوی نه‌وربانـدی مری‌او‌نه‌په‌ژوندیو‌کښې حسابیږی.

تزاس غلام اسپار تاکوس هم په دغو کسانو کښې شا مل دی دده

پلار په تراس کښې دبزګـرى په کسپ لګیاؤ سره ددې چـه شپه ورځ په کار بوخت ؤ خو دحاصل خیرى مځکى څخه دو مره څه نشى ګټلاى چه دخپلى ښځى او زو ى خیټه ورباندى مړه کړى . ځکه چه دمالیاتو درانده پټى دبزګرانوملا وىماتىکړى. بز ګرانو لاس سره یوګړىدمالیاتودورکولو څخه غاړه غړوى دمالیاتو مامو رین او مالیى اخیستونکى روحانیون تشلاسونه ورڅخه ځى خو دبـزګـرانو دغه کامیا بى ډیـر دوام نکـو ى ځکه روحانیون اجیر عسکر دبزګرانو سره جګړى ته استوى بزګران ماتى کـوى اودوه زره تنـه ور څـخه بندیانیږى اونه سوه تنه یى دنورو دعبرت دپاره مصلوب کیږى اوپه دار خیژول کیږى داسپار تاکوس پلارهمپهدار خیزولکیږىپدىوخت کښې اسپار تاکوس زلمى دى دده په پښو کښې هم زولانى اچو لى کیږى او له او وسووتنو نـور و زلمیانو سره یوځاى بندى خانىته بیول کیږى او دسرو زروپه یـو شمالى کان کښې په اجبارى شاقه کارونو باندى اچول کیږى ددوى آمرانکهبدل هم شى خود څپیړو په وارونوکښې یى بدلون نه راځى هلته ځینى بندیان په نافرمانیو او بد اخلاقیو پیل کوى او دکـا نو ساتونکى چه خویى وسه وى ددوى له درېږولو څخه غاړه نه غړ وى دوى بیرېږى که چیرى ددغـو نا فرمانیو مخه ونهنیولهشى نو نورو اسیرانوتهبه همسرایت وکړى اود دوىبه دنویو اجیـرو عسکـر و استخدامولو ته مجبورکړى په آخر کښې باتیاتوس یوشته من چـه تکړه کار ګران اخلى دغه کـان ته ورځى۔ دکـان مالك له موقـع نه استفاده کوى نافرمان کار ګرا ن چه اسپار تاکوس هم پکښېدى په باتیاتوس باندى پلور ى تـر دى وروسته داسپار تاکوس په ژوند کښې یوه نوى مرحلهشروعکیږى له دغه دتراس په راحت ښښوونکى هوا کښې روزل شوى ساده دهقان او بیا دسروزرو دکان کارګرڅخه اوس یو ګلادیاتور جوړیږى.اسپار تاکوس په نورو ګلادیاتـورا نـو کښې دخپل رشادت او رو ښانه فکر په سبب محبوبیت پیدا کوى او هر څوك دده په باب ښى خبرى کوى .

خو دقیام بهانه دګلاد یاتو رانو دښکاره مبارزو یوه صحنه د دغه قیام یو تحریك دى خبره داده یو رومى زلمى براکوس دیو بل زوى خوان کارنیوس کراسوس سرهچه دروـمى متنفذو او معروفو کورنیو څخه ؤ دباتیاتـوس کـاله ته په میلمستیا ورځى اولهدهڅخه غواړى چه ددوتنو ګلادیاتورانو یوهننداره ددوى سر ګرمى اوساتیرى دپاره ور وښیى خودامسابقه بایدپهداسى توګه وىچه ددواړو خواوونه یوتن پکښې ووژل شى نو اسپارتاکوس

په دی سبب ددی مسابقی دپاره تاکل کیږی چه یوناآرام گلادیاتور دی اونفوذ یی په نـو رو کښي د مالك دزحمت سبب گرځی. دی له یو تکړه تور پوستی سره چه تیره نیزه یی په لاس کښي ده مخامخ کیږی اتکلیږی چه له دغی مسابقی ځخه بهژوندی ونهځی ځکه دواړه رقیبان یو دبل دوژلـو په مقصد مسابقی ته ورداخلیږی ژوند ډیر خووږ شی دی که دلته دبل پهوژلو لاسپوری نکړی په خپله بهووژل شی .

تکړه تور پوستی اسپار تاکوس په مځکهوهی خوپه ځای ددي چه مړیی کړیدننداره کوونکو رومیانو په خوا ور رهی کیږی او حمله ور باندیکوی څوتنه ورځخهوژنیپخپله هم وژل کیږی خو اسپار تاکوس ژوندپاتی کیـږی. ده وژل شوی تور پوستی مړی دگلادیاتورانو په محوطه کښي ځـړوی او دنـورو د عبرت دپاره یوبل تور پو ستکی هم مصلوبوی. گلادیاتوران دډوډی خوړلوله خونو څخهوځی او محشر جوړوی او قیام لـه همدغـه ځایه شروع کیږی .

گلادیاتوران دډوډی خـوړلو په خونو کښي خپل مربیانوژنی اوله ښار نه وځی نور غلامان له پتهیواو کښتونو ځخه ورتولیږی انقلا ب زور نیسی انقلابیون دکاپو ښار او څو نورو واړه ښار ونـه نیسی د انقلاب خبردسناتر ترمجلسپوری رسیږی خودقدرتلاسته راوړهلو په وجه متزلزل شوی سنا احتیاط له لاسه نه ورکوی سره ددي چه تکړه قوماندانانو ډیر په کار پوه کسان لری یوزلمیسناتور دشپږ و عسکرو دستو سره دغلامانو دسر کوبی دپاره استوی دسنا مجلس ددغه سړی په انتصاب کښي دوه **هدفونه لری .**

یوی داشرافو د ډلی دملا تړ ی جلبول دیځکهاستول شویسناتور له اشرافو ځخه یو تن دی . بـل هدف یی دادی چهدسنا مجلس د یو سناتور په استو لـو سره نه غواړی چه خپـل قـدرت له لاسه ورکړی له بلی خوا استول شوی سناتور وارینیوس یو غبی زلمی دینو ځکه په سیاسیلحاظ داعتماد وړ نه دی .

کـله چـه وارینیوس کا پو ته ورسیدله ښاره دباندی یی خپـل لشکر دیره کړ ده واك درلود چه دانقلابیونو مشران بندیان کړی او له نورو بندیانو سره یی ر وم ته واستوی که دکاپو دښار شورا موافقه وکړی نو دشورا پهغوښتنه هغه له بندیانو ځخه یو شمیـر د نورو دعبرت لهپاره پهداروخیژوی خوپه دی شرطچهدغه شمیر دټولو بندیانو دشمیر له نیمایی څخه کم وی. دغلامانو دمالکیت حقهـم په سناپوری اړه لری .

سنا داکار ډیر ساده گڼلی او د انقلاب غلی کول یی آسانه کـار

بللی دی . غلامانو د(وزو) په لمن کښې دروم‌په لښکرو یر غل وکړ دیو سمړی نه پرته نور ټول یې ووژل سنا خصوصی غونډه وکړه ژوندی پاتی‌شوی سپاهی دغلامانو یرغل‌ماجرا غونډی ته واوروله اود اسپار تاکوس پیغام یې په دی مضمون سره سناته ورساوه چه.

«تاسو خپل عظمت ددنیا په چور کولو او نورو دزحمت دڅمر په غلا کولو ګټلی دی .

خو اوس ستاسودګټوو ټولو کری ماته شوی او پیمانه‌یی تویی شوی ده . . .دنړی ټول وګړی به‌زمونږ آواز ته غوږ کښیږدی او مونږ به دنړی ټولو غلامانو ته ووایو.. پاڅی . .ځنځیرونه مات کړی هر چیرته چه ورشو غلامان به له مونږسره ملګری شی بیابه زمونږ دلښکر حساب‌ونه‌لری نوبیابه‌مونږ نوی‌ښارونه‌جوړکړو داسی‌ښارونه چه دیوالونه او بند یزونه به ونه لری او خلك به پکښی په سو له او سلامتیا سره دنیکمرغی‌ژوند ولری .»

لیکن دغو امیدونه دیو تش خیال نه پرته بل ارزښت‌پیدانکړ غلامان له اسپار تاکوس سره ملګر ی نه شول ټول‌اسپار تاکوس‌ته سترګی په لار وو چه ددوی قهرمان آزاد کړی دانقلاب ناکامی یوبل علت‌هم درلود هغه دخلکو بی خبری‌او هغه نقشه وه چه سیاستمدارانو د دی بی خبرتیا دزیاتولو دپاره په کار اچولی وه . سنا دمجبوریت له‌مخی دکراسوس لمن‌نیسی‌او کراسوس له‌زیات‌لښکرسره‌له اسپارتوکوس سره جګړه‌کوی یوبل رومی‌سردار چه دافریقی له‌فتح‌کولو څخه‌راغلی دی دسیند له لاری څخه‌له څټ نه په اسپار تاکوس باندی ورځی. د اسپارتاکوس کوښښونه ددغو دوو لښکرو دنه یوځای‌کیدو‌په کار کښې ناکامیږی او داسپارتا کوس په لښکر کښې ماتی ګډیږی. بدبخت ګلادیاتور له‌نوروسل ګونوبندیانو دمجازاتو په دار ځړول‌کیږی‌او بیا رومی تسلط کوونکی غلبه مومی.

دبالزاك اثر

او ژنی ګراند .

اوژنی ګران نده دبالزاك نه هیریدونکی او نه محو کید ونکی اثر دی . (اونوره بالزاك) په۱۷۹۹ کال کښی زیږیدلی دی پلار اومور یی هغه دحقوقو دعلم لوستلو ته تشویق کړ تر څو چه قاضی او یا وکیل شی دوی ډیرآرزو لرله چه د رسمی اسناد و مدیر شی خو بالزاك له خپل پلارنه د خرخ اخیستلونه وروسته دادبیاتو لمن ونیوله او په کلکه سره یی په کار پیل وکړ. څرنګه چه دده په فکر ادبی ژوند او دخیال دسالم ساتلو دپاره دژوندانه‌کافی مایحتاج‌لازمی شیان دی نویی دتحصیل په وخت کښې په تجارتی کار وهم لاس پوری کړ .

خومتاسفانه دغو کو ښښونو

معکوسه نتیجه ورکړه او زیاتـــی پیسی پوروړی شو خوش سلیقي او تجمل پسندی هم دده دپوروڼو دروند کړدی په ۱۸۲۸ کال پخپل یولیك کښي داسی لیکی :ـ

«دژوند دتیرولو او دیو سل او پنځه ویشتو زرو فرا نکو پور ادا کولو دپاره دقلم نه پرته بل هیڅ شی په دنیا کښي نه لرم» په دغه وخت کښي دخپلو مشکلاتو دلری کولو او دپوروړو لهشر څخه دځان دخلا صولو دپاره انسانی کمید ی چه دنړی یـــو ستر شاهکــار دی جوړوی ددغه مقصد دپاره عجیبه انرژی اخلی او شپه ورځ په کا ر لیگیا کیږی . کلهچه ستړی شیونو خپله ستومانی دقهوی په څښلو تسکینوی انسانی کمیدیددهدغو آثارو مجموعه ده چه له سلو جلدو څخه زیات رومانونهاو لهڅوسوړو څخه زیات ناولونه پکښې دی چه داټول نه یوازی دلیکنی دسبك له مخی بلکه دموضوعاو معنیپه لحاظ هم دنړی دادبیاتو له شا هکاریو څخه دیددهډیرمشهور شاهکارونه اوژنی گرانده اوبابا گوریو دی .

داوژنی گرانده داستان:

منی دی. لمر خپلی خوشالوونکی وړانگـــی دسو مـــوردښار په زړو دیوالونو باندی نولی. په همدغه ورځ دسومور دیو شنته من ســـړی ښاغلی گـــرانده یوازینـــی لور او یوازنـــۍ وارثې پیغلـــی اوژنی د زیږیدنی دتلین ورځده، دسو مورد دښار ټول خلك دمس دلمانځه د پاره راغونډی شوی دی .

دسومور په ښارکښې داسی کوم راز نشته چه چانه پټوي دهـــر چا دگوزارې دودټولوته څرگندوي او هر څه چه په هغه کوچنی ښار کښی پیښ شی له هیچانه پټ نه پاتی کیږی سره ددی چـه دښار وگړی ډیر کنجکاو او ډیر فضول خلك دی بیا هم دښاغلی گر انده دهغو پا نگو له اهمیت او عظمت څخه چهپه بانگکښې یيسرپهسر اچولې دی بی خبره پاتی شوی دی ددغه راز ساتونکی یوازی دوه تنه ؤ چه یویی ښاغلی کروشو دښار منشی او بل یی دسوموژ ډیر شتمن بانك دارښاغلیکارسنؤ.دغو دواړو دخلکو په منځ کښې دښاغلی گانده دومره احترام کاوه اړ داسی درنښت یی ورکاوهچه کتونکو بهدده داحترام په تناسبيیاندازه کولای شوه دښاغلی گـــرانده د یوازینی وارثې لور دطلبگاریپټ رقابت له څـــو مـــودی راهسی دښار ددوو مشهورو کورنیـــو (کر وشو) او (کراسن) ترمنځ تفاوت او دشمنی راوستلی وهچهدسومور ټولوگړی وربانډی خبر وو او دغی سیالۍ دټولو توجه ورجلب کـــړ ی وه .

گرانده په هیڅ وجه نهؤ چمتو چه چاته خپله لور ورکړی پلمه یيهمدا وه چه دسو مور په ښار کښيددی دلورسیال نه پیداکیږی او پهخپله پیغلی اوژنی هم ددواړو کور نیو

ترمنځ فرق نه کاوه ځکه تراوسه پوري یې په زړه کښې دمیني او ر نه ؤ بل شوی .
په هغه کال کښې هم دپخوا په شان داوژني دزیږیدني جشن په آرامۍ او سادګۍ ولمانځل شو . میلمنو د (لوتو) لوبي وکړي هیڅا دپیغلي اوژني دپاره قیمتي‌سوغات له ځان سره نه ؤ راوړي د معمول سره‌سم په‌محفل کښې ډیرڅراغونه نه‌ؤ لګیدلي ښا غلي ګرانده اجازه نه وه ورکړي چه له یو شمعه دان څخه پرته نور څراغونه ولګیږي - داوژني دزیږیدني‌دجشن دپخوانیو مراسمو په‌عادت‌دخپلي‌لوردسترګو روښانه کولو له پاره دطلا یوه سکه دپلار دقیمتي هدیې په څیر ورکړه - ددغه کورني‌جشن یورسم داهم ؤ چه اوژني باید له خپلو سپما شویو پیسو او شیانو څخه یو څه راوړي - اوپلارته یې وښیي کله به چه بوډا سره زر لیدل نو په سترګو کښې به یې دخوشحالي ځلا لیدل کیده په زړه کښې به یې ګوري ماتولي ده‌خوځله دطلادسکو مرګ او ژوند راز خپلي لورته ویلي ؤ - دګرانده ټوله هستي او ژوند د زور او قدرت په فرمان کې ؤ . هیڅا حتي ښځي او لوریې حق نه درلودچه دده مخصوصي کوټې ته یعني هغې کوټې ته چه خپلـه شته مني‌یې پکښې ساتلي وه‌سر ه ور ددننه کړي .
داآوازه هرچیري خپره شوی وه چه بوډا هره‌ګړۍ‌په خپله یوازیني پټه کوټه کښې کښیني او دخپلو زرو دګڼلو نه خوند اخلي. په دې وخت کښې چه ټول میلمانه‌دلوتو په لوبو بوخــت وو دوره د غنګ آواز ټول پریشانه‌کړل. نوی‌راغلي سړي دګرانده‌وراره ۲۲ کلن‌شارل ګرانده ؤ .حاضرو کسانوپه اغیزه ناکو احساساتو سره‌زلمي‌ته وکتل زلمي له ځان سره دخپل تــره په نامه یې دپلار لیك راوړي ؤ . بې وزلي پلار لازمه نه وه بللي چه ده ته له‌ځان څخه دخپل زوی دجـلا کولو سبب وښیي .
په همدغه وخت کښې‌چـه زلمي دخپل تره کورته راغلي ؤ په مخیله کښې یې‌دژوندانه خواږه خیالونه او تصورات د میلمستیا او سات تیرۍ دخاطرې سره‌یو ځای ساتل بدبخت پلاریې دافلاس په‌وچه په ووګولیو خپل ماغزه تیت کړي ؤ.
اوژني چه دخپــل تــره دزوی په لیدو ډیره خوشحاله شوی وه زړه یې غوښتل چه په‌ډیر ښه وضعیت سره یې هرکلي‌وکړي ښکلي‌خوني ته یې بوزي مزه‌ناك خواړه ورکړي خو دپلار بخیلي طبیعت ددې کار مانع ؤ .
سبا سهار ګرانده د خپل ورور دانتحار خبرو اورید دی دورور په مرګ خواشیني نشو بلکه په دې خپه شو چه پخپله بدبخت شوی دی . له بلي خوا اوژني وپوهیده‌چه دتره زوی یې دیو ګټورکار موندلو

دپاره هندوستان ته دتګ له کبله
پیسو ته اړه لري ـ بي له دې چه
پلاریې وربانډې خبر شي څومره
پیسې یې چه سمېو لې وې هغه یې
دخپل تره زوی ته ورکړې ـ یوزلمی
او یوه پیغله چه یو دبل دزړه له
احساس نه خبروو ورځ په ورځ
یوبل ته سره نژدې کیدل همدغو
احساساتو دوی دسومور دمحیط
نه بل بنه محیط ته بلل زمانه د
دغو زړو بایلونکو دپاره دتصور نه
ګرندې تیریدله. آخر داسې ورځ
راغله چه شارل باید روان شي دا
ورځ داوژنی دپاره ډیر غمجنه وه
دخدای «ج» په امانی په وخت کښې شارل
دې ته وویل له دې کبله چه دوې
دواړه سره ترله او دتره زوی دی
نو نکاح یې هم په آسان کښې
ترله شوی ده .

شارل روان شو تردې وروسته
بی وزلی پیغلی دشارل نه پرته
بل فکر نه درلود. اوس ددې ژوند
دشارل دخپلی مینی او خپلو خوږو
تصوراتو دپاره وقف شو. بد مرغی
خو ك دمخه په خپل راتګ نه خبرو ی
او ناڅاپي ځان ښکاره کوی لکه
چه اوژنی ته هم ناڅاپي اوژر راغله.
خبره داوه چه کال نوی شو او
بایده دې چه په دغه ورځ اوژنی
خپل پلار ته خپله سپما وښیې او د
طلا یوه سکه واخلی. بیچاره اوژنی
داوس به څه کیږي او پلار به مې
له ما او زما له غریبې مور سره
څه کوی) په فکر کښې ډوبه وه .

ددې مزاجی حالت ورځ په ورځ
خطرناك کیده. ددې دپاره ګرانه
خبره وه چه په داسې خونه کښې
ژوند وکړی چه بخاری په کا فی
اندازه په کښې نه لګیږی ـ دداسې
حالت ته ورسیده چه یوازې دمعالج
داکتر ځا ر او مراقبت په پښو
درولی وه او دمرګ منګولی ته یې
نه ورکوله .

بالاخره هغه وحشتناکه ورځ د
اوژنی له پاره راغله ـ بی وزلی نجلی
په ټولو قواوو سره کوښښ وکړ
چه دغه ناراحتی وزغمی دښاغلی
ګرانده قهر له دې کبله چه لوریې
خپل پس انداز له لاسه ورکړی دې
انتها نه لرله ـ داسې په قهر ؤ چه
دلور ناروغی ته یې هیڅ پام نشو
اوژنی ته یې دنفرت نه ډکې خبری
وکړی او هغه یې په یوه کوټه کښې
بندی کړه ـ دښار یو مخور سړی
ګرانده ته نصحیت وکړ له دې کبله
چه ښځه یې دګور غاړی ته نژدې
شوی ده نو له لورسره یې دې باید
دمهربانی او نرمی له لاری څخه
پیش آمد وکړی .

خو موده وروسته مادام ګرانده
مړه شوه په هغه ورځ یې چه دا
خاوروته سپارله پلاریې خپله لور
مجبوره کړه چه دخپل میراث له حق
څخه رسماً صرف نظر وکړی او
پلار ته یې دې پریږدی. بد بختی
پیغلی هغه څه وکړل چه پلاریې
غوښتل او بیخی تسلیم شوه پنځه
کاله تیر شول هیڅ حادثې د پیغلی

اوژنی او ښاغلی گرانده یکنواخت
ژوند نه تغییر ورنکړ . یو څه‌موده
وروسته ښاغلی گرانده هـم مړ
شو اوس اوژنی بی‌پلاره‌اوبی موره
پاتی شوه . داپه دی وخت کښې
دیرش کلنه او زیاته شتمنه پیغله
ده خوپه ژوندانه کښې یوازی‌پاتی
ده نوځکه ډیره لړه هم‌نه‌ده‌خوشحاله
په داسې حال‌کښې‌چه دغی‌بدبختی
وارثی دشارل‌په‌بیلتانه کښې‌ترخی
شېبی‌ورځی تیرولی دتره زوی یی
له هندوستان څخه راغی دغه زلمی
چه داوژنی دپاره هرڅه گڼل‌کیده
په‌هندوستان کښې‌دټیټو‌اوفریبناکو
کارونو په سر ته رسولو زیاتـه
شته منی گټلی وه ده هغه رقیـق
انسانی احساسات او عواطف چه
دتگ نه‌دمخه درلودل او س نـه
لرل دپیسو نه پرته‌دبل څـه شی
په باره کښې‌یی فکر نه کاوه اوس
دې دخپل تره دوفاداری لور پـه
فکر کښې نه ؤ او غوښتل یی چـه
دښار لومړی درجې‌نجیبی کورنۍ
له کومې پیغلې سره واده وکړی
او په دغه واده سره دملاحظې‌وړ
اجتماعی ژوند ولری .
اژونی په دغه حقیقت‌له هغه‌کاغذ
څخه خبره شوه چه شارل دې ته
لیکلی ؤ دی بی وزلـی‌نجلـی دغه
وروستنی ضربه په خپل شهامت
او زړه ورتوب وزغمله دغه قو ت
دې‌ته خپل عشق او مینی ور کړ
هغه مینی چه تل پاتی کید ونکی
وی او له دې سره تر گوره ملگری
کوی .
او ژنی نا څاپی‌یوعجیب تصمیم
ونیو چه د سومور خلکو هېڅ‌ود هغه
تصورنه کاوه دی‌خپل‌یوزاړه‌طلبگارته
خبر و رکړچه‌غواړی له‌همده سر ه
واده وکړی خو په دی شرط چـه
دی دمیړه توب له و ظیفو څخـه
صرف نظروکړی‌اوورته وییی‌لیکل:
«زماپه زړه کښې‌یونه‌غلی کیدونکی
احساس شته ـ دوستی یوازی هغه
احساس دی چه زه یی دخپل‌میړه
په نسبت لرلی شم. زه نه غواړم
چه خپل میړه.توهین او سپك کړم
اونه غواړم چـه د خپـل زړه له
قوانینو څخه غاړه وغړوم ـ تاسو
یوازی دیو لوی خدمت‌په‌قیمت‌کښې
کولای شی چه زما میړه‌شی او زما
له شته منیو څخه استفاده وکړئ
او هغه داچه بیدرنگه به دپاریس
لاره نیسی اوزماد مرحوم تره ټول
پورونه به خلاصوی .
اوژنی په‌خپل دغه اقـدام سره
غوښتل چه شارل‌نه‌خپله ډیره‌لویه
اوورستنی هدیه وړانـدی کړ ی
یعنی دپلار له لاسه ورکړی ابرویی
په ځای کړی .

داوه داوژنی گرانده یعنی هغـی
پیغلی قصه‌چه دمینی اونیکمرغی
دپاره پیداشوی وه .داداسی‌پیغله‌وه‌چه
مهربانه او وفاداره ښځه او محبوبه
لایقه مور ورڅخه جوړیدلای شوه
خوپه نصیب کښې‌یی نـهٔ چه د
ژوندانه له لذتونوڅخه گټه واخلی .

ایلیاداو او دیسه

دهومر اثر

ایلیا داو اودیسه دیخوانی ی ونا ن ده په دی تکی کښې شك منشوې دوی حماسی منظومی دی چه هومر ویلی دی‌او دنړی دکلاسیکوادبیاتو شاهکار گڼل کیږی.دې دپاره چه ددغو منظومو اهمیت وښودل شی نوپخپله دهومر او دده دعصر په باره کښې څه ویل ضروری دی .

هومر:- هومر دلرغونی یونان حماسه ویونکی شاعر دی- دېهغه لومړنی او لوی‌کس دی چه اثر یی زمونږ لاسیږ راغلی دی دده‌دژوندانه په باره کښې ټیك او روښانـه معلومات نشته دلرغونی یونان اوه ښارونه دده دوجود افتخار ځان‌ته منسوبوی- دده په بـا ره کښې مشهور ده چه‌له‌مور نه‌ړوندزیږیدلی‌ؤ وٰخو داخبر ه یوه تشه افسانه‌د ه.

هومـر په اصـل کښې دایونی اوسیدونکی‌ؤ خو احتمال لری چه په ازمیر کښې زیږیدلی وی اوپه (خیوس) کښې یی ژوند کړی وی او په«ایوس» کښې‌مړ شوی وی .

دیونان مشهور مورخ هیرود ت عقیده لری چه دمسیح دمیلادنـه ۸۵۰ کاله دمخه یی ژوند کاوه .

ایلیاد او او دیسه په نامه دوې منظومی ده ته‌منسوبی دی‌سره ددې هم په دی مسئله کښې یوه معماد «هومری‌مشکـل» په نامه شته او دغه معماهم په خپله دهومر او هم دده داثر په باره کښې ده .

په ۱۶٦٤ کال کښې «اوبینیاك» نومی یو کشیش په خپلـه رساله کښې چه په دی باب یی خبره‌کړی دی‌چه‌دهومر په‌نامه‌شاعر شته او دایلیا دو او ادیسه منظـومی ده‌ته منسوبی شوی دی ده دغو منظومو ته فولکوری رنگ ورکړی دی .

همدغه تصورپه‌علمی رنگ کښې په۱۷۹۵ کال کښې یو الما نـی څیړونکی «وولف»ښکاره کړی دی خو نن دغه ادعا طرفداران نلری خوکه فرضاًدهومرموجودیت شك‌منه وی بیاهم هم پوښتنه پیداکیږ ی چه دی دایلیاد او ادیسه ویونکی دی اوکه نه ؟ څه چه مسلم دی دا دی چه داشعرونـه په اول کښې داسی نه ؤ لکه اوس چه‌دی څکه په هغو کښې‌دلاس‌وهلواو تحریف نښې او نښانی شته دی .

سر بیره پردی له هغو تحلیلونو څخه چه ددغو آثارو په باره کښې شویدی داسی نتیجه اخیستله‌کیږی چه دواړه یی دیوتن له خوا په‌یوه زمانه کښې ویل شوی‌دی. نوځکه ځینی خلك عقیده لری چه هومر هغه شاعر دی چه د«اشیل قهر» حماسه یی په ایلیاد او د «اویس بیرته راتگ»یی په اوډیسه کښې راوستلی ده. ځینی‌لا داهم وایـی چه دی ددغو اشعارو اصلی شاعر هم نه دی بلکه‌ده‌اصلی ویل شوی ترانی یواځی راټولی کړی اوبیا یی هغه ترتیب کړی‌دی سره ددغو ټولو خبرو د د واړو منظومو فکر

شعری فن اوسبك کښې جلاوالې
نشته ،هغـه‌خبر چـه‌د ټـو لـو
دپـاره دمنلـو وړ ده داده چـه
دواړو منظومی دنړی‌دنه‌هیریدونکو
اونه محو کید ونکو اد بیاتـو له
شاهکا ریوځخه‌دی اودمیلادنه دمخه
په‌اومه پیړی کښې‌دیونان زیـاتو
خلکو آفرین او تحسین ورته ویلی
ځکه چه شعرونه یې‌په‌ساده انشاء
او دخلکو په‌ژبه وېل شوی دي.

ایلیاد :

دا منظومه په هغه اخ‌او ډب‌شروع
کیږی چه داګا ممنون او دیونا ن
دپهلوان اشیل ترمنځ پیش شوی
دی په منظومه کښې ۲٤ سرودونه
راغلی او دهریـوه موضـوع یی د
«تروا» دجګړی دصحنو تشریـح
کول دی دي جګړی نه کاله دوام
درلود .

اشیل‌د«بریزئیس»نومی ښځی په
تښتولو په‌قهرشوی‌دی‌او له‌جګړی
څخه‌ځان ژغوری ژوپیرارباب‌الانواعو
رب‌النوع اګا ممنون په وا هـی
امیدونو غولوی او دي د«تروا» د
خلکو سره‌جګړی‌کولوته مجبوروی
په اول کښې یونانیان غالب کیږی.
خو داشیل دقهر په سبب دوی له
بدبختیو سره مخامخ کیږ ی له
جګړی نه لاس اخلی اوددواړو خوا
وو ترمنځ سیوله کیږی .

دځو مودی نه وروسته بیا جګړه
شروع کیږی دتر واخلك یونانیانو
ته ماتی ورکوی او دتروا پهلوان
هکتور تیښتیدونی ترکیندل شوی

کندی پوری ځغلوی. یونانیان یو
تن اشیل ته‌استوی‌او له هغه‌څخه
دبیا کومك غوښتنه کوی خواشیل
دغه غوښتنه نه منی .

دهغی ورځی په‌سبا بیاجګړه‌شروع
کیږی یونانی جګړ ن ټپیان کیږی
او له میدان څخه وځی ددغه خبر
په‌رسیدوسره داشیل په‌حالت‌کښې
تغیر راځی او «پاتروکل» نومې یو
سړی وراستوی چه له نژدی‌څخه
دجګړی حالت ووینی .

په دی وخت کښې‌دتروا قهرمان
هکتور یونانیان له خندقـونو او
مرچلو څخه شړی‌ـ یـو نانیان
خپلوبیړیوته پناه وروړي **حالت‌ئی**
ډیرزړه **خوږوونکی** دي ــ بیا دځو
مودې نه وروسته **جګړه** کـوي
خوجګړه دیوې‌خواه‌په‌ګټه هم‌نه‌ده
په‌آخر کښی‌یونانیان **یوځل‌بیاماتی**
کوی اوخپلو بیړیو تـه‌لیـږ دي
داشیل استاځی ددغو **ټولو حالاتو**
قصه اشیل تـه وروړي **او هغه**
دیونانیانو مرستی ته **تشویقوي**
یا اجازه غواړي چه په **خپله ځان**
دجنګ په وسلو سنبال **کړي او**
د یونا نیا **نو مرستی** ته **ورشی**
د تروالښکر د یونانیانو **بیړی**
«پروتزیلاس» **سوځوي** .

اشیل **پا تر وکـل ته رخصت**
ورکوي چه هوسا **عسکرو سره**
جګړي ته **لاړشی اوپخپله لاتراوسه**
په یونانیا **نو په قهردي . پاتروکل**
داشیل وسلی **ورسره‌اخلی‌جګړي**
ته ورځی **خـود هتکـور له‌خواه**

وژل کیږي .
زمتی لوکوس یویونانی سپاهی اشیل دپاتروکل په مرگ خبروي خواوس اشیل وسلی نه‌لري او مجبوري دي چه بی وسلی‌جنگ ته لاړ شی دخند قونودپاسه‌دریږي اودتر واخلك جگړي تــه رابولی په‌یو نانیانو کښی زړه ورتیاپیدا کیږي «ولکان» داوراوفلزرب‌النوع دسیند ډرب‌النــوع په غــو ښتنه اشیل ته نوي وسلی جوړوي .
حمله شروع کیږي اوتر وایانوته دراندو تلفات اوړي تر دي چه دهکتورنه پرتــه نورڅوك نه‌پاتی کیږي خودي هم داشیل په‌لاس مړ کیږي . د هکتورسپین ږیري پلار له اشیل څخه دخپل زوي جنازه په بیه اخلی اوتراویان ئی په ډیر درنښت خاوروته سپاری .
د منظومی اشعار ډیره روانــی او سلاست‌لري‌اودحماسی منظومو صلابــت هم پکښی شته .
په پاي کښی دغــه ټکی باید هیرنه کړو چه ددي منظومی‌ځینی ډیر شکلی سرودونه لکه دوهم او اووم بیخی دتــروا په جگــړي مختص دي اودقصې له جریان سره ډیر کم ارتباط لــري ـ ښایی دا منظومی دیو چانه وي .

اودیسه :

دا منظومه هم۲۴ سرودونه لري نوځکه احتمال لري چه دواړه اثار د یوتن شاعروي پــه دي ټولــه منظومه کښی دیونان د پاد شاه «اولیس» هغوسفرونو حالات‌شرح شوي دي چه‌دتــروا دجگړ ي‌نــه وروسته‌ئی کړي‌دي‌اوغواړي‌چه‌خپل هیواد ـ(ایتاك) ته‌بیر ته‌لارشی . فنلن له دغی مهمی منظومی څخه الهام اخستی او د فــرانسی د پــا چــا خورلسم لوېی دغسی دتربیت له پاره ئی د (تلماك) مشهور کتاب په فرانسوی ژبه لیکلی دی. په دی منظومه کښی جریان پــه خــپله د اولیس له خولی ویل شوی دی .
منظومه هغه پیښی بیانوی چــه د(کالیسو) جزیری تــه دتگ نه وروسته په اولیس تیری شویدی .
د ترواد جگړی نه څو کلونه تیر شوی دی او اولیس د خپل مقدس مسقط الراس (ایتاك) لیدوتــه لیواله دی او ښځه‌یی (پنلوب) هم په ایتاك کښی د خــپل میړه راتگ تــه ســترگی پــه لاره ده شل کاله‌تیر شوی‌دی چه دا دخپل میړه په‌حال نه‌ده خبره اوزیــاتو واده غوښتونکو په دی باندی ړنا ورځ تیاره کړی ده ـ دابی وزله ښځه په خپل تکلیف نه پوهیږی خپل‌زوی تل دعقل درب‌النوع په ملتیا دخپــل پلار پــه لټه پــسی روانوی دی په اسپارت کښی ښار په ښار گرځی او د (منلاس) او (نستور) غوندی کسانــو څــخه دخپل پلاردلوری‌او ښنو پوښتنی کوی .
اولیس د (او ژیژی) په‌ټاپوکښی بندی کیږی آخر دارباب‌النوع په لار ښووونه په یوه ډره سپریزی او ښتنی توفان دی د شری جزیری

یوی غاړی یعنی دفناسی خلك
هیواد ته رسوی او د هغه تاپو
د پاچا د توجه وړ گرځی اولیس
د خپلو بد بختیو او مصیبتو په باره
کښی چه جزیات تفصیل لری دفناسی
خلکو ته د فنا سی خلك
ملتیا دخپل پلار په لټه پسی
رسوی او دهغه تاپو دپاچا دتوجه
وړگرځی اولیس د خپلو بدبختیو
او مصیبتو به پاره کښی چه‌زیات
تفصیل لری دفناسی خلکو ته
قصی کوی . دفناسی خلك
په‌دغو قصو ډیر خوشحاله کیږی .
او زیاتی هدیی ورکوی او خپله یوه
بیړی ده ته ورکوی او د یو بلدی
سړی سره‌یی‌خپل‌وطن‌ته استوی.
بندی سړی اولیس دخوب په
حال کښی ایتاك ته رسوی کله چه
اولیس راویښیږی د تولونه د مخه
خپل د خوکانو‌شپون« اومه »پیژنی
او کومی پیښی چه د ده د تگ نه
وروسته دلته پیښی شوی دی د ده
له خولی نه اوری په‌دی وخت کښی
تلماك هم وطن ته بیرته راځی او
پوهیږی چه‌په خپل پلار پسی دده
د استولو دسیسه د ده د مور
د غوښتونکو له خواجوړه شوی‌ده.
اولیس ځان تلماك ته ورپیژنی خو
دا هم ورته وایی چه په راتگ‌یی
باید څوك خبر نه شی‌اومه اولیس
ښارته بیایی اوهغی ماښی نه یی
بیایی چه هلته د ده د ښځی
غوښتونکو دده‌په شتنه‌منیو تجاوز
کړی دی هیڅوك د ایتاك پاچائی په
زړوشلیدلیو جامو او گونځی
گونځی خیرن‌مخ‌نه‌پیژنی‌خو یوازی
زوړ سپی‌یی خپل ولی‌نعمت پیژنی
او لکی‌ و رته خوځوی .
په آخر کښی د ا ولیس
ښځه‌پنلوپ‌هم دخپل‌میړه‌په‌راتگ
خبریږی پرته له دی چه د هغه
چا ښځه شی‌چه په‌غیښی ویشتلو
کښی ښه مهارت لری بله چاره
نه لری اولیس چه لیندی را کاږی
د ده په اندازه په دغه امتحان کښی
بل څوك نه کامیابیږی په دی
ترتیب سره اولیس په شملید
لیوجامو کښی د غیښی ویشتلو
د پاره داوطلب کیږی او کامیابیږی
او بیاد خپل زوی او اومه په‌مرسته
د خپلی ښځی غوښتونکی له منځه
وړی بیا د خپل بوډا پلار دیدن ته
ورځی او بیا په‌یوه بله جگړه کښی
د ده او د دښمنانو ترمنځ سوله
کیږی او قصه په همدغه‌ځای‌پای
ته رسیږی.
دایلیاد او دیسه په حماسی
منظومو کښی یوازی جگړی نه دی
شرح شوی بلکه د طبعیت منظرو
عشق او محبت او انسانیت جالبی
صحنی هم په کښی مجسمی شوی
دی او دا هغه‌برخی‌دی چه شاهکار
بلل کیږی.

دکارا مازوف وروڼه

دا داستایو سکی اثر

(دکارامازوف‌وروڼه) لوی کتاب
دمشهور روسی لیکوال‌استایوسکی
یومنل شوی شاهکار دی چه په
۱۸۷۹ کال کښی‌خپور شوی‌اوبې

ساری **موفقیتونه یی گټلی‌دی .**
په خپله داستایوسکی وایی
(د انسانانوځانډ رحمان‌اوشیطان
ترمنځ دجگړی **دډگرنه پرته بل**
څه شی نه دی) .

دا کتاب په حقیقت کښی د نیکی
اوبدی یاد رحمانی .او شیطانی
قواووترمنځ دجگړی‌یوه صحنه‌ده.

د استایوسکی :روسی مشهور
رومان لیکونکی فیودورمیخائیلویچ
د استایوسکی د یو طبیب زوی ؤ
چه په ۱۸۲۱ کال کښی په مسکو
کښی‌زیږیدلی‌دی‌او **په۱۸۸۱کال‌په**
سن پترزبرگ کښی مړ شوی دی.
ده د خپل عمر وروستی کالونه په
مسکو کښی د (ماری)روغتون په
یوه کوټه کښی د خپل عبوس او
سخت گیرپلار او ناروغی مور سره
تیر کړی دی اخر دی هم د یوی نه
علاج کیدونکی ناروغی په‌اثر مړ
شو. پلارئی دی په سن پترزبرگ
کښی د مهندسی یو ښوونځی ته
وسپاره .دی د نوموړی ښوونځی
اتلس کلن شاگرد ؤ چه خپلو
بزگرانو په لاس‌ئی د خپل پلار
د وژول کیدو خبر واورید.

په سن پترزبرگ کښی
د داستایوسکی د تحصیلاتو
دوره په سختیو کښی تیره شوه
ده‌ترنظامی انضباطلاندی تحصیل
کاوه . دغه وضعیت د استایوسکی
په ذوق‌اوسلیقه سخت عکس‌العمل
وکړ او دی‌ئی **د ادبی کتابو مطالعی**
او تحقیقاتو ته ور جلب کړ. په‌شل
کلنۍ کښی ئی خپل
تحصیلات پای ته ورسول خو په
دې وخت کښی بې شتۍ او بی
کسه ؤ دژوند تیرولو له پاره په
سن پتر زبرگ کښی پاتی شواوله
خارجی ادبیا **تو څخه یی داثارو په**
ترجمه کولوپیل وکړ بیایی خپل
لومړنی رومان د «بې چار گان»
تر عنوان لاندې ولیکه دقضاوت
دپاره‌ئی مشهور شاعر «نکراسوف»
اومعروف منقد«بلینسکی» ته‌وښود
دوي دواړ ودغه **اثر بار زښته و**
باله او کتاب چاپ اوخپورشو او
خلکوئی ډیرښه‌هرکلی‌وکړبیائی
د«ښځه دخپل کوزمیرمن» - «روڼې
شپی» او «نیرتو چکا نیز وانور»
کتابونه ولیکل خودا اثار یی‌خلکو
دومره خوښ **نکړل داستایوسکی**
په دې خبره **دلسرده شواوداز‌ادي**
غوښتونکو په فعاله ډله کښی‌شامل
شو لږموده وروسته ونیول شو
اود اتو میاشتو بند نه وروسته
په اعدام محکوم شو‌په هغه وخت
کښی چه دې‌باید اعدام شوی‌وې
قاصد یی دبښل کیدو خبر راوړ
اودې دوژل کیدو په‌ځاې دخلور و
کالو دپاره سایبیریا تبعید شود
شړونتیا دغه څلور کاله په‌ده ډیر
سخت تیرشول اودې یی دغړیو
دریږ دیدلو او **داعصابو دکمزورې**
په ناروغی اخته کړ . کله چه ده
دشړونتیا دوره تیره کړه په یوه
غنډ کښی **په‌عسکرې‌خدمت کښی**
ومنل‌شو . په‌همدغه‌وخت کښی‌یی
درحم اوفداکارې له مخی دیوې
بدبختی اوبی‌وزلی کندی سره‌واده

و لړ دا بنځه څوانه وه او د استایوسکی د ا ډیره شریفه ــ نجیبه او زړه ساتونکی ښځه او داسی میرمن معرفی کړی ده چه په خپل عمر کښی ئی ــ چیری ساری نه دی لیدلی .

سره ددی یی ژوند ورسره پــ تیکمرغی کښی نه دی تیر شوی په(ټودر) کښی داوړدی مــو دی تیرولو نه وروسته ده ته اجازه ورکول کیږی چه بیرته سن پتر زبرك ته لاړ سی خود ورتګ سره سم پوهیږی چه دی اوس هیرشوی دی او پخوانی دوستان تی سره تیت او پرك شوی دی .

لــه(۱۸۵۹) نــه را وروسته دی بیا په خپل ادبی ژوند پیل کوی او ځینی اثار لیکی چه په هغو کښی یی ډیر جالب اومهم «د مړیو دکور خاطرات یا په بندی خانــه کښی پخپله د داستایوسکی دژوند خاطرات او «تر مځکی لاندی خا طرات» دی . دغو اثار و داستایوسکی ته له لاسه ورکړی شهرت بیرته وګاټه او دومره اغیزه ئــی و کړه چه تــزار دوهــم الکساندر یی وژړاوه خوله بنده مرغه داستایوسکی سره له دغه بنه شهرت نه خپلــه ښځه او خــپل ورور ډیری فقیری اوبی وزلی توب په حــال کښی له لاسه ور کوی. اما داستایوسکی وار خطا کیږی نه اوله دغه ټولو مصیبتونو څخه دتحمل اومبارزی درس زده کوی

او دبشری روح په باره کښی عمیقو تجربی لاس ته وروړی ــ څو موده وروسته دزیا تو باارزښتو اثارولکه «جنایات او مکافات» او «قیمار باز او په لیکلو لاس پوری کوی چه دغه اثار نور هم زیات شهرت ورپه برخه کوی په ٤٦ کلنی کښی له یوی ۲۱ کلنی نجلی سره واده کوی خو خرنګه چــه دطلبګارانو څخه پوزی ته راغی له وطن څخه ئی جلا کیږی او دخپلــی څــوانی ښځی سر ســر کــر د ا تــ ګــرځی څــود «طلسم شو یــو په څپرولو سره ئی ویاړ او شهرت تکمیلیږی او دومره پیسی لاس ته ور ځی چه بیرته روسیی ته وربا ندی لاړ شی په روسیه کښی بیا څو ادبی آثارو لیکی چه په هغو کښی یی «د کارامازوف ورونه» ډیر مشهور اثر دی او په حپله دی یی دڅان شاهکار بولی په همدغه وخت کښی دده دشهرت او اره حتی دتولستوی او تورګنیف شهرت ترشعاع لاندی نیسی . دی په ۱۸۸۱ کال کښی دنزف الدم د ناروغی په اثر مړ ی او د روسیی تیواد دخپل دغه پخوانــی بندی دجنازی مراسم په درنښت سره اجرا نوی .

د کا را ما زوف ورونه

دا کتاب د داسایوسکی معروف اثر او دده شاهکاردی لکه چه ومو ویل موضوع ئی در حمانی او شیطانــی قــو او و تــر منځ جګــړه ده .

د دا ستایوسکی ټوله فلسفه په
همدغه اصل بناده چه دغه نظر
دافکـــار وله منطقـی تسلسل او
دبشري ژوندانه دعادي صحنو
سره مغایرت لري دده دټولواثارو
قهرمانان په تیره د«دکار اماروف
وروڼه» ــ قهرمانان یی تل سرې
خواته منحرف دي ــ نوڅکه کله کله
غیر متوقع پیښتونه اوپیوستنی
پکښی لیدلی کیږي ــ دلیکوال په
قول امکان لري چه انسان ددرندي
بار شوي بیړي په څیر تل په خطر
کښی وي اوکله داسی موقع راځی
چه ناځاپی ډوب سی .

دغه داستان دیوې عجیبی کورنی
دما جرا کتاب دي او دفیودورکارا
مازوف فاسد الاخلاق بوډا حوډیر
شته منروابط لهدریو زامنومیتیا ــ
ایوان اوآلیوشا اویو حرامزاده ــ
ژوي «اسمردیا کوف» سره شرح
کوي .

خلور واړه زامن دپلارنه متنفردي ــ
میتیا یو افسر دي پوچ ماغزه لري
اوخپل عصبی اوتندهیجانونه دخپلی
ارادي په قوت تعبیروي . دي ډیر
متکبر اوله ځان نه راضی حساس
اوژر په قهر کیدونکی سړي دي
او کله چه په قهرشی امکان لري
چه لیونی کارونه ورڅخه صادر
شی . دي اصلاشریراوخبیث انسان نه
دي خو خرنګه چه زرپه خپلو
عصبانیتو نو پښیمانه کیږي دا
احساس هم لري چه امکان لري نور
خوك دده وجود ته اړ تیاولري او
دي باید له خلکو سره دمرستیاو
کومك حس ولري .

ایوان دروښانه فکر خاوندي
.. تحصیل هم کړي دي دهغه نظریه
..نفس العمل چه دي ئی دپلار په مقابل
..سی لري په بل ډول ځان ښکاره
..وي دي دسړي سینی خاوندي
..بینی ئی په چوپتیا کښی ځان
..تعبنتی حتی په زړه ئی همدغه ډول
..سئوت تحمیل کړي دي ــ له دي
..بنه داندیښنونه ډیره لري دخدای
..عشق اودخدای دبندګانو له عشق
..حه منکردي خوله دی کبله چه ډیر
..ساس ښکاري دنورو ډیرو خلکو
په حیـــره خپــلی دغــی عقیــدی
..حــه پـــه د و ا م د ا د
فعالیت ــ هوشیاري او پوهه دفاع
کوي.

الیوشا چه داستایوسکی د رومان
دلومړنی طرز له مخی باید ددغه
داستان قهرمان وی د زوسیم نومی
روحانی په مخ کښی په وچو تعلیماتو
او تندو احساساتو کښـی روزل
شوی دی او ډیرزیات متعصب دی.
.. ده ساتندوی هغه خاص لطف دی
چه په کښی شته او له سادګی او
صفاتی څخه یی پیـدا شـوی دی
نوڅکه دي په خاصه معنی(معصوم)
دی چه موږ یی بی خولی او ژبی
او یا محجوب بولو.

.. په باره کښی هغه څه باید
ووایو چه د نورو په باره کښی یی
نشو ویلای دی د ده پـه فـطرت
کښی له خوشرویی اوعصمت سره

جوختّه یوه‌چوپیاشته اوله‌دغه‌سکور
سره یی‌دعدالت پروری‌فکرهم شته
ی دی له هغو سادگانو څخه دی
چه دداستایوسکی توجه‌یی‌ځان‌ته
ور جلب کړی وه لکه چه په همدغه
ډرم یی بل رومان هم لیکلی دی او
د سادگی مظهرئی په خپل یو بل
اثر پرنس (موی‌چکین)کښی هم
مجسم کړی دی . د دغو وتیپو
سادئی له دی کبله ده چه دوی
خبری نه کوی خوپه‌عین حال‌کښی
ساده او د پاك زړه خاونـدان دی
د دردونو اوالامو د تـسکینولو
پرته بل فکر نه کړی .

حـــورم حـــرامـــزاده زوی
رسمردیاکوف یو فاسد الاخـلاق
غړی دی‌چه‌دښه‌زړه‌خاوند نه‌دی‌او
د صرع په ناروغی‌اخته‌دی‌او پلارئی
په خپل کور کښی د خاص نوکر په
حیث ساتلی دی او همدغه وضعیت
د کورنی د روابطو په خړ پړ کولو
کښی‌فوق‌العاده‌تا ثیرلری. دداستان
کشش زیات نه دی خـو خـاص
کړکیچ او ابهام لـری پـلاروژل
کیږی مگر د کتاب تر پایه د دغه
قتل واقعی عامل نه خرگندیږی.

رومان ډیر هیجانی او اسرار امیز
دی لومـړی قسمت د دری گونی
تحلیل‌مجموعه‌ده او دداستایوسکی
عمر وفـا نـه‌ده کړی چـه دا ده
نوراثاریی بشپړ کړی.

د (تز)لیکوال د زور د قـدرت
د روح د بیرته‌لاس ته‌راوړود لزوم
او یا د تکلیفونو د زغملو په باره
کښی خپله وروستنی فلسفه پـه
داستان کښی طرح کوی. کتاب په
دی برخه‌کښی‌چه دعقاید و دپلټنی
موضوع منځ ته راځـی او ایـوان
د الیوشادقانع کولود پاره‌د مسیح
تاریخ له اسمان‌څخه‌مځکی ته دهغه
د راتلو او د عقایدو د تفتیش په
اثر دهغه دمحکومیت په باره‌کښی
موضوعات تر بحث لاندی نیسی
دخپل قدرت‌او‌کمال اوج‌ته رسیږی
ایوان وایی محکومیت د دغی نقیص
په اثر دی چه خلکو دا لیاقت نه
دی لرلی چه د عدالت او محبت
پیغام‌لکه‌څنگه چه‌دی‌هغسی‌درك کړی.

په دی اثر کښی د داستان اصلی
محورد هغوکسانو په‌روابطوچورلی
چه له ځان او یو د بله سره‌یـی
لري اوهدف یی یوقسم تعدیل او
موازنه ده او داروابط دپلاراوزامنو
او وروڼو تـرمنځ له علایقو څخه
عبارت دي .

دغه‌څلورزامن‌چه دټولو تضادونو
سره‌سره‌په عجیب او مبهمه توگه
سره را ټول شوي دي اودگلیزونه
دامڅان په هغه کښی دي هغه څوك
چه له‌نوروڅه زیات اوسخت له‌پلار
سره مخالف دي میتیا دي . څوهغه
څوك چه په سره سینه دپلاردوژلو
نقشه تر بیبوي ایوان دي اوهغه
څوك چه په دي نقشه پوهیږي او
دعملی کولو په هغه کښی‌یی‌کیږي
ناروغ اوبد بخته اسمردیاکوف‌دي
حواوضاع اوحالات دمیتیاپه زیان

پاې ته رسیږي اودي بندي کیږي.

تباه شوی ....

د مار گریت میچل اثر

(تباه شوي ....)دمعاصر امریکائی لیکوال مارگریت میچل یوازینی شاهکار دي دغه رومان یوه تاریخی قصه لري چه د امریکی دداخلی جگړو پیښی په کښي راغلی دي داجگړي په ښکاره دغلامی دلغو کواو اودتور پوستو دنجات له پاره خوپه باطن کښی دجنوب دحاصل خیزومځکو دلاسته راوستلوله پاره دشمالي والواوجنوبي والوترمنځ شوي دي اوداستان دخپلواکی دجگړوپه وخت دامریکی دایالاتو په جنوب کښی دجگړو وصحنه تمثیلوي .

ټولی نړي په عجیبه توگه ددغه کتاب هر کلی وکړ اوددنیاپه ډیرو ژبو ترجمه کړي شو ـ اوله هغه څخه یو فلم هم جوړشوي دي .

د کتاب لیکوال مارگریت میچل دژسوژیا په اتلانتاکښي په ۱۹۰۰ کال کښی زیږیدلی دي اوپه ۱۹۴۹ کال کښي وفات شوې دی دشخصیت دومره جالب نه دي خوکتاب یی شهرت زیات کړي دي دداستان لنډ یز په لاندي ډول دي .

په ۱۸۶۱ کال کښی دامریکي په جنوب کښی حکومت بحرانی شو خودهغه ځاي خلك له دغه بحران څخه دومره خبر نه وو خپل ارام او نیکمرغه ژوندئی ادامه ورکوله دانیکمرغی دوی ته دملیونو تور پوستوانسانانو لـه اسارت څخه حاصله شوي وه تورپوستو پرتـه له دي ـ چه تور پوستی ووبله گناه نه لرله .

د دغه کال دهرې ورځی دتیریدلو سره دبحران تبه ورو ورو زیاتیدله اوخردي حد ته ورسیده چه حتی په خصوصی مجلسونو کښی به هم دشمال اوجنوب ترمنځ دجگړي ژرپیښیدو په باب خبري کیدلی د جنوب فیوډالیزم تور پو ستو غلامانو ته اړه لرله چـه زراعتی محصولات وربانديي په تاوده لمر اوسوځو ونکو صحرا گانو کښی حاصل کړي خود شمال دولت دغا رازغلامانوته اړه نه لرله بلکه دجنوب دحـاصل خیزو مځـکو دخپلولو ارزویی لرله ددي کاردپاره دتور پوستودحمایی نه پرته بله انسانی بهانه نه وه او ددغه کار دپاره دهغه وخت دډیر شریف اوصادق انسان ابراهام لینکلن نه پرته بل څوك درهبري وړنه ؤ . خواخردي هم یو متعصب مړکي او ورپسی خلـکو سودیانه اونبکی هم تویی کړي چه هم دغه کار له جان ایف کنیدي سره چه دتور پوستودازاي اودنړي دسولی دپاره ئی خدمت کاوه وشو .

په هر صورت په جورجیاکښی ددوولس بلوط» ملك دکباب میلی ته هم دجگړي خبروسرایت وکړ . په دي میلـه کښی ډیـرو خانانو گډون کړي ؤ ددغـه مجلس ډیر ښکلی پیغله اسکارلت نومیده اوداد «تارا» دبختور ملك «جرالد اوهارا» لوروه . اسکارلت په اشلی ویلکز باندي مینه وه خواشلی غوښتل چا

نه یوې بلی ښکلی پیغلی «ملانی‌ها مینښ» سره‌واده‌وکړې داواده‌وشواو زلمی پخپل دغه کـار سره پـه یه‌اسکارلت باندې دکینې اوحسد دزهرو غوړپ وکړ. اسکارلت هم بوازې داحمقانه‌انتقام‌له پاره‌دملانی له‌ورورچار لزسره په داسی‌حال کښی چه مینه ورباندې نه‌وه‌ازدواج وکړ خوچار لز داکار دخدای نـه غوښت دې‌په‌اسکارلت‌باندې دمخه هم‌مین شوې ؤ داشلی دواده پـه محفل کښی هم دشمال اودجنوب دجګړې خبرې یادې شولی . اشلی یوهوښیار اشراف زاده‌ؤ دجنوبی والو په‌ماتی‌یی ډاډ درلود ده‌ددغی جګړې دشوم عاقبت حدس وهلی شو او عقیده یی لرله چه باید له غروراو تکبرنه کاروانه خلی‌اودیو عاقلانه تدبیرپه نیولوسره دجګړې مخه‌ونیسی ځکه چه دبشر ډیری بدبختی له جګړونه پیدا کیږي . خو دغه‌خیرې اونصیحتونه دجنوبی اشرافواودهغه ځاي دخانانودیاره موږ دزغملو وړنه وه ـ

ملګ‌واې‌یوسپین‌ژیرې چه‌جنګونه‌ئې په‌خپلو سترګو لیدلی ووُ وویل. جګړه څه شی ده ؟

لوړه ده ـ په یخ و هـلو مځـکو لو بدل او دذات الریه په ناروغی اخته کیدل دې. په‌هغه مجلس‌کښی هرچا غوښتل چه‌دجګړې په‌باب‌څه ووایی اودجنوب دعسکرو قدرت وښیی .

دواده په محفل کښی یوزلمی‌ات باتلر چه پـه جسارت اووقاحـت مشهور ؤ دنورو خبرې پرې کړې او ویې ویل:ـ «ښاغلو ایا ستاسو پام دی خبرې ته‌شته چه دمیسون اودیکسون‌دکرښی‌نه‌را په‌دې‌خواحتی دتوپو نوجوړ ولو یوه فابریکه نه شته . په ټول جنوب کښی فقط دوسپنی دریخته‌ګری‌دری فابریکی شته‌ـ مونږ بوه جنګی بیړ ی هم نه لرو په داسی حال کښی چه شمالی‌وال کولای شی چه په‌یوه هفته کښی دننه په خپلو جنګـی بیړیو زمونږ ټول بندونه محاصره

کړی په هغه صورت‌کښی به مونږ حتی یو عدل پنبه هم‌پـه خارجی هسوادونو نه شو پلورلی. نوښاغلو تاسو چه دجګړی اودشمالی والـو سره دمقابلی‌خبری کوی دغه ټکی مو په نظر کښی نیولی‌دی او که نه» دغه حسوږ سړی خپلی خبری د متروکی اوقمچینی په څیر دنورو په مخ ورووهلی خو تجاوز کارانو دخپلو لوبو او زیاتو منافعو پـه خطر کښی لویدلو مسئله په نظر کښی لرله اودغوفکرو او اندیښنو دوی دومره کرخت کړ ی وو چه ډیرو تندو متروکوهم‌دوی دسویی خوب ته و رتـه غفـلت نه نشو ویښولی .

بالاخره دشمالی والواو جنوبی والو ترمنځ جګړه ونښته په دی جګړه کښی ډیری وینی تــو یی شوی او کورونه‌وران‌شول میندی بوری شوی او کــونــډی یتیمان زیات شول . ځینی خلك په خپله خوښه جګړی ته‌ورغلی و اوځینی جګړې ته مجبور شوی وو.

په دی ماجرا کښی جسور زلمی رت باتلر په اسکارلت باندی مین شو لاتر اوسه اشلی په‌اسکارلت باندی ګران‌ؤ خودملانی‌بزرګواری او حوصله او نجات ددی باعث ؤ چه اســکــارلت دخپلی سرښتی طبعی او ګناهکار روح سره سره ددی په ضد ناوړه فکرونــه پــه سر کښی ونه لری . رت باتلر د اسکارلت له اخلاقــو او روحیی ښخه ښه خبرواوهرکله به‌یی ددی له باطنی افکارو ځــحه دپــردی جګولو هڅه کوله او دا کار ددی باعث شو چه اسکارلت نوره هم په قهر شی او ځان ورك‌کړی بــایــد وویل شی چه د اسکارلت میړه او دملانی وررور پــه جنګ کښی وژل شوی و .

جنوبی والوماتی وکړه حکومت‌یی له منځه لاړ او په هر ځای کښی دشمالی د ولت بــیــر غــو نــه ورپیدل . شمالی وال عسکر بــه چه هرچیرته ور رسیدل هــرڅه به‌یی چورکــړل ا و یــا بـــه یی سو ځول . د «تارا» او « دولس بلوط » سیمی هم له دغه سرنوشت خراب کار وشی ددی کــار نــه

ښخه بی نصیبی پــاتی نشوی ـ اسکارلت چه له ملانی سره پــه اتلانتا کښی اوسیدله‌دملانی‌دنوی زیږیدلی زوی سره په یوه ماتــا ګاډی کښې چه رت باتــلر تهیه‌ کړی وه « دولس بلوط» او له هغه ځای ښخه خپلی سیمی«تارا» تــه پــه ډیر زحمت او کـــړاو ځـــا ن ورسوی تاراهم‌دجګړی په اورکښی هرڅه دلاسه ورکړی وو ترټوله غمجنه پیښنه داوه چه داسکارلت مور میس الن دحصبی دناروغی په اثر مړه شوی وه‌او خویند ویی هم ددغی ناروغی دکمزوری دوری تیرولی داسکارلت پلار جــرالــد او هارا دنا وړوپیښنو پــه و جــه دحواسو په اختلال اخــته شو ی و دا پرله پسی غمجنی پیښی ددغی بولهوسی ښځی دپــاره دمــرګ نه کمی نه‌وی .

بالاخره اشلی دمــلانی میړ ه پــه پیره مخ اورسیدلی‌زیره کورته راغی دی داشرا فیت له کــبلــه حساسوی چه په نوی‌ټولنه کښی ورته ځای نه دی پاتی شوی ځکه ځان ورته نا لایــقــه اوبی لاسه پیښو ښکاری اوپــه‌دی خبره اسکارلت په‌مخ کښې اعتراف هم کوی .

اسکارلت چه تل له اشلی څخه انتقام اخستلو په هڅه‌کښی ده په یــو ه خــا صه شیبه کښی ئی تیر باسی او داسی شرایط ورته پیدا کوی چه‌له ده څخه یو ستر

مقصد داؤ چه‌داشلی‌اوملانی‌روابط
برې کړی شی خوملانی د خپل
شرافت او نجابت له مخی داشلی
حراب کاری په داسی توگه کښی
حه ټول ورته حیرانیږی .

ب باتلر دډیروکړاوونوتیرولونه
وروسته له اسکارلت سره واده
کوی رت باتلر دملانی ډیر زیات
احترام کوی خواشلی ته ئی چه
اسکارلت یی داسی په ځان ماته
کړی ده زړه د کینی ډك دی
ملانی د اولاد په زیږیدلو مړه
کیږی او مړه ئی سخت
ور باندی غمجن کیږی رت‌باتلر
چه داسکارلت او اشلی د عشق
بازی دپاره میدان خالی‌وینی اوله
بلی خواه داسکارلت په خوی بلد
شوی دی او دځان‌په‌نسبت دهغی
وفا داری متزلزله وینی په زیاتی
بی رحمی یی طلاقوی آیا داخل
ده اشتباه کړی‌وه ؟ آیا رښتیارت
باتلر په اسکارلت گران ؤ . آیا
دجنوب خلکو دفیودالی‌حکومت او
نورو علایقو به له لاسه ورکو لو
سره نوی بنه شیان لاس ته
وروړی ؤ او که نه . دغه پوښتنی
او د غه راز نوری ډیری
مسألی هغه مطالب دی چه
ددغی مختصری مقالی له حوصلی

څخه وتلی دی او داهغه پوښتنی
دی چه ځوا بو نه یی گرانو
لوستونکو ته دبشپړکتاب دلوستلو
نه وروسته حاصلیږی .

بینوایان

دویکتور هوگو اثر

بینوایان دفرانسی دنونسمی‌پیړۍ
ډیر لوی رومانتیك رومان دی چه
لوی فرانسوی‌لیکوال‌ویکتورهوگو
لیکلی دی .

هوگو : ویکتور هوگو ـ لامارتین
اوالفرد دو وینی دفرانسی دری
لوی رومانتیك شاعران دی چه
یویی باید درومانتیزم دمکتب په
مشری ومنل‌شی . هوگودلامارتین
په اندازه حساس او باذوقه نه ؤ
او نه دوینی په څیر متفکر او عمیق
سړی ؤ خو په خپل خلاقه قدرت
یی خلك ځان ته متوجه کړل او
حریفان یی‌درقابت له‌ډگره وویستل
لامارتین دمشری او پیشوایی
پروانه ساتله او دووینی‌هم داراز
نقش نشولوبولی خو هوگو ددغه
کار دپاره قدرت اراده او انرژئ
درلودل نوځکه بی له معار ضه
درومانتیزم دمکتب پیشوایی یی
په نصیب شوه .

ویکتور هوگوپه۱۸۰۲کال کښی
دفرانسی په یوکو چنی ښار
(بزانسون) کښی وزیږیده
پلاریی جنرال هو گو یو لوی
منصبدار او د امپر اتوری
دوختنویو سردارؤ ـ ده کو چنی
ویکتور له ځان سره ایتالیی او
اسپانیی ته بوتلو د غه ماشوم له
هغو ښکلو لمرو هلو مځکو څخه
ځینی خاطری په ما غزو کښی
وساتلی کله چه دی لس کلن‌شو

پلاریی بیرته پاریس ته ور سره
راووست او په یوه جلا کورکښی
یی چه دفویانتین په کوڅه کښی
وهستوگڼه غوره کړه هوگو لـه
همدغه وخته دپخوانیو شاعرانو
دآثارو دمجموعی په مطالـعـه او
دخینو مقالو په لیکلو پیل وکـړ
او دغی ارزو ته یی پـه‌زړه کښی
ځای ورکړ چه « یادی هیڅ نه‌وم
اویادی شاتوبریان شم » ده‌لومړی
خپل شعرونه په‌کلاسیک‌سبك وویل
اوخپاره یی کړل بیایی رومانتیزم
ته مخـه و کـړه کـو مـه
مقدمه چه ده د«کرمول» په کتاب
ولیکله هغی درومانتیزم په‌مکتب‌کښې
ده پیشوایی څرگنده کړه(۱۹۲۷
ده خلاقه قدرت‌دومره‌زور ومونډ
چه په بیلو بیلو ادبی رشتو کښی
یی‌خپله طبع‌وازمویله.ده‌د۱٦ کالو
په موده کښی (له ۱۸۲۷)څخه‌تر
(۱۸۴۳) پوری زیات رو مانو نه
ولیکل‌او خپاره یی کړل چه پـه
هغو کښی یی «نتردآم دوپار ی»
زیات شهرت وگاټه.

دغه راز ده څه نوری رسالی اود
اشعارو مجمو عی‌او سفر نا مـی
(شرقیان) خزانی پاڼی‌دماښام
نغمی‌ــپټی ناری‌ــوړانگی اوسیوری
په نظم کی ولیکلی دوروستی‌اثو
ناکامی دی دی خبری‌ته ملتفت‌کړ
چه اوس‌در وما نتیزم دوره تیره
شوی ده .

هغه وخت چه دبوربون کور نی
بیرته دفرانسې دسلطنت واگی په
لاس کښی ونیولی دغه لیکلوال د
سلطنتی حکومت طرفدارژ اوکله
کښی چه دلویی فلیپ استبدادی دوره
راغله نوده دمطلقه‌حکومت ملاتړی
وکړه خود۱۸۴۸ کال‌نه‌ورو سته
دیمو کرات شو. په‌عقیدو کښی‌دغه
راز بدلولو نه اصولادکوم خاص
غرض او مقصد دپاره نه دی امکان
لری هغه‌دهرسیاستمدار دژوندانه
په لومړنیو مر حلوکښی‌راغلی‌وی
حو ویکتور هوگوبی سببه په‌دی
هڅه کښی شوی‌دی چـه‌په‌خپلو
آثارو کښی دهر ډول دروغـو او
سفسطی په وسیله په هغو پرده
واچوی ترڅوچه دخپل ژوندانه د
افکارو او عقایدوپه رشنه کښی‌یو
خاص «البته مصنوعی» یووالی را
پیدا کړی په‌هر صورت هو گود
خپلو افکاروددغه‌تشتت‌او تیتوالی
دجبران کولودپاره‌خپله‌دیموکراسی
غوښتنه دعمر تر آخره پوری‌پالی
اوبیا خپله عقیده نه بدلوی.

ده‌دریم ناپلیون له مطلقې سـره
سخته مبارزه‌وکړنوڅکه د کودتا
نه‌وروسته یی دی‌له‌بروسکل څخه
ژرزه او بیاگزمزه‌ته‌تبعید کړ تردی
چه‌د سرسیوری‌پیدا کولو د پاره
سر گردانه شو.

دحواد ثو تر څپیړی لاندی دده
طبیعی زور ومونډ اوداشعارو دری
مجموعی یی «کیفرو نه» (۱۸۵۳)
«مشاهدات» (۱۸۵٦) او «دپیړیو
افسانه » (۱۸۵۹) چه‌دده له‌مهمو

آثارو څخه دی په دغه وخت کښی
خپری کړی تردی وروسته یی نوی
رسالی اورومانونه ولیکل ـ په لسو
جلد وکښی د«بینوایان» کتاب یی
چه لوی شاهکاری دی په همدغه
وخت کښی ولیکه .د(۱۸۷۰)
کال دسپتامبر کودتا اوددریم
ناپلیون ماتی دفرانسی درواز ی
دده په مخ پرانستلی او هوگو
بیرته خپل هیواد ته لاړ. ده په المان
پوری داکزاس او لورن دالحاق په
ضد مبارزه وکړه او بیا په نمایندگی
وټاکل شو. هوگو خپل نور ۱۵
کاله عمر د«دری نوی» ـ«دسیند
کارگر ان»اود«خندیدونکی سړی»
داشعارو اورومانونه په لیکلو تیر
کړل. دی په خلکو کښې ډیر زیات
محبوب شوی ؤ.

دولتر په خیردده په مړینه هم
ملی ویر جوړ شود جنازی مراسم یی
په داسی توگه اجرا شول چه دا
ډول مراسم دبل چا په باره کښی
دتاریخ په حافظه کښې ډیر کم دی
دده جنازه یو شپه د نصرت تر څلی
لاندی چه مشعلونه ورته ور ته
لگیدلی وو کیښودله شوه اودهغی
شپی په سبا دپاریس خلک تر
پانتئون پوری دده له جنازی سره
لاړل او په مزاریی وژړل(۱۸۸۵).

بینوایان

دیوداسی لوی اثر لنډیز او تحلیلول
ډیر گران کار دی ځکه چه دداستان
پیښی یوه له بلی سره ښه تسلسل
نه لری .سره ددی هم ترڅو چه
امکان لری اختصا ر او لنډیز ئی
په لاندی ډول وړاندی کیږی.

په شاقه کارونو محکوم ژان والژان
له بندی خا نی څخه تښتید لی دی
څر نگه چه خلك دیو خطر نا ك
محکوم په تښتید لو خبر شوی دی
ټولو خپلی در وا زی په مشکو کو
خلکو تړلی دی ، دلمر دلویدو نه
وروسته دژمی سا ړه اود خطرناك
محکوم ویره ټول خلك په خونو ننه
باسی .ژان والژان یو کو چنی ښار
ته چه کشیش یی« ابه میر بـل»
نومیږی ورځی خوځوك ده ته دخپل
کور ور نه پرانیزی په هو ټلو نو
کښی ور ته ځای نشته حتـی د
کوځو سپی هم دی په خپلو سوړو
کښی نه پریږ دی. ژان وا لژا ن
مجبوراً دکشیش کورته پناه وروړی
دکشیش خور چه د جنا یـت کا ر ه
بندی په تیښته خبر ه شوی د ه
خپل ورور ویره وی چه دغه نابلل
شوی میلمه ته په خپل کور کښی
ځای ورنه کړ ی خو کشیش چـه
ځان دمسیح په مسند ناست سړی
بولی درحـم ، شفقت ا و انسـا ن
دو ستی مظـهر دی نـه بېریـږ ی
او ژان والژان په خپل کور کښی
منی . شپه شوه ژان والژان چه د کاله
خلك ټول ویده ولیدل خوشمعدا
نونه او نقره یی پیشقا بو نه یی
غلا کړل او په خپله مخـه لا ړ.
پولیس دی نیسی کشیش وایی چه
دغه شیان ده په خپله ور کړی دی
او ورته وا یی چه خو شی یی کړی

وروسته له هغه ژان والژان تـه نصیحت کوی چه سړی تو ب دی ولری او سمه لاردی روا ن شــی ژان والژان خجا لت وبا سی او ځوړند سر روا نیږی خوچیری په لار کښی لهیو ما شو م شخه یو ه نقره یی سکه غلا کوی چه دغهغلا دده وروستنی جرم دی.

نا خاپه دمعصوم ما شومنا ری‌اود کشیش نصیحتو نه د ژان والژا ن په غوږو کښی انگا زه‌ا چو ی‌اوله خطرناك محکوم ا و جنا یت کا ر سړی شخه مسیو ما دلن شر یف او نیکو کا ر انسان جو ړیږی دی ددغهمستعار نوم پــه پر ده کــښی شوی‌دی او له بندی خانی شخه کو ښښ کوی چه ښه حیثیت پیدا کړی ،ځوکا ر خا نی ،جوړ و ی اودبی وز لو حال تهسخت متوجه کیږی په دی وخت کښی له فانتین نومی بد بختی ښځی سره علاقه پیدا کوی دابنځه دځو تنو رذیلو او شهوت پرستو ځوا نا نــو د هوا اوهوس ښکار شو ی او په مینه کښی یی فریب‌خو ړلی دی‌دااوس یوه ماشومه چه کو زت نو میږ ی هم‌لری اود یوشیا د او بی شرف سړی په میلمستون کښی او سی دادخپلی یوا زینی لور د خوراك تهیه کو لو له‌پاره لو مړی دخپل سر ښکلی ویښتان پلو ری او بیا خپل سپین غا ښو نه خر ځوی‌او په خپله کنډا سه خو له گر ځــی .

په دغه ښځه دغه ټولی بدبختی د مسیو ما د لن‌دکارخا نی په ځنگ کښی تیریږی آخر دا دهغه په‌مخ ناړی تو کی اوپه دی تر تیب‌سره اوسنی مسیو ما د لن یا پخوا نی ژان والــژان د ښځی په تکلیــف خبریږی او ورسره مرسته‌کوی . ځوك دمسیوماد لن په هو یت کښی خه‌شك نه لری‌خویوپه زړه سخت اووچ قانونی متخصص چه په‌ژا و ر مشهور دی دمسیو ما د لن پــه نــسبــت شــك مــن د ی ا و دده دهــویــت د معــلــو مو لــو په هڅه کښی دی.

ناخاپی مسیو مادلن خبر یږی چه تبنتیدلی‌محکوم ژان والژان نیول شوی‌دی او له بندی خانی شخه دتیښتی او په جرم بانــدی د بیا مرتکب کیدو په تو مت به محا کمه شی.

ددغه خبر په اوریدو سره لــه ما ښام نه تر سهاره پو ری ټو له شپه دده په ضمیر کښی د عقل او وجدان تر منځ جگړه پیداشوه آخر وجدان زور ورکیږی‌اومسیو سباسهار محکمی ته‌ورځی ځان‌ور معرفی کوی او هغه بل بی گناه سړی‌ته نجات ور کوی‌اودی‌بندی کیږی. مسیو مادلن اویاژان‌والژان بیا له بندی خانی شــخه تبنتی داخل دفانتین ما شو مــه نجلی کوزت هم ور ســره بیایی خــو هو ښیار پو لیس ژاوردی هو سا او آرام نه پر یږدی دی‌دژاورلــه لاسه له نجلی سره یو معبد ته پناه وړی آخر له ما شومی کوزت

څخه یوه بنکلی پیغله جوړیږی اویو زلمی چه مار یوس نو میږی اود یوی اشرافی کورنی څخه دی په کوزت مین کیږی او له ژان والژان څخه په پټه کښی ورسره گوری.

په هغه ورځ چه پاریس دجگړی او اغتشاش په اور کښی سو ځی ژان والژان دیو لیك په مینډلو د کوزت او ماریوس په مینه خبر یږی فو راً هغه سنگر ته ورځی چه هلته مار یوس له خپلو ملگرو یعنی د (اب دری) د جمعیت له افرادو سره یوځای جنگیږی خوماریوس ټپی شوی او بیهو شه یی پیدا کوی بیایی پخپلو اوږو راوړی ماریوس لری روغتیا مومی اوژان والژان ددوی دواده مراسمو ته د شوق اوښکی تویوی.

ژان والژان کوزت چه ځان یی پلار بولی ډیر ښه جهیز ورکوی ... بیا خپل هویت مار یوس ته ښیی او په خپله دانز واژوندغوره کوی، تر دی ورو سته ژان والژان یوازی ژوند کوی اود کوزت په بیلتانه کښی چه لوریی گڼلی وه اوښکی تو یوی آخر د تکلیفو نو زغملو طاقت نه ور ته پاتی کیږی او مری.

په دی رو مان کښی یوه گټوره له ما جرا گانو ډکه دنیا شته په کتاب کښی له اصلی مطلب نه تو پو نه حشوی او زواید ډیر د ی دښکلو صحنو او بر خو لر لو سره سره په ځینو ځایو کښی خبری ډیری اوږدی شوی. هو گو پخپل دغه اثر کښی ډیرموضوعات او مختلف هنرو نه او فکرو نه راغونډ کړی او له هغه څخه یی داسی معجون مر کب غو نډی رو مان جوړ کړی دی چه هم ادبی دی او هم تاریخی، فلسفی، انتقادی او حماسی هم دی په عین حال کښی یی له دغو رشتو څخه یوه هم نه ده پکښی بشپړه کړی، ددغه اثر ډیره لویه مشخصه جنبه انسان دو ستی اود محرو مو طبقا تو طرفداری ده او دا هغه یوازینی ارزښت دی چه د غه کتاب یی

ښځه

د س،م، ما تیسن اثر :

ښځه لو مړنی او ډیر معروف کتاب دی چه نو مور کی انگلیسی لیکوال س،م ما تیسن لیکلی دی. دغه کتاب ښه شهرت لری مگر لیکوال یی داثر په اندازه شهرت نه لری. دداستان لنډ یز په لاندی ډول دی.

دپسرلی په یوه سره شپه کښی می نوی چراغ لگولی ؤ چه زما نوکر کوټی ته دننه راغی او خبری یی راکړه چه زما کوم دوست زما دکتلو دپاره راغلی دی .دکنجکاوی حس زه مجبور کړم چه خپل هغه ملگری د ننه کوټی ته راوبولم دغه سړی زما دتحصیل دوخت ملگری روجردالتون ؤ .نه دبریستول دښار دبیمی په شرکت کښی کار

کاوه مگر زما شغل لیکوالی وه .
په‌سلیقو کښې د اختلاف په وجه یو
له بل سره مو ډیر لږ لیدل کتل
کول رو جر په کوچنی‌والی کښې
ډیر ښه آواز درلود خو چه د بلوغ
سن ته ورسیدږغ یې‌خراب شوی ؤ.
اوپه عوض ئې دپیانو اوارك وهلو
سره مینه پیدا شوی وه ـده دوه
وروڼه هم لرل چه دواړه په تجارت
بوخت وو او هوسا ژوند ئې درلود
روجرخو کاله وروسته له یوی نجلی
«اوا»سره واده وکړ اوله هغه څخه
ئې یوه لور چه «گیرس» نومیده
پیداشوه .دوی په ښکاره آرام اوښه
ژوند درلود خو په خلوېښت کلنی
کښې دبیمی دشرکت له صندوق
څخه دیو زراو دووسو وو لیرو
دغلاکولو په جرم تر محاکمی لاندی
ونیول شو اوبیا په دری کاله بند
او شاقه کار محکوم شوده بی‌له دی
چه دفاع وکړی په موسکا کښې
دخپل‌محکومیت حکم‌ته غوږنیولی‌ؤ
نو ځکه دی‌دعدالت قاضیانو یو
احمق سړی تصور کړ .له بنده‌څخه
دده له خوشی کیدو څخه موده
تیره شوی وه خوزه نه‌وم ورباندی
خبر شوی چه په همغه شپه زما
کورته راغی ـدده ښکلی صورت لږ
څه ږنگر شوی‌ؤاو دشقیقی په ویښتو
کښې ئې سپین لگیدلی ؤ .
روجر دخپل ژوند داستان په‌خپل
قلم لیکلی ؤاو غوښتل‌ئې چه په مائې
په سلو لیرو خرخ کړی یوه بله
هیله ئې هم‌لرله چه ښکاره کول ئې
بلی ورځی ته ټال کړل .
په هغه شپه ترسهاره ویښ‌پاتی
شوم اووده دژوندانه داستان می
ولوست باور می‌نشو کولای چه
داسی آرام اوهوسا ژوند به له
مهیب طوفان سره مخامخ کیږی
حتی ماگمان وکړ چه دداستان
ډیری مجراگانی دده تخیلی‌شیان
دی په‌هر صورت داستان ئی
داسی ؤ:
په‌یوه سړه بارانی ورځ کښې
دکلړ په‌لټون پسی‌گرځیدم دبیمی
دشرکت یومشتری چه‌شته‌من سړی
ؤ مړشوی ؤمگر ډاکترئی مرگ
مظنون ښودلی‌ؤدبیمی شرکت زه
ددی دپاره استخدام کړم چه د
هغه سړی قضیه ترتحقیق لاندی
ونیسم کوم ځای چه‌زما په‌تحقیق
پوری اړه لرله ۱۹ لمبر ودانی
وه ـهلته ورغلم اودروازه می
وټکوله یوی‌ښکلی ۱۹ کلنی‌نجلی
چه طلایی‌ویښتان یی لرل ماته
دروازه پرانیستله دا طنازه نجلی
می چه ولیده گمان می وکړ چه
دا به دهغه مړی لوروی چه زه
یی تحقیق ته راغلی یم خورا ته
څرگنده شوه چه‌ددی نوم ماویس
کوترل دی او دا دمتوفی شخص
برنارد کوترل ښځه ده دډاکتر
دنظریی په خلاف دبیمی دشرکت
دمشتری په مړینه کښې کوم
عجیب شی زما تر نظره رانغلل
او هرڅه‌راته‌عادی بریښیدل ځکه
چه‌برنارد کوترل د ښکلی ښځی

په غیاب کښې دلسو ورځو ناروغی نه وروسته مړ شوی دی ګواکې دزړه ددرېدو په ناروغی مړ شوی ؤ. بنکلې ماویس کوترل یوازې پاتې شوی وه یوه روحانی خورچه ماری ژوزف نومیده ددی دمیړه دناروغی په وخت کښې ورسره وه. خپل کار ېې دی ته و بنودخه تحقیقات می ورځخه وکړل دمړی جسد می هم معاینه کړ خو غیر طبیعی څه شی می په کښې پیدانکړل بیا په ډکتور پسی ولاړم مګر نه چمتو کیده چه له خپلی عقیدی څخه لاس واخلی او دبرنارد کوترل مرګ یې خپل حیثیت او شخصیت ته ستره لطمه ګڼله. بیا کورته لاړم بنځه اولور می دواړه کنسرت ته تللی وی نه پوهیږم څنګه دبیمی دشرکت دمشتری بنځه ماویس کوترل راپه زړه شوه او هغه می د خپلی بنځی سره مقایسه کړه؟

زه یو مرتب سړی وم دسهار له مخې به اداری ته تلم او بیګا به خپل کورته راتلم ساتیری می دسرو ګلانو دباغچې کتل ؤ او هغه هم زما په کور کښې وه دغی باغچې به زما علایق له خپلی بنځی اولور سره ساتل خو له هغې ګړۍ نه چه ما ماویس ولید له احساس می کاوه چه په ژوند کښې می کوم شی کم دی او عقیده می لرله چه ماویس به دغه کمبود پوره کړی.

قضیه پای ته ورسیده او بیمه زما د تحقیقاتو دنتیجې په اثر مجبوره شوه چه دبیمی پیسی دمتوفی بنځی ته ورکړی خو زما دپاره ماجرا ختمه نه بلکه نوی شروع شوه. په اخلاقو کی می ورځ په ورځ تغییرات راتلل بنځی اولورته به می هره ورځ بهانی لټولې. بنځی می له خپل پلار څخه یو څه شته منی په میراث کښې راوړی وه خو ما به له هغی سره غرض نه کاوه او بنځی می عقیده لرله چه داشتمنی به یوه ورځ راپه کار شی. له هغه وخته چه زما په اخلاقو کښې تغییر راغی بنځی اولور می زما په کار کښې کارنه پیدا کولو او داسی بنکاریده چه زه اوس دخپلی کورنۍ دپاره یو اضافه ګی غړی یم بالاخره دشلو ورځو وروسته بیا دماویس کورته ورغلم ددغه ورتګ محرك همغه دکمبود ی احساس ؤ

ماویس خیال وکړ چه زه بیا دبیمی شرکت وراستولی یم خو ما ددې اشتباه لیری کړه او ورته ومی ویل راغلی یم که کوم کارمی له لاسه وشی تاسو ته یې وکړم خرنګه چه دماویس دمیړه کور لوی ؤ او کرایه یی هم ډیره کیدله له بلی خوا دبیمی پیسی هم دومره ډیری نه وی چه ددی پوره ګوزاره وربانډی شوی وی، نوداهم دبل کورپه لټون کښې وه ماورسره وعده وکړه چه په دی کار کښې به ورسره مرسته وکړم. یو څه موده په کور پسی وګرزیدم ورته پیدا می نکړ یوه ورځ چه ددې لیدو ته ور غلم له ما سره یې سرسری پیش آمد وکړ چه زه وربانډی ډیر خواشینی شوم او ددې په دغه وضعیت می اعتراض وکړ

ورته ومی‌ویل‌زه‌ستانوکر نه‌یم‌بلکه
دوست دی‌یم ددې خبری سره په
قهریی له‌کوره ووتم خوطاقت می‌ونه
شو اوبیرته ورغلم دی دزړه په‌قوت
ماته‌وویل .زه پوهیدم چه‌ته به بیرته
راوگرزی .

زه بیا دی‌ته دکور پیدا کولو په
لټه کښې‌شوم خوزړه می‌نه‌غوښتل‌چه
دی‌ته بل کورپیدا کړم اوداله دغه
ځای نه‌بل ځای ته ولیږدوم ځکه
زه پوهیدم چه دټولنی لیوان‌به‌ورته
ځك اووینې شی‌نو ماغوښتل‌چه‌دا
یوازی اویوازی زما وی .ددې‌اعتماد
ورو، ورو زما په‌نسبت ډیر یده‌او ما
ته‌به‌یی د (تاسو) په ځای (ته) خطاب
کاوه خپل تیر درد ناك حال‌ونه‌یی‌ماته
وویل خوزما دژوندانه دوضعیت او
شخصی چاروپه‌باره کښې‌یی کومه
پوښتنه ونه‌کړه بالاخره د ډیر و
امیدونو او آرزوگانونه وروسته‌ددغی
طنازی دلبری په وصال کا میاب
شوم نور می نو ژوند د همدی
دپاره وقف شو اود همدی می
پرستش کاوه او له همدی نه
ویریدلم. ډیر و ختو نه می له‌دی
سره تیرول اود خپلی ښځی او
لور له حال نه ډیر لږ خبریدم.
دښځی او لور زړه هم را څخه
سوړ شوی‌ؤ ځکه زما معنوی
اړتیا وی زما د ښځی د توجه وړ
نه‌وی ز ما ټول حقوق دی د خپل
ځان له پاره لګول او ماته به یی
ډیری لږ؟ پیسی پر ینښو دلی.
دما ویس ژوند هم هو سا نه ؤ
دی با ید د ستنی په کار یو څه
ګټلی وی په زړه کښی به می را
تیریدله کشکی زه شته من وی
او ددی د پاره می ښه ژوند برابر
کړی وه. بالاخره د میلاد داختر
شپه راغله په دی پلمه چه دخپل
یو ملګری په کاله کښی‌میلمستیا
ته بلل شوی یم له کوره ووتلم
نیغ دما ویس کور ته ور غلم او
هغه هدیې می ور کړی چه دخپل
زړه په وینو می برابری کړی‌وی.

لږ،لږ ددی خبر ی هو س را ته
پیدا شو چه له ښځی نه می جدا
شم او له ما ویس سره چیر ته
وتښتم خو داکار عملی نه‌ؤ
ماویس ډیر ښه ږغ در لود ډیر
اصرار او زحمت په نتیجه کښی
می دادی ته چمتو کړه چه سندر
غاړی شی په دی و خت کښی
دږغ یو ښو ونکی سینیور ریز یو
لندن ته راغلی‌ؤ ده عقیده لر له‌که
چیری ماویس دری کاله له‌ده‌څخه
داوازؤیلو درس ووایی نو ډیرښه
سندر غاړی به شی. خو استادزر
لیری حق الزحمه غو ښتله ز ما
خیال داؤ چه دا یو ځل سندر
غاړی شی نو بیا به دواړه چیری
تښتو اود نیکمر غی ژوند به‌سره
تیروو.

خوماپه‌دغه‌وخت‌کښی له پنځوسو
لیرو نه زیاتی پیسی نلرلی څپلو
وروښو ته ور غلم هغوی د پیسو
په مقابل کښی و ثیقه غو ښتله
آخر می داسی کار و کړ چه هیڅ

کله می باید نه وی کړی یو ز ر او دوه سوه لیـری مـی دبیـمی د شر کت له صندوق شخه‌ووهلی او هغه می ژر په فرا نسوی‌پیسو بدلی کړی او ریــز یو تــه مــی ور کړی.

د مو سیقی ښــو و نــکی خپله شا گرده له انگلستان شخه بوتله او ما تر در یو کا لو پوری‌ماویس ونه لیدله. ماویس د تگ نه‌پخوا خپل یو راز ما ته فاش کړ اوویی ویل چه ددی میړه به دا د پیسو گټلو د پاره د نــو رو غیرو تــه سپارله او دی هم هغه په زهــر وواژه. زه و پو هیدم‌چه‌زمانښکلی ماویس قاتله همږه د خپلو کړونه پښیمانه شوم خو کار می له‌لاسه شوی‌ؤ.

سبا سهار تو لو ورځ پاڼو زما داختلاس خبر په غټو تورو کښی چاپ کړ بیا زه تو قیف او تــر محاکمی لاندی و نیول شوم او په دری کاله بند محکوم شوم کومی ورځی شپی چه ما په بندی خا نه کښی تیری کړی دی تا سو ته‌یی له دی کبله چه جالبی نه دی نه لیکم.

زما دملگری خوږه قصه په د غه ځای پای ته رسیدلی وه خر نگه چه (سنیو ر ریــز یــو) مشــهور موسیقی پوه‌ؤ د مو سیقی اخبار په کو مك د هغه پــه لټــه کښی شوم را ته خر گنده شوه‌چه‌اوس په‌انگلستان کښی دی دشنبی په شپه‌یی د ملکی په سالون کښی کنسرت در لود او غو ښتل یــی چه خپله نــوی شا گــرده ما دام «ژانس»معرفی کړی.دامادام ژانسی هماغه ماویس وه یقین می درلود چه روجر به هم هلته وو‌ینم‌اتفاقاً حدس می درست راغی ما ویس می ولید له اواوازیی می واو ریده رښتیا رو جر حــق در لــود چه دماویس د پاره دو مره‌کــړاوونه وزغمی اوس دا هنر منده شوی ده او روجر یی په‌وجود افتــخار کاوه . رو جر ویل نور نه غواړی چه په ماویس‌پسی وگرځی ځکه چه اوس ددوی دواړو تــر منــځ فاصله پیدا شوی ده ځکه دا یوه هنر منده ښځه ده چه دټولودتوجه وړده او دترقی مدارج وار په وار طی کوی مگر روجر ورځ په ورځ د انحطاط په لوری درومی .

یوه میاشت وروسته زما دکور د تیلفون زنگ ووړنگیده دپولیسو افسر ماته خبر راکړ چه رو جر داورگاډی په یوه حادثه کښي مړ شوی دی او په جیب کښي ئی یو کاغذ شته چه هغه ستاسو پــه عنوان لیکل شوی دی .

کاغذ می چه ولوست په هغه‌کښې هغه خدای پامانی لیکل شوه وه چه روجر غوښتل زما‌په وسیله یی له ماویس‌سره وکړی دده‌دوصیت له مخی ما ویس ته ورغلم دروجر دژوندانه جریان می ورته ووایه په سترگو کښې یې اوښکې راټولې

شوی . څو موده وروسته می په ورځ پاڼو کښې ولوستل چه دروجر دبنځولو په ورځ یی بنځه (اوا) دزړه دسکتې په اثر مړه شوی‌ده.
«بنګه» یو مشهور رومانتیك اثر دی خو په حقیقت کښې یی ارزښت دشهرت په اندازه زیات نه دی.

پل اوویر ژینی

د دوسن پی یر اثر

دا کتاب په ۱۷۸۷ کال کښې یعنی د فرانسی دلوی انقلاب نه دوه کاله دمخه خپور شوی دی مؤلف یی فرانسوی ناتو رایست لیکوال برناردن دوسن پی یردی. دی په ۱۸۳۷ کال کښې په لوهاور کښې زیږیدلی‌دی اوپه۱۸۱٤ کال کښې مړ شوی دی دی لومړی دنظامی مهندس په صنف کښې بی له دی چه کامیابی یی په نصیب شي په خدمت کښې‌شامل شو بیا هالند روسیی لهستان او آلمان ته د مناسب کار پیداکیدو دپاره لاړ په ۱۷٦۹ کال کښې ایل دو فرانس‌ته چه‌اوس دموریس ټاپوبللی کیږی په ماموریت لاړ او هلته یی د مهندسی په کار پیل وکړ. بیرته‌پاریس‌ته‌دراتګ په‌وخت کښې خارجی‌ښکلومنظرو اومنطقو مسحور کړی‌ؤ د معروف‌فرانسوی فیلسوف ژان ژاك روسوپه‌تشویق سره یی خپل آثار لکه (ایل دوفرانس ته‌مسافرت) په «طبیعت کښې مطالعات » ولیکل او بیایی د « پل اوویر ژینی » داستان ولیکه دغه‌داستان چه‌دده شاهکاری دی هم یی مشهور او هم یی غنی کړ . په ۱۷۹۰ کښې یی « د هندی جونګړی » داستان خپرولوته ملاوتړله په ۱۷۹۲ کال کښې دپاریس دنباتاتو دباغ دآمر په حیث مقرر شو اوپه ۱۷۹۵ کښې دفرانسی‌دانستیتوت غړی شو دناپلیون د امپراتوری په دوره کښې ښه ولمانځل شو خودغه امتیازدی مغرور اوبدخلقه هم کړ مګر غرور یی دده د هغه کتاب لطف کم نه کړ « دطبیعیت هم آهنګی » په نامه یی په‌هماغه وخت کښې خپور کړ .

برناردن دوسن پی یرنه پوهاند دی او نه‌متفکر او نه دعلم‌الاجتماع عالم خو ځینی خاصې عقیدی لری چه له دلچسپی نه خالی نه دی . دده په عقیده خدای نړی یواځی دبشر دپاره پیدا کړی ده دسند داوبو سپین څګونه او دساحل دغاړی توری تیږی یوازی ددی لپاره دی چه بیړی چلونکی له لری څخه له‌تیږو سره دټکرخوړلو خطر حس کړی په خټکیو او هندوانو دپاسه طول‌البلد کرښو ته ورته خطونه ځکه رابنکل‌شوی دی چه هغه په آسانی سره د یو کور دغړیو تر منځ وویشلی‌شی.
دغه سړی چه ددایرة‌المعارف لیکونکو ته ورته کسانو په‌عصر کښې یی ژوند کاوه او د لوفن غوندی شخصیت سره یی مراودی لرله چه‌لمرد‌ځمکی دچارپیرچورلی په‌استوائی منطقه کښې دمځکی له

بـر جستگـی خـخه منـکر ؤ او د جـز ر ا و مـــد عــلت یی دقطبی اوبوواوره کیدل او ویلی کیدل گاڼه . اجتماعی عقاید یی دروسو عقاید وته ورتهؤ نیکمرغی اوفضیلت یی د اجتماع نه دباندی تصور کاوه ـ ده عقیده لرله چه بشر په ټولنه کښې نشي نیکمرغه کیدلی او نه فضیلت پیدا کـولی شي دغه مواهب یوازی په انزوا او دطبیعت په غیږ کښې میسر کیدلای شی . چه دهمدغی فرضیی په اساس یی خپل مهم شاهکار « پل او ویر ژینی » لیکلی دی .

داستان : ډیر کلونه دمخه په ۱۷۲۶ کال یو زلمی دولاتور چه یوماجرا جو اوسیاح زلمیؤ لـه خپلی ځوانی ښځـی سره یـوی متروکی جزیری ته راغی ډیره موده تیره نشو چه زلمی مړ شو اوخپله حامله ښځه چه دژوند هیڅ وسیله نهلری یوازی پریښودله «میرمن دولاتور» مجبوره شوه چه له یوی تور پوستی مینځې سره د هغی جزیری په یوه تنهایی ځای کښې اعتکاف غوره کړی او هم هلته ددی یوهلورپیداشوه چه د «ویر ژینی نوم یی وربراندی کینښود .

دانجلی ډیره ښکلی وه یوې بلی ښځی چه دیو دهقان برتانی لوروه او مارگریت نومیدله دخپل یـو بوډا غلام «دومینك» او کوچـنی ماشوم سره چه «پل» نومیده په هماغه ځای کښې ژوند کاوه .

دا ښځه یوه زلمی غولولې وه او په هغه جزیره کښې یی یوازی پری ایښی وه اوپه خپله دی ورخخه تښتیدلی ؤ . دا دواړه ښځی یوبل سره پیژنی او بیایی تـر منـځ دوستی پیدا کیږی دواړه ښځـی خپل شته ـ خدمتگار او ماشومان سره راغونډوی او یوه شریکـه کورنی جوړ وی په غم او شادی کښې هم سره شریکانـی کیـږی ماشومان پل او ویر ژینی پخپلو کښې سره علاقه پیدا کـوی او دواړه دطبیعت پـه لـمن کښـې رالویږی د ماشوم توب دوستی په ځوانی کښې په مینی او عشق بدلیږی دواړه کورنی اوس یودبل له اسرارو نه خبر دی غلام اومینځه ورته دکرنې اوباغ داری کارونه کوی دوی له خپلو نورو گاونډیانو سره حسنه روابط ټینگوی حتی دجزیری د مقاماتو د احترام او توجه وړ هم گرځی .

پل او ویر ژینی د گډ ژون تړون کوی تصمیم نیسی چه په گده سره به داسی ژوند کوی چه په هغه کښې به فریب او ټگی نهوی.

په دی وخت کښې د ویر ژینی بډایه او اشراف زاده عمه چه په پاریس کښې ژوند کوی دایلدو

فرانس په جزیره کښې د خپلی ښکلی ویر یری څخه خبریږی او دانبه گنی چه هغه د اروپا متمدنی ټولنی ته را وبولی او په ښوونځی کښې یی شامله کړی بی وزلی موریی سره ددی چه د خپلی لور

بیلتون نه شي زغملی خو ددی
دپاره چه ویر ژینی د کورنـــی
یوازینی وارثه ده نو ویر ژینـــی
پاریس ته استوی او دایی بیاپه
بیلتانه کښې اوښکی تویوی اوپه
دی ترتیب سره دوه مینان سره
جدا کیږی پل د ویر ژینـــی پـــه
بیلتانه سره ډیر خواشینی‌کیږی.
بالاخره یوه ورځ پل خبریږی
چه ویر ژینی سره ددی چه ډیره
موده یی په پاریس کښې تیره
کړی ده خو دمتمد نو خلکو لـــه
خویونو سره تر اوسه آشنایـــی
نه لری نو ځکه غواړی چه بیرته
جزیری ته راشي ــ دغه خبر دواړه
کورنی ډیری خوشحاله کړی او
جشنونه یی وربانده جوړ کړل.
پل ساحل ته دویر ژینی د هرکلی
دپاره ورځی خو دغریبانو نصیبه
له غمونو نه پرته په خوشحالیو
کښې نه‌وی په هغه وخت کښـــې
چه د ویر ژینی بیړی ساحل تـــه
نژدی کیدله یو مهیب طوفان را
پیدا شو او په بیړی کښې‌ناست
کسان چه ویر ژینی هم په کښـــې
وه په اوبو کښې لاهو شول . مین
پل کتل چه بې وزله محبوبه یی
د اوبو په څپو کښې دده له نظره
ډوبیږی خوله بده مرغه‌هیڅ‌مرسته
ورسره نشی کولای .
دغـــه کتاب د هـــغو مهمو پیښو
دبیانوله کبله چه‌دفرانسی دلوی
انقلاب نه د مخه پیښی شوی وی
او مهمی اجتماعی خړ پړ تیاوی
پکښې‌راغلی‌دی ډیره زیاته‌کامیابی
وګټله دیوی عشق قصی غم لړلی
انجام‌بنایی له ډیروستر ګواوښکی
بیولی وی دکتاب نوی لحن خلك
ډیر ورجلب کړل ددغه کتاب له
لیکلو څخه د دوسن پی یر مقصد
دهغونباتاتو، توصیف‌او شرح‌کول
دی چه له اروپا نه پرته په نورو
ځایو کښې پیدا کیږی او بیادهغی
ټولنی نه فرق لری دغـــه کتاب
درومانتیك عصر ته د ادبـــیاتـــو
دواړه کورنی اوس یو دبل لـــه
داخلیدو نمونه ده .

[illegible] ژو

د مولیر ژان باتیست اثر

تار توف یوه کمیدی ډرامه ده چه
دفرانسوی لوی لیکوال مولیرژان
باتیست پو کلن یو شاهکار دی.
مولیر په ۱۸۲۲ کال پـــه پاریس
کښې زیږیدلی داسی ګڼل کیده
چه دی به هم د خپل پلار کسب
غالی پلورل و نیسی کله چه دی
ماشوم ؤ په کـــلرمون (دلـــویـــی
کبیر په ښوونځی) کښې شامل
کړی شو. مولی‌یر په‌هغه‌ښوونځی
کښې چه دخپل عصر ډیـــر مهم
ښوونځی‌ؤ ابتدایی تحصیلات‌سرته
ورسول بیاله حقوقو څخه فارغ
شو او په اورلئان کښې د خپل
بری لیك په اخیستلو کامیاب شو.
بیایی سوګند وکړ چه د خپل‌پلار
کسب ته ادامه ورکړی دی ددربار
خصوصی پیش خدمت مقرر شو

په دی وخت کښې یی د دوستانو نفوذ یعنی دبـژار خـویندو پـه تیره داکتوری مادلن بژار تشویق دده د ژوندانه مسیر ته تغییر ورکړخو داتغییر یی دده دراماتیکی قریحی او استعداد محصول همؤ په دی وخت کښې ده خپل پلارته یو لیك واستاوه او په هغه‌کښې یی ورته ولیکل کومه برخه چه دده موریی لری هغه دی ده تـه ورکړی ځکه دی نه غواړی چـه نور درباری فراش وی بلکه غواړی چه نه بژار او څو تنو نورودوستانو سره یی یوه صحنه د «نامـدار تیاتر » په نامه تاسیس کړی .

ددغه کار آغاز ډیر خطرناكؤ خو دهاوملګرو یی ترآخره‌خپل تصمیم‌عملی کړ دوی د فرانسی جنوب ته‌لاړل دخپلو سامانودنقلولو له‌پاره یی یوه کراچی لرله د دولس کالونه وروسته چـه بیرته پاریس تـه راغلل نو جیبونه یی د پیسو نـه ډکؤ او د شهرت آوازه یی هری

خواته خپره شوه(۱۶۵۸) مولی‌یر په‌دغه وخـت کښې ۳۶ کـلن ؤ اوکلا سیکو تحصیلاتو په ده باندی د شعر د دنیا دریڅه پرانستی‌وه. دکلو کلو فلاکت او سرګردانی ده ته ګټوری تجربی په‌لاس‌ورکړی وی او ده ته یی داسی بصـیر ورښلی ؤ چه اشیا او اشخاص یی ښه ورباندی پیژندلای شوه دده په خیر بل لیکوال د ژوند په ښوونځی کښې دومره نه‌ؤ بریالی ده د خپلی لومړنی کمیدی ډرامی‌په ښودلو سره د ۱٤ لویی دوستی جلب کړه او پاچا دده طرفدار شو . څومره به چه مولیر پخپلو ډرامو او ننداروکښې بریالـی کیده هغومره یی د دښمنانو او رقیبانو حسادت ور سره زیاتیده په دغو حاسدانو کښې یی شاعران نقادان ، کشیشان خانان او نجیب زادګان هم شامل وو چه مولی‌یر د هری طبقی د حاسدانو درسوا کولو دپاره خپل شاهکارونه‌منځ‌ته راوړل مګر پاچا او نورو لـو یو کسانو لکه بوالو او لافنتن یی‌ټل ملاتړ کاوه او ده ته به یی جرأت ورکاوه . دی د خپلو مبارزو په ضمن کښې مجبورؤ چـه خپلی عایلی اکتورانو او د تیاتـر کار کونکو ته ډوډی هم پیدا کړی او پاچا هم وخندوی .

سره ددی دده خصوصی ژوند ډیر تریخؤ ده یوه ښځه لرله چه له ده څخه ۲۱ کاله کشری وه همدغه نا مناسب ازدواج دی ډیر ځوراوه که څه هم مولی یر ذاتاً حساس سړی نه‌ؤ خـو د خپل فاسد محیط نه چه دی پکښې‌ژوند کولوته مجبور ؤ ډیر ځوریده یو وفادار دوست یی (راسین) د توقع نه خلاف ورسره خیانت وکړ او دده دتیاتر تکړه لوبـغاړی یـی ورڅخه بیل کړل او خپل تیاتر یی هم دده مخالفی ډلی ته ورکړ .

سره ددی هم مولی یر د ټولنی
د خندولو نه لاس وانخیست او
خوله یی له موسکا ځخه را ټوله
نشوه . آخر دیوی لوبی د لوبولو
په وخت کښې چه موسکایی پــه
شونډو کښې وه د مرګ لومړنی
لړ زیدنی یی په وجود کښې را
ښکاره شوی (۱٦۷۳) . دوه تنه
کشیشان ورته راوبلل شول خو
هغوی دده له تقدیس ځخه غاړه
وغړ وله جسد یی هم د مځکی په
مخ پروت ؤ او په متبرك ځای کښې
یی دښخولو اجازه نه ورکول کیده
خو آخر د مولی یر بی وفا کونډې
ځان د پاچا په پښو کښې واچاوه
اوله هغه ځخه یی فرمان واخیست
چه دغه لوی هنر مند بی قبره پری
نژدی. سره ددی هم دی دتیــارو
خلکو له ویری په شــپه کښې
خاوروته وسپارل شو .

تارتوف : که ځه هم مولی یر
نور شاهکارونه لکه د ښځو
مکتب (۱٦٦۲) ــ دن ژوان ۱٦٦٥
له خلکو بــیزار ۱٦٦٦ خسیس
۱٦٦۷ نجیب زاده ۱٦۷۰ پوهــی
ښځی ۱٦۷۲ خیالی مریض ۱٦۷۳
او نور لری خو دتارتوف ډرامــه
له دی نظره چه دیوې ډلی خلکو
په ضد مؤثر انتقاد دی له نورو
ډرامو ځخه ډیر جالبه ده . ددغی
ډلی غړی جاسوسان او دعقایدو
مفتشین دی په دغه درامه کښې
(۱٦٦٤) ــ (۱٦٦۹) یــو ارګون
نــومی سـړی دوه زا مــن چــه
د امیس او ماریان نومیږی لری .

اورګون دیوی ښکلی نجلــی
سره چه المیر نومیږی واده کوی
داورګون ژوند له خپلو دووبچیانو
او یوی ښځی او خپلی مور سره
چه پرنل نومیږی په نیکمرغــی
تیریږی لیکن کله چــه یوکشیش
تارتوف دغه کورته چه دی هلته
یومتدین سړی ګڼــل کــیږی لار
مومی د هغه کورنیکمرغی له منځه
درومی .

دامس او ماریان د اورګون‌زامن
او د ده ښځــه المیر د الــمیر
ورور کلسانت چه د کورنی له
نورو غړو ځخه هوښیار ښکاری
تارتوف ته د یو ریاکار کشیش
په سترګو ګوری او پو هیږی هغه
کړه وړه چه تارتوف یی کوی
دواقعی مقدسینو له تقوی ــ پرهیز
ګاری ځخه د مځکی او آسمان‌فرق
لری .

کشیش د اورګون زړه ته‌داسی
لار پیدا کوی چه هغه تصمیم‌نیسی
خپله لور ماریان ده ته واده‌کړی.
خو ماریان له یو بل زلمی سره
عهد او پیمان کړی دی . دماریان
د میری‌المیر مداخله چه کوشش
کوی اورګون له دغه کار ځخــه
منصرف کړی . د تار توف شیادی
نیرنګی اوریا کاری له یوی خوا
او د اورګون سادګی او تعصب‌له
بلی خوا ښی صحنی ښیی .

تارتوف المیر سره پــه خپل

ملاقات کېښي دا پخپلو اسرارآمیزو خبرو غولوی او دا ښځه د نجلی درضانه مخالف کار ته راضي کوی چه د دواړو واده ته زمینه برابره کړی .

دامیس پټ ولاړ دی او ددوی خبری اوری دی ځی خپل پلار له موضوع نه خبر وی خو پلار یې ورته په قهر کیږی او دی له کوره وباسی اودی دپاره چه خپل عقیدت دروحانی پلار په نسبت ثابت کړی خپل مایملك هغه ته ورکوی ــ آخر المیرهم دتاتوف په شیادت پوهیږی او خپل میړه چیرته پټ د هغه دخبرو د اوریدوله پاره دروی او بیا ورځی په ډیر مهارت د تارتوف دخولی نه خبری وباسی اوس نو اورګون ته دتار توف د نیرنګی او فریبکاری په باب شك نه پاتی کیږی له پټ ځای نه ورځی اوریا کار کشیش له ګریوانه څخه نیسی غواړی چه هغه له کوره وباسی مګر تار توف کله داسی په آسانی وځی .

دی ددی په ځای چه خجالت وباسی ډیو حسابی کور واله لهجه خپلو خبروته ورکوی او اورګون په دغه کور کېښي پردی سړی بولی ورته وایی چه ته په دی کور کېښي حق نه لری او دا کور دی ماته راکړی دی کشیش ارګون نور هم تهدید دوی او ورته وایی له ما سره ستا داسی کاغذ ونه موجود دی چه سیاسی جنبه لری او تا په خپله هغه ماته راکړی دی که زه هغه لیکونه پاچاته وښیم نو ورځ به دی ډیره بده کړی .

اورګون دکشیش په ایستلو زور اچوی تار توف ځی او پا چاته کاغذونه وروړی د مولی یر په قول « که چیری د داسی پاچا په عصر کېښي یی ژوند نه کولای چه هغه د نیرنګ د روغو او قاچاق دښمن دی » نو دبیچاره ارګون دپاره په ستر مصیبت پیدا شویؤ کشیش په پوره سماجت ارګون تر ګریوان نیولی او هغه تر عدالت پوری رسوی او د هغه جنایت کار په نامه یی معرفی کوی چه عدالت له ډیری مودی را هیسی یی په لټه کېښي دی لیکن عادل او رعیت پرور پاچا د اورګون پخوانیو خدمتونو ته نظر کوی او د اورګون له تقصیراتو څخه تیریږی او ماریان طبعاله خپل مین والر سره ازدواج کوی .

ریستان اوایزوت

دژوژف بدیه اثـر

د تریستان او ایزوت داستان داسی یو عاشقانه جالب اوښکلی داستان دی چه څو پیړیو څخه تر اوسه پوری د اروپا د شاعرانو نقاشانو او موسیقی پوهانو دالهام منبع دی ، دادوو تنو نا کا مو مینو قصه ده چه د تقدیر لوبی د دوی آرزو ګانی د اوبو په مخ کرښه ګرځولی دی .

لوړ پوه او لیکوال ژوزف بدیه د فرانسې د علومو د مرکز غړی ؤ دەزړو روایاتو ته په توجه سره دغه لطیف او شاعرانه داستان لیکلی دی .

دغه لوړ فرانسوی لیکوال او عالم په ۱۸٦٤ کال کښې په پاریس کښې زیږیدلی او په ۱۹۳۸ کال کښې د روم د ایالت په یوه سیمه لوګران سر کښې مړ شوی دی ده په ۱۹۰۳ کښې په کولژ دوفرانس کښې د منځنیو پیړیو د فرانسوی ادبیاتو کرسی اشغال کړه او دخپل استاد « ك ـ یاری » ځای یی ونیوه په ۱۹۲۹ کال کښې په‌پخپله دهغی مؤسسې رئیس مقرر شو ددغه لیکوال آثار هغه نوی نظر دی چه د فرانسې د منځنی پیړی په ادبیاتو شوی دی . ده په خپله یوه تحقیقی رساله «افسانې» کښې ورکوی .

چه په ۱۹۰٤ کال کښې یی لیکلی ثابته کړی ده چه‌دمنځنی پیړی د افسانو ریشه فرانسوی ادبیات دی . ددغه پوهاند مهم کارهغه مجموعه ده چه‌د «حماسی افسانی» تر عنوان لاندی لیکلی ده . ده په دغه اثر کښې «له حرکاتو سره د حماسی نغمو » په باره کښې دپخوانیو پوهانو نظریی باطلی کړیدی (۱۹۰۸ ـ ۱۹۱۳).

دغه لیکوال د تریستان او ایزوت خوږ او په زړه پوری داستان په نوی متن لیکلی او د «رولان نغمه » کتاب یی تصحیح کړی او انتقادی

څیړنه یی وربان‌دی کړی ده ده له ۱۹۲۳ څخه تر ۱۹۲٤ پوری دپل هازارپه ملګرتیادفرانسی‌دادبیاتو تاریخ په دوو جلدو کښې ولیکه‌دی (په ۱۹۲۰) کال کښې د فرانسې دعلومو د مرکز په غړیتوب منل شوی دی .

تریستان او ایزوت

داستان داسی شروع کیږی چه په پخوا وختو کښې یو عادل‌پاچا چه «مارك شاه» نومیږی‌د «کورنوا» په هیواد حکومت کوی ـ غلیمان په دغه پاچا حمله کوی کله چه دلونوا پاچا ریوالن په دی موضوع خبریږی له خپلو عسکرو سره‌له سیند څخه پوری وځی او له‌مارك شاه سره مرسته کوی . مارك‌شاه دده ددغه خدمت په مقابل کښې خپله خور «سپین ګله»ریوالن ته ورکوی .

ریوالن په یوه معبد کښې سپین ګله ځان ته ناوی کوی خو دی لاخپل کورته نه دی رسیدلی چه داسی خبرورته راځی چه پخوانی غلیم دوك دو مرګان یی په هیواد یرغل کړی او ورانی یی پیښ‌کړی دی . ریوالن خپله ښځه سپین ګله خپل یو سردار روهالت ته سپاری اودې‌جګړی‌ته درومی‌سپین ګله حامله شوی ده دخپل میړه په انتظار کښې ناسته ده خو افسوس چه هغه بیرته ورته نه راځی سپین ګله د غمونو او اندیښنو حال کښې زوی زیږوی خو څرنګه چه دغه ماشوم د غم‌په

ورځــو کښې پیـدا شــوی دی د «تریستان» نوم وربانډی بږدی غلیم ټول هیواد نیسی او روهالت له دی کلبه چه تریستان مړنه‌کړی دی خپل زوی معرفی کوی او له خپلو نورو زامنو سره یی یو ځای تر روزنه او پالنه لاندی نیسی .
له اوو کلونه وروسته تریستان یو استاد ته سپاری چه ورته درزم او بزم هنرونه وښیی .
داسی ورځ راځی چه ناروژی سوداګر تریستان له ځان ســره تښتوی په لاره کښې یی بیړی طوفانی کیږی خو تریستان تر ساحله رسیږی دی دکورنواهیواد ته چه پاچایی خپل ماما مارك شاه دی خو تریستان له دغه راز څخه خبر نه دی رسیږی .
ناڅاپه دی د پاچا هغوښکارچیانو ته په مخه ورځی چه په یوه‌هوسی پسی منډی وهی . تریستان دغو ښکاریانو ته د ښکار چل ښیی او دوی نیغ پاچاته ورولی . مارك شاه چه دی وینی وربانډی ګرانیږی.
څو مــوده و روسته رو هالــت خبریږی چه تریستان په کورنوا کښې ژوند کوی هملته پسی‌ورځی هغه سوریاقوت چــه مارك شاه خپلی خورته د زفاف د نفسی‌هدیی پحیث ورکړی‌ؤ ده ته ښیی اوده ته وایی چه تریستان ستا خوریی دی او دوك دو مرګان ستا اخښی وژلی او مملکت یی نیولی دی .
دادی اوس هغه وخت راغلی دی چه دلونوا هیوادیی خپل حقیقی وارث ته‌وسپاری‌مارك‌شاه‌تریستان ته یو لښکر یرابروی او دی دخپل پلار دقاتل او دښمن پــه وژلو کامیابیږی او هیواد ورڅخه نیسی خو څرنګه چه له خپل ماماه سره یی ډیره مینه پیدا شوی ده مملکت روهالت ته دهغه د خدمتونو په بدله کښې سپاری او په خپلــه بیرته مارك شاه ته ورځی .
کله چه دی ورسیږی د ایرلنډ پاچا خپل یو قوی پهلوان مارك شاه ته د کالنی خراج د اخستلو دپاره وراستولی دی . آیرلنډی پهلوان توره په لاس کښې خبری کوی او د خراج په دود دری سوه ښکلی هلکان او دری سوه ښکلی نجونی غواړی .
او که نه د جنګ نه پرته بل منطق وجود نه لــری . هیڅــوك دجګړی جرأت نه‌کوی خوتریستان جګړی ته چمتو کیږی دا جـګړه د خلکو له نظره په یوه لیری‌جزیره کښې د دوو پهلوانانو تر منـځ کیږی آخر تریستان کامیابـیږی ده، په ویاړ جشنونه جوړیږی خو په ایر لند کښې دایر لنډی پهلوان په مړینه عمومی ویر جوړ شوی دی .

« شهزادګی » پهلوان خور او سپین مخی د طــلایی ویښتانــو خاونده «وایزوت» دپهلوان خورڅه دده په مړینه اوښکی تویوی او

او ژاړي،دوی ښه ملهمونه‌لري‌خو
پهلوان نه شي روغولی له بلي‌خوا
تریستان هم سخت ټپي شوی‌دی
په خپله د تریستان د غــوښتني
سره سم دی په یوه بیړۍ کښې
کښینول کیږی او دا اوبو څپوته
سپارل کیږی دی اوس یوازی یو
ملګرۍ لری چه هغه دده چنګ دی.
په داسي حال کښې چه چنګ‌وهي
او سندري وایي دی دآیرلند هیواد
ته رسیږی ددغه هیواد په ښار
کښې د طلایي ویښتانو خاونده
ایزوت د زخمونو روغولو ملهمونه
لري . نه تریستان پوهیږی چه
ددښمن هیوادته ورغلی اونه‌ایزوت
پوهیږی چه دغه زلمی ددی د ماما
قاتل دی ایزوت زلمی ته درمل
ورکوی او دده ټپو نه روغیږی‌بیا
وروسته دپیژندنی له ویری نــه
بیرته د خپل ماما هیواد ته‌درومي
دی په پاچا له هرچانه زیات‌ګران
دی اوپه زړه کښې یی دی چه یو
وخت نه یو وخت دی‌په خپل ځای
کښینوی .

کینه کښی کسان تریستان پــه
جادوګری تومتي کوی او له‌پاچا
نه غواړی چه واده وکړی او هیواد
ته یوولی عهد وړاندی کړی پاچا
خو اول په دی خبره نه راضي
کیږی خو آخر د طلایي ویښتانو
خاوند هغه زړه وړونکی پیغله چه
ده ته یی د خپلو ویښتانو کوڅي
په سوغات کښــې رالیږلـی دی
غواړی تریستان پاچاته د خپل

ارادت ثابتولو له امله سوګندکوی
چه د طلایي ویښتانو میرمن بــه
ورته حاضر وی . دی څــو تــنه
پهلوانان د سوداګرو په جامه‌کښې
له ځان سره بیایي او په بیړۍ
کښې ایرلند ته ځی .

هلته دغه آوازه اوری چه یولوی
اژدها هره ورځ یوه نجلۍ له ښار
څخه وړی او بیایي خوری اوپاچا
ویلي دی‌چه خپله د طلایي‌ویښتانو
خاونده لورایزوت‌هغه چاته ورکوی
چه دغه ښامار مړ کړی تر اوسه
شلو تنو پهلوانان ځانو ددغه‌هوس
دپاره قرباني کړی دی . تریستان
د ښا مار وژلوته مــلاوتړله اوهغه
یی وواژه . خو داژدهار زهریی
په بدن کښې اثر وکړ او په یوه
ګوښه کښې بی هوشه پریووت
دپاچا یو افسر چه په ایزوت‌باندی
مین‌ؤ د اژدهار سر یی غوڅ کړ
او دپاچا حضورته یی ور ووړ او
ورته ویی ویل چه اژدهار ما مړ
کړی دی او نجلۍ باید زماشي .
هیچا په دی خبره باور ونه کړ
او ایزوت هم خپه شوله اووپوهیده
چه دغه کار افسر نه دی کړی نو
دا د اژدهار د حقیقي وژونکي په
لټه‌کښې شوه او هغه‌یی‌دصحرایي
ګیا وو په منځ‌کښی بیامــونــد
وپوهیده چه‌په ځان‌کښی یی‌زهرو
بده اغیزه‌کړی‌ده ملهم یی‌ورکړ‌تر
اوله مرګ څخه‌یی‌نجات ورکړ.تر
دی‌وروسته یی‌وپیژانده‌چه‌داژدهار
وژونکی ددی دماما قاتــل‌هم‌دی.

له‌دی کبله چه په تریستان مینه شوه نود خپل ماما له انتقام‌څخه یی ستر ګی پټی کړی اووده ددغه خدمت په بدل کښی یی دایر لندله پاچا څخه دده‌له‌پاره عفووغوښتله تریستان دغه پیغله دمارك‌شاه له پاروغوښتله څرنګه چه‌ده اژدهار وژلی ؤ هیچایی له غوښتنی سره مخالفت ونه کړنجلی‌یی‌دکور نوا هیوادو ته‌له‌ځان‌سره‌بوتله دنجلی مور دمینی یوه دواله‌خوبو‌ټوڅخه جوړه کړه اودایزوت دایی تـه‌یی ور کړ له چه‌په‌ایزوت اومارك‌شاه دواړوی وخوری‌داکاریی‌ددی دپاره وکړ چه ایزوت او مارك‌شاه تـر منځ تل مینه موجوده وی. اتفاقـا ددایی پام نه‌ؤ تریستان او ایزوت هغه دوا په بیړ ی‌کښی وخوړله‌او دواړه یو په بل سخت مین شول. بیړی دکور نوا ساحل ته رسیږی تریستان ایزوت پاچا ته ور ولی جشنونه جو ړیږی اودوا ده مراسم شروع کیږی خو ایزوت پیغـله نه‌ده‌پاتی شوی اوله تریستان‌سره یی په بیړی کښی مینه رسوا کړی ده دایی دخپلی خطا دجبران کولوله امله دمارك شاه دزفاف خونی ته ورځی اوپه دی ترتیب دایـزوت ابرو اخلی.تردی وروسته دایزوت اوتریستان دمینی اورپه لمبوراځی او غم لړلی صحنی منځ ته راوړی مارك‌شاه په دواړو بدګمان کیږی او امرکوی‌چه‌ایزوت‌دی‌په اوروسو ځوله شی مګر بیاداسی نه کیږی تریستان هم دپاچا دحکم په اثر ځان له یو ګړنګ څخه اچوی مګر مړ کیږی نه پاچا ایزوف‌جزا میانو ته سپاری مګر تریستان دی‌ته‌له دغه شرمناك مرګ څخه نـجات ورکوی .ددغی غم‌لړلی‌ماجرا په‌پای کښی تریستان لیونی کیږی اوپه یوه جګړه کښی ډیر سخت ټپی کیږی اوبیا مری ترده ورو سته ایزوت هم مری.

ددغه داستان ځینی بر خـی د پښتو له یوی فولکلور قصی«مومن خان او شیرینی» سره مشابهت لری مومن خان هم کله چه‌یوبـل ښار ته‌ځی خبریږی چه ددغه‌ښار پـه نجونو یو ښامار امـوخـته شوی دی هغه وخت چه دښار د کوم نواب یا راجه لوردښا مـار ښکارشوی‌ده دادمومن‌خان دملګرو په ډله داسی ناره کوی .

ځوانانو ننګ راباندی وکړئ!

په سروډ ولیو کښی می وړ ینه

په سر وډ ولیو کښی مـی‌وړی ښامار می خورینه.

مومن خان ددغی ناری‌په اوریدو سره په غیرت راځی‌او ښاماروژنی مګر ځینی نور خلك خپلی توری دښامار په‌وینو سرې‌کوی‌اوغواړی چه دښامار وژلو افتخار ځان تـه حاصل کړی مګر حقیقت پټ نه پاتی کیږی او را جه مومن خان‌د ښامار دوژونکی په حیث پیژنـی او خپله لور همده ته‌ور کوی.

ددوریان ګری تصویر

داسکار و ایلد اثر

ددور یان ګری تصویر دانګلیسی لیکوال او شاعراسکاروایلد اثر دی دغه اثـر د انګلسـتا ن پـه ادبی ،اجتماعی او اشرافی ټولنو کښې عجیب انعکاس وکړ چه پهنتیجه کښې‌یې لیکوال بندی شو .

اسکار وایلد په ۱۸۵۵ کال کښې دایرلند پهپای تخت دوبلین کښې زیږیدلی دی اوپه ۱۹۰۰ کال کښې په پاریس کښې مړشوی دی وایلد دومره ښکلی ځوان ؤچــه ددرس ملګری یی‌تر خپل تاثیر لاندی راوستلی وو.دی دزده‌کړی‌له‌وخته له سادګی نه بیزاره ؤاو تل‌به یی له‌شاعرانه اوپیچیده افکارو سره علاقه لرله ده‌له ښکلا نه پرته نور شیان دومره ډیر نه خوښول پلار یی یومشهور آوهوس باز ډاکتر ؤ.

کله‌چه اسکاروایلد له‌پوهنتو ن څخه فارغ شو په تشولاسو لندن ته راغی وایلد نه په اشرافوانو پـه متوسطو طبقوکښې مخ‌درلود څکه هر چادی فاسد الاخلاقه سړی‌ګڼلو . دده کړو وړونه یوازی داچه دغه توهمات یی نشو ورکولی بلکه له ده سره دخلکو دښمنی ورځ پـه ورځ زیاتیدلی ددی سبب داؤ چه وایلد له آدابو او عنعناتو سره مخالف ؤخپل نبوغ یی‌له عرف او قوانینو څخه لوړ باله په‌دی وخت کښې ده‌له‌یوزلمی‌لارډالفرددوګلاس سره آشنایی پیداکړه دغه زلمی یو خاصه قریحه لرله اوپه‌عین‌حال کښې یوعیاش اوخراج سړی هم‌ؤ. ددغو دواړو کسانو ملګرتـوب د خلکو قهر اوکینه نوره هم زیاته کړه اتفاقاً دلارډ دوګلاس پلار هم دوایلد له‌دښمنانو څخه ؤاودده‌په نسبت به‌یی په هرځای کښې‌سپکی سپوری خبری کولی .له‌بلی خـوا څرنګه چه دلارډدوګلاس له خپل پلار سره نه‌وه لګیدلی وایلد یی ولمساوه چه په پـلار یـی‌دعوی وکړی .

محاکمه شروع شـوه . زلمـی لیکوال دخپلو افکارو او نظریاتو قضاوت داسی مرجع‌ته وسپاره‌چه ډیر لږ فکری او ذوقی تجا نس‌یی نه‌ورسره درلود په‌هغه سوال او ځواب کښې چه‌وایلد دمحمکی لـه رئیس اوغړو سره وکړ په خپلو داسی خبرو او دلیلـو نویی زور واچاوه چه هغـه دده لـه‌ذوق او سلیقی سره مخالف ؤ.پـه نتیجه کښې دی درایوپه آتفاق په‌دوه کاله بند اوشاقه کار محکوم شو کله‌چه ددووکالو سخت بند نه خلاص شـو جسم‌یی ډنګر اوکمزوری شوی ؤ ده تردی وروسته په انګلستا ن کښې استوګنه غوره‌نکړه اوفرانسی ته لاړ .اوله فرانسوی‌لوی‌لیکوال اندره ژید سره‌یی علایق ټینـګ کـړل.

وایلد په ۱۹۰۰کال‌کښې دپاریس دیو هوټل په محقره کوټه‌کښې له دنیانه سترګی پټی کړی‌د«سالومه» ډرامه ــ د«ابوالهول »کتاب دده له آثارو څخه‌دی او د«ریدینګ د

بندی‌خانی أثر »دده هغه کتاب‌دی
چه په بندی‌خانه‌کښې یې‌لیکلی‌دی.
خو دده‌نه فنا کیدونکی شاهکار
«ددوریان گری تصویر »دی چه د
انگلستان دادبیاتو له‌شاهکاریو
څخه گڼل کیږی .

ددوریان گری تصویر :

یو ښکلی زلمی چه ښکلایی ډیر
لږ ساری لری باز یل‌هالوارد د
نقاشی په کارگاه کښې د نقاشی
مدل کیږی.دغه زلمی دوریان گری
نومیږی چه‌هم ښه ځوانی لری او
هم ډیر بډای سړی دی. هغه د
زرگونو ځوانانو خوښیږی او هر
څوك غواړی چه‌له ده سره‌ملگری
توب ولری .

دنقاشی استاد له‌دغه ځوان‌څخه
داسې ښکلی دنقاشی‌تابلوجوړوی
چه دده او ښایی د نقاشی
دهنر شاهکاری گڼل کیږی .
نقاش یو اخلاقی او شریف‌سړی
دی اوزړه‌یې غواړی چه د نقاشی
مدل یې‌هم شرافت او اخلاق
ولری .

ددغه نقاش په کار گاه کښی یو
خانزاده هانری وتون له دوریان
گری سره اشناکیږی خو د غه
سړی داجتماعی رسومو - ادابو
او اخلاقو په باره کښی دنقاش
له نظریاتوسره مخالف‌دی‌اوعقیده
لری چه اخلاق اصولا کومه معنی
نه‌لری دانسان چه‌زړه غواړی‌هغه
دی کوی او اجتماعی قیود هسی
د ټوکو او مسخرو خبری دی .
دوریان گری چه له دغه اشراف
زاده سره مجلسونه کوی‌لږلږیې
تر تأثیرلاندی راځی او داجتماعی
اداب سننو او اخلاقو په‌باره‌کښی
دده نظریاتوته ورته نظر پیداکوی
بازیل نقاش دومره په خپل
شاهکارمین دی چه نه غواړی
هغه په‌کوم نندارتون کښې‌وښیی
خوا خر دغه تابلو خپل ډیر گران
دوست دوریان گری ته ورکوی
او دی هم دخپلی تابلوپه‌ښایست
کښی دومره محوه‌کیږی چه د ډیر
گران څیز په حیث یی خپل‌کورته
وړی .

په ورځو ورځوله دغې تابلو سره
چه دهنریوشاهکاری‌دی رازاونیاز
کوی اخر دا افسوس کوی چه
آخر به دادسره گل په ځیرښکلی
صورت دیاقوتو په ځیرشونډی
او نرگس غونډی سترگی به د
زړبوډی خزان‌ووهی کشکی دعمر
خزانوونکی په ځای ددی چه دده
ښکلی قیافه په تدریج ورانه کړی
او په ځای ددی چه دروح تأثیرات
او دنفس شیطانی انعکاسات‌زلمی
په ځیره کښې ځان وښیی داټول
نامطلوب عوامل دی‌په‌دغه تصویر
پیښ شی یعنی دده په ځای ئی‌دې
تابلو زړه شی. دده دغه‌ارزوسرته
رسیږی او روحی او صوری‌تغیرات
دده په قیافه کښی نه بلکه په
تصویر کښی ئی‌پیدا کیږی . یوه
ورځ دوریان گری دلندن دښار
په یوه محقر او کثیف‌تیاتر کښی
له یوی ښکلی پیغلی سره مخامخ
شو کوم شي‌چه‌دوریان‌گری‌یی‌ډیر

مفتون کړهغهدهغی نجلی هنرمندی وه ــ دوریان گــری دخپلی مینی راز خپلو دووتنو ملگرو نقــاش بازیل اولارد هانری ته وایی ا و داهم ورته ښکاره کوی چه له نجلی سره یی خبری کړی دی اوله هغی سره یی دواده کولو وعــده هــم کړی ده .

پیغله سیبیل وان نومیږی او داهم په دوریان گری باندی سخته مینه شوی ده دنجلی و رور جیمزوان خپله خورله دغی مینی څخه بیروی او داهم ورتــه وایی کــه چیری اشراف زاده زلمی دده دخــور د غولولو مقصد وکړی نو وبــه ئی وژنی . یوه شپه دوریان گری خپل دواړ ه ملگر ی دپیغــلی دمــینی تر تأثیر لاندی هغه تیاتــر بیائی او هغوی ته دهغی نجلی هنرمندی وربنیی خو پهدغه شپه سیبیل وان خپل رول ښه نه لوبوی ځکه چه ټولــه تو جه ئی لــه خپل مــین دوریان گری سره ده خپلولوبوته ئی هیڅ پام نشته .

دوریان گری چه زیاتره دهــغی دپیغلې په هــنر مین ؤ ددی دننی رو ل په لــیــدهئی زړه سړیږ ی ا و خپله مینه لـــه هغی نجلی څخه چه دعشق او احساس یوه ټوټه ده بیرته اخلی د هــغی شپی په سبانجلی د ډیری نامیدی نه ځان وژنی اوخپل مور او پلا ر دبی وسی اوبی کسی په حــا ل کښی پریږ دی دوریان گــری د ورځپانې او دخپل ملگری هانری وژل کیږي. دغه جنایــت پــه تابلو

دلیك پهوسیله له دغی پیښی څخه خبرېږی اوسخت اندیښمن کیږی دغه جــنایت ئی دښکــلی تصو یــر په قیا فه کښی لـــو مــړ نی بدلون راولــی، دتصویــر شونــډې راټولی شوې اوخیره ئی ورته ژړانده ښکارې دابدوالی چه پــه تصویــر کښی ئی ښکارې په حقیقت کښی دده دروح له بدوالی څخه حکایت کوې کوم بدلون چه دوریان گرې پهخپل تصویر کښی لیدلی دې هــغه ټول تصویر دده ترنظره بد وروڵی ددې دپاره چه دچا سترگی ورباندې و نه لگی هغه بلی کوټی ته وړې او پرده ورباندې اچوې. له لارد هانرې سره دده آشنایی هغه نور هم دفسق او گناه په لوربیایی او تردې وروسته دروح بدوالی او دزړهبوږې آثاریی په تصویر کښی نور تغیــرات هــم راولی. یوه ورځ دده نقاش ملگرې دوریان گرې ته ورځی چه هم خپل شاهکار ووینی اوهم له دې کبله چه فرانسی ته درومی ورسره خداې په امانی وکړې.

نقاش له دوریان گرې نه دخپــل شاهکار دلیدو هیله کوې او داسی نصیحتونه هم ورته کوې چه دې له بدو چارو څخه لاس واخلی خو دوریان گرې دده یوه خبره هم نــه منی او نصیحتونه ئی ترخه ورباندې لگیږې دده غصه نوره هم زیاتوې په نتیجه کښی نقاش ددرویان گرې له خــوا

کښې نور بد آثار پیدا کوي اوس
دمړي پتهول دوریان ګرې ته سخت
کار وبریښیده خلور ورځې ئې په‌دغه
غم او اندیښنو کښې تیرې کړې آخر
خپل یو پخوانی کیمیا پوه ملګرې چه
ده دخپلې بداخلاقی په وجه ملګرې
ورسره پریکړې وه خپل کورته رایی
ولې چه په دواړو سره دنقاش جسم
ویلی او اوبه کړی بیچاره ملګرې یی
دنقاش جسم دشپې له مخی په اسید
کښې حل کوی خلك نـه پوهیږی
چه نقاش وژل شویـدی بلکـه دوی
ګمان کوی چه‌هغه فرانسې ته‌سفر
کـړی دی. دور یـا ن ګـرې خـو
ظاهراً ځان له بلا څخه خلاصوې مګر
دجنایت خاطره یی تل دپولیس پـه
څیر ورپسی روانه‌ده.یوه‌ورځ دې
جیمزوان ته چه زړه ئې له پخوانـه
دوریان ګرې ته ډك ؤ او همده پسی
ګرځیده په مخه ورغی خـوکله چـه
هغه د دوریان ګرې ګوډ ګرې ځوانی
ته وکتل بالکل ۲۱ کلن هلك په نظر
ورغی دبل چاګمان یی وربانديې وکړ
اووئی ونه واژه. خو دغـه خاطـره
دوریان ګرې ډوله شپه پریشانه کړې
ؤ. دې سره د دې چه پنځوس کلن
دی خو دشل کلن زنمی څیره لرې
خوله ډیر زیات روحـی فشار سره
مخامخ دې. دې دوروستنی ځل له‌پاره
تصویر ته ګورې او دتصویـر لـه
قیافی څخه په وحشت کښی لویږې
خپل خنجر وباسی‌او تصویر وربانديې

څیرې کوې.

سبا سهار کله چه‌په‌زحمت سره
ورپرانیزی ګورې چه‌تصویر په‌همغه
بښکلا اوښایست‌ځوړند دې‌اوهیڅ
عیب په کښی نه لیدل کیږې خوزوړ
بوډا له ګونځی څیرې سره تړتصویر
لاندې چه سینه ئې په خنجر څیرې
شوې ده مړ پروت دې دده له ګوتی
څخه چه په ګوته یی ده پیژندل‌کیږې
چه مقتول په خپله دوریان ګرې دې
په دې ترتیب معلومیږې چه زمونږ
په وجود کښی داسی شی شته چه
هغه په‌زړښت محکوم دې داشی یا
زمونږ ځوانی ده اویا زمونږ تصورات
دې.

تلماك

دفنلن اثر

تلمات داوولسمی پیړۍ په دوهم
نیمایی کښې دفرانسی له معروفو
شاهکارېو څخه دی چه دیوه پوه
کشیش فنلن په قلم‌لیکل‌شوی دی
فنلن ځومـوده دځور لسم لـویی
دشمهزادګانو اوماشومانوروزونکی
ؤ او ځینی عقیده لری چه ده خپل
دغه کتاب‌دولیعهدیعنی دځور لسم
لویی دنمسی دروزنی‌له‌پاره لیکلی
دی .
فنلن دکرسی دفنلن په ماڼـی
کښې په ۱٦٥١ کال کښې زیږیدلی
دی‌ده دکاهور په ښوونځی کښې
په‌خپلو تحصیلاتو پیل کړ ی دی
او بیایی‌دپاریس‌په‌پلمی ښوونځی
کښې‌دوام ورکړی اوبیا دسن‌سو
لپیس له‌مذهبی‌پوهنځی څخه فارغ

شوی دی. او په ۱٦٧٥ کښې چه ۲٤ کلن ؤ دکشیش درجې ته رسیدلی دی .

ده دمسیح ددین له تبلیغاتو سره ډیره مینه لرله او تل به په دې فکر کښې ؤ چه په مذهبی هیئاتونو کښې دختیځ خواته روان شي مگر له خپله دغه میل ارعشق څخه یی دفرانسی په هیواد کښې استفاده وکړه .

فنلن په ١٦٧٨ کال کښې دنویو کاتولیکانو دمدیر په حیث مقرر شو ددغه مدیریت هدف داسی تبلیغات کول ؤ چه پروتستان زلمیان دکاتو لیک ائین ته وروگرځوی. ده په دغه وخت کښې خپل ځینی آثار خپاره کړل دده آثار ښیبی چه ده دروزنې لارښوونی او دنفسونو دتزکیی د مربوطو مسئلو په باره کښې څومره زحمتونه گاللی دی .

دنجونو دروزنی په باب کتاب یی هم له دغو آثارو څخه دی چه په ١٦٨٧ کال کښې یی لیکلی دی.

کومې کامیابۍ چه فنلن دکاتولیک مذهب په ترویجولو کښې لاس ته وروړی وی دمشهورخطیب بوسوئه چه پدغه وخت کښې ترده ٢٤ کاله مشرؤ توجه یی ور وگرځوله ـ دفنلن دکورنی نجابت یوبل سبب ؤچه له ده څخه یی ددوك دوبور گونی روزونکی جوړ کړ. دا هلك چه د کوچنی دوفن په نامه هم یاد یده له حد او وصف نه زیات شوخ او چالاك انسان ؤخو فنلن دمهربانی او نرمی له لاری هغه تر خپل تاثیر لاندی راووست.

په دغه وخت کښې ددوو روحانی شخصیتو تر منځ دسلیقی او روش داختلاف له امله یو دبل په ضد مبارزه شروع شوه ددی منازعی په نتیجه کښې پاپ په ١٦٩٩ کال کښې فنلن محکوم کړ له بلی خوا دهغو انتقاد آمیز اشار و په سبب چه فنلن په خپل کتاب تلماك کښې د څورلسم لویی سلطنت ته کړی دی ـ هغه یی دکشیشی له محوطی نه له وتلو څخه منع کړ. فنلن په زیات صبر او حوصله انتظار در لود چه خپل انتقام واخلی او دده شاگرد دکوچنی دوفن دی دڅورلسم لویی په تخت کښینی مگر داسی وخت هیڅکله رانغی ځکه چه کو چنی دوفن له دغو پېښو څخه یو کال وروسته مړ شو او فنلن هم په ١٧١٥ کال کښې یعنی دڅورلسم لویی دمړینی نه څو میاشتی دنړۍ له فانی دنیا څخه کډه وکړه. له فنلن څخه دری مهم ادبی اثرونه پاتی دی چه هغه دنجونو روزنه (١٦٨٧) تلماك (١٦٩٠) او اکاډمی ته لیك (١٧١٥) دی اوتلماك یی شاهکار دی .

تلماك د دوك دو بور گونی د ښوونی او روزنی له پاره او دهغه شهزاده دفکری او اخلاقی قواوو د روزنی په وخت کښې لیکل شوی دی. **کتاب د پخوانی** او **حماسی تاریخ** ... تر خپل تاثیر یونان دادبیاتو

بنودلو جنبه لري، ددغه کتاب په
خپرولو سره فنلن په (۱٦۹۹) کال
کښې دشــورلسم لو یی له نظره
ولوید اودی په همدغه وخت کښی
دپاپ لهخــوا هــم محکــوم شویؤ
پهدغه کتاب کښی ۱۸ فصلونهراغلی
دی دکتاب موضوع اود لیکلوطرزیې
«رینهرید» سرې تهور په زړه کوی.

دداستان قهر مان چه د طو فان
په اثر د کا لیپسو جـزیری تـه
رسیږی او له ده سره د کالیپسو
مینه او عشق پیدا کیږی اوداملکه
ورته خپل سر گذشت بیا نو ی
(لهلومړی فصل څخه تر ٦ فصل
پوری) او بیا پـه سالانت کښی
(ایدومنهته ور رسیږی).

هو مر مونږ ته دخپل کتا ب
اود یسه په سر کښی راوښودل
چه تلماك دخپل پـلار پـه لټون
پسې تللیؤ خو ژر خپل هیـواد
ایتاك ته بیر ته راغی خـو فنلن
دغه سفر ته ادامـه ور کـوی او
داسې یې گڼي چه زلمي قهر مان
ټول ځایونـه پخپل پـلار پسی
د عقـل درب النـوع «مینرو» پـه
لار ښو ونه ولټول خـو آخـر یو
طوفان دی د کا لیپسو ټاپو تـه
اچوی. کالیپسو د عشق او جمال
یوه الهه ده چه په هغې جز یری
کښې ژوند کوی اود تلماك لـه
ور تگ څخه د مخه یې دده لهپلار
او لیس سره د عشق قماروهلیؤ
اوس چه دهـغه بیلـتو ن غمجنه
کړیده زړه یې په تلماك و ر څی
او په دی تر تیب د گلاب بـو ی
له گل څخه غواړي. کالیپسو له
تلماك څخه هیله کوی چـه خپل
سر گذشت ور ته ووایی (دتلماك
قصه دکتاب په لو مړنیو پنځو
فصلو نو کښې بیا نیږی) کله چه
کالیپسو د تلماك قصه وواری نو
لهده سره مینی شدت احساسوی
خو تلماك چندان التفات نه ور ته
کوی او ددی په یوه خد متگاوه
ښا پیری چه (اوشاری) نو میږی
مین کیږی.

«ما نتو ر» یا «مینر و» د عقل
رب‌النوع لهدی کبله چه تلماك ته
له دغی نا مطلوبی مینی‌څخه‌نجات
ورکړی سیند ته یې اچوی اودی
په خـپله ور پسی روانیږی یـوه
فنیقی بیړی چه ددوی تر څنگ
تیریږی دوی ته لاس ور کوی بیا
دواړه د بیړی لـه څښتن څـخه
هیله کوی چه دوی دایتاك هیواد
ته ور رسوی بیړی چلو و نـکی
چه ارباب‌الانواعو تیر ایستلی‌دی
پـه ځای ددی دو ی ا یتا ك تـه
بوزی سا لانت تـه یې رسوی .
سالانت د یو نـوی جـوړ شوی
هیواد پایتخت دی اود غه هیواد
ایدو منه جوړ کړی دی کله چه
تلماك او مینرو سالانت‌ته‌رسیږی
داسې یوه موقع ده چه ایدو منه
له خپلو گاونډیو سره په جگړو
لگیا دی او په هغه هیواد کښی
دنفاق او رو نه لگیدلی دی.

مینر و عقل او هو ښیاری ته لار ښنو و نه کوی چه په نتیجه کښنی په هغه هیواد کښنی د پاچا اوده د گاونډیانو تر منځ سو له راځی او هیواد ته هو سایی مخه کوی په دغـه و خت کښنی مانتو اویا مینرو د هغه هیواد له پاره ځا دلانه قوانین جـوړوی «ددغـه کتاب لسم فصل ډیر مهم فصل دی فنلن پـه دغه فصل کـښنې خپلې ټولې اصلاحـی نقشی ا و فکرونه ځای کړی دی او په همدغه فصل کښنی د تجارت، د هیو ا د داداری دتجملاتو او بـی فا یدی مشاغلو د منع کو لو د کر هنی داصلاح او ساده بدوی ژوند ته دخلکو د بیو لـو پـه باره کښنی دمقرراتو دوضع کو لو پـه باب بحث کوی» .

له بلی خوا تلماك هغه جگړه چه دایـدو منـه او دده د غلیما نـو تر منځ شو یـد ه د ایـد و منه په گته پاې ته رسوي اوغلیمانوته ماتيورکوی خوددي کارچهایدومنه ددوي هیواد تجزیه کـوي او تر خپل تصرف لاندېئی راولی مخه نیسي تردي وروسته تلماك دخپل پلار په لټه پسی دروميي اوهغه په یو مخصوص ځاي کښنی چه دعا دلو پاچاهانو له پاره دي پیدا کوي او لیبس تراوسه ژوندي دي او د سلطنت کولو لهپاره خپل زويتلماك ته ښه نصیحتونه کوي تردي‌وروسته تلماك بیر ته سالانت ځی او هغه تحولات ستایی چه مانتور هغه په هیواد کښنی راوستی دي . تلماك او مانتور دواړه له ایدومنه نـه رخصت اخلی ایدو منه ـ خپله لور تلماك ته ورکوي مانتور چه‌په دي‌ځاي کښنی ئې وظیفه پاي تـه رسیدلی ده ځان په واقعی تـوگه «منیرودعقل اوتدبیر بین‌رب‌النوع» ته ښیي او هغه ته ځینی نورپندو نه هم ورکوي کله چه تلماك خپل هیواد ته‌رسیږي‌ورك شوي‌پلاریی هملته مومی .

دتلماك کتاب دځوار لسم لو یی د مطلقه استبدادي سلطنت پـه نسبت دهغه دروشنفکرانو دعکس العمل پیل گڼل کیږي اوفنلن په واقعی توگه دهغه پاچاله کړو وړو څخه متنفر دي .

فنلن چه یو مسیحی مومن دي‌ټولی هغه جـگړي او دوینـو توئیدل خورلسم لویی ته نه ښی چه‌دده په وخت کښنی پیښنی شوي دي له دي کبله چه دي پخپله خان‌زاده دي له خانانو سره ـ دپاچا سپك وضعیت نه خوښنه وي اوځرنگه چه فیلسوف دي دملت بیچارگی او اسارت نشی لیدلی . ددي ټول خبرو‌سره سره له‌دي‌کبله چه دي دولیعهد مربی دي په ښکاره ډول انتقاد نشی کـولی اوخپل ټـول انتقادونه دتلماك کتاب په لفافه کښنی را نغاړي . ده‌خپل شاگرد

ته ښودلی ؤ چه دخپلو پلرونو دپاچاهی کولو سیاست سره کرکه ولری اودی دي په فرانسه کښې داسې حکومت جوړ کړي چه دفنلن خوښ وي .

دحکومت او سلطنت هغه ـ طرز چه فنلن خوښ کړي دي دنجیبانو په مرسته جوړ شوي اوهغه داسې پاچا هی حکومت دي چــه دملت دنیکمرغی اوهــوسایی لــه پاره کوښښ کوي اودکسب گــرواو بزگرو له طبقا تو څخه جوړیږي دا حکومت کوښښ کوي چه نور عمومي اموال (بیت‌المال) تلف نشي او مالیه دي په عادلانه توگه واخستله شي اوعمومي ثروت دي هم په‌شرافتمندانه توگه‌وویشل شي اوبیا دي په‌هیوادکښې‌دجگړو او تجملاتو اولویو سرمایواثرات پاتې نشي .

توراة

آسماني کتاب

توراة دآسماني کتاب دبشر له لومړ نیو پیدا شویو کتابو څخه دي . داکتاب ډیر داسې خواږه داستانونه لوړ اشعار اوبکرمضامین لري . چه تر اوسه پوري دنړي نقاشان ـ مجسمه جوړ وونــکي هنرمنــدان او مو سیقي پــوهان شاعران او رومان لیکونکي‌ورڅخه ورڅخه الهام اخلي .

پــه کــتا ب کښې د سانسول او دلیله ـیـوسف او زلیخــا ـ داؤد او سلــیــمــان او د بــنی اسرائیلو دنورومذهبي پیشوایانو قصې ډیري خوږي اوجالبي دي.

دتورات دټولو جذابومطالبوخلاصه کول ددغه مضمون دحوصلې‌څخه وتلی کــا ر دی او مــونږ دلته د توراة له ښکــلاووسره د گــرانو لوستونکو دآشناکولوله‌امله یوازی دسلیمان‌دغزلونو تحلیل‌چه‌له‌میلاد څخه دمخه دبشردډیرووښکلواشعارو نمونه ده او دبنی‌اسرائیلو د قوم وړاندې‌کوو .

د سلیمان غزلې:

داداسې ښکلې نغزاوله خوندونو ډك اشعارو دي چــه د یهــودي افسانو له مخي یې نسبت دبنی اسرائیلو پاچا سلیمان ته شوي دي . دغه پاچا دیوي شپني‌نجلۍ په مینه کښې عشقي سندرې‌ویلي دي چه هغه به پــه پنځو صحنو ویشلي کیږي اوپه‌لاندې‌ډول دي:

یوه ښځه دمیړه په لټون کښې‌وه. معشوقي ته‌په خوب کښې‌دعاشق دښکلا اومینې الهام شوي دي .

دناوي کولــو مراسم اویودبــل ستایل . دمعشوقي عشق په‌محک اندازه کیږي ددغــه وصال میوه سوله او دعشق کامیابی ده .

دا په زړه پوري اشعار له هرڅه نه دمخه دانساني عشق په ویاړ جوړه شوي یوه نغمه ده .

یوه ښځه اویوسړي داسې‌خبري کوي لکه چه دوي په مځکنۍ‌جنت کښې یو له‌بل سره اشنا شوي وي اود «ښه‌اوبدتمیزکولو» دمیوي ونی ته‌ئی‌لاس رسیدلی له‌بلې‌خوا له‌دي کبله چه‌دا اشعار دآسماني

کتاب یوجـزء دی ځـینی کسان
هـغو ته یـو ا ز ی د ښکـلـو
اشعار وپه نظرنه گوري اودتصوف
او عرفان داسی واقعی سرودونه
یی بولی چه پـه رنگینو الفاظو
لیکل شوي او شرقی پهزړه پوري
کنایی او استعاري لري اودخالق
اومخلوق ترمنځ ملکوتـی عشق
یعنی له بشري روح سره دخداي
اتحاد مجسم کوی . دادي مونږ
دسلیمان له غزلیاتو څخه څوغزلی
لیکـلو :ـ اي دسلیمان د غـزلو
غزالي ـ ستا مینه له شرابوڅخه
ښه ده ـ ستا نوم هغه عطروته
ورته دي ـ چهپه مځکه نولل‌شوي
دي ـ ځکه پیغلی له تاسره مینه
لري ـ اي‌داورشلیم پیغلی زه‌توره
رنگی یم‌خوښکلی هم‌یم ـ ماته د
«قیدار» دخیمواو دسلیمان دپردو
په څیرمه گوره که زمابڼه توره‌ده
هغه لمر سوځولی ده ـ زما دمور
زامن په ماقهرشوي ؤ اوزه‌یی دتا
کونو باغوان کړي‌وم خوما دخپل
تاکستان پالنه نه ده کړي .
ته دومره راته وایه‌چه‌خپلې رمی
چیرته پیایی او چیرته‌ئی پټهوي.
زه‌د «شارون» دغـره نرگس او
ددروسوسن یم ـ زما محبوبه په
نور ونجو نو کښی داسی مقام
لري لکه‌گلاب‌یی‌چه په اغزیوکښی
لري زما محبوبـه پهنورو کښی
داسی ښکاري لکه دمنې ونه چه‌په
ځنگله کښي ولاړه‌وي. زه‌دهغه‌دي
تر سیوري لانـدي کښینا ستم او
میوه‌ئي راتـه ډیره خوږه وه تـه
ماده ممیزوپه مرکباتو قوي کړه
اوپه تازه مڼومی تازه کړه ځکه‌چه
دي او په ښی لاس می‌خپلی‌غیږي
ته ورنژدي کوي .
اي‌داور شلیم نجونو ! زه‌تاسوته
د صحرا په هو سیو اوغرڅه‌گانو
قسم در کوم چه زما محبوبه تر
هغه‌وخته پوری چه‌ددي خوښه نه
وي له خوبه‌ویښه‌نه کړيء .
اي زما ښکلی محبوبی ! پاځیږه
او راشه ! !
چه ژمی تیر شوي دی بارانـونه
نورنه اوري گـلانوله خاورونـه
سرونه راپورته کړي‌دي‌اودسندرو
وخت راغلی دي ـ زمونږ په‌ولایت
کښی دادي دپاختی آواز اوریدل
کیږي .
انځیرومیوه راوړي اوویښتانوگلان
کړي دي او خوشبویی ئي هـر
هر چیرته نوللی کیږي .
اي زما محبوبی اواي زما ښکلی
محبوبی ! پاځیږه اوراشه !
اوته زما ښلکی کوتري دکمرونوپه
غارو کښی ماته خپله څیره وښیه!
آوازدي راته واوروه !
په شپه کښی می داچه له‌ځان‌نه
را باندي گرانه ده خپلی بستري
ته را وبلله خوپـه ځنگ کښی
می‌ونه موندله ـ زړه می‌راته‌وویل
چه دښارپه کو څوکښی وریسی
وگرځم خوهلته می هم پیدانگړه.
چا چه زه په ښارکښی وموندلم
دوي ته‌می وویل تاسو زما ښکلی
محبوبه نه ده لیدلی . له دوي‌څخه
چه‌څوقدمه وړاندي‌لاړم هغه څوك

زه دمیني رنځوریم .
دهغې کينې لاس زما دسربالښت
چه‌له ځان نه راباندې گـرانه ده
پیدا مې‌کړه‌ترهغه وخته‌ورسره‌وم
تر څوچه داد خپلې مور کورتـه
ورسیده . ای داورشلیم نجو نو
تاسوته د صحراگانو په هو سیو
او غر څه وو سوگند درکوم زما
محبوبه ترڅو ئې‌چه‌په‌خپله نه‌وې
غوښتي مه ئې ویښوې او مه ئې
پاروې !
ته‌ډیره ښکلې زما محبوبې!دادې
وینم چه ته ډیره ښکلې یې ! لـه
خادرې څخه دې سترگې دکوترو
دسترگو په څیرښکارې ویښتان
دې دپسونو هغو رموته ورته دې
چه دغره‌په‌ډډه‌پنډې شوې‌اوسپین
غاښونه ددسپینو میږو هغې رمې
ته ورته دې چه نوې‌مینځلې‌شوې
وې اويو ځاې‌لنگې شوې‌وې اويوه
هم لنگې کیدو څخه نه وې پا تې
شوې . شونډې دې سرې‌دې او
خوله دې ښکلې ده . او شقیقې‌دې
په خادرې کښې دانار ددانې په
څیرښکارې غاړه دې دداؤ ددهغه
برج په‌څیرده چه دوسلو دخوندې
کولو دپاره جوړشوې دې اوپه‌هغه
کښې دزړ ورو کسانو سپرونـه
ځوړ ندې دواړه‌تیان دې‌دهوسۍ
دغبر گونو بچیانوپه څیر ترمنځ
رهي دي . زما ښکلې محبوبې ستا
ټول بدن ښکلی دې پـه تاکښې
عیب نشته اې زمـا خورې اواې
زما ناوې !زمازړه دې په‌یوه غاړ
کې اوسترگو دې بایلود . اې زما
خورې اوزما ناوې‌مینه دې‌څومره
خوږه ده مینه دې لـه شرابونـه
هم ښه ده .
اې زما ناوې نه شونډ وڅخه‌دې
شات اورې ستا تر ژبه لاندې‌شات
اوشیدې دې اوله جامو څخه دې
دشونډ وبوې راځي .
اې دشمال باده پاڅیږه ـ اواې
دجنوب باده‌راشه. زماپه باغ‌کښې
ولگه اوعطرونه یې خپاره کړه چه
زما محبوبه باغ ته راشي اودهغه
خوږې اوښکلې میوې وخورې .
اې زما خورې اواې زما ناوې‌ـ‌خپل
باغ ته راغلم شات مې وڅکل او
شراب مې له شودو سره وچښل
زما دوستانو وخورۍ اوز.املگرو
راشي وچښئ !
زه‌بیده‌یم خوزړه مې ویښ دې‌زما
د محبوبې اوازدې چه زما دروازه
ټکوي اې زما محبوبې اواې زما
کوترې ماته ورپرانیزه‌اې زماخورې
ځکه سرمې له‌شبنم اوځانمې‌دشپې
له تر شحاتو څخه ډک دې ـ
داځوك ده چه‌دسبا په‌څیرروښانه
د سپوږمۍ په څیر ښکلې اودلمر
په‌څیر پا که او دبیرغ لرونکې
لښکرپه څیر مهیبه ده .
دچار مغز دونوباغ ته‌لاړم چه
دوادې سمسورتیاووینم اووگورم
چه ویښتانو غوټې کړې او انارو
گلان نیـولی دې اوکه به .ـ
اې دشریف سړې ! ستاپښې
په پڼو کښې څو مره ښکلې دې.

ستا د ور نــو حلقــه هــغو
هغوگانهوته ورته ده چه یو ښه
صانع جوړې کړې وې ستادنامه
غوټی هغی گردې کاسی ته ورته
ده چه گه شراب پکښې کمی نه لرې
ستاقد دغنمو هغی گیډې ته ورته
ده چه دسوسن بوټو احاطه کړې
وې ستادواړه تیونه دهوسی دغبر
گونو بچیانوپه څیردې غاړه دې
دعاج برج ته ورته ده او سترگی
دې «بیت ربیم» ته نژدې دې د
«حشبون» دځراغو په شان دې
پاچاستا دار غوانی زلفو په ځنځیر
کښی اسیردې .

اې محبوبــی څومــره ښکلی او
خوږه یی ــ ډیر خوږ والی په سبب
ستاقد دخرما دونی په څیر ختلی
اوتیان دې دانگور ووږې گرځیدلی
دې، زړه می وغوښتل چه د خرما
په وینه وخیژم اووږې ئی راونیسم
ستا تیونه دانگورو دوږیوپه څیراو
ستا نفس دمڼو دبوې په څیر دې
ستا خوله هغو ډیــر ښو شرا
بو ته ورته ده چــه په وررو ورو را
توئیږې او دبیده شویو کسانو
خولی په خبرو را ولی .

په ماگرانی راځه چــه صحرا ته
لاړ شو او پــه کلیو کښی استو
گنه غوره کړو سهار وختی دتا
کونو باغ لاړ شواو وگوروچه ایا
انگور وگل راوړې دې اوگلونه یی
غوړیدلی دې اوکنه او ایا انارو گل
کړې دې اوکه نه . زه بــه هلته

خپله مینه تاته درکړم زمونږ په
باغونو کښی هر ډول تازه اووچی
نفیسې میوې شته چه ماهغه ستاد
پاره ټولی کړې دې .

کشکی ته زما دهغه وروږ په څیرواې
زما دمور تیو نه روې اوچه ته می
دباندې لیدلی نومچکی می درڅخه
اخستلاې شوې خوخلکونه رسوا
کولی . اوته می دمور کورته له ځان
سره را وستلاې شواې چه تعلیم
دې را کولی او په تامــی ممزوج
شراب او دانارو به څښلاې شوې.

ماته په خپل زړه کښی ځاې راکړه
او دغمی په څیرمی په خپلو لیچو
وتړه . ځکه چه مینه دمــرگ په
شان زوره وره ده اوحسد دگور په
څیر بی رحم دې . عشق داور دلمبو

په څیر دې خوسیند به دغه اور
مړنکړې او سیلاوونه به په بی هستی
له منځه یونسی . زه یوه کوچنۍ

خورلرم چه تیونه نه لرې په کومه
ورځ یی که څوك وغواړې نوزه به
څه ورسره وکړاې شم . که دیوال

وې نودسپینو زرو برج به می ورته
جوړ کړې واې اوکه دروازه وې
نود آزادې سروې پــه دړوبه می

پوښلی واې ــ زه دیوال یم اوتیونه
می دسپینو زرو دبرج په څیردې.
اې زما محبوبی ته که په باغونو

کنبنی ئې او ملګرې ستا اواز اورې ماته یې هم واوروه . ګرانی محبوبی لاړه شه . دغر څه په خیر یاد هوسی دبچی پشان په غرو نو باغ ـ برسپینه تیره....او تیرې .... مشك ونوله ! ـ . . . .

دپنګوئن یاتوړا پو

دانا تول فرانس اثر .

ځینی کسان عقیده لري چه «طائیس او یاد سیلو ستر بوناز جنایت» دمتفکر لوې لیکوال اناتول فرانس شاهکار دې لیکن زه «دپنګوئن یانو ټاپو» کتاب ځکه شاهکار بولم چه داکتاب یوه سیاسی اواجتماعی سمفونی ښیی او دفرانسی تاریخ یی پکښی دیوقوې او خوند ناك انتقاد په ترڅ کښی لیکلی دې .

انا تول فرانسوا تیبو په ۱۸٤٤ کال کښی په پاریس کښی زیږیدلی دې او په ۱۹۲٤ کال کښې په سن سیر سورلو کښې مړشوې دې. دې دیو غریب کتاب پلورنکی زوې دې اودځوانی له ابتدأ څخه ئی د«پارناس» لهډلی سره روابط لرل ـ ده په ۱۸۷۳ کال کښی خپل منظوم اثر «طلائی اشعار» خپور کړ ٥٢ کلن وُ چه دفرانسی داکاډمی په غړیتوب ومنل شو .

په ۱۹۲۱ کال کښی دنوبل دجایزې په اخستلو بریالی شو دغه مقتدر لیکلوال او عالی مقام فیلسوف زیات اثار لکه «طایس» دسیلو ستروستر بونازجنایت ـ د فرښتو ګناه دژاروم عقیدې داپیکور لري خو د پنګوئن یا نو جـزیره کتاب د لیکوال دلوړ فکر ـ تنویره په زړه پورې بدیع.اوسهیل ممتنع سبك پیژندوې دې دغه لوې لیکوال ته د فرانسی دنثر د سلطان لقب ورکړې شوې دې .

دپنګوئن یانوټاپو :

لکه چه و ویل شول دغه کتاب دفرانسی دملت یو له کنایو او طنز څخه ډك تاریخ دې چه ددغه ملت له پیدایښت څخه «البته افسانوی او ساطیرې قصو ته په توجه سره» شروع کیږي . لیکوال دخپل کتاب په مقدمه کښی لیکی . غوښتل چه ددغه ملت دزمامدارانو تاریخ ولیکم خودپخوانیو مؤرخینو پهسبك او روش نـه زړه مـی غوښتل چه ددغه ملت دزمامدارانو او دهغو عقایدو په باره کښی چه خلکولرل هغه حقایق ولیکم چه تر اوسه پوری لـه نظره لویدلی دی له همدغه کبله دتاریخ لیکلودفن هغو استادانو ته ورغلم چـه په پوهنتون کښیداستادې پهکورسی ناست وو .

خودوې ماته وویل که غواړې چه مفاهیم په ټولنه کښی پـټ وې

ژوند او ازادي ته دي خطرپیښ
نشي دهغو مطالبو لهلیکلوڅخه
ډه ډه و کړه چه امکان لري چه
ځینو احساساتو ته توهین وګڼل
شي . دوې راته وویل چه بایدته
نوې څیړنې ونه کړې اوهغهمطالب
ولیکلې چه نورو مؤرخینو لیکلی
دي.اوماهم ددوې پدرانه نصیحتونه
په کار واچول اودغه تاریخ مې
و لیکلو : . . .

بیا وایي : ماته دافرق نه لريچه
زهد پنګوئن دملت یادکوم بلملت
تاریخ ولیکم ځکه چه ټول ملتونه
یوبل ته ورته دي اوصحنې ئیپه
ډیر لږ اختلاف په هرځاې کښې
تکراریږي . ځکه چه «دهر ملت
ژوند دهغه افرادو «جنایتونو،فلا
کتونو او لیونتو بونو سلسله ده
اودپنګوئن دقام ژوند هم لهدغې
کلي قاعدې څخه خارج نه دي».
دلوړې جلدلوړې فصل دهبادیو
په باره کښې دي او په هغه
کښې یو لړ اساطیر به کوسیک
ډول لیکلي شوی دی له همدغه
ځایه د انسان ژوند د و حشت
او لیږ تیا له ابتدأ څخه شروع
کیږي مبادې پاې ته رسیږي او
دپخوانیو زمانودورهشروع کیږي
دپیدایښت په باره کښې بحث
ددغه کتاب یوه ښکلی برخه دهپه
بل فصل کښې ئی دمځکو دتجدید
او دمالکیتو دبنستو نو په باره
کښې بحث راغلی دي . وروسته

په لوموړنیو روابطواود دولتونو
دتشکیل په باب خبرې کیږي
اثر دی چه ډیر لوی فیلسوف
رسیږی او د فرانسې د لویانقلاب
پیښو ته اشاره کوی .
د یهودی افسر د دریفوس او
دبورژوازی طبقاتو تر منځداختلاف
داستان بیانیږی دریفورس یهودی
افسر په دی تومتی شوی چه ده
د فرانسې نظامې اسرار په
انګلستان پلورلی او د هغه هیواد
له پاره یې جاسوسی کړی ده .
اناتول فرانس دغه قضیهدبیروت
په نامه چه همغه دریفوسدیمطرح
کوی او د فرانسې نامتو لیکوال
امیل زولا دکلمبان په مستعار نوم

دپیروت ملګری کوی . دکلمبان
مبارزه د پیروت د غلیمانو درسوا
کولو په باب دومره قوی او جالبه
ده چه لوستونکی ورته آفرینوایی
کلمبان دپیروت دبیګناهی دثابتولو
له پاره له هیڅ ډول کوښښ څخه
ځان نه ژغوری دی وهل کیږی
بدی او ناوړه خبری آوری خوپروا
وربانډی نه کوی او خپله خبره
تر یوه ځایه رسوی تر څو چه
پیروت ته نجات ورکوی .
دیدکتاب په آخرکښېدفرانسوی
ملتغفلت اوعیاشیوته اشاریکوی
لکه دغه قصه یی چه : دملیشوری
یو زلمی نماینده «هیپولیت سره»
چه بیا دمخابراتو وزیر کیږی له
یوی ښکلی نجلی مادام کلارانس

سره واده کوی «آه ولین» خپل میړه ته فریب و رکوی او له صدر اعظم «ویزیر» سره ناروا روابط پیدا کوی ټول سیاسی او اداری کارونه ددغو عشق بازیو تر تاثیر لاندی را ځی دولت په خپلو دغو ناوړو کارو په مقابل کښې داسی د سویی په خوب بیده کیږی حتی چه دلومړنی بین المللی جگړی په وخت کښې دغفلت په حال کښې ددښمن له خوا اشغالیږی.

افلاطون

او مهم اثر یی

د جمهوریت کتاب د لرغونی نړی یو ډیر مهم فلسفی او اجتماعی اثر دی چه ډیر لوی فیلسوف افلاطون لیکلی دی . افلاطون ډیر کتابونه او رسالی لری چه ټول یی دده د استاد سقراط او خوتنو شاگردانو تر منځ یی د مکالمی او مناظری په توگه لیکلی شوی دی خو افلاطون یی داسی څرگندوی چه گواکی دا خبری د سقراط دی او بنایی دده لیکنی د هغو درسونو مجموعه وی چه له خپل استاد سقراط څخه یی اخستی دی خو په دی کښې شك نشته چه سقراط هیڅکله قلم په کاغذ نه دی ایښی او نه ځان څخه یی کوم کتاب نه دی پری ایښی او کوم شی چه ده ته منسوب دی او دده قول گڼل کیږی هغه یی شاگر دانو په تیره افلاطون لیکلی دی. افلاطون ډیری رسالی لیکلی دی چه هره یوه دفلسفی او ټولنی د کومی جدی موضوع په باره کښې ده . خو دده ډیر مشهور اثر (جمهوریت) دی. هغه مسألی چه په دغه کتاب کښې طرح شوی دی نه هغو مهمو مسئلو څخه دی چه بشر د پیدایښت څخه ورته توجه لرله او تر څو چه بشر وی له هغو سره به یی توجه پاتی وی .

افلاطون : په نړی کښې به داسی خلك ډیر لږ وی چه دافلاطون نوم به یی نوی اوریدلی او دده دعلمی مقام او لوړ فکر څخه به خبر نه وی . اصلی نوم یی ارسیتو کلس دی چه وروسته بیا په افلاطون مشهور شوی دی دیوه قول له مخی په ۴۲۸ ق ـ م کښې زیږیدلی دی پلار او مور یی دواړه د یونان له نامتو کورنیو څخه وو افلاطون لا کوچنی ؤ چه پلار یی مړ شو او مور یی بل میړه وکړ. د افلاطون تحصیلات له اوه کلنی څخه د هغه وخت دښوونی اوروزنی داصولو سره سم شروع شول . دریاضیاتو ـ شعر او موسیقی لوستل لیکل ورزش اوبدنی روزنه دهغه وخت دتحصیلاتو په کړنلاره کښې شامل وو .

افلاطون له کوچنی توب څخه له شعر سره زیاته علاقه لرله او حتی په ځوانی کښې یی ځینی اشعار هم ویلی وو . خو کله چه د فلسفی په لاره روان شو نو

شعر يې تر نظره سپك ورغى او
خپل شعرونه يې وسو ځول .
په اتلس کلنۍ کښې د سوفسطائيانو
بحثو نو او مناظرو دده توجــه
ور جلب کړه . دسوفسطــائيانو

کار سيارتد ريسؤ دوى به له يوه
ښارنه بل ښارته تلل او دهومر
د اشعارو کلاسيکو ادبياتو نه پرته
دنويو موضوعاتو پــه باره کښې
به يې خلکوته درسونه ښودل او
دخطابې په فن کښې به يې شاګردان
روزل ځرنګه چه په هغه وخــت
کښې هرچا غوښتل چه په سياست
کښې وارد شي .

دى به مجبورؤ چه په وينا او
نطق کښې مهارت پيدا کړي نــو
دغه تمايل د سوفسطائيانو دپاره
ډير طرفداران پيدا کړل خو افلاطون
داسې ځوك نهؤ هغه ددغې لفاظۍ
ډلې ددرسې تر تاثير لاندې راشې ځکه چه

ده حقيقت غوښت او دسوفسطائيانو

په وينا وکښې يې رښتيا او حقيقت
نه موندہ نو ځکه سخت ورځخــه
منزجرؤ .

د يونان عظمت چه له ايرانيانو
سره ديونانيانو دجګړې نه وروسته
حاصل شوى ؤ او ورځخه ډير متمدن
هيواد جوړ شوى ؤ د داخلې جګړو
په اثر د انحطاط په لورى روان
شو ديونان په هره برخه کښــې
جګړې منځ ته راغلې خو دغه لوى
سړى (چه د تاريخ پاڼې بل ځوك
دده پشان نه شى معرفې کولــى)
دجګړو په وخت کښې د مطالعې
نه لاس وانخيست او د فلسفې او
اجتماعې مسائلو په باره کښې يې
خپل بحث ته ادامه ورکړه .

افلاطون اته کاله د سقراط لــه
مجالست او خبر و اترو نه مستفيد
شو او دده د مرګ نه وروسته
يې دهغه لاره ونيوله ده د مکارا
ښارته مهاجرت وکړ او تصميم يې
ونيو هغه مکالمې چه دده او د
سقراط او د نورو تر منځ شوې دې
د محاوروى رسالو په سلسله کښې
راولى او د هغو په ترڅ کښــې
د سقراط د فلسفې مبانې بــيان
کړي او د هغه وخت د حــکومت
ستره ګناه چه سقراط يې په مرګ
محکوم کړ خلکوته ځرګنده کړي
افلاطون د ډيرو سرګردانيو نــه
و روستــه پــه ۳۷۸ ق ، م کښې
بيرته اتن ته راغى او په دغه وخت
کښې يې سياسې فکر بيخې له ځان
نه ايسته کړ په ۳۷٦ ق،م کښې يې
د هنر درب النوع او دنه ګونــو
هنرو خداى ګوتې اپولون تر حمايې
لاندې د حکمت يوه مدرسه تأسيس
کړه او ددغه کار دپاره يې دښار
دروازې ته ورځرمه يو باغ انتخاب
کړ چه د «اکاډمى» نوم يې ورباندې
کيښود . افلاطون د اکــا ډمــى
دجوړيدو نه شل کاله وروستــه
بيا مسافرتونه وکړل يو ځوموده
بندې هم شو خو بيا د يومحترم
شخصيت په واسطه له بند ځخه

خوشي شو دی په ۳۴۸ او یا ۳۴۷ ق ، م کښې مړ شوی دی .

جمهوریت : لکه چه وموویل د جمهوریت کتاب د لر غوني نړۍ یو شاهکار او د افلاطون مهم اثر دی که څه هم د علم الاجتماع پوهان په دغه کښې د شاملو موضوعاتو په باب انتقاد و نه لری اودافلاطون «مدینهٔ فاضله» چه د اجتماع اصول د مال ــ ښځی او زامنو په اشتراکیت بنا کوی تخیلی او غیر عملی لولی سره ددی هم دغه کتاب د میلاد نه دپنځویشتو پیړیو پخوانیو وختو د انسان د لوړ فکر نمونه دی او په خپل مقام کښې ساری نه لری . د جمهوریت کتاب لس بابونه اویا لس کتابونه لری چه هغه دادی :

لومړی کتاب : دعدل په باره کښې معمولی تعریفات ــ عدالت څه شی دی او له مفهوم څخه یی کوم کوم شیان استنباط کیږی . آیا عدالت درستی ــ راستی او عصمت دی. اوکه ددین د مراسمو اداکول دی . نو په دی صورت کښې دحاکمی طبقی او قوی کسانو په نسبت دوظیفو اجرا کول دی

او که بل څه دی . آیا د عدالت بنسټ نیکو کاری نه ده . بیا له خپل بحث څخه نتیجه اخلی چه

ښکلا دعدالت روح دی او نهایی هدف یی د نیکمرغی لاس ته راوستل دی .

دوهم کتاب : داجتماع په هیئات او د افرادو په اخلاقو کښې دعدالت دماهیت په باره کښې خبری کوی په دی کتاب کښې دا بحث شوی دی چه آیا عدل په خپله مطلوب دی یا د هغو نتایجو له مخی چه لاس ته ورڅخه راځی مطلوبیت لری . آیا عدل د ټولنی دغړیو تر منځ تړون دی او که ذاتی فضیلت دی .

دمحض عدل او محض ظلم دښاری ژوند بنسټ دښار ساده اوتجملی اړتیاوی ــ لښکر ته اړه د جنگی کسانو اوزمامدارانو طبقه دحاکمی طبقی د روزنی اصول په ځینو ادبی آثارو انتقاد کول ..

دریم کتاب : ددغه کتاب شروع د بل کتاب بقیه ده . دحکایاتو او اشعارو په سبك او دموسیقی اشعارو په آهنگ او وزن انتقاد دشعر او موسیقی تر بیوی اغیزه بدنی روزنه د روحی او جسمی روزنی هم آهنگی ــ د زمامدارانو ټاکنه او په دووو طبقو ساتونکی او مرستیال دهغوی و یشه د ټولنی دپیدایښت اوله دریگونو فلزو څخه د افرادو د جوړیدلو افسانه .

څلورم کتاب : ددغه کتاب شروع د دریم کتاب بقیه ده د زمامدارانو

د طبقې دبشري ټولنې او انساني نفس څلور اصلي صفتونه ـ له دغو صفاتو څخه دعدل دتشخیصولو طریقه د انسان د نفس دری ګوني اجزاء او دعدل ـ ظلم ـ او عیب له تعریف سره د انساني صفاتو په لحاظ دهغو ارتباط .

پنځم کتاب : په ټولنه کښې د ښځې مقام او دجګړې درسومو په باره کښې بحث د نر او ښځې تر منځ مساوات ـ د زمامدارانو د طبقې تر منځ د ښځو او زامنو اشتراك ـ د میړه او ښځې او د زیږیدنې د نژاد د اصلاح او د ماشومانو د ساتنې موضوعات . د جګړې دفن تعلیم ـ دجګړې قواعد او رسوم له غلیم سره د معاملې دود .

د فلسفي حکومت او د هغه لزوم آیا د مدینه فاضله تاسیسول عملي دي او که نه . د فیلسوفانو د حکومت لزوم . د فیلسوف تعریف دوحدت عالم او د کثرت عالم علم او جهل او ګمان .

شپږم کتاب : د زمامدارۍ لپاره دفیلسوفانو وړتوب په ټولنه کښې دفیلسوفانو دفاسدکېدولو علت دفیلسوفانو دزمامدارۍ امکان ـ دمطلقې ښیګنې ماهیت او مقام یې د علم له نظره ـ دمعقولاتو اومحسوساتو عالم ـ دپوهې څلور ګوني درجې د علم ـ استدلال ـ ګمان اوحدس دبیلولو مفروضه کرښه .

اووم کتاب : دغار تمثیل د زمامدارانو لوړ تحصیلات ـ حساب هندسه نجوم ـ موسیقي ـ او دمناظرې فن ـ د ښوونې اوروزنې کړنلاره .

اتم کتاب : د جامعې اودانسان دنسل انحطاط د مطلوبې درجې څخه دښار انحطاط ـ د حکومتونو تنزل ـ تیموکراسي حکومت اوله هغه سره د متجانس فرد اخلاق د اولیګارشي حکومت ـ اوله هغه سره د متجانس فرد اخلاق دیموکراسي او ددیموکرات فرد اخلاق ـ د آرزوګانو په باب بحث استبدادي حکومت او د مستبدفرد اخلاق .

نهم کتاب : د اتم کتاب د بحث بقیه او د مستبد فرد د اخلاقي معایبو بیان ـ دعادل فرد او ظالم فرد دژوندانه مقایسه ـ آیا دنیکمرغۍ دلاس ته راوستلو دپاره ظالمانه ژوند ښه دی او که عادلانه. دنفس ددرې ګونو اجزاء ومخصوص لذتونه ـ په ظلم د عدل دبرترۍ ثابتول ـ په آسمان کښې دمدینه فاضله نمونه .

لسم کتاب : د شعر اوموسیقۍ تر منځ اختلاف ـ له حقیقت سره دتوصیفي هنرونو ارتباط په احساساتو د شعر اغیزه اوله عقل سره یې بې ارتباطي ـ په اخلاقو دشعر بده اغیزه ـ دروح بقا او دعدل اجر ـ دروح د بقا دلیل

د عدل بدله په دې دنیا کښې ــ په
آخرت کښې دعدل اجر ــ دآخرت
د ځړنګوالی په باره کښې یــوه
افسانه .

جنګ اوسوله

د تولستوی اثر

د جنګ او سولې کتاب د روسی
نامتو نیکوال تولستوی شاهکــار
دی او بنایې د روسی ادبــیاتــو
شاهکار هم وی دا کتاب په۱۸۷۸
کال کښې خپور شوی دی‌او خلکو
یې ډیر ښه هر کلی کړی دی .

تولستوی : د روسیې مشهــور
لیکوال او فیلسوف کنت لسونیکلا
یویچ تولستوی پــه ۱۸۲۸ کــال
کښې د خپل پلار او نیکه په ښار
(یازنایا یولیانا) کښې زیږیدلــی
سقراط د فلسفی مبانی بیان کړی
دی . دی یوی متوسطی روســی
کورنی تــه منسوب ؤ د ډیــرو
مؤرخینو او حتی پــه خپلــه دده
دعقیدی په خلاف دده کــورنــی
آلمانی نژاده نه وه .

دده نیکه اندرویــچ تــولستوی
د پتر کبیر له خوا د «کنت» پــه
لقب مفتخر شو . او پلاریې کنت
نیکلاس ایلیچ ډیر کلونه په‌نظامی
خدمت بوختؤ . د تولستوی‌پلار
پنځه اولاده لرل چه تولستوی یې
څلورم زوی‌ؤ . دغه لوی فیلسوف
سره ددی چه پخپله یو لوی ملاکؤ
درعیت پروری روحیه لرله .

د تولستوی مور په ۱۸۳۱ او
پلار یې ۱۸۳۷ کال کښې مړشوی
دی او دی د ځینو خپلوانو تر سر
پرستی لاندی رالوی شوی دی .
لومړنی تعلیمات یــی اشتبــاهــا
د فرانسوی ښوونکو له خوا شوی
نو ځکه نه روسی ادبیاتو سره دده
په آشنایی کښې ځنډ پیښ شو .
دی په ۱۸٤٤ کال کښې دقازان په
پوهنتون کښې چه په هغه وخت
کښې‌دبرلین دپوهنتون نه‌وروسته
دنړۍ ډیر لوی پوهنتون ګڼل‌کیده
شامل شو خو په درس کښې یی
څومره کوښښ نه کاوه او پــه
تدریج سره دپوهنتون‌له‌تحصیلاتو
څخه بیزاره شو او په ۱۸٤۷ کال
کښې له پوهنتون څخه ووت اوپه
خپلو مځکو کښې د کرهنی په‌کار
لګیا شو . مګر په دغه وخت‌کښې
وپوهیده چه دی د ملکی او خانی
له پاره وړ نه دی . په ۱۸۵۱ کال
کښې په نظامی خدمت کښې‌شامل
شو او په ۱۸۵۲ کال کښې یی
خپل لومړنی اثر «ماشوم توب»
ولیکه او هغه یی دروسیې مشهور
شاعر (نکراسوف) ته ورکړ چــه
دهغه خوښ شو . په ۱۸۵٤ کښې
دخپلی غوښتنی په اثر پــه هغو
عسکروکښې شامل شوچه‌ددانوب
په سیمه کښې د ترکانو په ضد
په جګړه لګیاوو . او د روسیې او
ترکیې د جګړې ترپایــه دی پــه
سبا ستوپل کښې پاتــی شــو .
وروسته له هغه سن پتر زبرګ‌ته

ولیږدول شو اوهلته یې دفاضلانو او ادیبانو مجلسونو او غونډوتـه لاره پیدا کړه . خو لږموده وروسته دی د هغوی له معاشرت نه بیزاره شو ځکه دوی یې له ځان نه راضي کسان ولیدل. ده داروپا د پرمختگونو په باره کښې ددوی لـه عقیـدو سره موافقه نه لرله او په هـمدغـه موضوع کښې یې لـه مشهـور لیکوال تور گنیف سره بحثونـه وکړل . په ۱۸۵۷ کال کښې یې له عسکري خدمت څخه استعفا وکړه او په همغه کال او ۱۸۶۰ کال کښې یې بیااروپا ته مسافرت وکړ . خو ده هم د داستایو سکی په څیر په دغو مسافرتونو کښې له غربي تمدن څخه د انزجارنـه پرته بل څه شی په سوغات کښې رانه وړل ــ ده ته عقیده پیداشوه تمدن په مادیاتو او طبقاتي سختو اختلافونو کښې ډوب دی .

د اروپا د دوهم مسافـرت نـه وروسته یې په خپله سیمه کښې هستو گنه غوره کړه او د خلکو د اصلاح کولو په کار بوخت شو او دخلکو دزامنو له پاره یې یـو ښوونځی جوړ کړ او له یوې نجلی سره یې چه له ده څخه ۱۶ کالـه کشره وه واده وکړ .

په ۱۸۷۳ کال کښې د (اناکارنینا) دکتاب په لیکلو سره یـې ډیـر شهرت پیدا کړ خو جنگ اوسوله دکتاب په خپریدو سره یې شهرت په ټوله اروپاکښې خپور شو .

تولستوی دخپل عمر په اواخرو کښې خاص افکار او عقاید پیدا کړل او د هندوستان لـه پیشوا گاندي سره یې فکري ارتباط درلود لکه چه ده هم د هغه په شان غوښه نه خوړله سابه او میوې به یـې خوړلې ده دخپلې کورنۍ له نورو افرادو سره زیات اختلافونه پیدا کړل ښځه یې دده له افکارو او عقایدو څخه ډیره بیزاره وه بالاخره یوه شپه تولستوی د خپلې لور الکساندرا په ملگرتیا پټ له کوره ووت دی په استا پغوی کښې څو ورځې داورگاډي دستیشن درئیس په کوټه کښې نـاروغ ؤ او بیـا د ۱۹۱۰ کال د نوامبر په اتمه نیټه مړ شو . څو ورځې وروسته یې تولستوی بې له رسمي او مذهبي تشریفاتو په یازیانا کښې خاوروته وسپاره .

جنگ او سوله : دغه ستر کتاب چه د روسي ادبیاتو شاهکار دی د ۱۸۲٤ ــ او ۱۸۶۹ کلو ترمنځ لیکل شوی او په ۱۸۷۸ کال کښې چاپ شوی دی .

د داستان اصلي محور هغه لویه جگړه ده چه په ۱۸۰۵ـ او ۱۸۱۲ کلو کښې د ناپلیون بناپارت فرانسوی امپراتور او د روسیانو تر منـځ شوې ده . په دغه کتـاب کښې دروسیې دعالي تولنې یعنې داعیانو او اشرافو دطبقو ژوندی څیره ایستل شوې ده او دغه تابـلو

د بولکو فسکي او د استف‌دکورني
په تصوير ولو سره مجسمه‌شوي
ده د نيکلا استف شخصيت چـه
فعال او با نشاطه سړی دی داندره

بولکو نسکي په مقابل کښې چه
يو هوښيار او زيرك سړی نه‌دی
په نظر کښې نيول شوی‌دی . کله
چه بدبخت بولکونسکي دا خبره

حس کوی سره ددی چه داستف
د کورنی په ډيره ښکلی نجلـی
«نانا شار ستف» باندی مين دی

خو څرنگه چه ددی د تحقير وړدی
او کوکه ورڅخه لری نو مايو سه
کيږی خوکله چه د «برودينو» په

جگړه کښې ډيرسخت‌ټپی اومرگ
ته نژدی کيږی له‌خدای سره‌دميني
او اخلاص په درلودو دنجات اميد
پيدا کوی .

ناتاشا يوه هوس بازه او سر
سری نجلی نه ده او يو هيڅری چه
ټولی اشتباه گانی يی له ځوانی
نه نشأت کوی نو ځکه دا داندره

بولکونسکي او دخپل ورور لـه
مرگ نه وروسته په خپل‌خاص
رنه ذهنيت چه دده يو ممتازصفت

دی‌له‌يولايتی زلمی «ی‌ير بزوخف»
سره نژدی والی پيدا کوی اوخپل
زړه وربانـدی بايلی . دغه زلمـی
چه صفات او مشخصات يي داستان

ليکونکي ته ورته دي يو فکوراو
ايديالی سړی دی اونه غواړی‌چه
ځان له خپل آرام او هوسا ژوند
سره موافق کړی سره ددی چه

دی ډيری مځکی لری او زيات‌خلك
يی په خدمت کښې دی د زراعتي
اصلاحاتو او د بزگرو د حالـت
ښه کولو په اقداماتو لاس پوری

کوی خو په خپل فکر نه بريالی
کيږی . خو بيا د روسيي ملـت
دآزادی دساتنی له پـاره تصميم

نيسی او ناپليون په مسکو کښې
وژنی او دی هم وژل کيږی .
په دغه تاريخی داستان کښـې

داسی ښيکا لوژی تحليلات‌او تجزيه
په کار لويدلی ده چه له هغـی
څخه د تولستوی خاصه فلسفـه
څرگنديږی د خپل‌کتاب‌له قهرمانو

سره دتولستوی علاقه او مينه په
ښه شان‌څرگنديږی دساده‌سپاهی
«کارا تايـف» څـخه نيولی تـر
ستر روسی قوماندان «کوتوزف»

پوری چه له هر ډول تعـرضـی
حرکت څخه يی سترگی پټی کړی
او غليم يی په صبر عدم تجاوز

بی جور او ظلم څخه مات کړی
دی دداستان قهرمانان دی .
لکه چه وموويل د ناپليونی جنگ
په زمينه کښې دوه شخصيتونـه

په حماسي مرکز کښې راغلي دي
چه یویې اندر بولکو نسکي او بل
یې «پي یر بزوخف» دي چه دواړه
په تدریج سره دفتنو او پریشانیو
په موقع کښې دارام او سوله ناك
ژوند طریقه پیدا کوي . هغه
ترازیدي فردي اړخونوچه داجتماعي
هنگامي په ځنګ کښې پیدا کیږي
دغه جالب اثر لوی کتاب ګرځولی
دی . د نړی په ادبیاتو کښې
دا امکان ډیر کم دی – چه فردي
او تاریخي سرنوشتونه دی په
داسي قدرت او عظمت سره تر
سیم شوي وي . بایدوویل شي چه
دجنګ اوسولي حماسه زیادتره په
خپله دتولستوي دبارزي اوشخصي
فلسفي ترجماني کوي دده دغه
فلسفه داسي خلاصه کیږي .
دعالم خالق خدای (ج) د نیکي
اومنطق ظاهرونکی دی اوعیسی (ع) نه
دی کبله نه چه د خدای زوی دی
بلکه له دی امله چه تعلیمات یې
د انسان له وجدان څخه مغایرت
نه لري لوی شخصیت دی بو دا
او نور لوی شخصیتونه دي هم
په همدغه اندازه باید د احترام

وړ وي او حق او حقانیت یوازې په
حضرت مسیح منحصر نه دی .
دی عقیده لري چه عالم خدای
دجهان حاکم دی او په زړونو حکومت
کوي بشر باید ښه کارونه وکړي
له خپل همنوع سره مینه ولري
او خپل نفس دی د طمع – شهوت
او غضب له منګولي څخه خلاص
کړي چه حقیقي نیکمرغي وګټلای
شي . دتولستوي له نظره نه یوازې
جګړي او دوینو تویول بلکه هرډول
فشار او جبر چه د دولتو او
امپراتوریو په سیاست کښې وي
خیانت او جنایت ګڼل کیږي او
یو رښتیاني مسیحي دی باید په
دغسي جنا یتونو او عسکري
خدمتونو او دولتي مشاغلو کښې
ګډون نه کوي او تر څو یې چه
وسه وي له وکالت او قضاوت او
داسي نورو چارو څخه دي ډډه
وکړي . تولستوي وایي که چیري
له دولت سره په مخالفت
ښولو کښې جبر شامل وي ښه نه دي
او کوم دردنه دواکوي (داخبره د
تولستوي او دګاندي دفکر ورته
والي ښيي)

انقلابی فعالیتو نه کـه هغـه بیچارگانو او مظلومانو د حمایی دپاره هم وی څه ثمر نلری ځکـه چه دغه راز فعالیتونه دبی اتفاقی او دښمنی تخم شیندی .

تولستوی عقیده لری چه بشری نظم او انضبـاط هـغـه وخت لاس ته راتلای شی چه خلك له یو بل سره‌رښتیانی دوستی ولری دی داهم وایی‌چه بدایان بی‌سببه دیو خراب طبقاتی تمدن په منځ‌ته راوړلو ځان ته‌ارزښت ورکوی او باید دغه رجحان له منځه یوړ ل شی . دی دهغی ورځی ارزوکوی چه دعشق او عطوفت مارغه خپل زرین وزر په ټولـو مـوجوداتـو وغوړوی او په‌ایدیالی عالم کښې بشر یودبل له‌وژلو اودځار وو له خوړلو څخه ډډه وکړی .

د تیبو کورنی

دمارتن‌دوگاراثر .

دا نوی کتاب دفرانسوی معاصر لیکوال مارتن دوگاراثر دی چـه د نوبل جـایـزه ئی وړی دی دا داسی یو عمیق‌اثردی چه‌دفرانسی ټولنه ئی په معاصره پیړی کښې په ښه توگه تشریح کړی ده .

روژه مارتن دوگاریو فـرانسوی لیکوال دی چـه په ۱۸۸۱ کـا ل کښې په (نـوییی‌سورسن) کښې زیږیدلی دی‌او پـه ۱۹۵۸ کښې په «بلم» کښې مړشوی دی . هغو تحصیلاتو چه ده په په خـوانیو علومو په تیره دلر غونو لیکنو په لوستلو کښې کـړی دی دده پـه زوند اغیزه کړی ده .

پـه کـار کښې سخت انضباط او خاص روش او سبك لرل دده له ممتازو صفتونوڅخه دی دی‌چه دپخوانیو خطونو لوستونکی ؤ په ۱۹۰۹ کال کښې ئی په دی باب یوه رساله خپره کړه چه ډیـره دتوجه وړ وگـرځیده . بـیائـی په ډیر احتیاط او تردد په لیکوالی لاس پوری کړ او دوه رومانـونه یی خپاره کړل‌چه‌دومره دتوجه‌وړ و نه‌گرځیدل خو مارتن دوگـا ر مایوسه نه‌شواوپه۱۹۱۳ کال‌کښې ئی یولوی رومان دژان باروا پـه نوم خپورکړ چه دغه‌اثر ده‌ته‌ادبی مقام و بابنه دلومړی بین‌المللی جگـړی نـه وروسته ئی د «تیبو کورنی په نامه خپل اصلی شاهکار وړاندی کړ چه‌په ۱۱ جلد وکښې خپور شو په‌دغه رومان‌کښې‌دشلمی پیړی په اوایلوکښې په‌قوی توگه دفرانسی ټولنی تحلیل‌شوی‌دی . چه کتاب داوس وخت یو ډیرقوی ادبی اثر دی .

(دتیبوکورنی) له ۱۹۱٤ څخه دمخه د فرانسی د متوسطی سرمـا یه داری طبقی کره‌وړه ښیی سبك‌ئی ډیر محکم ا و ســاده- روان ا و

طبیعی دی‌او انسان‌ته «موپاسان» ورپه زړه کوی‌خودکتاب لیکنی‌ئی «موپاسان» څخه هم‌قوی اوژوندی دی او په‌لوستونکی داسی اغیزه

کوی چه دی گمان نه کوی کتاب لولی بلکه دی ځان د داستان له قهرمانانو سره یو ځای گڼی او

فکر کوی چه له دوی‌سره گډژوند لری .

دتیبو کورنی . دغه لوی رومان

چه اته برخی لری د‌شلمی پیړی په لومړی برخه کښی د دوو فرانسوی کورنیو

ژوند د مرتبو پینځو په‌څیر تعریفوی. داد وی کورنی یوه تیبوده چه مذهب ئی کاتولیک دی دوبله ئی د وفونتانن ده چه په پروتستان

مذهب عقیده لری . دفونتانن کورنی تریوه حده په تنها ئی اوانزوا کښی ژوند کوی — د داستان مهم شخصیتو نه دری تنه دي چه‌دری‌واړه په تیبو کورنی پوری اړه لری .

دوی تکړه اوفعال خلك دی . د کورنی مشر یالوی تیبو یوشته من مستبد سړی دی غم اووهم ئی دادی چه د کاتو لیکی نظم او انضباط هر چیرته او په‌هرچا تحمیل کړی . دکورنی مشر زوی انتوان ځان ډټولنی‌دخدمت له‌پاره

وقف کړی دی او طبیب شوی دی او دتیبو کشر زوی (ژاك) خپل خلاقه قدرت دټولنی په ضد په کار اچوی او یو تحول طلبه

زلمی ور څخه جوړیږی .
ددغه لوی اثر په لومړی ټوك کښی چه « خړی پیغله » عنوان

لری دوه ۱۴ کلن زلمیان یعنی ژاك تیبو او فامیل‌دوفونتانن خپل نهائی اسرار اواشعارپه‌یوخړرنگی دفتر کښی یوبل‌ته‌تبادله کوی‌یوه ورځ مشران دغه دفترگی کشف کوی‌اولیکل شوی‌مطالب‌یی‌لولی‌او په بده توگه ئی تعبیر وی ژاك چه

دخپل مورواوپلار له کار اوسؤ تفاهم څخه خجل شوی اوناآرامه شوی دی او دانیل دځان ملگری کوی او دواړه د خپلوخپلوکورنیو

څخه لیری ځایوته تښتی په لاره کښی ډیر تکلیفونه‌اوصدمی‌وینی. دد واړو هلکانو خپلوان دې وی په لټوته پسی‌گرځی‌خواخر دواړه بیرته پاریس ته بیائی د د انیل مورچه هوښیاره او پوهه‌ښځه ده

دا نیل ته څه‌نه‌وایی مینه‌اومهربانی وربانډی کوی . خودژاك پلارخپل زوی دارالتادیب ته‌چه په‌خپله ئی

جوړ کړی دی استوی . په دوهم ټوك کښی چه‌دزندان عنوان‌لری (۱۹۲۲) د ژاك په روحیه د

دارالتادیب نتیجه بده‌اغیزه لري. مشرورورئی انتوا ن چه پــه پټه کښی دژاك په نسبت دخپل پلار بدی رویی څخه خواشینی دی یوه ورځ دخپل و رور دلیدوله پاره دارالتادیب ته ورځی گـوری چه هلك خپل نشاط دلاسه ورکړی‌دی چه دده دروحیی پــه غم جنی او خواشینی کولــو کښی ئی دعامی او مبتذلو ساتونکو روش هــم بی اغیزی نه دی انتوان دخپل پــلار دلجاجت سره سره دخپل ورور په خوشی کولو بریالی کیږی او ده ته داسی کوښه ورکوی چه په هغی کښی له مور او پلارنه جلا ژوند وکړی .

په دریم ټوك چه دخوښی فصل عنوان لري (۱۹۲۳) وروسته له هغه چه ژاك پنځه کـالــه دخپل ورور تر څارنی لاندی ژوند کوی په یوه عالی‌ښوونځی کښی شامیلږی خو دی تصمیم نیسی چه له هغه فارمولیتی ژوند څخه چــه د مخه ورته تنظیم شوی دی ځان خلاص کړی . سر ه ددی هــم خــپلی د رخصتی ورځی‌یی‌دپلار په‌یوه‌کلیوالی ماڼی کښی دیوی پیغلی« ژیر » په گاونډ کښی تیروی . ژیر یــوه یتیمه نجلی ده چه ژاك تل دی ته دیوی خور په سترگه گوری . خو پــه‌دی تــرځ کښي دی ددانیــل فونتانن له خور (ژنی فونتانن) چه یوه مرموزه اوداور سکروټــه پیغله ده څه‌ناڅه روابطه لري. په اول کښی خو داسی ښکاریده چه دژاك اوژنی او به په یوه ویالــه کښی نه ځی په دغه وخت کښی میرمن فونتانـــن دخپل میړه لــه بی‌وفاییو اوچټی گــرځیدو څخه په تکلیف کښی د ه ــ انـتوا ن تیبو هم په یوه ماجراجواو مرموز نجلی مین شوی دی .

په څلورم ټوك کښی چه دمعاینی په نامه دی (۱۹۲۸) ژاك یوځل بیاورك کیږی او تر دریو کالــو پوری ئی پته نه لگیږی ــ لــوی تیبو دکورنی مستبد پلار ناروغه کیږی انتوان چه‌دده‌معالج‌داکټرهم دی نظریه ورکــوی چــه مر یض په خپله مخه تلونکی دی . په دغه ځای کښی داستان دزلمی ډاکتر دژوندانه یوه عــجیبه ورځ ښیی یعنی دپلار دناروغی په‌مقابل‌کښې دده انسانی عکس‌العمل او هــغه جگــړه چــه په بــا طن کښی ئی شروع شوی ده تشریح کوی . (دا داسی موقع ده چه دکــورنی نور غړی له ده څخه غواړی چه په یوه پیچکاری سره ددغــه سخت ناروغ له تکلیفونو څخه ډك ژوند ته خاتمه ورکړی) چه د داستان دغه قسمت ډیر په زړه‌پوری دی. په پنځم ټوك کښی چه سورلــیا (کوچنی خور) نومیږی(۱۹۲۸) څرگندیږی چه ژاك تراوسه‌پوری ژونډی دی ــ یوی سویسی مجلی یوکوچنی داستان دسو رلینا پــه مستعا ر نو م ځــپور کــړی دی

اوانتوان حدس وهی چه دغه لاس لیك باید دژیر (کوچنی خور) اویا دژنی وی .روزانته خپل دوروریه لته پسی ځی او هلته ژاك چه په یو ډله کښی شامل شوی دی پیدا کوی .

شپږم جلد دپلار دمرگ په نامه د تیبو دمرگ په باره کښی یو هیجان راوستونکی داستان دی . انتوان دژاك په موافقه بوډاته پیچکاری ورکوی چه یو آرام او راحت لرونکی مرگ ورته راولی او دی له ټولو کړاوونو اوزحمتونو څخه خلاصوی هغه اسناد چه د هغه مرحوم دمرگ وروسته لاس ته راځی څرگندوی چه دتصور په خلاف لوی تیبویو خرافات پسند نه بلکه رحم او شفقت روحیه ئی لرله اودیونا آرام وجدان خاوندؤ دتیبودجنازی مراسم په هغه دارالتادیب کښی کیږی چه ده په خپله جوړکړی وه انتوان پاریس ته دبیر ته تگ په وخت کښی داورگاډی په یوه کوټه کښی دا بهوکار کشیش سره یو ځای ناست دی او دمرگ په باره کښی یی مباحثه توده کړی د ه خو په دی باره کښی یو دبل نظریی سره مغایرت اوبیلتون لری .

په اوم ټوك کښی چه اوړی نومیږی (۱۹۱٤) دافرادو دژوند ډر امه داجتماع دژوند غوښتنی له مخی پیژنو . ژاك چه په خپلو اجتماعی خدمتونو بوخت دی دژبر د عشق په مقابل کښی مقاومت کو ی بیا سویس ته ځی او دژنیو او پاریس بروکسل او برلین د د بین المللی محافلو د روا بطو ساتلو وظیفه په غاړه اخلی . او په دی ترخ کښی هڅه کوی چه انتوان هم خپلو سیا سی عقاید وته ورگرځوی .څوانتوان لومړی ددغو خبروله منلو څخه چه امکان لری په آینده کښی به جگړه وشی او انقلاب به پیښ شی ډده کوی . بالاخره په ټاکلی ورځ جگړ ه پیښیږی او ژاك له خپلی ډلی سره ملگری کیږی. په دغه وخت کښی یو ځل بیاژنی دوفونتانن پیداکوی او داخل سخت زړه ور باندی بایلی دواړه یو دبل په ملگرتیا د فرانسو ی سو سیا لیست سیاستمدار ژورس په وژلو کښی برخه اخلی . دسولی دراوستلو فکر دژاك په ماغزو کښی پیداکیږ او عقیده پیدا کوی چه اوس نو باید دسولی وړانگی په دواړ و غلیمو ډلو ولگیږی . ژنی چه امکان یی درلود ددی حضو ر د ژاك فعالیت فلج کړی نه ورسره ځی اوله خپلی مورسره پاتی کیږی . ژاك ژنیوته بیرته ځی او دیو پیلوت په مرسته دجگړی دجبهودپاسه تیریږی او عسکروته دسولی غوښتنی لیکنی او اعلامیی خپروی

الوتکه ئی راغورزیږی او ژاك سخت ټپی کیږی او دجاسوسی په تومت بندی کیږی او دپلیو عسکرو هغه ټولگی ته یی بیایی

چه د په خپ تللو په حال کښی
دی . کله چه په دغـو عسکـر و
کښی وحشت راپیدا کوی ژاك
له پښو غورځوی (په‌اتـم ټـوک
کښې چه نتیجه نومیږی) انتوان
تیبو چه جنګی ګـازونـو سخت
مسموم کړی دی دجنوب په یوه
روغتون کښی ترمعالجی لاند ی
دی او دژر روغیدو امید لـری .
کله چه دی دویرینی په یو محفل
کښی د ګډون کو لو لـه پـاره
پاریس ته ځی دانیل فـونتانـن
ګوډه شوی وینی ژیراوژنی هـم
په پاریس کښی دی او هغه‌دخپل
کوچنی زوی چه ژان پل نومیږی
او دژاك اوژ نی دعشق ثمر دی
پالنه کوی . دغه‌هلك‌ډیر هوښیار
او یـو حسابی تیبو ګڼل کیږی
انتوان پـه پا ریس کښی خـپل
پخوانی استاد ډاکتر فیلیپ هـم
وینی اوحدس وهی چه ډاکتر دی
دګاز دمسمومیت په وجه فیصله
شوی ګڼی نو ځکه پرته له دی‌چه
په صبراوبردباری‌وروستیو نتایجو ته
منتظر شی بله چاره نه لری .

انتوان دخپلو ورځینیو خاطراتـو
دفتر لیکی چه ماشوم‌ژان پل‌خپل
تره ښه وپیژندلی‌شی ځکه‌چه‌دغه
هلك د دومنقرضوکورنیو تیبو او
دوفونتا نن یوازیـنی روښا نـه
یادګار دی چه ددوی نغری به‌تو د
وساتی . انـتوا ن د عـمومی بی
وسلی کولو داعلانیدو نـه څـو
ورځی وروسته مړ کیږی.

دتلی عمرلټون

دمارسل پروست اثر .

دتللی عمرلټون کتاب چه په څو
جلـد وکښې لیکـلی شوی دی د
فرانسی له معاصرو ادبیاتو څخه
دی چه دمارسل پروست په قلـم
لیکلی شوی دی .

د کتاب لیکوال په ۱۸۷۱ کـال
کښی په پاریس کښی زیږیـدلی
دی – پلاریی ډاکتر ؤ او وروریی
هم دطبابت وظیفه لرله . خودده
له‌پلاره دخپـل پلار د بډایی پـه
سبب دبیکاره ګرځیدو امـکـان
موجود ؤ دغه لیکوال له مـاشوم
توب څخه له نفسِ تنګی نـه پـه
تکلیف ؤ چه دغه حـا لت سبب
شو چه له ده سره د ادبیاتوشوق
پیدا شی او ورو ورو هنر دخپلو
ارزوګانـو انتهاوګڼی . تـر ۳۵
کلنی پوری ئی پـه تجمـلی ا و
تصنعی محیط اشرافی سا لونونو
اورستورانو کښې چه په اوسنی
سیستم جوړ شوی‌ووژوند تیرکړ
او دخپلی کنجکاوی له مخی ئـی
دپوښتنی له‌لاری ډیری نکتی زده
کړی . دده دتخیل‌قدرت‌دروحیاتو
له نظره ډیر قـوی ؤ پـه ۱۹۰۶
کال کښی چه له مشاهـد اتو او
مطالعاتو څخـه ستړی شو ی ؤ
مزاجی حالت ئی تقاضا کوله چه
استراحت وکړی . ده په‌دغه‌وخت
کښی دخپل ماشوم توب ددوری
روښانه خاطری «دتلی عمرلټون»
ترعنوان لاندی لیکلی .

ددغه کتاب لومړی جلد « دسوان
دکور له خوا .. .. » په ۱۹۱۳
کښی خپور شو خو دادبی ټولنو
توجه ئی ورجلب نه کړه . مګر
هغه وخت چه دده دکتاب دو هم
جلد « د نویو غوړیدلیو نجو نو
ترسیوری لاندی .. .. » په
۱۹۱۹ کال کښی دګنکور نایل
جایزه واخستله دپروست‌شهرت
او افتخار له همدغه ځایه شروع
شو . مارسل‌پروست ته‌دافرصت
په لاس ورغی چه دخپل کتاب‌دوه
نور جلدونه« د ګر ما نت دکو ر
له‌خوا» او (سودوم‌او ګمرم) هم
خپاره کړی . دی په ۱۹۲۲ کال
کښی مړ شو .

کتاب :

دا کتاب دفرانسي اوبنایي دنړی د
معا صرو ا د بیا‌تو له مهمو
آثار څخه دی دکتاب قهرما ن

هلته تیری کړی دی تشریح کوی
او دخپلی مور رو انـا او هغـو ـ
ماشو مانو په باب خبری‌کوی چه
ده ورسره ژوندکاوه .
دغه راز خپل هغه تنګ اوراتګ
یادوی چه د « سوال‌کور » او
« ګرمانت کور » ته یی کاوه . د
داستان دوهمه برخه‌چه « دسوان
عشق » نومیږی سندر غاړی رانـا ګز
د « سوال » کورته بیائی . په‌دغه
برخه کښی نور دماشوم توپ د
خا طر و یادون نه دی شـوی بـلکه
هغه خاطری شرح شوی دی چـه
ورروسته راوی ته چه اوس زلمی
شوی دی‌پیښی‌شوی‌دی اوهمدغه
خاطری دی چه‌دی وربانده‌دمینی
معنی درك کولای شی . سوان‌چه
یونازك طبع اما تـو ر دی ډیـر
هوښیار او زیات بهای سړی دی
او اجتماعی شخصیت لری . دغه

خپله قصه په خپله بیا نوی او په سړی په یوه ماجراجویه نجلی
حقیقت کښی دغه‌قهرمان په خپله چه « او دت کـر سی » نـو مین ی
له پروست‌نه پرته بل‌څوك نه دی مین کیږی نجلی له هری لاری که
دکتاب قهرمان یوعصبی‌ـبدخویه وی سوان ته‌آزار او اذیت‌پیښوی
او نازولی زوی‌دی چه‌له‌اشرافی ټولنی آخـر دی لـه دی سره ازدو اج
په تفرعاتو او دناوړ و معاشقو په کولوته مجبور وی . په دغه‌ماجرا
فضا کښی‌رالویږی. لیکن ژرورته کښی ډیر اشخاص ګډون لـری
څرګندیږی چه‌عشق‌عینی حقیقت ندی‌چه دوردورن کـورنی‌هم‌پکښی شامله
او ددنیا تجملات په ژرپیکـه او ده ددی کـورنی افـراد اشراف
مبتذل شی . اوشته من دی چه‌غونډی اوټولنی
د داستان راوی‌چه‌په خپله دکتاب ئی نه خوښیږی او ده هنرمندانو
قهرمان دی لومړی د(کومبره) دلوی دتشویق‌لو او تحسین کولو تظاهر
کلی وضعیت چه ده دماشوم‌توب کـوی .
په وخت کښی ئي خپلی رخصتی دسوان اوماجراجـو نجـلی له

وصلت شخه یوه کوچنی نجلی
(ژیلبرت) پیدا کیږی د داستان
راوی وایی چه دغه نجلی به یی
د شانزه لیزه په واټ کښی ډیره
لیدله (لومړی جلد) .
ژیلبرت سوان د داستان له راوی
سره دکلوکلو معصومانه دوستی
نه‌وروسته له ده شخه جلا کیږی
خولږ موده وروسته ددی حساس
زړه د سیند په غاړه چیرته چه هلته
نوی رسیدلی نجونی ډیری دی
له مینی شخه متأثر کیږی ددوهم
ټوك عنوان «نوی غوړیدلی پیغلی»
له همدغه جهته دی . دا ټولی
نجونی دراوی خوښیږی‌خوله‌یوی
تنی « البرتین » سره یی علاقه
زیاتیږی خو هغه نجلی له ده‌سره
ښه وضعیت نه‌کوی دی په دغه
وخت کښی دداستان‌له نورومهمو
قهرمانانو سره چه عجیب سړی
او فاسد الاخلاقه انسان « بارول
دو شاریو » نقا ش « الستیر »
اولیکوال «برکوت» سره مخا مخ
کیږی (دنویوغوړیدلو لیو نجونو
تر سیوری لاندی ــ دوهم جلد)
له هغه وروسته‌راوی د «گرامانت»
دکور خوا ته مخه کوی او له دوش
گرامانت سره چه یوه د بد به
لرونکی او مغروره ښځه ده خپله
مینه له نا امیدیو سره ښکار ه
کوی . تردی وروسته دکومبره دښار
اشرافی سالونو ته ور ځی
او دغه مودی دپاره‌هلته استوگنه
غوره کوی . (دریم جلد) .

په دی وخت کښی دسو دوم
او گمور گناوی‌اوجنایتونه‌بیانوی
اوله البرتین سره له ناامیدیو
ډکه مینه کوی . داهغه ښځه ده
چه د داستان راوی داڅو مود ه
دمخه ترنورونجونو ښه بللی‌وه
خو مینه ئی زیاته له حسد نه وه
نه له عشق نه .
له البرتین سره نامزد کیږ ی
خود دانامزدی صریحه نه ده بی
له دی چه له هغی سره دواده ــ
کولو تصمیم‌ونیسی‌نوموړی نجلی
یوازی دځان دپاره منحصره او
مقیده کوی داخبره چه آ یا په رښتیا
البرتین وربانډی‌گرانه ده اوکنه.
تراوسه نه ده څرگنده شوی ــ
کله چه دده دجسار ت حس له
مشهو دو دروغو شخه ځی نو بیا
دا اوربانډی گرانه د ه خو هغه
وخت چه له دی او ددی له وفا
شخه ئی زړه جمع شی بیا نو وربانډی
گرانه نه‌ده .

تردی دمخه « اودت کرسپی »
هم په همدغه ډول دسوان له
سادگی شخه ناوړه استفاده کوله
(دزندانی فصل) .

بالاخره یوه ورځ البرتین تښتی
او په « توان » کښی دخپلی‌کومی
عمی اویا ټوړی په کور کښی
ځان پټوی . د غه نجلی هلته داس
سورلی په یوه تصادفی پیښه
کښی مړه کیږی . دغه موضو ع
دراوی د غم پاروو نکی تخیل له

پاره یـوه دردیدونکی صحـنه ده
(دالبرتین ورکه کیږی فصل) .
راوی د ډیری مودی نه وروسته
بیرته پاریس ته ځی . په همدغه
وخت کښی دنړی جګړه شروع
شویده . جګړی اجتماعی تحولات
وړاندی بیولی اودژوندانه دحالت
ترقی اوپراختیایی ګړندی کړ ی
ده . هغه شخصیتونه چه دکتاب
په لومړنیو برخو هر یو پهخاصه
ډله او طبقه پوری مربوط و پهدغه
ځای کښی یو له بلهسرهنژدیشوی
دی . میرمنوردورنله دوك دوګر
مانت سره په داسی وخت کښی
واده کړیدیچهد دویدسرویښتان
یاسپین شوی اویا شناوی شوی دی
په همدغه ځای کښی خـواشینی
او پریشانه راویدنورودزړهبودی
په لیدلو سره په خپل بوډا تو ب
هم پوهیږی دا احساس هغهوخت
ده ته ډیر پیدا کیږی چه دګرمانت
یانو د کـور پـه غـو لی دده پښه
ښوییږی او په مځکه لو یـږی .
په همدغه وخت کښی ده ته ورپه
زړه کیږی چه په ځوانی کښی یی
یوه ورځ خوږهډوډی له چایوسره
خوړلی ده د ډوډیخوړلو دخاطری
په زړه کیده سره سم ده تـهئی
دماشوم توب د دوری پیښیهـم
ور پهزړه کیږی ددغو خاطراتـو
ور په زړه کیدونه نهوروسته فکر
کوی چه خپل تـلف شوی عـمر
بیرته لاسته راولی .

خو ځنګه کیدای شی چه تللی
عمر بیرته راوګـر ځول شی .
راوی له دی خبری نهداسینتیجه
اخلی چه باید مبهم اونـامعلـوم
تصورات او دژوندانهپه زړهپوری
خاطری چه زمونږ پـه ذهن اثر
اچوی او مونږ ته دنیکمرغی معما
طرح کوی له ذهن څخه راواخلو
او په هنری اثر کښی یی ژوندی
وساتو او په داسیتوګه یی ثبتی
کړو لکه عکاس چه دکاغذ په مخ
یی ثبتوی .(دبیرتهلاستهراوستلی
عمر فصل .

دپروست د لـیکنی مـتن ډ یـر
کړکیچی او پیچلی دی . دلیکوال
دغه مـقصد چه ده غوښتـنی دی په
لازمو ځـایو کښی خپل شخصی
خصوصیات دداستان دقهرمانانو
له خصوصیاتو سرهیوځایراوړی
ددی سبب شوی چـه د داستان
ځینی جملی یی مغلقی ــ پیچلی
اوږ دی حتی کله کله لـه اد بی
نظره صحیحی نه دی. خو دکتاب
ښیګڼی یی په بد یو ز یاتی دی کـه
څوك د(پروست)
د تخیل پهقوتسمسورشوی دغه
ځنګل ته ور ننوزی لطیف او نری
احساسات بهووینی اونورمشاهدات
بهیی ډیرپه زړه پوری په نظرکښې
ورشی او دغی رنګیـنی دنـیاته
ورننوتلی شخص به بیرته ور څخه
خوښ اوخوشحاله راووزی .

دغه استاد دتجزیـی اوتحلیل ا و
توصیف فوقالعاده قدرتلری دی
داحساساتو اوعواطفوپه شرح کولو

ترسیمولو کښې قوی لاس لری.
هنرته دلیکوال توجه دومره زیاته ده چه‌د سمبولیزم سبك یی دپیدا کیدو سره سم بلوغ ته‌رسولی‌دی. دی‌په حقیقت کښې دلوی انگلیسی لیکوال راسکین د ذوق اوقریحـی مترجم اومفسر او دبنکلا د مذهب مقدس حواری دی .

ډاکټر ژیواگو

دبوریس پاسترناك اثر :

دډاکټر ژیواگو کتاب یونوی اثر دی چه دنوبل ادبی جایزه‌یی‌اخستی دی او یو مهم ادبـی او سیاسی جنجال یی زمونږ په پیړۍ کښې پیښ کړی دی دکـتاب لیکوال معاصر شوروی لیکـوال بوریس پاسترناك دی .

بوریس پاسترناك په ۱۸۹۰ کال په مسکو کښې زیږیدلی دی او په ۱۹۶۲ کال کښې مړ شوی دی دی دخپلی کورنی مشر زوی ؤ پلار یی لیدونید پاسترناك دعصرله‌مشهورو نقاشانو څخه گڼل‌کیده اودخپلی زمانی دپوهنی اوادب له‌لویوکسانو سره‌یی ارتباط درلود .حتی‌دهغوی بنکلی تصویرونه یی جوړ کـړ ی دی.

دپاستر ناك مور «اوزاکونمان» نومیده اویوه پیاوړی پیانیسته وه دپاستر پلار دخپلی کورنی سر ه انگلستان‌ته مسافرت وکړ او بیاپه همغه هیواد کښې مړشو.بوریس پاسترناك له خپل هیواد څخه‌له وتلو څخه ډډه وکړه او دخوږو او له معنی ډ کو اشعارو اوپـه زړه پوری رومانو په‌لیکلو سـره‌یی د شوروی لیکوالو په منځ کښې لوړ مقام پیداکړ. په دی وروستیـو وختو کښې یی ځانگړی توب خوښ کـړ اودانگلیسی ژبی دآثارو په ترجمه‌یی وخت تیراوه چه بالاخره یی دډاکټر ژیواگو کتاب ولیکه او په دی وسیله یـی شهـر ت هری‌خواته تیت شو اوپه۱۹۵۸ کال‌کښې دنوبل دجایزی په‌اخستلو بریالی شو ځینو کسانو دډاکټـر ژیواگو کتاب دتولستوی دجنگـ او سولی کتاب سره برابر بللی دی .

داکتر ژیواگو :

لس کلن یوری ژیواگو دشلمی پیړۍ په‌لومړنی‌کال کښـې خپله گرانه مور له‌لاسه ورکړه . ددغی ضایعی نه خوکاله دمخه دژیواگو ملیونر اوعیاش پلار دبـلی بنځی په سبب له‌خپلی کورنۍ څخـه لاس مینځلی ؤ اوبیادخپلی‌شته‌منۍ دلاس ته ورکولو په اثر یی ځان داورگاډی نه غورځولی او مړشوی ؤ خرنگه چه یوری‌ژیواگوبل څوك نه‌لرل نو فـاضل مامایـی چه نیکلایویچ نومیده دده پـالنه او روزنه په غاړه واخستله .څوموده وروسته دیوری ژیواگو ماما سن پتر زبرك ته‌لاړ اوخپل‌خوریی یی یو خپلوان ته‌چه گرومیکو نومیده وسپاره گرومیکو دوه‌وروڼـه‌لرل چه یو الکساندر نومیده او بل یی

نیکلا ی نومیــده اودواړه دشیمي
استادان وو اوله گرومیکو سره‌یې
یو ځای ژوندکاوه دوی‌له سیاست
علم او ادب سره سخته علاقه‌لرله
نو ځکه هغه کورنــی چــه یوري
ژیواگو په‌کښې ژونــدکــاوه عادي
کورنی نه ښکاریده بلکه‌علمي او
هنري مرکزته .
ورته‌یوه کورنی وه .
دنیکلائی ښځې انایوانو انومیده اود
لورنوم ئې ټونیاؤ. یوری‌یهودي نجلۍ
چه میشا گــور دن نومیــده هم پدی
کورنۍ‌کښې ژوند کاوه اوپه نیکلای
او ښــځې یې د لــو ر پــه شا ن
گرانه وه .

یوري ژیواگویو هــوښیار هلــك ؤ
او ښه استعداد یې درلو د هــغو
پرمختگونه چه په تحصیل کښې
به دده په برخه‌کیدل‌ده ته کورنی
دټولو افراد وتوجه‌جلب کړی وه.
تو نیادیوری همځولی وه دی او
میشا ډیر زرله ده‌سره‌انس‌پیدا‌کړ
خو دیوری او میشاتر منځ علایقو
بل صورت در لود .

په ۱۹۱۲ کال کښې‌یوری ژیواگو
تو نیااو میشاپه تر تیب سره په
طب ـ حقوقو او فلسفه کښې‌بری
لیکونه واخستل ـ یوری سربیره
پر طبابت په ادبیاتــو او فــلسفه
کښې هــم لاس درلــود ډ یر ښه
شعریې وایه او ښه‌شي یې‌لیکلای
شو .
دنوئیل داختر په شپه یــور ی

او تو نیا دخپل یــو دوست سون
تینسکی کورته د مانښام د ډوډ ی
خوړلوله‌پاره‌وبلل‌شول‌میلمستیاته
دتگ نه پخوادتونیامورته دخدای
په اماني کولوله‌پاره وزغلــل . د
تو نیا مورچه له ځومودو راهیسی
سخته ناروغــه شوی ؤ اوخــپل
حال یې خراب لیده دوی دواړ په
غیږ کښې ونیولی سترگی یې له
اوښکو ځخه راډکی شولی اودوی
ته یې ویل : که زه‌مړه‌شوم تاسو
دواړه یوه له‌بل سره واده وکړی
له هغه وخته‌وروسته‌دیوری‌اوتونیا
مینی بلــه بڼه غو ر ه کړ ی دوی
دواړو دنځیدو په وخت یــو وبل
ته خپله خپله مینه وښودله اوپه
دغه وخت کښې یې ځانونه دنړی
له‌ډیرو نیکمرغو خلکو ځــخه‌بلل.
ناځاپه دگولی ږغ دوی دخــو ږ و
تصوراتو له دنیا ځخه وایستل .
حقیقت ځرگند شو . لارانومی‌یوه
ښځه چــه یوه ورځ دسن تیتسکی
د یو میلمه کوماوسکی معشوقه
وه دپیسواخستلودپاره دغه‌کورته
راغلې وه خوځرنگه چه‌کوما اوسکی
هغې ته پیسی ورنــه کـړ ی
نو دی سمدلاسه وربانندی ډزوکړ
خوگولی له ده ځخه چپه شوه او
په یو بل چا ولگیدل .

داکتر ژیواگوته پــه دی و خت
کښې چه دی غــواړي دټپي شوی
سړی‌سره مرسته‌وکړی دسی خبر
راځي چه دتونیادمورحال خطرناك
شوی دی .

ډاکټرژیواګو په ستومانه جسم اوغم ځپلی روح سره مسکوتــه لاړ حالت ئی‌له پخوانه ډیر خراب شوی ؤ پیغله مارینا دهــغه کور دروازه وانــه چــه دی پــکــښې اوسیدو دده په ذوق او قریحــه اواشعارو مینه شوه اوبالاخره‌دده ښځه شوه اوله دغه وصلت څخه دوې نجونی پیــداشوی اوس‌دده کارپای ته رسیدلی ؤ او دمارینا عشق نشوکولای‌چه دی‌اوژوندیی سره پخلاکړی .

دزړه په نــاروغی اخته شوی ؤ دغی ناروغی دده ژوند تریخ کړ . خوموده وروستــه لــه پــاریس څخه ددی لومــړنی ښځی ورتــه یولیك راواستاوه‌او په هغه‌کښی ئی لیکلی ؤچه‌زوی یی اوس لوی شوی دی ښوونځی ئی پای تــه رسولی او لوریی په ښوونــځی کښی شامله شوی ده . ژیواګو چه بی هد فه ژوندئی درلود په دی وروستیو وختوکښی بیاچمتو شو چه‌په‌طبابت لاس پوری کړی خوپه هغه ورځ چه ده دلومړی‌ځل دپاره غوښتل‌چه روغتون‌ته‌لاړشی دزړه ددریدو په اثر مړشو .

ارام‌دن

دشولوخف‌اثر

آرام دن شوروی جمهــور یــتــو د اتحاد د هیواد دادبیاتو ډیر عالی مظهر دی چه‌لوی شوروی‌لیکوال میخائیل شو لو خوف لیکلی دی لیکوال ددغه اثر دتد وین اوتالیف له پاره څورلس کاله کړ اوزغملی دی .

میخائیل الکساندرو ویچ شولوخوف په ۱۹۰۵ کال کښی داستوف په یوه‌سیمه‌کروژیلین کښې زیږیدلی دی لازلمیؤ چه‌په سیاسی چارو کښی یی ګډون وکړ اوبیا یی د «آرام دن» دکتاب په لیکلوسره چه‌له ۱۹۲۸ تر۱۹۴۰ کال پــوری یی دوام وکړ زیات شهرت یی حاصل کړ .په خپله دی دخپل ژوند په باره کښی داسی لیکی.

زه په ۱۹۰۵ کال د«دونتز» په کروژ یلین کښی په یوه کلیوالی جونګړه کښی زیږیدلی یم پلارمی داسی سړی ؤ چه‌هر کار به‌پــه مخه ورغی هغه به یی کاوه دی دریا زان دایالت څخه راپیدا شو اودژوند تر آخر ووختو(۱۹۲۵) پوری یی هم دبل کسب لټه کوله کله‌کله به یی څاروی پیر ودل اوپلورل ـکله به‌بیا په کرنه‌بوخت شو خوکاله سواګر هــمؤ.مورمی نیمه قزاقه اونیمه کلیوالی ښځه وه ـکله چه‌زه خــپل پــلا ر له ښو ونځی څخه خارج کــړم دی ماته لوستل او لیکل راوښودل. په ۱۹۱۲ کال مونږ یوه ډوټه‌مځکه لرله چه ما او مور می پکښی‌ژوند کاوه ـ په بیلوبیلوښوونځیو کښی په زده کړه بوخت شوم په ۱۹۱۸ کال کښی هغه وخت چه‌داخلــی جګړی شروع شوی زه‌د(دن) پــه ساحل کښی وم اوپه ۱۹۲۰کــال کښی ددن دغاړ ی په مځکو کښی می کارکاوه او ډیر ځله «دسپین ګارد» په غلو پسی لاړم آخر هغه څــه را پیښ شول‌چه‌غوښتل می

ژر دکور پخوا روانیږی خو هغه
وخت دی ورسیږی چه انا ایوانوا
مړه شوی وه .
له بلی خوا کوما روسکی چه
سالم پاتی شودخپلی ابرودساتلو
له پاره لارله هغه کور څخه وباسی
اویوه کوټه ورته نیسی یو ښه
سړی گوکوکر یفف چه په خوائی
هم له لاراسره محبت درلود دی ته
دزرو روبلو په ور کولو سره داله
دغی مخمصې څخه ساتی لاراله
یوسړی سره چه پاشا نومیږی
او پخوائی هم ورسره مینه لرله
ازدواج کوی اودواړه دیوریاتین ښار
ځی څو موده وروسته ئی زوی
پیدا کیږی اولارخپل میړه ته دخپلی
پدی ورځی قصه کوی داکار سبب
کیږی چه ددوی ژوند سره بیل
شی . پاشادیو داوطلب په شکل
جگړی ته ځی څو موده خو خپلی
ښځی ته لیك استوی خوبیا دغه
سلسله قطع کوی . لارا خپل زوی
په خپل یوشاگرد سپاری او داهم
خپله په میړه پسی ئی رهی کیږی .
دانا ایوانو دمرگ نه و وروسته
داکتر ژۋیواگوله تونیانیره ازدواج
کوی دغه واده ثمریو هلك دی چه د
لومړی بین المللی جگړی په دوهم
منی کښی پیدا کیږی ډاکترژیواگو
داردو په صحی چار و کښی
استخدامیږی او دجگړی جبهی ته
استول کیږی . تلفات ډیر زیات
دی او ډاکتر ژیوا گودټپیانو له چیغو
او کر کو څخه سخت په گراوشوی

دی . ددغه قتل عام په معنی
نه پوهیږی نه ده ورته څرگنده چه
دزلمیانو دغه وژل توټی کول او په
مځکه اچول یی دڅه دپاره دی.
بالاخره په ده باندی هم دوظیفی
دسرته رسولو په حال کښی گولی
لگیږی . دی روغتون ته وړل کیږی
دی هلته بیاد لاراسره دپرستاری
لباس ئی اغوستی دی مخامخ کیږی
لارا په ډیره مینه اوزړه سواندی
د ده خدمت کوی. اوس دوی دواړه
ورو ورو احساسوی چه زړونه یی
یو به بل تړل شوی دی .

دمسکو حالت ورځ په ورځ خطرناك
کیږی . لارا اوژیواگو دواړه په
هغه ښار کښی دوستان لرل نو
هلته ورځی . ډاکترژیواگو دمسکو
په یو روغتون کښی په طبابت
بوخت کیږی خدمتونه یی د دولت
دتوجه وړ گرځی اوژوند یی په
هوسایی او خوښی تیریږی .
ژمی دی چه ډاکترژیواگو دتیفوس
په ناروغی اخته کیږی دنا روغی له
اوز دی مودی نه وروسته کله چه
دی له بستری څخه پاڅیږی حواس
یی ښه کارنه ورکوی . اوس دده
دپاره دمسکو ژوند دزغملو وړ نه دی
نو ځکه تصمیم نیسی چه دپلار
ښځی او کورنی په ملگرتیا په تونیا
کښی دخپل نیکه املاکو نه چه داورال
دغرو په لمنه کښی دی ورشی .
په ډیر زحمت ځان او نوروته
تکټ برابروی او ټول په اورگاډی

کښي روانیږي اورګاډي خوورځي شپې په‌لار کښي پاتي کیږي. تول‌ریدځا یو نه معطلیږي او دروسیې ژمي ظالم او جفا کاره کیږي.
په تولـه لار کښي د انقلاب د شروع اثر ـ فقر ـ لوږه او دکلیوورانۍ ویجاړۍ ګوري داخلي جګړې کمي اوزیاتي رواني دي.
کلي ته درسیدو نه وروسته لـه ډاکتر ژیواګو سره دده دنیکه داملاکو واکمن ښه و ضعیت نه کوي او دده او دهغه کورنۍ د نورو غړو داستوګنې دپاره داسي کوټه ورکوي چه نوکران او خدمتګاران په کښي ژوند کوي.
ډاکتر ژیواګو له خپل اصلي کسب څخه استفاده نه کوي او دخپلې کورنۍ د معیشت تا مینولو له‌پاره دیوي تو تي بزګران پو هیږي چه‌دی غاړه اخلي بزګران‌پوهیږي چه‌دی یو حاذق طبیب دی او ټل ده ته مراجعه کوي‌یوه‌ورځ‌داکتر ژیواګو دیو ربا تین د ښار یوي لویي کتابخانې ته ورځي اتفاقا یې ستر ګي له لاراسره مخامخ کیږي ـ دانا سته وه او مطالعهٔ ئې‌کوله ده دډیرې خو شحالي نه خپل سراوپښې نه پیژندل بیا د دوی ترمنځ عهد اوپیمان نوي شو. ترډي وروسته به ډاکتر ژیواګو په‌مختلفو پلمو ښارته روانیده اودلارا په غیږ کښي به ئې ځان اوجهان هیراوه.
یوه ورځ دی دلاراکورته روان ؤ چه دځو تنو پارتیزانو لا س ته ور غی ددو ی ډا کتر وژل شوی ؤ ژیواګواتلس میاشتي دپارتیزانو په لاس کښي اسیرؤ.

د دوی قوماندان دهغه چا زوی ؤ چه د اورال د مځکو واك ئې په لاس کښي وو نو ځکه‌ئی له‌ډاکتر ژیواګوسره ښه چال چلن‌درلود. دغه سړی اولیبریوس نومیده بالاخره ډاکتر ژیواګو دپارتیزانو له اردو ځخه‌وتښتیده او دیو یاتین ښار ته لاړ. بیره ئې رسیدلی وه هر څه ئې کثیف او چټل شوی ؤ په دې حال‌کښي دی دلاراکورته ورغی اوهلته له ښو ولوید خو بیا دلاراپرستاری دی‌بېړه وردراوه.
داکتوبر انقلاب سبب شو چه دډاکترژیواګوښځه او اولاد له مسکو ځخه خارج ته وتښتي اوپه پاریس کښي میشته شي ـ ددغي ښځي خبرئې ده ته په یولیك کښي ورکړ یوه شپه‌کوما روسکی هم دتیښتي خیال درلود اوله‌ځان سره دلاراد بیولو له پاره راغی ښځي داخبره نه منله اخر ډاکترژیواګو راضي کړله چه له کوماروسکي سره وتښتي او ځان ته نجات ورکړي لار اهم لاړه او داکتر ژیوا ګو یوازي‌پاتي‌شو. اوس دده دپاره هر څه پای ته رسیدلی و وهرشي لاس ورڅخه اخیستي وو اودي یې یوازي پرې ایښی.

له ۱۹۲۳کال نه مي‌په لیکلو پیل کړی دی له همغه کال نه‌زما لیکنی یې د«کامسامول» په ورځپانه‌کښی خپرو لی . لومړ نی کتاب مي په ۱۹۲۶ کال کښي چا پ شو ی دی .

دشوری ستر لیکوال ادبی ژو ند په همدغسی سادګی شروع شو- ترقي یې ډیر ه ګړندی وه دده له لیکوالی ځخه دری کاله نـه وو تیر شوی چه دخپل کم نظیر ه اثر(ارام‌دن) په‌لیکلویی‌پیل و کړ په ۱۹۲٦ کال کښي یی لومړ ی جلد خپور کړاودهغه‌کتاب‌په‌خپریدو سره شولو خف دشوروی په‌لویو لیکوالو کښی راغی .

له‌دی نه‌پخوا هم‌ددغه‌لیکوال ځینی آثار خپاره شوی‌ؤدده یوبل اثر د (ژوند ی شوی ؤدده یوبل اثر د دی‌چه په ۱۹۳۲ کال کښی‌یی‌لیکلی دی خو تر اوسه پوری پای ته نه دی رسبدلی. شولوخف‌دبین‌المللی دوهمی ستری جګړی نه وروسته یوبل کتاب «څوك چه دوطن‌له پاره جنګیدلی دی » لیکلی خودغه کتاب هم نا تما م‌پاتي شو ی‌دی .

ارام‌دن: کم‌نظیره لویه حما سه (ارام دن) په لسو جلدو کښی خپره شوی او دنړی په زیا تـو ژوند یو ژبو ترجمه شوی ده دا کتاب دومره مفصل‌اوجالب‌اوعمیق دی چه لنډ ول یی په دی‌ځای‌کښی ډیر ګران کاردی .

داکتاب چه څه‌نا څه دتو لستو ی دحماسی‌لوی کتاب‌جنګ اوسولی ځخه تقلید شوی دی دلومـړ ی

بین المللی جګړی نه دمخه اوددغی جګړی په‌و خت کښی دقزاقانو د ژوندانه حا لت ښیی .ددغه روسی په وخت کښی دقزاقانو دژوندا نه

شاهکار په تدو ین کښی څو رلس کلو نه تیر شوی دی‌په‌دی تر تیب چـه لو مړ ی کتاب یـی پـه دریو جلدو کښی۱۹۲۳ کال‌کښی دوهم کتاب یی په دریو جلـد و کښی په ۱۹۲۹ کال دریم کتاب‌یی په دوو جلد وکښی پـه ۱۹۳۳ کال‌کښی‌اوځلورم کتاب‌یی په‌دووجلدو کښی په ۱۹٤۰ کښی خپو ر شوی دی .

دغه داستان هم دمعنی په لحا ظ او هم دخلکو دواقعی‌ژوندانه تشریح کولو له نظر ه په‌روسی ادبیا تو کښی‌غوره مقام پیداکړی .په‌کتا ب کښی دکو لاکانو اوسپین‌ګاردسره دقزاقانو جګړی په استادی سر ه ذکر شوی چه‌په لوستلویی سړی دشوروی ملتو جنبش‌په‌مسیر کښی ځان شامل ګڼی اوله دوی سر ه

په غم اوښـادی‌کښی‌ځان شر یك بولی . لیکن باید وپوهیږی چـه کتاب یوازی دقزا قانو حالا ت نه ښیی بلکه تردی هم غټی مسالی پکښی طر ح شو ی او هغو ته ځواب ویلی‌شوی‌دی.دداستان‌اصلی قهرمان یو قزاقی سړی «ګریګوری مله خف» دی چه غم لړلی خوعبرت

ناك ژوند لری . شولو خف ددغه

سړی په سر گذشت کښې داسې خوك نشته چه له ملت څخه یې جداشوی نو ځکه دتباهی په لار روان شوی دی. گریگوری مله خف بو تکړه با اراده حساس سړی دی اودپاك زړه څښتن دی خواجتما ع ښه نشي درك کولای نو ځکه دخپل هیوادد پاره مزاحم سړی ور څخه جوړیږی په تول داستا ن کښې لوستو نکی له هغه سر ه داسې مهربانی پیداکوی چه هغه دده په اغز شونو کښې هم کمې نه لر ی لوستونکی پوهیږی چه دگریگوری ناوړه کارو نه دده داشتباه په اثر کیږی نه دمجرمانه حس له مخې . دی په دغه لار کښې دومر ه پهمخ درومی چه دملت ددښمنانو پهصف کښیدریږی اودخپلو ورونو دوینو په تویو لو لاس پوری کوی خو په اخر کښې دی هم دنورو گنا هگار وپه څیر دخلکر دقوت په مقابل کښې محوه کیږی . کله چه د غه داستان خپور شو پهاو ل کښېیې

هم هرکلی وشو او هم ور باندی انتقاد و نه وشولدغوانتقاد کوونکو به ویل چه شولو خف باید پهپای کښې دخپل داستان قهرمان شي لاری ته برابر کړی وی او هغهیې باید نا امیـده۔ گناهـکار نـه و ی پر ی ایښې خو واقعی لیکوالو او نقـاد انـو ژ ر د غـو بـی ځای ــه انتقا دونو ته ځواب ووایه ا و «ارام دن» خپل لوړ مقام وساتلی شو. یوه شوروی دقیق پوها ند دمخالفینو په ځواب کښې دا سې ولیکل :

ځینی خلك دافکر کوی چه باید گریگوری په پای کښې ښښل شوی وی او ښه سمه لار سیخ شوی وی خو که چیری لیکوال دا اشتباه کړی وی دخپل لوی داستان اهمیت بهیې کم کړی وای .

او (تم) بهیې کم زوری شو ی وای سر بیره پردی هغه به یې دژوند انه له حقیقته لر ی کړ ی وای شو لوخف ښه کار کړ ی دی اودخپل داستان قهرمان یې دیو هنرمند په بیرحمی سره تر پایه په یوه لار بیو لی دی ځکه کهچیری ده داسې نه وای کړی نو لهداستان څخه بهیو معمو لی او تبلیغا تی اثر جوړ شوی وای اودقهر ما ن عظمت تهچهدملت په مخالف شخص معرفی شوی دی صدمه پیښیدله او بیا به گریگو ری داسې څو ك نه ؤ چه خلکو تهیې ژوند دعبر ت نه ډك وی له گریگوری څخه خیانت لیدلی شوی ؤ نودده وجود ته اړتیا نه ؤ ه چه اصلاح شوی و ی . هغه چاته چه لهخپل ملت سر ه ښه رویه نه کوی بایدجزاو رکړی شي. که چیری دیو داسې سړ ی خاتمه چه هغه دوطن پهضد جگړه کوی په تصنعی ډو گــه ښه شي اوکه دغه ښه کیدل دلوستو نکو د اعصابو دتسکین له پاره هم و ی نو بیا دلویو خیانتو نو ا همیت کمیږی .

ګریګوري د ځینو دتصور په خلاف د قرآ قانو دمعیني طبقي نماینده نه دي چه دهغي طبقي سرنوشت په ده تعلق ولري او ټول په لرګي سره رهنمایي کړي. دي په داسي ټولنه کښي یو منفرد انسان دی چه دهغوی فکر کولای شي. دغه متزلزل انسان په دولارو کښي حیرانیږي او تصمیم نشي نیولای نوځکه خپل سزا مومي.

شولوخف دګریګوري په لباس کښي یو ټاکلي اجتماعي ټولګی نه ښیي بلکه هغه دداسي سړي سرنوشت بیانوي چه دوطن د مور له غیږي څخه شړل شوی او په هلاکت اوورك کید و محکوم شوي دی.

باید ووهیږو چه دګریګوري بنه دخپلې زماني داجتماعي اوضاعو دپرا خي او ژورې ساحي له مخي ښودل شوي ده ـ اووا قعات دمثبته مدار کو او اسناد و لهمخي تشریح شوي دي نوځکه ارام دن مونږ دانقلاب نه وروسته ددا خلي جګړ و تاریخچه هم بللای شو.

دن کیشوت
دسروانتس اثر

دن کیشوت هغه ژوندی شاهکار دی چه تراوسه یو کتاب هم دهغه په اندازه دبیلو بیلو ملتو نو نه دی خوښ شوی او هیڅ کتاب د هغه په شان پهداسي ټوګه نه دی بریالی شوی چه دلیکوال شهرت او عظمت دخپل شهرت تحت الشعاع راولي. ډیر کتابونه شته چه یوازي په یوملت اویا یو قوم اړه لري اودیو هیواد له سرحد نه ور هغه خوا نظر نه کوی ډیر دغه راز نور کتابونه هم شته چه په نورو هیواد و کښي مطالعه کیږي خویوازي منورین کسانو اوممتازي طبقي یې خوښوي خودن کیشوت ټول جغرافیایي ـ نژادي اجتماعي او طبقاتي بند یزونه او حصارونه مات کړي او خپل نوم یې له بشر اونړۍ سره یوځای کړی دی داچه ځیني خلك دغه کتاب دعظمت بنه مور بولي د کتاب دعظمت بنه دلیل دی داکتاب داولسمي پیړی نه تراوسه پوري له ډیر شو څخه پهزیاتو ژبو ترجمه شوی دی یوازي په شوروی اتحاد کښي له ۱۹۱۷ کاله څخه تراوسه پوري (۵۰) ځله چاپ شوی اوهرځل ۹۰۰۰ ر ۹ جلده ونلی دی ترکومه ځایه چه ورباندي خبریو په فرانسه کښي هم له (۵۶) ځلو څخه ډیر چاپ شوی دی چه هلته یا بشپړ ترجمه شوی او یائی لنډیز خپور شوی دی اویادبالت اوډرامو په شکل کښي ښودل شوی دی. که څههم په څو وروستیو قرنو کښي ډیر مهم تحولات اوتغییرات پیښ شوي دي او دغو تحولاتو پهادبي ذوقونو کښي هم مهم بدلونونه راوستلي دي سره ددي هم داکتاب اوس هم د خلکو خوښیږي او ډیر لوستونکي لري

او دشاهکارۍ له مقام څخه نه دی را غورځیدلی ـ باید داخبره پته نه کړو چه دن کیشوت دتکنیك او اصولو له مخې غټ اثر نه دی او لیکوال یې هم له سهوی او خطا څخه پاك سړی نشو بللای سره ددې تړوله خبرودن کیشوت دنړۍ ډیر ستر او لوړ داستان دی . دکتاب په باره کښې یونقاد داسې نظریه ښکاره کړې ده .

«ځینې هنرې آثارو دومره کامل او بشپړ وی چه له بشری حدودو څخه وځی اودانسان له خلاقه قدرت څخه ډیرجګ کیږی. خودن کیشوت دومره بشری دی چه له کمال او بشپړتوب څخه لرې کیږی.» یو بل لوی لویدیځ لیکوال په پوره صراحت لیکي «که څوك ویوهیږی چه دن کیشوت مطالعه کړې نودی به دنړۍ دټولو رومانونو دمطالعې کولو څخه بې نیازه شی» .

دکتاب لیکوال سیګل دوسروانتس ساودو د(١٥٤٧ ـ او ١٦١٦ کالو ترمنځ داسپانیې په یو ښارالکالا کښې زیږیدلی دی. پلار یې یو سیار طبیب وچه دیوی نمړۍ دوډۍ پیدا کولوله پاره به ښار په ښار ګرځیده ماشوم سیګل هم به ډیرو دغومسافرتو کښې ورسره تللی دی .دی ښوونځی ته لاړ نشو او دماکسیم ګورکی په څیر یې دټولنی نه پرته پوهنتون ونه لید کله چه دی زلمی شو نویو تکړه او جګړن سړی ورڅخه جوړ شو او له سیراو سفر سره یې مینه زیاته شو .

په ۲۳ کلنی کښې ایتالیې ته لاړ او بیرته چه له ایتالیې نه راغی په نظامی خدمت کښې شامل شو په ۲۵ کلنی(١٥٧١) یې په یوه بحری جګړه کښې ګډون وکړ چه په دغه جګړه کښې ټپی هم شو. دوه کاله وروسته دبحری کشافانو په یوه ډله کښې شامل شو ـ خو موده یې داطریش دل ژوان ترحکم لاندې خدمت وکړ .خو په(١٥٧٥) کال کښې اسپانیې ته دبیرته تګ په وخت کښې دعربو له خوا اسیر او په الجزیره کښې بندی شو او بیا مریی (غلام) شو سروانتس د دن کیشوت په کتاب کښې خپل اسارت او مریی توب ته اشاره کړې ده .

(لومړی جلد ـ داسیر قصه) مور او پلار ئې یې یوه اندازه زر دده داخستلو دپاره ولیږل مګر هغه کافی نه ؤ خوشی نشو .دیو کال غلامی نه وروسته وتښتیده خو په دغه تیښته بریالی نشو او بیا ونیول شو زیات زحمتونه او ربړونه وربانده ورغلل بیا هم وتښتید اوبیا ونیول شو بیائی دی دالجزیری والی حسن پاشاته واستاوه او هغه ئې دڅښتن څخه واخیست خو موده وروسته اسیر سروانتس د اسپانیې خارجه وزارت ته لیك واستاوه چه هغه

ته ئی دالـجزیری د تسخیـرولو
نقشه په خپل لیك کښې طـرح
کړی وه .

د اسپانیی پاچا دغه نقشه ونـه
منله بالاخره ئی دپلار او مور پـه
کوښښ اوپه الجزیره کښې دخو
تنو مسیحی سوال‌گرو په‌هڅه دده
له غاړی دغلامۍ کړی ایسته‌شوه
اودی پرتگال ته‌لاړ .

په ۱۵۸۱ کال کښې ده ته یـو
ماموریت وسپارل شو چه «اوران»
ته لاړ شي ددغه ماموریت دسرته
رسولو نه وروسته ئی د«ازورس»
په‌جگړه کښې گډون‌وکړ .څوموده
وروسته ئی له‌یوی نـجلی سره
واده وکړه خو دغـه ازدواج دده
بی تـر تیبه او ستومانه ژوند
آرام نشو کـړی . پـه همـدغه
وخت کښی سر وانتس قصد وکړ
چه‌خپل قلم وازمویی اود لیکوای
له لاری گو زار ه وکړ ی تر ۱۵۸۷
کال پوری یی ډرامی و لیکلی چه
دغه ډرامی به ده دستا ینی و ړ
بللی خو په حقیقت کښی یی دومره
ارزښت نه درلود . (عجیبه خبره داده
چه سرو انتس په خپل عسکر ی
استعداد هم ویاړ کاوه حتـی پـه
عسکری فنونو کښی‌یی‌خپل لیاقت
له لیکـوالی شـخه هـم ز یا ت
باله) .ده شعر هم وایه لکه د
ده دمعا صر اسپا نوی مشهو ر
ډرامه لیکو ونکی « لوپ‌دودگا »
په قول « په ټوله اسپانیه کښی
دږانتس په اندازه بل شاعر دومره
بده قریحه نه لرله ».په ۱۹۸٤ کال
کښی ده یو رومان (گالا تیا)
ولیکه چه ده ته‌یی شهرت و ر په
برخه کړ دده ددغه کتاب په باره
کښی لیکلی شوی دی .

«که‌څه هم‌درسانس دوخت‌د نشر
فصاحت اوروانی لری خو دا سی
تصنع په‌کښی شته چه‌دسروانتس
غنی‌اورو ښانه ریالیزم ترستو نی
نیسی » (بریتا نیکا انسیکلو پیډیا)

په خپله سر وانتس هم دغه ټکی
ته ملتفت ؤ اوویل به‌یی«یوشی په
هغه کښی شته خو کومی نتیجی‌ته‌نه
رسیږی » سر ولانتس پوهید لی
و چه دقلم په برکت ډوډی نشی
پیدا کړی (۱۵۸۷) کومه وظیفه‌چه
ته لاړ چه هلته ځان ته کوم کار
پیدا کړی (۱۹۸۷) کومه وظیفه چه
ده ته وسپارله شوه ورته په زړ ه
پوری نه وه ـڅوموده وروسته یی
پاچاته عریضه ولیکه چـه‌دده د
خدمتو نو په تقدیر و لو سر ه
دی په امریکا کښی داسپانیی په
مستعمرا توکښی ورته یوه وظیفه
ورکړی خو پاچایی په ځوا ب‌کښی
ولیکل . ښه به داوی چه هیواد
ته نژدی چیرته ځان ته کا ر پیدا
کړی . په ۱۵۹۰ کښی دده لا س
ډیر تنگ ؤ حتی دجامی اخستلو

له پاره یی پیسی پو رکړی . کله
چه‌په ده تنگه ور ځ راغله مجبو ر
شوچه بیاد ادبیا تو دنیا ته پنا ه
یوسی له یو خپرو نکی سر یی
قرار داد و کړ چه ده تـه بـه
شپږ درامی لیکی او په هره ډرامه

به ور شخه (۵۰) دو کا اخلی خو پ‌ه‌دی شرط چه هره‌ډرامه‌دخپرونکی په تشخیص ډیر ه ښه ډرامه و ی. خوده له دغه قرار داد شخه هم کته وانخستله او بیر ته «سویل» ته لاړ او دمالیو‌اخستلو‌په‌ماموریت مقرر شو خو په ۱۵۹۷ کال‌کښی دغفلت اود حسا بداری له فن سره دده دنه اشنایی په وجه په ما لیاتو کښی کسر راغی نو ځکه دی له دغی وظیفی شخه بر طر ف شو اوله پخوانه زیات دغر بت او فقر په دریاب کښی ډوب شو. تراوسه پوری په یقینی توګه نه ده څر ګند شوی چه سر وانتس له خد مت شخه له جلا کید ونه ورو سته‌دری کلو نه شنګه تیر کړل دیو ه قو ل له مخی بند ی شو او تر ۱۶۰۰ کاله پوری په بندی خانه کښی بروت ؤ نوځکه ده باید دخپل نه هیرید ونکی اونه محو کیدونکی شا هکار «دن کیشو ت) لومړ ی برخه په زند ان کښی لیکلی وی .

ددن کیشوت لومړنی برخه په ۱۶۰۵ کال کښی چاپ شو ی اوپه همغه وخت کښی یی په اسپانیا او پر تګال شه هر کلی هر کلی شوی دی . دبریتا نیا په دایرت المعار ف کښی لیکل شوی دی چه «ددن‌کیشوت» ژرمجبوریت ښایی زیاتره دپیښو دتنو ع او دکمیدی مو ضو عاتو دزیا توا لی له ا مله اویا ښایی دهغو ځیني و له‌کبله وی چه هغه وخت دممتازو خلکو به مخ و هلی شو ی دی .

دده پت بی رغه غم‌ـعظیم انسانیت بی او په ژوندانه باندی شوی نافذ انتقاد یی کتاب دتصور نه هم‌زیات جالب کړی او دتوجه وړ ګر ځولی وی . »

ددن کیشوت دوهمه بر خه لس کاله وروسته یعنی په ۱۶۱۵ کال کښی خپره شوه (تردی دمخه پربل لیکوال یادشخصی استفا دی په قصد اویاله دی کبله چه د ده په خیال سرو انتس او سپین‌ږیری شوی دی او ددوهمی بر خی لیکلو توان نه لری یو کتاب چه ددن کیشوت لومړی برخه‌یی‌پشپړ کوله لیکلی او خپور کړی ؤ په برخه کښی دسر وانتس فکاهیا ت او کمیدی ډیری مؤثری د ی‌دده دلیکلو سبك بشپړ شوی اودد غی برخی ددوهمی درجی شخصیتو نه دکتاب دلومړی برخی دلومړ ی درجه شخصیتو نوځخه‌ښه تصویر شوی دی دسر وانتس شهر ت نهایی حد ته ور رسید خود غه شهرت ده ته پیسی ور نکړی او همدغسی زوړ او فقیر سپا هی پاتی شو .

دن کیشو ت

ددن کیشوت کتاب دپهلوا نی د هغه نظام په ابتدا لا تو ا و بی هود ګیو کومید ی انتقاد دی چه دسر وانتس په عصر کښی مخ‌په زوال روان ؤ. په هغه و خت

کښې اسپانیا یوه لویه اوشته منه امپرا توری وه . حاکمه طبقه‌له اشرافو او نجیب زادګا نو څخــه جوړه شوې‌ؤ .
سودا ګر وهم په مستعمرا تو کښې دخپلو تجارتی معا ملوله‌مخې ډیرشته پید اکړی و او په د غه وسیله یې نفو ذ او اقتدا ور ځ په ورځ زبا تیده دتا جرا نو ثرو ت دټولنې نو ځکه نجیب زاد ګا نو او شوالیه ګانو چه یوې ډلې یې دمت په زور اوبلې یې په اصل اونسب تکیه لرله ورو ورو ټولنه دځان له پاره تنګه کړې و لید له نوې هنرمند سر وا نتس له د غو اجتماعی تحو لاتو څخه ستر ګی نشوې پټو لای اود دغو دووطبقو په تیره دشوالیه ګا نو دپه سرسر وهلو دپاره یې دا کتاب و لیکه چه په پیړیو پیړیو یې خلك خند ولی او خند وی یې .ده هم د«بتهووون» په څیر د غمونو تر دراندہ پیــتې لاندې دښاد یو او خوشحا لیو نغمې غږو لې دی او له غم څخه یــې ښادۍ خلق کړی اوهمدغه‌دده‌دهنر را ز دی .
دن کیشو ت یوخان زاده د ی چه دشوالیه ګانو دانحطاط په‌وخت کښې غواړی چه دپهلوانی اوعیاری له ټول شوی تغر څخه علم جو ړ کړی دده مقصد دا دی چه خپلو هغو اوهامو او تخیلاتو ته چه د دعیاری دقصو دپرله پسی لوستلو په اثر یې په ذهن کښې ځای‌نیولی دی دواقعیت جامه ور وا غوند ی سره ددې‌چه له‌ځان‌څخه دمچ‌شړلو زرونه لری د جګړې جامی اغوندی سیر په لاس کښې اخلی او توره ترملا تړی په یواس که رشتیــا ووایم په یو یا بوباندی چه له څخه هم کمزور ی دی سپرېږ ی او د قهرمانی دپیښو او دپهلوانی‌دمجرا ګانو په لټو ن نیغ‌ددښت اوبیابان لاره نیسی خود اوه دژوند ا نه واقعیا نو ترمنځ فرق ډیر د ی .
بیاهم دن کیشوت بی هد فه نه دی‌روان عالی انسانی آرزو ګا نی او اند یښنی لری خو څرنګه چه واقعیتو نه ورسره ملګر ی نه کوی او دژوندانه وا قعیتو نه دهغه له واهی اندیښنتو سره جوړه او روغه نه کوی نوله واقعیت سره جګړې ګانو په لټون نیغ ددښت‌اوبیابان دده نن په تن جګړه دژوندا نه له عینی اوواقعی مظاهرو سر ه دده دخپړیدلګولوډیره‌لویه‌اوژوندی نمونه دی .

خیال بافی دن کیشوت ور ځینې غذاده . یو ویجاړ شوی کار وا ن سرای مستحکمه کــلابی ازا ره لارویاز بد کــاره جــادو ګــرا ن خدمتګار ی ښځی شهزاد ګــۍ اوبادی ژرندی افسا نوی دیوا ن ګڼی کله چه دکپ بوی یی پو زی ته ورسیږی دی یی مزه ناك کباب شوی کبان بولی او چه دمیز و

رمباری واوری نوا واز یی غوږونه

داسا نو دشنمهارد بچه خا نی دذم او ډ وم پـه آ هنـگـك کـښی ورځي .

دواقعيا تو له درك ځخه دد ه غاړه غړول يا نا توانی دد ی باعث کيږی چه دن کيشوت دسنجش او تشخيص قدرت له لاسه ورکړی او دی له داسی قواوو او عوا ملو سره جګړه وکړی چه زو ريی لـه ده ځخه ډير زيات دی او بياسختی ماتی وکړی خودغه ماتی اورسوايی دی دخپلی کمزوری ځخه نه ګڼی بلکه وايی چه دا خوله نوروعواملو ځخه راپيدا شوی دی دکمزو ری په ډير بد حالت کښی خپل ز ړه په دی خبره قوی کوی «څر نګه چه ماد پهلوانی له قوا عدو اوقوانينو ځخه غاړه غړو لی ده نودجګړی ربالنوع زه تنبيه کړ م. »

دن کيشوت له واقعيت سر ه په خپل لجو جانه ضد يت کښی د ی مرحلی ته رسيږی چه دژوندا نه ترخي ورځني پيښی هم دی په سمه لارنشی بيو لای دی ورځ په ورځ کبر جن او مغروره کيږ ی او په هره شيبه کښی دی دبدبختی کندی ته ور لويږی اوپه هرو خت کښی چه دی سختی صدمی ووينی لا زياتی دغيرت سندری وايی او ځان په بادو پړ سوی دده همد غه احمقانه سنند ری دی چه لوستونکی خندوی دډيرو خوپه خندا کښی پښتورګی خو ږوی .

خو که ددن کيشوت دخند او ړ شخصيت له بله نظر هم و کتل شی نودی يو شريف نو ع دوست سړی دی او دښه زړه خا وند دی چه دبشر دوستی هد فونه لر ی دی غواړی چه ظلم له مظلوما نو ځخه لری کړی اودمصيبت خـپلو ملګری وی نو بيا ځه خبره ده چه دغسی يوداحترام و ړشخصيت مو نـږ خندوی . ددغی نکتی راز په د ی کښی دی چه دن کيشوت په ځا ی ددی چه دمظالمو دورك کو لـه پاره دحل عملی واقعی لارپيدا کړی اوله اجتماعی مساعد و مقتضيا تو ا و ا مکـا نا تو ځخه ګـتـه واخلی کوشش کوی چه دوهم ا و خيال په دنيا کښی دخپلی ناروغی مخيلی په کمك ددغه مشکل دحل له پاره مساعد مقتضيات اوامکانات را پيدا کړی . اوپه ځای ددی چه دخپلو لو ړو هيلو دسرته رسو لو له امله له واقعيتو نو ځخه استفاد ه وکړی له هغو سره لجوجانه مبارزه کوی دی هغه چاته ورته دی چه دديوال ترخڼ په خاورو کښې پروت وی.

او دکومك کولو ناری و هی مګر لاره نشی پيژند لای ځان په ديوال وهی دی په وينو کښی خپل ځا ن لیت پيت کوی او کله کله ځان له ديوال ځخه خومتره جګـوی او بيـرته ځان په مځکه وهـی همدا خبـره ده چه مو نږ دبی وزلـو دلا س نيوی له پاره دده عا لی هد ف ستايو اماپه ده اودد ه په کاربا ندی له خندا کو لو ځخه هم ډډه نشو کـولای د روسيی مشهور نقـاد

بلینسکی دغه تکی خومره ښه په
خپل ځـا ی کـښـی ر ا و ړ ی
د ی.
(ددن کیشو ت دخندا وړ شخصیت
دزمانی له ضروریاتو او الزاما تو
سره دده دښو اندیښنو دضد یت
نه امله دی اوددی امله دخند اوړدی
چه دغه فکر دعمل لاره نشی پیدا
کولای ...
هر څوك لږ څه‌دن کیشوت دی چه
دتخیل عجیب قدرت لری زړ ه یی
نجیب او شریف دی حتی قو ی
اراده هم لری عقل او هوښیا ر
اراده هم لری عقل او هوښیا ری
یی هم شته خوده عمل له‌چالا کی
او مها رت څخه بـی بـر خـی
دی .
خوددن کیشو ت وسله وال اونوکر
(سانکو پانز ا) سره دد ی چه‌ساده
او تر لاس لاندی سړی د ی‌دخپل
با دارد خیالو نو ښکاره شو ی‌نه
دی دواقعیاتو سره څه ناڅه ملګر
نوب لری دی ددن کیشو ت په
خـلا ف چه دمر ګ تر سر حد
وهل هم وخوری کوښښ کوی چه
ووایی خو ږ شوی نه دی هر څه
په هغه شان ښیی او احسا سوی
لکه چه په واقعیت کښی شته.په
حقیقت کښی له‌دن کیښوت‌سره‌دسانکو
پانزا ملګر توب ددی له پار ه
دی چه دهغه کمزوری جنبی ښی
وپیژندیی شی .
باید ووسل شی چه ددن کیشوت
اوسانکو پانزاشخصیتونه‌چه‌هرچا
خنګه درك کړی دی هغسی یـی
تعریف هم کړی د ی‌دارو پایوادیب

په دی باره کښی لیـکلی د ی
دن‌کیشو ت دانسانی حما قتو نو
ددن کیشوت په لباس کښی‌مجسم
شوی وینو او زمونږ نا پو هـی
او ناخبری د سا نکو پا نزا پـه
قالب کښـی ځان ښکاره کـوی
نوځکه خندا راځی».
تور ګنیف لیکی: «دځان له پاره
ژوند کول او دخپل ځان پـه‌غم
کښی ګکړ کیدل هغه شی دی چه
دن کیشوت یی شر مناك بـولی
که‌وویلای شو چه ده تل له ځان
څخه د باندی د نو رو دپاره ژوند
کاوه نو ویـلای شو چـه ده تل
له‌ځان څخه د باندی دنورو دپاره
ژوند کاوه ویلای شو چه‌ده‌دخپلو
ورونو اود بشر قواوو سره‌دجګړی
کولو دپاره ژوند کاوه».
انګلیسی شا عر لارد بایـرون
دسر انتس په با ره کښی لیکلی
دی. «دن کیشوت له هر بل‌رومان
څخه غم لړلی دی ځکه غمجن‌رومان
دی چه مونږ خندوی قهر مان یی
د حق او عدالت طرفداریو سړی
دی یوازینی هدف یی له ظالمانو
سره مبارزه وه...» اوسانکوپانزا
هم دومره لکه چه ښکاری ا حمق
او ساده سړی نه‌دی‌لکه‌چه‌ار نبورك
لیکی :«دده زرنګی ځان ته یـوه
خاصه فلسفه لری او له دن‌کیشوت
سره یی وفاداری دانښیی چه‌دپنبه
یی پهلوان هیلی په دغه کلیوال
سړی هم ګرانـی او با ارز ښته
دی».

ځینو لیکلوا لـو او نقا دانـو دن کیشوت یوه خیالی افسانــه لیکلی ده چه د ژوندانه له واقعی جنبو سره د ګهون هیڅ وجه نه لری او له ریا لیزم ځخه لری ده.
خو که داسی وی نو د بالـزاك «اوژی ګرانده» هم دیو خسیس سړی د کاریکا تو ځخه پر ته بل شی نشی کیدلی، بالزاك دد غی مبالغی په مر سته د ګرانده پــه مجسم کو لو سره‌داجتماعی‌طبقاتو ډیر مهم خصو صیات ښودلی‌دی. سروانس هم دغه کار کړی دی‌ده پــه‌دن کیشوت کښــی د عیاری انحطاط اود خانی دماڼی لویدل‌یی دخنداوړ اود غمجنو اړخو سره مجسم کړی دی.دن‌کیشوت‌دهغی دهغی طبقی مظهــردی چــه خپل قدرت او شو کت یی لـه لا سه ور کړی دی خو په د غه ز وا ل باور نشی کولای او یا نه غواړی چه پخپل زوال و پو هیږی همدا سبب دی چه مصیبت ځپلی خان زاده توره تر ملا تـړی پـه آس سپریږی او په غر بت او خو اری کښی هم نو کـر او وسله وا ل ساتی او هری خواته ځی‌اومبارزه کوی.

دلاکو اثر

« خطرناك روابط »د فرا نسوی ژبی یو منل شوی شا هکار د ی سره ددی چه دغه‌کتاب‌دخپریدو نه وروسته ډیر مو ده د چټی کتابو نه‌جمله کښی ګڼل شوی اوحتی ‌دنوی نسل له پاره زیان من‌بلل شوی دی خو دتحلیل تجز یی‌اود سبك په لحاظ د فرانسی حـتی دنړۍ په ادبیاتو کښی لوړ مقام لری. دکتاب لیکوال دتو پخا نی یو افسرؤ چه ډیره موده یـی بی شهر ته ژوند در لود خـو ددغه کتاب په لیکلو او خپرولـو سره دمشاهیرو په لړ کښی را غی.
دا افســر یـر کـود د ر لود لاکودی.
لامکو پــه ۱۷٤۱ کــال کښــی دامین په ښار کښی زیږ ید لی‌اوپه ۱۸۰۳ کال کښی مړ شوی د ی کله چه دی په «ګره‌تومل» کښی او سیده د فرا نسی یوی اد بی مجلی ته یی خپل اشعار ا ستو ل خو اشعار و یی جذابیت نه‌درلود کله چــه دی د «اکس» ټاپــوتــه ولږدید نود فرا غت پــه ورځــو کښی یـی خپل لـو ی رو ما ن «خطرناك روابط » ولیکه او په‌دغه کار کښی یی له ۱۷۸۰ ځخه تــر ۱۷۸۲ کال پوری زحمت وو یست دغه کتاب یی ډیر ژر کامیاب‌شو.
په ۱۷۸۵ کال کښی د «شالون سور مارن» اکاډمی ته وویل چه دښځو د رو زنی پــه باره کښی ژوری ځیړنی و کړی. لیکن بیاده داکا ډمی غړیو ته په خپل یولیك کښی د «وبان» هجوه‌کړی‌وه‌ددغه ددغه کار په اثر نظامی مقا ما ت ور باندی په قهر شول او دی یی

دپاد گان ټول ښار ته وا ستا وه.
په هغه ښار کښې ده لـه اصلي
شهزاده دوك دورلئان سره چـه
دهغـه ځای ریاست یی پـه غاړه
در لود آشنایی پیدا کړه. په دی
وخت کښې دانقلاب لړلړ با د هم
لګیده او لاکلو په سیاسی چارو
کښې بر خه واخستله اود ژاکـو
بنیانو په ټولنه کښې‌شامل شو.
په ۱۷۹۰ کال کښې یی‌دتوپخانی
تشکیلات نوی کړل او په‌دی‌وسیله
دفرانسې په ار دو کښې د لوړی
درجـې خاوند شو چـه بیا پـه
هندو ستان کښې د فـرا نسوی
مستعمرو د حکمـران پـه حیث
مقرر شو. دی په ۱۷۹۳ کال‌کښې
له دومور یه انقلابی ضد عنصر
سره د لاس لر لو په ګناه ونیول
شو او بنـدی کـړی شو او بیا
خوشی شو تو څو چه د تـوپ
دنوی ګو لی جوړولو په‌باره‌کښې
دخپلی اختراع په باب خیړنـی
وکړی شی.
څو موده ورو سته بیا بندی‌شو
داځل نژدی‌ؤ چـه پـه ګیو تین
ووژل شی خو بیا خدای خبر چه
دڅا په واسطه له دغه بند څخه
خو شی شو.

په ۱۸۰۰ کال کښې بیر ته پـه
عسکری کښې شا مل شو او د
تا رانت له ښار څـخه دد فاع پـه
غرض ایتالیی تـه وا ستول شو
لاکلو په ٦٢ کلنی‌مړ شو .دلاکلو
سیاسی او نظامی‌ژوند یی له‌ادبی
ژوند څخه زیات اهمیت لری خو
دی خپل کتاب (خطرناك روابط)
چه دفرانسې دادب بیا سایکالوژی
برخه ګڼل کیدای شی ترنن‌ورځی
پوری مشهور سا تلی دی.

خطر ناك روابط :

دغه کتاب چه یو بل د بیلوبیلو
قهرمانانو دلیکو نو په شکل اود
تاریخ په‌ترتیب سره لیکل شوی
دی د عشق او شهوت یـو لـړ
خطر ناکی تو طیی تشریح کوی.
دکتاب دوه اصلی قهر مانان یوه
بد کاره، محیله او هوښیاره‌ښځه
«مارکینـز د و مـر ی» ده چـه
په ښکار ه پر هیز ګاره ښکا ر ی

اوبل می یو عیاشی فاسدالاخلاقه
سړی «ویکنت د ووالمون » دی .
ویکنت دووالمون ډیرو ښځواونجو نو
ته د دوکی ورکولونه وروسته دیوی
شریفی او پر هیز ګاری ښځی «لاپر
زیدانت دتورول » په هغه‌کښې‌دي.
خو داپه آسانی ځان نه ورکوی
مګر پخوانی معشوقه یی چه له کوم
خپلوان‌سره یوه‌شیطانی کینه‌په زړه
کښې‌ساتی‌ویکنت‌دووالمون‌مجبور وی
چه دهغی بدبختی ښځی لورته‌فریب
ورکړی ــ ویکنت دومره په آسانـو
ښکارونو پسی نه ګرځی سره ددی
هم د خپلی معشوقی د خوشاله‌ساتلو
له پاره د معصومی او بی ګناه‌پیغلی
«سیسیل د وو لانژ » ښکار په‌اسانۍ
په لاس ورځی مار کیزله خپلی دغی

شیطاني نقشې څخه دوه مقصدونه لري چه یو خو دهغې نجلي نه مور څخه چه ددې په کورنی کښې ورسره وه او کینه یې ورسره لرله انتقام واخلي او بل داچه په هغې پیغلې باندې یو زلمي «شوالیه دانسني » مین ؤ خو اتفاقاً مارکیز په دغه سړي باندې مینه وه نو دې په دې وسیله غوښتل چه بدبخته پیغله چه دمینې په ډګر کښې یې رقیبه وه له صحنې څخه وباسي .

ویکنت دووالمون څوموده وروسته بیچاره «لاپر زیدانت» لاس ته وروللې عصمت ته یې صدمه رسوې او بیا ورسره بې وفایي کوي دا له ډیرې غصې څخه ناروغه کیږي اوس دویکنت دووالمون او د مارکیز دومرې ترمنځ مبارزه شروع کیږي ماکیز د پیغلې سیسیل د وولانژ قصه شو الـیه دانسني ته کوي او هغه ویکنت وژني سیسیل یوه معبد ته پناه وړي اعتکاف غوره کوي او شوالیه دانسني مالت ته تښتي مارکیز هم دکوې په اثـر خپله ښکلا لهلاسه ورکوي اوداستان په دغه اخلاقي نتیجه پای ته رسیږي.

داکتاب دومره اخلاقي نه دی لکه هنرې چه دې زلمیانو او پیغلو تهیې لوستل ښه نه دي ګڼل شوي .

روبینسون کروزوئه

ددانیل دوفؤ اثر

رو بینسون یو ډیـر ښکلـې او مشهور اثر دی چه د انګلیسي لیکوال دانیل دوفؤ په قلم لیکل شوی دی

دانیل دوفؤ په ١٦٦٠ کال کښې په لندن کښې زیږیدلی دی او په ١٧٣١ کال کښې په مور فیلد کښې مـړ شوی دی پـه داســی کور نی کښې زیږیدلی دی چه عقیدې یې د نورو خلکو له عقایدو څخه بیلتون درلود سره ددې هم دانیل خپل تحصیلات د نوینګتن په مذهبي مدرسه کښـې پای ته ورسول بیایې په تجارت پیل وکړ ایټالیې آلمان اسپانیې اوفرانسې تهیې سفرونه وکړل او په ١٦٨٣ کال کښې بیرته انګلستان ته راغی اویو پلورنځی یې پرانیست بیایې دبیړې چلولو کارته ملاوتړله خو په کښې ناکام شو مجبورشو چه په ١٦٩٢ کال کښې داروپاقاری ته لاړشي. لږ موده بیرته انګلستان ته راغی اودیوی محکمې منشي مقرر شو دغه کار له ١٦٩٥ څخه تر ١٦٩٩ پورې دوام وکړ اوپه دغه موده کښې یې خو مهمې سیاسي رسالې ولیکلې . دوفؤلومړی د (ویك) دحزب طرفدارؤ خو بیـا دلیبرال په ګوند کښې شامل شو اودهغه ګوند د مرام دحقانیت په باره کښې یې مضمونونه خپاره کړل خو بیا په توری ګوند کښې چه بیا محافظه کار ګوند شو شامل شو او له دغه ګوند څخه ددفاع له پاره یې خو رسالې هم ولیکلې او په ١٧٠٢ کال کښې د دولت په ضد درسالو دخپرولو په سبب بندي شو او تر ١٧٠٣ کال پورې په بند کښې پاتې شو په ١٧٠٤ کښېیې دیوې میاشتنې

مجلی (ری ویو) په خپرو لو پیل
وکړاو په هغه کښې یې دلیبرا ل
دګو ند په عقایـد و شخـه
دفاع کـولـه پـه ۱۷۰۶ کـا ل
کښې د ټولـواکمنی پـ خـدمت
کښې شامل شو اودهغـی ټـول
واکمنی له خواپه انګلستان پوری
دایر لند دتړلودمربو طو خبرو
اترو له پاره ما مور کړی شو ده
په ۱۷۰۹ کال کښې «بریـتانیـاد
امپراطوری دهیوادودااتحادتاریخ»
په نامه یو کتاب ولیکه اوپه ۱۷۱۵
کال کښې یی یوبل کتاب «داووم
شارل دجګړو تاریخ » ولیکه.
ددو فؤ زړه ورو ورو له سیاست
شخه سوړ شو اوداد بیا تو نړی
ته یی مخه شو په ۱۷۱۹ کـال کښې
دی شپیته کلن ؤ چه لوی بریالی
توب ور پـه بر خـه شـو او د
«رو بینسون کرو زونه د عجیب
سرګذشت» په نامه کتاب په خپرولو
سره دی ډیر مشهور او محبوب
شو .
دغه کتاب چه په ۱۷۲۰ کال کښې
په فرانسوی ژبه تر جمه شو نه
یوازی د دو فؤلـه پاره یـی ډیر
ستا یوال پیدا نکړل بلکه ډیـرو
خلکو دهغه په تقلید نـو مـوړی
رومان ته ورته داستا نونه ولیکل
دوفؤدپنځو کالو په موده کښـی
نور داستانونه هم ولیکل چه ډیر
مشهور یی «دمشهور سمنـدری
غله کاپیتن سینګلتون ژونـد او
ماجرا » «۱۷۲۰» دمل کامیابی او
ناکامی» (۱۷۲۱) ــ «دکلنل جـك
قصه» «۱۷۲۲» «دیـوه سـواره
خاطرات »«۱۷۲٤»«لیډی رخسانا
یانیکمر غه بنځه» «۱۷۲٤» دی.
دوفؤ تر ۱۷۳۱ کال پوری سیاسی
اجتماعی اواقتصادی رسالی هم
لیکلی دی. خوله یوی یی هم دروبینسون
کروزوئه د شاهکاری ارزښت او
اهمیت پیدا نکړ .

رو بینسو ن کروزوئه:

دادیوه عجیب ماجرا غوښتو نکی
زلمی ملا ح روبینسون کروزونه
قصه ده چه پوره ۲۸ کاله یی په یوه
غیر مسکونه جزیره کښې یوازی
ژوند کړی دی داجزیره دامریکی
دیو ساحل په اوږ دو کښې دشط
اعظم مصب ته نژدی پر ته ده دازلمی
ملاح دیوی انګلیسی بیړی دډوب کیدو
په اثر چه دی هم پکښـی ؤ هغی جزیری
ته تللی دی دنو موړی بیړی ټول
خلك ډوب شول او یوازی روبینسون
ژوند ی پاتی شـو چـه بیا هغـی
جزیری ته لاړ.

دروبینسون داستان د نړی داد بیاتو
له مشهورو قصو شخه دی دا قصه
ډیره خوږه ده عجیبه خو په دی ده
چه په هغی کښې بنځی ډیر کوچنی
رول هم نه دی لرلی په ۱۷۰۵ کال
کښې یو انګلیسی ملاح چه الکساندر
سلکید ك نومیده دشیلی ساحل
ته نژدی په یوه متروکه جزیره کښې
یوازی پاتی شو اوخلور کـالـه
وروسته کا پیتن اوژدچه له نړی
شخه ګیر چاپیره ګرځیده ده تـه

نجات ورکړ .ددغه متروك ملا ح داستان په هغه وخت کښې انګلستان په هیجان راووست داهیجان دومره سخت ؤ چه دانیل دوفؤ یی دی ته مجبورکړ چه دیوه خیالي متر و ك انسان داستان ولیکی یو ناشر ددغه یوکتاب دخپرولو په باب ورسره موافقه وکړه نودانیل دوفؤ چه چیری لیری نه ؤ تللی اوسمندری سفر یی هم کله نه ؤ کړی داسی خوږ اوعجیب داستـان و لیکه چه لهدی نه دمخه چانه ؤ لوستلی.
قصه داسیده روبنسون کروزوئه تل غوښتل چه په پیښـو پسـی وګرځي سـره ددی چه پـلار ا و خلپوانی ډیر نصیحتونه ورته کوی مګر دی یی نه منی او کو ر څخه تښتي.

کله چه دی په خپل سمندری سفر پیل کوی نو بدی حادثی ورتـه پیښیږی اوله ډیر ناامید یـو او کړاوونوسره مخامخ کیږی.دټولو نه بده پیښه داده چه دده بیـړۍ اود بیړۍ لـه ټو لو سپر لـیو څخه یوازی دی ژوندی پاتی کـیږی دبیړۍ په یوه دړه ځان دیوی جزیری ساحل ته رسوی داجزیره دبیړیو له لاری څخه لیری پرته ده.

دی اوس په جزیره کښی یوازی له طبیعت سره پاتی کیږی په دی فـکـر کښـی کیـږ ی چـه د ژ وند تـیر و لـو لـه پـا ره باید څه وکړی. دفکر کـولـونـه ته ورځی ځینی شیانیی چه لاسته ورتلای شیهغه ورسره اخلی او په یوازی توب سره په جزیره کښې په کار لګیا کیږی ځان ته ځینی شیان جوړوی اوبیا لههغه څخه استفاده کوی دی په دغه حالت کښې یوازی له خپلو جوړشویو سامانو او دجزیری لهمرغانو سره خبر ی کـوی .

روبینسون ځان ته یوه جو نګـړ ه جوړ وی دژوندانه ضرورىا ت له ده څخه هم نجار هم خیاط اوهم ښکارچی جوړوی دی یوازی هغـه وخت لهانسانانو سره مخـامخ کیږی چهدنورو جـزایرو وحشي انسانان دغی جزیری ته ورځییوه ورځ یوی ډلی وحشیانو غوښتل چه په خپلو کښې یوتن چه څهګناه یی کړیوهپه دغه جزیره کښې ووژنی روبینسون دغه سړی له مرګ او دوحشیانو له منګولی څخهخلاصوی څرنګه چهدغه وحشی تهدجمعی په ورځ نجات ورکړ شوی دینودی په هغه باندی د «جمعه» نوم ږدی.
جمعهد روبینسون نه بیلیدونـکی ملګری کیږی اودخپل بادار پهخیر جهاني شهرت پیدا کوی .

له روبینسون سره دجمـعـه له ملګریتوب څخه پههغه جزیرهکښې ټولنه جوړیږ ی او هغه خبریاتری چه تردی دمخه دروبینسون لهپاره یوازی آرزو ښکاره کیدلی اوس حقیقت پیداکوی .روبینسون د جمعه دروزلو پهلار کښې همتکوی او داجتماعی ژونـد اصول ورته وروستهه دږوبی شوی بیړی ساحل

بنیی .د۲۸کالونه وروسته یوه
بیړۍ دهغیجزیری‌پەساحل کښې
لنگر اچوی او روبینسون یی‌له
خپل ملگری جمعه‌سره اروپاته
رسوی روبینسون چه‌شته من او
بهای شوی‌دی خپل ژوندپه‌نیکمرغی
او هوسایی تیروی .

روبینسون یو ډیر په زړه پوری
اوهیجان راوستونکی داستان‌لری
کوم بدلون چه‌د داستان دقهرمان
په ژوندانه کښې راځی هغه زیاتره
د ژوندانه دډول په تغیر اړه لری
نه دمحیط په‌بدلون .په‌دغه‌لوبه‌کښې
عجیب علایق شته او هغه‌دادی .
یوه ټولنه‌چه موجوده وه رنگه‌شوه
او هغه عوامل‌چه‌دغه‌ټولنه‌وربان‌دی
ژوند ی پاتی کیدله څه ناڅه له
منځه لاړل .نو په‌دغسی شرایطو
کښې له‌نوی سره ژوند کول به
څنگه‌وی ؟

روبینسون اوس دیو مجردزندانی
حکم لری دی داسی یوبندی دی‌چه
هرشی‌ ور څخه اخستل
شوی دی اویوازی دژوندانه له
ډیرو ابتدایی امکاناتو څخه
استفاده کولای شی .خو دی له
دغی خطرناکی آزموینی څخه د
خپل کار په برکت سرلوړی
راوځی .دی خپل وخت‌په‌اندیښنو
اوفکرونو نه تیروی ژر کار ته‌هڅه
کوی اوله طبیعت سره په مبارزه
لاس پوری کوی اومحیط ته‌دخپل
ژوندانه سره سم تغییر ورکو ی.

دی هغه میری‌ته‌ورته دی‌چه دوخت
تیریدو ته یی پام نشته او دخپلی
ځالی دجوړولو له‌پاره بل څه نه
بلکه کارکوی .که‌څوك روبینسون
شی هغه بیا ستومانی او کسالت
نه‌لری پیښنی له پیښنو زیږی د
زړی بزی له‌پوستکی څخه دجامو
جوړولو اختراع اودکبانو نیولو له
پاره دوړی بیړۍ جوړول ډیر ی
عبرت ناکی پیښنی دی‌باید وویل
شی‌چه په‌دی داستان کښې په گډ
ژوند کښې دآزادی احساس ډیر
زیات لیدل کیږی .

له دغه‌کتاب څخه ډیر پندونه
زده‌کولای شو له‌کاراو فعالیت او
همت سره دروبینسون انز وا
اویوازی توب او د طبیعت له‌نا
مساعد و شر ایطو سره داسی
مبارزه چه هرڅه دخپلی‌استفادی
د پاره تسخیر و ی د ژوند ا نه
دمشکلا تو په مقابل کښی
داستقامت اوثبات ډیر ښه‌درس
دی چه دغه کتاب ئی خپلو
لوستونکوته ور کوی ـ له جمعه
سره دده دو ستی اود ژوندانه
دمشکلا تو دهیسته کولو له‌پاره
ددوی یووالی او اتفاق مو نږ ته
ددوستی او اتفا ق اهمیت په‌ښه
شان څرگند وی.

روبینسون دانگلستان حتی‌دنړی
له‌منل شو یو شا هکا رو څخه
دی‌چه دنړی په ډیرو ژوندیوژبو
ترجمه شوی دی.

روح ا لقوانین

دمنتسکیو اثر :

روح القوانین چه دفرانسی‌دلوی
انقلاب دبنسټ ډیره گټه کیږی

دفرانسې داتلسمې‌پیړۍ دادبیاتو
حقوقي او اجتماعي‌شا هکار دی.
دا یوداسې کتاب‌دی چه‌دپیړیو او
زمانو په تیر یـدو سره زړښت
نه‌لري .دکتاب لیکوال فرانسوی
ادیب او فیلسو ف منتسکیو دی
شارل منتسکیو په۱٦۸۹کال کښې
«بردو» ته ورخرمه په « لابرده»
نومې ځای کښې زیږیدلی دی‌اوپه
۱۷۵۵ کال کښې په‌پاریس‌کښې
مړشوی دی دده دکورنۍ ډیـر
غړي قاضیان‌وو منتسکیو دخپل
ماشوم توب دوره‌د«لابرو»په‌مانۍ
کښې تیره کړ او په ۱۷۰۰ کال
کښې ددینې علومو یوې مدرسې
ته‌سپارل شوی دی بیا په«بردو»
کښې دحقوقو په پوهنځي کښې
شامل اوپه (۱۷۰۸) کال کښې
دخارنوال په حیث مقرر شو .په
پاریس کښې دخلورو کلواستوګنې
ده ته مو قع ورکـړه چه خپـل
معلومات په تیره په‌تاریـخ‌کښې
بشپړ کړي په ۱۷۱۳ کال کښې
دده‌دپلار له مړینې نـه وروسته
دپارلمان دحقوقي مشاور په‌حیث
ومنل‌شو دتره‌له‌مرګ‌نه وروسته
دبرد و دیوې محکمې در ئیس‌په
حیث مقرر شو خوژرئې وښودله
چه دی یووچ‌اوبې ملاحظې‌قاضي
ندی‌په ۱۷۱٦ کال‌کښې دبردوپه
نوی تاسیس شوی علمي اکاډمی‌کې
غړی شو اوهلته یې خپله مشهو ره
رساله (درومیانو دسیا ست په باره
کښې خیړنې) ولیکله وروسته له
هغه یې په‌تدریج سره نوری بیلې
بیلې موضوع ګانې ولیکلې دغور
سالو ښودله چه لیکوال په ټولـو
اجتماعی اوعلمی رښتو کښې دنظر
او معلوماتو خاوند دی داجتماعي
موضوعاتو تحلیل اوتجز یې په‌ده
کښې دانتقاد روح قوی کړ چـه
بیایې (ایـرانی لیـکونه) کـتاب
ولیکه اوهغه بیا په ۱۷۲۱ کـال
کښې په‌امستر دام کښې بی له‌دی
چه دمؤلف نوم یې ذکر شي خپور
شو. ددغه کتاب شهرت چه‌خلکو
یې مولف وپیژنده باعث شو چـه
منتسکیو ته دپاریس دسالو نونو
دروازې پرانیستلې شي دی تـر
۱۷۲۵ کال پوری هـر و خـت
سالو نونه ورته اوله لیکو ا لـو
او پو هانو سره یې تماسونه‌لرل
په ۱۷۲۷ کال کښې ورو ستـه
له هغه چه دی داکاډمی غړی شو.
اتریش ـ ایتالیې المان اوهالند
ته‌یې اوږده مسافرتو نه و کـړل
دایتالیې له جنوب څخه ترشمال
پورې ټول لوی ښارونه یې وکتل
اوبیا له هالند څخه انګلستا ن‌ته
لاړ ده په دغو مسا فرتو کښې د
هغو هیوادو داقتصادی اوسیاسی
اوضاعـو په بـاره کښې خپـل
یا دداشتونه ، مشاهدات را ټول
کړل اودغه مهم اسناد یې دیـو
کتاب (درو میانـو د عظمـت او
انحطاط په باره کښې ملاحظات)
په شکل کښې خپاره کړل. خوپه
خور لسو کالو کښې دده مهم

اولوی کار دده دخپل شا هکار، (روح القوانین) لیکلی دی. دغه بی ساری کتاب لومړی په۱۷۴۸ کال کښی په ژنیو کښی چه د مولف نوم نهٔ پهٔکښی ذکر شوی چاپ شوی دی .

دغه شاهکار سره دهغه لهٔعجیب موفقیه بیا هم لهٔانتقاد ځخهٔخلاص نشو په تیره بیا ژانسنیستیا نو دکتاب دردولو په باره کښی څور سالي ولیکلی . مو نتسکیو ددغو ټولو انتقادو په ځواب کښی یوه رساله (له روح القو انین ځخه دفاع) په نامه ولیکله سره ددي همدده شا هکار د سورنی دمحکمی لهٔخوا محکوم‌شواوپه روم کښی‌هم دغه کتاب په ۱۷۵۱کال کښی سانسور شو مونتیسکیو د خپل عمر و روستنی کالونو د پاریس او بردو ترمنځ پهٔمسافرتو نوکښي تیر کړل او په دغه موده کښی‌ئی څوکتابونه هم ولیکل‌چه یوهٔیی هم «دروح‌القوانین» ځای ونشو نیولای .

دا منـل شوي خـبره د ه چـه مونتیسکیو داتلسمی پیړی یـوه رونبانـه خبـره ده ، د ده دوخت خلکو دده ذاتی شرافت اود آثارو عظمت تهٔئی پهٔډیر احترام قایل‌ؤ ده دنویو اجتماعی علومو دبنسټ ډبره ایښی‌ده دی یواصلاح طلب اشراف اود رونبانه فکر خاوند ؤ چه دده ځینو افکارو پـه تیره د دریو گونو قواوو دتفکیک نظریی د فرانسی دلـوی انقلاب پـه ابتداء کښي دآزادی غوښتنی‌ژوره روحیه پهٔخلکو کښي پیداکړی او د اساسی آزادی تعریف چه د نو نسمی پیړی لبـرالیزم ورځخه دفـاع کـوی مشخص کړی‌دی .

روح‌القوانین :

پهٔدغه شاهکار کښي یوه مهمه دیباچه اویو ډیرش کتابونهٔشامل دی اوهر کتاب ئی‌له پنځه لسو ځخهٔتر شلو پوری فصلونهٔ لری. دکتاب اصلی موضوع‌دنړی دټولو موضوعه قوانینو پهٔباره کښي‌یوه تطبیقی څیړنه دهٔپه کتاب کښي د قوانینو ترمنځ د موجوده روابطو اودهغو د متشکلو عـواملو لـکه سیاست ، مالیاتو آب‌وهوا سننو او ادابو، پیسو اوتجارت دمقرراتو نظامی قدرت او مشروطیت پهٔباره کښي بحث‌شویدی. په حقیقت‌کښي مونتسیکو خپلی ټولی قواوی‌ددغه کتاب په تدوینولو او لیکلوکښي مصرفی کـړی دی او خپلی ټولي تـاریخی ، اقتصادی ، سیاسی ، اجتماعی او مذهبی ایدی ئی ددغه اثر دپاره استخدام کړیدی . دهٔبه په خپله ویل«زه د ادعاکولی شم چهٔخپل عمرمی ددغه کتاب لهٔپاره صرف کړی کله‌چه بنوونځی ځخه فارغ شوم اوحقوقی کتابونه ئی‌را وسپارل له هرڅه نه دمځه پهٔدی هڅه کښي‌وم چه دهغو روح درك کـړم » . لـهٔهمـدغه ټـکی ځخه مونـړ پـو هیږ لای شو چـه د

مونتیسکیو زیات تره هغه داوه چه دقانون وجودی علت کشف کړی او اغیزی ئی معلومی کړی نه دا چه هغه زده او یاد کړی . نوځکه د مونتیسکیو په نظر کښی دقضیی تاریخی او اجتماعی جنبه ئی له قضایی اوحقوقی جنبی څخه زیاته مهمه ده .

مونتیسکیو پردریو ډولو حکومتو قایل دی چه هغه جمهوری مشرطه او استبدادی دی اوعقیده لری چه دری اصله دغه ډول حکومتونه ساتلی شی چه لومړی ئی تقوی ده چه جمهوری حکومت ساتی دوهم ئی شرافت دی چه مشروطه حکومت ساتی او دریم یی ډار اوویره ده چه استبدادی حکومت ور باندی ساتل کیدای شی هیڅ مقنن نشی کولای چه له ځان نه یو دوامدار اثر په یاد گار پریږدی مگردا کار هلته کولای شی چه دهرهغه حکومت د اصل رعایت وکړی چه دی قانون ورته لیکی .

دی په خورلسم کتاب کښي زمان اومکان په نظر کښی نیولی یوه مسأله طرح کوی او وایی چه قوانین په عین حال کښی په جغرا فیایی عوا ملو لکه طبیعی محیط اقتصادی شرا یطو د خلکو په حالت او نژادی خصو صیاتو پوری اړه لری.

دکتاب د لیکلو اودرجه بندی طرزیی بیخی نوی دی اومونتسیکو دپخوانیو په خلاف دقانون جوړولو دسر چینی دموندلو له پاره په واقعیاتو پیل کوی. دغه علمی روش له کلی نظریاتو او عمومی افکا ر و سره مغایرت نه لری. دغه مصلح فیلسوف د غلامی ظلم او عنعنه پر ستی په ضد مبارزه کړی نوځکه فیلسو فانو دی ستا یلی دی دده نثر دومره روښانه صریح اوعام فهمه ؤ چه هر چا یی کتاب ولوست او گټه یی ورڅخه واخسته دفرانس ادبیات ددغه لوی انسان دکو ښښ او هنر مـد یون دی. ده وکړای شو چه عمومی حقوق عام پسند هم کړی.

روح القوانین د بشری عقل یوجالب اثردی او په ادبی لحاظ هم ډیر اهمیت لری.

دسؤیل گیره کلونکی او دفیگارووواده

وبو مارشه اثر

دغه دوی کمیدی کلا سیکی ډرامی چه په اتلسمه پیړی کښی دفرانسی داد بیا تو له شهکاریو څخه گڼل کیږی دفرانسی دلوی ډرامه لیکونکی بومارشه له آثارو څخه دی.

بو مار شه د سو یل ږ یر ه کلونکی دډرامه لیکونکی دخپلی پیړی یو عجیب شخصیت د ی دی په داسی د نیا کښی پیدا شوی دی چه دطبقاتی مرا تبو سلسله پوری حکمفرمایی لری او دی چه په اول کښی یو سا عت جوړو نکیؤ عجیب مو فقیتو نه لاس ته راوړی. اوځان دټو لنی

دلوموړیو درجه افرادو په صف
کښې دروی.
بومارشه په ۱۸۳۲ کال کښې
دپاریس په سن دنیس کوڅه کښې
زیږیدلی دی ورو سته له هغه چه
دما شوم توب دوره پای ته‌رسوی
خپل ابتکاری نبوغ په ساعت
جوړولو کښې په کار اچوی ده
په دغه وخت کښې ډیر ښکلی
سا عتو نه جوړ کړل او هغه یی
دپاچا معشوق میر من پمپا دوړپه
خپله پاچاوډ پاچالوړوته و ړا ندی
کړل او په دغه تر تیب یی‌دهغوی
دوستی او ملاتړیی حاصله کړه.
ورو سته بیا دی دهغوی‌دچنگ
استاد شو. په دی ترخ کښې
دپاریس د یو سو داگر دتوصیی
په اثریی د شته منیو پیداکولو ته
هڅه وکړه او په لنډه موده کښې
یو بډای سړی‌ور څخه جوړ شو.
ورو سته بیا د مختلفو سیاسی
عللو په اثر اسپا نیی ته‌لاړ چه
دخپلو کمیدی آثارو مرچ‌اومالگه‌یی
له‌هغه ځایه پیدا کړی دی‌په۱۷۷۰
کال کښې دی په ځینو دعوا گانو
کښې مصروف شو د یو معروف
بانگ دار وراره او وارث دولا
بلاش په بو مار شه با ندی د
۱۳۹۰۰۰ لیر و خسا ری د عوه
وکړه په ابتدایی محکمه کښې
بومارشه محکوم شو او په
استیناف کښې بری الذمه شو
خو بیا بیر ته په تمیزکښې‌محکوم
شو. تردی ورو سته دی له نورو
خلکو سره هم ددعوو په جنجال
کښې و لو ید چه د هغو په اثریی
داسی رسالی ولیکلی چه‌په‌کښې
دمحکمو په خصو صیا تو خبری
شوی وی په دی ترخ کښې یی په
۱۷۷۵ کا ل کښې خپله یو ه
شاهکاری درامه (د سو یل ږ یر
کلوونکی) و لیکله. په دی و خت
کښې په ا مر یکا کښې په
انگلیسی مستعمرو کښې اخوډب
پیښ شو او س ددی و خت راغی
دهر چا دلاسه چه څه و شی نو
فرانسی ته دی خد مت و کړی.
بو مار شه د د و لت په
ددولت په خو ښه دو سلوڅوبیړی
اغتشاش کو ونکو ته وا ستو لی
که اغتشاش کو ونکو ددغو وسلو
پیس ور کړی وی نوده به ډیره
گټه کړی وای.
تردی ورو سته بو مار شه
دفرانسی درا ما تیك لیکو ا ل
راټول کړل او له دوی څخه یی
وغوښتل چه داغتشاش کو ونکو
له حقو قو او اد عا گانو څخه
ددفاع‌په اساس دی خپل آثارولیکی.
بیا ده پخپله د «فیگاروواده»ډرامه
چه‌په حقیقت کښې د «دسویل‌ږیره
کلوونکی» دډرامی ادامه ده ولیکه
او په دی وسیله دډیر شهرت او
افتخار خاوند شو ځکه‌خلکو ددغه
اثر ډیر هر کلی‌وکړ «۱۷۸۴»تردی
ورو‌سته بومارشه په اجتماعی
مدارجو کښې نزولی قوس طی‌کوی
انقلاب راځی اودی نظربند کیږ ی

اوحتى بندى خاني ته بيول كيږي
شوموده وروسته انقلابي حكومت
دي دوسلو اخستلو لهپاره هالند
ته استوي خو شوموده وروستهيي
نوم دمها جرينو په لست كښې
ليكي. بومارشه په خارج كښې
دريو كلونه وروستهبيرته پاريس
ته ځي او هلته په ١٧٩٩ كال كښې
مړ كيږي.
دغه ليكوال دخپلو ډرا مو د
قهرمان «فيگارو» اصلي نسخهدي
خودده شخصيت له فيگارو شخه
ډير محبوب دی څكه دغه سړی
چهپه ربښتيا سره دخپلي پيړی
زوی دی دنجابت اودزړه پاكولي
سره يیهغه تباه كاریهم شته چه
له مادي مسايلو څخه پيدا كيږي.

دسويل ږيره كلو ونكى

ددغي ډرامې خلاصه چهاول پـه
پنځو پر دو اوبيا په څلورو پردو
ويشل شوی دهپه لاندی ډول ده
يو مخور سړی الماويوا په يوه
نجلي «ازينى» بانديمين شوی‌دی
دانجلي يو ساتندوی «قيم»چـه
«باتو لو» نوميږي هم لري دغهقيم
په حسود انه توگه دا ښاري څكه
لاس نشي موندلي كوښښ كوی
چه دموسيقى دعلم په لباس‌كښې
دهغه كورته لارپيدا كړی.
لهبلي خوا فيگارو شيطان پهډير
چلونو اوچالاكيـو دبار تـولو د
حسادت راز ځان ته معلومه وی
خوبارتولو چه پهښاركښېدكنت‌له
اوسيدو څخه په انديښنه كښې
دی كوښښ كوی چه لهازين سره
په خپل وادهكولوكښېبيړه وكړی
خو الما ويوا ورڅخه وار وړ ومبی
كوی .او ازين ځان ته نكاح‌كوی
كله چهبارتولو پهدی مـو ضو ع
خبريږی لومړی ډير خو اشيني
كيږي خوبيا پوهيږیچه دقيموميت
ددوری حساب ور څخه نه غواړی
آرام كيږی او نكاح خط دشاهـد
پحيث امضاء كوی.
د«سويل ږيرهكلوونكى» پهډارمه
كښد ی‌دبوماشه «تم»يوپخواني«تم»
دی دلته يو سړی هـمدقيم رول
لو بوی اوهم درقيب. كله عاشق
كيږي اوكلهنوكرورڅخه جوړيږی
همدغه موضوع ته ورته يـوه
مو ضوع موليږ په پخله يوهډرامه
«دښځومكتب» كښېراوړیده.
له دی سره د واده كولو ارزولری.
كنت الما ويوا ديو جرار شيطان
خوپه عين حال كښې دمهربـا ن
سړی دسويل دښار دږيریكلوونكى
«فيگارو»پهمرسته كوښښ كـوی
چه دبارتولو كورته لار پيدا كړی
اوپه خپله كنت الما ويوا چه په
كنتي اواشرافي جامه كښې ازين

دفيگارو واده

داډرامه دبوماشه يوبل شاهكار
دی چهپه ١٧٨٤كښېښودل شوی
ده دولتي مقاماتو تر دريو كالو
پوری دهغه دننداری اجـازه نـه
وركوله خو كله چه خـوځله پـه
خصوصي تو گه ددولتي مقاماتو
په مخ كښې وښودل شـوه ددی

زمینه برابره شوه چه‌دپاریس په اودئون صحنه کښې وښودله شي. ددې ډرامې دننـداری لـه پـاره دومره خلك راغونډ شوی ووچه خو تنه په هجوم کښې دنورو تر پښو لاندې شول دډرامې دننداری نه‌وروسته یې په‌خلکو کښې زښته زیاته اغیزه‌کړی وه.دفیګارودواده موضوع ډیره ساده ده .

یو عالي مقام ستیور پخپلې‌نفر خدمتې مین‌شوی دی دانجلۍدومره جرئت لری چه مقاو مت وکړی شي او دومره نیکمرغه ده چه په دغه مقابله کښې کامیابه شـي د ډرامې په پنځو پردو کښې بیلې بیلې جالبې حادثې پیښیږی چه هغه ټولې د سوء تفاهم بڼه‌وبدلولو او اشتباه ګانو څخه منځ ته راځی د قضیې آنتریك په دې کښې دی چه فیګارودکنت‌الماویوا مخصوص نوکر شوی دی او غواړی چه له کلفت کنت سره چه سوزان یې بل نوم دی او ښکلې خندانه نجلۍ ده واده وکړی خو ددغه کار په مخ کښې دوه مانعه شته . یو دا چه کنت هم سترګی په سوزان‌خوږ کړی دی بل داچه د مارسلین زړه په فیګارو ورغلی دی څو موده‌دمخه فیګارو له مارسلین څخه یوه‌اندازه پیسې په پور اخـیستې وی او دهغو په مقابل کښې یې له دی سره دواده کولو وعده ورکړی‌وه اوس مارسلین د فیګارو اوسوزان له ازدواج سره مخالفه ده اوددغه کار مخه نیسې داله فیګارو څخه غواړی چه‌یادی دپور پیسې‌ورکړی او یادی په خپله وعده وفا وکړی. ددې دعوی قاضي کنت دی دی سر بـیره پـه باداری دخـپلو خدمتګارانو تر منځ قضاوت هـم کوی خو څرنګه چه کنت سوزان په نظر کښې لری نو په دغه دعوی کښې مارسلین حق په جانب‌بولی.

په اول‌کښې خو داسې‌بریښیدله چه فیګارو به مایوس شي اوهرڅه به له لاسه ورکړی خو ناڅاپـه هرڅه په لاس ورځی څکه مارسلین غفلتاً متوجه کیږی چه فیګارودده ورك شوی او غلا کړی شوی زوی دی . او نو دا کوښښ کوی چـه سوزان د کنت له خولې وباسی خو ددغه کار دپاره یوی نقشې تـه ضرورت دی او هغه داده چه‌کنت باید په څه خبره رسوا کړی‌شي. کنت ته د ناورن ترونـو لانـدی دسوزان دملاقات‌کولووعده‌ورکوله کیږی هغه ځای ته بل څوك نه کنتس (د کنت ښځه) ورځی او

په دې ترتیب سره یو نظر بـاز میړه رسوا کیږی کنتس د کنت

له ګناه څخه په دې شرط تیریږی چه فیګارو ته د سوزان د ناوی

کیدلو مراسم په خاصه تـوګـه اجرا کړی او کنت هم په دغه‌وعده وفا وکوی .

ژان کریستف

دژومن رولان اثر

ژومن رولان ستر فرانسوی لیکوال او د ژان کریستف دکتاب مؤلف داسی لیکی:

« ما دهغه نسل تراژیدی لیکلی چه انقراض ته نژدی شوی ماپه هیڅ وجه دا کوښښ نه دی کړی چه دهغو له فضایلو او یار ذایلو څخه څه شی کم کړم اندیښنی او خواشینی ـ کبراوغرور دقهرمانی کوښښونه اوبیا مانی‌یی پټه کړم».

دغه لوی لیکوال د نړی دلویو هنر مندانو بیوگرافی لیکلی دی په تیره د موسیقی هنر مندان یی زیات مطالعه کړی دی او لوی آلمانی موسیقی پوه بتهوون دهغه په قلم معرفی شوی دی .

ژان کریستف هم په حقیقت کښی د موسیقی د یو داسی هنر مند جامعه بیوگرافی ده چه هغه په خارجی عالم کښی نشته او یوازی د لیکوال د فکر محصول‌دی دا کتاب د فرانسی د معاصر و ادبیاتو یو منل شوی شاهکاردی.

ژومن رولان په١٨٦٦ کال کښی په « نیوانه » کښی زیږیدلی دی ده د موسیقی په تاریخ کښی ښه تخصص موندلی‌ؤ .

ده د یو لړ نویو ډراماتیکو ډرامو په لیکلوسره غوښتل‌چه دفرانسی دتاتر سطحه لوړه بوزی خو دده ډرامی دومره کامیابی نشوی نو ځکه مجبور شو چه دلویانوشرح حال

ولیکی چه‌په دغه لار کښی‌ئې یر بریالی شو لکه چه‌دبتهوون بیوگرافی یی په ١٩٠٣ او دمیکل آنژبیوگرافی یی په ١٩٠٥ او د تولستوی ژ و ند پیښی یی په ١٩١١ او دگاندی دژوند حالات‌یی په ١٩٢٤ کال کښی ولیکل .

دواقعی هنرمندانو دژوند پیښو د لیکونه علاوه ده خیالی هنرمندانو دژوندانه دپیښو په لیکلو هم‌پیل وکړ .لکه چه‌ژان کریستف چه‌ددی یوشاهکار دی له‌همدغه رازلیکنو څخه دی‌ژومن‌رولان ددغه‌کتاب‌په‌لیکلو کښی اته کاله زحمتونه وایستل .

هغه وخت چه‌دلومړنی‌لویی‌جگړی (١٩١٤ـ١٩٩٨) اورونه لگید لی ؤ ژومن‌رولان‌په‌سویس کښی‌ژوند کاوه .

دی‌هلته پاتی ؤ چه خپل آزاد فکر (دجگړی دپاسه)همدغسی آز اد وساتی اوددواړو دښمنو خواوو ترمنځ د اتفاق او ورورۍ سرود وغږوی .دی په (١٩١٦) کال کښی دنوبل دجایزی په‌اخستلو بریا لی شو .

ده‌د تولستوی په‌خیرچه‌ځان یی خپل استاد باله دسبك له پیروی څخه ډېره کوله دده سبك ساده دی او بی متنوعه ښکاری دتغزل ننی پکښی لیدلی کیږی.

ژان کریستف:

دغه کتاب چه‌په لسو جلدو کښی لیکل شوی دی دهغه موسیقی پوه سرنوشت ښیی چه‌دده خیال منځ کال څخه تر ١٩١٢ کال پوری موده کښی لیکل شوی دی. ښځی مخصوصاً دغه‌کتاب‌ډیر لولی .

دژان کریستف کتاب دهغه چا
سرگــذشت بیانــوی چه د هنر
ښکارندوی او په تیره په ژوندکښې
دموسیقی دهنر مظهر دی .
د «رناني» له ښارونو ځخه په
یو کوچنی ښار کښې یوماشوم پیدا
کیږی داهلك تر خــو چه لویږی
له بدبختیو ناداریو او تحقیرونو
سره مخامخ کیږی خوپه همدغسی
شرایطو کښې دموسیقی پوه وسیعه
دنیا هم کشفه کوی .
پلاریی کوښښ کوی چه له ده ځخه
یولوی سازی (نوازنده) جوړکړی
خو دی له آهنګ جــوړولو سره
علاقه لری .«ګرن دوك» چه د ښار
یو مخور سړی دی کلــه چه دده
« دځوانی لذتونه »آهنګ اوری نو
له ده ځخه د ښاریانو ړغوونــکی
جوړوی (لومړی جلد سپیدی).
هغه کورنی چه د پلار دشــراب
خوریو په اثر غریبه شــو ی ده
یوازی په هغی حق الزحمی ژو نــد
کوی چه زوی یی ددرس ورکولو په
وسیله لاس ته راوړی هغه ملګری
چه دغه هلك یــی پیــدا کــوی دده
وروڼو دشیطانت په اثرو ځخــه
بیزاره کیږی اوهغه مینه چه دی یی
دیوی محترمی کورنی له یوی پیغلی
سره پیداکوی دغریبی له امله پــه
ناامیدی بدلیږی .دپلار ناځاپــی
مرګ ده ته دژوندانه دقانون تریخ
درس ورکوی دا درس مبارزه کول
اوزحمت ګالل دی .

(دوهم جلدـ سباروون) .
اوس ژان کریستف ۱٦کلن شوی
په ده کښې یی بی اندازی خلاقه قدرت
دزلمی توب له هیجانو اوپریشانیو
سره یو ځای کیږی یو ځل بیا یی
مینه په زړه کښې ځای نیسی اوپه
روح یی سیوری پریوزی داخل دی
په یــوه مهربانه اوخوږه پیــغله
«سابین» مین کیږی خوسابین پخوا
له هغه چه کریستف له هغی سر ه
خپله مینه ښکاره کړی مړه کیږی
بل ځل یوه بدرنګه او کرغیړنه
نجلی چه «رزا» نومیږی ځــان تــه
غواړی په رزا باندی ژان کریستف
ګران ندی خو دومره بدرنګه ده چه
دهنرمند ژان دمینی جوګه نشی
کیدلای. آخر ژان کریستف په یوه
خو دا نجلی ده ته فریب ورکوی
بله مغازه داره نجلی مین کیږی
غمونه اوګړاوونه یــی زیاتــو ی
(دریم جلد ــ نوی زلمی توب).ژان
کریستف دا آلمانی هنر دغه نیمګړتیا
چه په احساس له تظاهر کولو ځخه
ډك اوله ابتکاراواستاد ی ځخه تش
دی درك کوی دی خپله دغه ادراك
هرچیری ځرګندوی خودده دتنبیه
له پاره دی په نادانی اوپه هنرنه
پوهیدو تومتی کیږی اودښمنی
ورسره شروع کیږ ی دی په یوه
مخالفه ورځ پاڼه کښې دموسیقــی
پوهانو خلکو اونــقادانو په ضد
سختی مقالی خپــروی او خــپل
عکس العمل په د ی توګه ښیی ګران
دوك دی له ښار ځخه وباسی .دلته
ژان مجبوریږی چه دآزاد وافکارو
هیواد فرانسی ته لاړ شی او هغه
هیوا دته لاړ شی چه هلته یوه نجیبه
خوغمجنه معلمه (انتوانت ژانــن)
هم ژونــد کــوی اویوه بی لاری
نځیدونکی (کورین)هــم پکــښی
استوګنه لری. خو آخر دی له خپلی
مور ځخه ځنګه لاړ شی اوهغه ولی
یوازی پریږدی ؟ بالاخره دی لــه
ځینو کسانوسره سخته جګړه کوی.

کوی له‌دغه ځای څخه په‌تګ‌کولو
مجبوریږی (څلورم جلد ــ طغیان)
په پاریس کښې له‌هرڅه نه‌بیزیږی
او په هرشی‌کښې مکراوفریب‌وینی
ددوینی چه موسیقی په تشریفاتو
مقیده ده ادبیاتو غیر اخلاقی لاره
نیولی تقلب په ټولنه کښې‌سرایت
کړی‌دی سیاست دخود پرستی
بڼه غوره‌کړی ده نودی په‌دغسی
ټولنه کښې کوم‌شی ته احتیاج‌لری
او که‌نه ؟ ټولنی ته‌دده غمجن خو
مهربان نظر او دهغی ګـاونډ ی
پیغلی «سیدونی »فداکاری چه د
میشیلد دکورخدمتګاره‌ده دی‌له‌هغه‌څه
څخه خبروی چه زړه‌یی‌غوار ی.
(پنځم جلد ــ بازار)

له‌یو مهربان خو محـبوب زلمی
سره دده‌دوستی ده‌دغه راز بربنډ
وی .دغه زلمی «اولیویه ژانــن »
نومیږی اودهغی معلمی وررور دی
چه آنتوانت نومیږی اوژان‌کریسف
دمخه دالیدلی وه داهغه نجلی وه
چه ژان کریستف سره دکـومک
کولو له‌امله هر ډول فداکاری ته
چمتو وه خوددغی مهربانی ښځی
ماشوم‌چه ژوندانه ستړی کړی‌دی
مړکیږی او ژان کریستف‌وربانډی
سخت خواشینی کیږی «شپږم‌جلد
انتوانت »

دده ملګـری (ژان کـریستف ا و
الیویه ژانن)یواپارتمان په اجاره
اخلی اوپه هغه کښـې استوګـنه
غوره کوی اوس کریستف واقعـی
فرانسه درك‌کوی اوپوهیږی‌فرانسه
یـو کـوچـنی آرام هیـواد دی
خوپه خپله موقع کښې قهرمان هم
دی اولویو کسانو اوشاعرانو لوی
معرفی کړی دی. داملت‌فردپرستی
لری خو دا فردپرستی یی‌دجګړی
دتهدید په‌مقابل کښې‌پخپله له‌منځه
دروی(اوم‌جلد په‌کور کښې) اوس
ژان کریستف مشهور شوی دی
«اولیویه»واده کوی‌اوژان‌کریستف
چه‌یوازی پاتی شـوی‌دی دیو ی
موسیقی رغوونکی ښځی‌په‌دوستی
او دیوی نخیدونکی په مینه او د
پخوانیو دوستانو پـه مهـر بانی
باندی تکیه کوی یوه ورځ داسی
هم راځی‌چه اولیویه له‌خپلی‌ښځی
څخه جلاکیږی‌اوبیرته‌ژان‌کریستف
ته ورځـی او دوی دواړه ګـډ
دوستانه ژوند له‌نوی سره شروع
کوی (اتم جلد ــ دوستان)

اولیویه یوښه اجتماعی احساس
پیدا کوی یوه ورځ په جګړه کښې
یوبی وزلی سړی له‌مـرګـك نه
خلاصوی کـریستف په‌یوه جګړه
کښې له ځان څخه په دفاع‌کو لـو
سر ه یـــو ســـړ ی و ژ نـی
اویوی پروتستانی کورنی (براون)
ته پناه وروړی .«انابراون»چه په
زړه کښې دمینی اورلری اوپه‌ښکاره
سړه ښکـاری دژان کـر یستف
معشوقه کیږی. دواړه بی هوده
کوښښ کوی‌چه انتحار وکړی خو
دغه کاریی نتیجه نـه‌روکـو ی
کریستف تبښتی خو خلاقه قدر ت
بیادده په‌جسم کښې حلول کوی او
دی له‌خپلو دردونو څخه بی غـمه
کوی (نهم جلد ــ په‌اورکښې‌لګیدلی
بوټی)

کریستف دسـولی اوصـفا ا و

هوسايي پهژوند کښې بوډا کيږي
دود اورواج دده دخوشبينی قوی
روح ته صدمه نه‌پېښوی‌د(اوليويه)
دزوی اود(گراتزيا) د لور ترمنځ
چه دوی له پخوانيو دوستانو څخه
پاتې دی دواده ترتيبات نيسی او
بيادی پهداسې توگه چه څوك نه
وربانديخبرېږی ځان پټوی په
داسی حال کښې چه تبه يې هم
لرله د ناقوسونو ږغ او د«رن»
آهنگ‌چه‌دده دخوانۍ دخوښی له
آوازونو څخه ؤ اوري .

(لسم جلد – نوی ورځ).

رومن رولان پهخپل دغه شاهکار
کښې ښيي چه‌واقعي هنرله‌ژوندانه
څخه منځ ته راځی‌داکتاب‌په‌حقيقت
کښې په‌نفس باندی‌دانسان‌کاميابی
ښيي .

دستاندال اثر

سور اوتور دمشهور فرا نسوی
ليکوال ستاندال رومان دی اود
سايکلوژی تحليلاتو له مخی يو
شاهکار دی چه دبالزاك له ډيرو
آثارو سره برابری لری .

ستاندال دليکوال هانری بيل
مستعار نوم دی- دی په ١٧٨٣
کال کښی دگرنو بل په‌ښار کښی
زيږيدلی دی. موريې ژر مړه شوه
اودی يې دپلار خپلوا نو ته چه
ډير عبوس اومستبدخلك ؤ سپارل
شوی‌دی اوپه ماشوم توب کښی
په خوشی پلمو سره په لر گيو
وهل شوی دی آخر دی مجبورشو
چه‌له دغی کورنی څخه پاريس‌ته
وتښتی. دی دهغی ورځی په سبا
پاريس ته ورسيد چه ناپليون
کودتا کړی وه اوځپله امپراتوری
يې جوړه کړی‌وه په همدغه وخت
کښی دی په عسکری کښی شامل
شو. ايتاليی ته دناپليون بناپارت
دتگ نه دوی ورځی وروسته دی
دسر برنار په‌لاره تير شو خود
باردوکلا په‌خواه دتوپونو ږغ ی
وربانديوشوی نژدی ؤ چه دا
شيبه دده دژوند وروستی لحظه
شی خو نجات يې ومونده د
مارانگو په جگړه کښی چه دناپليون
دجنگی شاهکاريو څخه‌گڼله کيږی
گډون وکړ.بيابيرته پاريس ته‌لاړاود
عمر څو نور کاله يې په ادبی

خیرونو کښې تیر کړل او ښې
تجربې یې پهدې لار کښې حاصل
کړې .
په ۱۸۰٦ کال کښې بیادناپلیون
پهلښکر کښې شامل شو او له
امپراتور سره یو ځای پروس
او بیا روسیې ته لاړ . دغه دوره د
ستاندال له قهرمانۍ دورو څخه
ګڼله کیږي ځکه چه په همدغه
وخت کښې دده دماجرا جو یی
حس ډیر تسکین شو هغو سختو
ورځو چهپهده تیری شوې په
ثبات کښې یې بده اغیزه ونه کړ
له روسیې څخه دناپلیون دپس
کیدو په پریشا نوونکي وخت کې
هم دده په ننداړه کښې دمایوسی
اوویرې نښې نه لیدلې کیدلې.
سره ددې هم دجګړو ستو مانیو
دی ډیر کمزوری کړی ؤ په ۱۸۱۳
کال کښې له عسکرۍ څخه مت
څخه یې ځان ګوښه کړ .

دناپلیون دماتې نه وروسته دی
دبوربون دکورنۍ له طرفدارانو
سره سخت مخالف ؤاوسره ددې
چه ده ته یې دلوړې چوکۍ وعده
ورکړې وه له هغوی سره همکاری
ته حاضر نه شو په داسې حال
کښې چه ډیر خوار او پریشانهؤ
(میلان) ته لاړ کوم شی چه ده په
هغه ښار کښې لرل هغه آزادي
وه .تردې وروسته دستاندال په
ژوندانه کښې یوه بله دوره
شروع کیږي اوس چهدی لهعملي
کارو څخه لذت نشي اخیستې

غواړي چه هغه لذت دشعر او
موسیقې سفرعشق ـ عشق او
ادبیاتو په نړۍ کښې حاصلکړي
خو ورځې وروسته داتر یش‌پولیس
ور باندې شك من کیږ ی او دی
له هغه ځای څخه تبعید کوي .
ستاندرال بیا پاریس‌ته‌پهداسې
انقلاب پیښ شوی دی همدغه خبره
وخت کښېراځي چه‌په‌پاریس‌کښې
دی خوشحاله‌کوي دده په عقیده
لویی فلیب‌له‌اتلسم لویی اولسم
شارل څخه ډیر دتحمل وړد ی.
پهدې وخت کښې دی غواړي چهپه
ایتالیاکښې دفرانسې دکونسلګرۍ
په غرږ توب لاړ شي چه خپل
محبوب ښار روم ته نژدې و ی.
دی تریسست ته استو ی او څو
موده په ایتالیا کښې پاتې کیږي.
بالاخره په ۱۸٤۲ کال‌کښې‌دزړه
په ناروغی مړ کیږي.
ددغه لیکوال شهکار دوه وومانو
نه چه یویې (سور او تور) د ی
چهپه (۱۸۳۱) کا ل کښې لیکل
شوی دی‌او‌په‌هغه‌وخت‌کښې یی‌ډیر
لږ هر کلی هم نه دی شوی بل‌یی
شار تروردوپارم‌دی‌چه‌په (۱۸۳۹)
کال‌کښې یی‌لیکلی‌دی .اوبل کتاب
یې دخپل ژوند د پیښو په باره
کښې لیکلی دی چههغه بیا دده‌له
مرګ نه‌وروسته‌خپور شوی اوپه
هغه کښې صداقت او جسارت
دیادون وړ مطالب دی.
ستاندرال یو تکره ریا لیست
لیکوال دی چه‌له تکلیف‌څخه وتلی
سبك لري په هغه‌وخت کښې دده

په آثار و انتقاد ونه کیدل ده په امکان لری چه جاه طلب زلمی ژولین خپله په دی باره کښی لیکلی دی سورل یوه مقام ته ورسیږی.
چه «زه د خاصو خلکو له پاره آثار لیکم زما په خبرو بهپه ۱۸۸۰ کال کښی خلك وپوهیږی.»
آخر دده داخبره رښتیا هم شوه ځکه خلك وپوهیدل چه دغه تکړه لیکوال چه ښه حساسیت او روښانه فکر یی درلود دانسان پټ جهان ډیر ښه رابر سیره کړی او د انسان په روحی تحلیل او تجزیه کښی له جز وی خبر وځخه هم غافل نه نه دی تیر شوی حق لری چه ده ته (دزړه څیړونکی) لقب ور کړ ب شی.

سورا و تور:

ستا ندال سره ددی چه په ایتالیی مینو خود خپل داستان صحنه یی فرانسه گر ځولی ده:
ژولین سورل دیو دردگر (دعاویونکی) زوی دی خو ځان توریالی ته وقف کوی «له توریالی ځخه مقصد ظاهر ا دکشیش کسب دی اود «سور اوتور» په نامه کښی دتور د کلمی تعبیر همد غه شی دی» دده دغه کار یی دجا ه طلبی لهمخی دی که چیری ژولین سور ل په بل وخت یعنی د نا پلیون په عهد کښی ژوند کولی ده به دسور د پاره ځان وقف کړی وی (دسروالی نه مقصد دعسکر ی کسب غوره کول دی.)
هو ! په داسی وخت کښی چه دبور بون کورنۍ دناپلیون په ځان سلطنت کړی یوازی دکشیش له لاری اوس داشرافو پهلړ کښی راغلی

امکان لری چه جاه طلب زلمی ژولین سورل یوه مقام ته ورسیږی.
ژولین سورل ددینی علومو محصل دی چه د«وری یر» دښار دښاروا ل ښاغلی رنال دزامنو دروزنی وظیفه ورسپارله کیږی دی په ښکاره د هلکانو دښوونی او روزنی وظیفه په غاړه اخلی خو په پټه کښی دکورله میرمن اودهلکانو په مور سترگی سری کوی. خوآخر پدی کامیابیږی چه دمیرمن رنال زړه لاس ته وروړی کشیش څو موده دخپل بادار په کورکښی په خوشحالی او عیش تیروی خوبیا دیو نو کرد غفلت په اثر یی راز ښکاره کیږی اوله هغه کور څخه شړ ل کیږ ی بیا وروسته له هغه چه څو ورځی ددینی علومو په یوه مدرسه کښی تیروی دیو اشراف (مارکی دولامل) دمنشی په حیث استخدام کیږی دی دخپل نوی بـا دار اعتـما د پـه د ی اندازه را جلبو ی چـه د هـغـه د ټولو اسرا رو محـر م کیږی اوباداریی له ده سره د مشوری نه پرته کار نه کوی ژولین چه یـو شهوتی زلمی دی په دغه کور کښی هم آرامی نه لری او دډیری هڅی نه ورو سـته دخپـل و لینعمت نازولی اومغروره لور پیغله ماتیلا په دام کښی نښلوی. خودا عشق هم رسوا کیږی او پر ته له دی چه نجلۍ له ده سره واده وکړی بله چاره نه لری. ځائن زوم چه اوس داشرافو په لړ کښی راغلی

دی دخانی لقب پیدا کـوی اود عسکری منصبداری فرمان یی په نا مـه صادر یـږی او ورو ورو دترقۍ پهلوری گامونه اخلی ا و لوړو مقا نوته رسیږی پخوا نی معشوقه میرمن رنال چـه اوس دژولین له نظره لو یدلی ده له ده څخه دانتقام اخستلو په هڅه کښی ده دښځی انتقام خطـر ناك دی. دایو بی نومه لیك دژولین مافوقو مقا ماتو ته استو ی او پـه هغه کښی دده له هو یت څخه پر ده جگوی. دغه تو متی لیك ددیباعثلیکلی او په ۱۷۲۶ کال کښیخپور کیږیچه ژولین خپله شو کی له شوی دی. لاسه ور کړی. ده ته په دغهکار ډیر قهر ور ځی او تصمیم نیسی چه له هغی ښځی څخهانتقامواخلی یوه ورځ چه میر من رنالکلیساته ځی نوکر یی وژنی اوپـه دی هم ډزی کوی خودا ور څخه خلاصیږیمړ په دغه کار سره دی فو راً پـه توقیف کښی اچول کیږی بیا په مرگ محکو میږی او وژلکیږی. جالب ټکی دادی چهژولینسورل دخپل ژوندانه تروروستنیوشیبو هم نه ور خطا کیږی او په ثبات او متانت دمر گ هر کلی کو ی. ددهدمرگ نه وروسته میر من رنال له ډیری غصی څخه ناروغهکیږی اومری دژولین ښځه او معشو قه دخپل میړه سر پټوی او په پوره احترام یی خاورو ته سپاری. داکتاب دیـو سـړی رښتیانـی سر گذشت دی چه د فـرانسی مجلو په ۱۸۲۷ کال کښی هغـه چاپ کړی دی خو ستاندرالدهغه شکل گر ځولی اود سور او تورپه قالب کښی یی را و ستلی دی.

داکتاب په سایکا لوژی اوتاریخی فلسفه کښي عمیق اثر بللشوی دی چه مو ضو عات یی ټولدعلل او معلول په اساس بیان شویدی.

دکاليو سفر نامه

دجانتن سولفيت اثر :

داخوږ انتقا دی کتاب انگلیسی مشهور لیکوال جانتن سو لفیت لیکلی او په ۱۷۲۶ کال کښیخپور شوی دی.

جانتنسولفیتپه ۱۶۶۷ کال کښی په آیر لند په پایتخت دویلتن کښی زیږیدلی دی او په۱۷۴۵ کالکښي په داسی حال کښی چه خپل عقل او حواس یی لاسه ور کـړی ؤ مړ شوی دی.

سولفیت سره ددی چه مو ر او پلاریی انگلیسیؤ له ایر لند سره چه په کښی زیږیـدلی ؤ ډیـره علاقه لر له ا و هغه و خت چـه ایر لندیا نو په انگلستان کښی دایر لند دخپلواکی له پارهمبارزه کوله سولفیت ورسره ملگری ؤ او په دغه لار کښی یـی ډیـر زحمتو نه و گالل.

په ۱۶۸۹ کال کښی د انگلستان دیو اشراف سرو یلیام تمپل په خد مت کښی شا مل شو او دده دمنشی گری وظیفهیی په غا ړه واخستله. تمپل چه یو عالم ادیب او سیاسی سړیؤ لویه کتا بخانه

لرله چه سو لفیت لـه هغی څخه
استفاده کوله له همغه وخته یی
داشعارو په و یلو اود مقالو پـه
لیکو پیل و کړ او له مذ هب څخه
په دفاع کښی یـی خـور سالی
ولیکی. آرزویی لرله چه یوه ورځ
لوی پادری شی دهمد غه مقصد
له پاره یـی د «ویك» پـه ډلـه
کښـی چـه بـیا د لیـبـر ا ل
حزب ور څخه جوړ شو ځان‌شامل
کړ خو کله چه هغه حزب د چارو
واگی په لاس‌ونیولی‌او له‌سولیفت
سر ه یی په خپلو و عد و فا نه
کړه نو ده ځان له «توری» ډلـی
سره چه اوس د محافظه کارانو
په‌گـو ند مشهوره ده مـلحق کړ
د محافظـه کـارانـو گونـد دی
په ایر لند کښی د سن پا تر یك
سن د کلیسا رئیس مقرر کړ خو
څرنگه چه دغه مقام د سو لفیت
په زړه پوره جوړ نه ؤ نه زړه یی
له هغه گو ند څخه تور شو . دعمر
په آخر و ختو کښی په ایر لـند
کښی یوه نفر سر مایه دار ته د
سکې و هلو د امتیاز ورکولو په
ضد د سختو مقالو په خپرو لو
سره ښه محبو بیت پیدا کړ اوپه
دی وسیله د آیر لنـد د آزادۍ

غوښتلو د نهضت علم بر دار شو
سو لفیت زیات کتابونه اورسالی
لیکلی دی چه ټولویی د لیکنی د
سبك روانی او سا دگۍ اولطافت
په لحاظ په انگلیسـی ادبیا تـو

کښی خاص شهرت پیدا کړی‌دی
خودده شاهکار دنړی دادبیاتو له
شا هکا رونو څخه دی او دا هغه
کتاب دی چه مونږ یی به لاند ی
ډول شرح کو و .

د گالیور سفر نامه :

د انگلستان په ادبیاتو کښی د
گالیور سفر نامه داسی یو اثـر
دی چه د هر وخت او هر ځـا ی
دلو ستونکی د ذوق او پو هـی
سره‌سم دی ، په همدغه سیاق دوه
نور کتابو نه په انگلیسی ادبیاتو
کښی شهرت لری چه یـو یـی
رو بینسون کرو زوله دی چه‌مونږ
په بیله مقاله کښی شرح کړی‌دی.
د گالیو رد سفر نـامی موضوع
داده چه یو ملاح «الموېل‌گالیور»
چه اول طبیب ؤ او بیا ملاح شو
دهغو پیښولهامله‌چه‌دلوی اقیانوس
په مجهولوبر خواو نوروسیندونو
کښی ور باندی راغی نوم ورکو
سیمو ته چه د لیکـوال د ذهـن
مخلو قی دی وړل کیږی .
له دغو سیمـو څـخه یوه هـم
«لی لی یوت» ده ددغه ځای خلك
زمونږ د لاس له گو تو څخـه‌واړه
دی او په دغه هیواد کښی هر څه
په همدغه تناسب واړه دی .

بله یی «براب دنیك یك» ده چه
خلك یی ډېر قوی دی او دریمه
سیمه یی «پر نده لا پو تا» ده چه
خلك یی طبیعی جسمو نه لری خو
علیل او مر یضـ روح لـري او

بالاخره یو بل هیواد «هوین هم» دی چه اسو نه یی هوښیار اوپوه دی او په نورو نا پو هو حیواناتو حکو مت کوی .

د ګالیور سفر نامه انتقادلرونکی اشاری او کنا یی لری او سولفیت د دی له پاره چه د خپل و خت له ځینو کسانو څخه تکلیف و نه مومی هغه یی ګالیور نو می ته چه په حقیقت کښی په خپله دی دی منسوب کړی دی د ګالیور سفر نامی دخپرویدو په اول کښی د خلکو تر منځ لوی بر یالی تـوب ګټلی دی لکه چه د لو مړی ځـل چاپ په وخت کښی ټول وپلورل شو او بیا چه د دو هم ځل لـه پاره چاپ شو په لږ وخت کښی بیا ورك شو . سولفیت د ګالیورد سفر نامی په لیکلو کښی د خپل سلف د رو بینسون کرو زوئه د مولف دانیل دیفو په څیرد خپل وخت دخلکو په میل اوشوق تکیه کړی وه هغه وخت خلکـو سـمندری سفرو نه ډیر خو ښول نو ځکـه ده دګالیور د یو ربښتیا نی سفر په څیرو لیکه . ده کو ښښ کړی دی چه د ګا لیورتجربی اومشاهدی په داسی ژوند ی توګه ولیکی چه خلك ور باندی با ورو کړی او د دی د پاره چه خلك د سفرنامی پیښښی د روغ و نه بولی د خـپل

یوازینی شی چه زه یی د خـپل سر ګذشت په لیکلو مجبورکړی، یم هغه «دتولنی دخیراوصلاح رعایت کول دی . »

سولفیت کوښښ کړی دی داسی یو عالم جوړ کړی چه عیناً واقـع شوی وی دی دپاره چه لوستونکی باور وکړی چه په ربښتیا د «لی‌لی پت» په نامه کومه سیمه شته دهغی موهومی سیمی له‌پاره یی یوه نقشه هم ترتیب کړی ده چه هیڅوك په لومړی نظر کښی په هغی باندی شك نه پیداکوی دغه رازده موهومو سیمو دلـویوالی او کـم وا لی ښودلو له پاره ریاضی اومحاسبی هم په کار اچولی دی .

سولفیت په خپل دغه کـار کښی دومره کامیاب شوی ؤ چـه دده دوخت ځینو ساده خلکوفکرکاوه چه دګالیورسفرنامه یوه ربښتیانی سفر نامه ده لکه چه دسولفیت یو دوست دیـو انګـلیسی اشرا ف لـه خولی وایی چه ده ته یو ملاح ویلی چه ګالیور ښه پیژنی یوازی حروف چین دهغه دکور پته غلطه ترتیب کړی ده . دغه راز همغـه سړی دهمغه انګلیسی‌لارډ له‌خولی وایی . کله چه مادګالیور سفرنامـه خپل دوست ته ورکړه هغه ژرپاڅید او د جغرافیا نقشه‌یی راوړ ه چه

کتاب په پای کښی لیکی «مازیاته» د حقیقت پیروی کړی ده » او

دلی‌لی پوت سیمه پـکښی پـیدا کړی . »

ادبی نقادانو ثابته کړې ده چه
سولفیت ددغو حوادثو په ایجادکښی
له څو مشابهو کتابو نو څخه
استفاده کړې ده او له «حقیقی تاریخ»
او دفرانسوی لیکوال را بله له
(پانتاګروسیل) څخه یې الهام
اخیستی دی . خو دغه تصورات
بی ځایه دی ځکه هر څومره چه
سولفیت دنورو آثاروته نظر کړی
دی بیا هم دده خیالی سفرنامه د
موضوع په لحاظ د اسی فلسفی
دقیق نکات لری چه اصالت او
ابتکار پکښی بیخی زیات دی .
ددغه کتاب له لیکلو څخه دسولفیت
عمده مقصد لکه چه دی وایی دادی
چه نړۍ والوته ازار ورکړی نه
دا چه دتفریح وسیله ئی شی نو
ددغه هدف له پاره یې له داسی
شیوی څخه کار اخیستی دی چه
له ډیرووختو راهیسی داروپا په
ادبیاتو کښی معموله وه . چه هغی
ته په فرانسوی ژبه «شاتیر» او په
ا نګلیسی ژبه کښی « ستایر »
ویل کیږ ی او موږ ئی په
«انتقادی هجو »باندی تعبیرولای
شو .

«ساتیر» په ننني ادبیاتو کښی هغی
شیوی ته ویل کیږی چه مقصدیی
د تحقیر او تنفرت او استهزاء
دحس پارول وی . دا باید و نه
ګڼل شی چه دسولفیت انتقادی
هجو مخرب او منفی انتقاد معنی
لری دی وایی «زما سفرنامه به
دنیا اصلاح کړی نو ځکه به دخلکو
د تعجب سبب هم شی » سولفیت
فکر کاوه چه بشر سره ددی چه
بالقوه عقل او شعور لری خو په
حقیقت کښی عاقل حیوان نه دی
ځکه چه امیال او شهوات ئی په
عقل غلبه مومی . البته ده داهیله
نه لرله چه سفر نامه به یې ژرتول
در دونه دواکړی ځکه یقین یې
درلود چه دنیا په یوه ورځ کښی نه
جوړیږی خو په دی پوهیده داسی
قوت پکار دی چه دنیا جوړه کړی . .
په دغه کتاب کښی دسولفیت
نثر بدیع ــ روان ساده او په زړه
پوری دی . په لومړی او دوهمه
برخه کښی یې دقصی ویلو جنبه
غالبه ده او په دریمه او څلورمه
برخه کښی یې حکمت او انتقاد
زیات دی .

دارسطو اثر

ارستو نامتو یونانی فیلسوف
دی چه په ۳۸۴ ق.م کال په مقدونیه
کښی زیږیدلی او په ۳۲۲ ق.م
کښی په شالسی نومی ځای کښی
مړ شویدی . دخپل پلار مشهور
طبیب نیکوماك دمرګ نه وروسته
ارسطو په آتن کښی استرګنه غوره
کړه او شل کاله ئی دخپل لوی
استاد افلاطون په مخکښی دفلسفی
په زده کولو کښی تیر کړل
وروسته له هغه دده استاد په
۳۴۸ ق.م کال کښی مړ شو ارسطو
له آتن څخه چه هلته ئی دمقدونیی
طرفدا رانو ته دعداوت په سترګه
کتل په آثار نه کښی دخپل یوه
ملګری دهرمیاس کاله ته ورغی او

دهغی له خوړ اویا خورځی سره
ئی واده وشو .
د هرمیاس غم‌لړلی سر نوشت
چه ژوندی دایرانیانو په لاس
ورکړی شو . ددی باعث شو چه
ارستو له‌هغه ښار څخه‌وتښتی‌او
دلسبوس جزیری ته‌پناه یوسی.
ده هلته څپله یوه مشهوره رساله
دتقواپه باب ولیکله .
له۳٤۲ کال څخه دلوی سکندر
مربی‌شو او په آتن کښې‌ئی‌استوګنه
غوره کړه‌په ۳۳٥کال‌کښې‌دسکندر
له‌خوا دیونان دنیولو نه‌لړه موده
وروسته ئی‌دپری پاتیتس په‌نامه
یومکتب جوړکړ . د دغه مکتب‌د
تسمیی وجه داده چه‌ارسطو په د
قدم‌وهلو په ترڅ کښی درس
ور کولو او په شا ګردانو به‌یی
تکراراوه.ارسطو دځپلوشاهکارونومکتب په (اوبه . پری پاتیك یا پری
پاتتیسین) مشهور ؤ چه هغه ته
دشرقیانو په اصطلاح مشائی‌مکتب
ویل کیږی چه دمشی یعنی په‌لاره
دتګ له لغت څخه مشتق شوی
دی .

ارسطو په مځکه پیژند نه‌کښی
هم نظر یې لری .
ارسطو دافلاطون یولوی شاګرد
دی چه دده له ډیرو نظر یو سره
یې مخالفت کړی دی اودده آثار
په تیره (مثل) تر نقد او تبصری
لاندی نیولی دی. ار سطو له
سیاست نه علاوه بل مهم کتاب
(اساسی قانون) هم‌لری‌چه‌اصلی

یوری دبشری‌معلومات حدودتاکل
داسی بیکاریده چه ارسطودځپلی
نړی له‌تو لومعلوماتو څخه‌نصیبه
لرله .
ده‌دځپل عصر ټول علوم‌که هغه
ئی‌له پخوانیو څخه اقتباس کړی
اویایی له‌ځپلو معاصرینو څخه‌زده
کړی اویائی دځپلوځیړنو محصول
دی‌مونږ ته دیادګار په توګه پری
ایښی دی .
دده دکتابونو او رسالو شمیر
زیات دی‌اوپه ټولو علومو لکه
تشریح .فیزیو لوژی ، قیاس او
منطق . تاریخ او فلسفه اوتورو
کښی‌وارد ؤ .
مونږ په‌جرئت سره ویلای‌شوچه
دی دهغو علومو باتی او مبتکر دی
لکه چه دمخه وویل شو ل دده
عمده برخه په همدغه وخت او
همدغه ځای‌کښی ولیکله .کله‌چه
سکندرپه ۳۲۳ کال‌کښې په بابل
کښې مړشو ارسطو بیا مجبور
شوچه له‌آتن څخه ووځی اوله‌دغی
ویری څخه‌چه‌دسقراط له‌سرنوشت
سره مخامخ نشی د اوبه جزیری
ته‌له دی‌کبله وتښتیده چه آتنیان
بیادفلسفی په‌ضد جرم ونکړی ».
بالاخره دیونان محکمی یاجنایی
شوری (آره‌توپاژ) دی محاکمه او
په‌مرګ محکوم کړ .
دی په۳۲۲ ق.م‌کښې مړشو .
ارسطو دنړی له‌نوابغو څخه
یوتن‌دی اودده آثارو ترسلو کالو

نسخه یې په ۳۲۵ کـال کـښې حکومت له کلیو څخه . کلی له
لیکلې وه‌له منځه تللې‌ده‌وروسته کورنیو څخه او کورنی له افرادو
بیا داساسی قانون په باره کښې څخه جوړی شوی دی. کورنۍ او
یې مربوطه برخه یوه انګلـیسی اجزایی دحکومت نهایی غایه دی .
پو هاند (سر فرد ریك کنیو ن) په انسان کښې دنطق نعمـت د
موندلی اوپه انګلیسی یې تر جمه حکومت طبیعی والی ثابتـوی. د
کړی وه دارسطو داساسی‌قانون طبیعی نظم له مخی حکومـت پـه
په‌کتاب کـښې د ۱۵۸ هیـوادو کورنۍ او فرد مقدم دی. دکورنۍ
موسسه شرح شوی ده اود هغـو په باره کښې یو بحث. غلامی څـه
دمځکو په‌باب خبری شوی دی دا شی ده اوغلام څوك دی؟ . طبیعی
کتاب د« سیاست» دکتاب دبشپړ او غیر طبیعی مریونه. په غلامانو
کولو له پاره لیکل شوی دی . حکومت په آزاد و باندی له حکومت
سیاست : دارسطو دسیا ست کولو څخه فرق لری . دغو ښتنو
کتاب اوه بابونه لری. باید ووایو او هیلـو پـه بـاب اود ښـځو او
که څه هم دسیاست کتاب دلرغونی ماشوما نو په بـا ره کـښې نور
نړۍ دپو هنـی یو شاهکـار دی بحثونه .
سره ددی هم نه دارسطو ډیرمهم
کتاب بلل کیږی اونه د سیاسی **دوهم کتاب:ـ** پـوره مطـلو ب
مسالو دحل کولو له پاره دبشر حکومتو نه . افلاطون. فالسفـاس او
دفکر لو مړنی کوښښ ګڼل کیږی. هیپودام.
ارسطو دنړۍ دپو هنی په تاریخ ارسطووایی چه‌افلاطون دنظـرد
کښې دمنطق دموسس په حیـث نورو خاوندانوپه‌منځ‌کښی‌داصولی
پیژندل شوی دی اودده دلیکـنو مسایلو په باب خبری کړی د ی
څخه چه تر اوسه پور ی دبشـر دی دکورنۍ او مالکیت دلغو کولو
په فکر تسلط لری دده دمنطـق غو ښتنو نکی‌دی.ارسطو دافلاطون
رساله ده په عقاید و انتقاد کوی او وایی‌چه
دقانو نی مناصبواومقاماتو اختلاف
دسیاست دکتاب اته بابو نه یا طبیعی کاردی .که مالکیت لغوشی
کتابو نه په لاندی ډول دی . خوښی له منځه ځی او هرڅه‌ګډوډ
لومړی کتاب : دحکومت موسسه کیږی. اود ما شومانو او ښځـو
تعریفوی . حکومت دټولنی ډیره اشتراك نسلی تمایزمینه اومهربانی
عالی نوعه ده اوهدف یـې محض له منځه وړی دغه رازدافلاطون پـه
ښیګڼه دی. دټولنی له نورواشکالو دغه نظر نور ایرادونه هم واردوی
څخه دحکومت بیلتون . دخصوصی مالکیت دګټو په بـاره

کښې بحث .دافلاطون په جمهوریت انتقاد کوی او وایی چه دافلاطون عقاید داسی تیوری ده چه دعمل وړ نه ده او حقیقت به پیدا نکړی. وروسته له هغه ارسطو په دغه کتاب کښې دبل یونانی فیلسوف فالساس په عقاید وانتقاد کوی اود حکومت په نسبت دده دعقایدو په باره کښې وایی چه دده دغه طریقه به بډایان په قهر کوی خوتش لاسی به خوشحاله نه کړی په آخر کښې دهیپو دام په عقاید هم انتقاد کوی اووایی چه دغه فیلسوف یوازی تناسب ته توجه لرلی ده بیا دهیپو دام دحکومت په فضایی موسسه او دډولنی په فضایی نظام انتقاد کوی اوهغه عملی نه گڼی.

دریم کتاب : ـ ښاری فرد(چه په فرانسوی ژبه «سیتو این» بلل کیږی) دساری فرد تعریف اودده حقوق او اختیارات ـ په هغو تعریفو نو انتقاد چه ارسطو نه د مخه دښاری فرد په باره کښې شوی دی . ښاری فرد هغه څوك دی چه حقوق اوسیاسی اختیارات ولری . په حکومت کښې دسیاسی اختیارا تو ویش ـښه ښاری فرد هغه څوك دی چه خپل حکومت ته خدمت وکړی کهدا حکومت ښه وی او که بد . دښاری فرد کیدوشرط دادی چه هغه دحکومت کولـو او حکم منلو په آدابو او رسمو نوپوه وی ـ فرد په ښو حکومتو نو کښې صنعتگران باید په ښاری افرادو کښې ونه شمیرل شی. دارسطو په عقیده افراطی دیموکراسی او دالیگارشی ځینی حکومتونه لهدغه ټکی څخه غافل دی . دحکومتو نـو طبقه بندی ـ (دیمو کـراسـیـ الیگار شی پاچاهی او ددغو حکومتو اساسی فر قو نه).

څلورم کتاب: ـ دحکومت داصلی نمونو ډولونه (اساسی قانون). ددیمو کـراسی او الیـگار شـی حکومتو نو تعریف اوددغو دواړو دامتیازو چه.څلورډوله دیموکراسی شته چه ډیره بده یی افـراطـی دیمو کراسی ده اوپه دغـه ډول کښې یی دخلکو غوښتنی داقانونی ځای نیسی . څلور ډوله الیگارشی شته چه ډیره بده یی داده چه پـه کښې منصبونه مور وثـی وی. د جمهوریت سـتـا ینه. جمهوریت ددیمو کراسی او الیگار شی دغاړه غړی کیدو څخه منځ ته راځی او دیمو کرا سی ته زیات میلان لری دستمگرو حکومت اود هغو ددریو ډولونو په باب بحث دعادی ښا ر دپاره ډیر ښه حکومت هغه دی چه دمتوسطی طبقی په واسطه اداره شی ـ هیڅ حکومت دمتـو سطی ولی له ملاتړی څخه نشی بینازه کیدلای

دحکومت دساتنی لاری

پنځم کتاب : انـقلا بـونـه او تحریکات یی ـ په دیمو کراسی او الیگار شی آریستو کـرا سی او

جمهو ر ی حکو متو نو کښې دانقلابو نو اغیزی، د حکو مت کولو شرایط اود حکومت کوونکو اوصاف داستبدا دی حکومت او شاهي حکومت تر منځ فرق په «جمهوریت» کښې دانقلا بو نو په باب دافلاطون دناقص بحث په باب شرح.

شپږم کتاب: ددیمو کرا سی او الیګار شي دمو سسی په باب خبری.

الیګار شي او د هغې دبقاافراطي لاره ددیمو کراسی ساتنه د هغې له اساس اینښولو څخه سخته وه. الیګار شي دهغې دبقا په لارکښې په‌دغو حکومتونو کښې دمنصبونو او مقا ماتو تر تیب .

اووم کتاب: دخلکو او حکومتو کامل او بشپړ مطلوب د بشپړ مطلوب حکومت تصویر دهیواد او ټولنې په باره کښې د ښار ځای باید خنګه‌وی. دنظامي او اقتصادی له نظره په سمندر تسلط ـ باید په هر ښار کښې دا سې کسا ن واو سیږی چه هغوی خواړه‌برابر کړی شي. په هنرو پوهیږی اوویی ښو دلا ی شي . و سله‌وچلولی شي. دینی چاری سر ته ورسوی سیاسی او عدلی چاری سر ته

ور رسو لی شي . دمځکودمالکیت په باب بحث ددولتي او خصوصي مځکو تر منځ فرق په بشپړ مطلوب حکو مت کښې ښو و نه

او رو زنه اود هغو هدف اومراحل دواده دویر ښه سن په باره کښې دپلار او مور بدنی جوړ ښت دما شو مانو روحي او بدني روزنه.

اتم کتاب: د ښو و نې او روزنې دوام- مو سیقي او و رزش،ورزش د ښو ونې او رو زنې لو مړ نې مرحله ده امادسپا رتیانو په څیر باید دما شوم د فکر او هو ش په روزنه کښې بې پر وایي ونشي. مو سیقي یو ډول اخلاقي روزنه ده، د یو نان د بیلو بیلو ښارونو دبیلو بیلو مو سیقو په باره کښې بحث اود آهنګو نو تقسیمات. یوازې هغه آهنګو نه ښه دی چه فضیلت اوزړور تو ب انسان ته ور زده کوی.

اسما نی ماشوم

دآنتوان دو سنت ا کزو پری ا ثر

آنتوان دو سنت آکزو پر ي په ۱۹۰۰ کال کښې دنیون په ښا ر کښې زیږیدلی دی په څور لس کلنۍ کښې یتیم شو تر دی ورو سته دده ساتنه او رو زنه یی دمور په غاړه ولوید ه.

په ۱۹۱۷ کال‌کښې‌یې یوازینی‌وررور فرانسوا لی ډزړ ه د ر وما تیز م په ناروغی مړ شو او دکور نۍ دمعیشت بار دده په غاړه ولوید .

انتوان دفرانسې په هوایی قواوو کښې په وظیفه کښې په وظیفه کښې شامل شو او په دوو کا لو کښې یې‌دپیلو تۍ فن‌اودهغه‌تخنیك زده‌کړ اوبیا په‌نظامی خدمت کښې

شامل شو . آنتوان په د تحصیل
په‌موده کښې‌دنظم او نثرپه **لیکلو**
کښې خپله قریحه ازموېله چه په
دغه کار سره یې داستاد او د
تشویق اوتقدیر وړ گرځیده . په
هوایي قواوو کښې دشا ملېدو په
وخت کښې مې قع مو مـي چـه
دکاینا تو ښایست دپاسه وو ینې
اوله بشري ټولنوسره ښه آشنایي
پیداکړي. په۱۹۳۵ کال کښې یې
یو کوچنی ناول «مانون» ولیکه
چه دپاریس په‌یوه‌مجله‌کښې‌خپور
شو خـو چادی د دغـه ا ثـر په
لیکلو سره دلیکوالو په ډله کښې
ونه شمیره .دا گزوپری بل ا ثـر
«رجنوب‌پینگ» نومیږی‌اودا د هغه
وخت یادگار دی چه ده مرا کش
کښې ژوند کاوه . فرانسې ته‌دخپل
راتگ په‌وخت کښې چـه کـو م
لومړنی سوغات یې‌له‌ځان‌سره‌وړی
دی هماغه «رجنوب پیك »دی دغه
کتاب‌دده‌تره‌دزوی په‌واسطه ځینو
لیکوالو ته وښودل شو اولیکوالو
د یې‌تشویق‌کړ.

په۱۹۲۷ کال کښې دیو ماموریت
دسر ته رسو لوله کبله جنو بي
امریکې ته‌لاړه اوهلته ده ته دادبي
ذوق او قریحې دتعقیب کو لو له
پاره‌ښه فرصت مساعد شوودده‌دوه
اثره «دانسانانو مځکه‌او د شپـې
الوتنه دهماغه وخت یاد گارو نه
دي. په۱۹۳۰ کال کښې‌بیافرانسې
ته‌لاړه اود (شپې الوتنه) دکتاب‌په
خپرولو سره یې خپل ادبي مقا م
او هنري شخصیت اثبات‌ته‌ورساوه
و رو ستـه لـه هـغـه چـه
فرانسه المانی قواوو ته تسلـیم
شوه اگز وپوری له هغه هیـوا د
ځخه تبعید کړ شو او امریکې ته
لاړه ده په همدغه هیوادکښې‌خپل
ډیر ښکلی آثار « کلا» آسما نی
ماشوم او «جـنگـی پیـلو ت »
ولیکل .

ددوهمې جبهې د افتتـاح او د
فرانسې په سواحلوکښې‌دمتفقینو
دقواوو د پلی‌کیدو په‌وخت کښې
دی بیرته‌خپل هیواد ته لاړه اود
ډگرمنې په‌رتبه یې دمتفقینو په‌اردو
کښې‌دفاشیزم‌له‌ژغ ځخه‌دخپل‌هیواد
دخلا صو لو له پاره قربانی ته
چمتو شو. په۱۹٤٤ کال کښې‌یې
داشغال شوي فرانسې له پاسه
الوتنه وکړه چه دالمان ښکار ی
الو تکی ورځخه راچاپیر ه شوې
او دده الوتکه بیادگړ ته بیر تـه
رانغله .

انتوان دو سنت اگز و پر ی یو
انسان دوست سړی یونازك خیا ل .
باذوقه او تکړه لیکوال دی .دلیکلو
سبك یې دیر خووږ سـاده ا و
آسانه دی. دی داسې یو لیکوال
دی چه نو ی‌مطا لب په ډیر و
ساده او لنډ و عبارا توکښې‌لیکلی
او لوستونکی **محسور** وی .

آسماني ماشو م .

لیکوال دالو تکی‌دموتوردخرابیدو
په‌اثرښکته کیدوته مجبو ریږ ی
کـله چـه را کـو ر یږ ی‌نوځا ن

د ا فـر یقی د صحـرا په منځ
کښې وینی . په همغه‌وخت کښې
چه‌ډیر پریشانه اواندیښمن د ی
ناڅاپه یوښکلی ماشوم دده‌په مخ
کښې پیدا کیږی دغـه‌ماشوم په
همغه وچ بیا بـان کښې‌نـا آرام
او حیران نه ښکـا ره کـیـږ ی
ما شو م د نو ر و خلـکـو پـه
څیر دی او خپل هدف ته درسیدو
فکر لری او کار کوی . کله چه
دی‌له همغه څخه پـوښتنی کـوی
ځواب نه وایی مگر په خپله پر له
پسی پوښتنی کوی. دلته لیکوال
دماشوم په حقیقت او ما هـیـت
پو هیږی .

ماشوم له‌یوبل ستوری څخه د
نورو و حشی الو تونکو په جمله

کښې را کو زشوی دی چه پد ی

کښې را کو زشوی دی چه پد ی
نړی کښې داسی څوك پیداکړی
چه له ده سره دوستی و لر ی
اوله د ه‌سرنه ماتیدونکی تړو ن
وکړی‌داسی‌تړون چه‌په‌خپل‌ستوری شی .

کښې یی له خپل یواز ینی‌گل‌سره
په‌کو لو کښې نه دی‌بریالی‌شوی.
دغه هلك په‌شپږ ونو روستو رو
کښې‌هم کو ز شوی او مځـکی
ته دراښکته کیدو نه دمخه له نورو
خلکوسره چه خاص‌خاص‌جنو نو نه
لرل هم آشناشوی دی. هلـك
همغه عجیب خلك چه سخت‌په‌خپلو
کار ولگیادی اوله خپل هدف ا و
نقشی نه پرته په‌نړی کښې له‌بل
هیڅ حقیقت سره آشنایی نه لر ی

لوی خلك یادوی .خو له دغولو یو
خلکو سره دبحث‌په وخت کښې
دهغوی فکرو نه‌مبتذل‌ښیی‌اووایی
چه دوی یوازی دخپل ځان په‌باره
کـښـې فـکـر کـو ی
وا قعی فکر نه لری .له‌شپږ می
سیاری نه وروسته مـځـکی تـه
راځی او په مځکه کښې هم د
عجایبو له بیلو بیلو منظرو سره
مخامخ کیږی اووینی چه ټـو ل
خپل کارو نه جدی ښیی‌خو همغه
داسی کارو نه دی چه په موهومو
اساسو نوولاړدی .

حتی په خپله لیکوال چه په داسی
بدحالت کښې په‌صحراکښې پاتی
شوی دی‌اودخپلې الوتکې‌دموتو ر
دجوړ ولوپه فکر کښې دی باید
ددغه فکور او خو ش صحبته‌هلك
په مقابل کښې احتیاط له لاسه ور
نکړی اوداسی کار ونکړی چه‌دی
هم دشپږو نوروسیار ودخلکو په
څیر دده په‌نزدعجیب‌سړ ی ښکاره

لیکوا ل‌همغه هلك ته وایی : آخر
زه جـد ی‌او اسا سی کـا رو نه
لرم .

ده ماته په حیرا نو ونکی نـظر
وکتل وبی‌ویل: جدی کارونه؟ ته
هم دلویو کسانو په څیر خبر ی
کوی .مالږ څه خجالت وو یست
پیاده وویل:زه یو ستور ی‌پیژ نم
چه هلته یوسو ر رنگـی‌سړ ی
اوسیږی دغه سړی هیڅکله کوم
گل نه دی بوی کړی ا و هیڅکله

له چاسره دو ستی نه ده کړی او په خپل عمر کښی‌یی دازقامو دجمع کولونه پرته‌بل‌څه‌کارنه دی کړی. او همغه سړی ستاپه شان هره ورځ داخبره کوی‌چه زه‌یو جدی سړی یم . زه یو جدی سړی یم .»

باید وویل: شی کله آسما نی هلك دڅکی سیاری ته رازسیږی دسرو گلانو بوی باغچی ته ورځی اودهغو بو لو گلانو په لید و اندیښمن کیږی اوبو هیږ ی هغه سور گل چه ده په خپله‌سیاره‌کښی کیدل څه معنی لری؟

یوازینی گل باله یږ ا ز ینی نه‌دی .

دی پوهیده چه دده دگل اوددغو گلانو تر منځ فرق‌شته . دی‌بیاله یوی کیدړی سره‌مخامخ کیږی اوپه دی وخت کښی دی په یو لو ی راز پوهیږی اوورته څر گندیږی چه رښتیانی مینه څه‌شی ده؟

یوازی کیدړه پدی حقیقت پو هو ی چه امکان لری یواز ی دمینی په اثر یوشی یوچا ته یوازینی اوبی مثله ښکاره شی . تردی وروسته آسمانی هلك یوازی په دی فکر کښی دی چه خپلی سیاری ته لاړ شی او دخپل آسمانی گل له مینی او دوستی نه لطف وا خلی . همدلته دی محوه کیږی او نښه‌یی په بیا با ن کښی نه پا تی کیږی .

له کیدړی سره دآسمانی هلك مخا مخ‌کیدل دکتاب له ډیر وښکلو او له معنی ډکو فصلو نو څخه دی چه په حقیقت کښی دغه برخه دداستان دفکر اصلی محوزد ی چه ددو ونامنا سبو او نا مسا عد و موجو داتو په‌خبرو اترو کښی‌څان ښکاره کوی .

آسمانی ماشوم کیدړی ته‌وایی: راشه نه ما سره لو بی وکړه.

کیدړی وویل : زه‌خوا هلی شوی نه یم نو له تا سر ه لو بی‌نشم کولای .

آسمانی هلك پوښتنه وکړه:اهلی کیدل څه معنی لری؟

کید ړی په ځواب کښی وویل:- اهلی کیدل یو هیر شوی شی‌یعنی دعقلي ایجاد او مینه کو ل دی .

هلك پوښتنه وکړه:عقله‌ایجادول او مینه کول ؟

کیدړی وویل: هو! ته تراو سه پوری دنو رو زر گو نو ماشومانو په‌څیر یو ماشوم یی . زه تا ته اړه نه‌لرم . اوته هم ماته محتا ج نه‌یی ځکه زه هم تاته دلکو نو کیدړانو په څیر یوه کیدړه یم. خو که‌ته چیری مااهلی کړی نو بیابه یوبل ته‌سر ه اړشو .بیا به زه تاته په دنیا کښی یواز یني او یگا نه وم ا و تـه بـه هـم ما ته په د نیا کښی سا ر ی‌ونه لری .

په دغه ترتیب سره آسمانی هلك کیدړه اهلی کړه خوکله چه‌دخدای په امانی وخت ر اغی کید ړ ی

او و یل ـ آ ه ـ ز ه به وژا م .
آسمانی هلك وژه وویل: دانو ستا خپله گناه ده ماخوله تاسره بدی کول نه غوښتل بلکه تاپوه خپله غوښتل چه زه دی ا هلئ کړم نو اوس په ته ریښتیا وژاړی .
گیدړی وویل: البته !
آسمانی هلك وویل : ستادژړا به په گټه څه وی ؟
گیدړی وویل : زه به درسیدلو غنمو دیټیو په خاطر چه ستا زرین و ویښتان به راپه زړه کوی ژاړم .

وروسته له هغه آسمانی هلك دگیدړی په توصیه بیادسرو گلانو باغچی ته ځی دی احساس کوی چه دغه گلان دده له گل سره ډیر فرق لری . گیدړی ته وزځی چه خدا ی په امانی ورسره وکړی او گیدړه ده ته دغه راز څرگندوی چه :زما دوسته !ته یوازی د زړه په سترگو لیدلای شی ، هغه څه چه په ژوندانه کښی اصل دی له ظاهری سترگو څخه پټ دی کوم شی چه ستا گل ته ډیر ارزښت ورکړی دی هغه عمردی چه ناورته صرف کړی دی .
دکتاب اصلی موضوع عشق او مینه ده . ډیر پیښیری چه په ژوندانه کښی خوك راباندي گران وي او هغه دخپلی مینی مدیون وبولو مگر دغه تکی ته زمونږ پام نه وی چه دامینه په حقیقت کښی له خپل ځان سره مینه کول دی . ددغه فانتزی او خیالی داستان بله موضوع صفا ـ سادگی او اعتماددی . دآسمانی ماشوم کتاب چه په ډیر خواژه نثر لیکل شوی دی دفرانسی دادبیاتو یوه منلی شوی شاهکار دی .

فاوست

دگویته اثر

فاوست دالمان دبیاوړی لیکوال اوشاعر او یوهاند ولفگانگ فن گویته یو دراماتیك او فلسفی اثر دی . گویته په ۱۷۴۹ کال کښی په فرانکفورت کښی زیږیدلی او په ۱۸۳۲ کال کښی په دویما کښی مړ شوی دی . پلاریی سلطنتی مشاور و . گویته خپله دما شوم توب دوره دخپلی کورنۍ له مینې ډکه غیږکښی تیره او لومړنی تحصیلات یی له خپلو خصوصی ښوونکو څخه بشپړ کړل .
ښوونکو ده ته یونانی ـ لاتینی ایتالوی او انگلیسی ژبی ـ موسیقی نقشه کشی او حتی عربی ژبه او ختیځی اروپا دیهودیانو ژبه وښودلی . ده فرانسوی ژبه هم په هغه وخت کښی چه دپنځلسم لوپی عسکرو داووکالوجگړی نه وروسته د فرانکفورت ښار نیولی ؤ زده کړه . په ۱۷۶۵ کال کښی دخپل پلار داصرار له مخې دحقو قودعلم دزده کړی له پاره لایپزیك ته لاړه او په هغه ښار کښی یی دری

کانه تیر کړل او دهغه کور له یوی نجلی سره چه دی په کښې پانسیون ؤ صمیمانه او عاشقانه روابط پیدا کړل . دده لو مړ نیو اشعارو له همدغه عشق څخه الهام اخستی .څه موده وروسته دنقشې اخستلو داستاد په لور چه دده استاد ؤ مین شو خودغه عشق‌ډیر عمیق او آرام ؤ . په ۱۷٦۸ کا ل کښې دنارو غتیـا پچال کـښې فرانکفورت ته لاړ اود خپلی مورپه تقلید مذهبی ټولنو ته‌یی تګ او راتګ پیداکړ. کله چه روغ شو دخپلو حقوقي تحصیلا تودبشپړ کولو له پاره شتر سبورګ ته‌لاړ او په ۱۷۷۱ کښې یی د لیسا نس په درجه بری لیك وا خست .

بیرته فرانکفورت ته دتګ‌په‌وخت کښې دالمانی فیلسوف هرد ر په تشویق چه‌په ګویته کښې یی زیات نفو ذ پیدا کړی ؤ . دمنشو ر ډرام په لیکلو پیل وکړ چه هغه یی په ۱۷۷٤ کال کښې خپـو ر کړ او په دی تر تیب یی نو م دادب دلویانو په فهرست کښې راغی تردی وروسته دخپل‌ډیرلوی شا هکار فا وست دلیکلو په فکر کښې‌شو .

کله چه‌د ی په ۱۷۷۲ کال کښې په وتزلار کښې په‌یوه قضا یی وظیفه مقرر شو په هغه ښار کښې دیوی نجلی شار لو ت بوف‌سر ه آشنا شو او سخت ور با ند ي مین شو خودانجلی یی دملګر ي ګستنر بند ٔه وه نو همدا سبب ؤ چه ګو یته له دغې مینی څـخه نصیب نه دی لوده خوددغی مینی محصول دده یوبل شا هکار (دوزتر سر ګذشت) دی چه په ۱۷۷٤ کال کښې نشر شو .

فرانکفورت ته دبیر ته تګ نه وروسته یی ډیری عالی ډرا می ولیکلی چه پر و متـه (۱۷۷۲) ګلاویګو (۱۷۷٤) اواستلاد(۱۷۷٦) له‌هغې جملې څخه دی. اوپه‌دغه‌وخت کښې یی دخپل‌مهم‌شاهکارفاوست یوه برخه هم ولیکه .

له ۱۷۷٥ څخه دګو یته دژوندانه په مسیر کښې بدلو ن راځی‌اوسن دی پوره شهرت او افتخار لر ی . لوی دوك دی خپل در بارته ور غواړی اودخپل‌ځان‌مشاوریی‌مقرروی په دی وخت کښې دی له سیاستی او اقتصادی مسایلو سره عـلاقه پیدا کوی خو ورسره دادبـی او علمی څیړنو لمن هم نه پریږدی اما دادبی څیړنو له پاره یی و خت لږدی .

دی په دی وخت کله مشاور دی او کله ددباره وزیـر ،سـر ه ددی هم ګویته پد غـه و خـت کښې دخپل ور تری رومانتیز م‌له مکتب څخه وځـی لاپخیـږی او کاملیږی دایفی ژنی درام چه دی‌یی په ۱۷۷۹ کال کښې خپرو ی‌ددغی مد عی شاهدی ورکوی .

ایتالیی ته سفر دګویتـه‌دافکا رو په جریان کښې یوه نوی مرحله ګڼله کیږی او لړ غو نو وختو هنرډیر زیات دده فکر و رجلب

کوی ، سره دې هم کوم آ ثا ر
چه‌ده په دغه وخت کښې لیکلی‌دی
ایټالوی رنګ نه‌لری په ۱۷۹۲ او
۱۷۹۳ کالو کښې ګویته دفرانسي‌او
پروس په‌جګړوکښې ګډون کوی او
شل کاله وروسته ددغو جګړ و
په‌باره کښې خپلې خاطرې لیکې.
په ۱۷۹٤ کال کښې له ا لماني
شاعر سره یې آشنایي دده ژوند
ته‌یوه نوی ر نګ راولی او په د غه
وخت کښې د شیلر په ملګر تیا
داشعار و یوه مجموعه خپره وی.
وروسته له‌هغه یو لوی رو ما ن
چه‌په خپله دده دژوند پیښې دی
لیکې او د«ویلهم مستر دزده کړې
کالو نه » په‌نامه یې خپروی‌چه‌دغه
منظومه دده شهرت ډېر زیاتوی
همدغه کال دی چه دوک دی‌له‌ټولو
القابو او عنعناوینو څخه معزو لوی
اودی دو یمار دتیا تر دمد یریت
وظیفه په غاړه اخلی او په د ی
ترځ کښې دمځکی پیژندنی اوبوټو
پیژندنی په مطالعاتو هم ځا ن
بوختوی او په‌دی‌باره کښې څور
رسالې لیکې .

په‌۱۸۰۵ کال کښې دشیلر مرګ
او دده مهلکې ناروغی چه نژدی
یې دی هم وژلی ؤ ګویته یو ه
سخته صدمه وه . په ۱۸۰۸ کال
کښې دفاوست لو مړ نی بر خه
خپره یږی او په همغه کال کښې
دناپلیون بناپارت په و یاړ پـه
ار فو ست کښې جشن جو ړ یږی
چه ګویته هم ګډون پکښې کوی
له ناپلیون سره دده خبر ې‌اترې
په هغه ښار کښې مشهو رې‌دی.
ګویته دناپلیون له خوا دعقا ب
لمژیون دو نورد نشان په اخستلو
ویاړل کیږی .

دګویته دعمر وروستنی کلو نه
دده دشاهکار فاوست په بشپړ
کولو کښې تیریږی یعنی په‌۱۸۳۳
کال کښې دغه‌کتاب دده د مر ګ
نه څو ور ځې د مخه پـا ی تـه
رسیږی .

ګویته یو ستر جهانی متفـکر
شخص دی سر بیره پر د ی چـه
عمیق شاعر ؤ حساس‌سیاستمدار
او تجربه‌کار سړی هم او لو ی
عالم ګڼل کیده . دنبو غ قوه په
پوره تعادل سره پـه ده کښـی
موجود ه‌وه دهنر او فکر له‌ټو لو
اشکالو سره یی آشنایی لر له .
سر ه‌ددی چه خاص مکتب نه لری
خودداسی شا هکار خاو ند د ی
چه پواز ی المانی ادبیات ترخپلې
شـعا ع لا نـدی ر ا و لـی
بلکه دتاج په خیردټولې‌ارو پـا
دادبیاتو په سر ځلیږی.

فاو ست .

فاوست یو الهام بښوو نـکی
ډراماتیک شا هکار دی. ددغه‌کتاب
ځو صحنی د۱۷۷۳ او ۱۷۷٤ کالو
په منځ کښې لیکلی شوی دی او د
(اصلی فا وست)په نامه مشهور
شوی دی چه هغه تقریبا دکتاب
نیما یی برخه ګڼله کیږی . په دغه
برخه کښې چه په ساده اوروا نه
توګه لیکله شوی ده ګویته خپلی
ځینی خاطری له افسانی سره‌یو

ځای کړی‌دی .
فاوست په دغه برخه کښی چه دعلم له‌زده کړی او دنعمتو نو له التذاذ سره کومه عـلا قه اوشوق لری ځان شیطان ته سپاری .نـو ځکه یوه معصو مه نجلی‌مارگریت غو لوی او په بده لاری یی‌رهی اوبیایی خوشی کوی . بی‌و ز له نجلی چه دفاوست له دغی بی وفایی ځخه ماییوسه کیږی خپـل کوچنی ماشوم چه له هغه سر ه ددی دنامشرو ع عشق محصو ل دی وژنی . بیا مار گریت‌دفاوست په قوی غیبږ کښی مړه کیږی خو دنزعی په وخت په غیبی آوازکښی بشارت ورکول کیږی چه دهغی پښیمانی له کبله چه ور ته پیدا شوی دابښل کیږی .

تردغه ځایه دادعشق او هو س درامه چه‌په مارگریت ترا ژید ی مشهوره ده دیو عشق‌داستا ن نه پرته بل څه نه‌لری .

هغه په زړ ه پور ی شرطونه‌چه دمفیستو فلس (شیطانی قوی)او رحمانی قوی ترمنځ ایښودل‌کیږی دداستان اصلی مو ضو ع د ه. مفیستو فلس په دی هڅه کښی‌دی چه فاوست دو حشت او بر بریت تر سر حد ه پوری وارسوی خو رحمانی طاقت نه‌غواړی چه داسی وشی اووایی چه فاوست کو لا ی شی په خپل طاقت په ټبو لـو وسوسو غلبه ومومی. له‌همد غه ځایه له فاوست څخه دکا مـل بشریت مظهر جو ړیږی یعنـی داسی انسان ور څخه جوړ یږ ی چه تـل په هڅه او یو ن کښی سر گردانه وی او انسان با یـد همدغسی په‌یون او حر کت کښی وی ترڅو چه خپل هد ف او هغه آید ه‌آل ته‌چه په خپل دراکه‌قو ت او دوجدان یی درك کړئ دی دعمل جامه ور واغوند ی .همدغه‌فکردی چه‌په دوهمه بر خه کښی دډرام محور گرځی .

گویته له همد غی دوهمی بر خی څخه له ۱۸۱۶ کال څخه وروسته په خپله منظومـه (شعراوحقیقت کښی څو نمونی ورکړی د ی . لیکن دایو حقیقت دی چه دفاوست دډرامی دو همه برخه په ۱۸۲۶ کال کښی شرو ع شوی وه ا و داهغه وخت دی چه ده‌پکښی‌دهلن په‌نامه یوه مجموعه خپره کړ ی‌ده. په ۱ ۸ ۲ ۸ کـال کښی یـی د لو مړ ی پـر د ی لو مړ ی برخه اودکلو نو هغه مجمو عه چه دامپراتو ر په دربار کښی‌تیریږ ی پای ته رسوی ده خو چه په‌حقیقت کښی دفاوست دډرامی دو همه برخه پای ته‌نه ده رسولی‌ځکه‌کوم متن چه‌په ۱۸۳۲ کـا ل کښـی دفاوست دو همی بر خې په نو م خپور شو هغه متن دی چه گویته وربانډی دفاوست دتراژ یډ ی‌نوم ایښی دی او حتی له مر گ‌نه څو ور ځی دهغه په لیکلو بو خت وُ. له دغو حقایقو څخه څرگندیږی چـه پنبا یی مو ضو ع ا د ا مـه لر لای.

دفاوست ډرامې په دو همه برخه دمنظومې لحن بیخي نوی د ی کومې مسالې چه په دغه برخه کښې را غلې‌هغه دلومړی برخې‌له‌مسالو سره مشتر که وجه نه لري ځکه په او له برخه کښې دژو ند ځیره عشق او هوس دی او په دو همه برخه کښې دژوندا نه‌تقریبا تو لی تجربې دی ځکه په کوم و خت کښې چه گرټېه دو همه بر خه لیکلې ده دی معمار وزیر گیا ه پیژندونکی او دنیا تر مدیرد ی‌او داهغه وخت دی چه دی په‌خپل‌نفس او اراده حکومت کو لای شي اوپه پوره‌صفایي اوآرامي‌دخپل‌داستان قهرمان له شیطان سره په مبار زه کښې دخار کوی . او هلن‌دده‌بندځه کوی تر څو چه دی په دغه خطر ناکه لار کښې چه شیطان و رته په کښې ناست دی یواز ی نه و ی بیاده ته له کفر او ملعنت خخه‌نجات و زکوی ځکه چه فاوست هیڅکله له خپل هدف او ایدیال څخه‌نه‌دی گر ځیدلی‌او دا ایدیال لکه چه و مووبل بل څه نه بلکه‌بشری‌ارمان دی.

که‌څه هم گویته نه دی کامیا ب شوی چه دفاوست له پاره‌دانسان په ژوند پوری مر بوطه ټو ل مسایل‌حل کړی خو کوښښ یې کړی دی چه دغه مسایل لکه په طبیعت کښې یې مقام او مو قعیت له خدای او همنو عا نو سر ه‌یې روابط . دده . دقوا ووحد ودتجزیه او تحلیل کړی . له هلن‌سره د فاوست دو صلت په باره کښې باید وویل شي چه دغه و صلت دگویته له نظره د پخوا و ختو د بشر دروح او فکر له تعادل‌سره دانسان دنوی روح دالهها ماتو دهم آهنگی مظهر دی .

دفاوست لومړی بر خه په ۱۸۲۸ کال کښې دژر ارد و نروال له‌خوا په فرانسوی ژبه ترجمه شو له په دغه تر جمه په خپله گو یټه ډیره خوبنه کړه او په ټو لو ادبی‌ټولنو کښې یی وستایله دوهمه برخه‌یی دالکسا ندر آرنو له خوا تر جمه شوه (۱۹۴۷).

دگویته نه پخوا یوانگلیسی لیکوال مار لووپه ۱۵۸۸کا ل د فا وست په نامه یو ډیر چا لپ ډرام و لیکه چه‌په هغې تراژ یډ ی کښې دفاوست شخصیت دگو یته دفاوست‌څخه ډیرتوپیردرلود. دمارلوو په درامه کښې فا و ست د گویته دشا هکار په خلاف بوډا سړی نه دی بلکه یوهوښیا ر زلمی دی چه ددنیا دټو لو لذتونو څخه برخه لري . دما رلـوو پـه تراژیډی کښې دفاو ست مر گ ددغه درام له ډیرو ښکلو صحنو څخه دی .

فدر دژان راسین‌اثر

فدر دفرانسوی کلاسیک او ډرا ماتیک لیکوال ژان ر ا سین لیکنه ده .

ژان راسین په ۱۶۳۹کال کښې دفرته میلن په ښار کښې زیږیدلی دی دمتو سطی سرمایه داری کورنی

یو غړی دی چه دتارك دنیا بنځو او یا رو اپالانوسره یې نژدې ارتباط درلود . په ماشوم تو ب کښې یتیم شو او دخپل ژوندا نه لومړنی کلو نه یې له خپلې اناسره تیر کړل آخر دا هم مختلفه شوه اوراسین یې د ر رو اپالا نو داره کوونکو نه چه پاچاددوی ښوونځی ته اجازه ورکړې وه وسپاره له دې کبله چه روزنکو له راسین څخه پر ته بل شاگرد نه درلود او له بلې خوا یې په ده کښې زښته زیات استعداد او ذوق ولید نو خو مره یې چه وسه کید له دده په روزنه کښې یې کوښښ وکړ . مربیانو راسین ته دیخوانی یونان دتاریخ او ادبیاتو په باره کښې هم وسیع معلومات ور کړل . راسین ددیو تالو په دغه موده کښې چه دیوې ښکلې تنگې درې په یوه معبد کښې یې دانزوا او یوازی توب ژوند تاوه دخپلو همځو لو له معاشرت څخه محروم و او په زړه کښې یې له ادبیا تو سره پټه مینه لر له. دی نونس کلن و چه په فلسفه کښې دتحصیل له پاره پاریس ته لاړ او هلته له هنر مندانو اوشاعرانو په تیره مشهور قصه لیکو نکی ژان دولافونتن سره آشنا شو. دی په دغه وخت کښې یوه درامه لیکی چه له پاچاڅخه وربانډی سل اشرفي او(۶۰۰) لیر ونو نور انعامونه اخلی . په دې وخت کښې دی دتیاترله لو بغاړو سره روابط پیداکوی او خپل بخت یې دتراژیدی درامو په لیکلو کښې ازمویلی . پر روایان چه دخپل شاگرد په طبع کښې دا تحول ومنی سخت له وحشت سره مخامخ کیږی اودی ژر راغوا ړی لانگدوك ته چه تر ه یې پکښې دلوی کشیش پحیث ژوند کوی استوی اوتره ته یې دتراژیدی درامو په لیکلو کښې دی دکشیش دایو او دوه ی ورکولو منصب ورکړی .

راسین په بی میلی سره لانگوك ته ځی په همد غه وخت کښې چه تره یې ورته دکشیش دمنصبو نو یوه تشه چوکی لټوی دی خپلو پاریسی دوستانو ته عاشقانه او دوستانه لیکو نه استوی .

بالاخرة څرنگه چه زاړه کشیش دخپل ور اره له پاره مناسب کار پیدا نشو کړی راسین بیر ته پاریس ته ځی خو په دې وخت کښې له نورو وختونو زیات شاعر شوی دی تر ه یې څوموده وروسته مړشو او پرته له یوی زړی انا څخه چه پر روایان کښې معتکفه ده څوك ورته پاتې نشول . راسین یو ځل لافونتن پیداکوی اوله بوالو او مو لیر ستر و شاعرانو او ادبیاتو سره آشنایي پیدا کوی . دی بالاخره څو مهم آثار وړاندی کوی چه دا آثا ر

یی دده له پاره متعصبین ا و
جسا سدا نړپیدا کو ی هغه وخت
چه راسین دشهرت نوړ حد ته
ورسیږ ۳۷ کلن ؤ نا ځایه دده
دافکار و په چریان کښی تغییر
راغی دنګار خانی نه یی دخانقا
خواته مخه وکړه اوس دی دتیاتر
سره خپل روابط قطع کوی او له
ځان نه مقدس پلار جوړوی اوله داسي
ښځی سره ازدوا ج کوی چه حتی
دخپل میړه ډرامی یی هم نه لوستی
او نه لیدلی دی .

دی په ۱۶۹۹ کال کښی په روایان
کښی مړشو او هملته ښخ شو.
اندر وماك در ینانیکو س .شاکیان
بره نیسی . بایزید . مهرداد .
ریفی ژنی او فدرو ده شا هکا ر
ونه دی .

فدر :دغه درامه چه په ۱۶۷۷ کال
کښی لیکلی شوی دی دپخوا نی
یونان د ډرا مه لیکو نو ایپوا ر
اوری پیدا او هیپو لیند سنـك
له ډرامو څـخه نه اقتباس شو ی
دی .

شپږ میاشتی کیږی چه دآتـن
حکمران تر ه و ر ك شو ی او
د ده ښځه فـدر له سختـو او
اسرار آمیز ودرد ونو څـه پـه
تکلیف ده اومرګ ته نژدی شوی
ده خو بیا هم کلـه چـه د دی
دا یه ډیـری زاری او اصـرا ر
ورته کوی خپل را ز هغی تـه
ښکـاره کوی . دارنځ دعشق لـه
درد نه پر ته بل څه شی نه دی.
فدر دخپل میړه په زوی چه یو
ښکلی زلمی دی او هـیپو لیـت

نو میږی مینه شوی ده. فدروایی
کله چه ددی میړه په آتن کښی ؤ
نو هغه وخت هم ددغی مینی ا ور
ددی په زړه کښی په لمبو راغلی
ؤ. نو تل به یی کو ښښ کاو ه
چه دمیړه په مخ کښي دده دزوی
په باب بدې خـبری وکـړی او
داسی کار وکړی چه دزوی او
پـلار تر منځ یی بیلتون را شی
اوپه دغه تر تیب سر ه هیپولیت
له کوره وشړی او دفدر مینه رسوا
نشی. دایه (اونون) فدر نو ره
هم په دغه عشـق کښی تشویقوی
اوهغی ته وایی چه میړه دی مړ
شوی دی او انتظار دی ګټه نه
لری ستا دمیړه شعله یوه عادی
شعله ده یعنی دخدایی مقام ا و
منزلت نه لری چه دهغه درو ح
نه ویره او تشویش ولری . فدر
داو نون دتشو یق په اثرخپل تود
عشق زلمی ته ښکاره کو ی خو
هیپولیت فدر ته دحقارت او بی
اعتنا یی په ستر ګه ګو ر ی ځکه

چه دی په خپله په یوه ښکـلی
نجلی (آریسی) باندی مین دی .
نا ځایی دآتن حاکم تزه ژوند ی
راځی . فدر چه ډیره خجا لت
کیږی له میړه سره دخو خبر و
کو لو نه وروسته ځان پټو ی
او هیپو لیت اجازه غواړی چه
دخپل پلار له کور نه لاړشی. تزه
چه له دغو پیښو نه شکمن او
حیرا نیږی دنیایی په نظر تو ره
تیاره ورځی او نه پو هیږی چه
حقیقت له چا څخه و پوښتی .

دلته او نور دفدر په طر قدا ری هیپو لیت بد بخت تومتې کو ی اووایی چه ده له ډیرو کالو راهیسې دآتن دحاکم له ښځې سره معاشقه کول غوښتل .

تزه چه دډیر قهرنه په هیڅ نه پوهیږی خپل زوی بې له حقې خفه چه له ځان خفه ددفاع خو کلمې له خو لې وباسې له کور خفه شړی اودنپتو ن قهر ورته راکوزوی .

فدر غواړی چه خو له پرانیږی او له خپل ګران معشوق څخه دفاع وکړی خو ګله چه ور په زړه کیږی چه هیپو لیت دآرسیې عا شق دی او یوه ډیره ښکلې نجلۍ له ده سره په عشق کښې رقیبه شوی ده ددفاع له پار ه خوله نه خو ځوی او له خپل تصمیم څخه منصر فه کیږی .

نپتون د آسمانو خدا ی (البته داساطیر ی عقاید و له مخې) د تزه دعا قبلوی اود سیند یو حیوان ده ته ور دخارو ی . دهیپو لیت آسان تر هیرو ی او دی په مخکه وهی‌ا و په دا ی ترتیب هیپو لیت مړ کیږی . په دی وخت کښې فدر په‌خپل‌جنایت اعتراف کوی او دخپلې ګناه‌دتلافی کولوله پاره زهر خوری او ځا ن وژنی او تزه دخپل بې ګنا ه زوی‌دروح ښاد ولو له پاره آرسیبې دخپلې لو ر پحیث منی .

په دی داستان کښې دتوجه وړنکې دادی .فدر په‌حقیقت کښې دهیپولیت به صفایی او پا کی مینه ده . صفایی او پا کی دهغه موجود رازدی چه هیچاته اړتیا نلری یعنی مستقل اوقایم بالذات دی او فدر هغه شی غوښتو ی‌چه دایی نه‌لری اوزړه ئې غواړی چه همغه ولری.قدردی خبری ته دومره اړه نه‌ده چه‌هغه وربانسی ګران وی بلکه داغواړی چه هیپولیت وربانندی نظر ولری او دی ته متوجه وی چه‌فدر هم په دنیا کښې شته .کوم شی چه فدر مسحوره کړی ده یوه بله هستی ده چه‌ددی دوجود اوهستئی نه تفاوت لری او راسین ددغه سحر او جذبی هوس او عشق دتشریح کولوپه لار کښې کولت اوژان‌کوکتور وو نورو فرانسوی معاصرو لیکوالو ته نژدی شوی دی. آیاهغه څه چه فدر ئې په ځان کښې احساسوی عشق دی اوکه هوس ؟

داخبره نه‌ده معلومه .اودا په خپله دفدرپه نظرکښې هم‌عجیب شی ښکاری اوداداسې مسحوره او مجذوبه شوی‌ده چه حتی په خپله عشق هم‌ددی په نظرکښې عجیب شی ښکاری .

اجتماعی تړون

دژان‌ژاك روسوائر

اجتماعی تړون‌دفرانسوی لیکوال او فیلسوف ژان ژاك روسو شاهکار دی .

ژان‌ژاك روسو په ۱۷۱۲ کال کښې دژنیو په‌ښارکښې چه‌هغه

وخت خپلواك هیوادؤ ــ زیږیدلی دی دی لاماشوم ؤچه مور ئی مړه شوه خوخپلوانو ئی دده پالنــه وکړه. پلار ئی ساعت جوړونکی ؤ چه روسونه ئی زیات کتابونه برابره کړی ؤ .روسو «دلو یانو ژوند» کتاب چه پلوتاریك لیکلی ؤ ډیرخوش کړی ؤ. پلار ئی دیوی ناوړی پیښی په اثرله ژنیوڅخه لاړ اوژان ژاك روسو ئــی خپــل ورورته چــه یوعیــاش سړی ؤ پرېښود .

دغه تره دخپل وراره روزنه یو کشیش (لامبرسید) ته چه د«سی» په کلی کښې اوسیده وسپارله ژان ژاك روسو پــه همغه کــلی کښې له طبیعت سره مانوس شو او دده روحی خصایصو لکه لــه ونو او شینلــو او صحرا سره مینې ځان ښکاره کړ .ژنیو تــه دبیرته تګ نه وروسته د یــوی محکمی د محرری په شاګــردی کښې مقرر شو .په دغــه وخت کښې له مطالعی سره دده شوق دجنون ترحده ورسیده .

اوس دخپل تره له کوره دتښتیدلو نه وروسته دساوو ابولګردی ته لاړ وروسته له هغه یی له یــوی محترمی میــرمنــی سره چــه د کاتولیك دآئین مبلغه ؤ معرفــی شو اوڅه موده ئی د کاتولیــکو کشیشانو سره تیره کړه .وروسته له هغه په خو ځایو کښې نــوکر شو دخپل لومړی بادار له کــور څخه ئی یو«روبان» غلا کړ اوپه همدغه وجه لــه هغه کــور څخه وایستل شو .دهٔ یوبل بادار پیدا کړ چه دده قدر ورسره ؤ خو هغه دما جرا جوبی ژوند ډیرخوښا وه نوځکه له یو ماجرا جو (بالالکل) سره ملګری شو او ښا ر په ښار به ګرځیدل جګړی به ئی کولی..

.بالاخــره په۱۷٤۱ کــال کښې پاریس ته لاړ اوهلته په وینز کښې دفرانسې دسفیر د منشی پحیث مقرر شو او ورسره لاړ خو څو موده وروسته ئی ورسره مناسبات خراب شول اوبیرته پاریس تــه لاړ .دی په دغه وخت کښې دیرش کلن ؤ. لوی لیکوال«دیدرو». دی مجبور کړ چه دایرةالمعارف ته دی دموسیقی په باره کښې مقالی ولیکی.

بیا وروسته له هغه چه دده په ژوند کښې تحولات راغلل د مارشال دولوکرامبورك او دده د میرمنی په بلنه ددوی په مانی کښې میلمه شو. دی په همدغه مانی کښې یوه داسی آرامه فضا درلوده چه خپل شاهکارونه لــکه نو ی هلوئیښز اوامیل او اجتماعی تړون پکښې ولیکلی شی ــ خوددهٔ دامیل کتاب ډیر جار اوجنجال پیدا کــړ اود سورین پوهنتو نهغه محکو م کړ اشرافی سالونونو او ټولنو ته ئی تګ او راتګ دی له ټولنو څخه متنفر کړ او تصمیم ئی ونیو چه ځان له اودانزواژوند غوره کړی. په۱۸٦٥ کال کښې انګلستان ته لاړ او څوموده وروسته لیونی شو اوله هغه ځــای څخه وتښتید . فرانسی ته دبیرته تګ په وخت کښې ئی ډیره موده دمالیخولیائی په حال کښې تیره کړه په داسی

توگه چه له هرڅا او هر څه شي څخه په تبنته کښې و .ده په همدغه وخت کښې خپل اوهام او پوچ خیالات په خپله مشهوره رساله «دیاکوک» کښې لیکلي دي .روسو په ۱۷۷۸ کال کښې په داسي حال کښې چه ډیر طرفداران ئې لرل او خپله دی یولیونی ؤ مړ شو.

اجتماعي تړون :

له هر څه نه دمخه باید وویل شي چه د روسو په عقیده انسان نیک او شریف پیدا شوی دی خو ټولنې هغه فاسد او شریر گرځولی دی. انسان فطرتاً آزاد خلق شوی دی خو اجتماع ورته بندیزونه جوړ کړي دي . انسان نیکمرغ راپیدا شوی دی خو ټولنې دهغه دبدبختۍ عوامل را پیدا کړي دي.

په اجتماعي تړون اوامیل او نورو کتابو کښې د روسو مقصد دهمدغه اصل ثابتول دي .

اجتماعي تړون دیو ستر ناتمام شاهکار (سیاسي تشکیلات) یوه برخه ده چه روسو ددغه کتاب له تالیف نه ۱۹ کاله دمخه دهغه د تدوینولو نقشه جوړه کړې وه .

روسو د منتسکیو په خلاف خپل معتقده اصول له هرڅه نه د مخه راوړي په داسي حال کښې چه منتسکیو خپل ټول اصولي نتایج له یوې پراخې تاریخي څیړنې څخه را اخستي دي .روسو د خپلو معتقداتو څخه داسي نتیجه اخلي چه صحیح ټولنه د تړون په اثر منځ ته راغلې ده. یا په بل عبارت د منتسکیو منتخبات علمي او تحقیقي دي خو د روسو موضوعه اصول فرضي او تیوري دي. نو ځکه اجتماعي تړون کا ملاً فرضي او فلسفي اساس لري او د زمان او مکان له تاثیر څخه وتلي دي.

دسویسي افکارو او پروتستانو مبادي دده په اثر کښې پوره ځان ښکاره کړی کله چه دی دحکومت مثال راوړي نو د خپل کوچني ښار ژنیو دحکومت نوم اخلي او دملیت دحاکمیت عقیده هم د خپلو گاونډیو یعني پروتستانو له افکارو څخه په رعایت اخلي .

په نظر راځي چه د روسو هم عصرو خلکو بهدده اجتماعي تړون ته خومره توجه کړې وي او حتی په خپله دی هم دهغه اصول داجرا وړ نه بولي سره ددې هم دغه کوچنی کتاب ۲۷ کاله وروسته مهم تاثرات اچوي او د بشر دحقوقو په اعلامیه کښې ئې ځینې مواد ځای نیسي.

داجتماعي تړون دکتاب یو بل نوم هم شته چه هغه (سیاسي حقوقو اصول) دي. دغه شاهکار په څلورو کتابو تقسیم شوی دی:

د اندرسن قصې

داندرسن اثر

داندرسن قصې هغه منونکي شاهکارونه دي چه هانس کریستیان اندرسن دانمارکي شاعر اولیکوال د ماشومانو له پاره لیکلي دي .

هانس کریستیان اندرسن په

په ۱۸۰۵ کال کښې په(اوډنس)
کښې زيږ يدلی دی پلار اوموريې
فقيران اوبې شتو وُچه حتی دده
له‌پاره ئې‌يوه‌ځانگونشوی ځانيولی
اومجبور شول‌چه‌ديوه‌ځايه تابوت
نه ده ته ځانگو جوړه کړی.پلاريې
په ځوانه ځوانی کښې مړشو او
مورئې مجبوره شوه چه‌د خلکو
دجامو مينځوله‌لاری‌گذاره وکړی.
اندرسن سربيره په دی چه بد
مزاجه او عصبی سړی وُد ښې
قواری خاوند هم نه وُ او
عجيب کړه وړه يې لر ل.اوپه
قوی احتمال «دبدرنگی‌هيلی‌بچوړی
چه دده د قصو له شا هکا ر يو
شخه دی په خپله د ده ژ وند ا نه
سر گذشت ښيی . انـدر سن
ښو ونځی ته دتگ ميل نه درلود
ډيره خوښی يی په دی کښی و ه
چه دخپلی خوښی سره سم‌کتاب
ولولی او دخپل خيمه يې تيا تر
له‌پاره ډرام جوړ کړی ا و په هغه
ډرام کښی په خپله رول و لر ی
سره ددی چه عليله رو حيه يې
لرله او بې شتو انسان وُتل به‌يې
ځان ته تلقين کاوه چه دی به په
آخر کښی لوړ شهرت او افتخار
وگټی .
ځو ر لس کلن وُ چه نه خپله
کوره ووت اودډنمارك پا ی تخت
کپنهاگ ته لاړ او هلته يې‌دخپل
اوسنی اورا تلو نکی ژوند دښه
کو لو له پاره مبا ر زه شروع
کړه .

اندرسن خـوموده د کپنـهاگ
په سلطنتی تيا تر دډرا مو په
لوبو لو کښی تيره کړه او څه‌نا
څه پيسی يې له دغه درکه لا س
ته ورو ړلې آخر دتياتر يو مدير
چه دده استعداد او ذ وق يې
معلوم کړی وُ په دو لتی مصر ف
په‌تعليم بـوخت کـړ ۲۳ کـلن
وُچه له عا لی ښو ونځيو څخه
فارغ شو او په پوهنتو ن کښـې
شامل شو ـهمدغه و ختو چه
دشاعری ذوق نه اندرسن سر ه
پيداشو په ۱۸۳۳ کال کښی ديو
رومان په خپرو لوسـره لـوی
موفقيت ورپه بر خه شو . چه بيا
دماشومانو له‌پاره قصی دکتا ب

په ليکلو سره يې ښه شهر ت
په نصيب شو. داهغه قصی‌وی‌چه
اندرسن دماشوم توب په دو ر ه
کښی پخپل‌محقر‌کور‌کښې‌يادی‌کړی
وی اوبيايې په بديعه او ښکلی
ابتکاری توگه و ليکلی. په‌قصه
ليکلو کښی دده نوی او ښکلی
سبك يا د خلکو تـو جـه و ړ
وگرځوله .

اندرسن په ۱۸٤٦ کال کښی
دمر کزی ارو پا هيوا د و تـه
مسافرت و کړ چه همد غه سفرده
ته حقيقی کا ميابی و گټله .هغه
بدرنگه ماشوم هلك چه دفقير ی
په خوند کښی يې له آرزو گا نو
څخه پر ته بل څه‌نه‌لرل دی حدته

ورسید چه لویو لویو کسانو دده
دمـلاقات هیله کوله او هر څوك
یې نیدو ته نیـوا لـه‌شـو ل .
وروسته څرګنده شوه چه‌یوازی
دډنمارك خلك دده دآثارو علاقه
مندان نه‌وُبلکه ټولی‌اروپا دده‌قصی
خوښی کړی دی . اندرسن په
۱۸۷۵ کال کښی چه اویا کلن وُ
مړشوی دی .

داندرسن قصی :

د غه قصی لـه ۱۸۳۵ څـخه
تـر ۱۸۷۲ کـا ل پـو ر ی
په ډیر و مجمو عو کښی خپر ی
شوی دی په دغو آثار و کښي
اندرسن له‌یوی خوا داورید ل
شویو فولکوری قصوا و دخپـل
ماشوم توب ددوری له قصو څخه
استفاده کړی ده اوله بلی خوایی
په خپله نوی ابداعی قصی‌لیکلی
دی . قصی ډیری ښکلی او له
معنی څخه ډکی دی او دنړ ی
له ادبی شا هکار یو څخه ګڼلی
کیږی .

له دغو قصو څخه ځینی یې‌هغه
حالات ښیی چه په خپله‌په‌لیکوال
تیرشوی دی لکه چه« هیـلـی
کر غیړن بچو ړی»دقصی‌قهرمان
په خپله همدی ګڼل کیږی‌دهیلی
کر غیړن بچوړی دومره بدرنګه
دی چه حتی مور او خوینده ی او
ورونه یې هم ور څه کر که کوی
او ملنډ ی وربانډی و هی او کله
چه دی له نورو بچو ړو سر ه په
خپلی مور پسی منډی وهی په
موښو که وهل کیږی ورروستـه
څرګندیږی چه دغه بچو ړ ی‌دبتي
له هګۍ څخه چه له نورو هګیو
سره هم جنسی نه‌لری را پیـد ا
شوی دی ګله چه دغه بچو ړ ی
لویږی‌وزرو ته اوبه‌کی یی پیدا
کیږی تو هغه و خت دی ترټو لو
چرګو ړ وزیا ته ښکـلا پیدا‌کوی
اودی هغه وخت‌له‌دغه ټیټ ا و
خیرن محیط مر غاتچې څخه‌الوزی
او د تورو بتو په سیل کښی‌ځان
سیند ته رسوی .

بل داستان یی د«سیند دښاپیری»
په نامه دی چه دابښة پیر ی له
خپل‌محبوب شاهزاده سره دوصل
ګیدو له پاره ځان وژنی .

دده دزیاتو اغیزه نا کو قصو له
جملی څخه یی یوه هم «داورلګیت
پلرونکی » نجلی قصه ده.دانجلی
دخپلی انادمړینی نه ورو سته
بیخی یوازی پاتی کیږی . دنویل
داختر په یوه شپه کښی دا په
یو ه و ا ټ کښی بې فا یـد ی
دخپلو اور لګیتو پلو رلو له پاره
دریږی خوك نه یدا کیږ ی چه
له دې څخه‌اور لګیت وا خلـی
دا آخر یویو او رلګیت لګوی چه
خپلی ګوتی وربانډی تودی کړی
اودهغو په تنه رڼا کښی خلك
ولیدلی شی آخر دادساړه په‌اثر
مړه کیږی .

داندرسن ډیر ې عالی قصی هغه
دی چه‌په هغو کښی یی بې‌ژو حو
شیانو ته شخصیت ورکړی او په
خبر ویی راوستلی دی . چه د

د ښر پوزېږه ور عسکر او ستني
په قصوکښې له همدغه نظر نه
پیروی شویږده.

بلبل داندرسن ډیره شاعرانه
قصه ده هغه داده چه دچین یو
واکمن په لوستلو سره دبلبل له
موجودیت څخه خبرېږی دده یوترلاس
لاندی سړی ورته له کومی خواڅخه
یوداسی مصنوعی بلبل راوړی
چه درستیانی بلبل په څیر ناری
وهی.

خو یوه ورځ دغه مصنوعی بلبل
ورانیږی خودده د بیرته
روغولو له پاره دواکمن اودهغوی
دنورو اطرافیا نوکوښښونه نتیجه نه
ورکوی په دغه وخت کښی دو یوازی
درښتیانی بلبل ناری له باغ څخه
اوری او واکمن پدی پوهیږی چه
دحقیقت او مجاز ترمنځ ډیر توپیر
شته دی.

د«خان نوی جامه» داندرسن له
خوږو کمیدی او انتقادی قصو
څخه ده: له کومی خوا نه آشنا
اوفریبناك خلك راځی اوخان او
دده علاقمندان پدی تیرباسی چه
خان ته داسی کالی گنډلی شی
چه هغه نااهل اونالایقه خلك نشی
لیدلی. آخر خان په دی فکر چه
نوی کالی ئی اغوستی دی لوڅ
لپړ مرا سمو ته ځی ټول خلك له
دغی ویری څخه چه نالایق او نااهل
ونه گڼل شی نه وائی چه خان
څه نه دی اغوستی خو آخر یو هلك
چه مقید نه دی او تملق نه پیژنی
نرغوندی وائی «خان لوڅ او لپړ
دی.

قوی تخیل. مهرعطوفت اوانسانیت
داندرسن دقصو له خصوصیاتو
څخه دی ده خپلی قصی په داسی
توگه لیکلی دی چه په فوری توگه
په سړی موسکا راولی خو په
عمیقه توگه ئی غمجن کوی چه
همدغی جنبی اندرسن دمهم قصه
لیکونکی په حیث معرفی کړی دی.

کاندید یا خوشبینی

د ولتراژ

کاندید یا خوشبینی د فرانسی
دلوی لیکوال او فیلسوف ولتراژ
دی چه په ۱۷۵۹ کال کښی ئی
لیکلی دی دمخه باید وویل شی
چه ولتر د فرانسی هغه لیکوال
دی چه زښته ډیر آثار ئی لیکلی
دی اوپه ټولو ادبی رشتو کښی
ئی طبع ازمویلی ده چه مونږ دده
تقریباً پنځوس جلده کتابونه په
لاندی ډول طبقه بندی کوو:

۱ـ شعر: په شعر کښی دولتر
ډیرښه اثر «هانریاد» دی چه
شعرونه ئی په ۱۷۲۸ کښی ویلی
دی.

۲ـ تیاتر: ـ دده ډیری ښی ډرامی
زائیر (۱۷۳۲) او مروپ (۱۷۴۳)
دی.

۳ـ تاریخ: ـ په دی رشته کښی
دده معروف آثار دولسم شارل
(۱۷۳۱) دخورلسم لوئی پیړی
(۱۷۵۱) اوپه سننو ـ آدابو او
اخلاقیاتو کښی څیړنه د ۱۷۵۶

٤ـ فلسفه: ـ فلسفي ليکونه (١٧٣٤) دبنمنی او اغما ض په باره کښې رساله (١٧٦٣) فلسفي فرهنګ (١٧٦٤).

٥ ـ فلسفي او اجتماعي داستانونه : زاويك (١٧٤٧) کانديد (١٧٥٩) ساده (١٧٦٧)

٦ـ له مختلفو کسانو سره زياتي مکاتبي .

دولتر حقيقي نوم فرانسواماري ادوسه ؤ. دى په ١٦٩٤ کال دپاريس په ښار کښې زيږيدلى دى پلار ئې مسيو آروسه دپاريس له پخوانيو دفترداراننو څخه ؤاو علاقه ئې لرله چه وکيل اوياقاضي شي . دولتر تحصيلات دخورلسم لويي په پوهنتون کښې پاى ته ورسيدل . ولتر په لاهه کښې دفرانسي له لوى سفير سره هغه ښارته لاړ خو په ١٧١٤ کال بيرته پاريس ته ورغى. په همدغه وخت کښې ولتر دخپلو انتقادي آثارو دخپرولو په تومت ونيول شو او ورپسې سولي سورلوارته تبعيد شو . خو موده وروسته دد يوى هجوينامي په خپرولو سره پوولس مياشتي بندي کړى شو په بندي خانه کښې يې داشعا رو يوه مجموعه اويوه ډرامه «اوريپ» وليکله چه خلکو ئې ډير ښه هر کلي وکړ . دى دري کاله انګلستان ته هم لاړ اوهلته ئې فلسفي ليکونه وليکل چه هغه بيا په ١٨٣٤ کال کښې په فرانسه کښې خپاره شول خو په دى کار هم ور باندى حاکم مقامات په قهرشول . دى ډيره موده د فرانسې په ولاياتو کښې آواره وګرځيد چه په دغه موده کښې ئې هم په پاريس کښې ډرامي ښودلي کيدلي .

ولتر په ١٧٥٠ کال کښې پوتسدام ته لاړ اود پروس امپراتور فردريك کبير ته ورغى . فردريك چه دولتر له علاقه مندانو څخه ؤدده آثارو ته ئې داحترام تحسين او تعجب په نظر کتل . ده له هغه وخته چه دپروس وليعهد ؤ ولتر ته به ئې ليکونه استول او تل به ئې هغه خپل دربارته ورغوښت . ولتر څو موده ددغه پاچا په دربار کښې تيره کړه او خپل مهم اثر (څورلسم لويي) ئې همله وليکه . دولتر تونډ مزاج باعث شو چه نور دى د فردريك په دربار کښې ځاى ونه لري او بيائې دآوارګۍ دوره شروع شوه . بالاخره ولتر دپاچاهانو ـ امرا او حتى اديبانو سره خپل تماسونه قطع کړل اوديوازي توب ژوندئي غوره کړ . په ١٧٧٨ کال کښې دخپلې يوې ډرامې (ايرن) دښودلو له پاره بيرته پاريس ته ورغى دا ځل ئې دومره تود هر کلي وشو چه په ليدو سره به ئې دهر کلي کوونکو په سترګو کښې اوښکې راپيدا کيدلي دى په همدغه کال کښې مړشو .

کانديد ياخوشبيني :

بايد وويل شي چه دالمان يو

مشهور فیلسوف اود ریاضی پوهاند لایب‌نیتز په ۱۷۱۰ کال کښې یوکتاب خپور کړ چه‌خپل فلسفي عقاید ئې په هغه کښې ولیکل .ده په‌خپل کتاب کښې و ویل : خدای دغه دنیا په ډیر ه ښه تو گه پیدا کړي ده دنیا او کاینات هیڅ عیب نه‌لري بدي تولي عارضي دي اوهغه په ژرله دنیا څخه ورکي شي او ښیگڼي یه‌په نړۍ حکومت وکړي.

څو موده وروسته ده شاگر (ولف) هم دغه مطالب خپاره کړل او دخپل استاد عقایدئې تائید کړل. تردوي دمخه فرانسوي لیکوال او فیلسوف ژان ژاك‌روسو پخپله یوه‌رساله‌کښې (دحق‌لطف) د خوشبیني په اساس لیکلي ؤ چه بشر ذاتاً پاك او ښه لیکلي‌ؤ شوی دی اودنیا هم دامکان ترحده ښه او ښکلي ده.

ولتر دهمدغو فیلسوفانو په‌ځواب کښې خپل کتاب (کاندید یا خوشبیني) ولیکه. کاندید دولتر لایو مشهور فلسفي داستان دي چه هغه ډیو مهربان پوه هوښیار ... معصوم زلمي قصه ده. دغه زلمي د (بارون توندرتن ترونگ) په (وستفالي) نومي ماڼي کښې لوي شوي او روزل شوي دي.

کاندید په همدغه ماڼي کښې د بارون دزوي او دده دیوي خور پیغلي کونه گوند سره یو ځاي په زده کړه بوخت دي ددوي استاد یو فیلسوف مشر به سړي (پانگلوس) دي چه لایبنیتیز ورته عقاید لري. دوي ته خپل روزونکي ښیي چه زمونږ ددنیا نه ښکلي او بهتره بله دنیا نشته او څه چه په نړۍ کښې شته په داسي توگه موجود دي چه بایدوي. دي دخپلي دغی عقیدې دثابتولو له پاره ډول ډول استند لانو نه په کار اچوي اتفاقاً (بارون توندرین ترونك) ته چه خپله لور ډیره وربانديي گرانه ده شك پیدا کیږي هسې نه چه د کاندید او دلور ترمنځ ئې څه‌خبره پیښه شوي وي اودغه‌مهربان په خوشوخ زلمي ئې دلور زړه پهٔشان نه وي ورمات کړي. دي ددغه راز تصور تاب نشي راوړي او ځکه زلمي له خپلې ماڼي څخه وباسي.

کاندید له یوي ډلـي بلغاریائي آواره خلکو سره ملگري کیږي او بیا په هالند کښې ورڅخه جلا کیږي. هلته ئې په پخواني مربي پانگلوس سترگي لگي گوري چه حالت ئې بیخي تغیر خوړلی دي لوږي او فقر په ځکه اخستی دي مگر له خپلې خوشبیني نه تیر نه دي او اوس هم له خپلې نظریې او عقیدي څخه دفاع کوي. کاندید دپانگلوس په ملگرتیا دپرتگال پایتخت لیسبن ته ځي او دغه سفر دبحر له لارې کیږي او پهلاره کښې ئې بیړۍ ډوبیږي خو دوي

له ډير وکړاوونو او ربړونو سره داسې ملك ته ځي چه زلزلې په کښې ورانې او ويجاړې پيښې کړې دي. په دغه وخت کښې دوې بې گناه ډيوې ډلې ظالمانو په لاس کينبوزې پانگلوس په مرگ محکوميږي او دارته خيژول کيږي او کانديد په سلو دورو وهلو محکوموي. له دغه جنجال څخه دخلاصيدونه وروسته پيغله کونه گوند بيا پيدا کوي او له هغې سره امريکې ته تښتي. خو هلته ورڅخه خپله معشوقه ورکه کيږي اودهغې په لټول پسې بې سببه په ښارونو کښې گرځي په يوه ځاي کښې دهغه اختلاف له مخې چه دده او د پيغلې دورور ترمنځ پيښيږي هغه ځاي په ځاي وژني او دې له هغه ځاي نه هم تښتي. د ډيرو تکليفونو نه وروسته يوې خوشحالوونکې سيمې ته ځي او په ځان پوهيږي چه دالدوراد وخاورې ته راغلې دې داملك ددنيا يوازنې هغه برخه ده چه هرڅه پکښې دخوښې سره سمشته او دژوندانه ټولې چارې پکښې په مطلوب سير روانې دي گواکې دلايبنتيز او پانگلوس عقيدې يوازې دلته مصداق پيدا کوي. کانديد دلته له يو بل فيلسوف مارتن سره چه دپانگلوس له عقيدې څخه متضاده عقيده لرې تماس پيدا کوي دغه فيلسوف وائي چه په دې دنيا کښې هرشې بد دې او په بد جريان کښې رهې دي. مارتن هغه شوك دې چه خپلې ښځې ئې ورڅخه مال په غلا وړې دي. زوې ئې په سوځې وهلی دې او لورئې ورڅخه تښتيدلې ده نوځکه دې دنيا ته بدبين دې. کانديد له همدغه فيلسوف سره په بيړې کښې کښيني او داروپا خواته روانيږي. ناڅاپه کا نديد خبر کيږي چه پيغله کوند گوند د (پروټونتيد) نومې سرې مينځه شوې ده پخوانې ښايست نه دې ورته پاتې شوې بل څه نه کوي دخپل بادار لوښې مينځي. کانديد په ډيرې وارخطائې سره خپلې معشوقې ته ځان رسوې په دغه وخت کښې عجيبه خبره خو داده چه دې دخپلې معشوقې ورور گالر او فيلسوف پانگلوس دواړه ژوندي وينې چه په شاقه کارونو محکوم شوې دې ددې عجيبې پيښې سبب گواکې دادې چه ده گلر نيم ژواندې پرې ايښې وُ او پانگلوس هم ددار په سر مړ شوی نه بلکه بې حسه شوی وکانديد کوشش کوی چه پيغله اوگلر اوپانگلوس راخوشې کړې دوې اوس په يوه کرونده کښې سره راټول شوې دې خو په پانگلوس باندې دغوټولو پيښو داسې اغيزه نه ده کړې چه د ی له خپلې عقيدې څخه وگرځوي. دوې اوس کوښښ کوې چه په هغه ځاي کښې ژوند وکړې او دخپلو سر نوشتنو دعدم توازن په باره کښې فلسفه بافې وکړې خو په دغه کار کښې ډير ستومانه کيږي بالاخره فقط دوه ټکې دوې ته

دواقعي هوښیارۍ او پوهې راز ښیې او هغه (خوله پټه نیول او په باغچه کښې بیل‌وهل) یعنې یوازې پخپل کار لګیا کیدل او نورو مطالبو ته توجه نه کول دي.

کاکا توم جونګړه

دمیرمن بیچرستوو اثر

دکاکا توم جونګړه یوډیرانساني شاهکار دي چه یوې‌پیاوړې انسان دوستي ښځې دغلامانو خرڅولو د سختو شرایطو لاندې لیکلی دي او په لنډه موده کښې ئې داسې اغیزه وکړه چه دتور پوستو د آزادۍ غوښتلو د تحریك موجب شو تراوسه پورې دغه مبارزې دوام لرې. دا ښځه بیچر ستو و امریکائي میرمن ده.

هاریت بیچر ستوو امریکائي مشهوره رومان لیکونکې په ۱۸۱۲ کال کښې دکنتوکي په لیچفیلډا کښې زیږیدلې او په ۱۸۹۶ کال کښې په هارتفورد کښې مړه‌شوې ده دا دیوتن واعظ (لیمان بیچر) لوروه او په ۱۸۳۶ کال کښې ئې له یو پوه او فقیر کشیش (ستوو) سره ازدواج وکړچه‌له دغه‌وصلت څخه ئې اوه ماشومان پیدا شول. هاریت یوه‌فعاله،وظیفه پیژندونکې او انسان دوسته ښځه وه اودې دپاره چه دکورنۍ سره کومك وکړې دکور دکارونو دسرته رسولو نه علاوه ئې دورځپانو له پاره داستانونه هم لیکل دي له ۱۸۵۱ کال څخه تر ۱۸۵۲ کال پورې دخپلو یاد داشتونو له‌مخې دامریکې په جنوب کښې د تور پوستو غلامانو دزړه درد وونکې حالت په باره کښې د (کاکا توم جونګړې) په نامه یو رومان ولیکه چه هغه دواشنګټن دملي مازیګرنی ورځپانې په پاورقي کښې خپور شو دغه کتاب چه په پاورقي‌کښې خپریده دچا توجه جلب نه کړه خو کله چه په ۱۸۵۲ کال کښې دکتاب په شکل چاپ شو دومره عظیم شهرت ئې پیدا کړ چه ددنیا په ټولو ژوندیو ژبو ترجمه شو او دغلامۍ د ذهنیت په ضد ئې‌تحریك نورهم تود کړ.

هاریت ستوو چه ددغه کتاب په خپرولو سره ډیره مشهوره شوې وه څو نور کتابونه ئې هم لکه (دکاکا توم دجونګړې کلۍ) (له پردیو هیوادو څخه خوږې خاطرې) (داورډ جزیرې ملغلرې) (اګنس دوسورنت) او (ښارې بوډافولك) ولیکل سره ددې چه دغو کتابونو هم هنرې جنبه لرې خو (دکاکاتوم جونګړه) ترتاثیر لاندې ؤ او د لیکوال شهرت ئې نور زیات نشو کړی (دکاکا تو م جونګړه)کتاب تحلیل په لاندې ډول دي.

دکاکاتوم جونګړه:

دغور مانویو سوداګر «هالي د ښاغلي «شلبي» کورته دخپل پور غوښتلو له امله ورځې ښاغلي شلبي پیسې نه لرې چه ورئې‌کړې او چمتو کیږې چه خپل وفادار غلام «توم» هغه ته دپور په عوض

کښی ورکړی خوهالی په دی نه قانع کیږی او دخپل پور په مقابل کښی دوه تنه غلامان غواړي. په دی وخت کښی دوه رګه جذاب ماشوم خونی ته ور ننوزی او په خپلو خوږولو بو سره دهالی توجه ځان ته جلبوی او ددغه ماشوم غوښتنه هم کوی خوشلبی وائی چه دغه ماشوم زما دښځی دمنیځی الیزابت ګران زوی دی او مور څخه ئی دهغه جلاکول امکان نه لری دماشوم مورد دروازی له شاڅخه ددوی خبروته غوږ نیسی او د ډیرې ویری او پریشانی په حال کښی خپلی میرمنی ته پناه ور وړی. ښاغلی شلبی له خپل پور غوښتونکی څخه مهلت غواړی چه دشپی تر ۶ بجو پوری په دی باره کښی فکر وکړی او بیا یاد منلو اویاد نه منلو ځواب ورکړی.

دغه دورګه ښکلی ماشوم هاری نومیږی اوپلار ئی دالیزابت میړه یو تکړه غلام دی. چه هغه «ژوژ» نومیږی او په ښاغلی هاریس مربوط دی.

خوکاله دمخه ژوژ دښاغلی شلبی په مینځه الیزابت مین شوی ؤ او دواړو دخپلو بادارانو څخه دازدواج غوښتنه کړی وه. له‌دغه واده څخه دری ماشومان زیږیدلی چه دوه تنه ئی مړه شوي اویوازي هاري پاتی شوي دي داما شوم دومره ښکلی اوجذاب دي چه‌دکاله ښاغلی او میرمن ئی دواړه دخپل زوی نه‌کم نه ګنی زلمی ژوژ په دی هڅه کښی دی چه پیسی پیداکړی چه‌دخپل ځان ښځی اوزوي‌ازادی په‌بیه واخلی. ده ډیره موده دخپل خاوند په کارخانه کښی کار وکړ مګر هاریس دژوژ پر مختګونه نشو زغملی دی‌یی د دی‌دپاره کارخانی څخه وویست او کروندي ته ئی ولیږه چه دومره پیسی پیدا نه کړي چه ځان وربانديي خلاص کړي. حتی د ژوژ زاریو او دکارخانی د مدیر التماس هم دهاریس دتیږي‌غوندي سخت زړه نرم‌نشو کړي. هاریس ورو ورو له خپلی ښځی او زوي سره دژوژ دلیدو کتلو مخه نیوله او دي‌ئی دي ته مجبور کاوه چه له‌یوې بلی مینځې‌سره واده‌وکړی او روابط ئی له ښځی او زوي‌سره قطع شی.

ژوژ تصمیم نیسی چه کانا ډاته وتښتی او له دغه راز څخه خپله ښځه هم خبروي الیزابت ددغه‌کار دعواقبونه ډیره اندیښمنه ده اوله خپل میړه سره په اوښکو خداي په امانی کوي.

له بلی خوا ښاغلی هالی په ټاکلی ساعت دښاغلی شلبی لیدو ته ورځی چه دهواویانه ځواب واوري دمعاملی سندونه مبادله کیږي او ټاکل کیږي چه سبا شلبی خپل غلامان پور غوښتونکی ته ورکړي.

د شلبی ښځه د دغی بدي معاملی له امله خپل میړه ته **بدی ردی** وایی خواوس اوبه له ورخه **څخه** تیری شوی **دی . بد بخته مور له** دی فیصلی نه خبره‌کیږی اودخپل

کوچنی ماشوم سره دکاکا توم کورته په شپه کښې ورځی چه له ځان سره تینښتی کولو ته یی تشویق کړی . کاکاتوم دی‌خبری ته نه چمتو کیږی او داکار دخپل ولی نعمت په مقابل کښې خیانت کښې چیری وتښتی او ځان‌په مجبوریږی چه دشپی په تور تم کښې چیری و تښتی او ځان په کانا ډا کښې میږه ته ور ورسوی په دی وخت کښې ددی پښیمانی داده چه ولی د مخه خپل میږه‌سره ونه تښتیدله .

سهار هالی د خپلو اجناسو (!) دتسلیمولو له پاره دشلبی کورته ورځی خو میدان تش وینی دشلبی ښځه تر غرمی پوری دی په بیلو بیلو پلمو ټالوی خو وروسته بیا پوهیږی چه الیزابت تښتیدلی‌ده دهغی په لټون پسی روا نیږی .

لمر لانه دی لویدلی چه هالی له خپلو ملگروسره داوهایو سیندته رسیږی دژمی موسم دی او دسیند اوبه دیخ تر پنړ وطبقو لاندی‌پټی شوی دی .

هالی تر اوسه خپل تښتیدلی‌زر خریدان نشی پیدا کولای مگر خوشحاله دی چه دوی له دغه سیند څخه نه دی تیر شوی . دسیند په شاو خوا کښې خپلو لټولو ته ادامه ورکوی بالاخره له لیری څخه یی په الیزابت اوددی په زوی سترگی لگی . فدا کاره مور چه دوی وینی ځان دسیند په یخونو کښې اچوی او په بد حال کښې تیریږی او دسیند بلی غا ړی ته پوری وځی . هالی او ملگری‌یی مایوس او غضب ناك بیرته‌گرځی

الیزابت دهغه سړی په‌لارښوونه چه د سیند په غاړی دریدلی دی سیند ته ورخرمه سپینی ما ڼی ته ورځی داماڼی دیو امریکایی سناتور چه د غلامانو خرڅولو له کار سره سخت مخالفت دی کور دی . دی او ښځه یی دواړه‌شریف انسانان دی . (سناتور بره د) چه د خپل سیاسی اواجتماعی موقعیت له مخی نشی کولی چه په خپل کور کښې تښتیدلی غلامان او مینځی وساتی الیزابت او ددی ماشوم دخپل یو دوست (ترومپ) کورته استوی او ترومپ قول ورکوی که غلام خر څوونکی په دوی پسی راشی تر هغه پوری به دوی په لاس ورنکړی چه خودی اواوه‌واړه زامن یی‌نه‌دی‌تباه‌شوی.

د هغی ورځی په سبا کاکا توم بیچاره د خپلی کورنی له غیږی څخه یی راوباسی او په غاړه‌کښې یی ځنځیر اچوی او په لاره کښې څوتنه نور غلامان هم اخلی او له ځان سره یی بیایی .

الیزابت او زوی یی د ترومپ له کور نه یو بل کورته چه هغه هم د غلامانو خرڅولو له کار سره مخالف دی لیږ د ول کیږی په همدغه ځای کښې بد بخت ژوژ چه په هر ځای کښې دسیوری‌په څیر په خپله ښځه او زوی یی روان دی له دوی سره یو ځای کیږی او تصمیم نیسی چه خپل سفرته ادامه ورکړی .

گرد آورنده : مشاهد

آرجنتاین

پایتخت : بوینس آیرس . مساحت ۱۰۷۲۷۰۰ مربع میل نفوس : (بقرار تخمین ۱۹۶۳ ملل متحد) ۲۱٫۷۶۲٫۰۰۰ بیرق : آبی .سفید و پارچه های افقی آبی با آفتاب طالع در پارچه سفید . واحدپولی: پیسو (معادل ۰٫۸ سنت اتازونی)

شرح : جمهوریت ارجنتاین از «بولیویا» تا دماغه «هارن» بفاصلهٔ ۲۳۰۰ میل و از اندیز تا اتلانتیك جنوبی امتداد دارد . از طرف شمال با بولیویا . از شمال شرق با پراگوی . برازیل . یوروگوی و از شرق با بحرالکاهل جنوبی و از غرب با چلی احاطه شده است .

چار سلسله جبال مشخص دارد. اکانکاگوایا بلندترین قلهٔ نصف کرهٔ غربی به ارتفاع ۲۲۸۳٤ فت در آن واقع است . اندیز جنوبی دارای جهیل ها و دریاچه های ماهی است . در شرق اندیز سطوح هموارى وجود دارد که در شمال پر از جنگلات بوده و در جنوب مزارع وسیع گندم وچراگاه حیوانات را تشکیل میدهد .

ریو ، او ، له ، پلاتا از بزرگترین دریا ها بوده سه شهر مهم بوینس آیرس. لاپاتا (ارجنتاین) ومونتویدو (یوروگوی) در کناره های آن واقع است .

بوینس آیرس از بزرگترین شهر های امریکای لاتین است که در ۱۹۶۲ در حدود ۳۷۹۹۲۰۰ نفوس داشت .

منابع وصنایع: ـ کوهای ارجنتاین دارای ذخایر ذغال، سرب ،جست، آهن ، گوگرد ، نقره ، مس و طلا است . نفت هم توسط حکومت وهم توسط کمپنی های شخصی استخراج میگردد . بزرگترین چاهای نفت آن در نواحی کومودورا ، ریواداویا واقع است . بزرگترین ساختمان صناعتی ارجنتایـن عبارتست از فابریکات ملی فولاددر سان نیکولاس.

پنبه ، گندم ، جو ، برنج ،زغر، جودرورشقه در ارجنتاین روئیده و اهمیت دارد . صنایع شکر ، شراب و پنبه زیاد است آفتاب پرست و تنباکو و لوبیا نیزکاشته میشود .

ثروت عمدهٔ مالداران را گوسفند، گاو ، اسپ ، بز و خوك تشکیل میدهد . سالانه بصورت وسطی چهل و چار ملیون گاو و چهل و پنج ملیون گوسفند تربیه میشود. فروش گوشت سرد شده صنعت بزرگترین و بعد از آن آرد کردن گندم صنعت ثانوی است .

واردات عمدهٔ ارجنتاین عبارت از تکه باب ، روغنیات، مواد کیمیاوی، آهن ، ماشین های زراعتی وشیشه باب است .

تاریخ و حکومت : در سالهای ۱۵۱۵ و۱۶توسط کاشفین‌هسپانوی تحت رهبری «چوان دیاز ، دو ، سویس» کشف گردید . ارجنتاین تحت اثر هسپانیه تا وقتی‌باقیماند که در ۱۸۱۰ ولایات آن در نتیجهٔ یك انقلاب جمهوریت آزاد راتشکیل داد . در ۱۸۵۳ قانون اساسی آن به تصویب رسید . قانون اساسی موجودهٔ آ ن‌در ۱۹۵۶ تصویب گردید .

۲۲ ولایت دارد که دارای‌حکومات محلی و سیستم قانونی بالخاصه خود هستند .

در ۱۹۴۴ و بعد از انتخابات ۱۹۴۶ که خوان پیرون یك فرد نظامی رئیس جمهور ارجنتاین‌شد سیستم دیموکراسی آن مملکت را به دکتاتوری مبدل کرد و مملکت را شدیداً مقروض ساخت . در ۱۹۵۵ نظامیان و ملکی ها او را بر انداختند و تبعید کردند . در همین سال یك حکومت مؤقتی تشکیل گردیده و بحیث رئیس جمهور هیدرو ، ادرامبرو را تعیین نمودند . وی آزادی های فوری را دوباره تامین و املاك غصب شده‌را مسترد نموده «حزب پیرون» را ملغی قرار داد . بعد از اولین انتخابات آزاد «دکتور ارتورو فراندیزی» بریاست جمهوری مقرر گردید (۱۹۵۸) . در ۱۹۶۲ یك کودتای بدون خون ریزی باعث رویکار آمدن «جوز ماریا کید و» گردید وی دوباره مملکت را در حالت نصف دکتاتوری قرار داد. در ۱۹۶۳ بحرانات ارجنتاین باعث استعفای کابینهٔ گیدو گردیده و انتخا بات متعاقب آن «دو کتور آرتورو ایلیا » را بحیث ر ئیس جمهور انتخاب کرد .

معارف و مذهب : نود فیصد نفوس را رومن‌کاتولیك هاتشکیل میدهند . تعلیمات ابتدائی رایگان و اجباری است . پوهنتون های‌ملی زیادی در ارجنتاین وجود دارد . مردمان ارجنتاین بازماندگان‌ایتالوی ها و هسپانوی ها اند و در میان شان سویسی ها، جرمن ها و انگلیس ها نیز وجود دارند .

دفاع : در سنین بیست و چهل و پنج‌خدمت‌عسکری اجباری‌است. قشون ارجنتاین بر ۸۵۰۰۰ بالغ میگردد در پهلوی‌آن عساکراحتیاط هم موجود است .

آستر الیا

پایتخت : کانبیرا . مساحت ۲۹۷۱۰۸۱ میل مربع . نفوس : ۱۰٫۹۶۰٫۰۰۰ . پرچم : زمین‌آبی بانشان بیرق انگلیس که بالاتر ا زستارهٔ هفت ضلعی قرار دارد . همچنان نشان صلیب جنوبی . واحد پولی پوند آسترالیائی .

شرح : بر اعظم آسترالیا مانند جزیرهٔ عظیمی در جنوب شرق آسیاوپایا نتراز جزایر اندونیزیا واقع شده است . بحر هند در جنوب و غرب آن واقع بوده و بحرالکاهل در شرق آن واقع است و آبهای این دو بحر در شمال در قسمت بحیرهٔ تیمور با هم می‌آمیزد . کوهای کاسیوسکو در ساحل شرقی امتداد دارد .سطح مرتفع جنوبی آن دو هزار فت بلند است .

قسمت های مختلفهٔ آسترالیابنام های (ویلزجدید جنوبی)، (وکتوریا) کوینز لیند، آسترالیای جنوبی ،

آسترالیای غربی، تاسمانیا ،ایالت شمالی و ایالت مرکزی آسترالیا.
منابع و صنایع : بیشتر صناعتی شده میرود بیست و پنج فیصد قوای کارگری مجموعی آن مصروف صناعت است . وتنها پانزده فیصد آن مصروف حرفه های محلی اند. تولید پشم مهمترین صنعت آسترالیا است . سی فیصد تمام پشم جهان در آسترالیا تولید می شود . بر اعظم آسترالیا یکی از بزرگترین مؤلدین گندم جهان نیز میباشد . شکر، شراب، میوه‌جات، سبزیجات ، گوشت ، حبوبات ، سنگ های معدنی به شمول یورانیم ، طلا ، ذغال ، مس ، آهن، نقره ، سرب و نفت نیز صادر میکنند . تولیدات صناعتی مهم آن عبارت از آهن و فولاد است . منسوجات. سامان برقی ورادیوئی، دواها ، رنگ ها ، ماشین باب ، اسباب فلزی ، موترو ماشین موتر، طیاره و کشتی نیز تولید میکنند .
تاریخ و حکومت : در ۱۹۰۱ به حیث یك کشور مشترك المنافع درآمد . پارلمان آن متشکل ازتاج (که توسط گورنر جنرال از آن نمایندگی میشود) . سنا ومجلس نمایندگان است . حکومت سرمایه گذاری انفرادی را تشویق نموده مناسبات خودرا با انگلستان و اضلاع متحده در بهترین شکل نگاهداری میکند .در بسیاری پیمان های نظامی عضویت دارد. باساس قانون تقاعد آن در مورد جنگ در سنین پیشرفته‌وبه اشخاص‌معیوب بشمول کوران . بیکاران و غیره معاش پرداخته میشود . همچنان قانون حاملگی امتیازات زیادی به مادران حامله میدهد .

معارف و مذهب : معارف اجباری و رایگان است ده پوهنتون دارد. بیشتر عیسویان اند .
دفاع : قوای زمینی ، هوائی و بحری دارد که با لوازم عصری مجهز اند . همچنان باساس پیمان های نظامی سیتووغیره‌و درچوکات مشترك المنافع سیستم دفاعی مشترك دارد .

آستریا

پایتخت : ویانا . مساحت : ۳۲۳۷۶ مربع میل . نفوس (نظر به تخمین ۱۹۶۳ ملل متحد) ۷۱۷۱۰۰۰ بیرق : سه ستون‌افقی سرخ ، سفید ، سرخ ، واحدپولی شلنگ «۱۰۰ گروشن» .
شرح : یکی از ممالك کوهستانی اروپای مرکزی است . در غرب باسویس در شمال غرب با جهیل کانستانس در جنوب باسویس و شاخه های الپ و بعضی از ولایات ایتالیه و یوگوسلاویا در شمال با جمهوریت اتحادی آلمان در شمال شرق چکوسلواکیه و در شرق و جنوب شرق با هنگری احاطه شده است . ارتفاع شاخه های الپ در آستریا به ۱۲۸۵۷ فت میرسد. دره های متعددی این مملکت را با ممالك همجوار پیوند میدهد (درهٔ بریز) یکی از راهای قدیمی است که ایتالیه میرسد . آستریا جنگلات فراوان دارد .
بزرگترین دریای آن « دانیوب» از شمال غرب از «باواریا» تاشرق در چکوسلواکیه امتداد دارد . آن (دراو) ، (ال) و (مور) ازدریا های دیگر آنست که از بعضی استفاده برقی و آبیاری هم میشود .
آب و هوای معتدل دارد .

منابع و صنایع: آستریا آهن‌خام، روغنیات ، الومینم ،ذغال،سممنت مس و چوب تولید میکند . منابع مهم گرافیت هم دارد . تولید قوهٔ برق انکشاف خوبی مینماید . از صنایع مهم آن‌فولاد سازی‌نساجی، الیاف ، پنبه و سند، موادکیمیاوی و چرم مصنوعی است .

با وجود محدودیت زمین های زراعتی آستریا نود و پنج فیصد مواد خوراکهٔ خود را تولید میکند. گندم ، جواری ، جودر ، جو ، کچالو و نیشکردران میروید . همچنان در آستریای سفلی‌تاکستان های زیادی وجود دارد . گاو ، گوسفند ، خوك ، اسپ و بزاز حیوانات عمدهٔ آن است . عایدات ملی آسنریا از نقطهٔ نظر سیاحین سالانه بیشتر از چار صد ملیون دالر تخمین میشود . جشن‌موزارت در سایرزبرگ و اوپرای دولتی و یا ناشهرت‌فراوان‌دارد .صادرات عمدهٔ آن آهن ، فولاد ، کاغـذ ، منسوجات، ماشین، موادکیمیاوی، تولیدات فلزی، عراده‌جات الومینم و قوای برقی است. تجارت‌بیشتر آن با آلمان غربی ، ایتالیه واضلاح متحدهٔ امریکا صورت میگیرد .

تاریخ و حکومت : آستریا یـا نشانهٔ شرقی‌شارلمان (۷۸۸میلادی) در ۱۲۷۸ به تصرف هیسبرگ‌ها آمد . بعدتر تیرول در ۱۳٦۳ و بوهیمیا و هنگری در ۱۵۲٦ به‌آن منضم گردید در ۱۵۲۹ و ۱٦۸۳ ترکها در ویاناشکست خوردند . در تصادمات بعدی سیلیسیا به تصرف پروس درآمد . در سالهای ۱۷۷۲ ، ۱۷۹۳ و ۱۷۹۵ آستریا قسمت هائی از پولیند را اشغال کرد . آستریا صحنهٔ جنگ های بزرگ ناپولیون واقع شد و در شکست دادن وی سهم گرفت‌بعد از جنگ هفت هفته ئی باپروس و شکست از آن . لومباردی و وینیسیارا ایتالیه از آستریابدست آورد .

در زمان پادشاهی مشترك‌آستریا هنگری (اطریش ، مجارستان)که در ۱۸٦۷ تاسیس شده بودفرانس جوزف امپراطور آن بود .در آن زمان نفوس تقریبی آن بیشتر از پنجاه و یك ملیون بوده قسمت‌های زیادی ار ممالك همجوار تحت‌ادارهٔ آن بود . در ماه جون ۱۹۱٤ بعد از قتل فرانس فردینا ندوارث‌تاج وتخت‌آستریاوخانمش در(سرائیوو) آستریا با (سربیه) اعلان‌جنگ داد و از همین جا جنگ جهانی اول منشاء گرفت .

بعد از جنگ آستریا مبدل به جمهورینی متشکل از ۱۹ ایالت گردید . تاریخ سیاسی آستریا در بین جنگ اول ودوم بسیارپیچیده است . در ۱۹۳۸ توسط هتلر اشغال گردیده و اتحاد آن بـا جرمنی اعلان گردید در ۱۹٤۵ دو باره شکل جمهوریت را گرفت و متشکل گردید از : بـرگنلند . آستریای سفلی . آستریای علیا سالزبرگ ، ستیریا ، تیرول ، وارلبرگ و شهر ویانا . بعد از آزادی توسط متحدین‌یعنی‌در۱۹٤۵ دوکتور کارل انـر بحیث رئیس جمهور انتخاب گردید نامبرده در ۱۹۵۰ وفات یافت . آزادی کامل آستریا در ۱۹۵۵ بصورت رسمی تائید گردید.

رئیس جمهور آستریا توسط آراء

سری وعمومی برای مدت ٦ سال انتخاب میشود . آستریا عضو ملل متحد . عضو میثاق عمومی تادیات گمرکی و عضو تجارت آزاداروپائی است . شورای ملی آن ١٦٥کرسی دارد . حزب مردم تعداد بیشتر چوکی ها را اشغال کرده است .

معارف و مذهب : مذهب عمومی رومن کاتـولیك است . تعلیمات اساسی بین سنین ٦ تا ١٤ رایگان و اجباری است . چندین پوهنتون دارد . زبان مردم را اکثراً جرمنی تشکیل میدهد .

دفاع : باساس موافقتنامه‌ایکـه بعد از جنگ امضاء کرده است آستریا نمیتواند اسلحهٔ اتومی ویا سلاح های‌مخرب‌قوی داشته‌باشد. قشون زمینی و هوائی آن بالغ بر ٦٠٠٠٠ نفر میشود . در ١٩٥٥ بیطرفی دایمی خود را اعلان کرده است .

آیرلند

پایتخت : دبلین . مساحت٢٧١٣٦ مربع میل . نفوس (تخمین ١٩٦٣ ملل متحد) : ٢٨٤١٠٠٠ ، پرچم: پارچه های عمودی سبز ، سفید، نارنجی ، واحد پولی ، پوند آیر لیندی .

شرح : آیرلیند جزیره‌ای واقـع در اقیانوس کبیر نزدیك براعظم اروپا یك دولت مستقل دیموکراتیك است که‌از بر تا نیه‌توسط‌بحیرهٔ‌آیرلند و کانال شمالی در شرق و در جنوب شرق توسط کانال سنت جارج جدا شده است .

مشتمل از یك‌سطح مرتفع‌مرکزی است که در اطراف آن تپه ها و کوهای جداگانه وجوددارد .ساحل آیرلیند شکستگی های زیاد دارد. از دریا های مهم آن شانون‌است . بلند ترین‌کوهای آیرلیند درجنوب غرب آن قرار دارد .

حیوانات وحشی نهایت کم بوده و مار در آیرلیند وجود ندارد . سنگ مشهور بلارنی در یك‌قصر قدیمی در دهکدهٔ‌بلارنی وجوددارد. به قرار یك افسانهٔ محلی کسانیکه این سنگ را ببوسند دارای‌قدرت گفتار جادوئی میشوند . از ١٩٥١ به اینطرف مهاجرت ازین خطـه سالانه به چهل هزار نفر بالغ می شود . از میدان های مهم هوائی آن شنون است که بندر آزاد از محصول گمرکی است .

منابع و صنایع :بیشتر یك مملکت زراعتی است . حبوبات عمدهٔ آن‌را گندم ، جودر و جو تشکیل‌میدهد. کچالو ، ملی ، لبلبو و غیره در آیرلیند میرویـد . تحت پـروژهٔ اصلاحات ارضی در سالهای گذشته نزدیك به ٣ ملیون جریب ز مین تحت آبیاری آمد .

از صنایع عمدهٔ آن تهیهٔ مواد غدائی است . آبجو . منسوجات. ماشین های طباعتی . فلزات . تنباکو . عراده جات . بوت ومواد کیمیاوی نیز در آیرلیند تولید می شود .

انکشاف صناعتی‌آیرلیند بسرعت دوام دارد . ماشین های برقی و غیر برقی ، کود مصنوعی ،گوشت و فلزات از صنایع مهم آن بشمار میرود .

تاریخ و حکومت : در ١٩١٦ قیامی بمقابل حکمرانی انگلستان بوجود آمد که منتج به اعلان جمهوریت آیرلیند گردید . در١٩٢١ انگلستان شکل دومینیون را به الستر که شامل شش حکومت محلی بود و آیرلیند جنوبی که شامل٢٦ حکومت

محلی بود پیشنهاد کرد باین پیشنهاد آیرلیند شمالی موافقت کرد. قانون اساسی دولت مستقل آیرلیند در ۱۹۲۲ به تصویب رسید. نظر بیك موافقهٔ بین آیرلیند شمالی و انگلستان، آیرلیندشمالی درهمین سال خود را جدا ساخت در۱۹۳۷ قانون اساسی جدیدی تحت اجراء قرار داده شد که باساس آن آیرلیند جنوبی یك دولت خودمختار دیمو کراتیك بنام قدیم آن، ایر، اعلان گردید.

پارلمان آیرلیند متشکل از یك شورا بنام دیل ایرین که ۱۴۴ عضو دارد. و یك مجلس سنا که بنام سینادایرین یاد میشود و ۶۰ عضو دارد ازین جمله یازده عضو توسط صدر اعظم انتخاب میگردد، شش عضو توسط پوهنتون ها معرفی میشود و باقیمانده از پنج حوزهٔ انتخاباتی انتخاب میگردد. رئیس جمهور کاندید شورارا بحیث صدر اعظم انتخاب کرده و صدر اعظم با تائید شورا وزیران خود راتعیین میکند. پارلمان انگلستان اتحاد شش حکومت محلی شمال شرقی را با انگلستان تائید کرده است اما حکومت آیرلیند این ادعا را برسمیت نمی شناسد.

معارف و مذهب: بیشتر از ۹۰ فیصد مردم رومن کاتولیك اند. تعلیمات اساسی اجباری و رایگان است. موسسات تعلیمی زیادی در آیرلیند وجوددارد که مهمترین همه پوهنتون ملی آن است.

دفاع: خدمت عسکری بصورت آزاد و داوطلبانه است قوای دایمی زمینی هوائی و بحری آن به ۱۳۰۰۰ نفر و قوای احتیاطی به ۲۵۰۰۰ نفر میرسد. بحریهٔ آن متشکل از کشتی های کوچك است.

آیسلند

پایتخت: ریکجاویك. مساحت: ۳۹۷۵۸ میل مربع نفوس: ۱۸۲۰۰۰ پرچم: آبی با صلیب سرخ و حواشی سفید. واحدپولی: کرونا معادل دو عشاریه دو سنت اتازونی.

شرح: یك جمهوریت ایست که از جزیرهٔ آتشفشانی بوجود آمده و نزدیك دایرهٔ قطب شمال موقعیت دارد. جریان گرم بحری گلف ستریم هوای آنرا معتدل میسازدو دارای چشمه های معدنی آب گرم است. سی و پنج فیصد نفوس مشغول زراعت اند. کچالو و ملی ودیگر نباتات را زرع میکنند. صنعت ماهیگیری رواج زیاد دارد.

تاریخ و حکومت: آیسلند در سالهای ۹۳۰– ۱۲۶۲ یك جمهوریت آزاد بود. آنگاه با ناروی ملحق شد و هر دو در ۱۳۸۰ تحت ادارهٔ دنمارك در آمدند. دنمارك آیسلند رادرسال ۱۹۱۸ یك مملکت آزا د شناخت و تنها پادشاه دنمارك حیثیت پادشاه آیسلند رانگهداشت. در ۱۹۴۱ آیسلند تصمیم گرفت بکلی از دنمارك جدا شود و قانون اساسی یك جمهوریت را ایجاد و قبول کند. در نتیجه جمهوریت آیسلند بتاریخ ۱۷ جون ۱۹۴۴ اعلام گردید. آیسلند بتاریخ ۲۳– ۲۸ جون ۱۹۳۰ هزارمین سالگره آلتنگ قدیمترین انجمن پارلمانی دنیا را جشن گرفت. در ۱۹۵۹ تعداد اعضاء آلتنگ از ۵۲ نفر به ۶۰ نفر بالا رفت. رئیس جمهور آن اسگیر اسگیرسن است که سه بار انتخاب شده است.

معارف و مذهب : زبان مردم آیسلند طی ۱۰۰۰ سال از آلودگی با السنه دیگر بری‌مانده است . دنمارکی و انگلیسی نیـز تدریس می‌شـود . هشت سال تـعلیمات مقدماتی اجباری میباشد .
بیسواد در آیسلند وجود ندارد . مذهب لوتران است ولی آزادی مطلق مذهبی حکمفرما میباشد .
دفاع : آیسلند قشون ندارد ، بحریه ندارد قلعه های جـنگـی ندارد . عضو اساسی ناتو می‌باشد و از آن رهگذر یك میدان هوائی رادار در کیفلا و یك دارد .

اتحاد جماهیر اشتراکیهٔ شوروی

پایتخت : ماسکو . مساحت : ۸۶۵۵۸۹۰ مربع میل . نفوس (بقرار تخمیـن حکـومت در ۱۹۶٤) : ۲۲۶٫۲۵۳٫۰۰۰ پرچم: زمین‌سرخ با نشان داس و چکش برنگ زرد و ستارهٔ طلائی پنج جانبی . واحد پولی : روبل معادل یك عشاریه‌یك دالر .
شرح : اتحاد جماهیر اشتراکیهٔ شوروی از نگاه‌مساحت بزرگترین کشور دنیا است که در دو براعظم از اقیانوس کبیر شمالی تا خلیج فنلند امتداد یافته است قسمت شمالی آسیا و نصف شرقی‌اروپا را احتوا کرده از قطب شما ل‌تا بحیرهٔ سیاه امتداد دارد . در غرب با فنلند ، بحیرهٔ بالتیك ، پولیند ، چکوسلواکیا ، هنگری و رومانیه هم سرحد میباشد . در جنوب آن رومانیه ، بحیرهٔ سیاه ، ترکیه ، ایران ، افغانستان، چین، جمهوریت مردم مغولستان و کوریا واقع‌شده است . در انتهای شمال شرقی آبنای بیرنگ آن را از آلاسکا جدا میسازد .

کشور وسیع اتحاد شوروی که یك بر ششم حصهٔ‌خشکهٔ روی‌زمین را تشکیل میدهدتقریباً دارای‌تمام انواع اقلیم غیر از اقلیم استوائی میباشد و انواع‌مختلف توپوگرافی را حایز است . قسمت اروپائی‌آن متشکل از سطوح کم ارتفاعـی است که در شرق آن کوهای‌یورال و در جنوب و جنوب شرق آن کوهای کریمیا و قفقاز واقع شده است کوهای یورال که روسیهٔ آسیائی را از روسیهٔ اروپائی جدا ساخته دو هزار و پنجصد میل از شمال به جنوب‌امتداددارد .قسمت آسیائی آن را نیزسطوح همواریکه در جنوب و شرق باکوها احاطه شده است تشکیل میدهد .
تقریباً یکصد و پنجاه هزار (۱۵۰۰۰۰) دریا و دو صد وپنجاه هزار جهیل دراتحاد شوروی‌وجود دارد . دریا های مهم اروپائی آن عبارتند از دنیپرکه‌در بحیرهٔ‌سیاه، یورال که در بحیرهٔ کسپین ، دان که دربحیرهٔ ازوف ،دونیای‌غربی که در بالتیك و دونیای شمالی که در بحیرهٔ ابیض میریزند . در قسمت روسیهٔ آسیائی دریا های اوب . ینیسی ولینا که در بحر منجمد شمالی و آمور که در اوقیانوس کبیر میریزند وجود دارد . یـك کانال ابکه ۶۳ میل طول دارد و از والگا گراد تا کالاچ امتداد دارد دریا های دان و والگا را بهم وصل میکند و یك سیستم هشتاد هزار میلی کانال ها چهار بحر سر حدی آنرا باهم وصل میسازد .

پایتخت اتحاد شوروی شهر ماسکو است که در آن‌قصر قدیمی تزار های روس واقع شده و بحیث

مرکز اعصاب جمهوریت های مختلف آن بحساب میرود . لیننگراد دومین شهر اتحاد شوروی است که در سابق بنام پتروگرادو پترسبورگ نامیده میشد در حوزهٔ دریای نیوا واقع شده است . کیف پایتخت هزار سالهٔ جمهوریت اشتراکیه اوکراین است و مـرکز صناعتی جنوبـی روسیهٔ بشمار میرود . کریمیا از تفرجگا های عمدهٔ اتحاد شوروی است که به یالتا و دیگر تفرجگاهای کنار بحر سیاه ارتباط پیدا میکند .

تاریخ و حکومت : مردم روسی متشکل از قبایل سلاویك که در کوهای کارپاتیان می زیستند به تدریج بجانب جنوب ، شمال و شرق انتشار نمودند . و در بین بالتیك و بحیرهٔ سیاه جاگزیـن شدند که این انتشار در حوالی قرون نهم و دهم بوقوع پیوست . در ۹۸۸ میلادی به امر شهزاده ولادیمیر مذهب عیسویت گرفتند.

از شهر ماسکودر نشریات روسی سال ۱۱۴۷ تذکر رفته است که در آن زمان شهر کوچکی بود .اما بکمك شهزادگان روسی مسکو و سیاست ایشان در جلب کمك تاتار ها مسکوروزبروزوسعت پذیرفت. شهزادهٔ بزرگ روسی دیمتری در ۱۳۸۰ بر تاتار ها غلبه یافت و امکان تـوسعهٔ روسیه را بیشتر ساخت . در حوالی قرن هژدهم یك حکومت مرکزی با قدرت متمرکز شده ای در روسیه مو جود بود . و تزار های روسی سیاست قاطعانه ای داشتند .

پیتر کبیر (که بین ۱۶۸۹ تـا ۱۷۲۵ بر روسیه حکمروائی کرد) در تاریخ روس جای مهمی دارد . پیتر به تحولات تخنیکی غرب علاقهٔ فراوان گرفته بود ازین رو یکعدهٔ خارجی ها را در شهر ماسکو جاگزین ساخت . وی اولین تزاری بود که خاك روسی را ترك داده در نیدرلندمصروف کارگری بندری شد تا بتواند معلوماتی در مورد ساختمان کشتی ها بدست آرد . همچنان جهت مطالعهٔ ممالك انگلستان و فرانسه به آنجا ها سفر کرد . بعد از مراجعت کوشش زیادی به خرچ داد تا مملکت وی بجانب تمدن پیش برود. تجارت راتشویق کرد و کارگران خارجی را جهت هدایت دادن در فابریکه‌ها وکشتی سازی استخدام کرد. شهرموجودهٔ لیننگراد را وی بحیث پایتخت بنا کرد و نام آن را سینت پترسبورگ نهاد . وی جنگ های طولانی با سویدنی ها ، ترك ها و پولیندی ها نمود .

قرن نزدهم نشانهٔ تحولات کلتوری و اجتماعی ای در روسیه بشمار میرود .

در جریان قرن نزدهم دو نوع متفکرین در روسیه ظهور کردند یکی (غربیون) که به جریانات ممالك غربی علاقـه میگرفتند و دیـگر (سلاو) پسند ها که معتقد بـه محافظهٔ سیستم قدیمی روسی و حیات زراعتی بودند . مساحت و منابع روسی به مملکت اجازه داد به نسبت دیگرممالك زودترمراحل صناعتی شدن را به پیماید . در همین وقت جریان های انقلابی نیز در روسیه پدید آمد که هدف آن از بین بردن رژیم (اوتوکراسی) بود . بعد از چند انقلاب درنیمهٔ

دوم قرن نزده وابتدای قرن بیست در زمان جنگ جهانی اول و در سال ۱۹۱۷ انقلاب سوسیالیستیك در روسیه بوقوع پیوست که تحت رهبری لینن منتج به بر قراری رژیم سوسیالیستیك در روسیه شد. روسیه در جنگ های جهانی اول و دوم حصه گرفت. رژیم سوسیالیستیك سیاست های اقتصادی و مالی ای بوجود آورد و در طی این مدت مردم شوروی به موفقیت های بزرگی رسیدند.

تشکیلات سیاسی : روسیه متشکل از پانزده فدراسیون جماهیر اشتراکیه است که بعضی از آنها تشکیلات اضافی هم دارند.

سیستم اقتصادی: مبنی بر ملکیت اشتراکی بوده دو نوع ملکیت تفریق میشود. یکی ملکیت دولتی ودیگر ملکیت کوپراتیف ها و مزارع اشتراکی ، منابع سر شارو طبیعی در سراسر اتحاد شوروی موجود است.
صناعت و زراعت انکشاف فوق العاده نموده است.

ذغال ، نفت آهن بمقادیر زیاد استحصال شده فولاد ، سمنت ، برق ، گاز طبیعی عرادجات وغیره عواید سر شاری دارد. وتجارت خارجی به پیمانهٔ وسیع صورت میگیرد.
حکومت : یگانه حزب قانونی عبارت از حزب کمونیست اتحاد شوروی است که کانگرس آن ،در حدود ۱۵۰۰ عضو انتخابی داشته در هرچار سال یکبار جلسه میکند. درین جلسهٔ کمیتهٔ مرکزی انتخاب میگردد. کمیتهٔ مرکزی یك هیئت رئیسه را انتخاب مینماید که سیاست حزب را بین و قفه های جلسات کمیتهٔ مرکزی تعیین می نماید. و همچنان یك دارالانشاء از طرف کمیتهٔ انتخاب میشود که بزرگترین عضو اجرائیه حزب می باشد. هیئت رئیسه حزب کمونیست مشتمل از دوازده عضو کامل و شش اعضای اضافی (الترنیت) است.

معارف و مذهب: تعلیمات عمومی اجباری است بیشتر از صد زبان تدریس میگردد. بعداز یك کورس هشت ساله سه سال دیگر لازم است که متعلم مکتب ثانوی را گذشتانده شامل موسسات علمی یا پوهنتون ها شود. در ۱۹٦٤ بیشتر از دو صد و بیست هزار مکتب موجود بود. و به همین تناسب موسسات علمی بالاترنیز وجود داشت.
کمتر از یك اعشاریه پنج فیصد مردم شوروی بیسوادانــد. در ۱۹۱۸ کلیسا و دولت از هم جدا شدند. تعداد زیادی از عیسوی ها، مسلمان ها ، یهود ها و بودائی ها در شوروی وجود دارند. عروسی ها باید ثبت دفاتر شود. طلاق تشویق نمیگردد. مادران بعد از زایمان سوم خویش حقوق دولتی میگیرند.

اتحاد شوروی و اضلاح متحده امریکا در بیستم جون سال ۱۹۶۳ موافقتنامه ای را بامضا رساندند که باساس آن سیستم مخابره‌تیلی تایپ و رادیوئی بین ماسکو و واشنگتن برای مخابرات عاجل و جلوگیری از جنگ تصادفی تاسیس یافت . همچنان در جولای ۱۹۶۳ اتحاد شوروی ،انگلستان وامریکا یك معاهدهٔ مشترکی را امضاء نمودند که به اعتبار آن همه‌گونه آزمایش های ذروی به استثنای آزمایش های زیر زمین ممنوع‌قرار داده شد .

اردنیه هاشمیه

پایتخت ها عمان و بیت المقدس. مساحه ۳۷٫۵۰۰مربع‌میل ، نفوس (تخمین ۵۲) یك ملیون و هفتصدو بیست و هفت هزار .

پرچم ،سه‌قطعهٔ افقی برنگ ها ی سیاه ، سفید و سبز. مثلث سرخ همراه با ستارهٔ هفت گوشه ئی سفید . واحد پولی دینار اردنی معادل دو عشاریه هشت دالـر اتازونی .

شرح : اردنیه‌یك‌سلطنت مشروطه است در آسیای غربی که سابقاً تحت ماندیت فلسطین بود . نام اردنیهٔ هاشمیه به ۲۶ ، اپریـل ۱۹٤۹ گذاشته شد . مملکت از دو قسمت متشکل است. اردنیه‌غربی که صالح الزراعه ولی پیر شده است و اردنیهٔ شرقی که قسماً سرسبز وقسماً ستیپ های‌خشك میباشد . بشمال آن سوریه بـه شرق آن عراق و به شرق و جنوب آن عربستان سعودی و به غرب‌آن مملکت نام نهاد اسرائیل واقع است . بسمت شمال غرب بـه غدیر گالیله امتداد دارد . یگانه بندر آن عقبه نام داردکه به‌جنوبی ترین قسمت مملکت به کنارخلیج عقبه واقع است . جهیل مرده‌بین اردنیه و مملکت‌نام نهاد اسرائیل واقع است .

مواضع دارای اهمیت تاریخی و مذهبی آن عبارتند از یوروشلم (بیت المقدس) بیت اللحم عمان ، جریکو ، سامریه و غیره بحساب احصائیه سال ۱۹۶۱ در نفوس آن ۶۳۰۷۵ عرب مهاجر فلسطین شامل است .

منابع و صنایع : قسمت غربـی امکانات خوب‌زراعتی‌دارد .بادنجان رومی ، سبزی ها ، گندم ، جو ، زیتون ، انگور ، نارنج ، لیمو و کیله دارد .معادن‌فاسفیت وپوتاس را دارا میباشد دو سیستم کانال یکصد و چهل هزار جریب آنرا

آبیاری میکند . منابع تنباکو ،آرد سازی ، تقطیر ، مواد تعمیراتی ، نیل زیتون ، صابون ، صدف و منسوجات را دارا میباشد . عواید توریزم آن بیشتراز عوایدصادرات آن میباشد .

تاریخ و حکومت : ـ از قرن شانزده تا جنگ جهانی اول جزء امپراطوری عثمانی بود . در۱۹۲۲ برماندیت فلسطین داخل شد ودر ۱۹٤٦ به آزادی رسید . امیر عبدالله اولین امیر آن شد . قرار داد امداد دو جانبه با برتانیه بست و آنرا در ۱۹٤۸ مورد تجدید نظر قرار داد در ۱۹۵۵ عضو ملل متحد شد .

امیر عبدالله بن حسین پسر دوم حسین ابن علی در جولای ۱۹۵۱ به قتل رسید و طلال پسر ارشدش به ریاست گزیده شد ولی سه‌ماه بعد به علت مریضی پارلمان او را مخلوع و برادرش حسین را بر تخت نشانید (دوم می ۱۹۵۲) وی بتاریخ۲۵ می۱۹٦۱ انتوانت‌اوریل گاردنر انگلیسی را به عقد ازدواج خویش در آورد و نام او را ملکه منا گذاشت .

ولیعهد او عبدالله بتاریخ ۳۰ جنوری ۱۹٦۲ متولد گردید .

قوهٔ تقنینیه مرکب ازسنا ی ۳۱ نفرهٔ مقرره توسطامیر ونمایندگان شصت نفری منتخب توسط ملت میباشد .

اردنیه و ممالك دیگر عربی در ۱۹٤۸ جامعهٔ عرب‌را تشکیل دادند و هدف شان مقابله با مملکت نام نهاد اسرائیل بود . اردنیه در اثر یك موافقه متارکه بااسرائیل بیت المقدس را در اختیار خود دارد .

اردنیه وعربستان‌سعودی بتاریخ ۲۹ اگست ۱۹٦۲ اعلام کردند که ایشان برای توحید قوای نظامی و اقتصادی خودباهم موافقه‌کرده‌اند.

معارف و مذهب : نفوس اردنیه بطور عموم عرب و مسلمان می باشند . عرب های مسیحی آن به ۱۸۰ هزار نفر بالغ میشود . تعلیم بزبان عربی است و انگلیسی هم تدریس میشود .

افریقای مرکزی

پایتخت : بانگی . مساحت ۲۳۸ هزار مربع میل ، نفوس (تخمین ۱۹٦۲ ملل متحد) یك ملیون و سه صد و بیست هزار ، پرچم : قطعات افقی آبی سفید سبز وزرد بایك قطعهٔ عمودی سرخ درمر کز و یك ستارهٔ طلائی در گوشهٔ چپ بالائی پرچم .

واحد پولی فرانك (۲٤٦ فرانك معادل یك دالر امریکائی) .

از متصرفات قدیمهٔ فرانسه در افریقای استوائی‌بنام‌یوبانگی شاری است که از شمال با چاد ازشرق با سوادان از جنوب با هر دوکانگو و از غرب با کامرون‌محاط میباشد. این جمهوریت نزدیك‌بخط استوا واقع بوده و اکثر خاك آنرا فلات ها تشکیل میدهد . اوسط ارتفاع آن از بحر دو هزار فت بوده‌دریا های آن طرف جنوب به کانگو و طرف شمال به غدیر چاد میریزند.

آزادی کامل جمهوریت افریقای مرکزی بتاریخ ۱۳ اگست ۱۹٦۰ اعلام گردید و در ستامبر عضو ملل متحد شد . عضو جامعهٔ فرانسوی میباشد .

اساس اقتصاد مملکت برپنبه ، قهوه استوار است . صادرات عمدهٔ آن پنبه و از معدنیات عمدهٔ آن الماس و طلا میباشد . گوشت را از چاد وارد میکند .

فرانسوی زبان رسمی است . هر چار گروپ نژادی این جمهوریت زبان سنگهو میدانند .

افریقای جنوبی

پایتخت : پریتوریا و کیپ تاون. مساحـــت ۴۷۲٫۳۵۹ مربـــع میل نفوس (تخمین ملل متحد د ۶۳ر) هفده ملیون . بیرق : سه تریشهٔ افقی نارنجی . سفید و آبی و در تریشهٔ سفید علامهٔ یونین جیك و ترانسوال ویر کلوزودولت آزاد سابقهٔ او را نژ .

واحد پولی راند(ده شلنگ)معادل یکصد و چهل سنت امریکائی) .

شرح : ــ جمهوریت افریقای جنوبی . سابق اتحادیـــهٔ افریقای جنوبی بتاریـــخ ۲۱ می ۱۹۶۱ جمهوریت خود را اعلام واز ممالك مشترك المنافع خارج شد . شامل قسمت جنوبی افریقا بوده شامل مستعمرات قدیمهٔ دماغهٔ امید نیك ناتال ، ترانسوال ودو لت آزا د او را نژ میباشد .

نفوس سفید پوست جمهوریت در ۶۳ ، سه ملیون نفر تخمین میشددر حالیکه بانتو های بومی ۱۱ ملیون آسیائی ها ۴۸۷ هزار و دیگران یك و نیم ملیون بودند .

منابع و صنایع : ــ جواری و پنبه پشم مرینو ، گندم ، تنباکـو ، نیشکر ، میوه‌های ستر وس، مسکه و پنیر محصولات عمدهٔ آنست . معادن آن خیلی وسیع است . در تولید طلا و الماس ، پلاتینم و انتیمونی در دنیا جلو افتاده است. کروم ، یورانیوم ، ذغال و آهن آن نیز خیلی زیاد است . تولید سالانهٔ مواد معدنی آن معادل یك عشاریه چار میلیارد دالر میباشد.

تاریخ وحکومت: اتحادیهٔ افریقای جنوبی توسط پارلمان برتانیه در ۳۱ می ۱۹۱۰ تشکیل شد و این درست ۸ سال بعد از شکست جمهوریت های آزاد ترانسوال و اورانژ بود بدست برتانیه در جنگ های بوور. اتحادیهٔ مذکور به نسبت ذخایر طلایش مصایب کافی دید .ساکنین اروپائی اول آن هالندی ها بودند که بعد ها بنام افریکا نزیاد شدند و ایشان تـاکنون یـك سیاست تبعیضی را تعقیب کرده اند که بنام اپارتید یاد می‌شود و هدف آن اینست که برای سفید پوستان و دیگر مـردم مناطق رهـایشی و انکشاف اجتماعی عـلیحده تنظیم گردد . باساس یك قانون که در ۱۹۵۹ تصویب گردیده ا ست بانتورا می توان درقسمت های سفید پوست استخدام کرد ولی ایشان هیچ نوع حقوق مدنی نخواهند داشت . صدراعظم فروردردرخواست عضویت جمهوریت خودرا درممالك مشترك المنافع وقتی پس گرفت که دیگر اعضاء نظر به سیاست تبعیض نژادی آن به عضویت افریقای جنوبی مخالفت کردند. ولی مملکت مذکور تاکنون در بلاك سترلنگ بـاقی مانده است .

کیپ تاون مرکز پارلمان و پریتوریا مرکز قوهٔ اجرائیه می باشد. شهر های بزرگ آن جو هانسبر گ و کیپ تاون میباشد .پارك ملی کرو گر محل نگهبانی حیوانات وحشی برای توریزم جالب است .

رئیس جمهور آن در هر هفت سال یکبار انتخاب میشود . سنا مرکب از ٥٤ عضو و اسامبلی مرکب از ۱٦۰ عضو میباشد که برای پنج سال انتخاب میشوند .

معارف و مذهب:— ١٤ یونیورستی دارد . تعلیمات ابتدائی برای همه تبعه آزاد و برای سفید پوستان جبری است . کلیسا های هالندی پروتستانت ازدیگران بیشتراست. زبان های رسمی آن انگلیسی و افریکا نز میباشد .

دفاع : — سیستم دفاعی مملکت هر تبعهٔ سفید پوست را مکلف میسازد که بین سنین ۱۷ و ٦۰ در وقت جنگ برای خدمات نظامی آماده باشد . اشخاص بین سنین ۱۷ و ٢٦ مکلفند سرویس نظام‌را در طول چار سال بگذرانند .

افریقای جنوب غربی : — درساحل بحر اتلانتیك از دریای اورانژتا انگولا و از اتلانتیك تا بچوانالیند و رودیشیای شمالی‌را اشغال‌کرده است . این خطه را آلمانها در ١٨٨٤ تصرف کردند و در ١٩١٥ به اتحادیهٔ افریقای جنوبی تسلیم دادند . جامعهٔ ملل آنرا به ماندیت افریقای جنوبی گذاشت ولی اخیر الذکر تاکنون آنرا به ملل متحد واگذار نشده است .

نفوس آن نصف ملیون میباشدکه صرف ۷۳ هزار نفر آن سفیدپوست هستند . از تولیدات عمدهٔ آن‌قره قل ، مواشی ، پنیر و مسکه و از معدنیات آن الماس ، سرب جست میباشد . ماهی وروغن ماهی رانیز صادر میکنند .

اکوادور

پایتخت : کیتو. مساحت ١١٦٢٧٠ میل مربع ،نفوس چار عشار یه هفتاد و دو ملیون . پرچم : پارچه عریض زرد که در فوق پارچه های نازك آبی وسرخ قراردارد وعلامت جنگی میان آن است . واحدپولی :سوکر.

شرح : — در طرف شمالی ساحل بحرالکاهل امریکای جنوبی قرار دارد . کوهای (اندیس) آنرا از شمال به جنوب قطع و به سه ساحهٔ طبیعی تقسیم میکند. وسعت مملکت از شمال به جنوب یکصد میل به شمال خط استوا و ٤۰۰ میل بجنوب آن میباشد. همسایگان آن کولومبیا و پیرو است . منابع مهم معدنی دارد . نفره ، نفت ، مس، آهن ، سرب و ذغال زیاد است . تولیدات زراعتی روز بروز انکشاف میکند ار بزرگترین صادر کنندگان کیلهٔ جهان است . بیست‌فیصد عایدات ملی از صنایع بدست می‌آید . بعد از سه قرن حکومت هسپانیائی در ١٨٢٢ با کولمبیا ملحق ودر۱۸۳۰ جمهوریت آزاد گردید . رئیس جمهور آن برای چار سال توسط آراء مستقیم انتخاب میگردد مذهب عمدهٔ مردم‌رارومن کاتولیك‌تشکیل میدهد . زبان مرم هسپانیائی‌بوده تعلیمات ابتدائی اجباری است . خدمت زیر پرچم نیز اجباری می باشد .

البانیه

پایتخت: تیرانا. مساحت ١١٠٩٧ میل مربع . نفوس : (بقرار تخمین ١٩٦٢ ملل متحد) ١٧١١٠٠٠ بیرق : سرخ باباشهٔ دو سره و ستارهٔ سرخ با حواشی زرد. واحد پولی : لیك (صد قنطار) .

شرح : البانیه یکی از ممالك کمونیستی بالقان بوده سر زمین

کوهستانی باریکی است که ۲۲۵ میل در ساحل شرقی ادریاتیك امتداد دارد . در شمال غرب با جهیل سکوتری ودر شمال عرب، شمال و شرق بایوگوسلاویه هم سرحد استدرجنوب شرق ان یونان قرار داشته کوهای پندوس آن تا البانیه امتداد دارد . از دریا های عمده و قابل کشتی رانی آن(بوجانا) است .

منابع و صنایع : جنگلات وفلزات معدنی از منابع عمدهٔ آنست .صنایع فلزی آن بخوبی انکشاف نکرده است . تولیدات عمدهٔ مملکت را تنباکو ، چوب ، پشم ، پوست ، پنیر و دیگر لبنیات ، ماهی ،روغن زیتون ، جواری ، گاو و قیر طبیعی تشکیل میدهد . دولت کوشیده است تا زراعت و صنایع خفیفه را انکشاف داده سرك های جدید و مراکز تولید برق اعمار نموده و معادن را عصری بسازد . چاربندر بحری دارد مهمترین و مجهز ترین آن :(دورازو) است .

تاریخ و حکومت : بیشتر از دو هزار سال قشون جنگی در البانیه جنگیده اند و برای سنوات عدیده یك مملکت اسلامی بود.

توسط کنفرانس اروپائی ۱۹۱۲ استقلال داخلی یافت و شهزاده ویلیام واید بر تخت نشست در ۱۹۱٤ فرار کرد .در ۱۹۱۵ آزادی آن توسط ایتالیه اعلان گردید در ۱۹۳۵ جمهوریت و در ۱۹۲۸شاهی گردید، شاه احمدزوغلو در ۱۹۳۹متواری گردید و البانیه در معرض قشون جرمنی و ایتالوی تا ۱۹٤٤ قرار گرفت . در نومبر ۱۹٤۵ حکومت مؤقتی جنرال(انور هوکسها)توسط برتانیه اتازونی و اتحاد شوروی برسمیت شناخته شد . در انتخابات ۱۹٤۵ کمونیست ها فایق آمده و جنوری ۱۹٤٦ اعلان جمهوریت کردند . نمایندگان پارلمان یك جرگه ئی آن یك یکنفر از هر ده هزار نفر انتخاب گردیده چار سال خدمت میکنند . در ۱۹٤۸ ارتباط نزدیك البانیه با ممالك کمونیستی باعث شد برتانیه واتازونی باآن قطع علایق کند و یوگسلاویا قرار داد اقتصادی خودرا ازباعث دشمنی آن مملکت با حکومت تیتو قطع نمود . در دسمبر ۱۹۵۵ البانیه بااتحادشوروی علایق دیپلوماسی خودرا قطع کرد . اکنون روابط نزدیکی با جمهوریت مردم چین برقرار کرده است .

معارف و دین : حد اعظمی نفوس آن را مسلمانان تشکیل میدهند . بعد از آن عیسویان اورتوداکس رومن کاتولیك ها قرار دارند . مکاتب به تعداد کم بوده اما به اساس قانون اساسی تعلیمات ابتدائی رایگان و اجباری است .

از نظر نژاد البانی های شمال غیگ ها وجنوب تاسك ها اند .

دفاع : خدمت عسکری در بین سن ۱۹ و ۳۵ سالگی اجباری است قشون البانی در حدود ۲۵۰۰۰ است .

الجزایر

پایتخت : الجزیره . مساحت : ۹۲۰۰۰۰ مربع میل . نفوس (بقرار نفوس شماری ۱۹٦۰) : ۱۰۷۸٤۰۰۰ واحد پولی : فرانك (معادل ۲۰ سنت اتازونی)

شرح : جمهوریت الجزایر با سیاست سوسیالیستیك در سوم جولای ۱۹٦۲ به آزادی نایل گردید

در حدود پنج ملیون مسلمان ها و اروپائی ها برای ختم حکمرانی ۱۳۲ ساله فرانسوی قیام کرد و رای دادند .

الجزایر در ۱۸۴۲ به فرانسه ملحق ساخته شده بود . الجزایر در افریقای شمالی به امتداد ٦٤٠ میل در ساحل مدیترانه و در بین تونس در شرق و مراکش در غرب واقع شده است . در جنوب به صحرا و به افریقای غربی فرانسوی وصل میشود . سطوح هموار تل در ساحل مزارع حاصلخیزی را میسازد و دو سلسله کوهای اطلس به ارتفاع اعظمی ۷۰۰۰ فت مملکت راتقسیم میکند .

منابع و صنایع : تولیدات زراعتی شامل گندم ، جو ، جودر ، جواری ، کچالو ، کتان و تنباکو است . شراب و روغن زیتون نیز تولید میگردد . خرما . انار و انجیر به وفرت میروید مالداری زیاد است ذخایر بزرگ آهن، جست ،سرب، سیماب ، مس و سرمه غاز وپترول وجود دارد .

تولیدات صناعتی الجزایر سالانه در حدود چار صد و چهل و پنج ملیون دالر تخمین میشود .

واردات عمدهٔ آنرا تولیدات نساجی، ماشین باب ، موتر، پترول ،شکر، ذغال ، آهن ، فولاد ، حبوبات و قهوه تشکیل میدهد صادرات آن عبارتست از شراب ، حبوبات ، پوست ، میوجات ، آهن ، جست خام سنگ های گوگرد ، کارك ، نباتات عطری، تولیدات تنبا کو ، سبزیجات و پترو ولیم .تجارت آن عمدتاً با فرانسه صورت میگیرد .

تاریخ و حکومت : ملیت خواهی عربی از سال ۱۹۵٤ الی ۱۹٦۲ نا آرامی های جدی ای را در الجزایر بوجود آورد . فرانسه تقریباً نصف قوای خود را مصروف الجزایر می کرد و سالانه بیشتر از یك ملیارد دالر مصرف را متحمل میگشت . در بین سالهای ۱۹۵٤ـ ٦۲ انقلاب الجزایر منتج به مرگ ۱۲۰۰۰۰ مسلمان و ۱۰۲۰۰ عساکر فرانسوی گردید . مخالفین کنترول فرانسه بدو گروپ (حرکت ملی الجزایر) و جبهه آزادی ملی الجزایر منقسم گردیده بودند و در وقت نیل به آزادی گروپ دوم کثرت داشت . در مقابل آنها گروپ قشون افراطی فرانسوی (او ، ای ، اس) که خواهان دوام حکومت فرانسه در الجزایر و تحریك قشون فرانسوی در مقابل جنرال دوگول بودند ، قرار داشت. در۱۹۵۸ رئیس جمهور فرانسه جنرال دوگول دادن حق تعیین سرنوشت را به الجزایر وعده داد . در سپتمبر ۱۹۵۹ جبهه آزادی ملی الجزایر حکومت مؤقتی را بریاست فرحت عباس تاسیس نمود . یوسف بن خده در اگست ۱۹٦۱ جانشین اوشد مذاکرات ایویان در ۱۹٦۲ بین جبهه آزادی ملی الجزایر و فرانسه منجر به متارکه ،قبول حکومت مؤقتی و استقلال الجزایر بعداز یك ریفرندم شد . در اول جولای همین سال هفتاد فیصد آراء خواهان آزادی بوده و جنرال دوگول در سوم ماه مذکور آزادی الجزایر را اعلان کرد . در جریان ۱۹٦۲ مناقشات بین حامیان احمد بن بلا معاون صدر اعظم حکومت مؤقتی ویوسف بن خده صدر اعظم موجود بود تا اینکه کمیتهٔ سیاسی هفت عضوی نمایندگان بن بلا و قشون الجزایری

اوضاع‌راتحت‌کنترول درآوردند. بعداز او لین انتخابات شورای‌ملی در ۱۹۶۲ احمد بن بلا بحیث صدر اعظم مؤظف تعین گردید . وی الجزایر را یك‌مملکت سوسیالیستی بیطرف با حفظ بیطرفی درسیاست خارجی اعلان کرد .

قانون اساسی‌الجزایردر سپتمبر ۱۹۶۳ تصویب شده و بن بلایگانه کاندید ریاست جمهوری بحیث رئیس جمهوربرای پنجسال‌انتخاب گردید . ملی ساختن‌صنایع وزمین های زراعتی بسرعت‌صورت گرفت و در ۱۹۶۳ الجزایر صد ملیون دالر کمك طویل‌المدت بقسم‌قرضهٔ صناعتی از اتحاد شوروی دریافت کرد . الجزایر هنوز هم بگرفتن کمك ار فرانسه ادامه میدهد . الجزایر عضو ملل متحد و جامعه عرب است .

در سال ۱۹۶۵ بعد از یك کودتا بومیدین رهبری الجزا یر را بـه عهده گرفت .

معارف و دین : مردمان اصلی الجزایر اعراب وبربر های‌مسلمان اند یك پوهنتون در الجزایر وجود دارد . مکاتب ابتدائی فرانسوی و مسلمان ها با هم آمیخته شده‌اند . قبل از آزادی تقریباً یك ملیون اروپائی که هشتاد فیصد شان در الجزایر متولد شده بودند وجود داشت فعلا این رقم به یك برده تنقیص نموده است .

السلوادور

پایتخت: سان سلوادور. مساحت: ۸۲۵۹ میل مربع . نفوس : دوملیون و هفتصد هزار پرچم : آبی سفید آبی بصورت افقی با علامت‌جنگی در قسمت سفید آن واحد پولی : کولون معادل چهل سنت‌امریکائی.

شرح : از کوچکترین جمهوریت های‌امریکای مرکزیست . و در زرع قهوه هفتمین کشور جهان است . پنبه ، طلا و شکر را نیز صادر میکند.در ۱۸۲۱از هسپانیه آزادی گرفت . شصت فیصد بی سواد دارد. تعلیمات اجباری‌رایگان است . زبان آن هسپانوی ومذهب آن رومن کاتولیك است .

*رئیس جمهور از طرف مردم برای پنج سال انتخاب می‌شود . برای پارلمان هر فرد دارای سن ۱۸ و بالاتر مجبوراست رای‌بدهد.

المان غـربی

پایتخت : بن . مساحت به‌شمول بر لین غربی ۹۵۹۳۱ میل مر بع نفوس (قرار تخمین ۱۹۶۳ ملل متحد) پنجاه و پنج اعشاریه ٤۳۰ ملیون پرچم : پارچه های افقی سیاه ، سرخ و طلائی واحد پولی: مارك جرمنی معادل بیست و پنج سنت امریکائی .

شرح : واقع در اروپای مرکزی شامل حوزه دریای راین است . در شمال متصل است به بحیرهٔ شمال و بحیرهٔ بالتیك و دنمارك در شرق با آلمان شرقی در جنوب با اطریش و سویس و در غرب با بحیرهٔ شمال ، هالیند ، بلجیم ، لکسمبورگ و فرانسه . آب وهوا آن نسبت به المان شرقی گرم ترو زمستان های آن کوتاه تر است .

تاریخ و حکومت : تا سال ۱۹٤۹ با آلمان شرقی تاریخ مشترکی داشت : در سال(۵۰)قبل ازمیلاد، جولیوس سزار قبایل جرمنی را شکست داد اما درسال‌نهم میلادی تحت ادارهٔ (واروس) رومی ها را اخراج کرد . بعدتر جنگ های‌سی

ساله (١٦١٨ ــ ١٦٤٨) جرمنی را بحکومت کوچکی منقسم کرد .
بعد از ناپلیون اطریش و پروس برای تصرف جرمنی جنگیدند که در نتیجهٔ جنگ هفت هفته ئی پروس ها در ١٨٦٦ غالب گردیدند . در ١٨٦٧ بسمارك‌صدراعظم پروسی کانفدراسیون آلمان شمالی را تشکیل کرد . در ١٨٧٠ بسمارك ناپلیون سوم را مجبور به جنگ ساخت و بعد از شکست فرانسه امپراتوری جرمنی را اعلان کرد . در ١٨٧١ ویلهلم شاه پروسی را بحیث امپراطور یا قیصر جرمنی اعلام نمود . امپراطوری جرمنی یعنی (رایش آلمان) قبل از جنگ اول یعنی در ١٩١٤ به اوج قدرت خود رسید و متصرفات وسیعی را در افریقای شرقی بدست آورد . بعد از جنگ الزاس و لورین را به فرانسه (یوپن) و (فالمیدی) را به بلجیم، قسمت‌هایی‌از(سلیشیا) را به پولیند و چکوسلواکیا و یك قسمت (شلسوگ) را به دنمارك واگذار نمود.همچنان‌تمام متصرفات و مستعمرات خود رااز دست‌داد . در بین سالهای ١٩١٩ ــ ١٩٣٤ جمهوریت جرمنی‌بپرداخت غرامات مصروف گشت .
رایش سوم در سالهای ١٩٣٣ ، ١٩٤٥ دوام کرد . هتلر که درسال ١٨٨٩ در اطریش بدنیا آمده بود رهبری حزب سوسیالیست ملی کار گران جرمنی را بعد از جنگ به عهده گرفت . در١٩٢٣ به‌کمك جنرال لودندورف در هنگام قصد از بین بردن‌حکومت بواریامحبوس شد .
در ١٩٣٣ هندنبورگ رئیس جمهور آلمان هتلر را بحیث صدر اعظم تعیین کرد . در سوم‌اگست ١٩٣٤ یك روز بعد ا زمرگ‌رئیس جمهور ، کابینهٔ جرمنی وظایف رئیس جمهور و صدر اعظم را یکی ساخته و هتلررابحیث رهبرپذیرفت هتلر آزادی بیان و اجتماع را از بین برد و به یك سلسله کشتار ها پرداخت و مخصوصاً یهودان و مخالفین خود را از بین می‌برد . وی حوزهٔ راین را دوباره نظا می ساخته اطریش راضم جرمنی کرد (١٩٣٨) . در ١٩٣٩ پیمان عدم تعرض را با اتحاد شوروی عقد کرد .
در سپتمبر سال ٣٩ به پولیند اعلان حرب داد . در ١٩٤٥ بادیدن شکست کامل هتلردر برلین‌انتحار کرد .
جمهوریت اتحادی المان در سال ١٩٤٩ بتاریخ بیست و سوم ماه می در (بن) بمیان آمد . قوای اشغالی یعنی‌امریکا، اتحادشوروی انگلستان ،وفرانسه حقوق‌مدنی‌را به مردم المان باز گردانیدند .
جمهوریت المان غربی بتاریخ ٥ ١٩٥٥ بکلی آزاد گردید .
پارلمان آن دو شعبه‌ئی است که اعضا هر کدام برای چار سال انتخاب می شوند .
ولسی جرگه ٤٩٩ عضو دارد و مشرانو جرگه ٤١ عضو ، رئیس جمهور برای مدت پنجسال‌انتخاب میشود انتخاب او توسط اعضاء پارلمان جمهوریت و پارلمان های ایالتی برای یکبار صورت میگیرد. صدر اعظم در اثر پیشنهاد رئیس جمهور توسط پارلمان انتخاب می شود .
المان غربی عضو ناتو ، کاس مارکیت اروپائی بوده عضویت

یونسکو و یوراتوم را نیز دارد.

منابع و صنایع : بین سالهای ۱۹۵۰ و ۱۹۶۰ المان غربی رشد اقتصادی بی سابقهٔنمود .تولیدات سالانهٔ ملی از ۲۳ بلیون دالر در ۱۹۵۰ به ۹۴ بلیون دالر در۱۹۶۳ بالا رفت .

المان غربی در تولیدات فولاد کشور اولین اروپای غربی است . سالانه یك ملیون تن‌کشتی سازی دارد و سالانه بیش از ده و نیم ملیون تن پطرول را تصفیه میکند.

از تولیدات آن در ۱۹۶۳ ذغال سنگ ، آهن و فولاد ، سمنت ، و موتر ها میباشد . در آغاز سال ۶۴ باقیماندهٔ آن از درك غرامات جنگ به ۱۴۴ ملیون دالر میرسید و این باقیماندهٔ رقم سه بلیون دالری بود که در اثر قرار داد ۱۹۵۳ لندن برالمان‌غربی قبولانیده شده بود .

معارف و مذهب: المان‌غربی ۱۹ پوهنتون . ۸ پوهنون تخنیکی و ۴۶ مؤسسه‌تعلیمات عالی‌موسیقی، مذهبی و غیره دارد . تعلیم بین سنین ۶و۱۴ -اجباری است . به اعتبار قانون اساسی آزادی مذهبی در آلمان مراعات میشود .

دفاع : قوای نظامی المان غربی تحت ادارهٔ آمرین ملکی‌است .جلب عسکری ۱۹ ساله ها معمول و خدمت عسکری برای هجده ماه است .

المغرب

پایتخت :رباط .مساحه ۱۰۴ر۱۷۲ مربع میل نفوس (تخمین م . م در ۱۹۶۲) دوازده عشاریه سه ملیون برچم : سرخ با ستارهٔسبز .واحد پولی درهم (معادل بیست سنت امریکائی) .

شرح : سلطنت المغرب که به کرانهٔ شمال غربی افریقا واقع است‌تا ۱۹۵۶از متصرفات‌فرانسه و هسپانیه بود و اصلا از بقایای امپراطوری بزرك شریفی ها بود که توسط عرب ها در پایان قرن هفتم میلادی تاسیس شده و بر تمام افریقای شما لغربی و قسم اعظم‌شبه جزیرهٔ شمالی ایبر یا (هسپانیه‌وپرتگال کنونی)مسلط‌بودبه شرق‌المغرب الجزایر وبشما ل آن مدیترانه و بجنوب آن ریودی اورو و الجزایر و به غرب آن بحر اطلس واقع است .

مملکت‌از پنج‌قسمت‌طبیعی متشکل است : سلسله جبال اطلس در شمال ، سلسله وادی های حاصل خیز در غرب ، وادی های ها وز در جنوب غرب ، مسی تا یعنی فلات های صالح الزراعه در مرکز و ناحیهٔ ما قبل صحرا در جنوب و مشرق.مردم المغرب‌بالعموم‌مخلوط از اعراب و بربر های بومی می باشد .

تنجیر در منتها الیه شمال غربی المغرب بندری است که تا ۱۹۵۶ بندر بین المللی بود و از آن ببعد جزء خاك المغرب شناخته شد .

افنی منطقهٔ ساحلی تحت‌تصرف هسپانیه است که اخیراً طالب الحاق به المغرب میباشد .

منابع و صنایع : مردم المغرب زراعت پیشه و مالدار هستند . جو ، گندم و جواراز تولیدات‌عمدهٔ زراعتی آن است میوه ها و تاکستان های زیاد دارد و خرما ازمحصولات منظم آن بشمار میرود . ازتولیدات

صنعتی آن قالین ، مواد چرمی، پشمی و ابریشمی میباشد . منابع آن را بیشتر فاسفیت ها مس ، سرب ، ذغال سنگ، قلعی وپترول تشکیل میدهد . صادرات عمدهٔ آن مواد خوراکه ، تنباکو میوه های سیتروس ، ماهی ، شراب ، سبزیجات و مواد معدنی میباشد .

تاریخ وحکومت: المغرب نظر به نزدیکی خود به الجزایر تحت نفوذ و سلطهٔ فرانسه درآمد . انقلاب قبایل المغرب در ۱۹۱۰ منجر به از دست رفتن (فیض) شد . از آن بعد تا بیست سال مجادلات مردم علیه فرانسه دوام یافت تا اینکه در ۱۹۲۶ عبدالکریم‌را تبعید‌کردند و در ۱۹۳۳ سیدی علی حسین تسلیم فرانسه شد .

تسلط فرانسه در اثر موافقه دوم مارچ ۱۹۵۶ از بین رفت وآزادی المغرب قبول شد . قوای‌فرانسوی در ۱۹۶۱ کاملا المغرب را تخلیه کردند .

سیدی محمد بن یوسف ، پسر سوم مولای یوسف در ۱۹۲۷ به عنوان محمد پنجم معرفی شد .پسر ارشدش مولای حسن بتاریخ ۹ جولای ۱۹۵۷ بحیث وارث تاج و تخت شناخته شد . و در همان سال لقب سلطان به (ملك)تبدیل گردید .

محمد پنجم در ۱۹۶۱ مرد و ولیعهد او به عنوان ملك حسن‌دوم بر تخت المغرب نشست . او یك قانون اساسی نو را بمیان آورد . المغرب بتاریخ ۷ دسمبر ۱۹۶۲ یك سلطنت مشروطه اعلام شد . و اولین پارلمان ۱۴۴ نفری ۱۹۶۳ انتخاب گردید . المغرب کمك بلا شرط امریکا و اتحاد شوروی را حاصل میکند و با فرانسه قرار داد های همکاری اقتصادی ، تخنیکی و کلتوری‌دارد.

معارف و مذهب : نفوس محلی المغرب اکثر بی سواد است ولی مراکز تربیوی مسلکی و زراعتی آن رو به انکشاف میباشد . مکاتب و مدارس مذهبی فرانکو مسلم و فرانسوی دارد . پوهنتون اسلامی کیروین در فیض خیلی معروف است . زبان رسمی عربی است و نفوس آن اهل سنت میباشند .

اندونیزیا

پایتخت : جاکارتا . مساحت : ۷۳۵۸۶۵ مربع میل . نفوس قرار تخمین ۱۹۶۲ملل‌متحد ۹۷۷۶۵۰۰۰
برچم : دو بند افقی سرخ وسفید.
واحد پولی : روپیه (معادل عشاریه سه سنت امریکائی) .

شرح : ــ اندونیزیا بزرگترین‌مجمع الجزایر جهان که سابقاً به شرق الهند موسوم بود بالای استوا از ۶ درجهٔ عرض البلد شمالی تا ۱۰ درجهٔ عرض البلد جنوبی واقع‌شده است ومتشکل از بیشتر از ۳۰۰۰ جزیره می باشد چار عدد از بزرگترین جزایر آن عبارتند از جاوا (یکی از پر نفوس‌ترین مناطق جهان که در آن هزار نفر در یك میل‌مربع زیست میکنند)سوماترا، بورنیوی غربی و سلیبز . ازجزایر دیگر آن بانکا . بلیتن . مادورا . بالی . سومبادا . تیمور و غیره است .

نژاد های مختلفی در اندونیزیا موجود است .

ایریان غربی یانیو گینی ها لیندی که از سالیان درازی اندونیزیا

ادعای مـالکیت آن را داشت در ۱۹۶۲ تحت ادارهٔ آن درآمـد . جاکارته در جزیرهٔ جاوا واقع شده و نام قدیمی آن (باتاویا) است .

منابع و صنایع : اندونیزیا یکی از غنی ترین ممالك جهان از نگاه ذخایر طبیعی میباشد و ذخایـر بزرگ قلعی ، تیل و ذغال وذخایر عمدهٔ منگانیز ، مس ، نکل ، طلا و نقره دارد . سالانه بیش از دو صد ملیون تن تیل خام تولیـد میکنند . همچنان تیل وارده ازعراق، کویـت وسا راواك را تصفیـه مینماید . از نظر تولید قلعی بعداز ملایا درجه دوم را احراز کـرده است .

هشتاد فیصد مردم مصروف زراعت اند . برنج ، جـواری ، حبوبات دیگر ، تنباکو ، قهوه . رابر مرچ ، الیاف، اقسام نارگیل، چای ، شکر و نیل از تولیدات عمدهٔ آن است حکومت اندونیزیا کوپرانیف هارا تشویق نموده و با پلان‌های پنجساله میخواهدتولیدات برنج ، غذا های اساسی و قدرت برقی را بلند برد . یك پلان هشت سالهٔ انکشافی در سال ۱۹۶۱آغاز گردیده است .

تاریخ و حکومت : تا ماه مـارچ ۱۹۴۲ انـدونیزیـا از مستملکات ماورای بحار هالیند بشمارمیرفت. بعد از مدت اشغال اندونیزیا توسط جاپان (۴۵ ـ ۱۹۴۲) مجاهدین‌ملی اندونیزیا به رهبری دوکتور(احمد سوکارنو)ودوکتور (محمد عطا) جمهوریت انـدونیزیـا در اگست ۱۹۴۵ اعلان گردید . جنگ های چار سالهٔ اندونیزیا و هالیند بعد از امضای موافقتنامهٔ ۱۹۴۹ خاتمه یافت که نظر بـه آن امور تـمام اندونیزیا به استثنای ایریان به حکومت انتقالی جـدید کـه بنام اضلاع متحدهٔاندونیزیا یادمیگردید واگذار شد . دوکتور سوکارنو در شانردهم دسمبر ۱۹۴۹ بحیث رئیس جمهور انتخاب گردید . در جولای ۱۹۵۰ همه ایالات موافقت کردند تا یك حکومت مرکزی‌قوی ای بنا شده و نام آن جمهوریت اندونیزیا گذاشته شود درسپتمبر همان سال اندونیزیا به عضویت ملل متحد در آمد .

بعد از سال۱۹۵۷ اندونیزیابیك سلسله اقدامات ملی ساختن املاك هالیندی، ها پرداخت این کار در ۱۹۶۳ منتج به واگذار شدن امور اداری ایریان به اندونیزیا گردید. نا آرامی های اقتصادی و سیاسی در مملکت باعث گردیدکه دوکتور سوکارنو در ۱۹۵۹ دو باره قانون اساسی آن مملکت را که در۱۹۴۵ به میان آمده بود نافذ سازد باساس آن صلاحیت‌رئیس‌جمهور نامحدود بوده و وی مجبور به اتخاذ یك سیاست دیموکراسی رهبری شده میباشد .

در ۱۹۶۰ دکتور سوکارنو پارلمان انتخابی ۲۵۷ عضوی را به پارلمان انتصابی ۲۶۱ عضوی مبدل کرد . دوکتور سوکارنو در ۱۹۶۳ برای همیشه بحیث‌رئیس جمهورخوانده شد . از سالهای۶۱ ـ ۱۹۵۵ جنگ های غیر منظم در سوماترا وسلیبز بر ضد رژیم وی به رشد اقتصادی مملکـت صدماتـی وارد آورد . اندونیزیا مخالف بـوجـود آمدن اتحادیه بزرگتر مالیزی بود ولی در ۱۹۶۶ از یکطرف صلاحیت‌دکتور سوکارنو محدود ساخته شد و از

جانب دیگر با مالیزیانیز سرآشتی را از پیش گرفت .

معارف و مذهب : نود فیصد اندونیزیائی ها مسلمان اند نفوس باقیمانده را عیسوی ها هندو ها، و بودائی ها تشکیل میدهد . تعلیمات ابتدائی در سنین ٦ــ١٢ اجباری بوده تعلیمات متوسطه و عالی به پیمانهٔ متوسط وجود دارد. پوهنتون های متعددی وجود دارد از آن جمله پوهنتون جاکارتا و باندونگ مشهور اند . زبان رسمی مردم باهاسا اندو نیز یااست که از ملایائی مشتق شده است .

اندورا

پایتخت: شهراندورایااندورالاویل. مساحت ١٩١ مربع میل نفوس : (بقرار نفوس شماری ١٩٥٧)٦٤٣٩، بیرق آبی زرد سر خ بصورت عمودی واحد پولی : فرانك ، پیسیتا .

جمهوریتی است در وادی پیر نه تحت سر پرستی فرانسه واسقف هسپانوی اورجل . از ١٢٧٨ به اینطرف ا زاستقلال و آزادی بهره مند بوده ودر ١٨٠٦قانون اساسی آن ا ز طرف ناپلیو ن به آن اعطاء گردید سالانه خراجی معادل ٩٦٠ فرانك به فرانسه و ٤٦٠ پیسیتا به اسقف می پردازد . توسطیك قونسلگری عمومی کـه ٢٤ عضو منتخب دارد اداره میشود . قضات به تعداد مساوی از طرف فرانسه واسقف تعیین میگردند . اندورا به مقدار کافی آهن ، سرب ، زمچ، سنگ و چوب دستك دارد ازصنایع مهم آن تربیهٔ گوسفند و جلب سیاحین است .

لسان رسمی مردم آن (کتلانی) و دین اساسی آنها رومن کاتولیك است .

ایالات متحده امریکا

پایتخت : واشنگتن . مساحت ٣٦١٥٢١١ میل مربع . نفوس : (نفوس شماری اخیر) یکصدو نودوپنج ملیو ن . بر چم : ملی آ ن موسوم به ستاره ها و پارچه ها دارای ١٣ پارچهٔ افقی (هفت پارچهٔ سرخ شش پارچهٔ سفید) با یك ساحهٔ آبی در کنار بالائی چپ که تا پارچهٔ چارم سرخ رنگ امتداد دارد و دارای پنجاه ستارهٔ سفید میباشد . واحد پولی : دالر .

شرح : قسمت عمدهٔ ایالات متحد ه قسمت وسطی امریکای شمالی را اشغال کرده است که چهل و هشت ضلع آن در همین حصه قرار دارد . همین قسمت از یك طرف محدود است به کانادا ازطرف جنوب به مکسیکو و خلیج مکسیکو از طرف شرق به بحر اطلس و از طرف غرب به بحر الکاهل .

ایالت آلاسکا : در گوشهٔ شمال غربی کانادا واقع بوده در شمال آن بحر منجمد شمالی . در شرق آن کانادا در جنوب آن خلیج آلاسکا و در شرق آن آبنای بیرنگ واقع بوده و همین آبنا آنرا از اتحاد شوروی جدا میسازد . دریا های اضلاع متحده درچار ساحه تخلیه میشوند که عبارت از بحر اطلس ، جهیل های بزرگ، خلیج وبحرآرام است . از سیستم های بزرگ دریائی آن مسی سی پی ، سینت لارنس ، کولمبیا و کولرادو است دریا های حوزهٔ اطلس که در شرق کوهای آپالاش قراردارند جریان سریع داشته ودر انکشاف صناعتی

این حوزه سهم بارز گرفته است . عده‌ای ازین دریاها قابل کشتی رانی است . دریا های حوزهٔ جهیل های بزرگ همه‌بالاخره به دریای سینت لارنس ریخته و از راه‌خلیج سینت لارنس کانادا در بحرالکاهل میریزد . نشیب خلیج شامل آن قسمت از ایالات متحده است که آبهای آن‌درخلیج‌مکسیکو می‌ریزد. سیستم مسی سی پی ازسیستم های بزرگترین‌دریائی ایالات‌متحده است .

سلسله جبال اپالاش در شرق و راکی در غرب قرار دارد . کشور امریکا پهناور و دارای اقلیم های مختلفه است .

تاریخ وحکومت : درسال ۱٤۹۲ کرستوفرکولمبس ملاح جینوائی اجازهٔ مسافرت غربی را از ملکه ایزابل هسپانیه اخذ نمود . در سوم اگست این سال وی با پنجاه و دو مرد و کشتی سانتاماریا . و در کشتی دیگر که هر کدام حامل هژده مرد بود بجانب غرب شتافت درین سفر وسه‌سفر دیگرکولمبس مناطق کیوبا . هسپانیولا . پوروتوریکو ، جمیکا ، ترینیداد . امریکای جنوبی را کشف کرد . وی در سال ۱۵۰٦ وفات نمود . باین ترتیب راه سر زمین امریکا برای اروپائیان باز شد . بعد از آن کشور های مختلف اروپائی بر مناطق مختلف این سر زمین‌مسلط شدند . و انگلیس ها قسمت اعظم آنرا متصرف گردیدند . در سال ۱۷٦۳ انقلاب امریکا باعث حصول استقلال ایشان ا زانگلستان‌گردید وملت‌مستقلی‌را‌بوجودآورد(٤جولای ۱۷۷٦).قانون اساسی‌امریکادر۱۷۸۷ به‌منصهٔ‌تطبیق گذاشته شداو لین رئیس جمهورامریکاجارج واشنگتن انتخاب گردید .

حکومت امریکا را میتوان یك دیموکراسی مشروطه نامید . دو حزب مشهور سیاسی امریکا دیموکرات و جمهوری خواه است. دو مجلس دارد یکی سنا و دیگر نمایندگان اعضای سنا برای شش سال و نمایندگان برای دو سال انتخاب میشوند . کاندید های ریاست جمهوری و معاون ریاست جمهوری یکسال پیش از انتخابات از طرف کنوانسیون ملی تعیین می شوند . نمایندگان این کنوانسیون تحت شرایط بخصوصی‌انتخاب می گرددمثل‌اینکه‌بایددرین‌کنوانسیون از تمام ایالات به تناسب نفوس آنها نمایندگی بعمل آید . انتخابات رئیس جمهوری هر چار سال‌یکبار اجراء میشود . در انتخابات‌عمومی رای دهندگان‌مستقیماً‌برای کاندید ریاست جمهوری دلخواه خود رای میدهند . هر کاندیدیکه اکثریت آراء یك ایالت را بدست آورد نمایندهٔ همان ایالت‌در صورت‌لزوم در انتخابات نهائی حمایت میکند . در انتخابات نهائی نمایندگان و اعضای سنا که از ایالات مختلف گرد آمده اند اشتراك مینمایند و کاندیدیکه اکثریت آراء ایشان را بدست آورد برای چار سال بحیث رئیس جمهور انتخاب میگردد .

کانگرس امریکا اختیارات وسیع قانونگذاری را در کشور دارد .

منابع و صنایع : اضلاع متحد امریکا از کشور های غنی جهان بوده چه از نگاه ذخایر معدنی وچه از نگاه زمین های زراعتی و چه از نگاه انکشاف‌صنایع و فابریکات

اهمیت بزرگی در جهان دارد . تجارت خارجی به پیمانه های وسیعی انکشاف کرده است . جدیدترین وسایل حمل و نقل ، فابریکات ،

صنایع ، فلزات ، موتر سازی و غیره وسایل تخنیکی زیاد انکشاف یافته است . تولیدات زراعتی ، گندم ، تنباکو ، مالداری و صنعت

نفت ایالات متحده نهایت شهرت دارد . گله های گاو ، گوسفند و اسپ مخصوصاً در جنوب بوفرت تربیه میشود . مرغداری انکشاف زیاد کرده است . استخراج معادن

طلا و غیره عواید هنگفتی دارد . صادرات امریکا درسراسر جهان صورت میگیرد . امریکای لاتین و

جنوبی ، افریقا ، اروپا ، آسیا و غیره به پیمانه های وسیع باامریکا تجارت دارند . واردات امریکا را نیز موادی از همین جا ها تشکیل میدهد . پیشرفت تخنیکی وماشین

سریع است . درمورد پرواز ها به فضای خارجی بااتحادشوروی رقابت دارد. از نیروی اتوم در

تولید برق وغیره کار می‌گیرد . نساجی تولیدات زیادی دارد . صنعت تولید برق انکشاف نموده است . هواپیمائی و بحریهٔ تجارتی عواید زیادی بار می‌آورد . اکثر میوجات در امریکا میروید و حاصل خوب دارد . حبوبات و سبزیجات نیز بوفرت پیدا میشود .

معارف و مذهب: بیش از یك هزار پوهنتون وجود دارد . که

هر کدام شعبات اختصاصی زیاد دیگری دارند . علاوتاً پوهنتون های اختصاصی دیگربا مکاتب زیاد موجود است . معارف به اندازهٔ

زیادی تعمیم یافته است .معلمین به اندازهٔ کافی ودر شقوق مختلف اختصاصی موجود اند . تعلیمات ابتدایی عام بوده موسسات و

کودکستان ها به احوال اطفال در سنین قبل از مکتب رسیدگی میکنند .

دین عیسوی عام بوده پروتستانت ها اکثریت نفوس

را تشکیل میدهند . کاتولیك‌هاهم در ایالات متحده زندگی می‌کنند . غیراز اینها تعدادی یهودان نیز در امریکا بسر میبرند .

ایتالیه

پایتخت : روم. مساحت ۱۱۶۳۷۲ مربع میل . نفوس : (نظر به تخمین حکومتی در ۱۹۶٤) : ۵۱۵۰۷۰۰۰ پرچم : سه پارچهٔ عمودی سبز

تاریك ، سفید و سرخ . واحد پولی : لیره (معادل ۰ر۱۶ سنت امریکائی) .

شرح : ــ جمهوریت ایتالیه قطعه خاك طولانی ایرا تشکیل میدهدکه بشکل موزه در بحیرهٔ مدیترانه پیشرفته است . جزیرهٔ سیسلی در حدود دو میل دور تر ازقسمت قدامی این موزه وبصورت جداگانه در مدیترانه واقع است . ایتالیه در حدود ۷۶۰ میل طول و کمتر از ۲۲۰ میل عرض دارد . درشرق آن بحیرهٔ ادریاتیك واقع است . بطرف شمال شرق آن دریاچهٔ

وینس در جنوب آن دریاچهٔ آیونین بطرف غرب در نصف شمالی آن دریاچهٔ جینوا و در نصف جنوبی آن بحیرهٔ ترهینین واقع شده است. تقریباً به استقامت خط وسط ایتالیه در غرب جزیرهٔ ساردینا واقع شده است که از سیسلی کوچکتر میباشد . ایتالیه توسط شاخه های مختلف، آلپ ازفرانسه، سویس ، اطریش و یوگسلاویا جدا شده است . از مشهور ترین قله های اروپا مونت بلانك به ارتفاع ۱۵۷۸۰ فت در سر حد ایتالیه و فرانسه قرار دارد که اخیراً تونل بزرگ و معروفی از قلب آن گذشته هردو کشور ذریعهٔ آن بهم ارتباط بیشتر پیدا کردند .

از دریا های مهم و حاصلخیز آن دریای پیاو ، ادج ، تیچینو وادا است . در دامنه های جنوبی آلپ دریاچه ها و بند های زیبائی وجود دارد که از زمان رومن های قدیم ویلا های زیبائی در راه ها بوجود آمده است . صفحات پو که شامل مناطق پدمونت ، لو مبا ر د ی ، امیلیا و وینس میباشد از مراکز فعالیت های زراعتی وصناعتی ایتالیه بشمار میرود. صنایع بیشتر ایتالیه در داخل سه ضلعی میلان- تورین - جینوا تمرکز کرده است . ازهمین ناحیه پائین تر دریای آرنو ازبین تاکستان های سر سبز انگور عبور میکند و دریای تبراز بین شهر روم بجانب غرب عبور مینماید .

سیسلی : ۹۹۲۷ میل مربع مساحت و نزدیك بـه پنـج ملیون نفوس دارد .

جزیرهٔ مثلثی است که آتش فشان های خاموش و فعال دارد . اززمان های قبل از تاریخ مردمان مدیترانه در آن بود و باش داشتند زمانی هم یکی از دولت های قوی یونانی سیراکوس را پایتخت خود قرار داده بود . دولت روم سیسلی را از کار تاژ ها در ۲۱۵ قبل ازمیلاد متصرف شد . قلـهٔ بلند تریـن سیسلی ۱۰۷۰۵ فت ارتفاع داشته و بنام قلهٔ اتنا معروف است که خود یك آتش فشان فعال میباشد. پالرمو ، کتانیا و مسینا از شهر های مشهور آنست . از تولیدات سیسلی میوه از قبیل نارنج ،لیمو و غیره . گندم ، شراب ، گوگرد ، نمك و بادام است . گاو ، گوسفند و قاطر در آن تربیه میشود .

ساردینیا : ۹۲۸۳ مربع میل مساحت و (۱ر٤) ملیون نـفوس دارد . یك جزیرهٔ کوهستانی با معادن ذغال ، سرب و مس است. انگور ، بادام و تنباکو در آن به وفرت پیدا میشود . گاو و گوسفند نیز در ساردینیا تربیه میشود .

جزایر البا و کاپری : اولی به نسبت معادن آهن ، ماهیگیری و شراب سازی خود مشهور بوده ناپلیون در آن جا به تبعید بسرمی برد و دومی از نظر زیبائی و آب و هوای مناسب خود شهرت دارد.

از بنادر مشهور ایتالیه جینوا ، ناپل ، وینس ، تریسته ، انکونا و پالرمو است آثار بزرگ تاریخی موزیم ها و کـلیسا هـای زیبای ایتالیه سالانه بیش از بیست ملیون سیاح را جلب میکند .

منابع و صنایع : - مواد زراعتی عمدهٔ آن گنـدم ،لیمو ،کچـالو ، جواری و انگور است اکثر میوجات و سبزیجات ایتالیه در بازارمشترك اروپا عرضه میشود . انگوربدرجه اول ، بادام ، نارنج ، لیمو ،سیب

و ناك بدرجهٔ بعدی و بوفرت پیدا میشود . در بعضی از مناطق آن برنج هم میروید . گاو ، گوسفند، اسپ قاطر و بز در ایتالیه‌تربیه میشود . در ایتالیه شراب های مختلف‌النوع ساخته میشود که شهرت فراوان دارد . مرمر سفید و رنگه هم پیدا میشود . در بعضی مناطق آن گاز طبیعی وجود دارد . در ۱۹٦٤ ایتالیه بیش از دوهزار و هفتصد مراکز برق‌آبی وهشتصد مراکز برق حرارتی داشت که مجموع تولید برق آنها به شصت ودوعشاریه هفت بلیون کیلووات فی ساعت میرسید . در همان سال دو فابریکهٔ برق ذروی ایتالیه‌مکمل و یکی دیگر آن در شرف تکمیل بود .

تولیدات آهن و فولادایتالیه سالانه به بیشتر از ده ملیون تن متری میرسد ایتالیه از مولدین بزرگ ماشین آلات صناعتی و برقی ، موتر ، آلات فولادی ، ماشین‌های تایپ ، بوت ، تکه باب و غیره بشمار میرود . صنایع کیمیاوی ایتالیه در حال انکشاف است .

تنباکو ، کاغذ و قطی سگرت از طرف دولت انحصار میشود . کشتی های تجارتی ایتالیه از نگاه وزن محصولات درجه اول بوده و در حدود چار هزار کشتی میباشد . سیاحین نیز در واردات مالی‌دولت کمك فوق العاده میکند .

تاریخ و حکومت : بعد ازینکه ایتالیه برای قرون متمادی تقسیم شده و اجزای آن را به ممالك‌دیگر ضم کرده بودند ایتالیهٔ جدید بعد از جنگ ۱۸۵۹ شروع به‌انکشاف نمود و آن وقتی بود که ناحیهٔ لمباردی تحت ادارهٔ شاه ایمانوئل دوم درآمد. بعد از آن مناطق مهم دیگری هم به آن ضم گردید.

اولین پارلمان ایتالیه در سال ۱۹۱٦ ایمانوئل را بحیث پادشاه ایتالیه اعلان کرد . ایتالیه دولت واتیکان را در سال ۱۹۲۹ برسمیت شناخت . در ۱۹۱۹ فاشیزم در ایتالیه ظهور کرد . موسولینی‌شکل دکتاتور ایتالیه را اختیار کرده تصاویب جامع ملل را نقص نموده بالای حبشه حمله و شامل محور برلین و توکیو گردید . همچنان قشون خود را بفرانسه فرستاد تا بمقابل هسپانیه بجنگند. درجنگ جهانی دوم باجرمنی همنواگردید. بعد از بین رفتن فاشیزم‌در ۱۹٤۳ ایتالیه به جرمنی و جاپان اعلان جنگ داده و در فتح متحدین‌سهیم گشت . در سال ۱۹٤۵موسولینی در قریهٔ دونگواعدام گردید . ایمانوئل سوم جای خود را به پسرش همبرت دوم واگذاشت در ۱۹٤٦ بعد از یك ریفرندم ایتالیه جمهوری گردید .

مجلس سنای ایتالیه به نسبت یکنفر فی یکصد و شصت هزار نفوس برای مدت پنج سال‌انتخاب میشود . پنج نفر از اعضای سنا رارئیس جمهورمادام‌العمر انتخاب می‌تواند .

مجلس وکلا یك نمایندهٔ از هر هشتاد هزار نفوس دارد که برای پنج سال انتخاب می‌شوند . القاب اشرافیت دیگر رسمیت ندارد و تشکیل مجدد حزب فاشیزم ممنوع است .

ایتالیه عضو ناتو بوده در ۱۹۵۵ به عضویت ملل متحد درآمد .

معارف و مذهب : مذهب رسمی ایتالیه رومن کاتولیك است بیست و شش پوهنتون دولتی دارد .
دفاع : قوای دفاعی ایتالیه بـا عضویت آن مملکت در ناتو منظم تر و قوی شده و جدید ترین‌سلاح را به شمول راکت ها وغیره دارد.

ایتیوپیا (حبشه)

پایتخت : ادیس‌ابابا مساحت : ۳۹۸۳۵۰ مربع میل بشمول اریتریا نفوس . بیست و دوملیون .پرچم: سه پارچهٔ افقی سبز ، زرد ، سرخ بانقش شیر در پارچهٔ زرد واحد پولی : دالر حبشی .
شرح : کشور شاهی حبشه یك مملکت کوهستانی ایست واقع در شمال شرق افریقا که در شمال شرق منصل است با اریتریاکه به بحیرهٔ احمر میرسد . در شرق باسومالی لیند فرانسوی مجاورت دارد .و درشرق ، جنو ب شرق و جنوب آن سومالیه و در جنوب آن کینیا و در غرب آن سودان واقع است . از دریا های عمدهٔ آن‌دریای(آبی) ، (بارو)، (گب) ، (ددیسه) ، (وابی) اواش های و (جوبا) است . اقلیم حاره وموسم بارانی بین ماهای جون تاسپتمبر دارد .
منابع و صنایع : در حدود ۹۰ فیصد عواید زراعتی است . اما منابع صناعتی مهم نیز دارد . استفاده از قوه آب و برق تحت سروی قرار دارد .
زمین حاصلخیز و باران وافـر باعث شده است زمین ها سالانه دو فصل بدهند . قهوه ، گندم ، جو ، ماش ، تنباکو و نیشکرمواد عمدهٔ زراعتی اند که به وفرت‌تولید میگردند . قهوه اعلی از ولایت‌کافا حاصل شده ونصف تجارت‌خارجی آنرا تشکیل میدهد. گاو،گوسفند، قاطر و بز تربیه میشود . اسپ های حبشی مشهور اند .
پوست حیوانات و تیل حبوبات صادر مبکند . از معادن آن پلاتین، طلا ، نقره ، منگانیز ، قلعی، مس، پوتاس، گوگرد و نمك میباشد . معادن ذغال و آهن کشف گردیده است تفحصات پترول جریـان دارد . مخابرات رادیوئی وتیلفونی توسعه می‌یابد .
تاریخ و حکومت : یك پادشاهی مشروطه است . نیاکان شان از قبایل حام ها و سام ها بودند . در ۱۸۸۰ مورد حملهٔ ایتالیه قرار گرفت که‌بعدتر اریتریا را بحیث مستعمرهٔ خود در آورد . در۱۹۳۶ بدون اعلان حرب ایتالیه برحبشه تاخت . در ۱۹۴۱ قوای برتانوی حبشه را آزاد ساخت . اغتشاش قبایل سومالی در ۱۹۶۳ شروع گردید و سومالیه ادعای ملکیـت ولایت (اوگادن) را نمود .امپراتور موجودهٔ حبشه‌اعلیحضرت هیل‌ثلاثی است وی‌پارلمان وسیستم قضائی را در مملکت برقرار کرد .
در ۱۹۵۵ قانون اساسی جدیـد حبشه را بـوجود آورد . مجلس سنای حبشه ۱۰۵ عضو دارد که برای مدت شش سال انتصاب می گردند مجلس نماینـدگان آن در حدود ۲۵۰ عضو دارد که برای چار سال انتخاب میگردند .
معارف و مذهب : کلتور حبشه تحت تاثیر یونان و مصر قرارگرفته است . عیسویت مذهب اکثریت‌را تشکیل میدهد . سر اسقف‌کلیسا از طرف امپراطور انتخاب میگردد.

يك برپنج نفوس را مسلمانان تشكيل داده اند. يكتعداد پوهنځی ها بشمول پوهنتون اديس ببابا وجود دارد.

زبان رسمی آن (امهاری) است.

دفاع: امپراتور قوماندان عمومی قوای زمينی، هوائی و بحری است.

ايران

پايتخت: تهران. مساحت ٦٢٨٠٦٠ ميل مربع. نفوس (بقرار تخمين ١٩٦٧ ملل متحد): ٢٢١٣٨٠٠٠

پرچم: سه پارچهٔ افقی سبز، سفيد و سرخ كه در قسمت سفيد آن شير و خورشيد طلائی نقش شده است. واحد پولی: ريال (٧٦ ريال معادل يك دالر امريكائی)

شرح: — ايران در شمال متصل است با اتحاد شوروی و بحيرهٔ كسپين، در شرق با افغانستان و بلوچستان در جنوب با خليج فارس و خليج عمان و در غرب و با عراق و تركيه.

سطح مرتفع شمالی آن حاوی كوهای البرز در شمال و كوهای دماوند و زاگروس در جنوب است. دو دشت نمك تقريباً ٢٥٪ مساحت ايران را اشغال كرده است.

ميدان‌های هوائی تهران، اصفهان، شيراز و آبادان ميتوانند طيارات جت را بپذيرند از بنادر مهم آن بندر شاهپور، بندر پهلوی، بندر خرمشهر و بندر شاه ميباشد. خرابه های قديم پرسی پوليس در شيراز موقعيت دارد.

منابع و صنايع: جنگلات دردامان كوهای آن وجود دارد. معادن از قبيل تيل، آهن، ذغال، مس، سرب، منگانيز، نكل، كروم، جست گوگرد، مرمر، مرمر سفيد و كوبالت نيز وجود دارد.

ايران يكی از منابع بزرگترين نفت در شرق است. نفت توسط پنج پايپ لاين عمده به آبادان منتقل شده و در آنجا تصفيه ميشود.

زراعت از مشاغل اولی ايرانيان است. گندم، جو، جواری، برنج، ميوجات، عسل، پشم، تنباكو، ابريشم خام، نيشكر و پنبه از توليدات مهم آن است.

بعضی از مشروبات ايرانی مشهور است. در چندين شهر مهم ايران ازقبيل كرمان، قم، اراك، تبريز، مشهد، اصفهان و كاشان قالين بافته ميشود. صادرات عمدهٔ ايران را پترول، پنبه، قالين، خاويار، خرما، ميوجات، عسل، پوست و پشم، برنج ومرمر تشكيل ميدهد.

صنعت ماهی گيری در كسپين وجود دارد. سه بند جديداً قوای برقی توليد ميكند و در آبياری سهم ميگيرد كه عبارتند از كرج، سفيدرود و دز.

تاريخ و حكومت: در ١٩٣٥ باثر فرمان رسمی نام آن از فارس به ايران مبدل شد. يكی از ممالك كهن جهان است. ايرانی ها از نژاد آريائی ها بوده و از شرق وارد ايران شده‌اند. در ٩٥٤ ق. م سيروس ميد ها وپارسی ها را متفق ساخت. شهر بابل را فتح كرد و بيت المقدس را به يهودی ها واگذار كرد.

داريوش اول بالای يونان حمله كرد از باسفورس گذشت و در ٤٩٠ ق. م در مراتون شكست خورد. در ٣٣٣ ق. م سكندر مقدونی به ايران حمله كرده و

داریوش سوم را شکست داد. بعد از آن بالترتیب پارت ها و ساسانی ها در ایران حکومت کردند. عرب ها دین اسلام را به ایران آوردند و چندین قرن بعد از ان سیاست مذهبی خلفای عربی بر آن مسلط بود. مغول ها در ۱۲۵۰ بعد از میلاد و در ۱۳۷۰ تیمور لنگ به ایران حمله‌ور شدند. بعدازسقوط خلافت در ۱۵۰۲ ایرانی ها توسط یك رژیم شاهی تحت رهبری پادشاه اداره میشوند. در ۱۹۰۶ ایران صاحب یك قانون اساسی گردید. قانون اساسی حاوی قوای اجرائیه است که توسط کابینه ومامورین دولتی که بنام شاه کار میکنند اجرا میشود. قدرت تقنینیه به دست «مجلس» است که برای چار سال انتخاب میشود. مجلس سنای ایران ۶۰ عضو دارد که نصف اعضاء انتخابی ونصف آن انتصابی است تمام قوانین باید به صحهٔ شاه برسند.

در سال ۱۹٤۱ قشون برتانوی موافقتنامه‌ای را بامضاء رسانیدند که بـه تمامیت خـاك آن احترام گذاشته و کمك های اقتصادی به آن بدهند. در ۱۹۵۱ مناقشاتی در مورد ملی ساختن نفت ایران به وجود آمد که منتج بـه انسداد فابریکه تصفیهٔ نفت‌آبادان درمقابل کمپنی ایرانی ـ برتانوی شد. در ۱۹۵۳ طرفداران شاه اوضاع را تحـت کنترول آورده و دوکتور محمد مصدق صدر اعظم را مدت سه سال محکوم به حبس نمودند. به کمك امـریکا ایران با هشت کمپنی نفت (برتانوی، امریکائی، هالیندی و فرانسوی) قرار داد ۲۵ ساله‌ای را به امضاء رسانید تا فابریکهٔ سا بق انـگلو ایرانین را بکار انداخته هفتاد ملیون دالر تاوان به کمپنی‌مذکور داده وپنجاه فیصد تمام عایدات نفت را به‌ایران واگذار شود.

قانون ارضی جدید در ۱۹۶۲ به تصویب رسید که باساس آن مردم و دهاقین بی زمین میتوانند مالك زمین شوند.

معارف و مذهب: ـ مذهب شیعی اکثریت دارد. تعلیما ت ابتدائـی اجباری است. تعلیمات عـالی در پوهنتونهای تهران، شیراز، مشهد، اصفهان، تبریز و مشهد و اهواز میسر است در ۱۹۶۳ سپاه دانش بوجود آمد که باساس آن فارغان مکاتب ثانوی در دهـات و قراء مصروف تدریس میشوند تاوقتی که مدت خدمت زیر پرچم آنهاخاتمه بیابد. لسان ایران فارسی است.

دفاع: خدمت دو سال زیر پرچم اجباری است. ایران عضو پیمان سنتو بوده و هیئت های نظامی امریکا در تهران وجود دارند.

برازیل

پاینخت: برازیلیا. مساحت ۳۲۸۶۲۷۰ میل مربـع. **نفوس** (بقرار تخمین ۱۹۶۳ **ملل متحد**) ۷۷۵۲۱۰۰۰ پرچم: سبز با ۲۲ ستارهٔ سفید. شکل صلیب بروی دایرهٔ آبی که مرکزآن الماس‌طلائی نقش شده است.

واحد پولی: کروزیرو (معادل‌۱۶ سنت امریکائی).

شرح: ـ برازیل چه از نـگاه وسعت و چه از نگاه نفوس از بزرگترین کشور هـای امریکای جنوبی است. در حدود۲۶۷۶ میل با بحر اطلس ساحل میسازد.

از طرف شمال‌محاط‌است باونزویلا و گیانای دنمارکی ، گیانای برتانوی و گیانای فرانسوی. از طرف‌شرق متصل است با بحر اطلس و از جنوب با یوروگوی ، ارجنتاین و پراگوی در غرب آن بولیویا ، پیرو و کولمبیا واقع است . در قسمت شمال آن مناطق جنگلی فوق‌العاده انبوه منطقه امازون وجود دارد . حوزهٔ امازون حاوی شبکهٔ دریا هائی است که بیشتر قابل کشتی رانـی میباشد ، ۲۷۳۱۸ میل از دریا های برازیل بصورت عمومی قابل کشتی رانی است . آبشار معروف ایگواسیو که از عجایب جهان است در سرحدیکی ازایالات جنوبی برازیل قرار دارد . هفتادو پنج فیصد تـولیدات زراعتی و هشتاد فیصد تـولیدات صناعتی برازیل در قسمت مرکزی جنوبی آن که دارای آب و هوای مساعد و منابـع زیـادی است صورت میگیرد .

برازیلیا پایتخت جدید برازیل‌در ۱۹۶۰ افتتاح گـردیـد . سابقاً پایتخت آن‌ریودوجنیرو بود .

منابع و صنایع : ـ معادن برازیل نهایت زیاد بوده اما نسبتاً کمتر انکشاف یافته است . منگانیز ، آهن و مونازیت که منبع عمدهٔ «توریم» است بمقادیر زیاد وجود دارد . طـلا هـم بمقادیر زیـاد استخراج میشود . تیل ، نکل ، کروم ، الماس صنعتی ، مس ، کوارتز تنگستن نیز وجود دارد . بیش از پانزده و نیم ملیون‌کیلووات برق تولید میکند . بیست و پنج فیصد کارگران برازیل مصروف صنایع نساجی اند. سالانه بیشتر از دو ملیون تن فولاد تهیه میکندو از صنایـع دیـگر آن الـومینم ، محصولات پترولـی ، سمنت ، عرادجات ودواسازی‌است .برازیل بزرگترین تولید کنندهٔ قهوه در جهان است . همچنان در ۱۹۶۲ سومین مملکت بزرگ تولید کنندهٔ شکر بحساب میرفت . کیله ، پنبه ، نارنج و غیره نیز بوفرت میروید . گاو های نوع برهمن هندوستان در برازیل تربیه شده و با نژاد های‌مختلف آنجاآمیخته شده‌است. بیشتر از پنجاه ملیون راس‌تخمین مبشود .

برنج ، قهوه، چای و روغن نباتی از تولیدات مهم زراعتی آن است. برازیل یگانـه تولید کنندهٔ مـوم کورنوبا است که در تولیدریکارد های موسیقی و تولید عایق برق و صدا بکار میرود .

تاریخ و حکومت : ـ «ونسنت پنزون» هسپانوی برای بار اول ساحل برازیل را در سال ۱۵۰۰ میلادی تصادف کرد .

کاشنف اصلی آن (پیدرو الوارنز کابرال) یك ملاح پرتگالی اسـت برازیل بحیث مستعمرهٔ پرتگال تا زمانی قرار داشت‌که خاندان‌شاهی براگانک که در ۱۸۰۷ از مقابل قشون ناپلیون متواری گشته بود حکومت خود را در ریودوجنیرو انتقال داد(۱۸۰۸م). به‌این اساس برازیل تحت اثردوم خوای ششم شکل حکومت پادشاهی راگرفت. بعد از باز گشت وی به پرتگال پسرش «پدروی‌اول» آزادی‌برازیل را در سال ۱۸۲۲ اعلان کرد و خودش بحیث امپراتور آن درآمد امپراتور دوم برازیل«پدروی دوم» به‌اثر یك انقـلاب ازپادرآمـده و جمهوریت ایالات متحد بـرازیل بوجودآمد .

برازیل متشکل از بیست و دو ایالت یك علاقهٔ فدرال و چارولایت است . در جنگ های اول و دوم جهانی برازیل با متحدین اشتراك داشت . در ۱۹۴۶ منشوری در برازیل به امضا رسید که باساس آن برازیل از منابع نظامی خود به مقصد حملات استفاده نمی تواند و بحکومت برازیل قدرت بوجود آوردن تحولات اجتماعی واقتصادی

بخشیده شده است . همچنان به حکومت حق داده شده تا عدالت اجتماعی را فراهم کرده سرمایه گذاری آزاد را با قیمت های مهم کار از طرف کارگران آشتی بدهد و صنایع شخصی را که به مفاد اجتماعی باشد تقویه نماید . این

منشور به حکومت اجازه میدهد احزابی را که مخالف مفاد اجتماعی باشد منسوخ سازد . منشور به مرد و زن برازیلی که به هژده سالگی رسیده باشند حق رای دادن را میدهد رئیس جمهور برازیل برای بنج سال انتخاب میشود . اعضای مجلس سنا برای هشت سال و اعضای مجلس نمایندگان

برای چار سال انتخاب میگردند . تعدیل قانون اساسی برازیل که در ۱۹۶۱ صورت گرفت به‌برازیل شکل حکومت پارلمانی را داد .

جنرال برانکو در ۱۹۵۴ بعد از کولارت که توسط یك شورای

عسکری سقوط داده شد بحیث رئیس جمهور انتخاب گردید . کانگرس برازیل درهمان سال‌مدت خدمت برانکورا تا ۱۹۶۷ تمدید نمود .

معارف و مذهب: بصورت عمومی یك مملکت کاتولیکی‌است اماآزادی مذهب تضمین شده است . سی و دو پوهنتون رسمی و سه پوهنتون کاتولیکی و چار صد و هشتاد و شش مؤسسهٔ تعلیمی عالی دیگر دارد .

تعلیمات ابتدائی اجباری ورایگان است لسان مردم پرتگالی است .

دفاع . تحت یك سیستم انتخابی خدمت عسکری تمام مردان بین‌هژده

تا چهل و پنج سالگی خدمت زیر پرچم را می‌گذرانند مدت خدمت یکسال وبرای خدمت احتیاط پنج سال است .

برما

پایتخت : رنگون . مساحت :

۲۶۱۷۸۹ میل مربع . نفوس (بقرار تخمین ۱۹۶۳ ملل متحد): ۲۳۶۶۴۰۰۰ پرچم : سرخ با علامهٔ آبی تاریك که ستارهٔ سفید بنج ضلعی و در بین هر ضلع آن ستاره های کوچك دیگر وجوددارد. واحدپولی : کات یعنی ۱۰۰ پیاس معادل بیست و یك سنت امریکائی .

شرح : — جمهوریت برما که در جنوب حوزهٔ هند و چین قرار دارد از طرف شمال محاط است با چین از شرق با چین و لاوس و تایلند از جنوب با خلیج بنگال و ازغرب با آسام هند پاکستان و خلیج

بنگال . از کوهای شمال شرقی و شمالی آن دریا هائی سرازیرمیشود که وادی های قابل رهایشی را به وجود می‌آورد واز آنجمله مهمترین آن وادی دریای «ایراوادی» است که این دریا بطول ۹۰۰ میل قابل

کشتی رانی میباشد .
از بنادر مهم آن رنگون که در کنار جهیل «مرتبان» واقع است میباشد .
منابع و صنایع : ــ سنگ های معدنی بوفرت یافت میشود . پترول، شرب ، نقره ، تونگستن ، جست وغیره از معادن مهم آن است . لعل ، یاقوت و سنگ یشم آن از قسم اعلی است .
از تولیدات عمدۀ آن برنج ، پنبه ، جواری ، تنباکو ، قلعی ، نقره و پترول است . مصارف زیادی در مورد بهبود زراعت منابع آب ، معدن ، برق و حمل و نقل صورت میگیرد .
تاریخ و حکومت : ــ در قرون وسطی برمایك دولت شاهی بودائی مذهب بود که در حدود ۱۵۱۲ عیسوی تحت اثر کمپنی هندشرقی برتانوی آمد . انگلستان در ۱۸۲٤ کنترول برمای سفلی و در ۱۸۸٤ کنترول برمای علیارا بدست گرفت و تا سال ۱۹۳۷ بحیث جزوی از هند آنرا اداره میکرد . درین سال برما حکومت خود مختار درچوکات ممالك مشترك المنافع شد . در جنگ جهانی دوم تحت اشغال جاپان درآمد . در ۱۹٤۸ بحیث یك مملکت آزاد و خارج از چوکات مشترك المنافع گردید ودر همان سال به عضویت ملل متحد درآمد . اتحادیهٔ برما از چند واحدیکه از مجموع چندین واحد های کوچك بمیان آمده متشکل است . قانون اساسی ایکه در ۱۹٤۷ به تصویب رسید ضامن دین بودائی دارائی شخصی و ملی ساختن بعضی از صنایع بوده . انحصار را ممنوع قرار میدهد . پارلمان اتحادیهٔ برما عبارت از مجلس نمایندگان است که ۲۵۰ عضو دارد و برای چار سال انتخاب میگردد و مجلس ملیت ها است که ۱۲۵ عضو دارد . رئیس جمهور برما برای مدت پنج سال توسط پارلمان انتخاب میگردد وتنها برای یك دورۀ دیگر انتخاب شده می تواند . در ۱۹٦۲ باثر یك کودتای نظامی حکومت اونو بر انداخته شد و جنرال نی وین لوی در ستیز برما یك حکومت نظامی را بوجودآورد.
معارف و مذهب : ــ باشندگان برما زا اساساً مغل هائی تشکیل میدهد که باتایلیندی ها ،تبتی ها ملایائی ها ، چینی ها و دیگر باشندگان آسیای شرقی شباهت دارند معهذا اکثر برمایی ها به لسان برمائی حرف میزنند .

تعلیمات عالی در پوهنتون های رنگون ، ماندالی و غیره موجود است . سیستم مکاتب دولتی در ۱۹٤۸ در برما بوجود آمد مذهب رسمی آنرا بودائی تشکیل میدهد که نود فیصد مردم پیرو آنند .
دفاع : ــ در ۱۹۵۹ خدمت عسکری اجباری برای مرد های ۱۸ تا ٤٦ ساله و زن های ۱۸ تا ۳٦ ساله تصویب شد . متخصصین فنی در بین سنین ۱۸ تا ۵٦ سالگی بایست خدمت عسکری خود را بگذرانند .

بلجیم

پایتخت : بروسل . **مساحت :** ۱۱۷۷۵ میل مربع . **نفوس** (تخمین ۱۹٦۲ ملل متحد) ۹۲۲۱۰۰۰ **پرچم:** سه پارچهٔ افقی سیاه ، زرد وسرخ واحد پولی فرانك (معادل دوسنت امریکائی)

شرح : در شمال غرب بادریاچهٔ شمال چهل میل ساحل میسازد. شمال آن نیدرلند در شرق آن نیدرلند ، جرمنی ولکسمبورگ و در جنوب غرب آن فرانسه قرار دارد . دریای (ماز) از فرانسه تا نیدرلند در بلجیم شرقی امتداد دارد .

شهر های بروسل ، بروژی ، گنت و انتورپ از نگاه هنر و مهندسی شهرت دارند از شهر های صنعتی آن لیژوچارلیروی میباشد .

منابع و صنایع : یگانه معدن مهم بلجیم ذغال سنگ است. بلجیم از ممالك مؤلد مواد صنعتی است با آنهم زراعت و جنگلداری در آن اهمیت دارد . از تولیدات زراعتی آن گندم ، کچالو ، جو ، جودر و لبلبو است. از صنایع عمدهٔ آن استخراج معادن . فولاد سازی ، مواد غذائی،مشروبات ،ماهیگیری، شیشه باب . برش الماس ، تهیه نساجی و تولیدمواد کیمیاوی‌است مرکز عمدهٔ تجارت الماس جهان‌در شهر انتورپ واقع است .

اقتصاد بلجیم روی تجارت‌خارجی آن استوار است در حدود چهل فیصد تولیدات خود را بصورت عمومی و هفتاد و پنج فیصد فولاد و شیشه باب خود را از خارج مملکت بفروش میرساند .

تاریخ و حکومت : بلجیم یك تاریخ دو هزار ساله دارد . در ظرف این مدت رومن ها ، فرانك ها ، بورگندی ها ، هسپانوی ها ، اطریش ها و فرانسوی ها بر آن حکومت کرده‌اند . بعد از سقوط ناپلیون در ۱۸۱۵ بلجیم جز نیدرلند شد . در۱۸۳۰ باشندگان بلجیم جدائی خود را از دنمارکی ها تقاضا نمودند و در اکتوبر همین سال بلجیم‌بشکل یك‌مملکت شاهی مشروطه در آمد و لیوپولد اول بحیث پادشاه انتخاب شد .

در ۱۹۱٤ جرمنی موافقتنامهٔ‌لندن را راجع به عدم تعرض به بلجیم نقض نمود و قشون آن وارد این مملکت شد . بعد از جنگ اول جهانی موافقتنامهٔ (ورسای) باعث انضمام ۳۸۲ میل مربع و بیشتر از ٦٤ هزار نفوس به بلجیم شد.

در خلال جنگ عمومی لیوپولد دوم به جرمنی تسلیم گردید تا از خونریزی بیشتر جلو گیری نماید. هیئت کابینهٔ وی به حکومت در حال تبعید در لندن ادامه دادند . اما با این هم بلجیم در زمان جنگ شدیداً خساره دید . کلیسا های قدیمی و خانه‌های قدیمی‌زیادی در اکثر شهر های آن به خرابه ها مبدل شد . کتابخانه پوهنتون لوین که بیشتر از نه صد هزار کتاب داشت سوختانده شد و در حدود پنجاه هزار بلژیکی حیات شان را از دست دادند بعضی از آنها در کمپ های نازی ها تلف شدند . در ۱۹۵۰ پنجاه و هفت فیصد مردم بلجیم بطرفداری لیوپولد سوم رای دادند اما به نسبت مخالفت های داخلی وی از شاهی کناره گرفت و پسرش بردوون اول پادشاه شد .

در بلجیم همه مردم باید رای بدهند و آنانیکه رای ندهندجریمه میشوند . از ۱۹۵۰ به بعد زنان نیز رای میدهند .

پارلمان بلجیم متشکل از یک سنا است که نمایندگان آن قسماً مستقیم و قسماً غیر مستقیم برای چار سال ، انتخاب میشوند تعداد کسانیکه بصورت مستقیم انتخاب میشوند مساوی نصف تعداد اعضای مجلس نمایندگان است نمایندگان مجلس اخیرالذکر نیز برای چار سال بصورت مستقیم به تناسب یك نماینده ازهر چهل هزار نفوس انتخاب میگردند .

در ۱۹۵۷ بلجیم به اشتراك پنج کشور اروپائی دیگر در بازارمشترك شامل شد .

مذهب و معارف : نفوس بلجیم بدو دستهٔ فلمنگ ها و والون تقسیم میشود . مذهب اکثریت را رومن کاتولیك تشکیل میدهد .

چندین پوهنتون در شهر های گینت ،لیژ، بروسل ولووین و مکاتب زراعت ، تخنیك ، هنر و موسیقی وجود دارد . زبان های رسمی مردم بلجیم را فرانسوی و دنمارکی تشکیل میدهد .

دفاع . بلجیم عضو پیمان نظامی اتلانتیك شمالی است خدمت عسکری عام بوده خدمت داوطلبانه ازهفده سالگی شروع میشود که پنج سال خدمت لازم دارد . بلند تر از هفده و کمتر از هژده ساله. چار سال و بلندتر از هژده ساله سه سال خدمت عسکری انجام میدهند . مدت معین لازمی خدمت اجباری دوازده ماه است . این اصل شامل حال منصبداران احتیاط نمیباشد .

بلغاریه

پاینخت : صوفیه . مساحت : ۴۲۷۹۶ مربع میل . نفوس (بقرار تخمین ۱۹۶۳ ملل متحد) : ۸۰۷۸۰۰۰ پرچم : سه پارچهٔ افقی سفید ، سبز ، سرخ با نشان جنگی در وسط . واحد پولی : لیو

شرح : بلغاریه در شمال محاط است بارومانیادرغرب بایوگوسلاویه در جنوب با یونان در شرق با بحیرهٔ سیاه و در جنوب شرق با ترکیه . از بنادر مهم آن ورناو بورگاز است .

منابع و صنایع : حبوبات عمدهٔ آن گندم ، جوار ، جو و جواری است . کچالو و بادنجان رومی هم در آن میروید . مملکت بصورت عمومی زراعتی است اما تحت اقتصاد ملی پلان گذاری شده صنعتی میشود . فشار زیادی بالای قوای برقی ، ذغال ، ماشین باب ،فلزات، نساجی ، مواد ساختمانی ،پوست، اشیای چرمی و تیل انداخته شده است .

تجارت عمدهٔ آن باممالك کمونیستی صورت میگیرد .صادرات آن گندم، سبزیجات ، مواد کیمیاوی ،نقره، نساجی ، پوست باب ، فلزات ، سمنت و ماشین باب است .

تاریخ و حکومت : بلغار ها از نژاد سلاو ها بوده در قرن هفتم میلادی در بلغاریا جاگزین شدند و در ۸۶۵ میلادی پیرو مسیح گردیدند . در ۱۳۹۳ م ترك ها بلغاریه را اشغال کردند . در۱۸۷۵

و در ۱۸۷۸ بمقابل ترك هاشوریدند و در ۱۹۰۱ بشکل پادشاهی مستقل درآمد . در جنگ اول بالقان وسیع شد اما در جنگ اول جهانی چند ایالت خود را از دست داد . درین جنگ با قوای محور کمك میکرد. میثاق لوزین ۱۹۲٤ سر حدترکیه را در غرب ادریانا پول تعیین کرد. در جنگ دوم جهانی نیز تحت تاثیر بوریس سوم پادشاه بلغاریه با قوای محوری پیوسته مناطق زیادی ازبالقانات را متصرف گشت. در ۱۹٤٦ آراء عمومی شکل آن را به جمهوریت تبدیل کرد وگیورگی دیمتریف رهبر حزب کمونیست صدر اعظم آن شد . قانون اساسی ۱۹٤۷ تنها یك شورای ملی راکه عالیترین اورگان حکومت راتشکیل بدهد منظور کرد . شورای ملی که برای مدت چار سال انتخاب می شود صدر هیئت رئیسه و صدر اعظم را انتخاب میکنند . ذخایر و پس انداز های کارگران توسط دولت حفاظه میشود . بلغاریه در ۱۹۵۵ به عضویت ملل متحد در آمد .

معارف و مذهب : زبان مردم را بلغاری تشکیل میدهد . تعلیمات اساسی از هفت تا چارده سالگی اجباری است. بیست ویك پوهنتون و مکاتب عالی دارد که پوهنتون صوفیه نیز در آن شامل است .

مذهب آن اورتوداکس شرقی است . بیشتر از هفت‌صد وپنجاه هزار مسلمان در بلغاریه بسر می برند .

دفاع : از هفده تا شصت و پنج سالگی خدمت عسکری برای مدت دو سال اجباری است .

بوروندی

پایتخت : کتیگا . مساحت : ۱۹۷٤٤ میل مربع . نفوس (بقرار تخمین ۱۹٦۲ملل متحد) ۲٦۰۰۰۰۰ پرچم : سرخ ، سفید و سبز با شکل گیاه بالای طبل .

مملکت پادشاهی بوروندی یك قسمت از متصرفات قدیم بلجیم تحت ادارهٔ ملل متحد که بنام‌روندا وبوروندی یاد میشد در سال ۱۹٦۲ به آزادی رسیدو نام خودرا بوروندی گذاشت .درشرق افریقای مرکزی قرار دارد . در شمال آن روندا در شرق آن تانزانیا و در جنوب‌آن جمهوریت‌کانگو واقع‌اند.

قهوه از پیداوار و صادرات مهم آنست . مالداری و استفاده از پوست حیوانات رواج زیاد دارد . از بلجیم و ملل متحد کمك اخذ میدارد .

بولیویا

پایتخت : سوکر. مرکز حکومت: لاپاز . مساحت٤١٦٠٤٠ میل‌مربع نفوس : (بقرار تخمین ۱۹٦۳ ملل متحد)۳۵۹٦۰۰۰ ، پرچم : سه پارچهٔ افقی سرخ ، زرد ، سبز. واحد پولی : پیسو (معادل ۸سنت امریکائی)

شرح : از طرف غرب محاط است به پیرو و چلی . از طرف شمال و شرق به برازیل . در شرق آن پراگوی و در جنوب آن ارجنتاین موقعیت دارند . پولیویا در سطح مرتفع مرکزی واقع بوده سه قلهٔ بلند ترین امریکا در آن قراردارد. بیشتر از نصف نفوس آن را سرخپوستان و سیزده فیصد آنرا سفید پوستان تشکیل داده‌اند .از جهیل های مشهور آن تیتاکاکا است .

منابع و صنایع : هفتاد فیصد نفوس آن مصروف زراعت اند . تولیدات آن کاکاو ، شکر ، قهوه جـو ، بـر نـج و رابـر است . استخراج معادن از صنا یع مهمتر آن است . ذخایر بزرگ حلبی ، نقره ، مس ، سرب ، جست ، سرمه بسموت ، طلا ، آهن ، نمك بورات و چونه در آن وجود دارد . پانزده فیصد تولیدات حلبی جهان در بولیویا صورت میگیرد .

تاریخ و حکومت : بولیویا کـه وقتی جزء امپراتوری قدیمی«انکان» بود برای قرون متمادی تحت اثر هسپانیه قرار داشت تا وقتی که در ششم اگست سال ۱۸۲۵ به آزادی نایل آمد . نام مملکت از سایمن بولیوارنـاجی مشهور آن گرفته شده است .

چاردهمین قانون اساسی بولیویا که در ۱۹۶۱به تصویب رسیده‌یك قوۀ اجرائیه‌قوی ، ملی‌ساختن‌معادن و اصلاحات زراعتی را در مملکت تامین میکند . رئیس جمهور برای مدت چار سال توسط آراء مستقیم و عمومی انتخاب میشود . مجلس سنای بولیویاشامل ۲۷عضو است که برای‌شش سال‌خدمت‌میکنند و یك سوم اعضا در هر دو سال تجدید میشوند . مجلس نمایندگان بولیویا ۶۸ عضو دارد که نصف اعضای آن‌در هر دو سال تجدید میشوند . رئیس جمهور فعلیۀ آن دوکتور پاز استنسورو است که در ۱۹۶٤ برای سومین بار انتخاب گردید .

معارف ومذهب :تعلیمات ابتدائی رایگان و اجباری است . بیسوادی اکابر که پنجاه و هشت فیصد تخمین میشد رو بکاهشی است . هفت پوهنتون دارد . مذهب رومن کاتولیك عمومیت دارد ادیان آزاد است . زبان رسمی آن هسپانوی است .

دفاع : دورۀ خدمت عسکری اجباری که در ۱۹ سالگی شروع میشود تطبیق میگردد .

بهوتان

پایتخت ها: پوناکا و تیمبو مساحت ۱۸۰۰۰۰ میل مربع‌نفوس ۷۰۰۰۰۰ کشور پادشاهی بهوتان یك مملکت نیمه مستقلی است که در مناطق شرقی همالیا در بین تبت ازطرف شمال وبنگال غربی و آسام از طرف جنوب واقع شده است . در غرب آن «سکیم» قرار دارد . پوناکا قلعۀاست‌که بصورت طبیعی استحکام‌فوق العاده‌ای‌دارد. باشندگان بهوتان مغل ها اند وبه یکی از اشکال مذهب بودائی‌اعتقاد دارند .

مشغولیت عمدۀ مردمان بهوتان را زراعت تشکیل میدهد . تولیدات عمدۀ آن عبارت ا زبرنج ، جواری، نکه باب ، مشك و نیل میباشد .

حاکم بهوتان یك مهاراجا است. یگانه ارتباط آن با خارج توسط سرکی است کـه بـه هندوستان میرود . هند روابط خارجی آن را اداره میکند . بقرار موافقۀ ۱۹۵۲ حقوق ترانسپورت را به بهوتان داده است .

یك مجلس یکصد و سی عضوی دارد که مشاور حکومت است . در این کشور مدنیت شروع شده است و بسرعت پیش میرود .

پاراگوی

پایتخت : اسونسیون . مساحت: (تخمینی) ۱۵۷۰۰۰ میل مربع نفوس: (تخمین ۱۹۶۳ ملل متحد) نزدیك به دو ملیون ، پرچم : سه پارچهٔ افقی سرخ ، سفید ، آبی در یك طرف پارچهٔ سفید نشان جنگی جانب دیگر آن یك شیر بایك جمله نقش است . (و یگانه پرچم جهان است که هر دو طرف آن مختلف است) واحد پولی : گوارانی معادل عشریه هشت سنت امریکائی .

شرح : یکی از دو مملکت محاط به خشکهٔ امریکای جنوبی است در شمال آن بولیویا و برازیل در شرق آن برازیل و ارجنتاین در جنوب آن ارجنتاین و در غرب آن ارجنتاین و بولیویا واقع اند .

زمین آن برای مراتع و زراعت نهایت آماده است . کوهای آن از جنگلات غنی است . یکی از مناطق بهترین جهان ازنگاه آبیاری است. دریای پراگوی در حدود ۱۸۰۰ میل قابل کشتی رانی است سرویس های منظم کشتی ها از بوینس ایرس و غیره شهر های نزدیك جریان دارد .

منابع و صنایع : منابع چوب پوشش فراوان است آهن منگانیز و مس بوفرت وجود دارد اما استحصال نشده است . در حدود هفتاد و پنج فیصد نفوس مصروف زراعت و مالداری اند . جواری ، پنبه ، لوبیا ، تنباکو و میوجات فامیل نارنج زیاد میروید .صادرات عمدهٔ آن گوشت گاو و دیگر مواد غذائی است ، پنبه و نخ ، چوب ، پوست حیوانات وتنباکو نیزصادر میکند .

تاریخ و حکومت : در ۱۵۳۵ از مستملکات هسپانیه گردید . در ۱۸۱۱ آزادی خود را از هسپانیه حاصل کرد . بعد از جنگ با برازیل ، ارجنتاین و یوروگوی قانون اساسی دیموکراتیك خودرا در ۱۸۷۰ به تصویب رسانید .در ۱۹۴۰ قانون اساسی آن تعدیل شد که باساس آن انحصار مواد استهلاکی از بین رفته قیم تثبیت گردید . کانگرس آن یك جرگه ئی بوده هر عضو از ۲۵۰۰۰ نفوس نمایندگی میکند . بجای سنا یك مجلس دولتی دارد . رئیس جمهور که بأید رومن کاتولیك باشد برای پنج سال انتخاب میشود .

معارف و مذهب: رومن کاتولیك مذهب عمدهٔ بوده دیگر مذاهب نیز آزادی دارند . از ۷ تا ۱۴ سالگی تعلیمات ابتدائی اجباری است . زبان مردم هسپانوی بوده اما زبان قدیمی سرخپوستان بنام گوارانی نیز استعمال میشود .

پاکستان

پایتخت : راولپندی . مساحت : در حدود سه صد هزار میل مربع نفوس : ۹۸۶۱۲۰۰۰ ، پرچم : پارچهٔ سبز تاریك . با پارچهٔ عمودی سفید نزدیك پایه به هلال وستارهٔ پنج ضلعی سفید .

واحد پولی : روپیه پاکستانی معادل بیست عشاریه هشت سنت امریکائی .

شرح : مشتمل بردو ساحه شمال غربی و شمال شرقی نیم قارهٔ هندوستان است که در حدودهزار میل از هم دور افتاده اند در شمال و شمال غرب پاکستان غربی پښتونستان و ایران ، در جنوب

شرق آن هندوستان در جنوب آن بحیرهٔ عرب و در شمال شرق آن منطقهٔ کشمیر واقع است. مساحت پاکستان شرقی ۵۴۵۰۱ میل مربع بوده متشکل ازبنگال شرقیاست. در غرب و شمال آن هندوستان و در شرق آن برما و در جنوب آن خلیج بنگال واقع است. در پاکستان غربی هشتاد فیصد مردم مصروف زراعت اند. طویلترین دریای پاکستان غربی سند است که از دامنه های همالیا تا بحیرهٔ عرب امتداد دارد. دریا های دیگر آن (راوی)، (جیلم) و چناب است که بجنوب غرب آن جریان دارند. در شمال این منطقه کوه (کی دو) که دومین قله مرتفع جهان است و ۲۸۲۵۰ فت ارتفاع دارد واقع شده است آب و هوای آن خشك بوده باران کم دارد. تابستان های آن بسیار گرم است. پاکستان شرقی دلتاهای بزرگی دارد که در دهانه های دریا های کنگاو برهماپوترا، حمنا در خلیج بنگال واقع شده اند. در وقت مونسون بیشتر از صد انچ بارش دارد. پایتخت جدید پاکستان نزدیك راولپندی جدید اعمار میگردد.

منابع و صنایع: برنج و گندم، جوت، پنبه، چای، تنباکو، نیشکر اهمیت عمده دارند گوگرد، نمك، غار، پترول، ذغال، سرمه و سلیکا از معادن آن است. تولید جوت پاکستان در جهان زیادترین است. تکه های نخی از صادرات عمدهٔ آن بعد از جوت میباشد. انساج پشمی ابریشمی سندی نیز در پاکستان غربی تولید میشود. کود مصنوعی و رنگ ها ازتولیدات دیگر آنست. در پاکستان شرقی چای زیاد تر تولید میگردد.

تاریخ و حکومت: در تاریخ پنج هزار سالهٔ نیم قارهٔ هند اشتراك دارد. اعراب در ۷۱۱ عیسوی بر هند هجوم آوردند و دین اسلام را رایج کردند. بعد از جنگ عمومی اول مسلمان ها بحیث يك اقلیت احساس وجود نمودند در وقت خروج برتانوی ها از هند (اگست ۱۹۴۷) ساحه هائیکه اکثریت مسلمان داشتند حکومت علیحده‌ای را بقسم دومینیون در چوکات ممالك مشترك المنافع تشکیل دادند. محمدعلی جناح اولین گورنرجنرال آن بود.

منطقهٔ جمو و کشمیر با مساحت ۱۲۲۵۸ میل مربع و چار ملیون نفوس که هفتاد و هفت فیصد آن مسلمان اند بین هند و پاکستان و منطقهٔ پښتونستان و پاکستان تحت مناقشه و منازعه قرار دارد.

جنرال محمد ایوب خان بعد از استعفای سکندر میرزا در ۱۹۵۸ رویکار آمد ودر ۱۹۵۰ بحیث اولین رئیس جمهور منتخب حلف وفاداری کرد. نامبرده در انتخابات بعدی نیز پیروز گردید. قانون اساسی دوم پاکستان در ۱۹۶۲ تحت اجرا قرار داده شد. نظر باین قانون حکومت ریاست جمهوری قدرت بیشتری را کسب کرد. اصلاحات ارضی در ۱۹۵۹ شروع گردید.

معارف و مذهب: — در حدود هشتاد فیصد مردم مسلمان اند ده ملیون هندو ها وهفت صدهزار عیسویان نیز در آن بسر میبرند. پارسی ها و بودائی ها هم به تعداد کم در آن موجود اند تعلیمات ابتدائی اجباری و رایگان است.

شش پوهنتون دارد .اردو وبنگالی در بین السنهٔ زیادی‌که درپاکستان مروج است بحیث السنهٔ‌ملی قبول گردیده و زبان رسمی انگلیسی است .

دفاع : قوای زمینی . هوائی و بحری دارد. خدمت عسکری‌اختیاری است . عضو پیمان نظامی جنوب شرق آسیا یعنی سیاتو است . همچنان عضویت پیمان نظامی مرکزی یعنی سنتو را دارد . با ترکیه و امریکا پیمان های نظامی دفاعی دارد .

پیمان های دیگر همکاری را نیز با امریکا، ترکیه، ایران وجمهوریت مردم چین بامضا رسانیده است .

پانامه

پایتخت : پانامه مساحت : ۲۸۵۷۶ میل مربع .نفوس (تخمین ۱۹۶۳ ملل متحد) یک عشاریه ۱۷۷ ملیون . پرچم : مستطیلی متشکل از چار پارچهٔ سفید با ستارهٔ آبی ، آبی ، سفید ،سفید با ستارهٔ سرخ و سرخ است . واحد پولی : بالبوا معادل یک‌دالر امریکائی .

شرح : جمهوریت پانامه تنگنای پانامه را احتوا میکند و امریکای مرکزی‌را با جنوبی وصل میسازد. ۷۶۷ میل درشمال شرق (کرابین) ساحل دارد . در شرق و جنوب با کولومبیا ،درغب وشمال با کوستاریکا سرحد داشته‌توسط منطقهٔ کانال پانامه‌بدو حصه‌تقسیم شده است .

منابع و صنایع : جنگلات انبوه دارد . و چوب کاج را صادرمیکند، تنها نصف زمین های حاصلخیز قابل زرع ، کشت میشود .مالداری رایج است . قهوه وبرنج تولید میشود . از صادرات عمدهٔ آن‌کیله کاکاو ، شکر و سمنت است . تجارت آن عمدتاً با ایالات متحد صورت میگیرد .

تاریخ و حکومت : در ۱۵۰۱ هسپانیه ساحل آنرا کشف کرد . در ۱۸۲۱ هسپانیه پانامه را به کولمبیا تسلیم کرد . از ۱۸۵۵ تا ۱۸۸۵ خود مختار بود . بعد از آن مستقیماً توسط کولمبیا تحت‌اداره گرفته شد . در ۱۹۰۳ به آزادی رسید . در همان سال پانامه اختیارات منطقهٔ کانال را به ایالات متحده واگذار کرد .قانون اساسی سوم پانامه در ۱۹۴۶ به تصویب رسید . شورای ملی (هرنمایندهٔ برای پانزده هزار نفر نفوس) برای چار سال انتخاب میشود .

در ۱۹۶۴ در مورد برافراشتن پرچم پانامه در منطقهٔ کانال اغتشاشاتی واقع شد .

معارف و مذهب : مذهب رومن کاتولیک رایج بوده‌اما مذاهب‌دیگر نیز وجود دارد . تعلیمات در بین سنین هفت‌تاپانزده سالگی‌اجباری است . زبان رسمی هسپانوی و استعمال آن اجباری‌است .پوهنتون ملی آن درشهرپانامه واقع است.

پرتگال

پایتخت : لزبن . مساحت : ۳۵۴۶۶ مربع میل. نفوس (تخمین ۱۹۶۳ ملل متحد): نه عشاریه ۶۳۹ ملیون . پرچم : پارچه های عمودی سبز ، سرخ با نقش سپر

در مرکز واحد پولی : ایسکودمعادل و نزدیك به سه و نیم سنت امریکائی .

شرح : قسمت غربی شبه جزیرهٔ ایبریا را در اروپا اشغال کرده است . در شرق و شمال محاط است به هسپانیه و در جنوب و غرب آن بحر اطلس واقع شده است . دو جزیرهٔ متعلق آن بنام های ازور و مادیرا واقع بحراطلس شمالی نیز عین سیستم اداری پرتگال را دارند . پرتگال يك مملكت کوهستانی است دو سوم زمین زرع میگردد .

منابع و صنایع : گندم ، جو ، جواری و برنج از حبوبات عمدهٔ آن است از تاکستان های آن انگور و شراب تولید میکنند . تیل زیتون و میوجات به کثرت موجود است. نوزده فیصد را جنگلات نشتر ، بلوط وکارك پوشانیده است .

معادن آن شامل ذغال ، سرب ، مس ، قلعی ، کاؤولین ، گوگرد ، لیتیم وتیتانیم است . از تولیدات مهم صناعتی آن تکه باب ، ظروف، مواد کیمیاوی ، کاغذ و شیشه باب است . صادرات آن شامل کارك ، شراب ، ماهی قوطی شده وکشمش و غیره میباشد . پرتگال درسال ۱۹۶۵ در اولین سال پلان پنجسالهٔ دوم انکشاف اقتصادی خود قرار داشت . پلان اول به سیستم حمل و نقل و مخابرات آن انکشاف وسیعی داد .

تاریخ و حکومت : در زمان معراج فتوحات اسلامی تحت نفوذ عرب ها بود . از قرن دوازدهم ببعد يك دولت مستقل شاهی بود ، انقلاب ۱۹۱۰ باعث برقراری رژیم جمهوری گردید . قانون اساسی جدید آن در ۱۹۳۳ با مراجعه با آراء عمومی تدوین و چندین مراتبه تعدیل گردید . دو مجلس که هر کدام یکصد و بیست عضو دارد موجود است و اعضای شورای ملی توسط انتخابات مستقیم روسای فامیل بدون در نظر گرفتن جنس تعیین میشوند و شورای مذکور قدرت مقننه دارد . مجلس دومی به شورای ملی مشوره داده و در موارد اقتصادی و اجتماعی فعالیت میکنند. رئیس جمهور برای هفت سال انتخاب میشود . از ۱۹۵۹ ببعد طریقهٔ انتخاب عبارت از انتخاب توسط نمایندگان یعنی هر دومجلس و نمایندگان نواحی مختلفهٔ پرتگال میباشد از ۱۹۳۴ ببعد حزب اتحادیهٔ ملی بر سر اقتدار است .

معارف و مذهب :

رومن کاتولیك مذهب اساسی پرتگال را تشکیل داده اما آزادی مذهب وجوددارد. تعلیمات ابتدائی اجباری است . چارپوهنتون دارد. موسسات تعلیمی مختلفهٔ دیگر نیز زیاد است که شامل مکاتب فنی ، هنری و موسیقی نیز میباشد .

دفاع : خدمت عسکری بین بیست تا چهل و پنج سالگی اجباری است بحریهٔ کوچك دارد . قوای هوائی و زمینی دارد که با تجهیزات عصری مجهز است در جنگ دوم جهانی با امریکا و انگلستان کمك کرد از اعضای مؤسس ناتواست.

منصرفات پرتگال :

انگولا : هزار میل در امتداد جنوبی کانگو با بحر سر حد میسازد . ادارهٔ آن توسط يك گورنر جنرال صورت میگیرد که اختیارات فوق العاده دارد . يك شورای انتخابی تقنینی نیز دارد . از ۱۵۷۵ ببعد به تصرف پرتگال در

آمده است. مساحت انگولا(۴۸۳۵۱) میل‌مربع ونفوس آن‌چهار عشاریه ۹۳۶ ملیون است که ازین جمله تنها دو صد و پنجاه هزار نفر اروپائی اند . پایتخت آن لواندا نام دارد .

پیدا وار مهم آن قهوه ، الماس، جواری ، ماهی ، شکر ، پنبه ، حبوبات روغنی ،عاج،کاو ،تنباکو و رابر است . از معادن مختلفه‌غنی است طلا و نفت کشف گردیده است .

الکول ، تکه های نخی ، تولیدات ماهی کاغذ، بوت ،صابون ،شکر و تنباکو تولید میکند .

موزامبیق : از دماغهٔ دیلاگو تا اتحادیهٔ افریقای جنوبی در شرق افریقا امتداد دارد . (۲۹۷۷۳۱) میل مربع مساحت و بیشتر از شش اعشاریه ۶۴۰ ملیون نفوس دارد . پایتخت آن لورینکومارکیس نام دارد . پیداوار مهم آن سمنت آرد ، شکر ، پنبه ، کپره و موم است معادن شامل ذغال ، طلا ، نقره و یورانیم میباشد .

جزایر دماغهٔ ورد : پانزده جزیرهٔ در اطلس شمالی میباشند ساحهٔ مجموعی آنها بیشتر از ۲۰۱۵۴۹ است . قهوه ، ادویه ، پوست ، میوه و حبوبات دارد .

گینیای پرتگال : در ساحل غربی افریقا بین سنیگال و گـایانا یك مساحت ۱۳۹۴۸ میل مربع و نفوس بیشتر ار (۵۴۹۰۰۰) دارد .

صادرات عمدهٔ آن‌موم ، روغنیات، عاج و پوست است . بندر مهم آن بیسو‌نام دارد .

جزایر سان توم وپرنسیپ: در خلیج گینیا واقع و تحت ادارهٔ یك گورنر قرار دارد . کمتر از شصت و چار هزار نفوس دارد . کاکاو ، قهوه ، کپره ، روغن نباتی و کنین از پیداوار آن است .

ماکاو : در دهانهٔ دریای کانتون چین قرار داشته بیشتر از یك‌صد و پنجاه هزار نفوس دارد تجارت عمدهٔ آن با چین صورت میگیرد .

تیمور پرتگال : جزیرهٔ تیمور واقع در شمال استرالیا جـزیرهٔ کوچکی است که کمی بیشتر از پنج صد هزار نفوس دارد ، قهوه، کپره و موم از صادرات آن است پایتخت آن دیلی نامدارد .

پولیند

پایتخت : وارسا . مساحت : ۱۲۰۳۵۵ میل مربـع نفـوس : ۳۰۶۹۱۰۰۰ پرچم : دو پارچهٔ افقی سفید و سرخ‌واحد پولی: (زلوتی)

شرح : یك جموهریت کمونیستی اروپای مرکزی است . در شمال دریای بالتیك و اتحاد شوروی در شرق آن اتحاد شوروی در جنوب آن چکوسلواکیا و در غرب آن آلمان غربی واقـع است . دریا هـای (وستولا) و (ادرا) از دریا های طولانی آن بوده توسط کانال(بید گوزچ) بهم وصل شده‌اند . از بنادر مهم آن گدینیا و گرانسك است .

منابع و صنایع : چهل و پنج فیصد نفوس مصروف زراعت‌اند . گندم ، جو ، کچالو، لبلبو وتنباکو میروید ، نساجی ، مواد کیمیاوی، چوب کاری و فلز کاری از صنایع مهم آن است . صنایع جدید آن موتر سازی ، تراکتور سازی ، ماشین آلات ثقیل ، کشتی سازی و طیاره سازی است . صنایع‌عمدهٔ

آن ملی بوده و تحت اقتصاد پلان گذاری شده کار میکند.
از معادن غنی است. ذغال، نفت، گاز طبیعی، سرب، گوگرد، پوتاس و غیره بکثرت وجود دارد.
تاریخ و حکومت: تاریخ پولیند ازسال ۹۶۶شروع میشود درطول قرون چارده الی هفدهم عیسوی از ممالك مقتدری بود. بعد تردر سالهای ۱۷۷۲– ۱۷۹۳– ۱۷۹۵– و۱۹۳۹ بین پروس، روسیه و آستریا و جرمنی و روسیه تقسیم گردید. در جنگ جهانی اول در معرض تاخت وتاز قشون اطریشی و جرمنی قرار گرفت و در ۱۹۱۸ اعلان آزادی آن توسط میثاق های ورسای و ریگا به رسمیت شناخته شد. در ۱۹۳۹ آلمان نازی واتحاد شوروی برآن تاختند و پولیندرا بین خود تقسیم کردند. آلمان ها بالاخره‌خارج گردیدندو درانتخابات ۱۹۴۷ پولیند تحت رهبری‌کمیته ملی آزادی پولیند حکومت جدیدی در آن رویکار آمد. و به عوض مساحت (۶۹۸۶۰) میل مربعی‌که‌از خاك پولیند به تصرف اتحاد شوروی درآمده بود، پولیند تقریباً چهل هزار مربع میل‌از خاك‌جرمنی را متصرف شد. باساس قانون اساسی ۱۹۵۲ پولیند بحیث یك جمهوریت مردم‌درآمد که‌اختیارات عمدهٔ آن بدست پارلمان میباشد و اعضای پارلمان برای مدت چار سال توسط آراء سری انتخاب میشوند. پارلمان آن که بنام سیم یاد میشود یك شورای دولتی ویك شورای وزراء را انتخاب میکند.
معارف و مذهب: تعلیمات رایگان و اجباری است هفتاد و شش مؤسسه تعلیمات عالی وجود دارد. پوهنتون های مشهور آن وارسا، لودز، تورن، پوزنان، کراکو، لوبین و (وراکلا) اند مذهب عمدهٔ رومن کاتولیك است.
دفاع: عمر خدمت عسکری بین بیست و پنجاه سالگی قراردارد. قوای بری، بحری و هوائی دارد.

پیرو

پایتخت: لیما. مساحت: ۵۱۴۰۵۹ میل مربع نفوس: ۱۰۴۲۰۳۵۷ پرچم سه پارچهٔ عمودی سرخ سفید، سرخ بانقش زره درپارچهٔ سفید. واحد پولی: سول.
شرح: درساحل بحرا لکاهل امریکای جنوبی واقع بوده درشمال آن ایکوادور درشمال شرق وشرق آن کولومبیا وبرازیل ودرجنوب شرق آن بولیو یاقرار دارد. در قسمت جنوبی ترین آن‌جمهوریت چلی واقع‌است. (۱۴۱۰) میل‌ساحل دارد. یکتعداد کوهای مرتفع دارد که ارتفاع آنها به‌بیشتر ازبیست ودوهزار فت میرسد. درحدود (۲۳۰۰) میل دریای امازون قابل کشتی رانی است. شهر لیما پایتخت پیرو که بنام(شهرشاهان) یاد میشوداز مراکزتجارتی بزرگ آن است. کالا و ازبنادر مهم‌آن میباشد. چند شهر پیرو اهمیت باستانی دارد.
منابع و صنایع:—درحدود پنجاه وهشت‌فیصدمردم‌مصروف‌زراعت و مالداری‌اند که چهل وهفت فیصد صادرات پیرو را تهیه می کنند. پنبه ازتولیدات مهم‌زراعتی پیرو است، پشم، پوست، شکر، قهوه، برنج، کچالو، جو وتنباکو نیز تولید میشود. جواری غذای عمدهٔ بومیان است. اینها رشقه نیز می رویانند. ماهیگیری از صنایع نهایت عمده بوده و پیرو

از تهیه کنندگان درجه اول غذائی ماهی جهان است کوهای آن مملو از معادن است . ویندیم و مس بکثرت وجود دارد . صنایع فولاد رو به انکشا فاست .
صادرات عمده : پنبه، محصولات ماهی ، پترول خام و مشتقات آن، شکر ، مس و آهن خام است .
ماشین باب و عرادجات را وارد میکند، تکه باب ، موادکیمیاوی و رنگها نیز از واردات پیرو است .
تاریخ و حکومت : قبل از تجاوز هسپانوی فرانسسکو پیزاروی هسپانوی در ۱۵۳۲ سلطنت (انکا) متشکل از طرف بومی ها دوام داشت .
در ۱۵۳۳ فرانسسکو شاه بومی پیرو را که اتاهوالیا نام داشت مجبور ساخت اطاقی راملو از طلا کندو بعد وی را کشته وبومی ها رابه غلامی خود در آورد . در ۱۵۳۵ شهر لیمارابنا نهاد ودر ۱۵۳۷ بندر تالا و راتشکیل کرد .
در ۱۵۴۱ پیزارو در هنگام جنگ ها با بومی ها و رقبای هسپانوی به قتل رسید . بعد لیما بحیث مرکز وایسراهای هسپانوی باقی ماند تا اینکه در ۱۸۲۱ خوزه دوسان مارتین ارجنتائینی آن را جزوخاك خود ساخت . در ۱۸۲۴ هسپانیه آزادی پیرورا برسمیت شناخت. در ۱۹۳۳ قانون اساسی آن به تصویب رسید که بر حسب آن یك رئیس جمهور ودو معاون رئیس جمهور باساس آراءمستقیم برای شش سال انتخاب میشوند یك مجلس نمایندگان و یك سنا دارد که اولی بیشتر از بیست و پنج و دومی بیشتر از سی و پنج عضو دارد .
معارف و مذهب: از مذهب رومن کاتولیك حمایت میشود اما آزادی مذهب وجود دارد . چهل و هفت فیصد مردم رابومی ها و بقیه را سفید پوستان و یك فیصدی کم را چینائی ها سیاهان و جاپانی ها تشکیل میدهد .
از ۷ تا ۱۴ سالگی تعلیمات ابتدائی رایگان واجباری است پوهنتون سان مارکوس ازقدیمترین پوهنتون های نیم کرهٔ غربی است . هشت پوهنتون دیگر دارد . لسان رسمی هسپانوی است .
دفاع: – دو سال خدمت فعال عسکری . پنج سال در احتیاط اول پنج یسال در اختیاط دوم و بیست سال در گارد ملی اجباری است قوای بحری و هوائی عصری دارد.

تانزانیا

پایتخت :دارالسلام ـ مساحت مجموعی ۳۶۳۷۰۸ میل مربع، نفوس (بقرارتخمین ۱۹۶۳ ملل متحد) ۱۰٫۰۴۶٫۰۰۰ .
واحد پولی : شلنگ افریقای شرقی معادل ۱۴ سنت امریکائی .
این جمهوریت متحده در سال ۱۹۶۴ بوجود آمد. جولیوس نایریری رئیس جمهور تانگانیکا بحیث رئیس جمهورو عبیدعمانی کاروم رئیس حکومت انقلابی زنجبار بحیث معوان رئیس جمهور انتخا بگردیدند . باساس این پیمان امور دفاعی و خارجه وخدمات اجتماعی به حکومت مرکزی دارالسلام تعلق گرفت اما هر دو حصه بحیث ساحه های جداگانه باقی ماندند .

پایتخت تانگانیکا دارالسلام و نفوس آن(۹) اعشاریه هفت ملیون است .و در ۱۹۶۱ در چوکات

ممالك مشترك المنافع به آزادی کامل خودرسید .پایتخت زنجبار شهر زنجبار است و نفوس آن سه صد و بیست هزار میباشد . یك سلطنت تحت ادارهٔ برتانیه بود و جزیره‌ای است که از سواحل شرقی افریقا بیست و سه میل دور تر واقع شده است .

حدود تانگانیکا چنین است : درشمال‌آن یوگنداوکینیادر شرق آن بحر هند در جنوب آن موزنبیق. ملاوی‌و زمبیا و درغرب آن جمهوریت کانگو قرار دارد .

تولیدات‌عمدهٔ آنرا پنبه، قهوه ، پوست حیوانات، موم وعسل تشکیل میدهد. الماس ،سرب، طلا، نمك تونگستن‌نیز از پیداوار آن است تاریخ تانگانیکانهایت قدیمی‌است وفوسیل های قبل‌التاریخ‌زیاد در آن کشف شده است . عرب ها در قرن هشتم‌میلادی در آن پا گذاشتند . کاشفین هسپانوی و ملاحان غربی در حدود ۱۵۰۰ میلادی در آن راه یافتند . در ۱۸۸۵ جرمن ها افریقای جرمنی شرقی را به شمول تانگانیکا تشکیل دادند . بعد از جنگ اول انگلیس ها تحت نظارت جامع ملل آن را اداره میکردند . نفوس آنرا بیشتر (بانتو ها) تشکیل میدهند .ولی‌نفوس بیشترزنجبار را مسلمانان تشکیل میدهند .از تولیدات بسیار مهم آن(میخك)و تیل آن است . در تاریخ‌زنجبار پرتگالی هاسهم داشتند که برای دو قرن‌بر آن‌حکمرانی نموده ودر حوالی سال ۱۷۰۰ عیسوی توسط اعراب ازآن‌سرزمین رانده‌شدند. درسال ۱۸۵٦ یك سلطنت‌مستقل شد و در ۱۸۹۰ تحت حمایهٔ انگلستان در آمد . تا اینکه در ۱۹٦۳ در داخل ممالك مشترك المنافع آزاد گردید و عضو ملل متحد شناخته شد و در۲٦ اپریل ٦٤ با تانگانیکامتفق‌شده تانزانیا راتشکیل داد.

تایلیند

پایتخت: بنکاك . مساحت : ۲۰۰۱٤۸ میل مربع . نفوس (تخمین ۱۹٦۳ ملل متحد) ۲۸۸۳۵۰۰۰ پرچم : پارچه های افقی برنگ سرخ، سفید ، آبی، سفید ، سرخ عرض پارچهٔ آبی‌دو چند دیگران . واحد پولی: بآت معادل پنج سنت امریکائی .

شرح : کشور پادشاهی مشروطهٔ تایلیند در جنوب شرق آسیا واقع بوده ومحدود است به: برما در شمال غرب و غرب . لاؤس در شمال و در شرق . کمبودیا درجنوب شرق و خلیج سیام در جنوب و در شرف . و همچنان تاملایا امتداد دارد . بنکاك‌یك‌شهر نهایت‌مودرن در جنوب شرق آسیا است.

منابع و صنایع : ــ جنگلات زیاد دارد . نود و یك فیصد نفوس آن مصروف زراعت است . ذغال ، قلعی ، منگانیز،تونگستن وسیماب یافت میشود .ازحبوبات عمدهٔآن برنج است که غذای اساسی مردم تایلیند را تشکیل داده وصادرات آن پنجاه فیصد اسعار خارجی را در مملکت جلب میکند . حبوبات دیگر در آن به کثرت میروید . صنایع ایکه در آن سرمایه گذاری خارجی تشویق میشود وجود دارد از قبیل بسته کاری موتر ، دوا سازی ، نساجی و سامان برقی .

تاریخ وحکومت: کشو ر تایلند یکی از پادشاهی های قدیمی بوده

از نظر مهندسی زیبا و جالب خود شهرت دارد .
در سال ۱۹۳۲ یك انقلاب بدون خونریزی در آن صورت گرفت اما رژیم شاهی تغییر نیافت تا اینکه در ۱۹۵۰ اعلیحضرت فومیفون ادولات رسماً پادشاه شده قانون اساسی دورهٔ انتقالی را به وجود آورد و تا حال بر اساس فرامین شاهی حکومت می نماید . قانون اساسی دایمی تا هنوز ساخته‌نشده است .

معارف و مذهب : تعلیمات دربین سنین ۸ـ۱۵ جبری است . پنج پوهنتون دارد که شامل پوهنځی های تربیوی ومکاتب حرفوی‌است. زبان مردم «تای» است که از سانسکرت مشتق شده است . مذهب مردم بودائی است .

دفاع : قوای مسلح تایلند به هشتاد و پنج هزار نفر میرسد که شامل قوای پولیس (چهل هزار) قوای عسکری . قوای هوائی و قوای بحری است .

ترکیه

پایتخت : انقره . مساحت : ۲۹٦۵۰۰ میل مربع . نفوس(تخمین ۱۹٦۳ ملل متحد) : ۳۰۲۵٦۰۰۰
بیرق هلال و ستارهٔ پنج شاخهٔ سفید درزمین سرخ رنگ .
واحد پولی لیره (صد پیاستر) معادل یازده سنت امریکائی .

شرح : ترکیه که در ۱۹۲۳ شکل جمهوری گرفت هم در اروپا و هم در آسیا قرار دارد . در اروپا در شمال آن بلغاریه . در غرب آن یونان و بحیرهٔ‌ایجه و درشرق آن بحیرهٔ سیاه قرار دارد . از ترکیهٔ آسیائی‌توسطآبنای باسفورس جدا میشود . همچنان در غرب آن بحیرهٔ مرمره و داردانیل که در بعضی جاها از یك تا چار میل وسعت دارد قرار دارد . ترکیه آسیائی‌در غرب‌محاط است‌با بحیرهٔ ایجه در جنوب با بحیرهٔ ایجه مدیترانه ، سوریه ، و عراق ، در شمال با بحیرهٔ سیاه و در شرق با اتحاد شوروی و ایران . ترکیه مرکزی یك سطح مرتفع بزرگ است که تابستان های گرم و خشک و زمستان های سرد و پر برف دارد. در شمال (شرق و جنوب توسط کوها احاطه شده است . ازمیر ازبنادر مهم آن است . سمسون ، ترابزون و غیره ازبنادر ترکی بحیرهٔ سیاه است .

منابع و صنایع : در حدود هفتاد و هفت فیصد نفوس عواید زراعتی دارند که توسط کاشت تنباکو ، حبوبات ، پنبه ، زیتون و تولید پشم ، ابریشم ، انجنیر ، هرقسم میوه ، شکر و تریاك برای مقاصد طبی بدست می‌آورند .
چهل ملیون جریب زمین ترکیه را جنگلات پوشانیده است .
ذخایر بزرگ ذغال ، آهن ، مس، پترول و کروم موجوداست وترکیه از بزرگترین مؤلدین‌کروم بحساب میرود . سرب ، زنك ، نقره ، سیماب ، گوگرد و غیره نیز وجود دارد .

اولین پلان پنجسالهٔ اقتصادی ترکیه در ۱۹٦۳ آغاز گردید که حاوی انکشاف زراعت ، صناعت معادن و غیره میباشد .
از تولیدات مهم آن تکه های ابریشمی ، پشمی و نخی بوده‌آهن، فولاد ، شکر ، بوت ، اسباب‌دفتر، ماهی قطی شده ، سمنت ، کاغذ شیشه باب و غیره میباشد . در

تولید سلاح در شرق میانه درجه اول‌است .صادرات آن‌راتنباکو ، پنبه ،میوهٔ خشك، آهن ،مس ، موهیر ، حبوبات ، حیوانات از قبیل گوسفند و گاو «کروم» و حبوبات روغنی تشکیل میدهد.

تاریخ : تا شروع جنگ جهانی اول امپراطوری‌عثمانی ترکیه‌شامل ترکیهٔ اروپائی اناتولیه ، سوریه ، لبنان ، عراق ، اردن ، فلسطین، عربستان ، یمن و جزایر بحیرهٔ ایجه بود .

در جنگ جهانی اول ترکیه با قوای محور پیوست و شکست آن باعث شد که بسیاری از سرزمین های آن از دست برود و سلطنت سقوط کند . در ۱۹۲۳ کمال‌اتاترك زعیم بزرگ ترکی بحیث اولین رئیس جمهور ترکیه اعلان گردید. و در ۱۹۲٤ خلافت ترکی از بین رفت . قانون‌اساسی موجودهٔترکیه که در سال ۱۹۶۱ به تصویب رسید طرفدار یك حکومت پارلمانی ملکی میباشد که حقوق بشری را حفاظه و خطاهای قوای اجرائیه را مراقبت و یك پارلمان دو اطاقه را تضمین نماید .

مجلس سنای ترکیه ۱۷۲ عضو و شورای ملی آن ٤۵۰ عضو دارد . رئیس جمهور تنها برای یك دورهٔ هفت ساله انتخاب میگردد . ترکیه عضو پیمان سنتو میباشد .

معارف و مذهب : مذهب و دولت از همدیگر جدا اند . در حدود نود و هشت فیصد ترك‌ها مسلمان‌اند. معارف اجباری و رایگان و مذهبی در سنین هفت تا دوازده و رایگان و اختیاری در مدت لیسه است . پوهنتون های ترکیه عبارتند از پوهنتون های استامبول ، انقره ازمیرو ارض روم .

دفاع : ـ خدمت عسکری اجباری است و ترکیه قوای زمینی زیادی به پیمان اطلس میدهد . بقرار موافقتنامهٔ ۱۹۵۳ ترکیه ،یونان، وچکوسلواکیا درپیمان‌دفاعی بالقان سهیم‌اند . پیمان دفاعی دیگری را با امریکا در ۱۹۵۹ عقد نموده است .

توگو

پایتخت : لومه . مساحت : ۲۰٤۰۰ مربع میل . نفوس (تخمین ۱۹۶۳ ملل متحد) : ۱۵۵۹۰۰۰ پرچم : پارچه های افقی سبز وزرد با مربع سرخیکه در میان آن‌ستارهٔ سفید نقش است .

جمهوریت توگو که در ۱۹۶۰ به آزادی رسید یك قسمت توگولیند جرمنی بود که در ۱۹۱٤ تسلیم شده و توسط فرانسه و زیر نظر ملل متحد در سال های ۱۹٤۶ الی ۱۹۶۰ اداره میشد . درقسمت سواحل غربی افریقاو در بین‌ولتای علیا در شمال داهومی در شرق‌بحر اطلس در جنوب و گانا در غرب واقع شده است .

قانون اساسی آن که در ۱۹۶۱ تسوید گردید . یك رئیس جمهور و پارلمان یك اطاقی را که ٤۶عضو دارد تصویب نمود .

تولیدات عمدهٔ آن قهوه ، کاکاو ، کپره و پنبه میباشد .

تونس

پایتخت : تونس. مساحت ۵۸۰۰۰ میل مربع . نفوس (تخمین ۱۹۶۲ ملل‌متحد ٤۲۹۰۰۰۰ پرچم :سرخ با یك هلال و یك ستارهٔ سرخ در یك دایرهٔ سفید . واحد پولی : دینار .

شرح : تونس یك تحت‌الحمایگی قدیم فرانسه که در ۱۹۵۷ بـه آزادی رسید در ساحـل شمالی افریقا واقع شده است . در شمال و شرق آن بحیرهٔ مدیترانه ، در جنوب شرق آن لیبیا در جنوب‌آن صحرای اعظم و در غرب آن‌الجزایر واقع است . باشندگان اساسی‌آن را اعراب وبربرهاتشکیل میدهند.

منابع و صنایع : زراعت عمومیت دارد . مالداری زیاد رواج دارد . خاك زرخیز آن مقدار زیاد گندم ، جو ، خرما ، زیتون ، زردآلو ، بادام ، انجیر ، شفتالو ، سبزیجات شبدر و رشقه حاصل میدهــد . فوسفور ، آهن ، سرب و جست زیاد دارد .

از صنایع مهم آن قطی سازی . تولید کود مصنوعی ، قالین بافی ، کمپل‌بافی، بوت‌دوزی ،و تــولید مواد ساختمانی است . از صادرات مهم آن تیل زیتون ، شراب ،آهن خام ، سرب ، سنگ گوگرد ، و حبوبات است . پلان ده سالـهٔ انکشافی آن در ۱۹۶۲آغاز گردیده است .

تاریخ و حکومت : تونس دولت بربری قدیم که بعد تر توسط ترك ها اداره میشد در ۱۸۸۱ تحت تصرف فرانسه درآمد .

از ۱۹۴۷ الی ۱۹۵۶ تدابیر خود ارادیت گرفته شده و یك مجلس اساسی حبیب بورقیبه از اعضای حزب مقتدر تونس یعنی دستور جدید را بحیث صدر اعظم انتخاب نمود .

در۱۹۵۷ همین‌مجلس‌رژیم‌جمهوری را اعلان کرد.بقرار قانون‌اساسی تونس رئیس جمهور برای پنج سال انتخـاب میگـردد . اعضای شورای ملی هم برای پنج سال انتخاب میشوند . در انتخابات‌ملی ۱۹۵۹ حزب جبههٔ ملی تمام کرسی هارا اشغال کرد وحبیب بورقیبه بحیث‌رئیس‌جمهور انتخاب‌گردید. در ۱۹۶٤ تمام زمین های زراعتی خارجی ها ملی گردید .

معارف ومذهب: اکثریت نفوس را مسلمان ها تشکیل میدهند . در حدود یك صد و بیست هزار اروپائی و شصت و پنج هزار یهودی در تونس موجود است . زبان ملی و رسمی تونس عربی است . سیستم تعلیمی مخلـوط فــرانســو ی و اسـلامی تعمیم می‌یابد . پوهنتون تونس‌در ۱۹۶۸ شامل پوهنتون اسلامی زیتونیه و مؤسسه تعلیمات عالی خواهدشد.

دفاع : ـــ در ۱۹۵۶ یك اردوی ملی بوجود آمد . و بیست هزار مرد در آن شامل است . هسته های قوای بحری و هوائی نیز بوجود آمده است .

جاپان

پایتخت : توکیو : مساحت : ۱٤۲٦۸۸ میل‌مربع. نفوس(تخمین ۱۹٦۳ حکومــت) : ۹٦۱٦۰۰۰۰ پرچم : آفتاب‌سرخ درزمینهٔ سفید، واحد پولی ین (۳٦۲ ین معادل یك دالر امریکائی) .

شرح : جاپان متشکل از چار جزیرهٔ عمدهٔ هانشو ، هوکائید ، کیوشو و امامی اوشیما میباشد . جزایر جاپان در بحر آرام یا بحر الکاهل واقع بوده از اتحاد شوروی و کوریا توسط بحیرهٔ جاپان توسط بحر شرقی چین از چین جدا شده است .

در ختم جنگ دوم جهانی جاپان

مجبور شدمتصرفات و تحت‌الحمایگی های خود را از قبیل منچوریا ، نصف جنوبی جزیرهٔ سخالین ، کوریل ، کوریا ، فارموسا ، جزایر مارشال و کارولین از دست بدهد.

سواحل جاپان شکستگی های فراوان دارد . سلسله جبال سخالین در امتداد کوهای چینائی در شمال جاپان بمشاهده میرسد و کوهای آلپ جاپانی را میسازد . درامتداد بحیرهٔ جاپان بطرف بحرالکاهل آتشفشان های عمدهٔ جاپان واقع شده است . کوه فوجی‌یاما شصت میل در غرب توکیوواقع بوده‌نهایت مخروطی آن بیشتر از دوازده هزار فت ارتفاع دارد . از بنادر مهم آن شیکوگو ، کیوشو ، ناگویا واوساکا است . توکیو یکی از سه شهر بزرگترین عالم بوده بیشتر از ده ملیون نفوس دارد .

قصر امپراطوری جاپان در ٥٠ جریب زمین در توکیو واقع است . میدان هوائی بین المللي توکیو معروفترین میدان هوائی آسیااست.

برج توکیو که ۱۰۸۹ فت طول دارد از فولاد برای نشرات رادیو و تلویریون ساخته شده است .

کاماکورا درسی میلی جنوب‌غرب توکیو جائیست که در آن مجسمه بزرگ برنجی بودا به ارتفاع ٤٢ فت قرار دارد که هفت قرن قبل از برنج ریخته شده است .

از جا های مشهور دیگر جاپان مقبرهٔ مذهبی توشوگو است که در (نیکو) قرار داشته و یك پارك ملی بزرگی به مساحت تقریباً یك لك جریب در اطراف آن قرار دارد . توکیو که مدت هزار سال پایتخت جاپان بود معابد و مقابر بسیار متلون داشته که مراکز کلتوری جاپان است . یك‌تونل دوعشاریه ۳٤ میلی تحت البحری شاهراهی رامیسازد که‌سه شهر عمدهٔ‌جاپان را به هم وصل میکند . در ۱۹٦٤ زلزلهٔ مدهشی شهر تجارتی و صناعتی نیگاما را از بین برد .

منابع و صنایع : بیشتر از نصف زمین های زراعتی‌بمقصدزرع برنج که غذای عمدهٔ جاپانی ها است‌بکار برده میشود . گندم، جو، کچالو ، تنباکو ، چای ، لوبیا ، شفتالو ، ناك ، سیب ، انگور نیز تولید میشود .

معادن شامل طلا ، نقره ، مس ، سرب، جست وکروم ، ارسنیك سفید ، ذغال ، گوگرد ، نمك و پترول است . صنایع عمدهٔ آن تولید آهن و فولاد ، وسایل حمل ونقل، ماشین باب ، آلات الکترونیك ، کشتی سازی ، مواد کیمیاوی ، کود مصنوعی ، نساجی ، پنبه ، پشم ، ابریشم و الیاف مصنوعی ، چینی سازی و سامان چوبی است بیشتر از نود و دو دستگاه‌کشتی سازی داردو ازبزرگترین سازندگان کشتی جهان میباشد . بیشتر از ١٢٤ ملیارد کیلووات ساعت برق تولید میکند . صادرات عمدهٔ آن پوشاکه باب ، صنایع فلزی ، بازیچه ها ، کود کیمیاوی ، کشتی ها ، ابریشم ، ماشین های دفتر، کمره ها ، میکروسکوپ ها ، دوربین ها و عراده جات است .

سیاحت و جلب سیاحین منبع بزرگ اسعار را تشکیل میدهد بیشتر از بیست تا سی فیصد تولیدات صادراتی جاپان را ایالات متحدهٔ امریکا خریداری میکند .

تاریخ و حکومت: بروایت‌اساطیر جاپانی در ٦٦٠ سال قبل ازمیلاد

مسیح امپراطوری جاپان توسط امپراطور جوموبنیان گذاشته شد. در ۱۸۸۹ میلادی قانون اساسی آن ترتیب یافت. درجنگ ۹۵ ـ ۱۸۹٤ فارموسا را از چین گرفت در جنگ ۱۹۰۵ ـ ۱۹۰٤ با روسیه هر دو

ملت تلفات زیادی را متحمل گشتند و بحریهٔ روسیه کاملااز بین رفت. جاپان در ۱۹۱۰ کوریا را جزوخاك خود ساخت . در جنگ جهانی اول جاپان جرمن ها را از تسوشیما

اخراج کرده متصرفات بحرالکاهل جرمنی را متصرف شد . در ۱۹۳۱ منچوریا را اشغال کرد در ۱۹۳۲ با چین آغاز جنگ نمود که در اثر آن پیپنگ و شانگهای را تصرف

کرد .در۱۹٤۱ با حمله بر (پرل هاربر) جنگ را با امریکا آغاز کرد . در ۱۹٤٥ بعد از استعمال بمب اتومی بر شهرهای هیروشیما و ناکاساکی از طرف امریکا ، جاپان تسلیم گردید باثر قانون اساسی جدیدیکه در ۱۹٤۷ به

تصویب رسید امپراطور جاپان به حیث سمبول ارثی ملت شناخته شده و از حقوق تقدس خود صرف نظر کرد. مقام بزرگ قانون سازی به

دایت مجلس بزرگ جاپان تفویض گردید مجلس مشاورین جاپان ۲۵۰ عضو دارد که برای شش سال انتخاب میشوند .

مجلس نمایندگان آن ٤٦۷ عضو داشته برای مدت چار سال انتخاب می گردند . نظر به قانون اساسی

دین و دولت از هم مجزا اند . امپراتور جاپان یکصد و بیست و چارمین عضو فامیل خود است که بر تخت جلوس نموده است .

معارف ومذهب : دو مذهب عمدهٔ بودائی و شنتوئزم است همچنان تعداد کلیساهای عیسوی نیز موجود است . تعلیمات ابتدائی ومتوسطه

تا صنف نهم اجباری است . در حدود ۲٤٥ پوهنتون دارد .

زبان اساسی جاپانی بوده انگلیسی لسان تجارتی بوده و در مکاتب عالی تدریس میشود .

جمیکا

پایتخت : کنگستن . مساحت : ٤٤۱۱ مربع میل ، نفوس : یك عشاریه ٦۸٤ ملیون. پرچم: سبز و سیاه با نشان صلیب طلائی .

جمیکا در بحیرهٔ کارابین در نود میلی جنوب کیوبا واقع است و از بزرگترین و قیمت بها ترین مناطق غرب الهند برتانوی بشمار میرود. سیاحین زیادی از آن دیدن میکنند. در ۱٤۹٤ توسط کولمبس کشف گردید و تا ۱٦٦٥ توسط هسپانیه

اداره میشد بعد از آن به تصرف انگلیسها درآمد . در ۱۹٦۲ در جوکات ممالك مشترك المنافع به آزادی رسید . تولیدات عمدهٔ آن

نیشکر ، قهوه ، کیله ، کاکاو و میوجات فامیل لیمو است همچنان سیگار های مشهور میسازد .

چاد

پایتخت : فورت لامی . مساحت ٤۹٥ هزار مربع میل با نفوس

(تخمین ۱۹٦٥ حکومت) چار ملیون: پرچم قطعات عمودی آبی ، زرد و

سرخ واحد پولی فرانك (۲٤٦ فرانك معادل يك دالر امريكائی) جمهوریت چاد سابق از اراضی تحت تصرف فرانسه در افریقای استوائی بود که پنجصد میل به شمال شرق خلیج گینی ، ۵۵۰ میل بجنوب مدیترانه واقع و از طرف شمال توسط لیبیا ، ازشرق توسط سودان ، از جنوب توسط جمهوریت افریقای مرکزی و از غرب توسط کامرون، نایجیریا و نایجر محاط میباشد .

مردمان شمال چاد مسلمانند و حبشی های غیر مسلمان مردمان جنوب آنرا تشکیل میدهند .مملکت کاملا زندگی دهاتی‌دارد و ازجنوب بشمال جغرافیای‌آنرا مناطق جنگل زار ، مراتع و ریگستان تشکیل میدهد . چاد بتاریخ ۱۱ – اگست ۱۹۶۰ به آزادی کامل نایل‌گردید و در ستامبر همان سال عضو ملل متحد شد . چار عضو جامعهٔ فرانسوی است .

از صادرات عمدهٔ آن پنبه است . گوشت مبرد توسط طیاره صادر میکند .

چکوسلواکیا

پایتخت : پراگ . مساحت۴۹۳۶۷ میل مربع . نفوس چارده ملیون . پرچم : پارچه های افقی سفید و سرخ با يك مثلث آبی که از پایه تا نصف بیرق امتداد دارد . واحد پولی : کورونا (صد هیلر ۷کورونا معادل يك دالر امریکائی) .

شرح : جمهوریت سوسیالیستی چکوسلواکیه در اروپای مرکزی واقع است . از طرف غرب وجنوب غرب محاط است با آلمان غربی ، از طرف شمال و شمال غرب با آلمان شرقی ازطرف شمال وشمال شرق با پولیند و از جانب شرق با اتحاد شوروی . در جنوب آن اطریش و مجارستان واقع اند . دریای دانیوب آنرا از مجارستان جدا میسازد کوهای کارپاتیان در شمال شرق و شرق آن واقع شده است .

جنگلات حاصلخیز بوهیمیا منبع شکار و چوب بوده در سر حد آلمان غربی واقع است .

منابع و صنایع : زراعت ،صناعت و معادن آن منابع سر شار طبیعی آنرا بکار می‌برد . يك سوم حصه آن زراعتی است . شصت فیصد حاصلات زراعتی حبوبات است . لبلبو بکثرت میروید و آبجو آن از شهر(پلزن) صادر میگردد.ذغال آهن و تیل از معادن آن استخراج میگردد . رادیم‌ویورانیم آن‌مشهور است . تجهیزات جنگی نیزساخته میشود و مراکز مهم فولاد سازی دارد . شیشه سازی و چینی‌سازی رواج عمده دارد . بوت ، هواپیما های خفیف و غیره‌نیز تولیدمیکنند.

تاریخ و حکومت : بوهیمیا ، موراویا وسلواکیاسه جزوامپراتوری بزرگ موراویا بود. در ۹۰۶توسط ماگیارها اشغال گردید . بوهیمیا و موراویا بعدتر جزو امپراتوری مذهبی رومن‌گردید پراگ تحت‌اثر شاهان بوهیمیائی در قرن چاردهم مرکز بزرگ‌کلتوری اروپای‌مرکزی بود . در بین سالهای ۱۹۱۸ و ۱۹٤۸حوادث‌بسیاری‌درچکوسلواکیا واقع شد که در اکثر آنها جرمن‌ها انگلیس ها ، فرانسوی‌ها وایتالوی ها ذیدخل بودند . از سال ۱۹٤۸ ببعدشکل‌يك‌جمهوریت‌سوسیالیستی را بخود گرفت که متشکل از دو ملت سلاو ها و چك ها است .

چك ها هشت ملیون وسلاو ها چار ملیون نفوس دارند علاوتاً جرمن‌ها، مجارستانی ها و اوکرائینی ها نیز در چکوسلواکیه بسر میبرنـد . قانـون اساسی موجـودهٔ آن در ۱۹۶۰ به چکوسلواکیه‌شکل دولت مرکزی محکمی بخشید . شورای ملی آن سه صد عضو دارد و یك مجلس ملی سلاو یك نیز وجود دارد .

معارف و مذهب : در حدود هفتاد و پنج فیصد مردم رومن کاتولیك اند . پوهنتون چك در پراگ در ۱۳٤۸ افتتاح گـردیـده است . پوهنتون های زیاددیگری نیزدارد. زبان های رسمی چك وسلواکی‌اند.

دفاع : خدمت دو سالهٔعسکری بین سنین بیست تا پنجاه اجباری است . قوای زمینی و هوائی مجهز دارد .

چلی

پایتخت : سانتیاگـو . **مساحت:** ۲۸٦۳۹٦ میل مربع ، نـفوس ، هشت و نیم ملیون . **پرچم :** پارچه های افقی سفید و سرخ با ستارهٔ سفید در زمین آبی در قسمت‌علوی راست . **واحد پـولی :** اسکودو (نزدیك به چار اسکودو معادل‌یك دالر امریکائی) .

شرح : در ساحل غربی امریکای جنوبی واقع است . بلند ترین‌قلهٔ امریکا (۲۳۰۸۱ فت) درین ناحیه واقع است . همچنان یکتعداد جزایر بحر الکاهل را نیز در تصرف‌دارد. طول آن ۲٦۲۰ میل و عرض‌وسطی آن یکصد میل است .

منابع و صنایع: زمین های‌لامزروع دشت های شمالی چلی معادن زیادی دارد . در حدود هفتاد و پنج‌فیصد صادرات چلی را معادن آن تشکیل میدهد . نایتریت ، ایودین ، مس، آهن ، ذغال ، طلا ، نقره، کوبالت، جست ، منگانیز، بورات ،سیماب، پترول ، نمك ، گوگرد و مرمر از معادن مهم آنست . زراعت نیز اهمیت دارد . فارم های بزرگ لبنیات وجود دارد . گندم ، برنج، جواری ، میوجات و غیره به وفرت زرع میشود . لبلبو ، عرادجات و نساجی انکشاف می‌یابد . تاکستان ها زیاده بوده ، شراب یك قلم صادراتی را میسازد غیر ازیـن گوشت ، جو و میوجات از اقلام صادراتی است . میدان‌های هوائی زیاد دارد .

در ۱۹٦۱ حکومت پلان ده ساله انکشاف اقتصادی را به مصرف چهل ملیارد دالر اعلان نمود .

تاریخ و حکومت : در ۱۵٤۰ فتح چلی توسط هسپانیه تکمیل شد . آزادی آن در ۱۸ ــ ۱۸۱۰ حاصل گردید . شهر های والپ ریزو در ۱۵٤۳ و سـانتیاگـو در ۱۵٤۱ تاسیس شدند . بقرار قانون‌اساسی رئیس جمهور آن برای شش سال انتخاب میشود . سناتور ها که ٤۵ نفر اند برای هشت سال و نمایندگان که فی ٤۵ هزار نفوس یکنفراند برای چهار سال‌انتخاب میشوند اکثریت نفوس هسپانوی الاصل و یکعده هسپانوی های مخلوط با سرخ پوستان‌اند .جرمنی الاصل ها و غیره مردمان اروپائی هم به تعداد کمتری موجود اند .

معارف و مذهب : بین هفت تا پانزده سالگی تعلیمات اجباری و رایگان است . یکتعداد پوهنتون ها دارد که دو عدد آن‌در سانتیاگو متمرکزاند . لسان‌هسپانوی ومذهب بیشتر رومن کاتولیك است .

دفاع : از بیست تا چهل و پنج سالگی خدمت عسکری اجباری است . قوای زمینی ، بحری و هوائی دارد . که تجهیزات آن عصری میباشد .

چین (جمهوریت مردم)

پایتخت : پیپنگ (پیکنگ) . مساحت : ۳۷۸۴۵۲۰۶ میل مربع نفوس (قرارتخمین حکومتی۱۹۶٤) هفتصد و پنجاه ملیون : پرچم سرخ با پنج ستاره واحد پولی یوان(دویوانمعادل‌یك دالرامریکائی)

منابع و صنایع : قبل از رژیم جدید چین بصورت عمومی یك مملکت زراعتی بود . از جمله مواد زراعتی آن گندم ، جو ، جواری ، ماش ، حبوبات ، لوبیا وغیره‌است که در شمال بیشتر میروید . برنج ، شکر و نیل از پیداوار مهم جنوب چین است .

نباتات لیف دار از قبیل جوت و غیره زیاد میروید . پنبه در حوالی وادی دریای‌زردبیشتر زرع‌میشود. در غرب و جنوب زیادتر چای‌کشت میشود و حاصلات زیادی دارد صنعت ابریشم در چین تاریخ چهار هزار ساله دارد . حیوانات گاو، گوسفندبکثرت تربیه‌میشود. تولید چینی و شیشه باب رایج است از مهمترین پیداوار معدنی آن ذغال است . آهن ، قلعی‌سرمه، پترول ، تونگستن ونمك نیزمعادن بزرگی دارد .

قبل از سال ۱۹۵۹ قحطی های شدیدی در مملکت دیده میشد که از اثر سیلاب های مد هشی بوجود آمده بود که بیشتر از سه صد ملیون جریب زمین را خساره مند ساخت . با تطبیق مفکوره های‌جدیددر ساحات‌مختلف زراعتی و صناعتی تحولات بزرگی در سراسر چین بوجود آمد با وجود خشکسالی و قحطی ایکه چین با آن تصادف کرد این‌کشور گام های بزرگی بجانب صناعتی شدن برداشته است . پروژه های تولیدبرق، سیستم‌های‌جدیدآبیاری، صنایع فولاد و غیره در تحکیم‌بنیهٔ اقتصادی چین‌اهمیت بسزائی‌دارد. از همه مهمتراینکه چین در ساحهٔ اقتصادی از کثرت قوای بشری بر خوردار است .

تاریخ و حکومت : چین دارای قدیمترین تاریخ ها است که تا ۲۲۰۵ قبل از میلاد میرسد چندین هزار سال قبل راه ابریشم تاریخ قدیم چین‌را ازراه افغانستان به غرب وصل می‌کرد .

در شروع تاریخ خود چین یك مملکت شاهی بود . در اوایل قرن بیست تحولات بزرگی در سیستم حکومتی‌چین بمیان‌آمد.

در جنگ های زیادی با جاپان حصه گرفت که بیشتر این جنگ ها را جاپان باخت . اما بعد از شکست در جنگ‌جهانی دوم‌جاپان تمام مناطق اشغال شده را دوباره واگذارکرد . در۱۹٤۵ انقلاب‌هائی در چین بوقوع پیوست‌که درنتیجهٔ آن حزب کمونست مؤفق گردید جنرال چیانگ کای‌شیك را بطرف فارموسابراند و چین را اشغال نماید (۱۹٤۹) . رژیم موجودهٔ‌چین تحت قیادت ماوتسی تونگ رهبر انقلاب چین را به بیست و دو ولایت بشمول فارموسا که ادعای مالکیت آنرا دارد تقسیم نموده است . همچنین پنج ناحیهٔ‌مستقلی را اداره میکند که عبارتند از منگولیای داخلی (کاشغر) ، (کوانگسی‌چوانگ). (ننگسیاهوی) و تبت چامد و .

معارف و مذهب: مجاهده برای رفع بیسوادی مؤفق است بیشتر از پانزده پوهنتون چهل و هشت موسسات تعلیمی انجنیری وسی و یك دانشگاه زراعتی دارد. از مذاهب عمدهٔ چین بودائی است که زیادترین پیروان را دارد. کنفوسیونزم نیزشایع‌است.(تاائوئزم) روش دینی دیگری است که‌بیشتر باتناسخ ارواح رابطه میگیرد . و در بعضی حصص پیروانی دارد .

بیشتر از پنجاه ملیون مسلمانان در چین بسر میبرند . عیسویت نیز پیروان دارد .

داهومی

پایتخت: پورتونوو مساحت : ۴۴۲۹۰ مربع میل نفوس دو عشاریه دو ملیو ن . پرچم : یك پارچهٔ عمودی سبز دو پارچهٔ افقی زرد و سرخ .

داهومی مستعمرهٔ فرانسه در افریقای غربی بودکه‌بین‌نایجیریا، ولتای علیا ، توگو وخلیج گینی واقع شده است به اساس قانون اساسی ۱۹۵۸ فرانسه داهومی‌در ۱۹۶۰ به آزادی کامل رسید و در ستامبر همان سال عضو ملل‌متحد شد و با نایجیریا ، ولتای علیا و ساحل عاج یك اتحادیهٔ اقتصادی را بوجود آورده .با فرانسه قرار داد های علیحده دارد .

رئیس جمهور و شورای ملی‌برای دورهٔ پنج سال انتخاب میشوند . پیداوار عمدهٔ آن روغن نباتی ، خسته ، پنبه ، قهوه و تنباکو است .

دنمارك

پایتخت: کوپن هاگن مساحت : ۱۶۶۱۹ میل مربع‌نفوس (به‌شمول جزایر فارو وگرینلند) ۴۷۵۳۷۷ . پرچم : صلیب سفیددر زمین‌سرخ واحد پولی کرونر (هفت کرونر معادل یك دالر امریکائی) .

شرح : کشور پادشاهی دنمارك در شمال جرمنی که یگانه‌همسایهٔ آن مملکت درخشکه است بطرف شمال در میان بحیرهٔ بالتیك و بحیرهٔ شمال قرار دارد . مملکت متشکل از جلگه های کم ارتفاع است گرینلندوجزیرهٔ فارونیزجزو دنمارك میباشند .

منابع و صنایع: در حدودبیست و پنج فیصد مردم مصروف زراعت در هفتاد و پنج‌فیصد زمین‌مزروعی انداز صادرات عمدهٔ آن مسکه و پنیر است . ماهیگیری در دنمارك اهمیت بسزائی دارد . سیاحین‌نیز در واردات ملی دنمارك سهم‌دارند. از صادرات دیگر آن ماشین آلات، کشتی ها ،نساجی ،اثاث‌البیت و سامان آهنی و فولادی است .

اکثر مواد خام را وارد میکند . سیستم موسسه کوپراتیف مستهلکین در دنمارك در سال ۱۸۶۶ بنا یافته و امروز انکشاف زیادی نموده است . در حدود ۳۰۶ کشتی تجارتی دارد .

تاریخ وحکومت : تاریخ کهن و باستانی دارد اما شهر کوپن هاگن

بصورت واقعی توسط اسقف‌ابسالون (۱۱۲۸ - ۱۲۰۱) بنا نهاده شد. وی در یکی ازجزایر دنمارك‌شهری را برای دفاع از دزدان بحری بنا نهاده‌که هنوز هم‌آثار آن باقیست. قبر (هاملیت) شهزادهٔ دنمارکی‌که داستان وی توسط شکسپیر شاعر معروف انگلیس ابدی ساخته‌شده، در شهر السینور واقع است.

شاه و پارلمان مشترکاً صلاحیت تقنینی دارند. قانون اساسی‌جدیدی که‌در ۱۹۵۳ به تصویب رسید بزن ها اجازه‌میدهد برتخت‌دنمارك جلوس نمایند. باساس این قانون دنمارك پارلمان یك جرگه‌ئی دارد که ۱۷۹ عضو دارد. همچنین قانون اساسی جدید گرینلند را به حیث جزو کامل‌دنمارك میشناسد.

دنمارك موسسات کمك های اجتماعی، بیمهٔ صحی، حقوق معیوبین و سالخوردگان و بیمه بیکاری دارد. به سالخوردگان ۶۷ ساله وبیوه‌ها حقوق داده‌میشود

معارف و مذهب: مذهب اساسی عیسوی لوتری است اما آزادی مذهب وجود دارد. تعلیمات‌اجباری بوده شامل تعلیمات حرفوی نیز میباشد. چندین پوهنتون دارد که مهمترین آنها پوهنتون های کوپن هاگن، ارهوس و پوهنتون‌تخنیکی است. تربیه به سیستم شاگردی حرفه های مختلف قانوناً رایج است. دولت بیشتر از ۱۵۲۷ کتابخانه را تهیه دیده است.

دفاع: خدمت عسکری بین‌سنین ۱۹ و ۲۵ اجباری است. قوای بری، بحری و هوائی دارد. قوای امنیه شامل مردان و زنان است.

دومینیکا

پایتخت: سانتودومنگو. مساحت: ۱۹۳۳۳ میل مربع. **نفوس**: سه و نیم ملیون **پرچم**: چار پارچهٔ مربعی یك‌درمیان سرخ وآبی با صلیب سفید، واحدپولی: پیسو معادل یك‌دالرامریکائی.

شرح: دو بر سه حصهٔ قسمت شرقی جزیرهٔ هسپانیولا را (که‌در ۱۴۹۲ توسط کولمبوس کشف گردید) تشکیل میدهد. سرحدبین دومینیکا و (هایتی) که در قسمت جنوبی آن واقع است ۲۴۱ میل طول دارد. سواحل دومینیکا ۹۷۹ میل میباشد. از جزایر بزرگیست که در بین کیوبا و پورتوریکوواقع است. شهر سناتو دومنگو که در ۱۴۹۶ بنا نهاده شده است از کهنه ترین شهر های‌نیم قارهٔ‌غربی به حساب‌میرود وخاکستر کولمبوس دریك مقبرهٔ دراین‌شهر وجوددارد.

منابع و صنایع: سرزمینی است حاصلخیز که زراعت و تربیهٔ حیوانات در آن رونق زیادی دارد. شکر، کاکاو، قهوه، تنباکو، جواری و دیگر حبوبات در آن به وفرت میروید. کیله‌نیز ازصادرات عمدهٔ آن است. گاو، خوك، اسپ و مرغ به زراعت رونق‌خاصی بخشیده است.

طلا، مس، آهن، نمك، تباشیر و مرمر از معادن آن‌است. تولیدات بزرگ آن شکر، شراب، سمنت تیل نباتی، چاکلت، تنباکو، نساجی و سامان چوبی میباشد. زیادتر با ایالات‌متحدهٔ امریکاروابط تجارتی دارد.

تاریخ و حکومت: در ۱۷۹۵ هسپانیه سانتودومنگورا به‌فرانسه واگذار کرد. در ۱۸۰۱ توسط رهبر هایتی اشغال گردید. در

۱۸۰۳ و باز در ۱۸۲۱ توسط هسپانیه اشغال شد و تعداد زیاد جمهوریت ها در دومینیکا برقرار شده و سقوط کردند . از ۱۸۲۲ تا ۱۸٤٤ هایتی بر آن حکومت کرد . در ۱۸٤٤ جمهوریت تشکیل گردید و ۱۸٦۳ باز بدست هسپانیه افتاد . از ۱۹۱٦ تا ۱۹٤٤ توسط بحریهٔ امریکائی اشغال گردید که در همین زمان یك حکومت انتخابی، جمهوریت رویکار آمد . ولی استقرار حکومت تاکنون هم تثبیت نگردیده است .

معارف و مذهب : مذهب دولتی موجود نبوده و آزادی مذهب وجود دارد اما تقریباً تمام نفوس رومن کاتولیك اند . تعلیمات اجباری و رایگان است پو هنتو ن سانتو دومنگو در ۱۵۳۸ تاسیس گردیده است .

دفاع : خدمت عسکری یکساله جبری است .قوای متناسب بحری، بری و هوائی دارد .

روآندا

پایتخت: کیگالی: مساحت بیشتر از ده هزار مربع میل ، نفوس (تخمین ٦۵ حکومت) سه ملیون. پرچم : سرخ ، زرد و سبز در قطعات عمودی با حرف (ر) سیاه در قطعهٔ زرد . واحد پولی فرانك (پنجاه فرانك معادل یك دالر امریکائی) .

جمهوریت روآندا بتاریخ اول جولای ۱۹٦۲ به آزادی نایل شد. ازآن پیشتر جزء روآندا اروندی منطقهٔ قیمومیت بلجیم و ملل متحد بود . اروندی که فعلا بنام سلطنت بروندی یاد میشود باروآندا یکجا آزاد گشت . روآندا در افریقای مرکزی شرقی واقع بوده از شمال با یوگندا از شرق با تانزانیا از غرب با جمهوریت دیموکراتیك کانگو (کینشاسی) محاط میباشد. نفوس بومی آن با هوتوها میباشند که ۸۰ فیصد نفوس را تشکیل میدهند . مردمان واتوسی (آقایان قدیم شان) و باتوا نیز قسمت کلی نفوس باقیمانده را تشکیل میدهند.

مجلس مقننهٔ آن که در ۱۹۵۰ تاسیس گردیده روآندا را بتاریخ ۲۸ جنوری ٦۱ یك جمهوریت اعلام کرد . در سپتامبر همان سال مردمان روندا سستم شاهی را گذاشتند روآندا عضو ملل متحد است .

قهوه از صادرات عمدهٔ آنست . پنبه ، چای ، تنباکو ، مواشی و انواع چرم تولید میکنند . قلعی و طلا از معادن آن بشمار میرود .

رومانیا

پاینخت : بخارست . مساحت ۹۱٫۵۸٤ مربع میل ، نفوس (تخمین ٦٤ ملل متحد) نزدیك به نوزده ملیون پرچم : سه قطعهٔ عمودی به رنگ های آبی ، زرد و سرخ با علامهٔ مخصوص در وسط . واحد پولی لیو (شش لیو معادل یك دالر امریکائی) .

شرح : رومانیا یکی از ممالك بالقان از شمال با اتحاد شوروی ، از شرق با یوکراین اتحاد شوروی مولداویای اتحاد شوروی و بحیرهٔ سیاه ، از جنوب با بلغاریا و از غرب بایوگوسلاویا وهنگری محاط میباشد . دریای دانیوب قسماً سر حد آنرا تشکیل میدهد و قسماً هم در داخل خاك رومانیا میرود . کوهای کارپات بجنوب آن امتداد دارد .

منابع و صنایع : رومانیا شدیداً صنعتی ساخته شده است و گرچه

در حدود شصت فیصد نفوس آن به امور زراعت و مالــداری مــی پردازند ، صنایع ۵۷ فیصد اقتصاد مملکت را تشکیل میدهد . گندم ، جواری ، جو ، لبلبو ، انگور و میوه های دیگر تولید میکنند .
پترول ، میتین خیلی خالص ، ذغال ، آهن منگانیز ، کروم ،مس، سرب ، جست ، طلا ، نقره ، نمك و غیره از معادن غنی آن شمرده میشود . تولید پترول آن سالانه بیش از دوازده ملیون تن میتریك میباشد . تولید ماشین‌های زراعتی آلات تیــل کشی و محصــولات کیمیاوی ، آرد سازی ، تقطیر و شرابسازی از منابــع آن بشمار میرود .

تاریخ و حکومت : مردمان اصلی وبومی رومانیا صد ها سال قبل از داسیائی ها می زیستند. سلطنت داسیائی ها توسط روم از ۱۰۱ تا ۲۷۴ بعد میلاد مسیح‌اشغال گردید. آلات تــیل کشی و مــحصولات تسلط ترك ها بود در ۱۸۵۹ باهم ملحق گردیده و دو سال بعد در ۱۸٦۱ بنام رومانیا درآمدند . پنج سال بعد خــانوادهٔ هــوهنزولرن سیگمارنگن شاهزاده ای را در راس حکــومت قــرار داد . در ۱۸۷۷ رومانیا از ترکیه آزادی گرفت ودر ۱۸۸۱ یك سلطنت شناخته شد .
رومانیا از نگاه موقعیت خود در جنگ های زیاد کشانیده شــده است با روسیهٔ علیه ترکیه از ۱۸۷۷ ــ ۱۸۷۸ کمك کرد .جرمنی وآستریا ــ هنگری آنرا درجنگ عمومی اول منکوب ساخت . در ۱۹٤۰ قسمتی از اراضی خود را از دست داد . در ۱۹٤۱ با آلمان علیه اتحاد شوروی متــحد شد. در ۱۹٤٤ با متحدین‌پیوست مایکل اول پادشاه رومانیا در ۱۹٤۷ در اثر فشار کمونزم مخلوع گردید . قانون اساسی جدیدی مانند اتحاد شوروی در ۱۹۵۲ تصویب شد . در ۱۹٦۱ پرزیدیم را با شورای دولت تعویض کردند . این شورا از اعضاء اسامبلهٔ ملی انتخاب می شود . دربن اسامبله برای هرچهل هزار نفر یکنفر انتخاب میشود . عدهٔ فعلی اعضاء اسامبله ٤٦۵ نفر میباشد که برای چار سال از روی یك لست عمومی انتخاب می شوند .

معارف و مذهب : تعلیمات ابتدائی تا سن هشت سالگی اجباری‌است. چاریو نیورستی دارد. زبان‌رومانیا ریشهٔ لاتین دارد و نفوذ زبان های فرانسوی ، یونانی ، سلاوی و ترکی نیز در آن دیده میشود . آزادی مذهب رسماً اعلام گردیده است کلیسا و دولت از همدیگر مجزا هستند .

دفاع : خدمت نظام عمومی وبین سنین ۲۱ و ۵۰ جبری است مدت خدمت برای دو سال‌است .رومانیا عضو ملل متحد و اتحادیهٔ وارسا است .

زمبیا

پایتخت : لوساکا ، مساحت : ۲۹۰۵۸٦ مربع میل ، نفــوس (تخمین ٦٤ ملل متحد) نزدیك به سه‌ونیم ملیون. پــرچم: سبز با عقاب بـ نارنــجی بــالای قطعات سرخ ، سیاه و نارنجی در کنارهٔ راست پائین . و احد پولی پوند (یك پوند معادل سه دالر) .
جمهوریت زمبیا منطقهٔ تحت ادار ۀ برتانوی بنام رودیشیا ی شما لی بود .درافریقای مر کز جنوبی واقع

است .بشمال آن کانگو کینشاسی وتانزانیا بـه شرق آن مـلاوی (نیا سا لیند قدیم)وموز نبیـق (مستعمرۀ پرتگالی) بـه جنو ب آن رودیشیا ی جنوبی وبچوانا لیند وبه غرب آن افریقای جنوب غربی (منطقۀ تحت‌قیمومت‌افریقای‌جنوبی) وانگولا (مستعمر ۀ پرتگالی) واقع است .

اراضی آن‌فلات بلندداراي جنگل های غیر انبوه بوده برای زراعت ومالداری هردو مساعد است .از معدنیات غنی است .مس جست کوبا لت ، طلا، وانیدیم ومنگا نیز دارد. مس مهمترین معدن آنـرا تشکیل مید ودر جهان در جۀ سوم را دارد .

از ۱۸۸۹ تا۱۹۲٤ بنام رودیشیای شمالی تحت اشغال کمپنی‌افریقای جنوبی بود. از آن به‌بعد یك گورنر یك انجمن اجرائیه وبعد تر یك مجلس مقننه پیداکرد .

قانون اساسی جدیدی در ۱۹٦٤ به آن آزادی داخلی یك صد راعظم وکابنه داد . در ۲٤ ا کتو بر

۱۹٦٥ یك جمهوریت آزادو عضوء ممالك مشتر ك المنافع گردید . اسامبله ملی آن دارای ۷٥ عضو ء انتخابی و پنج عضو ء انتصا بی ذریعه رئیس جمهور میبا شد . زمبیۀ عضو ء ملل متحد است .

ساحل عاج

پایتخت: آبیـجا ن . مسا حـت ۱۲۷۵۲۰ مربع میل ــ نفوس(تخمین ٦٤ ـ ملل‌متحد) سه ملیون‌وهفتصدو پنجاه هزار ، پرچم: نارنجی، سفید وسبز در قطعات عمودی . وا حد پولی فرانك (۲٤٦ فرانك معا دل یك دالر امریکائی).

جمهوریت ساحل عاج سابق از متصرفات فرانسه‌درافریقای غربی از شمال با مالی وولتای عـلیا از جنوب با خلیج گینی ،از شر ق با گانا واز غرب باگینی و لایبریا محاط است. آبیجان بندر عمد ۀ آن نیز است .

ساحل عاج در هفتم اگست۱۹٦۰ به‌آزادی رسید . درستا مبر همان سال عضوء مـلل متحد شـد . اصو لنامۀ اساسی فعلی آن ا ز ۱۹٦۰ به بعد بمیان آمده ا ست . از جامعۀ فرانسوی به خـوا هش خودش بیرون مانده ولی قرار داد های دو جانبه بافرانسه دارد . ساحل عاج عضو ء شورا ی‌انتا نت است که در ۱۹٥۹ تاسیس گردیده واعضای دیگرآن‌داهومی ،نایجر، وولتای علیا میباشند .

زراعت ، جنگلداری ،ما لدا ری وتربیۀ ماهی نود فیصد مرد م را مشغول داشته است . قهـو ه کاکا وچوب های منطقۀ حاره،کیله پنبه ، برنج ،تیل نباتی نیز تولید میکند .برق،و صنعـتی ساختن مملکت در نظر است .

رقم تولیدات عمومی ملی‌در۱۹٦٤ به‌هشتصد ملیون دالر میرسید و این رقم دو چند عواید عمومی‌سال ۱۹٥۸ بود .

سان مارینو

مساحت: سی وهشت مربع میل نفوس (تخمین ٦۲) هفده هزا ر ــ پرچم قطعات افقی آبی وسفید .

شرح : سان مارینو خورد تر ین جمهوریت جهان به کنار کوه‌تیتانو در اپناین ها نزدیك ریمینی د ر قلب ایتالیا واقع است . صنایع عمدۀ آن شـراب ، منسو جا ت پشمی ، تیل زیتون ، پنیر، مواشی

وسنگ تعمیراتی میباشد . سان مارینو ضراب خـا نه و مسکوك علیحده دارد . همانطور هم تکت های پستی آن علیحده است و لی پول ایتالوی وواتیکانی بطو رعموم در چلش‌میباشد،سان‌مارینو قرضهٔ ملی ندارد .

تاریخ وحکومت : جمهو ر یت سان مارینو مدعی‌است که‌قدیمترین دولت اروپا یی میباشد ودر قرن چارم میلادی بنانها ده شده است. معاهدهٔ دوستی آن باایتالیـا ا ز ۱۸۹۷به بعد اعتبار دارد . عضو ع محکمهٔ بین المللی است .

سان مارینو توسط یك شورا ی عالی شصت عضوی اداره میشود که به آراء عمومی‌انتخاب‌میشوند. به‌دوعضوء این شورا حق ادا ر ه حکومت داده می‌شود ولی عمر این حکومت فقط شش‌ماه است زن‌ها برای او لین بار درسال ۱۹٦٤حق رای را حاصل کرده‌اند .

سنگاپور

پایتخت : سنگاپور مسا حت۲۲۵ مربع میل نفـوس (تخمین ٦٥ملل متحد) دوملیون پرچم : قطعا ت افقی مساوی سر خ وسفید باهلال سفید و پنج ستاره درنیمهٔ چـپ قطعهٔ سر خ .

یك جزیرهٔ ۲۷ میل از شر ق به غرب و ١٤ میل ازشمال به جنوب به منتهاالیه جنوبی جزیره نمای ملایا در جنوب شرق آسیا وا قـع بوده وبتاریخ ۹ـ اگست ۱۹٦٥ جدائی خودرا از اتحادیهٔ مالیز یا اعلام کرد . سنگاپور درسپتا مبر ۱۹٦۳ باملایا ، سراو ك وصبا ح یکجا اتحادیهٔ مالیزیارابوجودآورده بود .

جزیر ه باجزیره نمای ملایا توسط یك پل معلق ارتباط دارد . آبنای کوچك سنگاپور آنرا از اندو نیزیا جدا میسازد . شهر سنگا پو ر پنجمین بندر بزرگ دنیاست واز تاریخ تا سیس خـود در ۱۸۱۹ بزرگترین مر کز کشتی را نی در جنوب شرق آسیا بوده است. از صنایع آن ذوب قلعی، رابرباب چوب باب و کشتی ساز ی‌بشمار می‌آید .

صدراعظم لی کوان یو هنگا م اعلام جدائی سنگاپور از ما لیزیا گفت سنگاپور در سیستم دفاعی خود باانگلستان ارتباط خوا هد داشت ولی باممالك کمو نستی و اندونیز یا تفاهم نزدیك حا صل خواهد کرد . بزر گترین مر کـز نظامی انگلیس درآسیاهمین‌جاست سنگاپور در جملـهٔ ممـا لـك مشترك‌المنافع‌باقیست‌وازسپتامبر ٦٥ عضوء ملل متحد است .

سودا ن

پایتخت : خر طوم . مسا حت ۹٦۷٫۵۰۰ مر بع‌میـل نفـو س (تخمین ٦٤ ملل متحد) اند کی بیش از سیزده ملیون پرچم قطعات افقی آبی ، زرد و سبز وا حـد ولی پوندسودانی(یك پوند معادل سه دالر امریکائی).

شرح: از متصر فات قـد یمی مشترك مصر وانگلیس ، سودا ن دراول جنوری ۱۹۵٦ جمهو ریت را اعلام کرد. سودان از شما ل به جمهوریت عرب متحد ، ازشرق به بحیرهٔ احمر وایتیو پیا،ازجنوب به یوگندا ، کینیا و کانگو وا ز غرب به جمهوریت افریقا ی‌مرکزی چا دو لیبیا محاط است .

نیل سفید از وسط مملکت بطرف شمال در جریان است ونیل آبی از کوه ها ی‌ایتیو پیا سر چشمه

گرفته بشمال غرب به نقطهٔ اتصال آن بانیل سفید نزدیك خر طو م جریان دارد واز آنجا به شکل‌سین لاتین بنام نیل در و اد ی حلفا به جمهو ریت عرب متحد دا خـل میشود .

منابع وصنایع : سودان مس ، طلا، آهن ، نمك وذخا یر د ست ناخورده دیگر دارد. منبع عمد ۀ صمغ عـربی است .ارزن زیـاد میروید وغذای اول مردم راتشکیل میدهد .پنبـه از صادرات عمدۀ آنست انواع خوراکه‌باب دارد.

تاریخ و حکو مت : حـر کـت مهدیو لی در ۱۸۸٤ــ۱۸۸٥ بـه شکست خر طوم منجر و مصر را مجبور ساخت از سودان خا ر ج شود وتنها وادی حلفا و سوا کین را نگهدارد . حرکت در و یشی بعدی را لارد کچنر در هم شکست این واقعه توسط یك لشکر مشترك مصر وانگلیس درام درما ن بتاریخ ۲ ستامبر ۱۸۹۸ واقع شد .

در ۱۹٥۱ پارلمان مصر قرا ر داد ۱۸۹۸ و۱۹۳٦ خـو درا بـا برطانیه از بین برد وامکان این را فرا هم کرد که سودان یك قانون اساسی علیحده داشته بـاشد . سودان بتاریخ اول جنوری ۱۹٥٦ آزادی کامل خودرا اعلام کرد .

دررای گیری اپریل ــمی ۱۹٦٥ فقط پنج ولایت عرب ومسلما ن شمال حصه گر فتند . وسه ولایت عیسوی جنو بی حصه نگر فـته حکومت بدان جهت هم بد سـت مسلمین است . سودان عضو ء ملل متحد وجامعۀ عرب میباشد .

معارف ومذهب : سا کنین‌سودان عرب هاــ حبش ها ونو بیائی ها هستند که خون عـرب و حبش رایکجا دارند . عرب ها ونوبیا ئی ها مسلمانند . سیستم معـار ف بدست حکومت است در سابق در جنوب تعلیم بدست مسیحیون‌بود. در خر طوم یك پوهنتون مو جود است عربی زبان ملی‌است .

پایتخت : دمشق مسا حت۷۲۲۳٤ مربع میل نفوس(تخمین ٦٤ ملل متحد) پنج‌ملیون وچار صد هزار

پرچم : سه قطعۀ افـقی سر خ، سفید وسیاه ، باسه ستار ۀ سبز دروسط واحد پولی پوند سو ریه (یك دالر معادل چار پوند).

شرح : جمهوریت سوریه‌درشرق میانه‌واقع واز شمال با تـرکیـه از شرق باعراق از جنوب بااردنیه واز عرب با اسرائیل (نام نهاد) لبنان ومدیترانه محاط است . دریا هـای اورونـتس وفـراط از آن می گذرد ، لطا قیه بند ر مهـم آنست .

منابع وصنایع :معادن آ ن‌نسبتا کم است ولی تیل زیـاد دارد . استفاده از ذخایر کم است و لی کمپنی پترول عراق حق العبو ر و حق بندری میدهد مصرو فیت عمد ۀ مردم زراعت وما لدا ر ی است. پنبه گندم ،جو، تنباکـو، میوه های لیمو ئی ، زیتون ،انگور تولید میکنند صنایع آن شا مل‌آرد تیل ها، صابون، منسو جا ت ، سمنت دباغی شیشه باب، شکر ، بوت باب میباشد. از صادرا ت عمدۀ آن‌پنبه ،منسوجات وتنباکو میباشد .

تاریخ و حکومت : یکی ازقدیم ترین ممالك دنیا بوده‌سوریۀامروزی از امپرا طوری تر کی متشکـل گردید . در ۱۰ ــاگست ۱۹۲۰

سوریه یك واحد علیحده راتشکیل داد. وبیست روز بعد از آ ن دو واحد سوریه ولبنان‌بزرگتر تشکیل شد واز ۱۹۲۰ تا۱۹٤۱ تحت قیمو مت فرانسه اداره میشد .
سوریه بحیث یك جمهور یت توسط فرا نسویان اعلام شد و از اول جنوری ۱۹٤٤ به آزا د ی رسید وقوای فرانسوی بتا ر یخ ۱۷– اپریل ۱۹٤٦ آنرا تخلـیه نمود .
درفبروری ۵۸ بامصر یکجا شده جمهوریت عرب متحد را بمیا ن آورد – ولی در ۳۰ ستـا مبر ۱۹٦۱ از آن جداشد . رژیم بعث که از آن بعد روی کار آمد بـا پرو گرام جمال عبدالناصرموافقت نکرد. در ۱۹٦۵ اکثر صنا یـع را ملی سا خت . سو ریه عضو ء ملل متحد است .

معارف ومذهب : نفـوس آ ن بیشتر مسلمان سنی هستند و لی عیسویان نیز زیاد هستند . عربی زبـان رسمی است . در دمشق یك پوهنتون ومکاتب عالی زراعتی در سلیمیه و بکه و مکتب انجنیری درحلب دارد .

سو مالیا

پایتخت موگـادیشو . مسا حت (تخمین)۲٦۲۰۰۰ مربع میل – نفوس (تخمین٦۲ ملل متحد) دو ملیون ویك ربع پر چم : آبی روشن باستارهٔ سفید پنج شعا عه‌درمرکز واحد پولی شلنگ سومالی (هفت شلنـگ مـعا دل یـك د ا لـر امریکائی) .

شرح: مر کب از تحت الحمایگی سابق برتانوی بنام سو ما لیا و سا بـق تـحت قیمومیت مـلل متحد بنام سومالیا در افر یقا ی شرقی – سوما لیا از شما ل بـا خلیج عدن از شرق و جنو ب با بحیر ۀ هند واز غرب با کینیا و ایتیو پیاو از شمال غرب باسومالیا فرانسوی محاط است . بند رهای عمدهٔ آن‌بربره– موگادیشو وکسمایو میباشد.

منابع وصنایع : اقتصاد دا خلی آن ضعیف است و بر کمك خار ج اتکا ء دارد که قسما از ایا لات متحدهٔ امریکا ،ایتا لیا ، بر تانیه وروسیه بدست می‌آید . ما لداری وزراعت مصرو فیت عمدهٔ مردم‌را تشکیل میدهد .
تولیدات آن مر کب است ا ز خوشبوئی ها ، شکر ، کیله ، جواری ،صمغ ، پوست حیوانات رمعادن عمد ۀ که هنوز انکشا ف نکرده‌است عبارت است از آهـن قلعی ، بـوسایت تـایتینیـم و غیره .

تاریخ و حکومت : مردم سومالیا شامل سی هزار نفر درسو مالیا فرانسوی ، یکصد هزار نفرکینیای در او گا دان ایتیو پیا میبا شد . سومالیا ی ایتالوی در سا ل۱۸۸۹ توسط ایتا لیا تحت‌الحما یگی‌اعلام گردید. بعد جنگ عمومی ا و ل از برتانیه اراضی واقعه در طر ف راسـت د ر یـا ی جـبـه را بـاز یـافـت . مـلـل متحد در ۱۹٤۹ –ایجاد سومالیا را بحیث یك دو لت علیحده تصو یب کرد وبتاریخ ۱۹۵۰ –ایتا لیا قیمو میت آنرا از بـر تا نیـه بـد ست آورد .

تحت الحما یگی سومالیابرتانوی در۲٦ جون ۱۹٦۰ –آزاد شد تا بتو اند با سو مـا لیـا یکجـا شود .
جمهوریت سو مالیا بتا ریخ اول

جولای ۱۹۶۰ــ اعلام گـردید . اسامبلهٔ ملی آن دارای ۱۲۳ وکیل است .
رئیس جمهور آن باید مسلما ن باشد . سومالیا عضو ملل متحد است .

سوید ن

پاینخت : ستا کهو لم :مساحت ۱۷۳۳۷۸ مر بع میل نفوس(تخمین ٦٤ ملل متحد) بیش از هفت ونیم ملیون پرچم : صلیب ممتد ز رد بالای زمین آبی روشن .
واحد پولی : کرو نا (جمع کرونر) (بیش از پنج کرو نر معادل یك دالر امریکا ئی).

شرح: سویدن قسمت شر قی و بزرگترین جزیره نما ی سکاندناوی را تشکیل مید هد که درشما ل غرب اروپا واقع است . ازشما ل بافنلند از غرب باناروی وازشر ق وجنوب با بحیرهٔ بالتیك محا ط است طول نها ئی آن ۹۷۷ میل وعرض نها ئی آن در حدود سه صد میل است .ستاکـهولـم و گو تبـر گ بزرگترین بندرها ی آنند .

منابع وصنایع : گر چه مملکت کوهی است ولی زراعت خوب دارد در ۹ فیصد مساحت مملکت زراعت میشود وپنجاه وچار فیصدمساحه را جنگل ها تشکیل میدهنـد . محصو لات عمد ۀ زرا عتی پنیر مسکه ، گوشت گاو، خوك، گندم جودر ، کچا لو ،شکر و بتهها ی روغنی است .
صنایع سویدن عد یده ا ست محصولات جـنگل، آهن و بـرق آبی از صنایع عمدهٔ آنست .ذغال سنگ و پترول را وارد میکند .ده فیصد وار دات آنرا پترول تشکیل میدهد ۰ ٤٥فیصد نفوس درصنایع مشغولند . وده فیصد در زراعت کار میکنند . فولاد سا خت سویدن خیلی برای افزار ساز ی شهر ت دارد .
۹۰ فیصد اقتصاد بدست آ زا د است . حکومت سهم بزرگ برق آبی را همراه با خطو ط آهن د ر اختیار خود دارد . ده فیصد کشتی های تجارتی دنیا در سو ید ن سا خته میشود . سو ید ن آهن خام وسلو لو ز صا در میکنند . مواد تولید کنند ۀ کا غذ ، چوب کاغذ ومحصو لات دیگر جنگـل رانیز صادر میکند . محصو لا ت عمدهٔ دیگر آن فولاد ، مو تر، کشتی طیاره ، بال بیر نگ ، منسو جات سامان برقی ومواد کیمیاوی مولود از پترول میباشد .

تاریخ و حکومت : سو یـد ن یك دیمو کراسی پا رلمانی بوده و در آن شا ه رئیس دو لت ا ست صدراعظم آمر سیاسی عمدهٔ اجرائیه است . رکسدا گ یعنی پارلمان سویدن دواطاق دارد.اولی شامل ۱۵۱ عضو انتخابی برای هشت سال است ودومی شامل ۲۳۳عضو انتخابی برای چار سال است . رأیگیری برای کسانیاست که از ۲۱ سال بالاتر باشند .

در اوائل مردمان سو یدن ریشهٔ جرمنی داشتند . اولین و حد ت مردم سویدن با مردمـان دیـگر سکا ندنا وی در دورهٔ کا لمار بود. سویدن درسالهای ۱٤۳٤ــ۱۵۲۳ از آن جدا شد.در۱۵۲۷ اصلاحات رویکارآمد.مذهب لوتری از ۱۶۰۰ ببعد نفوذ یافت .

بادشاه گوستاف ششم است که به ۲۹– اکتوبر ۱۹۵۰ بر تخت جلوس کرده است.خانم اول او نواسه ملکهٔ و کتوریا وخانم دو مش لوئیز مونتبن نام داشت . فعلا نواسه‌اش شهزاده کارل گوستاف و لیعهد است .

تقریبا ۱٤ فیصد عایدات ملی از راه منافع اجتماعی پس به مردم تقسیم میشود .واین‌شامل بیمهٔ‌صحی میبا شد .

معارف ومذهب: نفوس سوید ن تقریبا از یك نژاد میباشند ۹۵فیصد نفوس مذهب لوتری دارد . تعلیم اجباری است. بیسواد ی قطعا وجود ندارد . پوهنتون های دولتی در اپسا لا، لند، ستا کهولم، گاتبرگ وامیا وجود دارد .

دفاع : خدمت نظامی بین سنین ۱۹ و٤۷ –اجباری میباشد دورهٔ تربیوی ده‌ماهه را اول می گذرانند وباز سه دورهٔ یك ماهه را طی میکنند . عسکر آن شصد هزا ر نفراست . قوای هوائی آن خیلی قوی است . بحیریهٔ متناسب‌دارد. توپ های ساحلی آن بداخل احاطه های بمب اتوم پرو ف جاداده شده است .

سیلون

پایتخت : کـولمبو .مساحـت ۲۵۳۳۲ مربع میل نفوس (تخمین ٦٤ ملل متحد) نزدیك به یازد ه ملیون پرچم سرخ تیره با حواشی زرد وعلامهٔ شیر زرد در مز کز دو قطعهٔ عمودی سبز و زعفرا نی نزدیك پایه . واحد پو لی –روپیه (نزدیك به چار وسه ربع رو پیه معادل یك دالر) .

شرح: سیلون مملکت آزادیست درممالك مشترك‌المنافع ، وا قـع بریك جزیره در بحر هند ، فاصلهٔ آن ازجنوبی ترین دماغهٔ هند ۳۱ میل است . قسمت مر کزی جزیره کوهی میباشد . اقلیم آن گـرم ورطوبت نسبتی آن‌هم‌زیاد است.

منابع وصنایع :– مـعاد ن آ ن گرافیت ، سنگ چونه، آهن و سنگهای‌قیمتی‌ونیم قیمتی‌ومصنوعات آن چوب،شیشه کاشی ، سمنت مواد کیمیایی ، منسوجات وکود مصنوعی وتیل نباتی است .

چای از محصو لات عمد ۀ زراعتی است. سالانه تقریبا چار صد و پنجاه ملیون پاو تولید میکند. رابر کاکاو ، برنج تنبا کو وغیر ه نیز تولید مینماید .

تاریخ وحکومت : رومی ها ی قدیم انرا بنام تاپر وبین (یعنی مسی رنگ) می‌شناختند .او لین باشند گان آن ازوادی گنگا ی هند بودند واین در ۵٤۲ق م صور ت گرفت . سنهالی‌ها که از بقایای ایشانند امروز سه ربع نفو س سیلون را تشکیل مید هندتا ملی یعنی مردمان مهاجر از جنو ب هند فقط یك دهم نفوس را تشکیل میدهند . پرتگالی ها در ۱۵۰۵ هالیندی ها در ۱٦۵۸ وبرتا نو ی هادر ۱۷۹٦ برآن یاقسمت ها ی آن تسلط‌یافتند تااینکه در۱۸۰۲ یك مستمرهٔ برتانوی شد .

حق‌رای به مردم در ۱۹۳۱ داد ه شد . قانون اساسی جدید آن در ۱۹٤٦ تصویب گردید . سیلو ن در ۱۹ ٤۸ (٤ فبروری) یك‌دومنیون شناخته شد. سیلون اعلام کر د روزی جمهوریت خواهد شد ودر خانوادهٔ ممالك مشترك‌المنا فـع

باقی خواهد ماند. سیلون عضوملل متحد است.

قانون اساسی آن پارلمان د و اطاقه میخواهد . یك سنا شا مل سی عضو ونمایندگان شا مل ۱۵۱ عضو در ۱۹۵۹ صدراعظم سیلو ن مقتول گشت و بعدادر اثرانتخابات خانم او به عهدهٔ صدا ر ت عظمی رسید. حکومت سیاست بیطر فـی را اعلام کرد. ویك تعداد صنا یع را ملی ساخت . در انتخا با ت ۱۹٦۵ حزب وحدت‌ملی‌درانتخابات فایق گردید وامریکا زود بعداز آن کمك های متوقف مانده ٦۳ خودرا دوباره شروع کرد .

معارف ومذهب: معارف‌ازورکتون تاپوهنتون را یکان است . اکثریت نفوس سنهالی ها بودا یی مذهب اند. تامل ها هند واند .سنهالی در ۱۹٦۱ زبان رسمی سیلو ن شنا خته شد ولی تامل ها با آ ن مخالفند .

سینیگال

پایتخت : داکار. مساحت۷٦۰۰۰ مر بع‌میل نفوس (تخمین ٦٤ ملل متحد) نزدیك سه ونیم ملیو ن پرچم: قطعات عمودی سبز ،طلائی وسر خ باستارهٔ سبز در مر کز قطعهٔ طلائی . واحد پولی :فرانك (۲٤٦ فرانك معادل یـك دا لـر امریکائی).

سنیگال ، از متصرفا ت قد یم فرانسه در افریقای غربی بوده از غرب با او قیانو س اطلس ازشمال با مور یتانیا ، ازشرق با ما لی واز جنـوب با گـایانا وگینیای برتانوی محاط بـوده و خـودش گـامبیا را از سه طـرف احاطه میکند .

سینیگا ل در ۱۹۵۸ یك دو لت دارای اختیارات داخلی شد وهمرا ه با جمهوریت سودان فدریشن‌مالی را تشکیل داد. بتاریخ ۲۰ جو ن ۱۹٦۰ هردو کشور های کا مـلا مستقل شد ند وپوره دو ماه بعد از فدریشن خارج گردیدند. سینیگال فیصله کردکه دا خل جـا مـعهٔ فرانسوی باقی بماند و لی‌جمهوریت سودان بنام مالی ازجامعهٔ مذکور خارج گردید ولی علایق نزدیك با فرانسه قایم کرد. سنیگال دراخیر ٦۰ عضو ملل متحد شد .

صنایع عمد هٔ آن زراعت ومالداری است . بندر داکار سالا نه۴۰۰۰ کشتی را سرو یس میکند .ذخایر مهم الومنیا فـاسفیت دارد . از صنایع درحال انکشاف آ ن تهیه خوراکه های قوطی ،مواد کیمیاوی وسمنت میباشد .

سیرالیو ن

پایتخت : فری تاون . مسا حت ۲۷۹۲۵ مربع میل نفوس(احصائیه ٦۳) ۲۱۸۳۰۰۰ پرچم : قطعا ت افقی سبز سفید و آبی واحد پولی لیون (عشاریه ۷ لیون معادل یك دالر امریکایی) .

سیرالیون . مستعمر ه ومنطقهٔ تحت قیمومیت برتانیه در ۲۷ اپریل ۱۹٦۱ در داخل مما لـك مشترِ المنافع آزاد شد . ایـن کشور بطول ۲۱۰ میل بسا حـل افریقای غربی وا قع است .

عمق آن به داخل قاره تقر یبـا ۱۸۰ میل میباشدو بیـن گایاناو لایبیریا واقع است. نام آن‌که‌معنی کوه‌شیر را دارد . از طـر ف پرتگالی ها به مناسبت رعد وبرق بالای کوه‌های ساحلی آن به آن داده شده است .

فری تاون بسال ۱۷۸۷ تا سیس

شد وهد ف آن ایجاد محلی برای غلامان آزاد شد ه ولی نا دار بود. او لاد ایشان که بنام کر یو ل یاد میشو ند فعـلا در حدود پنجـاه هزار نفر میباشند . بندر آن ا ز بهترین بنا در افریقا ی غر بـی میباشد .

صادرات عمد ۀ آن الماس صنعتی آهن خام، بوسایت ،قهوه وغیره میباشد .

قانون اساسي او ل آن در۱۹۵۱ بمیان آمد وازآن‌ببعددرین کشور حزب مردم بر سر اقتدار است . گور نر جنرال رئیس دو لت است وصدراعظم رئیس حکومت ،پارلمان آن شامل ٦٢ عضو عادی و ۱۲عضو رئیسه دایمی میباشد . سیرالیو ن عضو ملل متحد است .

دو پوهنتون دارد که یکی آ ن‌به کمك امریکا آباد شده اسـت . انگلیسی زبان رسمی است .

عراق

پایتخت: بغداد مساحت ۱۷۲۰۰۰ مربع میل نفوس نزدیك به هفت ملیون پرچم: سه قطعۀ افقی سرخ سفید وسیاه باسه ستارۀ سبزروی قطعه سفید واحد پولی دینار (دو دالر وهشتادسنت‌امریکائی معادل یك دینار) .

شرح: عراق نام‌جدیدبین‌النهرین (میسو پوتیمیا) است و شامـل ولایات قدیم ترکی بصره‌ـبغداد و موصل میباشد . از شمال باتر کیه ازشرق با ایران از جنوب باخلیج فارس ، کویت وعربستان سعودی واز غرب بااردنیه وسو ریه محا ط است .

مملکت اکثرش سطح همواردارد تفاوت حرارت زیاداست‌درتابستان درجۀ حرارت درسایه ۱۲۰فارن هـایت ودر زمستان یخ بنـدان شدید دارد . خاك آن فوق العاده حاصل خیز است .

منابع وصنایع : گندم ،جو ، برنج ارزن وپنبه حاصلات عد ۀ زراعتی است .

در کوهستان های کردستـا ن تنبا کو می روید . خرماهم میشود. درشمال مالداری گوسفند زیا د است که پشم وپوست آن صاد ر میشود .صادرات‌خرما وجومعادل هفتاد فیصد صـا د ر ا ت آ ن میباشد (به استثنای پترول) .

عراق ازممالك بزرگ تـو لید کنند ۀ پترول دنیااست . در۱۹٦۳ تولیدات پترول آن از پنجاه وپنج ملیون تن بیشتر بود .

پلان پنجساله عراق با مصر ف يك ونیم ملیارد دالر ٢٤ پرو ژۀ بزرگ راپیش میبرد .

تاریخ و حکومت: وادی‌بین‌النهرین دجله وفراط محل شهرهای قد یمۀ اریدو، واور نینوا وبابـل بود . کلتور سه هزار سال قبل میلاد ی سومیری ها بالای یونان ، مصر قبرس تاثیر داشت .

در جنگ عمومی او ل عراق(بنام میسوپوتیمیا) ازترکیه گرفته شد جامعۀ ملل‌قیمومت آن‌را به‌برتانیه سپرد .این قیمومت در۳۲ پایان یافت و عراق بحیث یك مملکت آزاد عضوجامعۀ ملل شناخته‌شد. در ۱۹۲۱ امیر فیصل پـادشاه حـجاز ا مـیر عـر ا ق انتخاب شـد . د ر ۱ ۹ ۲ ٤ شا هـی انتخاب شد. د ر ۱۹۲٤ شاهـی مشروطه اعلام گردید . در ۱۹۳۳ پسرش غازی پادشاه شد ولی د ر يك تصادم موتر در ۳۹ سالـگی کشته شد وپسرش فیصل دو م‌بر تخت نشست .

در ١٤ جولای ۱۹۵۸ـ امیر فیصل

کشته شد و جنرا ل عبدالکریم قاسم صدراعظم یك جمهور یـت شد که می گفت سیاست جمهوریت عرب متحد ر ا تعقیـب خـوا هد کرد .

در ۱۹٦۳ قاسم از حکومت جدا سا خته شد ودر ۹ فـبـرو ر ی کشته شد .

یك قانون اسا سی مؤ قتی در سال ٦٤ یك دورۀانتقالی‌سه‌ساله اعلام کرد وعلایق زیـا د را بـا جمهو ر یت عر ب متحد و عد ه داد .

در ۲۰ نومبر ٦۳ عبد السـلا م عارف رئیس‌جمهوراعلام گردیدو درسال ۱۹٦٦ درحادثۀ هلیکوپتر وفات شد وبرادر ش بریا ست جمهوری انتخاب گردید .

از دیر زمان کـردهـای شمال عراق برای حکومت یك سلسله نا آرامی ها خلق نموده اند . در ١٤ جوی ۱۹٦٤ همه با نکها ـ کمپنی های بیمه واکثر صنایع ملی‌ساخته شد واین امر شامل کمپنی ها ی نفت نبوده است .

معارف ومذهب: تعلیمات‌ابتدائی وثانوی رایگان واجباری است . عربی زبان اکثریت است .نفوس همه مسلما نند که بین‌شیعه‌وسنی تقسیم گردیده اند .عیسو ی ها یکصد و پنجا ه هزار تا بعیـن دارند .

دفاع : خدمت‌نظام بین‌سنین ۱۸ و۲۵ اجباری است .

عرب (جمهوریت متحد)

پایتخت : قـاهر ه مسا حـت ۳۸٦ر۱۹۸مربع‌میل نفو س‌تخمین بیست وهشت ملیو ن .پر چم : قطعات افقی سر خ سفید وسیا ه

واحد پولی پوند مصری(دوعشاریه سی ویك دالر امریکائی معادل یك پوند)

شر ح : جمهو ر یت متحد عربی تنها شامل مصر است زیرا سوریه که ار اول فبروری ۱۹۵۸ تا ۳۰ سپتمبر ۱۹٦۱ باآن متحد بود،از اتحادیه خارج گردید .

جمهوریت متحدعربی(مصر) که از ۱۹۵۳ جمهوریت بوده از شما ل با مدیترانه از شر ق با دو لت نام نهاد اسرائیل و بحیرۀ احمر از عرب باليبيا واز جنو ب‌باسودان محاط میباشد .

جزیره نمای سیناد ر بحیـر ۀ احمر امتداد دارد . خلیج عقبه به شرق آن‌وآبنای‌سویزکه‌داخل مصر واقع است کـانال سویز را بـا مدیترانه وصل میکند . حق ادار ه بالای غازه توسط یك قـرار دا د متارکه در ۱۹٤۹ به مصر داد ه شد. در ینجا مها جرین فلسطین به امداد ملـل متحـد ز ند گـی میکنند .

اسکندریه که در ۳۳۲ تاسیس شده بندر عمدۀ آنست . قا هر ه بزرگترین شهر آن بوده از نگا ه آثار عتیقه خیلی غنی میـباشد . اهرام مصر وابوالهول. خرابه‌های کار ناك ولقصوررا می توا ن از آثار عتیقۀ جمهور یت مذکور نا م گرفت .

منابع وصنایع : زمیـن هـا ی حاصلخیز در وادی نیل ودلتا ی آن بشمال قاهره واقع است . در یای نیل نـزدیـك به سه هزار مربع میل‌را باآب‌ودلدل فراگرفته است .

سیزده هزار مربع میل ز میـن

تحت زراعت غله ، سبزیجات ، پنبه و نیشکر است که شامل انگو ر خرما، انجیر ، انار ، شفتا لو ، کیله میوه های فامیل لیمو و زیـتو ن میباشد . بندعالی اسوا ن در مصر جنوبی بعد تکمیل چارملیون‌جریب زمین زراعتی جدید به جمهور یت عربی متحد خواهد داد .

از معادن آن فاسفیت و پترو ل وطلا، آهن ، زمه، مس ، بر یل گرانیت و سلفرمیباشد .

قانون تجدید ملك داری‌در۱۹٦۱ حداکثر جا یداد را از چار صـد جریب فی نفر به دوصد جر یب فی فامیل محدودساخته‌است.همانطور هم نزدیك به‌نود فیصدصنا یـع‌را ملی ساخته اند.

جمهوریت عرب متحد فا بر یکه های نسا جی ، ماشین های تختابی سمنت وفابریکه های کود مصنوعی و صنعت فلم گیری دارد که برا ی ممالك عربی زبان فلم سینما تهیه میکند .

صادرات عمدهٔ آن پنبه ، برنج ، محصولات معدنی ، منسو جات رفر جریترها ، تایر مو تر سـمنت و سامان برقی میباشد .

تاریخ و حـکومت : ر یـکار د امپراطور ی های قدیم در مصر به چارهزار سال قبل‌ازمیلاد میرسد یك مدنیت عالی افراد پیشوا یا ن مذهبی برای سا لیان دراز بـر غلامان حکمفرما ئی میکردند . زان سپس آسوری ها، فارسی هـا ، یونانی ها، رومی ها، سا را سن ها ، ترك‌ها،فرانسوی‌ها(ناپولیون) و برتا نوی ها آنرا در اختیار د ر آوردند .

خدیو های مقررشده از طر ف سلطان های ترك وایسرا ی‌موروثی مصر بودند ولی اجرا آت شا ن موجب شد اروپائیان بر مصر راه یابند برتانیه که از ۱٤٤۲ بر مصر نوعی تسلط یافت در ۱۹۱٤ آنرا تحت الحمایه سا خت . این نو ع تسلط در ۱۹۲۲ خاتمه پذ یرفت از آن بعد برتانیه آزادی دا خلی مصر را برسمیت شناخت و لـی سودان ، امنیت‌ومواصلات رابرای خود نگهداشت .

فـواد اول در ۱۵ مـارچ ۱۹۲۲ پادشاه مصرشد.در۱۹۲۳ قانون اساسی رویـکار آمـد بعـد فواد فاروق اول پادشاه شد و لی اودر ۱۹۳۷ به‌سن بلوغ‌واشغال‌سلطنت رسید.

ملکهٔ اول او فریده ذوالفقا ر بود وملکهٔ دوم او نریمان‌صادق،فاروق در۱۹۵۲ از سلطنت کناره گر فت واز مملکت خارج شد . پسر شن احمد فواد دوم متولـد در همان سـا ل جانشین تعیین شد. و لی در سال ۱۹۵۳ مملکت‌مصرجمهوریت اعلا مشد .

درسال ۱۹۳٦ برتانیه در اثـر موافقهٔ جدیدی دفاع سو دا ن را با مصر یکجا تعهد کرد . ده‌هزار عسکر و ٤۰۰ نفر قوا ی هوا ئی برای دفاع کانال سو یز برا ی بیست‌سال نگهداشت‌ودراسکندریه و پور ت سعید مراکز بحر یه قایم نمود .

مصر عضو مو سسه ملل متحد شد ودر ۱۹٤٤ در تاسیس جامعهٔ عرب پیشقدم گردید . درسا ل٤۷ از مجلس امنیه وحدت سودا ن و مصر واخرا ج قوای برتانوی رااز خاك مصر و سودان تقاضا کرد.در ۱۹۵۱ مصر قرار داد ۳٦ خودرا بابرتانیه ملغی کرد . سودا ن‌در ۱۹۵٦ با ثر حما یه مصر آ زا د شد .

انقلاب ۱۹۵۲ جنرال محمد نجیب را بمیان آورد . فارو ق مخلو ع شد ، قانون‌اساسی‌منحل‌گردید . در ۱۸ ـ اپریل ۱۹۵٤ جمـا ل عبدالناصر نجیب رادورکردوخود صدارت را اشغال نمود . در۱۹۵٦ در اثر انتخا بات جمال عبدالناصر رئیس جمهور مصر شد .

قانـون اساسی جد ید رویـکار گردید .آزادی مذهب ، گفـتار، اجتماعات ومالکیت اعلام شد.

در ۱۹۵٦ امریکا ،برتانیه و بانك بین المللی از کمك به مصر برا ی اعمار بند اسوان شا نه خا لـی کردند. جمال عبدالناصر کا نال سویز را ملي ساخت ودارا ئـی کمپنی کانال راتحت‌اداره گرفت . پسانتر مصر از اتحا دشورو ی برای اعمار بند کمك‌گرفت‌ومرحلهٔ اول بـنـد در ۱۹٦٤ تکمیـل شد .

جنگ های سرحد ی با دو لـت نام نهاد اسرائیل منجر به حملهٔ اخیرالذکر برشبه جز یر هٔسینا گردید (۲۹ ـ اکتوبر ۱۹۵٦)مصر تقاضای آتش بسی را از طر ف برتانیه و فرانسه رد کرد .به ۳۱ اکتوبر این دو کشور بر مصـر بمباری آغاز کردند و به ۵ـ٦نومبر قوای خـودرا بر خـاك آن پیاده کردند .

مصر ودولت نام نهاد اسرا ئیل امر آتش بس ملل متحد را قبو ل کردند . فرانسه وانگلیس نیز آنرا متابعت کردند و بتاریخ ۷ نومبر جنگ خلاص شد .

یك‌واحد قوای ملل متحد درغازه سر حد مصر واسرائیل را محافظه میکند . غازه دارای یك انجـمـن تقنینی است کـه دارای ده عضو مصری وده فلسطینی میباشد که باوالی غازه کمك میکنند .

بتاریخ او ل فبـرو ری ۱۹۵۸ جمهوریت عرب متحد اعلام گردید واین شامل مصر و سوریه بود . یمن نیز بحیث عـضو فدر یشن داخل شد . سوریه بتا ریخ ۳۰ سپتمبر ۱۹٦۱ از اتحا دیه‌خارج شد .

معارف ومذ هب : عناصر نژادی جمهوریت عبار تند از فلا حیـن (مصریان قدیم) بدوی ها (عر ب های چادر نشین) ونوبیائی‌ها(یك گروپ مخلوط) ۹۱ فیصد نفو س مسلمانست . نزدیك به ۸ فیصد عیسوی میباشد . معارف از سن هفت برای همه اجباری وتا پایا ن شوونځی مجانی است . پو هنتو ن الازهر قاهره‌مرکز مشهورتعلیمات دینی است . پوهنتون های د یگر عبارتند از قاهره ، اسکند ریه ، هیلیو پو لیس واسیوت .عـربی زبان رسمي است . پو هنتو ن امریکائی قاهره وشوونځی برای دختران (تاسال چاردهم تعلیمی) وغیره رانیز داراست .

دفاع : خدمت نظام اجباری‌است جمهوریت عرب متحد د ر شر ق میـانـه کشوریـست د ا ر ا ی نظام د فاعی مقتد ر بشـمو ل تحت البحری ها، طیارات جـت راکت‌ها و هـمه انـواع اسلحهٔ مودر ن .

کانال سویز : بطول ۱۰۳ میل مدیترانه و بحیرهٔ احمر را با هم وصل میسازد .عرض اقل‌آن۱۹۷ فت است . در اپریل ۱۸۵۹ کار احداث آن توسط یك تیم‌فرانسوی آغاز شد . رهبری‌آنرا شخصی‌بنام

فرد ناند دولیسپ داشت . پایان
کار در نومبر ۱۸۶۹ بود .
برتانیه بالاخره در ۱۹۵٤ موافقه
کرد تمام قوای خود را از کانال
در ظرف ۲۰ ماه خارج سازد .
اشغال برتانیه به ۱۳ جون ۱۹۵٦
خاتمه یافت . یکماه بعد جمال
عبدالناصر کانال را ملی ساخت و
اعلام کرد منافع آن برای اعمار بند
اسوان بکار خواهد رفت .
تادیات مولود ملی ساختن کانال
از طرف جمهوریت عربی متحد به
تاریخ اول جنوری ۱۹٦۳ پایان
پذیرفت .

عربستان (سعودی)

پایتخت : ریاض . مساحت
۸۷۰٫۰۰۰ مربع میل . نفوس
(تخمین حکومتی ۱۹٦۳) ۸ ملیون.
پرچم سبز با شمشیر سفید تحت
کلمهٔ توحید . واحد پولی ریال
(چهر و نیم ریال معادل یك دالر
امریکائی) .

شرح : عربستان سعودی چار
پنجم شبه جزیرهٔ عربستان را
اشغال کرده است . بحیرهٔ احمر
قسمت عمدهٔ ساحل غربی آنرا
اشغال نموده است . خلیج فارس
به شرق آن قرار دارد . ارتفاعات
غربی بطرف شرق پائین آمده
بالاخره بسواحل خلیج فارس به
ریگستان خشك و خالی مبدل
میشود . به غرب و شمال آن
اردنیه ، بشمال و شمال شرق آن
عراق و به شمال شرق آن کویت هم
سرحد مشترکی دارد . عمان و
عدن در جنوب مانع تماس عربستان
به بحیرهٔ عربستان شده‌اند . یمن
قسمتی از سر حدات غربی آنرا
احتوا میکند . بطرف مقابل خلیج
عقبه شبه جزیرهٔ سینا واقع است
(وآن بجمهوریت عربی متحد متعلق
است) .

عربستان سعودی شامل چارولایت
است : ــ نجد ، حجاز ، اسیر و
الحصه که فعلا بنام ولایت شرقی
یاد میشود .

در حجاز ، مکهٔ معظمه و مدنیهٔ
منوره واقع است . در مدینه منوره
مسجد نبوی و در مسجد نبوی
مقبرهٔ پیغمبر اسلام حضرت محمد
صلی الله علیه و سلم واقع است
که به تاریخ ۷ جون ٦۳۲ مطابق
۱۲ ربیع‌الاول سال ۱۱ هجری قمری
رحلت فرمودند .

منابع و صنایع : ــ عربستان
سعودی دارای یکی از مخازن
بزرگترین پترول دنیا است فعلا
کویت در دنیا مقام اولیت را در
تولیدات پترول حایز است و
عربستان کشور دومین است
تولیدات سال ٦۳ آن ۸۱ ملیون تن
میتریك بود .

از عایدات پولی فروش پترول
مصارف دولت ، اصلاحات داخلی و
بهبود صحی مردم فراهم میشود
از معادن دیگر آن طلا ، نقره و
آهن است . تولیدات آن خرما ،
گندم ، جو ، میوه ، پوست و پشم
است . مالداری آن شامل شتر ،
اسپ ، خر و گوسفند میباشد .
صادرات آن علاوه بر پترول شامل
پوست و پشم میباشد .

تاریخ و حکومت:ــ نجد مرکز
وهابیون درقرن۱۸ به‌تصرف ترکان
درآمد در ۱۹۱۳ ابن سعودموسس
آل سعود ــ ترك ها را مغلوب و
ولایت ترکی حصه را متصرف‌شد
در ۱۹۲۵ حجاز را و در ۱۹۲٦

قسمت زیاد اسیر را بتصرف خود در آورد .
نوع حکومت‌شاهی موروثی‌است. اعلیحضرت سعود ابن عبدالعزیز که در سال ۱۹۵۳ بر تخت نشست در ۲۸ مارچ ۱۹٦٤ در اثر مشورهٔ فامیلی از سلطنت برکنار شد و شاهزاده فیصل ولیعهد برادراندر او به عنوان وایسرای بر تخت نشست .

معارف و مذهب : ـ تعلیمات ابتدائی ، متوسط و ثانوی رایگان است ولی اجباری نیست بیش از ده فیصد بودجه به معارف مصرف میشود . نفوس کاملا مسلمان اند. عربستان موافقات دفاعی با ممالك جامعهٔ عرب دارد .

فرانس

پاینخت : پاریس ـ مساحت ۲۱۲٦۵۹ مربع میل نفوس چهل و هشت و نیم ملیون پرچم : سه قطعهٔ عمودی آبی ، سفید و سرخ واحد پولی فرانك معادل بیست سنت امریکائی .

شرح : ـ جمهوریت فرانسه ، غربی ترین کشور اروپای مرکزی بین ٤۲ و ۵۱ درجه‌عرض البلدشمال و از ۷ درجه ٤۵ دقیقه طول‌البلد شرقی تا ٤ درجه و ٤۵ دقیقه‌طول البلد غربی امتداد دارد . از شرق وشمال شرق‌با بلجیم‌لوکسمبرگ، سار و جرمنی محاط است . جهیل جنیوا آنرا از سوتزرلیند و الپ های گرایان وماریتیم‌آنرا از ایتالیا جدا میسازد . بجنوب آن مدیترانه و هسپانیه واقع است . در غرب آن خلیج بسکی و بحر اطلس‌واقع و در شمال آن کانال انگلستان و آبنای دوور آنرا از انگلستان جدا میسازد .

به غرب قفقاز بلند ترین کوه‌عبارت از مونت پلان میباشد که بین سرحدات ایتالیا و فرانسه واقع بوده واخیرا تونل مونروومعروفی از آن گذشته هر دو کشور را بهم مربوط ساخته است . طول این تونل ۱۱٦۰۰ متر (هفت میل و یك ربع میـل) میباشد . جزیرهٔ کارسیکا بین ایتالیا و فرانسه‌جزء فرانس بشمار میرود . مرکز آن شهر ازاسیو است که محل تولد ناپلیون بوناپارت میباشد . دریا های سین ، لوار ، گارون و رون خاك فرانس را آبیاری میکند . طول راه های آبی مملکت بشمول کانال ها به ۸۲۰۰ میل میرسد .

منابع و صنایع : ساحهٔ زراعتی فرانس شامل ۲٤۸ ملیون جریب زمین است که بالای آن بیست‌فیصد نفوس فرانس کار میکنند . قیمت تولیدات زراعتی سالانه به ۱۱۳ ملیارد دالر میرسد . گندم ، جو، جواری، برنج، میوه‌ها وسبزیجات از محصولات زراعتی آنست . مالداری تربیهٔ ماهی برای فروش و جنگلداری هم مصروفیت مردم‌را تشکیل میدهد . فرانس چارمین کشور جهان در تولید گوشت گاو و خوك و هشتمین کشور در تولید گوشت گوسفند و بره است . تولید مرغ نیز وسعت دارد . در حدود یك و نیم ملیون دهقان‌فرانس به کوپراتیف ها مربوط اند .

از معادن مملکت می توان ذغال سنگ ، آهن ، تیل های معدنی ، اسفالت ، نمك و پوتاس را نام برد . تولیدات برق فرانس نزدیك به نود ملیارد کیلووات ساعت در سال است . غاز نیز تولید میکند.

منابع پترولی صحرای اعظم (در افریقا) سالانه بیست و سه مليون تن مینریك پترول تولید میکند . فرانسه‌از بزرگترین‌تولید کنندگان یورانیوم در اروپای غربی است. از ۱۹۶۰ به بعد فرانسه چندین انفجار اتـومی را عملی ساخته است .

از مصنوعات آن مواد کیمیاوی ، ابریشم، منسوجات‌نخی ،عطریات، اتوموبیل ، طیاره ، کشتی وسامان برقی میباشد .

تاریخ و حکومت : انقلاب فرانسه (۱۷۸۹ ـ ۱۷۹۳) منجربه تشکیل جمهوریت شد.از آن‌بعد جمهوریت اول آمد که با ناپولیون‌به‌امپراطوری مبدل شد . از آن بعد (۱۸٤۸ ـ ۱۸۵۲) سلطنت رویکار شد . باز جمهوریت‌دوم (تا۱۸۷۰) وجمهوریت سوم (تا ۱۹٤٦) و جمهوریت چارم (تا ۱۹۵۸) و جمهوریت پنجم‌بمیان آمد .

فرانس در جنگ‌عمومی اول‌تلفات مالی و جانی زیاد برداشت زیرا آلمان آنرا اشغال کرد . پسانتر به کمك برتانیه و امریـکا آلمان را شکست داد و معاهدهٔ ورسای از آلمان ایالات الزاس و لورین را برای فرانس بدست آورد . بعدتر در اثر کمی کنترول متحدین بالای آلمان ادولف هتلر و حزب نازی ترتیبات انتقام گرفت .فرانس‌در ماه می ۱۹٤۰ دوباره اشغال شد. پاریس بتاریخ ١٤ جون فتح شد . حکومت فرانسه در دور اشغال درویشی بر قرار شد . مارشال پیتن بحیث رئیس این حکومـت شناخته شد . جنرال دوگول در افریقا قوائی ایجاد کرد وقتی در ۱۹٤٤ فرانس توسط‌متحدین نجات داده شد ، د و گو ل صدراعظم حکومت مؤقتی آن شد (۷ نومبر ٤٤ تاجنوری ۱۹٤٦) .

جنرال شارل اندری ماری جوزف دوگول در اول جون ۱۹۵۸ صدر اعظم فرانس شد. در ستامبرهمان سال قانون اساسی تهیه کردگی دوگول از طرف مردم فرانس تائید گردید .

جنرال دوگـول اولین رئیس جمهوریت پنجم بتاریخ ۲۱ دسمبر ۱۹۵۸ـانتخاب شد. اومیشل‌دوبری را برای صدارت انتخاب کرد ودر ۱۹۶۲ جارج پامپیدو به صدارت انتخاب شد .

قانون اسا سی مـوجوده یـك هیئت اداری قوی را تحت اثر رئیس جمهور ایجاد کرده است . قوهٔ تقنینیهٔ فرانس عبارت ازشورای ملی و سنا میباشد . رئیس جمهور برای هفت سال انتخاب میشود . او صدر اعظم را تعیین میکند. اگر بخواهد پارلمان را منحل میسازدو در وقت بحران می‌تواند تمام قوت را بدست بگیرد . شورای ملی شامل ٤۸۲ نفر و سنا شامل‌۲۷٤ نفر است .

قانون اساسی‌جدید فرانس برای مستملکات فرانس امکان این را داد که در مورد آتیهٔ‌خود اظهارنظر و عمل کنند . در نتیجهٔ قسم اعظم شان آزاد شدند و بعضاً داخل جامعهٔ فرانسوی باقی ماندند .

معارف ومذهب: ـ تعلیمات‌ابتدائی متوسط و ثانوی رایگان‌و بین‌سنین ٦و١٦ اجباری‌است. (۱۷) پوهنتون دارد .

مردمان فرانسه رومن کاتولیك هستند . در حدود یـك مليون

پروتستانت دارد . دولت آزادی مذهب را قبول کرده است .
کارفرما و کارگر هردو به‌صندوق حمایهٔ کلان سالان پول میدهند . علاوه بر آن امکانات مساعدت فامیلی ، بیمهٔ‌اجباری اجتماعی برای مریضی ،مادران حامله ،اشخاص مصاب به تصادمات منجر به نقص اعضاء و مرگ موجود است .
دفاع : — خدمت نظام هجده ماه است . در حدود نه صد هزار نفر عسکر منظم و آماده دارد . در سال ۱۹۳۰ این رقم به ۷۷۰ هزار نفر تقلیل خواهد یافت.
دوگول از ناتو در سال ۱۹٦۵ خارج شد .

فلپین

پایتخت : کیزان ستی (لوزون) مساحت ۱۱۵۷۵۸ مربع میل ، نفوس (تخمین ملل متحد در ٦٤) ۳۱٫۲۷۰٫۰۰۰ ، پرچم : قطعات افقی آبی و سرخ با حاشیهٔ سفید و آفتاب و سه ستاره طلائی .واحد پولی : پیسو (نزدیك به چارپیسو معادل یك دالر امریکائی) .
شرح : جمهوریت فلپین یك مجموعهٔ جزایر بحر الکاهل غربی است که از ساحل آسیا پنجصد میل فاصله دارد . تعداد جزایر ۷۱۰۰ و فاصله شمال جنوب آن ۱۵۰ میل و فاصلهٔ شرق و غرب آن ٦۸۲ میل است . از جزایر عمدهٔ آن لوزون ، مندانائو ، سامار، نگروس ، پالاوان ، پانی ، و غیره می‌باشد . خلیج مانیلا با مساحت ۷۷۰ مربع میل و محیط ۱۲۰ میل از بهترین بنادر جنوب شرق‌آسیا را تشکیل میدهد . کشور فلپین دارای تقریباً ده آتش فشان فعال است .
کیزان ستی نزدیك‌مانیلا پایتخت رسمی است ولی چون تکمیل نشده اکثر ادارات دولتی هنوز دومانیلا می باشند .
منابع و صنایع : زراعت ،مالداری، کان کنی وجنگل‌داری وماهی‌گیری مصروفیت های عمدهٔ مردم است. جنگل ها ٦۰ فیصد مساحهٔ کشور را تشکیل میدهد . صمغ ها ،نباتات روغنی ، پوست های نباتی‌رنگ دار ، نباتات طبی وغیره‌نیز تولید می شود .
طلا ، نقره ، سرب ، جست ، مس ، آهن ، ذغال‌سنگ ، پترول،
مس ،آهن ،ذغال سنگ ، پترول
وغیره نیزدارد .
محصولات عمدهٔ زراعتی آن‌برنج پای‌کو تاشده، نیشکر ،جواز و تنباکو می‌باشد .
تاریخ و حکومت: مجیلا ن در ۱۵۲۱ بمانیلا رسید . هسپانیه آنرا در ۱۵٦۵ اشغال نمود . در ۱۸۹۸جزایرمذکور به‌اضلاع‌متحدهٔ امریکا واگذار شد وآن طوری که کشور مذکور در بدل آن قیمتی به هسپانیه قایل گردید .
در ۱۹٤۱ جاپان بر فلپین حمله کرد . در ماه می ٤۲ جاپان آنرا به قبضهٔ خود درآورد ودر سپتمبر ۱۹٤۵ از آنجا اخراج شد .
در جولای ۱۹٤٦ جمهوریت آزاد فلپین اعلام شد واین بر اساس موافقه‌ای بود که در ۱۹۳٤ کانگرس امریکا بعمل آورده بود .

یك مجلس سنا شامل ۲٤ عضو منتخب برای شش سال و یك مجلس نمایندگان شامل ۱۲۰ وکیل منتخب برای چار سال دارد . تمام منابع طبیعی مملکت به دولت متعلق است واستفاده ازآن ها مختص به تبعهٔ فلپین و مؤسساتی است که ٦۰ فیصد سرمایهٔ آن بهفلپینی هامتعلق باشد. در۱۹٤٦ ـامتیاز انکشاف منا بع طبیعی کشو ر و تصاحب و چالان کردن وسایطمفاد عامه تا ۱۹۷٤ بهتبعهٔ اضلاحمتحدهٔ امریکا نیز داده شد .

معارف و مذهب : معارف ابتدائی و ثانوی مجانیاست. چارپوهنتون دارد . زبان رسمی فلپینو است که بالای لهجهٔ تگالوك ملایائی استوار است.انگلیسی وهسپانوی نیز زبان های رسمی اند و در حکومت و تجارت بکار میروند . ۸۳ فیصد نفوس رومن کاتولیك هستند . مسلمین و بودیست ها در اقلیت هستند .

دفاع : فلپین و امریکا یك قرار داد دفاع مشترك دارند که در مواردتعرضخارجی اشتراكمساعی را وعده میدهد . عضو ملل متحد و سیتو می باشد .

فنلیند

پایتخت : هلسنکی ، مساحت ۱۳۰۱٦۵ مربعمیل، نفوس(تخمین ٦۵) بیش از چار و نیم ملیون ، بیرق : صلیب آبی بالای زمین سفید . واحد پولی مارکا (چیزی بیشتر از سه مارکا معادل یكدالر امریکائی) .

شرح : جمهوریت فنلیند در شمال اروپا از شمال باناروی ،ازشرق با اتحاد شوروی ، از جنوب با خلیج فنلیند ، اتحاد شوروی و بحیرهٔ بالتیك و از غرب با خلیج بوتنیا ، سویدن و ناروی محاط میباشد .

ساحات جنوبی و مرکزی نسبتاً هموار و ساحاتشمالی کوهستانی است . ۷۰ فیصد مساحت کشور جنگل دار است در حدود سههزار میل راه های آبی داخلی دارد .

جزایر الاند باآزادی داخلیمربوط فنلنید است گرچهنفوسشانسویدنی اصل اند و ۱۵ میل از فنلیند دور استند .

منابع و صنایع : از جنگ عمومی دوم ببعد مملکت به سرعت صنعتی شده است . زراعت هنوز هم رول حیاتی دارد ، جو ، گندم ، جودر ، کچالو می رویانند .چوبکاری و تولید کاغذ هفتاد فیصد صادرات را تشکیل میدهند . صنایع دیگر آن کشتی سازی ، فلزات ،ماشین باب ، خوراك ها ، نوشیدنی ها ، منسوجات ، سامان چرمی و مواد کیمیاوی می باشند .

تاریخ و حکومت : فنلیندی های اصلی در حدود ۱٦۰۰ سال قبل از اورال به فنلیند هجرت کردند. مردمان سویدنیبعد هجرت مملکت را تحت سلطنت سویدن واقع ساختند (۱۱۵٤ ـ ۱۸۰۹) از آن بعد فنلیند تحت نفوذ غیرمستقیم امپراطوری روسیهرفت. دردسمبر ۱۹۱۷ فنلیند آزادی خود را اعلام کرد و در ۱۷ جولای ۱۹۱۹ یك جمهوریت شد . در نومبر ۱۹۳۹ اتحاد شوروی آنرا اشغال کرد . در هنگام حملهٔ آلمان به شوروی فنلیند نیز برایرهائی خودجنگید. در ٤٤ متارکهٔ با شوروی امضا کرد . در اپریل ۱۹٤۸ قرار داد

همکاری مشترك ده ساله با شوروی امضا کرد ، این قرار داد فعلا تا سال ۱۹۷۵ اعتبار دارد .

رئیس جمهور برای شش سال از طرف نمایندگان ملت انتخاب می شود . رئیس جمهور کابینه را تعیین می کند . یك مجلس تقنینی دارد . عدهٔ آن دو صد نفر بوده برای چار سال انتخاب می شوند .

معارف و مذهب : کلیسای لوتران کلیسای عمدهٔ فنلیند است. آزادی مذهب وجود دارد . بیسوادی در مملکت موجود نیست. زبان فنلیندی از جملهٔ زبان های فننو ـ اوگرائی است . زبان سویدنی زبان دوم است . چار پوهنتون دارد .

دفاع : خدمت نظام بین سنین ۱۷ و ٦۰ اجباری است . بچه ها بعد سن ۱۹ به خدمت نظام جلب می شوند . قوهٔ دفاعی فنلیند در اثر موافقهٔ آن بعد جنگ عمومی دوم به ٤۱۹۰۰ نفر محدود شده است. فنلیند عضو ملل متحد و اتحادیهٔ ناردیك است .

قبرس

پایتخت : نکوسیا ، مساحت : ۳ر۷۵۲ مربع میل ، نفوس چیزی بیشتر از نصف ملیون . پرچم : نقشهٔ طلائی قبرس بالای زمین سفید و شاخه های زیتون . واحد پولی : پوند معادل دودالر وهشتاد سنت امریکائی .

شرح : قبرس ، مستعمرهٔ قدیمهٔ برتانوی ، بتاریخ ۱٦ اگست ۱۹٦۰ جمهوریت آزاد وعضو مالك مشترك المنافع، ملل متحد وشورای اروپائی شد . قبرس سومین جزیرهٔ بزرگ مدیترانه است . چهل میل بجنوب ترکیه ، ٦۰ میل به غرب سوریه و ۳۵۰ میل بشرق کریت واقع است. چارپنجم نفوس پیرو مذهب عیسوی ارتوداکس یونانی و بقیه نفوس مسلمانان ترکی هستند .

منابع و صنایع : قبرس کشور زراعتی است . انگور ، شراب ، میوه های فامیل نارنج ، کچالو و زیتون از تولیدات عمدهٔ آنست و چهل فیصد صادرات جزیره را تشکیل میدهد . ولی معادن ستون فقرات اقتصاد کشور است .

مصنوعات شامل صنایع خفیفه می باشد . سمنت و تصفیهٔ پترول در حال انکشاف است . واردات کشور تقریباً دو چند صادرات آنست .

تاریخ و حکومت : قبرس درچار هزار سال قبل از میلاد مسکون بود . در ۱٦۰۰ قبل از میلاد آخائیان یونان با مردمان قبرس تجارت داشتند و بعد از جنگ تروجان (۱۱۸٤ قبل ازمیلاد) مستعمراتی در آن تشکیل دادند. از نصف قرن هشتم قبل ازمیلاد اول فنیقی ها ، باز آسوری ها و مصری ها وفارسی ها ، اسکندر ، تولمی ها ، رومن ها، بزنطین ها، مسلمانان، صلیبیون، ونیسی ها و ترك ها آنرا اشغال کردند . برتانیه آنرا در ۱۸۷۸ به تصرف درآورد و در ۱۹۲۵ جزء مستعمرات خود ساخت . تحریکات برای الحاق به یونان باعث شد که برتانیه مجلس تقنینیهٔ آنرا در ۱۹۳۱ ملغی کرد . بعد جنگ عمومی دوم این مطالبه باز بمیان آمد . اقلیت ترك ها (تقریباً یکصد هزار نفر) با آن مخالفت کرد . مخالفت های ایوکا ، اتحادیهٔ زیرزمینی موجب اقدامات

شدید برتانیه بشمول تبعید اسقف مکاریوس سوم شد در ۱۹۵۹ مجادلات مؤقتاً در اثر موافقه بین

سران برتانوی ، یونانی ، ترکی و قبرسی متوقف شد . و قرار برآن شد که رئیس جمهور جمهوریت نو ایجاد قبرس از یونانی نژاد ها و معاون رئیس جمهور از ترکی نژاد ها موقع داشته باشد . برتانیه در قرارگاه نظامی داشته باشد یکی در اکروتیری و دیگری در دیکیلیا . مکاریوس بریاست جمهوری و داکتر فاضل کوچوك به معاونی ریاست جمهوری انتخاب شدند . قانون اساس کشور در ٦ اپریل ۱۹٦۰ تصویب شد و گزادی قبرس به ١٦ـ اگست ۱۹٦۰ اعلام گردید.

در دسمبر ۱۹٦۳ باز زد و خورد یونانی و ترکی نژادان شروع گردید. مکاریوس خواست که بضرر ترکی نژادان قانون اساس را تعدیل کند در ٤ مارچ ۱۹٦٤ ملل متحد فیصله کرد که یك قوهٔ بین المللی حفظ صلح را در قبرس دایر کند . ولی جنگ دوام کرد تا اینکه در ۱۰ اگست ٦٤ هر دو طرف پیشنهاد متارکهٔ ملل متحد را پذیرفتند .

در ۱۹٦٥ پارلمان کوشید دورهٔ ریاست جمهوری مکاریوس امتداد یابد . قبرس در مجلس امنیت سال ٦٥ موافقات ۱۹٥۹ خود را منسوخ اعلام کرد . ترکیه باز ادعا نمود که حکومت یونانی نژاد قبرس می خواهد کشور را به ترکیه منضم سازد . مجلس امنیه از هردو طرف تقاضای عدم تقویهٔ کشش ها را نمود .

قویت

پایتخت : شهر قویت ، مساحت تخمین ۸۰۰ر٥ مربع میل ، نفوس تخمین نزدیك به نیم ملیون . پرچم : قطعات افقی سبز ، سفید و سرخ با تشکل چار ضلعی سیاه واحد پولی : دینار قویتی (یك دینار معادل نزدیك به سه دالر امریکائی) .

شرح : قویت کشور کوچك غربیست که در سابق تحت حمایهٔ برتانیه بود . در ۱۹ جون ۱۹٦۱ کاملا آزاد شد . کشور مذکور در منتهای انیه شمالی خلیج عربستان (خلیج فارس) موقعیت دارد . عراق، عربستان سعودی و یك منطقهٔ بی طرف قویتی عربی به اطراف آن واقع است . شهر قویت بندر عمدهٔ خلیج عربستان می باشد .

منابع و صنایع : پترول که در ۱۹۳۸ کشف و در ۱۹٤٦ استخراج شد عمده ترین منبع اقتصادی کشور را تشکیل میدهد . قویت دومین صادر کننده و چارمین تولید کنندهٔ تیل خام است . ذخایر پترول آن بیشتر از شصت بلیون بیرل تخمین شده است . تولید روزانهٔ آن دو ملیون و یك ربع ملیون بیرل میباشد. عایدات فروش پترول سالانه قویت بیشتر از یك بلیون دالر امریکائی است .

تاریخ و حکومت : از سالیان متمادی در قویت سلالهٔ الصباح حکمروائی داشته است که در ۱۷٥٦ تاسیس گردیده بود . به اساس یك موافقهٔ سال ۱۸۹۹ برتانیه روابط خارجی آنرا اداره و تمامیت خاك آنرا تضمین می کرد تا اینکه بتاریخ ۱۹ جون ۱۹٥۱ کاملا آزاد شد . در همان سال عضو جامعهٔ عرب و در سال ٦۳ عضو ملل متحد شد . اولین قانون اساسی آن در ۱۹٦۳ بمیان آمد . شورای ملی آن پنجاه عضو دارد .

معارف و مذهب : با پول حاصله ازفروش پترول قویت وسایل صحی رایگان ، معارف رایگان و بیمهٔ

اجتماعی رایگان برای افراد کشور تهیه دیده است . یك صندوق یك صد ملیون دیناری با ممالك عربی دیگر امداد می‌کند. به جز محصول گمرك مالیهٔ دیگری بر مردم وضع نشده است . وسایل تعمیم معارف بسرعت پیش می‌رود. سال گذشته ۱٦٦ مکتب برای هر چیز داشت .

اسلام مذهب رسمی است . سه ربع نفوس سنی و یك ربع دیگر شیعه می باشند .

کامرون

پایتخت : یاوندی . مساحت ۱۸۳ر۳۸۱ مربع‌میل، نفوس‌تخمین اندکی بیش از پنج ملیون . پرچم: قطعات عمودی سبز ، سرخ و زرد با دو ستارهٔ طلائی در قطعهٔ سبز . واحدپولی : فرانك (۲٤٦ فرانك معادل یك دالر امریکائی) .

شرح : کامرون که در ۱۹٦۰ یك جمهوریت شد بساحل‌غربی افریقا واقع و با نایجیریا ، چاد ، گابون وریوموني وخلیج‌گینی‌محاط است. از دو ایالت متشکل است کامرون شرقی که در سابق جمهوریت کامرون و تحت قیمومیت فرانسه بود و کامرون غربی که در سابق کامرون جنوبی برتانوی بود. در در حدود ۳۳ ستیشن رادیو دارد .

نفوس آن از دو صدقبیله متشکل و شامل بنتو ها و مردمان سامی و سوداني و غیره است . ششصد هزار مسلمان و شش صد هزار عیسوی مذهب دارد .

منابع و صنایع : بیشتر زراعتی است و کاکاو ، قهوه ، محصولات خرما ، چرم ، چوب ، رابر ، چای ، کیله و پنبهٔ محلوج صادر می کند . مالداری هم دارد که شامل گاو ، اسپ ، خر ، خوك ، گوسفند وبز می‌باشد . مرغ هم می سازند . تولید تجارتی قلعی صنعت عمدهٔآن می‌باشد .

تاریخ و حکومت : کامرون شامل قسمت عمدهٔ مستعمرهٔ قدیمهٔ آلمان به همین نام است که فرانسه و برتانیه آنرا در ۱۹۱٦ اشغال‌کردند و در ۱۹۱۹ تحت قیمومت گذاشته شد . فرانسه در ۱۹۵۸ آزادی داخلی به آن داد . مملکت در اول جنوری ۱۹٦۰ کاملا آزاد شد .

کامرون های برتانوی دراثرانتخابات تحت نظارت ملل متحد با جمهوریت یکجا شدند تا اینکه در اول اکتوبر ۱۹٦۱ دو ایالت فدرالی از آن ها بمیان آوردند . اعضای اسامبلی فدرال پنجاه نفر می‌باشد که چهل نفر از ساحهٔ شرقی و ده نفر از ساحهٔ غربی دارد . احمد و آهدجیو یکبار در پنجم می ۱۹٦۰ و باز در ۲۰ مارچ ۱۹٦۵ بریاست جمهوری انتخاب گردید .

کانادا

پایتخت : اوتـاوا . مساحـت ۳٫۸۵۱٫۸۰۹ مربع میل ، نفوس نزدیك به نوزده ملیون . پرچم : زمین سرخ با سپر علامت جنگی کانادا توأم با یونین جیك در ربع اول نزدیك بـه دستهٔ پرچـم : واحد پولی دالر معادل نود و دو سنت امریکائی .

شرح : کانادا از شرق با خلیج های بـافین و سینت لارنس و اوقیانوس اطلس ، از غـرب با آلاسکا و بحر محیط‌آرام ، ازجنوب با اوقیانوس اطلس ، وایالات‌شمالی ایالات متحدهٔ امریکا محاط است . در شمال تقریباً همه‌جزایر ارکتیك از نقطهٔ وسطی بین گرینلیند و بافین تا طول البلد ۱٤۱ درجه

بطرف غرب به آن متعلق است . طول ساحلی امریکا ۱۷۸٦۰ میل در خاك عمده و ٤۱۸۱۰ در جزایر آن بوده‌و به‌این حساب درسرتاسر دنیا بزرگترین است . خط سرحدات کانادا با ایالات متحدهٔ امریکا (۳۹۸٦ میل) از یکصد سال به این طرف بصورت غیر مستحکم مانده است .

کانادا از نگاه وسعت ساحه دومین کشور روی زمین است ، و همه انواع نباتات منطقهٔ معتدلهٔ شمالی درآن می روید . شاهراه ٤۸٦۰ میلهٔ کانادا که هر ده ولایت آنرا بهم وصل می‌کند و در ۱۹٦۲ به پایان رسیده است از درازترین راه های عمدهٔ ملی است .

منابع و صنایع : مهمترین‌صنعت ابتدائی مملکت زراعت است زیرا یك ساحهٔ ٥٤٤۰۰۰ جریب زمین را برای خوراکه اختصاص داده‌اند .گندم‌مهمترین‌منبع عواید پولی آنست . سالانه در حدود دو ملیون پاو ماهی به‌قیمت تقریبی دو صد ملیون دالربدست می‌آورد. چهل و هشت فیصد مساحهٔ ارض کانادا جنگل دار است ، صنعت موادخام کاغذ وکاغذ آن‌به‌سالانه دوازده ملیون تن میرسد .انواع چوب نیز می فروشد .

از معادن آن می توان یورینیم ، آهن ، نکل ، پترول خام ، وگاز طبیعی را نام برد . در تولید پلاتینم ،جست و کوبالت کشور دوم جهان است .

درتولید طلا، نقره ،مولبدینم و بیرایت کشور سوم جهان شمرده می‌شود . قیمت تولیدات سالانهٔ معدنی آن بیش از سه ملیارد دالر امریکا می‌شود .

در تولید انرژی برقی از آب نیز خیلی پیش رفته و سالانه بیش از ۱۰۳ ملیارد کیلووات ساعت برق تولید می‌کند . در۱۹٦۲ از انرژی اتوم برای برق کار گرفت . سال گذشته یك فابریکهٔ برق اتومی آن به قوهٔ دو صد هزار کیلووات بکار افتاد .

تاریخ : در ۱٤۹۷ دو نفر ملاح ایتالوی در راه سفر به انگلستان ساحل لابرادور را کشف کردند . در سال ۱٥۰۰ یك ملاح پرتگالی به کانادا رسید . در ۱٥۳٤ یك کاشف فرانسوی خودرا تا مونتریال رسانید . بعد او فرانسویان برای تجارت پوست حیوانات و زراعت در کانادا متمکن شدند . در۱٦۰٤ قسمتی از خاك‌کانادارا فرانسویان با انگلیس ها مبادله کردند .جنگ هفتسالهٔ اروپا در امریکا به جنگ فرانسویان و هندیان سرخ مبدل شد . هندیان با فرانسویان در حالی همکاری کردند که کولونست های امریکا با حکومت برتانیه در امریکا می جنگیدند ، در ۱۷٥٥ ، برتانویان عدهٔ زیاد فرانسویان را به جنوب نقل دادند . فرانسه جنگ را باخت و کانادا به‌انگلیس ها تعلق گرفت . ولی فرانسویان زندگی اجتماعی خودرا حفظ کردند اکنون یك ثلث مردم کانادا را فرانسوی نژادان تشکیل میدهند که به زبان‌فرانسوی تکلم می‌کنند و تجارت می نمایند . نام کانادا از یك کلمهٔ هندیان سرخ یعنی کاناتا بمعنی مجموعهٔ کلبه ها اخذ شده‌است . به‌یك معنی دیگردر زبان الگونکین ها خوش آمدید معنی میدهد .

کانادا یك کشور آزاد ممالك مشترك المنافع است . شکل يك فدرشیین را دارد . حکومات ایالتی در ده ایالت و حکومت فدرالی در اوتاوا . دارای يك پارلمان دو اطاقه است ، اعضای سنا(۱۰۲ نفر) توسط گورنر جنرال در اثر پیشنهاد صدر اعظم الیمادامالحیات انتخاب شده میتوانند . اعضاء دارالعوام مستقیماً از طرف مردم برای پنج سال انتخاب میشوند . گورنر جنرال را ملکهٔ کانادا دراثر توصیهٔ صدر اعظم انتخابمیکند . حکومت را حزبی تشکیل میدهدکه درانتخابات دارالعوامبیشترین تعداد نمایندگان خودرداداخل کردهباشد.

هر ایالت يك صدر اعظم ایالتی و يك هیئت اجرائیه دارد . کانادا عضو مللمتحد ونیتو میباشد .

معارف و مذهب : کانادا رسماً مملکت دو زبانه است : انگلیسی و فرانسوی. مؤسسات تعلیمی آن شامل مکاتب ایالتی ، مکاتب خصوصی ، پوهنتون ها و مکاتب دومینونی هندیمیباشد .بزرگ ترین تعداد پیروان مذهبی رارومن کاتولیك ها تشکیل میدهند ، بعد آن کلیسای متحد کانادا وکلیسای انگلیکان کانادا میآید .

کانگو

پایتخت :کینشاسی (لیوپولدویل) مساحه ۹۰٤۷۵۷ مربع میل ، نفوس پانزده ملیون . واحد پولی فرانك معادل دو سنت امریکائی .

شرح : تا ۳۰ جون ۱۹٦۰ کانگو يك مستعمرهٔ بلجیمیبود درافریقای وسطی و فقط ۲۵میل ساحلبحری داشت . در شمال آن جمهوریت افریقای مرکزی و سودان ، در شرقآن سودان،یوگنداو تانگانیکا، و به جنوب و شرق آن رودیشیای شمالی و در جنوب و غرب آن انگولا واقع است .

دریای کانگو قسمت آخرین يك سیستم آب انداز افریقای مرکزی را تشکیل میدهد طول آن ۳۷۱۸ میل است .شهر کینشاسی که سابق لیوپولدویل نام داشت دو صد و پنجاه میل به داخل کشور درکنار دریای کانگو واقع است و مرکز کشتی رانی است . فیلزیاد دارد وعاجصادرمیکند. حیوانات وحشی آنراشیر،پلنگ ،چمپانزی، شادی ، انواع آهو، غژگاو وزرافه و گورهخر و کفتار ، فیل و تمساح وانواع مار های زهر دار ،پرندگان گوشتخوار و طوطی ها و غیره تشکیل میدهد .

منابع و صنایع : در کاتانگامنابع معدنی زیاد بخصوص مس موجود است . کانگو بر علاوه کوبالت، طلا ، نقره ، قلعی ، جست ، آهن، یورانیوم و ریدیم و الماس صنعتی دارد .

جنگل های حاره با درختان بعضاً تا دو صد فت ارتفاع دارد . در مناطقی که از انواع مگس و زنبور کمتر دارد ، مالداری نیز میشود. کیله ، قهوه ، رابر ، ام و کوکونت میرویانند . صادرات عمدهٔ زراعتی کانگو روغنیات و تیل های نباتی، چوب ، قهوه ، پنبه ، رابر و کیله است .

تاریخ و حکومت : لیوپولد دوم شاه بلجیم در ۱۸۷٦ گروپ بین المللی را برای استفاده از منابع کانگو تشکیل داد . یکسال بعد ستانلی کانگو را سیاحتکرد. ودرسال بعداز طرف شاه اعزام

شده که به کانگو رفته مردمان‌بومی را طرفدار بلجیم سازد . پرتگال و دیگر ممالك ادعای ارضی کردند ولی کنفرانس برلین در ۱۸۸۵ کشور کانگو را مال بلجیم‌شناخت. وضع بد بامردم بومی در امر تولید رابر شکایت بار آورد و در نتیجه‌بلجیم‌کانگورا بحیث‌مستعمره قبول کرد .

زعمای بلجیم و کانگوئی در ۲۷ جنوری ۱۹٦۰ موافقه کردند که کانگو بتاریخ ۳۰ جون همان سال آزاد شود . پتریس لوممبا در اثر انتخابات با بدست آوردن ۳۵ چوکی اسامبلی ملی‌بتاریخ ۲۱جون صدر اعظم تعیین شد و کابینهٔ ائتلافی تشکیل کرد . بتاریخ ۳۰ جون پادشاه بلجیم رسماً آزادی کانگو را اعلام نمود .

تشدد عمومی در کانگو موجب‌شد اروپائیان از آنجا فرار کنند .

ایالت کتانگا ازکانگو اعلام‌جدائی کرد ولی بتاریخ ۱۵ جنوری ٦۳ به جدائی خاتمه داد .

مجلس امنیت ملل‌متحد دراگست ۱۹٦۰ از بلجیم تقاضا کرد که قوای خود را ا زکانگو خارج کند و خود یك قوه برای جلو گیری از جنگ داخلی به کانگو فرستاد . کاساووبو رئیس جمهور کانگو لوممبا را از صدارت عزل کرد ولی او با امداد گانا ، گینی و هند مجادله کرد و بعداً بتاریخ ۱۲ فبروری ۱۹٦۱ در کتانگا کشته شد . نتیجهٔ این عمل یك مجادله بین طرفداران او و حکومت شدکه در اواسط اگست ۱۹٦٤ به چندین ولایت کانگو توسعه یافت . قوای ملل متحد در اخیر جون ۱۹٦٤ کانگو را ترك دادند . چومبی یك حکومت انتقالی تشکیل کرد .

در مارچ ۱۹٦٤ یك کمیسیون برای تسوید یك قانون اساسی‌که در آن اختیارات زیاد به مقام‌رئیس جمهوری داده شود مقرر گردید و غایهٔ آن‌جلوگیری ازقوت سیستم پارلمانی بود .

معارف و مذهب : نفوس کانگو اساساً سیاهان بنتو می‌باشند .

بیش از دو صد قبیله در کانگو موجود است . سواهیلی ولینگالا زبان‌های عمدهٔ آنند . پنج ملیون افریقائیان عیسوی مذهب دارد که رومن کاتولیك مـی‌باشند. اکثر مکاتب از طرف‌میسیون های کلیسا اداره می‌شوند .

کانگو (جمهوریت)

پایتخت : برازاویل . مساحت : ۱۳۹٫۰۰۰ هزار مربع میل ، نفوس نزدیك به یك ملیون پرچم : یك فیتهٔ وتری طلائی از چپ پائین به راست بالا که بطرف چپ آن‌مثلث سبز و طرف راست آن مثلث‌سرخ می‌باشد .

واحد پولی : فرانـك دو صدو چهل‌وشش فرانك معادل یك‌دالر امریکائی .

شرح : در سابق منطقهٔ وسطی کانگوی فرانسوی بوده و بالای خط استوا واقع است . از مشرق و جنوب باکانگوی کینشاسی ، از غرب با کـابیندا (تحت تصرف پرتگال) ،محیط اطلس وگابون ، از شمال با کامرون و جمهوریت افریقای مرکزی محاط است .

بتاریخ ۱۵ ــ اگست ۱۹٦۰ آزاد شده و در ۲۰ سپتمبر عضو ملل متحدگردید .درسال۱۹٦۵ مملکت

بحیث یك دولت سوسیالیست علمی گردید که دارای یك حزب محض است .
کانگو برازاویل عضو جامعهٔ فرانسوی بوده از فرانسه و جمهوریت مردم چین کمك می گیرد .
بزرگترین منبع عایدی آن جنگلات است . چوب صادر می کند .خرما، تیل نباتی ، کاکاو ، کیله وخسته ها تولید می کند . تولیدات صنعتی آن معادل ۱۱ فیصد تولیدات ملی است . ذخایر وسیع پترول دارد.

کمبودیا

پایتخت : فنوم پن . مساحت تخمین ۸۹ هزار مربع میل ، نفوس تخمینی شش ملیون ، پرچم :قطعات افقی آبی ،سرخ ، آبی با نشان سفید. واحدپولی : ریل(۳۵ ریل معادل یك دالر امریکائی) .

شرح : کمبودیا یك شاهی مشروطه در شبه جزیرهٔ هند چین سابقه می باشد . از شمال با لاوس و تایلیند ، از غرب با تایلیند ، از جنوب با خلیج سیام و ازشرق با ویتنام محاط است . سه ربع مملکت جنگل دار است . از وسط مملکت دریای میکانگ می گذارد . اقلیم آن حارهٔ مانسونی است . بندر عمدهٔ آن سیهانوك ویل است.

منابع و صنایع : مملکت کمتر انکشاف کرده است . پنجاه فیصد جنگلات دست نخورده اند . جنگل داری ، ماهی گیری ، وزراعت مصروفیت عمدهٔ مردم است .
برنج از همه بیشتر کاشته می شود . رابر ، جواری ، مرچ ،شکر خرما ، تنباکو ، پنبه ، ابریشم ، نباتات تیلی ، چوب دارد . آهن ، مس ، منگانیز و طلا از معادن آنست . صنایع منسوجات و کاغذ سازی در حال انکشاف است .

تاریخ و حکومت : تاریخ مملکت به اوایل عهد عیسوی می رسد ، در آن زمان تحت نفوذ امپراطور های خمیر و هند بود. در ۱۸۶۳ فرانسه بر آن دست یافت قانون اساسی ۱۹۴۷ حکومات مطلقهٔ گذشته را از بین برد . در۱۹۴۹ یك کشور دارای روابط بااتحادیهٔ فرانسه شد . در نهم نومبر۱۹۵۳ آزادی خود را اعلام کرد . در دسمبر ۱۹۵۵ عضو ملل متحدشد.
هیئت تقنینیه مرکب از یك ولسی جرگه ۷۷ نفره منتخب برای چار سال و یك شورای سلطنت (سنا) ۲۴ نفره است .
مناسبات کمبودیا وویتنام جنوبی به نسبت مجادلات سرحدی خراب شده ویتنام جنوبی مدعیست که مداخلهٔ سرحدی بنا برینکه قوای وینکانگ کمبودیارا بحیث پناه گاه خود استعمال می کنند واقع شده است .

معارف ومذهب: زبان ملی کمبودیائی یاخمیر است .فرانسوی را بسیار مردم می دانند . انگلیسی تدریس می شود . در حدود چار هزار مکتب و مؤسسات علمی دارد. بودائیت مذهب رسمی است .

کوریا

پایتخت سیول، مساحت(کوریای جنوبی) ۳۷ر۴۲۷ مربع میل (مساحهٔ هردوکوریا ۸۵۲۸۵ مربع میل با نفوس مجموعی سی و نه ملیون) نفوس تخمینی ۲۸ ملیون ، پرچم: سفید با نشان های سرخ و آبی در مرکز آن و سه خط سیاه درهر ربع آن . واحد پولی وان (۲۷۱ وآن معادل یك دالر امریکائی) .

شرح : کوریا ، کشور آرامی صبحگاهی ، شبه جزیرهٔ کوهی را در شمـــال شرق آسیـــا تشکیل میدهد . سرحدات آن دریای یالو و تومان می‌باشند . مانـــچوریای جنوبی بطول سرحد شمال غربی‌آن به طول ٦٤١ میل واقع است .یك سرحد چند میلی با سایبیریادارد.

منابع و صنایع : کوریا کشور زراعتی است . (۲۲ مليون جريب) زمین زراعتی‌دارد.جنگلات آن‌خیلی مهم است . طلا ، نقره ، جست ، مس ، سرب ، آهن ، ذغال سنگ در آن موجود است .

برنج از محصولات عمده زراعتی آنست . جو ، گندم تنباکو نیز می‌روید . نخ‌تابی، منسوجات‌نخی، ابریشمی و سندی صنایع عمدهٔ آنست .

صادرات آنرا بیشتر آهن و تنگستن خام تشکیل‌میدهد .ماهی، اگراگر ، و ابریشم نیز صادر می کند .

تـــاريـــخ و حـــكـــومت تـــاريـــخ ثبت شدهٔ کـــوريـــا بـــه ۵۷ قبل از میلاد می‌رسد ، مدتها با چین یکجا بود. بالاخره حسب موافقهٔ چین و جاپان (۱۸۹٤ ـ۱۸۹۵) به‌آزادی مطلق نایل آمد . در زمان جنگ روس وجاپان اخیرالذکر آنرااشغال کرد (۱۹۰٤ ـ ۱۹۰۵) در ۱۹۱۰ جاپان آنرا بنام چوزان جز خاك خود ساخت .

در کنفرانس‌قاهره، نومبر ۱۹٤۳ فیصله شد که کوریا آزاد باشد . در کنفرانس پـــوتسدام ۱۹٤۵ عرض‌البلد ۳۸ خطفاصل بین‌قوای اشغالی امریکا و اتحـــاد شوروی تعیین گردید . و این آغاز تقسیم و جدائی کوریا بود .

کوریای جنوبی بحیث یك‌جمهوریت در ماه می ۱۹٤۸ اعلام گردید . سنگمن ری رئیس جمهور آن‌برای چار دوره انتخاب شد تا بالاخره استعفی داد (۱۹٦۰) ، تعدیلات در قانون اساسی در ۱۹٦۰ سیستم ریاست جمهوری قوی را با یك سیستم کابینه‌تعدیل‌کرد که‌بیشتر به رژیم برتانیه شباهت دارد . اسامبلهٔ ملـــی ۱۷۵ نـــفری بتاريـــخ ۲٦ نومبر ۱۹٦۳ ـــانتخاب‌گردید و جمهوریت سوم کوریا بتاریخ۱۷ دسمبر ۱۹٦۳ بمیان آمد .

معارف و مذهب : مذاهب عمده کونفیوشنزم ، بودیزم ،عیسویت وچوندوگیو است .

معارف ابتدائی اجباری است . نزدیك به ۵ هزار مکاتب ابتدائی ٦۲۱ مکاتب عالی و ۹٦ پوهنتون دارد .

الفبای ۲٤ حرفهٔ کوریا که ازچین قـــديم و حـــروف بی صدای تبتی مستـــخرج از سانسکریت بمیان آمده است‌یك‌سیستم عملی‌فونتیك را ایجاد کرده است .

کوریای شمالی در اول می ۱۹٤۸ بنام جمهوریت دیموکراتیك مردم کوریا تشکـــیل شد . مرکـــز آن پیونگ یانگ است‌در ۱۹۵۰جنگی بین کوریای شمالی و جنوبی در گرفت . ولی ساحهٔ جنگ وسیع شد . رضاکاران جمهوریت مردم چین نیز به حمایهٔ کوریای شمالی با کوریای جنوبی که از امریکا حمایه می‌شد به‌جنگ داخل شدند. بالاخره بتاریخ ۲۷ جولای ۱۹۵۳ در پان مونجام توسط ملل متحد متارکه امضا شد . دوزاده ساعت بعد جنگ خـــلاص شد . تبادل اسیران در سپتامبر۵۳ پایان‌یافت.

کوستاریکا

پایتخت : سان هوزی ، مساحت ۲۳۴۲۱ مربع میل ، نفوس نزدیك به یك ونیم ملیون . پرچم پنج قطعات افقی آبی ، سفید ، سرخ، سفید ، آبی با نشان در قطعهٔ بزرگتر سرخ. واحد پولی: کولون (۶½ کولون‌معادل یك‌دالر امریکائی)

شرح : کوستاریکا ، جنوبی‌ترین مملکت امریکای‌مرکزی ،جمهوریتی است که نکاراگوا همسایهٔ شمالی و پاناما همسایهٔ جنوبی آنست . سان هوزی ، تقریباً‌در مرکزمملکت واقع و مرکز صنعتی و کلتوری کوستاریکا است .

منابع و صنایع : یك قانون۱۹۶۲ برای صنایع جدید تاده سال‌مالیات را معاف کرده و بنا بران صنایع زیادی را آورده است . حاصل عمدهٔ زراعتی آن را قهوه تشکیل میدهد . کیله ، کاکاو ، مواشی ، پنبه ، ماهی ، جواری ، شکر ، برنج و غیره نیز تولید می‌شود . تقطیر مشروبات انحصار حکومت است .

جنگلات وسیعهٔآن امکانات‌تجارت چوب را بیشتر ساخته است . طلا و نقره از معادن بدست می‌آید. معادن دیگر نیز دارد. واردات‌عمدهٔ آن آرد گندم ، منسوجات ،ماشین های صنعتی ، چرم ، پترول ، و غیره می باشد .

تاریخ و حکومت : کوستاریکا از ۱۸۲۱ به اینسو کشور آزادی‌بوده است وقانون اساسی فعلی آن‌در ۱۹۴۹ بمیان آمده‌است . به‌اساس آن قواه نظامی بحیث یك مؤسسه منسوخ قرار داده شده است .

قوه‌تقنینیه بدست‌مجلس نمایندگان است که تعداد آن ۵۷ نفرمی باشد مدت خدمت آنها ٤ سال است . رئیس جمهوربرای‌چار سال‌انتخاب می‌شود واو کابینهٔ ۹ عضوی خود را تعیین می نماید . رئیس جمهور دو مرتبه بلا وقفه انتخاب شده نمی‌تواند . رای دهی حتمی است .

معارف ومذهب : تعلیمات ابتدائی اجباری است .تعلیمات عالی‌رایگان است . یك پوهنتون ، یك‌مؤسسه عالی زراعتی دارد . زبان کشور هسپانوی است . انگلیسی در مکاتب تدریس می شود . مذهب مردم رومن کاتولیك است ولی آزادی مذهب مراعات می شود .

امنیت داخلی توسط یك دسته محافظین ملکی به قوت ۳۵۰۰ نفر حفظ می شود . کوستاریکا عضو ملل متحد ومؤسسهٔ کشور های امریکائی می‌باشد .

کولومبیا

پایتخت : بوگوتا ، مساحت : ۴۵۵ر۳۳۵ مربع‌میل، نفوس‌پانزده و نیم ملیون ، پرچم : یك قطعهٔ بزرگ افقی زردبالای قطعات‌باریك آبی و سرخ . واحد پولی پیسو (۱۹½ پیسو معادل یك دالر امریکائی) .

شرح : جمهوریت کولومبیا در شمال غربی ترین قسمت امریکای جنوبی واقع و با جمهوریت پاناما هم سرحد است . کشور مذکور خط ساحلی طولانی هم به بحر الکاهل و هم به بحیرهٔ کاریبین دارد . کشور های‌ونیزویلا وبرازیل به شرق آن ، و اکوادور و پیرو به جنوب آن واقع‌اند .

سه سلسله از کوه های‌اندیز کشور را از شمال به جنوب قطع

می کنند . قسمت‌های جنوبی کشور نفوس بیشتر و هوای‌خوش آیندتر دارد . دریای ماگدالنیا ازاندیزعلیا سرچشمه گرفته بطرف شمال در بحیرهٔ کاری بین می‌ریزد . ازمناظر دلچسپ کولومبیا کوهستان های پر برفی است که بالای خط استوا واقعند .آبشارهای معروف‌تیکنداما نیز در کولومبیا واقع اند که۴۴۳ فت ارتفاع دارند .

بوگوتواکه در سال ۱۵۳۸ بنا نهاده شد به ارتفاع ۸۶۶۰ فت در کوهستان های اندیز واقع است .

منابع و صنایع : کولومبیا دومین کشورصادرکنندهٔقهوه بوده‌سالانه در حدود شش ملیون خریطهٔ ۱۳۲ پونده صادر می‌کند. برنج ،تنباکو و پنبه زرع می‌شود. شکر ،کاکاو، گندم و کیله نیز تولید می‌شود . مملکت منابع معدنی زیاد دارد . پترول زیاد استراج می‌کند .نزدیك بوگوتا یك‌معدن زمرد واقع است‌که از چار قرن به اینسومورد استفاده است . طلا ، نقره ، مس ، سرب، سیماب ، منگانیز ، پلاتینم ، ذغال سنگ ، آهن ، چونه و نمك نیز دارد . صنایع موادخوراکه بردیگر صنایع مقدم است .

تاریخ و حکومت : کولومبیا که برای سه صد سال تحت استعمار هسپانیه بود آزادی خود را هنگام انقلاب مستعمرات‌امریکائی هسپانیه (۱۸۱۰ــ ۱۸۲٤) بدست آورد. در اول‌کولومبیای‌بزرگ شامل‌ونیزویلا واکوادور بود که بعدها در۱۸۲۹ــ ۱۸۳۰ ازآن جدا شدند.کولومبیای فعلی بالاخره در ۱۸۸۶با یك‌قانون اساسی بحیث یك‌جمهوریت بمیان آمد ولی باز هم در ۱۹۰۳ پاناما از آن بحیث یك کشور دیگرجدا شد . کانگرس آن‌شامل یك‌سنای ۹۸ نفری است که برای چار سال انتخاب می شوند و یك مجلس نمایندگان که به اساس یکنفر از هر ۹۰ هزار نفر برای دو سال انتخاب می‌شوند . رئیس جمهور نیز مستقیماً توسط مردم بـرای چارسال انتخاب می‌شود ومجدداً بلاوقفه انتخاب شده نمی تواند .

معارف و مذهب : نفوس آن‌شامل سفید پوستان و مردمان مخلـوط بوده یکصد و ده هزار هندیان سرخ نیز دارد . معارف رایگان است ولی اجباری‌نیست. پوهنتون ملی در بوگوتا در ۱۵۷۲ بنا شده است . مذهب مردم رومن کاتولیك است . هسپانـوی زبان رسمی است

کینیا

پایتخت : نیروبی ، مساحت ۲۲٤٫۹۶۰ مربع میل، نفوس سه ملیون ، پرچم : قطعات افقی‌سیاه، سرخ و سبز با سپرو نیزه های قاطع در مرکز . واحد پولی ، شلنگ افریقای شرقی (۷ شلنگ معادل یك دالر امریکائی) .

شرح : کینیا ، مستعمرهٔ سابق برتانیه در ۱۹۶۳ آزاد شد . این کشور از بحیرهٔ هند به طرف‌شمال شرق تاسو مالیا امتداد دارد . به شمال آن ایتیوپیا ، به غرب آن یوگندا و بجنوب آن تانزانیا قرار دارد . تولیدات عمدهٔ آن قهوه ، چای ،حبوبات ، پنبه، سیسل ، لبنیات ،پوست‌ها وچوب‌ومعدنیات می‌باشد . کینیا در افریقا بزرگ ترین تولید کنندهٔ چای است .

در ۱۹۵۳ حرکت شدید ماوماو برای آزادی در جهان‌سر و صدائی

ایجاد کرد . این حرکت بعد ۸ سال مجادله با قتل بیش از شصت‌هزار کینیائی مفهور گردید . تا اینکه در ۱۲ دسمبر ۱۹۶۳ بحیث یك دومینیون در داخل ممالك مشترك المنافع آزاد شد و به عضویت ملل متحد درآمد . درست یکسال بعد کینیا جمهوریت شد . در حدود ۱۵۰ هزار مردمان سومالی درشمال مملکت زندگی می کنند که آرزو دارند روزی از کینیا جدا شده به سومالی ملحق گردند .

کیوبا

پایتخت: هاوانا، مساحت ٤٤٢٠٦ مربع میل ، نفوس هفت و نیم ملیون . پرچم سه قطعهٔ آبی دو قطعهٔ سفید یکی بعد دیگر با یك ستارهٔ بزرگ سفید در یك مثلث سرخ نزدیك دسته . واحد پولی پیسو .

شرح : کیوبا ، گوهر آنتیل ، بزرگترین جزیرهٔ غرب الهند است به شمال آن آبهای فلوریدا وخلیج مکسیکو واقع است . خاك فلوریدا نود میل از آن دور است . بنادر متعدد دارد . هاوانا بهترین بندر آن و مصون ترین بندر دنیا است. گوانتانامو پایگاه بحری امریکاست بندر کیوبا .

منابع و صنایع : صنعت شکر مقیاس اقتصاد ملی کیوبا راتشکیل میدهد . ربع شکر مورد ضرورت دنیا را تولید می کند . تنباکو و سیگار های حاصله از آن نیز از محصولات عمدهٔ آنست . قهوه ، نارنج ، کیله ، میوه های فامیل لیمو تولید می کند . آهن ، مس ، منگانیز ، نکل و نمك از معادن آن شمرده‌می‌شود. صنایع آنرا سمنت، ابریشم مصنوعی ، نفت و پترول ومواد کیمیائی تشکیل میدهد .

تاریخ و حکومت : کولمبس در ۲۸ - اکتوبر ۱٤۹۲ کیوبا را کشف کرد . نام اول آن (خوانا) بود . کیوبا نام هندی آنست . مدت مختصری تحت تصرف برتانیه و بعد تا ۱۸۹۸ بتصرف هسپانیه‌بود. هسپانوی ها مردم کیوبا را از حق مدنی محروم کرده بودند وایشانرا بحیث غلام بکار می گماشتند . زعیم انقلاب برای‌آزادی ازهسپانیه مردی بود بنام هوزی مارتی . مداخلهٔ امریکا برای میانجی‌گری بی‌نتیجه ماند تا اینکه هسپانوی‌ها یك کشتی جنگی امریکا را در بندر هاوانا غرق کردند . امریکا با هسپانیه اعلان جنگ داد (۲۵ اپریل ۱۸۹۸) و آنرا مغلوب کرد. کیوبا بعد از آن به آزادی رسید . امریکا قوای‌خود را رسماً در۱۹۰۲ از کیوبا خارج کرد . در سال ۱۹۰۳ امریکا بندر گوانتانامو را برای بحریهٔ خود گرفت که تاکنون به تصرف آنست .

فیدل کاسترو در ۱۹۵٦ به شدت بر علیه رژیم دکتاتوری باتیستا مقابله کردتا بالاخره در ۱۹۵۹ باتیسا کیوبا را گذاشته به‌لزبن فرار کرد . فیدل کاسترو صدر اعظم کیوبا شد . کاسترو اقدامات وسیعی برای ملی ساختن منابع و صنایع کشور روی‌دست گرفت. وبرای بهتری اقتصاد و صنایع خود از اتحادشوروی کمك گرفت واین شامل‌فروش شکر به‌اتحاد شوروی بود ، زیرا ایالات متحدهٔ امریکا از خریداری شکر کیوبا انکار ورزیدند .

امریکا واردات به کیوبا را تحت

مراقبت گرفت . در ۱۹۶۲ کنیدی رئیس جمهور امریکا همه گونه واردات را به کیوبا ممنوع قرارداد. موسسهٔ کشورهای امریکائی در جولای ٦٤ کیوبا را تحت محرومیت های اقتصادی قرار داد .

قبل ازین در اپریل ۱۹۶۱ حرکتی برای مغلوب کردن کاسترو توسط یکعده کیوبائی به کمك امریکا آغاز شد که در اثر آن بر خلیج خوك ها در خاك کیوبا عسکر پیاده شد ولی یا کشته شدند و یا اسیر گشتند . ازین قضیه اعتراضات شدیدی برعلیه ادارهٔ اطلاعات سری مرکزی امریکا در حکومت کنیدی بمیان آمد .

در خزان سال ۱۹۶۲ امریکامطلع شد که کیوبا راکت های شوروی را در خاك خود موضع داده است. حکومت کنیدی اعلام کرد که فیر راکت های ساخت شوروی ازخاك کیوبا بسوی خاك ایالات متحدهٔ امریکا معنی حملهٔ اتحاد شوروی را بخاك امریکا خواهد داشت . کنیدی از خروشچف تقاضا کرد این عمل را که خطری برای صلح قلمداد شده بود متوقف سازد . خروشچف قبول کرد و راکت ها از کیوبا کشیده شدند .

کیوبا عضو ملل متحد است .

معارف و مذهب : معارف بین سنین ٦ و ١٤ اجباری است . پوهنتون هاوانا در ۱۷۲۱ تاسیس گردیده است. مذهب رومن کاتولیك اکثریت داردو زبان رسمی هسپانوی است . انگلیسی را اکثر میدانند .

گابون

پایتخت : لیبرویل . مساحت ۱۰۲٫۲۹۰ مربع میل، نفوس تخمینی نیم ملیون. پرچم قطعات افقی سبز، طلائی و آبی ، واحد پولی فرانك (دو صد و چهل و شش فرانك معادل یك دالر امریکائی)

جمهوریت گابون که در سابق از متصرفات فرانسه بود بساحل غربی افریقای استوائی واقع است. از شمال با کامرون وریوموني (مربوط هسپانیه) ، از شرق و جنوب باجمهوریت کانگو (کینشاسی از غرب با محیط اطلس محاط است. مملکت خیلی جنگل زار است .

اقتصاد گابون از نگاه اینکه صادراتش سی فیصد بیشتر از وارداتش میباشد، خیلی خوبست منابع عمدهٔ عایداتی آنرا چوب و محصولات چوب تشکیل میدهد . پترول ، منگانیز، آهن و یورانیوم نیز دارد .

زراعت ، سرك ها ، بنادر و برق آبی بسرعت رو به انکشافند. کاکاو، قهوه ، برنج ، محصولات خرما ، کیله تولید می کند .

گابون بتاریخ ۱۷ اگست ۱۹۶۰ به آزادی کامل نایل شد و در ۲۰ سپتمبر همان سال عضو ملل متحد شد . ولسی جرگهٔ گابون ٤٧ چوکی دارد، گابون عضو جامعهٔ کشور های فرانسوی است .

داکتر البرت شواتیزر معروف شفاخانه‌ای را برای جزامی ها در ۱۹۱۳ افتتاح نمود . او در ٤ سپتمبر ۱۹۶۵ در گابون مرد و همانجا دفن شد .

گانا

پایتخت : آکرا . مساحت ۹۱۸٤۳ مربع میل ، نفوس هفت و نیم ملیون. بیرق: سرخ ، طلائی و سبز با ستارهٔ سیاه در مرکز قطعهٔ طلائی . واحد پولی پوند (یك پوند معادل سه دالر امریکائی)

شرح : جمهوریت گانا عضو ملل متحد و ممالک مشترک المنافع است. کشور مذکور در افریقای غربی بساحل خلیج گینی واقع است . از شمال با جمهوریت ولتای علیا، از شرق با توگو ، از جنوب با محیط اطلس و از غرب با ساحل عاج محاط است . در گانا کمتر از ده هزار اروپائی زندگی می کنند .

منابع و صنایع : گانا در معادن غنی است. منگانیز، طلا ، الماس، وبوسایت دارد ، تولیدات منگانیز آن ماهانه هفتصد هزار تن است. جنگل های آن وسیع است . کاکاو محصول زراعتی عمدهٔ آنست و تولید سالانهٔ آن به ۲۷۵ هزار تن میرسد . عایدات فی واحد نفوس آن سالانه معادل یکصد و پنجاه دالر امریکائی است.

تاریخ و حکومت : گانا برای ۱۱۳ سال تحت تصرف برتانیه بود . نام فعلی آن نامیست که به یك کشور افریقائی در امتداد دریای نایجر در ۸۰۰ ــ ۱۰۷۰ میلادی داده شده بود . آزادی آن بعداینکه در ۱۹۵۱ قانون اساسی جدیدی پیدا کرد و کوامی نکروما صدراعظم آن شد ، تسریع گردید. ملل متحد خاتمه قیمومیت توگولیند برتانوی را در ۱۳ دسمبر ۱۹۵٦ منظور و انحاد آنرا در اثر رای گیری باگانا تائید کرد . از ششم مارچ ۱۹۵۷ گانا در داخل ممالك مشترك المنافع با داشتن یك گورنر جنرال برتانوی به آزادی نایل شد گانا در اول جولای ۱۹٦۰ یك جمهوریت شد ولی در جملهٔ ممالك مشترك المنافع باقی ماند .

گانا ، گینی و مالی یك اتحادیهٔ کشور های افریقائی را بتاریخ ۲۹، اپریل ۱۹٦۱ تشکیل دادند و موافقات قبلی خود را با همدگر در مورد امور دفاعی ، سیاست خارجی ، سیستم پولی و اقتصاد تمدید نمودند .

گانا پارلمان ۱۹۸ عضوی دارد که ۱۹ نفر آن زنانند و همه برای پنج سال انتخاب می شوند . کابینه از اعضا پارلمان تشکیل می شود.

گینی

پایتخت : کوناکری . مساحت ۹٦۸٦۵ مربع میل ، نفوس سه ونیم ملیون ، بیرق قطعات عمودی سرخ ، زرد و سبز . واحد پولی فرانك گینی (۲٤٦ فرانك معادل یك دالر امریکائی) .

شرح: گینی ، از متصرفات قبلی فرانسه در افریقای غربی واقع و با محیط اطلس از غرب، گینی پرتگالی سنیگال ومالی ازشمال ، ساحل عاج ازشرق ولایبیریا وسییرالیون از جنوب محاط است . قبایل عمدهٔ آن فلاح ، مالینکی و سوسومی باشند .

منابع وصنایع : گینی بزرگ ترین ذخایر بوسایت دنیا را داراست .الماس ،طلا و آهن نیز پیدا می شود . جواری ، برنج، جلغوزه ، کیله ، قهوه ، نارىال و ارزن تولید می کنند .قهوه ، عسل ، کیله ، آهن والومینم صادر می کنند .

تاریخ وحکومت : گینی به اساس فیصله های جمهوریت پنجم فرانسه، در ۱۹۵۸ فیصله کرد که از جامعهٔ کشور ها فرانسوی خارج شود . در دوم اکتوبر همان سال گینی خود را آزاد اعلام کرد . سیکوتوری اولین رئیس جمهور آن شد . در

۱۲ نومبر همان سال قانون اساسی آن تصویب گردید . به اساس آن رئیس جمهور برای هفت سال کشور را اداره خواهد کرد . اعضا شورای ملی آن با مراجعه به‌آرای عامه انتخاب می شوند .

یگانه حزب مملکت بنام حزب دیموکراتیك گینی نفوذ زیادی‌بالای فیصد های حکومت دارد . گینی عضو ملل متحد است .

گینی با چکوسلواکیا ، المان شرقی ، پولیند ، اتحاد شوروی‌و جمهوریت مردم چین معاهداتی‌دارد. و در امور سیاسی اعلام بیطرفی می نماید .

گینی در ۱۹۶۱ موافقه‌ای بامالی وگانا امضا کرد و به اساس اتحادیهٔ کشور های افریقائی را تشکیل داد که‌طی آن امکان توحید قوای نظامی ، سیاست خارجی ، سیستم پول و پروگرام های کلتوری آنها می‌رود . در ۲۲ می ۱۹۶۳موافقه‌ای با فرانسه امضا کرد و در اثر آن امداد تخنیکی و کلتوری از آن کشور بدست می آورد . فرانسوی زبان رسمی آنست .

گمبیا

پایتخت : باترست . مساحت ۴۰۰۵ مربع میل ، نفوسی نزدیك به نیم ملیون . واحد پولی پوند (یك پوند معادل تقریباً سه دالر امریکائی) .

کوچکترین کشور افریقائی هم از لحاظ مساحت و هم از لحاظ نفوس در افریقای غربی واقع و در سابق از متصرفات برتانوی بود . گمبیا شامل جزیره سینت ماری‌در مصب دریای گمبیا (که از کشور سینگال می‌گذرد) و یك یك پارچه زمین به عرض ده میل به هر دو طرف این دریا می‌باشد . گمبیا به استثنی ساحل آن بر محیط اطلس دیگر از هر طرف باسنیگال محاط است .

گمبیا در ۱۹۶۳ به آزادی داخلی رسید قوهٔ تقنینیهٔ آن شامل یك رئیس و ۳۲ عضو انتخابی است در ۳۰ جولای ۱۹٦٤ برتانیه به آزادی کامل آن موافقه کرد . این امر در ۱۸ فبروری ۱۹٦۵ عملی شد . گمبیا عضو ممالك مشترك المنافع است و در ستامبر ٦۵ به عضویت ملل متحد قبول شد .

خسته های‌روغنی‌وبرنج‌از تولیدات زراعتی آنست .

گواتیمالا

پایتخت : شهر گواتیمالا ، مساحت ۴۲۰۴۲ مربع میل نفوس : چار و نیم ملیون ، بیرق ، سه قطعهٔ عمودی به رنگ های آبی ، سفید و آبی با یك نشان در قطعهٔ سفید. واحد پولی کیتزال معادل یك دالر امریکائی .

شرح : گواتیمالا شمالی ترین کشور امریکای مرکزی بوده‌مکسیکو را بشمال و غرب خود وهاندوراس برتانوی رابه شرق‌خود ، هاندوراس و السلوادور را به شرق و جنوب خود و محیط آرام را در جنوب‌غرب خود دارد . اقلیم آن نزدیك بحر گرم و در داخل کشور در ارتفاعات معتدل تر است .

بیش‌ازپنجاه فیصد نفوس‌سرخپوست خالص است . مردم باقیماندهٔ آن مخلوط هسپانوی و سرخپوستان می‌باشند .

خرابه های معروف مایا در محلی بنام واشوکتون وتیکال واقع‌است.

منابع و صنایع: زراعت مصروفیت عمدهٔ مردم را تشکیل میدهد .

قهوه از تولیدات عمدهٔ آنست . کیله ، پنبه ، شکر ، جواری وبرنج تولید می کند . چوب های قیمتی صادر می کند . مالداری نیز دارد . نقره ، طلا ، مس ، آهن و غیره دارد .

تاریخ و حکومت : در هزار سال اول میلادی مدنیت مایا درگواتیمالا شیوع داشت .

گواتیمالا خود را از هسپانیه در ۱۸۲۱ آزاد ساخت . جمهوریت گواتیمالا در ۱۸۳۹ تاسیس شد . در اواخر سال ۶۵ قانون اساسی جدید و انتخابات جدید گواتیمالا صورت گرفت .

معارف و مذهب : مذهب رومن کاتولیك عمومیت دارد . مذاهب دیگر نیز قبول می شود . معارف حتمی است . یك پوهنتون درشهر گـواتیمالا دارد . زبـان رسمی هسپانوی است .

لاوس

پایتخت ها : ویانتیان و لوانگ پرابانگ . مساحت نود و یكهزار مربع میل . نفوس سه ملیون . بیرق سرخ با سفید ، فیل سه سره در مرکز در حالیکه چتری را نگهداشته است . واحد پولی کیپ (۲۴۰ کیپ یك دالر امریکائی) .

لاوس یك سلطنت مشروطه در آسیای جنوب شرقی و یکی از سه دولت هند چین قدیم است که وقتی تحت تصرف فرانسه بود. ازشمال با جمهوریت مردم چین از شرق با ویتنام شمالی و جنوبی ، ازجنوب با کمبودیا و از غرب با تایلیند و برما محاط می باشد .

لاوس محاط به خشکه است و کوهی و جنگلی می باشد . کشور مذکور فقط ۳۵۴۰ میل راه زمینی دارد . در ۱۸۹۳ تحت الحمایـه فرانسه‌شد . در۱۸۹۹ عضواتحادیهٔ هند چین گردید . در سال های ۴۰ احساس آزادی آن تقویه‌یافت. قانون اساسی جدید آن در ۱۹۴۷ بمیان آمد که کشور را به شکل یك سلطنت مشروطه تحت اقتدار سلالهٔ لوانگ پرابانگ درآورد. این سلاله خودش‌از سلطنت های لوانگ پرابانگ و ویانتیان تشکیل شده بود . قانون اساسی همچنان به مملکت یك حکومت پارلمانی‌داد.

در ۱۹ جولای ۱۹۴۹ یك کشور آزاد گردید و از حمایت فرانسه خارج شد . حکومت‌لاوس راکشور های کمونستی هند چین درهنگام امضاء موافقهٔ متارکه با فرانسه به رسمیت شناختند . این موافقت نامه در جنیوا در ۲۱ جولای۱۹۵۴ به امضا رسید . لاوس را اکثر اعضا ملل متحد برسمیت شناختند و در دسمبر ۱۹۵۵ عضو ملل‌متحد شد .

شورای ملی لاوس برای پنج‌سال انتخاب می شود و شاه می تواند آنرا منحل سازد .

مجادلات بین‌گروپ‌های کمونست، ضد کمونست و بیطرف در لاوس با وصف موافقات ۱۹۵۴ وضـع کشور را برهم زد . رقابت های میان گروپ کمونستی پتیت لاوتحت رهبری شاهزاده سوفاناوونگ در شمال کشور و گروپ های دست راست وبیطرف امکان دخول‌پتت لاورا در نظام دفاعی و حکومـت شاهی از بین برد . از ۱۹۶۰ ببعد مجادلات بیشتر شده است .

سه شاهزادهٔ رئیس سه گروپ فوق الذکر در جون ۱۹۶۲ یـك

حکومت ائتلافی تشکیل دادند که در آن رئیس گروپ بیطرف ،شاهزاده سووانا پوما صدارت عظمی رااشغال کرد . کنفرانس ۱٤ کشور که در ۱۵می ۱۹٦۱ درجنیوا آغاز یافته بود موافقتی رادر۲۳ جولای۱۹٦۲ به امضا رسانید که بیطرفی و آزادی لاوس را تضمین می کرد . ولی جنگ بین پتت لاو و قوای بیطرف همچنان ادامه داشت . در اوایــل ٦۵ گــروپ دست راست اقدامی به کودتا کردند ولی ناکام شد . طیارات لاوس و امریکامراکز پتت لاو را بمباران نمودند .

محصولات عمدهٔ لاوس قلعی ، برنج ، جواری ، تنباکو ، پنبه ، افیون ، میوه های لیمو و نارنج و قهوه و انواع چوب می باشد .

مردم لاوس اصلا از مردمان تای ، اندونیزیائی و چینی می باشند . زبان های فرانسوی و انگلیسی عام است .

مذهب رسمی بودائی است .

لایبیریا

پایتخت: مونرוויا .مساحت ٤۳ هزار مربع میل نفــوس دو نیــم ملیون . بیرق ۱۱ قطعهٔ متناوب سرخ و سفید افقی . در حاشیهٔ بالائی نزدیك دسته یــك ستارهٔ سفید پنج گوشه‌ئی روی یك‌مربع آبی . واحد پولی ، دالر امریکائی و همچنان مسکوکات نقره ئی و مسمی لایبیریائی .

شرح: جمهوریت‌آزادسیاهپوستان لایبیریا در قسمت جنوبی افریقای غربی واقع و باسییرالیون ازغرب، گینی از شمال ،ساحل عــاج از شرق و در حدود ۳۵۰ میل ساحل اطلس از جنوب محاط می باشد . قسمت اعظم مملکت جنگل دار و دارای منابع معدنی می باشد .

بندر آزاد مونروویا که امریکا آن را در سال های ٤۵ ــ ۱۹٤۸ساخت در سال ۱۹٦٤ به حکومت لایبیریا واگذار شد . قیمت آنرا لایبیریاتا ۱۹۹۹ خواهد پرداخت .

منابع و صنایع : رابر خام عمده ترین حاصلات آن می باشد. برنج، الیاف ، قهوه ، کاکاو و شکر هم تولید می کند . از معادن‌مهم آن‌آهن است که سالانه درحدود سه‌ملیون تن تولیدات دارد .

تاریخ و حکومت : نفوس آن کاملا از نژاد افریقائی است . لایبیریا در ۱۸۲۲ توسط سیاهان آزادشدهٔ امریکائی با اسکان شان در مونرو و یا بوجود آمد . در ۲٦ جولای ۱۸٤۷ بحیث یك جمهوریت اعلام گردید . قانون اساسی آن‌همانند امریکاست . تنها مردمان نــژاد افریقائی می توانندتابعیت بگیرند و تنها تابعین می توانند جایداد غیر منقول داشته باشند . حکومت بدست رئیس‌جمهور لیست که‌بدواً برای یك دورهٔ ۸ ساله انتخاب می شود و او می تواند باز برای دوره های ٤ ساله انتخاب گردد . سنای آن شامل ده نفر است که برای شش سال انتخاب می شوند و مجلس نمایندگان آن ۳۹ نفراست که برای چار سال انتخاب می‌شوند. لایبیریا عضو مؤسس ملل متحد است .

لبنان

پایتخت : بیروت . مساحــت ٤ هزار مربع میل ، نفوس دو ونیم ملیون ، بیرق سه قطعهٔ افقی به رنگ های سرخ سفید و سرخ‌که سفید دوچند عرض سرخ است‌و

نقش سیدار سبز را در وسطدارد. واحد پولی پوند لبنانی (سه پوند معادل یك دالر امریکائی) .

شرح : جمهوریت لبنان پارچه زمینی را به امتداد ساحل شرقی مدیترانه احتوا کرده است که طول آن تقریباً ۱۲۰ میل و عرض آن بین سی و ۳۵ میل می‌باشد . به جنوب آن کشور نام نهاد اسرائیل و به شمال و شرق آن سوریه‌واقع است . بیروت ثلث نفوس کشور را دارد و بندر عمدۀ لبنان راتشکیل میدهد . نزدیك به یك و نیم‌ملیون مهاجر فلسطین دارد .

منابع و صنایع : دو ثلث عواید ملی آن از تجارت بدست می آید. زراعت مسئول ۱۵ فیصد و صنایع ۱۲ فیصد آنست . نصف کارگران در امور زراعتی‌مشغولند .محصولات عمده سیب ، میوه‌های سیتروس ، زیتون ، تنباکو ، سبزیجات وغله ها می‌باشد . از تولیدات صنعتی آن انواع خوراکه ها ، منسوجات، چرمی باب ، سمنت و تصفیۀ پترول می‌باشد . تیل عراق و عربستان به بندر های تریپولی و سیدون پایپ می شوند .

باجمهوریت متحد عربی موافقاتی در مورد ویزه ، محصولات گمرکی وصا د راتی و تسهیلات بـرا ی واردات سوریه دارد .

تاریخ و حکومت : لبنان از پنج ولایت‌امپراطوری‌عثمانی بمیان‌آمد: لبنان شمالی ، مونت لبنان ، لبنان جنوبی ، بیروت و بکه و در اول سپتامبر ۱۹۲۰ همراه با سوریه یك کشور آزاد شد .

از آنوقت‌تا ۱۹٤۱ تحت قیمومت فرانسه بود . در ۱۹٤٤ حکومت فرانسه اختیارات خود را به‌کشور های سوریه و لبنان داد . قوای اجنبی لبنان را در ۱۹٤٦ تـرك دادند .

مجادلات مردم برای از بین‌بردن حکومت طرفدار غرب به انقلاب می ۱۹۵۸ منجر شد . لبنان مرکز مخالفت های بین المللی شد . امریکا مداخله نظامی کرد . قوای امریکائی در اکتوبر همان سال خارج شدند . قانون اساسی به‌آن یك هیئت تقنینیه ۹۹ عضوی میدهد که برای ٤ سال انتخاب می‌شوند. رئیس جمهور برای شش سال انتخاب می شود . او باید عیسوی مذهب و صدر اعظم باید مسلمان باشد لبنان عضو ملل متحد وجامعۀ عربی می باشد .

معارف و مذهب : ۵۰ فیصدنفوس عیسوی مذهب ، و قسم اعـظم باقیمانده را مسلمین‌مربوط به‌چندین جماعت تشکیل میدهند . دربیروت پنج پوهنتون موجود است .

لوکسمبورگ

پایتخت : لوکسمبورگ.مساحت ۹۹۹ مربع میل ، نفو س ۳۲۹۰۰۰ بیرق سه قطعه افقی سر خ ،سفید وآبی .واحدپولی‌فرانك‌لوکسمبورگ (پنجاه فرانك معا دل یـك د الـر امریکایی)

شرح: لو کسمبور گ از طر ف شرق با جرمنی ، از طر ف شما ل وغرب بابلجیم ودز طر ف جنو ب بافرانسه محاط است .

منابع وصنایع : نزدیك به هفتصد هزار جریب آن به زراعت اختصاص دارد . جو، گندم . جودر و کچا لو می رویانند .

معادن آهن آن مو جـد صنعـت منکشف فـو لا د سا ز ی شد ه

است. مواد کیمیاوی ، آب جو ،تایر موتر ، تنباکو وآلات فلزی ،سمنت گلاب و لینیات نیز تولید میکند.

تاریخ وحکومت : لوکسمبورگ که در ۹۶۳ تاسیس شده تحت تصرف برگندی ، هسپانیه ، آستریا وفرانسه در آمد . در ۱۸۱۵ـ آزادی دا خلی یافت .در هردو جنگ جهانی المان آنرا اشغال کرد.در۱۹٤۸لوکسمبورگ بیطرفی غیر مسلح خودرا ملغی قرار داد . درهمین سال اتحاد گمرکی با هالیند و بلجیم قایم کردکه در ۱۹۵۸ به اتحادیهٔ اقتصادی بینلوکس مبدل گردید. عضو ملل متحد وناتو است . کشور شکل شاهی مشروط دارد قوهٔ تقنینیه بدست یك شورای ۲۱ نفره است که برای حیات انتخاب می شوند و یك مجلس نمایندگان ٥٦ نفر دارد که توسط مردم انتخاب می شوند . یك وزیر دولت درراس یك کابینهٔ اقلا سه عضوی کار حکومت را پیش می‌برد. رئیس دولت یك دیوك است که درائر استعفی مادر خود بعد ٤٥سال ادارهٔ مملکت به این وظیفه رسیده است .

نفوس لوکسمبورگ تقریباً کاملا رومن کاتولیك است . معارف اجباری است . همان طور هم خدمت نظام اجباری است . زبان های رسمی فرانسوی و جرمنی‌می باشد . زبان ملی آن لیتز بورگیش نام دارد .

لیبیا

پایتخت ها: تریپولی وبن‌غازی مساحت ٦٧۳۵۸ مربع میل . نفوس یك ونیم ملیون ، بیرق : پارچه های افقی سرخ ، سیاه وسبز با هلال و ستارهٔ سفید در وسط . واحد پولی پوند لیبیائی یکصد پیاستر (یك پوند معادل تقریبا سه دالر).

شرح: لیبیا اولین کشوری‌است که تحت نفوذ ملل متحد به آزادی نایل آمد ، یك شاهی مشروط است به امتداد ساحل شمالی افریقا . درشمال آن مدیترانه در شرق آن‌جمهوریت عرب متحد و سودان ، در جنوب آن سودان و جمهوریت های چاد ونایجیریا ودر غرب آن تونس والجزایر واقع‌است .

کشور سه منطقه دارد . یکی منطقهٔ مدیترانه که ۱۷هزارمربع میل بوده پر نفوس ترین‌منطقه بوده و مرکز شغل زراعت لیبیاست . منطقه های دیگر آن شبه صحرا و صحرا می باشد . ولایت تریپولیتانیا در شمال غرب ٦۹ فیصد نفوس لیبیا را دارد. ایالات متحدهٔ امریکا پایگاه های نظامی در آن دارد .

منابع وصنایع: لیبیا باغ های خرما ، زیتون، لیمو ، بادام و انجیر دارد .

تنباکو ،بوریا ، قالین، آلات چرمی ، وقماش های زردوزی شده نیز دارد . معادن در۱۹٥۳ ملی شد .

در ۱۹۵۷ تیل کشف شد فعلا تولید روزانه در حدود یك‌ملیون بیرل می‌باشد .

امریکا وبرتانیه به لیبیا کمك می‌دهند . توسعهٔ مدنیت عصری ورفاه مردم قسمامرهون‌حاصلات

فروش تیل می‌باشد .

تاریخ و حکومت : موقعیت این کشور آنرا تحت تسلط گار تاژ، روم ،واندال ها، امپراطوری عثمانی وایتالیا در آورده است . بعد جنگ عمومی دوم مدتی تحت ادارهٔ برتانیه و قسما تحت ادارهٔ فرانسه بود .

در جون ۱۹٤۹ ــ برتانوی ها محمد ادریس السنیوسی ، رهبر اقوام سنیو سی را بحیث امیر سیرینایکا شناختند . نامبرده در خزان همان سال قانون اساسی را بمیان آورد و حکومت داخلی را بدست گرفت .

حکومت اوراملل متحد در ۱۹٤۹ قبول کرد. یك شورای قانون ساز قبل از آزادی برای لیبیا شاهی مشروطه را تائید کرد و لقب امیر را به پادشاه مبدل ساخت. در دسمبر ۱۹۵۱ شاهی موروثی از طرف شاه ادریس اول اعلام گردید .

پارلمان مرکب از یك سنای ۲٤ عضو برای ۸ سال می‌باشد که از طرف پادشاه تعیین می‌شوند . لیبیا عضو ملل متحد و جامعهٔ عرب می‌باشد .

معارف ومذهب : اکثر نفوس لیبیا عرب های مسلمان اند . ایتالویان ،یهودیان و غیره نیز دارد .

٤۰ فیصد نفوس خواننده و نویسنده است . مکاتب حکومتی وخصوصی ودوپوهنتون دارد .

دفاع: برتانیه وایالات متحدهٔ امریکا هردو در پایگاه های نظامی مخصوص خود شان قوای قوای نظامی دارند .

لیختنشتاین

پایتخت : وادوس ، مساحت ٦۲ مربع میل ، نفوس هجده هزار بیرق پارچه های افقی آبی وسرخ . واحد پولی فرانك سویسی (چار فرانك واندی معادل یك دالر امریکایی).

شرح: لیختنشتاین، کشوریست بر راین علیا بین آستریا و سویتزرلیند که تا ۱۸٦٦ عضو کانفدریشن جرمنی بود وبعدا تااعلام آزادی کامل آن در ۱۹۱۸ بر آستریا متکی بود .

سویتزرلیند براساس یك قرار داد امور پستی و تلگرافی گمرك ومناسبات خارجی آنرا انجام میدهد . کشور هیچ عسکر ندارد وقوهٔ پولیس آن فقط شصت نفر است .

منابع وصنایع ــ مردم آن زراعت پیشه ومالدار هستند . ماشین ها وافزار نیز می‌سازد . خوراکه باب وچرم باب نیز تولید می‌کنند . همه مصارف حکومت از مدرك فروش تکت‌های پستی آن بدست می‌آید .

تاریخ وحکومت : لیختنشتاین یك شاهی مشروط است . قانون اساسی ۱۹۲۱ آن قوهٔ تقنینی رابه دایت پانزده نفری داده‌است که برای چار سال انتخاب می‌شوند کشور تقریبا هیچ نوع محصول گیری ندارد. عضو افتاء ومحکمهٔ بین‌المللی است .

نفوس مملکت کاتولیك می‌باشد وزبان جرمنی زبان رسمی است .

مالتا

پایتخت : وا لیتا ، مسا حت ۱۲۲ مربع میل ، نفوس ۳۲٤ هزار بیرق قطعات عمودی سفید و وسرخ باصلیب حاشیه سر خ در قطعهٔ سفید . واحد پو لی پوند (یك پوند معا دل سه دا لر امریکایی)

مالتا در مد یترانه ۵۸ میل بجنوب جزیرۀ سیسلی و ۱۸۰ میل دور تر از قارۀ افریقا وا قع است .

جزیرۀ مالتا خودش فقط ۹۵ مربع میل مسا حت دارد . دوجزیرۀ دیکر مر بوط آن گوزو وکوملینو است .

مالتا برای ۳۵ قرن تحت تصرف ملت‌های مختلف بود و فقط در ۲٤ـ اکتو بر ۱۹٦۱ به آزا د ی داخلی نایل آمد وبتا ریخ ۲۱ سپتمبر ۱۹٦٤ طوری آزاد شد که که فر ما نفرمای بر تانیه را بحیث رئیس دولت پذیر فت . برتانیه تا ده‌سال پایگاه ها ئی در آب خواهدداشت.مالتاعضوجامعۀ مما لك مشتر ا لمنا فع وملل متحداست .مجلس‌نمایندگان آن شامل ۵۰ نفر منتخبین توسط مردم می باشد . صد راعظم و کابینه از همین ها ا نتخا ب می‌شوند .

ثقلت نفوس در فی مربع میل به ۲٦۷٦ نفر میرسد .

پرو گرام پنجساله انکشا فی در مالتا روی‌دست‌است.میخواهند توریزم و صنایع جد ید راتشویق کنند .

کچالو ، میوه جات ، سبزیجا ت ،ل ها، تخم ها د ستکش ها ومنسوجات صا در می‌کند. سمنت ، ماشین باب ومصنوعات ساخته شده وارد می‌نماید .

ما لدیو

پایتخت ماله: مسا حت ۱٦۲ مر بع میل نفو س یکصد هزار .

جزایر ما لیدو عبارت از دوازده گرو پ مرجانی شا مل بیش از دو هزار جزیره میباشدکه‌بیش از دوصد آن مسکون است .جزایر مالیدو در بحیرۀ هند سه صد میل به جنوب غرب هند وا قع است . در۲٦ جولای ۱۹٦۵ از برتانیه آزادی گرفت . پایگاه قوۀ هوائی برتانیه بر جزیرۀ گا ل مالدیو جنوبی مو جود است . عضو ملل متحداست .

مالد یو که مدت مختصر ی جمهوری بود ،فعلا یك سلطنت مشرو طه تحت امیر محمد فر ید دیدی بحیث سلطان مالد یو می‌باشد .

مردم مالدیو مسلمانند زند گی بحری دارند . تاریال ،میو ه وارزن می رو یانند مشغلۀ عمد ه مردم ماهیگیری است .ما هیا ن را تمیز کرده به سیلو ن صادر می‌نما یند .

مالی

پایتخت بماکو : مساحت ٤٦۵ هزار مر بع میل ،نفو س چارونیم ملیون ، پر چم : قطعات عمو دی سبز ، زرد و سر خ . وا حد پولی فرانك مالی (۲٤٦ فرا نك معادل یك دالر امریکایی) .

جمهوریت مالی که د ر ۱۹٦۰ بنام جمهوریت سودانی یا د میشد ویك وقتی از متصر فا ت

فرانسه بود از شمال با موریتانیا والجزایر ، ازشرق و جنـو ب شرق با نایجر وولتای علیا ،از جنوب با ساحل عاج گینی واز غرب باسینیگال وموریتا نیا محاط می‌باشد .

در ۱۹۵۸ سـودان فرا نسو ی به جمهوریت سودانی مبدل‌گردید و در دا خل جا معهٔ فرا نسو ی به آزادی دا خلی رسید . د ر ۲۰ جون ۱۹۶۰– آزادی کا مل یافت . از اتحا د باسنیگا ل جدا وبنام مالی عر ض و جـو د کرد .

درهمان سال عضو ملل متحد شد وگرچه خارج جامعهٔفرانسوی است معهذا با فرانسه موا فقا ت تجارتی و کلتوری دارد. در ٦١ باگانا وگینی اتحادیهٔ کشور های افریقایی را تشکیل داد.

رئیس جمهور ووزرابه مجلس نمایندگان مسئولند. اعضـا ء این مجلس برای‌پنج‌سال انتخاب می‌شوند.

مملکت زراعتی است . تخم ها ی روغن دار محصو لات عمدهٔ آنست ما لداری نیز می‌کند .

مالیز یا

پایتخت ها: کـوا لا لمپـور و وسلنگور . مسا حـت ۱۳۰۳۳۲ مـر بـع میـل ، نـفـو س نـه ملیو ن .

بیرق۷قطعهٔ سر خ و ۷ قطعهٔ سفید باهلال وستارهٔ۱۴گوشه‌ئی درحاشیهٔ چپ بالائی .

واحد پولی دالر ملایایی .(سه دالر ملایایی معا دل یك د ا لـر امریکا یی) .

اتحادیهٔ مالیز یا ، عضـو ملـل متحد و ممالك مشترك المنا فع در ۱٦ سپتمبر –۱۹٦۳ بمیان آمد . اعضای آن عبارت بودند از مـلایا سراواك وصباح . اندو نیزیا و فلپین مخالف تشکیل آن بودند ولی یك گروپ ناظرین ملل متحد موافقت عمومی مردم سراوا ك و صباح رابا آن یافتند .

مالیز یا یك سلطنت مشرو طه بود که از ۹ سلطنت مو رو ثـی تشکیل گردیده بود (جوهور ، کده ، کـلانتان ، نگر ی‌سمبیلان پاهانگ ،پراك ،پولیس ،سلینگور و ترنگا نو)

سنگاپور در نـهم آگست ٦٥ جدائی خودرا از آن ابـلاغ کرد . زیرا مشکلاتی بین چیـنی ها ی سنگاپور ودیگر نفوس فدریشـن موجود بود .

در نفوس ما لیز یا ٤۲ فیصد چینی ،٤۰فیصد مالی‌هاوده‌فیصد هندی‌و پا کستا نـی و جـو د داشت .

شاه ما لیز یا که به لقب یا نگ

دی پرتوان اگانگ (یعنی فرمانفرمای عمومی رئیس رسمی دولت که قوهٔ سیاسی ندارد) شاهزاده اسمعیل ناصرالدین شاه، سلطان ترنگانو است که در آگست ٦٥ توسط شورای حکمفرمایان مو روثی هرنه دولت ملایا انتخاب شده است.

ملایا: اتحادیهٔ ملایا که در ۱۹۵۷ عضو ممالك مشترك المنافع گردید قسمت جنوبی جزیره نمای ملایا را در جنوب شرق آسیا تشکیل میدهد درشمال آن تایلیند، درشرق آن

بحیرهٔ جنوب چین، وجنوب و غرب آن جزیرهٔ سوماترای اندونیزیا واقع است. جزیره سنگاپور نزدیك ساحل جنوبی آن وقوع دارد. ۷۵ فیصد آن جنگل، دلدل زار و کوهستان است. بندر عمدهٔ

آن پنانگ در جزیرهٔ پنانگ می‌باشد.

ملایا موادخام تولید می‌کند. قلع رابر، تیل خرما ازآن جمله است که جمعا هشتاد فیصد صادرات آنرا تشکیل میدهد. بزرگترین تولید کنندهٔ رابر طبیعی دنیا بشمار میرود. برنج، شکر، مرچ وغیره محصولات زراعتی نیز دارد. درختان رابر آن اصلا از برازیل آورده شده است.

در ۱۷۸٦ تدریجا به تصرف برتانیه درآمد. ازآن پیش قسما بدست هالیند و تایلیند بود.

بعد جنگ عمومی دوم در ۱۹٤٦ ادارهٔ مستعمرات برتانوی این منطقه منحل گردید. سنگاپور یك مستعمرهٔ علیحده شد. اتحادیهٔ نه گانهٔ ملایا بوجود آمد ودر ٤٨ رسما اعلام گردید. در ٥٦ و٥٧ بنابر یك عده موافقات حکومت برتانیه از آن برداشته شد.

ملایایی ها مسلمانند. بودایی عیسوی وهندو نیز دارند. ملایایی زبان ملی است. ملایایی وانگلیسی سنگاپور ودیگر نفوس فدریشن موجود بود.

صباح: بورنیوی شمالی سابق، در شمال بورنیو که سومین جزیرهٔ

بزرگ جهان است واقع می‌باشد. بیست ونه نیم هزار مربع میل مساحت دارد ونفوس آن نزدیك به نیم ملیون است. رابر، کوپرا چوب، تنباکو وماهی صادر می‌کند. پایتخت آن جسلتن نام دارد.

سراواك: به امتداد ساحل شمال غربی بورنیو واقع است. یك سال

٤٥٠ میل طولانی دارد. مساحت آن پنجاه هزار مربع میل ونفوس آن ۷۷۷ هزار نفراست. پایتخت آن کوچنگ است. صادرات عمدهٔ آن مرچ، طلا، رابر می‌باشد. یك مقدار تیل وارده از برونی را نیز تصفیه می‌کند.

مراکو

(المغرب دیده شود)

مکسیکو

پایتخت: مکسیکو، مساحت ۷٥۸۲٥۹ مربع میل، نفوس چهل ملیون، بیرق سه قطعهٔ عمودی سبز، سفید وسرخ باعلامهٔ عقاب و کاکتوس روی قطعهٔ

سفید . واحد پولی پیسو (دوازده و نیم پیسو معادل یک دالر امریکایی)

شرح : جمهوریت مکسیکو از شمال و شمال شرق با ایالات متحدهٔ امریکا ،از شرق با خلیج مکسیکو کامچیچی وبحیرهٔ کاری بین ،از جنوب با گواتیما لاو هاند وراس برنانوی واز غرب با بحر الکاهل محاط است . جزیرهٔ نمای کالیفورنیای پایین توسط خلیج کالیفورنیا از آن جداشده است ولی از مربوطات آن است . کوهای سیرامادری از شمال به جنوب در غرب مملکت ودر شرق کشور مادری او رنیتال امتداد دارد. دربین این دو سلسله فلاتی بهارتفاع بین سه وپنج هزار فت واقع است که هوای معتدل و پر باران دارد . در حاشیهٔ غربی البته لزومی به آبیاری زمین ها دیده میشود .

نفوس مکسیکو مخلوطی از هندیان سرخ و هسپانوی ها هستند. مردمان از تلک وما یا هم در آن ها حل شده اند .بقایای تاریخی برای توریزم جالب است .

منابع وصنایع : درمعادن وچوب غنی است . نقره وطلا،مس،سرب جست ، سرمه ، سیماب ارسنیک سلفر وذغال هم دارد . تولیدات پترول آن سالانه به ۱۲۵ ملیون بیرل می‌رسد .

غاز طبیعی به‌ایالات متحده‌امریکا می فروشد .

زراعت ،مالداری وماهی گیری مهم‌است . ریفارم زراعت در کشور تطبیق می‌شود .

پنبه وگندم نیز تولید می‌نماید. از صادرات آن پنبه ، قهوه، نی شکر ،بادنجان رومی،کاو و گوشت های تازه‌ومنجمدمی‌باشد. فروش قهوهٔ ان سالانه یکصد ملیون دالر امریکایی می‌آورد . تولیدات برق سالانه به شش نزده بلیون کیلووات ساعت می رسد . جواری ، برنج کیله و تنباکو نیز می رویاند .

تاریخ حکومت : درآوان قبل‌از کولمبس مکسیکو مرکز مدنیت پیشرفته بومی هندی بود .

مایاها ،که‌مردمان زراعتی‌بودند ، از یوکاتان بالا رفته اهرام سنگی عظیم ساختند و جنتری خاصی بوجود آوردند . بعد تولتک ها آمدند که حکمفرمایان شان مونتز وماها بودند که شهر مکسیکوی فعلی را در ۱۳۲۵ میلادی بنا نهادند . امپراطوری از تک را فاتح هسپانوی موسوم به هرناند و کورتس از بین برد (۱۵۱۹-۱۵۲۱) حکومت هسپانوی ها سه قرن دوام کرد در ۱۸۲۱ از بین رفت . در ۲۳ ۱۸ جمهوریت شد. مکسیکو تکساس وایالات جنوب غربی امریکابشمول‌کالیفورنیا در تصرف داشت . جنگ های ۱۸٤٦-۱۹٤۹- امریکا ومکسیکو منجربه از دست دادن‌اراضی‌شمال ریو گراند به نفع ایالات متحدهٔ امریکاشد .

فرانسویان کوشیدند رژیم مکسیکو را تغییر بدهند و لی‌موفق نشدند . در ۱۹۱۷ قانون اساس جدید آن اصلاحات اجتماعی را وعده داد که تاکنون ادامه دارد .

مكسيكو جمهوريت فدرالی ۲۹ ايالتی است رئيس جمهور، هيئت تقنينی و قضائی آن توسط آرا عامه انتخاب میشوند . رئيس جمهور برای شش سال ومجلس نمايندگان برای سه سال بهاساس يك نفراز هردو صد هزار نفر انتخاب میشوند .

معارف ومذهب : معارف از مذهب عليحده است .

معارف ابتدائی تا ۱۵ سالگی رايگان واجباری میباشد. تعليمات مسلکی تشويق می شود . پوهنتون ملی مكسيكو ازسال ۱۵۵۱ ببعد موجود است .

هسپانوی زبان رسمی است . آزادی مذهبی موجود است . اكثر نفوس رومن كاتوليك هستند .

ملاوی

پايتخت : زومبا . مساحت ٤۹۱۷۷ مربع ميل ، نفوس چار مليون بيرق قطعات افقی سياه سرخ وسبز با آفتاب طالع سرخ از قطعهٔ سياه . واحد پولی پوند (يك پوند معادل سه دالر امريكايی)

ملاوی به طول پنجصد ميل به امتداد ساحل غربی و جنوبی جهيل نياسا در افريقا واقع است . کوههای بلند ، جنگلات غلو وميدان های وسيع آن ملاوی را كشور جالبی ساخته است .

در ۱۸۵۹ داكتر لونگستون معروف آنرا ديده بود. در ۱۸۹۱ تحت الحمايگی برتانيه شد .

از ۱۹۵۳ تا ۱۹٦۳ عضو فدريشن روديشيا ونياسالیند بود. دراول فبروری ۱۹٦۳ به آزادی داخلی رسيد وبه ٦ جولای ۱۹٦٤ از برتانيه آزادی كامل گرفت .

عضو ملل متحد وممالك مشترك المنافع است در ٦ جولای ۱۹٦٦ جمهوريت شد .

در ملاوی ۱۲ هزار هندی و ۸ هزار اروپای هم مسکون اند .

محصولات آن چای ، قهوه، پنبه رابر ، تنباکو ونوعی از لوبيا است .

بیسوادی زياداست و نی پروگرام وسيع سواد خوانی روی دست دارد .

ملغاسی

پايتخت : تنا ناريف . مساحت ۲۲۸ هزار مربع ميل ، نفوس شش مليون وربع بيرق: يك قطعهٔ عمودی سفيد به امتداد دسته و۲ قطعهٔ افقی سرخ وسبز . واحد پولی فرانك (۲٤٦ فرانك معادل يك دالر امريكايی).

از متصرفات قبلی فرانسه بنام مدغاسکر ، جمهوريت ملغاسی مركب از جزيرهٔ بزرگی است درساحل جنوب شرقی افريقاكه توسط آبنای موزنبيق ازقاره جداميشود. نهصد وهشتاد وميل طول وسهصد وشصت ميل عرض دارد .

نفوس آن مركب از عرب ها ، پولی نيشيايی ها وافريقايی هاست كه اخيرا لذكر در قرون ۱۸ و۱۹ بحيث غلامان برای كار های زراعتی در ملغاسی وارد كرده شده بودند.

سه مليون نفر پرستش اجداد و ارواح را ميكنند دو مليون ديگر عيسويانند .

نود فيصد نفوس زراعت پيشه است .

مدغاسکر در ۱۸۸۵ تحت حمايهٔ فرانسه واقع شددر ۱۸۹٦ مستعمرهٔ فرانسه اعلام گرديد .

در ۱۹۵۸ به آزادی دا خلی رسید ودر ۲٦ جون به آزادی کلی نایل شد. عضو ملل متحد وجا معهٔ فرانسوی است .

زراعت مشغو نیت عمده مرد م است. برنج، باقلی ، جواری ، کچالو ی شیرین ، قهوه ، میخک تنبا کو، نیشکر وکاکا و تولـیـد می کند از معادن عمد ۀ آن سنگ های قیمتی و صنعتی ، ذغا ل سنگ نکل فاسفیت ،طلا، بوسایت یورانیم وتوریم میباشد .

ممالك مشترك المنا فع انگلستا ن

پایتخت : لندن .مساحت ۹٤٥۱۱ میل مربع نفوس پنجا وسه و نیم ملیون پرچم : زمین آبی با صلیب های سینت جارج. سینت اندریو وسینت پا تریك برنگ های سرخ وسفید . واحد پولی :پوند(معادل دودالر وهشتاد سنت امریکایی)

شرح: پادشاهی مشترك بر تانیه کبیر و آیر لیند شمالی مشتمل است بر انگلستان ،ویلز،سکاتلند وآیرلیند شمالی که توام باجزیرۀ آدم وجزایر بحیره ،جزایربرتانوی را میسازد .

این جزایر در شمال غرب اروپا واقع بوده ومحدود است به بحر اطلس شمالی در شمال و غر ب بحر شمال درشرق وبحیرۀانگلیس آنرا از جنوب جد ا میسازد . بیست ویك میل از فـرا نسه دورتر است .دریای تیمز که بیش از ۲۱۰ میل طول دارد ازطویلترین دریاهای انگلستان است که در دهانۀ آن بند ر لند ن مو قعیت دارد .

ویلز در قسمت جنو ب غربی برتانیه قرار دارد وبا انگلستا ن توسط یك واحد اداری اداره شده حکومت جداگانه ندارد .

سکاتلند پادشاهی ایکه حا لا با انگلستان وویلز متحد شده است قسمت نصف شمالی جزیر ۀبرتانیه را اشغال کرده است .

ازشهر های مشهو ر سکا تلند ادنبر ه، گلاسکو ، ابردین، ودندی است که از شهر های مهم برتانیه بشمار میروند .

آیرلند شمالی دارای مناظر زیبای طبیعی است .

منابع وصنایع : ازمشاغل عمد ۀ برتانوی ها تولید وتجارت است . بیشتر ازپنجاه‌فیصدصادرات‌مملکت‌را فلـز و صنایع فلزی‌تشکیل‌میدهد گند م ، جو، لبلبو وغیره حبوبات نیز میر وید .زمین های زراعتی انگلستان ویلز ، سکاتلند وجزیرۀ آدم مجمو عا بیش از نود ملیو ن جریب زمین زراعتی دارد . منابع معدنی مملکت وافر است . ذغال سنگ ، چونه وآهـن بو فـر ت استخراج میگردد . یکتعداد دیگر مواد معدنی مفید نیز وجود دارد. از ۱۹٤۸ باینطرف خطو ط آ هـن بصورت ملی داخل فعالیت است.

بیشتر از ۱۸۰ میدان هوائی ملکی وجود دارد که پرواز های بین‌المللی بکثرت از آنها صورت میگیرد . بیشتر از دوملیو ن سیاح سا لانه از انگلستان دیدن میکنند .بحریۀ تجارتی انگلیس انکشاف فوق‌العاده کرده‌است . صنعت کشتی سازی آن حدود ۳۵ فیصد کشتی ها ی جهان را درسال تو لید میکنند .

او لیین ستیشن بر ق جهان که به قوای ذروی برق را در خدمت‌مردم تولیدمینماید در۱۹۵۶درانگلستان تاسیس شده . کوشش انگلستا ن برای شمول در بازار مشترك‌اروپا دو مر تبه توسط ویتو ی فرانسه ناکام گردید . تمام تیل ، پنبه رابر ، کوکرد ، چار برپنج پشم ، نصف مواد غذائی وآهن خام خودرا از خارج وارد میکند وموادی را که ازین مواد خام سا خته میشود بخارج صا در مینماید صادرا ت عمدهٔ آن تکه باب، آهن، فو لاد، عراده جات و کشتی ها ست . صادرات هوا پیما های جت ،رادیو تلویزیون ، را دار وسایل حمل و نقل دریایی ،ادویه ، ونیلو ن روز بروز اهمیت بیشتر کسب میکند .

تاریخ وحکومت : حکومت شاهی بوده پارلمان قدرت حاکمهٔقانونی ر ا تشکیل میدهد .

متشکل از مجلس لارد ها ومجلس عوام است . در ۱۹۵۸ برا ی‌اولین مرتبه زن هااجازه یافتند د ر مجلس لا ر د ها بنشینند .

یافتند درمجلس‌لارد هابنشینند.

این مجلس دونوع اعضا دارد . اعضای اعیان اشرافی که‌بصورت ارثی عضوع میشوند واعضای مذهبی که از خا نواد ه سراسقف هااند.

اشرافی که بصورت ارثی عضوع میشوند واعضای مذهبی که از خانواده سراسقف هااند .

مجلس عوام ٦۳۰ عضو دارد . اعضاء توسط آراء مستقیم‌انتخاب میشوند ـ۵۱۱ نفراز انگلستا ن ۳٦ نفر از ویلز ـ۱۷ نفر از سکاتلند و ۱۲ نفر از آ یر لیند شمالی .

از ۱۹۱۸ به‌بعد زن ها حق رای دادن دارند . د ر ۱۹٦۳ مجلس عوام تصویب نمود که اعیان می‌توانند باصرف نظر کرد ن از القاب اشرافی درانتخابات‌شرکت کنند . دو گلاس هیوم به همین اساس بعد از استعفی مکمیلن بحیث صدراعظم انتخاب شد .

احزاب عمده ومشهو ر عبار ت از محافظه کار ،کار گر،لیبرا ل وآزاد است .

درانتخابات اخیر حزب کار گر برای دو مین بار مو فقیت شا یان کسب نمود .

معارف ومذهب : تعلیما ت ابتدایی وثانوی ازپنج تا پانزد ه سالگی رایگان واجباری است .از پوهنتون های معتبر و بسیا ر مشهور برتانیه آکسفورد وکمبریج است ، که هردو در قر ن‌سیزدهم تاسیس شده اند .پو هنتو ن‌های دیگری نیز در شهر های بزرگ آن موجود است .

کلیسای انگلستان پرو تستانت است بلکه اختیارات تام دارد .دو ایالت مذهبی کانتر بری ویار ك وجود دارد. کلیسای انگلستا ن بیشتر از بیست و هفت ملیو ن عضو دارد . از کلیسا های دیگر آن متو دلیست ر و م ن‌کاتو لیك آیر لند وغیره است .

ا زمو سسات خیر یه آن عبارت از بیمهٔ ملی اجباری عامه است در موردمر یضی،حاملگی،بیکاری تصادما ت صناعتی ، وفیات و حقوق بیو گان و بتیما ن و سالخوردگان.

دفاع: زن هانیز در قوای سه گانه خدمت میکنند .

متصرفات انگلستا ن:

جبل الطارق: مستعمره ایست د ر جنوب شرق هسپا نیه در مد خل غربی مد یترانه . عرض آبنا ی واقعه بین جبل الطارق وا فر یقا از هفت ونیم میل تا بیست وسه ونیم میل میباشد .

جبل الطارق (که انگلیس ها آنرا بنام صخره یادمـی کننـد) از ۱۷۱۳ بتصر ف بر تانیه بود ه است .

بحیث بندر بحریه‌مو قعیت‌نظامی بس مهمی دارد . نفوس آن د ر حدود ۲٤ هـزار نـفـر ا ست نایب الحکومهٔ آن قوماندان‌عمومی نیز هست .

•غرب الهند برتانوی

از فدریشن سابقهٔ غرب الهند برتانوی ترینیدا د و تو باگو در ٦۲خارج شدند .

هشت مستعمرهٔ دیگر که تـا کنون در فدریشن مانـده ا نـد عبارتند از انتی گوا، بار بید وز دومینیکا، کرینا دا ، مـو نـت سیرات ، سینت‌کتس،سانتالوسیا وسینت و نسنت .

تولیدات عمدهٔ بار بیدو ز شکر مو لاس ها، پنبه ،چونه تعمیراتی بوده معیار بیسوادی آن د رجهان پایانتر ین است . نفو س آ ن ۲٤۲ هزار نفر می‌باشد که کمتر از یك فیصد آن‌خواننده‌و نویسنده است.

جزایر گر نیا دا، دو مینیکا ، سینت ونسنت وسا نتا لو سیا بین جزایر تر ینداد وما رتینیك واقع ونفوس شان ۳۲۹ هزار نفر است .مرکز حکومتی شان سینت جارج واقع در گرینا دا می‌باشد محصو لات عمدهٔ شان پنبه،شکر مو لاس ها، میوه جات، سبز ی ها و مسا له جا ت طـعـا م می‌باشد .

جزایر با قیما نده دارا ی‌نفوس ۱٤٥ هزار نفر بوده اقلیم حا ره ولی خو شگوار دارند . بارا ن سالانه بین ٤۰ـ۲۰۰ـانچ‌است . شکر ، مولاس ها، پنبه ،میوه‌ها بادنجان رومی و پیاز گاوگوسفند و ذغال ار چه ونمك تـو لیـد می‌کنند .

برمودا : متشکل ا ز گر و پ جزایر مرجانی است به مسا حهٔ مجمو عی (جزایر مسکو نه)۲۱ مربع میل و نفوس تخمینی ٤۷ هزار نفر که دوثلث آن سیا هان می‌باشند .

٦۷۷ میل به جنوب شرق‌نیویارك واقعست .نام از پس نام کاشف هسپانوی گذاشته شده است و برای او لین بار در ۱٦۰۹ توسط یکعده مستعمر ین مسکون گردید که کشتی شان در نزدیکی آ ن خراب شد . پارلمان از ۱٦۲۰ به اینطرف تشکیل شده است . مجلس نمایندگان آن مر کب از ۳٦ نفر است . رئیس دو لـت شورای تقنینیه ۹ عضـوی ر ا تعیین می‌کند . ایالات متحـد ۀ امریکا پا یگاه ها ی‌هوائی و بحری در بردارند .

بهاما : یك سلسله جزا یر در او قیانوس اطلس که از نزدیکی فلوریدا بطرف هایتی ادامه دارد . مساحهٔ سطحـیهٔ ۷۰۰ جزیـر ۀ مذکور ٤٤۰٤ مربع میل ونفو س آن ۱۳۲ هزار است یك قانو ن اساسی جدید در ۷ جنو ر ی ۱۹٦٤ به جزایر مذکور آزاد ی

داد. بادنجان رومی ،ماهی ،نمك و چوب تو لید می کنند و می‌فروشد .

ها ند وراس بر تانوی : یك مستعمرهٔ واقعه درامریکای‌مرکزی در کنار بحیرهٔ کار ی‌بین وا قع است چوب، میوه‌های منطقهٔ حاره وکاکا و تولید می‌کند. نزدیك به ۹ هزار مر بع میل مساحه و۱۰۳ هزار نفوس دارد. بلیز مر کز آنست . از آزادی دا خلی برخور دار است .

گواتیما لا می‌گوید هاندو را س برتانوی مال آنست .

گیانای برتانوی : یك‌مستعمرهٔ دارای آزادی د ا خلی د ر شمال شرقی ا مر یکا ی جنوبیست .

مساحهٔ آن ۸۳ هزار مر بع‌میل ونفوس آن ٦٢٨ هزار نفر است.
آبشار های زیبا دارد .

جنگل های وسیع دارد . طلا، الماس ، منگانیز ، ابر ه یافت می‌شود . شکر از صادرا ت‌عمدهٔ آنست در ۱۹٦۲ مسود هٔقانو ن اساسی را اعلام کرد ولی آزاد ی آن با مشکلات سیاسی و نژاد ی مواجه گردید .

از مستعمرات دیگر بر تانیه جزایر فا کلیند ، سینت هلینا ، باسو تو لیند ، سواز ی لیند بچوانالیند ،عدن عربستان‌جنوبی بحر ین ، برونی ،هانکا نگ مو ریشس فیجی ، تو نگا ،جزیرهٔ سلیمان جزایر گلبرت وا لیس و هبرید جدید می‌باشد .

رودیشیای جنوبی که در ۱۹٦۵ بصورت یك طرفه آزادی خودرا از برتانیه اعلام واختیارا ت گورنر جنرال برتانوی را از او گرفت ، کشوریست که از آزاد ی داخلی بر خوردار بود و لی‌آزادی کلی ان تاوقتی از طر ف بر تانیه معطل قرار داده شده‌بودکه‌حکومت سفید پوستان به سیاه پو ستا ن حق رای بدهد .

همسایگان آنرا افریقا ی جنوبی دریای زا مبیزی ، مو زنبیق و بچوانالیند وافریقای غر بی پرتگالی تشکیل میدهند .تنبا کو از صادرات عمدهٔ آنست .

حکومت سفید پوستان تحت صدارت ایان‌سمیت از برتا نیه جداشد ند . برتانیه محدود یت های تجارت بر آن وضع کردولی تاکنو ن نتیجه ای بدست نیا مده است ورودیشیا از حکو مت افریقای جنو بی حما یت میشود وبا مخالف خود به حقوق مد نی به سیاه پوستان ادا مه‌مید هد .

(اکثرممالك مشترك المنافع تحت نام هر کدام شرح داده شد ه است به‌آن مراجعه شود .)

منگولیا

پا یتخت : اولان با تور(او رگا)
مساحت ٦٢٦ هزار مربع میل ،
نفوس تخمین یك ملیو ن بیر ق قطعا ت‌عمودی سرخ‌–آبی –سرخ باستارهٔ پنج شعاعهٔ طلائی وعلامهٔ مخصو ص نزدیك دسته .وا حد پولی – توغریك (٤ تو غر یك معادل یك دالر امریکا ئی).

شرح: جمهوریت مردم منگولیا شامل منگو لیای خارجی درشمال شرق آسیا بوده یکی ازقدیمترین کشور های جهان است. ازشمال با اتحادشوروی(ایالت سایبیریا)

واز سه طرف دیگر باجمهوریت مردم چین محا ط است .
اکثریت نفوس کشورکو چی هستند . پلانها برای شهر ی ساختن شان ر و ی د ست است.

منابع وصنایع : ما لداری مصروفیت عمدهٔ مرد م ا ست گاو، گوسفند ، شتر وغژگاو شامل آنست .تحت اقتصاد پلان شده تولیدات دیگر آن عبارتند از پروسس کردن خوراکه ها ، شستن پشم ،دباغی ،بوت سازی و تولید مواد تعمیرا تی . طلا، ذغال سنگ ، تنگستن ، مرمر ویورانیو م نیز یافت میشود .

تاریخ وحکومت : منگولیا که حیثیت یك ولایت چین را داشت در ۱۹۲۱ اعلان آزادی کرد .
در ۱۹۲٤ جمهوریت آن اعلام شد. مناسبات سیاسی آن با جمهوریت مردم چین در ۱۹٤۵ پایان یافت . در پا رلمان آ ن یکنفر نماینده از هر ۲۵۰۰ نفر انتخاب میشود . مد ت خدمت آن هاسه سال می باشد . پریزیدیم ۷ عضوی ازهمین گروپ تشکیل میشو د. بر تانیه د ر ۱۹٦۳ مناسبات سیاسی با آ ن جاری ساخت . موافقات کلتوری دو ستی وهمکا ری بااتحادشوروی وجمهو ریت مردم چین دارد. عضو ملل متحد است .

معارف ومذهب : مکاتب ابتدایی متوسطه وعالی دارد. در او لا ن باتور یك پوهنتو ن مو جود است بو دیزم ولاما ئیزم در کشو ر وجود دارد .

موریتا نیا

پایتخت : نواك شو ت.مساحت ٤١٦٢١٦ مربع میل ، نفوس تخمین ۷۸۰ هزار نفر بیر ق سبز باهلال وستارهٔ طلائی . وا حد پولی . فرانك (دوونیم فر ا نك معادل یك دالر امریکایی .)
جمهوریت اسلامی مو ریتا نیا که در سابق تحت تصر ف فرانسه بود از طرف غرب با اقیانوس اطلس وسا حل طلا (هسپانوی) از شمال و شما ل شرق با الجزایر ، از طر ف شر ق بامالی ،واز طرف جنوب باسنیگال محاط است .
اقتصاد آن زراعت ومالدا ر ی استوار است . خرما، غله جا ت وماهی تولید میکند .
گله های بزرگ گاو گوسفند و شتر دارد . ذخایر آهن ومس آن وسیع است .

در ۱۹۵۸ به آزادی داخلی رسید در ۲۸ نو مبر ۱۹٦۰ بکلی آزاد شد. خار ج جامعهٔ فرانسو ی ماند ولی خواسته است بافرانسه علایق نزدیك داشته باشد .
مو ریتا نیا عضو ملل متحد است .

ناروی

پایتخت: اوسلو ، مسا حت ۱۲۵۰٦٤ مربع میل ، نفو س بیش از سه ونیم ملیو ن. بیر ق صلیب آبی حاشیه سفید با لای زمین سر خ . واحد پولی کرو ن (جمع کرو نر) یك کرو نر معادل ۱٤ سنت امریکا یی .

شرح : ناروی قسمت غر بی

جزیره نما ی سکا ند ناو ی را را اشغال کرده است . در جنوب سکا گواك آنرا از دنما ر کجدا می‌کند درشمال آن ار کتیك واقع است درشرق شمال آ ن فنليند واتحادشوروی . د ر شرق آن سویدن ودر غرب‌آن‌اوقیانوس اطلس شمالی واقع است .

طول کشور ۱۱۰۰ میل وعرض آن بین ۲۷۰ میل وچار میل است ساحل آن شامل فیو رد ها ی معرو ف نارو ی و۱۵۰ هـزا ر جزیرهٔ مر بو ط نـا ر و ی می‌باشد .

آفتاب نیم شب خاصهٔ طبیعی دماغه شمالی ناروی است .آفتاب درین قسمت از اوایل جوزا تا نیمهٔ ماه اسد غرو ب نمی کند . همانطور هم از ۲۹ عقرب تا٤ماه دلو از پشت‌افق با لاتر نمی آید وروشنی شمالی در طول زمستان دیده میشود .

منابع وصنایع : نارو ی‌مملکت بحری است تنها ٤۳۰۰ مربع میل آن زراعت می شود . نزدیك به سی هزار مربع میل آن جنگلات است . تجار ت چو ب وانوا ع ماهی واستفاده ازمنابع معـدنی مصروفیت مردم را تشکیل‌مید هد مس ، پایرا یت، نکل ،آهن،جست سرب، یاتیینیم ومولبدینم پـیـدا می‌شود .

ذغال سنگ نـدارد ولـی ا ز بر ق آ بی ا ستفا د هٔز یـا د می‌کند . دراقتصاد ز ر اعـتـی محصولات زمینی وماهیگیری را مخلوط کرده‌اند و جنگل دار ی را باتربیه وتولید حیوانات خـز دار یکجا سا خته اند .

انواع خوراکه باب ،ماشین ها، آلات فلزی،کاغذ ، منسو جا ت انواع چوب، تیل ماهی ، صابو ن الومینیم وکشتی سازی مصنوعات عمدهٔ آنرا تشکیل میدهد .

تجارت بحری ناروی در دنیادرجه دو م دارد . دو هزار هشتصد و سـی وشش کشتی تـجا رتـی دارد .

تاریخ وحکومت : تـاروی بـه اساس قانون اساسی ۱۸۱٤ آن یك شاهی مو رو ثی مشرو طاست از ۱۳۸۱ تا ۱۸۱٤ بادنما رك‌یکجا بود وباسو یدن از ۱۸۱٤تا۱۹۰۵ اتحا دداشت . از آن بعد جد ا شد .

قوهٔ تقنینی بدست ستو ر تنگ است که اعضا آن ۱۵۰ نفر بوده برای ٤ سال انتخا ب‌می شو ند. درمسایل سیاسی و بودجـو ی تظریه ورای میدهد ودر مسا یل تقنینی ستور تگ به دو حصـه منقسم میشود .

معارف و مذهب : کلیسا ی لو تری را دو لـت می شنا سد. آزادی مذاهب مو جود است . معارف ازV تا١٤ سالگی اجبار ی است پو هنتون ها وانستتو ت های زراعتی و تخنیکی دارد .زبان رسمی از السنهٔ بومی لاند زما ل وریکز مال بوجود آمده‌است .

دفا ع : خدمت نظامی اجباری وعام است . به سن ۲۰ سالگی جلب می‌شوند و ۱٦ تا۱۸ ماه خدمت می کنند . عضو ملل متحد و نیتو می باشد .

نایجر

پایتخت: نیامی . مساحت ٤۹۰ هزار مربع میل ،نفوس‌اندکی بیش از سه ملیو ن.

جمهوریت نایجر از متصرفا ت سابقهٔ فرانسه درافریقا ازشما ل بالیبیا والجزایر ازشرق باچاد ، از جنوب با ولتا ی علیا ،دا هومی‌و

فدریشن نایجیریا واز غرب بامالی هم سر حد است . .راه عمدهٔ رشیدن به این کشور از طریق طیارات است.

نایجر بتاریخ سوم اگست ۱۹۶۰ به کلی آزاد وبه ۲۰ سپتا مبرهمان سال عضو ملل‌متحد شد.خارج‌جامعهٔ فرانسه است ولی موا فقهٔدوجانبه بافرانسه دارد. عضو یك اتفاق اقتصاد ی است که‌بنام شورا ی انتانت یاد میشود اعضا دیگر آ ن داهومی ساحل عاج وولتای عیا ست

نایجر منابع محدود دارد ویك کشور زراعتی و تربیهٔ مواشی‌است خسته های روغنی صادر می‌کند.

نایجیریا

پایتخت: لاگوس‌مساحت ۳۵۶۶۶۹ مربع میل نفوس ۵۵ر۶۵۳ر۰۰۰ بیرق قطعات عمودی سبز ،سفید سبز .

فدریشن نایجیریا ،که در ۱۹۶۰ آزاد شد، درافریقای غربی بالا ی خلیج گینی بین داهو می وکامرون ونایجر وچاد واقع‌است. شا مل ۲۵۰ گروپ قبایلی وزبانی است . تقریبا یك پنجم نفوس‌تمام‌افریقارا تشکیل میدهد .

از چار منطقهٔ خود اختیار تشکیل شیده است ، شمالی، غربی ، غرب وسطی وشرقی .

منطقهٔ فدرالی لاگوس آنها را بهم مرتبط نگهمیدارد .

تیل ، ذغال ، آهن ،چو نه وگا ز طبیعی دارد . صنایع ماهی ،آرد وشکر سازی‌تولیدمی‌کند ومحصولات تیل آن به دو ملیون بیر ل درهر ماه میرسد .

تنباکو ، کولمبا یت ، قلعی، تیل نباتی وجلغوزه ، کاکاو ، پوست حیوانات ، چوب ور ابر هم صا در می‌کند .

نایجیریا دراول اکتو بر ۱۹۶۰ یك مملکت آزادشدودراول‌اکتوبر ۱۹۶۳ یك جمهوریت در دا خل ممالك مشترك المنافع پذیر فته شد. قانون اساسی فد را لی آ ن آزادی های فر دی وآزادی منطقوی داخلی را تضمین می کندوپارلمان آن یك مجلس نمایندگا ن ۳۱۲ عضوی دارد که مستقیما انتخاب می‌شوند ویك سنا دارد که غیر مستقیم انتخاب می‌گردند .

اسلام مذهب عمدهٔ آن است . انگلیسی زبان رسمی شنا خته‌شده است .

نکا را گوا

پایتخت : ماناگوا. مسا حت ۵۷۱۴۵ مربع میل ، نفوس یك‌ونیم ملیون .بیرق سه قطعه افقی آبی سفید ،آبی بانشان جنگی‌در قطعهٔ سفید .واحد پولی کار دو با(معادل چارده سنت امریکائی)

شرح : جمهوریت نکا را گودر امریکای وسطی واقع بوده بین کاری بین ومحیط آرام واقع‌است. درشمال آن هاندوراس ودر جنو ب آن کوستاریکا واقع است . غد یر بزرگ نکارا گو در حمل و نقل کشوری رول مهم دارد. خط‌آهن به حکومت مربوط است .

منابع وصنایع : جنگلات قیمتی دارد . طـلا استخراج می‌کند . اساسا کشور زراعتی است .کیله پنبه ومیوه می رویاند . قهو ه نیشکر ، جواری ،لوبیا ،کاکاو، برنج وتنبا کو و گـند م نیـز دارد .

گوشت ، کیله چوب وپنبه ا ز صادرات عمد هٔ آنست .

تاريخ وحكومت :در ۱۸۲۱ازهسپانيه آزادشد . مدت مختصری بامکیسکو متحد بود باز باولايات متحدهٔ امریکای مرکزی متحد شد وباز در ۱۸۳۸ بکلی آزاد شد .

قانون اساسي آن کانگرس دو اطاقه رابرای آن قبول کرده است مجلس نمایندگان ٤٥ نفره کهبرای شش سال انتخاب می شوند . درسنای آن روسای جمهور سابق بحیثعضو الی مادامالحیات تعیین می گردند . رئیس جمهور برای شش سال انتخاب می شود .

معارف ومذهب: رومن کاتولیك هستند ولی آزادی مذهب مراعات میشود .

دو پوهنتون دارد که یکی آن در ۱۸۱٤ تاسیس شده است . زبان هسپانوی رسمی است .

نيپال

پایتخت : کتمند و. مساحت ٥٤٣٦٢ مربع میل . نفوس نهملیون ويك ثلث .

بیرق: برنگ نصواری دارای دو سر وحواشي آبی . واحد پولی روپیهٔ نیپالی .

شرح : نیپال يك سلطنت مشروطه دردامنههایجنوبیهمالیا میباشد . به شمال آن تبت و به سه طرف دیگر آن هند واقع است .

وادی های شاداب زیادی دارد . مونت ایورست در سر حدنیپال واقعاست .

پایتخت در وادی واقع است که پانزده میل طول آن و بیستمیل عرض آن میباشد ودر آن ٤٥٠ هزار نفر زندگی میکنند . معابد آن همه نمایندهٔ صنعت ظریف نیپالی میباشد .

منابعوصنایع : جنگل های انبوه دارد . کنف، برنج ،غله جات ، مواشی ، پوست ،گندم وبته های طبی صادر می کند ودر مقابل منسوجات ،شکر ،نمك و آلات و وادوات فلزی وارد مینماید .

تاريخ وحكومت : درسابق نیپال مرکب از دسته ها وگروپ های مختلف بود. یکی ازین گروپ ها گورکه ها هستند که در ۱۷٦۹ در خدمت انگلیس هامشهور شدند شاهان نیپال دریدقدرت صدراعظمان فامیلی رانا ها بودند (۱۸٤۸-۱۹٥۱). در آنوقت پادشاه تریبهوبانا حکومت مرکزی را تقویه کرده اقتدار فامیلی راناها را محدود ساخت . بعداز و در ۱۹٥٥ اعلیحضرت مهیند را بکرم شاه دیو بتاریخ ۲می ۱۹٥٦ بر تخت جلوس کرد . او اولین قانون اساسی دیموکراتیك نیپال را بوجود آورد ومملکت را تحت نظام شاهی مشروطه داخل کرد .

وقتی سیستم کار نداد، قانون اساسی جدیدی بتاریخ ١٦ دسمبر ۱۹٦۲ بوجود آورد . شورای ملی نیپال به اساس این قانون اساسی دارای ۱۲٥ عضو منتخب است . در مملکت احزاب سیاسی وجود ندارد .

معارف ومذهب : نزدیك به دونیم هزار مکتب انگلیسی برعلاوهٔ مکاتب سانسکرت ونیپالی دارد.

نه فیصد ملت خواننده و نویسنده است . هند و یزم قدیم و بودیزم مذاهب عمدهٔ آنست .

ندر لیند ز

هالیند دیده میشود

نیوز یلیند

پایتخت : ولنکتن . مسا حت ۱۰۳۷۳٦ مربع میل نفو س دوونیم ملیون . بیرق : زمین آبی باعلامت یونین جیك (بیرق انگلیسی) د ر قسمت چپ بالائی .چار ستار هٔ پنج شعاعهٔ سر خ با حواشی سفید در طرف بیرو نی بیر ق . واحد پولی : پوند نیو زیلیند ی معادل دو دالر وهشتا د سنت امریکایی .

شرح: نیو زیلند یك عضو د ر داخل ممالك مشترك ا لمنا فع در اقیانو س آرام جنو بی بفا صلهٔ ۱۲۰۰ میل به شرق قارهٔ آستریلیا واقع است . نیو زیلیند از چار جزیرهٔ بزرگ (شمالی، جنوبی) ستیوارت و چیتم) ویك عده جزایر دیگر متشکل است . مملکت باکوه ها، غدیر ها، آبشار ها و جنگل های دست نا خوردهٔ خود خیلی جالب است . آلپ های جنوبی درجزیرهٔ جنوبی واقع است . آکلیند و ولنگتن در جزیرهٔ شمال بنا د ر عمدهٔ آنرا تشکیل میدهند .

منابع وصنایع : نیو ز یلیند برای عواید صا درات بـه مـوا د و محصو لات زراعتی متکی است . سالا نه هشتصد ملیون دالر لبنیات گوشت و پشم صادر می کند . برای صنایع نو بنیاداز بخارطبیعی حادث از منطقه های آتشفشانی کا ر میگیرد . دومین دستگاه جیو تر می جهان برای تولید برق در نیوزیلیند واقع است .

تاریخ وحکومت :نیوزیلیند د ر ۱٦٤۲ کشف شد . نام کا شف هالیند ی تسمان بود .در ۱۸٤۰ برتانیه آنرا تصرف کـرد . در ۱۹۰۷ یك دو مینیون شد و فعلا یك عضو آزاد ممالك مشتراك المنافع است نژاد اصلی نیو زیلیندرا موری ها تشکیل مید هند ومردان با هوش هستند . تعداد شا ن به ۱۸٤ هزار میرسد .

حکومت متشکل است از یـك گورنر جنرال که ازسلطنت برتانیه نما یندگی می کند ویك مـجلس نمایندگان که برای سه سال انتخاب می شود .

معارف ومذهب : مـعار ف آزاد می باشد . شش پو هنتو ن دارد . کلیسا های آن انگلیس و پرسبی تیرین می باشند .

واتیکا ن

دولت یك شهری

مسا حت ۲۱۷ جر یب نفو س بیش از یك هزار نفر. بیر ق د وقطعهٔ عمودی زرد وسفید بـا علامهٔ پاپ بالای دوکلید مصلو ب یکی طلایی ویکی نقره ئی بالای قطعهٔ سفید.

پاپ برای قرن هانفوذ مطلق با لای ایتا لیای مر کزی داشت . سا حهٔ آن در حدود ۱٦ هزار مر بع میل ونفوس آن درحدود سه ملیو ن نفر بود. در عهد پاپ نهم ا ین منطقه در داخل سلطنت ایتا لیا درآمد .

ونفو ذ وحکومت پاپ به قصو ر واتیکان ، ولاتران در روم و قصر گوند ولفو محدود شد واین د ر

ملل‌متحد یك‌عمل آتش بس را در ۱۹٤۹ بر قرار ساخت . دراثر آن پاکستان یك ثلث‌غربی وشمال غربی کشمیر را بدست آو رد و دو ثلث دیگر بدست هند درآمد . در اپریل ۱۹٦۵ هندو پاکستا ن مجددا روی مو ضوع کشمیر به جنگ آغاز کردند . در او ل‌جولای باز آتش بس میان شا ن بر قرار شد و لی مو ضو ع کشمیر همانطور حل ناشده مانده است . در وضع فعلی رول مصالحتی اتحادشوروی قابل ملاحظه بود. هم درین زمان بود که صدراعظم هند در تاشکند دراثر عا رضهٔ قلبی در گذ شت .

منابع و صنایع : زراعت ۷۰ فیصد مردم را مشغول میدارد . برنج ، جواری ، ارزن ، نخود، گندم ،جو، قهوه ، نیشکر ،چا ی مساله جات وغیره محصولات عمدهٔ زراعتی اند . پنبه، کنف ،رابر و غیره نیز تولید می‌کند . پلان چارم پنجسالهٔ هند به امور زراعت اهمیت اول راقایل شده است .

از صنایع‌عمدهٔ آن نساجی (پشمی نخی وابریشمی) فولاد وسمنت می‌باشد .

علاوه بران تکه‌های سندی ،نخ امونیم‌سلفیت ، کاستك سودا شیشه، بال بیرنگ، ترانسفارمرها، ماشین ها ی خیا طی بایسکل و موتر تولید می‌کند. ذغال ، نفت ، الومینم ،مس ، آهن،ابرك ومنگا نیز هم دارد .

از صادرات آن چای ، شکر ، کنف خام وپخته ، قماش ها ی نخی ، پوست دباغی شده وغیره واز واردات آن تیل های معد نی ماشین‌آلات ، خوراکه ، غله‌جات پنبه خا م و فلزا ت می‌باشد .

تاریخ وحکومت : هند دارا ی یکی از قدیم ترین مد نیت ها ی دنیاست . مدنیت وادی‌ـ اندس تا به پنج هزار سال قبل تثبیت شده است .مغار ه های اجنتا والورا در هند و سطی تاج محل دراگره و قطب مینا ر دهلی نمو نه هائی از گذشته درخشان آن میباشد .

سلطان محمود غزنوی وبعداز او غوریان سوریان ولودیان قو ت هائی بودند که از افغانستان به هند سرا زیر شده قسمت اعظم آنر ااشغال کردند وبرای مد ت های طولانی تحت سلطه واختیار خود داشتند در ۱٤۹۸ واسکو دگامای پر تگالی مرا کز تجا رتی درآن تاسیس کرد. بعد آ نها هالیند ی ها آمد ند، در ۱٦۰۹ بر تانوی‌ها آمدند مدراس وکلکته راتاسیس کردند وبمبئی را از پرتگال گرفتند . بحیثت کمپنی هند شرقی برتانیه بالاخره تمام هند را بتصر ف در آورد واین زمانی بود که احمد شاه ابدا لی

(احمدشاه در ا نی)پـادشـا ه
افغانستان تادهلی پیش رفته ،

آنرا فتح کرده بود و پس به
وطن خود افغانستان و پایتخت
خود قندهار مراجعه کرده بود .

وی باری دردهلی این شعر را در
وصف وطن خود سروده بود :
دیلی تخت هیرومه‌چه را یادشی
زمادښکلی پښتو نخوادغروسرو نه

اشغال بر تانیه در ۱۷۷٤ــ۱۷۸٥
تکمیل گردید .وارن هیستنگز ،

اولین گور نر جنرال حکو مت
ملکی رابرقرار سا خت که بعدا

بنام سویل سرویس هند یا د
شد .پارلمان هند ، امورسیا سی

هندرا تحت کنترول گرفت . د ر
۱۸۵۷ــ۱۸۵۸ سپا هیان هند ی
برعلیه برتانیه بغاوت کردند ولی

فرو نشاند ه شد. در جنگ ها ی
بور افریقا ، از هند یك ، یـك
گروپ امبو لانس گرفتند .ضمن
جنگ عمومی اول هند هشتصد

هزار عسکر داد کـه ۲٤ هـزار
آن کشته و ۷هزار آن ز خمی
شد .

درجنگ جهانی دوم هندا زحمایت
متحدین انکار ورزید و لی د ر

حدود دو ملیو ن عسا کرهند ی
در جنگ با جـاپا ن خـد مـت
کردند .

بعد جنگ عمومی او ل ملیـت

خواهـی هند انـکشاف سریـع
کرد .کانگرس و مسلـم لیگـک

اصلاحات اساسی سیاسـی ر ا
طالب شدنـد . یك هـنـد و ،
فارغ التحصیل حقوق در مکا تب

انگلستان بنام مو هندا س گاندی
بسر کردگی مردم رسید . دو
مرتبه رئیس حزب کانگر س شد.

در ۱۹۱۹ مفکورهٔ حکومت رابدست
خود هندیان بمیان کشید . ا ز
مجاهدات دیگرش تعقیب سیاست

عدم تشدد تعقیب صنایع دستی
محلی وازبین بردن‌اچهو تیزم بود.

در۱۹۳۰گاندی‌پالیسی عدم‌اطاعت
ملکی رادر پیش گرفت ، احترا ز

از مال برتانوی را تشویـق کرد
وهمراه ٦۰ هزار نفر دیگر محبوس
شد .

در ۱۹۳۵ بر تانیه برا ی‌هندیك
قانون اساسی را قبول کرد که
مقتضی کانگر س د و ا طا قه
بود :

یکی‌شورای دولت ودیگـر ی
اسامبلی حق رای به سی ملیو ن
نفر داده شد . مسلمین بنابر ینکه

تفوق‌عددی هنود باعث ضر ر کلتور
وآزادی مسلمین می شود ، برا ن

اعتراض کردند .محمد علی جناح
رئیس مسلم لیگ برا ی ایالاتی
که اکثریت مسلمان دارند تقاضا

آزادی داخلی وبعد ا تقاضا ی‌ایجاد

پاكستان رابحيث يك ملت اسلامي نمود بالاخره بعد چهل سا ل مجادلهٔ فعال از طر فهنــود و مسلمين برتانيه در ۲۰ فرو ر ى ۱۹٤۷ براى تقسيم نيم قاره عزم خودرا اعلام و جو ن ٤۸ رابراى خرو ج برتانيه از هند تا ريخ گماشت . بتاريـخ ۱۵ـ آ گست ۱۹٤۷ هند بحيث يك كشو ر آزاد ممالك مشترك‌المنا فع عرض وجود كرد. برتانيه در مورد فيصلهٔ مقدرات نهصت مليون مردما ن پشتون ايالت شمال غربــى هند وبلو چستان تو جهى نكرد ودر نتيجه معضلهٔ مذكور تاكنون بين پاكستان ومردمان پشتو نستا ن حل نا شده ماند .) هند كه عضو ملل متحد بود ، كرسى خودرا درآن مؤسسه اشغال كرد و به ادامهٔ در داخل چو كات مما لــك مشترك المنافع موافقه نمود .

قانون اساسى آن به طرز قانون اساسى ايالات متحدهٔ امريكا ساخته شده است بر طبق آن يك رئيس جمهور براى پنج سال توسط اعضاء هردو اطاق پار لــما ن انتخاب مى‌شو د. اطاق اول شوراى ايالات واطاق دوم خانهٔ مردم است . يك معاون رئيس جمهور يك‌كابينه مر كزى تحت‌رياست‌يك‌صدراعظم دارد . هركدام از ايالات يك‌گورنر ونظام ادارى همانند فد را لى مركز ى دارد .

شوراى ايالات دايمى است ولى در هردو سال يك ثلث اعضاء آن متقاعد مى‌شوند خانه مــردم را مى‌توان منحل كرد. اين كار را رئيس جمهور مى كند و انتخابات جديد را امر ميدهد .

معارف ومذهب : معار ف تاسن چارده رايگان واجبارى است . چهل وشش پوهنتون ، ۱۹٤٦ پوهنځى و۲۸ انستتوت تحقيقاتى دارد.

در مملكت٤۱زبان عمده‌رايج‌است كه دوازده آن از سانسكــريـت منشعب گرديده است . پنجا ه فيصد نفوس هندى ميدانند و ده فيصد اردو . در ۱۹٦۵ هنــد ى زبان رسمى اعلان شد .

انگليسى زبان رسمى‌معاون‌است. بيش از ۸۵ فيصد مردم هند وانند قانون اساسى آزادى مــذ هب را تضمين‌كرده‌است . درمملكت ده مليون عيسوى ،۸ مليو ن سكهه و يكصد هزار پارسى (آتش‌پرست) هم موجوداست .

دفاع: قواى دفاعى هند بصو رت خود اختيار ى تشكيل شده است قواى هوائى ،برى و بحرى توسط لوى درستيز ،ماتحت هدايت وزير دفاع ايفاى وظيفه مى‌كنند .

هنگرى

پايتخت : بوداپست. مسا حت ۹۱۸ر ۳۵ مربع‌ميل نفوس: كمــى بيشتر از ده‌مليون. بيرق: قطعات افقى سرخ‌ـ سفيدـ سبز، واحد پولى : فورينت(٤ر۱۱۷) فورينت معادل يك دالر امريكايى)

شرح: هنگرى، يك جمهو ريت كمونستى در اروپاى شرقى ، از شمال باچكوسلواكيا، از شمــال شرق با اتحاد شوروى، از شرق بارومانيا، از جنوب بايوگوسلاويا

واز غرب با آستریا همسایه می باشد .

دانیوب سرحدشمال غربی کشور را تشکیل میدهدوبعدطرف جنوب دور خورده مملکت را بد و حصه تقسیم میکند. هنگری شرقی حاصل خیزاست وهنگری غربی وشمال تپه زار است .

منابع وصنایع: هنگر ی مملکت زراعتی است . صنعت آن نیزمهم میشود. گندم، جودر، جو، جواری کچالو، شکر لبلبو وغیره از محصو لات زراعتی آنست هنگر ی شراب خوب‌دارد.ذخایر بوسایت هنگری خیلی بزرگ است . سه ربع تیل خودرا از حاشیهٔ جنوب غربی بدست‌می‌آورد. صنعت‌شامل آهن وفولاد، ماشین آلات، مواد کیمیاوی، اتوموبیل ها، خطوط آهن ووسایط مواصلات میباشد.

تاریخ وحکومت: ساکنین او لیهٔ هنگری راکه سلاوها وجرمن ها بودند، هن ها ومگیارهای شرقی مغلوب ساختند . ترکها در قرون پانزده تا هفده‌عیسوی‌آنرا اشغال کردند. بعد شکست ترکها در ۱٦۹۷ آستریا بر مملکت مسلطشد،

وهنگری بالاخره در ۱۸٦۷ کاملا آزاد شد درحالیکه‌پادشاه آستریا پادشاه هنگری هم‌بود. در ۱۹۱۸ هنگری قسمتهایی از کشورخودرا به رومانیا، یوگوسلاویا، وچکوسلواکیا باخت .

هنگری در جنگ جهانی دوم با جرمنی متحد گردید، در۱۹٤٤ نایب‌السلطنهٔ هنگری را الما نها برطرف کرده طرفداران نازی را بجایش در راس‌حکومت گذاشتند در ۱۹٤۵ قسمت زیاد کشور به دست اتحاد شورو ی افتاد. بعد شکست المان نازی‌هنگری موافقه کرد که به سرحدات ۱۹۳۷ خود مراجعه کند. در ۱۹٤٦جمهوریت را اعلام کرد .

يك قانون اساسی از نوع اتحاد شوروی در ۱۹٤۹تصویب شد که به قرار آن اقتدار به پارلمان و پرزیدیم انتقال‌کرد.پارلمان مرکب از نمایند گانیست که از هر ۳۲ هزار نفر تبعهٔ هنگری انتخاب میشوند. مدت‌خدمت‌شان‌چار سال است . هنگری عضو ملل متحد و پکت وارسا است .

صنایع ملی شده اند. اقداما ت جدی برای تکثیر تولیدات‌زراعتی روی دست است. از ۱۹٦۲ببعد هنگری قطعات‌زمین زراعتی‌شخصی را نیز تشویق کرده است .

در ۱۹۵٦ شورشی در کشور مخصوصاً در بوداپست ایجادشد سران هنگری از اتحاد شوروی کمك خواستند .

شورش مذکور تقریباً در دو هفته فرو نشست .

قوای اتحاد شوروی‌کشوررا تخلیه کردند. عده ای از مردمان هنگری از آن کشور خارج شدند .

معارف ومذهب: آزادی مذهب موجود است. استقف های مقرره توسط پاپ باید از طرف حکومت قبول شوند. دو ثلث نفوس رومن کاتولیك است. کالونست ها هم دارد

تعلیمات برای هشت سال تعلیمی رایگان واجباری است. شش پوهنتون دارد هنگری زبان رسمی است.

یمن

پایتخت ها: صنعاوطایز. مساحت ٤٥ هزار مربع میل. نفوس پنج ملیون. بیرق. پارچه های افقی سیاه وسرخ باستارهٔ سبز در پارچهٔ سفید. واحد پولی: ریال یمنی معادل یك دالر امریکایی.

یمن از کشور های قدیمی کوهی حاشیهٔ جنوبی جزیره نمای عربستان میباشد که بحیرهٔ احمر در غرب آن، عدن در جنوب وعربستان سعودی در شمال وشرق آن واقع است.

حدیده بندرعمدهٔ آنست. درصنعا بقایای مدنیت های گذشته موجود است.

منابع وصنایع: بالای فلات الجبل که حاصل خیز ترین قسمت عربستان است، قهوه، جو ودیگر غله جات میرویانند. پوست، خرما ذغال ارچه، بته ها، میوه ها واحجار قیمتی صادر میکنند.

تاریخ وحکومت: خاك یمن وقتی جز سلطنت قدیم صبا بود. در انجیل تذکری از طلا، مساله جات وسنگ های قیمتی آن رفته است که ملکهٔ صبا بحیث تحفه به حضرت سلیمان (ع) برد.

یمن در عهد سلطنت امام احمد بحیث یك کشور دیموکراتیك اسلامی خوانده میشد (۱۹٤۸-٦۲) از آن بعد کشور یك جمهوریت اعلام گردید. وارث امام احمد بنام محمد البدر به کوه ها وقبایلی های طرفدار سلطنت پناه برده از آنجا با حکومت جنگ داخلی را ادامه میدهد. گفته می شود که جمهوریت عربی متحد جمهوری خواهان و عربستان سعودی قوای طرفدار سلطنت را حمایه می کنند. در آگست ۱۹٦۵ جمال عبدالناصر و ملك فیصل عربستان سعودی متارکه ای را امضاء کردند و فیصله شد که بعد خروج قوای هر دو کشور از خاك یمن رای گیری عمومی در مورد چگونگی طرز حکومت آینده یمن عملی شود.

یمن عضو ملل متحد وجامعهٔ عرب است.

یوروگوای

پایتخت : مونتی ویدیو. مساحت ۷۲۱۷۲ مربع میل، نفوس ۲٫٦۸۲٫۰۰۰. بیرق چار قطعهٔ آبی و پنج قطعهٔ سفید یك درمیان. علامت آفتاب طالع بالای یك قطعهٔ سفید. واحد پولی : پیسو (۲٤ پیسو معادل یك دالر امریکائی).

شرح : کوچکترین و پیشرفته ترین کشور امریکای جنوبی جمهوریتی است که از شمال و

شرق بابرازیل ، از جنوب بابحر اطلس جنوبی و دریای پلاتا و از غرب با ارجنتاین محاط می باشد. اقلیم آن منظم است .

منابع و صنایع : ٦۰ فیصد مساحهٔ آن برای مالداری و ۲۷ فیصد آن برای زراعت تخصیص داده شده است . گوشت ، پشم ، پوست ، جواری ، گندم ، میوه های فامیل لیمو ، برنج جو و شرشف از محصولات آنست . صنایع مهم آنرا تجارت گوشت ، صنایع فلزات غ منسوجات و شراب سازی تشکیل میدهد .

تاریخ و حکومت: یك وقتی قسمتی ازوایسرائیت هسپانوی ریودولاپلاتا و بعد تر یك ولایت برازیل بود در ۲۵ آگست ۱۸۲۵ آزادی خود را اعلام کرد . قانون اساسی فعلی آن در ۱۹۳٤ بمیان آمده و در ۱۹۵۲ تعدیل شده است . مقام رئیس جمهوری را یك شورای نه عضوی اجرائیه که برای چار سال انتخاب می‌شوند ، اشغال کرده است .

ریاست شورا بین شش عضو دارای اکثریت آراء دوره می‌کند . این شورا وزیر تعین می‌کند . یك مجلس نمایندگان دارد و یك سنا که هر دو برای چار سال انتخاب می شوند . قانون اساسی، بیمهٔ پیری ، مساعدهٔ صحی اطفال وانواع دیگر خدمات اجتماعی را تعیین کرده است .

معارف و مذهب : کلیسا ودولت ازهم مجزا اند. آزادی مذهب موجود است . مذهب عمده رومن کاتولیك است . معارف بشمول پوهنتون رایگان است . تعلیمات ابتدائی اجباری است .

هسپانوی زبان رسمی است .

عسکر یوروگوای مرکب از رضا کاران استخدام شده ۱۸ ـ ٤۵ ساله است .

عضو ملل متحد و مؤسسهٔ کشور های امریکائی می باشد .

یوگندا

پایتخت : کمپالا . مساحت نزدیك به ۹٤ هزار مربع میل نفوس ۷ر۲۷۰ر۰۰۰ بیرق. شش قطعهٔ سیاه ،زرد، سرخ بادایرهٔ نقره‌ئی و تصویر لگ لگ تاجدار در مرکز آن. واحد پولی: شلنگ افریقای شرقی (۷ شلنگ معادل یك دالرامریکائی) .

یوگندا ، تحت الحمایگی سابق برتانیه از ۱۹٦۳ ببعد جمهوریت آزادی است در افریقای مرکزی باکینیا در شرق ، غدیر وکتوریا و تنزانیا در جنوب ، غدیر های البرت وادوارد و کانگو در غرب و سودان درشمال محاط است .

بزرگترین ایالت یوگندا، سلطنت بیوگند است که نزدیك به ۸۵۰ هزار نفوس از نژاد بانتو دارد .

قهوه ، پنبه ، چای ، جواری ، سیسل ، تخم های تیلی و شکر تولید می‌شود . مس ، و لفرام ، قلعی وکوبالت ازمعادن عمدهٔ آنست.

یوگندا بتاریخ ۹ـ اکتوبر ۱۹٦۲ در داخل ممالك مشترالمنافع آزاد شد و یکسال بعد در نهم اکتوبر جمهوریت را اعلام کرد .

یوگندا یك دولت سوسیالیست دارای یك حزب است ، و عضو ملل متحد می باشد . غدیر وکتوریا: دومین غدیر آب شیرین دنیا بوده مساحهٔ آن ۲٦٦٤۰ مربع میل می باشد. (غدیر بزرگتر از آن سوپیریر نام دارد که بین ایالات متحدهٔ امریکا وکانادا واقع است.) ازسطح بحر

۳۷۲۰ فت بلند بوده دو صد ميل طول دارد . از آب جاری آن برای برق آبی استفاده شده است .

يوگوسلاويا

پايتخت : بلگراد . مساحت ۹۸٫۷٦٦ . نفوس ۱۹٫۲۷۹٫۰۰۰، بيرق سه قطعهٔ افقی آبی ، سفيد، سرخ با ستارهٔ سرخ در مركز آن.

واحد پولی : دينار (۷۵۰ دينار معادل يك دالر) .

شرح : جمهوريت يوگوسلاويا از شش جمهوريت متشكل است . آستريا ، هنگری و رومانيا در شمال آن ، هنگری ، رومانيا و بلغاريا در شرق آن ، يونان و البانيا درجنوب آن ، البانيا ، بحيرهٔ ادرياتيك و ايتاليا در غرب آن واقع است . هفتاد و پنج‌فيصدخاك آنراكوهستان ها و فلات ها تشكيل ميدهد . در جنوب شرق بطرف ساحل ادرياتيك بنادر و باغهای زيتون واقع‌است.

منابع و صنايع : غله جات ، جواری، گندم ، جو، جودر، تنباكو وميوه دارد. معادن آن ،آهن،مس، كروم ،سرمه ،منگانيز ، سرب ، سيماب، نمك و بوسايت است. مملكت در اثر پروگرام های صنعتی شكل زراعتی خود را تغيير داده است. اقتصاد آن رهبری شده است. از ۱۹٦۲ ببعد به كارگران صداقل معاش تضمين شده است. ايشان در منافع كوپراتيف ها سهيم‌اند . در حاليكه معيار توليدات صنعتی را در ۱۹۵۸ يكصد قبول كنيم، در ۱۹٦٤ به يكصدونودو هشت ميرسيد. معيار معادن ۱٦٤ از مصنوعات ۲۰۸، از برق وگاز ۱۹۰ بود.

توليدات سال ۱۹٦٤ ذغال ۳۰۸٫۰۰۰ را تن‌ميتريك، آهن‌خام ۲٫۳۰٤٫۰۰۰ تن و فولاد ۱٫٦۹۰٫۰۰۰ تن بود. سرب‌ازمنبع عمدهٔ عايدات دالری يوگوسلاويا را تشكيل ميدهد.

تاريخ و حكومت : سربيا كه بعد جنگ‌كوسودو در ۱۳۸۹ به تصرف تركيه در آمده بود بتاريخ ۱۸۷۸ آزاد شد. بعد جنگ بالقانات، سربيای قديم و ماسيدونيا نيز به آن ملحق گرديد. وقتی آرچ ديوك فردناند و خانمش‌در سرانيوو در ۲۸ جون ۱۹۱٤ كشته شدند حكومت آستر يا به‌سر بيا اعلان جنگ داد وآتش جنگ عمومی اول رابرافروخت .

بعد سقوط امپراطوری آستر وهنگری سرب ها، كروات ها، سلو وين ها وغيره بامونتی نگرو يكجا شده سلطنت سر بيا را تشكيل داد ند كه نام‌آن بعد تر يوگوسلا و يا گذاشته شد .

سلطنت يو گوسلاويا تا جنگ عمومی دو م دوام كرد. و قتی جرمنی يو گوسلاويا را اشغال كرد شاه پيتر دوم به لندن رفت .

يك حركت ملی آزادی دريوگو

سلا ویا تحت قیادت جوز ف بروز (مارشال)تیتو ایجا د شد ودر ۱۹٤٥ المان هارا مغلو ب ساخت در ۲۹ نومبر ۱۹٤٥ یو گوسلاویا جمهوریت اعلام شددر ٤٦ یـك جمهوریت فدرالی ومارشال تیتـو رئس آن تعیین شد. یوگوسلاویا از امریکا فرانسه وبرتانیه کمك اقتصادی وتجارتی گرفت .

یو گوسلاویایك رئیس جمهو ر یك کابینه ویك پارلمان دارد که کابینه از اعضای آن تعیین میشود قانون اساسی جدید در ۱۹٦۳ مار شال تیتو را الی مادام الحیات رئیس جمهور قبول کرد و نا م

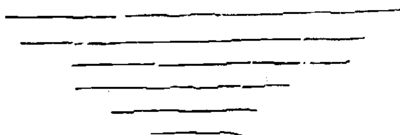
کشور راجمهوریت سو سیالستی فدرالی یو گوسلا و یاگذاشت .

معارف ومذهب: معارف را یگا ن است تعلیمات ابتدایی تاسن چارده سالگی اجباری است . پنج پوهنتون دارد. زبان های عمدهٔ آن سلو وین ما سیدو نی وسر بو کروا ت می‌باشد . مذاهب به‌رسمیت‌شناخته می‌شو ند .

بیمهٔ مکمل اجتماعی تحت اجراست وشامل‌اعاشه هنگام‌بیکاری،مریضی وحاملگی می‌باشد .

دفاع: خدمت نظام برای مردا ن بالاتر از ۱۸ اجباری است .

یوگوسلا ویا عضو ملل متحد و پیمان دفاعی بالقان می باشد .

محمد یونس حیران

تعریف موسیقی و تاریخچه آن

تعریف موسیقی و تاریخچهٔ آن
درزبان یونا نی مو بمعنی آوا ز است و سیقی بمعنی گره چـون موضوع این علم لحن است ولحن در حقیقت بـه آواز گـره دادن است لهذا معنی موسیقی گره دادن آواز شد.

یا کلـمهٔ مـوسیـقی از اسـم موسیقار گرفته شده و میگـویند موسیقار مرغی است که در منقار خود سراخ ها ی متعددی داشته و از این سوراخ هـا در هـنگام پرواز و جریان هوا آوازهاو نغمات گوناگونی بر می آید این مـرغ بنام ققنس هم یاد می شود.

در زبان یونان موسیقی را بـه اندك تغیر لهجه موسیکی و موسیقار را موسیکار میگویند هکذا اهـل یورپ نیز عین لغت را با کـمی تغییرات صوتی قبول نموده وچون ماءخذ شان تلفظ یونانی قرارداده شده لهـذا از کـلمهٔ موسیکـی (میوزیك) را که عیـن معنـی و مفهوم موسیقی را افاده میکند اتخاذ و استخراج نموده‌اند.

به عقید ۀ بعضی از مؤرخین کلمهٔ موسیقی ماءخوذاز لسان سریانی شناخته شده است و چنین تعبیر میکنند که مو بعمنی (هوا)وسیقی بمعنی (گره) میباشد و گـویـا ماهرین این فن بر هوا گره میزنند درزبان سنسکر ت این علم را(ناد) نامیده‌اند.

تاثیرات موسیقی جمله روحانیست و نفس به سبب او به حرکت میاید میگویند در دو قبیله بین دو مرد خصومت عظیمی دست داده بود که یکی دنبـال کشـتن دیگـری میگشت و این خصومت به علت خونی که در میان ایشان قبلا رخ داده بود موجود بود هیچ کس از جانبین نتوانست بین آن دو مرد صلح را قایم کند یکی از اهـل فضل دعوی کرد که من ایشان را صلح دهم چنانچه دست هیچ کس در میان نبود چون این دعوی کرد هردو قبیله را حاضر کردوشراب پیش آورد و بهر دو خوراند.

شراب در هر دو شخص اثر کرد ایشان قصد خصومت یك دیگر کردند وبه نهایت غضب یکی سوی دیگ نگریستند .

این مرد مدعی بود سازی بیرون آورد و نوائی بزد که برای رفع غضب قبلا ساخته شده بود چون بمیانهٔ نوا و نغمه رسید در آن مجلس هیچ کس را غضب نماند بالخاصه باین دو مرد چنـانـکه گریستن بر آوردند و یك دیگـر را بدون حرف و سخن در آغوش یك دیگر گرفتند و صلح کردند بسازندهٔ نواحرمت فراوان کردند.

ابونصر فارابی در پیش ماءمون خلیفه نوائی نواخت کـه جمله حاضران بی اختیارخندیدندو نوای دیگر بزد که بدون مقدمه گریستند و نوائی دیگـر بـزد که جمله ـ در خواب شدندابونصر برخاست و برفت و اهل مجلس خبر نه شد.

هر قومی یك نوع موسیقی دارد. موسیقی مرد جداست واز زن جداست از کودکان جدا ـ ازشب جدا ـ از روز جدا ـ از بزم جدا و از رزم جدا.

در هیکل ها و محراب ها ساز میزدند تا دعامستجاب و مفسدان براه توبه‌آیند وبیماران‌شفایابند.

در آواز خوب تاءثیر خوب‌است. این اثر در نفس و نفس در تن تأثیر میکند در ایجاد موسیقی عقاید زیادی موجود است.

بعضی از مسلمان‌هاعقیده دارند که موسیقی از آوازمنقار موسیقار اتخاذ شده است و برخی بر این فکر اند که موسیقی را حکیم فیثاغورس از آوازچکش‌و سندان آهنگران اتخاذ و اختراع نموده است.

اروپائیان میگویند موسیقی از چهچهه پرندگان ـ صدای آبشار ها و آوازی که در اثر وزش هوا در جنگل هاپیدامیشود استخراج و ترویج یافته است هندو ها موسیقی را ایجاد برهما وحضرت آدم علیه‌السلام‌میدانندو این‌عقیده تقریباً به صحت نزدیك تر است چه موسیقی و شعر هر دو زادهٔ احساسات و عواطف فطری و غریزی انسان بوده و عواطف و احساسات طبعاً با پیدایش‌توام بوجود آمده است لهذا عامهٔ اشخاص که تاریخ ادب و ادبیات را نوشته‌اند این دو فن یعنی موسیقی و شعر را دو فرزند دو گانگی یك مبادر یعنی مولود احساسات‌و عواطف‌بشری خوانده و بعضاً فرزند سومی آن حرکات را معرفی مینمایند.

از هنگامیکه بشر وارد جهان هستی گردید دارای عواطف و احساسات بود و از بدویت این مرحله انفعال وتاثیراو رامشایعت نموده است.

انسان همیشه‌غم‌و شادی رغبت و نفرت، خوف و رجاء ، دوستی و دشمنی، میل و بیزاری وتمام حالات مکنونیهٔ خود را بذریعهٔ همین وسایل متذکره‌اظهار وابراز نموده است. موقعی که انسان در مراحل اولیه آفرینش‌بوذ وانسان ها در مغاره‌هاوجنگل ها میزیست و از الیاف و اوراق اشجار لباس میپوشید و با میوهٔ جنگل وگوشت هر گونه حیوانات تغذیه مینمود. یعنی از همان ، وقتیکه بحالت وحشت و بدویت زندگانی میکرد، باخودعواطف واحساسات داشته از مناظر فرح بخش‌فضای صاف و روشن ،الوان رنگارنگ و جذاب ، بیشه‌های‌خرم وشاداب گوشه های دلکش و دلکشاء، نور های موزون و خوش آیند، نسیم معطر و ملایم، جغانهٔ پرندگان، هوای لطیف بهار و الحاصل از مشاهدهٔ دیدار مسرت باروچهرهٔ دلکشای طبیعت یك کیفیت و مسرت و یك جوش و سرور و یك وجد و طربی‌باخود احساس نموده وبالعکس ازدیدن‌منظره‌های خشن و مهیب خلقت های زشت و زیبا آواز های هولناك وسامعه خراش مظاهر غضب و عداوت تاریکی های وحشت ناك و غیره مناظر و مظاهریکه به طبع بشر ناگوار بوده حالت خوف و هراس نفرت و کراهیت، بی‌میلی‌وناراضایی بروی مستولی میگر دیده است چیزیکه این احوال و کیفیات

مکنونه قلبی و روحی یعنی انفعال و تاءثر فطری و طبیعی انسان را به محل ظهور و بروز میاورد بلااشتباه بجزشعر، نالهوحرکات وسیله وذریعهٔ دیگری بدست نبوده و نیست، تاءثرات وانفعالات روحی انسان در شعر بوسیلهٔ الفاظو در تغنی و ناله بتوسط آهنگ و در حرکات و سکنات بذریعهٔ رقص و غیره بظهور میرسید.

والحاصل راجع به اینکه شعر و موسیقی و حرکات از بدایت خلقت وجود داشتهو باحیات بشر دوش بدوش تا این زمان آمده است دلایل وشو اهدزیادی موجود است ولی از خوف طوالتدراینجا از شرح زائده خود داری نموده و تنها به اصل مطلوب که مراد از تذکر تاریخی و منبع حقیقی هندی است میپردازیم.

آریه های قدیم که از دیر زمانی به پرستش و عبادت سیاره گان و کواکب و غیره اجرام سماویه اشتغال و اعتیاد داشته و معتقد بودند که نجوم سماویه همه را زیروح و درامورجاریهٔعالممتصرف میباشند تمام حوادث و وقایع اعم از سعادت و نموست مانند فتح و شکست، اسارت آرزوی غم و شادی نزول و رفع امراض و بلیات و غیره را که آن طاری میگردیده از اثر رحم و غضب همین اجرام سماویه دانسته در سعادت متوصل به نغمه و الحان و رقص و در نحوست برای فلاح و نجات خود ها از حوادث عارضه و اظهار وابرازدرد وتاءثر وانفعال مجبور به ناله و زاری گردیده بدعا و مناجات میپرداختند و این ادعیات و مناجاتآنهاکهرفته، رفته یك لحن ووزنحزنانگیزمخصوص را بخود گرفته بود برای داعی ومناجات کننده رقت و ندا مت بار آورده وپالاثر بلاهای وارده به حکم قادر علی الاطلاق و دافع حقیقیرفع و بر طرف میگردیده است. باین مناسبت اغلب این ادعیات و مناجات ها بعد از مرور زمانی با لحنمخصوصآنهابصورت عنعنه داخل رسوم مذهبیگردیده وعامهٔ طوایف این سرود ها رادر معابد خود شان برای اظهار عبودیت و ابرازخشوع و خضوع و شکران وامتنانباتغنیوحرکات مخصوصی که مظهر عجز و نیاز انکشاف بوده اجراء مینمودند.

چنانچه تا حال در معابدهندوان سرود اینطور مناجات ها از جملهٔ ارکان دینی میباشد.

اینك اساس موسیقی امروزه را در اقوام آریائی همین سرود های دینی که در فوق از آن تذکررفت تشکیل داده است ولی بواسطه که در آن وقت هنوز خط و کتابت ایجاد نگردیده بود لهذا مردمان آن عصر مناجات های مذکوره را با اصوات و الحان مخصوصش به حافظهٔ خود ها نگهداشته سینه به سینه و از یك به دیگری انتقال می دادند تا اینکه در ازمنهٔ مابعد یعنی در حدود (۱۹۰۰) ۱۴۰۰ ق م به تاءلیف وتدوین کتب (وید ها) پرداخته شد.

یكجز بزرگ و نخست این اثر موسوم به (رگ وید)است مخصوصاً در علم تغنی و مربوط باین سرود های دینی میباشد. بعد از آن کتابدیگریبنام(اویستا) در حدود سنهٔ (۵۸۳ق،م) برشتهٔ

نگارش در آورده شد که یك جزء مهم آن (سینه) مخصوصا قسمت (گاتـها) نیز منـوط بمناجات و سرودها ادبنی میباشد .

(و یـد هـا)

ویدها عبارت ازکتب دینی اهل هنود میباشد که به قول بعضی در حدود سنه (۱۹۰۰ـ۱٤۰۰ ق ، م) بزبان سنسکرت تدوین واصول وعقاید آن در زمان قدیم بین اهالی افغانستان جنوبی و هندو ستان مروج ومعمول بوده است .

چون این کتـاب دربین اقـوام برهمنی تألیف وتدوین گردیده و به قول اغلب مؤ رخین دین برهمنی ازدین قدیم (ویدی) است لهـذا کتب مذکور بنام ویدها موسوم شده است : کلمهٔ (وید) بمعنی دانش فرهنگ کشف وجستجوی است ، کتب ویدها قدیمی ترین یادگار زبان نسکرت واز کتب مهمهٔ ادبی دنیا بشمار رفـته ودارای چهار قسمت میباشد .

قسمت اول موسوم به (رگ و یدها) وباحث از نغمات وسرود های مذهبی وقسمت دوم (یجروید) ومشتمل برسوم وآداب دینی وقسمت سوم (شام وید) که خلاصه ونتیجهٔ دوقسمت اول الذکراست وقسمت چهارم (اتهرون ویـد) ومتذکر از عجایب وغرایب مذهبی میباشد . کتاب رگ وید که راجع به نغمات وسرودها وترانه های ادبی ومذهبی وقدیمترین داستان های تاریخی نشر ادآریه است از مقدم ترین کتب ویدها میباشد و چنانچه اغلب محققین عقیده دارند کتاب رك وید ویجروید چه از حیث محتویات وچه ازجهت قدامت نسبت به دوقسمت دیگر یعنی شام وید واتهرون ویـد حـائز اهمیت است .

بقول بعضی از مؤرخین ویدهـا را سه صد نفر شاعر وبمرورزمان تالیف کرده اند ولی خود ا هـل هنود این کتب را ازکتب سماویه وآثار برهما میشناسند . چون قسمت قدیم ویدها که عبارت از رگ وید بـاشد چنانچـه قبلا نگاشته شد قبـل از وضع خـط سنسکریت سینه بـه سینه نقل وبحا فظه ها گردش میکرد ه است شاید اهل هنود به همین استناد برقدامت این کتب عقیده داشتند دعا ها و سرود های دینی رگ وید تما ماً خطاب به اربا ب الانواع است چنانچه یکی از دعـوات و سرود های مذکور نسبت به (اگنی) یعنی آتش که اولین رب النوع شناخـته شده است میباشـد و طوریکـه گفته میشود زن و مرد بالاتفاق بخواندن آن مبادرت نموده و نور آتش را سپاسگذاری می نمودند ، هکذا بعضی سرود های دیگر بنام باقی ارباب الانواع می باشد که درین سطور بنام طوالت کلام از تحریر آن خود داری مینمائیم

(اویستا)

ازتفصیلیکه راجع به کتب ویدها در فوق نگاشته آمد معلوم گردید که در بین آریه های هندژی کتاب مخصوص در علم تغنی موجوداست که آن مشتمل بر مناجات هـا و سرود مذهبی بوده و اساس علم موسیقی کنونی ار یه هارا تشکیل میدهد و پیروان آن در هند بنا بر مقتضای عصر و زمان و محیط به سرود ها و تغنیات مذکوره توسعه و ترقی داده رفته تا اینکه موسیقی با قاعدهٔ فعلی را بوجود آورده‌اند و امروز موسیقی درمحیط هندرواج تامی داشته و درین فن استادان بزرگ و لایق چه در علم و چه‌در عمل گذشته موجوداند .

همچنان بعد از کتاب مذکوریعنی رگ وید قدیم ترین کتابیکه در تعیینات مذهبی که آنرا اساس، موسیقی فعلی میدانیم نوشته شده کتاب (اویستا) است.

(۱) نا گفته نگذریم که اویستا کتاب اصلی زردشت را میگویند و ژند ترجمه وشرح اویستا است و قرار نگارش ادبیات ایران کلمهٔ ژند به معنی الفاظ ساده کرده شده و تفسیر الفاظمشکلهاست و(پاژند) تشریح مزید(ژند) میباشدژندبرسم الخط پهلوی تحریر یافته است و پاژندیعنی کتاب پهلوی بوده و رسم الخط آن کمتر ابهام واشتباه دارد. وقتیکه شرح ژند برسم الخط اویستائی تحریر شود آنرا پاژند خوانده و هر گاه برسم الخط عربیرا فارسی(نسخ یانستعلیق) نوشته شوددرعوض پاژند اصطلاحاً آنرا (پارسی گویند.) این کتاب نیز مانند کتاب های وید ها که قبلا تذکر داده شد از کتب قدیمهٔ آریائی میباشد و از آثار (زردشت) پیشوای آریه‌های باختر (افغانستان) و آریه هائیکه در غرب باختر (ایران) زندگانی دارند بوده است.

کتاب اویستا در حدود سنه (۵۸۳ ق ، م) تحریر و مطابق روایات مؤرخین پهلوی و ایرانی و عربی مشتمل بر ۲۱ قسمت بوده وبروایات طبری و مسعودی ابتداء بر روی دوازده هزار پوست گاو نوشته شده است ولی همهٔ این قسمت ها تالیف یك شخص و مربوط به یك زمان نبوده است. راجع به این ۲۱ قسمت مینویسند که زردشتیان دعائی دارند مشتمل برسپاس زردشت و آن عبارت از ۲۱ لفظ است و هر لفظ این دعارا بر هر یك از ۲۱ قسمت کتاب مذکور اسم قرار داده‌اند. بهعقیدهٔ بعضی‌ازتاریخ نویسان مطابق‌قول (پلخا) مؤرخ یونانی این کتاب دو ملیون ابیات‌بوده‌است‌ولی‌اویستای اصلی قراریکه درکتب تاریخچه‌ذکر رفته است بنا بر حوادث چندین‌بار ازبین رفته و از نو نوشته شده است، چنانچه کتابیکه اخیراً در زمان سلاطین ساسانی در قیدآمده نسبت به‌اویستای اصلی مختصر بوده و منقسم‌بر پنج‌قسمت است:

قسمت اول موسوم به (سیته) و مشتمل بر آداب مذهبی، تکالیف دینی وادعیهٔ که در مقابل آتش سروده میشود میباشد وبروایتی (گاتها) یعنی سرود های دینی‌نیز جزو آن است. قسمت‌دوم موسوم به (دیپرد) ومحتوی‌آداب عبادت بوده و متمم (سیته) میباشد.

قسمت سوم موسوم به (وندیداد) که مشتمل بر قوانین‌اخلاقی تزکیه نفس اخبار را جع به خلقت کائنات و رفتار برخلاف دیوان واهریمن میباشد و قسمت چهارم موسوم به (شیت) و مشعربرنرایر وسرود های است که نسبت به مجردات علوی خلقت و جاویدان های‌مقدس و غیره میباشد قسمت پنجم موسوم (خرده وسیستا) و عبارت است از بعضی دعاهائیکه درایام وشهور سروده میشود شخص زردشت به قول اغلب مؤرخین‌و تذکره‌نویسان مرد حکیم و دانشمندبرگزیده بوده و تعلیمات علمی و اخلاقی او از قبیل طب نجوم و طبیعات بوده است و عموم طبقات مخصوصاً

(پیروانش را خیلی محبوب و گرویده داشته است چنانچه آئین زردشتی در عهد ساسانیان آئین‌و مذهب رسمی قبول شده بود و تا اکنون از پیروان این مذهب دربلاد هندوستان و ایران وجود دارند . این شخص درحدودقرن ٦ و۷ قبل از میلاد تولد و بسن ۷۰ ساله‌گی بنا بر محاربهٔ مذهبی که در بین کشتاسب پادشاه باختر درجاسب شاه طوران رخ داده و این شخص در آنوفت مقام پیشوائی مذهب زردشتی خودش را در باختر دارا بوده در روی راجع به مولد زردشت اختلافات زیادی است مثلا بعضی از مؤرخین مولد او را بلخ وبرخی سنیز وار (شین‌دند امروز)وقسمتی سغد یانه یعنی بخار ا وجمعی کنار دریاچهٔ روسیه آزربایجان مینویسند ولی اگر از نقطه نظر تحقیق دیده شود رردشت در بلخ تولد و نشوو نما یافته و در بلخ کتاب خود را نوشته و در همین جا به تبلیغات مذهبی خود پرداخته است چه شخص مبلغ و مصلح باید در مملکت خود و باهل زبان خودش تلقین و تبلیغ نماید چنانچه در اغلب کتب تاریخیه قدیم نوشته شده زردشت ازافغانستان ومنسوب به یکی از خانواده ها برای بلخ بوده و در منزلی‌موسوم‌به (ونگهولی دازیتا) متولد گردیده است .

هنر چیست؟

هنر :

دزبارهٔ هنر گفته‌اند : هنر زندگی است با همه زیبائیهایش .

ونیز گفته اند: هر کوشش برای بهبود و پیشرفت اجتماع هنرنامیده میشود .

وباز گفته‌اند: هنرانتقال احساسی است که هنرمند از زیبائیها دارد بدیگران .

و هم گفته‌اند : هنر ظاهر ساختن باطن است .

سخنان دیگر هم گفته‌اند . که در همه آنها بیشتر بروی مفهوم زیبا ی حاصل شده است ،محصور را در چهار چوب علاقه به زیبائی و نمایش احساسی که از ادراك زیبائی حاصل شده است ،محصور سازند ، ولی اگر بنا باشد که هنرمند تمام کو شش خو د را در جستجوی زیبائی مصروف کند آنهم با در نظر گرفتن این نکته که ادراك هر کسی از زیبائی متناسب است با ظرفیت ذوق شخصی خودش . پس نباید از هنرمند انتظار چیز مهمی راداشته باشیم . زیرا آن چیزی را که او زیبا پنداشته است . بذوق کسی که عیناً همان حالت ذوقی او را ندارد چندان خوشایند نخواهد بود .

پس هنر چیست :

هنر . شکل دادن ، مجسم ساختن، و بیان کردن احساسی است که از یك چیز یك حادثه و یك فکر در ذهن هنرمند پیدا شده است . خواه آن چیز ، آن حادثه ، آن فکر ، در واقع وفی نفس الامر ، زیبا باشد و خواه زشت همچنان

خواه در تصور او (نه در واقع) زیبا باشد و خواه زشت . مشروط براینکه شکل دادن او ، مجسم ساختن او و بیان کردن او بطرزی دلپسند و شیوه‌ای زیبا باشد و احساس او بدیگران منتقل شود و عاطفه‌ای را بر انگیزد .

علاقه و ربط هنر ، با زیبائی جز این نیست و کار هنرمند . پدید آوردن اثریست زیبا و دارای همان لطیفهٔ نهانی که به (آن) تعبیرشده است .

وقتی که سعدی میگوید :

دوشس مرغی ز شوق مینالید
عقل‌و صبرم ببرد وطاقت وهوش
یکی از دوستان مخلص را
مگر آواز من رسید به گوش
گفت : باور نداشتم که ترا
بانگ مرغی چنین کند مدهوش
گفتم : این شرط آدمیت نیست
مرغ تسبیح خوان و من خاموش

یك‌حادثهٔ زیبا را به‌شیوه‌ای زیبا مجسّم می سازد .

وهنگامی که (حافظ) میگوید :

آتش آن نیست که بر شعلهٔ او خندد شمع
آتش آنست که در خرمن پروانه زدند .

یك اندیشهٔ زیبا را بشکلی زیبا نمایش میدهد .

اما وقتی که (کلیم) میگوید :

دوش ازبرای‌مطبخش هیزم‌زمژگان برده‌ام
گفت : از کجا آورده‌ای خاشاك‌آب آورده را

اصل حادثه زیبا نیست ولی‌طرز تجسیم آن زیبا ست .

همچنان زمانی که(اثیرالدین‌اومانی) میگوید :

زبس بحار که اندر دل زمین‌پیچید
همی‌فتادش هرلحظه لرزه براعضاء
زهول این حرکت کزنهیب‌صدمه‌او
بیوفتاد بسی‌خانه قدیم از پا
ازآن نرفت‌زجاکوه‌هاکه‌بود ازبرف
به‌پنبه گوش دراکنده صخرهٔصما
چو دیوزلزله در خانه می فتادخرد
بخلق یکسره گفتی‌که‌اهبطوامنها
پی‌وداع عمارت شده‌کلوخ اند از
ستون و سقف‌بناهای مضطرب‌مبنا
برون‌زجنت ماوای‌خویشتن‌زن‌ومرد
شده برهنه سر وپا چوآدم و حوا

یك حادثهٔ ناگوار و نازیبا را به شیوه‌ای زیبا بیان میکند .

یاموقعی که(انوری) ممدوح خود را با بیات ذیل می ستاید :

کیست آخرکونخواهد گزپی‌تشریف تو
ذیل‌تاریخ شرف در عرصهٔمحشر کشد
آسمانرا گرنوید جامهٔ سگبان‌دهی
در زمان‌دراعه پیروزه‌گون ازسرکشید

فکری پست و زشت را شکل زیبا میدهد .

همینطور هنگامی که (اسکار ویلیامز) در ضمن قطعه (درمرگ آشنا) میگوید :

ای دوست .
آنگاه که بچهرهٔ دلربای تو می اندیشم .
و آنگاه که بامید های حقیرت که بسان دیدن و شنیدن عامیانه اند.
فکر میکنم . بخاطر می‌آورم که چگونه با دست تنها ، سنگ توده شدهٔ فضا را بحرکت آوردی تا شکافی برای گل‌خاك پیکرت‌بیابی.

اندیشه‌ای ناگوار را که بدون شك درنظرش زیبا نبوده است‌به طرزی زیبا مجسم ساخته است .

اینها همه صرف نظر از زیبابودن یا زشت بودن اصل اندیشه و حادثه . تنها برای اینکه بشیوه‌ای

زیبا بیان شده است . واحساس گوینده را به شنونده انتقال میدهد. هنر است و گویندگان آنهاهنرمند زیرا توانسته اند عاطفه‌ای را بر انگیزند .

البته تنها شعر . هنر نیست و هنر را غیر از شعر نیز اقسامی است که اگر از معنی قدیمی آن که تا قرون وسطی نیز معمول‌بود (*) بگذریم و معنی خاص کنونی آنرا که دارای قید (زیبا) است در نظر بگیریم به‌تقسیم اولیه شامل هنرهای بصری(اپتیك) و هنری های سمعی (فونتیك)میشود .

هنر های اپتیك (بصری) مایهٔ نوازش چشم است و معماری . مجسمه سازی و هیکل تراشی . نقاشی رقص و سینما را هنر های بصری می نامند .

هنرهای فونتیك (سمعی) موجب لذت گوش است و نویسندگی (نامه نگاری ، داستان نویسی و نمایشنامه نویسی) شعرو موسیقی را هنر های سمعی میخوانند.

هنر تمثیل (نمایش) در هر دو دسته شامل است ولی معمولا آنرا از دستهٔ دوم می شمارند ضمناً بعضی هنر های زیبا نیز وجود دارند که‌از متفرعات یکی از دو دسته مذکور بشمار میروند مانند هنر باغبانی ، کاشی سازی ،دکور سازی ، خوشنویسی ، آرایش ، طراحی مود که وابستهٔ هنرهای بصری هستند و هنر خطابت که با هنر های سمعی مربوط است .

کار هنرمند در هر یك از هنر های سمعی و بصری که یاد شد همچنان که در مورد شعر بیان شد انتقال احساس خودش به دیگران است و بر انگیختن‌عواطف ایشان .

چگونه یك اثر هنری پدید می‌آید.

برای بوجود آوردن یك اثر هنری ، هنرمند چهار مرحله را طی میکنند.

۱ـ ادراك ، ادراك حادثه یاادراك اندیشه ، ادراك عکس العملهای روحی و جسمی خودش در برابر احساسی که باو دست میدهد ، ادراك احتیاجی که به‌بیان احساسات خود دارد .

۲ـ تنظیم کردن و بهم جوش دادن و پیوستن و آمیختن ادراکات و اندیشه‌ها با عناصری که مایهٔ ساختمانی اثر هنری را تشکیل میدهد از قبیل الفاظ در شعر و نویسندگی و خطابه ، رنگها در نقاشی و خوشنویسی ، اصوات در موسیقی ، حرکات در رقص‌و تمثیل و سینما ، کیفیات مادی دیگر در معماری و مجسمه سازی و هیکل تراشی .

---

* بعقیدهٔ هربرت رید که یکی از منتقدان بزرگ هنریست : یونانیان با وصف اینکه فلسفه و هنر امروز میراث ایشانست .لغت خاصی برای هنر نداشتند و کلمهٔ فن (تچنی) را استعمال میکردند و ازآن معنی‌مهارت‌رااراده می‌نمودند. و این رومیان بودند که میان هنر و حرفهٔ فنی، فرقی قائل‌شدند و هنر را بنام صنایع مستظرفه نامیدند ولی با وصف این : در دورهٔ قرون وسطی هنوز هنربمعنی مهارت استعمال میشد و فرق نمیکرد که این مهارت در ساختن میز و چوکی باشد یا در ساختن آهنگ و شعر و رسم . (مقاله هنر و زندگی از هربرت رید) .

۳ـ اننخاب شکل و قالب مطبوع و فرم دلپسند برای آنچه درهم آمیخته است .

٤ـ حالت دادن و این مهمترین مرحلهٔ پدید آوردن اثر هنریست. مقصود از حالت دادن اینست که تنظیم آنچه در هم آمیخته شده و شکل گرفته است بشیوه‌ای‌باشد که احساسات و حالات عاطفی خود هنرمند را نشان بدهد بطوریکه هرگاه اثر هنری مورد تقلید واقع شود ، تشخیص اصل از کاپی به وسیلهٔ حالت آن میسر گردد . به عبارت دیگر خود همان حالت‌نمایندهٔ شخصیت هنری هنرمند باشد .

بطور مثال این شعر حافظ .

گرچه پیرم توشبی تنگ درآغوشم گیر
تاسحر گه زکنار تو جوان برخیزم

گذشته از اینکه تمام خواصی را که یك اثربرجستهٔ هنری لازم دارد . متضمن است از قبیل‌زیبائی شکل و قالب و حسن انتخاب‌مصالح کار و تنظیم صحیح اجزاء ونازکی ولطافت اندیشه، یك‌حالت خاص را نیز در بر دارد که شعر مذکور را دارای روح ساخـته است و شخصیت ادبی و هنری خواجـهٔ شاعران را بخوبی نشان میدهد .

ولی این شعر «صدئب» که کاپی بیت مذکور است .

جوان‌گردد کهنسال از وصال نازك اندامان
کشد‌در‌برچوناوك راکمان‌برخویش می‌بالد

با وصف اینکه دارای همان معنی باریك‌شعر خواجه در جامهٔ الفاظ متناسب است و نسبت به شعر خواجه یك صنعت ارسال المثل هم برای گواهی زیادتردارد .هرگز آن حالت خاص را که در شعرخواجه می‌بینیم ندارد و فی المثل اگر در دیوان حافظ غزلی به همین وزن و قافیه وجود داشته باشد و این‌بیت در ضمن ابیات آن گنجانیده شود، بازهم هر صاحب ذوق سلیمی‌آنرا طرد خواهد کرد و نام حافظ را از بالای آن‌خواهد سترد .

یك مثال دیر :

جون‌هوبنر نقاش بزرگ انگلیسی (٤ اپریل ۱۷۵۸ ـ ۲۲ جنوری ۱۸۱۰) که بخصوص در رنگـ آمیزی نا بغهٔ عصر خـود شمرده میشد ، در جملهٔ آثار دل انگیز وباارزش خویش .تابلوی بسیار زیبا بنام «خواهران فرانکلیند» دارد که از نقطهٔ نظر رنگ آمیزی مورد تحسین بسیاری از منتقدان هنری واقع شده است .

خواهران فرانکلیند . دو دختر زیبای سرتامس فرانکلیند ژنرال قوای دریائی بودند که یکی«ماریان» و دیگری «ایمیلیا» نام داشت و در میان‌نوزده فرزندسرتامس فرانکلیند از حیث زیبائی و دلربائی یگانه بودند .

احساسی برای هوبنر پیدا شد و تابلوی «خواهران فرانکلیند» را ساخت که مود پرستی و ظرافت زنان انگلستان در قرن هجدهم را بخوبی نشان میدهد واز حیث‌رنگ آمیزی طبیعی وتوزیع نورهم داد هنر داده است .

تابلوی مذکور پنج سال پس از مرگ (ماریان) در سال (۱۷۹۵) در حالیکه خود هنرمند سی و هفت ساله بود برای اولین بار دراکادمی هنرهای زیبای انگلستان درمعرض نمایش گذاشته شد و بعد از مرگ

هوبنر بامریکا انتقال یافت .
در این تابلو همهٔ هنر نماییهای هوبنر یکطرف و حالتی که به نگاه آن دو خواهر داده است یکطرف در خور تحسین است و این حالت آنقدر جذاب است که بیننده خود بخود از تماشای آن مسحور میشود و شخصیت هنری هوبنر را می ستاید .
میگویند در این سالهای اخیر کسی از تابلوی مذکور کاپی بر داشته بود وتمام ریزه کاریهای فنی هوبنر را در آن کاپی تقلید کرده بود . جز حالت آنرا وبهمین سبب هنرشناسان بزودی توانستند ساختگی بودن آنرا تشخیص بدهند .
در این صورت آیا بهتر نیست که در تعریف هنر گفته شود . هنر حالت است ؟
هربرت ریدهم با در نظر گرفتن مطالبی نظیر آنچه یاد شد میگوید: «آری هنر حالت است نه کمتر و نه بیشتر ، اما لازم است که این نکته را همیشه بخاطر داشته باشیم که حالت در این معنی مورد نظر ما، مرحلهٔ نهائی است و این مرحله خود مبتنی بر جریانات ادراك حسی و تنظیم مطبوع اندیشه هاست، مراحلی که قبل از بخشیدن حالت بیك اثر هنری وجود داشته است.— ناگفته نماند که حالت می تواند از یك نظم مطبوع برکنار و مبرا باشد و این زمانی است که این عدم وجود نظم و در هم ریختگی آن ، مارا ازاینکه آنرا هنر بنامیم منع میکند» .

هدف هنر :

دنیای امروز با دنیای یك قرن و چند قرن پیش از لحاظ تحولات گوناگونی که در زندگانی و فکر و ذوق افراد بشر پدید آمده است . فرقی بارز وبرجسته دارد واین فرق و تفاوت ، بدون شك درهنر وموقف و راه و هدف آن نیز بی اثر نیست .
در گذشته افراد بشر مانند امروز بیك دیگر تا این اندازه نزدیك نشده بودند و ازدرد های اجتماعی و آرزو ها و منافع مشترك خویش کمتر آگاه بودند و بسیاری ازطبقات جوامع گذشته از اینکه برای ترقی و رشد شخصیت خویش آزادی عمل نداشتند یااز بیم جان ویا به امید نان مجبور بودند که محصول فکر وبازوی خویش را در طبق اخلاص بگذارند و دو دستی به کسانیکه از خود شان قوی تر بودند تقدیم کنند .
هنرمند نیز با آنکه اندیشه اش نسبت به سایر اصنافی که درعرض او واقع شده بودند لطیفتر ودرجهٔ تاثر و احساسش شدید تر بود . به پیروی از اصل رابطهٔ فرد با اجتماع ، ناچار بود که همان راهی را که دیگران میرفتند طی کند و قاعده ای را که دیگر افراد اجتماع پذیرفته بودند قبول نماید و هنر خود را بفروشد و یا برایگان تسلیم زبردستان کند.
اگر هنرمندی پیدا میشد که ازین قاعده تخلف میورزید باید امیدخود را از نان قطع میکرد و به گرسنگی تن در میداد ویا جان خویش رابر سر دار یا سیاه چال زندان فدای آزادگی و استقلال ذوق واندیشه می نمود و یا بدربدری و آوارگی می ساخت و یا از همهٔ اینها بدتر بر اثر تبلیغات مؤثر صاحبان نفوذ و قدرت ، در محکمهٔ افکار عمومی

بنامها و القابی از قبیل زندیق و فاسق محکوم میگردید و موردتنفر جامعهٔ عصر خویش قرار میگرفت.

در تاریخ هنر و ادبیات . برای تائید این مطلب امثله و شواهد متعدد می توان یافت .

شاعری آزاده مانند بشار بن بردتخارستانی که در اشعار خود تنفر خویش را از امتیازات طبقاتی و تبعیضات نژادی ابراز میکردبنام شعوبی معرفی و به زندقه متهم شد .

هنرمند دانشوری نظیر ناصر خسرو قبادیانی بلخی بجرم اینکه قیمتی در لفظ دری را در پای اقویا نمیریخت آنچنان منفور عامه واقع شد که ناگزیر آوارگی را بر اقامت در وطن ترجیح داد و در همان دوران آوارگی بچشم خود دید که یکی از خوانندگان اشعارش راتنها بجرم خواندن شعر ناصر . قطعه کردند و قطعات گوشت او رابرای ثواب غارت نمودند .

آنچه‌در بارهٔ ابوالعلا معری گفته‌اند و نسبت های نار وا و دور از حقیقت که بدو داده‌اند هم معروف است .

طغرایی صاحب لامیته‌العجم راکه میگفت : شخص آزاده نباید به پستی تن دردهد . به الحادمنسوب کردند و بقتل رسانیدند .

سخن‌گستر آزاده‌و هنرمند فاضلی مانند مسعود سلمان بجرم شکایت از کسانیکه دست تجاوز به املاك موروثی او دراز کرده بودند . از طرف حاسدان به همدستی با بد خواهان حکومت متهم گردید و هجده سال از عمر گرانبهای خود را در زندانهای سوودهك و مرنج ونای سپری کرد .

در ادبیات مردم غرب نیز نظایر و امثال این وقایع بسیار یافت میشود و نگاهی بشرح حال و تاریخ زندگانی «دانته» که بعد از بیست سال آوارگی و رنج کشیدن در غربت جان‌داد ویا«کلمان‌مارو» که موجد هنر جدید در فرانسه بشمار میرفت و سراسر زندگی وی در زندان یا تبعید گاه سپری گردید و ده ها نفر امثال ایشان این حقیقت را ثابت میکند که در آن عصر ها هنرمند نمیتوانست به فعالیت آزاد هنری بپردازد وباید یا هنر خود را فدای حیات می‌نمود و یا جانرا در راه تکامل هنر از دست میداد .

سیر زمان بتدریج افکار و عقاید اجتماعی تازه‌ای را برای بشرآورد و طبقات پائین اجتماع هم پی بردند که‌در جهان‌بشریت عضویت دارند و می‌توانند اظهار وجود کنند .

در غرب بعد از انقلاب کبیر فرانسه و در شرق بعد از ظهور سید جمال الدین افغانی تحولی در افکار و آراء مردم پدید آمد .

طبقات عالیهٔ اجتماع‌در صدد بر آمدند که از هنر بمنظور حفظ نفوذ و سلطهٔ خویش استفاده کنند وهنرمندانرا بطرفداری خودتشویق نمایند . طبقات پائین هم ازهنرمند انتظار داشتند که آرزو های حق طلبانهٔ ایشانرا د رآثار خویش منعکس نماید .

در این وقت هنر بر سر سه راهی قرار گرفت . یك راه راه‌دفاع از حقوق زیر دستان و راه دیگر راه انعکاس آرزو های طبقات‌محروم بود . راه سوم آن بود که هنرمند بر اثر اینکه به صحت تشخیص

خود در انتخاب یکی از دو راه مذکور یقین نداشت از تماس با دو طبقهٔ قوی و ضعیف کناره گیری اختیار کند و هنر را برای هنر بکار برد .

روندگان هر یك ازین سه راه پیروانی یافتند و پیروان مسالك سه‌گانه به تبلیغ عقاید وآراء خویش پرداختند .

دسته اول که‌مدافع طبقه زبر دست بود دم را غنیمت می‌شمرد و از ناز و نعمتی که در مقابل واگذاشتن هنر در اختیارخریداران آن بدست می آورد روزگار خود را میگذرانید .

دستهٔ اول که مدافع طبقه زبر دستان بود میگفت : انسان برای شنبه آفریده نشده‌بلکه شنبه‌برای انسان خلق شده است . جامعه‌هم برای خاطر هنرمند بوجود نیامده بلکه هنرمند برای جامعه ساخته شده است .

دسته سوم که از جریانات فوق خود را برکنار کشیده بود . می گفت : هنر خودش هدف است نه وسیله هنر را وسیلهٔ نیل بسایر هدفها هر چند که بسیار عالی باشند نباید قرار داد زیرا در این صورت ارزش معنوی هنر پائین می آید .

ودر نتیجه یك‌مبارزه شدید میان طرفداران «هنر برای هنر» و پیروان عقیدهٔ «هنر برای اجتماع» پیش آمد و مدتی دوام یافت و سر انجام به پیروزی طرفداران «هنر برای اجتماع»انجامید وعقیدهٔ «هنر برای هنر»اگر چه بکلی از میان نرفت ولی پیروان آن کم شدند و در حال حاضر هم معدودی طرفدار دارد .

بالاخره هنرمند کدام راه را باید انتخاب کند ؟ هنر برای هنر را یا هنر برای اجتماع را؟

برای اینکه پاسخ صحیح باین سوال داده شود باید این موضوع را در نظر گرفت که هنرمنددارای دو جنبهٔ اجتناب ناپذیر است . یکی جنبهٔ هنرمندی که شخصیت او را تشکیل میدهد و دیگری‌جنبهٔ اجتماعی وی که عضوی از پیپکپر جامعهٔ خویش میباشد .

جنبهٔ نخستین او را وامیدارد که بشخصیت خویش متوجه باشد و گاهی خود را و اندیشه ها و احساسات خود را در آئینه هنر خویش تماشا کند .

جنبهٔ دوم او را متوجه این نکته میسازد که از تماشای جهان بیرون یعنی آنچه در اطراف و پیرامون او میگذرد غافل نماند و به اجتماعی که خودش فردی از آنست هم‌نگاهی بیفگند . و از آن الهام بگیرد . و اثری بوجود آورد . اینکه وی بیشتر به کدام یك ازین دو جنبه اهمیت میدهد وابسته به شرایط و اوضاع و احوال و مقتضیات عصریست که در آن بسر میبرد. اگر شرایط زمان اقتضا کند که بخود بیشتر توجه کند درصورتیکه مبانی اخلاقی در وجود او ریشه نگرفته باشد به فایده‌ای‌که شخصاً ازهنر می‌تواند گرفت می‌اندیشد و هنر را به کسانیکه یا برای‌کسب لذت و یا برای اغراض و مقاصد خویش خریدارند میفروشد و در حالیکه از تعلیمات اخلاقی بهرهٔ بیشتری داشته باشد . از فروش آن صرف نظر میکند و آنرا برای

لدن. روحانی خود نگاه میدارد و این قدمی است که بسوی (هنر برای هنر) برمیدارد . ولي اگر شرایط زمان مقتضی آن باشد که جامعه را مورد توجه قرار دهد . خود و هنر خویش را در راه‌خدمت باجتماع آماده‌میسازد واین‌گرایشی است بسوی عقیدهٔ «هنر برای اجتماع» .

یکی از منتقدان هنری تحقیق دقیقی در باره علت گرایش‌هنرمند بسوی یکی ازین دو نظریهٔ کاملا متضاد ، انجام داده و پس از آنکه مساله را نه از نقطه نظر آنچه باید باشد بلکه از نقطه نظر آنچه‌بود و آنچه هست طرح کرده وبامطالعه در تاریخ هنر بجواب پرداخته و نتیجه گیری کرده است . باین نظریه رسیده که تز «هنر برای هنر» هنگامی پدید می‌آید که هنرمند با محیط اجتماعی خویش در نفاق و مخالفت باشد و پس از بحث بیشتری در این زمینه نظریه خود را بافزودن عبارت «علاج ناپذیر» برنفاق ومخالفت تکمیل میکند و سپس تمایل دستهٔ دوم‌را بعقیدهٔ هنر برای اجتماع چنین توصیف مینماید :«نزدهنرمندان‌و هنر دوستان ، گرایش بسوی تز «هنر مفید» (یا هنر برای اجتماع) هنگامی پدید می‌آید که‌بین آنان و بخش مهمی‌ازاجتماع علایق‌پیرستگی مشترك و متقابل وجود داشته باشد» و این نظریه را با آوردن مثالی از زندگی «شارل بودلر» بدینقرار روشنتر میکند .

«هنگامیکه در فرانسه . توفان انقلاب۱۸٤۸نزدیك‌میشد . بسیاری از هنرمندان یکباره اندیشهٔ «هنر برای هنر» را بدور انداختند .حتی «بودلر» که بعقیدهٔ گوتیه نمونهٔ خوبی از مدافعین «استقلال مطلق هنر» بود . روزنامه‌ای انقلابی‌براه انداخت . این روز نامه البته‌خیلی زود از بین رفت لیکن «بودلر» حتی در سال ۱۸۵۲ در مقاله‌ای تئوری «هنر برای هنر» را«کودکانه» نامید و آشکار اعلام داشت‌که هنر باید هدف و مقصدی اجتماعی داشته باشد) لیکن زمانی‌که ضد انقلاب کاملا پیروز شد یکبار دیگر «بودلر»و هنرمندانی که بدنبال او بودند بسوی تز «کودکانه» هنر برای هنر باز گشتند .

بسیار خوب . علت گرایش هنرمند بسوی یکی از دو عقیدهٔ مذکور هر چه میخواهد باشد . وظیفهٔ هنرمند زمان ما چیست ؟ و کدام‌راه را باید در پیش گیرد ؟

آلبر کامو در خطابه ای که بسال ۱۹۵۷ در آمفی تئاتر بزرگ پوهنتون «اوپسال» سویدن ایراد کرد و روابط هنرمند و زمان اورا بدقت تشریح نمود گفته است .

«هنرمند از زمان خویش نه روی میتواند پیچید . نه‌درآن گم‌میتواند شد . اگر هنرمند از زمان خویش روی پیچد در خلا سخن خواهد گفت . اما اگر زمان خود را به‌مثبهٔ شیئی تلقی کند در آن صورت وجود خاص‌خودرا به‌عنوان‌موضوع اصلی اعلام داشته است و در نتیجه مجبور نخواهد بود کاملا از زمان تبعیت کند .

به تعبیر دیگر ، هنرمند تنها هنگامی می‌تواند شخصیت خود را اعلام‌بدارد‌که شرکت‌درسرنوشت همگانی را وظیفهٔ خویش شناخته باشد . »

امروز همانطوریکه در آغاز این بحث اشاره شد غیر از یك قرن پیش و چند قرن پیش‌است .امروز اشتراك در سرنوشت همگانی برای همهٔ افراد یك جامعه بحیث وظیفهٔ شناخته شده است و هنرمند که فرد برجسته جامعه میباشد و همه یا اکثر افراد جامعه از او توقع دارند که وظیفهٔ خود را انجام بدهد نمیتواند در چهار دیواری خیالات شخصی خود محصور بماند .

امروز توجه به ملت . توجه به جامعه و توجه به بشریت رااز جملهٔ وظایف اجتناب ناپذیر هنرمندمی شمارند و توقع دارند که او اگر شاعر است باشعرخود اگرنویسنده است با قلم خود اگر موسیقی دانست با آهنگ خود ، اگر نقاش است با خامهٔ موئین خود و خلاصه هر کس که هست با افزار دست داشتهٔ خود برای بهبود وضع جامعهٔ خودکاری انجام دهد . کاری که از دستش ساخته است .

هنرمند امروز نباید و نمیتواند از اجتماع کناره بگیرد . کناره گرفتن او خیانت ملی است.زیرااو میداند که هر چه دارد و هر چه میداند از برکت اجتماع بدست آورده است و اگر او با همه‌دانایی کفران نعمت کند پس از دیگران چه گله ؟

مسافرت اعلیحضرت معظم همایونی

درصفحات مرکزی کشور

فرصتیکه ذات‌شهریاری‌اراده‌فرمودند تااز صفحات مرکزی کشور دیدن نمایند اوراق سالنامه چاپ شده‌بود. از ین رو خوانندگان عزیز گذارشات سفر اعلیحضرت معظم‌همایونی و ارشادات قیمتدار ذات شاهانه را که‌به ملت وفاشعار شان در خلال این مسافرت ایراد فرمودند در این صفحات سالنامه مطالعه می کنند . اداره

اعلیحضرت معظم همایونی برای سفرده روزه‌ساعت ۹ قبل از ظهر روز ۱۱ اسد عازم صفحات مرکزی کشور گردیدند . درین سفر ذات شهریاری ولایات میدان بامیان و غوررا مورد بازدید شاهانه قرار دادند .

پوهاند دوکتور محمد عثمان‌انوری وزیر معارف، پوهاند دوکتور عبدالحکیم ضیایی وزیر پلان دگرمن ارکان‌حرب سردار عبدالولی ستر درستیز قوای مرکز، بعضی از وکلای ولسی جرگه وسناتوران این ولایت ، بناغلی نور محمد کهگدای سر منشی، معینـ های وزارت صحیه و داخله درین سفر شرف معیت‌ذات شاهانه‌راداشتند اعلیحضرت معظم همایونی ساعت ٤ و ٤۰ دقیقه بعد از ظهر روز سه‌شنبه ۱۱ اسد معالخیر بمرکز بهسود مواصلت کردند.

ذات شاهانه بمردم بهسودگفتند خاطرات نیکی ازفعالیت های‌مردم شما در ساحات‌مختلف کشورنزد ما موجود است .

استعداد ،زحمت کشیو پشتکار

مردم شما مورد توجه واطمینان‌ما قرار داشته است .

ذات شاهانه قبل از مواصلت به مرکز بهسودازطرف دوصدنفر سوار کار در کوتل ناور قادر استقبال گردیدند .

سوار کاران موکب شاهانه راتا مرکز بهسود بفاصلهٔ دو کیلو متر بدرقه کردند .

اعلیحضرت معظم همایونی حین مواصلت بمرکز بهسود از طرف اهالی بانعره های زنده بادشاه ، نثار گل واتن های ملی استقبال گردیدند .

ذات شاهانه‌رعایای وفا شعارشان را مخاطب قرار داده فرمودند :

مسرت داریم که فرصت دست داد شما را از نزدیك به بینیم .

ذات ملوکانه متذکر گردیدند موضوع انکشاف هزاره‌جات از سالهاست که طرف‌توجه حکومت وقت بوده و در زمینهٔ مطالعات مقدماتی نیزصورت گرفته است. خوشبختانه فرصت‌آن فرا رسیده است که نتایج یك قسمت این مطالعات با تحولات بزرگ‌کشور بتاسی از روحیهٔ قانون‌اساسی‌و به اساس خط مشی حکومت شما به محل تطبیق گذاشته شود .

اعلیحضرت معظم همایونی فرمودند : آرامی و سعادت شما همیشه آرزوی ماست حکومت انکشاف مناطق شمارا درساحات مختلف‌حیاتی درطرح‌پلان‌پنجسالهٔ سوم انکشافی گنجانیده است .

توقع داریم قسمتی از نیازمندی های شما باتطبیق آن بر آورده شود . ذات شهر یاری فرمودند : توصیهٔ ما به شما این است که دست اتحاد وهمکاری بهم داده‌در راه انکشاف و اعتلای کشور خویش بصورت‌مثبت‌سهم‌بگیرید.

بناغلی شریفی وکیل جا غوری‌در ولسی جرگه که در این‌مسافرت شرف معیت شاهانه را دارند به اجازه ذات شاهانه عرایض خود را چنین ایراد کرد .

اعلیحضرتا ، شهریارا !

قیافه های فرزندان فداکار شما از احساسات و شادمانی مملو و مالامال مشاهده میشود . کوه ، دشت ، بیابان و طبیعت این‌محیط به خود می بالد و می نازد که امروز افتخار آنرا حاصل کرده که اعلیحضرت معظم همایونی پادشاه بزرگ شان به اینجا تشریف آورده‌اند .

اعلیحضرتا ،این مردم باین‌خاك و برژیم شاهی مشروطه چنان علاقهٔ آهنین و شوق فولادین دارند که مزید بر آن متصور نیست .

بناغلی شریفی متذکر گردید که مردم هزاره مانندهمیشه تاآخرین رمق حیات به شاه دوستی‌خویش مستحکم و وفادار خواهندبود .

ذات شاهانه درحالیکه نعره‌های زنده‌بادشاه بلند بود بااحساسات گرم مردم‌به اقامتگاه‌شاهی‌تشریف فرما گردیدند.

از حصهٔ اول‌بهسودتامرکزبهسود درخط سیر ذات ملوکانه بتعداد زیادی از مردان و زنان و دختران صف بسته و موکب شاهانه را با نثار گل و صدا های خوش آمدید استقبال می نمودند .

ذات شهریاری در هر قسمت‌از موترپیاده شد رعایای وفاشعار شان را مورد لطف‌و تفقد شاهانه قرار دادند.

اعلیحضرت معظم همایونی ساعت یک بعد از ظهر همان روز در حالیکه از طرف ملت وفا شعار شاهانه به‌گرمی استقبال گردیدند به‌حصه أو ل بهسود ذریعهٔمو تر مواصلت نمودند .

حین مواصلت ذات شهریاری ښاغلی محمد اسمعیل میلغ وکیل حصهٔ او ل بهسودردولسی جرگه‌از طرف مردم‌آنجا ورود اعلیحضرت معظم همایونی را خیر مقدم گفته اظهار داشت :

امروز با تشریف فرمایی ذات ملوکانه بزرگترین افتخار نصیب مردم بهسود میگردد.

درین سفر ذات شاهانه هزاران نفر از باشندگان‌مناطق کوته‌عشر ومرکزولایت‌میدان‌جلریز، تکانه‌علیا وسفلی ، سر چشمه وسایر قراء که در کنار سرك واقع‌اند اعم از پیروجوان ،طلاب‌معارف کنارسرك صف بسته بانثار گل و صداهای زنده باد شاه ، پادشاه ملت پرور شانرااستقبال می نمودند .

یك منظره از مراسم پذیرائی اعلیحضرت معظم همایونی درصفحات مرکزی کشو

ذات شهریاری در هر قسمت رعایای وفا شعارشانرا موردتفقد و لطف شاهانه قرار میدادند .

اعلیحضرت معظم همایونی در اثنای توقف مختصر شان در جلریز مردم رابکار وجدیت دررا ه عمران کشور توصیه فرمودند .

اعلیحضرت معظم همایونی طعام چاشت را در کنار دریاچۀ حصۀ اول بهسود بامعاریف آنجاصرف کردند .

در عرض راه‌اهالی وطلاب‌معارف بااجرای اتن های ملی خواندن ترانه‌هاوقرائت اشعار استقبالیه از ذات شاهانه پذیرایی باحرارتی نمودند.

در ولایت بامیان

اعلیحضرت معظم‌همایونی بعداز بازدید بهسود تشریف فرمای‌ولایت بامیان شدند .

هزاران نفر از طلاب معارف و اهالی بامیان در تپۀ چونی که از بامیان واقع است بانثار گل‌صدا های زنده بادشاه و پاینده باد افغانستان باحرارت‌از ذات‌ملوکانه پذیرائی کردند.

ذات شاهانه در راه‌عزیمت‌بمرکز بامیان ساعت یازده و نیم قبل از ظهر به کالو مواصلت نموده و باشندگان آنجا اعم از زن و مرد به گرمی‌از موکب‌همایونی‌استقبال کردند.

اعلیحضرت معظم همایونی طعام چاشت را با معاریف علاقه‌داری شبر درکنار در یاچۀ کالو صر ف نمودند .

هم چنان ذات ملوکانه در عرض راه از فرازکوتل حاجی‌گک‌ساحه معدن حاجی گك را مورد بازدید شاهانه قرار دادند .

از بهسود تا بامیان در عرض راه ذات شهر یاری در هرقسمت از موتر پیاده‌شده‌و رعایای‌شاهانه رامورد تفقد والطاف شاهانه قرار میدادند .

اعلیحضرت معظم همایونی عدۀ معاریف ازمرکزولایت بامیان‌رادر اقامتگاه شاهانه بحضور شان پذیرفتند .

ذات شهریاری فرمودند : درین فرصت که یك بازدید از مناطق مرکزی کشور را در پیشروداریم مسرت داریم که یك بار دیگر از منطقۀ زیبا و باستانی بامیان‌دیدن می کنیم .

ذات‌شهریاری تذکردادنداستقبال پرحرارت امروز شما خاطرات نهایت خوشی را که همواره از مردم شما داریم تجدید میکند .

دولت بتأسی از قانون‌اساسی و درپرتو خطمشی‌حکومت ازیکطرف دربعضی ساحات مانند معارف ، صحیه ، انکشاف دهات ، بهبود زراعت و ترویج‌حرفه های محلی انکشاف متوازن را در نظر دارد و ازجانب دیگر مطابق‌به‌خصوصیات هر منطقه انکشاف مربوط به‌آنرا موقع میدهد تا بدین‌وسایل سطح زندگی مردم هر منطقه بزودی ممکنه‌راه اعتلا را بپیماید .

اعلیحضرت معظم همایونی اظهار کردند : به اساس این روحیه بامیان بر علاوه سهمی که از راه انکشاف متوازن به آن میرسد سهمی را نیز از لحاظ یك‌پروژۀ انکشافی نمونۀ در راه توسعه توریزم و جلب سیاحین‌از اطراف واکناف جهان ایجاب می کند .

اعلیحضرت معظم همایونی فرمودندبر علاوهٔ پلان های طویل‌المدتیکه از طریق احداث شاهراه بین‌المللی تحت مطالعه قرار دارد بامیان با دیگر نقاط کشور درظرف دوسال آینده از راه احداث یک میدان طیاره که برای پرواز طیارات کوچک قابل استفاده‌می‌باشد وصل خواهد گردید .که‌درینصورت فاصلهٔ بامیان کوتاه تر خوا هد شد .

البته این آرزوهاوقتی بصورت‌مناسب تحقق خواهد یافت که مردم با حکومت ملی شان از دل و جان همکاری نمایند .

بعد از ختم ارشادات قیمتدار ذات شاهانه بناغلی محمد نسیم توروآله‌وکیل‌مرکز بامیان‌درولسی جرگه ، اعلیحضرت‌معظم همایونی را خیرمقدم گفته اظهار امیدنمود تا تحت رهنمایی های حکیمانهٔ پادشاه بزرگ ما افغانستان‌عزیز درتمام شؤن زندگی به تر قیا ت روز افزون نایل گردد .

وکیل محمد نسیم بحضورشاهانه اطمینان داد که مردم شاه‌دوست بامیان در برابر اوامراعلیحضر ت همایونی ازهرگونه فداکاری ایثار جان ومال دریغ نمی نمایند .

حینیکه اعلیحضرت معظم همایونی ازطرف‌اهالی ولایت‌بامیان‌باگرم‌جوشی استقبال گردیدند .

چندتن از معاریف ولایت بامیان نیز ورود ذات شهریاری را در ولایت بامیان خیرمقدم گفته از آمادگی شان برای خدمت در راه انکشاف کشور بحضور شاهانه اطمینان دادند .

بعد از ظهر روز ۱۲ اسد سر طبیب و دکتوران مؤظف مرکز ولایت بامیان بحضور ذات‌شاهانه باریاب گردیدند .

به‌امراعلیحضرت معظم همایونی پوهاندد وکتور محمد عثمان‌انوری وزیرمعارف‌عمارت‌شفاخانهٔشانزده بستری بامیان راعصر روز ۱۲ اسد افتتاح کرد .

اعلیحضرت معظم همایونی عصر روز چارشنبه ۱۲ـ اسد از آثار تاریخی مهم بامیان دیدن‌کردند.

به هدایت اعلیحضرت معظم همایونی نمایندگان حکومت با معاریف ولایت بامیان در اطراف خواسته ها ومشکلات مردم وپلان پنجسالهٔ سوم که‌روی‌دست دولت می‌باشد تبادل افکار نمودند .

اعلیحضرت‌معظم همایونی‌ساعت ۹قبل از ظهر روز ۱۳ اسد عازم بند امیر شدند وطعام چاشت را در بندامیر صرف نمودند وشب را دریکاولنگ‌استراحت داشتند

.اعلیحضرت معظم همایونی حین مواصلت‌دریکاو لنگ عدهٔ کثیری از رعایای وفاشعار شانرامخا طب قرار داده فرمودند: دیدن ازمناطق زیبای ولایت مرکزی در این سه روز باعث مسرت زیاد ماگردید. ما در هر جاو هر قسمت این ولایت با استقبال گرم و ابراز احساسات شما مواجه گردیدیم.

این مسافرت ما نه‌تنها به‌مقصد دیدن شما که از آرزو های دیرین ما بود می باشد بلکه در ضمن‌این مسافرت ارادهٔ ما این است تا به مشکلات و نیازمندی های شما از نزدیك آشنا شویم .

ذات ملوکانه فرمودند ازین‌جهت است که بعضی از نمایندگان حکومت ووکلای‌شمارادر شو ری درین سفر باخود همرا ه‌دا ریم‌تابا تماس نزدیك با شما و شنیدن مشکلات ونیازمندیهای شما، بهتر وارسی شده بتواند.ذات ملوکانه اظهار نمودندما اطمینان داریم‌که شما مردم زحمت کش صاحب استعداد هستید و بنا بر این در پلانهای مطرو حهٔ حکو مت مطابق انکشاف مناطق خود همکاری و پشتیبانی زیاد خواهید نمود تا نتایج‌مطلوب از آن بدست آید .

اعلیحضرت معظم‌همایونی دربین احساسات شاه‌دوستی‌اهالی‌یکاولنگ بمرکزیکاولنگ‌مواصلت فرمودند معاریف،متعلمان،مامورین،هزاران نفراز اهالی بدوطرفهٔ جاده صف کشیده و نعره های زنده باد پادشاه ،پاینده باد افغانستان را می کشیدند .

یکعده از سوار کاران یکاولنگ از قریهٔ فیروز بهار تا اقامتگاه سلطنتی موکب شهریاری‌رابدرقه کردند.

ذات شاهانه‌نزدیك‌رواق‌پذیرائی پیاده شده در حالیکه مردم‌اوراق گل را نثار میکردند ازمقابل صفوف مستقبلین عبور فرمودند و فرد فرد را مورد تفقد شاهانهٔ شان قرار میدادند .

بعد از آنکه ارشادات قیمتدار شاهانه پایان یافت چند تن از موسفیدان قوم ورود پادشاه معظم شانرا در مسکن و دیارشان خیر مقدم گفتند .

بناغلی سید محمد حسن طی معروضهٔ گفت خداوندعالم پادشاه عادل‌را در مرتبهٔ سوم قرارداده یعنی اطیعوالله و اطیعوا لرسول واولی الامر منکم

وی علاوه کرد ماورود پادشاه عادل خود را بحیث عید کبیر استقبال می کنیم موصوف خطاب بمردم گفت هماتطور یکه اعلیحضرت سعید شهید (رح) حیات شانرا در راه آرامی ما و شما ایثار کردند خلف الصدق آن شاه شهید یعنی اعلیحضرت همایونی نیز شب و روز در فکر آرامی و آسودگی ما و شماست چنانچه وقتاً فوقتاً نتایج این همه غمخواری ها را می بینیم .

بناغلی سید حسن ،مقام شاه رااز نظر اسلام شرح داده و آمادگی تمام مردم یکاولنگ را در برابر اوامر ذات شهریاری برای رفاه مردم و ترقی افغانستان اظهار داشت .

ذات شهر یاری قبل از آنکه اقامتگاه شاهانه را در بامیان بقصد بند

موقعیکه اعلیحضرت معظم همایونی به عرایض اهالی گوش می‌دهند

امیر ترك بگویند معلمین ومنسوبین معارف بامیان رابحضور شاهانه پذیرفته و آنها را مورد الطاف شهریاری قرار دادند .

اعلیحضرت معظم همایونی آنها را در راه انجام وظیفهٔ سنگینی که بدوش دارند نصایح سودمند و جامع فرمودند .

ذات شاهانه بعداً از شفاخانه جدیدالتاسیس بامیان نیز دیدن فرمودند که در هرقسمت از طرف دوکتورحکیمی معین وزارت صحیه و دوکتور ماهر رئیس پلان آن وزارت توضیحات بعرض میرسید. موکب شاهانه در بند امیر از طرف عدهٔ کثیر مردم در کنار بند استقبال گردیدند .

ذات شهریاری نان چاشت را باعدهٔ ازمعاریف یکاولنگ در کنار بند امیر صرف فرمودند.

اعلیحضرت معظم همایونی ازمرکز بامیان تابند امیر واز آنجا تا یکاولنگ در هر قسمت از طرف باشندگان قراء و قصبات عرض راه اعم ازمرد و زن با حرارت پذیرائی می شدند.

اعلیحضرت معظم همایونی درهر قسمت از موتر پیاده شده مستقبلین راموزد نوازش شاهانه قرار می دادند .

ذات ملوکانه در محل موسوم به شیدان که از طرف هزاران نفرزن ومرد باحرارت استقبال گردیدند توقف مختصر نموده وبا مردم از نزدیك ملاقات فرمودند .

همچنین عدهٔ کثیر مردم درشبرتو قرغنه تو، خم خشك، خم نیل، فیروز بهارو سایرقراء باهلهله وشادمانی ونثارگل از اعلیحضرت معظم همایونی پذیرائی کردند .

ذات ملوکانه آنهارا بکاروفعالیت ورسید بمردم بیش از پیش توصیه فرمودند .

شاغلی منصوری بحضور شاهانه عرض نمود که انکشاف دهات در یکاولنگ امسال دو پلان دارد یکی بهتر ساختن طرز فعالیت و دوم توسعهٔ پروژه های انکشاف دهات در دیگر ولایات .

کذاوزیر پلان به امر اعلیحضرت معظم همایونی سنگ تهداب شفاخانه بیست بستر را در یکاولنگ گذاشت .

اعلیحضرت معظم همایونی ساعت ۲ بعد از ظهر روز ۱۴ اسد به ولسوالی پنجاب مواصلت فرمود ند و از طرف هزار ها نفر از اهالی پنج آب وو رس با حرا رت وگرم جوشی فوق العاده پذیرا ئی شدند.

ذات شهر یاری صبح روز ۱۳ اسد ازیکاولنگ به عزم پنجاب حرکت نمودند و در عرض راه مردمانی را

که در قراء شاتو ، غرغری دهن
کولی ، قلعۀ چـل ، اشوربیك،
دیو خانه ، چشمۀ قل ، دهن‌سبز
تولك قلعۀ غلام بیك و دهن تگو
برگ اعم از مرد وزن صف بسته
وانتظار موکب شهریاری را مـی
کشیدندمورد نوازش قرار داده‌از
نزدیك با ایشان احوال پـرسی
فرمودند.

هلهله و شادمانی در فضا هـر
لحظه طنین انداز گردیده به این
صورت احساسات شاه دوستی
خود را اظهار مینمودند .

بمجردیکه موکب شاهانه نزدیك
رواقهای‌پذیرائی‌میگردیدمستقبلین
یکی ازدیگر سبقت می جستند تا
زود تر دیده‌به دیدۀ شاه محبوب
شان روشن سازند .

همچنین در قسمت اخـیر چمن
غرغری اقوام تغز ،مو سی خیل ،
علی دین خیل خضرخیل، آقاخیل
و حسین خیل کـوچی را مـورد
نوازش شاهانه قرار داده به زیر
سایه بانیکه افراشته بودند بـا
معاریف اقوام مذکور از نزدیك
ملاقات کردند .

ذات شهر یاری حین مواصلت
در پشتۀ غرغری از طر ف عد ۀ
کثیری از اقوام کوچی و هـزاره
استقبال گردیده پادشاه بزرگ
شانرا بانثار گل اتن های ملی و
رقص های‌محلی پذیرائی نمودند.

ازیکاولنگ تا مـرکزپنج‌آب در
هر قسمت روا قهای پذیرائی‌نصب
گردیده و با بیرق های شاهی و
ملی تزئین یافته بود .

جوش احساسات از چهره های
مستقبلین نمایان‌بود .

حینیکه ذات شهریاری ساعت‌ده
و نیم قبل از ظهر روز ۱٤ اسد
درحصۀغرغری‌تشریف فرماشدند
غریو شادمانی از هر سو بلند
گردیده جوانان با اتن های ملی
و مردان با رقص هـای محلی از
پادشاه بزرگ‌شان‌استقبال کردند
ذات شهریاری هر یك ازرعایای
وفاشعار شا نرا با لطف خا صی که
دارند مورد تفقد قرار دادند .

موکب شاهانه از حصۀ غرغری
تاکمپ شاهی که در چمن غرغری
افراشته شده‌بوداز طرف‌چهارصد
سوار بدرقه گردید .

اعلیحضرت‌معظم‌همایونی‌قبل‌از‌آنکه
نان چاشت را با مـعاریف اقوام
هزاره و کوچی بشمول مردان و
زنان صرف‌فرمایند بزرگان اقوام
مذکور را جدا،جدا‌بحضورشاهانه
بار داده‌طی‌نصایح سودمندی آنان

رابه اتفاق و اتحاد بیشتربرادری و برابری سعی و عمل‌در ارتقاءو پیشرفت زندگی شان‌هدایت نرمودند .

اعلیحضرت همایونی مخصوصاً استحکام و حدت ملی‌رابزرگترین ضامن رفاه وسعادت قوم‌خواندند.

مقابلتاً اهالی‌پنج‌آب به یك‌صدا بحضور ذات ملوکانه اطمینان دادند که ایشان با این حقیقت مستشعرند و در راه وحدت ملی پویان و در مقابل اوامرو هدایات حکیمانهٔ پادشاه معظم شان‌که‌همه به خیر و صلاح خودشان است مطیع و فرمانبردار می باشند .

اعلیحضرت معظم همایونی بعداز صرف نان چاشت با معاریف قوم ساعت۳بعدازظهردربین‌احساسات شاه دوستی اهالی ولسوالی های پنجاب‌به غور مواصلت نمودند.

والی های غور وارزگان برای پذیرائي اعلیحضرت‌معظم‌همایونی درپنج آب حضور یافته وبه‌پیشگاه اعلیحضرت همایونی باریاب گردیدند .

اعلیحضرت معظم همایونی‌دربین هلهله هاوشادمانی مردم در کمپی که درتپهٔ بلندی واقع شده نزول اجلال فرمودند .

ذات شاهانه رعایای وفاشعا ر شانرا مخاطب قرار داده‌فرمودند:

از مسافرت مسرت بخشی که پیش گرفته‌ایم چهار روز میگذرد و هر روزآن‌برای‌ما فرصت مزیدی میدهد تا فرزندان این منطقه را از نزدیك دیدن نمائیم و از ابراز احساسا ت نهایت گرم‌شان‌محظوظ گردیم .

ذات ملوکانه فرمودند : علاوه بر این مسرت در خلال ملاقاتها با مردم این منطقه فرصت این رانیز برای ما میسر نمود تا از یك عده مسایل و پروبلم های مهم این مسایل وپروبلم‌های‌مهم‌این منطقه که‌همواره جلب توجه ماو حکو مت های گذشته و حکومت موجوده را نموده بود آشنایی بهتر حاصل نماییم بهمین منظور چندتن از اعضای حکومت و وکلای شما در پارلمان که درین مسافرت با ما همراه هستند مشغول مطالعات بیشتر برروی این پروبلم ها گردیده‌اند . تا پروژه های را که به اساس خط مشی حکومت جدید برای بهبود وضع اقتصادی و اجتماعی این منطقه در حال حاضر و در پلان پنجساله سوم کشور گنجانیده شده است هم آهنگ سازد.

اعلیحضرت معظم همایونی فرمودند ما **توقع داریم بر یك جلسه** دوستانهٔ نماینده های شما باایشان تعاطی وتبادل افکار نموده و از مشکلات خود با ایشان مذاکره نماییم .

بعد از ارشاد ذات ملوکانه پوهاند دوکتور انوری وزیر معارف **پوهاند دوکتور ضیایی وزیر پلان و دوکتور حکیمی معین وزارت صحیه** بحیث نمایندگان حکومت راجع به پلان های انکشافی وسهمیه ولایت بامیان به امر حضور ملوکانه بمردم توضیحات دادند .

همچنین **بناغلی وکیل محمد اکبر** ووکیل محمد سرور درولسی جرگه ازطرف اهالی پنجاب وورس ورود ذات شهریاری را خیر مقدم گفته و قیوم ذات ملوکانه را نعمت بزرگی خوانده آمادگی مردم را در برابر اوامر پادشاه بزرگ شان به سهم

موقعیکه اعلیحضرت معظم همایونی باکمال حرارت وگرم جوشی از طرف مردم هزاره جات استقبال گردیدند .

گیری در پلان های حکومت اظهار کردند .

همچنان در یك جرگه ایکه به امر حضور ملوکانه بین نمایندگان حکومت، وکلا ومعاریف پنج آب ، ورس ویکاولنگ در پنج آب صورت گرفت نمایندگان حکومت راجع به پلان های انکشافی سوم واساسات خط مشی حکومت بناغلی محمد هاشم میوندوال به آنها تشریحات دادند .

بعد از ختم جرگه فلمهای مسافرت اعلیحضرت معظم همایونی درجمهوریت عربی متحد وایالات متحد امریکا نمایش داده شد .

معاریف پنج آب وورس و بزرگان قوم کوچی نان شب را در میز سلطنتی بحضور شاهانه صرف کردند .

اعلیحضرت معظم همایونی از نیزه زدن و نشان زدن از روی اسپ که از طرف عدهٔ جوانان قوم عیسی خیل احمد زی اجرا شد دیدن فرمودند .

ذات شهریاری آنها را به عشق و ممارست مزید تشویق فرموده گفتند توجه شود تا این سپورت های باستانی ازبین نرود دو باره احیا گردد.

معاریف پنج آب وورس از اعلیحضرت معظم همایونی پادشاه رعیت پرور شان باحرارت استقبال کردند .

ذات شهریاری در هر قسمت از موتر پیاده شده و با رعایای شان احوال پرسی می فرمودند .

همچنین در قریه های مربوط ولسوالی دایکندی ،سرنیل ، قوچنقی، دهس گردش، شیخ میران بلند جوی و سیاه دره هزاران نفر مرد و زن از اعلیحضرت معظم همایونی پذیرائی کردند .

درین قریه ها نیز ذات شاهانه از موتر پیاده شده و از نزدیك مردم را مورد نوازش شاهانه شان قرار دادند .

در مرکز ولسوالی دایکندی بناغلی روشن دل وردك والی ارزگان و بناغلی محمداکبر وکیل دایکندی درولسی جرگه ورود ذات شاهانه را در دایکندی خیر مقدم گفتند .

بناغلی روشن دل طی بیانیهٔ خود استعداد وذکاوت اهالی ولایت ارزگان را ستوده واز آمادگی شان درپیشبرد پلان های انکشافی دولت که به منفعت مردم روی دست گرفته شده بحضور ذات شاهانه اطمینان

بناغلی محمداکبر وکیل دایکندی طی معروضهٔ گفت : مردم دایکندی افتخار دارند که شاه دیموکرات خویش را در مسقط الرأس خویش استقبال می کنند الطاف و نوازش شهریاری برای سعادت و رفاه ملت وفاشعار شان کیفیت خاصی دارد که نمیتوان آنرا در چوکات الفاظ و کلمات ادا کرد .

وکیل دایکندی گفت : بوکالت از اهالی بحضور شاهانه اطمینان میدهم که درپیشبرد مرام های دولت مطابق ارشادات ورهنمایی های حکیمانهٔ ذات همایونی و در سایهٔ وثیقهٔ ملی از اراده شهریاری نشئت کرده حاضرو آماده هستیم وباهرگونه ارتجاع مجادله می کنیم .

اعلیحضرت معظم همایونی در برابر عدهٔ کثیری از رعایای وفاشعارشان ارشاد فرمودند:

مسرت داریم که بعد از یک مسافرت شش روزه در ولایات مرکزی کشور امروز به‌ولایت زیبا و باستانی شما مواصلت می کنیم واین یك آرزوی بودکه چهارسال قبل به آن **پرداختیم‌واقلیم‌آن‌زمان** وسیلاب های شدید راههای این ولایت را مسدود نموده و در آن زمان ما رامجبور ساخت‌از دروازهٔ غور برگردیم .

ذات شاهانه فرمودند : امروز ممنونیم که‌باوجود محدودیت‌وقت ازیك قسمت‌این سرزمین‌باستانی واز مردم با احساسات شان که استقبال پرحرارت‌و باشکوه‌امروز شان شاهدآن‌است دیدن می‌کنیم وهمچنان **فرصت خوا هیم یا فت** که‌از یك قسمت پروبلم هاکه همواره جلب توجه ما و حکومت های افغانستان را نموده‌آشنائی بهتری حاصل نماییم .

اعلیحضرت‌معظم همایونی‌ساعت **۶ و ۳۰ دقیقه بعد از ظهر** ۱۶ اسد در میان‌هلهله وشادمانی مردم لعل و سر جنگل و قصبات دورونزدیك آن‌بصورت بی‌سابقه استقبال گردیدند .موکب ذات شهریاری از پشته سیاه چشمه تا نزدیك کمپ‌شاهی‌از طرف تقریباً دو هزار سوار صداهای زنده باد مو ضع خشك آب تانزدیك کمپ شاهانه درنزدیك **اقامتگاه مواصلت** نمود بیش از ۲۰ هزار نفر اعم‌از زن و مرد وشاگردان معارف‌برای استقبال یکی از دیگر سبقت می کردند .

نمایندهٔ‌باختر علاوه میکند که هجوم مردم‌برای‌دیدن پادشاه‌شان به حدی بود که مسافهٔ نیم کیلو مترب‌ه‌ظرف **چهل دقیقه به مشکل** طی شده توانست .

اعلیحضرت معظم همایونی به کمپ شاهی **تشریف فرماگردیدند** اطراف کمپ تمام جاده ها بابیرق های ملی و شاهی مزین شده بود و بام های عمارات توسط مردم اشغال شده بود و با غریو و **شادمانی مسلسل** و کف زدنهای ممتد ذات ملوکانه را استقبال می کردند .

در اینجا ښاغلی عبدالواحد منصوری‌والی‌غوروروداعلیحضرت معظم همایونی راخیر مقدم گفته افزود که امروز را میتوان برای ولایت غوریك روز تاریخی حساب کرد .

بعد از آن حاجی‌سید محمد اکبر وکیل لعل و سر جنگل درولسی جرگه به وکالت از اهالی مقدم ذات شهریاری را در **مسکن و** دیارشان مبارك و میمون خوانده به‌عرض رسانید **امروز در قلوب اهالی** این‌سرزمین خوشی‌ومسرت موج میزنند زیرا که قدوم شاه در یك سرزمین برکت و فلاح بار می آورد ما یقین کامل داریم که‌دیدار شاه بسیاری از درد های ما را درمان میکند .

وکیل‌لعل وسرجنگل بیانیه‌خود رابه‌این‌بیت:—

بخلقی که نیکی پسند خدای
دهد خسرو عادل نیک رای

ختم نمود .

همچنان ښاغلی مشعل سناتور ولایت غور بعد از ادای خیر مقدم گفت ورود پادشاه‌محبوب‌ما چنان مردم ولایت غوررا همقرین‌سعادت

و خوشبختی ساخت که نمی توان با چند جمله آنرا خلاصه‌و تعریف کرد قلل شامخ غور مهد سلاطین نامدار افغانستان‌بود امروزافتخار دارد که از پادشاه بزرگ چون ذات همایونی استقبال میکند .

اعلیحضرتا... اهالی غور سروجا ن ومال خویش را بقدوم شاه مثل شما که به کشور دلهای رعایای شاهانه حکمفرمایی‌دارید نثار می کنند .

سناتور مشعل بیانیهٔ خود را با این بیت که :

مانقدجان خویش نثار تومی کنیم
چون نیست‌جنس بهتر ازین‌در دکان‌ما

ختم کرد.

درموقع ایراد اینهمه بیانات هزاران نفر بصورت ممتد کف می زدندوزند باد اعلیحضرت‌همایو نی می گفتند .

ذات همایونی‌به نمایندگان‌حکومت و شوری که‌شرف‌معیت‌شانرادرین سفر دارند هدایت دادند تا در چغچران که مرکزولایت غوراست بامعاریف و بزرگان قوم ضمن صحبت دوستانه با تبادل افکاراز مشکلات ونیازمندیهای آنهامطلع گردیده ومقابلتاً از پروگرام های انکشافی در ساحه معارف امور صحی زراعت مخصو صا انکشا ف دهات که حکومت برای این منطقه پیش بینی نموده است آنها را مستحضر گردانند .

ذات شهریاری‌اظهار امیدفرمودند که زحمت‌کشی‌و همکاری مردم در تطبیق پروگرام های انکشافی مؤثر خواهد بود .

اعلیحضرت معظم همایونی مردم را توصیه فرمودند تا در یک فضای اتحاد و حسن نیت‌باهمدیگر برای بهبودزندگی خویش‌مجاهدات نمایید .

ښاغلی عبدالواحد منصوری‌والی غور ، سناتور مشعل وعدهٔ از معاریف غور در تپهٔ چارق‌کشته از اعلیحضرت معظم همایونی استقبال کردند .

بیش از یکهزار سوار در تپهٔ سیاه چشمه موکب شاهانه را استقبال نموده و تا کمپ شاهی بدرقه کردند.

ذات شاهانه در مرکز لعل‌وسر جنگل در مقابل صفوف مستقبلین ازموتر پیاده شدم وبااحساسات شاه دو ستی ملت وفاشعار شان مواجه‌شدند .

اعلیحضرت معظم همایونی با تفقد خاصی رعایای شانرا مورد الطاف قرار میدادندااز آغاز منطقه لعل و سر جنگل تامرکز حکومت درمناطق‌کرمان ، خوشنوروسیاه چشمه هزاران نفر از باشند گان این مناطق اعم از زن و مردبانثار گل اتن های‌ملی‌ورقص های محلی از ورودااعلیحضرت معظم‌همایونی استقبال میکردند .

اهالی این منطقه در تپه های جوار سرك با سنگریزه‌های سفید جملات خوش آمدید نسبت ورود اعلیحضرت معظم‌همایونی نوشته بودند .

اعلیحضرت معظم همایونی حین ورود شان به دایکندی به اهالی فرمودند :

استقبال گرم و ابرازاحساسات صمیمانهٔ شما با وجودیکه درهنگام تاریکی‌شب به‌منطقه شماواصلت ماشده است‌باعث سرورماگردیده

امروز در اثنای گذشتن از کوتل های صعب‌العبور این‌منطقه‌مساعی شما مردم زحمتکش‌را که‌باگرفتن سهم بزرک در اعمار این جاده برخود هموار نموده‌اید تقدیر نمودیم.

اعلیحضرت معظم همایونی فرمودند: ما یقین‌داریم این‌مساعی شما بیجا نبوده بلکه احداث این سرك ها در انکشاف این منطقه‌از حالا مورد استفادهٔ کامل قرار گرفته است.

ذات شاهانه علاوه کردند: توقف امشب ما در دایکندی و ملاقات‌نزدیك با مردمان این‌منطقه موجب مسرت مزید ما خواهد بود و یادگار نیکی ازین سفر نزد ما باقی خواهد ماند.

اعلیحضرت‌معظم‌همایونی‌فرمودند: نمایندگان حکومت وشوری که‌درین سفر با ما همراه هستندفرصت خواهند یافت در ضمن ملاقات دوستانه و تبادل‌افکاربر مشکلات ونیازمندیهای شمابررسی نموده واز پلان های انکشافی دولت درراه بهبود احوال مردم شما با شما صحبت نمایند.

اعلیحضرت معظم همایونی در موقع ورودشان بمرکز ولسوالی دایکندی در پرتو چراغ های گاز از طرف عدهٔ کثیری از مردان و زنان‌آنجا‌باحرارت‌استقبال‌شدند.

اعلیحضرت معظم همایونی نان چاشت را با معاریف دایکندی در قریهٔ اشترلی صرف فرمودند.

ذات شهریاری‌صبح روز پانزده اسد در بین احساسات بسیار گرم مردم پنج‌آب ،ورس و شهرستان ولسوالی دایکندی مواصلت فرمودند.

در عرض راه عدهٔ‌کثیری‌از مردم درقریه های نرگس گو در گنداب خوردك تخته ، اغذرات، تربعلاقه، سنگیز مربوط ولایت بامیان‌از مو صیع خشك آب تانزدیك‌کمپ شاهی بفاصله سه کیلو متر پنجصد سوار موکب شاهانه را با نعره‌های زنده باد شاه و مترقی باد افغانستان بدرقه کردند.

طبق‌ارشادات حضور ملوکانه جلسه بین معاریف و بزرگان ولسوالی دایکندی با نمایندگان حکومت و بعضی از وکلای محل دایر گردید که در آن راجع به مسایل انکشاف منطقه مذاکره صورت گرفت اعلیحضرت معظم همایونی‌روز ۱۷ اسد به اهالی دولت یار ولایت‌غورگفتند :امروز به‌یك دورهٔ نوین زندگی خویش قدم گذاشته‌ایم با وجود مشکلات مادی وعدم وسایل وپرسونل تخنیکی که از محرومیت های قرون گذشته نشئت کرده است کشور ما در حرکت افتاده پیش میرود.

ذات شهریاری از پذیرائی پر حرارت مردم دولت یا راظهار تشکر نموده فرمودند این دومین روزیست که از ولایت باستانی غور دیدن می نمائیم.

اسم این ولایت بسی خاطرات پر افتخار گذشته را یادمیدهد.

ذات ملوکانه در مورد تحولات کشور گفتندمساعی‌خستگی‌ناپذیر مردم افغانستان فرصتیك تحول جدید را در افغانستان به‌وجود آورد در پرتو همین تحول اینك در هر ساحه دور افتاده کشور برای رفاه مردم و بوجود آوردن زندگانی بهترشان حتی المقدور

صرف مجاهدت میشود . تا یک آینده مرفه و مطمئن برای همه فراهم آید .
اعلیحضرت همایونی علاوه کردند اگر چه به پروبلم ها و مشکلات شما قبل برین هم آشنایی داریم و حکومات سابق نیز درین مورد یك مقدار کار نمودم بودند اما هدف مسافرت ما در این نقطه این است تا با شما از نزدیك در تماس شویم زیرا به عقیدهٔ ما اینگونه تماس ها مفید و تمربخش است .
اعلیحضرت معظم همایونی فرمودند دیشب یك تعداد ازمعاریف ولایت شما در لعل و سرجنگل بابعضی ازاراکین حکو مت وشوری که به معیت ما آمده اند تماس گرفته و تبادل افکار نمودند البته این صحبت وتماسها به یك پیما نهٔ بزرگتر در مرکزولایت شما چغچران ادامه خواهد یافت .
ذات شاهانه در اخیرارشادات شان یك بار دیگر از استقبال گرم رعایای وفاشعارشان اظهار خرسندی فر مو دند .
ارشادات قیمتدار ذات شاهانه باکف زدن هاواستقبال گرم اهالی و معاریف مواجه گردیده و همه اطاعت در برابر اوامر پادشاه بزرگ شان و همکاری با حکومت را وعده دادند .
اعلیحضرت معظم همایونی ساعت یازده و نیم قبل از ظهر روز ۱۷ اسد ازلعل و سر جنگل به قریهٔ دولت یار مواصلت فرمودند.
در عرض راه لعل و سر جنگل و قریهٔ دولت یار اهالی قریه های چکه قلتك ، قزل، گرم آ ب، بابی و صری انتظار موکب همایونی ر ا

می کشیدند وقتیکه مو کب شهریاری به هر قسمت میرسید از طرف دسته های سوار کاران و اهالی باگرم جوشی استقبال می گردیدند .
مردم با شادمانی ونعره های زنده بادشاه پاینده بادافغانستان موکب شاهانه را بدرقه میکردند .
اعلیحضرت همایونی د ر مقا بل رعایای وفا شعارشان ازمو تر پیاده شد ، فاصله قرارگاه شاهی راکه نیم کیلو متر بود در حالیکه مردم بانثار گل و اتن های ملی وسرود ه ای محلی مخصوص ایما قی و فیروز کوهی ازاعلیحضرت معظم همایونی پذیرائی میکردند طی کردند .
ذات شاهانه دربین جوش احساسات مردم به کمپ شاهی نزول اجلال فرمودند .
ذات شهریاری بزرگان قوم را بحضور شان پذیرفته وفرد،فرد شان رامورد نوازش والطاف شاهانه قرار دادند .یکی ازمعاریف دولت یا رمقدم شاهانه راگرامی خوانده گفت :تشریف آوری اعلیحضرت معظم همایونی بر افتخارات مردم این دیار افزود .
وی پلان های عام المنفعه حکومت ملی را که تحت ارشادات قیمتدار ذات شاهانه رویدست گرفته شده استقبال کرده وآمادگی مردم رابرای سهم گیری در این پلان ها بحضور شاهانه وعده داد .
همچنان یک تن از شا گردا ن معارف شعری را که به استقبال ورود ذات شاهانه سروده شده بود قرائت کرد .
اعلیحضرت معظم همایونی بعداز ظهر روز ۱۷اسدنقشهٔ شهرجدید

ولایت‌غور را دیدن فرموده و بعداً ذریعۀ هیلیکوپتر ساحۀ را که در آن‌شهر جدیداً اعمار میشود از فضا مشاهده‌کرده و نیزازمسابقه بزکشی دیدن نمودند .

وقتیکه‌اعلیحضرت‌معظم همایونی به‌ساعت ۱۲ ظهر روز ۱۷ اسد مع‌الخیر از دولت یار به‌چغچران مرکز ولایت غور مواصلت کردند از طرف هزاران نفربا گرمجوشی زایدالوصفی استقبال گردیدند . یك و نیم هزار سوار کار موکب شاهانه را تا مرکزولایت‌مشایعت نمودند.

دراثنائیکه موکب ذات شاهانه از مقابل صفوف مستقبلین عبور می نمودند مردم با نثار گل وصدا های زنده بادشاه‌بزرگ ما ازذات ملوکانه پذیرایی می نمودند .

ذات شهر یاری با چهرۀمتبسم‌و حرکت دست احساسات رعایای وفاشعارشانرا جواب می گفتند .

اهالی چغچران در جلو موکب شاهانه اتن های ملی و رقص‌های محلی رابه همراهی دف ونی اجرا میکردند.

وقتیکه اعلیحضرت معظم همایونی درمقابل کمپ شاهی از موتر پیاده شدند یکدسته سی نفری متعلمین در حالیکه هر کدام‌تمثال فرخنده ذات ملوکانه را بدست داشتندترانه‌های مهیجی‌سرودند.

به تاریخ ۲۰ اسد اعلیحضرت معظم همایونی به کمنج مواصلت ودر آنجا معاریف‌وموسفیدان‌کمنج با اعلیحضرت معظم همایونی طعام شب را در میزسلطنتی‌صرف‌کردند اعلیحضرت معظم همایونی نیز در درۀ کمنج که از شهرك شصت وسه کیلومتر فاصله‌داردداستراحت داشتند.

عصر ۱۸ـاسد ورود ذات شاهانه به کمنج اهالی وطلاب معارف آنجا موکب‌اعلیحضرت‌معظم‌همایونی را خیر مقدم گفتند. وهم درعرض راه شهرك تاکمنج اهالی قریه‌ها ودهات به‌گرمجوشی ازذات شهریاری استقبال کردند.اعلیحضرت‌معظم همایونی در هر قسمت رعایای وفاشعار شانرا مورد تفقد والطاف شان قرار میدادند .

همچنان به تاریخ ۲۰ـ اسد ذات ملوکانه از منار جام که از اقامتگاه شاهانه بیست کیلومتر فاصله داشت دیدن نمودند منار جام هفتصد سال قبل دردورۀ سلاطین غور قبل‌از قطب منارد‌هلی اعمار شده است .

این منار به افتخار فتوحات یکی از پادشاهان عصر ساخته شده بود .

اعلیحضرت معظم همایونی دربین احساسات شاه‌دوستی اهالی ولسوالی تولك ساعت شش ونیم بعدازظهر ۲۰ـاسد مع‌الخیر به انجا مواصلت فرمودند .

ذات شهر یاری شب ۲۰ـاسد در تولك استراحت داشتند .

نمایندۀباختر علاوه میکندهزاران نفر از باشندگان قریه هادر عرض راه جام وتولك که ازهم یکصدوبیست کیلو متر فاصله دارند پادشاه‌محبوب شان‌را با حرارت استقبال کردند .

ذات شاهانه در قریه های عقاب خانه، پشت‌چارراه استراواوکشکر

با احساسات گرم ملــت وفا شعار شان مواجه گردیدند .

نسبت ورود اعلیحضرت معظم همایونی درین قریه ها دروازه های دولتی ساخته شده بود .

در چهار کیلو متری مرکزولسوالی تولك در حدود يك ونیم هزار سوار کار در دوجناح جاده صف بسته و انتظار ورود موکب شاهانه راهی

کشیدند وقتی که موکب ذات‌شهر یاری بانجا مو اصلت نمود سوار کاران با هلهله وشادمانی ونعره

های زنده بادشاه از وروداعلیحضرت معظم همایونی استقبال نموده موکب

شاهانه را تا قرار گاه شاهی بدرقه نمودند .

ولسوالی تولك با پرچم شاهی و ملی تزئین یافته بود.

درمر کز ولسوالی تولك هزاران نفر از باشند گان آنجا بشمــو ل

شا گردان معارف ورود ذات شهر یاری راباکف زدنها وشعا رها ی

زنده باد شاه، پاینده بادافغانستان پذیرایی نمودند .

ذات شاهانه در حالیکه به موتــر سرباز سوار بودند از مقا بل صفوف مستقبلین گذ شته ود ر

بعضی قسمت ها از مو تر پیاده شد ه رعایای وفاشعار شان را مورد لطف و تفقد شا هانه قرار میدادند .

و در حیــن زمــان ذات ملــوکانــه از مینار جام که یاد گار فتو حات سلاطین غور میباشد دیدن نموده وراجع به‌حفظوترمیم اين‌شاهکا ر معماری هدایت دادند .

بازدید شهر یاری درجام سه ساعت‌رادربر گرفت .

ذات ملوکانه ساعت ۹صبح ۲۰ اسد از درهٔ کمنج بسوی در هٔ جام حر کت نموده وساعت ده ونیم صبح به‌آنجا مواصلت فرمودند .

مو کب اعلیحضرت معظم‌همایونی برای رسیدن به درهٔ جام ازکوتل

های صعب العبور گرم آب ،توندك ویخدان عبور کرد .

بلند ترین این کوتل‌ها۲۹۰۰متر از سطح بحر ارتفاع دارد .

ذات شاهانه در عرض راه درهٔ جام از طرف باشندگان قراء اعم

ازنن ومرد به گرمجوشی‌زایدالوصفی استقبال گردیدند .

درهٔ جام مسقط الراس مو لا نا عبدالرحمن جامی بوده ومینارجام

که توسط فیروز کــوه، آزاد کــوه وکوه سنگ مینار احاطه گردیده

به‌قول مردم آنجا هفتاد متر ارتفاع دارد .

اعلیحضرت معظم همایونی پس‌از انجام یك مسافرت دوازده روزه در ولایات مرکزی کشور ساعت‌ده وچهل وپنج دقیقه قبل از ظهر ازشین‌دند معالخیر بکابل مواصلت فرمودند.

موقعیکه ذات شهریاری از طیاره فرود آمدند ، در نزدیك طیاره از طرف والاحضرت شهزاده احمدشاه رئیس عالی جمعیت افغانی سره میاشت ، والاحضرت شهزاده محمد نادر، ښاغلی محمد هاشم میوندوال صدراعظم ، رؤسای مجلسین شورا ، وزیر دربار سلطنتی ، والی کابل وکابل ښاروال استقبال گردیدند .

همچنان وکلای ولایات مرکزی کشور ، جنرال های اردوی شاهانه ومامورین عالیرتبهٔ ملکی نیز غرض استقبال ذات ملوکانه درمیدان هوایی کابل حضور بهم رسانیده بودند .

اعلیحضرت معظم همایونی سلام گارد احترام را قبول نموده وآنرا معاینه فرمودند .

بعداً ذات شهریاری در حالیکه ښاغلی میوندوال صدراعظم به‌معیت شان بودنددرمقابل‌صفوف‌مسقبلین قرار گرفته وبه اینها احوال پرسی نمودند .

اعلیحضرت‌همایونی‌هریك‌ازمسقبلین راموردتفقد شاهانه قرار میدادند.

ذات شهریاری در حوالی ساعت یازده قبل از ظهر میدان هوایی‌را تو سط موتر ترك فرموده ودرحالیکه موکب شاهانه از طرف یکدسته موتر سایکل سوران بدرقه میشد جانب ارگ‌شاهی‌رهسپار گردیدند

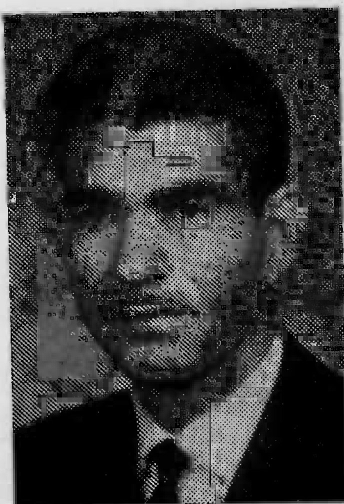
نماینده باختر علاوه میکند که در عرض راه ازمیدان هوایی تا ارگ شاهی اهالی شهر کابل ازشهریار معظم شان باگرم جوشی زایدالوصفی استقبال می نمودند .

ذات ملوکانه‌در سفر ایشان از ولایات وردك ، بامیان ، غورارزگان فراه بامربوطات‌آنهادیدن‌کرده‌اند

دراین سفر پوهاند دوکتور محمد عثمان انوری وزیرمعارف پوهاند دوکتور عبدالحکیم ضیایی وزیرپلان معین های وزارت داخله وصحیه نیز معیت ذات شاهانه راداشتند

اعلیحضرت معظم همایونی حین ورود درمیدان هوا یی کابل با ښاغلی
محمد هاشم میوندوال صدراعظم

ښاغلی محمد ابراهیم کند ها ری
رئیس فعال وزحمتکش مطابع دولتی
که د ر طبع سالنامه ٤٤ـ ١٣٤٥
صمیمانه با ماهمکاری نموده اند .

ښاغلی محمد یونس حیران مد یر
عمومی تبلیغا ت که همکا ر ی
شان باکار کنان دافغانستان کالنی
قابل تذکر ویا ددهانیست .

ښاغلی طوران شاه «شهیم» مهتمم
فعال وباذوق دافغانستان کالنی

پیغله نسرین محرره دافغانستا ن
کالنی

فوتو ها توسط بناغلی محمد اکبر شالیزی مدیر عمومی عکاسی وفلمبرداری وزارت اطلاعات و کلتور وبناغلی وفاجو مد یر عکاسی دبا ختر آژانس تهیه گر دید ه است .

تصحیح

درصفحه ۳۵ نیکوی، نیکوئی، درصفحه ۵۳ اینها ، دین ما ، درصفحه ۵۷ متوازی ،متوازن، در صفحه ۵۹ارتقاع ارتقاء ، درصفحه ٦٤چای،چاه، در صفحه ٦٨ را ، را ه در صفحه ٩٦ سوربی، سروبی ،در صفحه ۱۰۹ بغلان ،کندز ، در صفحه ۱۰۹ حلیم، حکیم ،ودر صفحه ۱۳۹ پولی ،پلیس خوانده شود .